

Sak 1

Oslo kommune

Byrådets forslag til
budsjett 2020 og
økonomiplan 2020–2023

- 1. En grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle**
- 2. Klimabudsjett**
- 3. Økonomiplan 2020-2023**
- 4. Hovedoversikter**
- 5. EHA Bydelene**
- 6. EHA Byomfattende tiltak**
- 7. Oppvekst og kunnskap**
- 8. Byutvikling**
- 9.0 Miljø og samferdsel**
- 9.1 Miljø og samferdsel - selvfinansierende**
- 10.0 Næring og eierskap**
- 10.1 Næring og eierskap – eiendomsforetakene**
- 11. Kultur, idrett og frivillighet**
- 12. Byrådslederens kontor**
- 13. Finans**
- 14. Bystyrets organer**
- 15. Felles inntekter og utgifter**
- 16. Økonomireglementet**
- 17. Budsjettekniske merknader**
- 18. Beregningsgrunnlag for gebyrer**
- 19. Innstilling til vedtak**

Vedlegg

1 Prosedyre for bemanningsreduksjoner

2 Saksbehandlingsregler for eiendomsskatt

3 Forkortelser

4 Alfabetisk register

INNHALDSFORTEGNELSE

1. En grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle	1
En grønnere by	3
En varmere by	5
Mer skapende by	8
En by med plass til alle	9
2. KLIMABUDSJETT 2020	1
2.1 Innledning	1
2.2 Oslos klimamål i 2020 og 2030	3
2.3 Usikkerhet	4
2.4 Status for klimagassutslippene i Oslo	4
2.5 Situasjonsbeskrivelse	5
2.6 Utslippsramme for klimabudsjettet 2020	7
2.7 Tiltak i klimabudsjettet 2020-2023	9
2.8 Nye bevilgninger til klimatiltak 2020-2023	19
3. ØKONOMIPLAN 2020-2023	1
3.0 Innledning	1
3.1 Økonomisk status	2
3.2 Driftsbudsjett 2020-2023	3
3.3 Investeringsbudsjett 2020-2023	15
3.4 Kommunens pensjonskostnader	26
3.5 Befolkningsutvikling	29
4. HOVEDOVERSIKTER Økonomiplan 2020-2023	1
4.1 Økonomiplan 2020-2023	1
Drift - Bykassen	2
Drift - Kommunale foretak	3
Drift - Samlet (Bykasse og KF)	4
Investeringer - Bykasse	5
Investeringer - Kommunale foretak	7
Investeringer - Samlet (Bykasse og KF)	8
Fondsutvikling - Bykassen	10
Oversikt over bykasseinvesteringer med finansiering	11
5. ELDRE, HELSE OG ARBEID - BYDELENE	1
5.1 Hoved og nøkkelstørrelser for Bydelene	1
5.2 Byrådets ambisjoner for eldre, helse og arbeid	2
5.3 Bydelenes økonomiske rammer	10
5.4 Funksjonsområde 1 Administrasjon og fellestjenester	13

5.5 Funksjonsområde 2A Barnehager (OVK)	15
5.6 Funksjonsområde 2B Barnevern (OVK)	15
5.7 Funksjonsområde 2C Aktivitetstilbud for barn og unge, helsestasjon og skolehelsetjeneste (EHA og OVK)	16
5.7 A Barn og ungdom	16
5.8 Funksjonsområde 3 – Helse og omsorg	20
5.8 A Helsetjenester	21
5.8 B Omsorg	25
5.9 Funksjonsområde 4 Sosiale tjenester og ytelser	35
5.9 A Sosiale tjenester	35
5.9 B Mottak og integrering av flyktninger	45
5.9 C Kvalifiseringsprogrammet	48
5.9 D Økonomisk sosialhjelp	49
5.10 Bydelene avsetninger eldre, helse og arbeid (kap. 308)	51
5.11 ASSS indikatorer for tjenester under EHA og OVK	54
5.12 Bydelsfordeling av ordinær drift og økonomisk sosialhjelp	57
5.13 Spesifikasjon av budsjettrammer for bydelene 2020	58
5.14 Sektorens samlede forslag tilskuddsmidler	62
5.15 Sektorens samlede forslag til verbale vedtak	62
5.16 Sektorens samlet oppstilling øremerkede midler	65
6. ELDRE, HELSE OG ARBEID – BYOMFATTENDE TJENESTER	1
6.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren	2
6.2 Økonomiplanoversikt med spesifikasjoner av endringer	3
6.3 Sykehjemsetaten (kap. 313)	6
6.4 Helseetaten (kap. 314)	16
6.5 Velferdsetaten (kap. 315)	24
6.6 Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag (kap. 316)	32
6.7 Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning (kap. 317)	34
6.8 Vederlagsutbetalinger (kap. 318)	34
6.9 Avsetninger husleier sykehjem (kap. 328)	35
6.10 Trygdeordninger (kap. 350)	35
6.11 Kriminalitetsforebygging blant ungdom (kap. 362)	36
6.12 Byomfattende tiltak – avsetninger eldre, helse og arbeid (kap. 372)	36
6.13 Prosjekteringsmidler (kap. 374)	38
6.14 Hjelpemiddelformidling Oslokommune (kap. 384)	38
6.15 Tap på utlån (kap. 427)	41
6.16 Bostøtte og boligtilskudd (kap. 428)	42
6.17 Tilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner på helse- og sosialområdet	42
6.18 Sektorens samlede forslag tilskuddsmidler	43
6.19 Sektorens samlede forslag til verbale vedtak	43
6.20 Sektorens samlet oppstilling øremerkede midler	43

7. OPPVEKST OG KUNNSKAP	1
7.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for oppvekst- og kunnskap	1
7.2 Byrådets ambisjoner for oppvekst og kunnskapssektoren	2
7.3 Oppvekst- og kunnskapssektorens økonomiske rammer	16
7.4 Barnehager (funksjonsområde 2A)	18
Kap. 305 Bydelene - Etablering av nye barnehager	24
Kap. 306 Bydelene – diverse barnehage tiltak	25
Kap. 271 Byomfattende barnehageoppgaver	27
7.5 Barnevern (funksjonsområde 2B)	28
Kap. 303 Bydelene - avsetninger barn og unge	31
7.6 Aktivitetstilbud for barn og unge, helsestasjon og skolehelsetjeneste (funksjonsområde 2C)	32
7.7 Skole og utdanning (Utdanningsetaten)	35
Kap. 200 Utdanningsetaten	47
Kap. 203 Pedagogisk psykologisk tjeneste	48
Kap. 208 Avsetning husleier skoler	48
Kap. 210 Grunnskolen	49
Kap. 211 Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen)	50
Kap. 230 Videregående skoler	51
Kap. 231 Fagopplæring	51
Kap. 250 Fagskoleopplæring	52
Kap. 294 Voksenopplæring	52
7.8 Barne- og familieetaten	54
Kap. 360 Barne- og familieetaten	57
7.9 Oppvekst- og kunnskapssektorens samlede tilskuddsmidler	58
 8. BYUTVIKLING	 1
8.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for byutvikling	1
8.2 Byrådets ambisjoner for byutvikling	2
8.3 Byutviklingssektorens økonomiske rammer	5
8.4 Eiendoms- og byfornyelsesetaten (kap. 400)	7
8.5 Fornebu-utbyggingen (kap. 416)	11
8.6 Andre utbyggingsformål (kap. 425)	12
8.7 Områdesatsinger (kap. 481, 482 og 483)	13
8.8 Økt byliv (kap. 490)	16
8.9 Byantikvaren (kap. 520)	17
8.10 Plan- og bygningsetaten (kap. 609)	20
8.11 Samlede tilskuddsmidler – Byutvikling	25
8.12 Samlede øremerkede midler - Byutvikling	25

9.0 MILJØ OG SAMFERDSEL	1
9.0.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for miljø- og samferdsels	1
9.0.2 Byrådets ambisjoner for sektoren	2
9.0.3 Sektorens økonomiske rammer	10
9.0.4 Bymiljøetaten (kap. 542)	12
9.0.5 Renovasjonsetaten næring (kap. 643)	23
9.0.6 Brann- og redningsetaten (kap. 650)	25
9.0.7 Kjøp av transporttjenester (kap. 711)	28
9.0.8 Fornebubanen (kap. 712)	30
9.0.9 Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel (kap. 752)	32
9.0.10 Bymiljøetaten Sykkelprosjektet (kap. 761)	33
9.0.11 Klimaetaten (kap. 771)	37
9.0.12 Sektorens samlede tilskuddsmidler	40
9.0.13 Sektorens forslag til verbale vedtak	41
9.0.14 Sektorens samlede øremerkede midler	41
9.1 MILJØ- OG SAMFERDSEL - SELVFINANSIERENDE	43
9.1.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for Miljø- og samferdsel - selvfinansierende	43
9.1.2 Sektorens økonomiske rammer	44
9.1.3 Vann- og avløpsetaten (kap. 620)	45
9.1.4 Renovasjonsetaten selvkost (kap. 640)	50
9.1.5 Energigjenvinningsetaten (kap. 645)	55
9.1.6 Tilskudd til klima- og energiltak (kap. 770)	58
9.1.7 Sektorens samlede tilskuddsmidler	61
9.1.8 Sektorens forslag til verbale vedtak	61
9.1.9 Sektorens samlede øremerkede midler	61
 10.0 NÆRING OG EIERSKAP	 1
10.0.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for næring og eierskap	1
10.0.2 Byrådets ambisjoner for sektoren	2
10.0.3 Sektorens økonomiske rammer	7
10.0.4 Næringsutvikling (kap. 455)	9
10.0.5 Næringsetaten (kap. 459)	13
10.0.6 Oslo Havn KF (kap. 060)	16
10.1 EIENDOMSFORETAKENE	19
10.1.1 Økonomiplanramme 2020-2023	20
10.1.2 Omsorgsbygg Oslo KF – overføring drift (kap. 175)	21
10.1.3 Boligbygg Oslo KF – overføring investering (kap. 172)	21
10.1.4 Omsorgsbygg Oslo KF – overføring investering (kap. 175)	22
10.1.5 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF – overføring (kap. 178)	22
10.1.6 Usikkerhetsavsetning investering – overføring (kap. 180)	23
10.1.7 Forskjellige utbedringstiltak (kap. 185)	23
10.1.8 Undervisningsbygg Oslo KF (kap. 053)	24
10.1.9 Boligbygg Oslo KF (kap. 055)	28
10.1.10 Omsorgsbygg Oslo KF (kap. 059)	32
10.1.11 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (kap. 062)	36

11. KULTUR, IDRETT OG FRIVILLIGHET	1
11.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for kultur-, idretts- og frivillighet	1
11.2 Byrådets ambisjoner for sektoren	2
11.3 Økonomiplanoversikt med spesifisering av endringer	7
11.4 Kulturtilskudd m.m. (kap. 500)	9
11.5 Kultureiendommer (kap. 501)	12
11.6 Kulturetaten (kap. 502)	16
11.7 Oslo kulturskole (kap. 503)	20
11.8 Munchmuseet (kap. 504)	22
11.9 Deichmann bibliotek (kap. 505)	24
11.10 Avsetning husleier kulturbygg (kap. 508)	27
11.11 Idrett (kap. 545)	28
11.12 Avsetning husleie idrettsprosjekt (kap. 548)	32
11.13 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn (kap. 581)	33
11.14 Gravferdsetaten (kap. 590)	35
 12. BYRÅDSLEDERENS KONTOR	 1
12.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren	1
12.2 Byrådets ambisjoner for sektoren	2
12.3 Sektorens økonomiske rammer	5
12.4 Byråd/byrådsavdelingene (kap. 120)	6
12.5 Diverse tiltak og tidsbegrensede tiltak under byrådsavdelingene (kap. 126)	7
12.6 Kommuneadvokaten (kap. 140)	9
12.7 Rådhusets forvaltningstjeneste (kap. 150)	11
12.8 Beredskapsetaten (kap. 184)	13
12.9 Tilfeldige utgifter etter byrådets bestemmelse (kap. 191)	14
12.10 Tilskuddsmidler – Byrådslederens kontor	14
 13. FINANS	 1
13.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for finans	1
13.2 Byrådets ambisjoner for finans	2
13.3 Sektorens økonomiske rammer	7
13.4 Oslo Origo (kap. 121)	8
13.5 Div. virksomheter og prosjekter under Byrådsavdeling for finans (kap. 122)	12
13.6 Utviklings- og kompetanseetaten (kap. 125)	15
13.7 Kemnerkontoret (kap. 130)	21
13.8 Sektorens samlede tilskuddsmidler	24

14. BYSTYRETS ORGANER	1
14.1 Sektorens økonomiske rammer	1
14.2 Bystyret mv. (kap. 100)	2
14.3 Kontrollutvalget (kap. 109)	3
14.4 Kommunerevisjonen (kap. 110)	3
14.5 Ombud for brukere av helse- og sosialtjenester (kap. 111)	4
14.6 Stortingsvalg og kommunevalg (kap. 112)	4
 15. FELLES INNTEKTER OG UTGIFTER	 1
15.1 Frie inntekter	1
15.2 Skatt på inntekt og formue (kap. 800)	2
15.3 Rammetilskudd fra staten (kap. 840)	3
15.4 Eiendomsskatt (kap. 810)	4
15.5 Frie inntekter samlet	5
15.6 Øvrige generelle statstilskudd (kap. 845)	6
15.7 Generelle statstilskudd vedr. flyktninger m.v. (kap. 850)	6
15.8 Renter og avdrag (kap. 900)	7
15.9 Avdrag på lån (kap. 910)	9
15.10 Utbytte fra aksjeselskaper (kap. 901)	9
15.11 Felles utgifter (kap. 193)	10
15.12 Betjening av videreutlån (kap. 927)	11
15.13 Forsikringer (kap. 124)	12
15.14 Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter (kap. 192)	13
15.15 Tap på lånegarantier (kap. 426)	13
15.16 Mottatte overføringer fra KF (kap. 898)	14
15.17 Dekning av/bruk av tidl. års regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk (kap. 930)	15
15.18 Fond i driftsbudsjettet	16
15.19 Disposisjonsfond (ubundne driftsfond) (kap. 940)	16
15.20 Bundne driftsfond (kap. 950)	17
15.21 Overføring til investeringsbudsjettet (kap. 980)	18
15.22 Finansiering av investeringer og avsetninger – Bruk av lån (kap. 910)	19
15.23 Utlån egne midler (kap. 920)	20
15.24 Videreutlån (kap. 926)	20
15.25 Betjening av videreutlån (kap. 927)	21
15.26 Fond i investeringsbudsjettet	22
15.27 Bundne investeringsfond (kap. 959)	22
15.28 Overføring fra driftsbudsjettet (kap. 980)	22
15.29 Lånefondet (kap. 080)	23

16. ØKONOMIREGLEMENT 2020	1
1 Budsjetfullmakter	1
2 Budsjetfullmakter delegert til byrådet	2
3 Budsjetfullmakter delegert til bydelsutvalg	5
4 Budsjetfullmakter for kommunale foretak	6
5 Instruks for økonomiforvaltningen	8
6 Instruks for økonomiforvaltningen i bydeler	10
7 Instruks for økonomiforvaltningen i kommunale foretak	12
8 Instruks for investeringer	13
 17. BUDSJETTEKNISKE MERKNADER	 1
17.1 Pris- og lønnskompensasjon i 2020-budsjettet	1
17.2 Resultat av tariffoppgjøret i 2019	2
17.3 Fordeling av pensjonsutgifter til Oslo Pensjonsforsikring (OPF)	2
17.4 Kompensasjon for befolkningsutvikling	3
17.5 Merverdiavgift og investeringer	3
17.6 Prisforutsetninger som skal legges til grunn for investeringsprosjekter for formålsbygg og lignende bygg	3
17.7 Endret budsjetteringspraksis for alle nye investeringsprosjekter fra og med budsjett 2019	3
17.8 KOSTRA (rapportering for kommunesektoren til staten)	3
17.9 Ny kommunelov – ny forskrift om budsjett og regnskap mv.	4
17.10 Endringer i kapittelinnstillingen	4
 18. BEREGNINGSGRUNNLAG FOR GEBYRER	 1
18.1 Gebyrer for vann og avløp, renovasjon og feiing – selvkostprisnippet	1
18.2 Nærmere om selvkostberegning vann og avløp, renovasjon og feiing	1
18.3 Beregningsgrunnlag for vann- og avløpsgebyrer	2
18.4 Beregningsgrunnlag for renovasjonsgebyrer	3
18.5 Beregningsgrunnlag for feiegebyr	4
 19. INNSTILLING TIL VEDTAK	 1
Skattevedtak	1
Lånevedtak	2
Klimabudsjett – rammer for utslipp	3
Tallbudsjett	3
Verbalvedtak	14
Takster, avgifter og ulike typer betalings- og utbetalingssatser	17
Økonomireglementet	22
Prosedyre for bemanningsreduksjon	22
Saksbehandlingsregler for eiendomsskatt for Oslo kommune (takstvedtekter)	22

Vedlegg som inngår i dokumentet

- 1 Prosedyre for bemanningsreduksjoner
- 2 Saksbehandlingsregler for eiendomsskatt for Oslo kommune (takstvedtekter)
- 3 Forkortelser
- 4 Alfabetisk register

Vedlegg som ikke inngår i dokumentet Sak 1/2020, men som er tilgjengelig på Internett

1. Sak 1/2020 Byrådets budsjettforslag til budsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023
 2. Sak 1/2020 Grønt hefte – dokumentasjon av budsjettgrunnlaget for bydelene
- Sak 1/2020 Vedlegg til Klimabudsjett 2020
- Sak 1/2020 Kulturtilskudd m.m. Spesifikasjon av tilskudd og avsetninger
- Sak 1/2020 Fordeling av tilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner helse- og sosialsektoren
- Sak 1/2020 Tilskudd til integrerings- og mangfoldstiltak

Til Oslo bystyre

Byrådets forslag til budsjett 2020 og økonomiplan 2020–2023

Byrådet legger med dette fram sitt forslag til budsjett 2020 og økonomiplan 2020–2023.

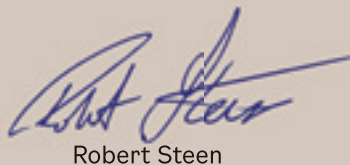
I kapittel 1 presenteres hovedprioriteringer og profil i budsjettforslaget. Kapittel 2 presenterer kommunens klimabudsjett, et verktøy som viser hvor utslippene skal kuttes og hvem som har ansvar for det.

Detaljert informasjon om økonomiplanen og de enkelte sektorenes budsjettposter og tiltak fremgår i egne kapitler.

Oslo, 25. september 2019

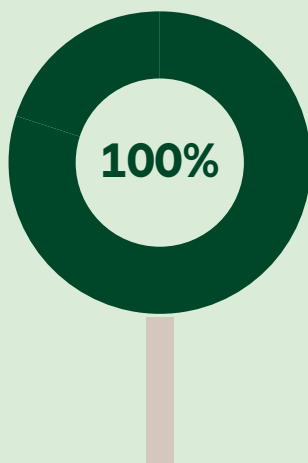
Raymond Johansen

Robert Steen

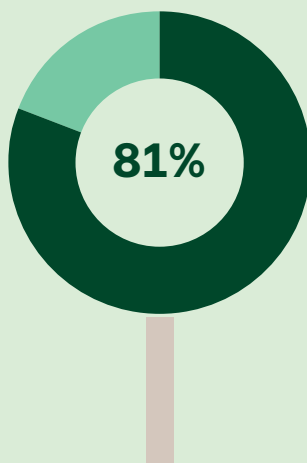
Totalt budsjett

77 mrd.

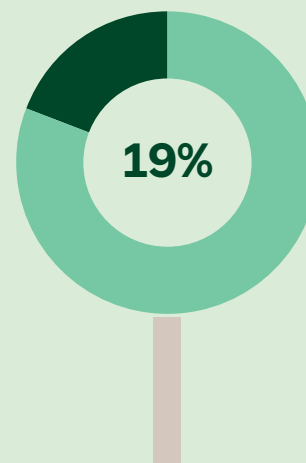
Driftsbudsjett

62 mrd.

Investeringsbudsjett

15 mrd.

En grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle

Oslo er en mangfoldig og levende storby med en stadig voksende befolkning som har klare forventninger til kommunen og tjenestene vi tilbyr. Byrådet vil gjøre det lettere for byens innbyggere og næringsliv å gjøre grønne valg. Vi vil legge til rette for en trygg, aktiv og inkluderende oppvekst, en god utdanning og at eldre som ønsker det skal få mulighet til å bo trygt hjemme så lenge de ønsker. Vi skal ta i bruk ny teknologi og gi bedre tjenester som innbyggerne vil ha. Byrådet fortsetter satsingen på velferd, fordeling, klima og miljø. Dette budsjettet vil bidra til at Oslo blir en grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle.

Klima- og miljøvennlige transportløsninger skal være førstevalget i Oslo. Det skal være attraktivt å gå, sykle og reise kollektivt. De siste fire årene har byrådet utvidet kollektivtilbudet kraftig med 6 800 nye avganger per uke, og i kommende økonomiplanperiode legges det opp til en årlig kapasitetsøkning på 3 %. Vi vil at innbyggerne i Oslo skal kunne greie seg uten egen bil og legger til rette for etablering av 600 parkeringsplasser reservert bildelingsbiler. Oslo skal ha trygge skoleveier for barna, og byrådet viderefører det viktige trafiksikringstiltaket med hjertesoner rundt skolene.

Det skal være godt å bli gammel i Oslo. Eldre skal ha mulighet til å bo trygt hjemme så lenge de ønsker. Samtidig skal alle være trygge på at de får sykehjems-

plass når de trenger det. Som lovet har byrådet i bystyreperioden 2015–2019 styrket hjemmetjenesten med 500 flere årsverk. Vi viderefører brukervalgordningen i hjemmetjenesten og innfører standarder som skal bidra til likeverdighet og riktig kvalitet på tilbudet til tjenestemottakere over hele byen. Det blir stadig flere eldre innbyggere, og derfor bygger vi om lag 400 Omsorg+ boliger i kommunal regi, og bygger/rehabiliterer 13 kommunale og ideelle sykehjem i økonomiplanperioden. Styrket rehabilitering i helsehusene sikrer bedre overganger for pasienter mellom ulike helsetjenester og gjør at flere kan bo hjemme lenger. De siste fire årene har det blitt 3 300 flere heltidsstillinger i kommunen. I 2020 øker vi innsatsen for en heltidskultur i kommunens egen virksomhet.

Byrådet styrker grunnfinansieringen av videregående skole, og setter av ytterligere kommunale midler for å oppfylle den statlige lærernormen. Opptrappingen av Aktivitetsskolen (AKS) fortsetter: i 2020 får om lag 17 000 barn gratis AKS, samtidig som vi øker kvaliteten på tilbudet.

Byrådet har en visjon om hvordan Oslo kommune skal gjøre hverdagen til innbyggerne enklere ved å tilby tjenester som er individuelt tilpasset innbyggerne og deres liv. Visjonen illustreres gjennom innbygger Tim, og hvordan han og hans familie får bedre og mer effektive tjenester fra kommunen. Oslo kommune gjennomgår nå en digital omstilling. Visjon for hvordan denne omstillingen skal skje er historien om Tim. Historien om Tim har nå blitt utvidet til et nasjonalt samarbeid, der samarbeid med næringslivet, gründermiljøer, forskningsmiljøer, utdanningsinstitusjoner og offentlig sektor er viktig. En nasjonal historie om Tim ble lansert av digitaliseringsministeren og finansbyråden i Oslo i juni 2019. Ny teknologi gjør tjenestetilbudet stadig enklere, mer sammenhengende og mer tilgjengelig. Den digitale omstillingen tar utgangspunkt i innbyggernes behov. Et eksempel på dette er bruken av velferdsteknologi og bedre kartlegging av eldres behov, som gjør at flere kan bo trygt hjemme lengre. Målet er å gjøre folks liv enklere ved å tilby tjenester innbyggerne vil ha. Et annet eksempel er bruk av teknologiske læremidler i undervisning som gir økt engasjement hos elever og lærere, og bedre læringseffekt.

I 2020 passerer byen flere viktige milepæler. Det nye hovedbiblioteket åpner tidlig på våren og det nye

Munchmuseet åpner før sommeren. Nye Jordal Amfi åpner høsten 2020. Med dette er tre store arenaer for felles opplevelser på plass. Samtidig starter byggingen av det nye Tøyenbadet.

Kommunens eiendomsforetak skal investere for 36,8 mrd. i kommende økonomiplanperiode.

Byrådet er opptatt av styring, organisasjon og ledelse som virkemidler for å skape enda bedre tjenester til innbyggerne. Med tillit som strategi og arbeidsform skal tjenestene utvikles sammen med innbyggerne. Byrådet har de siste fire årene ført en økonomisk bærekraftig politikk, og styrket det økonomiske handlingsrommet. Viktige politiske valg som innføring av eiendomsskatt, omstrukturering av eierskapet i kommunens aksjeselskaper og revidert Oslopakke 3-avtale, har muliggjort satsinger slik at Oslo har blitt en grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle. Med en fornuftig forvaltning av engangsinntekter, som blant annet å nedbetale gjeld og utsette låneopptak, skaper vi varig økt økonomisk handlingsrom. I den årlige vurderingen av Oslos økonomiske status, vurderer det internasjonale kredittvurderingsbyrået Standard & Poor's kommunens evne til økonomisk styring og budsjettgjennomføring som svært god, og gir høyeste mulige karakter, AAA.

Byrådets budsjettforslag for 2020 er på totalt 77 mrd. Driftsbudsjettet er på 62 mrd., mens 15 mrd. er foreslått satt av til investeringer.

20 km

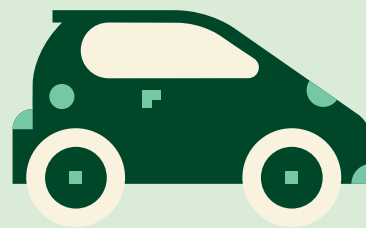
nye sykkelveier
i 2020

Tilskuddsmidler
som kan muliggjøre

20 000

nye ladepunkter for
el-bil i 2020 (rettet mot
borettslag og sameier)

En grønnere by

Oslo skal være en grønn og levende by med mindre luftforurensning og klimagassutslipp. Det skal være enkelt for innbyggerne i Oslo å velge klima- og miljøvennlige løsninger. Oslo skal gå foran som et godt eksempel for andre byer, ikke bare i Norge, men i Europa og verden. Byrådet vil fortsatt prioritere grønne satsinger som er helt nødvendige for å nå Oslos ambisiøse miljø- og klimamål. I årets budsjett følger vi opp innsatsen mot plastforsøpling, vi legger til rette for at befolkning og næringsliv kan ta grønne valg, og for at flere reiser i hovedstaden skal skje med kollektivtransport, sykkel eller til fots.

Enklere og mer attraktivt å reise miljøvennlig

Byrådet har i bystyreperioden 2015–2019 styrket kollektivtilbudet, og resultatet er en sterk vekst i antall avganger og antall kollektivreiser. Byrådet prioriterer en fortsatt styrking og videreutvikling for å sikre et attraktivt og konkurransedyktig kollektivtilbud. Byrådet vil i økonomiplanperioden derfor bruke 862 mill. utover 2019-nivået til flere avganger på buss, trikk og T-bane, samt til elektrifisering av busser. I 2020 starter etableringen av Fornebubanen og anskaffelse av nytt signallanlegg på T-banen. De første nye trikkene skal testes ut i trafikk, og er planlagt satt ut i ordinær drift i 2021. Vi fortsetter satsingen på sykkelveier, og i 2020 skal det bygges 20 km nye sykkelveier og 8 km skal oppgraderes. Videreutvikling av digitale kundetjenester og pilotering av nye mobilitetsløsninger innen kollektivtra-

fikk skal bidra til et mer attraktivt kollektivtilbud for innbyggerne, og på sikt et mer effektivt kollektivtilbud.

Økt byliv

Byrådet fortsetter å prioritere mennesker og aktiviteter framfor biltrafikk i bykjernen. Økt byliv skal oppnås ved å gjøre sentrum enda hyggeligere med vekt på handel, uteservering, kunst og kultur, flere benker, flere leke- og aktivitetsmuligheter og mer beplantning. Belysning, vedlikehold og framkommelighet for fotgjengere skal forbedres. Det skal etableres flere gågater og gater der fotgjengerne og syklistene blir prioritert.

Fortsatt bred satsing på klimatiltak

Byrådet har mål om å redusere klimagassutslippene med 95 % i 2030 sammenlignet med utslippsnivået i 2009, og at byens evne til å tåle klimaendringer er

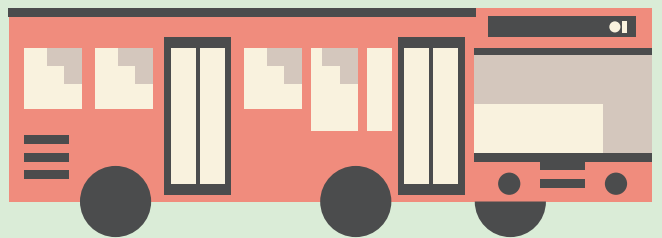
600

parkeringsplasser
reservert for bildeling

862 mill.

i økonomiplanen til flere avganger
på buss, trikk og T-bane, og
overgang til el-busser

styrket fram mot 2030. For å nå klimamålene må utslipp fra alle sektorer fjernes helt eller være svært lave. I klimabudsjettet for 2020 er det lagt vekt både på tiltak som kan bidra til utslippsreduksjoner i 2020 og tiltak som legger til rette for utslippsreduksjoner frem mot 2030. For å nå målene kreves det en intensiv innsats innen persontransport, tungtransport, bygg og anlegg og i avfallssektoren i årene framover. Det er et stort behov for samarbeid med næringsliv, kunnskapsmiljøer, nasjonale myndigheter og andre byer for å videreutvikle kunnskap, tiltak og virkemidler både på kort og lengre sikt.

Transport står for de største klimagassutslippene i Oslo. Byrådet foreslår derfor å videreføre arbeidet med å fremme overgangen til nullutslippskjøretøy. Fra mars 2020 får el-varebiler takstfritak i bomringen, og byrådet vil investere i ladeinfrastruktur for drosjenæringen for å få en raskere utskifting til el-droser. De aller fleste ønsker å lade hjemme. Nå tilrettelegges garasjer for hjemmelading rundt om i hele Oslo i rekordfart. I løpet av drøyt to år har Oslo-byrådet innvilget søknad om støtte til ladeinfrastruktur i borettslag og sameier som muliggjør installering av ca. 34 000 ladepunkter. Tilskuddsordninger rettet mot borettslag, sameier og bedrifter er viktige i arbeidet for å få flere til å reise mer klimavennlig både i jobbsammenheng og privat. Innen utgangen av 2020 vil all lokal kollektivtransport være fossilfri, og på samme tid fases elbusser inn med sikte på utslippsfri kollektivtransport innen 2028. I april 2020 vil alle Nesoddbåtene være

elektriske. Arbeidet med å gjøre bygg- og anleggsvirksomhet i Oslo fossilfri styrkes ytterligere gjennom at det stilles felles klima- og miljøkrav i kommunens anskaffelser. Byrådet legger vekt på innovasjon og utvikling av miljøvennlige løsninger i kommunens eiendomsmasse. Flere bygg realiseres nå som plusshus og vi viderefører satsingen på energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse. Samtidig som det jobbes for å sikre karbonfangst på energigjenvinningsanlegget til Fortum Varme AS på Klemetsrud, skal det også utredes andre tiltak som kan bidra til å få ned klimagassutslippene fra avfallshåndtering.

Landbruk i byen

Tilskuddsordningen for urbane landbruksaktiviteter videreføres i 2020. Urbant landbruk er biologisk produksjon av mat- og nytteprodukter i urbane omgivelser, inkludert dyrking av planter, husdyrhold, akvakultur og birøkt. Tilskuddordningen bidrar til at byens befolkning kan være med på å gjøre byen grønnere.

En varmere by

Det skal være godt å vokse opp i, leve i og bli gammel i Oslo. Innbyggerne skal ha mulighet til å leve frie og meningsfulle liv hvor de opplever tilhørighet, mestring og trygghet. De skal møte medarbeidere med riktig kompetanse og nok tid, og få tjenester som er lett tilgjengelige og et tilbud som henger sammen. Byrådet vil legge til rette for gode oppvekstvilkår for barn og unge, og et bedre hverdagsliv for eldre.

Styrket skolehelsetjeneste

Barn og unge trenger trygge voksne som de kan snakke med når de har behov for det. Derfor er det så viktig at skolehelsetjenesten bygges ut, slik at helsesykepleier er tilgjengelig når barn og unge trenger det. Byrådet styrker bydelsrammen med 39 mill. årlig i økonomiplanperioden for å fullfinansiere statens anbefalte bemanningsnorm for skolehelsetjenesten, på både barnetrinn, ungdomstrinn og videregående. Styrkingen legger til rette for minimum 45 flere årsverk i skolehelsetjenesten. Antall årsverk vil da være nesten doblet, fra 118,3 i 2015 til ca. 230 i 2020.

Gratis frukt/grønt og mat i skolene

Byrådet vil legge til rette for en sunnere by ved å gjøre det enklere for folk å ta sunne valg og bevare egen helse. Prosjekt skolefrukt og skolemat 2019–2021 videreføres ved å tilby elever ved skoler med ungdomstrinn gratis skolefrukt og elever ved utvalgte barne- og ungdomsskoler tilbys gratis skolemat.

Forebyggende innsats overfor barn og unge

Fritidstiltak i nærmiljøene med kompetente og trygge ungdomsarbeidere bidrar til gode oppvekstvilkår for barn og unge. Byrådets satsing på sommerjobber for ungdom og forsterket forebyggende innsats i skolens ferier har gitt gode resultater. Tilbudet videreføres med 15 mill. årlig i økonomiplanperioden slik at fritid, ferier og fridager kan fylles med meningsfulle aktiviteter. Ved å styrke bydelsøkonomien har byrådet bidratt til at det igjen er fritidsklubber i alle bydelene. Vi viderefører arbeidet med å gi tett og tilpasset oppfølging av unge lovbrytere og ungdom det er knyttet stor bekymring til. Ung Arena er et lavterskeltilbud for ungdom med psykiske utfordringer, etablert i bydelene Gamle Oslo, Søndre Nordstrand og Frogner i samarbeid med Ullern, Vestre Aker og Nordre Aker. Dette tilbudet utvides til Groruddalen i 2020.

Bedre hverdagsliv for eldre

Byrådet vil at eldre skal være sjef i eget liv og kunne leve livet sitt slik de selv ønsker. Når behovet for hjelp melder seg, skal de møte sammenhengende og tilgjengelige tjenester der medarbeiderne har rett kompetanse og nok tid. For å få til dette er hjemmetjenesten styrket med 500 årsverk. De ekstra årsverkene er benyttet til å

etablere aktivitetstid, opprette tverrfaglige rehabiliteringsteam, flere dagtilbud for hjemmeboende med demenssykdom, og stor økning i fagstillinger som sykepleiere, fysioterapeuter, ergoterapeuter, ernæringsfysiologer og farmasøyter. Sammen med innføring av ny standard for hjemmetjenester vil dette bidra til økt kvalitet for brukerne. Vi etablerer ytterligere 60 nye rehabiliteringsplasser i helsehusene i 2020, og styrker budsjettet med 6 mill. i 2020 og 12 mill. årlig fra 2021. Økt bemanning og høyere kompetanse gir både bedre behandling og et bedre pasientforløp. For at flere eldre skal kunne leve aktive liv, viderefører vi forsøket med Ruters aldersvennlig transport, de rosa bussene. For å rekruttere flere eldre til frivillig arbeid har vi sammen med frivillige organisasjoner satt i gang en dugnad for økt deltakelse.

Bedre rusomsorg

Byrådets ruspolitikk har som mål at innbyggere med rusproblemer får hjelp ut fra sine behov til å leve et meningsfylt liv. Rusfrihet skal være et mål for de som ønsker det, men ikke et krav for å få hjelp. Innsatsen i 2020 handler om å gi flere et godt tilbud i egen bolig med oppfølging. Desentraliserte tiltak i lokalmiljøet med vekt på helsehjelp og egenmestring, tilbud om arbeid og aktivitet, ernæring, og hjelp når du trenger det er viktige satsinger i økonomiplanperioden. Det blir hasjavenportningskurs i alle bydelene, arbeidet med Hepatitt C behandling forsterkes ytterligere, og det skal ansettes flere erfaringskonsulenter som kan bidra med egne erfaringer i endrings- og mestringsarbeidet.

Raskere og bedre pasientbehandling

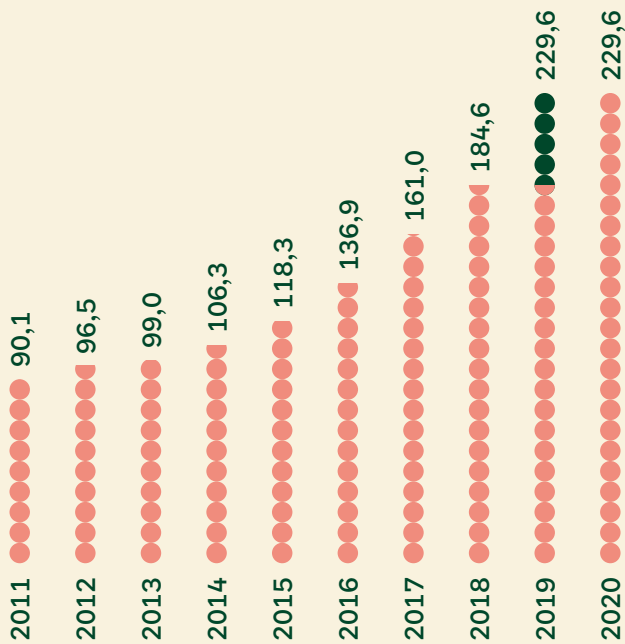
Innbyggerne skal raskere få svar når de henvender seg på telefon til legevakten. For å øke bemanningen vil byrådet bevilge 8 mill. i 2020 og 15 mill. fra 2021. Vi gjennomfører et kompetanseløft for leger ved at det tilbys en femårig spesialistutdanning for alle leger tilsatt etter 1. mars 2017. Til dette formålet bevilges 12 mill. i 2020, økende til 22 mill. fra 2023. I tillegg velger byrådet å tilby slik spesialisering til allmennleger ansatt i etatene før 1. mars 2017. Det skal investeres i moderne inventar og utstyr til ny tannklinikk i Alna bydelshus hvor 10 behandlingsrom skal erstatte dagens klinikk på Lindeberg med 6 rom.

53 mill.

i økonomiplanen til raskere
svar på telefon ved Oslo
legevakt

42 mill.

til 60 flere rehabiliteringsplasser
på helsehusene i løpet av
økonomiplanperioden

45 nye årsverk

i skolehelsetjenesten

10 mill.

årlig i økt
grunnfinansiering av
videregående skole

17 000

barn får gratis AKS
i 2020

50 %

barnehagelærere
i 2023

313 mill.

i kulturtilskudd i 2020

Mer skapende by

Osloskolen er blant landets beste. Samtidig er det store forskjeller mellom skolene og i ulike deler av byen. Byrådet vil styrke utdanningstilbudet og ansette flere lærere. Flere elever skal fullføre og bestå opplæringen. Alle skolene i Oslo skal ha forutsigbare økonomiske rammer. Alle barn og unge i Oslo skal ha en trygg oppvekst hvor alle inkluderes og får like muligheter. Oslo skal være en attraktiv kunnskapshovedstad og en næringsvennlig by, nasjonalt og internasjonalt.

Flere barnehagelærere

Byrådet har sørget for at det er bygget 3 000 nye barnehageplasser. Det gjør hverdagen lettere for flere småbarnsfamilier, og enda flere unger får leke og lære norsk før skolestart. Nå vil vi gjøre kvaliteten i Oslobarnehagene enda bedre. Vi har innført tydelige språkkrav til barnehageansatte og gir tilbud om norskopplæring til de som ikke fyller kravene. Alle barn skal ha muligheten til lære mer før de starter på skolen. Derfor legger byrådet til rette for at barnehagene skal kunne øke andelen barnehagelærere til målet om 50 % og barne- og ungdomsfagarbeidere opp mot 25 % i løpet av økonomiplanperioden.

Gratis AKS med bedre kvalitet

Byrådet fortsetter å trappe opp gratis aktivitetsskole. Fra neste høst får alle fjerdeklassinger i bydelene Gamle Oslo, Grünerløkka, Sagene og Bjerke gratis aktivitetsskole. I 2020 øker budsjettet til gratis AKS med 76 mill. til totalt 329 mill. Tilbudet om gratis AKS til elever i spesialskoler videreføres med 1 mill. årlig. Vi viderefører det treårige pilotprosjekt med kulturskoletilbud i AKS, og vi lanserer et nytt pilotprosjekt med idrettstilbud i AKS. Det gir mer innhold i AKS og bedre kultur- og idrettstilbud til flere barn.

Bedre og mer forutsigbare rammer for Osloskolen

Byrådet vil satse på mer læring og gjennomføring i videregående opplæring, og styrker grunnfinansieringen av videregående skole med 5 mill. i 2020 og 10 mill. årlig fra 2021. Byrådet har også foreslått en ny ressursfordelingsmodell for videregående skole i Oslo fra 2020. Denne vil gi bedre samsvar mellom skolenes tildelinger og faktiske kostnader, mer ressurser til skolene med de største behovene og mer forutsigbarhet.

Lærernormen er ikke fullfinansiert fra staten og byrådet setter av ytterligere 67 mill. i 2020 slik at

den statlige normen blir fullfinansiert. Dette kommer i tillegg til kommunale midler på 70 mill. i vedtatt budsjett. Som følge av lærernormen øker antall lærerårsverk med nærmere 500 fra 2017-nivået.

Næringsvennlig kunnskapshovedstad

Campusstrategien skal styrke Oslo som en internasjonalt attraktiv kunnskapshovedstad og som næringsvennlig by. Et bedre samspill mellom byutvikling, utdanning, forskning, næringsliv og offentlig sektor skal bidra til økt verdiskaping, innovasjon, omstilling til nullutslippssamfunnet og flere arbeidsplasser. Et sentralt grep i strategien er å etablere innovasjonsdistrikter i Oslo. Til oppfølging av dette arbeidet er det i 2020 satt av 9 mill.

Byrådet vil fremme innovasjon i kommunale tjenester og bidra til næringsutvikling gjennom tilskuddsordningen for næringslivet – SmartOslo, og har avsatt 8 mill. til dette tiltaket i 2020.

Rom for kunstnerisk virksomhet

Byrådet støtter opp om ulike typer kunstnerisk produksjon, som film, musikk, teater og visuell kunst. Det som skapes er viktig i seg selv, og at det skapes bidrar til den samlede iderikdommen i samfunnet. Oslo kommune legger til rette for kunstnere og andre kulturaktører gjennom tilskudd, produksjonslokaler, innkjøp og tilrettelegging som Oslo filmkommisjon og det nye arrangementskontoret. Kulturtilskuddene er viktige bidrag til kvalitet, mangfold og nyskaping. Hvert år er det et stort tilfang av nye aktiviteter og aktører som kan bidra til positive ringvirkninger for lokalmiljøer og kreative næringer. Tilskuddene bidrar til et bedre kulturtilbud for barn og eldre, til kor og korps og til et bredt spekter av profesjonelle aktører innen ulike sjangre.

1,6 mrd.

til videreutlån for kjøp
av egen bolig

6 mrd.

til investeringer
i idrettsanlegg

En by med plass til alle

Oslo skal være en by med plass til alle, der innbyggerne skal ha mulighet til å delta, bidra og bli inkludert i fellesskap. Levekårsforskjellene skal reduseres og andel sysselsatte skal økes. Byens idrettsanlegg skal legge til rette for en aktiv fritid. Kunst og kultur, fysisk aktivitet og frivillig arbeid skal gi viktig innhold og kvalitet i livene til alle som bor i Oslo. Byrådet legger opp til en ny boligpolitikk, og sørger for at Oslo er en trygg by med god beredskap.

Aktiv fritid og nye store kunst- og kulturarenaer

Gjennom kulturopplevelser, felles møteplasser, samarbeid i frivillige organisasjoner og deltagelse i idrettslag bindes samfunnet sammen. Når det nye hovedbiblioteket åpner våren 2020, får Oslo en betydelig økning i bibliotektilbudet. Munchmuseet og Nye Jordal Amfi åpner også i løpet av 2020, og med det får byen tre nye store arenaer for felles opplevelser.

Oslo mangler fortsatt svært mange idrettsanlegg for å nå opp til landsgjennomsnitt. Gjennom mange år har det vært opparbeidet et stort etterslep på både nybygg og rehabilitering. De neste årene skal kommunen investere 6 mrd. i nye anlegg, og vi skal oppgradere og rehabilitere gamle anlegg.

Systematisk oppfølging av utsatte lokalområder

Alle områder i byen skal være gode og trygge steder å

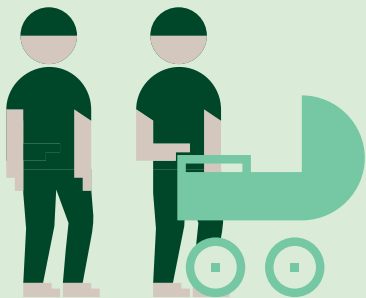
bo og vokse opp. Byrådet følger opp utsatte områder gjennom områdesatsinger i Groruddalen, Oslo sør og indre øst med 119 mill. årlig i økonomiplanperioden.

Flere i heltidsarbeid

Mye deltid påvirker kvaliteten på tjenestene og små stillinger gir lite forutsigbarhet for både ansatte, brukere av tjenester og arbeidsgivere. Andel fast ansatte i heltidsstillinger i Oslo er økende. Byrådet forsterker innsatsen for heltidskultur i Oslo kommune. Det er avsatt 3 mill. til å etablere ressurspooler i bydelene. For å nå målet om at heltid er en rettighet, og deltid er et valg, er det behov for flere forsøk for å avdekke hvilke tiltak som effektivt gir flere hele og faste stillinger. Vi bevilger derfor 7 mill. i 2020 til å teste ut nye turnusordninger ved ulike institusjoner og til utprøving av en enhet med bare hele stillinger.

32 mill.

for å gi flere muligheter
til å delta i arbeidslivet

1,9 mrd.

til kjøp av boliger til vanskeligstilte
i økonomiplanperioden

Økt deltakelse og inkludering i arbeidslivet

Det er blitt vanskeligere å få innpass i arbeidslivet for personer som ikke møter dagens kompetansekrav, og for personer som trenger ulike former for tilrettelegging. Samtidig som en for stor andel av befolkningen står utenfor arbeidsfellesskapet, har vi også en utfordring med å skulle møte behovet for arbeidskraft og rett kompetanse innen enkelte sektorer og næringer. Byrådet la i 2019 frem handlingsplanen Rett kompetanse og arbeid til alle. Planen har en rekke tiltak som skal bidra til at arbeidsgivere får tilgang på den kompetansen de trenger, folk får muligheter til kompetanseheving og livslang læring og sysselsettingen i byen økes. Flere skal tilbys varig tilrettelagt arbeid (VTA) og byrådet viderefører derfor satsingen på 8 mill. årlig. Byrådet viderefører også arbeidet med å gi personer med rusutfordringer mulighet til å delta i arbeidslivet.

Nye veier til egen bolig

Byrådet ønsker å utvide boligpolitikken for å bidra til en mangfoldig by med gode boliger folk flest kan ha råd til. I 2019 har vi lagt frem et kunnskapsgrunnlag, med eksempler på boligpolitiske løsninger i andre norske og europeiske byer, samt mål og strategier for byrådets videre arbeid med å utvikle boligpolitikken. Det skal i 2020 jobbes videre med gjennomføring av pilotprosjekter for å teste ut nye boligpolitiske virkemidler som kan bidra til at flere kan komme seg inn på boligmarkedet. Byrådet legger også til rette for at flere kan kjøpe egen bolig, gjennom å øke rammen

for videreutlån med 400 mill. i økonomiplanperioden, fra 1,2 til 1,6 mrd.

Flere kommunale boliger

Det er et stort udekket behov for boliger for vanskeligstilte. Byrådet foreslår en samlet bevilgning på 1,9 mrd. i økonomiplanperioden til kjøp av boliger til vanskeligstilte.

Byrådet ønsker å gjennomføre en større utredning for å sikre at husleie og personrettede støtteordninger for leietakere i kommunale boliger i Oslo får en bedre sosial profil, samtidig med at man ivaretar forsvarlig forvaltning og vedlikehold av kommunale boliger for å sikre beboerne gode boliger og et godt bomiljø. Vi viderefører leienivået for beboere som fikk subsidiert leie gjennom et særskilt bystyrevedtak sommeren 2019. I tillegg setter vi ned husleien til beboere i samlokaliserte boliger med bemannet personalbase og fellesarealer. Det avsettes 42 mill. årlig til dette formålet.

En trygg by med god beredskap

Oslos beredskap mot brann og andre uønskede hendelser er avhengig av at brannstasjonene er av tilstrekkelig kvalitet. Når dagens hovedbrannstasjon nå må flytte for å gjøre plass for nytt regjeringskvartal, setter byrådet av midler i 2020 til arbeid med ny hovedbrannstasjon på Bryn og ny sentrumsstasjon i Bjørvika. I tillegg er det satt av midler til nødvendige tiltak ved brannstasjonene på Grorud, Kastellet og Briskeby.

2 Klimabudsjett

2.1 Innledning

Byrådet og bystyret har fastsatt ambisiøse klimamål som foreslås videreført i byrådets forslag til ny klimastrategi for 2030 (byrådssak 214/19). To av målene i klimastrategien er å redusere de direkte klimagassutslippene med 95 % sammenliknet med utslippsnivået i 2009 og at byen skal være klimarobust, begge deler innen 2030.

Klimabudsjettet er et nødvendig styringsverktøy for å iverksette effektive tiltak for å nå målet om 95 % utslippskutt i 2030. Klimabudsjettet forplikter alle kommunale virksomheter til å rapportere jevnlig på status i gjennomføringen av klimatiltak de har ansvaret for. Klimabudsjettet viser at målene kun kan nås gjennom et bredt spekter av tiltak. Det krever innsats fra byens innbyggere og næringsliv, og et aktivt og godt samarbeid mellom regionale og statlige myndigheter og på tvers av kommunens egne virksomheter.

Klimabudsjettet for 2020 er det fjerde i rekken. Budsjettene har utviklet seg i takt med økt kunnskap, erfaring og bruk av bedre metodikk. Dette er fortsatt nybrottsarbeid, men nå jobber flere byer nasjonalt og internasjonalt for å kopiere Oslos verktøy.

Det har vært en betydelig reduksjon i klimagassutslippene i Oslo fra 2013. Siste utslippsstatistikk (juni 2019) viser at utslippene ble redusert med 16 % fra 2015 til 2017. Utslippsrammene som ble satt i Oslos klimabudsjett for 2017 er innfridd. En stor del av nedgangen skyldes statlige, regionale og lokale klimatiltak. Den positive utviklingen vil ikke fortsette uten nye tiltak og forsterkning av de eksisterende. SSBs foreløpige, nasjonale utslippsstatistikk viser at klimagassutslippene på nasjonalt nivå økte med 0,4 % i 2018. Dette skyldes hovedsakelig en mindre andel biodrivstoff i veitrafikken og økt bruk av anleggsdiesel. For Oslos vedkommende betyr dette at det må forventes en lavere utslippsreduksjon i 2018 enn det som ble oppnådd i årene 2015 til 2017, ettersom bruk av biodrivstoff har bidratt vesentlig til reduksjoner i Oslo. Statistikk for Oslos klimagassutslipp i 2018 vil først bli publisert våren 2020.

Byrådets klimaambisjoner ligger fast. Utslippene skal halveres i 2020 sammenliknet med 1990-nivå, justert for utsatt karbonfangst på Klemetsrudanlegget. Det er behov for å tilpasse klimabudsjettet til ny statlig klimastatistikk, slik at Oslos mål og årlige resultater blir direkte sammenliknbare med denne statistikken. Derfor settes referanseåret i klimabudsjettet for 2020 til 2009 og klimamålet endres til et prosentvis mål. Dette er en teknisk endring som ikke påvirker ambisjonsnivået. Endringene i klimamålet er i tråd med byrådets forslag til ny klimastrategi mot 2030. Utslippsreduksjonsmålene for 2020 og 2030 blir derfor henholdsvis 41 % og 95 % reduksjon sammenliknet med 2009-nivå. Det legges frem et klimabudsjett for hele økonomiplanperioden, og byrådet foreslår for 2023 en utslippsreduksjon på 52 % sammenliknet med 2009.

Målet om en reduksjon på 41 % i 2020 sammenliknet med utslippsnivået i 2009, tilsvarer en reduksjon på 560 800 tonn CO₂-ekvivalenter. Beregningene i klimabudsjettet viser at utslippene i 2020 vil reduseres med 452 000 tonn CO₂-ekvivalenter, eller 33 %. I tillegg til denne kvantifiserte reduksjonen venter vi ytterligere reduksjoner fra tiltak som er iverksatt, men der vi per nå ikke kan beregne en kvantifisert effekt.

Mesteparten av reduksjonen har skjedd etter 2013, noe som viser at klimagassutslipp i en storby kan reduseres raskt gjennom målrettede tiltak innenfor trafikk, oppvarming og bygg- og anleggsvirksomhet. Beregningene viser imidlertid at det kan bli vanskelig å nå Oslos klimamål for 2020. Endelig statistikk for Oslos klimagassutslipp i 2020, vil først foreligge i 2022.

Byrådet mener klimamålet for 2020 skal ligge fast, blant annet fordi det er iverksatt en rekke tiltak (omtalt i tabell 2.2b) i klimabudsjettet som forventes å gi utslippsreduksjoner som ikke har latt seg kvantifisere og fordi den statlige utslippsstatistikken for Oslo fram til nå har vist bedre resultater enn det som har vært forventet i Oslos egne prognoser.

I utdypende vedlegg til klimabudsjett er det mer informasjon om metode og effektberegninger som ligger til grunn for klimabudsjett 2020. Vedlegget er tilgjengelig på www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/politikk/budsjett-regnskap-og-rapportering/budsjett-2020

Viktige klimasatsinger i klimabudsjett 2020

I klimabudsjettet for 2020 er tiltak som ble iverksatt i klimabudsjettet for 2019 videreutviklet og det foreslås nye tiltak som bereder grunnen for det videre klimaarbeidet.

Innføringen av nye bomstasjoner og nytt takstsystem fra 01.06.2019 er et sentralt tiltak for å redusere biltrafikken inn til og internt i Oslo og for å øke andelen lav- og nullutslippskjøretøy. De nye bomstasjonene bidrar også til å finansiere vei- og kollektivutbygging, øke framkommeligheten og jevne ut bompengebelastningen ved at flere bidrar. Fra 01.03.2020 er det lagt til grunn at takstene for lette nullutslippskjøretøy skal økes, mens lette elektriske varebiler får takstfritak. Etter oppdrag fra Samferdselsdepartementet vurderer Statens vegvesen de tekniske og praktiske mulighetene for å iverksette redusert takst i bomringen for tunge kjøretøy som bruker 100 % biogass. Om slik rabatt blir innført, kan det gi et betydelig bidrag til reduserte utslipp fra tunge kjøretøy i Oslo.

De nye bomstasjonene er ventet å bidra til reduksjon av antall fossile biler på veiene og samt at deler av trafikken flyttes til kollektiv, sykkel og gange. Ruter har styrket busskapasiteten for å håndtere en forventet passasjervekst.

Det skal iverksettes flere tiltak for å gjøre drosjetransport og vare- og nyttetransport mest mulig utslippsfri. For å få en utslippsfri drosjetransport vedtok bystyret i desember 2018 sak 386/19 *Endring i drosjeforskriften – Innføring av krav om nullutslipp til løyvehavere i Oslo*. Vedtaket innebærer at alle drosjer registrert for inntil ni personer ikke skal ha utslipp fra forbrenningsmotor. Miljøkravet må være oppfylt etter en overgangsperiode på fire år.

Overgang til utslippsfri varetransport stimuleres ved å gradvis forbeholde laste- og losselommer til utslippsfri varelevering og bidra til samlast. Arbeidet med å dedikere næringsparkeringsplasser forbeholdt utslippsfrie nyttekjøretøy videreføres. Samtidig videreføres tilskuddsordninger for bedrifter og yrkessjåfører for å tilrettelegge for ladeinfrastruktur.

Tilskuddsordninger under Klima- og energifondet med mål om overgang fra fossilbil til klimavennlige transportformer videreføres og videreutvikles. Private bedrifter kan blant annet søke om tilskudd for å stimulere til at ansatte bytter ut bil med sykkel eller gange. Den viktigste ladeinfrastrukturen for elbiler er lading hjemme. Kommunens tilskuddsordning for etablering av ladeinfrastruktur i sameier og borettslag bidrar til privat utbygging, og skal videreføres. I løpet av drøyt to år har det blitt innvilget søknad om støtte til ladeinfrastruktur i borettslag og sameier som muliggjør installering av ca. 34 000 ladepunkter.

Byrådet foreslår å reservere 600 parkeringsplasser på gateplan til bildeling slik at færre vil ha behov for egen bil. Effektene av tiltak som er forventet å gi reduserte klimagassutslipp gjennom adferdsendringer, er vanskelig å tallfeste. Dette er likevel et viktig bidrag i den totale utslippsrammen.

Det ble i budsjett for 2018 satt av 99 mill. til å etablere nye kommunale ladepunkter over 3 år. Kommunen kartlegger ladebehovet i den enkelte bydel for å identifisere hvor det er lite tilrettelagt for privat parkering og hvor behovet for offentlige ladere er størst. Resultatet av kartleggingen kan gi behov for å justere hvor og hvor mange ladepunkter som bygges for å få best forbedring av ladetilbudet. Det er planlagt utbygging av 575 nye ordinære ladepunkter i 2020. I tillegg samarbeider Oslo med Fortum Oslo Varme om å etablere og drifte hurtigladdere, og det bygges dedikerte hurtigladdere for drosjer.

I 2019 innførte kommunen betaling for å lade elbil på kommunale ladeplasser. Erfaringene så langt viser at etterspørselen har gått noe ned der betaling er innført, slik at det er lettere å finne ledige ladere når man har behov for å lade.

Arbeidet med å fremme en mer klimavennlig bygge- og anleggsvirksomhet trappes opp. De første helt utslippsfrie bygge- og anleggsprosjektene er igangsatt i 2019 og nye utslippsfrie prosjekter i 2020 vil gi verdifulle erfaringer. Det er laget nye felles retningslinjer for hvordan klimahensyn skal gis større vekt i kommunens bygge- og anleggsprosjekter, og Plan- og bygningsetaten tar også i bruk et kriteriesett for vurdering av klimakonsekvenser i plan- og byggesaker til bruk i egne saker og i dialog med private utbyggere. Kommunens virksomheter arbeider med å skifte ut fossile kjøretøy og maskiner. Dette arbeidet er kommet langt. Det er fortsatt en utfordring at det ikke finnes klimavennlige alternativer for alle nødvendige kjøretøy og maskiner.

Videreutvikling av eksisterende tiltak og behov for å finne nye tiltak

Skal Oslo nå sine klimamål for 2030 må arbeidet med å styrke og videreutvikle eksisterende tiltak prioriteres. I byrådets forslag til ny klimastrategi mot 2030 (byrådssak 214/19) er det identifisert satsingsområder som vil bidra til å kutte de direkte klimagassutslippene, dvs. utslippene som skjer innenfor Oslos grenser. Det kreves intensiv innsats innen både persontransport, tungtransport og bygg og anlegg i årene framover. Det er her et særskilt behov for samarbeid med næringsliv, kunnskapsmiljøer og andre byer for å videreutvikle kunnskap, tiltak og virkemidler både på kort og lengre sikt. Byrådet vil jobbe videre med å styrke eksisterende virkemidler og utrede nye tiltak som kan iverksettes i perioden 2020-2023. I 2020 vil det jobbes med blant annet følgende utredninger:

- Trafikantbetalingssystemet: Utredning av hvordan ytterligere klimaeffekter kan oppnås.
- Buss: Mesteparten av utslippet i Oslo fra busser i 2017 på 34 000 tonn CO₂ ekvivalenter, kom fra andre busser enn Ruter sine. Byrådet foreslår å kartlegge utslipp fra andre busser og identifisere og vurdere tiltak for å redusere utslippene.
- Tunge kjøretøy: Klimaetaten leder et arbeid for å kartlegge utslipp fra tungtransport og massehåndtering. Dette arbeidet vil fortsette i 2020.
- Avfallsforbrenning: Det ligger et stort potensial i å redusere utslipp fra plast i avfallsforbrenning. Det vil bli utredet hvordan man kan redusere utslipp i alle ledd i næringskjeden for plast.

2.2 Oslos klimamål i 2020 og 2030

Ved behandlingen av Klima- og energistrategi for Oslo (Bystyresak 195/16) ble det vedtatt mål om utslippsreduksjon på 50 % innen 2020 og 95 % innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå. I vedtatt klimabudsjett for 2019 er målet for 2020 at utslippene skal reduseres til 766 000 tonn CO₂-ekvivalenter. I klimabudsjettet for 2020 foreslår byrådet å tilpasse målene til ny statlig klimastatistikk. Ambisjonsnivået i målene er uendret.

Nytt referanseår

I 2018 publiserte Miljødirektoratet ny og forbedret kommunefordelt utslippsstatistikk. Statistikken ble oppdatert i 2019 og dekker årene 2009-2017. Det er denne statistikken som danner utgangspunkt for klimabudsjettet.

Tidligere har klimamålene i Oslo hatt utslippsnivået 1990 som referanseår. For at det skal være mulig å vurdere om vi når målet, bør utslippene i målåret og referanseåret beregnes på samme måte. Nytt referanseår vil derfor være 2009.

Flere utslippssektorer

Oslos klimamål foreslås å omfatte alle sektorer som inngår i den nye statistikken fra Miljødirektoratet. Sjøfart og luftfart har ikke tidligere vært omfattet av Oslo klimamål, men blir nå inkludert i målet – og dermed også i klimabudsjettet.

Prosentvise måltall

De årlige utslippstakene i klimabudsjettet har til nå vært oppgitt i antall tonn CO₂-ekvivalenter. Endringer i statlig klimastatistikk har gitt variasjon i disse tallene noe som har gjort det vanskelig å sammenlikne klimabudsjett og regnskap over tid. I stedet for absolutte tall vil byrådet derfor ta utgangspunkt i prosentvise mål for årlig utslippsreduksjon i tiden fremover. Forslaget til vedtak inneholder også antall tonn CO₂-ekvivalenter basert på siste publiserte statistikk.

For å fastsette et prosentvis mål er det forutsatt at ambisjonsnivået skal ligge fast, samtidig som de nye utslippssektorene skal legges til. Det er tatt utgangspunkt i at utslippet i 2020 maksimalt skal være 766 000 tonn CO₂-ekvivalenter for sektorene «annen mobil forbrenning», «avfall og avløp», «avfallsforbrenning og energiforsyning», «industri, olje og gass», «oppvarming» og «veitrafikk». I tillegg skal det legges til utslipp fra sjøfart og luftfart, som ikke har vært en del av Oslos klimamål tidligere.

2020-målet

Byrådet foreslår på denne bakgrunn at Oslos klimamål for 2020 skal være å redusere klimagassutslippene med 41 % sammenlignet med 2009-nivået innen 2020. Målet omfatter alle sektorene i utslippsstatistikken.

2030-målet

Byrådets forslag til Klimastrategi for 2030 innebærer at Oslo skal redusere klimagassutslippene med 95 % innen 2030 sammenlignet med 2009-nivå.

2.3 Usikkerhet

Oslos klimabudsjett er nybrottsarbeid, og byr på flere utfordringer knyttet til usikkerhet. Blant utfordringene er usikkerheten knyttet til den statlige utslippsstatistikken for norske kommuner, den fremtidige utviklingen i klimagassutslipp og vurderinger av klimaeffekter av planlagte eller iverksatte tiltak.

Byrådets tilnærming til disse utfordringene er basert på bruk av beste tilgjengelige kunnskap, åpenhet om datamateriale og metodikk som er anvendt, åpenhet om usikkerhet og en gradvis forbedring av klimabudsjettet i takt med kunnskapsutvikling. Effekten av de ulike tiltakene er beregnet på en konservativ måte.

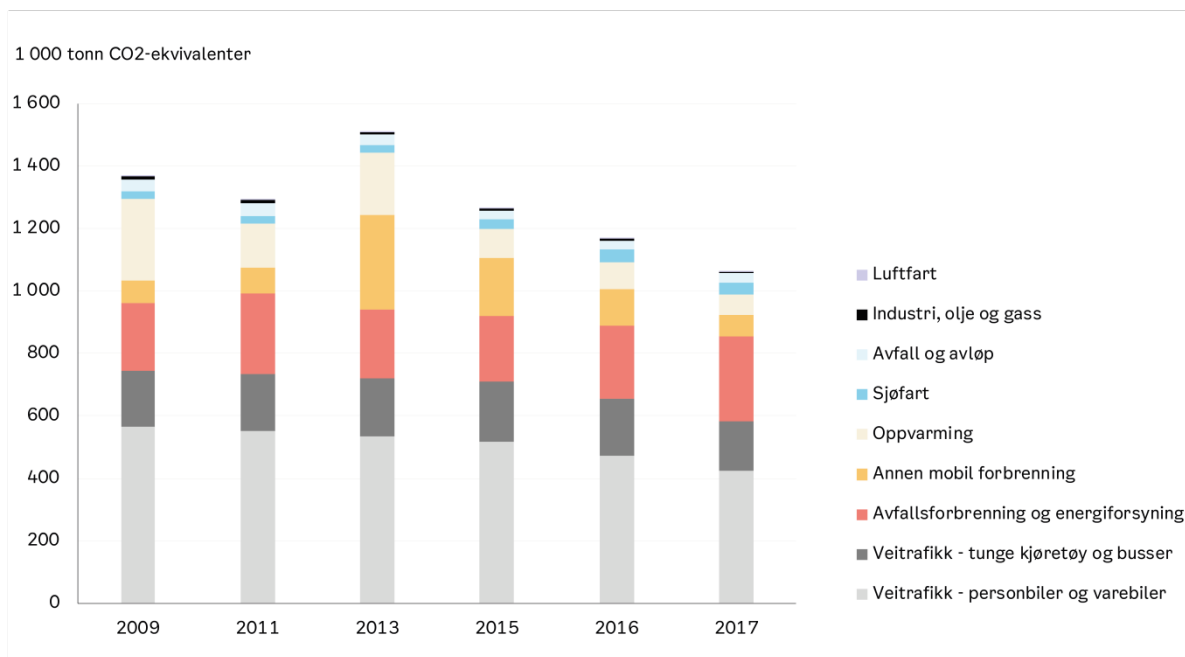
2.4 Status for klimagassutslippene i Oslo

Den statlige statistikken over norske kommuners klimagassutslipp utgjør fundamentet for Oslos klimabudsjett. Våren 2019 ble det publisert ny klimagassstatistikk på kommunenivå for årene 2009-2017. Statistikken er basert på ny metodisk tilnærming, spesielt for veitrafikksektoren, og utslippsnivået har økt noe for alle år sammenlignet med tidligere tall. Metodeendringene er gjennomført for hele tidsserien, slik at det er mulig å vurdere endringer mellom år i statistikken.

Oslos totale klimagassutslipp ble redusert med i overkant av 22 % fra 2009 til 2017. Klimagassutslippene var i 2009 på tilnærmet 1,37 mill. tonn CO₂-ekvivalenter. Til sammenlikning var de i 2017 på rundt 1,06 mill. tonn CO₂-ekvivalenter. Fra 2016 til 2017 ble de totale klimagassutslippene redusert med over 9 %, som tilsvarer en absolutt reduksjon på 105 900 tonn CO₂-ekvivalenter.

Veitrafikk er den klart største utslippssektoren og sto for 55 % av utslippene i 2017. Den nest største utslippssektoren, avfallsforbrenning og energiforsyning, sto for 25 % av utslippene i 2017.

Figur 2.1 Utviklingen i Oslos klimagassutslipp 2009-2017. Kilde: Miljødirektoratet (2019a)

Utslippsreduksjonen fra 2016 til 2017 skyldes i hovedsak redusert utslipp fra veitrafikk, oppvarming og annen mobil forbrenning. Tiltak og virkemidler som fører til en vridning mot fossilfri transport, sammen med et varslet forbud mot oljefyring i bygg fra 1. januar 2020, kan være årsak til denne endringen. For veitrafikk kan en stor del av nedgangen fra 2016 til 2017 tilskrives mer bruk av biodrivstoff.

Fra 2016 til 2017 økte utslippene fra avfallsforbrenning i Oslo med 16 %. Dette skyldes at Oslo mottar en større mengde avfall til forbrenning enn tidligere, samtidig som avfallssammensetning og mye vått materiale har gitt økt behov for støttebrensel (hovedsakelig olje) for å få effekt i ovnene.

«Klimabarometeret» for Oslo er et nyttig verktøy til å følge utviklingen i de utslippskildene som antas å ha størst betydning for utslippene i Oslo. Oppdatert informasjon fra klimabarometeret er tilgjengelig på www.klimaoslo.no/klimabarometeret/.

2.5 Situasjonsbeskrivelse

Oslo er i en stor omstilling. Mye viktig arbeid gjennomføres daglig på klimaområdet, og arbeidet gir resultater. Under presenteres viktige satsingsområder i klimaarbeidet. Oversikten er ikke en utfyllende beskrivelse. For mer informasjon henvises det til byrådets rapportering til bystyret.

Nytt trafikantbetalingssystem fra 01.06.2019 bidrar til redusert biltrafikk

Innføring av en ny indre bomring og nytt takstsystem fra 01.06.2019 er et sentralt og viktig virkemiddel for å redusere klimagassutslipp i Oslo. De nye bommene skal bidra til å finansiere veg- og kollektivutbygging, og 98 % av bompenginntektene går til tiltak for å øke klimavennlige transportløsninger. I tillegg vil de nye bommene bidra til redusert biltrafikk, raskere utskiftning av

kjøretøyparken ved å stimulere til overgang til elbiler, øke fremkommeligheten, bedre bymiljøet og jevne ut bompengebelastningen ved at flere bidrar.

Utslippsfri nytte- og varetransport

Det arbeides med å tilrettelegge for utslippsfri nytte- og varetransport. Det åpnet to samlastingssentraler for klimavennlig varetransport i løpet av våren 2019. Slike løsninger skal videreutvikles med kommunal tilrettelegging slik at eksisterende aktører lykkes og andre følger etter. I sentrum samarbeider Ragn-Sells, Bring og KLP om distribusjon av gods og innsamling av avfall med nullutslippskjøretøy, og fra en ny logistikkterminal på Filipstad har DB Schenker mål om 80 % utslippsfri levering innenfor Ring 3 i Oslo i 2019.

Kraftig vekst i kollektivtransport

Flere lar bilen stå og reiser kollektivt eller sykler. I 2018 viser Ruters trafikk tall at kollektivtransporten i Oslo-regionen hadde 387 mill. påstigninger, en vekst på 4,2 % fra 2017. I 2019 har byrådet styrket kollektivtilbudet gjennom økt tilskudd til kjøp av transporttjenester.

Fra januar 2019 ble aldersgrensen for gratis kollektivtransport hevet fra 4 til 6 år, og aldersgrensen for barnebillett hevet fra 16 til 18 år. Ruter tester ut aldersvennlig transport i bydelene Nordre Aker, Vestre Aker og Sagene, og aktivitetstransport testes ut i samarbeid med blant annet Vålerenga Fotball.

Ruter har totalt 115 elektriske busser som kom i drift i løpet av sommeren 2019 – 76 i Oslo og 39 i Akershus. Det er bygget ladestasjon på Rådhusbrygge 4 for Nesoddfergene og høsten 2019 ble den første av tre Nesoddbåter elektrisk. Ladestasjonen skal også betjene øybåtene i indre Oslofjord som blir elektrifisert i forbindelse med ny kontrakt (oppstart 2021). I forbindelse med at Oslo får 87 nye trikker fra 2021, oppgraderes gater og skinnegang.

Testing av selvkjørende kjøretøy startet opp i mai 2019 og går i rute på strekningen mellom Vippetangen og Kontraskjæret i Oslo sentrum.

Renere kjøretøypark

Nyeste statistikk viser en nedgang på 11 % i utslipp fra veitrafikk fra 2016 til 2017. Dette skyldes i hovedsak biodrivstoff og elektrifisering av kjøretøyparken. I 2018 var det en betydelig økning i andel elbiler blant personbiler i Oslo. Ved utgangen av andre kvartal 2019 var 16 % av alle personbiler registrert i Oslo elbiler, og 62 % av nybilsalget i Oslo i første halvår var elbiler.

Strengere klimakrav for kommunens anskaffelser

Utviklings- og kompetanseetaten (UKE) er i gang med å utarbeide felles klimakrav til anskaffelser av tjenester på områder som transport, plast, og bygge- og anleggsvirksomhet. I dette arbeidet er det utviklet instruks om hvordan Oslo skal bli fossilfri og på sikt utslippsfri. Kommunens anskaffelsesstrategi og bruk av felles kravstilling er viktige virkemidler i klimabudsjettet.

Oljefyring fases ut

01.01.2020 trer et nasjonalt forbud mot fossil oljefyring i kraft. Fram til 01.12.2018 ga Oslo kommune støtte til borettslag og sameier som ønsket å bytte ut oljefyringsanlegget. Enova viderefører sin støtteordning med redusert støttesats ut 2019. Så langt har 1 953 borettslag og sameier og yrkesbygg fått støtte av Oslo kommune til å skifte ut sine oljefyrer. Salget av fyringsolje i Oslo viser en markant nedgang. Utslippene fra denne kilden skal være tilnærmet null etter 2020.

Status for karbonfangst på Klemetsrud

Fortum Oslo Varme AS sitt energigjenvinningsanlegg på Klemetsrud er ett av to industrianlegg i Norge som gjennomfører forprosjektering av CO₂-fangst. Foreløpige resultater ved Fortum Oslo Varme AS viser stabil CO₂-fangst med mulighet for å fange 90 % av CO₂-utslippene fra røykgassen.

Når forprosjektering er fullført og ekstern kvalitetssikring gjennomført, vil regjeringen vurdere om demonstrasjonsprosjektene bør realiseres og om ett eller to fangstanlegg skal være med. Regjeringens

vurdering vil legges frem for Stortinget med en eventuell investeringsbeslutning i 2020 eller 2021. Et fangstanlegg på Klemetsrud vil kunne gi utslippsreduksjoner på om lag 200 000 tonn CO₂-ekvivalenter ved full virkning fra 2023.

Økt satsning på utslippsfrie byggeplasser

Oslo startet arbeidet med å oppgradere Olav Vs gate i september 2019. Dette er Oslos første utslippsfrie byggeplass. Utviklings- og kompetanseetaten har i samarbeid med Klimaetaten, utviklet nye standard klima- og miljøkrav til Oslo kommunes bygge- og anleggsplasser. I disse er fossilfri anleggsdrift foreslått som et minimumskrav og tildelingskriterier vil vektlegge utslippsfrie løsninger.

Oslo kommune har sammen med det internasjonale storbynettverket C40 tatt initiativ til et Clean Construction Forum for å redusere klimagassutslippene fra byggeplasser og materialbruk i bygg. Ett av hovedformålene med C40 Clean Construction Forum er å jobbe fram en etterspørselserklæring for nullutslippsanleggsmaskiner og klimavennlige materialer fra interesserte C40 byer, i tillegg til å fremme samarbeid og erfaringsutveksling mellom byer for å redusere utslippene fra denne sektoren.

Klimaomstilling i Oslo Havn

Oslo Havn har intensivert sitt miljø- og klimaarbeid i 2019 gjennom oppfølging av handlingsplan for nullutslippshavn (bystyresak 352/18). Stena Line og DFDS har i 2019 tatt i bruk landstrøm på Vippetangen, og i starten av 2020 vil alle utenriksferger i Oslo bruke landstrøm. Det første landstrømanlegget i godshavna, Sydhavna, planlegges etablert i 2020 med Enovastøtte. Oslo Havn bygger en helelektriske arbeidsbåt, Pelikan. Båten skal fjerne mer enn 20 tonn avfall årlig fra sjøområdet i Oslo. I 2019/20 kartlegges behovet for energi, hydrogen og biogass til sjø- og landtransport i Sydhavna, for å undersøke hva som skal til for at Oslo kan få Norges første nullutslippshavn.

Årets Klimaundersøkelse viser bred oppslutning om klimamålene

Klimaundersøkelsen er gjennomført for tredje år på rad og resultatene for 2019 viser bred oppslutning for Oslos klimastrategi og -mål, ikke bare blant Oslos innbyggere, men også innbyggerne i nabokommunene. Et klart flertall av byens innbyggere, 63 %, mener at arbeidet med å nå klimamålene vil gjøre byen bedre å bo i. 76 % av innbyggerne i Oslo støtter det overordnende målet om 95 % reduksjon i klimagassutslippene innen 2030. 54 % støtter at Oslo bør gå foran andre byer i sitt klimaarbeid, både i Norge og internasjonalt.

Undersøkelsen er et viktig verktøy for å måle effekten av klimakommunikasjonen fra Oslo kommune ved å kartlegge befolkningens og næringslivets holdninger og adferd når det gjelder miljø, og klima og kommunens klimastrategi.

2.6 Utslippsramme for klimabudsjettet 2020

Byrådets klimamål er å redusere utslippene med 41 % i 2020 og 95 % i 2030, sammenlignet med 2009-nivå. Klimabudsjettet skal fastsette øvre rammer for utslipp i økonomiplanperioden, og er en årlig planlegging av tiltak for å sikre at klimamålene nås. For klimabudsjett 2020 betyr det at det skal vurderes tiltak i perioden som strekker seg fra siste kjente utslippsnivå (2017) til siste år i økonomiplanperioden 2023. For å styre mot 2030-målet, foreslår byrådet en utslippsreduksjon på 52 % i 2023 sammenlignet med 2009.

For å fastsette årlige utslippsrammer i det kommende tiåret, er det lagt til grunn en mulig utslippsutvikling mellom utslippsmålene i 2020 og 2030 på ca. 4 prosentpoeng i året, med unntak av året 2024 hvor det er lagt inn effekt av et fullskala CO₂-fangst anlegg på Klemetsrud. Tidspunktet for full effekt av anlegget avhenger av finansieringsbeslutningen som skal fattes i Stortinget. CO₂-fangstanlegget kan tidligst få full effekt i 2023/2024.

Å anta en utslippsreduksjon på 4 prosentpoeng de øvrige årene er en forenkling. Det er viktig å understreke at gjennomføring av tiltak i klimabudsjettet ikke vil gi like stor utslippsreduksjon hvert år, men vil variere noe. Forslag til ny klimastrategi viser at det mot slutten av perioden forventes å komme drahjelp fra teknologi og statlige reguleringer. Det tilsier større kutt senere. Dette er usikkert, og det er viktig å komme tidlig i gang, noe som tilsier høyere kutt tidligere i perioden.

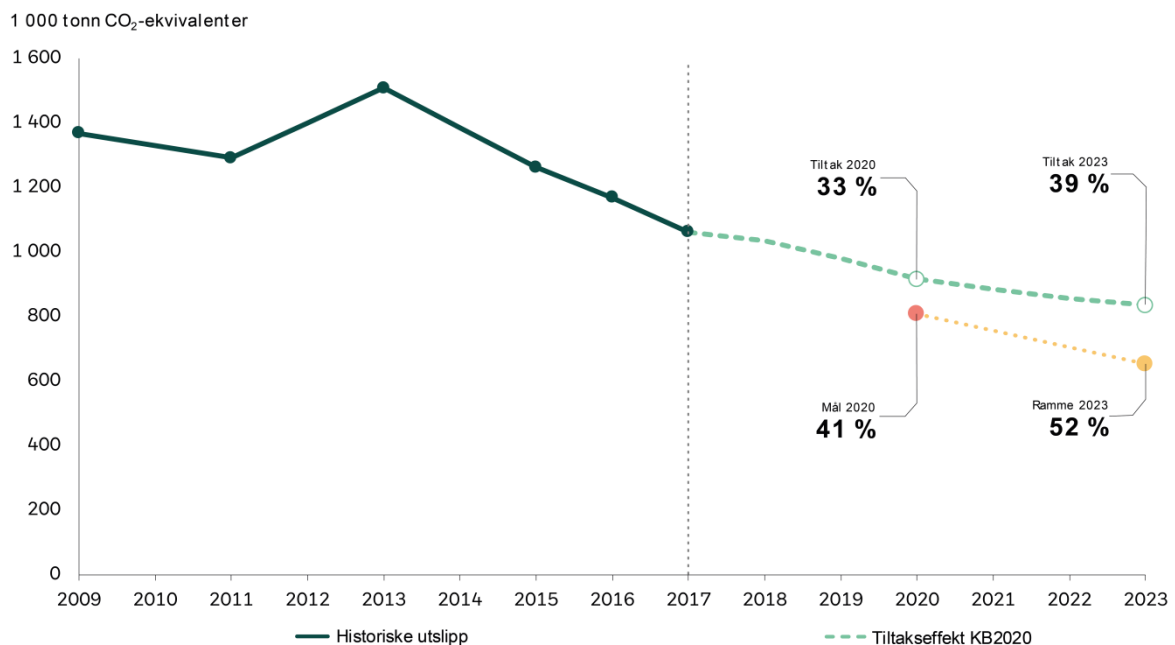
Effektberegninger av tiltak

Effektberegningene av tiltak i klimabudsjett for 2020 er forbedret slik at de også tar høyde for forventede effekter av dagens politikk med utgangspunkt i en referansebane. Referansebanen brukes ikke til å fastsette klimamål. Referansebanen er en framskrivning av utslipp som skyldes forhold utenfor årets klimabudsjett slik som befolkningsvekst, teknologiutvikling og økonomiske konjunkturer. I tillegg er den utslippsreducerende effekten av statlig, regional og kommunal vedtatt klimapolitikk per mai 2018 inkludert. Utviklingen i utslipp forutsetter at disse tiltakene gjennomføres etter planen. I referansebanen er følgende vedtatt politikk inkludert:

- Revidert avtale Oslopakke 3 for 2017-2036 av 05.06.2016 og tilleggsavtalen av 13.06.2017
- Nasjonalt forbud mot oljefyring til oppvarming av bygg fra 01.01.2020
- Nasjonalt krav om omsetning av biodrivstoff i 2020
- Utbygging av ladeinfrastruktur for elektriske biler samt at nasjonale virkemidler for overgang til nullutslippskjøretøy videreføres

I tillegg til klimaeffektene som ligger i referansebanen, er det gjort oppdaterte effektberegninger av alle tiltakene som kan kvantifiseres (se tabell 2.2a nedenfor). Figur 2.2 nedenfor viser klimamålet for 2020, utslippsrammen i 2023, forventet utslippsreduksjon, inkludert effekten av klimatiltak vedtatt av staten og Oslo kommune. I figuren vises også behovet for ytterligere nødvendige utslippsreduksjoner (avstanden mellom tiltakseffekt og klimamål 2020, utslippsramme 2023).

Figur 2.2 Forventede effekter av klimatiltak i referansebane og klimabudsjett 2020

Oslos totale klimagassutslipp er redusert med i overkant av 22 % fra 2009 til 2017. Fram mot 2023 forventes tiltak som er inkludert i referansebanen og i klimabudsjettet å bidra til ytterligere utslippsreduksjon. Samlet bidrar effekten av allerede vedtatte tiltak som ligger i referansebanen og kvantifiserbare tiltak i klimabudsjett 2020 (tabell 2.2a) til at utslippene reduseres med 33 % i 2020 og 39 % i 2023 sammenliknet med 2009-nivå.

Behovet for ytterligere nødvendig utslippsreduksjon er vist ved avstanden mellom tiltakseffekt i 2020 og 2023 og målet om 41 % utslippsreduksjon i 2020 og utslippsrammen med 52 % utslippsreduksjon i 2023. Dette gir en manglende tiltakseffekt på 8 prosentpoeng (108 800 tonn CO₂-ekvivalenter) mellom klimamålet for 2020 og den beregnede effekten av tiltakene som er kvantifisert. Som nevnt over er det forventet utslippsreduksjoner av tiltak vi ikke klarer å forutsi effekten av med tilstrekkelig sikkerhet (se tiltak i tabell 2.2 b og 2.3 nedenfor), likevel er dette gapet et uttrykk for at det er usikkerhet rundt måloppnåelse for 2020. I 2023 er det foreløpig en differanse på 13 prosentpoeng, tilsvarende 183 200 tonn CO₂-ekvivalenter, mellom tiltakseffekter og utslippsrammen.

Måloppnåelse i 2020 vil bli vanskelig. Skal målet nås må det skje betydelige utslippsreduksjoner som det ikke har latt seg gjøre å kvantifisere. Den statlige utslippsstatistikken for 2020 legges frem i 2022.

Byrådets forslag til vedtak

Oslo kommune har et mål om at Oslos klimagassutslipp i budsjettåret 2020 skal være redusert med 41 % fra 2009-nivå. Ved utgangen av økonomiplanperioden skal utslippene være redusert med 52 % fra 2009-nivå. Med siste tilgjengelige statistikk tilsvarer dette et maksimalt utslipp på 807 100 tonn CO₂-ekvivalenter i 2020 og 651 200 tonn CO₂-ekvivalenter i 2023.

Byrådet foreslår følgende vedtak:

Tabell 2.1 rammer for klimagassutslipp i Oslo kommune i 2020 og 2023 1)

	2009 (referanseår)	2017 (statistikk)	2020	2023
Historiske utslipp	100 %	- 22 %		
Utslippsnivå	1 367 900	1 062 500		
Referansebane og tiltakseffekt klimabudsjett 2020	-	-	- 33 %	- 39 %
Utslippsnivå			915 900	834 400
Ytterligere behov for utslippsreduksjon 2)	-	-	8 pp.	13 pp.
			108 800	183 200
Mål og utslippsramme			- 41 %	- 52 %
Utslippsnivå			807 100	651 200

- 1) Alle prosenter er relativt til 2009, som er referanseåret. Alle absolutte tall er oppgitt i tonn CO₂-ekvivalenter. Tallene er basert på siste tilgjengelige utslippsstatistikk fra Miljødirektoratet publisert 25.06 2019. Disse tallene kan endres over tid som følge av metodeutvikling og datatilgang i direktoratet.
- 2) Tiltak i tabell 2.2b og aktiviteter i tabell 2.3 forventes å gi utslippsreduksjoner som det ikke har vært mulig å kvantifisere, disse tiltakene og aktivitetene vil redusere behovet for ytterligere utslippsreduksjoner

Bystyret slutter seg til tiltakene i tabell 2.2a og tabell 2.2b i kapittel 2 Klimabudsjett i Sak 1. Byrådet rapporterer som en del av den ordinære rapporteringen til bystyret, om forventet måloppnåelse av klimamålet for 2020 og utslippsrammen i 2023. Rapporteringen baseres på status for gjennomføring av tiltakene som fremkommer i tabell 2.2a og tabell 2.2b i kapittel 2 Klimabudsjett i Sak 1, samt indikatorene for klimagassutslipp i Oslo, «Klimabarometeret».

2.7 Tiltak i klimabudsjettet 2020 – 2023

Klimaetaten har vurdert hvilke utslippsreduksjoner som kan forventes gjennom tiltakene. Utdypende forklaring av de faglige vurderingene som ligger til grunn for effektvurderingene er tilgjengelige i «Vedlegg til klimabudsjett Sak 1/2020». Alle tiltak og aktiviteter er plassert i henholdsvis tabell 2.2a, 2.2b og 2.3, ut fra kategorisering og om de kan kvantifiseres eller ikke. Under tabellene 2.2a og 2.2b gis det korte beskrivelser av tiltakene.

Tiltak med kvantifisert utslippsreduksjon

Tabell 2.2a gir en oversikt over de tiltakene som det har vært mulig å anslå kvantifisert utslippsreduksjon av. «Utslippssektor» og «utslippskilde» i tabellen henviser til inndeling i utslippsstatistikken og hvor det er forventet at en effekt kan oppnås. Beregnet tiltakseffekt er avrundet til nærmeste 100 tonn CO₂-ekvivalenter. Den forventede utslippsreduksjonseffekten av flere viktige tiltak i klimabudsjettet ligger i referansebanen. Effektvurderingene gjenspeiler reduksjoner som skal oppnås i 2020 og 2023, sammenlignet med referansebanen for de samme årene.

Tabell 2.2a - Tiltak med kvantifisert utslippsreduksjon

	Nr	Tiltak og virkemidler	Tiltakseffekt 2020 (t CO ₂ - ekv.) 1)	Tiltakseffekt 2023 (t CO ₂ - ekv.)1)	Ansvar 2)
Historisk utslippsreduksjon og utslippsreduksjon i referansebane 1)			412 600	462 600	
Utslippssektor: oppvarming					
Utslippskilde: Fossil oppvarming	1	Utfasing av oljefyring i bygg (tidl. #1 og 2) - Statlig forbud fra 1. jan. 2020 - Utfasing oljefyr i kommunale bygg	Tiltakseffekten ligger i referansebanen.		Stat / MOS / (KLI)
Utslippssektor: Avfallsforbrenning og energiforsyning					
Utslippskilde: Fjernvarme unntatt avfallsforbrenning	2	Utfasing av fossil olje og gass i fjernvarme (spisslast) i 2020 (tidl. #3) - Målsetting Fortum Oslo Varme AS	1 800	3 600	NOE
Utslippssektor: Veitrafikk					
Utslippskilde: Lette og tunge kjøretøy	3	Statlig omsetningskrav om 20 % biodrivstoff i 2020 (tidl. #5)	Tiltakseffekten ligger i referansebanen.		Stat
	4	Innføring av nytt trafikantbetalingssystem (tidl. #4) - Etablere tilstrekkelig ladeinfrastruktur for personbiler - Videreføring av lokale og regionale virkemidler for å fremme nullutslippsbiler - Videreføring av nasjonale virkemidler for å fremme nullutslippsbiler - Fritak for betaling for elvarebiler i bomringen	Tiltakseffekten ligger i referansebanen.		MOS (BYM) MOS Stat
	5	Nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff i kommunens kjøretøy (tidl. #8 og 11)	1 100	1 600	Alle / (UKE)
Utslippskilde: Personbiler	6	Bedre tilrettelegging for syklende (tidl. #6) - Sykkelstrategien	1 200	2 200	MOS / (BYM)
	7	Løyvereglement for taxi: nullutslipp innen 2024 (tidl. #19) - Bidra til å etablere tilstrekkelig ladeinfrastruktur for taxi - Tilskuddsordning	1 600	13 400	MOS (BYM) KLI

	Nr	Tiltak og virkemidler	Tiltakseffekt 2020 (t CO ₂ - ekv.) 1)	Tiltakseffekt 2023 (t CO ₂ - ekv.)1)	Ansvar 2)
Utslippskilde: Varebiler	8	Overgang til utslippsfri nyttetransport: Dedikerte næringsparkeringsplasser (tidl. #9) - Det dedikeres 25 plasser i 2020. Videre opptrappingsplan lages i dialog med næringen i 2019. - Ladeinfrastruktur - Kravstilling i kommunen - Tilskuddsordning - Nasjonale tilskuddsordninger for elektrisk varebil - Informere om fritak for parkeringsavgift i beboerparkering for utslippsfrie varebiler	6 900	17 500	MOS / FIN (BYM) BYM UKE KLI Stat
Utslippskilde: Busser	9	Fossilfri kollektivtrafikk innen 2020 – busser (tidl. #10)	7 600	12 100	Ruter
Utslippskilde: Tunge kjøretøy	10	Nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff i transport av masser og avfall fra bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for Oslo kommune (tidl. #21) - Kravstilling i kommunen	2 000	2 000	KLI / (UKE)
Utslippssektor: Annen mobil forbrenning					
Utslippskilde: Dieseldrevne motorredskaper	11	Nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff i maskiner til bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for Oslo kommune (tidl. #12) - Kravstilling i kommunen	12 000	12 000	KLI / (UKE)
	12	Nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff i kommunens maskinpark (tidl. #13)	1 000	1 500	Alle / (UKE)
Utslippssektor: Sjøfart					
Utslippskilde: Sjøfart	13	Fossilfri kollektivtrafikk innen 2020 - båter (tidl. #15)	4 200	5 000	MOS / Ruter
Sum effekt tiltak i klimabudsjettet 1)			39 400	70 900	
Sum effekt historisk utslippsreduksjon, utslippsreduksjon i referansebane og tiltak i klimabudsjett 2020 1)			452 000	533 500	

1) Effekten av referansebanen ses i forhold til utslippsnivå i 2009. Tiltakseffektene er beregnet med utgangspunkt i referansebanen i samme år. Dette betyr at tiltakseffektene ikke kan summeres mellom kolonne 2020 og 2023, da den angir effekten i det aktuelle året i forhold til 2009. Effektene er beregnet basert på antagelser rundt tidspunkt for gjennomføring av tiltakene.

2) Parentes angir rapporteringsansvar.

Beskrivelse av tiltak i tabell 2.2a

1. **Utfasing av oljefyring i bygg.** Bruk av fyringsolje og parafin til oppvarming av bygninger blir forbudt fra 01.01.2020. Kommunen jobber aktivt for å fase ut fossil oljefyring i kommunale bygg (8 stk. i egne bygg og 5 stk. i leide bygg), og følge opp tidligere tilsagn gitt gjennom Klima- og energifondet om støtte til utfasing av oljefyr i private bygg slik at flest mulig gjennomfører tiltaket.
2. **Utfasing av fossil olje og gass i fjernvarme (spisslast) i 2020.** Fortum Oslo Varme AS skal fase ut bruken av fossil olje og gass som spisslast i fjernvarmesystemet innen utgangen av 2020. Målsetningen gjelder under normale driftsforhold. Spisslasten erstattes av el, bioolje/biodiesel eller pellets, avhengig av pris og tilgjengelighet.
3. **Statlig omsetningskrav om 20 % biodrivstoff i 2020.** Produktforskriften stiller krav til innblanding av biodrivstoff i omsatt bensin og diesel til veitrafikk i Norge (omsetningskravet). Kravet til omsetning av biodrivstoff til veitrafikk utgjør 16 % i 2020 i faktisk volum (hvis en ser bort fra at avansert biodrivstoff med høy klimanytte telles to ganger). I 2017 og 2018 var omsetningen av biodrivstoff på henholdsvis 16 og 12 %. Oslo kommune har ingen direkte oppfølging på dette tiltaket.
4. **Innføring av nytt trafikantbetalingssystem.** Innføringen av nytt trafikantbetalingssystem er et sentralt tiltak for å redusere biltrafikken inn til og internt i Oslo og for å øke andelen lav- og nullutslippskjøretøy. Trafikantbetalingssystemet bidrar også til å finansiere vei- og kollektivutbygging, øke framkommeligheten og jevne ut bompengebelastningen ved at flere bidrar. Fra 01.03.2020 er det lagt til grunn at takstene for lette nullutslippskjøretøy skal økes, men lette elektriske varebiler får takstfritak. Etter oppdrag fra Samferdselsdepartementet vurderer Statens vegvesen de tekniske og praktiske mulighetene for å iverksette redusert takst i bomringen for tunge kjøretøy som bruker 100 % biogass. Om slik rabatt blir innført, kan det gi et betydelig bidrag til reduserte utslipp fra tunge kjøretøy i Oslo.
5. **Nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff i kommunens kjøretøy.** Innen utgangen av 2020 skal alle kjøretøy i Oslo kommunes bilpark (personbiler, varebiler og tunge kjøretøy) være nullutslipp eller gå på bærekraftig biodrivstoff. For kjøretøy der nullutslipp ikke er et alternativ, skal bærekraftig biodrivstoff (fortrinnsvis biogass) benyttes. Pr. 1. kvartal 2019 var 53 % av kommunens totale kjøretøypark nullutslipp og 4 % brukte biogass. I tillegg er det flere kommunale virksomheter som bruker biodiesel/HVO på resterende kjøretøy.
6. **Bedre tilrettelegging for syklende.** Oslo kommune har som mål å øke sykkelandelen målt i daglige reiser til 25 % innen 2025. Blant de viktigste virkemidlene for å gjøre Oslo til en sykkelby for alle, er et sammenhengende sykkelveinett. I tillegg til nybygging og oppgradering skal kommunen prioritere kommunikasjon og kampanjer, drift og vedlikehold, samt forskning og utvikling på sykkelfeltet.
7. **Løyvereglement for taxi: nullutslipp innen 2024.** Tiltaket bygger på ny drosjeforskrift i Oslo, som innebærer krav til drosjenæringen om å kjøre med nullutslippskjøretøy (bystyresak 386/18). Kommunen tilrettelegger for overgangen ved å etablere ordinær ladeinfrastruktur og ulike piloter for hurtiglading, tilrettelegge for prioritet og dedikert ladeinfrastruktur for utslippsfrie taxier på holdeplasser, og tilskudd gjennom Klima- og energifondet til hjemmelading for taxisjåfører. Stortinget har vedtatt frislipp av kjøretøy i Oslo (som følge av nytt nasjonalt regelverk om løyveområder) fra 2020, og det er usikkerhet knyttet til hvilken effekt dette kan ha på utslippene frem til miljøkravet trer i kraft. I dag har Akershus fylkeskommune og Oslo kommune felles løyvedistrikt, og den fireårige overgangsperioden starter derfor først etter at det felles løyvedistriktet er oppløst. Effekten av tiltaket forutsetter at miljøkravet håndheves. Det er politiet og Statens vegvesen som er kontrollmyndighet etter yrkestransportregelverket.

8. **Overgang til utslippsfri nyttetransport.** Dedikerte næringsparkeringsplasser: Innenfor Ring 1 vil 28 næringsparkeringsplasser være forbeholdt utslippsfrie nyttekjøretøy innen utgangen av 2019. På sikt skal alle 125 næringsparkeringsplasser innenfor Ring 1 forbeholdes utslippsfrie nyttekjøretøy. Bymiljøetaten skal dedikere 25 næringsparkeringsplasser for utslippsfrie nyttekjøretøy i 2020. Per 2019 har utslippsfrie varebiler fordel av gratis parkering i beboerparkeringssonen. Den utslippsreducerende effekten av dette tiltaket forutsetter tilstrekkelig ladeinfrastruktur (BYM utarbeider i 2019/2020 en strategisk plan for ladeinfrastruktur), tilskuddsordninger fra Klima- og energifondet til yrkessjåfører til hjemmelading og lading hos bedrifter, og kravstilling til utslippsfri transport i kommunen. I tillegg kommer nasjonale tilskuddsordninger for utslippsfrie næringskjøretøy. Regjeringen har øremerket 500 mill. både i 2019 og 2020 til støtte til overgang til utslippsfri næringstransport. Dette kommer i tillegg til Miljødirektoratets vrakpantordning for bensin/dieselvarebiler som byttes ut med utslippsfrie varebiler.
9. **Fossilfri kollektivtrafikk innen 2020 - busser.** Ruters prosjekt «Fossilfri 2020» har som mål å gjøre kollektivtransporten i Oslo og Akershus fossilfri innen utgangen av 2020. «Fossilfri 2020» blir gjennomført ved at nye bussanbud stiller krav om 100 % fornybare energikilder, og at eksisterende kontrakter endres til å kreve fornybar energi som drivstoff til erstatning for fossil diesel. Ruter har også som mål å ha helt utslippsfri drift innen utgangen av 2028. Ettersom t-bane og trikk allerede er elektrisk er det utskifting av bussene som er vesentlig for tiltaket.
10. **Nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff i transport av masser og avfall fra bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for Oslo kommune.** Felles kravstilling skal bidra til at alle tunge kjøretøy som benyttes til transport av masser og avfall som hentes og leveres til kommunale bygge-/anleggsplasser i Oslo benytter fossilfritt drivstoff fra 2020. I anskaffelsesprosessen vektlegges leverandørenes andel utslippsfrie og/eller kjøretøy på biodrivstoff (fortrinnsvis biogass) til transport av masser som hentes/leveres til bygge-/anleggsplassen. Leverandørene vurderes også ut fra effektivisert (reduisert) transport basert på antall kilometer og tonn masse.
11. **Nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff i maskiner til bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for Oslo kommune.** Felles, standardiserte krav skal bidra til at alle maskiner som benyttes på kommunale bygge-/anleggsplasser i Oslo benytter fossilfritt drivstoff fra 2020. I anskaffelsesprosessen får leverandørene uttelling for andel utslippsfrie og/eller maskiner på biodrivstoff (fortrinnsvis biogass) for gjennomføring av den aktuelle kontrakten.
12. **Nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff i kommunens maskinpark.** Felles krav om nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff skal styrke det allerede igangsatte arbeidet med å få alle maskiner på kommunale bygg og anleggsplasser i Oslo over på fossilfritt drivstoff. Biodrivstoffforbruk i kommunens maskinpark ble om lag doblet fra 2017 til 2018 fra 15 568 liter til 29 839 liter.
13. **Fossilfri kollektivtrafikk innen 2020 - båter.** Ruters prosjekt «Fossilfri 2020» har som mål å gjøre kollektivtransporten i Oslo og Akershus fossilfri innen utgangen av 2020 og nullutslipp innen utgangen av 2028. Dette inkluderer også fossilfrie løsninger på Ruters båter. Tiltaket omfatter etablering av nødvendig landbasert strømforsyning og ladeinfrastruktur for elektrifisering av Nesoddbåtene, og ombygging av eksisterende fartøy til elektrisk drift innenfor gjeldende kontrakt. I tillegg omfatter tiltaket elektrifisering av øybåtene innen 2021.

Ikke-kvantifiserte tiltak som forventes å gi utslippsreduksjoner

I tabell 2.2b ligger det tiltak som det ikke har vært faglig grunnlag for å kvantifisere effekten av til klimabudsjett 2020, men som er forventet å gi utslippsreduksjoner i 2020 og 2023. Utfordringen med å kvantifisere effekten av disse tiltakene kan skyldes usikkerhet både i størrelsen på tiltaket og tidspunktet for eventuell effekt.

Selv om utslippsreduksjonen av tiltakene ikke har latt seg kvantifisere, betyr ikke det at tiltakene nødvendigvis har mindre påvirkning på klimagassutslippene i Oslo enn de kvantifiserte tiltakene. For eksempel kan tiltak som landstrømanlegg til cruiseskip, restriktive parkeringstiltak og incentiver til klimavennlige jobbreiser ha potensial for større utslippsreduksjoner enn enkelte av tiltakene som er kvantifisert. Byrådet vil arbeide for å styrke eksisterende virkemidler for å oppnå ytterligere utslippskutt. «Utslippssektor» og «utslippskilde» i tabellen henviser til inndeling i utslippsstatistikken for kommuner og hvor det er forventet at en effekt kan oppnås.

Tabell 2.2b – Ikke kvantifiserte tiltak som forventes å gi utslippsreduksjoner i 2020 og 2023

	Nr	Tiltak og virkemidler	Ansvar 1)
Utslippssektor: Avfall og avløp			
Utslippskilde: Avfallsdeponigass	14	Uttak av deponigass (tidl. #16) - Rommen og Stubberud (utredning) - Rommen avfallsdeponi - økt uttak deponigass (Klimasatssøknad) - Grønmo – minimere nedetid på gassanlegget og etablere ny løsning for utnyttelse av energien fra gassen	MOS / REN / EGE / (EBY)
Utslippssektor: Avfallsforbrenning og energiforsyning			
Utslippskilde: Avfallsforbrenning	15	Økt utsortering av plast fra husholdningsavfall (tidl. #17) - Utredning av avfallssystemet i Oslo - Avfallsstrategien - Informasjonskampanjer for å øke kildesortering i husholdningene - Redusert bruk av unødvendig plast og engangsartikler av plast i kommunens egne virksomheter og Oslo by, jf. Handlingsplan mot plastforurensing i Oslofjorden 2019–2020	MOS / EGE / (REN)
Utslippssektor: Veitrafikk			
Utslippskilde: Lette og tunge kjøretøy	16	Økt kollektivsatsing (tidl. #4) - Øke kapasitet i kollektivtrafikken - Kraftfulle fremkommelighetstiltak	MOS / Ruter / BYM
	17	Felles miljøkrav i kommunens innkjøp av transport (NY) - Minstekrav/tildelingskriterier som fremmer el/hydrogen/biogass/bærekraftige biodrivstoff	Alle / (UKE)
Utslippskilde: Personbiler	18	Klimavennlige jobbreiser (tidl. #18) - Støtteordning og sertifisering i kommunen - Tilskuddsordning rettet mot private	Alle (KLI)
	19	Gate- og parkeringstiltak (tidl. #20) - Beboerparkering - Omprioritering av gategrunn	MOS / (BYM)
Utslippskilde: Varebiler	20	Overgang til utslippsfri varetransport: dedikerte laste- og losselommer og effektivisering (tidl. #19) - Dedikerte laste- og losselommer (jf. opptrappingsplan) - Bidra til samlast - Ladeinfrastruktur - Tilskuddsordning - Kravstilling i kommunens varelevering - Nasjonale tilskuddsordninger for elektrisk varebil	MOS / (BYM) / UKE / KLI
Utslippskilde: Tunge kjøretøy	21	Legge til rette for energistasjoner og samtidig overgang til fornybare drivstoff gjennom intensjonserklæringer (tidl. M) - Legge til rette tomter og finansieringsløsninger - Intensjonserklæring for satsing på biogass/hydrogen	KLI

	Nr	Tiltak og virkemidler	Ansvar 1)
Utslippssektor: Annen mobil forbrenning			
Utslippskilde: Dieseldrevne motorredskaper	22	Nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff i maskiner til bygg- og anleggsvirksomhet på oppdrag for private utbyggere (tidl. #12) - Tilskuddsordning - Frivillig avtale	(KLI) / FIN / NOE
Utslippssektor: Sjøfart			
Utslippskilde: Sjøfart	23	Etablering av landstrømsanlegg (tidl. #14) - Landstrøm utenlandsferger - Landstrøm Sydhavna	NOE / (HAV)

1) Parentes angir rapporteringsansvar

Beskrivelse av tiltak i tabell 2.2b

14. **Uttak av deponigass.** Tiltaket skal bidra til økt uttak av deponigass (metan) fra avfallsdeponiene Grønmo og Rommen, I tillegg skal det utredes tiltak som kan iverksettes på Stubberud-deponiet. Energigjenvinningsetaten er ansvarlig for å minimere nedetid på gassanlegget på Grønmo og etablere ny løsning for utnyttelse av energien fra gassen.
15. **Økt utsortering av plast i husholdningsavfall.** Renovasjonsetaten (REN) og Energi- og gjenvinningsetaten (EGE) arbeider for bedre utsortering ved sorteringsanleggene i Oslo og med holdningsskapende arbeid for økt sortering av plastemballasje fra husholdninger. REN med flere relevante aktører skal gjennomføre en utredning av avfallssystemet i Oslo for å vurdere tiltak som kan redusere mengden plast som går til forbrenning på kort og lang sikt.
16. **Økt kollektivsatsing.** Det er lagt opp til en ekstra satsing på drift av kollektivtrafikken for å dekke behovet i framtiden. Nye trikker settes i drift i perioden 2021-2024 og utredning av framtidig behovet for nye t-banetog pågår. Samtidig videreføres prosjektet «Kraftfulle fremkommelighetstiltak» som skal bedre framkommeligheten for kollektivtrafikken. En rekke store kollektivtiltak er under gjennomføring eller planlegging: Fornebubanen, ny t-banetunnel gjennom sentrum med ny stasjon på Majorstua, trikkeprogrammet og nytt signal- og sikringsanlegg for t-banen. Tiltakene bidrar til å gjøre det mer attraktivt å reise kollektivt enn å reise med bil. Midlene til satsingene kommer fra bompenger, statlig bidrag (bymiljø/byvekstavtale), grunneierbidrag, billettinntekter og tilskudd fra Oslo og Akershus.
17. **Felles miljøkrav i kommunens innkjøp av transport.** Utdannings- og kompetanseetaten utarbeidet i 2019 felles miljøkrav til transport for kommunens vare- og tjenesteanskaffelser og saken fremmes for Byrådet høsten 2019. Krav til kjøretøy og drivstoff skal enten kunne settes som et minimumskrav eller benyttes som et tildelingskriterie i anskaffelser. Det kan stilles minimumskrav til kjøretøy på elektrisitet, hydrogen og biogass.
18. **Klimavennlige jobbreiser.** Byrådet har lansert «Grønn jobbreiseordning», en støtteordning rettet mot kommunale arbeidsplasser for å redusere klimagassutslipp fra jobbreiser, ved at flere velger kollektivt, sykkel og gange fremfor personbil. Det er satt av 5 mill. til ordningen i 2019 og 25 mill. i 2020. Videre har Klimaetaten inngått en avtale med Syklistens landsforening (SLF) om å rulle ut sertifiseringsordningen «sykkelvennlig arbeidsplass» på 100 kommunale arbeidsplasser. I tillegg er tilskuddsordningen «Smart jobbreise» opprettet under Klima- og energifondet.
19. **Gate- og parkeringstiltak.** Beboerparkering skal sikre best mulig tilgjengelighet til offentlig parkering for beboere innenfor et avgrenset område. Det blir lettere for beboere å parkere, samtidig som det blir vanskeligere og mer kostbart for andre å parkere. I 2020 vil beboerparkeringen bli videreutviklet, blant annet med sikte på å legge bedre til rette for bildeling og vurdere tiltak som bidrar til redusert klimagassutslipp. Oslo prioriterer framkommelighet for blant annet sykkel og kollektivtrafikk over parkering for bil og omprioriterer gategrunn fra parkering til andre formål der det er behov for det.

20. **Overgang til utslippsfri varetransport: dedikerte laste- og losselommer og effektivisering.** Overgang til utslippsfri varetransport gjøres ved å gradvis forbeholde laste- og losselommer til utslippsfri varelevering og bidra til samlast. For å tilrettelegge for overgangen til utslippsfri varetransport skal kommunen i tillegg jobbe med å etablere tilstrekkelig ladeinfrastruktur, og bruke tilskuddsordninger fra Klima- og energifondet og kravstilling til utslippsfri transport i kommunen. Nasjonale fordeler for nullutslippsbiler er forutsettende for full effekt av kommunens tiltak.
21. **Legge til rette for energistasjoner og samtidig overgang til fornybare drivstoff gjennom intensjonserklæringer.** Oslo kommune vil tilrettelegge for energistasjoner som sikrer tilbud av fornybare drivstoff (som biogass og hydrogen) til veitrafikken. Tiltaket er tredelt: legge til rette for tomt, foreslå finansieringsløsninger, og utarbeide intensjonserklæringer for samtidig overgang til fornybare drivstoff både hos næringsliv og det offentlige. Eiendoms- og byfornyelsesetaten og Plan- og bygningsetaten skal bistå Klimaetaten i å finne egnede tomter for energistasjoner, jf. aktivitet J i tabell 2.3.
22. **Nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff i maskiner til bygg- og anleggsvirksomhet på oppdrag for private utbyggere.** Oslo kommune vil tilrettelegge for fornybar energiforsyning til bygg- og anleggsplass blant annet gjennom å etablere ny tilskuddsordning under Klima- og energifondet og frivillig avtale med næringslivet om utslippskutt fra bygge- og anleggsvirksomhet. I tillegg vil Oslo arbeide for hjemmel i plan- og bygningsloven og/eller forurensningsloven til å kunne stille krav om fossilfri/utslippsfri anleggsdrift i utbygginger.
23. **Etablering av landstrømanlegg.** Oslo Havn jobber med å etablere landstrøm på Vippetangen og i Sydhavna. Alle utenriksfergene i Oslo benytter landstrøm fra første kvartal 2020. I tillegg planlegges det landstrømanlegg for containerskip, tankskip, bulkskip, bilskip, etc. som anløper Sydhavna. Landstrømanleggene gir mulighet for å dekke de aktuelle skipenes strømbehov ved kai med nullutslippsløsninger. Tiltaket er anslått til å gi en årlig utslippsreduksjon på om lag 4 000 tonn CO₂-ekvivalenter fra 2021, men siden den utslippsreduserende effekten ikke fanges opp i den kommunefordelte utslippsstatistikken er tiltaket ikke kvantifisert.

Aktiviteter som legger grunnlag for videre utslippsreduksjoner

Tabell 2.3 omfatter aktiviteter som forsterker klimaarbeidet i Oslo kommune. Det pågår også mange aktiviteter som bereder grunnen for videre utslippsreduksjoner etter 2020. Disse aktivitetene inkluderes i klimabudsjettet for å tydeliggjøre bredden av virkemidler som blir tatt i bruk for å fremme utslippsreduksjoner i Oslo og hvor ansvaret for de ulike aktivitetene ligger. Aktivitetene er inndelt i kategoriene «kommunikasjon/mobilisering», «tilretteleggende tiltak» og «utredning/plan/piloter».

Tabell 2.3 - Aktiviteter som legger grunnlag for videre utslippsreduksjoner

Nr	Aktivitet	Ansvar 1)
Kategori: Kommunikasjon/mobilisering		
A	Markedsføre statlige (inkl. Enova) og Klima- og energifondets tilskuddsordninger i Oslo - Bidra til økt kunnskap om støtte- og tilskuddsordninger - Bidra til økt gjennomføringstakt for klimatiltak - Bidra til klimasatssøknader i Oslo kommunes virksomheter	KLI
B	Kommunikasjon om klimaløsninger for å endre adferd - Spre informasjon om praktiske klimatiltak/løsninger til befolkning og næringsliv, og motivere til atferdsendring - Informere om kommunens klimaarbeid - Videreutvikle kommunikasjonsplattformen KlimaOslo.no - Videreutvikle klimakommunikasjon i sosiale medier	KLI
C	Næring for klima - Fortsette og videreutvikle samarbeid om klimatiltak mellom næringsliv og myndigheter i Oslo kommune.	KLI

Nr	Aktivitet	Ansvar 1)
D	Klimakommunikasjon rettet mot barn og ungdom - Undervisningsportalen «Klimaskolen» for lærere og elever i Osloskolen - «Klimapiloter» med foredragsturné i Osloskolen - Samarbeid med Klimahuset om kommunikasjon og formidling av byenes rolle i klimaarbeidet Klimahuset - Klimafaglige innspill/samarbeid med Klimahuset - Undervisning og aktiv formidling til barne- og ungdomsskole - Utstilling og informasjon til byens innbyggere	KLI UDE
E	Bykuben – Oslo senter for byøkologi - Videreutvikle tilbud til alle som vil lære om og delta i det byøkologiske arbeidet - Bidra til at byens befolkning føler eierskap til og ser muligheter i veien mot nullutslippssamfunnet - Veilede bydelene for i å utvikle og fremme lokale miljø- og klimatiltak	PBE
Kategori: Tilretteleggende tiltak		
F	Økt byliv - Tiltak for å skape et bedre bymiljø og økt byliv innenfor Ring 1 - Bymiljøetaten vil utarbeide en faseplan for arbeidet med økt byliv	BYU/MOS
G	Bedre tilrettelegging for gående - Ferdigstille gåstrategien	BYM
H	Klimavennlig byutvikling med fortetting ved knutepunkter - Innføring av kriteriesett for vurdering av klimakonsekvenser i plan- og byggesaker	(PBE), BYM, EBY
I	Økt materialgjenvinning av næringsavfall som samles inn av kommunen - Renovasjonsetaten vil arbeide for en materialgjenvinningsandel i 2019 og 2020 på 36 % på næringsavfall - Det vil legges til rette for økt mottak og etterbehandling av næringsavfall	REN
J	Fremskaffe arealer for kommunens klimatiltak (inkl. energistasjoner) - Innhente oversikt over kommunens arealbehov til ulike klimatiltak, bidra til lokalisering og fremskaffe nødvendige areal på bestilling. - Tiltaket er spesielt rettet mot arealer for energistasjoner og tilhørende infrastruktur, men kan også benyttes i andre sammenhenger, som arealer til samlastsentre og massehåndtering.	EBY/KLI (kommunale bestillere)
K	Produksjon av biogass til drivstoff - Produksjon av flytende biogass av matavfall ved Romerike biogassanlegg - Produksjon av komprimert biogass fra avløpsslam ved Bekkelaget renseanlegg - VEAS starter opp produksjon av flytende biogass i løpet av 2020	EGE VAV VEAS
L	Utarbeidelse av anskaffelsesveiledere UKE	UKE
M	Tilrettelegging for smartere og mer klimavennlige reiser (tidligere nr. N) - Pilotprosjekt: Helhetlig mobilitetstjeneste for å forenkle hverdagslogistikken (flere aktører) - Pilotprosjekt: Smartere transport i Oslo regionen (mer trygg, effektiv og miljøvennlig kjøring) - Videreutvikle intelligente transportsystemer (ITS) for parkering og trafikkstyring - Etablering av nytt prioriteringssystem for kollektivtrafikk	BYM/Ruter BYM/Ruter BYM

Nr	Aktivitet	Ansvar 1)
Kategori: Utredning/plan/pilot		
M	Tilrettelegging for mer effektiv- og klimavennlig vare- og nyttetransport (tidligere nr. O) - Intelligente transportsystemer (ITS) i varetrafikken - Nullutslipp sisteledds varedistribusjon (inkl. samlastsentere) - Pilot elektriske Filipstad	BYM
N	- Pilotprosjekt for elektrifisering av et helt borettslag (EU – Green Charge) (tidligere nr. P)	BYM
O	Pilotprosjekt massetransport (tidl. #21) - Kartlegge massetransport i Oslo og omegn og innlede et samarbeid med Vann- og avløpsetaten, Bymiljøetaten, Omsorgsbygg KF om pilot for mer miljø- og klimavennlig massehåndtering. Andre relevante virksomheter kan involveres i arbeidet ved behov.	(KLI), VAV, BYM, OBY, EBY, PBE, HAV
P	Pilot utslippsfri trasé (tidl. #21) - Arbeide for å legge til rette for en pilot for utslippsfri trasé for tungtransporten. Formålet er å fremme teknologi som muliggjør klimavennlig tungtransport på faste ruter.	KLI
Q	- Kartlegge utslipp og vurdere mulige tiltak for å redusere utslipp fra langdistansebusser, turistbusser, charterbusser o.l.	KLI
R	- Kartlegge størrelsesforholdet på utslipp fra fritidsbåter og charterbåtvirksomhet i Oslo og potensiale for mulige utslippsreduserende tiltak	KLI
S	- Karbonfangst ved Klemetsrudanlegget (Fortum Varme AS) (tidligere nr. Q)	NOE
Kategori: Tiltak frem mot 2030		
T	Fornebubanen (tidligere nr. R) - Redusere massetransport, mer utslippsfri transport - Utslippsfri og fossilfri anleggsdrift - Materialoptimering - innovative lavkarbonløsninger - Reduksjon av plast utenfor plastkretsløpet	MOS
U	Ny sentrumstunnel for t-banen (tidligere nr. S)	MOS
V	Trikkeprogrammet (tidligere nr. T)	MOS
W	Nytt signal og sikringsanlegg for t-banen (tidligere nr. U)	MOS

1) Parentes angir rapporteringsansvar

2.8 Nye bevilgninger til klimatiltak 2020 – 2023

I tabellene nedenfor fremkommer en samlet oversikt over tilleggsbevilgninger til klimatiltak for 2020-2023 utover det som allerede er innarbeidet i vedtatt budsjett og økonomiplan.

Klimatiltak i driftsbudsjettet

Tabell 2.4 Klimasatsing i driftsbudsjettet

Drift	BYKASSEFINANSIERTE VIRKSOMHETER	<i>tall i mill.</i>				
Kategori jf. tabell 2.2A, 2.2B og 2.3						
	Navn på tiltak	Ansvarlig	2020	2021	2022	2023
16	Tilskudd til Ruter	kap. 711	75,6	156,6	216,6	298,6
15	Oppfølging av handlingsplan mot plastforsøpling i Oslofjorden	kap. 542	5,0	5,0	5,0	5,0
6, 7, 8, 18, 20, 22	Styrke Klima- og energifondet	kap. 950	50,0			13,0
	Sum		130,6	161,6	221,6	316,6

Klimatiltak i investeringsbudsjettet

Tabell 2.5 Klimasatsing i investeringsbudsjettet

Investering - BYKASSEFINANSIERTE VIRKSOMHETER						tall i mill.
Kategori jf. tabell 2.2A, 2.2B og 2.3	Navn på tiltak	Ansvarlig	2020	2021	2022	2023
5 og 7	Etablering av ladeinfrastruktur	kap. 542	8,2			
19	Bildeling på kommunale parkeringsplasser	kap. 542	15,0			
	Sum		23,2			

Klima- og energifondet

Klima- og energifondet foreslås økt med 63 mill. i økonomiplanen. Tilsammen har byrådet tilført fondskapitalen 276 mill. siden 2017. Det foreslås å videreføre tilsagnsrammen på 120 mill. i 2019 også i 2020. Til sammenligning var tilsagnsrammen 45 mill. i 2015. Det har de siste årene blitt lansert flere nye tilskuddsordninger under fondet og flere er under utarbeidelse.

Ladeinfrastruktur

I vedtatt økonomiplan er det satt av 40 mill. til investeringer i ladeinfrastruktur i 2020. I tillegg foreslår byrådet å øke investeringene i ladeinfrastruktur med 8,2 mill. i 2020. Den økte bevilgningen er hovedsakelig knyttet til satsing på ladeinfrastruktur for taxi. I tillegg er det flere tilskuddsordninger under Klima- og energifondet som gir støtte til etablering av infrastruktur til lading av personbiler, varebiler og taxi, i tillegg til etablering av ladeinfrastruktur på arbeidsplasser.

3. ØKONOMIPLAN 2020-2023

3.0 Innledning

De to foregående kapitlene fokuserer på byrådets visjon om å gjøre Oslo til en grønnere, varmere og skapende by med plass til alle (kapittel 1), samt en mer klimavennlig by (kapittel 2) og hvordan disse målsettingene skal nås. Kapittel 3 fokuserer på økonomiske hovedstørrelser i økonomiplanperioden som omfatter hele kommunen.

Kapittel 3.1 har fokus på den foreliggende økonomiske statusen ved fremleggelsen av byrådets budsjettforslag.

I kapittel 3.2 er det fokus på hva som er de økonomiske driftsmessige rammebetingelsene og hva som foreslås innarbeidet i kommende økonomiplan av prioriterte satsinger og hvordan dette påvirker kommunens resultatgrad (resultatgraden viser hvor mye av driftsbudsjettet som blir frigjort til nødvendige avsetninger og investeringer). I denne delen er det også oversikter over hva som samlet foreslås innarbeidet på størrelser som gjelder flere avdelinger, eksempelvis pensjon.

I kapittel 3.3 er det en oversikt over hva som foreslås innarbeidet av investeringer og hvordan endret låneopptak påvirker kommunens gjeldsgrad (gjeldsgraden viser det årlige prosentvise forholdet mellom kommunens lånegjeld og eksterne driftsinntekter). I prognosen for fremtidig gjeldsgrad er det foretatt endringer for å få en mer realistisk prognose. De viktigste endringene er at det i større grad enn tidligere tas hensyn til tilgjengelig kapital og at det for nye investeringer er innarbeidet mer realistiske kostnadsrammer enn tidligere.

Kapittel 3.4 tar for seg hvordan kommunens pensjonskostnader forventer å utvikle seg i kommende økonomiplanperiode. Under dette kapitlet omtales også skillet mellom pensjonskostnad og pensjonspremie og de aktuelle pensjonsfondene.

Under kapittel 3.5 omtales befolkningsutviklingen som er «motoren» for endringer i tjenestebehov.

Felles for kapitlene 1-3 er at det fokuseres på endringene i forhold til det som er innarbeidet i vedtatt økonomiplan 2019-2022. I utgangspunktet forutsettes det at driftsrammen i 2023 er identisk med rammen for 2022 i vedtatt økonomiplan, slik at endringer som fremkommer i 2023 er i forhold til samme ramme i 2022.

Tabellarisk oversikt over hva som totalt er foreslått innarbeidet i drifts- og investeringsbudsjettet, foreligger i kapittel 4. For nærmere omtale av hva som foreslås innarbeidet innenfor den enkelte sektor og virksomhet vises det til sektorkapitlene 5-14.

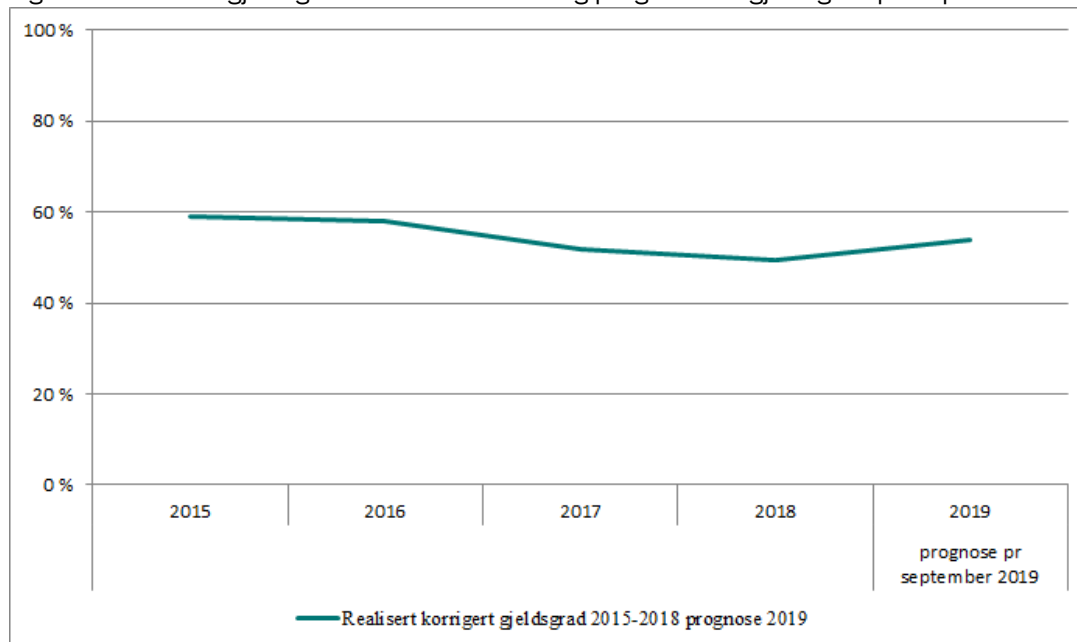
3.1 Økonomisk status

Kommunens økonomiske status ved utgangen av 2019 er god og det forventes nå et betydelig bedre resultat i 2019 enn det som ble prognostisert til 1. kvartal. Bedringen skyldes hovedsakelig at det nå forventes høyere skatteinntekter enn det som ble forutsatt 1.kvartal. Byrådet vil komme tilbake til dette i 2. tertialrapporten og det vil da vurderes behov for å legge frem en budsjettjusteringssak parallelt med Tilleggsinnstillingen.

Netto driftsresultat fremkommer som driftsinntektene fratrasket driftsutgifter og netto finansutgifter. Resultatgraden viser størrelsen på kommunens netto driftsresultat sett i forhold til driftsinntektene og viser hvor mye av driftsinntektene som blir frigjort til nødvendige avsetninger og investeringer. Det korrigeres for Oslo Havn KF og de selvfinansierende selvkostetatene innen vann, avløp og renovasjon. I perioden 2016 til 2018 har resultatgraden vært hhv. 2,9 % i 2016, 4,4 % i 2017 og 4,1 % i 2018. For 2019 forventes det bedre resultat enn forutsatt i vedtatt budsjett, hvor det er forutsatt en resultatgrad på 2,3 %. Resultatgraden for 2019 vil imidlertid avhenge av om man i en eventuell budsjettjusteringssak senere i høst velger å benytte økte frie inntekter til å foreta en ekstraordinær nedbetaling av gjeld. En eventuell ekstraordinær nedbetaling av gjeld bidrar rent teknisk til en lavere resultatgrad.

Utviklingen i gjeldsgraden, som viser hvordan kommunens gjeld utvikler seg sammenlignet med de løpende driftsinntektene, har hatt en positiv utvikling de senere årene. Den realiserte gjeldsgraden fra 2015 til 2018 har vært positiv og gjeldsgraden har blitt redusert fra 59 % i 2015 til 50 % i 2018. Også for 2019 forventes det at gjeldsgraden blir betydelig lavere enn vedtatt budsjett hvor det ble lagt til grunn en beregnet gjeldsgrad på 64 %. Prognose pr. september 2019 viser en beregnet gjeldsgrad på 54 %. En lavere beregnet gjeldsgrad skyldes både ekstraordinær nedbetaling av gjeld i revidert budsjett 2019, forsinket låneopptak som følge av forsinkede investeringer og at de samlede inntektene i 2019 forventes å bli høyere enn forutsatt i opprinnelig vedtatt budsjett for 2019. Erfaringsmessig blir det realiserte etterslepet ofte høyere enn det som er meldt til 1.kvartal (som er lagt til grunn i denne prognosen). Blir etterslepet større enn rapportert til 1. kvartal, vil realisert gjeldsgrad i 2019 bli lavere enn det som her er prognostisert.

Figur 3.1 Realisert gjeldsgrad fra 2015 til 2018 og prognose for gjeldsgrad pr. sept. 2019

Årsakene til at realisert gjeldsgrad har blitt redusert de senere årene skyldes både at veksten i lånegjeld har blitt lavere som følge av ekstraordinære avdrag, at kommunens finansstrategi gjør at man velger å benytte ledig likviditet før man tar opp eksterne lån (bidrar til å utsette behovet for låneopptak) og

investeringsetterlemp. Kommunen har også hatt en betydelig vekst i eksterne driftsinntekter (nevneren i gjeldsgradsbrøken), både som følge av innføring av eiendomsskatt og at det har vært en positiv utvikling i frie inntekter.

At kommunens økonomiske status er god blir også bekreftet av Standard & Poor's (S&P). Oslo kommunes soliditet og gjeldsbetjeningsevne vurderes årlig av det internasjonale kredittvurderingsbyrået Standard & Poor's (S&P). Byrået gir Oslo kommune høyeste oppnåelige karakter, AAA, som kun deles med staten selv og Kommunalbanken i norsk sammenheng.

S&Ps vurdering av byrådets evne til økonomisk styring og budsjettgjennomføring er svært god hva gjelder driftsbudsjetter og etterfølgende resultat. Herunder at realiserede overskudd og lavere utgifter delvis er anvendt til nedbetaling av gjeld. Videre vurderer S&P kommunens valg om å samle sitt eierskap i energisektoren som en langsiktig positiv faktor for gjeldsbetjeningsevnen.

Når det gjelder investeringsbudsjettet og kommunens prognose for fremtidig gjeldsbyrde, gir S&P honnør til de nye forutsetninger for beregning av gjeldsgrad som byrådet tok i bruk fra og med 2019-budsjettet. Kredittvurderingsbyrået forventer at fremtidige gjeldsgradsprognoser blir mer realistiske enn tidligere.

Det forventes vekst i gjeldsgraden de kommende årene. Veksten i gjeld må ses i sammenheng med at man i kommende økonomiplanperiode tar kostnadene med både å heve standarden på eksisterende bygg, bygge ny hovedbrannstasjon, ny storbylegevakt, og et betydelig antall nye omsorgsboliger og boliger til vanskeligstilte. Investeringene er nødvendige for å kunne tilby moderniserte tjenester til en fortsatt voksende befolkning. Gitt kommunens gode økonomiske status ved slutten av 2019, oppfattes dette som forsvarlig.

En viktig indikator på soliditeten i en økonomiplan er hvordan netto driftsresultat forventes å utvikle seg. Tabellen under viser årlig budsjettert netto driftsresultat i kommende økonomiplanperiode sammenlignet med de siste 4 vedtatte økonomiplanene.

Tabell 3.1 Budsjettert netto driftsresultat

Netto driftsresultat	Tall i mill.								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	sum 4 år
Vedtatt øk.plan 2016-2019	-950	-1 199	-1 104	-688					-3 941
Vedtatt øk.plan 2017-2020		-660	-1 075	-937	-475				-3 147
Vedtatt øk.plan 2018-2021			-1 637	-1 391	-1 102	-892			-5 022
Vedtatt øk.plan 2019-2022				-1 405	-1 148	-1 245	-1 080		-4 878
Forslag ny øk.plan 2020-2023					-1 461	-1 116	-849	-706	-4 132

3.2 Driftsbudsjett 2020-2023

Hvordan byrådet ønsker å videreutvikle tjenestene til byens befolkning i kommende økonomiplanperiode: Den positive økonomiske situasjonen gjør at byrådet foreslår tiltak for å styrke tjenestetilbudet på en rekke områder utover det som er forutsatt i vedtatt økonomiplan for 2019-2022. Disse tiltakene vil bidra til at Oslos befolkning vil oppleve at kommunens tjenester blir enda bedre.

Hvilke tjenester som den enkelte innbygger vil oppleve er viktigst vil i stor grad være avhengig av hvor man aldersmessig er i livet.

Styrkinger som er viktig for ulike aldersgrupper er:

- betydelig styrket helsestasjonstjeneste
- midler til ytterligere innfasing av økt pedagogisk nivå i barnehagene
- økt kvalitet i AKS
- styrket og modernisert tannhelsetilbud
- styrket grunnfinansiering av videregående skole
- betydelig kommunal egenfinansiering av den statlige lærernormen
- økt satsing på rehabilitering ved helsehusene

Byrådet ønsker også å styrke kvaliteten på tjenester som er viktig for hele befolkningen. Satsinger som er viktig for hele befolkningen er:

- et kollektivtilbud som øker 3 % årlig i kommende økonomiplanperiode
- økt satsing på elektrifisering av busstilbudet
- redusert telefonresponstid på legevakten
- dedikerte parkeringsplasser for bildelingsbiler
- styrket vedlikehold av idrettsbygg
- styrket spesialistutdanning av leger
- subsidierte husleier for prioriterte grupper
- arbeidet med å gjøre fjorden plastfri

Byrådet ønsker også å utvikle det fremtidige tjenestetilbudet i samsvar med befolkningsbehovet. Det forslås derfor blant annet avsatt midler i investeringsbudsjettet til:

- en betydelig satsing på flere omsorgsboliger
- flere boliger til vanskeligstilte
- økt innsats for å ivareta kommunens bygningsmasse (rehabilitering/modernisering)

Byrådet er også opptatt av å videreføre arbeidet med å sikre ett anstendig arbeidsliv og viderefører satsingen på Oslomodellen for kommunale byggeprosjekter. Byrådet ønsker et anstendig arbeidsliv, ikke bare på de kommunale byggeplassene, men generelt for alle tjenester.

Byrådet ønsker at kommunens tjenester også i fremtiden skal være relevante for byens innbyggere og fortsetter derfor sin satsing på modernisering. Det vises til sektoromtale for Byrådsavdeling for finans.

Det vises til tabell 3.2 og 3.12 som viser de viktigste prioriteringene i hhv. drifts- og investeringsbudsjettet sammenlignet med vedtatt økonomiplan.

For en mer utførlig omtale av de ulike tiltakene vises det til sektoromtalene.

3.2.1 Elementer som endrer kommunens økonomiske handlingsrom

De viktigste elementene som øker kommunens økonomiske handlingsrom er:

I arbeidet med 2020-budsjettet og økonomiplanen for 2020-2023 er det økonomiske handlingsrommet til kommunen styrket. De viktigste elementene som bidrar til å øke handlefriheten sammenlignet med hva som er forutsatt i vedtatt økonomiplan er:

- Økning i frie inntekter med 510 mill. i 2020, 450 mill. i 2021, 380 mill. i 2022 og 470 mill. i 2023.
- Økning i aksjeutbytte på mellom 248 og 338 mill. årlig. Dette skyldes forventninger om høyere kraftpris enn forutsatt i vedtatt økonomiplan, men også sammenslåingen av Eidsiva Energi AS med Hafslund E-COs datterselskaper innen produksjon og nett. Kraftbransjen nasjonalt og

internasjonalt er i rask og sterk endring. Sammenslåingen er en naturlig videreføring av byrådets eierstrategi innenfor denne sektoren.

- Det er foretatt en gjennomgang av ulike områder i kommunen hvor det er potensial for å ta ut effektiviseringsgevinster, eksempelvis digital sykemelding og ny visuell identitet. I tillegg er det innarbeidet rammekutt spesielt for 2023 som er siste året i økonomiplanperioden.
- Besparelser på grunn av færre barn i barnehagealder enn forutsatt og at en lavere andel barn enn forutsatt går i barnehagene.
- Endret årlig vekst i gebyrrelaterte inntekter og utgifter bl.a. pga. kompensasjon av lønnsvekst og at resultatet for 2018 ble noe bedre enn forutsatt da 2019 budsjettet ble laget.
- Oslo kommune har siden 2005 hatt en ordning med lokal egenandel for uttak av tidligpensjon (AFP 62-64 og uførepensjon) for virksomheter med over 50 ansatte. Som følge av ny incentivstruktur etter uførereformen i 2015 forslås det at ordningen med at virksomhetene betaler egenandeler for nye uttak av uføre, avvikles fra 01.01.2020.
- Oppdatert fremdriftsplan for nye skoler og idrettsanlegg forskyver behovet for midler til ny husleie.
- Reduserte utgifter i 2020 som følge av at Bydel Vestre Aker dekker inn merforbruk fra 2018 over to år.

De viktigste elementene som har bidratt til å svekke den økonomiske handlefriheten er:

- Eiendomsskatten blir redusert med 60 mill. årlig. Se nærmere omtale under kapittel 15.4 Eiendomsskatt
- Utviklingen i både de nasjonale og internasjonale kapitalmarkedene er for tiden beheftet med usikkerhet, der både rentene er fallende og aksjemarkedene er svekket. Konsekvensen av dette vil kunne bli lavere avkastning på pensjonsmidlene i Oslo Pensjonsforsikring, som igjen vil kunne gi økte pensjonskostnader for kommunen. Byrådet foreslår derfor å avsette 45 mill. årlig i perioden 2021-2023 for å dekke eventuell kostnadsvekst.
- Det er en pågående sak om innkreving av merverdiavgift for kommunens boliger. Dersom konklusjonen blir at det er krevd for mye kompensasjon for enkelte boligtyper, vil det medføre reduserte inntekter for Boligbygg Oslo KF. Det er satt av 50 mill. årlig som en risikoavsetning på et sentralt kapittel.
- Økte kostnader i 2023 med 56 mill. som følge av at 2023 er et valgår.
- Lønns- og prisomregning av budsjettet til 2020-kroner gir en merutgift på 165 mill. årlig. Dette skyldes hovedsakelig at det er innarbeidet kompensasjon for at lønnsveksten i 2019 ble høyere enn forutsatt og at prognostisert prisvekst i 2019 er høyere enn forutsatt. En annen viktig årsak til merutgiften er at betydelige deler av kommunens inntekter ikke prisomregnes (jf. bl.a. eiendomsskatt og utbytte fra aksjeselskap).
- Kommunens kostnader til bostøtte og boligtilskudd øker med 33 mill. årlig.
- Oppgaveendringer fører til nye oppgaver og dermed høyere utgifter.
- Økt avsetning til husleie for idrettsanlegg og skoler. Dette skyldes at anlegg og skoler som forutsettes ferdigstilt i 2022 får husleieeffekt fra 2023.

- Konsekvenser av revidert budsjett 2019 på ca. 50 mill. årlig. Beløpet inkluderer imidlertid ikke flere årsverk i skolehelsetjenesten og flere årsverk i skolen for å fullfinansiere den statlige lærernormen. Disse forholdene er omtalt som prioriteringer senere i kapittelet under en varmere by og en mer skapende by.
- Økningen i pensjonskostnader på mellom 10 mill. og 44 mill. årlig er en konsekvensjustering.
- Justert demografikompensasjon i 2020-2022 skyldes noe nedjusterte befolkningstall. Veksten i 2023 skyldes forventet vekst i befolkningen mellom 2022 og 2023.
- Endringer i finanskostnader må sees i sammenheng med nedjustert rentenivå og det foreslåtte nivået på nye investeringer.

Samlet sett øker kommunens økonomiske handlingsrom (målt i form av hva som kan overføres fra drift til investering) med ca. 500 til 700 mill. årlig sammenlignet med forutsetningene i opprinnelig vedtatt økonomiplan (dok 3/2019).

Tabell 3.2 Overføring fra drift til investering 2020-2023

	Beløp i mill.kr			
	2020	2021	2022	2023
DOK 3/2019 overføringer fra drift til investeringer 2019-2022	138	188	20	20
<i>Viktigste elementer som bidrar til økt økonomisk handlefrihet:</i>				
Endring frie inntekter	510	450	380	470
Økt aksjeutbytte	338	248	268	323
Korrigert effektiviseringsuttak og rammekutt	130	29	81	624
Oppdatert produksjonsplan bhg - Mål om 3000 plasser nådd. Opprettholde dekningsgrad	78	85	83	50
Forutsatt gevinstrealisering digitalisering	12	33	33	33
Endringer i VAR-sektoren	-60	-62		163
Avvikle egenandelsordningen for uførepensjon	50	50	50	50
Justert avsetning husleieutgifter skole og idrettsanlegg 2020-2022	17	36	129	
Inndekning av merforbruk 2018 over to år for en bydel	27			
Økt økonomisk handlefrihet	1 102	869	1 024	1 713
<i>Viktigste elementer som bidrar til redusert økonomisk handlefrihet:</i>				
Endring eiendomsskatt som følge av lovendring og justering av modellen i Oslo	-60	-60	-60	-60
Avsetning økte pensjonskostnader p.g.a. lavere garantirente		-45	-45	-45
Redusert mva-kompensasjon	-50	-50	-50	-50
Valg 2023				-56
Konsekvenser av lønnsoppgjøret 2019 / lønns- og prisomregning	-165	-165	-165	-165
Bostøtte og boligtilskudd	-33	-33	-33	-33
Konsekvensjustering som følge av kommuneproposisjonen	-147	-150	-154	-156
Økt avsetning husleie til skoler og idrettsanlegg i 2023				-115
Konsekvenser av revidert budsjett 2019	-52	-49	-49	-49
Endret pensjonsavsetning	-27	-15	-10	-44
Justert demografikompensasjon	27	10	15	-117
Endring finanskostnader (rente + avdrag)	3	37	123	-132
Redusert økonomisk handlefrihet	-504	-520	-428	-1 022
Diverse	40	14	12	-88
Endret økonomisk handlefrihet pga. ovennevnte forhold	776	551	628	623

Hvordan byrådet ønsker å benytte den økte økonomiske handlefriheten

Tabellen under vises hva som er innarbeidet av prioriterte tiltak i kommende økonomiplanperiode for at Oslo i samsvar med byrådets ambisjon skal bli en grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle. Det vises i denne sammenhengen til kapittel 1 hvor byrådets målsettinger er omtalt nærmere og til kapittel 2 om klimabudsjettet.

En grønnere by

- I byrådets forslag er det innarbeidet midler til å øke kollektivkapasiteten hos Ruter med 3 % årlig og til videre elektrifisering av bussdriften i kommende økonomiplan. Det relativt lave beløpet for å finansiere dette i 2020 skyldes at det i vedtatt økonomiplan 2019-2022 er forutsatt en kapasitetsvekst i 2020. Det er også forutsatt ytterligere midler til å finansiere økt kapasitet og elektrifisering ved at Ruter disponerer 65 mill. årlig av egenkapital og ved økte midler til drift fra Oslopakke 3.
- 70 mill. i 2020 og 20. mill. årlig fra 2021 til klimatiltak gjelder økt bruk og avsetning på klimafondet.
- 18. mill. årlig for å sikre ønsket standard og omfang av vinterdriften på sykkelveier.
- 5 mill. årlig for å følge opp handlingsplan mot plastforsøpling i Oslofjorden.

For nærmere omtale av tiltakene vises det til omtalen under en grønnere by i kapittel 1 og til omtalen av klimatiltak i kapittel 2 om klimabudsjettet. Tiltakene er også nærmere omtalt under kapittel 9 Miljø og samferdsel.

En varmere by

- 35 mill. årlig gjelder finansieringen av ca. 45 nye årsverk skolehelsetjenesten.
- Styrkingen av spesialistutdanningen for leger er forutsatt i kommuneproposisjonen og er noe som delvis dekkes av veksten i de frie inntektene.
- Det settes av 12 mill. årlig (halvårseffekt i 2020) for å styrke bemanningen og kompetansen slik at det kan etableres ytterligere 60 nye rehabiliteringsplasser i helsehusene for å kunne gi bedre pasientbehandling.
- Akuttmedisinforskriften fra 2015 setter krav til at 80 % av telefonhenvendelsene til legevakten skal besvares innen 2 minutter. Antall telefonhenvendelser til legevakten har økt betydelig de senere årene og for å sikre en tilfredsstillende responstid foreslås det å styrke bemanningen med ca. 15 årsverk. Det settes av 15 mill. årlig til dette (halvårseffekt i 2020).
- 20 mill. i 2020 foreslås avsatt til tilskuddsmidler i helse og omsorgssektoren.
- Det foreslås 11 mil. i 2020 for å videreføre pilotprosjektet med aldersvennlig transport (de rosa bussene) i bydelene Nordre Aker, Vestre Aker og Sagene.

En mer skapende by

- Det settes av 67 mill. årlig for å fullfinansiere statlig norm for lærertetthet.
- Grunnfinansieringen av videregående skole foreslås styrket med 10 mill. årlig fra skolestart høsten 2020.

- Det settes av 4 mill. årlig til et 3 års prosjekt for å øke kvaliteten på AKS gjennom økt samarbeid med idretten.
- Ordningen med gratis AKS til elever i spesialskoler gjøres permanent.
- I den vedtatte økonomiplanperioden er det innarbeidet en årlig opptrapping av finansieringen av styrket pedagogisk bemanning i barnehagene i samsvar med en årlig forventet vekst i andel barnehagelærere og fagarbeidere Med opptrappingen på 21 mill. i 2023 er målsettingen om 50 % barnehagelærere og 25 % fagarbeidere fullfinansiert.
- I kommende økonomiplanperiode settes det av totalt 20 mill. til å sikre et bedre samspill. mellom byutvikling, utdanning, næringsliv og offentlig sektor, med sikte på økt verdiskapning og innovasjon.

En by med plass til alle

- For å sikre en god løpende ivaretaking av Nye Deichmann - Hovedbibliotek, foreslås det avsatt 27 mill. årlig utover tidligere innarbeidet ramme til formålet.
- Det foreslås avsatt 30 mill. til tilskudd i 2020 på kulturfeltet.
- Det foreslås 10 mill. årlig til styrket ivaretaking av idrettsanlegg.
- Ordningen med halv pris på badene for barn og unge gjøres permanent.
- Det settes av 42 mill. årlig for å videreføre subsidiert leie i 2019. I tillegg settes leien ned for beboere i samlokaliserte kommunale boliger med bemanning.
- Det settes av 4 mill. årlig for å utvikle en kommunal boligpolitikk.
- Det settes av 50 mill. i 2020 for å styrke vedlikeholdet av kommunale boliger i Boligbygg Oslo KF
- I forbindelse med omstruktureringen av byens brannstasjoner er det satt av 8 mill. i 2020 og 6 mill. i 2021 til ulike tiltak ved Grorud, Kastellet og Briskeby brannstasjon.

Tabell 3.3 Endret overføring fra bykassens driftsbudsjett til investering som følge av foreslåtte prioriteringer

	Beløp i mill.kr.			
	2020	2021	2022	2023
Endret økonomisk handlefrihet p.g.a ovennevnte forhold	697	551	628	624
<i>Innarbeidede prioriteringer til Sak 1</i>				
<i>En grønnere by</i>				
Økt kollektivtilbud og finansiering av nullutslipp	-2	-83	-143	-225
Klimatiltak	-70	-20	-20	-20
Standardheving vinterdrift	-18	-18	-18	-18
Plastfri Oslofjord	-5	-5	-5	-5
<i>En varmere by</i>				
Flere årsverk i skolehelsetjenesten	-35	-35	-35	-35
Spesialistutdanning leger	-12	-15	-20	-22
Et bedre pasientforløp	-6	-12	-12	-12
Raskere svar på telefon ved Oslo legevakt	-8	-15	-15	-15
Tilskuddsmidler i helse og omsorgssektoren	-20			
Aldersvennlig by - de rosa bussene	-11			
<i>Mer skapende by</i>				
Kommunal finansiering av statlig lærernorm	-67	-67	-67	-67
Styrket grunnfinansiering av videregående skole	-4	-10	-10	-10
Økt kvalitet i AKS	-2	-4	-4	-2
Gratis AKS til elever i spesialskoler	-1	-1	-1	-1
På vei mot 50 % barnehagelærer og 25 % barne- og ungdomsfagarbeidere				-21
Etablering av innovasjonsdistrikter i Oslo	-1	-7	-7	-5
<i>En by med plass til alle</i>				
Nye Deichman - Hovedbibliotek	-27	-27	-27	-27
Tilskuddsmidler på kulturfeltet	-30			
Ivaretagelse av idrettsbygg	-10	-10	-10	-10
Halv pris på bad for barn og unge	-3	-3	-3	-3
Subsidert husleie	-42	-42	-42	-42
Boligpolitiske virkemidler	-4	-4	-4	-4
Vedlikeholdsetterslep Boligbygg KF	-50			
Tiltak ved Grorud, Kastellet og Briskeby brannstasjoner	-8	-6		
Overføring fra bykassens driftsbudsjett til investering Sak 1	261	167	186	80

3.2.3 Hovedstørrelser i Oslo kommunes driftsbudsjett – Bykassen + KF

Tabell 3.4 Disponering av netto driftsresultat

Tall i mill.

	Dok. 3/2019	2020	2021	2022	2023
Sum frie disponible inntekter*	-47 001	-49 402	-49 434	-49 482	-49 585
Netto driftsutgifter virksomhetene	43 794	46 118	46 287	46 157	45 918
Netto finansutgifter	1 802	1 823	2 031	2 475	2 961
Netto driftsresultat	-1 405	-1 461	-1 116	-849	-706
<i>Benyttet slik:</i>					
Netto fondsavsetninger	524	402	177	-25	-40
Overføring fra drift til investering-generell	285	484	391	410	304
Overføringer fra drift til investering-midler fra driftsfond **	597	575	548	464	443
Sum disponering av netto driftsresultat	1 405	1 461	1 116	849	706

Dok 3/2019 er i 2019-kroner. Øk.plan. 2020-2023 er i 2020-kroner.

* Skatt på inntekt og formue (kap 800), eiendomskatt (kap 810), rammetilskudd (kap 840) og andre generelle statstilskudd (kap 845 og kap 850)

** Etter ny budsjett- og regnskapsforskrift gjeldende fra 2020 skal midler fra driftsfond som skal benyttes til investeringer gå via posten for overføring fra drift til investering. Før 2020 ble midler fra driftsfond til investeringer benyttet direkte i investeringsbudsjettet.

Netto driftsresultat (driftsinntektene fratrasket driftsutgifter og netto finansutgifter) økes med 56 mill. fra 2019 til 2020. Dette skyldes at de frie inntektene øker med 2 401 mill. mens netto driftsutgifter i virksomhetene og netto finansutgifter øker med til sammen 2 345 mill.

I beregningen av netto driftsresultat tas det utgangspunkt i pensjonskostnaden, mens kommunens reelle utgifter til pensjon er pensjonspremien som betales. Forskjellen mellom beregnet pensjonskostnad og den reelle utgiften i form av pensjonspremie er i praksis et lån.

For at kommunen ikke skal finansiere sin løpende drift med lånefinansiering foreslår byrådet at deler av netto driftsresultatet i kommende økonomiplan avsettes på fond for dekning av premieavvik. I vedtatt økonomiplan er det avsatt hhv. 400 mill. i 2020 og 200 mill. i 2021 til fondet. Dette foreslås ikke endret i den kommende økonomiplanen.

Samlede overføringer fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet inklusive de kommunale foretakene, ligger på mellom 304 mill. og 484 mill. årlig i forslaget til ny økonomiplan (eksklusiv overføring av midler fra driftsfond).

Til sammen innebærer dette at ca. 2 % av investeringene i anleggsmidler i kommende økonomiplanperiode blir finansiert med driftsmidler. I vedtatt økonomiplan 2019-2022 utgjør driftsfinansieringen av investeringene også 2 %.

Tabell 3.5 Overføring fra drift til investering i ny økonomiplan (ekskl. overføring av midler fra driftsfond)

Tall i mill.

Overføringer fra drift til investeringsbudsjettet	2019	2020	2021	2022	2023
Bykassen	82	138	188	20	
Kommunale foretak	202	208	211	211	
Sum overføring fra drift til investeringer vedtatt øk.plan	285	346	399	231	
Bykassen		261	167	186	80
Kommunale foretak		224	224	224	224
Sum overføring fra drift til investeringer ny øk.plan		484	391	410	304

Fra 2019 til 2023 vokser de frie disponible inntektene med 2,6 mrd., fra 47 mrd. til 49,6 mrd.

Tabell 3.6 Frie disponible inntekter

	Tall i mill.				
	Dok 3/2019	2020	2021	2022	2023
Skatt på inntekt og formue (kap 800)	-33 500	-35 600	-35 700	-35 750	-35 850
Ordinært rammetilskudd (kap 840)	-11 210	-11 700	-11 700	-11 730	-11 720
Skatt på eiendom (kap 810)	-1 650	-1 590	-1 590	-1 590	-1 590
Andre generelle statstilskudd (sum kap 845 og 850)	-641	-512	-444	-412	-425
Sum frie disponible inntekter	-47 001	-49 402	-49 434	-49 482	-49 585

Økningen i skatt på inntekt og formue og rammetilskudd skyldes i første rekke at beløpene er prisjustert og at det er lagt inn inntektsvekst knyttet til ventet befolkningsvekst.

Fra 2020 forutsettes det at samlet eiendomsskatt blir marginalt lavere enn i 2019.

Andre generelle statstilskudd gjelder integreringstilskudd flyktninger og midler fra rentekompensasjonsordningen knyttet til investeringer i skoler, omsorgsboliger, sykehjem og kirkebygg. Reduksjonen i tilskuddene utover i økonomiplanperioden skyldes hovedsakelig færre flyktninger som utløser integreringstilskudd.

Det vises til kapittel 15 for nærmere omtale av frie disponible inntekter.

Gjennom hele økonomiplanperioden er det en betydelig vekst i finansutgiftene, fra 3,6 mrd. i 2019 til ca. 5,2 mrd. i 2023. Finansinntektene varierer mellom 2 mrd. og 2,2 mrd. i perioden.

Økningen i finansutgiftene skyldes et høyt investeringsvolum med stor grad av lånefinansiering, noe som må ses i sammenheng med store investeringer i sosial infrastruktur. I økonomiplanperioden foreslår byrådet at det gjøres investeringer for til sammen 63,9 mrd. hvorav ca. 38,9 mrd. eller 61 % finansieres med lån.

Tabell 3.7 Finansinntekter og finansutgifter i driftsbudsjettet

	Tall i mill.				
	Dok. 3/2019	2020	2021	2022	2023
Utbytte fra aksjeselskaper	-1 092	-1 460	-1 400	-1 440	-1 495
Renteinntekter	-659	-690	-693	-714	-715
Sum finansinntekter	-1 751	-2 150	-2 093	-2 154	-2 210
Renteutgifter	1 415	1 711	1 887	2 167	2 384
Avdrag på lån	2 139	2 263	2 236	2 463	2 787
Sum finansutgifter	3 553	3 973	4 123	4 630	5 170
Sum netto finansutgifter	1 802	1 823	2 031	2 475	2 961

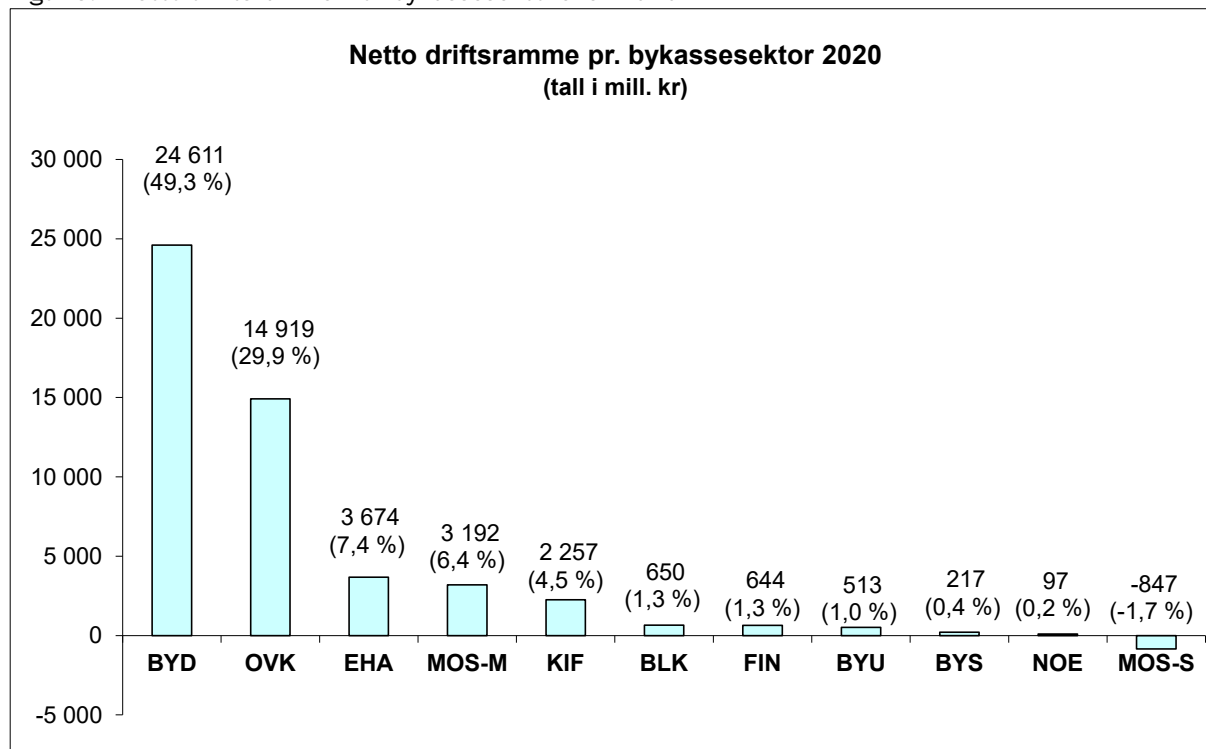
Utbytte fra aksjeselskaper er økt med mellom 308 og 403 mill. årlig sammenlignet med vedtatt budsjett for 2019.

3.2.4 Driftsrammer for bykassesektorene

Tabell 3.8 Netto driftsrammer for bykassesektorene

	Beløp i mill.				
	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Bykasse virksomheter:</i>					
Bydelene (EHA og OVK)	23 690	24 611	24 646	24 657	24 504
Eldre, helse og arbeid - byomfattende (EHA)	3 484	3 674	3 681	3 695	3 656
Oppvekst og kunnskap (OVK)	13 820	14 919	15 089	15 170	15 266
Byutvikling (BYU)	527	513	500	498	490
Miljø og samferdsel (MOS)	2 991	3 192	3 325	3 431	3 498
Miljø og samferdsel - selvfinansierende (MOS)	-703	-847	-1 037	-1 229	-1 371
Næring og eierskap (NOE)	97	97	96	92	90
Kultur, idrett og frivillighet (KIF)	1 930	2 257	2 213	2 195	2 261
Byrådslederens kontor (BLK)	623	650	633	626	619
Finans (FIN)	612	644	639	635	626
Bystyrets organer (BYS)	271	217	272	210	263
Avsetningskapitler (FIN)	349	236	498	733	818
Overføringsposter	-1 840	-1 864	-1 883	-1 862	-1 823
Sum sektorene	45 851	48 300	48 669	48 851	48 896

Figur 3.2 Netto driftsrammer for bykassesektorene i 2020

I beregningen av prosentvis andel er det sett bort fra avsetningskapitler (FIN) og overføringsposter, jf. de to siste linjene i tabell 3.8.

Figur 3.2 viser hvordan kommunens egne ressurser fordeles mellom de ulike sektorene. Sektorene har ulik finansiering. Enkelte sektorer er i stor grad forutsatt egenfinansiert av kommunen (eksempelvis oppvekst og utdanning). Andre sektorer har store inntekter, noe som blant annet medfører at miljø- og

samferdsel sine selvfinansierende etater har en negativ netto driftsramme (dvs. at inntektene er høyere enn utgiftene).

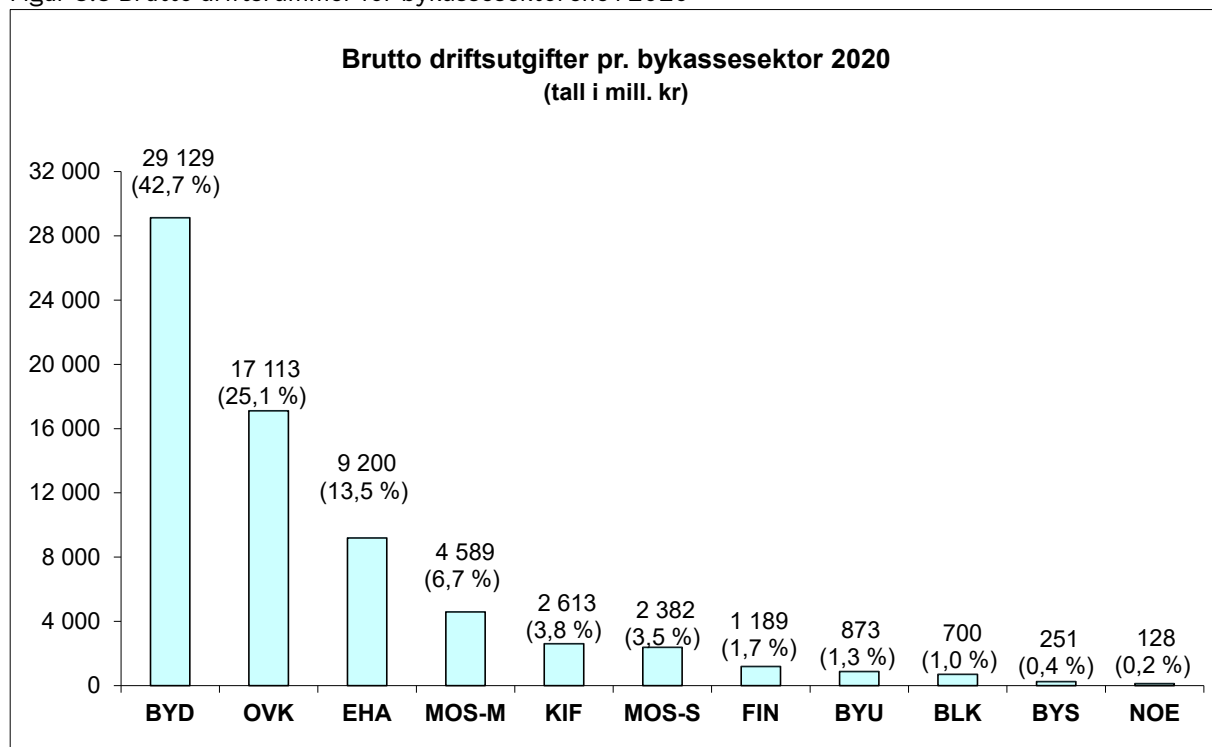
Nesten 80 % av bykassens samlede netto driftsramme vil i 2020 bli benyttet til de to største sektorene, bydelene og oppvekst og kunnskap. Det er derfor bare i begrenset grad mulig å øke tjenestetilbudet på disse områdene ved å omprioritere fra øvrige sektorer. I arbeidet med å utvikle tjenestetilbudet til befolkningen er det nødvendig å ha et hovedfokus på hvordan ressursene benyttes innenfor den enkelte sektor.

Tabell 3.9 Brutto driftsrammer for bykassesektorene

	Beløp i mill.				
	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Bykasse virksomheter:</i>					
Bydelene (EHA og OVK)	28 204	29 129	29 163	29 175	29 022
Eldre, helse og arbeid - byomfattende (EHA)	8 804	9 200	9 206	9 221	9 182
Oppvekst og kunnskap (OVK)	16 012	17 113	17 276	17 359	17 455
Byutvikling (BYU)	879	873	873	871	864
Miljø og samferdsel (MOS)	5 200	4 589	4 612	4 708	4 764
Miljø og samferdsel - selvfinansierende (MOS)	2 299	2 382	2 376	2 376	2 377
Næring og eierskap (NOE)	128	128	127	123	121
Kultur, idrett og frivillighet (KIF)	2 276	2 613	2 579	2 561	2 627
Byrådslederens kontor (BLK)	672	700	683	676	669
Finans (FIN)	1 144	1 189	1 184	1 179	1 171
Bystyrets organer (BYS)	313	251	313	244	305
Avsetningskapitler (FIN)	525	421	683	918	1 003
Overføringsposter	21	13	17	21	24
Sum sektorene	66 476	68 602	69 092	69 433	69 583

*)2019 er korrigert for bydelsutvalgenes budsjettvedtak

Figur 3.3 Brutto driftsrammer for bykassesektorene i 2020

I beregningen av prosentvis andel er det sett bort fra avsetningskapitler (FIN) og overføringsposter, jf. de to siste linjene i tabell 3.9.

Figur 3.3 og tabell 3.9 viser bykassens ressursbruk innenfor de ulike sektorene. Samlet er brutto driftsramme på ca. 68,2 mrd. i 2020, noe som er ca. 2,4 mrd. høyere enn i 2019. Ca. 1,7 mrd. av denne veksten gjelder lønns- og prisjustering.

Bruttobudsjettet i 2020 er ca.18,3 mrd. høyere enn tilsvarende netto driftsramme. Mesteparten av forskjellen skyldes ekstern finansiering i form av brukerbetaling, gebyrinntekter og statlige overføringer etc. Deler av forskjellen skyldes imidlertid også internsalg mellom ulike sektorer. Eldre, helse og arbeid (byomfattende oppgaver) har eksempelvis ca. 5,5 mrd. høyere bruttobudsjett enn tilsvarende nettobudsjett. Årsaken til dette er at bydelene betaler for sykehjemsplasser, barnevernsplasser og rusmiddel plasser som sektoren produserer.

3.2.5 Resultatgrad

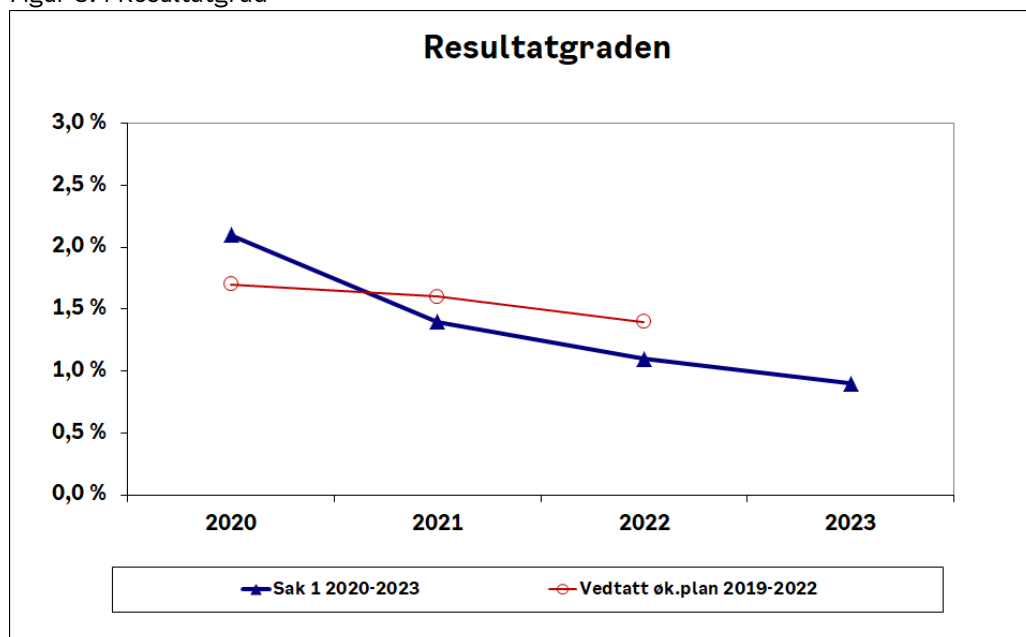
Netto driftsresultat fremkommer som driftsinntektene fratrasket driftsutgifter og netto finansutgifter. Resultatgraden viser størrelsen på kommunens netto driftsresultat sett i forhold til driftsinntektene og viser hvor mye av driftsinntektene som blir frigjort til nødvendige avsetninger og investeringer. Det korrigeres for Oslo Havn KF og de selvfinansierende selvkostetatene innen vann, avløp og renovasjon.

Tabell 3.10 Korrigert netto driftsresultat

	Tall i mill.			
	2020	2021	2022	2023
Korrigert netto driftsresultat bykassen	-1 227	-821	-583	-484
Korrigert netto driftsresultat KFene	-100	-100	-100	-100
Samlet korrigert netto driftsresultat Oslo kommune	-1 327	-921	-683	-584
Resultatgrad Sak 1	2,1 %	1,4 %	1,1 %	0,9 %

I forslag til økonomiplan 2020-2023 ligger resultatgraden i intervallet 2,1-0,9 %. Figur 3.4 viser at resultatgraden i forslag til økonomiplan 2020-2023 er litt høyere enn resultatgraden i vedtatt økonomiplan i 2020 men lavere fra 2021. Den årlige svekkingen av resultatgraden etter 2020 må sees i sammenheng med et høyt investeringsnivå, noe som øker kommunens finanskostnader.

Figur 3.4 Resultatgrad

3.3 Investeringsbudsjett 2020-2023

3.3.1 Oversikt over byrårets prioriteringer for investeringer 2020-2023

Byrådet foreslår et investeringsbudsjett for økonomiplanperioden 2020-2023 på til sammen 63,9 mrd. I vedtatt økonomiplan 2019-2022 er samlet investeringsbudsjett på 54,4 mrd. Dette er en økning på 9,5 mrd. og skyldes i hovedsak at det i ny økonomiplan er lagt inn investeringsmidler til anleggsstart for Fornebubanen (10,6 mrd.). Fornebubanen forutsettes finansiert med tilskudd fra staten, grunneierbidrag og med midler fra Oslopakke 3.

Tabell 3.11 Endring i investeringsbudsjettet mellom vedtatt og ny økonomiplan

						Tall i mill.
Investeringer i varige driftsmidler	2019	2020	2021	2022	2023	Sum
<i>Vedtatt økonomiplan 2019-2022</i>						
Bykassen	5 282	4 445	3 803	3 409		16 940
KF	8 678	10 303	11 201	7 314		37 495
Sum Oslo kommune	13 960	14 748	15 004	10 723		54 435
<i>Ny økonomiplan 2020-2023</i>						
Bykassen		6 492	6 651	6 618	6 286	26 048
KF		8 478	10 907	11 218	7 270	37 872
Sum Oslo kommune		14 970	17 558	17 835	13 557	63 920
Endring vedtatt øk.plan vs. ny øk.plan	-13 960	222	2 554	7 113	13 557	9 485

I ny økonomiplan ligger det inne investeringer for 15 mrd. i 2020 hvorav 1,5 mrd. til Fornebubanen. Dette er en økning på 1 mrd. sammenlignet med opprinnelig vedtatt budsjett for 2019.

I revidert budsjett 2019 ble det varslet at byrådet i løpet av 2019 vil fremme forslag til kostnadsramme for prosjektet Ny vannforsyning til Oslo. Dette store prosjektet vil bli finansiert gjennom vann- og avløpsgebyret. Byrådet vil komme nærmere tilbake til dette i forbindelse med Tilleggsinnstillingen.

Til strategisk eiendomskjøp er det satt av 100 mill. årlig i økonomiplanperioden. I tillegg er det gjort en avsetning i driftsbudsjettet for å dekke rentekostnader tilsvarende lånefinansiering av eiendomskjøp for ca. 900 mill. årlig, til sammen 3,6 mrd. Investeringsmidler til strategisk eiendomskjøp vil først komme inn i budsjettet når det foreligger et konkret kjøp.

De viktigste endringene i ny økonomiplanperiode fremgår i hovedsak av tabell 3.12 nedenfor.

Tabell 3.12 Oversikt over hva byrådet foreslår som endringer i investeringsbudsjettet

				Tall i mill.
Satsinger investeringer ny øk.plan	2020	2021	2022	2023
<i>Kommunale eiendomsforetak</i>				
Avsetning til Omsorg+	-706	9	490	366
Sykehjemsinvesteringer	-249	48	497	786
Skoleinvesteringer	-742	-66	1 408	4 064
Barnehageinvesteringer	-309	342	246	114
Ny hovedstasjon for Brann- og redningsetaten og Vann- og avløpsetaten	80			
Lokale omsorgsboliger	-275	-197	123	251
Boliger til vanskeligstilte	-363	-113	890	904
Idrettsinvesteringer	29	-96	572	351
Energieffektiviseringstiltak i kommunale bygg/anlegg	6			

	2020	2021	2022	2023
<i>Bykassen</i>				
Bygging av Fornebubanen	1 510	2 754	2 852	3 534
Byutviklingsprosjekter	102	14	43	427
Kollektivprioriteringer	59			
Diverse endringer samferdselsinvesteringer				766
Sykkelprosjektet	129			370
Trafikksikkerhet	12			9
Nye ladestjoner elbiler og parkering bildeling	63			
Diverse investering og endringer - Vann, avløp og renovasjon				910
Anskaffelse av renovasjonsbiler	30	25	25	25
Avfallsug diverse	10			
Beredskapsutstyr - Brann- og redningsetaten	5	5	5	15
Kunstnerisk utsmykking				37
Styrking friluftsliv	30			9
Risikoavsetning (20 % av P85 nye prosjekter)				150
Eiendomserverv/-kjøp	70	70	70	100
Infrastruktur IKT/Velferdsteknologi/Digitalisering	49	72	134	154
Investeringer på idrettsområdet	13	1		
Inventar og utstyr Skoler				50
<i>Endringene i tabellen over gjelder primært nye satsinger.</i>				

3.3.2 Hovedstørrelser i Oslo kommunes investeringsbudsjett – Bykassen + KF

Investeringer i varige driftsmidler

Tabellen under viser Oslo kommunes samlede investeringer i varige driftsmidler fordelt pr. bykassesektor og kommunale foretak.

Tabell 3.13 Investeringer i varige driftsmidler Oslo kommune

						Beløp i mill.
	2019	2020	2021	2022	2023	Sum 2020- 2023
<i>Bykasse virksomheter:</i>						
Bydelene (EHA og OVK)	76	58	58	58	58	232
Eldre, helse og arbeid - byomf. (EHA)	146	142	125	102	60	430
Oppvekst og kunnskap (OVK)	196	132	172	161	181	647
Byutvikling (BYU)	175	158	152	138	138	586
Miljø og samferdsel (MOS)	1 616	3 198	3 610	4 081	4 534	15 423
Miljø og samferdsel - selvfinansierende (MOS)	2 203	2 024	2 046	1 441	935	6 445
Næring og eierskap (NOE)	80	91	125	275	175	664
Kultur, idrett og frivillighet (KIF)	302	418	147	149	75	788
Byrådslederens kontor (BLK)	62	4	4	4	4	14
Finans (FIN)	347	269	213	210	127	818
Bystyrets organer (BYS)	0	0	0	0	0	0
Avsetningskapitler (FIN)	20	0	0	0	0	0
Overføringsposter	0	0	0	0	0	0
Sum bykassens investeringer i varige driftsmidler	5 223	6 492	6 651	6 618	6 286	26 048

	2019	2020	2021	2022	2023	Sum 2020- 2023
<i>Kommunal foretak</i>						
Undervisningsbygg Oslo KF	2 583	2 829	3 651	4 262	4 064	14 805
Omsorgsbygg Oslo KF	2 825	3 056	4 293	3 861	1 096	12 305
Boligbygg Oslo KF	493	859	1 691	1 790	1 575	5 915
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF	2 604	1 437	956	1 072	351	3 817
Sum eiendoms KF	8 505	8 181	10 590	10 986	7 085	36 842
Oslo Havn KF	173	297	317	232	185	1 030
Sum investeringer i varige driftsmidler i KF	8 678	8 478	10 907	11 218	7 270	37 872
Sum investeringer i varige driftsmidler Oslo kommune	13 901	14 970	17 558	17 835	13 557	63 920

Tabell 3.14 Investeringer i varige driftsmidler fordelt pr objekt/kategori

		Økonomiplan 2020-2023						
Investeringer i varige driftsmidler - mill.kr	Dok 3/2019	2020	2021	2022	2023	sum 2020-2023	%-andel 2020-2023	
Skolebygg	2 184	2 346	3 212	3 906	3 757	13 222	21 %	
Omsorgsboliger/sykehjem/institusjoner*	1 901	2 182	3 579	3 490	1 522	10 773	17 %	
Barnehager	765	399	770	452	114	1 735	3 %	
Kommunale utleieboliger	454	687	1 054	1 140	1 154	4 036	6 %	
Samferdsel/kommunaltekniske anlegg	4 004	5 891	6 428	6 070	5 198	23 587	37 %	
Kirke, kultur, idrett og friluftsliv**	3 391	2 392	1 572	1 642	767	6 374	10 %	
Byutvikling	407	447	349	580	593	1 968	3 %	
Øvrig (inventar, IKT, maskiner, biler etc.)	853	625	592	556	451	2 225	3 %	
Sum totalt Oslo kommune	13 960	14 970	17 558	17 835	13 557	63 920	100 %	

*Inklusiv foreløpig avsetning til ny Storbylegevakt med ca. 2,5 mrd.

**For idrett inngår bygging av 10 flerbrukshaller, prosjekt Voldsløkka og Manglerud bad i regi av Undervisningsbygg Oslo KF

3.3.3 De viktigste investeringene

Investeringer i anleggsmidler i 2020 utgjør 15,0 mrd. For hele økonomiplanperioden 2020-2023 foreslås investeringer i anleggsmidler for til sammen 63,9 mrd. Ca. 59 % av investeringene i kommende økonomiplanperiode er lagt til de kommunale foretakene.

Foretakene

Byrådet foreslår investeringer i anleggsmidler for de kommunale foretakene med ca. 8,5 mrd. i 2020, hvorav ca. 2,8 mrd. i Undervisningsbygg Oslo KF, 3,1 mrd. i Omsorgsbygg Oslo KF, 0,9 mrd. i Boligbygg Oslo KF, 1,4 mrd. i Kultur- og idrettsbygg Oslo KF og 0,3 mrd. i Oslo Havn KF. For hele økonomiplanperioden foreslås det investeringer i foretakene med 37,9 mrd. hvorav 36,9 mrd. i regi av de fire eiendomsforetakene og 1,0 mrd. for Oslo Havn KF.

Undervisningsbygg Oslo KF

Strategier i Skolebehovsplan 2019-2028 legger føringer for investeringene i Undervisningsbygg.

I økonomiplanperioden foreslås det at det investeres for totalt 14,8 mrd. i skolebygg inkludert diverse flerbrukshaller i tilknytning til skoler samt Manglerud bad. (beløpet er eksklusiv eventuelle tomtekostnader).

For Undervisningsbygg foreslås det avsatt ca. 1,5 mrd. til kapasitetsutvidelse, rehabilitering, nybygg mv. i økonomiplanperioden, hvorav bl.a. 194 mill. til Slemdal 1-7 skole, 130 mill. til Hasle 1-7 skole, 141 mill. til Uranienborg 1-10 skole, 279 mill. til Vestli 1-7 skole og flerbrukshall og 335 mill. Nøkle vann 1-7 skole.

Byrådet foreslår i tillegg at det i perioden avsettes 8,1 mrd. på foretakets investeringsbudsjett som ufordelt. Disse midlene vil bli fordelt til spesifikke prosjekter senere når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

Byrådet foreslår at det avsettes 479 mill. i økonomiplanperioden til konkrete skoleprosjekter for å opprettholde kapasiteten i eksisterende skoler. Dette gjelder bl.a. Ruseløkka 1 – 10 skole 373 mill. I tillegg foreslås avsatt ytterligere ca. 3,8 mrd. til en ufordelt avsetning i økonomiplanperioden til kapasitetsbevarende tiltak i eksisterende skoler. Disse midlene vil senere bli fordelt til spesifikke prosjekter når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

Det foreslås avsatt 950 mill. i økonomiplanperioden til akuttiltak/generell rehabilitering av skoler.

Byrådet foreslår avsatt 97 mill. i økonomiplanperioden til diverse mindre investeringer knyttet til energieffektiviseringstiltak og utvikling av grøntområder.

Tiltakene i skolebehovsplanen vil påvirke kommunens budsjett vesentlig i mange år fremover. Det vises til nærmere omtale av skoleprosjektene under kapittel 7. Oppvekst og kunnskap.

Boligbygg Oslo KF

Til boliger for vanskeligstilte/mennesker med nedsatt funksjonsevne foreslås det avsatt 3 mrd. i økonomiplanperioden. Midlene er fordelt på nybygg/rehabiliterings prosjekter som gjennomføres i egen regi og til kjøp av boliger med henholdsvis 1,1 mrd. og 1,9 mrd.

Til Omsorgs+-prosjekter foreslås det avsatt 1,5 mrd. i økonomiplanperioden. Midler står foreløpig som ufordelt i foretakets investeringsbudsjett. Midlene vil bli fordelt til spesifikke prosjekter når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

Byrådet foreslår at det avsettes 343 mill. i økonomiplanperioden til lokale omsorgsboliger. Midler står foreløpig som ufordelt i foretakets investeringsbudsjett. Midlene vil bli fordelt til spesifikke prosjekter når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

I tillegg foreslås det avsatt 1 mrd. i økonomiplanperioden til rehabilitering av boliger.

Omsorgsbygg Oslo KF

For Omsorgsbygg Oslo KF foreslås det avsatt totalt 5 mrd. til sykehjem i økonomiplanperioden. Ca. 1,5 mrd. gjelder Lindeberg sykehjem, Ryen helsehus, Tåsenhjemmet og Dronning Ingrid's hage. Dette er prosjekter som har fått en vedtatt kostnadsramme. Ca. 3,2 mrd. er avsatt på en ufordelt avsetning som gjelder prosjekter hvor det ikke foreligger kvalitetssikrede kostnadsrammer. Dette gjelder nybygging/ombygging av sykehjemmene Furuset hageby, Majorstutunet, Lambertseterhjemmet, Oppsalhjemmet og Mortensrud. Det er videre avsatt 293 mill. til generell rehabilitering av diverse sykehjem.

Til barnehager foreslås det avsatt ca. 1,7 mrd. på Omsorgsbyggs investeringsbudsjett i økonomiplanperioden. Ca. 1 mrd. er avsatt til ufordelte barnehageprosjekter hvor det ikke foreligger kvalitetssikrede kostnadsrammer. Det er videre avsatt 729 mill. til generell rehabilitering av ulike barnehager.

Byrådet foreslår at det avsettes 30 mill. i økonomiplanperioden til lokale omsorgsboliger.

Til Omsorg+-prosjekter foreslås det avsatt 830 mill. i økonomiplanperioden.

Til rehabilitering av brannstasjoner og rusinstitusjoner er det avsatt henholdsvis 149 mill. og 100 mill. i økonomiplanperioden.

Byrådet foreslår at det avsettes 80 mill. i 2020 til forprosjektering og forberedende arbeidet til Ny hoved brannstasjon for Brann- og redningsetaten og Vann- og avløpsetaten, samt 1,9 mrd. som en foreløpig avsetning til etableringen av hoved brannstasjonen.

Det foreslås avsatt ca. 2,5 mrd. i økonomiplanperioden som en foreløpig avsetning til Ny storbylegevakt.

Avsetningene til Omsorg+-prosjekter, lokale omsorgsboliger og barnehager, samt deler av avsetningen til sykehjem står foreløpig som ufordelt i foretakets investeringsbudsjett. Midlene vil bli fordelt til spesifikke prosjekter når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

Kultur- og idrettsbygg Oslo KF

Det er foreløpig lagt til grunn at Kultur- og idrettsbygg Oslo KF kommer inn under den ordinære merverdiavgiftsordningen, ikke den kommunale mva-kompensasjonsloven. Det medfører at investeringsrammen som omtales nedfor er uten merverdiavgift, noe som fraviker fra kommunens øvrige eiendomsforetak hvor investeringsrammene er inkludert merverdiavgift.

Til bygging av nytt Deichmanske hovedbibliotek og nytt Munch-museum er det avsatt henholdsvis 120 mill. og 411 mill. i 2020. Dette relaterer seg til rebevilgning av midler inndratt i revidert budsjett 2019 grunnet endret periodisering av kostnadene.

Det foreslås totalt avsatt ca. 3,3 mrd. til idrettsanlegg i økonomiplanperioden som er fordelt som følger:

1,7 mrd. gjelder idrettsprosjekter som har gjennomgått kvalitetssikring av kostnadsrammen. Dette gjelder prosjektene Nye Jordal Amfi, Grorud flerbrukshus, Ullern flerbrukshall, Sonja Henie ishall, nytt Tøyenbad og flerbrukshall og Korsvoll flerbrukshall.

1,4 mrd. er foreslått avsatt til en ufordelt avsetning til diverse idrettsanlegg. Dette gjelder Stovner bad, Mortensrud friidrettshall, Dælenenga flerbrukshall, Majorstuen flerbrukshall og rehabilitering av Valle Hovins isflate. Midlene vil bli fordelt til de spesifikke prosjektene når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

Til rehabilitering av idrettsanlegg foreslås det avsatt 240 mill. i økonomiplanperioden, samt 9,6 mill. til biler og maskiner.

Til energieffektiviseringstiltak er det foreslått avsatt 6,0 mill. i 2020.

Bykasseinvesteringene

For bykassen foreslås det investeringer i varige driftsmidler for ca. 6,5 mrd. i 2020 og for ca. 26,1 mrd. i hele økonomiplanperioden (beløpene er eksklusiv bykassens investeringstilskudd til de kommunale foretakene som til sammen utgjør ca. 1,1 mrd. i økonomiplanperioden).

De største investeringene til bykassen i kommende økonomiplanperiode er:

- Det foreslås avsatt 10,6 mrd. i økonomiplanperioden til bygging av Fornebubanen hvorav 1,5 mrd. i 2020. Til sykkelinfrastruktur foreslås det avsatt til sammen 1,5 mrd. i perioden hvorav 373 mill. i 2020. Ufordelt avsetning til Kollektivprioriteringer utgjør 243 mill. i økonomiplanperioden. Til oppgradering av trikkeinfrastruktur for nye trikker er det på Bymiljøetatens budsjett satt av til sammen 517 mill. i perioden. Dette gjelder oppgradering av Storgata, Thorvald Meyers gate, Tullinsgate, Bispegata og Grefsenveien. Til Røatunnelen er det satt av 175 mill. i perioden hvorav 10 mill. i 2020. Til byutviklingsprosjekter i regi av Bymiljøetaten er det satt av 1,2 mrd. i perioden og 209 mill. i 2020.
- Til vann, avløp og renovasjon (VAR-sektor) foreslås det i økonomiplanperioden avsatt til sammen ca. 6,4 mrd. til diverse prosjekter, hvorav 2 mrd. i 2020. De største bevilgningene i økonomiplanperioden er 758 mill. til utvidelse av Bekkelaget renseanlegg og 1,6 mrd. til rehabiliteringsplan for vann- og avløp. I tillegg er det satt av ca. 1,7 mrd. til ufordelte prosjekter

innen vann- og avløp (anslagsbevilgning for en rekke mindre prosjekter knyttet til bl.a. eksisterende ledningsnett og nybygg). Det er vedtatt en kostnadsramme på 1,35 mrd. for nye rentvannbassenger i Oset vannbehandlingsanlegg. Det foreslås avsatt 696 mill. til prosjektet i økonomiplanperioden. For å sikre vannforsyningen er det vedtatt en kostnadsramme på 550 mill. til ny overføringsledning fra Skullerud vannbehandlingsanlegg til Enebakkveien. Det foreslås avsatt 444 mill. til prosjektet i økonomiplanperioden. Innen renovasjon (REN+EGE) foreslås det avsatt til sammen 501 mill. i økonomiplanperioden hvorav bl.a. 105 mill. til nye renovasjonsbiler og 76 mill. til opprydding av forurensing på Langøyene.

- Til friluftsliv foreslås det avsatt 150 mill. hvorav 90 mill. i 2020.
- Til idrettsinvesteringer i regi av Bymiljøetaten foreslås det avsatt 198 mill. i perioden hvorav 158 mill. som en foreløpig ufordelt avsetning og 27 mill. til rehabilitering av anlegg.
- Til kultureiendommer foreslås det avsatt 216 mill. i perioden hvorav 91 mill. til Toftes gate, 28 mill. til rehabilitering av Frogner hovedgård og 10 mill. til Hausmania.
- Til universell utforming (tilgjengelighetstiltak) foreslås det avsatt 114 mill. i perioden fordelt med 41 mill. i 2020.
- Til prosjektet Origo-digitalisering foreslås det avsatt 537 mill. i perioden og 148 mill. i 2020. Videre foreslås det på EHA-sektor avsatt 131 mill. til velferdsteknologi og 124 mill. til oppgradering av IKT-fagsystemer.

For detaljert oversikt over bykasseinvesteringene 2020-2023 vises det til kapittel 4 Hovedoversikter, og til egne investeringstabeller med prosjektoversikt pr. budsjettkapittel under sektoromtalen.

3.3.4 Samlet finansieringsbehov i Oslo kommunes investeringsbudsjett – Bykassen+KF

Tabell 3.15 Samlet finansieringsbehov i investeringsbudsjettet

Tall i mill.						
	Dok. 3 /2019	2020	2021	2022	2023	Sum 2020- 2023
Investeringer i varige driftsmidler	13 901	14 970	17 558	17 835	13 557	63 920
Tilskudd til andres investeringer	59	25	25	25	20	96
Utlån	1 746	2 012	2 026	2 606	2 506	9 150
Avdrag på lån	890	880	901	933	964	3 678
Avsetninger til fond	63,9	0,4	0,4	4,0	4,0	9
Sum finansieringsbehov	16 659	17 888	20 511	21 404	17 051	76 853

Samlet finansieringsbehov i Oslo kommunes investeringsbudsjett i 2020 utgjør ca. 17,9 mrd. Foruten investeringer i varige driftsmidler med 15 mrd., foreslås det i investeringsbudsjettet i 2020 utlån med 2 012 mill., hvor 1 606 mill. gjelder videreutlånsordningen av Husbankmidler og 406 mill. til Sporveien for anskaffelse av nye trikker og oppgradering av trikkebaser. Til avdrag på lån foreslås det avsatt 880 mill. i 2020 som gjelder betjening av kommunens lån i Husbanken knyttet til videreutlånsordningen.

3.3.5 Finansiering av Oslo kommunes investeringsbudsjett – Bykassen + KF

Tabell 3.16 Finansiering av investeringsbudsjettet

Tall i mill.

	Dok. 3 /2019	2020	2021	2022	2023	Sum 2020- 2023	Sum 2020- 2023 %- andel
Bruk av lån	-12 124	-12 323	-12 551	-13 936	-7 445	-46 256	60 %
Salg av varige driftsmidler	-151	-151	-151	-151	-161	-614	1 %
Kompensasjon for merverdiavgift	-1 573	-1 600	-1 842	-1 944	-1 316	-6 703	9 %
Mottatte avdrag på utlån, refusjoner og tilskudd fra andre	-1 717	-2 497	-4 810	-4 363	-7 316	-18 986	25 %
Utdeling fra selskaper (utbytte)	-134	-134	-110	-112	-65	-420	1 %
Overføring fra drift-midler fra driftsfond	-676	-698	-657	-489	-443	-2 287	3 %
Overføringer fra drift-generell	-285	-484	-391	-410	-304	-1 588	2 %
Sum finansiering	-16 659	-17 888	-20 511	-21 404	-17 051	-76 853	100 %
<i>Andel lånefinansiering av sum finansieringsbehov</i>	<i>73 %</i>	<i>69 %</i>	<i>61 %</i>	<i>65 %</i>	<i>44 %</i>		

Det foreslås et samlet låneopptak i 2020 med 12,3 mrd., hvilket finansierer 69 % av de totale utgiftene på ca. 17,9 mrd. (inkludert utgifter til utlån, avdrag på lån og avsetning til fond) i investeringsbudsjettet til Oslo kommune. For hele økonomiplanperioden sett under ett er lånefinansieringsandelen 60 % av samlet finansieringsbehov.

Tabell 3.17 Finansiering av investeringer i anleggsmidler

OSLO KOMMUNE - tall i mill. kr	2020	Fin. i %	2021	Fin. i %	2022	Fin. i %	2023	Fin. i %	sum 2020- 2023	Fin. i %
Investeringer i varige driftsmidler	14 970		17 558		17 835		13 557		63 920	
<i>Finansiering:</i>										
Kompensasjon for merverdiavgift	-1 600	11 %	-1 842	10 %	-1 944	11 %	-1 316	10 %	-6 703	10 %
Tilskudd fra andre	-1 472	10 %	-3 732	21 %	-3 260	18 %	-4 945	36 %	-13 408	21 %
Salg av varige driftsmidler	-151	1 %	-151	1 %	-151	1 %	-161	1 %	-614	1 %
Utdeling fra selskaper (utbytte)	-134	1 %	-110	1 %	-112	1 %	-65	0 %	-420	1 %
Bruk av lån	-10 431	70 %	-10 676	61 %	-11 471	64 %	-6 322	47 %	-38 901	61 %
Overføring fra drift-generell	-484	3 %	-391	2 %	-410	2 %	-304	2 %	-1 588	2 %
Overføring fra drift-midler fra driftsfond	-698	5 %	-657	4 %	-489	3 %	-443	3 %	-2 286	4 %
Sum finansiering	-14 970	100 %	-17 558	100 %	-17 835	100 %	-13 557	100 %	-63 920	100 %

Andelen lån som finansierer investeringer i varige driftsmidler er 70 % i 2020 og utgjør ca. 10,4 mrd. For hele økonomiplanperioden sett under ett er låneandelen 61 %, tilsvarende 38,9 mrd.

Kompensasjon for merverdiavgift finansierer 10 % av investeringene i økonomiplanperioden.

Tilskuddsfinansiering av investeringer, som utgjør 21 % i økonomiplanperioden, gjelder i hovedsak midler fra staten knyttet til investeringer i bl.a. boliger for vanskeligstilte, omsorg+-prosjekter, sykehjem og Fornebubanen.

Midler fra driftsfond finansierer 4 % av investeringene i økonomiplanperioden. I 2020 foreslås det brukt 698 mill. fra driftsfond.

Overføringer fra driften finansierer 2 % av investeringene i økonomiplanperioden. I 2020 foreslås det overført 484 mill. fra driften fordelt med 261 mill. for bykassen og 223 mill. for kommunale foretak. Salg av varige driftsmidler finansierer 1 % av investeringene i økonomiplanperioden. Dette gjelder salg av eiendom.

3.3.6 Nærmere om låneopptak og utvikling av langsiktig rentebærende lånegjeld

Tabell 3.18 Samlet låneopptak for Oslo kommune

						Tall i mill.
	Dok. 3 /2019	2020	2021	2022	2023	Sum 2020- 2023
Låneopptak bykassen	5 844	5 632	4 617	5 313	3 141	18 703
Låneopptak kommunale foretak	6 280	6 691	7 933	8 623	4 305	27 553
Samlet låneopptak Oslo kommune	12 124	12 323	12 551	13 936	7 445	46 256

Det foreslås et samlet låneopptak i 2020 på 12,3 mrd. fordelt med 5,6 mrd. på bykassen og 6,7 mrd. for kommunale foretak. For hele økonomiplanperioden foreslås det et samlet låneopptak på 46,2 mrd., hvor 6,4 mrd. gjelder lån i Husbanken til videreutlånsordningen (startlån). Låneopptaket er betydelig lavere siste året i økonomiplanperioden, noe som må ses i sammenheng med at investeringsnivået også er lavere dette året.

Tabell 3.19 Nærmere spesifisering av samlet låneopptak

						Tall i mill.
	Dok. 3/2019	2020	2021	2022	2023	Sum 2020- 2023
Bruk av lån Oslo kommune	12 124	12 323	12 551	13 936	7 445	46 256
<i>Fordelt på:</i>						
Lån i lånefondet til egne investeringer	10 924	10 723	10 951	12 336	5 845	39 856
Lån i husbanken til videreutlånsordningen	1 200	1 600	1 600	1 600	1 600	6 400
Sum bruk av lån Oslo kommune	12 124	12 323	12 551	13 936	7 445	46 256

Tabell 3.20 Netto gjeldsøkning

						Tall i mill.
	Dok. 3/2019	2020	2021	2022	2023	Sum 2020- 2023
Avdrag på lån - driftsbudsjettet	2 139	2 263	2 236	2 463	2 787	9 749
Avdrag på lån - investeringsbudsjettet	890	880	901	933	964	3 678
Sum avdrag på lån	3 029	3 143	3 137	3 396	3 751	13 427
Sum bruk av lån	12 124	12 323	12 551	13 936	7 445	46 256
Netto gjeldsøkning	9 095	9 181	9 413	10 540	3 695	32 829

Samtidig som kommunens samlede låneopptak øker med 46,2 mrd. i økonomiplanperioden, så er samlet avdrag på lån i drifts- og investeringsbudsjettet på ca. 13,4 mrd. Dette medfører en netto gjeldsøkning i løpet av økonomiplanperioden på i underkant av 32,8 mrd. Det vises til egen omtale av kommunens gjeldsgrad nedenfor.

Økte investeringer gir økte finanskostnader

Befolkningsvekst innebærer at det må investeres for å sikre tilstrekkelig kapasitet i det kommunale tjenestetilbudet. Det innarbeides også midler til ny storbylegevakt og ny hoved brannstasjon for å kunne tilby bedre tjenester til befolkningen og det foreslås et økt omfang av rehabiliteringsmidler for å sikre en god standard på kommunens bygningsmasse. For å kunne finansiere disse investeringene er det nødvendig for kommunen å gjøre låneopptak. Dette medfører igjen økte finanskostnader som må dekkes over kommunens driftsbudsjett.

38,9 mrd. av kommunens planlagte investeringer på 63,9 mrd. vil i kommende økonomiplanperiode bli finansiert med lån. Årlige rente- og avdragsutgifter vil øke fra 4 mrd. i 2020 til 5,2 mrd. i 2023. I forslag til økonomiplan 2020-2023 er det lagt til grunn en langsiktig rente på 2,4 %.

Tabell 3.21 Forventet utvikling i rente- og avdragsutgifter i driftsbudsjettet 2020-2023 Oslo kommune

Tall i mill.

	Dok. 3/2019	2020	2021	2022	2023
Renteutgifter	1 415	1 711	1 887	2 167	2 384
Avdrag på lån	2 139	2 263	2 236	2 463	2 787
Sum finansutgifter	3 553	3 973	4 123	4 630	5 170
Økning fra året før		420	150	507	540
Økning fra året før i %		12 %	4 %	12 %	12 %
Økning fra 2019 akkumulert		420	570	1 077	1 617

Gjeldsgraden

Gjeldsgraden viser størrelsen på kommunens lånegjeld sammenlignet med driftsinntektene. Da det er driftsinntektene som skal betjene gjelden, er det nyttig å se hvordan lånegjelden utvikler seg i forhold til driftsinntektene.

Utviklingen i gjeldsgrad har de senere årene avveket betydelig fra det som tidligere har fremkommet i figurer over forventet utvikling i Sak 1. For å få til en mer realistisk fremstilling av forventet utvikling av gjeldsgrad ble det i vedtatt budsjett for 2019 foretatt noen grep i hvordan man beregner gjeldsgraden.

1. Det blir nå i større grad enn tidligere hensyntatt at kommunens finansstrategi gjør at det ikke tas opp eksterne lån før det likviditetsmessig er behov for det (at finansieringen i regnskapet fremkommer som udekket).
2. Det forutsettes at investeringsprosjektene gjennomføres innenfor en ramme på P50.
3. Midler til eiendomskjøp holdes utenfor i beregningen av gjeldsgrad.

Om 1)

Tilgjengelig likviditet (hovedsakelig midler som i budsjettet er avsatt på fond) som bidrar til å forskyve låneopptak utgjør for tiden ca.8 mrd. I den foreliggende beregningen av gjeldsgradsutviklingen er det forutsatt at omfanget av tilgjengelig likviditet gradvis reduseres frem til 2023 hvor det forutsettes at tilgjengelig likviditet vil være 6 mrd.

Om 2)

For ikke å overestimere lånebehovet forutsettes det at P50 er en tilstrekkelig kostnadsramme (i tillegg settes det av en buffer for å kunne finansiere enkeltprosjekter som blir dyrere enn P50).

Om 3)

For å sikre en reell driftsmessig finansiering av forventet omfang av eiendomskjøp, foreslår byrådet at det settes av 25 mill. årlig aggregerte fra 2021 på sentralt kapittel (kap.192), noe som samsvarer med forventet vekst i rentekostnader for et årlig forventet kjøp av eiendom på ca. 1 mrd.

Forhold som gjør at det fortsatt må forventes avvik mellom prognostisert gjeldsgrad og realisert gjeldsgrad:

- For at alle foreslåtte investeringer skal være fullt ut finansiert i løpet av økonomiplanperioden, legges det fortsatt til grunn at prognostisert etterslep vil bli innfaset i kommende økonomiplan med 25 % årlig. Selv om byrådet er opptatt av å få til en mest mulig realistisk periodisering av investeringene må det også i fremtiden forventes et investeringsetterslep. Forutsettes det eksempelvis at etterslepet i 2023 utgjør 4 mrd., vil en realisert gjeldsgrad i 2023 bli ca. 5 % - poeng lavere enn det som fremkommer i figur 3.5.

- I beregningen av gjeldsgrad legges det ikke til grunn ekstraordinær nedbetaling av gjeld i perioden 2020-2023. En eventuell ekstraordinær nedbetaling av gjeld vil redusere gjeldsgraden.
- Fordi eiendomskjøp ikke er inkludert i beregningen av gjeldsgrad, vil eventuelle eiendomskjøp finansiert ved lån isolert sett medføre høyere gjeldsgrad enn forutsatt.

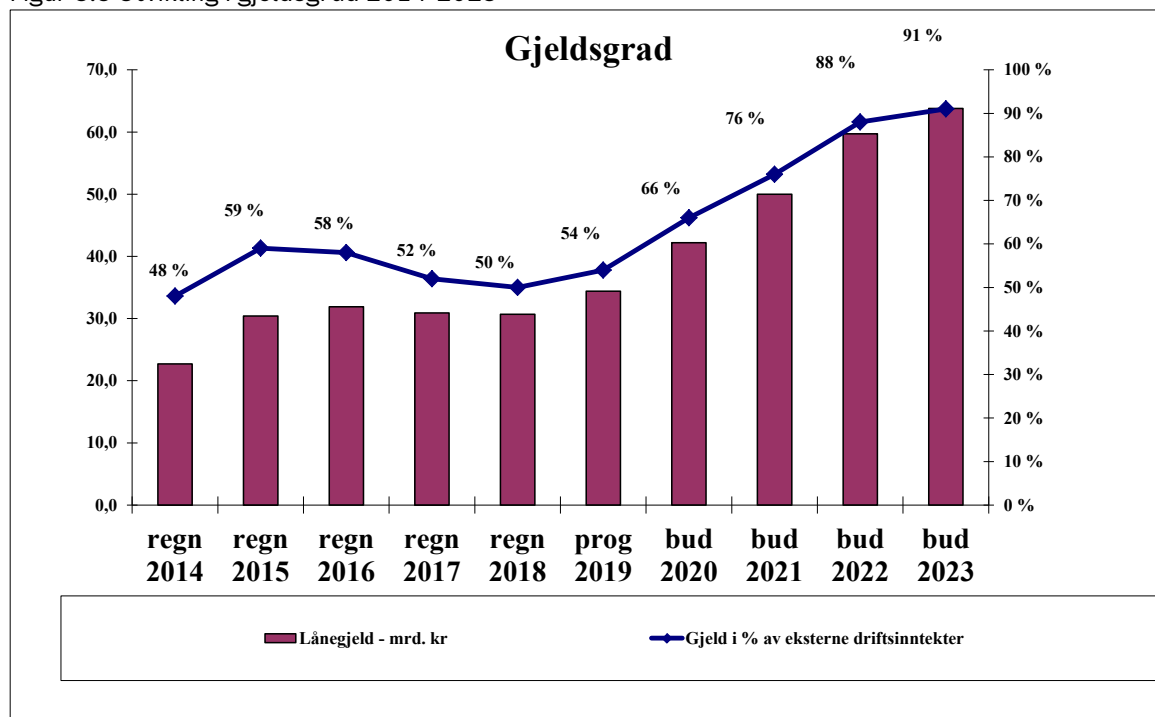
Andre forhold:

I forslaget til investeringsbudsjett er det innarbeidet nærmere 3 mrd. til ny storbylegevakt. Etter avtale skal ca. 60 % av arealet disponeres og finansieres av OUS (staten). I beregningen av gjeldsgrad er dette hensyntatt.

Hva som inngår i beregningen av gjeldsgrad

Ikke all lånegjeld tas med i beregningen av kommunens gjeldsgrad. Det ses bort fra pensjonsforpliktelsene som ikke er en rentebærende lånegjeld. Videre ses det bort fra lån for å finansiere investeringer til vann, avløp og renovasjon (finanskostnadene dekkes av VAR-gebyrer), lån til havneinvesteringer (finanskostnadene dekkes av havneavgifter) og lån i Husbanken til videre-utlånsordningen (en selvfinansierende ordning hvor kommunens låntagere betaler det samme til kommunen som kommunen må betale til Husbanken). I tillegg ses det bort fra et amortiseringslån tatt opp i forbindelse med omdanningen av kommunens pensjonskasse til aksjeselskap. OUS's andel av ny storbylegevakt er trukket ut. Det er også korrigert for at Vann- og avløpsetaten skal dekke 50 % av kostnadene for ny hovedstasjon hvor etaten skal samlokaliseres med Brann- og redningsetaten.

Figur 3.5 Utvikling i gjeldsgrad 2014-2023

Figuren viser at kommunens gjeldsgrad vil øke fra 54 % i 2019 til 91 % i 2023. Veksten i gjeldsgrad er kraftigst i de tre første årene i perioden og flater ut det siste året. Dette skyldes at investeringsnivået er lavere det siste året og at andelen av investeringene som forutsettes finansiert med tilskudd er relativt høy det siste året.

I beregningen av gjeldsgrad er det forutsatt at de løpende driftsinntektene vil øke med 3 % årlig etter 2020 som følge av at kommunen årlig blir kompensert for forventet lønns- og prisvekst (i kommunens driftsbudsjett er alle driftsinntekter og driftsutgifter i faste 2020-kroner alle årene i økonomiplanperioden 2020-2023).

Det er videre lagt til grunn at alle budsjetterte investeringer, inklusiv forventet investeringsetterslep ved utgangen av 2019, blir gjennomført som planlagt i løpet av økonomiplanperioden. Erfaringsmessig vil det imidlertid være et vist omfang av investeringene som blir gjennomført noe senere enn budsjettert. Et påregnelig etterslep i 2023 vil isolert sett redusere gjeldsgraden i 2023.

Kommunens finansstrategi med ikke å ta opp lån før det likviditetsmessig er behov for det, gjør også at veksten i gjeldsgraden blir noe forskjøvet ut i tid. I den foreliggende beregningen er det forutsatt at likvide midler reduseres fra dagens ca.8 mrd. til 6 mrd. i 2023. Dersom likvide midler i 2023 er mer enn 6 mrd. vil dette isolert bidra til en lavere gjeldsgrad enn beregnet.

Eiendomskjøp er ikke inkludert i den beregnede gjeldsgraden. Dersom det blir realisert eiendomskjøp på 900 mill. årlig i kommende økonomiplanperiode, vil dette isolert sett medføre at gjeldsgraden økes med anslagsvis 1,5 % -poeng årlig (aggregerende).

Tabell 3.22 Korrigert netto gjeldsøkning

Oslo kommune (bykassen + KF)

mill. kr

	Prognose 2019	Øk.plan 2020-2023				Sum 2020- 2023
		2020	2021	2022	2023	
Avdrag på lån - driftsbudsjettet	2 764	2 263	2 236	2 463	2 787	9 749
Avdrag på lån - investeringsbudsjettet	1 348	880	901	933	964	3 678
Sum avdrag på lån	4 112	3 143	3 137	3 396	3 751	13 427
Sum bruk av lån	10 424	12 323	12 551	13 936	7 445	46 255
Netto gjeldsøkning	6 312	9 180	9 414	10 540	3 694	32 828
Tallene inkluderer VAR-sektor, videreutlån, ny storbylegevakt og hovedbrannstasjon, Oslo Havn og amortiseringslån OPF og utgjør følgende netto gjeldsøkning:						
	2 013	2 527	2 678	2 006	646	7 857
Korrigerer man for dette får vi følgende netto gjeldsøkning:						
Korrigert netto gjeldsøkning	4 299	6 653	6 736	8 534	3 048	24 971

I forslag til økonomiplan 2020-2023 er det en netto gjeldsøkning i perioden på 32,8 mrd., hvorav i underkant av 25 mrd. inngår i beregning av gjeldsgraden.

Tabell 3.23 Korrigert lånegjeld

mill. kr

	regn 2018	prog 2019	Øk.plan 2020-2023			
			2020	2021	2022	2023
Inngående balanse - korrigert lånegjeld	30 740	30 740	34 377	42 155	50 016	59 675
Prognose netto økning rapp. 1. kvartal		4 299				
Byrådssak 206/19 tilbakebetaling eiendomsskatt		138				
Merinntekter skatt 2019 til ekstra avdrag på lån		-800				
Korr. netto gjeldsøkning (ny øk.plan 2020-2023)			6 653	6 736	8 534	3 048
Inndekning udekket 2019 (2 av 8 mrd.)			500	500	500	500
Innhenting av inv. etterslep 2019 (ca. 70 %) lånefin. av inv. etterslep på 3,6 mrd.)			625	625	625	625
Utgående balanse - korrigert lånegjeld	30 740	34 377	42 155	50 016	59 675	63 848

I økonomiplanen er det budsjettert med en rente på 2,4 prosent. Da majoriteten av kommunens gjeld er i lån med fastrente, er usikkerheten i planperioden relativt liten. På sikt vil utviklingen i renten ha stor påvirkning på renteutgiftene.

3.4 Kommunens pensjonskostnader

3.4.1 Pensjonskostnadens betydning for kommunens økonomiske handlefrihet

Ansatte i stat og kommune er medlemmer i en offentlig tjenstepensjonsordning (OfTP). OfTP har tradisjonelt vært såkalte ytelsesordninger. Disse skiller seg fra innskuddsordningene i privat sektor gjennom en garanti til arbeidstaker for et gitt pensjonsnivå ved pensjonsalder. I ytelsesordningene i offentlig sektor fremkommer det garanterte ytelsesnivået som summen av pensjon fra Folketrygden og tjenstepensjonen. I Oslo kommune er det garanterte nivået 67,3 % av sluttlønn. For ansettelser før 01.01.2012 er ytelsesnivået 70 % av sluttlønn.

Stortinget vedtok 05.06.2019 endringer i lov om Statens pensjonskasse som innebærer ny OfTP fra og med 01.01.2020. Ordningen vil gjelde for alle årskull født fra og med 1963, mens de tidligere årskullene får videreført dagens ordning. I Oslo kommune, som er eget tariffområde, er det bystyret som skal avgjøre om Oslo kommune skal innføre tilsvarende ordning som blir gjeldende i de øvrige offentlige tariffområdene. Effektene av eventuell ny OfTP gjeldende for Oslo kommunes ansatte er ikke innarbeidet i forslaget til ny økonomiplanperiode.

Oslo kommune betaler pensjonspremie til Oslo Pensjonsforsikring AS (OPF) som er kommunens heleide livsforsikringsselskap, og til Statens Pensjonskasse (SPK) for undervisningspersonalet. Den betalte pensjonspremien er kommunens finansiering av de ansattes OfTP. Finansieringen av de to ordningene er grunnleggende forskjellig. I ordningen i OPF er det i henhold til forsikringsvirksomhetsloven et krav om at alle fremtidige pensjonsforpliktelser skal være fullt ut fonderte etter hvert som de oppstår. Dette innebærer at pensjonsmidlene som forvaltes av OPF til en hver tid skal tilsvare pensjonsforpliktelsene kommunen har påtatt seg overfor sine arbeidstakere. Det vil si at kommunen må innbetale pensjonspremie i dag for ytelser som skal utbetales i fremtiden (inntil 80 år for fremtidig etterlattepensjon). Ordningen i SPK er derimot, i all hovedsak, en såkalt «pay-as-you-go-ordning». Fra og med 2018 må arbeidsgiver svare engangspremie til SPK for å oppregulere for årets lønnsvekst for den aktive bestanden. Utover dette er det i SPK tilstrekkelig at årlig innbetalt premie skal dekke de årlige pensjonsutbetalingene. Som følge av at OfTP finansieres ulikt i OPF og SPK innebærer dette at pensjonspremien til de to ordningene utvikler seg forskjellig. Forenklet sagt har ordningen i OPF forskuddsvis innbetaling av fremtidige pensjonsutbetalinger (sparing), mens ordningen i SPK er refusjon av årlig utbetalt pensjon. Som følge av usikkerhet om størrelsen på de fremtidige pensjonsutbetalingene, varierer årlig premie til OPF vesentlig mer enn premie til SPK. Av denne grunn vil den etterfølgende delen av kapitlet i all hovedsak omhandle tjenstepensjonsordningen i OPF.

3.4.2 Sentrale begreper

Pensjonspremie

Oslo kommunes tjenstepensjonsordning skal til en hver tid være fondert. Dette innebærer at Oslo kommune må innbetale pensjonspremie til OPF slik at pensjonsmidlene kommunen har innbetalt til selskapet tilsvarende de fremtidige pensjonsforpliktelsene kommunen har påtatt seg overfor sine arbeidstakere frem til i dag. I en fondert ordning er det arbeidsgiveren som har ansvaret for at avsetningene på pensjonsfondet øker i takt med forpliktelsene overfor nåværende ansatte, tidligere ansatte, og pensjonistene som er tilknyttet ordningen. Premiens størrelse vil avhenge av flere forutsetninger. OPF må benytte premietariffer som tilfredsstiller Finanstilsynets krav. Videre vil den realiserte lønnsveksten og avkastningen på pensjonsmidlene avgjøre hvor stor premieinnbetalingen må være for at fonderingen av pensjonsmidlene skal tilsvare pensjonsforpliktelsene. Pensjonspremien kan følgelig anta stor variasjon fra år til år.

Pensjonskostnad

Kommunen skal, i henhold til forskrift, regnskapsføre en årlig pensjonskostnad. Pensjonskostnaden er kalkulatorisk, og skal gjenspeile et antatt stabilt kostnadsnivå på lang sikt. Det er Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) som fastsetter de lovpålagte beregningsparameterne som inngår i kostnadsberegningen. Årsaken til at man ikke kostnadsfører pensjonspremien direkte er for å oppnå mer

stabilitet i kommunenes regnskap. Det er viktig å merke seg at det er pensjonspremien som skal innbetales til OPF, og ikke den kalkulatoriske regnskapsførte kostnaden.

Premieavvik

Det er en sammenheng mellom pensjonskostnad og pensjonspremie som gjør at den regnskapsførte kostnaden vil utgjøre det samme som den innbetalte premien over tid. Årlig differanse mellom premie og kostnad leder til premieavvik som skal regnskapsføres som et tillegg til årlig pensjonskostnad over de etterfølgende 7 årene i like store årlige andeler. Dette omtales som amortisering og regnskapsmessig tilsvarer det avdrag på lån.

Forutsetningene for beregning av pensjonskostnad, fastsatt av KMD, har tidligere undervurdert faktisk utvikling i pensjonspremie ved at man har underestimert forholdet mellom faktisk lønnsvekst og avkastning på pensjonsmidlene. Dette har systematisk ledet til at norske kommuner har hatt en lavere regnskapsført pensjonskostnad i kommuneregnskapet enn den pensjonspremien som er innbetalt til forsikringsselskapene. Dette har medført et stadig økende premieavvik som må avdras etterfølgende år. Når årlige premieavvik overstiger årlige amortiseringskostnader, vil man akkumulere premieavvik. Effekten av det akkumulerte premieavviket synliggjøres gjennom pensjonskostnader som etter hvert blir langt høyere enn den årlige økningen i pensjonsforpliktelse skulle tilsi. Dette fordi de årlige amortiseringskostnadene etter hvert utgjør en stor andel av den totale pensjonskostnaden.

I ordningen i SPK hvor innbetalingene i all hovedsak tilsvarer de løpende utbetalingene vil man ikke ha tilsvarende premieavvik. KMD har de senere årene strammet noe inn på parameterne for beregning av pensjonskostnad. Dette vil lede til større samsvar mellom den regnskapsførte kostnaden og de betalte premier.

Fond for dekking av premieavvik

Det er etablert et eget internt ubundet driftsfond i bykassen for dekking av premieavvik. Dette for å redusere rentekostnaden/slippe å ta opp lån, når likviditetseffekten av å innbetale pensjonspremie er høyere enn hva nivået på pensjonskostnaden i regnskapet tilkjennegir.

Premiefond

I tillegg til avsatte pensjonsmidler har kommunen, som alle øvrige forsikringstakere i OPF, et premiefond tilknyttet tjenstepensjonsordningen. Premiefondet forvaltes av OPF kan utelukkende anvendes til å finansiere pensjonspremie. Premiefondet tilføres midler i den utstrekning OPF realiserer overskudd på forvaltningen av pensjonsmidlene. Som budsjettforutsetning for kommunens pensjonskostnad er det forutsatt at OPF realiserer et slikt overskudd tilsvarende 0,5 % av pensjonsmidlene årlig. Dvs. at nær 300 mill. av pensjonspremien i 2020 er forutsatt finansiert ved bruk av premiefondet i OPF.

Variasjoner i pensjonsutgifter

Endringer i KMDs beregningsparametere og OPFs premietariffer resulterer i endrede pensjonsutgifter. Disse endringene vil normalt bli varslet et år i forveien. Følgelig er det mulig å predikere premie- og kostnadseffekten av disse. Forhold som fremtidig realisert lønnsvekst og avkastning på pensjonsmidlene, samt usikkerhet knyttet til endringer i ansattebestanden vil systematisk utgjøre en usikkerhet i beregningen av fremtidige pensjonsutgifter.

Usikkerhet knyttet til realisert lønnsvekst og avkastning

Når realisert lønnsvekst og avkastning avviker fra beregningsforutsetningene, påvirkes både pensjonspremie og fremtidig kostnad. Dersom lønnsveksten viser seg å bli høyere enn forutsatt, må dette kompenseres gjennom økt premieinnbetaling. Tilsvarende vil premien måtte økes dersom finansavkastningen på pensjonsmidlene viser seg å være svakere enn forutsetningene som lå til grunn for beregningene. Ettersom økt premie leder til økt premieavvik, vil effekten slå direkte ut i neste års kostnad gjennom amortiseringskostnaden for tidligere års premieavvik.

Usikkerhet knyttet til bestandsendringer

Et annet usikkerhetsmoment ved beregning av pensjonsutgifter er endringer i ansattebestanden. Et av hovedelementene i kostnadsberegningen er årets pensjonsopptjening for de yrkesaktive medlemmene. Årets pensjonsopptjening reflekterer pensjonskostnaden for Oslo kommune ved å ha medlemmene ansatt i ett år til. Kostnadselementet vil avhenge av den ansattes alder, kjønn, forutgående tjenestetid og lønnsnivå. Dette følger av at nødvendig størrelse på årlig opptjening avhenger av disse variablene for å sikre det fastsatte fremtidige pensjonsnivået. Forutsetningene for kostnadsberegningene vil dermed endres når ansatte slutter og erstattes av nytilsatte, også for tilfellet at nytilsatt har samme lønnsnivå som den som avslutter sitt arbeidsforhold.

Nedenstående tabell viser byrådets forslag til budsjett for 2020 og økonomiplanperioden 2020-2023.

Tabell 3.24 Premie- og kostnadsutvikling for ordningen i OPF i planperioden 2020 – 2023

	2019*	2020	2021	2022	2023
Pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift	3 597	3 974	4 211	4 368	4 359
Pensjonspremie inkl. arbeidsgiveravgift	4 075	4 485	4 607	4 681	4 755

*Dok3/2019 i 2019-kroner, økonomiplanperioden er i 2020-kroner

Som en følge av svak utvikling i aksjemarkedene i siste kvartal 2018 ble avkastningen på pensjonsmidlene i 2018 lavere enn forventet. Pensjonskostnaden i revidert budsjett 2019 er derfor økt med 135 mill. inkl. arbeidsgiveravgift sammenlignet med vedtatt budsjett 2019.

Økonomiplan

Byrådet har i forslaget til ny økonomiplan innarbeidet effekten av en ekstraordinær bruk av kommunens premiefond (ikke bykassens driftsfond for dekking av premieavvik) i 2019 i størrelsesorden 2 000 mill. til finansiering av den løpende pensjonspremieinnbetalingen i 2019. Dette reduserer premieavviket i 2019 og dermed det akkumulerte premieavviket. Pensjonskostnaden i ny økonomiplan øker dermed mindre enn tilfellet ellers ville ha vært. Bruk av kundenes premiefond til å finansiere løpende innbetaling av pensjonspremie avdemper veksten i nye premieavvik og forbedrer kommunens økonomiske handlingsrom i ny økonomiplanperiode. Samtidig som slik aktiv bruk av premiefondsmidler vil kunne bidra til å avdempes variasjonene i pensjonskostnaden, er det viktig å være klar over at det ikke vil fjerne de fundamentale usikkerhetsmomentene knyttet til lønnsvekst og avkastning på pensjonsmidlene.

Utviklingen i både de nasjonale og de internasjonale kapitalmarkedene er for tiden beheftet med usikkerhet, der både rentene er fallende og aksjemarkedene er svekket. Dette medfører at det er større usikkerhet knyttet til de fremtidige avkastningsforutsetningene i ny økonomiplanperiode enn tidligere. Det kan bli behov for at OPF gjennomfører tiltak for å ivareta Finanstilsynets soliditetskrav i en periode med lavt rentenivå over tid. Dette vil øke premieavviket og ha effekt på pensjonskostnaden gjennom økt amortiseringskostnad over en syvårsperiode. I tillegg vil prisen selskapet tar for å garantere en gitt avkastning, rentegarantipremien, muligens måtte øke noe. Hvorvidt selskapet beslutter å endre sin pristariff vil avhenge av den videre utviklingen de kommende månedene. Ettersom rentegarantipremien ikke inngår i premieavviket, vil den slå direkte ut i økte pensjonskostnader. Byrådet foreslår derfor å avsette 45 mill. årlig i perioden 2021-2023 for å dekke slik eventuell kostnadsvekst. Byrådet vil til Tilleggsinnstillingen komme tilbake til eventuelle endrede forutsetninger for ny økonomiplanperiode som følger av oppdaterte markedsutsikter.

Dersom bystyret vedtar en ny OfTP for kommunens ansatte på samme vilkår som i staten og KS-området vil dette ha innvirkning på pensjonskostnad og pensjonspremie i ny økonomiplanperiode. KMD har gjennom Kommuneproposisjonen for 2020 varslet at pensjonskostnad for 2020 skal beregnes med de samme forutsetninger som tidligere år. Etter departementets egne beregninger, er det anslått at kommunesektorens samlede reduksjon i pensjonskostnad i 2020 vil bli 450 mill. som følge av ny OfTP. Samtidig er det anslått at pensjonspremier vil stige noe i perioden frem til 2025 sammenlignet med om dagens ordning ble videreført i sin nåværende form. Sistnevnte premieeffekt vil avdempes kostnadsreduksjonen noe. Departementet presiserer at anslagene på någjeldende tidspunkt fremdeles er

beheftet med betydelig usikkerhet. Byrådet har ikke innarbeidet noen anslag på konsekvenser av ny OfTP i sitt forslag til budsjett.

Egenandelsordningen for uføre og AFP 62-64

Byrådet foreslår at egenandelsordningen for uføre avvikles fra og med 2020. Ordningen ser ut til å ha utspilt sin rolle som tiltak for å begrense veksten i tidligpensjonsuttak i kommunen. Blant annet ser det ut til at implementering av uførereformen i offentlig sektor har gjort ordningen mer eller mindre overflødig. Byrådet foreslår videre at egenandelsordningen for uttak av AFP 62-64 opprettholdes og videreføres som tidligere. Ordningen ser fremdeles ut til å begrense omfanget av tidligpensjon. Dersom bystyret vedtar implementering av ny OfTP i Oslo kommune vil AFP-ordningen bli endret etter modell av AFP-ordningen i privat sektor. Ny offentlig AFP blir en ytelse som tas ut av alle som kvalifiserer, og kan fritt kombineres med arbeid. Dette i motsetning til dagens AFP som er en ren tidligpensjonsytelse. Det vil derfor ikke være behov for egenandelsordning med ny AFP. Nåværende AFP vil gradvis utfases frem til den er helt avviklet fra og med 2028. Egenandelsordningen for AFP vil utfases i samme takt.

Utvikling i pensjonskostnader for ordningene i OPF og SPK

Nedenstående tabell viser utviklingen i pensjonskostnadene for ordningene i OPF og SPK fra 2015 til 2023. Tallene for 2015 til 2018 er regnskapstall, tall for 2019 er vedtatt budsjett, mens tall for 2020 – 2023 er hva som er budsjettet for økonomiplanperioden.

Tabell 3.25 Utvikling i pensjonskostnader for ordningene i OPF og SPK

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kostnad OPF inkl. arbeidsgiveravgift	3 076	3 228	3 400	3 479	3 597	3 974	4 211	4 368	4 359
Kostnad SPK inkl. arbeidsgiveravgift	544	646	706	729					
Samlet kostnad inkl. arbeidsgiveravgift	3 620	3 874	4 106	4 208					
Kostnadsprosent OPF	23,0 %	23,0 %	25,2 %	23,3 %	20,5 %	21,2 %	22,5 %	23,3 %	23,3 %
Kostnadsprosent SPK	16,2 %	16,2 %	13,8 %	13,7 %					

**Det er inkludert en reduksjon i kostnadene til SPK med 14 mill. årlig fra 2020 i samsvar med statlige signaler, men det foreligger p.t. ikke oppdaterte tall for totalkostnader og kostnadsprosent.*

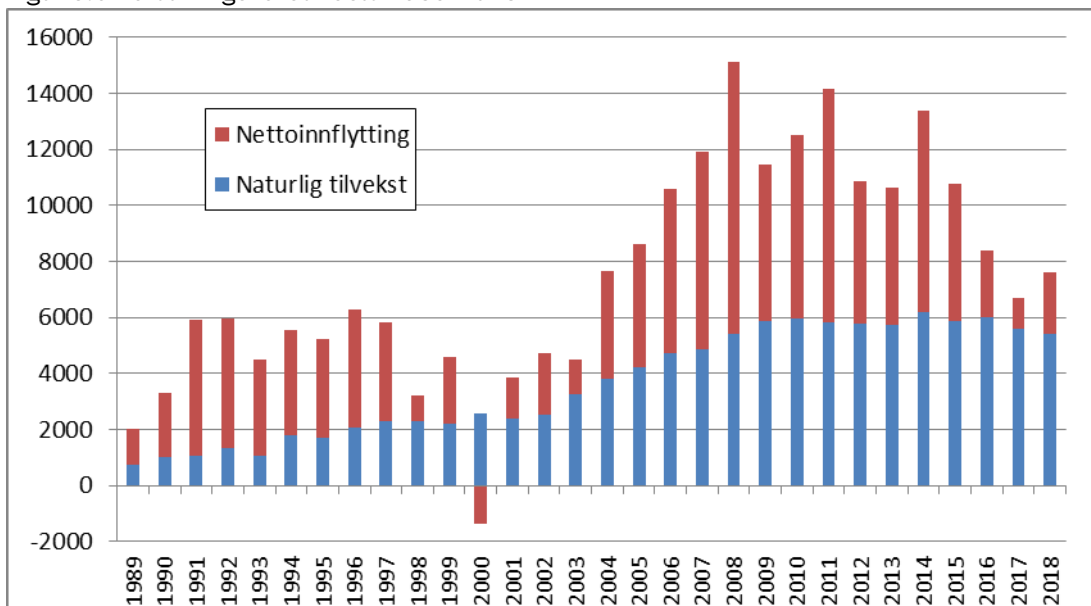
3.5 Befolkningsutvikling

Ved inngangen til 2019 bodde det 681 071 personer i Oslo. Det er en økning på om lag 225 000 på 30 år. Veksten har vært kraftigst siste halvdel av perioden og i løpet av de siste 15 årene har befolkningen vokst med litt mer enn 159 000 personer.

Befolkningsveksten i Oslo hadde et kraftig oppsving i årene etter 2004, som følge av høy arbeidsinnvandring, spesielt fra det som da var nye EU-land i Øst-Europa. Befolkningsveksten nådde et toppunkt i 2008, og har etter dette hatt en varierende men likevel fallende langtidstrend.

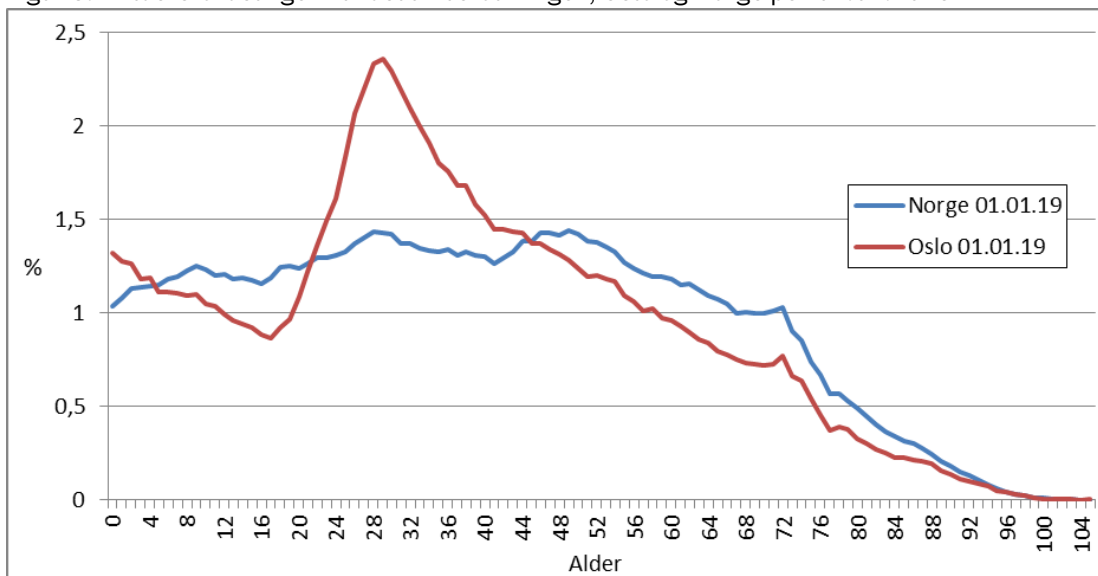
I 2018 vokste Oslo med 7 598 innbyggere. Befolkningsveksten var med det nesten 900 personer høyere enn i 2017. Tall for befolkningsutviklingen i første halvår i 2019 viser en høyere vekst enn i første halvår 2018, og vi må tilbake til 2014 for å finne et første halvår med høyere vekst. Hovedårsaken til den sterkere veksten så langt i 2019, er høyere innenlandsk innflytting til Oslo og lavere utvandring sammenlignet med første halvår i fjor.

Figur 3.6 Befolkningsvekst i Oslo 1989-2018

Befolkningsveksten i Oslo de siste 30 årene har kommet både som følge av naturlig tilvekst (fødte minus døde) og nettoinnflytting, med unntak av i 2000 hvor det var netto utflytting. Figuren viser at årlig naturlig tilvekst har vært relativt stabil de siste årene, mens nettoinnflyttingen har variert mer fra år til år.

Figur 3.7 Aldersfordelingen i andel av befolkningen, Oslo og Norge per 01.01.2019

Figuren viser befolkningen i Norge og i Oslo fordelt på alder. Oslo har en større andel barnehagebarn enn landet, men ved skolealder er dette bildet snudd. Årsaken til dette er at mange flytter ut av kommunen før skolestart, og beregninger viser at kun om lag 80 prosent av et fødselskull i Oslo fortsatt bor i byen ved skolestart. Overvekten av utflyttinger fortsetter videre gjennom grunnskolealder og gjør at Oslo har en lavere andel barn i skolealder enn landet. Oslo har på sin side en vesentlig høyere andel unge voksne enn landet som helhet. Dette skyldes en kraftig tilflytting i forbindelse med studier og jobb blant unge voksne før mange igjen flytter ut av byen i trettiårene, da gjerne i forbindelse med stifting av familie. Både for Oslo og Norge ser vi en topp rundt 70 år. Dette skyldes de store etterkrigskullene som ble født i 1946 og utover.

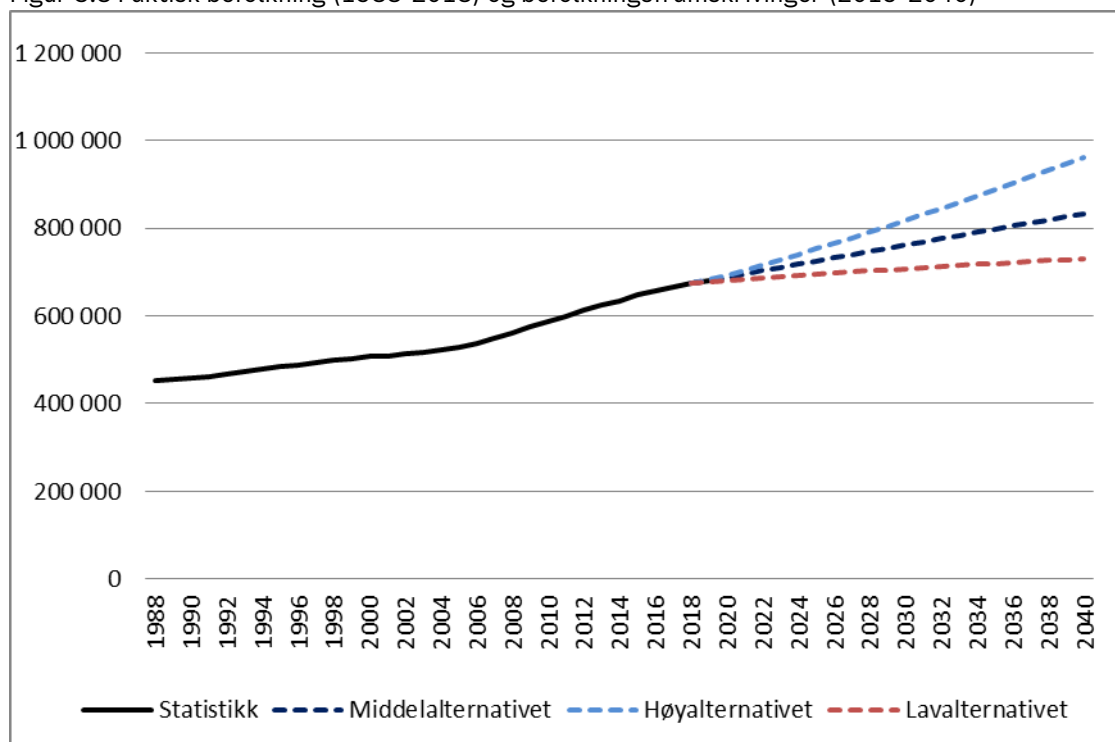
Befolkningsframskrivingene

Oslo kommune lager hvert år en framskrivning av befolkningen som benyttes til planlegging av kommunens investeringer, tjenestetilbud og planarbeid. Det er usikkerhet knyttet til alle faktorer som inngår i framskrivingene og det blir derfor laget et høy-, et lav- og et mellomalternativ av framskrivningen. Mellomalternativet blir lagt til grunn i budsjettsammenheng. I figuren nedenfor vises anslag for utviklingen i befolkningen i den siste framskrivningen som er laget i Oslo. Den ble laget høsten 2018. Gitt de forutsetningene som da ble lagt til grunn viste mellomalternativet en befolkning i 2040 på 833 000. Høyalternativet ga om lag 963 000 innbyggere mens lavalternativet ga 730 000 innbyggere. Anslagene i mellom- og høyalternativet var noe lavere enn i framskrivningen fra 2017.

Det ligger i sakens natur at framskrivninger alltid vil være beheftet med en betydelig grad av usikkerhet, og usikkerheten øker jo lenger fram i tid det framskrives for. En framskrivningsmodell vil alltid være en forenkling av virkeligheten. I tillegg er det stor usikkerhet knyttet til forutsetningene som legges inn om fruktbarhet, dødelighet og nettoflytting. Utviklingen i nettoflytting varierer betydelig fra år til år. Dette skyldes en kombinasjon av at antall flyttinger i løpet av et år er høyt, samtidig som flyttebalansen er særlig sårbar for endringer i samfunnsmessige forhold som konjunkturer, boligpriser, politisk regulering av innvandring m.m. Selv om utviklingen i den fremtidige nettoflyttingen er svært usikker, tilsier aldersstrukturen i Oslo at den naturlige tilveksten vil medføre vekst i befolkningen også i årene som kommer.

Nye befolkningsframskrivninger vil bli lagt frem i oktober 2019, og byrådet vil komme tilbake med omtale av nye framskrivninger i Tilleggsinnstillingen.

Figur 3.8 Faktisk befolkning (1988-2018) og befolkningsframskrivninger (2019-2040)

Utviklingen i befolkningen er en avgjørende faktor å ta hensyn til for å planlegge kommunens tjenesteproduksjon. Antall innbyggere og utviklingen av ulike aldersgrupper påvirker både investeringsbehovet i kommunen og den løpende tjenesteytingen. Befolkningsutviklingen vil påvirke det økonomiske handlingsrommet til kommunen både på utgifts- og inntektssiden. Virkningen for kommunen av befolkningsvekst avhenger av hvilke aldersgrupper som vokser. Det er stor forskjell mellom behovet for kommunale tjenester for et barn og en ung voksen i yrkesaktiv alder. Vekst i den yrkesaktive delen av befolkningen kan også bety økte skatteinntekter til kommunen.

I tillegg til antall og aldersfordeling på befolkningsveksten er det også av betydning hvor i byen veksten kommer når det skal planlegges skoler og barnehager m.m. Planene må derfor løpende tilpasses utviklingen i befolkningen. Oslo har i en rekke år hatt en svært høy befolkningsvekst som har krevd store investeringer. Det tar tid å øke kapasiteten f.eks. innenfor skolesektoren. Det er derfor viktig at tidsperspektivet i planleggingen strekker seg noe lenger enn økonomiplanperioden. Oslo har derfor lagt stor vekt på å lage oppdaterte framskrivinger hvert år for å fange opp endringer. Små endringer i fødselsrater kan gi relativt store utslag i etterspørselen etter barnehager og på litt sikt også skoler. Her er det også en utfordring i framskrivingene at mange barn flytter ut av Oslo før de når skolealder. Små endringer i flyttemønsteret kan gi betydelige utslag i størrelsen på barnebefolkningen.

Det er en kontinuerlig prosess å forbedre framskrivingene. Kommunen har kontakt med andre fagmiljøer, bl.a. SSB for å diskutere hvilke forutsetninger som bør legges til grunn. I arbeidet med budsjett og økonomiplan i Oslo kommune lages det på sektorer som skole og eldreomsorg rullerende planer som skal fange opp framtidig behov og endringer som følge av befolkningsutviklingen. Dette er viktige verktøy i planleggingen av tjenestene i kommunen.

Tabell 3.26 Befolkningsframskrivingen fra 2018 fordelt på alder for 2023, 2025, 2030 og 2040

Alder	Faktisk	Framskriving				Endring i %		
	2019	2023	2025	2030	2040	2019-23	2019-25	2019-30
0-5 år	50 057	50 482	51 975	56 226	61 716	1 %	4 %	12 %
6-15 år	70 242	71 994	71 421	71 356	80 216	2 %	2 %	2 %
16-18 år	18 211	20 627	21 625	21 990	22 766	13 %	19 %	21 %
19-66 år	468 003	485 998	495 145	516 275	549 671	4 %	6 %	10 %
67-79 år	53 622	59 266	60 876	64 131	76 018	11 %	14 %	20 %
80-89 år	16 162	17 545	20 134	26 981	33 006	9 %	25 %	67 %
90+	4 773	4 733	4 534	4 921	9 528	-1 %	-5 %	3 %
sum	681 070	710 645	725 710	761 880	832 921	4 %	7 %	12 %

Tabellen viser faktisk folketall per 1.januar 2019 og mellomalternativet av befolkningsframskrivingene laget høsten 2018. Gitt forutsetningene av fjorårets framskriving forventes det en vekst i alle aldersgrupper frem mot 2030. De eldste aldersgruppene vil øke etter hvert som de store etterkrigskullene blir eldre.

4. HOVEDOVERSIKTER

Økonomiplan 2020-2023

4.1 Økonomiplan 2020 - 2023

Økonomiplanen for perioden 2020 til 2023 skal utarbeides i samsvar med kommuneloven av 2018 og forskrift 7. juni 2019 nr. 714 om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. Endret budsjettoppstilling for hovedoversiktene medfører at beløpene for vedtatt budsjett 2019 er tilpasset de nye forskriftskravene. Det vises til omtale i kapittel 17.

Tabell 4.1 Økonomiplan drift – bykassen

		Beløp i 1000 kr				
		Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Bykasse virksomheter:						
Bydelene (EHA og OVK)	Nettoutgift	23 690 240	24 610 941	24 645 513	24 657 015	24 504 413
Eldre, helse og arbeid - byomf. (EHA)	Nettoutgift	3 484 256	3 674 358	3 680 683	3 695 455	3 655 983
Oppvekst og kunnskap (OVK)	Nettoutgift	13 819 910	14 919 386	15 088 580	15 169 627	15 266 154
Byutvikling (BYU)	Nettoutgift	527 334	512 596	499 626	497 562	490 184
Miljø og samferdsel (MOS)	Nettoutgift	2 990 752	3 192 337	3 324 905	3 431 369	3 497 595
Miljø og samferdsel selvfinans. (MOS)	Nettoutgift	-702 758	-846 563	-1 037 220	-1 229 288	-1 370 748
Næring og eierskap (NOE)	Nettoutgift	96 834	97 481	95 961	92 265	90 088
Kultur, idrett og frivillighet (KIF)	Nettoutgift	1 930 123	2 256 888	2 213 184	2 194 955	2 261 096
Byrådslederens kontor (BLK)	Nettoutgift	622 978	650 013	632 833	626 381	618 596
Finans (FIN)	Nettoutgift	612 111	644 158	638 958	634 548	625 950
Bystyrets organer (BYS)	Nettoutgift	270 660	216 618	271 573	209 763	262 746
Avsetningskapitler (FIN)	Nettoutgift	348 915	235 888	497 888	732 988	817 788
Overføringsposter	Nettoutgift	-1 839 948	-1 864 408	-1 883 461	-1 861 766	-1 823 466
Sum sektorene - bykasse	Nettoutgift	45 851 407	48 299 693	48 669 023	48 850 874	48 896 379
Rammetilskudd		-11 210 000	-11 700 000	-11 700 000	-11 730 000	-11 720 000
Inntekts- og formueskatt		-33 500 000	-35 600 000	-35 700 000	-35 750 000	-35 850 000
Eiendomsskatt		-1 650 000	-1 590 000	-1 590 000	-1 590 000	-1 590 000
Andre generelle driftsinntekter		-641 042	-512 342	-443 542	-411 642	-424 642
Sum generelle driftsinntekter		-47 001 042	-49 402 342	-49 433 542	-49 481 642	-49 584 642
Sum bevilgninger drift, netto		45 851 407	48 299 693	48 669 023	48 850 874	48 896 379
Avskrivninger		0	0	0	0	0
Sum netto driftsutgifter		45 851 407	48 299 693	48 669 023	48 850 874	48 896 379
Brutto driftsresultat		-1 149 635	-1 102 649	-764 519	-630 768	-688 263
Renteinntekter		-647 500	-677 000	-682 500	-704 000	-699 200
Utbytter		-1 092 000	-1 460 000	-1 400 000	-1 440 000	-1 495 000
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler		0	0	0	0	0
Renteutgifter		291 300	485 800	574 202	679 466	755 690
Avdrag på lån		1 395 000	1 516 000	1 380 708	1 470 200	1 644 025
Netto finansutgifter		-53 200	-135 200	-127 590	5 666	205 515
Motpost avskrivninger		0	0	0	0	0
Netto driftsresultat		-1 202 835	-1 237 849	-892 109	-625 102	-482 748
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering - generell		82 262	260 611	167 101	185 950	80 025
Overføring til investering - fond		597 020	575 495	548 010	463 770	443 070
Bruk av bundne driftsfond		-411 788	-453 961	-395 776	-331 536	-320 536
Avsetning til bundne driftsfond		466 783	454 727	361 862	316 918	271 489
Bruk av disposisjonsfond		-342 070	-234 000	-264 700	-244 700	-226 000
Avsetning til disposisjonsfond		810 628	634 977	475 612	234 700	234 700
Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		1 202 835	1 237 849	892 109	625 102	482 748
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0	0

Beløpene i kolonnen "Dok 3 2019" er tilpasset nye forskriftskrav, og er derfor ikke i samsvar med vedtatt Dok 3 2019.

Tabell 4.2 Økonomiplan drift – kommunale foretak

		Beløp i 1000 kr				
		Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
060 Oslo Havn KF (NOE)	Netto driftsresultat	-102 288	-123 634	-123 634	-123 634	-123 634
053 Undervisningsbygg Oslo KF (NOE)	Netto driftsresultat	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
055 Boligbygg Oslo KF (NOE)	Netto driftsresultat	0	0	0	0	0
059 Omsorgsbygg Oslo KF (NOE)	Netto driftsresultat	0	0	0	0	0
062 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (NOE)	Netto driftsresultat	0	0	0	0	0
Sum kommunale foretak - netto driftsresultat		-202 288	-223 634	-223 634	-223 634	-223 634
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering - generell		202 288	223 634	223 634	223 634	223 634
Overføring til investering - fond		39 300	122 416	108 566	25 200	0
Bruk av bundne driftsfond		0	0	0	0	0
Avsetning til bundne driftsfond		0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond		-39 300	-122 416	-108 566	-25 200	0
Avsetning til disposisjonsfond		0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		202 288	223 634	223 634	223 634	223 634
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0	0

Beløpene i kolonnen "Dok 3 2019" er tilpasset nye forskriftskrav, og er derfor ikke i samsvar med vedtatt Dok 3 2019.

Tabell 4.3 Økonomiplan drift – samlet (bykasse og KF)

		Beløp i 1000 kr				
		Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Bykasse virksomheter:						
Bydelene (EHA og OVK)	Nettoutgift	23 690 240	24 610 941	24 645 513	24 657 015	24 504 413
Eldre, helse og arbeid - byomf. (EHA)	Nettoutgift	3 484 256	3 674 358	3 680 683	3 695 455	3 655 983
Oppvekst og kunnskap (OVK)	Nettoutgift	13 819 910	14 919 386	15 088 580	15 169 627	15 266 154
Byutvikling (BYU)	Nettoutgift	527 334	512 596	499 626	497 562	490 184
Miljø og samferdsel (MOS)	Nettoutgift	2 990 752	3 192 337	3 324 905	3 431 369	3 497 595
Miljø og samferdsel - selvfinansierende (MOS)	Nettoutgift	-702 758	-846 563	-1 037 220	-1 229 288	-1 370 748
Næring og eierskap (NOE)	Nettoutgift	96 834	97 481	95 961	92 265	90 088
Kultur, idrett og frivillighet (KIF)	Nettoutgift	1 930 123	2 256 888	2 213 184	2 194 955	2 261 096
Byrådslederens kontor (BLK)	Nettoutgift	622 978	650 013	632 833	626 381	618 596
Finans (FIN)	Nettoutgift	612 111	644 158	638 958	634 548	625 950
Bystyrets organer (BYS)	Nettoutgift	270 660	216 618	271 573	209 763	262 746
Avsetningskapitler (FIN)	Nettoutgift	348 915	235 888	497 888	732 988	817 788
Overføringsposter	Nettoutgift	-1 839 948	-1 864 408	-1 883 461	-1 861 766	-1 823 466
Sum sektorene - bykasse	Nettoutgift	45 851 407	48 299 693	48 669 023	48 850 874	48 896 379
Sum kommunale foretak - netto utgift ekskl. finanstransaksjoner		-2 057 765	-2 182 134	-2 381 883	-2 693 424	-2 978 747
Sum konsern - bykasse og KF		43 793 642	46 117 559	46 287 140	46 157 450	45 917 632
Rammetilskudd		-11 210 000	-11 700 000	-11 700 000	-11 730 000	-11 720 000
Inntekts- og formueskatt		-33 500 000	-35 600 000	-35 700 000	-35 750 000	-35 850 000
Eiendomsskatt		-1 650 000	-1 590 000	-1 590 000	-1 590 000	-1 590 000
Andre generelle driftsinntekter		-641 042	-512 342	-443 542	-411 642	-424 642
Sum generelle driftsinntekter		-47 001 042	-49 402 342	-49 433 542	-49 481 642	-49 584 642
Sum bevilgninger drift, netto		43 793 642	46 117 559	46 287 140	46 157 450	45 917 632
Avskrivninger		1 642 730	1 830 346	1 907 656	2 033 981	2 175 667
Sum netto driftsutgifter		45 436 372	47 947 905	48 194 796	48 191 431	48 093 299
Brutto driftsresultat		-1 564 670	-1 454 437	-1 238 746	-1 290 211	-1 491 343
Renteinntekter		-659 193	-689 950	-692 824	-714 324	-714 742
Utbytter		-1 092 000	-1 460 000	-1 400 000	-1 440 000	-1 495 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		0	0	0	0	0
Renteutgifter		1 414 749	1 710 700	1 887 130	2 166 501	2 383 737
Avdrag på lån		2 138 721	2 262 550	2 236 353	2 463 279	2 786 633
Netto finansutgifter		1 802 277	1 823 300	2 030 659	2 475 456	2 960 628
Motpost avskrivninger		-1 642 730	-1 830 346	-1 907 656	-2 033 981	-2 175 667
Netto driftsresultat		-1 405 123	-1 461 483	-1 115 743	-848 736	-706 382
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering - generell		284 550	484 245	390 735	409 584	303 659
Overføring til investering - fond		636 320	697 911	656 576	488 970	443 070
Bruk av bundne driftsfond		-411 788	-453 961	-395 776	-331 536	-320 536
Avsetning til bundne driftsfond		466 783	454 727	361 862	316 918	271 489
Bruk av disposisjonsfond		-381 370	-356 416	-373 266	-269 900	-226 000
Avsetning til disposisjonsfond		810 628	634 977	475 612	234 700	234 700
Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		1 405 123	1 461 483	1 115 743	848 736	706 382
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0	0

Beløpene i kolonnen "Dok 3 2019" er tilpasset nye forskriftskrav, og er derfor ikke i samsvar med vedtatt Dok 3 2019.

Tabell 4.4 Økonomiplan investering – bykassen

		Beløp i 1000 kr				
		Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Bykasse virksomheter:						
Bydelene (EHA og OVK)	Utgift	75 750	58 000	58 000	58 000	58 000
Eldre, helse og arbeid - byomf. (EHA)	Utgift	145 740	141 890	125 390	102 390	60 190
Oppvekst og kunnskap (OVK)	Utgift	196 480	132 020	171 900	161 400	181 400
Byutvikling (BYU)	Utgift	175 300	158 000	152 000	138 000	138 000
Miljø og samferdsel (MOS)	Utgift	1 616 057	3 198 451	3 609 770	4 080 845	4 534 150
Miljø og samferdsel - selvfinansierende (MOS)	Utgift	2 203 300	2 023 700	2 046 267	1 440 700	934 805
Næring og eierskap (NOE)	Utgift	80 000	90 600	124 600	274 600	174 600
Kultur, idrett og frivillighet (KIF)	Utgift	302 300	417 550	147 050	148 600	74 700
Byrådslederens kontor (BLK)	Utgift	61 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Finans (FIN)	Utgift	346 950	268 650	212 650	209 650	127 000
Bystyrets organer (BYS)	Utgift	0	0	0	0	0
Avsetningskapitler (FIN)	Utgift	20 000	0	0	0	0
Overføringsposter	Utgift	0	0	0	0	0
Investeringer i varige driftsmidler - bykasse	Utgift	5 223 377	6 492 361	6 651 127	6 617 685	6 286 345
Tilskudd til andres investeringer		517 200	159 600	219 100	464 800	375 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper		0	0	0	0	0
Utlån av egne midler		539 500	406 000	420 000	1 000 000	900 000
Investeringsutgifter sektorene - bykasse		6 280 077	7 057 961	7 290 227	8 082 485	7 561 345

HOVEDOVERSIKTER
BUDSJETT 2020

	Beløp i 1000 kr				
	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Investeringer i varige driftsmidler	5 223 377	6 492 361	6 651 127	6 617 685	6 286 345
Fordelte utgifter/internsalg	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	517 200	159 600	219 100	464 800	375 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	0	0	0	0	0
Utlån av egne midler	539 500	406 000	420 000	1 000 000	900 000
Avdrag på lån	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	6 280 077	7 057 961	7 290 227	8 082 485	7 561 345
Kompensasjon for merverdiavgift	-533 020	-494 308	-276 178	-336 593	-267 484
Tilskudd fra andre	-213 750	-1 471 500	-3 026 000	-3 134 500	-3 734 500
Salg av varige driftsmidler	-85 000	-85 000	-85 000	-85 000	-95 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-182 400	-193 600	-208 000	-208 000	-1 446 000
Bruk av lån	-4 643 805	-4 031 827	-3 017 318	-3 713 052	-1 540 646
Sum investeringsinntekter	-5 657 975	-6 276 235	-6 612 496	-7 477 145	-7 083 630
Videreutlån	1 206 000	1 606 000	1 606 000	1 606 000	1 606 000
Bruk av lån til videreutlån	-1 200 000	-1 600 000	-1 600 000	-1 600 000	-1 600 000
Avdrag på lån til videreutlån	890 000	880 000	901 000	933 000	964 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-800 000	-832 000	-870 000	-895 000	-925 000
Netto utgifter videreutlån	96 000	54 000	37 000	44 000	45 000
Overføring fra drift - generell	-82 262	-260 611	-167 101	-185 950	-80 025
Overføring fra drift - fond	-597 020	-575 495	-548 010	-463 770	-443 070
Bruk av bundne investeringsfond	-39 200	0	0	0	0
Avsetning til bundne investeringsfond	380	380	380	380	380
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0
Avsetning til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-718 102	-835 726	-714 731	-649 340	-522 715
Fremført til dekning i senere år udekket beløp	0	0	0	0	0

Beløpene i kolonnen "Dok 3 2019" er tilpasset nye forskriftskrav, og er derfor ikke i samsvar med vedtatt Dok 3 2019.

Tabell 4.5 Økonomiplan investering – Kommunale foretak

	Beløp i 1000 kr				
	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Kommunale foretak:					
060 Oslo Havn KF (NOE)	297 150	297 150	316 500	231 500	185 000
053 Undervisningsbygg Oslo KF (NOE)	2 828 500	2 828 500	3 650 600	4 262 100	4 064 100
055 Boligbygg Oslo KF (NOE)	859 000	859 000	1 690 500	1 790 450	1 574 850
059 Omsorgsbygg Oslo KF (NOE)	3 055 600	3 055 600	4 292 750	3 861 125	1 095 625
062 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (NOE)	1 437 400	1 437 400	956 400	1 072 400	350 700
Investeringer i varige driftsmidler - KF	8 477 650	8 477 650	10 906 750	11 217 575	7 270 275
Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	0	0	0	0	0
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0
Investeringsutgifter KF	8 477 650	8 477 650	10 906 750	11 217 575	7 270 275
Investeringer i varige driftsmidler	8 677 549	8 477 650	10 906 750	11 217 575	7 270 275
Fordelte utgifter/internsalg	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	0	0	0	0	0
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	8 677 549	8 477 650	10 906 750	11 217 575	7 270 275
Kompensasjon for merverdiavgift	-1 039 900	-1 106 000	-1 566 000	-1 607 000	-1 049 000
Tilskudd fra andre	-979 500	-134 250	-899 750	-564 500	-1 565 625
Salg av varige driftsmidler	-66 000	-66 000	-66 000	-66 000	-66 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	-134 000	-134 000	-109 500	-111 500	-65 000
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-6 280 099	-6 691 350	-7 933 300	-8 623 375	-4 304 650
Sum investeringsinntekter	-8 499 499	-8 131 600	-10 574 550	-10 972 375	-7 050 275
Videreutlån	0	0	0	0	0
Bruk av lån til videreutlån	0	0	0	0	0
Avdrag på lån til videreutlån	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på videreutlån	0	0	0	0	0
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0	0
Overføring fra drift - generell	-202 288	-223 634	-223 634	-223 634	-223 634
Overføring fra drift - fond	-39 300	-122 416	-108 566	-25 200	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0
Avsetning til bundne investeringsfond	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0
Avsetning til ubundet investeringsfond	63 538	0	0	3 634	3 634
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-178 050	-346 050	-332 200	-245 200	-220 000
Fremført til dekning i senere år udekket beløp	0	0	0	0	0

Beløpene i kolonnen "Dok 3 2019" er tilpasset nye forskriftskrav, og er derfor ikke i samsvar med vedtatt Dok 3 2019.

Tabell 4.6 Økonomiplan investering – samlet (bykasse og KF)

		Beløp i 1000 kr				
		Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Bykasse virksomheter:						
Bydelene (EHA og OVK)	Utgift	75 750	58 000	58 000	58 000	58 000
Eldre, helse og arbeid - byomf. (EHA)	Utgift	145 740	141 890	125 390	102 390	60 190
Oppvekst og kunnskap (OVK)	Utgift	196 480	132 020	171 900	161 400	181 400
Byutvikling (BYU)	Utgift	175 300	158 000	152 000	138 000	138 000
Miljø og samferdsel (MOS)	Utgift	1 616 057	3 198 451	3 609 770	4 080 845	4 534 150
Miljø og samferdsel - selvfinansierende (MOS)	Utgift	2 203 300	2 023 700	2 046 267	1 440 700	934 805
Næring og eierskap (NOE)	Utgift	80 000	90 600	124 600	274 600	174 600
Kultur, idrett og frivillighet (KIF)	Utgift	302 300	417 550	147 050	148 600	74 700
Byrådslederens kontor (BLK)	Utgift	61 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Finans (FIN)	Utgift	346 950	268 650	212 650	209 650	127 000
Bystyrets organer (BYS)	Utgift	0	0	0	0	0
FINU	Utgift	0	0	0	0	0
Avsetningskapitler (FIN)	Utgift	20 000	0	0	0	0
Overføringsposter	Utgift	0	0	0	0	0
Investeringer i varige driftsmidler - bykasse	Utgift	5 223 377	6 492 361	6 651 127	6 617 685	6 286 345
Tilskudd til andres investeringer		517 200	159 600	219 100	464 800	375 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper		0	0	0	0	0
Utlån av egne midler		539 500	406 000	420 000	1 000 000	900 000
Tilskudd til KF fra bykasse		-458 200	-134 250	-193 750	-439 500	-355 000
Sum investeringsutgifter - bykasse		5 821 877	6 923 711	7 096 477	7 642 985	7 206 345
Kommunale foretak:						
Klima og energi Oslo KF (MOS)		0	0	0	0	0
Oslo Havn KF (NOE)		172 750	297 150	316 500	231 500	185 000
Undervisningsbygg Oslo KF (NOE)		2 582 700	2 828 500	3 650 600	4 262 100	4 064 100
Boligbygg Oslo KF (NOE)		493 200	859 000	1 690 500	1 790 450	1 574 850
Omsorgsbygg Oslo KF (NOE)		2 824 566	3 055 600	4 292 750	3 861 125	1 095 625
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (NOE)		2 604 333	1 437 400	956 400	1 072 400	350 700
Investeringer i varige driftsmidler - KF		8 677 549	8 477 650	10 906 750	11 217 575	7 270 275
Tilskudd til andres investeringer		0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper		0	0	0	0	0
Utlån av egne midler		0	0	0	0	0
Tilskudd til bykasse fra KF		0	0	0	0	0
Sum investeringer - KF		8 677 549	8 477 650	10 906 750	11 217 575	7 270 275
Investeringsutgifter - Oslo kommune		14 499 426	15 401 361	18 003 227	18 860 560	14 476 620

Beløp i 1000 kr

	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Investeringer i varige driftsmidler	13 900 926	14 970 011	17 557 877	17 835 260	13 556 620
Fordelte utgifter/internsalg	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	59 000	25 350	25 350	25 300	20 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	0	0	0	0	0
Utlån av egne midler	539 500	406 000	420 000	1 000 000	900 000
Avdrag på lån	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	14 499 426	15 401 361	18 003 227	18 860 560	14 476 620
Kompensasjon for merverdiavgift	-1 572 920	-1 600 308	-1 842 178	-1 943 593	-1 316 484
Tilskudd fra andre	-735 050	-1 471 500	-3 732 000	-3 259 500	-4 945 125
Salg av varige driftsmidler	-151 000	-151 000	-151 000	-151 000	-161 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	-134 000	-134 000	-109 500	-111 500	-65 000
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-182 400	-193 600	-208 000	-208 000	-1 446 000
Bruk av lån	-10 923 904	-10 723 177	-10 950 618	-12 336 427	-5 845 296
Sum investeringsinntekter	-13 699 274	-14 273 585	-16 993 296	-18 010 020	-13 778 905
Videreutlån	1 206 000	1 606 000	1 606 000	1 606 000	1 606 000
Bruk av lån til videreutlån	-1 200 000	-1 600 000	-1 600 000	-1 600 000	-1 600 000
Avdrag på lån til videreutlån	890 000	880 000	901 000	933 000	964 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-800 000	-832 000	-870 000	-895 000	-925 000
Netto utgifter videreutlån	96 000	54 000	37 000	44 000	45 000
Overføring fra drift - generell	-284 550	-484 245	-390 735	-409 584	-303 659
Overføring fra drift - fond	-636 320	-697 911	-656 576	-488 970	-443 070
Bruk av bundne investeringsfond	-39 200	0	0	0	0
Avsetning til bundne investeringsfond	380	380	380	380	380
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0
Avsetning til ubundet investeringsfond	63 538	0	0	3 634	3 634
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-896 152	-1 181 776	-1 046 931	-894 540	-742 715
Fremført til dekning i senere år udekket beløp	0	0	0	0	0

Beløpene i kolonnen "Dok 3 2019" er tilpasset nye forskriftskrav, og er derfor ikke i samsvar med vedtatt Dok 3 2019.

Tabell 4.7 Fondsutvikling – bykassen

						Beløp i 1000 kr
DRIFTSBUDSJETTET	Kap	Dok 3 2019	2020	2021	2022	2023
Avsetning til fond						
15405 Avsetning til fond for kunstnerisk utsmykking	940	-	-	-	-	-
15407 Avsetning til parkeringsfondet	940	37 000	3 700	3 700	3 700	3 700
15410 Avsetning til vintervedlikeholdsfond	940	41 500	-	-	-	-
15419 Avsetning til fond for samferdselsformål	940	216 000	222 000	222 000	222 000	222 000
15421 Avsetning til energigjenvinningsfond husholdninger	940	7 128	277	40 912	-	-
15424 Avsetning til fond for dekning av premieavvik	940	500 000	400 000	200 000	-	-
15425 Avsetning til fond for tap på lånegarantier	940	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
Til ubundne avsetninger		810 628	634 977	475 612	234 700	234 700
15507 Avsetning til skogavgiftsfondet	950	300	300	300	300	300
15511 Avsetning til Klima- og energifondet	950	94 650	60 500	15 000	13 000	13 000
15513 Avsetning til selvkostfond feiervesenet	950	-2 567	-2 498	-3 060	-3 645	-4 255
15514 Avsetning til tapsfond	950	33 000	33 000	33 000	33 000	33 000
15516 Avsetning til selvkostfondet Vann	950	-	-	-	24 032	-6 140
15517 Avsetning til selvkostfondet Renovasjon	950	-	-	11 382	9 231	5 584
15519 Avsetning til fond for spillemidler	950	29 000	-	-	-	-
15520 Avsetning til fond Oslopakke 3 Bompenger	950	312 400	363 425	305 240	241 000	230 000
Til bundne avsetninger		466 783	454 727	361 862	316 918	271 489
Sum avsetning til driftsfond		1 277 411	1 089 704	837 474	551 618	506 189
Bruk av fond						
19410 Bruk av vintervedlikeholdsfond	940	-39 300	-	-	-	-
19415 Bruk av fond til investeringer MOS	940	-22 670	-	-	-	-
19416 Bruk av fond til avvikling av midlertidige bhg	940	-3 800	-	-	-	-
19425 Bruk av fond for tap på lånegarantier	940	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000	-
Bruk av ubundne avsetninger		-74 770	-9 000	-9 000	-9 000	-
19511 Bruk av Klima- og energifondet	950	-70 068	-90 216	-90 216	-90 216	-90 216
19520 Bruk av fond Oslopakke 3 bompenger	950	-12 000	-13 250	-13 250	-13 250	-13 250
Bruk av bundne avsetninger		-82 068	-103 466	-103 466	-103 466	-103 466
Sum bruk av driftsfond		-156 838	-112 466	-112 466	-112 466	-103 466
Bruk av driftsfond til investeringer						
19429 Bruk av disposisjonsfond	940	-	-	-	-	-
19430 Bruk av disposisjonsfond	940	-	-	-	-	-
19457 Bruk av parkeringsfondet	940	-	-3 000	-3 700	-3 700	-4 000
19469 Bruk av samferdselsformål	940	-	-222 000	-222 000	-222 000	-222 000
19471 Bruk av EGE-fond husholdninger	940	-	-	-30 000	-10 000	-
Bruk av ubundne driftsfond		-	-225 000	-255 700	-235 700	-226 000
19557 Bruk av skogavgiftsfondet	950	-	-320	-320	-320	-320
19569 Bruk av fond for spillemidler	950	-	-	-	-	-
19570 Bruk av fond Oslopakke 3 bompenger	950	-	-350 175	-291 990	-227 750	-216 750
Bruk av bundne driftsfond		-	-350 495	-292 310	-228 070	-217 070
Sum bruk av driftsfond til overføring investering		0	-575 495	-548 010	-463 770	-443 070
Netto avsetninger i driftsbudsjettet		1 120 573	401 743	176 998	-24 618	-40 347
INVESTERINGSBUDSJETTET						
Avsetning til fond						
05598 Avsetning til fond for offentlig tilfluktsrom	959	380	380	380	380	380
Sum avsetning til fond		380	380	380	380	380
Bruk av fond						
09598 Bruk av fond for offentlige tilfluktsrom	959	-	-	-	-	-
Sum bruk av fond		0	0	0	0	0
Netto avsetninger i investeringsbudsjettet		380	380	380	380	380
SUM DRIFT OG INVESTERING						
Sum avsetninger		1 277 791	1 090 084	837 854	551 998	506 569
Sum bruk av fond		-156 838	-687 961	-660 476	-576 236	-546 536
NETTO DRIFT OG INVESTERING		1 120 953	402 123	177 378	-24 238	-39 967

Beløpene i kolonnen "Dok 3 2019" er tilpasset nye forskriftskrav, og er derfor ikke i samsvar med vedtatt Dok 3 2019.

Tabell 4.8 Oversikt over bykasseinvesteringer med finansiering

Økonomiplan 2020-2023 Investeringsoversikt for bykassen (tall i 1 000 kroner)							
Prosjektnr.	Kostnadsramme		2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid (EHA) - byomfattende tiltak							
Kap. 313 Sykehjemsetaten							
1 07 006	Inventar og utstyr sykehjem		64 400	40 400	40 400	8 000	Generell
1 07 006	Inventar og utstyr sykehjem		15 600	9 600	9 600	2 000	Statstil.
Sum kap. 313 Sykehjemsetaten			80 000	50 000	50 000	10 000	
Kap. 314 Helseetaten							
1 12 018	Inventar og utstyr		7 000	7 000	7 000	6 000	Generell
1 12 018	Inventar og utstyr		500	500	500	1 500	Statstil.
1 15 059	Velferdsteknologi		14 800				Generell
1 15 059	Velferdsteknologi		3 700				Statstil.
1 17 066	Velferdsteknologisk knutepunkt		5 440				Generell
1 17 066	Velferdsteknologisk knutepunkt		1 360				Statstil.
1 20 005	Tannklinikkplan inventar og utstyr nye klinikker		7 600	18 400		12 640	Generell
1 20 005	Tannklinikkplan inventar og utstyr nye klinikker		1 900	4 600		3 160	Statstil.
Sum kap. 314 Helseetaten			42 300	30 500	7 500	23 300	
Kap. 315 Velferdsetaten							
1 12 019	Inventar og utstyr		152	152	152	152	Generell
1 12 019	Inventar og utstyr		38	38	38	38	Statstil.
Sum kap. 315 Velferdsetaten			190	190	190	190	
Kap. 372 Byomfattende tiltak - avsetninger eldre							
1 14 010	Omsorg+ inventar og utstyr		6 400	6 400	6 400		Generell
1 14 010	Omsorg+ inventar og utstyr		1 600	1 600	1 600		Statstil.
1 15 030	Velferdsteknologi		8 000	28 240	28 240	20 240	Generell
1 15 030	Velferdsteknologi		2 000	7 060	7 060	5 060	Statstil.
Sum kap. 372 Byomfattende tiltak - avsetninger eldre			18 000	43 300	43 300	25 300	

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
<i>Kap. 384 Hjelpemiddel teknisk enhet</i>						
1 20 006	Digitalisering av hjelpemidelformidling	1 120	1 120	1 120	1 120	Generell
1 20 006	Digitalisering av hjelpemidelformidling	280	280	280	280	Statstil.
Sum kap. 384 Hjelpemiddel teknisk enhet		1 400	1 400	1 400	1 400	
<i>Kap. 427 Tap på utlån</i>						
1 06 035	Tap på utlån til boligformål	4 000	4 000	4 000		Generell
Sum kap. 427 Tap på utlån		4 000	4 000	4 000	0	
Sum utgifter EHA - byomfattende tiltak		145 890	129 390	106 390	60 190	
Finansiering EHA- byomfattende tiltak						
1. Generell finansiering		118 912	105 712	87 312	48 152	
2. Særskilte fond		0	0	0	0	
3. Tilskudd fra staten		26 978	23 678	19 078	12 038	
4. Tilskudd fra andre		0	0	0	0	
Sum finansiering		145 890	129 390	106 390	60 190	

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
Bydelene (EHA og OVK)						
<i>Kap. 308 Bydelene - avsetninger eldre, helse og arbeid</i>						
1 13 041	Intern låneordning for kjøp av elbiler	20 000	20 000	20 000	20 000	Generell
1 16 019	IKT fagsystemportefølje/plattform	19 200	18 800	30 400	30 400	Generell
1 16 019	IKT fagsystemportefølje/plattform	4 800	4 700	7 600	7 600	Statstil.
1 19 027	Nytt bostøttesystem	11 200	11 600			Generell
1 19 027	Nytt bostøttesystem	2 800	2 900			Statstil.
Sum kap. 308 Bydelene - avsetninger eldre, helse og arbeid		58 000	58 000	58 000	58 000	
Sum utgifter Bydelene (EHA og OVK)		58 000	58 000	58 000	58 000	
Finansiering EHA- byomfattende tiltak						
1. Generell finansiering		50 400	50 400	50 400	50 400	
2. Særskilte fond		0	0	0	0	
3. Tilskudd fra staten		7 600	7 600	7 600	7 600	
4. Tilskudd fra andre		0	0	0	0	
Sum finansiering		58 000	58 000	58 000	58 000	

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap (OVK)						
<i>Kap. 200 Utdanningsetaten</i>						
1 06 040	Utdanningsetaten - inventar og utstyr	45 040	74 160	62 480	80 000	Generell
1 06 040	Utdanningsetaten - inventar og utstyr	11 260	18 540	15 620	20 000	Statstil.
1 15 023	IKT-utvikling skoler	40 000	40 000	40 000	40 000	Generell
1 15 023	IKT-utvikling skoler	10 000	10 000	10 000	10 000	Statstil.
1 18 021	Fornyelse av utstyr til yrkesfag	4 000	4 000	4 000		Generell
1 18 021	Fornyelse av utstyr til yrkesfag	1 000	1 000	1 000		Statstil.
Sum kap. 200 Utdanningsetaten		111 300	147 700	133 100	150 000	
<i>Kap. 271 Byomfattende barnehageoppgaver</i>						
1 06 039	Nye barnehageplasser - inventar og utstyr	8 176	10 240	3 840	14 880	Generell
1 06 039	Nye barnehageplasser - inventar og utstyr	2 044	2 560	960	3 720	Statstil.
1 19 026	IKT fagsystemportefølje/plattform	4 160	7 280	16 960	8 400	Generell
1 19 026	IKT fagsystemportefølje/plattform	1 040	1 820	4 240	2 100	Statstil.
Sum kap. 271 Byomfattende barnehageoppgaver		15 420	21 900	26 000	29 100	
<i>Kap. 360 Barne- og familieetaten - barnevern</i>						
1 06 034	Inventar og utstyr	2 070	2 070	2 070	1 840	Generell
1 06 034	Inventar og utstyr	230	230	230	460	Statstil.
1 19 025	Utskifting bilpark til el-biler	3 000				Generell
Sum kap. 360 Barne- og familieetaten - barnevern		5 300	2 300	2 300	2 300	
Sum utgifter oppvekst og kunnskap		132 020	171 900	161 400	181 400	
Finansiering oppvekst og kunnskap						
1. Generell finansiering		106 446	137 750	129 350	145 120	
2. Særskilte fond		0	0	0	0	
3. Tilskudd fra staten		25 574	34 150	32 050	36 280	
4. Tilskudd fra andre		0	0	0	0	
Sum finansiering		132 020	171 900	161 400	181 400	

Prosjektnr.			Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
Byrådsavdeling for byutvikling (BYU)								
Kap.416 Fornebu-utbyggingen								
1	00	165	Fornebu	10 000				Generell
Sum kap. 416 Fornebu-utbyggingen				10 000	0	0	0	
Kap. 425 Andre utbyggingsformål								
1	06	017	Kontraktsforpliktet kjøp	20 000	20 000	20 000	20 000	Generell
1	07	009	Eiendomsserverv/-kjøp, initiere transformasjon m.v.	100 000	82 320	100 000	100 000	Generell
1	07	009	Eiendomsserverv/-kjøp, initiere transformasjon m.v.		17 680			Tilskudd andre
1	09	004	Opprustning torg og møteplasser	8 000	8 000	8 000	8 000	Generell
1	09	004	Opprustning torg og møteplasser	2 000	2 000	2 000	2 000	Statstil.
1	17	012	Langøyene	166 000	11 200			Generell
1	17	012	Langøyene		2 800			Statstil.
1	18	005	Haus (kulturhus)	10 000				Generell
1	19	004	Styrket rehabilitering	1 600	1 600	1 600	1 600	Generell
1	19	004	Styrket rehabilitering	400	400	400	400	Statstil.
Sum kap. 425 Andre utbyggingsformål				142 000	146 000	132 000	132 000	
Kap. 609 Plan- og bygningsetaten								
1	06	019	IKT-utstyr	5 000	5 000	5 000	5 000	Generell
1	06	019	IKT-utstyr	1 000	1 000	1 000	1 000	Statstil.
Sum kap. 609 Plan- og bygningsetaten				6 000	6 000	6 000	6 000	
Sum utgifter Byrådsavdeling for byutvikling				158 000	152 000	138 000	138 000	
Finansiering Byrådsavdeling for byutvikling								
1. Generell finansiering				154 600	128 120	134 600	134 600	
2. Særskilte fond				0	0	0	0	
3. Tilskudd fra staten				3 400	6 200	3 400	3 400	
4. Tilskudd fra andre				0	17 680	0	0	
Sum finansiering				158 000	152 000	138 000	138 000	

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
Byrådsavdeling for miljø og samferdsel (MOS)						
MOS - miljø						
<i>Kap.542 Bymiljøetaten - friluftsliv og nærmiljøanlegg</i>						
1 08 015	Skogavgiftsfin. tiltak	320	320	320	320	Fond inv.bud.
1 17 003	Friluftsliv	48 000	260	24 000		Generell
1 17 003	Friluftsliv	24 000	3 740		7 400	Fond inv.bud.
1 17 003	Friluftsliv	18 000	4 206	6 000	1 850	Statstil.
1 17 003	Friluftsliv		12 824			Tilskudd andre
Sum friluftsliv og nærmiljøanlegg		90 320	21 350	30 320	9 570	
<i>Kap. 542 Bymiljøetaten - samferdsel</i>						
1 08 035	Utstyr, transportmidler, maskiner	3 000		3 000		Generell
1 08 035	Utstyr, transportmidler, maskiner		2 104		552	Fond inv.bud.
1 08 035	Utstyr, transportmidler, maskiner	750	526	750	138	Statstil.
1 08 063	Nye ladestasjoner for el-biler	38 560				Generell
1 08 063	Nye ladestasjoner for el-biler	9 640				Statstil.
1 12 024	Bedre gate- og parkbelysning-krim.bekjempelse	26 940		20 000		Generell
1 12 024	Bedre gate- og parkbelysning-krim.bekjempelse	7 060	2 800		4 400	Fond inv.bud.
1 12 024	Bedre gate- og parkbelysning-krim.bekjempelse	8 500	700	5 000	1 100	Statstil.
1 13 005	Program gateopprusting	49 000	3 368		7 400	Fond inv.bud.
1 13 005	Program gateopprusting	12 250	842	10 000	1 850	Statstil.
1 13 005	Program gateopprusting			40 000		Generell
1 13 009	Universell utforming	20 000		15 000		Generell
1 13 009	Universell utforming	0	2 240		3 696	Fond inv.bud.
1 13 009	Universell utforming	5 000	560	3 750	924	Statstil.
1 15 012	Trafikksikkerhet	22 400		20 000		Generell

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
1 15 012 Trafikksikkerhet		21 800	3 368		7 400	Fond inv.bud.
1 15 012 Trafikksikkerhet		11 050	842	5 000	1 850	Statstil.
Opparbeidelse						
1 15 013 parkeringsplasser/parkeringsautomater/parkometre		4 000		4 000		Generell
Opparbeidelse						
1 15 013 parkeringsplasser/parkeringsautomater/parkometre			2 800		736	Fond inv.bud.
Opparbeidelse						
1 15 013 parkeringsplasser/parkeringsautomater/parkometre		1 000	700	1 000	184	Statstil.
1 15 054 Utredninger/prosjekter		4 800				Generell
1 15 054 Utredninger/prosjekter		1 200				Statstil.
1 15 055 Kollektivprioriteringer		47 440	8 800	101 900		Fond inv.bud.
1 15 055 Kollektivprioriteringer		15 870	2 200	30 475		Statstil.
1 15 055 Kollektivprioriteringer		16 040		20 000		Tilskudd andre
1 17 006 Bytuviklingsprosjekter				63 820	144 644	Generell
1 17 006 Bytuviklingsprosjekter		41 780	33 580	81 580	86 286	Statstil.
1 17 006 Bytuviklingsprosjekter		167 120	134 320	262 500	200 500	Tilskudd andre
1 17 032 Oppgradering Tulinsgate	290 000	13 705				Fond inv.bud.
1 17 032 Oppgradering Tulinsgate		3 426				Statstil.
1 18 001 Bekkeåpning/uteområde Jordal	202 000	105 600				Generell
1 18 001 Bekkeåpning/uteområde Jordal		26 400				Statstil.
1 18 009 Støy- og luftforurensing		3 200		4 000		Generell
1 18 009 Støy- og luftforurensing			2 240		736	Fond inv.bud.
1 18 009 Støy- og luftforurensing		800	560	1 000	184	Statstil.
1 18 034 Jordal idrettspark - gateopprusting	53 000	26 400				Generell
1 18 034 Jordal idrettspark - gateopprusting		6 600				Statstil.
1 18 047 Oppgradering Grefsenveien	114 000	21 680				Generell
1 18 047 Oppgradering Grefsenveien			3 760			Fond inv.bud.
1 18 047 Oppgradering Grefsenveien		5 420	940			Statstil.
1 18 049 Oppgradering Thorvald Meyers gate	202 000	11 520				Generell

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
1 18 049 Oppgradering Thorvald Meyers gate		38 920	16 800			Fond inv.bud.
1 18 049 Oppgradering Thorvald Meyers gate		13 600	4 200			Statstil.
1 18 049 Oppgradering Thorvald Meyers gate		3 960				Tilskudd andre
1 18 050 Oppgradering Storgata	366 000	23 620				Generell
1 18 050 Oppgradering Storgata			91 280			Fond inv.bud.
1 18 050 Oppgradering Storgata		22 000	22 820			Statstil.
1 18 050 Oppgradering Storgata		64 380				Tilskudd andre
1 18 058 Oppgradering Bispegata	286 000	80 560	43 280			Fond inv.bud.
1 18 058 Oppgradering Bispegata		20 140	10 820			Statstil.
1 19 011 Rehabiliteringsprosjekter		33 000	50	38 000		Generell
1 19 011 Rehabiliteringsprosjekter			14 630		7 400	Fond inv.bud.
1 19 011 Rehabiliteringsprosjekter		8 250	5 464	9 500	1 850	Statstil.
1 19 011 Rehabiliteringsprosjekter			7 176			Tilskudd andre
1 19 012 Røatunnelen		8 000	40	250		Generell
1 19 012 Røatunnelen			7 960	15 750	108 000	Fond inv.bud.
1 19 012 Røatunnelen		2 000	2 000	4 000	27 000	Statstil.
1 19 029 Oppgradering Olav Vs gate	104 000	61 600				Generell
1 19 029 Oppgradering Olav Vs gate		15 400				Statstil.
1 19 030 Klosterenga park	61 000	24 000		2 800		Generell
1 19 030 Klosterenga park			20 000			Fond inv.bud.
1 19 030 Klosterenga park		6 000	5 000	700		Statstil.
1 20 002 Bildeling		12 000				Generell
1 20 002 Bildeling		3 000				Statstil.
1 20 008 Rehabilitering vei/gate		16 000				Generell
1 20 008 Rehabilitering vei/gate		4 000				Statstil.
Sum samferdsel		1 220 381	458 770	763 775	606 830	
Sum kap. 542 Bymiljøetaten (friluftsliv+samferdsel)		1 310 701	480 120	794 095	616 400	

Prosjektnr.			Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering	
Kap. 761 Sykkelprosjektet									
1	11	013	Gang- og sykkelveier og sykkelparkering	107 200	108 000	64 800	44 000	Fond inv.bud.	
1	11	013	Gang- og sykkelveier og sykkelparkering	26 800	27 000	16 200	11 000	Statstil.	
1	15	056	Gang- og sykkelveier og sykkelparkering	16 800	24 000	196 800	24 800	Fond inv.bud.	
1	15	056	Gang- og sykkelveier og sykkelparkering	4 200	6 000	49 200	6 200	Statstil.	
1	19	037	Gang- og sykkelveier og sykkelparkering	168 690	156 520	74 200	226 200	Fond inv.bud.	
1	19	037	Gang- og sykkelveier og sykkelparkering	49 060	39 130	18 550	56 550	Statstil.	
Sum kap. 761 Sykkelprosjektet				372 750	360 650	419 750	368 750		
Kap. 650 Brann- og redningsetaten									
1	13	012	Utstyr, transportmidler, maskiner	11 360	12 000	12 000	11 970	Generell	
1	13	012	Utstyr, transportmidler, maskiner				30	Fond inv.bud.	
1	13	012	Utstyr, transportmidler, maskiner	2 840	3 000	3 000	3 000	Statstil.	
1	15	016	Kjøp av elbiler til feietjenesten	800				Generell	
Sum kap. 650 Brann- og redningsetaten				15 000	15 000	15 000	15 000		
Kap. 712 Fornebubanen									
1	20	001	Bygging av Fornebubane	18 500 000	280 000			Generell	
1	20	001	Bygging av Fornebubane		1 220 000	2 754 000	2 852 000	3 534 000	Tilskudd andre
Sum kap. 712 Fornebubanen				1 500 000	2 754 000	2 852 000	3 534 000		
Sum utgifter - MOS miljø				3 198 451	3 609 770	4 080 845	4 534 150		
Finansiering MOS - miljø									
1. Generell finansiering				806 480	12 350	246 870	156 614		
2. Særskilte fond				575 495	518 010	453 770	443 070		
3. Tilskudd fra staten				344 976	171 090	245 705	199 966		
4. Tilskudd fra andre				1 471 500	2 908 320	3 134 500	3 734 500		
Sum finansiering				3 198 451	3 609 770	4 080 845	4 534 150		

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
MOS - selvfinansierende etater						
<i>Kap. 620 Vann- og avløpsetaten - selvkost</i>						
1 04 003	Bjørsvika	150 000	7 000	7 000	7 000	10 305 Generell
1 09 009	Hoffselven	108 000	8 600			Generell
1 14 003	Ljanselva	100 000	6 900			Generell
1 14 018	Bekkelaget avløpsrenseanlegg - utvidelse	2 740 000	252 000	505 767		Generell
1 16 007	Klosterenga	70 000	15 000	25 000	16 000	Generell
1 17 013	Rentvannbasseng Oset	1 346 000	303 000	112 000	281 000	Generell
1 17 014	Skullerud-Enebakk ny overføringsledning	550 000	161 000	186 000	97 000	Generell
1 17 047	UV-anlegg Oset	135 000	28 000	2 000	2 000	Generell
1 18 015	Bekkeåpning Hovinbekken/Jordal	80 000	39 400			Generell
1 18 048	Oppgradering hovedvannledning Grefsenveien	113 000	26 000	15 600		Generell
1 18 051	Oppgradering Storgata	67 000	16 600	21 800		Generell
1 19 013	Holmenkollen/Voksenåsen overføringsledning	153 500	40 000	70 000	36 500	Generell
1 19 014	Holmenkollen/Voksenåsen styrking/sikring vann	145 800	40 000	70 000	30 800	Generell
1 19 015	Reduksjon overløp AK52 til Akerselva	68 400	14 000	25 000	26 400	Generell
1 19 016	Miljøtiltak Tåsen	126 500	42 000	51 000	27 500	Generell
1 20 003	Ufordelt prosjekter		448 500	420 600	416 000	414 000 Generell
1 20 004	Rehabiliteringsplan vann og avløp		330 000	400 000	425 000	465 000 Generell
Sum kap. 620 Vann og avløpsetaten - selvkost		1 778 000	1 911 767	1 365 200	889 305	

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
<i>Kap. 640 Renovasjonsetaten - selvkost</i>						
1 13 016	Gjenbruk diverse	9 000	9 000	9 000	9 000	Generell
1 13 017	Diverse IT-prosjekter	10 500	10 500	9 500	9 500	Generell
1 13 018	Diverse prosjekter	4 000	2 000	2 000	2 000	Generell
1 17 016	Opprydding Langøyene	136 000	38 000	38 000		Generell
1 17 048	Anskaffelse av renovasjonsbiler	30 000	25 000	25 000	25 000	Generell
1 18 006	Avfallssug diverse	70 000	40 000	20 000		Generell
Sum kap. 640 Renovasjonsetaten - selvkost		131 500	104 500	45 500	45 500	
<i>Kap. 645 Energigjenvinningsetaten-husholdninger</i>						
1 19 044	Energigjenvinningsetaten diverse		30 000	10 000		Fond inv.bud.
1 19 044	Energigjenvinningsetaten diverse	114 200		20 000		Generell
Sum kap. 645 Energigjenvinningsetaten-husholdninger		114 200	30 000	30 000	0	
Sum utgifter MOS - selvfinansierende etater		2 023 700	2 046 267	1 440 700	934 805	
Finansiering MOS - selvfinansierende etater						
1. Generell finansiering		2 023 700	2 016 267	1 430 700	934 805	
2. Særskilte fond		0	30 000	10 000	0	
3. Tilskudd fra staten		0	0	0	0	
4. Tilskudd fra andre		0	0	0	0	
Sum finansiering		2 023 700	2 046 267	1 440 700	934 805	

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
Byrådsavdeling for næring og eierskap (NOE)						
<i>Kap. 172 Boligbygg Oslo KF - overføring</i>						
1 07 068	Investeringsstilskudd - Omsorg+			162 000	90 000	Generell
1 13 021	BBY - Boligtilskudd vanskeligstilte (egne prosjekter)		55 000	68 750	31 250	Generell
1 20 007	BBY - Boligtilskudd vanskeligstilte (kjøp)	111 250	138 750	138 750	138 750	Generell
Sum kap. 172 Boligbygg Oslo KF - overføring		111 250	193 750	369 500	260 000	
<i>Kap.175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring</i>						
1 11 005	Tilskudd til Omsorg+			70 000	95 000	Generell
1 19 008	Forprosjektering - Sentrum brannstasjon	17 000				Generell
Sum kap. 175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring		17 000	0	70 000	95 000	
<i>Kap.178 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring</i>						
1 19 010	Tilskudd til energieffektiviseringstiltak	6 000				Generell
Sum kap.178 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring		6 000	0	0	0	
<i>Kap.180 Usikkerhetsavsetning investering</i>						
1 19 005	Risikoavsetning 20 % av P85	50 000		250 000	150 000	Generell
1 19 005	Risikoavsetning 20 % av P85		100 000			Tilskudd andre
Sum kap.180 Usikkerhetsavsetning investering		50 000	100 000	250 000	150 000	
<i>Kap. 185 Forskjellige utbedringstiltak</i>						
1 06 015	Tilgjengelighetsmidler	24 600	24 600	24 600	24 600	Generell
1 19 041	UU-midler skole	16 000				Generell
Sum kap. 185 Forskjellige utbedringstiltak		40 600	24 600	24 600	24 600	

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
Sum utgifter næring og eierskap		224 850	318 350	714 100	529 600	
Finansiering næring og eierskap						
1. Generell finansiering		224 850	218 350	714 100	529 600	
2. Særskilte fond		0	0	0	0	
3. Tilskudd fra staten		0	0	0	0	
4. Tilskudd fra andre		0	100 000	0	0	
Sum finansiering		224 850	318 350	714 100	529 600	

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
Byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet (KIF)						
<i>Kap. 501 Kultureiendommer</i>						
1 06 021	Hudøy, rehabilitering av bygninger	3 200	3 200	3 200	3 200	Generell
1 06 021	Hudøy, rehabilitering av bygninger	800	800	800	800	Statstil.
1 07 002	Kultureiendommer - rehabiliteringsrammer	8 000	8 000	8 000	8 000	Generell
1 07 002	Kultureiendommer - rehabiliteringsrammer	2 000	2 000	2 000	2 000	Statstil.
1 13 044	Middelalderbeltet - utviklingsplan	5 200	5 200	5 200	5 200	Generell
1 13 044	Middelalderbeltet - utviklingsplan	1 300	1 300	1 300	1 300	Statstil.
1 17 025	Grünerløkka lufthavn (Toftes gt. 69)	147 000	89 100			Generell
1 17 025	Grünerløkka lufthavn (Toftes gt. 69)		1 650			Statstil.
1 18 017	Brannsikring - Kirkeristen	4 800				Generell
1 18 017	Brannsikring - Kirkeristen	1 200				Statstil.
1 19 021	Rehabilitering Frogner hovedgård	7 320	7 320	7 370		Generell
1 19 021	Rehabilitering Frogner hovedgård	1 830	1 830	1 830		Statstil.
Sum kap. 501 Kultureiendommer		126 400	29 650	29 700	20 500	
<i>Kap. 502 Kulturetaten</i>						
1 19 040	Kunstnerisk utsmykking	47 000	44 900	48 400	37 200	Generell
1 19 022	Rehabilitering Øvingshotellet	400	400	400		Generell
1 19 022	Rehabilitering Øvingshotellet	100	100	100		Statstil.
Sum kap. 502 Kulturetaten		47 500	45 400	48 900	37 200	
<i>Kap. 504 Munchmuseet</i>						
1 18 018	Applikasjonsprosjektet	57 500				Generell
1 18 018	Applikasjonsprosjektet	15 125				Statstil.
1 19 039	Belysning og inventar restaurant, cafe og kjøkken	26 400				Generell
Sum kap. 504 Munchmuseet		99 025	0	0	0	

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
<i>Kap. 505 Deichman bibliotek</i>						
1 15 004	Oppfølging av bibliotekmeldingen	1 200	1 200	1 200		Generell
1 15 004	Oppfølging av bibliotekmeldingen	300	300	300		Statstil.
Sum kap. 505 Deichman bibliotek		1 500	1 500	1 500	0	
<i>Kap. 545 Idrett</i>						
1 17 011	Investeringer på idrettsområdet (ufordelt)	45 520	40 600	40 000		Generell
1 17 011	Investeringer på idrettsområdet (ufordelt)	11 380	10 150	10 000		Statstil.
1 17 022	Diverse mindre prosjekter	4 500				Generell
1 17 022	Diverse mindre prosjekter	500				Statstil.
1 17 023	Maskiner/biler/utstyr	1 600	1 600	1 600	1 600	Generell
1 17 023	Maskiner/biler/utstyr	400	400	400	400	Statstil.
1 17 024	Rehabilitering idrettsanlegg	8 980	5 000	4 000	4 000	Generell
1 17 024	Rehabilitering idrettsanlegg	2 245	1 250	1 000	1 000	Statstil.
Sum kap. 545 Idrett		75 125	59 000	57 000	7 000	
<i>Kap. 581 Den norske kirke og andre trossamfunn</i>						
1 10 005	Rehabilitering kirker	20 000	20 000	20 000	20 000	Generell
1 19 023	Rehabilitering gravkapell (Grefsen og Vestre)	1 350	1 350	1 300		Generell
Sum kap. 581 Den norske kirke og andre trossamfunn		21 350	21 350	21 300	20 000	

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
<i>Kap. 590 Gravferdsetaten</i>						
1 06 028	Nye graver på eksisterende gravlunder	4 400	4 400	4 400	4 400	Generell
1 06 028	Nye graver på eksisterende gravlunder	1 100	1 100	1 100	1 100	Statstil.
1 18 020	Ombygging av krematoriet	45 200				Generell
1 18 020	Ombygging av krematoriet	11 300				Statstil.
1 19 019	Økt gravplasskapasitet	4 000	4 000	4 000	3 600	Generell
1 19 019	Økt gravplasskapasitet	1 000	1 000	1 000	900	Statstil.
1 19 024	Rehabilitering historiske gravminner	800	800	800		Generell
1 19 024	Rehabilitering historiske gravminner	200	200	200		Statstil.
Sum kap. 590 Gravferdsetaten		68 000	11 500	11 500	10 000	
Sum utgifter kultur, idrett og frivillighet		438 900	168 400	169 900	94 700	
Finansiering kultur, idrett og frivillighet						
1.	Generell finansiering	386 470	147 970	149 870	87 200	
2.	Særskilte fond	0	0	0	0	
3.	Tilskudd fra staten	52 430	20 430	20 030	7 500	
4.	Tilskudd fra andre	0	0	0	0	
Sum finansiering		438 900	168 400	169 900	94 700	

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
Byrådslederens kontor (BLK)						
<i>Kap. 150 Rådhusets forvaltningstjeneste</i>						
1 13 024	Rådhuset - diverse rehabilitering	2 800	2 800	2 800	2 800	Generell
1 13 024	Rådhuset - diverse rehabilitering	700	700	700	700	Statstil.
Sum kap. 150 Rådhusets forvaltningstjeneste		3 500	3 500	3 500	3 500	
Sum utgifter Byrådslederens kontor		3 500	3 500	3 500	3 500	
Finansiering Byrådslederens kontor						
1. Generell finansiering		2 800	2 800	2 800	2 800	
2. Særskilte fond		0	0	0	0	
3. Tilskudd fra staten		700	700	700	700	
4. Tilskudd fra andre		0	0	0	0	
Sum finansiering		3 500	3 500	3 500	3 500	

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
Byrådsavdeling for finans (FIN)						
<i>Kap. 122 Diverse virksomheter og prosjek. under FIN</i>						
1 16 020	Investeringsavsetning Sak/arkiv (låneordning)	67 500	67 500	72 500		Generell
1 16 020	Investeringsavsetning Sak/arkiv (låneordning)	7 500	7 500	7 500		Statstil.
1 18 011	Oppgradering sentral IKT-infrastruktur	2 120	2 120	2 120		Generell
1 18 011	Oppgradering sentral IKT-infrastruktur	530	530	530		Statstil.
1 18 025	Avsetning konsolidering/sanering av IKT-systemer	30 000				Generell
1 18 025	Avsetning konsolidering/sanering av IKT-systemer	7 500				Statstil.
1 19 002	Digitalisering NAV og tidsregistreringssystem	4 880				Generell
1 19 002	Digitalisering NAV og tidsregistreringssystem	620				Statstil.
Sum kap. 122 Diverse virksomheter og prosjek. under FIN		120 650	77 650	82 650	0	
<i>Kap. 121 ORIGO - Digitaliseringsenhet</i>						
1 19 038	ORIGO-digitalisering	131 500	130 700	127 000	127 000	Generell
1 19 038	ORIGO-digitalisering	16 500	4 300			Statstil.
Sum kap. 121 ORIGO - Digitaliseringsenhet		148 000	135 000	127 000	127 000	
Sum utgifter Finans		268 650	212 650	209 650	127 000	
Finansiering Finans						
1.	Generell finansiering	236 000	200 320	201 620	127 000	
2.	Særskilte fond	0	0	0	0	
3.	Tilskudd fra staten	32 650	12 330	8 030	0	
4.	Tilskudd fra andre	0	0	0	0	
Sum finansiering		268 650	212 650	209 650	127 000	

Prosjektnr.	Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering
Sum utgifter alle sektorene		TOTALSUM 6 651 961	6 870 227	7 082 485	6 661 345	
Finansiering		2 019	2 020	2 021	2 022	
1. Generell finansiering		4 110 658	3 020 039	3 147 622	2 216 291	
2. Særskilte fond		575 495	548 010	463 770	443 070	
3. Tilskudd fra staten		494 308	276 178	336 593	267 484	
4. Tilskudd fra andre		1 471 500	3 026 000	3 134 500	3 734 500	
Sum finansiering		6 651 961	6 870 227	7 082 485	6 661 345	

Prosjektnr.			Kostnadsramme	2 020	2 021	2 022	2 023	Finansiering	
Utlån, avdrag på lån og avsetninger									
Kap. 920 Utlån egne midler									
1	16	028	Utlån Sporveien - anskaffelse av 87 nye trikker	4 165 000	250 000	420 000	1 000 000	900 000	Generell
1	18	028	Utlån Sporveien - oppgradering trikkebaser på Holtet og Grefsen	1 006 000	156 000				Generell
Sum kap. 920 Utlån egne midler				406 000	420 000	1 000 000	900 000		
Kap. 926 Videreutlån									
1	06	067	Videreutlån		1 606 000	1 606 000	1 606 000	1 606 000	Generell
Sum kap. 926 Videreutlån				1 606 000	1 606 000	1 606 000	1 606 000		
Kap. 927 Betjening av videreutlån									
1	06	068	Betjeningsutgifter videreutlån		880 000	901 000	933 000	964 000	Generell
Sum kap. 927 Betjening av videreutlån				880 000	901 000	933 000	964 000		
Kap. 959 Bundne investeringsfond									
1	16	065	Avsetning bundne investeringsfornd		380	380	380	380	Generell
Sum kap. 959 Bundne investeringsfond				380	380	380	380		
Sum finansieringsbehov - totalt				9 544 341	9 797 607	10 621 865	10 131 725		
Finansiering av bykassens samlede finansieringsbehov				2 020	2 021	2 022	2 023		
Lån				5 631 827	4 617 318	5 313 052	3 140 646		
Salgsinntekter				85 000	85 000	85 000	95 000		
Bruk av fond				575 495	548 010	463 770	443 070		
Overført fra driftsbudsjett				260 611	167 101	185 950	80 025		
Mottatte avdrag på utlån egne midler/videreutlån				1 025 600	1 078 000	1 103 000	2 371 000		
Tilskudd fra staten (mvarefusjon)				494 308	276 178	336 593	267 484		
Tilskudd fra andre				1 471 500	3 026 000	3 134 500	3 734 500		
Sum finansiering				9 544 341	9 797 607	10 621 865	10 131 725		

5. ELDRE, HELSE OG ARBEID - BYDELENE

Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid (EHA) har ansvar for tjenestetilbudet i bydelene med unntak av barnehagene, barnevern, helsestasjon- og skolehelsetjenesten som ligger under Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap (OVK). Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid har arbeidsgiveransvaret for bydelsdirektørene. Sekretariatet for Det sentrale eldrerådet, Rådet for funksjonshemmede, Rådet for innvandrersamfunn og Rådet for kjønns- og seksualitetsmangfold i Oslo er administrativt lagt under Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid. Det vises til omtale av barnevern, helsestasjon- og skolehelsetjenesten i Del 7 OVK. I Del.1 er Bydelene og Byomfattende tjenester omtalt under varmere by og en by med plass til alle.

5.1 Hoved og nøkkelstørrelser for Bydelene

Figur 5.1 Hoved- og nøkkelstørrelser – Bydelene

Beløp i mill.

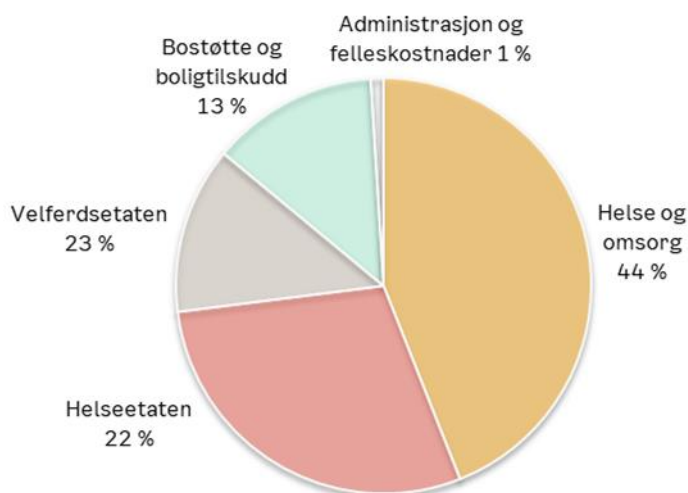
Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett - økonomiplan			
		2020	2021	2022	2023
Sum utgifter	28 204,1	29 128,6	29 163,1	29 174,6	29 022,0
Sum inntekter	-4 513,8	-4 517,6	-4 517,6	-4 517,6	-4 517,6
Netto utgifter	23 690,2	24 610,9	24 645,5	24 657,0	24 504,4

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 42,5 %

Driftsbudsjettet inkluderer barnehager, bydelsbarnevernet og helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Utvalgte satsinger i økonomiplanperioden:

- 60 mill. i økonomiplanperioden til sommerjobber for ungdom og forsterket forebyggende innsats i skolens ferier.
- Desentraliserte tiltak i rusomsorgen utvides med hasjavvenningskurs i alle bydelene.
- 11 mill. i 2020 til å videreføre forsøket med Ruters aldersvennlig transport.
- 3 mill. til å etablere ressurspooler i bydelene i forbindelse med heltidskultursatsing.
- 168 mill. til første trinn i arbeidet med å sikre at husleie og støtteordninger for leietakere i kommunale boliger får en bedre sosial profil.
- Finansiering av 500 flere årsverk i hjemmetjenesten videreføres.
- 63 mill. årlig for å kunne opprettholde antall psykologårsverk og antall dagplasser for mennesker med demenssykdom.
- Lavterskeltilbud for ungdom med psykiske utfordringer utvides til Groruddalen i 2020 (Ung Arena).

5.2 Byrådets ambisjoner for eldre, helse og arbeid

Byrådets visjon er en grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle.

Barn og unge skal ha en trygg oppvekst, og alle innbyggerne skal oppleve at de bor i gode nabolag. Byrådet vil motvirke ensomhet og diskriminering, fremme inkludering og fellesskap, utjevne sosiale ulikheter og helseforskjeller. Velferdstilbudet og kommunens forebyggende arbeid skal fremme god helse i befolkningen, og mennesker som lever i utsatte situasjoner skal få bistand ut fra sine behov.

Personer som står utenfor arbeid skal få muligheter til kompetanseheving for å komme i jobb og bli økonomisk selvstendige. Mennesker skal få hjelp til å mestre sine egne liv dersom de trenger det, og eldre skal kunne ha en aktiv alderdom og være sjef i eget liv. Byrådets satsing på 500 nye årsverk innen hjemmebaserte tjenester er et sterkt uttrykk for denne ambisjonen.

Byrådet vil legge til rette for at innbyggerne opplever likeverd, mestring og kontroll over eget liv. Tjenestene skal være sammenhengende og koordinerte, og det er kommunens jobb å sikre gode overganger. Standarder for tjenestene skal bidra til riktig kvalitet og likeverdige tjenester i hele byen.

Byrådet vil fremme mangfold, inkludering og fellesskap. Å stå utenfor fellesskapet kan gi økte helseutfordringer, som fører til at kommunen må bruke betydelige ressurser på å reparere skade fremfor å forebygge. Utenforskap kan også føre til at folk velger å oppsøke alternative fellesskap som står i opposisjon til et storsamfunn de opplever at har sviktet. De siste årene har det vært tendenser til økende uro og kriminalitet i Oslo. Oslo må ikke havne i en situasjon der gjengkriminalitet og opprør mot storsamfunnet forplanter seg. Oslo tar nye grep for å sikre at gruppen innbyggere som står utenfor ikke får vokse videre. Våren 2019 ble *SaLT to handlingsplan for å forebygge og redusere gjentatt kriminalitet blant unge i Oslo 2019-2021*, godkjent i Politirådet i Oslo. Tiltakene i planen vil gi tett oppfølging av unge i målgruppen og et målrettet samarbeid mellom kommunen og politiet. Byrådet vil også satse på å inkludere og aktivisere flere i arbeid. Dette gjelder særlig ungdom. Prinsippene som ligger til grunn for *OXLO Extra Large – En by for alle* skal danne verdigrunnlaget for byens arbeidspolitikk. Byrådet fremmet våren 2019 *Handlingsplanen Stolt og fri* som skal bidra til å øke respekten for kjønns mangfold i byen.

Hjemmet er rammen rundt hverdagslivene våre. Gode boliger og trygge nabolag er forutsetninger for stabile og gode oppvekstvilkår. En egen bolig er en forutsetning for å komme i arbeid, gjennomføre rehabiliteringsløp og for å være en aktiv deltaker i nærmiljøet. Byrådet vil jobbe for at innbyggerne får mulighet til å bo i boliger som fremmer psykisk og fysisk helse, utfoldelse og trygghet. Det skal legges til rette for boliger til mennesker med særskilte behov og boligsosiale tiltak som kan møte folks ulike behov. Byrådet satser i årets budsjett videre på ulike boligsosiale tiltak og investering i boliger. Byrådet sørger også for utbygging av nye tilrettelagte boliger og boformer hvor målet er kombinasjonen av frihet og trygghet.

De siste årene har det vært en utvikling og et skifte innenfor tjenestene på rusfeltet. Det har også vært bevegelse i den internasjonale, nasjonale og lokale ruspolitikken, der kunnskap og praksis understøtter at rusproblemer skal møtes med helsehjelp, ikke straff og fordømmelse. Byrådet adresserer utfordringene i ruspolitikken i den strategiske planen for rusfeltet som bystyret vedtok i 2018. Somatisk helse, psykisk helse og rus skal i større grad ses under ett. Hovedmålene for ruspolitikken er at færre innbyggere utvikler rusproblemer, og at innbyggere med rusproblemer får bistand ut fra sine behov til å leve et meningsfylt liv. Barn og unge som enten står i fare for å utvikle rusproblemer, eller som lever i familier med slike problemer, skal ha lett tilgang til hjelp. Det er et mål for byrådet at voksne i aktiv rus på sikt skal kunne nyttiggjøre seg av ordinære helsemessige og sosiale tilbud i bydelen der de bor. Byrådet vil fortsette å vri innsatsen fra institusjonsbaserte tilbud til helseorientert hjelp med vekt på hjemmebaserte tiltak i lokalmiljøet, egen bolig med oppfølging og tiltak som understøtter folks ressurser og egeninnsats.

Tillitsbasert styring og ledelse skal sikre kontinuitet i relasjoner mellom innbyggere og medarbeidere, myndiggjøre medarbeidere og bidra til å skape mer trygghet og økt kvalitet i tjenestene. Byrådsavdeling

for eldre, helse og arbeid er kommunens største sektor og praksisen her preger kommunens arbeidsgiverpolitikk. Byrådet er opptatt av at innbyggere som har behov for kommunens tjenester skal ha faste medarbeidere å forholde seg til og at det skal være kontinuitet i tjenestene. Flere faste og hele stillinger samt reduksjon i bruk av innleie og timelønnet arbeidskraft, er nødvendig for å få til dette.

Oslo kommune skal være i front i kampen for et seriøst og anstendig arbeidsliv, og skal kontinuerlig arbeide for å motvirke og bekjempe arbeidslivskriminalitet, sosial dumping og utnyttelse av arbeidskraft i sine leverandørkjeder. Bydelene og etatene skal følge opp Oslo-modellen i EHA-sektor og sektorspesifikke kontraktsvilkår. Rammebetingelsene for dette vil både være vilkår og krav som skal stilles i alle kommunens kontrakter, og en ytterligere spesifisering av vilkår og krav som skal bli ivaretatt ved kjøp av helse- og sosialtjenester.

Byrådet vil at alle innbyggerrettede tjenester som kan digitaliseres skal digitaliseres, den enkelte sitt behov skal være førende i den digitale utviklingen. Som en visualisering av dette målbildet har Oslo-innbyggeren «Tim» og hans digitale livsløp satt rammene for tjenesteutviklingen i sektoren. EHA-sektor representerer et bredt tjenestespekter og en nærhet til innbyggerne som er avgjørende for å avdekke behov og utvikle gode tjenester basert på denne innsikten.

Byrådet legger følgende tre styringsprinsipper til grunn for styringen av bydelene, Velferdsetaten, Helseetaten og Sykehjemsetaten:

1. Likeverdige tjenester

Velferdstilbudet og kommunens forebyggende arbeid skal fremme god helse i befolkningen og gi mennesker som lever i utsatte situasjoner bistand og støtte ut fra deres behov. Mange av tjenestene bydelene og etatene har ansvar for baseres på individuelle behov og krever en god dialog mellom tjenesteyter og innbygger. For byrådet er det viktig at personer som benytter tjenestene får likeverdige og kvalitativt gode tjenester, uavhengig av hvilken bydel de bor i og hvilken tjenesteyter de møter. Byrådet vil derfor utvikle standarder innenfor flere av sektorens tjenester. Standardene skal sikre likeverdighet, helhetlige tjenester og angi en kvalitetsnorm for tjenestene.

2. Tillit og handlingsrom

Mål- og resultatstyring skal ligge til grunn for styring og oppfølging av byrådets overordnede mål, ref. Instruks for virksomhetsstyring. Tillit som strategi og arbeidsform i styring får imidlertid konsekvenser for hvordan mål- og resultatstyringen skal praktiseres. Det skal legges mer vekt på tydelige mål, forventninger til resultater og effekter. Det skal legges mindre vekt på kontroll, detaljrapportering og måling av aktiviteter, tiltak og virkemidler. Tillit og handlingsrom handler også om hvordan kommunens tjenesteapparat møter befolkningen. Oslo skal være en åpen, demokratisk og ubyråkratisk kommune og være preget av tillit og nærhet mellom innbyggeren og kommunen.

3. Koordinering på tvers

I for mange tilfeller må brukerne av kommunens tjenester også koordinere sin egen sak på tvers av kommunens tjenester. Byrådet vil bryte ned sektorskiller og sikre at kommunen tar koordineringsjobben i større grad. Tjenestene skal være sammenhengende, med gode overganger mellom tjenestenivåene. Arbeid med digitalisering er viktig for å gjøre overgangen mellom ulike tjenester mer brukerrettet, smidig og effektiv.

Tabell 5.1 Byrådets mål for bydelene og de byomfattende tjenestene innen eldre, helse og arbeid

Mål		Virksomheter som bidrar til måloppnåelse
1	Innbyggerne skal møte sammenhengende og tilgjengelige tjenester der medarbeiderne har riktig kompetanse og nok tid	Bydelene, Sykehjemsetaten, Helseetaten, Velferdsetaten, Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune
2	Flere skal kunne bo trygt i eget hjem og leve selvstendige liv	Bydelene, Sykehjemsetaten, Helseetaten, Velferdsetaten, Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune
3	Flere skal oppleve god helse og mestring	Bydelene, Sykehjemsetaten, Helseetaten, Velferdsetaten, Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune
4	Andelen sysselsatte i Oslo skal økes	Bydelene, Velferdsetaten, Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag
5	Levekårsforskjellene skal reduseres	Bydelene, Helseetaten, Velferdsetaten
6	Innbyggerne skal ha mulighet til å delta, bidra og bli inkludert i fellesskap	Bydelene, Velferdsetaten

Mål 1 Innbyggerne skal møte sammenhengende og tilgjengelige tjenester der medarbeiderne har riktig kompetanse og nok tid

Byrådet er i ferd med å innføre standarder innenfor en rekke av tjenestene i EHA-sektor. Standardene angir en kvalitetsnorm, beskriver hvilke prinsipper og føringer som gjelder, og skal bidra til å sikre likeverdige, helhetlige og koordinerte tjenester over hele byen. Tjenestene i sektoren skal være sammenhengende og kunnskapsbasert. De skal utformes på grunnlag av forskning, medarbeidernes faglighet og innbyggeres erfaringer og behov.

Byrådet er opptatt av at innbyggerne skal motta tjenester der de er og at tjenestene skal være lett tilgjengelige. Innbyggere og samarbeidspartnere som henvender seg til bydelene om helse- og omsorgstjenester skal møte en samlet kommune. Innbyggere som tar kontakt med bydelene skal oppleve at det er «en dør inn» til bydelenes tjenester. Innbyggere skal møte medarbeidere med myndighet og kompetanse og som raskt kan avklare behovet for hjelp og tjenester uavhengig av alder og funksjon. Tilbudene skal henge sammen og være dynamiske. Det skal være samarbeid på tvers av bydeler og etater. Tjenestene skal basere seg på innbyggernes behov med utgangspunkt i spørsmålet «Hva er viktig for deg?». Byrådet vil at medarbeidere i de kommunale tjenestene skal evne å se den enkelte brukers behov samt være faglig oppdatert og arbeide tverrfaglig. Samarbeid med bruker- og pårørendeorganisasjoner og bruk av erfaringskonsulenter i tjenestene, skal bidra til å tenke nytt og gjøre nytt. For å fremme samarbeidet med pårørende vil byrådet innføre en standard for pårørendearbeid i helse- og omsorgssektoren i 2020.

Som følge av samhandlingsreformen er det flere multisyke og flere med kompliserte sykdomsbilder i sykehjem og helsehus. Eldre pasienter som skrives ut fra sykehus til helsehus og beboere med langtidsplass har omfattende behov for medisinsk behandling og avansert pleie. Dette medfører behov for høy medisinsk og pleiefaglig kompetanse samt kompetanse innen ernæring og legemiddelhåndtering.

Nye forskriftskrav gjør at Oslo kommune har fått lovpålagt sørge- for -ansvar for å organisere spesialistutdanning i allmennmedisin for leger som jobber klinisk i kommunen. For å opprettholde og sikre gode legetjenester i Oslo kommune, vil byrådet bevilge midler slik at etatene får refundert utgifter som følge av at leger må være under spesialistutdanning. Byrådet vil også etablere en permanent koordineringsenhet for spesialistutdanning av leger.

Oslo kommunes overordnede strategiske kompetanseplan for helse- og omsorgstjenestene gir viktige styringssignaler for arbeidet med kompetanseheving i tjenestene. Byrådet utarbeider nå et helhetlig kompetanseprogram som favner både tjenester i hjemmet, langtidshjem og helsehus. Sentralt i programmet står kompetansetiltak rettet mot nytilsatte, saksbehandlere og ledere med vedtaksmyndighet, tillitsbasert styring og ledelse, språkopplæring, autorisasjon av sykepleiere utdannet utenfor EU/EØ og spesialistutdanning for leger.

I et samarbeid mellom bydelene, Helseetaten, Sykehjemsetaten og spesialisthelsetjenesten, arbeides det for å sikre gode pasientforløp fra hjem til hjem. I tillegg til å sikre sammenhengende og tilgjengelige tjenester er gode pasientforløp et viktig tiltak for å bedre pasientsikkerheten.

Mål 2 Flere skal kunne bo trygt i eget hjem og leve selvstendige liv

Byrådet vil gi eldre som ønsker det mulighet til å bo trygt hjemme lengre. 500 nye årsverk i hjemmetjenesten skal være på plass innen utgangen av 2019. Tidligere innsats, aktivitetstid, økt dagaktivitetstilbud for hjemmeboende med demens, styrket rehabilitering og gode rehabiliteringsforløp, fallforebyggende tiltak og trygghetsskapende teknologi og andre velferdsteknologiske løsninger er viktige tiltak i byrådets eldresatsing. Byrådet vil at personer som trenger å bo på sykehjem skal komme til sykehjem som oppleves som et hjem, og ikke en institusjon. Den enkelte beboer skal være i sentrum og få mulighet til å leve etter egne verdier.

Utviklingen av Oslo til en aldersvennlig by fortsetter. Byens innbyggere skal oppleve at Oslo er en inkluderende og tilgjengelig by. Implementeringen av Handlingsplan for en aldersvennlig by videreføres av bydeler og etater i 2020. Dialog og innsats på tvers av sektorer skal stå sentralt i dette arbeidet.

Universell utforming av byen bidrar til at flere personer med funksjonsnedsettelse deltar aktivt i arbeids- og samfunnslivet. Bydelene skal følge opp målsettingene i *Felles prinsipper for universell utforming av Oslo kommune* som ble revidert i 2018, i samarbeid med innbyggerne, eiendomsforetakene og Bymiljøetaten. Helseetaten og bydelene arbeider videre med å implementere fallforebyggende tiltak.

Ruter aldersvennlig transport bidrar til at eldre kan opprettholde et aktivt liv. Tilbudet forebygger ensomhet og isolasjon. Forsøket viser seg også å fungere som en bro mellom eksisterende kollektiv tilbud og TT- ordningen i Oslo. Ruter aldersvennlig transport er et tilbud i bydelene Nordre Aker, Sagene og Vestre Aker. Forsøket videreføres i disse bydelene i 2020.

Byrådet vil at flest mulig skal kunne bo selvstendig, være deltakende og ta i bruk egne ressurser. Det boligsosiale arbeidet i bydelene videreføres slik at flere med boevne kan bosettes i egen eller leid bolig i bydelene.

Oslo har fortsatt en for stor andel av tilbudene til personer med rusproblemer knyttet til institusjonsplasser. Det er mange forhold som har bidratt til det. Ingen andre norske kommuner har det slik. Bydelene har mottatt økonomiske midler for å få til en ønsket vridning fra en institusjonsbasert tilnærming ved rusproblemer til en mer helseorientert hjelp med vekt på hjemmebaserte tiltak i lokalmiljøet med nødvendig oppfølging i trygge, permanente boliger. Dette bidrar til mindre særomsorg, mindre stigma og mer livskvalitet. Byrådet vil fortsette å vri innsatsen fra institusjonsbaserte tilbud til helseorientert hjelp med vekt på hjemmebaserte tiltak i lokalmiljøet, egen bolig med oppfølging og tiltak som understøtter folks ressurser og egeninnsats.

Det er et betydelig vedlikeholdsetterslep i kommunens rusinstitusjoner. Arbeidet med oppgradering, vedlikehold og andre tilpasninger for at bygningsmassen skal være tilfredsstillende og mer i samsvar med behovene til de innbyggerne som trenger slike tilbud, videreføres. Byrådet har avsatt 200 mill. i perioden 2018–2021, altså 50 mill. årlig, til rehabilitering av rusinstitusjoner.

Mål 3 Flere skal oppleve god helse og mestring

God folkehelse er grunnleggende for byrådet, det skal være helse i alt vi gjør. Folkehelseplan for Oslo 2017–2020 (Byrådssak 10/17) *Helse og trivsel for alle – vårt felles ansvar*, har som hovedfokus at innbyggerne skal oppleve god helse og trivsel, være fysisk aktive og ta helsevennlige valg, uavhengig av hvem de er og hvor de bor i Oslo.

I satsningen Programfylke for folkehelsearbeid 2017–2021 deltar totalt syv bydeler i fire ulike program rettet mot innovasjon og kunnskapsbasert forebyggende og helsefremmende arbeid innen feltet psykisk helse og rus. Gjennomføring skjer i tett samarbeid med skoler, barnehager og tjenester i bydelene i tillegg til eksterne forsknings- og kompetansemiljøer.

Byrådet vil bidra til å gi eldre hjemmeboende med hjemmebaserte tjenester en bedre hverdag gjennom fellesskap, styrking av sosiale nettverk, mestring og deltakelse. Byrådets satsing på 500 flere årsverk i hjemmetjenesten, styrket rehabiliteringstilbud, bedre tilbud om hjelpemidler og et mål om at Oslo skal bli universelt utformet og være en aldersvennlig by, bidrar til at flere klarer seg på egen hånd.

Byrådet har innført aktivitetstid til brukere i hjemmebaserte tjenester slik at eldre kan få hjelp til å delta i sosiale aktiviteter og møteplasser på tvers av generasjoner. Dette bidrar til at eldre hjemmeboende kan få en bedre og mer aktiv hverdag.

Psykiske helseproblemer bidrar til betydelig helsetap, tap av friske leveår og tap av livskvalitet. I følge Folkehelseinstituttet vil en tredjedel av den norske befolkningen få en psykisk lidelse i løpet av livet. *En psykt bra by – Strategi for psykisk helse i Oslo* (Byrådssak 194/19), vektlegger hele livsløpet og gir retning og strukturelle føringer for tjeneste- og kompetanseutvikling. Lett tilgjengelige tjenester og lavterskeltilbud er viktige prinsipper, i tillegg til brukerdiallog og mestringsfokus.

Rusproblemer skal først og fremst møtes som et helse- og sosialproblem. Tjenestene til personer med rusproblemer skal bidra til flere friske leveår og redusere negative konsekvenser av rusproblemer for den enkelte, familien og for samfunnet. Somatiske, psykiske og rusrelaterte helseforhold må i større grad ses i sammenheng. Tjenestene skal ha større fokus på aktiviteter, arbeid og sosial inklusjon. Med hjelp av øremerkede midler til bydelsnære tilbud til personer med rusproblemer vil byrådet at flere bydeler etablerer lokale møtesteder og aktivitetshus for målgruppa. Oslo skal være foregangskommune når det gjelder endringer som følge av ny statlig ruspolitikk i 2020.

Fra 2020 er det lovpålagt for kommunene å tilby dagtilbud for personer med demenssykdommer. For hjemmeboende personer med demens er interessebaserte dagsaktivitetstilbud viktig, samtidig som dette gir avlastning for pårørende. Både bydeler og Sykehjemsetaten har ulike tilbud for denne brukergruppen, og tilbudet utvides i 2020.

Ny standard for tjenester i hjemmet ble lagt frem sommeren 2019. Med denne standarden gir byrådet de som jobber i hjemmetjenestene et godt verktøy for å sikre gode tjenester og bidra til at innbyggerne blir sjef i eget liv. 2020 blir derfor et viktig år for enda bedre organisering av tjenestene til hjemmeboende i tråd med ny standard, økt bemanning og kompetanse.

For å sikre likeverdige, helhetlige og koordinerte tjenester i sykehjemmene igangsatte byrådet et arbeid med å utvikle en «Oslostandard for innhold og kvalitet i langtidshjem» i 2019. Ut i fra konseptet «Bedre Hverdagsliv» skal Sykehjemsetaten legge til rette for at beboerne med langtidsplass får leve det livet de er vant til. Dette gjelder både fysiske omgivelser og at beboerne tas med på avgjørelser som er viktig for den enkelte. Her er pårørende en viktig støtte og ressurs. Sykehjemsetaten har fra 2019 økt innsatsen med å forbedre måltidsopplevelser for beboerne. Dette skal blant annet bidra til økt kompetanse om mat og måltider hos medarbeidere og enda bedre måltidsøyblikk, bedre ernæring og større valgfrihet for beboerne. Langtidshjemmene har et bredt aktivitetstilbud, og samarbeider med ulike aktører i nærmiljøet, pårørende og frivillige. Det arrangeres kulturelle aktiviteter og trivselstiltak som skal bidra til en god hverdag for beboere i langtidshjem.

Mål 4 Andelen sysselsatte i Oslo skal økes

Byrådet vil jobbe for at den totale sysselsettingsandelen i Oslo skal øke, og at forskjellene i sysselsettingsandelen på tvers av bydelene skal reduseres. Økte krav til effektivitet og formalkompetanse gjør at flere med lav utdanning og behov for tilpasninger opplever å ikke få innpass i arbeidslivet. Byrådet vil derfor at flere voksne skal gis mulighet til å fullføre og bestå videregående opplæring. Byrådet vil videre at NAV skal benyttes som en rekrutteringskanal ved nyansettelser i kommunale virksomheter. Oslo-modellen skal benyttes ved anskaffelser, og arbeidsmarkedsbedriftene skal styrkes som kvalifiserings- og sysselsettingsarena. Byrådet vil styrke arbeidslinjen i Oslo og skal i løpet av 2019 legge frem en handlingsplan for å møte kompetansebehovet og øke sysselsettingen.

Digitalisering, automatisering og nye forretningsmodeller fører til at arbeidslivet krever høy evne til omstilling. Arbeidsplasser for de med lave formelle kvalifikasjoner forsvinner, samtidig som vi ser at nye yrker kommer til. Karriereveiledning er et viktig verktøy for å sikre at flere blir stående i arbeidslivet, spesielt i perioder med store omstillinger. I dag er det kun noen grupper i Oslo som har tilgang på gratis karriereveiledning. Byrådet vil derfor etablere et karrieresenter i Oslo som sikrer et likeverdig karriereveiledningstilbud til alle over 19 år.

Svake norskferdigheter er en av hovedårsakene til at mange innvandrere ikke får innpass i arbeidslivet. Dette er også en utfordring for noen av kommunens egne medarbeidere, fordi det i kommunens tjenester stilles økende krav til kompetanse, skriftlighet og omstillingsevne. Byrådet oppfordrer etatene og bydelene til å samarbeide med Oslo Voksenopplæring om norskopplæring til egne ansatte. Bydelene oppfordres også til å samarbeide med Oslo VO om yrkesrettet norskopplæring (YNO) til personer som er på tiltak i NAV.

Oslo er nå landets beste fylke til å få flyktninger i jobb og utdanning etter endt introduksjonsprogram, men forskjellene i resultatene på tvers av bydelene er for store. Byrådet har derfor utarbeidet en Oslostandard for introduksjonsprogrammet som alle bydeler skal implementere i 2019.

Byrådet vil at endrings- og mestringsarbeid ved rusproblemer skjer med utgangspunkt i hverdagslivet til personer med rusproblemer. Tjenestene skal derfor ha fokus på tilgang til aktiviteter og arbeid, sosial inklusjon og integrering i nærmiljøet. Aktivitet, sysselsetting og arbeid skal sidestilles med annen form for behandling og rehabilitering. Ansettelse av erfaringskonsulenter i tjenester innenfor rus og psykisk helse skal vurderes.

Byrådet vil at NAV anvender kvalifiseringsprogrammet og kommunale arbeids- og inkluderingsbedrifter, samt Nyttig Arbeid og mulighetene for «individual placement and support» (IPS) for at personer med rusproblemer skal kunne delta i det ordinære arbeidslivet.

Byrådet viderefører innsatsen for at flere mennesker med utviklingshemming eller lignende bistandsbehov, får tilbud om arbeid. I 2019 fikk bydelene midler til å kartlegge behovene og til å bidra til at egnede arbeids- og aktivitetstilbud tilbys slik at flere i målgruppen kommer inn i aktivitet og tilrettelagt arbeid. I tillegg deltar Oslo kommune i Arbeids- og velferdsdirektoratets 3-årige forsøk om kommunalt ansvar for flere tilrettelagte arbeidsplasser.

Rekrutteringsordningen for mennesker med funksjonsnedsettelse, gjelder alle kommunens virksomheter og innebærer at enkelte ordinære stillinger som utlyses forbeholdes mennesker med funksjonsnedsettelse. Alle virksomheter oppfordres til å lyse ut stillinger for arbeidssøkere med ønskede kvalifikasjoner samt funksjonsnedsettelse. Ansettelse av erfaringskonsulenter i tjenestene er en fin måte å få tak i erfaringskompetanse på. Erfaringskonsulenter vil kunne bidra med sine egne erfaringer.

Mål 5 Levekårsforskjellene skal reduseres

Byrådet vil føre en aktiv politikk for utjevning av sosiale forskjeller. En by med små forskjeller er en bedre by å bo i for alle. Arbeid er det viktigste virkemiddelet for å bekjempe fattigdom og ulikheter. Byrådet vil legge til rette for at flest mulig får et godt fotfeste i arbeidslivet gjennom å legge til rette for opplæring, språkutvikling, kvalifisering og aktive tiltak.

Alle barn skal ha en god oppvekst. Barn med foreldre som har en svak yrkestilknytning og er fattige over tid, vil kunne oppleve store levekårsproblemer. Byrådet vil at tjenestene skal innrettes slik at man i størst mulig grad bidrar til å bringe levekårsutsatte foreldre inn i kvalifisering, utdanning og arbeid. Levekårsprosjektet (2018–2019) som særlig har vært rettet mot barnefamilier er under evaluering av forskermiljø. Rapporten vil foreligge i mars 2020. Byrådet vil forebygge og redusere fattigdom og sosial eksklusjon blant barn, unge og barnefamilier og forskningsresultatene skal brukes aktivt i NAV sitt arbeid med lavinntektsfamilier.

Folkehelsearbeidet skal bidra til å utjevne sosiale helseforskjeller, med en særlig satsning på barn og unge. Folkehelseplan for Oslo 2017–2020 (Byrådssak 10/17) «Helse og trivsel for alle – vårt felles ansvar» er et viktig redskap for å redusere ulikheter i helse. Dårlige levekår øker risikoen for utvikling av psykiske lidelser og rusproblemer. Gjennom tiltak i strategisk plan for rusfeltet og ny strategisk plan for psykisk helse vil byrådet bidra til en forebyggingsoffensiv på disse områdene.

Alle lokalområder i Oslo skal oppleves som gode og trygge steder å bo og vokse opp. Oslo kommune bruker områdesatsingene aktivt for å løfte nærområdekvaliteter der vi har store utfordringer, og for å prøve ut nye løsninger. Byrådet viderefører områdesatsinger i Groruddalen, Oslo sør og Oslo indre øst.

Byrådet vil jobbe for økt trygghet i boligmarkedet, både for personer som leier og eier. Boligsosialt arbeid er et sentralt innsatsområde i arbeidet med utjevning og bedre levekår. En god bolig i et trygt bomiljø gir et grunnlag for mestring og mulighet til å være sjef i eget liv. Nye kommunale boliger skal etableres der det ikke er stor konsentrasjon av kommunale boliger fra før. Startlån skal brukes aktivt. Det er en prioritet at leietakere i kommunal bolig skal få hjelp til å kjøpe en bolig ved hjelp av startlån. Rammen for videreutlån til kjøp av bolig (startlån) økes med 0,4 mrd. til 1,6 mrd. årlig.

Byrådet satser videre på bomiljøarbeidet og vil utarbeide en Oslostandard for bomiljøarbeid i kommunale boliger.

Byrådet vil at flere barn og unge skal ha mulighet til en aktiv fritid på ulike arenaer. Tilgang til fritidsklubber og aktiviteter i eget lokalmiljø gir alle mulighet for deltakelse og utvikling, og er en viktig arena for å styrke barn og unges levekår. Bydelenes fritidstiltak skal både være attraktive møteplasser for barn og unge som bidrar til å bedre barn og unges oppvekst og levekår. Byrådssak 189/19 *Klubben vår! Bydelenes fritidsklubber og fritidsaktiviteter for barn og ungdom*, gir oversikt over tilbudet og strategier for arbeidet angir de overordnede satsingene for feltet og understreker viktigheten av å ha fritidstilbud for barn og unge i alle bydelene.

De siste to årene har det vært en økning i den registrerte barne- og ungdomskriminaliteten. Ung i Oslo-undersøkelsen i 2018 viser at det er enkelte utviklingstrekk som gir grunn til bekymring for noen grupper ungdommer. Byrådet viderefører derfor styrking av den forebyggende innsatsen med hovedvekt på utsatte områder med 15 mill. årlig i økonomiplanperioden. Det er i tillegg igangsatt et 3-årig prosjekt for tett oppfølging av unge som blir registrert for mange kriminelle forhold og som det er knyttet stor bekymring til. *SalTo Handlingsplan for å forebygge og redusere gjentatt kriminalitet blant unge i Oslo 2019-2021*, ble vedtatt i Politirådet i Oslo våren 2019. Prosjektmidler på 15 mill. er fordelt til utvalgte tiltak og arbeidet følges opp av SalTo-sekretariatet.

Mål 6 Innbyggerne skal ha mulighet til å delta, bidra og bli inkludert i et fellesskap

Oslo skal oppleves som en god by å bo i for alle innbyggere. Oslo har store helse- og levekårsforskjeller mellom innbyggerne, og mange opplever at de står utenfor fellesskapet. En manglende opplevelse av tilhørighet og fellesskap kan føre til ensomhet, manglende integrering og en svekket fysisk og psykisk helse. Fellesskap oppnås gjennom deltakelse i arbeidsliv, fritidstilbud og aktiviteter, gjennom gode bomiljø og samhold som skapes på institusjoner. Det er viktig for byrådet at det legges til rette for at alle kan oppleve å være del av et fellesskap og at alle opplever at de kan bidra inn i et fellesskap, uavhengig av hva som er den enkeltes utgangspunkt.

Det store flertallet av barn og unge i Oslo vokser opp i trygge omgivelser med gode skoler og et mangfold av fritidsaktiviteter. Samtidig vokser over 18 000 barn opp i familier med vedvarende lav inntekt. Bydeler der befolkningen har sammensatte levekårsutfordringer har også de største utfordringene knyttet til ungdomskriminalitet. Sårbare unge i disse områdene er særlig utsatt for å bli fanget opp av miljøer som kan ha negativ innflytelse. Byrådet styrker derfor den forebyggende innsatsen i utsatte områder. Fritidsklubber har blitt oppgradert, ungdomstiltakene styrkes og det etableres flere jobbtilbud for ungdom. Fritidsklubbene skal være et trygt sted i nærmiljøet der ungdom kan treffe venner. Det er særlig viktig at det også tilbys fellesaktiviteter i ferier. Byrådet ønsker forslag fra barn og unge til forbedringer

og tilbud gjennom ulike typer medvirkning. Barn og unges kompetanse og meninger er avgjørende for god kvalitet, effektive og treffsikre løsninger samt et velfungerende demokrati.

Byrådet mener arbeid er det viktigste virkemiddel for å bekjempe fattigdom og ulikheter. Byrådet vil i 2020 legge til rette for at flest mulig får et godt fotfeste i arbeidslivet gjennom opplæring, språkutvikling, kvalifisering og aktive tiltak.

Gjennom iverksettingen av tiltakene i handlingsplan for en aldersvennlig by legges det til rette for at byens seniorer kan delta i sosiale og kulturelle aktiviteter. Planen fremmer også møter mellom generasjoner og bidrar gjennom dette til fellesskap mellom unge og eldre.

I Oslo er tilliten mellom mennesker og til samfunnets institusjoner er sterk, og innbyggerne er i stor grad positivt innstilt til mangfold; til mennesker med ulikt opphav og bakgrunn, og til kjønns- og seksualitetsmangfold. Bare én av 100 klager på diskriminering på grunn av etnisitet, religion, hudfarge eller seksuell legning når frem i rettsvesenet. Allikevel opplever mange diskriminering i hverdagen. Byrådet mener derfor at det fortsatt er behov for tiltak og gjennomføring av satsninger som synliggjør og feirer det mangfoldige Oslo, styrker vernet mot diskriminering og negativ sosial kontroll og gir kommunens ansatte økt kompetanse innen inkludering- og mangfoldsarbeid. Byrådet gir også støtte til frivillige organisasjoner som fremmer mangfold.

I Oslo skal alle ha like muligheter til å leve forskjellige liv. Kommunen skal sørge for likeverdige tjenester, og kommunens ansatte skal gjenspeile mangfoldet i byens befolkning. I 2020 vil byrådet lansere en handlingsplan mot hatytringer og holdninger. Samtidig starter arbeidet med å iverksette tiltakene i byrådets nye handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold: Stolt og fri.

Byrådets handlingsplan mot menneskehandel og forsterket innsats rundt den første identifisering og oppfølging av mulige ofre for menneskehandel er iverksatt. Human Trafficking Support Oslo, som administrativt er lagt til Bydel Grünerløkka, har fått i oppdrag å følge opp tiltak i handlingsplanen. Bydel St. Hanshaugens barneverntjeneste er gitt i oppdrag å følge opp enslige mindreårige som identifiseres som mulige ofre for menneskehandel.

5.3 Bydelenes økonomiske rammer

Tabell 5.2 Økonomiplanoversikt bydelssektoren (EHA og OVK)

				Mill. kr	
Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Dok 3 - vedtatt økonomiplan netto ¹⁾	23 690,2	23 739,8	23 749,2	23 811,2	0,0
DOK 3 nettoramme første år videreført	23 690,2	23 690,2	23 690,2	23 690,2	23 690,2
+/- Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling		865,9	865,9	865,9	865,9
+/- Reelle endringer		54,8	89,4	100,9	-51,7
=ØKONOMIPLAN (netto)	23 690,2	24 610,9	24 645,5	24 657,0	24 504,4
Endringer i prosent		3,9 %	4,0 %	4,1 %	3,4 %
Sum endringer		920,7	955,3	966,8	814,2

	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Spesifikasjon av "Reelle endringer"					
+/- Justering for demografiske forhold - befolkning		62,0	169,0	291,0	381,0
+/- Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold		102,2	73,9	56,7	79,4
+/- Justering for engangstiltak		-25,0	-41,0	-41,0	-41,0
+/- Justering for oppgaveendring mellom sektorer		-7,9	-7,8	-7,8	-7,8
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-17,2	-63,2	-181,5	-451,9
+/- Spesifiserte rammeendringer		-59,3	-41,6	-16,6	-11,6
Sum reelle endringer		54,8	89,4	100,9	-51,7

1) 2019 prisnivå

Økonomiplanoversikten omfatter bydelenes budsjetttrammer og fire sentrale avsetningskapitler (303, 305, 306 og 308). Tabellen viser endring i nettorammen. Det betyr at aktivitetsøkning som er finansiert med økt skatt og statlig rammetilskudd bidrar til å øke budsjetttrammen, mens aktivitetsøkning som er finansiert med inntektsøkning på sektoren ikke medfører økning i økonomiplanrammen.

Budsjettet har en reell økning på 55 mill. fra 2019 til 2020. Dette beløpet består av:

- demografiskompensasjon på 62 mill.
- aktivitetsnøytral utgiftsvekst på 102 mill.
- korreksjon for engangstiltak og oppgaveendringer på netto 33 mill.
- generell rammeendring på 17 mill.
- aktivitetsendring på netto 59 mill.

Justering for demografiske forhold

Det er lagt inn demografiskompensasjon i bydelenes rammer på til sammen 62 mill. i 2020, som øker til 381 mill. i 2023.

Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold

Økonomiplanen viser en økning på 102 mill. fra 2019 til 2020. Rammeøkningen nedjusteres til 74 mill. i 2021 og videre ned til 57 mill. i 2022. Fra 2022 til 2023 øker rammen med 22 mill. Dette handler primært om følgende justeringer som forutsettes å være aktivitetsnøytrale:

- Bydelsrammen på FO2A Barnehager reduseres med 15 mill. fra 2020 på grunn av oppjustering av satsene for oppholdsbetaling i barnehage til det som er fastsatt makspris på nasjonalt nivå.
- Bydelsrammen på FO3 Helse og omsorg økes med til sammen 63 mill. fra 2020 for å kompensere for at øremerket statlig tilskudd til psykologer og til dagsenterplasser for mennesker med demenssykdom avvikles fra og med 2020. Midlene legges nå inn i inntektssystemet. Bydelene er

kompensert med 24 mill. til psykologstillinger og 39 mill. til dagsenterplasser. Dette er en videreføring av dagens aktivitetsnivå.

- Bydelsrammen på FO3 Helse og omsorg reduseres med 31 mill. fra 2020 på grunn av at Stortinget ikke økte innslagspunktet i refusjonsordningen for brukere med ressurskrevende tjenester.
- Bydelsrammen på FO4 Sosiale tjenester er økt med 105 mill. fra 2020 for å kompensere en utgiftsøkning fra kr 490 per døgn til kr 1 010 per døgn i bydelsbetalingen for kjøp av institusjonsplasser fra Velferdsetaten. Rammen er redusert med 8 mill. på grunn av at ordningen med egenbetaling på institusjon tilpasses nasjonalt regelverk og derfor utvides til å omfatte rehabiliteringsinstitusjoner.
- Bydelsrammen er redusert med 10 mill. i 2020 og økende til 35 mill. i 2023 som en forventet utgiftsreduksjon knyttet til omlegging til digital sykemelding og ny visuell identitet.
- Kapittel 306 er økt med 6 mill. fra 2020 som en følge av utvidet gratis kjernetid i barnehager.

Justering for engangstiltak

Tabellen viser en rammereduksjon på 25 mill. i 2020, som justeres til en reduksjon på 41 mill. fra 2021.

Dette handler primært om følgende:

- Økning på 20 mill. til rustiltak, bo-oppfølging og boligsosiale tjenester ved bystyrets budsjettbehandling for 2019 er ikke videreført.
- Økning på 5 mill. til søknadsordning for drift av fritidsklubber og ungdomstiltak ved bystyret budsjettbehandling for 2019 er ikke videreført.
- Det er lagt inn 4 mill. i 2020 og 6 mill. i 2021-2023 til utredning av bydelsreform.
- Midler til drift av Ruter aldersvennlig transport er videreført ut 2020 med 11 mill.
- Midler til kompetansepolitisk strategi er videreført med 2 mill. ut 2020.
- Midler til heltidskulturprosjekt [er](#) videreført med 9 mill. ut 2020.

Justering for oppgaveendring mellom sektorer

Overflytting av hjelpemiddelenheten i Bydel Grünerløkka til den byomfattende Hjelpemiddelformidlingen i Oslo kommune og overføring av ansvar for drift av Rommen scene til Kulturetaten, samt andre mindre endringer fører til en rammereduksjon på 8 mill. fra 2020.

Uspesifiserte rammeendringer

Den reelle endringen i det økonomiske handlingsrommet fremgår av økonomiplanen og viser en reduksjon på 17 mill. i 2020 som øker til 452 mill. fra og med 2023. Dette omfatter både Bydelene EHA og Bydelene OVK.

Byrådet forventer at bydelene selv iverksetter tiltak for å dekke innbyggernes behov på en mer effektiv måte. Det handler om å gjøre de riktige tingene på riktig måte. Nye løsninger og arbeidsmåter skal sørge for at innbyggerne blir møtt ut fra sine behov og får hjelp så raskt som mulig uten unødvendig byråkrati.

- Bydelene forventes å bli formålseffektive ved å vri tilbudet til innbyggerne fra institusjon til lokale og tilpassede tiltak, eksempelvis i eget hjem, innenfor helse- og omsorgstjenesten og barnevernet.
- Bydelene forventes å bli mer kostnadseffektive ved å jobbe smartere med ny teknologi, bedre logistikk, mer effektiv arealbruk og med mindre bruk av administrative ressurser. Lavterskeltilbud, rask vei fra kontakt til faktisk hjelp og riktig bruk av kompetanse i førstelinjen vil være vesentlig.

Bydelene har ikke de samme utfordringer på alle områder. Et generelt effektiviseringskrav for bydelene er derfor en mer hensiktsmessig måte å endre budsjettammen på enn å foreslå de samme konkrete tiltak for alle bydelene. Eksempler på hva bydelene kan gjøre selv og hvor de står ulikt i gjennomføring av omstillingstiltak er:

- Mer effektiv arealbruk for kontorlokaler
- Mer effektiv drift av boliger for yngre brukere med funksjonsnedsettelse
- Effektivisere støtteprosesser og saksbehandling (RPA-teknologi og LEAN).
- Forsterket innsats for å ta i bruk mer velferdsteknologi
- Større tempo i digitalisering av innbyggertjenester

- Mer optimal dimensjonering av tiltakskjeder, herunder gode pasient- og tjenesteforløp innen eksempelvis barnevern, helse og omsorg.
- Bedre balanse mellom forebyggende innsats og tiltak som krever mer omfattende tiltak.
- Samordning av tjenester mot bruker gjennom mer tverrfaglig tilnærming og samlokalisering.
- Organisere tjenestene med en dør inn og med spesialistkompetanse i front. Ung Arena er et eksempel på dette, der du alltid kan møte noen som kan hjelpe deg med en gang.
- Logistikkforbedring (digital dialog og kjøring), bruk av digitale låser og bedre arbeidsmetodikk i hjemmetjeneste
- Implementering av ny standard for tjenester i hjemmet

Spesifiserte rammendringer

Økonomiplanen viser en rammeendring på 59 mill. i 2020, som synkende til 12 mill. i 2023 Dette handler om aktivitetssendringer eller kvalitetsforbedringer som ikke er forutsatt å påvirke bydelenes økonomiske handlingsrom. Eksempler på dette er satsingen på flere årsverk i hjemmetjenesten og styrking av både skolehelsetjenesten og jordmortjenesten i kommunen. Dette omfatter til sammen følgende justeringer:

- Når antall bosatte flyktninger går betydelig ned, går også statlig integreringstilskudd ned betydelig. På bakgrunn av dette er bydelsrammen redusert med 120 mill. i 2020, 189 mill. i 2021, 214 mill. i 2022 og 203 mill. i 2023 på grunn av stor reduksjon i bosetting av flyktninger. Inntektsreduksjon på grunn av færre personer i bosettingsårgang 2-5 dekkes ved å redusere rammen for FO2B Oppvekst og FO4 Sosiale tjenester. Det vil være behov å ta ned aktivitetsnivået i arbeidet med bosetting og integrering av flyktninger i takt med at antall flyktninger som utløser integreringstilskudd går ned, blant annet omfanget av introduksjonsprogram.
- Bydelsrammen er økt med 23 mill. på FO2A Barnehager fra 2019 til 2020 for å kompensere for merutgifter knyttet til ny avtale om grunnbemanning barnehage. Dette dekkes ved overføring fra kapittel 306. Midler til ytterligere utgiftsøkning frem til 2023 er avsatt på kapittel 306.
- Bydelsrammen på FO2A Barnehager er økt med 25 mill. for å kompensere for økte utgifter til husleie i kommunale barnehager og økt kapitaltilskudd til private barnehager. Dette er delvis dekket ved overføring fra kapittel 305.
- Bydelsrammen på FO2A Barnehager er redusert med 12 mill. på grunn av nedgang i antall barn i familiebarnehager.
- Bydelrammen på FO2A Barnehager er økt med 8 mill. fra 2020 for å kompensere for reell økning i tilskuddssatsene til private barnehager.
- På kapittel 305 er det avsatt kompensasjon for endring i antall barn i barnehager fra og med 2019. For disse forholdene samlet, er det en rammeøkning på 56 mill. i 2020, 60 mill. i 2021, 74 mill. i 2022 og 89 mill. i 2023.
- Bydelsrammen er på FO2C Aktivitetstilbud for barn og unge, helsestasjon og skolehelsetjeneste er økt med 41 mill. i særskilt tildeling til Skolehelsetjenesten på barnetrinnet fra 2020. 4 mill. av dette beløpet er fordelt fra kapittel 303.
- Bydelsrammen er på FO2C økt med 3,5 mill. i særskilt tildeling til jordmorstillinger i utvalgte bydeler. Midlene er fordelt fra kapittel 303.
- På kapittel 303 er det videreført en økning på 4 mill. til Nye familier fra 2020.
- I bydelsrammen på FO3 Helse og omsorg er den særskilte øremerkede tildelingen til rehabiliteringsteam og dagaktiviteter til mennesker demenssykdom økt med 20 mill. fra og med 2020. Det er nå bevilget midler til 92 nye årsverk med helårseffekt. Økningen er dekket med overføring av midler fra kapittel 308
- I bydelsrammen på FO3 Helse og omsorg er den øremerkete tildelingen til Aktivitetstid økt med 2 mill. Det er bevilget midler til 65 nye årsverk med helårseffekt. Økningen er dekket med overføring fra kapittel 308.
- På grunn av forventet utgiftsreduksjon ved utvikling av digitale løsninger for bedre kjørelogistikk og spart tid ved innføring av digitale låser, er bydelsrammen på FO3 Helse og omsorg redusert med 10 mill. i 2020 og økende til 30 mill. fra og med 2023
- Til bydelsrammen på FO3 Helse og omsorg er det fordelt 10 mill. til å kompensere for økt betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i psykisk helse og rus. Midlene er overført fra kapittel 308.

- I bydelsrammen er det trukket ut 6 mill. i tilskudd til Aksept kontaktsenter i 2020 og som øker til 12 mill. fra 2021. Det forslås at tilskuddet til dette tiltaket fases ut over to år.
- På kapittel 308 er det avsatt 10 mill. til prosjektet «Aldersvennlig by» til og med 2019. Fra 2020 videreføres aldersvennlige tiltak i virksomhetene.
- I bydelsrammen på FO4 Sosiale tjenester er det fra og med 2020 fordelt 4 mill. for å finansiere hasjavvenningskurs i alle bydelene.
- I bydelsrammen på FO4 KVP legges det opp til en aktivitetstilpasning for kvalifiseringsprogrammet. Måltallet justeres derfor fra 1 700 til 1 600 aktive deltakere per måned. Ved utgangen av 2018 var det 1 533 deltakere i programmet. Rammen tilpasses, tilsvarende en reduksjon på 25 mill. fra 2020.
- Det er en klar nedgang i sosialhjelpsutgiftene i år, og det forutsettes at den foreslåtte rammen er realistisk. Rammen for økonomisk sosialhjelp er derfor redusert med 27,6 mill. i 2020 og deretter prisjustert.
- På kapittel 308 er det til og med 2019 avsatt 5 mill. til et prosjekt som er rettet mot å få levekårsutsatte foreldre inn i kvalifisering, utdanning og arbeid. Prosjektet avsluttes i 2019, og bevilgningen reduseres tilsvarende.
- I bydelsrammen er det korrigert for at Bydel Vestre Aker får utsatt krav om inndekking av merforbruk fra 2019 til 2020.

5.4 Funksjonsområde 1 Administrasjon og fellestjenester

5.3 Tabell Funksjonsområde 1 – Administrasjon og fellestjenester

Funksjonsområde	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Forslag 2020
Funksjonsområde 1 Administrasjon og fellestjenester (bydelsfordelt)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		191 705	198 232
Sum utgifter		191 705	198 232
Netto utgifter	227 395	191 705	198 232

Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.

Beløp gjengitt her er funksjonsområdets andel som er lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2019 vises til vedlegg 3 i Dok.3/19.

Funksjonsområde 1 Administrasjon og fellestjenester er rendyrket til administrasjon, fellestjenester og enkelte nærmiljøoppgaver.

Følgende nærmiljøoppgaver sorterer under Funksjonsområde 1 Administrasjon og fellestjenester; Plan- og byggesaksbehandling, eierseksjonering, boligbygging og fysiske bomiljøtiltak, kommunal næringsvirksomhet, naturforvaltning og friluftsliv, rekreasjon i tettsted, kulturminneforvaltning, kunstformidling, idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg, kulturaktiviteter og kulturbygg.

Tabell 5.4 Resultatindikatorer bydelene

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel faste heltidsstillinger i bydelene	67,1 %	67,7 %	> 67,1 %	> 67,7 %

Kilde: Statistikkbanken, Oslo kommune

4 Merknader til driftsbudsjettet

Tabell 5.5 Avsetninger (i tusen kroner)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
Utviklingstiltak	7 000	7 000
IKT tiltak EHA sektor	13 000	23 000
Strategisk kompetanse - digitalisering i EHA	-	3 000
Oppfølging av - og prosjekter i bydeler	7 000	2 000
Kompetansepolitisk strategi	2 000	2 000
Heltidskultur – prosjekt	2 000	9 000
Bydelsreform	-	4 000
Ufordelt reserve	3 812	2 358

Tabell 5.6 Særskilte tildelinger (i tusen kroner)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
Fordelt alle bydeler - lokale parker og nærmiljøanlegg	10 920	11 303
Bydel Vestre Aker - Nordmarka Vel	150	150

Satsing på heltidskultur i 2020

Det partssammensatte arbeidet med heltidskultur er godt i gang, og andelen som arbeider heltid fortsetter å stige. I august 2019 var andelen som arbeidet heltid i faste stillinger i Oslo kommune på 69,1 prosent. Heltidskulturprosjektet vil forsterke arbeidet i 2020 ved prøve ut nye tiltak som kan bidra til flere hele faste stillinger.

Kommunen har positive erfaringer med samarbeidsturnus, som viser at ansatte får mulighet til å tilpasse jobb til familieliv og fritidsaktiviteter. Dette skal prøves videre ut i prosjektet. Det skal også testes ut en enhet med bare hele stillinger. Det er viktig å få avklart om en slik organisering kan gi bedre kvalitet i tjenesten, bedre arbeidsmiljø og bedre personaloppfølging av ansatte. Det kan være aktuelt å bruke ressursene på tvers av virksomheter.

Det avsettes 2 mill. til drift av prosjektet og 7 mill. til utprøving av tiltak som kan gi flere hele faste stillinger.

Bydelsreform 2024

Bydelene har ansvaret for å levere grunnleggende velferdstjenester til befolkningen i kommunen. Samtidig er bydelene en avgjørende del av Oslos lokaldemokrati.

Byrådet ønsker at Oslo skal være en kommune der innbyggerens behov kommer først og der tjenestene er likeverdige uavhengig av bosted og bakgrunn. Innbyggerne opplever i dag variasjon i tjenestetilbudene mellom bydelene, og møtet med kommunen kan fremstå som lite sammenhengende og fragmentert. Innbyggerfokus og den enkeltes behov kan forsvinne hvis tjenestene preges av geografiske eller faglige begrensninger.

I dag kan bydelsgrenser være til hinder for gjennomføring av oppgaver som krever samarbeid på tvers av bydelene. Dette gjelder for eksempel etablering av botilbud for brukere med særskilte behov, oppfølging av barn og unge ved overgang mellom barnehage og skole, ved behov for sammensatte helsetjenester eller når det er nødvendig med samarbeid for å opprettholde gode sosiale tjenester som ivaretar både individet og familien. Samtidig ser vi at endringer i demografien gjør at vi raskere må kunne tilpasse kommunens tjenester. Bydelene trenger økt handlingsrom for å møte innbyggernes behov.

Det er derfor ønskelig å vurdere om en justering av bydelsstrukturen kan være ett av flere virkemidler for å oppnå mer likeverdige tjenester på tvers av kommunen.

Samtidig ønsker byrådet et levende og sterkt lokaldemokrati, fordi det bidrar til å bygge tillit mellom mennesker. En rekke oppgaver er delegert til bydelene for å sikre nødvendig nærhet til innbyggerne. Lokalpolitikere skal ha god innflytelse over egne budsjett, ha mulighet til å foreta lokale prioriteringer og ha handlingsrom til synliggjøre lokal politikk. En ny bydelsstruktur kan bidra til at det blir enklere å løse oppgaver som er delegert til bydelene og samtidig gjøre det mer meningsfullt å være lokalpolitiker. Det legger også til rette for at nye oppgaver og mer myndighet tilføres bydelene.

Digitalisering og innovasjon i tjenestene stiller økte krav til spesialisert kompetanse i stab- og støttefunksjoner i bydelene. En ny bydelsorganisering kan gjøre det enklere å styre og lede disse endringsprosessene.

Byrådet foreslår derfor at det i økonomiplanen avsettes midler til å utrede om det er hensiktsmessig å gjennomføre en bydelsreform fra 2024. Målet er bedre innbyggertjenester og mer likeverdige tjenester. En utredning må peke på hvilke betingelser som må være på plass for at dette kan skje på en vellykket måte, til det beste for Oslos innbyggere. Det avsettes 4 mill. i 2020 og 6 mill. årlig i 2021-2023.

6 Klimakonsekvenser (samlet alle funksjonsområder)

Bydelene vil i all hovedsak nå sine måltall for utskifting til nullutslippskjøretøy under 3 500 kg ved utgangen av 2019. Arbeidet med å skifte ut til nullutslippskjøretøy fortsetter i 2020. Inngåtte leasingavtaler og i noe grad tilgjengelighet på nullutslippsbiler som dekker transportbehovene, herunder lastekapasitet og rekkevidde, er de vesentligste hindringene for å nå målsettingen om å bytte ut samtlige biler i løpet av 2020.

5.5. Funksjonsområde 2A Barnehager (OVK)

Omtale av funksjonsområde 2 A Barnehager og avsetningskapitlene 305 Bydelene etablering av nye barnehager og 306 Bydelene diverse barnehagetiltak og investeringskapittel 271 Byomfattende barnehager ligger under Del 7 Oppvekst og kunnskap. Driftsbudsjettet for barnehager inngår i samlet bydelsramme og inngår også i Hoved- og nøkkelstørrelser og i økonomiplanskjema med spesifisering av endringer for bydelssektoren, i dette kapitlet, kapittel 5 Bydelene (EHA).

5.6 Funksjonsområde 2B Barnevern (OVK)

Omtale av funksjonsområde 2 B Barnevern ligger under Del 7 Oppvekst og kunnskap.

5.7 Funksjonsområde 2C Aktivitetstilbud for barn og unge, helsestasjon og skolehelsetjeneste (EHA og OVK)

5.7 Tabell Funksjonsområde 2C – Aktivitetstilbud for barn og unge, helsestasjon og skolehelsetjeneste

		Beløp i 1000 kr		
Funksjonsområde		Regnskap 2018	Budsjett 2019	Forslag 2020
Funksjonsområde 2C Aktivitetstilbud for barn og unge, helsestasjon og skolehelsetjeneste (bydelsfordelt)				
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		840 348	969 673
	Sum utgifter		840 348	969 673
	Netto utgifter	817 974	840 348	969 673

Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3

Beløp gjengitt her er funksjonsområdets andel som er lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2019 vises til vedlegg 3 i Dok.3/19.

Funksjonsområdet omfatter tilbud og tjenester til barn og unge og er delt inn i to ansvarsområder: Skolehelsetjeneste og helsestasjon samt aktivitetstilbud for barn og unge. Skolehelsetjeneste og helsestasjon ligger administrativt under Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap (OVK) og er omtalt i Del 7 Oppvekst og kunnskap, mens driftsbudsjettet over inkluderer alle oppgaver innen dette funksjonsområdet.

Aldersgruppene som tilbudene er rettet inn mot varierer noe, men samlet handler det om barn og unge i alderen 0-22 år. De utgjør i overkant av ¼ av Oslos samlede befolkning og antallet 01.01.2019 var om lag 170 000 personer.

5.7 A Barn og ungdom

1 Ansvarsområde

Trygge og inkluderende fritidstilbud i barn og ungdoms nærmiljø er en viktig del av et godt oppvekstmiljø. Tilbudene omfatter i første rekke de mange fritidsklubbene, men også tilbud som motor, media og musikkverksteder og oppsøkende miljøarbeid. Det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet i SaLTo-modellen er nært knyttet til fritidstilbud til barn og unge. Bydelene har ansvaret for å drive og utvikle tilbudene på bakgrunn av kunnskap fra barn og unge selv, erfaringskunnskap fra medarbeidere og fra forskning. Gjennom tverrfaglig samarbeid bidrar alle tjenester til å styrke barn, unge og familiers mulighet til å skape en god oppvekst.

2 Situasjonsbeskrivelse

Det store flertallet av barn og unge i Oslo vokser opp i trygge omgivelser med gode skoler og et mangfold av fritidsaktiviteter. Samtidig vokser over 18 000 barn opp i familier med vedvarende lavinntekt i Oslo og det er store levekårsforskjeller avhengig av hvor i byen du vokser opp og hvilken bakgrunn du har.

Alle bydelene gir barn og unge fritidstilbud som ordinære klubber, musikkverksted, teater, dans, media, motor m.m. Fra mai 2019 finnes det en fritidsklubb i hver eneste bydel. Tilbudene finnes i nærmiljøene der barn og unge bor og aktivitetene er i hovedsak gratis for deltakerne, fordi selv små egenandeler kan hindre deltakelse. Klubbene gir tilbud til hele barne- og ungdomsbefolkningen gjennom ordinære fritidsaktiviteter og når særlige utsatte grupper gjennom gratis aktiviteter, tilbud om tilrettelagte aktiviteter, ferieaktiviteter og lignende. Tilbudet kan benyttes av Oslo kommunes øvrige tjenester som et tilbud rettet mot barn og unge med særlige behov for tilrettelegging. I byrådsak 189/19: Klubben vår! Beskrives byrådets strategi for et godt fritidstilbud for barn og unge i regi av bydelene.

Fra 2018 har det vært en satsing på sommerjobb for ungdom og styrking av aktiviteter for barn og unge i feriene. En sommerjobb kan være første veien inn i arbeidslivet, men mange ungdom har ikke et nettverk som bidrar til å gi dem den første jobberfaringen. I 2018 fikk 1 200 ungdommer tilbud om sommerjobb gjennom bydelene og Uteseksjonen. I 2019 ble satsingen videreført og nærmere 1 700 ungdommer fikk jobb i løpet av sommeren.

Hvert tredje år gjennomfører NOVA Ungdataundersøkelsen Ung i Oslo på oppdrag fra Oslo kommune, for å kartlegge ulike sider ved ungdoms hverdag og deres levekår. Ung i Oslo i 2018 viser at bydeler med et godt utbygd barne- og ungdomstilbud også har mange unge som bruker tilbudene. Undersøkelsen viser også at Oslo er en god og trygg by å vokse opp i for de fleste av byens tenåringer. Det store flertallet har et godt sosialt liv, en aktiv fritid, er fornøyd med seg selv og med egen helse. Bruken av alkohol er i historisk sammenheng lav, mens bruk av cannabis øker og særlig blant gutter. Omfanget av psykiske plager blant unge er større i Oslo enn i resten av landet og er særlig høyt blant jenter. En ny undersøkelse vil gjennomføres i 2021.

I SaLTo-modellen har Oslo kommune og Oslo politidistrikt koordinert det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet overfor unge. Det er SaLTo-koordinatorer i alle bydelene, i Utdanningsetaten og i Uteseksjonen. Arbeidet mot hatkriminalitet og voldelig ekstremisme er lagt til SaLTo-modellen og det er en egen handlingsplan for dette arbeidet. Tallene over den registrerte barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo for 2018 viser at antall personer under 18 år som er registrert for lovbrudd har gått ned fra 2017 til 2018, mens antall lovbrudd, og antall unge som blir registrert for gjentatte lovbrudd, har økt. *SaLTo Handlingsplan for å forebygge og redusere gjentatt kriminalitet blant unge i Oslo 2019-2021* ble godkjent i Politirådet i Oslo våren 2019 og tiltakene i planen vil møte disse utfordringene. Prosjektmidler, 15 mill. er fordelt til utvalgte tiltak som prøver ut metoder og samarbeidsmodeller med mål om en byomfattende metodikk og rutiner for arbeidet.

Barn og unge gir innspill til utvikling av kommunens tjenester gjennom ungdomsrådene i bydelene, sentralt ungdomsråd, ungdomshøringer og Ungdommens Bystyremøte (UBM). I tillegg finnes forskjellige medvirkningsprosesser i bydelene. På oppdrag fra Oslo Kommune arrangerer Ung Org årlig en ungdomshøring for ungdommer fra alle bydelene. Ungdommenes ytringer og meninger samles i en rapport som overrekkes byrådet. I 2019 var temaet «*Ungdom om arbeid*». Rapportene fra høringene og undersøkelsene benyttes av bydeler, etater og byrådsavdelingene til tjenesteutvikling.

Utviklingstrekk deltakelse og inkludering

Bydeler der befolkningen har sammensatte levekårsutfordringer har også de største utfordringene knyttet til ungdomskriminalitet. Sårbare unge i disse områdene er særlig utsatt for å bli fanget opp av miljøer som vil ha negativ innflytelse på dem. Etter flere års nedgang har den registrerte kriminaliteten blant unge under 18 år økt i 2016 og 2017. I 2018 er det en nedgang i antall registrerte personer under 18 år, men antall forhold har økt og unge som blir registrert for gjentatt kriminalitet har økt fra året før. Til tross for at ungdomsbefolkningen øker, er andelen barn og unge registrert med kriminalitet mer stabil enn de siste årenes økning i antall straffbare forhold kan gi inntrykk av.

Kriminalitetsforebyggende arbeid krever innsats fra flere områder og krever langsiktighet. Vellykket kriminalitetsforebyggende arbeid kan også føre til at den registrerte kriminaliteten øker da økt innsats fører til flere registreringer. Selv om det har vært en økning blant unge som begår gjentatt kriminalitet er det viktig å bemerke at mer enn 97 % av barn og unge i Oslo i alderen 10-17 år ikke ble registrert med kriminalitet i Oslo i 2018. Tall for 2019 vil presenteres i rapporten *Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo* på SaLTo-konferanse våren 2020.

Byrådet er bekymret for unge som blir registrert for gjentatte lovbrudd og har styrket satsingen på feltet med 15 mill. til et treårig prosjekt. Bydelene mottar også tilskudd til gratis helgetiltak. Barne- og ungdomsbefolkningen demografi og levekår er ujevnt fordelt i bydelene. I noen bydeler er deltakelse i kommunale fritidstilbud høyere, mens i andre bydeler er en større andel deltakere i organisasjoner, lag og foreninger.

Ung i Oslo-undersøkelsen viser at langt flere ungdom med innvandrerbakgrunn sier de bruker fritidsklubbene, mens det er vanligere for ungdom uten innvandrerbakgrunn å drive med organisert idrett. Når bydelene utformer sine fritidstilbud må det tas hensyn til antall barn og unge, befolkningens levekårsutfordringer og bydelens geografi. Oslo er en by i sterk vekst og det kan forventes en fortsatt sterk vekst i årene fremover. Nye boligområder gir nye behov for utbygging av flere av kommunens tjenester som barnehager, skoler og også fritidsaktiviteter for barn og unge. Bydelene skal gi fritidstilbud til hele aldersspennet, ungdom i den eldste aldersgruppen har etterspurt gode tilbud. Fritidstiltakene skal være universelt utformet slik at også barn og unge med funksjonsnedsettelse inkluderes. Gamle og slitte lokaler, eller bydelenes behov for flere fritidstilbud, kan gi behov for oppussing, rehabilitering, ombygging og nybygg. Byrådet vil lage en kartlegging av behov for vedlikehold, rehabilitering og etablering av fritidsklubbene.

Se for øvrig Del 06 Eldre, helse og arbeid, byomfattende tiltak, kap. 362 Kriminalitetsforebygging blant ungdom.

Utviklingstrekk kompetanse og kvalitet

Barn og unges kunnskap og meninger er avgjørende for god kvalitet, effektive og treffsikre løsninger samt et velfungerende demokrati. Kommunens virksomheter skal legge til rette for at barn og unge involveres i saker som angår dem, sikre reell medvirkning og sørge for at barn og unge tas med i oppstart og evaluering av aktuelle prosesser. Det skal benyttes flere alternative metoder for barn og unges påvirkningsmuligheter tilpasset barnas alder. Byrådet ønsker forslag fra barn og unge til forbedringer og tilbud gjennom medvirkning. Kvalitetssikring, fornying og utvikling er avhengig av tilbakemeldinger og aktiv innbyggerinvolvering.

Trygge og inkluderende fritidstilbud i barn og unges nærmiljø er en basis og forutsetning for det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet som organiseres gjennom SaLTo-modellen. Dette er også viktige tiltak som også ses i sammenheng med byrådets overordnede politikk for å bekjempe levekårsutfordringer og utjevne sosiale forskjeller.

Rusproblemer kan oppstå tidlig i livet, blant annet på grunn av levekårsproblemer og traumer. Ett av hovedmålene i byrådets strategiske plan for rusfeltet er at færre innbyggere utvikler rusproblemer. Byrådet vil derfor satse på strategier knyttet til en forebyggingsoffensiv og tidligere innsats når rusproblemer oppstår. Bruker Plan-kartleggingen i 2019 viste at 585 av de 3 968 personene som mottok tjenester på grunn av rusproblemer hadde omsorg for, eller samvær med, barn. Til sammen hadde de som var kartlagt 920 barn. Det faktiske antallet barn kan være noe lavere, fordi det kan være noen kartlagte foreldre som har barn sammen og noen barn som således kan være telt to ganger. Byrådet ser derfor rusproblemer i et familie- og livsløpsperspektiv.

For de fleste barn og unge er psykiske plager forbigående, men hos noen vedvarer plagene. Sammenhengen mellom oppvekstvilkår og senere helseutvikling gjør at byrådet ser det som særlig viktig å styrke barn og unges arenaer slik at psykisk helseutfordringer unngås og ikke forsterkes. Byrådets strategi for psykisk helse i Oslo har som hovedmål at færre innbyggere får psykiske helseutfordringer, at det skal være enkelt og ubyråkratisk å ta kontakt med bydelene når innbyggere har behov for dette. Ved behov for helsetjenester, bør tjenestene være tilgjengelige og uten henvisning og vedtak. Samtaletilbudet Ung Arena har som mål å gi hjelp og støtte til barn og unge mellom 12 og 25 år og er allerede etablert flere steder i Oslo (Gamle Oslo, Frogner og Søndre Nordstrand). Byrådet vil satse ytterligere på dette tilbudet. I 2020 blir Ung Arena utvidet til Groruddalen.

Mange tiltak i fritidssektoren er preget av prosjektfinansiering. Det medfører dermed mange prosjektstillinger og midlertidige stillinger. Trygge og kompetente ansatte er viktig for å ivareta barn og unge i fritidstiltakene. De skal få hjelp til å avdekke problemer, og søke om hjelp og informasjon om aktuelle tiltak. Bydelene skal sørge for at medarbeiderne har tilstrekkelig kompetanse i arbeidet med å ivareta utsatte barn og unge. Kunnskap må deles på tvers av ulike fag og sektorområder og fra prosjektarbeider. Samarbeidet er viktig for å oppdage og unngå uheldig utvikling hos barn og unge. Kompetansehevende tiltak blant barne- og ungdomsarbeidere vektlegges. Hele og faste stillinger skal

være hovedregelen i oslo kommune. I fritidstiltakene kan det være vanskelig å tilstrebe og det er derfor viktig bydelene ansetter deltidsansatte i store nok stillingsbrøker til at de kan både være mange nok tilstede i fritidstiltakene og at de ansatte har mulighet til å delta i kompetansehevende opplæring. Større stillingsbrøker gir også ofte den effekten at de ansatte blir lengre i stillingene.

Bydelene får et årlig særskilt tilskudd til å dekke størstedelen av et årsverk til SaLTo-koordinator. Sett i lys av dagens utfordringer, med et økende antall unge som begår gjentatte lovbrudd, bør stillingene til SaLTo-koordinatorene være hele og faste.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 5 Levekårsforskjellene skal reduseres

Tiltak 1

Styrke innsatsen i det forebyggende arbeidet med barn og ungdom

Tiltak 2

Tilbud om hasjavvenningsprogram i alle bydeler

Tiltak 3

Spørre barn og unge som er pårørende om hva som kan gjøres for at de kan få den støtten og avlastningen de trenger

Mål 6 innbyggerne skal ha mulighet til å delta, bidra og bli inkludert i fellesskap

Tiltak 1

Oppgradere fritidsklubber og prioritere ungdomstiltakene

Tiltak 2

Tett oppfølging av de mest aktive unge gjengangerne og unge det er knyttet stor bekymring til

Tiltak 3

Tilrettelegge for flere jobbtillbud for ungdom

Tabell 5.8 Resultatindikatorer oppvekst

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Den registrerte barne- og ungdomskriminaliteten, antall forhold blant 1000 innbyggere. 1)	56,1	57,1	< 56,1	< 56,1
Andel barn som bor i inntektsfattige familier 2)	17,8 %	xxx	< 17,6 %	< 17,6 %
Unge som har fått hjelp ved Ungdom og rus på Legevakten 3)	731	790	< 731	< 790
Antall unge på hasjavvenningskurs arrangert av bydelen 4)	xxx	xxx	xxx	> 200

1) Kilde: SaLTo-rapporten 2018, Oslo politidistrikt

2) Kilde: Bufdir. Tall for 2018 foreligger ikke.

3) Kilde: Helseetaten

4) Ny fra 2020

4 Merknader til driftsbudsjettet

Tabell 5.9 Avsetninger (i tusen kroner)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
Forebyggende barne- og ungdomsarbeid	15 000	15 000
Byomfattende ungdomstiltak i bydelene	7 000	7 000
Søkbar pott - drift av fritidsklubber og ungdomsjobber 1)	5 000	-
Tiltak barn og unge	1 700	1 550

1) Engangstiltak ved bystyrets budsjettbehandling 2019

Tabell 5.10 Særskilte tildelinger (i tusen kroner)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
Fordelt alle bydeler - SaLTo	7 500	8 250
Bydel Gamle Oslo - Riverside	6 000	6 500
Bydel Sagene - Ung Metro	1 150	1 200
Bydel Stovner - Stovner Rockefabrikk/ Groruddalen motorsenter	4 400	4 400
Bydel Søndre Nordstrand - Hvervenbukta motorsenter	3 500	3 500
Bydel Nordre Aker - Kløverveien barnepark	250	-
Bydel Gamle Oslo - Rødheteprosjektet	960	960
Bydel St. Hanshaugen - Marteprosjektet	285	285
Finansiering av Rommen scene (Bjerke, Grorud, Stovner og Alna)1)	-	-2 700

1) Ansvar for drift av Rommen scene overføres fra Bydel Stovner til Kulturetaten

5.8 Funksjonsområde 3 – Helse og omsorg

Tabell 5.11 Funksjonsområde 3 – Helse og omsorg

		Beløp i 1000 kr	
Funksjonsområde	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Forslag 2020
Funksjonsområde 3 Helse og omsorg (bydelsfordelt)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		10 261 148	10 758 887
Sum utgifter		10 261 148	10 758 887
Netto utgifter	10 107 743	10 261 148	10 758 887

Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.

Beløp gjengitt her er funksjonsområdets andel som er lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2019 vises til vedlegg 3 i Dok.3/19.

5.8 A Helsetjenester

1 Ansvarsområde

Funksjonsområde 3 - Helsetjenester omfatter fastlegeordningen, fysioterapitjenesten, tjenester til personer med psykiske lidelser, folkehelsearbeid, miljørettet helsevern og smittevern.

Bydelene har ansvar for førstegangs helseundersøkelse av migranter mens Helseetaten har beredskapsansvar ved behov for akutte helsetjenester.

Folkehelsearbeidet skal bidra til å motvirke sosiale helseforskjeller, forebygge helsesvikt og fremme helse. Folkehelseperspektivet skal ivaretas i alle kommunens sektorer. Miljørettet helsevern og smittevern er lovfestede ansvarsområder innen det forebyggende helsearbeidet.

2 Situasjonsbeskrivelse

Byens innbyggere har tilgang til kommunale helsetjenester lokalt i bydelene.

Allmennlegetjenester er under press i hele Norge. I Oslo kommune er alle fastlegestillinger besatt, til sammen 534 stillinger. I fastlegeordningen var det 28 700 ledige listeplasser i Oslo per 01.07.2019. Det er variasjoner mellom bydelene. Under allmennlegetjenesten i Oslo kommune inngår i tillegg om lag 200 ansatte leger i sykehjem, kommunal akutt døgnenhet (KAD), legevakt, helsestasjoner og tjenester innen rusomsorg. Som hovedstad i rask vekst spiller Oslo en viktig rolle for videre utvikling av en tilgjengelig, moderne og solid fastlege- og allmennlegetjeneste.

Folkehelseplan for Oslo 2017-2020 *Helse og trivsel for alle – vårt felles ansvar*, er en strategisk plan som viser retning for Oslos folkehelsearbeid. Hovedmålet for folkehelsearbeidet i Oslo er at innbyggerne opplever god helse og trivsel, uavhengig av hvem de er og hvor de bor i Oslo. Bydelene skal sikre at planen integreres og tilpasses virksomhetenes øvrige planer og daglige arbeid. Alle virksomheter og byrådsavdelinger har oppnevnt egne folkehelsekontakter som deltar i et nettverk ledet av Helseetaten for å koordinere oppfølging av planen.

Oslo kommune er programfylke for folkehelsearbeid perioden 2017-2021. Programmet er rettet mot innovasjon og kunnskapsbasert forebyggende og helsefremmende arbeid innenfor feltet psykisk helse og rus. Målgruppen er barn og unge. Det skal bidra til å styrke kommunenes langsiktige og systematiske folkehelsearbeid. Trygg og sunn oppvekst for barn og unge er hovedsatsingsområde.

I følge WHO (World Health Organization) er antall tilfeller av meslinger i sterk økning på verdensbasis, og lav vaksinasjonsdekning er på listen over ti globale helsetrusler. Etter at vaksiner mot meslinger, kuma og røde hunder (MMR-vaksinen) ble en del av barnevaksinasjonsprogrammet i Norge i 1969, har det vært relativt få meslingstilfeller. Denne situasjonen er nå i ferd med å endre seg. Oslo er Norges mest tettbefolkede og mangfoldige by og innbyggerne reiser mye verden over. Oslo har en gjennomsnittlig vaksinasjonsrate tett opp mot landsgjennomsnittet. Likevel er det geografiske områder og miljøer der vaksinasjonsraten er lavere enn Folkehelseinstituttets anbefaling. Blant helsepersonell er det utfordrende å nå målet på 75 % vaksinasjonsdekning mot sesonginfluensa.

Bystyret har vedtatt *Handlingsplan for mennesker med funksjonsnedsettelse 2017-2020*. Tiltakene skal sikre likeverdige og koordinerte tjenester uavhengig av alder og bydelstilørighet. Bydelene legger til rette for og implementerer planen i egne tjenester og ved å delta i Helseetatens etablerte faglige nettverk.

Bystyret sluttet seg i 2018 enstemmig til byrådets strategiske plan for rusfeltet i Oslo. Planen angir en verdibasert retning for utviklingen av tjenestene på dette feltet. Hovedmålene er at færre innbyggere utvikler rusproblemer, og at innbyggere med rusproblemer får bistand ut fra sine behov til å leve et meningsfylt liv. Rusfrihet må kunne være et mål for dem som ønsker det, men ikke et krav for å få hjelp.

Byrådet har lagt fram *En psykt bra by – Strategi for psykisk helse i Oslo* (Byrådssak 194/19). Strategien vektlegger hele livsløpet og gir retning og strukturelle føringer for tjeneste- og kompetanseutvikling.

Fra og med 2020 blir det obligatorisk for kommunene å ha faste stillinger som psykolog. Gjennom flere år har det vært en øremerket statlig stimuleringsordning for å bidra til at kommunene ansetter psykologer. I 2019 har Oslo kommune fått tilskudd til 64 stillinger med en grunnfinansiering på 0,41 mill. per årsverk. Fra 2020 avvikles dette øremerkede tilskuddet og midlene legges inn i det kommunale inntektssystemet som frie inntekter. Byrådet viderefører dagens tilskuddsnivå gjennom å fordele tilsvarende midler til bydelene og etatene.

Utviklingstrekk – kompetanse, kvalitet og innhold

Folkehelsearbeidet er et prioritert område for byrådet. Byrådet vil legge til rette for utvikling av gode og tilgjengelige tjenester som er bærekraftige for fremtiden. Sammenhengen mellom oppvekstvilkår og senere helseutvikling gjør det spesielt viktig å styrke innsatsen for de yngste barna.

Velferdsteknologi og digitale selvbetjeningsløsninger skal inngå i utvikling av helsetjenestene. Dette er teknologi som gir mulighet til å mestre og kontrollere egen sykdom, skape sosiale nettverk, føle trygghet i eget hjem og til aktivisering. Bydelene vil fortsette arbeidet med spredning av trygghetsskapende teknologi.

Økende antall velferdsteknologiprodukter ute hos innbyggerne gjør det nødvendig å bygge opp og organisere en forvaltning av løsningene. For at skaleringen ikke skal stoppe opp, kreves nye strukturer ut over den enkelte bydel. Forvaltningen må være robust nok til å sikre at all teknologien hjemme hos innbyggerne fungerer til enhver tid. Gjennom byrådets omgjøring av låneordningen for velferdsteknologi er det frigitt midler som gjør det mulig å styrke infrastrukturen i sektoren. Byrådet vil fortsette arbeidet med å etablere en sikker og trygg forvaltningsstruktur for trygghetsskapende teknologi installert ute hos innbyggerne.

Det er stadig nye utfordringer innen miljørettet helsevern og smittevern i Oslo. Arbeid rettet mot faktorer i miljøet som kan være til skade for helse er viktig. Bydelsoverlegefunksjonen er sentral i det lokale arbeidet. Migrasjon og utstrakt reisevirksomhet medfører behov for økt oppmerksomhet om smittsomme sykdommer.

Byrådet ba i 2019 bydelene og Helseetaten om å iverksette tiltak for gjennomgang av vaksinasjonsstatus og kvalitetssikring av registreringer i barnevaksinasjonsprogrammet, samt å følge opp foreldre som ikke vil la barna sine vaksinere med informasjonstiltak. Arbeidet skal videreføres i 2020. Det er viktig for byrådet at innbyggerne føler seg trygge når de oppsøker helse- og omsorgstjenestene, og at de kan være sikre på at helsepersonellet de møter er vaksinert mot smittsomme sykdommer. Særlig gjelder dette vaksiner mot sesonginfluensa samt mot meslinger, kusma og røde hunder (MMR-vaksinen). Vaksinasjon av ansatte er frivillig, men arbeidsgiver plikter å kartlegge ansattes vaksinasjonsstatus og smitterisiko samt å tilby vaksinasjon. For noen arbeidsoppgaver kan arbeidsgiver vurdere at det ikke vil være forsvarlig at arbeidstakeren er uvaksinert. Byrådet har bedt Helseetaten om å utarbeide forslag til gjennomføring av yrkesvaksinasjon innen EHA-sektor og bydelene skal følge opp forslagene i 2020.

Oslo er programfylke for folkehelsearbeid i perioden 2017–2021. Programmet skal bidra til å styrke kommunenes langsiktige og systematiske folkehelsearbeid. I alt syv bydeler bidrar i seks ulike prosjekt der det er lagt stor vekt på universelle tiltak på de arenaer barn og unge oppholder seg. Det er etablert tett samarbeid med skoler, barnehager og tjenester i bydelene i tillegg til eksterne forsknings- og kompetansemiljøer. Et bredt sammensatt samarbeidsorgan fungerer som referanse. Helseetaten koordinerer programarbeidet.

Helseetaten koordinerer fallforebyggende prosjekter i bydelene hvor målgruppen er hjemmeboende eldre som er i fare for å falle. Det skal iverksettes fallforebyggende tiltak og bydelene vil få fordelt

midler fra Helseetaten til innkjøp av eksempelvis brodder og sand. Bydelenes fallforebyggende initiativer skal presenteres på tverrfaglige samlinger i regi av Helseetaten.

Byrådet har lagt fram *En psykt bra by – Strategi for psykisk helse i Oslo* (Byrådssak 194/19). Strategien har som hovedmål at færre innbyggere får psykiske helseutfordringer, at det skal være en dør inn til psykiske helsetjenester og at innbyggere som har psykiske helseutfordringer får bistand ut fra sine behov. Lett tilgjengelige tjenester og lavterskeltilbud er viktige prinsipper. Byrådet vil at innbyggere og samarbeidspartnere skal inviteres inn i planarbeid og tjenesteutvikling og at bydelene fortsetter å rekruttere erfaringskonsulenter inn i tjenestene. Medarbeiderne skal ha en faglig tyngde og være trygge i sitt samarbeide med innbyggerne.

Ung Arena er et gratis samtaletilbud for ungdom mellom 12 og 25 år hvor ungdom selv kan ta kontakt og snakke om det de har på hjertet. Byrådet vil at alle unge i Oslo skal ha en lett tilgjengelig Ung Arena og at tilbudet innføres i alle regioner i Oslo. Tilbudet er etablert i bydelene Gamle Oslo, Søndre Nordstrand og Frogner i samarbeid med Ullern, Vestre Aker og Nordre Aker. En ny Ung Arena er under planlegging i Groruddalsbydelene. Ung Arena skal kunne benyttes på tvers av bydelsgrenser, og de ulike stedene skal lære av hverandres erfaringer og utfylle hverandre.

Fra 2018 har kommunen veiledningsplikt overfor spesialisthelsetjenesten. Byrådet vil at bydelene bruker plikten til å styrke samarbeidet mellom partene ytterligere. Nasjonale helsemyndigheter har satt i gang arbeid med å utvikle standardiserte pasientforløp for rus- og psykisk helse i spesialisthelsetjenesten. Målet er å skape gode, sammenhengende og tverrgående forløp med forutsigbarhet og trygghet for pasienter og pårørende. Her må bydelene samarbeide med spesialisthelsetjenesten.

Utviklingstrekk – kapasitet

Byrådet følger nøye med i utviklingen av allmennlegetjenestene i Oslo kommune for å sikre god kapasitet, rekruttering og kompetanse. Byrådet vil fremme en strategisk og overordnet legeplan for Oslos primærhelsetjeneste, som særlig omhandler hvordan legetjenestene skal ledes og bli en mer integrert del av de øvrige helse- og omsorgstjenestene i Oslo, samt hvordan kvaliteten og utviklingen i legetjenestene skal følges opp. Bydeler og etater skal i 2020 utarbeide egne lokale legeplaner.

Nye forskriftskrav gir føringer om at leger som arbeider klinisk i kommunen, og som er ansatt etter 01.03.2017, må være spesialister i allmennmedisin eller under utdanning. Oslo kommune får lovpålagt ansvar for å organisere spesialistutdanning som går over minst fem år og inkluderer tjenestetid i kommunens institusjoner, på legevakt, i fastlegetjeneste og i spesialisthelsetjenesten. De nye føringene utfordrer legetjenestene i Oslos primærhelsetjeneste på kapasitet, stillingsforhold, avtaleverk, økonomi og samarbeid med spesialisthelsetjenesten. For at leger i Oslo skal kunne tilbys utdanningsløp som er forutsigbare, koordinerte og oppfyller læringsmålene innen normert tid, samt gir særlig kompetanse knyttet til storbyhelseutfordringer og behov for helhetlig tverrfaglig tilrettelegging, skal byrådet i 2020 etablere en permanent koordineringsenhet for spesialistutdanning av leger tilknyttet Oslo kommune ved ansettelse eller avtale.

Byrådet forutsetter at bydelene utlyser og tildeler ledige driftsavtaler for privatpraktiserende avtalefysioterapeuter som 100 % hjemler.

Somatisk helse, psykisk helse og rus skal i større grad ses under ett. Hjelp ved rusproblemer skal være lett tilgjengelig. Det betyr at førsteinstansen som blir kontaktet skal sikre at den enkelte blir vurdert og fulgt opp. Det skal utvikles pasientnære, ambulante tjenester i samarbeid mellom bydelens tjenester og sykehusene. Byrådet forutsetter at bydelene tilbyr lavterskeltilbud til personer med lettere psykiske helseproblemer.

Bydelene må forberede seg på en ytterligere vridning fra en institusjonsbasert tilnærming ved rusproblemer til en helseorientert hjelp med vekt på hjemmebaserte tiltak i lokalmiljøet, med nødvendig oppfølging i trygge, permanente boliger. Dette skal bidra til mindre særomsorg, mindre stigma og mer livskvalitet. De ordinære helsetjenestene i bydelene er en viktig aktør for å bidra til denne vridningen av

tjenestetilbudet for personer med rusproblemer i Oslo. Bydelene har fra 2019 fått fordelt midler til desentraliserte tiltak i bydelene for personer med rusproblemer, herunder til aktivitets- og helsetilbud.

Betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) ble innført fra 2019. Bydelene må forberede både kapasitet og kompetanse til å kunne gi tilpassede tjenester til disse gruppene. I dette arbeidet er pårørende en viktig støtte og ressurs.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 innbyggerne skal møte sammenhengende og tilgjengelige tjenester der medarbeiderne har riktig kompetanse og nok tid

Tiltak 1

Utvikle gode pasientforløp fra hjem til hjem i samhandling med etater og spesialisthelsetjenesten

Tiltak 2

Bidra til at innbyggerne møter "en dør" inn i tjenestene

Tiltak 3

Gjennomføre kompetansehevende tiltak som er nødvendig for å dekke brukernes behov for helsetjenester

Mål 2 Flere skal kunne bo trygt i eget hjem og leve selvstendige liv

Tiltak 1

Gjennomføre tiltak i strategisk plan for rusfeltet

Tiltak 2

Etablere ambulante team som FACT i flere bydeler

Tiltak 3

Aktiv bruk av Oslostandard for overdoseforebyggende arbeid i bydelene

Mål 3 Flere skal oppleve god helse og mestring

Tiltak 1

Tilby lavterskel behandlingstilbud til mennesker med psykiske lidelser

Tiltak 2

Følge opp tiltak i folkehelseplanen

Tiltak 3

Bidra til flere psykologer og danne tverrfaglige lag rundt personer og familier som lever med psykisk helse- og rusproblemer

Tabell 5.12 Resultatindikatorer helsetjenester

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall innbyggere over 65 år innlagt med hoftebrudd 1)	849	937	< 849	< 849
Antall liggedøgn etter meldt utskrivningsklare psykiatriske sykehusavd. 2)	970	676	< 970	< 676
Forskjeller mellom bydeler med høyest og lavest forventet levealder kvinner 3)	6,6 år	xxx	< 5,1 år	< 5,1 år
Forskjeller mellom bydeler med høyest og lavest forventet levealder menn 3)	7,5 år	xxx	< 8,2 år	< 8,2 år

1) Kilde: Norsk pasientregister

2) Kilde: bydelenes fagsystem

3) Kilde: Statistikkbanken, Oslo kommune. Tall for 2018 foreligger ikke

4 Merknader til driftsbudsjettet

Tabell 5.13 Avsetninger (i tusen kroner)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
Betalingsplikt utskrivningsklare psykisk helsevern og rus 1)	20 000	-
Folkehelseiltak	10 200	9 100
Strategi for psykisk helse - Ung Arena	2 000	5 000
Refusjon for kjøp av helsetjenester i EØS-området	3 400	3 000

1) Overført 10 mill. til bydelene fra 2020, som er videreføring av estimert utgiftsnivå i 2019

Tabell 5.14 Særskilte tildelinger (i tusen kroner)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
Kompensasjon for overdekning avtalefysioterapi	13 213	13 495
Tilskudd turnusleger	7 400	7 660
Bydel Grünerløkka - Aksept kontaktsenter	12 000	6 000
Bydel Gamle Oslo - Grønlandsleiret 31 B	4 000	4 100
Bydel St. Hanshaugen - varmtvannsbasseng	600	600
Bydel Nordre Aker - fysioterapitjenester Elverhøy skole	485	485
Bydel Alna - fysioterapitjenester Haukåsen skole	1 600	1 600

5.8 B Omsorg

1 Ansvarsområde

Omsorg omfatter helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende, habilitering, rehabilitering og hverdagsrehabilitering, aktivisering og servicetilbud til eldre og funksjonshemmede, samt heldøgns pleie- og omsorgstjenester og transport for mennesker med funksjonsnedsettelse.

2 Situasjonsbeskrivelse

Byrådet er godt i gang med omleggingen av eldreomsorgen. Oslo går nå fra å ha en institusjonsbasert eldreomsorg til å bli en by hvor det legges til rette for en aktiv alderdom og at eldre kan være sjef i eget liv. Sentrale tiltak som gjør dette mulig er 500 nye årsverk, hverdagsrehabilitering, tillitsmodellen, demensarbeidslag, aktivitetstid, dagaktivitetstilbud, trygghetsskapende teknologi/velferdsteknologi og nye botilbud.

Gjennom styrkingen av hjemmetjenesten sørger byrådet for at flere eldre kan bo lenger i eget hjem. Samtidig legges det vekt på at alle som har behov for en langtidsplass skal være trygg på at de får plass når de trenger det. I 2018 fikk 89 % av de som søkte om langtidsplass i sykehjem i Oslo innvilget sin søknad. De som fikk avslag ble innvilget andre tjenester.

Gjennom innføringen av tillitsmodellen i de hjemmebaserte tjenestene er det lagt vekt på den enkelte innbyggers ressurser, egenmestring og kontroll over eget liv. Medarbeiderne myndiggjøres og får økt ansvar, kompetanse og myndighet, mens lederne blir viktigere som veiledere. Tjenesteutøvelsen baseres på tillit og samskapning, og skal gi en bedre hverdag både for den som mottar, og for dem som gir tjenester. «Hva er viktig for deg?» er et nøkkelspørsmål i dette arbeidet.

Prinsippene i tillitsmodellen er nå videreført og gjort gjeldene gjennom Standard for tjenester i hjemmet. Standarden gjelder alle tjenester til hjemmeboende, uavhengig av alder, diagnose, funksjonsnivå og behov. Den stadfester hvilke prinsipper og føringer som gjelder for tjenestene til hjemmeboende og er et viktig redskap i arbeidet med å sikre mer likeverdige, helhetlige og koordinerte tjenester.

Implementeringen av Handlingsplan for en aldersvennlig by har i 2019 pågått for fullt. Fadderbydelene Frogner, Ullern, Sagene og Vestre Aker har sammen med Bydel Nordre Aker vært foregangsbydeler i utviklingen av Oslo som en aldersvennlig by. Innspill fra seniorer har medvirket til utplassering av flere benker i sentrum, i marka og ellers. Det første alders- og demensvennlige biblioteket er åpnet på Oppsal og Røa kjøpesenter sertifiseres som det første aldersvennlige kjøpesenteret. Seniorhuset i Frogner viser vei i ny boform, hvor seniorer involveres i nærmiljøet på en ny og spennende måte. Mange gode tiltak i bydelene synliggjør seniorene som en ressurs, samtidig som det legges til rette for samfunnsdeltagelse for seniorer på deres premisser.

Byrådet har innført aktivitetstid til brukere i hjemmebaserte tjenester, slik at eldre kan få hjelp til å delta i sosiale aktiviteter og på møteplasser på tvers av generasjoner. Bydelene er tilført 65 årsverk for å utføre aktivitetstid. Dette bidrar til at eldre hjemmeboende kan få en bedre og mer aktiv hverdag. Nærmere 1 000 tjenestemottakere har benyttet seg av tilbudet om aktivitetstid i 2019. Tilbudet videreføres i 2020.

Byrådet har gjennom søknadsordning, styrket rehabiliteringstilbudet i bydelene med over 60 årsverk. En målsetning med å tildele midler var økt samarbeid på tvers av bydelene og mellom bydeler. Tilbakemeldingen fra bydelene er at dette har bidratt til bedre tverrfaglig samarbeid i bydelenes tjenester til hjemmeboende og bedre samarbeid mellom bydeler og helsehus.

Nye botilbud, flere årsverk i hjemmetjenesten og velferdsteknologi bidrar til at flere kan bo trygt hjemme. Velferdsteknologi handler om løsninger som gir økt trygghet, mestring og aktivitet for at den enkelte skal kunne leve et mer selvstendig liv. Bydelene har ansvar for å ta i bruk og tilby løsningene, og omstille tjenestene i samarbeid med innbyggerne. Byrådet har igangsatt et spredningsprosjekt som fra 2020 skal over i drift. Trygghetsskapende teknologi som medisindispenser, sporingsteknologi (GPS) og digitale trygghetsalarmer har blitt tatt i bruk innenfor rammene av dette prosjektet. Helseetaten har, sammen med Senter for fagutvikling og forskning i Sykehjemsetaten, utviklet et kompetanseopplegg for tjenestene som bydelene kan ta i bruk.

Oslo+, program for tjenesteinnovasjon, er nå slutført. Tiltak som er utviklet i regi av programmet videreføres i bydelene.

Utviklingstrekk – kompetanse, kvalitet og innhold

Som en følge av samhandlingsreformen, og at flere innbyggere med sammensatte behov og kompliserte sykdomsbilder ønsker å bo hjemme, er det nødvendig å styrke kompetansen i tjenestene. Å bo hjemme skal oppleves trygt og meningsfylt også når behovet for helse- og omsorgstjenester melder seg. Byrådet vil legge til rette for at den enkelte skal kunne klare seg lengst mulig med egne ressurser og ha et aktivt liv. Gjennom satsingen på 500 årsverk, tilføring av ressurser til rehabilitering, demens- og dagtilbud har byrådet styrket hjemmetjenestens kapasitet, slik tjenesten er bedre skodd for å ivareta flere innbyggere i eget hjem.

Utvikling av medarbeidernes kompetanse skal gå i takt med den kunnskapsbaserte tjenesteutviklingen.

Overordnet strategisk kompetanseplan for helse- og omsorgstjenestene gir føring for bydelenes arbeid med kompetanseheving i tjenestene. Byrådet utarbeider nå et helhetlig kompetanseprogram som favner både tjenester i hjemmet, langtidshjem og helsehus. Sentralt i programmet står kompetansetiltak rettet mot nytilsatte, saksbehandlere og ledere med vedtaksmyndighet, tillitsbasert styring og ledelse, språkopplæring, autorisasjon av sykepleiere utdannet utenfor EU/EØS og spesialistutdanning for leger.

Byrådet vil at alle medarbeidere holder seg faglig oppdatert, at det legges til rette for at medarbeiderne kan ta relevant etter- og videreutdanning, og for at ufaglærte kan ta fagbrev for å bli helsefagarbeidere. Bydelene skal holde seg oppdaterte om, og benytte, etablerte statlige søknadsordningen for å øke kompetansen i tjenestene. Bydelene skal tilrettelegge lærlingeplasser innen helsearbeiderfaget i tråd med vedtatte måltall. Kliniske ernæringsfysiologer og farmasøyter skal integreres i de tverrfaglige teamene i bydelenes hjemmebaserte tjenester.

Det er fortsatt behov for å styrke medarbeidernes kompetanse i norsk språk. Ved ansettelser i helse- og omsorgstjenestene i Oslo kommune skal det, ved utlysning av stillinger for faglærte og ufaglærte, kreves at søkere som har fullført og bestått videregående opplæring eller grunnopplæring i andre land enn Norge, Sverige eller Danmark behersker norsk tilsvarende minimum nivå B1. For sykepleiere, fysioterapeuter, leger og andre med utdanning fra høyskole og universitetsnivå skal det stilles krav om norskferdigheter tilsvarende nivå C1 i Det felles europeiske rammeverket for språk. Kravene gjelder også ved bruk av vikarer og ekstravakter.

Byrådet ønsker å rekruttere og beholde gode medarbeidere i helse -og omsorgstjenesten. Bydelene skal i 2020 sammen med Sykehjemsetaten og Helseetaten utvikle en rekrutterings- og kompetansestrategi. Strategien skal også skissere ulike kursløp for medarbeidere i helse- og omsorgstjenesten. Kompetanseprogram for nyansatte skal være en del av dette og skal tas i bruk i 2020.

Innbyggere og pårørende skal oppleve at det er lett å komme i kontakt med bydelene, at de blir hørt og får medvirke når de har behov for tjenester. Mestring av egen hverdag og «hva er viktig for deg?» skal være utgangspunkt i alle møter med de som trenger tjenester. Byrådet er opptatt av at de kommunale tjenestene er tilgjengelig for innbyggerne og vil innføre et felles begrepsapparat og felles prosedyrer for mottak av henvendelser.

Tjenester tildeles etter individuell vurdering og ut fra den enkeltes mål, ressurser og behov. Vurderingen av behov skjer i et samspill mellom bruker, saksbehandler og de tjenesteutøverne som kjenner tjenestemottakeren best. Forvaltning, saksbehandling og dokumentasjon styrkes gjennom en opplæringsplan rettet mot saksbehandlere og ledere med vedtaksmyndighet.

Handlingsplan for Trygg og mangfoldig eldreomsorg og Aldersvennlig by skal legges til grunn for bydelenes arbeid. I tråd med Handlingsplan for en aldersvennlig by har det vært avsatt sentrale midler for å styrke og være pådriver for arbeidet med å utvikle Oslo som aldersvennlig by. 2019 var siste året med sentralt avsatte utprøvningsmidler til dette. Fra og med 2020 forventes det at bydelene fortsetter arbeidet med å gjøre Oslo til en aldersvennlig by, i tråd med handlingsplanen og erfaringer fra piloteringsfasen, og setter av ressurser til dette formålet. På samme måte som bydelene skal etatene i sektoren bidra til at Oslo videreutvikles som aldersvennlig by. Tverrsektorielt samarbeid er sentralt for å oppnå dette.

Ruter aldersvennlig transport bidrar til at eldre kan opprettholde et aktivt liv. Tilbudet forebygger ensomhet og isolasjon. Forsøket viser seg også å fungere som en bro mellom eksisterende kollektiv tilbud og TT- ordningen i Oslo. Ruter aldersvennlig transport er et tilbud i bydelene Nordre Aker, Sagene og Vestre Aker. Forsøket videreføres i disse bydelene i 2020.

Byrådsavdelingen for eldre, helse og arbeid er, sammen med Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester og Fylkesmannen i Oslo og Viken, Oslo kommunens regionale støtteapparat for regjeringens kvalitetsreform for eldreomsorgen, *Leve hele livet*. Byrådet ønsker at føringer gitt i

Stortingsmeldingen *Leve hele livet*, skal inngå i kvalitetsutviklingen i tjenestene med vekt på følgende innsatsområder:

- et aldersvennlig Norge
- aktivitet og fellesskap
- mat og måltider
- helsehjelp
- sammenheng og overgang i tjenester

Med en økning i antallet eldre vil også forekomsten av demens i befolkningen øke. I tråd med nasjonal faglig retningslinje om demens og kommunens egen veileder for etablering av demensteam, skal bydelene bidra til utredning ved mistanke om demens, og ha en fast kontaktperson for bruker og pårørende. Byrådet vil at demente som trenger hjemmetjenester skal følges opp av arbeidslag med riktig kompetanse.

For å møte lovkrav for kommunene om å tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demenssykdom fra 2020, har byrådsavdelingen gjennom søknadsordning gitt tilskudd til bydelene til etablering av nye plasser. Det er i 2019 etablert over 80 nye hele plasser. Midlene er fra 2020 lagt inn i bydelsrammen. Byrådet legger dermed til rette for at det etableres nye tilbud ut fra innbyggernes behov og at etablerte plasser videreføres.

Helse- og omsorgstjenestene i Oslo skal være sammenhengene og koordinerte for å sikre gode overganger mellom tjenestene. Innbyggere er spesielt sårbare i overgangene mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten, eksempelvis ved sykehusinnleggelser, og i overgangene mellom ulike kommunale tilbud. I disse situasjonene er det vesentlig at kommunikasjonen mellom bydelene og sykehuset er god, og at opplysninger om tjenestemottakerens helsetilstand er dokumentert og formidles videre. Byrådet ønsker at prinsippet «Ingen beslutning om meg uten meg» skal etterleves i all samhandling, også i samhandling mellom tjenestenivåene.

Byrådet vil videreføre arbeidet med helhetlige pasientforløp og sjekklistene for å sikre overganger mellom tjenestene. Sjekklistene skal videreutvikles og spres til alle bydeler, helsehus, langtidshjem, Forsterket rehabilitering Aker og Kommunal akutt døgnenhet. Bydelene samarbeider med Helseetaten, Sykehjemsetaten og spesialisthelsetjenesten for å sikre gode pasientforløp fra hjem til hjem. Partene har i fellesskap utarbeidet verktøy for å sikre bedre overganger i pasientforløp. Verktøyene skal nå videreutvikles og tas i bruk i samarbeid mellom de kommunale helse- og omsorgstjenestene og spesialisthelsetjenesten. Bydelene og Sykehjemsetaten skal også fortsette samarbeidet med å videreutvikle helsehuskonseptet med mål om å optimalisere rehabiliteringsforløp i tråd med brukerens behov. Bydelenes arbeid med habilitering og rehabilitering skal fremgå av bydelenes planer for helse- og omsorgstjenesten.

Studier viser at 20–60 % av hjemmeboende som mottar hjemmesykepleie, er underernærte eller i fare for å bli det. Underernæring øker risikoen for komplikasjoner, reduserer motstand mot infeksjoner, forverrer fysisk og mental funksjon og gir redusert livskvalitet. Byrådet har derfor utarbeidet en utarbeidet en strategi for ernæringsarbeid i helse- og omsorgstjenester i hjemmet «Mat styrker og gleder». Mål og tiltak i strategien, samt nasjonale anbefalinger, skal være førende for bydelenes arbeid med ernæring. Helseetaten vil følge opp bydelenes arbeid med lokale handlingsplaner og implementeringen av strategien.

Overordnet standard for tjenester i hjemmet skal legges til grunn for tjenesteutvikling og kontinuerlig forbedringsarbeid i bydelene. Den overordnede standarden vil bli etterfulgt av mer spesifikke standarder på utvalgte områder. Bydeler og etater vil bli invitert til å delta i dette arbeidet.

Strategien *En psykt bra by - Strategi for psykisk helse i Oslo*, legger føringer for utviklingen av det lokale psykiske helsearbeidet i tiden fremover. Strategien skal gjøre Oslo til en bedre by både for mennesker med behov for langvarige tjenester og til mennesker som har behov for tjenester en periode i livet, for å mestre sin livssituasjon, og omhandler hele livsløpet. Byrådet forutsetter at føringer i strategien følges

opp, både de som har betydning for kommunens ansvar og rolle i utviklingen av tjenester og kompetanse, og at det legges stor vekt på erfarings- og bruker-, og pårørendekompetanse.

Bystyret har vedtatt *Handlingsplan for mennesker med funksjonsnedsettelse 2017–2020*. Tiltakene i planen skal sikre likeverdige og koordinerte tjenester uavhengig av alder og bydelstilthørighet. Bydelene har ansvar for å følge opp tiltakene som er innenfor sine ansvarsområder, og samhandle med den enkelte tjenestemottaker og pårørende/verge, slik at flere gis mulighet for å skaffe seg egnet bolig og være i arbeid eller på dagsenter. Helseetaten følger opp planen sammen med bydelene blant annet gjennom systematisk bruk av etablerte, faglige nettverk. Det pågår et arbeid med oppdatering av status for tiltakene i planen. Det legges opp til at planen skal rulleres i 2020.

Pårørende er en viktig støtte og ressurs for tjenestemottakere og ansatte i tjenesten. For å fremme samarbeidet med pårørende vil byrådet innføre en standard for pårørendearbeid i helse- og omsorgssektoren i 2020.

Universell utforming av byen bidrar til at flere eldre og flere personer med funksjonsnedsettelse kan fungere best mulig i egne hjem og delta aktivt i arbeids- og samfunnslivet. Effektiv hjelpemiddeldistribusjon legger til rette for at den enkelte skal kunne være selvstendig. Fra juli 2019 ble Oslos Hjelpemiddellager og Hjelpemiddelteknisk samorganisert for å få en mer tilgjengelig og ressurseffektiv tjeneste. Det pågår også et arbeid knyttet til digitalisering av hjelpemiddeldistribusjonen.

For å imøtekomme veksten i eldrebefolkningen og legge til rette for at flere skal bo trygt hjemme videreføres og forsterkes byrådets arbeid med utvikling og testing av velferdsteknologi i bydelene. Erfaringene fra VIS-prosjektet legges til grunn for innføringen av nye produkter. I bydelene vil utrulling GPS for personer med demens samt utvikling av responstjenester være et prioritert område for byrådet i 2020.

Utviklingstrekk – kapasitet

Befolkningsprognosen tilsier at aldersgruppen 67-79 år vil øke med 10 % i økonomiplanperioden, 2020–2024, og 38 % frem mot 2040. Aldersgruppen 80-89 år vil i økonomiplanperioden øke med 10 % og hele 99 % frem mot 2040. I den eldste aldersgruppen, innbyggere over 90 år, tilsier prognosen en reduksjon på 2 % i perioden 2020-2024, og en økning på 101 % frem mot 2040.

Tabell 5.15 Eldrebefolkningen i Oslo

Eldrebefolkningen i Oslo - framskrevet 2020 - 2040							
	2019	2020	2024	2028	2032	2036	2040
67–79 år	53 652	54 948	60 242	62 463	66 538	71 241	76 018
80–89 år	16 171	16 554	18 618	24 824	28 828	30 919	33 006
90+ år	4 802	4 734	4 651	4 584	5 222	7 350	9 528

Kilde: Oslo kommune/statistikkbanken. Middelalternativet. Framskrevet fra 2020, oppdatert oktober 2018 basert på befolkning 01.01.2018.

Antall eldre 80 år og over ble redusert hvert år i perioden 2006- 2018. Fra 2019 snus denne trenden til en årlig økning hvert år i framskrivingsperioden. Flere eldre vil gi økt behov for alle typer omsorgstjenester. I økonomiplanperioden 2020- 2024 forventes en økning på mer enn 1 000 mottakere av praktisk bistand og helsetjenester i hjemmet 67 år og over. Andre tjenester som dagaktivitetstilbud, rehabilitering, trygghetsalarmer og velferdsteknologiske innretninger, omsorgslønn, avlastning, hjelpemidler, transporttilbud, tilrettelagte botilbud i og utenfor institusjon vil øke i takt med veksten i eldrebefolkningen.

Byrådet har som mål at alle innbyggere skal ha mulighet til å leve frie og meningsfulle liv hvor de opplever tilhørighet, mestring og trygghet. Byrådet ønsker en dreining mot flere fleksible boligløsninger for eldre. Fleksible boligløsninger skal gjøre det mulig for eldre å bli boende i samme bolig selv om hjelpebehovet endrer seg. Boligen skal kunne tilpasses den enkeltes endrede behov for hjelpemidler og tjenester.

Byrådet ønsker å dreie fokus fra en institusjonsbasert eldreomsorg til mangfold i boformer og muligheten til å kunne bo trygt i egen bolig livet ut. Oslo kommune skal tilrettelegge for nødvendige og forsvarlige helsetjenester for alle grupper. Boligtilbudene skal møte fremtidens krav slik at de lett kan tilpasses den enkeltes endrede behov.

Strategisk boligplan for eldre med hjelpebehov, er en tiårsplan for planlegging og utbygging av heldøgns omsorgstilbud for eldre i Oslo. Strategisk boligplan rulleres hvert annet år. Gjeldende plan er for perioden 2018-2028. Sammen med Seniorsmeldingen, Plan for trygg og mangfoldig eldreomsorg og Handlingsplan for en aldersvennlig by, viser Strategisk boligplan retning for byrådets satsinger. De ulike planene har betydning for fremtidig kapasitet innenfor ulike boformer for eldre.

Byrådet varslet i Sak1 2019 å samkjøre periodiseringen med skolebehovsplanen. Det vil si at neste rullering av Strategisk boligplan for eldre med hjelpebehov gjøres i 2021. I Sak1 2019 varslet Byrådet at de ønsket å gi en lengre utredning her, hvor byrådets nye innretning og dreining mot flere fleksible boligløsninger for eldre skisseres. Videre skal måltall beskrives nærmere med bakgrunn i befolkningsanalyser og innmeldte behov.

Av gjeldende plan, Strategisk boligplan for eldre med hjelpebehov 2018-2021, framgår byrådets mål om rehabilitering/erstatning av 1 400-1 800 plasser i sykehjem som ikke tilfredsstiller dagens krav. 240 av plassene som rehabiliteres/erstattes, skal bygges i landsbyform. Strategisk boligplan angir også et mål om etablering av 2 000 boliger i Omsorg+ innen 2026 og etablering av 100 lokale omsorgsboliger for eldre med kognitiv svikt.

Oslo har i flere år jobbet målbevisst med å erstatte eksisterende sykehjembygg som ikke tilfredsstiller dagens krav. Byrådet sørger for å erstatte plassene i en periode hvor behovet for sykehjems plasser er redusert, og bygger og/eller rehabiliterer 13 nye sykehjem i økonomiplanperioden.

I tillegg bygges det ut Omsorg+- boliger. Kommunen har til nå realisert 882 Omsorg+. I kommende økonomiplanperiode er det planlagt realisert 389 kommunale Omsorg+ boliger og 212 slike boliger i ideell regi.

I 2020 åpner to nye sykehjem, Lindeberg langtidshjem og Ryen helsehus med til sammen 286 plasser, samt Diakonhjemmet Omsorg+ med 124 boliger.

Pilotprosjektet Nye Oppsal vil være et referanseprosjekt for fremtidens omsorgsboliger. På samme måte jobbes det med å utvikle sambruksløsninger for beboere i sykehjem og omsorgsboliger på Mortensrud. Også i Sognsveien 80 planlegges det for et fremtidig sambruksprosjekt med flere kommunale formål, hvor blant annet heldøgns omsorgsplasser for eldre er meldt inn som behov.

Som det framgår av Sak1 2019 planlegges det utover inneværende økonomiplanperiode for 500 nye fleksible heldøgns boligtilbud.

Framskrevet befolkningsutvikling frem mot 2040 viser en stor økning i behovet for heldøgns botilbud, samtidig som det er knyttet en viss usikkerhet til andre faktorer som kan påvirke dette. Byrådet foreslår å se behovet i et lengre perspektiv og å innarbeide økt måltall på 1 000 heldøgns plasser/boliger ut over økonomiplanperioden. I strategisk boligplan 2021-2031 kommer byrådet tilbake med en periodisering og konkretisering av disse plassene/boligene. Byrådet vil følge utviklingen nøye og behovet vurderes fortløpende.

Byrådet har mål om at 25 % av heldøgns institusjonsplasser skal drives i regi av ideelle private aktører innen 2025. Det er vedtatt at sykehjem ikke skal legges ut på nytt anbud i det kommersielle markedet når eksisterende kontrakter utløper.

Tabell 5.16 Nøkkeltall for funksjonsområde omsorg

Helse og omsorg - B Omsorg (EHA)	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Andel personer 80+ pr 31.12	3,3	3,2	3,1	3,1	3,1
Netto driftsutgifter pleie og omsorg pr innbygger 1)	13 670	14 026	13 932	14 351	17 943
Netto driftsutgifter pr. mottaker av pleie- og omsorgstjenester 1)	417 905	444 957	454 865	476 144	493 252
Netto driftsutgifter pr. hjemmetjenestemottaker 1)	239 183	253 737	274 271	299 627	339 265
Andel egne innbyggere 80 år og over som mottar hjemmetjenester 2)	32,5	31,3	29,9	28,9	28,2
Andel egne innbyggere 66 år og under som mottar hjemmetjenester 2)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1
Andel egne innbyggere 67-79 år som mottar hjemmetjenester 2)	6,8	6,7	6,4	6,5	6,3
Andel egne innbyggere 80-89 år som mottar hjemmetjenester 2)	28,8	27,1	25,6	24,5	24
Andel egne innbyggere 90 år og over som mottar hjemmetjenester 2)	44,5	45	43,7	43,7	42,5
Andel egne innbyggere 80 år og over som bor i institusjon 3)	16,3	16,2	15,6	15,1	14,6
Andel egne innbyggere 67-79 år som bor i institusjon 3)	1,8	1,7	1,8	1,6	1,6
Andel egne innbyggere 80-89 år som bor i institusjon 3)	10,9	11	10,4	10,1	9,6
Andel egne innbyggere 90 år og over som bor i institusjon 3)	34,1	33	32,4	31,9	31,4
Andel sykehjemsbeboere på tidsbegrenset opphold 4)	12,2	12,2	11,9	11,1	11,3

1) Netto driftsutgifter, kommuneregnskapet, Rapporterer kun ved årsslutt pr 31.12

2) Praktisk bistand og hjemmesykepleie jf. Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-2.1. ledd nr. 6. Hjemmesykepleie skal også omfatte tjenester innenfor kategorien psykisk helsearbeid. I henhold til loven omfatter praktisk bistand hjemmehjelp, husmorvikar og annen hjelpevirksomhet i hjemmet, herunder miljøarbeid, opplæring i dagliglivets gjøremål, bo-veiledning og brukerstyrt personlig assistent.

3) Sykehjem, aldershjem og andre boformer med heldøgns omsorg og pleie som er hjemlet i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-2 nr. 6, dvs. boformer der det kan kreves vederlag for opphold i institusjon

4) Sykehjem hjemlet i lov om kommunale helse og omsorgstjenester

Andelen innbyggere 80 år og over som mottok tjenesten praktisk bistand og/eller helsetjeneste i hjemmet er redusert fra om lag 32,5 % i 2014 til 28,2 % i 2018. Andelen er høyere i aldersgruppen 90 år og over enn i gruppen 80-89 år, men begge grupper viser reduksjon. Reduksjonen er knyttet til andelen som mottar tjenesten praktisk bistand, mens andelen som mottar helsetjeneste i hjemmet er uendret. Reduksjonen i andelen som mottar praktisk bistand vises i hele landet og har sammenheng med både bedret helsetilstand og kommunenes innretning av tjenestene. Hjemmetjenestene fokuserer mer på rehabiliteringstjenester til hjemmeboende, og de eldre får hjelp til å mestre flere oppgaver selv. Dagligvarekjedene tilbyr i dag hjemlevering av varer på døren, og eldre benytter nå i større grad denne innkjøpsordningen. Helsetjenester i hjemmet innrettes etter den enkeltes behov og hver tjenestemottager får i gjennomsnitt noe mer hjelp enn tidligere.

Andelen innbyggere 80 år og over som bor fast i institusjon er redusert fra 16,3 % i 2014 til 14,6 % i 2018. I 2018 bodde 9,6 % av innbyggerne 80 - 89 år fast i institusjon, en nedgang fra 10,9 % i 2014. For aldersgruppen 90 år og over har det vært en nedgang fra 34,1 % i 2014 til 31,4 % i 2018. Nedgangen over tid har blant annet sammenheng med bedret helsetilstand blant eldrebefolkningen, utvikling av

tjenestetilbudet til hjemmeboende slik at eldre kan bo hjemme lenger, eller hele livet dersom de ønsker dette, samt utbygging av Omsorg+-boliger.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 innbyggerne skal møte sammenhengende og tilgjengelige tjenester der medarbeiderne har riktig kompetanse og nok tid

Tiltak 1

Utvikle gode pasientforløp fra hjem til hjem i samarbeid med etater og spesialisthelsetjenesten

Tiltak 2

Utvikle en overordnet rekrutteringsstrategi for helse- og omsorgstjenestene i Oslo kommune i samarbeid med bydelene

Tiltak 3

Gjennomføre kompetansehevende tiltak som er nødvendig for å dekke brukernes behov for helsetjenester

Mål 2 Flere skal kunne bo trygt i eget hjem og leve selvstendige liv

Tiltak 1

Motivere brukere til å ta imot trygghetsskapende teknologi og andre velferdsteknologiske løsninger og øke spredningen av sporingsteknologi og avstandsoppfølging til hjemmeboende

Tiltak 2

Videreføre dagaktivitetstilbud til personer med kognitiv svikt

Tiltak 3

Bruke utarbeidet standard for tjenester i hjemmet

Mål 3 Flere skal oppleve god helse og mestring

Tiltak 1

Videreføre rehabiliteringsteam i hjemmetjenestene

Tiltak 2

Videreføre tilbud om aktivitetstid i bydelene

Mål 6 innbyggerne skal ha mulighet til å delta, bidra og bli inkludert i fellesskap

Tiltak 1

Rekruttere flere innbyggere til ulikt frivillig arbeid

Tiltak 2

Tilgjengelige, attraktive og mangfoldige møteplasser i alle bydeler

Tabell 5.17 Resultatindikatorer omsorg

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel av bydelenes årsverk i pleie og omsorg med relevant fagutdanning 1)	71 %	72 %	80 %	80 %
Andel mottagere av hjemmesykepleie over 67 år som er kartlagt for ernæringsmessig risiko 2)	16 %	19 %	50 %	50 %
Antall brukere som har mottatt hverdagsrehabilitering 3)	3 366	3 548	> 3 366	> 3 548
Antall plasser dagaktivitetstilbud i bydelene for mennesker med kognitiv svikt/personer med demens sykdom 4)	303	345	> 303	> 345
Antall brukere med aktivitetstid 5)	xxx	392	xxx	1 200
Antall liggedøgn etter meldt utskrivningsklare somatiske sykehusavd. 3)	3 183	4 648	< 3 183	< 3 183

1) Kilde: KOSTRA

2) Kilde: Helsedirektoratet, Nasjonal indikator

3) Kilde: Årsstatistikk bydelene

4) Antall plasser som Helsedirektoratet gir tilskudd til

5) Kilde: Ledelsesinformasjonsverktøyet LIV

4 Merknader til driftsbudsjettet

Tabell 5.18 Avsetninger (i tusen kroner)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
500 årsverk - hjemmetjenestene 1)	22 000	-
Seniorsentre/Eldresentre - treningstilbud	3 000	3 000
Trygg og mangfoldig eldreomsorg	20 000	11 400
Aldersvennlig by	10 000	-
Ruter aldersvennlig transport	11 000	11 000
Velferdsteknologi	-	3 000
Kompetansehevende tiltak 4)	12 000	12 000

1) Midlene er overført bydelene fra 2020

2) Forutsetter et tilskudd på 8 mill. fra Fylkesmannen

Avsetningen til trygg og mangfoldig eldreomsorg er redusert som en følge av at flerårige prosjekter som ble igangsatt for å iverksette mål og strategier i bystyremelding 1/2014 Seniormeldingen nå er avsluttet.

Aldersvennlig by blir organisert som et eget prosjekt frem til og med 2019. Fra 2020 videreføres dette arbeidet som en løpende oppgave i den enkelte virksomhet.

Ruter aldersvennlig transport videreføres som et pilotprosjekt i tre bydeler i ett år til.

Tabell 5.19 Særskilte tildelinger (i tusen kroner)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
500 årsverk - forebyggende innsats hjemmetjenestene - bo trygt hjemme lengre 1)	227 000	-
500 årsverk - aktivitetstid 2)	54 000	56 000
500 årsverk - særskilt tildeling til rehabilitering og demens 3)	63 000	82 890
Driftstilskudd seniorsentre 4)	20 000	20 000
Demensplan 2020 - dagaktivitetstilbud etter FO3 kriterier 5)	19 000	-
Kompensasjonstilskudd bydeler som leier omsorgsboliger av private	9 192	9 024
Kompensasjon for lav egenbetaling sykehjem	37 438	31 908
Bydel Grünerløkka - Hjelpemiddellageret 6)	2 500	-
Bydel Nordre Aker - Marka eldresenter	1 600	1 700

1) Midlene er innlemmet i bydelenes fordelingssystem fra 2020.

2) Øremerket til formålet - tilsvarer 65 årsverk.

3) Øremerket til formålet - tilsvarer 92 årsverk - midler fordelt fra 308 i 2020.

4) Øremerket til formålet.

5) Midlene er innlemmet i bydelenes fordelingssystem fra 2020 - dagaktivitet for hjemmeboende med demenssykdom er obligatorisk

6) Innlemmet i Hjelpemiddelformidlingen i Oslo kommune fra 1. juli 2019.

5 Investeringsbudsjettet

Investeringer innenfor helse og omsorg, sykehjem, Omsorg+ og boliger til mennesker med nedsatt funksjonsevne omtales i Del 6 Byomfattende tiltak under Sykehjemetaten og i Del 10.1 Næring og eierskap – Eiendomsforetakene.

8 Verbale vedtak

Følgende verbalvedtak foreslås opphevet:

Kompensasjon for tomgangsleie i Omsorg+

Prinsipper for utgiftsdeling og kompensasjon for Omsorg+ ble behandlet i bystyresak 411/10. For Omsorg+ initiert av bydelene ble tomgangsleie kompensert fullt ut av forvaltningsbydel. For sentralt initierte Omsorg+ ble det etablert en overgangsordning for forvaltningsbydel i 2 år fra og med oppstartsåret i form av en kompensasjon på 80 % første kalenderår og 40 % andre kalenderår.

I bystyresak 290/13 ble gjeldende kompensasjonsordning utvidet til å gjelde både for prosjekter initiert av kommunen sentralt og for prosjekter initiert lokalt av bydelene og ordningen ble endret til bare å gjelde inntil Omsorg + har leid ut alle leilighetene i bygget første gang.

Disse 2 vedtakene foreslås erstattet med:

Kompensasjon for tomgangsleie i Omsorg+

Bydelene gis kompensasjon for tapte leieinntekter ved førstegangs innflytting i Omsorg+ tilsvarende 80 % dekning av tomgangsleie første fire måneder etter overtagelsesdato.

Ordningen endres til bare å gjelde inntil Omsorg+ har leid ut alle leilighetene i bygget første gang.

Ordningen skal gjelde faktisk tap av leiekostnader, ikke tap av inntekt. Byrådet får fullmakt til å utforme nærmere regler rundt dette.

Følgende verbalvedtak fra 2019 foreslås opphevet:

Krav om at søkere til stillinger innenfor pleie og omsorg i Oslo kommune skal beherske norsk språk skriftlig og muntlig

Økt fokus på pasientsikkerhet og krav om å ha en kunnskapsbasert tjeneste krever kompetanse, også på språk. Ved ansettelser i helse- og omsorgstjenestene i Oslo kommune skal det for søkere som har fullført og bestått videregående opplæring i andre land enn Norge, Sverige eller Danmark stilles krav om fremvisning av språkprøve som viser at søker behersker norsk på minimum nivå B1 på alle delprøvene. Oslo kommune skal videre jobbe for at det utarbeides norskprøver på et nivå mellom B1 og B2, for å sikre arbeidsgivere muligheten til å stille mer differensierte språkkrav. For sykepleiere, fysioterapeuter, leger

og andre med utdanning fra høyskole og universitetsnivå stilles krav om norskferdigheter tilsvarende HN-testen (Bergenstesten) på nivå «godt bestått». Nivå godt bestått på Bergenstesten tilsvarer nivå C1 i Det felles europeiske rammeverket for språk.

Foreslås erstattet med:

Krav om at søkere til stillinger innenfor pleie og omsorg i Oslo kommune skal beherske norsk språk skriftlig og muntlig.

Økt fokus på pasientsikkerhet og krav om å ha en kunnskapsbasert tjeneste krever kompetanse, også på språk. Ved ansettelser i helse- og omsorgstjenestene i Oslo kommune skal det for søkere som har fullført og bestått videregående opplæring i andre land enn Norge, Sverige eller Danmark og for ufaglærte, stilles krav om fremvisning av språkprøve som viser at søker behersker norsk på minimum nivå B1 på alle delprøvene. Oslo kommune skal videre jobbe for at det utarbeides norskprøver på et nivå mellom B1 og B2, for å sikre arbeidsgivere muligheten til å stille mer differensierte språkkrav. For sykepleiere, fysioterapeuter, leger og andre med utdanning fra høyskole og universitetsnivå stilles krav om norskferdigheter tilsvarende HN-testen (Bergenstesten) på nivå «godt bestått». Nivå godt bestått på Bergenstesten tilsvarer nivå C1 i Det felles europeiske rammeverket for språk.

5.9 Funksjonsområde 4 Sosiale tjenester og ytelser

Tabell 5.20 Funksjonsområde 4 sosiale tjenester og ytelser

		Beløp i 1000 kr	
Funksjonsområde	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Forslag 2020
FO4 Sosiale tjenester og ytelser (bydelsfordelt)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		1 700 168	1 728 606
14 Overføringsutgifter		1 379 954	1 399 858
Sum utgifter		3 080 122	3 128 464
Netto utgifter	3 034 972	3 080 122	3 128 464

Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3. Beløp gjengitt her er funksjonsområdets andel som er lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett. For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2019 vises til vedlegg 3 i Dok.3/19. Budsjettvedtak for Økonomisk sosialhjelp (KOSTRA-funksjon 281 Ytelse til livsopphold) fremgår av vedtak på artsgruppe 14.

5.9 A Sosiale tjenester

Tabell 5.21 Funksjonsområde 4 Sosiale tjenester

		Beløp i 1000 kr	
Funksjonsområde	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Forslag 2020
FO4 Sosiale tjenester			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		1 249 634	1 286 841
Sum utgifter		1 249 634	1 286 841
Netto utgifter	1 348 142	1 249 634	1 286 841

Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3. Beløp gjengitt her er funksjonsområdets andel som er lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett. For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2019 vises til vedlegg 3 i Dok.3/19.

1 Ansvarsområde

Sosiale tjenester ytes hovedsakelig av og gjennom NAV-kontorene. Folk som trenger hjelp og bistand skal møte et helhetlig og integrert tjenestetilbud. Det likeverdige partnerskapet mellom kommunen og staten skal sikre felles måloppnåelse gjennom riktige tiltak og stønader for den enkelte. Formålet er å fremme økonomisk og sosial trygghet, bedre levekårene for vanskeligstilte og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltagelse i samfunnet. Hjelpen skal medvirke til at den enkelte i størst mulig grad blir selvhjulp.

Bydelene skal bistå den enkelte med rådgivning og veiledning, praktisk bistand, boligtiltak og økonomisk sosialhjelp. Kvalifiseringstiltak og kvalifiseringsprogram, samt språk- og introduksjonsprogram er viktige virkemidler for å nå målet om selvhjulpenhet. Sosiale tjenester skal også bidra til at innbyggere i største mulig grad har egen, egnet bolig, og at de som trenger og ønsker det får nødvendig oppfølging i bolig. Aktiv bruk av de sosiale boligvirkemidlene skal hjelpe flere inn i en trygg og forutsigbar bosituasjon.

2 Situasjonsbeskrivelse

Arbeid er den viktigste faktoren for å unngå eller komme ut av fattigdom, og arbeid har en klar helse-sosial og inkluderingsgevinst. Deltakelse i arbeidslivet er viktig for å bedre leve- og oppvekstvilkår og motvirke vedvarende fattigdom og sosial eksklusjon. Den registrerte arbeidsledigheten i Oslo er relativt lav. Ved utgangen av april 2019 var 2,6 % av arbeidsstyrken registrert som helt ledige. Andelen ledige varierer mellom bydelene, fra 1,5 % i Bydel Vestre Aker til 3,7 % i Bydel Søndre Nordstrand.

Den registrerte ledigheten fanger ikke personer som kan ha noe arbeidsevne, men som av ulike årsaker verken er sysselsatt eller registrert som ledige. I enkelte delbydeler er andelen sysselsatte svært lav, og andelen som lever på trygd og stønader tilsvarende høy. Sysselsettingsandelen i Oslo i 2018 var på 77,5 % for aldersgruppen 25–66 år.

En tredjedel av Oslos befolkning har innvandrerbakgrunn. Oslo oppleves som en stadig mer åpen og inkluderende by av de som flytter hit. Minoritetsbefolkningen generelt greier seg godt målt etter arbeid, utdanning og eie av egen bolig. Sysselsettingsgrad og eie av bolig øker med botid i Norge. Innvandrernes barn tar høyere utdanning og får jobb, og innvandrerkvinnens døtre er i arbeid i høyere grad enn deres mødre. Boligsegregasjon går ned, men forskjellene mellom rik og fattig øker. Arbeidsinnvandrere har lavere lønn og får mindre uttelling av kompetanse og utdanning. I noen av delbydelene øst i Oslo, er kun 1 av 2 kvinner i arbeid. Over 60 % av mottakere av økonomisk sosialhjelp har innvandrerbakgrunn. Det er også i denne gruppen den største andelen av fattigdom og barnefattigdom finnes.

Barnefamilier har lengre gjennomsnittlig stønadperiode og mottar de høyeste beløpene. Over 17 % av alle barn i Oslo lever i husholdninger med vedvarende lavinntekt, jf. tall fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Det er langt over gjennomsnittstallet for Norge som er på litt over 10 %. Dette har sammenheng med Oslos befolkningssammensetning, der innvandrere utgjør en høy andel. Det er flest barn med innvandrerbakgrunn som bor i lavinntektshusholdninger. Store, barnerike familier, ofte med flyktningebakgrunn, der foreldrene har svak tilknytning til arbeidslivet, er en utfordring.

Mange av Oslos mest økonomisk vanskeligstilte husstander leier kommunal bolig. Det er en opphopning av levekårsutfordringer i områdene med mange kommunale boliger.

Arbeidsmarkedet trenger færre ufaglærte arbeidstakere. Det stilles i økende grad krav om fagkompetanse og norsksferdigheter. Mange som søker sosialhjelp fyller ikke kompetansekravene som arbeidslivet stiller. Ufaglærte, unge uten utdanning og arbeidserfaring og innvandrere med relativt lave kvalifikasjoner har begrensede muligheter i et arbeidsmarked der behovet for ansatte med fagbrev og høyere utdanning øker. Ufaglært arbeidskraft etterspørres i mindre grad. I Oslo fullfører over 78 % av ungdommene videregående opplæring. Dette er over landsgjennomsnittet. Antallet unge i Oslo som ikke fullfører og som havner utenfor arbeid og aktivitet er allikevel høyt. Lavt utdanningsnivå er den største risikofaktoren for at unge havner utenfor arbeid.

I 2019 ble 3 968 brukere av tjenester i bydelene knyttet til rusproblemer kartlagt gjennom BrukerPlan i Oslo kommune. Det er 44 flere enn i 2017. Kartleggingen vurderer brukerne etter åtte levekårsområder som utgjør deres samlede daglige funksjonsnivå på en levekårsindeks. Tallene avdekker relativt store variasjoner i levekår og rusbruk, både mellom bydelene i Oslo og mellom Oslo og resten av landet. Kartlagte brukere med rusproblemer i Oslo er noe eldre og har noe større alvorlighetsgrad knyttet til rusproblemene enn brukere på landsbasis. På nesten alle levekårsområdene skårer personer i Oslo dårligere enn landsgjennomsnittet. I Oslo vurderes 64 % å ha alvorlige problemer innen de fleste eller alle de kartlagte levekårsområdene. I resten av landet er andelen 50 %.

Det pågår en omstrukturering av institusjonstilbudet i Velferdsetaten i tråd med byrådets russtrategi. Det er et mål at flere skal kunne bo i boliger i bydelene med oppfølging, og ikke i det byomfattende institusjonsapparatet.

Velferdsetaten skal på sikt primært gi byomfattende bolig- og institusjonstilbud:

- til personer med sammensatte problemer og som er vanskelig å bosette for bydelene; rus/psykiske lidelser/vold
- til eldre med rusproblemer og store helseutfordringer og omsorgsbehov
- differensierte rehabiliteringsplasser med mål om flytting/tilbakeflytting til bolig i bydel
- akutt- og korttidsinstitusjoner

For at bydelene i økende grad skal kunne gi tilbud om bolig i bydel, er det behov for en omfordeling av ressurser mellom Velferdsetaten og bydelene. Bydelenes betalingsordning for rusinstitusjonsplassene kan bidra til dette. I 2019 ble bydelsbetalingen derfor økt med 50 %. For at bydelene skal kunne intensivere arbeidet med å gi god oppfølging til personer med rusproblemer i bydelene, økes bydelsbetalingen ytterligere for 2020 med 100 %. Dette medfører en omfordeling fra Velferdsetatens budsjett til bydelene på 105 mill. Hvordan endringene slår ut på bruk av plasser og oppbygging av tilbud i bydelene, vil fortsatt bli fulgt nøye.

For Velferdsetatens omsorgsinstitusjoner ble det fra 2019 innført en individuelt beregnet egenbetaling i henhold til egenbetalingsforskriften, med en makstakst fastsatt av bystyret i revidert budsjett for 2019. Det er bydelene som krever inn egenbetalingen. Ved de andre rusinstitusjonene i Velferdsetaten opphørte egenbetalingen i 2019 i påvente av en utredning av hvordan egenandel ved disse institusjonene kan innkreves i henhold til regelverket. Helsedirektoratet har nå vurdert at det kan inngås en avtale med beboeren om at enkelte av tjenestene som angis i forskriftens § 7 kan tas ut av tilbudet mot at egenbetalingen reduseres. Byrådet vil på bakgrunn av dette innføre egenbetaling også ved rehabiliteringsinstitusjonene. Det er bydelene som må kreve inn beboernes egenbetaling i henhold til forskriften.

Byrådet har vurdert ulike alternativer til egenbetalingsforskriften. Noen rehabiliteringsinstitusjoner, som fysisk og innholdsmessig kan betraktes som bolig, omhjemles til drift etter husleielovens bestemmelser, og det innføres husleie i tillegg til bydelsbetalingen. Husleie kreves inn av Velferdsetaten.

Utviklingstrekk deltakelse og inkludering- arbeid og sysselsetting

Arbeidsmarkedet er i endring, og det vil være behov for systematisk og kontinuerlig fagopplæring, etter- og videreutdanning. Andelen sysselsatte, lønns- og inntektsnivå og arbeidsledighet, har nær sammenheng med utdanningsnivået. Arbeidstakere med lav kompetanse vil tape jobber. Dette øker inkluderingsutfordringene.

Arbeidsmarkedet trenger færre ufaglærte arbeidstakere. Det stilles i økende grad krav om fagkompetanse og norsksferdigheter. Ufaglærte, unge uten utdanning og arbeidserfaring, og innvandrere med relativt lave kvalifikasjoner har begrensede muligheter i et arbeidsmarked der behovet for ansatte med fagbrev og høyere utdanning øker.

Byrådet vil ha flere i arbeid og øke sysselsettingsgraden. Det skal satses på opplæring og kvalifisering, og bydelene må arbeide med å utvikle og tilby gode kvalifiseringstiltak. God kartlegging, fleksibilitet i

tiltakene, individuell tilpasning, arbeidsrettede tiltak, tett oppfølging og bredt samarbeid både tverretattlig og med arbeidsgivere er nødvendig for å sikre gode kvalifiseringsløp.

Byrådet vil at bydelene skal tilby språkopplæring, tiltak og kvalifiseringsløp som gir reell kompetanse og som etterspørres i arbeidsmarkedet. Arbeidsføre som ikke kan nyttiggjøre seg formelle utdanningsløp skal gis nødvendig opplæring og kvalifisering for arbeid som ikke krever formalkompetanse.

Avsetningen til yrkesrettet norskopplæring (YNO) videreføres og fordeles direkte til bydelene etter kriteriene i FO4 - Sosiale tjenester. Bydelene oppfordres til å inngå samarbeid med Oslo Voksenopplæring om å gi yrkesrettet norskopplæring. Et samarbeid med voksenopplæringen, vil kunne gi et kvalitativt godt tilbud om norskopplæring, som er tilpasset deltakernes behov for lavterskel norskopplæring. Samtidig vil en kunne dra nytte av voksenopplæringens muligheter for stordrift, samordning med andre opplæringstilbud og samordning av tilbud på tvers av bydeler.

Personer med funksjonsnedsettelse er underrepresentert i arbeidslivet. Gjennom rekrutteringsordning for mennesker med funksjonsnedsettelse ansetter Oslo kommune kvalifiserte arbeidssøkere med funksjonsnedsettelse i ordinære stillinger. Ordningen er etablert som et varig tiltak.

Byrådet har styrket innsatsen slik at flere mennesker med utviklingshemming eller lignende bistandsbehov får tilbud om arbeid. I 2019 fikk alle bydeler øremerkede midler til å kartlegge arbeidssøkerne og bidra til at egnede arbeids- og aktivitetstilbud tilbys. Dette målrettede arbeidet videreføres i 2020. Helseetaten leder et to-årig prosjekt som skal føre til bedre koordinering og informasjonsflyt for arbeidstilbud og utdanning for personer med utviklingshemming. I tillegg til byrådets egne satsinger deltar Oslo kommune i Arbeids- og velferdsdirektoratets 3-årige forsøk om kommunalt ansvar for flere tilrettelagte arbeidsplasser.

Utviklingstrekk kompetanse og kvalitet – arbeid og sysselsetting

I 2018 hadde 33 % av sosialhjelpsmottakerne i Oslo barn. Blant enslige mottakere var andelen med barn 26 %, mens andelen blant mottakere i parforhold var 59 %. Blant sosialhjelpsmottakere med innvandrerbakgrunn er det en høyere andel med barn enn blant dem med norsk bakgrunn. Det er bydelstvis store forskjeller, dette har sammenheng med ulike demografiske forhold i bydelene.

Inkluderingsdugnaden er et felles samfunnsoppdrag for å få flere i jobb. Byrådets mål er økt sysselsetting og inkludering av flere i arbeidslivet. For å lykkes med økt sysselsetting og inkludering, skal det legges til grunn en ressursorientert tilnærming. Mennesker med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en besitter verdifull kompetanse og erfaringer som Oslo skal ta i bruk

Arbeidsmarkedet utvikler seg i en retning der det for personer med lavt utdanningsnivå, manglende norskerferdigheter, eller behov for tilrettelegging, blir vanskeligere å få innpass. Samtidig som mange står utenfor arbeidsfellesskapet, er det utfordringer med å skulle møte behovet for arbeidskraft og rett kompetanse innen noen sektorer og næringer. Byrådet vil at det skal skapes flere jobber for personer som sliter med å komme inn i arbeidslivet. Enklere arbeidsoppgaver og jobber kan utføres av personer uten fagkompetanse.

Barnefamilier som mottar økonomisk sosialhjelp er en prioritert gruppe for NAV. Det kreves et målrettet sosialt arbeid for bringe levekårsutsatte foreldre inn i kvalifiseringsløp, arbeid og utdanning. Arbeidet med barnefamilier som søker stønad skal innrettes systematisk med formål å avdekke nivå og omfang av hjelpebehov raskt. NAV skal ha et barne- og familieperspektivet i dette arbeidet.

Kartlegging av familiens behov, oppsøkende virksomhet, hjemmebesøk, samarbeid og medvirkning skal være en del av dette arbeidet. NAV skal samarbeide tett med øvrige tjenester i bydelen med ansvar barns for oppvekstsvilkår, helse og velferd.

I møte med familier som søker sosialhjelp er det viktig at NAV ser og forholder seg til begge foreldrene. For innvandrerkvinner med barn er det særlig viktig at de lærer norsk for å kunne følge barnas oppvekst

og utvikling i møte med helsestasjon, barnehage, skole og for integrering i samfunn og nærmiljø. Kvinner med innvandrerbakgrunn skal tilbys språkopplæring, kvalifisering og arbeidstiltak som kan føre dem ut i arbeidslivet. Skal sysselsettingsgraden øke og flere bli selvforsørget, er det en forutsetning at flere med innvandrerbakgrunn kommer i arbeid.

Unge er en prioritert gruppe som hjelpes til arbeid, utdanning og kvalifisering. Andelen unge sosialhjelpsmottakere i Oslo er relativt lav, og ungdom som mottar sosialhjelp over tid har gjerne sammensatte problem og utfordringer. Ungdom tilbys tett oppfølging og tilpassede tiltak som bygger på grundig kartlegging og nær dialog med ungdommen. Ved bruk av vilkår må disse være individuelt tilpasset og egnet til å fremme overgang til arbeid og aktivitet. Ungdom som står utenfor skole, opplæring eller arbeid har ofte sammensatte problemer og behov for flere tjenester. NAV har en viktig rolle i koordinering og samordning av virkemidler og samarbeid med andre tjenester, herunder voksenopplæringen, som er rettet mot ungdom og unge voksne. Ungdom som har mottatt tjenester etter barnevernloven og som har behov for råd og veiledning ved overgangen til voksenlivet, tilbys tilrettelagt og individuell oppfølging.

De som står for langt unna arbeid og som har de mest omfattende problemene og hjelpebehovene, må hjelpes til andre ytelser som gir inntektssikring og verdige liv. Blant langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp er det mange med dårlig helse, psykiske problemer og dårlig livskvalitet. De har gjerne mottatt ulike stønader over lang tid, som sosialhjelp og/eller arbeidsavklaringspenger, uten at de er tilstrekkelig utredet eller avklart. Endringer i statlig regelverk og trygdeytelser, som at retten til arbeidsavklaringspenger er innskrenket og antall mottakere er redusert, medfører også at flere med helseutfordringer må følges opp av kommunen og vurderes for økonomisk sosialhjelp. Bydelene må ha kompetanse på å møte brukere med komplekse utfordringer.

Alle bydelene må sikre at de har helseavklaringsteam med rett kompetanse for å avdekke behov, sikre rett hjelp og bistå med søknad og trygdeytelser. Dette krever tett oppfølging gjennom hele prosessen fra grundig kartlegging, utredning fra spesialist, til bistand med søknad om trygd, og oppfølging av søknaden og søknadsprosessen. Som følge av statlige innstramninger vil flere søke sosialhjelp, og bydelene må ta aktivt grep for avklaring mot arbeid eller trygd. De som er i behov av varige trygdeytelser skal sikres retten til det. Oslo har landes laveste andel uføre.

Utviklingstrekk deltakelse og inkludering - Boligtiltak og boligsosialt arbeid

Boligsosialt arbeid og ulike boligsosiale tiltak omfatter alt fra framskaffelse og tildeling av bolig, til individuell oppfølging, bomiljøtiltak og tiltak som hjelper den enkelte til å beholde bolig og mestre sin bo-livssituasjon. Boligvirkemidlene omfatter både statlige og kommunale låne- og støtteordninger, og boliger og botiltak for vanskeligstilte og mennesker med funksjonsnedsettelser. I 2017 og 2018 gjennomførte byrådet en særskilt satsing i noen av de mest utsatte kommunale bomiljøene. Dette intensive bomiljøarbeidet har vært et godt tilskudd til individuell tiltak og bo-oppfølging. Satsingene har hatt særlig oppmerksomhet på beboernes egen opplevelse av bomiljøet og hvilke tiltak som skal iverksettes. Metodene er nå implementert i ordinært bomiljøarbeid i bydelene.

Bydelene har ansvar for behandling av bostøtteordningene. Bydelene forventes å påse at ordningene er godt kjent, og at innbyggerne har de stønadene de har rett på.

Utviklingstrekk kompetanse og kvalitet - Boligtiltak og boligsosialt arbeid

Byrådet vektlegger at boligsosialt arbeid i Oslo kommune skal medvirke til en god bolig for innbyggere som har vanskelig for å finne eller beholde bolig, og til trygge bomiljøer. Barn skal ha en trygg oppvekst og et godt bomiljø, som ivaretar barns behov og gir rom for aktivitet og deltakelse. Barn og unge skal aktivt involveres i utformingen av tiltak som bidrar til å skape gode bomiljøer. Arbeid med blant annet særskilte bomiljøsatsinger har bidratt til at det har blitt dannet flere gårdsstyrer i kommunale gårder, herunder også organisering av barn og unge. Deltakelse og medvirkning er sentralt for å opprettholde gode bomiljø, og kan foregå i form av både formell organisering og løsere ad hoc-medvirkning fra beboere.

Byrådet satser på bo-oppfølging og bo- og miljøtiltak som kan bidra til gode og stabile boforhold, og hindre utkastelser, ustabile boforhold og bostedsløshet. Flest mulig skal kunne bo selvstendig, være deltakende og ta i bruk egne ressurser. Ved behov for bruk av døgnovernatting, skal dette være kortvarig og steder med kvalitetsavtale skal fortrinnsvis benyttes.

Det boligsosiale arbeidet rettet mot personer med rusproblemer skal vris fra midlertidige tilbud i institusjon til permanente boliger med oppfølging. For personer i aktiv rus kan bo-oppfølging være nødvendig for å bidra til at vedkommende klarer å beholde sin bolig. Bydelene skal gi bo-oppfølging slik at bo- og nærmiljøet ivaretas.

Utviklingstrekk innhold og kvalitet – rusfeltet

Bydelene spiller en avgjørende rolle i implementeringen av byrådets strategiske plan for rusfeltet i Oslo. Hovedmålene er at færre innbyggere utvikler rusproblemer, og at innbyggere med rusproblemer får bistand ut fra sine behov til å leve et meningsfylt liv.

Byrådets strategier for å nå hovedmålene er en forebyggingsoffensiv for å hindre at rusproblemer oppstår, tidligere innsats når rusproblemer oppstår, samt økt livskvalitet ved rusproblemer.

Kommunens arbeid på rusfeltet skal legge til rette for at folk får et likeverdig tilbud uavhengig av bostedsbydel. For å mestre egen helse og leve gode liv, vil byrådet at personer med rusproblemer og deres familier skal møte brede, varierte og mangfoldige tjenester i kommunen, i tråd med FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Hovedansvaret for det forebyggende arbeidet ligger hos bydelene. Fra 2019 har alle bydeler fått midler til å ansette ruskonsulent for barn og unge og til å tilby hasjavvenningsprogram.

Ung i Oslo-undersøkelsen i 2018 viste at prosentandelen unge som har drukket seg tydelig beruset på alkohol har gått betydelig ned fra 1996 til 2018. Siden siste undersøkelse i 2015 var det derimot en økning i antall unge som opplyser at de har brukt hasj og marihuana. Oslos befolkning øker, og dette stiller krav til økt forebyggende innsats for å motvirke at unge trekkes til og etablerer seg i utsatte miljøer, særlig i sentrum. Bydelene må også nyttiggjøre seg den kompetansen Velferdsetaten har når det gjelder arbeid med særlig sårbare og utsatte unge, for å kunne snu eller stanse en uheldig utvikling.

Det var 43 personer med bostedsadresse i Oslo som døde av overdose i 2017, mot 53 i 2016 (tall for 2018 kommer fra Folkehelseinstituttet høsten 2019). Byrådet har i 2019 utviklet en Oslostandard for overdoseforebyggende arbeid i bydelene. Den skal være et felles faglig utgangspunkt og sikre god kvalitet og likeverdige tjenester. Målet med standarden er en årlig reduksjon i antall overdosedødsfall, med en langsiktig null-visjon i tråd med den nasjonale overdosestrategien.

Byrådet har siden 2016 gitt midler til oppbygging av desentraliserte tiltak for personer med rusproblemer i bydelene. Fra 2019 ble midlene økt til 15 mill. som fordeles etter FO4 kriterier og øremerkes til formålet. Dette skal bidra til at flere får dekket behov for tjenester der de bor og dermed får mindre behov for å oppsøke lavterskeltjenestene i sentrum.

BrukerPlan 2019 viste at 50 % av dem som var kartlagt med rusproblemer i bydelene og som var over 50 år hadde alvorlige fysiske plager (omlag 800 personer). Fremover må man derfor anta at flere personer i denne aldersgruppa, og som ikke hører til kategorien eldre, vil ha behov for pleie- og omsorgstjenester i sykehjem. Sykehjemsetaten, sammen med representanter for bydelene og Velferdsetaten, bes om å gjennomføre et utredningsarbeid i 2020 for å beregne behovet for sykehjemsplasser de nærmeste 3-5 årene.

Utviklingstrekk deltakelse og inkludering - rusfeltet

For å lykkes med lokalbasert rusarbeid, er det viktig at tjenestene arbeider kunnskapsbasert, fremmer tillit, brukermedvirkning og tverrfaglighet. Somatisk helse, psykisk helse og rus skal i større grad ses under ett. Bedre helse og økt livskvalitet henger nøye sammen med utdanning, aktivitet, arbeid og

økonomi. Arbeid, eventuelt med individuell oppfølging for å etablere og ivareta arbeidsforholdet, bør sidestilles med annen form for tiltak med hensyn til endring- og mestring. Både kvalifiseringsprogrammet og kommunale arbeids- og inkluderingsbedrifter kan være relevante tiltak.

Byrådet vil at innbyggerne, enten de har egne rusproblemer, eller lever med andres, skal oppleve at deres erfaringer og meninger blir lyttet til og tatt hensyn til i utforming og gjennomføring av tjenestene. Det betyr at personens og pårørendes erfaringskunnskap, egne verdier og preferanser skal telle på like fot som andre typer kunnskap når beslutninger skal tas når nye tjenester skal utvikles, både på system- og individnivå.

Alle som jobber med barn og unge trenger kompetanse for å identifisere og håndtere bekymring. Byrådet vil sikre at kunnskap om traumesensitiv omsorg og konsekvenser av vold, overgrep og omsorgssvikt i større grad integreres i forebygging og behandling av psykiske problemer og lidelser og forebygging og behandling av rusproblemer.

Tabell 5.22 Nøkkeltall for funksjonsområde sosiale tjenester og ytelser

Sosiale tjenester og ytelser (EHA)	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp i løpet av året	18 620	19 168	19 627	20 375	20 401
Antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet i løpet av året 1)	2 656	2 602	2 493	2 416	2 363
Antall deltakere i introduksjonsordningen i løpet av året 1)	1 167	1 238	1 598	1 919	1 901
Andel sosialhjelpsmottakere 25-66 år i forhold til innbyggere 25-66 år	4,0	4,1	4,1	4,2	4,2
Andel sosialhjelpsmottakere 18-24 år i forhold til innbyggere 18-24 år	4,1	4,0	4,0	4,0	3,8
Gjennomsnittlig brutto utbetalt stønad til sosialhjelp pr mottaker (bidrag + lån)	60 203	64 157	65 352	67 407	67 928
Gjennomsnittlig stønadslengde økonomisk sosialhjelp - mottakere 25-66 (måneder) 2)	xxx	xxx	xxx	6,4	6,6
Gjennomsnittlig stønadslengde økonomisk sosialhjelp - mottakere 18-24 år (måneder) 2)	xxx	xxx	xxx	5,4	5,3
Andel mottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold 3)	54,6	54,8	46,3	45,3	43,2
Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	47,9	48,5	2)	52	52
Andel søknader om økonomisk sosialhjelp - behandlet innen 2 uker 1)	82	83	79	81	82
Finansiering kjøp av bolig - andel søknader behandlet innen 1 mnd. 1)	82	72	76	77	80
Søknad om kommunal bolig - andel søknader behandlet innen 3 mnd. 1)	93	94	95	95	95

1) Tall fra årsstatistikken for bydelene

2) Tall for 2016 knyttet til stønadslengder er ikke sammenliknbare med tilsvarende tall for årene før grunnet omleggingen til nytt fagsystem (Fasit) og tilhørende uttrekk av data til Kostra. 2016-tall oppgis derfor ikke.

3) Omlegging til nytt fagsystem i 2016 har også medført at «viktigste kilde til livsopphold» nå har et noe lavere og riktigere nivå i forhold til forutgående år. Endringen mellom 2015 og 2016 må derfor tolkes med forbehold. Det er også foretatt en rent språklig korreksjon av nøkkeltallet fra «hovedinntektskilde» til «viktigste kilde til livsopphold», for å være i tråd med Kostras begrepsbruk.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 innbyggerne skal møte sammenhengende og tilgjengelige tjenester der medarbeiderne har riktig kompetanse og nok tid

Tiltak 1

Sørge for god tilgjengelighet til de sosiale tjenestene for alle kommunens innbyggere

Tiltak 2

Gi flere digitaliserte tjenester for å øke tilgjengeligheten

Tiltak 3

Gi alle som mottar tjenester for rusproblemer én fast kontaktperson i bydelen

Mål 2 Flere skal kunne bo trygt i eget hjem og leve selvstendige liv

Tiltak 1

Etablere flere personer med rus og psykiske lidelser i egen bolig

Tiltak 2

Bomiljøtiltak i utsatte områder

Tiltak 3

Aktiv bruk av låne- og tilskuddsordninger slik at flere kan bo i egen eid bolig

Mål 3 Flere skal oppleve god helse og mestring

Tiltak 1

Mobilisere innbyggerens egeninnsats, egne ressurser og inntektsevne for økt selvhjulpenhet

Mål 4 Andelen sysselsatte i Oslo skal økes

Tiltak 1

Prioritere ungdom for kvalifiserende tiltak

Tiltak 2

Differensierte og tilpassede arbeidsrettede tiltak til innbyggere som trenger særskilt oppfølging i NAV-kontorene

Tiltak 3

Ta i bruk Kompetanse Norges kvalitetsstandard for norskopplæring for innvandrere

Mål 5 Levekårsforskjellene skal reduseres

Tiltak 1

Prioritere voksne i lavinntektsfamilier for kvalifisering og aktive tiltak

Tiltak 2

Bidra til helseavklaring og rett ytelse for langtidsmottakere av sosialhjelp

Mål 6 Innbyggerne skal ha mulighet til å delta, bidra og bli inkludert i fellesskap

Tiltak 1

Tilby oppfølgingssamtale for alle som henvender seg til tjenester i kommunene med behov for hjelp ved rusproblemer, eller som er pårørende

Tiltak 2

Oppfordre og hjelpe personer og familier med rusproblemer til å delta i selvhjelpsgrupper og organisere seg i brukerorganisasjoner

Tiltak 3

Undersøke og dokumentere opplevd livskvalitet hos brukeren

Tabell 5.23 Resultatindikatorer sosiale tjenester

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel positive vedtak for kommunal bolig effektivert innen 6 mnd. 1)	88 %	82 %	90 %	90 %
Antall mottakere av kontantstøtte pr desember hvert år 1)	xxx	2 409	< 2 155	< 2 409
Personer med rusutfordringer bosatt fra institusjon til bolig 2)	305	348	> 305	> 348
Sysselsettingsandel 25–66 år 3)	76,5 %	77,5 %	> 76,5 %	> 77,5 %

1)Kilde: NAV

2)Kilde: Velferdsetaten

3)Kilde: SSB

4 Merknader til driftsbudsjettet

Tabell 5.24 Avsetninger (i tusen kroner)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
Levekår, bolig og sosiale tjenester	18 000	13 000
Strategisk plan for rusfeltet - omlegging av tilskuddsordninger	45 900	25 000
Levekår, kvalifisering og arbeid 1)	5 000	-
Handlingsplan menneskehandel 2)	3 000	3 000
Gjennomføring av H73 - Kommunale boliger - husleie og sosiale støtteordninger		8 000

1) Prosjektperioden var 2016-2019

2) Treårig prosjekt som varer ut 2020

Levekår, bolig og sosiale tjenester

Under denne avsetningen foreslås en reduksjon på 5 mill. til boligsosialt utviklingsarbeid.

Strategisk plan for rusfeltet – omlegging av tilskuddsordninger.

Fra denne avsetningen fordeler byrådet 8,5 mill. til nye varige tiltak for å nå målsettingene i strategisk plan for rusfeltet. Det fordeles også midler til Velferdsetaten med 12,8 mill. og til Helseetaten med 3 mill. for å kunne opprettholde aktivitetsnivået, selv om det skjer en reduksjon i øremerkede statstilskudd til disse oppgavene. Etter prisjustering av rammen gjenstår 25 mill. til senere fordeling.

Midler til videre utredning av H73 og til varig reduksjon av husleie

Byrådet iverksetter nå første trinn i arbeidet med å sikre at husleie og støtteordninger for leietakere i kommunale boliger i Oslo får en bedre sosial profil og bidrar til at beboerne sikres gode boliger og et godt bomiljø. Vi viderefører leienivået for beboere som fikk subsidiert leie gjennom et særskilt bystyrevedtak sommeren 2019. I tillegg setter vi ned husleien til beboere i samlokaliserte boliger med bemannet personalbase og fellesarealer.

Husleiefastsettelse og treffsikre personrettede virkemidler er et komplekst fagfelt. Det har frem til fremleggelsen av Sak 1/20 ikke vært mulig å få et godt nok kunnskapsgrunnlag for å kunne fremme forslag til endringer. For å sikre at husleiefastsettelse for kommunale boliger i Oslo treffer et korrekt nivå, i kombinasjon med personrettede virkemidler som kommunale bostøtteordninger og statlig bostøtte, vil byrådet å gjennomføre en større utredning. Utredningen skal kartlegge hvilke grupper som bor i ulike boliger, behov, omfang og effekter av støtteordninger. Dette skal gi grunnlag for å vurdere hvilke kommunale virkemidler som best fanger opp ulike beboergruppers behov, og bidrar til økt aktivitet for å gi beboerne incentiver til å øke sine inntekter. En utredning skal gjennomføres slik at tiltak kan iverksettes fra 01.01.2021.

De avsatte midlene skal dekke utredningen, og inntektskutt for bydelene som følge av redusert husleie. Det vises til nærmere omtale under del 10 Næring og eierskap.

Tabell 5.25 Særskilte tildelinger (i tusen kroner)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
Bo-oppfølgingstiltak sosiale tjenester 1)	33 500	29 500
Styrket rusomsorg 2)	65 000	57 000
Boligsosiale midler 3)	5 000	-
Desentraliserte rustiltak i bydelene 4)	15 000	15 500
Fordelt alle bydeler - ruskonsulent for unge	7 500	7 500
Bydel Ullern - særskilt botilbud	400	400

1) Bystyret plussset på engangsbevilgning på 5 mill. i 2019

2) Bystyret plussset på engangsbevilgning på 10 mill. i 2019

3) Bystyret plussset på engangsbevilgning på 5 mill. i 2019

4) Midlene er øremerket formålet

8 Verbale vedtak

Følgende verbalvedtak foreslås opphevet:

Egenbetaling ved rusinstitusjoner og botilbud under Velferdsetaten

Egenbetaling ved rusinstitusjoner videreføres kun for omsorgsinstitusjoner. Fra og med 2019 overtar bydelene ansvar for å beregne og innkreve slik egenbetaling, som skal skje i medhold av *Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester i institusjon mv.*

Byrådet gis fullmakt til å fastsette husleie for beboere i private og kommunale boligtiltak under Velferdsetaten.

Foreslås erstattet med:

Egenbetaling ved rusinstitusjoner og botilbud under Velferdsetaten

- For opphold i omsorgsinstitusjoner under Velferdsetaten med full forpleining beregnes egenbetaling etter forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester. Egenbetalingen kan maksimalt utgjøre kr. 8 812 kroner per måned. Det er bydelene som beregner og krever inn egenbetalingen. Dette er en prisjustering på 3,1 % i forhold til 2019.
- For opphold i rehabiliteringsinstitusjoner under Velferdsetaten med redusert forpleining beregnes egenbetaling etter forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester fra 01.01.2020. Det er bydelene som beregner og krever inn egenbetalingen. Hvor mye egenbetaling som kan kreves vil variere som følge av ulike forpleining ved de ulike rehabiliteringsinstitusjonene.

Egenbetalingen ved de enkelte institusjoner kan maksimalt utgjøre:

Institusjon	Maks egenbetaling
Bjørnerud	6 080
Bygdøy	5 090
Fredensborg Veien videre	5 090
Karlsborg	6 344
Lassonløkken	6 476
Liakollen	6 080
Liakollen Dyretråkket leiligheter	5 090
Østensjøveien hus 1. og 2. etasje	5 948
Østensjøveien hus leiligheter 3. etasje	5 090
Østensjøveien Svingen (5)	7 070

BoSatt H25	5 090
Fredheim	8 059
Haugenstua ressurscenter	6 476
Stensløkka ressurscenter	5 090
Tyrili rehabilitering	8 059
Exit	8 059
Incita	8 059

Følgende verbalvedtak foreslås opphevet:

Bystyrets Sak 185/2019 Revidert budsjett 2019 - Effekt av regnskap 2018 mv

Bystyret ber byrådet om å fryse husleien i kommunale boliger fra 1.8.2019 til og frem til verbalvedtak H73/19 er iverksatt, og det sette av 20 millioner kroner i revidert budsjett for å dekke kostnadene til dette ut 2019.

Foreslås erstattet med:

Husleie for samlokaliserte boliger

Husleie for samlokaliserte boliger med bemannet personalbase og fellesarealer får en subsidiert leie på kr 1 995 pr. kvm. pr. år. For å unngå urimelig høy boustgift for store leiligheter, fastsettes månedlig husleie til maksimalt 1/12 av grunnbeløpet i Folketrygden. Omsorg+ boliger er ikke omfattet av dette.

Leietakere som var omfattet av H17/2006 eller fikk justert leien tilsvarende iht. vedtak 125/2019 og 185/2019, og fortsatt leier kommunal bolig, får videreført nivået på husleie bestemt i H17/2006. Husleien er knyttet til leietaker. Ordningen gjelder kun videreføring av eksisterende leieforhold. Ved inngåelse av nye leieavtaler i ovennevnte boliger, fastsettes husleien til gjengs leie, evt. i henhold til husleiereguleringen for samlokaliserte boliger hvis vilkårene for dette er oppfylt.

5.9 B Mottak og integrering av flyktninger

1 Ansvarsområde

Bydelene i Oslo har ansvar for å bosette flyktninger og tilby introduksjonsprogram. Målet er rask arbeids- og samfunnsdeltakelse. En stabil bosituasjon og individuelt introduksjonsprogram er grunnleggende for å sikre integrering. Sammen med Oslo Voksenopplæring (Oslo VO) har bydelene ansvar for å tilby introduksjonsprogram bestående av norskopplæring, samfunnskunnskap og arbeidsrettede tiltak for flyktninger som har rett og plikt til introduksjonsprogram. I tillegg er det avgjørende at flyktninger får mulighet til å delta sosialt, kulturelt og politisk på lik linje med resten av befolkningen. Dette skal gjøres i samarbeid med flyktningen, frivillige organisasjoner, utdanningsinstitusjoner og arbeidslivet i kommunen.

2 Situasjonsbeskrivelse

Selv om antall flyktninger har blitt lavere de to siste årene, er det fortsatt behov for å legge vekt på hvordan flyktningene kan benytte egne ressurser for å bli integrert i ordinært bolig- og arbeidsmarked på en rask og god måte.

I tråd med Integrerings- og mangfoldsdirektoratets (IMDi) sin anmodning har bystyret vedtatt at Oslo kommune skal bosette 250 flyktninger i 2019, inkludert 7 enslige mindreårige.

Det er bred enighet om at flyktninger skal bosettes raskest mulig, og helst innen 3 måneder etter at de er innvilget opphold. Det er byrådets ønske at flyktninger som Oslo kommune skal bosette, skal få tilbud om bosted innen denne tidsrammen. I de tilfellene der IMDi ikke sikrer at flyktningen får tilvist bosettingskommune umiddelbart etter at opphold er innvilget, og flyktningen fortsetter å bo i statlig mottak i påvente av tilvisningskommune, kan bosetting ta noe lengre tid. Tremånedersmålet blir da vanskelig å innfri. Oslos boligmarked er presset, det kan være krevende å fremskaffe egnet bolig i

bydelen som har bosettingsansvar. Til tross for dette lykkes Oslo med å bosette 95 % av flyktningene innen 6 måneder.

Antall som deltar i introduksjonsprogrammet er fortsatt høyt som følge av de store ankomstene av flyktninger de siste årene. Programmet skal styrke flyktningenes deltakelse i yrkes- og samfunnslivet og bidra til deres økonomiske selvstendighet. Byrådssak 5/17 setter et ambisiøst mål om at hver enkelt bydel skal ligge over landsgjennomsnittet i integreringsarbeidet. I 2018 viste resultatene at 64 % av deltakerne i Oslo gikk over til utdanning eller arbeid rett etter avsluttet program, mens landsgjennomsnittet lå på 55 %. Av alle fylkene hadde Oslo det beste resultatet i 2018.

Utviklingstrekk deltakelse og inkludering

Det har alltid vært store variasjoner i antall asylsøkere som kommer til Norge og antall flyktninger som skal bosettes. For tiden er disse tallene svært lave. Hittil har ansvar for bosetting av flyktninger blitt fordelt til bydelene kun i forhold til innbyggertallet. Fra 2019 bosettes flyktningene etter flere kriterier. Ett av målene er at bydeler som har en lav andel innvandrere og flyktninger skal få et større ansvar for bosetting. Dette er i tråd med Regjeringens føringer.

I tillegg til ordinært integreringstilskudd kan kommunene søke om særskilte tilskudd til flyktninger med funksjonsnedsettelse. I 2018 fikk Oslo innvilget 50 % flere søknader og tilskudd enn i 2017. Denne økningen har vedvart i 2019. Bydelene og Utdanningsetaten må fortsatt opprettholde innsatsen for å sikre at det søkes om tilskudd til alle som har rettigheter til dette.

Utviklingstrekk kompetanse og kvalitet

Byrådets mål er at den enkelte bydel skal ha bedre resultater på integreringsfeltet enn nasjonalt resultat samlet sett. Resultatutviklingen var meget god i det 12 av bydelene hadde et bedre resultat i 2018 enn året før. Resultatene mellom bydelene i 2018 varierte fra 47 til 94 %. Kun fire bydeler lå under det nasjonale gjennomsnittet, noe som er en forbedring fra tidligere år. En rekke tjenester er medvirkende når flyktninger skal bosettes. Alle skal vurderes med tanke på helse, familiesituasjon, barnehage, skole, deltakelse i lokalsamfunnet i tillegg til utarbeidelse av individuelle plan knyttet til intro. Byrådet vil at alle bydeler skal jobbe kvalitativt godt med dette, slik at det blir likeverdighet på tvers av byen og slik at flere flyktninger får et introduksjonsprogram som leder til kompetanse for dagens arbeidsliv og selvforsørgelse. Byrådet har utviklet en Oslostandard for introduksjonsprogrammet som skal legges til grunn for arbeidet med sikte på stabil og varig deltakelse i arbeidslivet. NAV-kontorene skal legge familieperspektivet til grunn når de bidrar til at innbyggerne blir aktive deltakere i samfunnslivet.

Erfaringer fra flyktningarbeid er nyttig også overfor andre innbyggere som har behov for bistand for å bli selvforsørget og aktive innbyggere. Arbeidet med flyktninger har derfor betydning langt ut over det dagens antall flyktninger tilsier. Erfaringene tas med i øvrig arbeid ved NAV-kontorene sammen med Oslo VO, NAV Oslo og sivilsamfunnet for øvrig.

Arbeidsmarkedet viser at det stadig blir færre arbeidsplasser for ufaglærte. I tillegg viser det seg at deltakelsen i arbeidslivet reduseres 8–10 år etter avslutning av intro. For å sikre varig tilknytning til arbeidslivet bør derfor utdanning vurderes brukt i større grad. Introduksjonsprogrammet skal tilrettelegges individuelt og mulighetsrommet for dette må utnyttes maksimalt.

Integrering innebærer at alle skal ha de samme muligheter, rettigheter og plikter til deltakelse i samfunnet. Inkludering betegner en prosess og et mål hvor deltakelse i fellesskapet er bygd over forskjellene. Bydelene skal bidra til at flyktningene øker sin individuelle deltakelse både faglig, sosialt og kulturelt, og medvirker i fellesskapet. Både bolig og introduksjonsprogrammet skal bygge opp under integrering. Bydelene skal i tillegg medvirke til at flyktningene tar del i sivilsamfunnet. Flyktningene kan også selv være ressurser i frivillig arbeid. Tiltak som nabohep, kopling til frivillige organisasjoner er aktuelle.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 innbyggerne skal møte sammenhengende og tilgjengelige tjenester der medarbeiderne har riktig kompetanse og nok tid

Tiltak 1

Gjennomføre tiltak i flyktningmeldingen

Mål 2 Flere skal kunne bo trygt i eget hjem og leve selvstendige liv

Tiltak 1

Benytte statlige tilskuddsordninger for flyktninger med nedsatt funksjonsevne og/eller atferdsvansker

Tiltak 2

Bosette flyktninger i tråd med fordelingsmodell i flyktningmeldingen

Mål 4 Andelen sysselsatte i Oslo skal økes

Tiltak 1

Prioritere samarbeidet mellom næringsliv, arbeidstakere og arbeidsgivere i regi av Nav-kontoret

Tiltak 2

Ta i bruk Oslostandard for introduksjonsprogrammet

Tabell 5.26 Resultatindikatorer mottak og integrering av flyktninger

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andelen som bosettes innen 6 mnd. fra innvilget oppholdstillatelse	74 %	92 %	> 74 %	> 92 %
Andel som tilbys introduksjonsprogram innen 3 mnd. etter bosetting	56 %	60 %	> 80 %	> 60 %
Andel deltakere som er i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet introduksjonsprogram	56 %	xxx	> 53 %	> 56 %

Tall fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

4 Merknader til driftsbudsjettet

Tabell 5.27 Avsetninger (i tusen kroner)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
Bosettingstilskudd flyktninger	64 400	57 400

Avsatt til bosetting av 250 flyktninger og inntil 160 selvbosettere à kr 140 000 pr bosatt flyktning

Tabell 5.28 Særskilte tildelinger (i tusen kroner)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
Bydel Grünerløkka – Quo Vadis	3 600	3 600

8 Verbale vedtak

Mottak av flyktninger

Oslo kommune tar i mot 250 flyktninger i 2020.

5.9 C Kvalifiseringsprogrammet

Tabell 5.29 Driftsbudsjett – Kvalifiseringsprogrammet

		Beløp i 1000 kr	
Funksjonsområde	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Forslag 2020
FO4 Kvalifiseringsprogrammet			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		450 534	441 764
Sum utgifter		450 534	441 764
Netto utgifter	373 769	450 534	441 764

Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.

Beløp gjengitt her er funksjonsområdets andel som er lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2019 vises til vedlegg 3 i Dok.3/19.

1 Ansvarsområde

Kvalifiseringsprogram med tilhørende kvalifiseringsstønad er et helårig og heltids program for personer med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne som er uten eller har svært begrensede ytelser fra folketrygden. Kvalifiseringsprogrammet kan innvilges flere ganger dersom deltaker fyller inngangsvilkårene. Programmet skal inneholde arbeidsrettede tiltak og arbeidssøking, og kan inneholde andre tiltak som kan støtte opp under overgangen til arbeid. Programmet skal utformes i tett samarbeid med deltakeren. Kvalifiseringsprogrammet er en lovpålagt oppgave for kommunene.

2 Situasjonsbeskrivelse

Arbeid er den viktigste nøkkelen til å komme seg ut av fattigdom. Bydelene skal tilby tiltak som støtter opp om overgangen til arbeid. Kvalifiseringsprogrammet skal bidra til å bedre arbeidslivstilknytning og levekår for folk som står i fare for å komme i en situasjon med lite aktivitet og vedvarende fattigdom. Hoveddelen av programmet skal være aktivitet som forventes å styrke overgangen til arbeid. Deltakerne skal settes i stand til å møte arbeidslivets krav og forventninger. Oslo ligger på landsbasis og sammenlignet med andre storbyer, relativt høyt på antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Bydelene skal tilpasse tjenestetilbudet og tilby kvalifiseringsprogram til de som er i målgruppen.

Byrådet merker seg at resultatene, der andelen deltakere som etter endt program går arbeid, utdanning eller statlig arbeidsrettede tiltak, varierer noe fra år til år. I 2018 var resultatet 63 %, noe som er en nedgang fra 2017. Bydelen må tilby individuelt tilrettelagte og kvalitativt gode program slik at flere kommer over i arbeid eller utdanning.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 4 Andelen sysselsatte i Oslo skal økes

Tiltak 2

Ta i bruk Kompetanse Norges kvalitetsstandard for minoritetsspråklige når norskopplæring inngår i programmet

Tabell 5.30 Resultatindikatorer kvalifiseringsprogrammet

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andelen KVP-deltakere som går til arbeid, utdanning eller statlige arbeidsrettede tiltak etter fullført program	69 %	63 %	> 69 %	> 69 %

Tall fra NAV

4 Merknader til driftsbudsjettet

Tabell 5.31 Særskilte tildelinger (i tusen kroner)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
Yrkesrettet norskopplæring 1)	26 000	-

1) Midlene er innlemmet i bydelenes fordelingssystem fra 2020

I 2019 tildeles bydelene midler til kvalifiseringsprogrammet for å kunne ha et gjennomsnittlig aktivitetsnivå per måned på til sammen 1 700 deltakere. Måltall for hver bydel tilpasses i forhold til måten midlene blir fordelt på. Dette skjer gjennom bydelenes fordelingssystem og ved bruk av kostnadsnøkler for FO4 Økonomisk sosialhjelp.

De siste årene har gjennomsnittlig antall deltakere per måned for bydelene samlet ligget klart under forventet aktivitetsnivå. Derfor foreslås det å tilpasse rammen ved å redusere måltallet med 100 personer per måned og med 25 mill. Et samlet måltall på 1 600 deltakere per måned vil fortsatt være i overkant av bydelenes aktivitetsnivå. Per 31.12.2018 var det til sammen 1 533 deltakere i kvalifiseringsprogrammet.

5.9 D Økonomisk sosialhjelp

Tabell 5.32 Driftsbudsjett økonomisk sosialhjelp

		Beløp i 1000 kr	
Funksjonsområde		Regnskap 2018	Budsjett 2019 Forslag 2020
FO4 Økonomisk sosialhjelp (Ytelse til livsopphold)			
14	Overføringsutgifter		1 379 954 1 399 858
	Sum utgifter		1 379 954 1 399 858
	Netto utgifter	1 313 061	1 379 954 1 399 858

1 Ansvarsområde

Bydelenes skal arbeide for å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet og forebygge sosiale problemer. Økonomisk sosialhjelp er en subsidiær ytelse som gis når alle andre muligheter er prøvd. Ytelsen skal sees i sammenheng med andre tiltak som kan fremme overgang til arbeid og aktiv deltakelse.

2 Situasjonsbeskrivelse

Andelen barn som lever i familier med vedvarende lavinntekt er høy. Økte boutgifter og innstramninger i den statlige bostøtten bidrar også til økning i sosialhjelpsutgiftene. Det har vært en nedgang i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Innstramninger og reduksjon i trygdeytelser, samt manglende tilpasning av statlig bostøtte til storbyens behov, fører flere over på sosialhjelp.

Frem til 2018 var det stor økning i sosialhjelpsutgiftene. I 2018 skjedde det en stabilisering av utgiftsnivået. Gjennomsnittlig antall sosialhjelpsmottakere per måned i 2018 var 9 308, en vekst på 0,8 prosent fra 2017. Gjennomsnittlig brutto utbetaling per mottaker økte også med 0,8 prosent. Dette var lavere enn den generelle prisstigningen.

Denne utviklingen fortsetter i 2019. Samlet for årets syv første måneder har det vært en nedgang på 23 mill. i netto utgifter til økonomisk sosialhjelp. Antall mottakere per måned har gått ned i 11 av 15 bydelene. Utviklingen er varierende mellom de ulike bydelene. Selv om utgiftene til økonomisk sosialhjelp

pleier å øke utover høsten, er rimelig å legge til grunn at sosialutgiftene ikke vil øke i år. Dette vil føre til av bydelene samlet sett vil oppnå besparelser i sosialhjelp sett i forhold til tildelt budsjetttramme.

Utviklingstrekk deltakelse og inkludering

NAV skal gi opplysning, råd og veiledning som kan bidra til å løse eller forebygge sosiale problemer. Kvalifisert økonomisk rådgivning, råd om privat økonomi og gjeldsrådgivning inngår i dette. Økte boutgifter som følge av høyere bolig- og leiepriser, er blant de forhold som kan føre til økt behov for råd, veiledning og økonomisk bistand. Bydelene har ansvar for behandling av bostøtteordningene, og skal bidra til at bostøtteordningene kommer innbyggerne til gode og bidrar til å gjøre dem selvhjulpne.

Ved innføringen av Digisos, digital søknad om økonomisk sosialhjelp, har innbyggernes tilgjengelighet til NAV økt. Felles IKT og telefonløsninger har også gjort det lettere for innbyggerne, da alle NAV-kontorene har ett felles telefonnummer.

Digital søknad bidrar til at det er enklere å fylle ut søknader, til mer komplette søknader, raskere ettersending av manglende dokumentasjon, mindre tid til manuell registrering og skanning og dermed mer effektiv saksbehandling. NAV-veilederne får frigjort tid til direkte brukerkontakt og oppfølging av dem som trenger det mest.

Utviklingstrekk kompetanse og kvalitet

Sosialhjelp skal sikre nødvendig livsopphold for dem som ikke har andre rettigheter eller inntektsmuligheter. Støtten er ment å være midlertidig. Ved vurdering av stønadsbehov, må NAV-kontoret se hele familiens behov. Særlig viktig er det at barnas behov blir sett, hørt og kartlagt. Barn som lever i lavinntektsfamilier må få trygge og forutsigbare rammer, og mulighet for delta på fritids-, kulturelle- og sosiale aktiviteter.

Byrådet vil fortsette arbeidet for at sosialhjelpsmottakere i størst mulig grad får tilbud om aktive tiltak og kvalifiseringsløp som fører til arbeid. Bydelene skal ha et differensiert tilbud om språkopplæring og kvalifiseringstiltak, samt utrede og avklare for arbeid eller trygd. Tett samarbeid med voksenopplæringen og bruk av det statlige tiltaksapparatet er en forutsetning. For avklaring mot eventuelle trygdeytelser er det nødvendig at bydelene har kompetanse knyttet til helseavklaring.

Personer med omfattende rus-, psykiske – og/ eller sosiale problemer skal ha mulighet til å motiveres til aktivitet. Det skal foretas en konkret og individuell vurdering av den enkeltes situasjon, herunder også vektlegge individets ressurser og interesser. Dersom de deltar i sysselsettings- eller arbeidstreningstiltak, kan inntil kr 1 500 pr. mnd. holdes utenfor utmåling av supplerende sosialhjelp.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 4 Andelen sysselsatte i Oslo skal økes

Tiltak 1

Gi rask hjelp og aktive tiltak

Tiltak 2

Avdekke innlåsnings effekter i støtteordningene

Mål 5 Levekårsforskjellene skal reduseres

Tiltak 1

Vektlegge barn og unges behov ved utmåling av sosialhjelp

Tabell 5.33 Resultatindikatorer økonomisk sosialhjelp

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel søknader om økonomisk sosialhjelp - behandlet innen 2 uker 1)	81 %	82 %	95 %	95 %
Andel av mottakerne som har sosialhjelp som viktigste inntektskilde 2)	45 %	43 %	< 45 %	< 43 %

1) Velferdsetaten

2) Kilde: KOSTRA

4 Merknader til driftsbudsjettet

Tabell 5.34 Særskilte tildelinger (tall i tusen)

	Dok 3 2019	Sak 1 2020
Bydel Grünerløkka - Human Trafficking Support Oslo 1)	5 000	4 000

1) Tilpasning til nåværende aktivitetsnivå.

På grunn av klar nedgang i sosialhjelpsutgiftene i år, foreslås det at sosialhjelpsrammen reduseres med 27,6 mill. og deretter prisjusteres. Det legges til grunn at budsjettrammen for 2020 er realistisk.

5.10 Bydelene avsetninger eldre, helse og arbeid

Tabell 5.35 Driftsbudsjett

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
308 Bydelene avsetn. eldre, helse og arbeid (EHA)			
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	44 222	295 932	224 228
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3 546	0	0
14 Overføringsutgifter	4 078	17 480	15 580
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	19 788	0	0
Sum utgifter	71 634	313 412	239 808
16 Salgsinntekter	-6 813	0	0
17 Refusjoner	-1 331	0	0
18 Overføringsinntekter	-32 801	-8 000	-8 000
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-12 788	0	0
Sum inntekter	-53 733	-8 000	-8 000
Netto utgifter	17 901	305 412	231 808

Tabell 5.36 Avsetninger (tall i tusen)

Funksjonsområde 1 - Administrasjon og fellestjenester (FO1)		Hele 1000 kr
23080101	Utviklingstiltak	7 000
23082000	IKT tiltak EHS sektor	23 000
23084005	Strategisk kompetanse - digitalisering i EHA	3 000
23080053	Oppfølging av - og prosjekter i bydeler	2 000
23084001	Kompetansepolitisk strategi	2 000
23084002	Heltidskultur - prosjekt	9 000
23084006	Bydelsreform	4 000
	Ufordelt reserve	2 358

Funksjonsområde 2B - Oppvekst (FO2B)		Hele 1000 kr
23083032	Forebyggende barne- og ungdomsarbeid	15 000
23080030	Byomfattende ungdomstiltak i bydelene	7 000
23080033	Tiltak barn og unge	1 550

Funksjonsområde 3 - Helse og omsorg (FO3)		Hele 1000 kr
23080106	Folkehelsetiltak	9 100
23084004	Strategi for psykisk helse – Ung Arena	5 000
23080036	Refusjon for kjøp av helsetjenester i EØS-området	3 000
23083010	Seniorsentre/eldresentre - treningstilbud	3 000
23083030	Trygg og mangfoldig eldreomsorg	11 400
23083022	Ruter aldersvennlig transport	11 000
23083021	Velferdsteknologi	3 000
33083010	Kompetansehevende tiltak - med statlig finansiering	8 000
23087001	Kompetansehevende tiltak - ren kommunal finansiering	4 000

Funksjonsområde 4 - Sosiale tjenester og ytelser (FO4)		Hele 1000 kr
23080098	Bosettingstilskudd flyktninger (art 11)	41 820
23080098	Bosettingstilskudd flyktninger (art 14)	15 580
23083053	Strategisk plan for rusfeltet - omlegging av tilskuddsordninger	25 000
23083051	Levekår, bolig og sosiale tjenester	13 000
23083054	Handlingsplan menneskehandel	3 000
23083056	Gjennomføring av H73 - Kommunale boliger - husleie og sosiale støtteordninger	8 000

Brutto	239 808
Tilskudd fra fylkesmannen til kompetansetiltak	-8 000
Netto	231 808

Det vises til nærmere omtale under hvert av funksjonsområdene.

Bosettingstilskuddet gjelder mottak av i alt 250 flyktninger og inntil 160 selvbosettere/ familiegjenforente. Tilskuddet utgjør 0,140 mill. per bosatt flyktning fordelt med kr 102 000 til sosiale tjenester og kr 38 000 til økonomisk sosialhjelp.

Ufordelt reserve utgjør 2,4 mill.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 5.37 Investeringer eldre helse og arbeid

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
308 Bydelene avsetn. eldre, helse og arbeid (EHA)			
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	25 771	75 750	58 000
Sum utgifter	25 771	75 750	58 000
07 Refusjoner	0	-11 150	-7 600
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-7 000	0	0
Sum inntekter	-7 000	-11 150	-7 600
Netto utgifter	18 771	64 600	50 400

Tabell 5.38 Investeringsoversikt, kapittel 308 Bydelene avsetning, eldre helse og arbeid

Bydelene avsetn. eldre, helse og arbeid (EHA)		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnummer og navn:									
113041	El-biler			20 000	20 000	20 000	20 000		
116019	IKT fagsystemportefølje/plattform			24 000	23 500	38 000	38 000		
119027	Nytt bostøttesystem	42 500		14 000	14 500	0	0	14 000	1/19 - 4/21
	Sum investeringsutgifter			58 000	58 000	58 000	58 000		
116019	IKT fagsystemportefølje/plattform	Investeringsmoms		-4 800	-4 700	-7 600	-7 600		
119027	Nytt bostøttesystem	Investeringsmoms		-2 800	-2 900	0	0		
	Sum kapittel finansiering			-7 600	-7 600	-7 600	-7 600		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			50 400	50 400	50 400	50 400		

Ved utskiftning av kommunens bilpark skal det som hovedregel anskaffes biler med nullutslippsteknologi eller biler med klimanøytral drivstofftyper. Byrådet avsetter 20 mill. årlig i en intern låneordning for bydelene til anskaffelse av slike biler.

Byrådet viderefører en avsetning på 38 mill. årlig til oppgradering og vedlikehold av fagsystemer innenfor området eldre, helse og arbeid.

5.11 ASSS indikatorer for tjenester under EHA og OVK

ASSS (Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner) er et nettverk for de 10 største kommunene i landet. Hovedfokus er utvikling og analyse av styringsdata på overordnet nivå. ASSS har utviklet indikatorer på flere tjenesteområder for å kunne sammenligne ressursbruk, tjenesteproduksjon, dekningsgrader, enhetskostnader og kvalitet. Her følger et utvalg av indikatorer hvor Oslo kommune sammenlignes med gjennomsnittet av ASSS

Pleie og omsorg

Tabell 5.39 Pleie og omsorg

Indikatorer for pleie og omsorg	Oslo 2017	Oslo 2018	ASSS 2017 3)	ASSS 2018 3)
Netto driftsutgifter hjemmetjenester 67 år og eldre pr innbygger 67 år og eldre	14 131	15 821	16 412	17 671
Andel av innbyggere 80 år og eldre som mottar hjemmetjenester 1)	28,2	27,9	28,7	28,1
Andel av innbyggere 80 år og eldre som bor i institusjon 2)	15,9	15,1	14,2	13,7
Netto driftsutgifter hjemmetjenester 0-66 år pr bruker 0-66 år	475 088	531 849	380 340	421 367
Netto driftsutgifter hjemmetjenester 67 år og eldre pr bruker 67 år og eldre	110 555	125 710	127 584	140 652
Andel årsverk i pleie og omsorg med fagutdanning	71 %	72 %	73 %	74 %

Kilde: ASSS rapport august 2018

1) Gjelder KOSTRA-funksjon 254, dvs. flg. tjenester: Praktisk bistand: hjelp til daglige gjøremål, Praktisk bistand - opplæring i daglige gjøremål, Praktisk bistand: brukerstyrt personlig assistanse BPA, helsetjenester i hjemmet (tidl. «hjemmesykepleie»), avlastning utenfor institusjon og omsorgslønn.

2) Beboere 80 år og over på institusjon, dvs. sykehjem eller aldershjem pr. 31.12. Både langtidsopphold og tidsbegrenset opphold er inkludert, eksklusive avlastningsopphold.

I Oslo kommune bruker hjemmetjenesten mindre ressurser til brukere 67 år og over sett i forhold til antall innbyggere i denne målgruppen. En viktig forklaring på dette er at i Oslo bor en større andel av innbyggere 67 år og over i institusjon, og mottar derfor ikke hjemmetjenester.

For hjemmetjenester viser tabellen at i Oslo økte utgifter pr innbygger over 67 år med ca. 12 % fra 2017 til 2018. Dette er en vesentlig sterkere økning enn gjennomsnitt for kommunene i ASSS, som hadde en utgiftsøkning på ca. 8 %.

Felles for Oslo og ASSS er at det er en synkende andel av innbyggere 80 år og over som mottar pleie og omsorgstjenester. Bruksraten går ned både for hjemmetjenester og institusjon. Det skjer både en vridning fra institusjon til hjemmetjenester, endringer i tjenestetilbudet og en forbedring i helsetilstanden til hjemmeboende eldre som gjør at færre trenger hjelp. Utbygging av Omsorg + boliger, styrking av rehabiliteringstjenester, tilbud om aktivitetsfremmende tiltak og teknologisk utvikling bidrar til mestring og selvhjelpenhet for hjemmeboende eldre i Oslo.

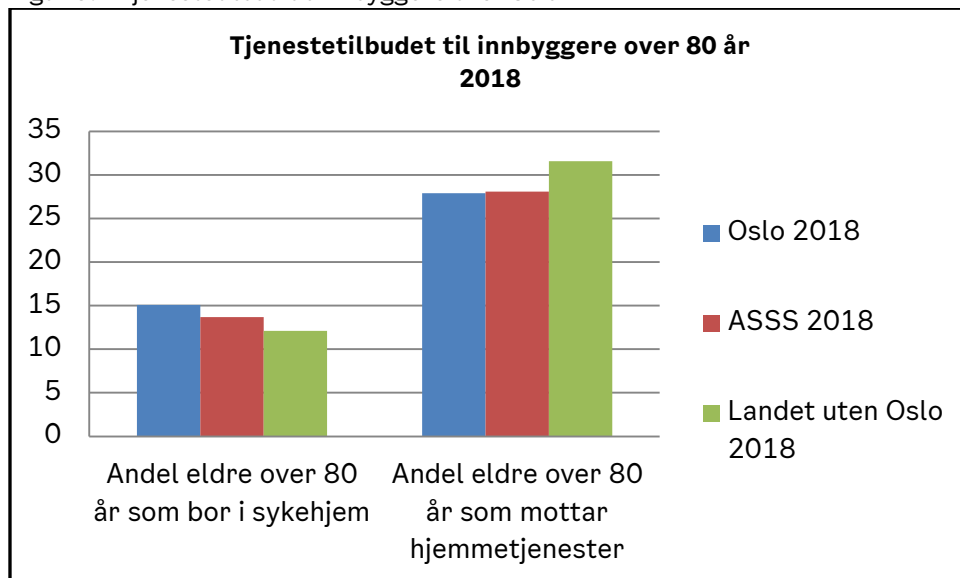
For innbyggere 67 år og over som får hjemmetjenester, var det i Oslo en sterk økning i utgifter pr bruker. Utgiftene økte med ca. 14 %. Dette har blant annet sammenheng med byrådet satsing på å få 500 flere årsverk i tjenester til hjemmeboende innen utgangen av 2019.

For innbyggere 80 år og over er det en noe lavere andel som får hjemmetjenester og en høyere andel som bor i institusjon i Oslo kommune enn i ASSS.

For netto driftsutgifter pr hjemmetjenestemottaker 0-66 år ligger kommunen 26 % høyere enn gjennomsnittet for ASSS. I Oslo økte utgiftene med 12 % fra 2017 til 2018. Tilsvarende økning for ASSS var 11 %.

Oslo kommune har med 72 % en lavere andel årsverk i pleie og omsorg med fagutdanning enn ASSS snittet. Andelen økte med 1 % både i ASSS og Oslo fra 2017 til 2018.

Figur 5.2 Tjenestetilbud til innbyggere over 80 år

Oslo kommune har en noe mindre andel mottagere av hjemmetjenester og en større andel eldre på institusjon enn snittet av ASSS kommunene og landet uten Oslo. En årsak kan være dårlig tilrettelagte boliger eksempelvis uten heis. Det er store levkårsforskjeller mellom bydelene og byrådet er opptatt av tiltak som kan utjevne disse forskjellene. I de store byene er utviklingen at flere eldre bor hjemme og får mer tjenester i hjemmet. Oslo kommune bygger nå ut nye tilrettelagte boliger og boformer hvor målet er kombinasjonen av frihet og trygghet.

Kommunehelsetjenesten

Tabell 5.40 Kommunehelsetjenesten

Indikatorer for kommunehelsetjenesten	Oslo 2017	Oslo 2018	ASSS 2017 2)	ASSS 2018 2)
Netto driftsutgifter pr innbygger til kommunehelsetjenesten	2 317	2 562	2 290	2 527
Årsverk helsestasjon- og skolehelsetjeneste pr 10 000 innbyggere 0-20 år	40,2	45,0	35,4	38,6
Årsverk fysioterapeuter pr 10 000 innbyggere	8,8	8,7	8,8	8,8
Årsverk ergoterapeuter pr 10 000 innbyggere	2,8	3,0	2,4	3,1
Reservekapasitet fastleger 1)	104	103	103	102

1) Indikatoren angir kapasiteten (listetaket) i forhold til antall pasienter på listene i prosent. En verdi > 100 betyr at det er ledig plass. Data hentes fra Helsedirektoratets Fastlegeregister og gjelder pr. 31.12. Beregning: ("Kapasitet hos fastlegene (iht. liste)" / ("Antall pasienter pp fastlegeliste")) * 100

2) Vektet gjennomsnitt for de ti ASSS kommunene Tromsø, Trondheim, Bergen, Stavanger, Sandnes, Kristiansand, Drammen, Bærum, Fredrikstad og Oslo.

Oslo kommune har høyere netto driftsutgifter pr innbygger til kommunehelsetjenesten, og flere årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per innbyggere 0-20 år enn gjennomsnittet i ASSS. Kapasiteten i helsestasjons- og skolehelsetjenesten har økt både i Oslo og i øvrige ASSS kommuner i 2018.

Fysioterapitjenesten i Oslo viser at antall årsverk fysioterapeut totalt pr. 10 000 innbyggere er redusert fra 8,8 årsverk (2017) til 8,7 årsverk (2018), noe lavere enn gjennomsnittsnivået for ASSS-kommunene. Nivået for antall årsverk ergoterapeutressurs totalt pr. 10 000 innbyggere har økt fra 2,8 (2017) til 3,0 (2018). Snittet for ASSS-kommunene var 3,1 i 2018.

Reservekapasitet for fastleger sier noe om legetilbudet, ettersom høyt tilbud av leger gjør at innbyggerne har flere fastleger å velge mellom og at det er ledig legekapasitet i kommunen. I Oslo kommune var reservekapasiteten i 2018 noe høyere enn for snittet i ASSS.

Sosialtjenesten

Tabell 5.41 Indikatorer for sosialtjenesten

Indikatorer for sosialtjenesten	Oslo 2017	Oslo 2018	ASSS 2017 2)	ASSS 2018 2)
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten ¹⁾ pr. innbygger 18-66 år	7 431	7 667	5 741	6 052
Andel sosialhjelpsmottakere 18-24 år av innbyggere 18-24 år	4,0	3,8	4,9	4,7
Andel sosialhjelpsmottakere 25-66 år av innbyggere 25-66 år	4,2	4,2	3,8	3,8
Stønad (bidrag+lån) pr sosialhjelpsmottaker	67 407	67 928	56 823	58 773
Andel deltakere som gikk til arbeid/utdanning etter fullført KVP	69	63	67	66

1) Sosialtjenesten omfatter i denne sammenhengen Kostra-kategoriene F242, 243, 273, 276 og 281.

2) Vektet gjennomsnitt for de ti ASSS kommunene Tromsø, Trondheim, Bergen, Stavanger, Sandnes, Kristiansand, Drammen, Bærum, Fredrikstad og Oslo.

Oslo kommune har høyere netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene. I tillegg til råd, veiledning, oppfølging og forebygging, og utgifter til økonomisk sosialhjelp, omfatter sosialtjenesten i denne sammenhengen også utgifter til rusomsorg, kvalifiseringsprogrammet og andre arbeidsrettede tiltak i kommunal regi. Oslos relativt høye utgiftsnivå må sees i sammenheng med at byen også har det høyest beregnede utgiftsbehovet for sosialtjenesten pr innbygger i statens inntektssystem for kommunene. Forskjeller i utgiftsbehovet er definert ved behovsnøkkelen i det statlige inntektssystemet for kommunene. Forskjellene varierer noe fra år til år. Oslos beregnede relative merbehov i forhold til ASSS-kommunene har sunket gjennom de siste årene.

I 2018 var Oslos netto driftsutgifter til sosiale tjenester pr innbygger 18-66 år 27 % høyere enn gjennomsnittet for ASSS. Dette er to prosentpoeng lavere enn i 2017.

Oslo har en langt lavere andel personer i aldersgruppen 18-24 år som har mottatt økonomisk sosialhjelp i løpet av året enn det som er gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Dette er som tidligere år, og reflekterer Oslos satsning på å gi hjelp til ungdom med å skaffe arbeid eller fortsette skolegang, framfor å bli mottakere av sosialstønad.

I aldersgruppen 25-66 år er det derimot en større andel som mottar sosialhjelp i Oslo enn gjennomsnittlig innenfor ASSS. Oslo har den høyeste andelen i ASSS, noe som gjenspeiler det høye beregnede utgiftsbehovet i kommunen.

Gjennomsnittlig tilkjent stønad (bidrag og lån) pr. sosialhjelpsmottaker er vesentlig høyere i Oslo enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Dette utgiftsnivået avhenger av flere forhold. Det handler blant annet om stønadslengde i løpet av året, størrelse på husstanden, mottakernes øvrige inntektsgrunnlag, boligmarked og boutgifter, kostnadsnivået lokalt, utmålingspraksisen i kommunen og eksistensen av

andre kommunale ordninger (for eksempel kommunale bostøtteordninger). I Oslo var det en økning i tilkjent stønad pr. mottaker på om lag 1 % fra 2017 til 2018. Gjennomsnittlig økning for ASSS-kommunene var 3,4 %.

Andelen deltakere som går til arbeid, utdanning eller statlige arbeidsrettede tiltak etter fullført kvalifiseringsprogram (KVP) er en viktig resultatindikator for sosialtjenesten. Mens andelen i Oslo i flere år lå godt over gjennomsnittet for ASSS-kommunene, ble Oslo i 2016 innhentet og passert av gjennomsnittet i ASSS. I 2018 ligger Oslos resultater på om lag 3 prosentpoeng under gjennomsnittet for ASSS.

5.12 Bydelsfordeling av ordinær drift og økonomisk sosialhjelp

Tabell 5.42 Utvikling av bydelsfordelt ramme og spesifikasjon av rammen for 2020

Beløp i 1 000 kr

Kapittel	Regnskap 2018	Dok.3/ 2019	Forslag 2020	Herav drifts- ramme 2020	Herav økonomisk sosialhjelp 2020
001 Bydel Gamle Oslo	1 946 802	1 944 755	2 039 455	1 841 200	198 255
002 Bydel Grünerløkka	1 735 500	1 744 977	1 789 696	1 618 759	170 937
003 Bydel Sagene	1 410 984	1 426 822	1 462 490	1 346 617	115 873
004 Bydel St. Hanshaugen	1 024 049	1 054 403	1 100 556	1 010 940	89 616
005 Bydel Frogner	1 498 885	1 523 190	1 608 724	1 520 208	88 516
006 Bydel Ullern	1 035 306	1 072 779	1 124 781	1 102 406	22 375
007 Bydel Vestre Aker	1 515 863	1 482 950	1 556 603	1 523 829	32 774
008 Bydel Nordre Aker	1 672 176	1 701 704	1 785 102	1 742 047	43 055
009 Bydel Bjerke	1 222 500	1 227 502	1 263 462	1 175 652	87 810
010 Bydel Grorud	1 222 487	1 188 429	1 252 191	1 170 527	81 664
011 Bydel Stovner	1 397 292	1 350 395	1 439 376	1 331 817	107 559
012 Bydel Alna	2 043 176	2 092 703	2 131 943	2 005 816	126 127
013 Bydel Østensjø	1 952 043	1 952 203	2 020 474	1 951 953	68 521
014 Bydel Nordstrand	1 674 454	1 723 290	1 791 257	1 747 044	44 213
015 Bydel Søndre Nordstrand	1 485 620	1 542 598	1 598 127	1 475 564	122 563
Sum bydelsfordelt ramme	22 837 137	23 028 700	23 964 237	22 564 379	1 399 858

I tabell 5.42 vises hvordan bydelsfordelt budsjettamme på 23 964,2 mill. er foreslått fordelt på de 15 bydelenes driftsrammer og økonomisk sosialhjelp for 2020.

5.13 Spesifikasjon av budsjettrammer for bydelene 2020

Bydelssektorens budsjettramme

Av den bydelsfordelte rammen på 23 964,2 mill. utgjør 22 181,9 mill. kriteriefordelt ramme inkl. lønns- og priskompensasjon og 1 782,4 mill. særskilte tildelinger og inndekking av merforbruk. Etter å ha lagt til 808,4 mill. i sentrale avsetninger får man 24 772,6 mill. Når anslag for bydelenes inntekter på 4 356,0 mill. er lagt til, blir bydelssektorens brutto budsjettramme 29 128,6 mill. Anslag for bydelenes inntekter kan endres som følge av bydelenes budsjetter og oppdateres i vedtatt budsjett (Dok.3/20).

Tabell 5.43 Bydelssektorens brutto budsjettramme

Beløp i 1000 kr	
Rammer	Forslag budsjett 2020
Kriteriefordelt ramme inkl. lønns- og priskompensasjon	22 181 870
Særskilte tildelinger og inndekking av merforbruk	1 782 367
Samlet bydelsfordelt budsjettramme i byrådets budsjettforslag	23 964 237
Sentrale avsetninger (jf. spesifikasjon i tabell 5.44)	808 377
Bydelssektorens samlede budsjettramme ekskl. egenbetaling m.m.	24 772 614
Bydelenes anslåtte inntekter (brukerbetaling, salgsinntekter, statstilskudd mv.)	4 355 955
Bydelssektorens samlede brutto budsjettramme	29 128 569

Av budsjettet som fordeles bydelene i byrådets budsjettforslag, tildeles det meste gjennom kriteriefordelt ramme. Særskilte tildelinger har sin bakgrunn i særlige satsinger som få bydeler har, eller som må fordeles på annen måte enn gjennom kostnadsnøkler gjennom fordelingssystemet.

Tabell 5.44 Sentrale avsetninger

Beløp i 1000 kr	
Kapittel	Forslag budsjett 2020
303 Bydelene - avsetninger barn og unge (OVK)	66 400
305 Bydelene - etablering av nye barnehager (FO2A) (OVK)	287 740
306 Bydelene - diverse barnehagetiltak (FO2A) (OVK)	214 429
308 Bydelene - avsetninger eldre, helse og arbeid (EHA)	239 808
Sum sentrale avsetninger	808 377

Tabellen over viser at det er avsatt 808,4 mill. i sentrale avsetninger til senere fordeling og bruk. Hoveddelen av avsetningen vil bli fordelt etter ulike fordelingsnøkler i løpet av budsjettåret. På kapittel 305 fordeles midler til bydelene når antall nye barnehageplasser blir kjent. På kapitlene 303, 306 og 308 er det en rekke tiltak hvor midlene først kan fordeles når ulik bakgrunnsinformasjon er klar. For eksempel inntektsdata som ligger til grunn for kompensasjon for redusert foreldrebetaling i barnehager kap. 306, omfattende barnevernssaker på kap. 303 og bosatte flyktninger på kap. 308.

Bydelssektorens samlede budsjettramme på 24 772,6 mill. fordeles i hovedsak etter kriteriene i bydelenes fordelingssystem mens det resterende fordeles som særskilte tildelinger. Dette er i tråd med byrådets målsetning om at størst mulig andel av midlene skal fordeles etter kriteriene i fordelingssystemet.

Fordeling av rammer til bydelene

Bydelene tildeles midler gjennom et rammebudsjetteringssystem. Hver bydel tildeles en ramme for ordinær drift og en ramme for økonomisk sosialhjelp (jf. tabell 5.46). De danner utgangspunktet for bydelsutvalgenes budsjettfordeling. Bydelsutvalgene er frie til å prioritere rammen til ordinær drift mellom ulike tjenesteområder i egen bydel, men må i opprinnelig lokalt budsjett vedta en ramme for økonomisk sosialhjelp som samsvarer med sentralt vedtatt sosialhjelpsramme.

Innbyggernes behov for bydelenes tjenester varierer mellom bydelene og fordelingssystemet er basert på at det finnes systematiske sammenhenger mellom målbare kjennetegn ved innbyggerne og deres behov for bydelenes tjenester. For eksempel vil ulike aldersgrupper etterspørre ulike tjenester, mens sosioøkonomiske kriterier og andre kjennetegn ved innbyggerne gir ytterligere indikasjoner på behovet for ulike tjenester i bydelen. Eksempel på slike kjennetegn er sivilstand, landbakgrunn, utdanningsnivå og inntektsnivå.

På bakgrunn av statistikk over forbruk av kommunale tjenester, forskning og undersøkelser om behovsskapende forhold hos ulike befolkningsgrupper er det utarbeidet fordelingsnøkler for det enkelte funksjonsområde. Fordelingsnøkkelene består av kriterier som er gitt ulik vekt.

For funksjonsområde FO2A barnehage er fordelingen av rammen basert på faktisk produksjon av barnehageplasser, ikke analyser og statistikk. Fordelingsnøkkelene for barnehage framkommer derfor som en sammenvekting av småbarn/storbarn, private og kommunale. Midler til familiebarnehager er lagt som en særskilt tildeling.

For barnevern under FO2B og økonomisk sosialhjelp under FO4 fordeles 20 % av rammen ut fra regnskapsandel og 80 % av rammen ut fra kostnadsnøkkelene.

For nærmere informasjon om oppbygging av kriteriesettene på funksjonsområder, herunder kriteriedata, kriterievekter og beregning av kostnadsnøkler, vises til Vedlegg til byrådets budsjettforslag for 2020 – dokumentasjon av budsjettgrunnlaget for bydelene (Grønt hefte).

Jf. tidligere vedtak i bystyret og forslag i denne sak fordeles bydelsfordelt ramme mellom funksjonsområdene som vist under.

Tabell 5.45 Bydelsfordelt budsjetttramme fordelt på ordinær kriteriefordeling og annen tildeling

Beløp i 1 000 kr

Funksjonsområde	Ordinær kriteriefordeling samt kompensasjon for lønns- og prisjustering	Særskilte tildelinger og inndekking av merforbruk	Samlet bydelsfordelt budsjetttramme
FO1 Administrasjon og fellestjenester	186 779	11 453	198 232
FO2A Barnehager	5 679 008	1 182 057	6 861 065
FO2B Barnevern	1 949 659	125 489	2 075 149
FO2C Aktivitetstilbud for barn og unge, helsestasjon og skolehelsetjeneste	832 035	137 638	969 673
FO3 Helse og omsorg	10 523 424	235 462	10 758 887
FO4 Sosiale tjenester	1 173 341	113 500	1 286 841
FO4 Kvalifiseringsprogram	441 764	0	441 764
FO4 Økonomisk sosialhjelp	1 395 858	4 000	1 399 858
Utsatt dekning av merforbruk	0	-27 232	-27 232
Sum	22 181 870	1 782 367	23 964 237

Tabell 5.46 Den enkelte bydels beregnede budsjettandel gjennom fordelingssystemet på det enkelte funksjonsområde i prosent

Beløp i 1 000 kr								
Bydel	FO1 Admini- strasjon og felles- tjenester	FO2A Barne- hager (vektede heltids- plasser)	FO2B Barne- vern	FO2C Aktivitets- tilbud barn og unge, helse-stasjon og skolehelse- tjeneste	FO3 Helse og omsorg	FO4 Sosiale tjenester	FO4 Kvalifi- serings- program	FO4 Økonomisk sosialhjelp
1 Bydel Gamle Oslo	7,439	8,738	11,205	8,041	6,279	12,200	13,979	14,203
2 Bydel Grünerløkka	7,814	8,563	7,966	7,477	5,464	10,118	11,697	11,959
3 Bydel Sagene	6,558	7,077	6,579	5,453	4,988	6,475	7,943	8,301
4 Bydel St. Hanshaugen	6,256	5,697	3,525	4,101	3,760	5,258	6,579	6,420
5 Bydel Frogner	7,675	6,821	4,155	5,598	7,523	6,483	6,520	6,341
6 Bydel Ullern	5,813	5,342	2,262	4,877	5,561	2,248	1,454	1,603
7 Bydel Vestre Aker	7,009	7,901	3,473	7,568	7,576	3,440	2,223	2,348
8 Bydel Nordre Aker	7,197	10,199	3,644	7,685	7,348	4,136	3,057	3,084
9 Bydel Bjerke	5,733	4,695	5,918	5,991	5,044	6,248	6,095	6,291
10 Bydel Grorud	5,358	3,511	7,228	4,840	5,752	6,009	5,771	5,850
11 Bydel Stovner	5,752	3,579	9,257	6,290	6,272	8,223	8,077	7,706
12 Bydel Alna	6,980	7,051	11,870	8,782	9,337	10,498	9,848	9,036
13 Bydel Østensjø	7,059	7,609	7,330	7,798	10,267	5,440	4,633	4,909
14 Bydel Nordstrand	7,160	7,737	4,633	7,689	8,933	4,107	3,176	3,167
15 Bydel Søndre Nordstrand	6,195	5,479	10,957	7,808	5,894	9,116	8,949	8,780
Sum	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000

Forslag til endringer i bydelenes fordelingssystem

Øke særskilt tildeling til spesialpedagogisk hjelp i barnehagene

En gjennomgang av bydelenes regnskaper viser at bydelene samlet har hatt betydelig merforbruk innen funksjonsområdet FO2A Barnehager de siste årene. I 2017 og 2018 var merforbruket på FO2A henholdsvis 175 og 179 mill. Basistilbudet i barnehagene blir finansiert gjennom et aktivitetsbasert system, basert på antall barnehageplasser. Analyser viser at basistilbudet er godt dekket og at merforbruket i hovedsak skyldes økte utgifter til spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne. Dette er utgifter bydelene i liten grad kan påvirke, ettersom de er pålagt å følge opp vedtak om spesialpedagogisk oppfølging fattet av PP-tjenesten. Tjenesten finansieres gjennom en særskilt tildeling til formålet.

Barnehagesektoren er strengt lovregulert og rettighetsbasert, og bydelene har lite rom til å effektivisere i barnehagetilbudet for øvrig for å finansiere økte kostnader til spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne. Når bydelene bruker mer penger enn rammetildelingen et område, må de bruke mindre på et annet område for å få budsjettet i balanse. Bydelene har samlet brukt betydelig mindre enn de har fått tildelt på funksjonsområdet for FO2B Oppvekst. I seks av de siste syv årene har mindreforbruket på FO2B vært større enn 200 mill.

For å sørge for at fordelingen av midler gjennom fordelingssystemet i større grad samsvarer med bydelenes utgiftsbehov, foreslår byrådet at den særskilte tildelingen til spesialpedagogisk hjelp i barnehagene økes med 50 mill., der 25 mill. overføres fra den ordinære tildelingen på FO2A og 25 mill. overføres fra rammen på FO2B Oppvekst.

Oppdeling av FO2B Oppvekst til to funksjonsområder

Funksjonsområdet FO2B Oppvekst består av barnevern, skolehelsetjeneste, helsestasjon og aktivitetstilbud. Rammen for FO2B fordeles i dag etter to delkriteriesett for henholdsvis barnevern og

øvrige tjenester som vektes sammen før rammen fordeles. Dette er en uoversiktlig løsning som kompliserer tilføring av midler til ett av disse tjenesteområdene og gjør fordelingsystemet mindre oversiktlig. Byrådet foreslår derfor at FO2B Oppvekst deles i to selvstendige funksjonsområder, med hver sin ramme og hvert sitt kriteriesett.

I dag vektes delkriteriesettene for barnevern med 72,7 % og øvrige med 27,3 %. De siste årene har utgiftene til skolehelsetjeneste, helsestasjon og aktivitetstilbud imidlertid økt mer enn utgiftene til barnevern og i 2018 utgjorde bydelens utgifter på barnevern 70,3 % av samlede utgifter på FO2B. Barnevern har også stått for den største delen av mindreforbruket på FO2B de siste årene. Det foreslås derfor at 70 % av rammen til dagens FO2B går til det nye funksjonsområdet for barnevern, mens de resterende 30 % går til det nye funksjonsområdet for aktivitetstilbud for barn og unge, helsestasjon og skolehelsetjeneste og at dette funksjonsområdet gis benevnelsen FO2C.

Endret kriteriedefinisjon FO2B Oppvekst

Begge delkriteriesettene i dagens FO2B Oppvekst inneholder kriteriet «Husholdninger med barn under 18 år og lavinntekt og lav finanskapital». Byrådet foreslår at dette kriteriet endres til «Barn i husholdninger med lavinntekt og lav finanskapital». Denne definisjonen samsvarer bedre med bydelens relative forbruk innen FO2B de siste årene, ettersom det er antall barn i ulike risikogrupper som er drivende for tjenestebehovet innenfor dette funksjonsområdet, ikke antall husholdninger.

Tabell 5.47 Utvikling i bydelsfordelt ramme fra året før

	Beløp i 1000 kr
Bydelsfordelt Dok.3/2019	23 028 700
<i>Reelle endringer</i>	93 362
- herav justering for demografiske forhold	62 000
- herav justering for andre aktivitetsnøytrale forhold	123 163
- herav justering for engangstiltak	-20 450
- herav justering for oppgaveendringer mellom sektorer	-4 000
- herav uspesifiserte rammeendringer	-17 200
- herav spesifiserte rammeendringer	-50 151
<i>Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling</i>	842 175
- herav generell lønns- og priskompensasjon	763 504
- herav kompensasjon for endring i løpende pensjonsutgifter	78 671
Bydelsfordelt budsjett 2020	23 964 237

For en utførlig opplisting av endringer på bydelssektoren vises til 5.4 Bydelens økonomiske rammer. Under er omtalt noen endringer som inngår i bydelsfordelt ramme.

Demografi

I bydelsfordelt nettoramme for 2020 er det en demografikompensasjon for FO2B Oppvekst på 3 mill. og FO3 Helse og omsorg med 59 mill. En demografikompensasjon på til sammen 62 mill. gir mulighet for å øke aktivitetsnivået. Økt utgiftsbehov på grunn av demografisk utvikling blir kompensert.

Uspesifiserte rammeendringer (rammekutt)

På bydelskapitlene er det innarbeidet en uspesifisert rammeendring på -17,2 mill. i 2020.

Lønns- og prisjustering

Bydelsfordelt budsjettramme justeres hvert år for forventet utvikling i lønninger og priser (deflator). Kompensasjonen for antatt lønns- og prisvekst i 2020 utgjør 763,5 mill. fordelt med 717,0 mill. til ordinær drift og 46,5 mill. til økonomisk sosialhjelp. (Tall vedrørende ordinær drift før det tas hensyn til pensjon.)

For 2020 er det anslått en lønnsvekst på 3,5 % og en prisvekst i øvrige driftsutgifter på 2,4 %. I budsjett for 2019 var det forutsatt en lønnsvekst på 3,1 %, mens resultatet fra lønnsoppgjøret ga en lønnsvekst

på 3,2 %. Bydelene ble altså underkompensert for lønnsveksten i 2019. For å ta hensyn til underkompensasjonen for lønnsveksten i 2019 er det ved beregning av lønns- og priskompensasjonen for 2020 benyttet en lønnsvekst som er 0,1 prosentpoeng høyere enn antatt lønnsvekst i 2020 (3,6 % mot forventet 3,5 %).

For bydelene og Sykehjemsetaten benyttes det 85 % lønnsandel i deflator og 15 % andel for øvrige kommunale driftsutgifter. For disse justeres nettorammen med 3,51 % som er deflator bydelssrammen.

Rammen til økonomisk sosialhjelp er justert med korrigert kommunal deflator som er 3,37 %. Justering for økonomisk sosialhjelp er fordelt i henhold til nøklene for FO4 Økonomisk sosialhjelp.

Pensjon

Netto pensjonskostnader til Oslo pensjonsforsikring AS (OPF) i 2020 utgjør 21,2 % av pensjongivende lønn og belastes virksomheten ved lønnsutbetaling.

Merutgift i OPF-utgifter på 78,7 mill. er forholdsmessig fordelt mellom funksjonsområdene og kriteriefordelt mellom bydelene.

5.14 Sektorens samlede forslag tilskuddsmidler

Her omtales kun tilskudd som bevilges gjennom vedtak som er fattet ved bystyrets budsjettbehandling.

Tabell 5.48 Sektorens samlede tilskuddsmidler (i tusen kroner)

Kap. nr.	Søknaden gjelder	Vedtak 2018	Vedtak 2019	Byrådets forslag i Sak1/2020	Sum 2018 - 2022
001	Rødheteprosjektet	960	960	960	2 880
004	Marteprosjektet	285	285	285	855
002	Aksept kontaktsenter	12 000	12 000	6 000	30 000
008	Marka eldresenter	1 600	1 600	1 700	4 900

5. 15 Sektorens samlede forslag til verbale vedtak

Følgende verbalforslag vedtas

Bydelene

Mottak av flyktninger

Oslo kommune tar i mot 250 flyktninger i 2020.

Følgende verbalvedtak foreslås opphevet:

Kompensasjon for tomgangsleie i Omsorg+

Prinsipper for utgiftsdeling og kompensasjon for Omsorg+ ble behandlet i bystyresak 411/10. For Omsorg+ initiert av bydelene ble tomgangsleie kompensert fullt ut av forvaltningsbydel. For sentralt initierte Omsorg+ ble det etablert en overgangsordning for forvaltningsbydel i 2 år fra og med oppstartsåret i form av en kompensasjon på 80 % første kalenderår og 40 % andre kalenderår.

I bystyresak 290/13 ble gjeldende kompensasjonsordning utvidet til å gjelde både for prosjekter initiert av kommunen sentralt og for prosjekter initiert lokalt av bydelene og ordningen ble endret til bare å gjelde inntil Omsorg + har leid ut alle leilighetene i bygget første gang.

Disse 2 vedtakene foreslås erstattet med:

Kompensasjon for tomgangsleie i Omsorg+

Bydelene gis kompensasjon for tapte leieinntekter ved førstegangs innflytting i Omsorg+ tilsvarende 80 % dekning av tomgangsleie første fire måneder etter overtagelsesdato.

Ordningen endres til bare å gjelde inntil Omsorg+ har leid ut alle leilighetene i bygget første gang.

Ordningen skal gjelde faktisk tap av leiekostnader, ikke tap av inntekt. Byrådet får fullmakt til å utforme nærmere regler rundt dette.

Følgende verbalvedtak fra 2019 foreslås opphevet:

Krav om at søkere til stillinger innenfor pleie og omsorg i Oslo kommune skal beherske norsk språk skriftlig og muntlig

Økt fokus på pasientsikkerhet og krav om å ha en kunnskapsbasert tjeneste krever kompetanse, også på språk. Ved ansettelse i helse- og omsorgstjenestene i Oslo kommune skal det for søkere som har fullført og bestått videregående opplæring i andre land enn Norge, Sverige eller Danmark stilles krav om fremvisning av språkprøve som viser at søker behersker norsk på minimum nivå B1 på alle delprøvene. Oslo kommune skal videre jobbe for at det utarbeides norskprøver på et nivå mellom B1 og B2, for å sikre arbeidsgivere muligheten til å stille mer differensierte språkkrav. For sykepleiere, fysioterapeuter, leger og andre med utdanning fra høyskole og universitetsnivå stilles krav om norskferdigheter tilsvarende HN-testen (Bergenstesten) på nivå «godt bestått». Nivå godt bestått på Bergenstesten tilsvarer nivå C1 i Det felles europeiske rammeverket for språk.

Foreslås erstattet med:

Krav om at søkere til stillinger innenfor pleie og omsorg i Oslo kommune skal beherske norsk språk skriftlig og muntlig.

Økt fokus på pasientsikkerhet og krav om å ha en kunnskapsbasert tjeneste krever kompetanse, også på språk. Ved ansettelse i helse- og omsorgstjenestene i Oslo kommune skal det for søkere som har fullført og bestått videregående opplæring i andre land enn Norge, Sverige eller Danmark og for ufaglærte, stilles krav om fremvisning av språkprøve som viser at søker behersker norsk på minimum nivå B1 på alle delprøvene. Oslo kommune skal videre jobbe for at det utarbeides norskprøver på et nivå mellom B1 og B2, for å sikre arbeidsgivere muligheten til å stille mer differensierte språkkrav. For sykepleiere, fysioterapeuter, leger og andre med utdanning fra høyskole og universitetsnivå stilles krav om norskferdigheter tilsvarende HN-testen (Bergenstesten) på nivå «godt bestått». Nivå godt bestått på Bergenstesten tilsvarer nivå C1 i Det felles europeiske rammeverket for språk.

Følgende verbalvedtak foreslås opphevet:

Egenbetaling ved rusinstitusjoner og botilbud under Velferdsetaten

Egenbetaling ved rusinstitusjoner videreføres kun for omsorgsinstitusjoner. Fra og med 2019 overtar bydelene ansvar for å beregne og innkreve slik egenbetaling, som skal skje i medhold av « Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester i institusjon mv»

Byrådet gis fullmakt til å fastsette husleie for beboere i private og kommunale boligtiltak under Velferdsetaten

Foreslås erstattet med:

Eigenbetaling ved rusinstitusjoner og botilbud under Velferdsetaten

- c) For opphold i omsorgsinstitusjoner under Velferdsetaten med full forpleining beregnes egenbetaling etter forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester. Egenbetalingen kan maksimalt utgjøre kr. 8 812 kroner per måned. Det er bydelene som beregner og krever inn egenbetalingen. Dette er en prisjustering på 3,1 % i forhold til 2019.
- d) For opphold i rehabiliteringsinstitusjoner under Velferdsetaten med redusert forpleining beregnes egenbetaling etter forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester fra 01.01.2020. Det er bydelene som beregner og krever inn egenbetalingen. Hvor mye egenbetaling som kan kreves vil variere som følge av ulik forpleining ved de ulike rehabiliteringsinstitusjonene.

Egenbetalingen ved de enkelte institusjoner kan maksimalt utgjøre:

<i>Institusjon</i>	<i>Maks egenbetaling</i>
Bjørnerud	6 080
Bygdøy	5 090
Fredensborg Veien videre	5 090
Karlsborg	6 344
Lassonløkken	6 476
Liakollen	6 080
Liakollen Dyretråkket leiligheter	5 090
Østensjøveien hus 1. og 2. etasje	5 948
Østensjøveien hus leiligheter 3. etasje	5 090
Østensjøveien Svingen (5)	7 070
BoSatt H25	5 090
Fredheim	8 059
Haugenstua ressurscenter	6 476
Stensløkka ressurscenter	5 090
Tyrili rehabilitering	8 059
Exit	8 059
Incita	8 059

Følgende verbalvedtak foreslås opphevet:

Bystyrets Sak 185/2019 Revidert budsjett 2019 - Effekt av regnskap 2018 mv

Bystyret ber byrådet om å fryse husleien i kommunale boliger fra 1.8.2019 til og frem til verbalvedtak H73/19 er iverksatt, og det sette av 20 millioner kroner i revidert budsjett for å dekke kostnadene til dette ut 2019.

Foreslås erstattet med:

Husleie for samlokaliserte boliger

Husleie for samlokaliserte boliger med bemannet personalbase og fellesarealer får en subsidiert leie på kr 1 995 pr. kvm. pr. år. For å unngå urimelig høy bortgift for store leiligheter, fastsettes det et månedlig husleietak til 1/12 av grunnbeløpet. Omsorg+ boliger er ikke omfattet av dette.

Leietakere som var omfattet av H17/2006 eller fikk justert leien tilsvarende iht. vedtak 125/2019 og 185/2019, og fortsatt leier kommunal bolig, får videreført nivået på husleie bestemt i H17/2006.

Husleien er knyttet til leietaker. Ordningen gjelder kun videreføring av eksisterende leieforhold. Ved

inngåelse av nye leieavtaler i ovennevnte boliger, fastsettes husleien til gjengs leie, evt. i henhold til husleiereguleringen for samlokaliserte boliger hvis vilkårene for dette er oppfylt.

5. 16 Sektorens samlet oppstilling øremerkede midler

Det vises til oppstillingen under kapittel 308 for øremerkede midler avsatt på dette budsjettkapitlet. I tillegg fordeles følgende øremerkede midler direkte til bydelene:

Tabell 5.49 øremerkede midler

Bydel	Type tildeling	Beløp (i 1 000 kr)
Bydel Gamle Oslo	Rødhetteprosjektet	960
Bydel St. Hanshaugen	Marteprojektet	285
Bydel Grünerløkka	Aksept kontaktsenter	6 000
Alle bydeler	500 årsverk – aktivitetstid	56 000
Alle bydeler	500 årsverk – særskilt tildeling til rehabilitering og demens	82 890
Alle bydeler	Driftstilskudd seniorsentre	20 000
Alle bydeler	Desentraliserte rustiltak i bydelene	15 500

6. ELDRE, HELSE OG ARBEID

BYOMFATTENDE TILTAK

Sektorområdet omfatter blant annet sykehjem (langtidshjem), helsehus (korttidsplasser og rehabilitering), akuttmedisinsk beredskap/legevakt, offentlig tannhelsetjeneste, arbeid knyttet til folkehelse, smittevern og omsorgsrelaterte tjenester, sosiale boligvirkemidler, mangfold og integrering og tiltak for rusavhengige. Sektoren har ansvar for støtte- og rådgivingsfunksjoner innen helse og velferdsområdet, tilskudd til frivillighet og ideelle organisasjoner på helse- og sosialsektoren.

Ansvar for å gi forsvarlige helse- og omsorgstjenester og tjenester på velferdsområdet er delegert til bydelene. Bydelenes tjenesteapparat skal vurdere behov for bistand og koordinere tiltak for enkeltpersoner der de har behov for bistand fra flere instanser. De byomfattende etatene er etablert for å drive og/eller formidle tilbud som ikke kan etableres like effektivt i bydelene. Bydelene skal sørge for å bruke disse tiltakene når det er nødvendig for å dekke innbyggernes behov.

Tjenestene under sektorområdet eldre, helse og arbeid er gjensidig avhengig av hverandre. Oppgavene som beskrives i denne delen må ses i sammenheng med de oppgavene som beskrives i Del 5.1 Eldre, helse og arbeid – Bydelene.

6.1 Hoved – og nøkkelstørrelser for sektoren

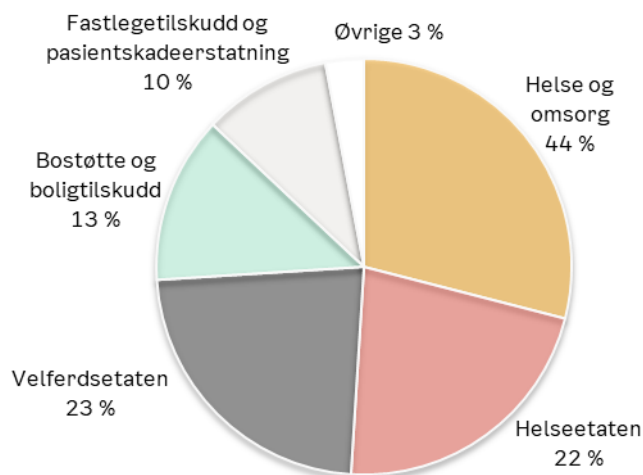
Figur 6.1 Hoved- og nøkkelstørrelser – eldre, helse og arbeid - byomfattende

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett - økonomiplan			
		2020	2021	2022	2023
Sum utgifter	8 804,2	9 200,1	9 206,4	9 221,2	9 181,7
Sum inntekter	-5 319,9	-5 525,7	-5 525,7	-5 525,7	-5 525,7
Netto utgifter	3 484,3	3 674,4	3 680,7	3 695,5	3 656,0
Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett		13,4 %			

Utvalgte satsinger i økonomiplanperioden:

- Byrådet etablerer ytterligere 60 nye rehabiliteringsplasser i helsehusene i 2020, og styrker budsjettet med 6 mill. i 2020 og 12 mill. årlig fra 2021. Økt bemanning og høyere kompetanse gir både bedre behandling og et bedre pasientforløp.
- For å kunne øke andel fast ansatte heltidsstillinger bevilges det 7 mill. i 2020 til å teste ut nye turnusordninger ved ulike institusjoner og til utprøving av en enhet med bare hele stillinger.
- Det blir stadig flere eldre innbyggere, og derfor bygger vi om lag 400 Omsorg+ boliger i kommunal regi og bygger og/eller rehabiliterer 13 kommunale og ideelle sykehjem i planperioden.
- Innbyggerne skal raskere få svar når de henvender seg på telefon til legevakten, og byrådet bevilger 7,5 mill. i 2020 og 15 mill. fra 2021 til økt bemanning.
- Byrådet gjennomfører et kompetanseløft for leger ved at det tilbys en femårig spesialistutdanning for alle leger tilsatt etter 1. mars 2017. Til dette formålet bevilges 12 mill. i 2020, økende til 22 mill. fra 2023. Byrådet tilbyr også slik spesialisering til allmennleger ansatt før dette tidspunktet.
- I økonomiplanen skal det investeres i moderne inventar og utstyr i flere nye tannklinikker
- Arbeidet med Hepatitt C behandling i Velferdsetaten forsterkes ytterligere, og det skal ansettes flere erfaringskonsulenter i Helseetaten og Velferdsetaten som kan bidra med egne erfaringer i endrings- og mestringsarbeidet.
- Flere skal tilbys varig tilrettelagt arbeid (VTA) og byrådet viderefører derfor satsingen på 8 mill. årlig. Byrådet viderefører også arbeidet med å gi personer med rusutfordringer mulighet til å delta i arbeidslivet.

6.2 Økonomiplanoversikt med spesifikasjoner av endringer

Tabell 6.1 Økonomiplanoversikt med spesifikasjon av endringer

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Dok 3 - vedtatt økonomiplan netto ¹⁾	3 484,3	3 456,4	3 477,3	3 505,7	0,0
DOK 3 nettoramme første år videreført	3 484,3	3 484,3	3 484,3	3 484,3	3 484,3
+/- Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling		136,0	136,0	136,0	136,0
+/- Reelle endringer		54,1	60,4	75,2	35,7
=ØKONOMIPLAN (netto)	3 484,3	3 674,4	3 680,7	3 695,5	3 656,0
Endringer i prosent		5,5 %	5,6 %	6,1 %	4,9 %
Sum endringer		190,1	196,4	211,2	171,7

Spesifikasjon av "Reelle endringer"	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
+/- Justering for demografiske forhold - befolkning		4,4	4,4	4,4	4,4
+/- Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold		102,9	138,2	179,9	177,8
+/- Justering for engangstiltak		-24,6	-44,6	-44,6	-44,6
+/- Justering for oppgaveendring mellom sektorer		13,8	13,8	13,8	13,8
+/- Uspesifiserte rammeendringer		0,0	0,0	-6,5	-33,1
+/- Spesifiserte rammeendringer		-42,4	-51,4	-71,8	-82,6
Sum reelle endringer		54,1	60,4	75,2	35,7

1) 2019 prisnivå

Kompensasjon for forventet lønns- og prisstigning

Det vises til kapittel 17 Budsjettekniske merknader og til omtale under virksomhetene i Kapittel 6.

Justering for demografiske forhold – befolkning

Helseetaten er kompensert med 4,4 mill. fra og med 2020 på grunn av økt utgiftsbehov som en følge av demografisk endring. 1,9 mill. av dette beløpet gjelder Tannhelsetjenesten.

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Budsjettet er reelt styrket med 102,9 mill. i 2020 og økende til 177,8 mill. i 2023. Dette skyldes primært følgende:

- I Sykehjemsetaten er det innarbeidet dekning for merutgifter på 27,5 mill. i 2020 og 30,7 mill. fra og med 2021 knyttet til tilbakeføring av kommersielt drevne institusjoner til kommunal og ideell drift. Dette omfatter helårseffekt for Uranienborghjemmet, Ammerudlunden og Ullernhjemmet og delårseffekt for Manglerudhjemmet og St. Hanshaughjemmet.
- I Sykehjemsetaten er det trukket ut 5,0 mill. i 2020 og 6,0 mill. fra 2021 som en følge av avvikling av Lambertseter sykehjem. Etaten er tilført 3 mill. som varig finansiering av tre årsverk som koordinerer arbeidet med investeringsprosjekter i etaten og bydelene. Som en følge av avvikling av øremerket statlig tilskudd til dagplasser for mennesker med demenssykdom, er rammen for etaten styrket med 1,2 mill. og tilsvarende som dagens tilskuddsnivå.
- Helseetaten er tilført 3 mill. for å opprettholde aktivitet når statlige tiltak for rus- og psykiatriområdet reduseres. Øremerket statlig tilskudd til faste psykologstillinger opphører fra og med 2020. Rammen er styrket med 0,8 mill. for å kompensere for denne inntektsreduksjonen. Det er trukket ut 1,2 mill. av rammen i 2020 og 3,6 mill. fra og med 2021 som en følge av endret organisering av Tannlegevakten.

- Velferdsetaten er tilført 12,9 mill. for å opprettholde aktivitet når statlige tiltak for rus- og psykiatriområdet reduseres. Øremerket statlig tilskudd til faste psykologstillinger opphører fra og med 2020. Rammen er styrket med 1,2 mill. for å kompensere for denne inntektsreduksjonen. Som en følge av at det foreslås avkortet egenbetaling ved rehabiliteringsinstitusjoner, økes rammen med 6 mill. for å kunne gi det tilbudet som er påkrevet ved slik betaling. Dette gjelder dekning av medisiner. Denne egenbetalingen innkreves av bydelene. Endret hjemmelsgrunnlag for institusjoner gjør at husleieinntekter øker med om lag 4 mill.
- Som et ledd i å gjennomføre intensjonene i bystyremeldingen for rusfeltet økes bydelsbetalingen fra kr 490 pr. døgn til kr 1 010 pr døgn. 105 mill. overføres fra Velferdsetaten til bydelene.
- Tilskudd til fastleger og til pasientskadeerstatning er økt med 11 mill. fra og med 2020.
- Avsetning til økt husleie ved nye/rehabiliterede sykehjem øker med 25 mill. i 2020 og videre opp til en økning på 105 mill. fra 2023.
- Utgiftene i den boligkommunale bostøtten (BKB) er økende. Byrådet legger inn 34 mill. for å kompensere for dette i 2020. I tillegg kommer prisjustering av rammen.
- I forbindelse med kommunereformen vil tilskudd til etablering og tilpasning av bolig fra og med 2020 legges inn i rammeoverføringen fra staten. Tilskuddsmidlene vil ikke lenger være øremerkede midler, men byrådet har besluttet å videreføre ordningen og legger for 2020 inn 88 mill. i eget kommunalt tilskudd for etablering og tilpasning i egen bolig. Dette er en videreføring av aktivitetsnivået i 2019.

Justering for engangstiltak

Bystyrets påplussinger for 2019 er ikke videreført i 2020 og derfor er tilskuddsrammen til organisasjoner på helse og sosialområdet i Velferdsetaten redusert tilsvarende.

Oppgaveendringer mellom sektorer

Dette handler om mindre endringer som sammenslåing av Hjelpemiddelordningen og flytting av tiltak mellom byrådsområdene.

Spesifiserte rammeendringer

Økonomiplanen viser en rammereduksjon på 42,4 mill. i 2020 og som øker til 82,6 mill. i 2023. De viktigste endringene er:

- For Sykehjemsetaten er det lagt inn midler for å kunne øke med ytterligere 60 rehabiliteringsplasser i helsehusene. Rammen er styrket med 6 mill. i 2020 og 12 mill. fra 2021. For etaten legges det til grunn at det er mulig å effektivisere driften med 5,8 mill. Dette må ses i lys av at det foreslås at etaten skal kunne øke prisen for bydelene med 10 % for sammenhengende opphold i helsehusene utover 40 døgn.
- Helseetatens budsjettramme økes med 7,5 mill. i 2020 og med 15 mill. fra 2021 for å kunne svare raskere på henvendelser til legevaktsentralen. Det gjøres en tilpasning av kapasiteten ved KAD, og dette frigjør 7 mill. i 2020 og 15 mill. fra og med 2021. Ved tilpasning av åpningstiden for Aker legevakt frigjøres 1 mill.
- Helseetaten styrkes med 3 mill. for å opprette en egen enhet som skal organisere spesialistutdanning for leger. Rammen er redusert med 4 mill. i 2020 og 8 mill. fra 2021 som en konsekvens av at det legges opp til en reduksjon i antall lederstillinger. Det legges inn 1,5 mill. til å utvide antall erfaringskonsulenter.
- I Velferdsetatens ramme legges det inn 1,5 mill. til å utvide antall erfaringskonsulenter. Etaten er også styrket med 1,5 mill. for å øke kapasiteten til Hepatitt C behandling.
- Oslo kommune vil overta ansvar for flere tilskuddsordninger som i dag forvaltes av IMDi. Det vil også følge med ressurser til nye årsverk. Det er derfor mulig å effektivisere egen tilskuddsforvaltning og kommunale tilskuddsordninger i Velferdsetaten uten den samlede ressursinnsatsen blir påvirket i betydelig grad. Det foreslås derfor at kommunalt tilskudd til inkludering (6 mill.) og kommunalt tilskudd til integrering (4 mill.) avvikles. Selve tilskuddsforvaltningen reduseres med 1,5 mill. i 2020 og 3 mill. fra 2021.

- Det pågår en omstrukturering av institusjonstilbudet i Velferdsetaten i tråd med byrådets russtrategi, som bystyret tok til orientering i november 2018. Det er et mål at flere skal kunne bo i boliger i bydelene med oppfølging, og ikke i det byomfattende institusjonsapparatet. Som en følge av dette er det foreslått å redusere budsjetttrammen med 5 mill. i 2020 økende til 30 mill. fra 2023.
- På kapittel 372 for byomfattende avsetninger øker rammen med 12,3 mill. i 2020 for å dekke utgifter til spesialisering av leger. Denne avsetningen øker til 22,1 mill. i 2023.

Uspesifiserte rammeendringer

For etater og byomfattende tiltak er det avsatt en generell rammereduksjon på 6,5 mill. i 2022 og som øker til 33,1 mill. i 2023. Disse beløpene er ikke fordelt på etatene.

Tabell 6.2 Netto driftsbudsjett pr kapittel

						Beløp i mill.
Netto driftsbudsjett	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Endring 2019 - 2020
A02 Ufordelte midler for sektor - EHAO	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
313 Sykehjemsetaten (EHA)	987,3	1 056,8	1 064,6	1 063,9	1 063,1	69,5
314 Helseetaten (EHA)	759,1	798,7	788,7	785,4	785,1	39,7
315 Velferdsetaten (EHA)	927,5	830,4	802,9	787,7	781,6	-97,1
316 Oppl. kont.for helse- og oppvekstfag	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	-0,1
317 Fastlegetilsk. og pasientskadeerstatn.	350,4	373,2	373,2	373,2	373,2	22,8
328 Avsetning husleier sykehjem m.v. (EHA)	0,0	25,0	62,0	105,0	105,0	25,0
350 Trygdeordninger (EHA)	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	0,0
362 Kriminalitetsforebygging blant ungdom (EHA)	6,6	6,8	6,8	6,8	6,7	0,2
372 Byomf. - avsetn. eldre, helse og arbeid (EHA)	49,8	47,7	46,7	37,9	6,0	-2,1
374 Prosjekteringsmidler (EHA)	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8	0,1
384 Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune	35,2	37,4	37,4	37,3	36,9	2,2
427 Tap på utlån (EHA)	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	0,0
428 Bostøtte og boligtilskudd (EHA)	354,2	484,1	484,1	484,1	484,1	129,9
Sum Eldre, helse og arbeid - byomf. (EHA)	3 484,3	3 674,4	3 680,7	3 695,5	3 656,0	190,1

Tabell 6.43 Brutto investeringsbudsjett pr kapittel

					Beløp i mill
Brutto investeringsbudsjett	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	
313 Sykehjemsetaten (EHA)	80,0	50,0	50,0	10,0	
314 Helseetaten (EHA)	42,3	30,5	7,5	23,3	
315 Velferdsetaten (EHA)	0,2	0,2	0,2	0,2	
372 Byomf. - avsetn. eldre, helse og arbeid (EHA)	18,0	43,3	43,3	25,3	
384 Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune (EHA)	1,4	1,4	1,4	1,4	
427 Tap på utlån (EHA)	4,0	4,0	4,0	0,0	
Sum	145,9	129,4	106,4	60,2	

6.3 Sykehjemsetaten

Tabell 6.4 Driftsbudsjett Sykehjemsetaten

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
313 Sykehjemsetaten (EHA)			
10 Lønn og sosiale utgifter	2 060 853	1 969 331	2 054 839
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	425 908	479 743	508 797
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 409 459	2 318 573	2 406 180
14 Overføringsutgifter	62 545	71 237	73 737
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	29 468	0	0
Sum utgifter	4 988 233	4 838 884	5 043 553
16 Salgsinntekter	-3 846 568	-3 851 550	-3 986 739
17 Refusjoner	-159 643	0	0
18 Overføringsinntekter	-23 506	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-29 428	0	0
Sum inntekter	-4 059 145	-3 851 550	-3 986 739
Netto utgifter	929 088	987 334	1 056 814

1 Ansvarsområde

Sykehjemsetaten har ansvar for at Oslos innbyggere får tilbud om plass i langtidshjem og helsehus når de har vedtak fra bydelen. Etaten skal sørge for at tilbudet er differensiert og tilpasset ulike brukergruppers behov både i helsehus, langtidshjem og fleksible avlastningstilbud til pårørende. Tjenestene skal være i tråd med krav til kapasitet og kvalitet som følger av politisk vedtatte rammer, lov og forskrift.

Helse- og omsorgstjenestene skal være forutsigbare, ivareta trygghet og sikre gode pasientforløp. Flere hele og faste stillinger både i helsehus og langtidshjem bidrar til stabile relasjoner mellom beboere og ansatte.

2 Situasjonsbeskrivelse

Sykehjemsetaten vil i januar 2020 ha ansvar for drift av 19 kommunale langtidssykehjem og fire kommunale helsehus, samt kontraktsoppfølging av 20 sykehjem som er driftet av henholdsvis 10 ideelle og 10 kommersielle aktører. Dette utgjør til sammen ca. 4 200 plasser. Etaten har fortløpende ansvar for å tilpasse totalvolumet av sykehjemsplasser, sikre valgfrihet og likebehandling og utvikle differensierte tilbud i tråd med befolkningens behov, bystyrets vedtak og bydelens bestillinger. Det tilbys flere typer spesialplasser som skjermede plasser for personer med demens, forsterkede plasser for psykiske lidelser, rusplasser og hospice/lindrende plasser. I tillegg drifter etaten 490 dagsenterplasser. Av disse er 132 forbeholdt personer med demens.

Byrådet ønsker å dreie innsatsen fra en institusjonsbasert eldreomsorg til en aktiv alderdom hvor eldre skal ha mulighet til å bo lenger i eget hjem og være sjef i eget liv. Samtidig skal de som har behov for langtids plass være trygg på at de får dette. En naturlig konsekvens av bedre tilrettelagte boliger og mer hjelp i hjemmet, er at flere bor hjemme og at bydelens bestilling av plasser i langtidshjem tilpasses denne utviklingen.

I de kommunalt drevne langtidshjemmene har de ordinære langtids plassene tidligere vært lavere bemannet enn både de ideelle og de kommersielt driftede langtidshjemmene. I 2018 styrket byrådet bemanningen i de kommunale langtidshjemmene med midler som ga 110 nye årsverk. Alle årsverkene var på plass 01.03.2019. Byrådet har også sørget for at bemanningsfaktoren i de nye avtalene med ideelle driftere av sykehjem, har økt fra 0,90 til 0,95.

Helsehus gir tilbud til utskrivningsklare pasienter fra sykehus, kommunal akutt døgnenhet og hjemmeboende som trenger rehabilitering eller opptrening. Helsehusene har en viktig funksjon i å bidra til at eldre kan bli boende trygt hjemme så lenge de vil, samt å sikre gode overganger mellom tjenestene. Oslo kommune har i dag 434 helsehusplasser. På bakgrunn av funn i Kommunerevisjonens revisjon av helsehus, ble det i 2019 igangsatt flere tiltak for å svare ut funnene i rapporten.

Sykehjemsetaten har kartlagt at om lag 90 medarbeidere har sykepleierutdanning fra andre land som ikke kvalifiserer til norsk autorisasjon. Byrådet ønsker å bidra til å løse samfunnsutfordringer innenfor helse -og omsorg og integrering. Mennesker som kommer til landet vårt skal få brukt sine ressurser og delta i arbeids- og samfunnsliv. Sykehjemsetaten inngikk derfor i 2018, med støtte fra Fylkesmannen, et samarbeid med Vitenskapelig høyskole (VID) og private aktører om et skreddersydd studium for at sykepleiere fra land utenfor EU/EØS skal få norsk autorisasjon. I 2020 vil det første kullet med 13 studenter være sykepleiere med norsk autorisasjon. Byrådet har bevilget midler til en ny klasse som startet opp høsten 2019.

Byens innbyggere skal kunne leve et godt hverdagsliv i hjemlige og trygge omgivelser enten man bor i eget hjem eller i et sykehjem. Den enkelte beboer skal være i sentrum og få mulighet til å leve etter egne verdier. Sykehjemsetaten skal sørge for at sykehjemmene er mer et hjem enn en institusjon og har innført «Bedre Hverdagsliv» i samtlige langtids hjem. Et hjemlig miljø, hverdagsmestring og aktiviteter basert på beboernes interesser, gode måltidsopplevelser, samt en tydelig forankring i nærmiljøet bidrar til å øke kvaliteten på tilbudet. I 2019 ble det utarbeidet «Plan for gode måltidsopplevelser» for langtids hjem og helsehus, samt prøvd ut valgfri meny og bruk av måltidsvert på ett sykehjem. Sykehjemsetaten skal sørge for at langtids hjemmene gir gode rammer for medisinsk oppfølging og behandling, pleie og omsorg.

Byrådet har som mål at tjenestene skal være likeverdige, uavhengig av hvilket sykehjem man bor på. Helsetjenesten skal være helhetlig og koordinert for brukerne. Hva som er viktig for den enkelte skal sammen med faglige vurderinger, være en viktig del av pasientforløpet. For å sikre likeverdige, helhetlige og koordinerte tjenester i sykehjemmene igangsatte byrådet et arbeid med å utvikle en *Oslostandard for innhold og kvalitet i langtids hjemmene* i 2019. Standarden skal tas i bruk i alle langtids hjem i 2020.

For å sikre smidig og korrekt overføring av informasjon om pasienter som har behov for tjenester fra både bydel, helsehus, kommunal akutt døgnenhet og forsterket kommunal rehabilitering, testet etaten ut en løsning for elektronisk informasjonsdeling i 2019. Digital kommunikasjon mellom disse tjenestene vil gi mer helhetlige pasientforløp og styrke pasientsikkerheten.

Byrådet er opptatt av kvalitet og innhold i langtids hjem og helsehus og styrket i 2019 tiltak rettet mot ernæring og medikamentbruk gjennom å øke kostøret og ved å opprette en fast stilling som klinisk farmasøyt.

Utviklingstrekk kompetanse, kvalitet og innhold

Vi lever stadig lengre. Med økende alder, øker også risikoen for å bli syk. Flere vil få demens, flere vil leve med kroniske sykdommer og flere vil få kreft. Eldre pasienter som skrives ut fra sykehus til helsehus og sykehjem er i dag sykere enn tidligere. Samhandlingsreformen har medført kortere liggetid på sykehus og mange pasienter som tidligere ble behandlet der overføres nå til helsehusene. Dette krever økt kompetanse.

Sykehjemsetaten er i gang med å innføre et elektronisk kompetanseverktøy, Kompetansemodule, som vil gi oversikt over all kompetanse i etaten. Arbeidet planlegges ferdigstilt våren 2020. Alle langtids hjem og helsehus skal årlig utarbeide egne handlingsplaner som bygger på overordnet planverk og ta inn de ulike behovene hvert tjenestested har. Etaten skal legge til rette for at medarbeiderne kan ta relevant etter- og videreutdanning og byrådet forutsetter at alle yrkesgrupper med høyere utdanning holder seg faglig oppdatert.

Arbeidet med å tilrettelegge for at ufaglærte kan ta fagbrev for å bli helsefagarbeidere skal videreføres. Sykehjemsetaten skal ha 100 lærlingeplasser innen helsearbeiderfaget årlig. Sykehjemsetaten skal videreføre lederutvikling for førstelinjeledere og flere ledere skal gjennomføre Nasjonal lederutdanning for primærhelsetjenesten.

Sykehjemsetaten har de senere årene erfart at det er stadig mer krevende å rekruttere helsefaglig utdannede medarbeidere. Særlig gjelder dette sykepleiere. Byrådet ønsker å rekruttere og beholde gode medarbeidere i pleie- og omsorgstjenesten og Sykehjemsetaten skal i 2020, sammen med bydeler og Helseetaten, utvikle en rekrutterings- og kompetansestrategi. Samarbeid med utdanningsinstitusjonene og studenters forkunnskaper vil være tema som omhandles i strategien. Strategien skal også skissere ulike kursløp for medarbeidere i helse- og omsorgstjenesten. Kompetanseprogram for nyansatte skal være en del av dette og skal tas i bruk i 2020.

Det er fortsatt behov for å styrke medarbeidernes kompetanse i norsk språk. Ved ansettelser i helse- og omsorgstjenestene i Oslo kommune skal det, ved utlysning av stillinger for faglærte og ufaglærte, kreves at søkere som har fullført og bestått videregående opplæring eller grunnopplæring i andre land enn Norge, Sverige eller Danmark, behersker norsk tilsvarende minimum nivå B1. For sykepleiere, fysioterapeuter, leger og andre med utdanning fra høyskole og universitetsnivå skal det stilles krav om norskferdigheter tilsvarende nivå C1 i Det felles europeiske rammeverket for språk. Kravene gjelder også ved bruk av vikarer og ekstravakter.

Nye forskriftskrav gir føringer om at leger som arbeider klinisk i kommunen, og som er ansatt etter 01.03.2017, må være spesialist i allmennmedisin eller under utdanning. Oslo kommune er lovpålagt ansvar for å organisere spesialistutdanning som går over minst fem år og som inkluderer tjenestetid i kommunens institusjoner, på legevakt, i fastlegetjeneste og i spesialisthelsetjenesten. De nye føringene utfordrer legetjenestene i Oslos primærhelsetjeneste på kapasitet, stillingsforhold, avtaleverk, økonomi og samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Det er en utfordring for Oslo kommune at svært få av de fast ansatte legene som jobber klinisk i etatene er spesialister i allmennmedisin. Det betyr at en stor andel av legene ansatt i Helseetaten, Sykehjemsetaten og Velferdsetaten vil være under utdanning de kommende årene. For å opprettholde og sikre gode legetjenester i Oslo kommune, samtidig som flere av legene er fraværende på grunn av utdanningsaktiviteter, vil byrådet bevilge midler slik at etatene får refundert utgifter som følge av at leger må være under spesialistutdanning. For at leger i Oslo skal kunne tilbys utdanningsløp som er forutsigbare, koordinerte og oppfyller læringsmålene innen normert tid, vil byrådet etablere en permanent koordineringsenhet for spesialistutdanning av leger tilknyttet Oslo kommune.

Personer med rusproblemer får i større grad enn tidligere alvorlige fysiske og psykiske helseproblemer som krever pleie- og omsorgsbehov. Som følge av dette skal Sykehjemsetaten, med bistand fra Velferdsetaten, planlegge og starte et faglig utviklingsarbeid for ansatte i Sykehjemsetaten. Dette for å øke ansattes kompetanse slik at de er rustet til å ivareta eldre personer med rusproblemer.

Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid er, sammen med Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester og Fylkesmannen i Oslo og Viken, Oslo kommunes regionale støtteapparat for regjeringens kvalitetsreform for eldreomsorgen *Leve hele livet*. Byrådet forutsetter at føringer gitt i Stortingsmeldingen *Leve hele livet*, inngår i kvalitetsutviklingen i tjenestene med vekt på følgende innsatsområder:

- Et aldersvennlig Norge
- Aktivitet og fellesskap
- Mat og måltider
- Helsehjelp
- Sammenheng og overgang i tjenester

Byrådet er opptatt av ernæring og gode måltidsøyeblikk for de som bor i langtidshjem og helsehus. I beboerundersøkelsen som ble utført i 2018 kom det frem at beboerne syntes maten stort sett var god, men at de savnet variasjon og at de opplevde at maten ikke alltid var tilberedt godt nok. Som et resultat av dette, ble det i 2019 arbeidet med å forbedre måltidsopplevelsene i form av økt kompetanse hos

medarbeidere, utprøving av måltidsvert, økt kostøre og større valgfrihet for beboerne. Arbeidet skal videreføres og utvikles i 2020, med spesielt fokus på slutttilberedning av måltidene.

Pårørende er en viktig støtte og ressurs for beboere og ansatte på sykehjem. Støtte til pårørende skal gis på individuell basis. For å fremme samarbeidet med pårørende vil byrådet innføre en standard for pårørendearbeid i helse- og omsorgssektoren i 2020.

I Handlingsplan for aldersvennlig by og plan for trygg og mangfoldig eldreomsorg, skisseres ulike tiltak for en aktiv aldring. Innsatsområdene i Handlingsplanen for en aldersvennlig by skal fremdeles danne grunnlag for tiltak i bydeler og etater. På bakgrunn av tidligere innspill skal det fokuseres på utvikling av naturlige møteplasser som fører til samhandling mellom generasjoner. Økt samfunns-deltagelse og medvirkning fra seniorer er viktige for å forebygge isolasjon og ensomhet. Bydelene og etatene må ha dialog med og rekruttere seniorer til ulikt frivillig arbeid. Sykehjemsetaten skal fortsette å bruke sin kompetanse for å bidra til at Oslo videreutvikles som aldersvennlig by.

Byrådet startet i 2018 et omfattende arbeid for å oppgradere IKT-infrastrukturen i de kommunale sykehjemmene. Mange av de eldre byggene har ikke et tilfredsstillende nivå på IKT-infrastrukturen slik at det kan innføres mobile løsninger. Stabil trådløs dekning er en grunnleggende forutsetning for å kunne ta i bruk nye digitaliserte løsninger. Arbeidet planlegges ferdigstilt i første kvartal 2020.

Satsing på velferdsteknologi og digital infrastruktur i langtidshjem og helsehus vil bidra til høyere kvalitet på tjenester, økt pasientsikkerhet og økt livskvalitet for den enkelte beboer. Dette vil også bidra til en mer effektiv tids- og ressursforvaltning ved den enkelte institusjon. Byrådet fortsetter arbeidet med å innføre eRom i sykehjemmene. Løsningen skal hjelpe ansatte med daglig pasientbehandling og dokumentasjon ved at journalsystemet er tilgjengelig på nettbrett i et nytt og forenklet grensesnitt. Byrådet viderefører også sporingsteknologi/GPS for beboere i sykehjem. Uttesting av Digitalt Tilsyn vil starte i 2020 slik at etaten kan tilpasse løsninger for den enkelte institusjon ved bruk av sensorteknologi.

For å gjøre det enklere for pårørende å komme på besøk og standardisere tilgangsstyringen, er Sykehjemsetaten i gang med pilotering av Oslonøkkelen. Oslonøkkelen gir selvbetjent tilgang via mobiltelefon til lokaler og tjenester i Oslo, og vil forenkle pårørende og ansatte sin hverdag.

Sykehjemsetaten tar i 2020 i bruk et nettbasert opplæringsprogram for alle ansatte i basiskunnskaper innen velferdsteknologi.

Det ble fra 2019 innført betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengighet (TSB). Sykehjemsetaten, Helseetaten, Velferdsetaten og bydelene har samarbeidet og forberedt både kapasitet og kompetanse til å imøtekomme kommunens forpliktelser i tråd med reformen i 2019. Arbeidet med å tilpasse de kommunale tjenestene til denne gruppen vil fortsette i 2020.

Med bakgrunn i Meld. St. 26 (2014–2015) Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet, har Stortinget innført et krav om psykologkompetanse i norske kommuner. Loven trer i kraft 1. januar. 2020. Risikoen for ensomhet, angst og depresjon øker med alderen. Mennesker på sykehjem har like stor rett på hjelp til psykiske helseplager som andre mennesker. Sykehjemsetaten skal sikre at beboere på sykehjem tilbys tilpasset hjelp og at deres psykiske helse ivaretas.

Byrådet vil videreføre arbeidet med helhetlige pasientforløp. I samarbeid med bydelene, Helseetaten og spesialisthelsetjenesten skal Sykehjemsetaten ved Senter for fagutvikling og forskning, videreføre arbeidet med helhetlige pasientforløp for å sikre overganger mellom tjenestene.

Utviklingstrekk kapasitet

Befolkningsprognosen for eldrebefolkningen i Oslo tilsier at aldersgruppen 67-79 år vil øke med 10 % i økonomiplanperioden, 2020-2024, og 38 % frem mot 2040. Aldersgruppen 80-89 år vil i

økonomiplanperioden øke med 10 % og hele 99 % frem mot 2040. I den eldste aldersgruppen, 90 år tilsier prognosen en reduksjon på 2 % i perioden 2020-2024, og en økning på 101 % frem mot 2040.

Tabell 6.5 Eldrebefolkningen i Oslo

Eldrebefolkningen i Oslo – framskrevet 2020–2040*							
	2019**	2020	2024	2028	2032	2036	2040
67–79 år	53 652	54 948	60 242	62 463	66 538	71 241	76 018
80–89 år	16 171	16 554	18 618	24 824	28 828	30 919	33 006
90+ år	4 802	4 734	4 651	4 584	5 222	7 350	9 528

*Kilde: Oslo kommune/statistikkbanken. Middelalternativet. Framskrevet fra 2020, oppdatert oktober 2018 basert på befolkning 01.01.2018.

**Tall per 01.01.2019

Befolkningsutviklingen, i kombinasjon med et endret sykdomsbilde i eldrebefolkningen, medfører at behovet for langtidsplasser i sykehjem er i endring. Bydelenes bestillinger av ordinære langtidsplasser har gått nedover, mens behovet for plasser til mennesker med langt fremskreden demens, mennesker med nevrologiske lidelser og mennesker med utfordringer knyttet til rus og psykiatri har økt. Som følge av endringene i brukerbehov økte byrådet antall spesialplasser i 2019. I 2020 vil byrådet øke antallet spesialplasser ytterligere.

Mange pasienter med alvorlige psykiske lidelser overført fra langtidsenheter i spesialisthelsetjenesten til kommunen. Mange av disse har fortsatt et behov for heldøgns pleie og omsorg og det påhviler Sykehjemsetaten et økt ansvar for denne gruppen. Staten har per i dag tre forsterkede avdelinger beregnet på psykiatriske pasienter. I tillegg skal 16 plasser ved Akerselva sykehjem og 6-8 korttidsplasser ved Ryen helsehus gjøres om til plasser for denne pasientgruppen. Dette arbeidet starter høsten 2019.

BrukerPlan 2019 viste at 50 % av dem som var kartlagt med rusproblemer i bydelene og som var over 50 år hadde alvorlige fysiske plager (omlag 800 personer). Fremover må man derfor anta at flere personer i denne aldersgruppen, og som ikke hører til kategorien eldre, vil ha behov for pleie- og omsorgstjenester i sykehjem. Sykehjemsetaten skal sammen med bydelene og Velferdsetaten, gjennomføre et utredningsarbeid i 2020 for å beregne behovet for sykehjemsplasser for denne gruppen de nærmeste 3-5 årene.

Fra 2020 er det lovpålagt for kommunene å tilby dagtilbud for personer med demenssykdommer. Både bydeler og Sykehjemsetaten har ulike tilbud for denne brukergruppen. Sykehjemsetaten har inngått kontrakt med Hauger gård om inntil 15 plasser «Inn på tunet». Tilbudet vil videreføres i 2020, og tidligere øremerket statstilskudd videreføres som en økning i etatens driftsramme.

Eldre pasienter som skrives ut fra sykehus til helsehus er sykere nå enn tidligere. Mange av disse er i behov av god rehabilitering for å kunne fortsette å bo i eget hjem. Byrådet er opptatt av at helsehusenes rehabiliteringskapasitet er i tråd med innbyggernes behov. Kvaliteten på rehabiliteringstilbudet er avhengig av tilstrekkelig og riktig kompetanse. Byrådet styrker derfor bemanning og kompetanse på helsehusene tilsvarende slik at mer enn 50 % av plassene blir rehabiliteringsplasser. Dette vil gi ytterligere 60 flere rehabiliteringsplasser på helsehus enn per dato.

Behovet for korttidsplasser er høyest i vinterhalvåret. Vinteren 2018/2019 opprettet Sykehjemsetaten flere sesongbaserte korttidsplasser. Erfaringene med ordningen var gode. Byrådet viderefører derfor denne ordningen vinteren 2019/2020.

Byrådet har som mål at alle innbyggere skal ha mulighet til å leve frie og meningsfulle liv, hvor de opplever tilhørighet, mestring og trygghet. Byrådet ønsker en dreining mot flere fleksible boligløsninger for eldre. Fleksible boligløsninger skal gjøre det mulig for eldre å bli boende i samme bolig selv om hjelpebehovet endrer seg. Boligen skal kunne tilpasses den enkeltes endrede behov for hjelpemidler og

tjenester. Byrådet ønsker å dreie fokus fra en institusjonsbasert eldreomsorg til mangfold i boformer og muligheten til å kunne bo trygt i egen bolig livet ut. Oslo kommune skal tilrettelegge for nødvendige og forsvarlige helsetjenester for alle grupper. Boligtilbudene skal møte fremtidens krav slik at de lett kan tilpasses den enkeltes endrede behov.

Strategisk boligplan for eldre med hjelpebehov, er en tiårsplan for planlegging og utbygging av heldøgns omsorgstilbud for eldre i Oslo. Strategisk boligplan rulleres hvert annet år. Gjeldende plan er for perioden 2018-2028. Sammen med Seniormeldingen, Plan for trygg og mangfoldig eldreomsorg og Handlingsplan for en aldersvennlig by, viser Strategisk boligplan retning for byrådets satsinger. De ulike planene har betydning for fremtidig kapasitet innenfor ulike boformer for eldre.

Byrådet varslet i Sak 1/2019 å samkjøre periodiseringen med skolebehovsplanen, det vil si at neste rulling av Strategisk boligplan for eldre med hjelpebehov gjøres i 2021. I Sak1 2019 varslet byrådet at de ønsket å gi en lengre utredning her, hvor byrådets nye innretning og dreining mot flere fleksible boligløsninger for eldre skisseres. Videre skal måltall beskrives nærmere med bakgrunn i befolkningsanalyser og innmeldte behov.

Av gjeldende plan, *Strategisk boligplan for eldre med hjelpebehov 2018–2021*, framgår byrådets mål om rehabilitering/erstatning av 1 400–1 800 plasser i sykehjem som ikke tilfredsstiller dagens krav. 240 av plassene som rehabiliteres/erstattes skal bygges i landsbyform. Strategisk boligplan angir også et mål om etablering av 2 000 boliger i Omsorg+ innen 2026 og etablering av 100 lokale omsorgsboliger for eldre med kognitiv svikt.

Oslo har i flere år jobbet målbevisst med å erstatte eksisterende sykehjembygg som ikke tilfredsstiller dagens krav. Byrådet sørger for å erstatte plassene i en periode hvor behovet for sykehjems plasser er redusert, og bygger og/eller rehabiliterer 13 nye sykehjem i økonomiplanperioden.

I 2020 åpner to nye sykehjem, Lindeberg langtidshjem og Ryen helsehus med til sammen 286 plasser, samt Diakonhjemmet Omsorg+ med 124 boliger.

Pilotprosjektet *Nye Oppsal* vil være et referanseprosjekt for fremtidens omsorgsboliger. På samme måte jobbes det med å utvikle sambruksløsninger for beboere i sykehjem og omsorgsboliger på Mortensrud. Også i Sognsveien 80 planlegges det for et fremtidig sambruksprosjekt med flere kommunale formål, hvor blant annet heldøgns omsorgsplasser for eldre er meldt inn som behov.

Som det framgår av Sak1 2019 planlegges det utover inneværende økonomiplanperiode for 500 nye fleksible heldøgns boligtilbud. Vi vil dermed ha 7 250 plasser/boliger i 2027.

Fremskrevet befolkningsutvikling mot 2040 viser en stor økning i behovet, samtidig som det er knyttet en viss usikkerhet til andre faktorer som kan påvirke behovet. Byrådet foreslår å se behovet i et lengre perspektiv og å innarbeide et økt måltall på 1 000 heldøgns plasser/boliger ut over økonomiplanperioden. I strategisk boligplan 2021–2031 kommer byrådet tilbake med en periodisering og konkretisering av disse plassene/boligene. Byrådet vil følge utviklingen nøye og behovet vurderes fortløpende.

Byrådet har som mål at 25 % av heldøgns institusjonsplasser skal drives i regi av ideelle private aktører innen 2025. Ved utgangen av 2019 vil andelen være på 21 %. Det er vedtatt at sykehjem ikke skal legges ut på nytt anbud i det kommersielle markedet når eksisterende kontrakter utløper.

Tabell 6.6 Nøkkeltall Sykehjemsetaten

Nøkkeltall for: Kap. 313 Sykehjemsetaten (EHA)	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Antall oppholdsdøgn på langtidsopphold i institusjon	1 448 187	1 427 985	1 399 839	1 360 388	1 324 477
Antall oppholdsdøgn på tidsbegrenset opphold i institusjon	198 699	193 885	183 993	168 750	167 107
Beleggsprosent, langtidsplasser i institusjon	98,2 %	96,8 %	98,2 %	98,5 %	98,0 %
Beleggsprosent, korttidsplasser i institusjon	86,6 %	84,2 %	85,7 %	89,4 %	90,7 %
Antall innleggelser på trygghetsplass	933	710	997	922	953
Andel som får oppfylt sitt førstevalg for langtidsopphold	73,9 %	78,7 %	79,8 %	78,1 %	71,4 %
Andel korttidsplasser i sykehjem	12,9 %	11,7 %	8,3 %	7,5 %	7,7 %
Andel rehabiliteringsplasser	2,8 %	3,2 %	3,3 %	2,9 %	3,5 %
Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens	17,7 %	17,7 %	17,8 %	19,6 %	20,8 %
Andel ansatte med 80 % stilling eller mer fordelt på:					
- fast ansatte	58,4 %	60,5 %	61,0 %	62,3 %	63,9 %
- fast lønnede (fast ansatte og vikarer)	56,4 %	60,8 %	60,9 %	62,2 %	64,9 %
Gjennomsnittlig antall ledige sykehjemsplasser pr. tertial	33,3	30,4	59,8	70	72,2
Sykefravær	11,3 %	10,3 %	9,7 %	9,0 %	8,4 %

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 Innbyggerne skal møte sammenhengende og tilgjengelige tjenester der medarbeiderne har riktig kompetanse og nok tid

Tiltak 1

Den enkelte beboer skal ha få og faste hjelpere som kjenner den enkelte og deres behov

Tiltak 2

Tilrettelegge for at sykepleiere utenfor EU/EØS-området får norsk autorisasjon

Tiltak 3

Utvikle en overordnet rekrutteringsstrategi for helse- og omsorgstjenestene i Oslo kommune i samarbeid med bydelene

Mål 2 Flere skal kunne bo trygt i eget hjem og leve selvstendige liv

Tiltak 1

Fleksibel bruk av trygghetsopphold og avlastning ut fra brukerens og pårørendes behov og ønsker

Tiltak 2

Ta i bruk trygghetsskapende teknologi og andre velferdsteknologiske løsninger

Tiltak 3

Utvikle og innføre en Oslostandard for pasientforløp fra hjem til hjem

Mål 3 Flere skal oppleve god helse og mestring

Tiltak 1

Tilrettelegge for at kompetanse og ressurser i langtidshjem og helsehus organiseres etter den enkeltes behov for å unngå bytte av avdeling ved endring i bistandsbehov

Tiltak 2

Ta i bruk "Bedre hverdagsliv"

Tiltak 3

Ta i bruk standard for kvalitet og innhold i langtidshjem og helsehus herunder tiltak rettet mot ernæring og medikamentbruk

Tabell 6.7 Resultatindikatorer

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel faste heltidsstillinger 1)	49 %	49 %	> 49 %	> 49 %
Fagdekning sykehjem 2)	xxx	xxx	85 %	85 %
Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem 3)	0,51	0,49	xxx	> 0,51
Andel beboere på sykehjem over 67 år med legemiddelgjennomgang 4)	80 %	88 %	100 %	100 %
Andel beboere på sykehjem over 67 år som er kartlagt for ernæringsmessig risiko 4)	76 %	80 %	> 76 %	> 80 %
Andel av pasienter utskrevet til fra helsehus til eget hjem 5)	60 %	70 %	75 %	75 %

1) Kilde: Statistikkbanken, Oslo kommune

2) Ny fra 2019

3) Ny fra 2020. Kilde: Nasjonal indikator, Helsedirektoratet

4) Kilde: Nasjonal indikator, Helsedirektoratet

5) Kilde: Sykehjemsetaten

4 Merknader til driftsbudsjettet

Aktivitetsnivået i 2020 er basert på plasser i drift pr 01.07.2019, planlagte endringer ut året og deretter justert for byrådets forslag til endringer i 2020. Den primære endringen i 2020 er omgjøring av 60 ordinære korttidsplasser i helsehusene til rehabiliteringsplasser. Rammen er styrket med 6 mill. i 2020 og 12 mill. fra 2021.

Det er innarbeidet dekning for merutgifter i 2020 knyttet til tilbakeføring av kommersielt drevne institusjoner til kommunal og ideell drift. Dette omfatter helårseffekt for Uranienborghjemmet, Ammerudlunden og Ullernhjemmet og delårseffekt for Manglerudhjemmet og St. Hanshaugen omsorgssenter.

Som en følge av avvikling av øremerket statlig tilskudd til dagplasser for mennesker med demenssykdom er rammen for etaten styrket tilsvarende som dagens tilskuddsnivå.

Det er trukket ut 5,0 mill. på grunn av at husleie for Lambertseterhjemmet bortfaller. Etaten er tilført 3 mill. som varig finansiering av tre årsverk som koordinerer arbeidet med investeringsprosjekter i etaten og bydelene.

Det legges til grunn at det er mulig å effektivisere driften med 5,8 mill. Dette må ses i lys av at det foreslås at etaten skal kunne øke prisen for bydelene med 10 % for sammenhengende opphold i helsehusene utover 40 døgn.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 30,1 mill. og kompensasjon for økt pensjonskostnadssats med 13,4 mill. Det vises til kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Kommunens brutto pensjonskostnadssats øker fra 20,5 % i 2018 til 21,2 % i 2020.

Tabell 6.8 Enhetspris og prisberegning vektet plass 2020

Pris pr vektet plass i 2020 foreslås slik:

Pris per vektet plass 2019	906 025
Sum før lønns- og prisjustering	906 025
Lønns- og prisjustering 3,51 %	31 801
Pris pr vektet plass 2020	937 826

Tabell 6.9 Priser institusjonsplasser

	Pris Sak 1/2020	Driftskostnad 2020	Prissubsidie 2020
Langtidsplasser			
Ordinær langtidsplass	937 826	937 826	0
Plass i skjermet avdeling for demens	937 826	1 050 365	112 539
Forsterket plass - psykiatri	937 826	1 397 361	459 535
Forsterket plass - annet	937 826	1 838 139	900 313
Forsterket plass - MRSA	937 826	1 603 683	665 857
Forsterket plass - rusavhengighet	937 826	1 219 174	281 348
Andre typer plasser			
Korttidsplass forhåndsbestilt "en bloc" 1) 2)	872 178	1 040 987	168 809
Korttidsplass ved kjøp utover "en bloc" 1) 2)	959 396	1 040 987	81 591
Rehabiliteringsplass	872 178	1 322 335	450 157
Forsterket plass - lindrende behandling	825 287	1 725 600	900 313
Aldershjemsplass	628 344	628 344	0
Dagsenterplass - ordinær	131 296	206 322	75 026
Dagsenterplass - rehabilitering	131 296	281 348	150 052
Dagsenterplass - demens	131 296	271 970	140 674

1) Bydelene forhåndsbestiller et bestemt antall korttidsplasser "en bloc" med mulighet for å justere antallet plasser hvert halvår. Kjøp av korttidsplasser utover dette gis et prispåslag på 10 %.

2) For opphold i helsehus som sammenhengende varer mer enn 40 døgn gis et prispåslag på 10 % pr. døgn etter dette tidspunktet. Kapitaldelen av sykehjemmets husleiekostnad er ikke inkludert i pris og driftskostnad pr plass.

Gjennomsnittlig liggetid på helsehusene varierer mellom bydelene. I 2017 hadde 30 % av liggedøgnene en varighet på mer enn 60 døgn. Denne pasientgruppen utgjorde 8 % av alle helsehusplassene, men brukte omtrent en tredjedel av det totale antall liggedøgn.

For å sikre bedre pasientflyt og et godt tilpasset pasientforløp mellom helsehus, eget hjem og langtids hjem, endrer byrådet finansieringen av helsehusplassene. Hensikten er å sørge for riktig tilbud tilpasset den enkelte pasients behov. For opphold i helsehus som sammenhengende vedvarer mer enn 40 døgn, foreslås det å innføre et prispåslag på 10 % fra dette tidspunktet. Dette omfatter både plasser som er forhåndsbestilt og bestilt utover «en bloc».

Sykehjemsetaten skal bidra til å innfri forventningene om bedre pasientflyt og gode pasientforløp og tilpasse kapasitet fortløpende etter behov.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 6.10 Investeringer – Sykehjemsetaten

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
313 Sykehjemsetaten (EHA)			
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	15 536	61 500	80 000
03 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3 797	0	0
04 Overføringsutgifter	4 147	0	0
Sum utgifter	23 481	61 500	80 000
07 Refusjoner	-4 147	-11 900	-15 600
Sum inntekter	-4 147	-11 900	-15 600
Netto utgifter	19 334	49 600	64 400

Tabell 6.11 Investeringsoversikt, kapittel 313 Sykehjemsetaten

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Sykehjemsetaten (EHA)									
Prosjektnummer og navn:									
107006	Inventar og utstyr sykehjem			80 000	50 000	50 000	10 000		
	Sum investeringsutgifter			80 000	50 000	50 000	10 000		
107006	Inventar og utstyr sykehjem	Investeringsmoms		-15 600	-9 600	-9 600	-2 000		
	Sum kapittel finansiering			-15 600	-9 600	-9 600	-2 000		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			64 400	40 400	40 400	8 000		

Investeringsmidler til fornying av sykehjem og til generell rehabilitering sykehjem i planperioden
Det vises til omtale under Del 10.1 Næring og eierskap, Eiendomsforetakene under Omsorgsbygg Oslo KF.

6 Klimakonsekvenser

Etaten vil nå måltall på 80 % for utskifting til nullutslippskjøretøy under 3 500 kg ved utgangen av 2019. Etaten har ingen kjøretøy over 3 500 kg. Etaten søker å finne alternativer til de 2 gjenstående kjøretøyene så snart det er mulig med sikte på å nå målet om 100 % nullutslippskjøretøy innen utløpet av 2020.

7 Tilskuddsmidler

Sykehjemsetaten har ingen tilskuddsmidler.

8 Verbale vedtak

Det foreslås ingen verbalvedtak.

6.4 Helseetaten

Tabell 6.12 Driftsbudsjett Helseetaten

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
314 Helseetaten (EHA)				
10	Lønn og sosiale utgifter	807 824	763 584	798 196
11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	249 157	200 498	212 875
13	Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	85 538	83 717	86 127
14	Overføringsutgifter	66 901	25 728	25 728
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	17 803	0	0
Sum utgifter		1 227 223	1 073 527	1 122 926
16	Salgsinntekter	-214 098	-136 501	-140 733
17	Refusjoner	-208 736	-177 966	-183 483
18	Overføringsinntekter	-339	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-17 802	0	0
Sum inntekter		-440 975	-314 467	-324 216
Netto utgifter		786 248	759 060	798 710

1 Ansvarsområde

Helseetaten har ansvar for primærhelsetjenestens akutttilbud, herunder legevakt og kommunal akutt døgnenhet (KAD) og forsterket rehabilitering (FRA) på Aker helsearena. Allmennlegevakten i Storgt. 40 omfatter også overgrepsmottak og psykososial oppfølging av personer som er utsatt for vold og overgrep. Sosial og ambulant akutt-tjeneste (SAA) og legevakten bidrar i arbeidet med personer med rusproblemer i Oslo. Tannhelsetjenesten har ansvar for forebygging, oppsøkende tilbud og behandling av prioriterte grupper.

Helseetaten ivaretar lovpålagte oppgaver i smittevernloven, lov om tannhelsetjenester og helse- og omsorgstjenesteloven, herunder kommunelegefunksjonen i byomfattende saker. Etaten er delegert myndighet om miljørettet helsevern i saker som gjelder to eller flere bydeler. Etaten har en viktig rolle i kommunens helseberedskapsarbeid.

Helseetaten skal bidra til utvikling av folkehelsearbeidet og en god kommunehelsetjeneste i Oslo. Etaten har en støtte- rådgivende- og koordinerende funksjon overfor bydelene, og skal drive utviklingsarbeid innen områdene helse, pleie og omsorg.

Helseetaten ivaretar det operative ansvaret for forvaltning av felles fagsystemer. Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid og Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap er systemeiere. Etaten har også det operative ansvaret for kommunens arbeid med velferdsteknologi.

2 Situasjonsbeskrivelse

Helsetilstanden til Oslos befolkning er i hovedsak svært god. Den forventede levealderen ved fødsel har aldri vært høyere. I 2018 var forventet levealder ved fødsel i Oslo 84 år for kvinner og 80 år for menn. Selv om forskjellene er blitt mindre, er det likevel store sosiale ulikheter i helse både mellom bydelene og innad i bydelene. Menn i Bydel Vestre Aker forventes å leve syv år lengre enn menn i Bydel Sagene. For kvinner er forskjellen i forventet levealder på seks år mellom Bydel Grünerløkka og Bydel Vestre Aker.

God folkehelse er grunnleggende for byrådet. Samtidig bidrar psykiske lidelser, rusavhengighet og muskel- og skjelettsykdommer til helsetap og redusert livskvalitet. Fordi vi vet at de største risikofaktorene for livsstilsykdommene, i tillegg til alkohol, er tobakksforbruk, usunne matvaner, fysisk inaktivitet og høyt blodtrykk, kan vi rette innsatsen mot hvordan vi kan jobbe forebyggende. De fleste av tilstandene som bidrar til størst sykdomsbyrde kan forebygges, og det er godt dokumentert at det er de brede tiltakene som treffer alle som virker best. Derfor er forebyggende arbeid en vesentlig del av Helseetatens virksomhet.

Folkehelseplan for Oslo 2017-2020 (Byrådssak 10/17) *Helse og trivsel for alle – vårt felles ansvar* har som hovedfokus at innbyggerne skal oppleve god helse og trivsel, være fysisk aktive og ta helsevennlige valg, uavhengig av hvem de er og hvor de bor i Oslo.

Helseetaten koordinerer satsningen Programfylke for folkehelsearbeid 2017-2021 hvor totalt syv bydeler deltar i fire ulike program rettet mot innovasjon og kunnskapsbasert forebyggende og helsefremmende arbeid innenfor feltet psykisk helse og rus. Gjennomføring skjer i tett samarbeid med skoler, barnehager og tjenester i bydelene i tillegg til eksterne forsknings- og kompetansemiljøer.

Helseetaten har en viktig rolle i koordinering av smitteoppsporing og forebyggende behandling og samarbeider tett med bydelene om dette. Vaksineringsprogram mot meslinger, kusma og røde hunder (MMR-vaksinen) er en del av barnevaksinasjonsprogrammet, og i Oslo er gjennomsnittlig vaksinasjonsrate tett opp mot landsgjennomsnittet. Likevel er det geografiske områder og miljøer der vaksinasjonsraten er lavere enn Folkehelseinstituttets anbefaling. Blant helsepersonell er det utfordrende å nå målet på 75 % vaksinasjonsdekning mot sesonginfluensa til tross for at det er gjennomført kampanjer.

Bystyret har vedtatt *Handlingsplan for mennesker med funksjonsnedsettelse 2017-2020* (Byrådssak 73/17). Helseetaten har i 2019 fulgt opp virksomhetenes arbeid med å gjennomføre tiltak i planen. Tiltakene skal sikre likeverdige og koordinerte tjenester uavhengig av alder og bydelstilhørighet.

Psykiske helseproblemer bidrar til betydelig helsetap, tap av friske leveår og tap av livskvalitet. I følge Folkehelseinstituttet vil en tredjedel av den norske befolkningen få en psykisk lidelse i løpet av livet. Vi vet også at psykiske lidelser er en av hovedårsakene til at folk faller ut av arbeid. Tall fra NAV viser at psykiske lidelser ligger til grunn for 20 % av det legemeldte sykefraværet og 35 % av årsakene til uføretrygd. Byrådet la i juni 2019 frem *En psykisk bra by - Strategi for psykisk helse i Oslo* (Byrådssak 194/19) som vektlegger hele livsløpet og gir retning og strukturelle føringer for tjeneste- og kompetanseutvikling.

Bystyret sluttet seg i 2018 enstemmig til byrådets strategiske plan for rusfeltet i Oslo. Planen angir en verdibasert retning for utviklingen av tjenestene på dette feltet. I 2019 har Helseetaten vurdert hvordan frisklivstilbud kan utvikles og gjøres relevant for personer med rusproblemer samt vurdert hvordan tannhelsetilbudet til denne målgruppen kan styrkes.

Legevakttilbudet i Oslo er lokalisert i Storgata 40 og på Aker sykehusområde. Legevaktene mottar, vurderer og sørger for nødvendig akutt helsehjelp til personer som bor og oppholder seg i Oslo.

Tilbudet til personer med sammensatte lidelser innen somatisk helse, psykisk helse og rus stiller store krav til koordinering av tjenestene. Legevaktene, KAD og Sosial ambulant akutt-tjeneste (SAA) er viktige aktører. SAA hadde 37 100 konsultasjoner i 2018 hvor 800 gjaldt rusmiddelforgiftning hos personer under 24 år. 100 av disse var med ungdom under 18 år. Byrådets hovedmålsetting er tidlig intervensjon og forebygging av rusavhengighet gjennom et oppfølgingstilbud for ungdom og deres pårørende.

Helseetaten samarbeider med bydelene, Sykehjemsetaten og spesialisthelsetjenesten for å sikre gode pasientforløp til innbyggerne fra hjem til hjem. Aker helsearena er samhandlingsarena der spesialisthelsetjenesten og kommunale helse- og omsorgstjenester samarbeider om tjenester til byens befolkning. Forsterket rehabilitering Aker (FRA) har 23 senger med 100 % beleg. Gjennomsnittlig liggetid er 22 døgn og 88 % utskrives til egen bolig. Kommunal akutt døgnenhet (KAD) har 72 senger og er

et tilbud til pasienter som trenger innleggelse for behandling, observasjon og pleie og som kan behandles i primærhelsetjenesten. KAD har gjennomsnittlig liggetid på 4,2 døgn og belegget i 2018 var 77 %.

Den kommunale tannhelsetjenesten har fokus på tidlig innsats og målgruppen er både barn, unge og eldre. Tjenesten har klinikker fordelt på 23 steder i Oslo. Befolkningsutviklingen, ny nasjonal retningslinje for tannhelsetjenester til barn og unge samt større behandlingsbehov hos eldre gir økt behov for tjenester. I Oslo har 5-åringer dårligere tannhelse enn landsgjennomsnittet. Byrådet styrket i 2019 tannhelsetjenesten med en varig rammeøkning på 3,5 mill. I tillegg ble tjenesten tilført engangsbeløp for å styrke tilbudet til prioriterte grupper. I juli 2019 ble 86 % av barn og unge innkalt til planlagt tid, som er en økning på 2 prosentpoeng siden desember 2018.

Byrådet er opptatt av at trygghetsskapende teknologi og velferdsteknologi er hjelpemidler som kan bidra til at den enkelte kan bo lenger i eget hjem og være sjef i eget liv. Slik teknologi gir innbyggerne mulighet til å mestre egen sykdom, skape sosiale nettverk, være aktive og føle seg trygge i eget hjem. Helseetaten bistår bydelene med anskaffelse og implementering av trygghetsskapende teknologi og velferdsteknologiske løsninger.

Utviklingstrekk kompetanse, kvalitet og innhold

Befolkningen lever lenger, og blir stadig eldre. Det i seg selv er positivt og er et tegn på at vår felles helsetjeneste og de universelle velferdsordningene fungerer og gir innbyggerne et trygt fundament. En konsekvens av at vi lever lenger, er også at vi lever lenger med et stadig mer komplekst og sammensatt sykdomsbilde. Det utfordrer helse- og omsorgstjenesten i kommunen. Derfor vil byrådet tenke nytt rundt hvordan vi leverer helsetjenester, hvordan vi følger opp pasienter hjemme, hvordan sykehus og kommune samarbeider og hvordan nye behandlingsmetoder og medisiner kan understøtte et langt og godt liv. Det handler om å tilrettelegge kommunens tjenester ut i fra innbyggernes behov.

Alkohol er det vanligste og mest brukte rusmidlet i Norge, og de siste 20 årene har alkoholforbruket i Norge økt med 30-40 %. Alkohol har store samfunnskostnader, og det er altfor mange som opplever utrygghet og dårlig livskvalitet som følge av eget eller andres alkoholforbruk. Ung i Oslo- undersøkelsen fra 2018 viser at alkoholforbruket blant unge i byen har gått ned samtidig som at flere unge oppgir å ha brukt cannabis. Helseetaten skal samarbeide med bydelene og Velferdsetaten om å utvikle gode forebyggende tiltak for å møte denne utviklingen. Fra 2019 har alle bydeler fått midler til å drive hasjavvenningskurs lokalt som supplement til det tilbudet Uteseksjonen gir.

Innbyggerne skal oppleve likeverd, mestring og kontroll over eget liv. Tjenestene skal være sammenhengende og koordinerte med gode overganger mellom tjenestenivåene. Forsterket rehabilitering Aker (FRA) er det mest spesialiserte leddet i rehabiliteringskjeden i Oslo kommune. Her tilbys pasienten intensiv trening for å forbedre og opprettholde sitt funksjonsnivå.

Byrådet vil legge til rette for utvikling av gode og tilgjengelige tjenester som er bærekraftige for fremtiden. Folkehelsearbeidet er et prioritert område og velferdsteknologi og digitale selvbetjeningsløsninger skal inngå i utvikling av helsetjenestene. Det er avgjørende at den offentlige helsetjenesten er i front og evner å ta i bruk nye løsninger, slik at innbyggerne kan være trygge på at den beste behandlingen tilbys gjennom fellesskapets løsninger. Byrådet vil legge til rette for at bydeler og etater fortsetter det gode arbeidet med å etablere trygghetsskapende teknologi ute hos brukerne.

Byrådet vil legge til rette for en sunnere by ved å gjøre det enklere for folk å ta sunne valg og bevare egen helse. Prosjekt skolefrukt og skolemat 2019-2021 videreføres ved å tilby elever ved skoler med ungdomstrinn gratis skolefrukt og elever ved utvalgte barne- og ungdomsskoler tilbys gratis skolemat. Prosjektets erfaringer skal evalueres. Helseetaten skal koordinere prosjektet og midler til satsningen videreføres.

En psykt bra by - Strategi for psykisk helse i Oslo vektlegger hele livsløpet og gir føringer for tjeneste- og kompetanseutvikling. Helseetaten har opprettet Erfaringsskolen i Oslo der erfaringskonsulenter får opplæring for å bidra til å styrke brukerkompetansen i kunnskapsbaserte praksiser. I 2020 skal

Erfaringsskolen videreutvikles og det skal rekrutteres flere erfaringskonsulenter i psykiske helse- og rustjenester. Helseetaten skal videreføre arbeidet med kompetanseutvikling innenfor det psykiske helsefeltet og drifte både nettverk for ledere i bydelenes psykiske helsetjenester og nettverk for psykologer, samt koordinere arbeidet med vold i nære relasjoner. Nettverkene er en viktig arena for erfaringsdeling, og byrårets strategi for psykisk helse skal være førende for valg av temaer.

Pårørende er en viktig støtte og ressurs. For å fremme samarbeidet med pårørende vil byrådet innføre en standard for pårørendearbeid i helse- og omsorgssektoren i 2020.

Byrådet har bedt bydelene og Helseetaten om å iverksette tiltak for gjennomgang av vaksinasjonsstatus og kvalitetssikring av registreringer i barnevaksinasjonsprogrammet, samt å følge opp foreldre som ikke vil la barna sine vaksinere med informasjonstiltak. Det er viktig for byrådet at innbyggerne føler seg trygge når de oppsøker helse- og omsorgstjenestene, og at de kan være sikre på at helsepersonellet de møter er vaksinert mot smittsomme sykdommer. Vaksinasjon av ansatte er frivillig, men arbeidsgiver plikter å kartlegge ansattes vaksinasjonsstatus og smitterisiko samt å tilby vaksinasjon. For noen arbeidsoppgaver kan arbeidsgiver vurdere at det ikke vil være forsvarlig at arbeidstakeren er uvaksinert. Byrådet har bedt Helseetaten om å utarbeide forslag til gjennomføring av yrkesvaksinasjon innen EHA-sektor og forslagene skal følges opp i 2020.

Byrådet har utarbeidet Overordnet standard for tjenester i hjemmet for å sikre gode, likeverdige og helhetlige tjenester som skal bidra til at innbyggere blir sjef i eget liv. 2020 er et viktig år for organisering av tjenestene til hjemmeboende i tråd med ny standard, økt bemanning og kompetansesammensetning. Helseetaten skal ha en sentral rolle i bydelenes arbeid med å innføre standarden og i å videreutvikle kommunens system for oppfølging av kvalitet i helse- og omsorgstjenestene, og i opplæringen av nytilsatte.

Som hovedstad i rask vekst spiller Oslo en viktig rolle for videre utvikling av en tilgjengelig, moderne og solid fastlege- og allmennlegetjeneste. Byrådet vil fremme en strategisk og overordnet legeplan for Oslos primærhelsetjeneste, som særlig omhandler hvordan legetjenestene skal ledes og bli en mer integrert del av de øvrige helse- og omsorgstjenestene i Oslo, samt hvordan kvaliteten og utviklingen i legetjenestene skal følges opp.

Helseetaten skal i 2020 videreføre arbeidet med gjennomføringen av *Handlingsplan for mennesker med funksjonsnedsettelser*. Byrådet har som mål å få flere tilrettelagte arbeidsplasser for personer med utviklingshemming. Som et ledd i dette skal Helseetaten utføre et prosjekt med hensikt å utvikle bedre tjenester og fremskaffe flere tilrettelagte arbeidsplasser for personer med utviklingshemming i Oslo kommune. Prosjektet skal bidra til at personer med utviklingshemming og lignende bistandsbehov får økt sine muligheter for deltakelse i arbeid, livslang læring og karriereutvikling. Det er også innvilget prosjektstøtte fra Arbeids- og velferdsdirektoratet for forsøk med varig tilrettelagt arbeid i kommunal regi 2018-2021. Helseetaten skal følge opp og koordinere Oslos deltakelse i det statlige forsøket.

Byrådet mener det fortsatt er behov for å styrke medarbeidernes kompetanse i norsk språk. Ved ansettelser i helse- og omsorgstjenestene i Oslo kommune skal det ved utlysning av stillinger for faglærte og ufaglærte kreves at søkere som har fullført og bestått videregående opplæring eller grunnopplæring i andre land enn Norge, Sverige eller Danmark behersker norsk tilsvarende minimum nivå B1 på alle delprøvene. Dette kravet gjelder også ved bruk av vikarer og ekstravakter. For sykepleiere, fysioterapeuter, leger og andre med utdanning fra høyskole og universitetsnivå skal det stilles krav om norsksferdigheter tilsvarende HN-testen (Bergenstesten) på nivå «godt bestått». Nivå godt bestått på Bergenstesten tilsvarer nivå C1 i Det felles europeiske rammeverket for språk. Helseetaten skal sikre at språkkravene fremgår ved utlysning av stillinger.

Byrådet er opptatt av at trygghetsskapende teknologi og velferdsteknologi er hjelpemidler som kan bidra til at den enkelte kan bo lenger i eget hjem og være sjef i eget liv. Slik teknologi gir innbyggerne mulighet til å mestre egen sykdom, skape sosiale nettverk, være aktive og føle seg trygge i eget hjem. Helseetaten skal gjennomføre kompetanseheving i helse- og omsorgstjenestene blant annet i å ta i bruk nye

velferdsteknologiske løsninger, øke kompetansen innen ernæring, norsk språk, psykisk helse og forebygging av vold og overgrep. Helseetaten skal lede tverrsektorielt arbeid med å implementere kunnskapsbaserte fallforebyggende tiltak.

Digital kommunikasjon mellom tjenestene er viktig bidrag for mer helhetlige pasientforløp og for å styrke pasientsikkerheten. Det er testet ut en løsning for sikker og korrekt elektronisk informasjonsdeling for pasienter som har behov for tjenester både fra bydel, helsehus, KAD og FRA. Prosjektet har avsluttet konseptfasen og har gjennomført en pilot av løsningen.

Utviklingstrekk kapasitet

Byrådet vil fortsette å prioritere tiltak som bidrar til å forsterke den positive utviklingen i befolkningens helsetilstand. Ved å utvide og forsterke fellesskapsfinansierte universelle velferdsordninger bidrar byrådet til å utjevne forskjeller.

Som følge av befolkningsvekst, er dagens Legevakt i Storgata 40 for liten og lokalene er ikke egnet for fremtidig drift av legevaktstjenester. Byrådet har igangsatt arbeidet med å etablere Oslo storbylegevakt på Aker sykehusområde. Riving ble igangsatt i august 2019. Det legges til rette for byggestart i januar 2020 og innflytting er planlagt i 1. kvartal 2023. I det pågående arbeidet vektlegges medvirkningsprosesser med innbyggere, medarbeidere og byggherre. Slik sikrer byrådet at bruker- og innbyggerstemmen blir hørt, og at tjenesten utvikles i tråd med prinsipper som «hva er viktig for deg».

For å redusere responstiden på legevaktsentralen, og dermed gjøre det enklere å komme frem på telefon, bevilger byrådet 7,5 mill. i 2020 og 15 mill. fra og med 2021 til økt bemanning.

Det er allerede etablert en legevakt på Aker sykehusområde. Det har siden konseptvalgutredning Oslo storbylegevakt, datert 13. mai 2016, vært forutsatt reetablering av denne på annen lokasjon. For å sikre en riktig dimensjonering av denne, gjennomføres det en samlet vurdering av legevaktkapasiteten.

Driften ved KAD på Aker helsearena gjennomgås for å sikre effektiv kapasitetsutnyttelse og ressursbruk. I 2020 vil antall senger reduseres noe. Det vil bety at beleggsprosent også vil øke.

Betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i psykisk helsevern og tverrfaglig rusbehandling (TSB) ble innført i 2019. Helseetaten skal i 2020 videreutvikle og kvalitetssikre system for registrering og rapportering av utskrivningsklare pasienter innen psykisk helse og rus. Dette gjøres i et samarbeid med bydelene og sykehusene.

Allmennlegetjenesten er under press i hele Norge. Nye forskriftskrav gir føringer om at leger som arbeider klinisk i kommunen, og som er ansatt etter 01.03.2017, må være spesialist i allmennmedisin eller under utdanning.

Byrådet gjennomfører et kompetanseløft for leger ved at det tilbys en femårig spesialistutdanning for alle leger tilsatt etter 01.03. 2017. Til dette formålet bevilges 12 mill. i 2020, økende til 22 mill. fra 2023. I tillegg velger byrådet å tilby slik spesialisering til allmennleger ansatt i etatene før 01.03.2017 for å unngå stor utskifting av leger i tjenestene som vil være kritisk for å yte forsvarlige tjenester samt kostnadsdrivende. For at leger i Oslo skal kunne tilbys utdanningsløp som er forutsigbare, koordinerte og oppfyller læringsmålene innen normert tid, samt gir særlig kompetanse knyttet til storbyhelseutfordringer og behov for helhetlig tverrfaglig tilrettelegging, vil byrådet etablere en permanent koordineringsenhet for spesialistutdanning av leger tilknyttet Oslo kommune ved ansettelse eller avtale.

Befolkningsutviklingen, ny nasjonal retningslinje for tannhelsetjenester til barn og unge samt større behandlingsbehov hos eldre medfører at Tannhelsetjenesten får flere personer under tilsyn. Driften av tannhelsetjenesten gjennomgås for å sikre effektiv kapasitetsutnyttelse og ressursbruk. Etterslepet blant prioriterte grupper, blant annet barn og unge, skal reduseres til et minimum. Byrådet vil fortsatt

prioritere tannhelsetilbudet til lovpålagte grupper og varig rammeøkning videreføres. I 2020 skjer det en ytterligere styrking av tjenesten med 1,9 mill. i demografikompensasjon.

Tannklinikkplan 2016-2025 er oppdatert som følge av nye forutsetninger knyttet til blant annet befolkningsutviklingen. Planen legger til rette for flere behandlingsrom og kapasitetsøkning og skal gi retning for organisering og lokalisering av tannklinikkerne i Oslo. Det er innarbeidet investeringsmidler til innredning av nye tannklinikker i økonomiplanperioden.

I strategisk plan for rusfeltet peker byrådet på at manglende ivaretagelse av tannhelse hos personer med rusproblemer kan gå ut over livskvaliteten. Helseetaten har gjort en analyse av tannhelsetilbudet til personer med langvarige, alvorlige og sammensatte rus- og psykiske helseproblemer. Byrådet vil på bakgrunn av analysen vurdere opprettelse av et tannhelsetilbud med bedre tilgjengelighet for denne målgruppen.

Med flere velferdsteknologiske produkter i bruk hjemme hos innbyggerne, øker behovet for infrastruktur og forvaltning av systemene som skal sikre rask og sikker behandling av signalene som produktene sender ut. Dette krever både investering i infrastruktur og ressurser til utvikling av teknologien. Helseetaten arbeider både med å styrke eksisterende systemer og utvikle framtidsrettede løsninger slik at Oslo kommune er skodd til å håndtere den digitale utviklingen innenfor helse- og omsorgstjenestene.

På velferdsteknologi og IKT- området er byrådets hovedprioriteringer for 2020:

- Øke spredningen av trygghetsskapende teknologi i bydelene som GPS (sporingsteknologi) og medisindispensere for hjemmeboende tjenestemottakere
- Flere sykehjem skal ta i bruk fagsystemet Gerica på nettbrett (eRom), og flere beboere i sykehjem og helsehus skal ta i bruk GPS (sporingsteknologi).
- Utvikle konsept for responstjenester (alarmstøtte).
- Videreutvikle velferdsteknologisk knutepunkt i samarbeid med Direktoratet for e-helse.
- Utvikle teknologisk arkitektur og konsept for forvaltning slik at den er bedre tilpasset spredningen av digitale tjenester og velferdsteknologi.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 Innbyggerne skal møte sammenhengende og tilgjengelige tjenester der medarbeiderne har riktig kompetanse og nok tid

Tiltak 1

Tilby kompetanseheving for medarbeidere i helse- og omsorgstjenesten innen psykisk helse, ernæring og norsk språk

Tiltak 2

Videreutvikle og gjennomføre bruker- og pårørendeundersøkelser i helse- og omsorgstjenestene

Tiltak 3

Tilby kompetanseheving innen vold, overgrep, psykisk helse og generasjonsoverførte traumer i samarbeid med politi og bydeler

Mål 2 Flere skal kunne bo trygt i eget hjem og leve selvstendige liv

Tiltak 1

Øke spredningen av trygghetsskapende teknologi og avstandsoppfølging til hjemmeboende i samarbeid med bydelene

Tiltak 2

Bistå bydelene med anskaffelse og implementering av velferdsteknologiske løsninger

Tiltak 3

Styrke allmennlegenes kompetanse på storbyhelseutfordringer

Mål 3 Flere skal oppleve god helse og mestring

Tiltak 1

Strategi for psykisk helse skal legges til grunn i tjenesteutviklingen

Tiltak 2

Strategisk plan for rusfeltet skal legges til grunn i tjenesteutviklingen

Mål 5 Levekårsforskjellene skal reduseres

Tiltak 1

Samordne, koordinere og gjennomføre tiltak i folkehelseplanen

Tiltak 2

Gjennomføre Prosjekt skolefrukt og skolemat

Tiltak 3

Prioritere tannbehandling til sårbare grupper

Tabell 6.13 Resultatindikatorer Helseetaten

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel faste heltidsstillinger 1)	51 %	53 %	> 51 %	> 53 %
Svartid Legevaktssentralen < 2 minutter 2)	64 %	62 %	80 %	80 %
Andelen lovpålagte grupper innkalt til tannklinikk til planlagt tid 2)	80 %	82 %	100 %	100 %
Vaksinasjonsdekning meslinger (MMR) 9-åringer 3)	xxx	96 %	95 %	95 %

1) Kilde: Statistikkbanken, Oslo kommune

2) Kilde: Helseetaten

3) Kilde: Folkehelseinstituttet

4 Merknader til driftsbudsjettet

Midler til å gjennomføre prosjektet med skolemat og frukt og grønt er videreført.

Helseetaten er tilført 3 mill. for å opprettholde aktivitet når statlige tiltak for rus- og psykiatriområdet reduseres. I tillegg legges det inn 1,5 mill. til å utvide antall erfaringskonsulenter.

Øremerket statlig tilskudd til faste psykologstillinger opphører fra og med 2020. Rammen er styrket med 0,8 mill. for å kompensere for denne inntektsreduksjonen.

Tannhelsetjenesten styrkes med 1,9 mill. og den øvrige delen av etaten med 2,5 mill. i demografikompensasjon. Dette for å møte økt utgiftsbehov som en følge av befolkningsvekst. Det er trukket ut 1,2 mill. av rammen i 2020 og 3,6 mill. fra 2021 som en følge av endret organisering av Tannlegevakten.

Rammen økes med 7,5 mill. i 2020 og med 15 mill. fra 2021 for å kunne svare raskere på henvendelser til legevaktssentralen. Det gjøres en tilpasning av kapasiteten ved KAD, og dette frigjør 7 mill. i 2020 og 15 mill. fra og med 2021. Ved tilpasning av åpningstiden for Aker legevakt frigjøres 1 mill.

Etaten styrkes med 3 mill. for å opprette en egen enhet som skal organisere spesialistutdanning for leger. Rammen er redusert med 4 mill. i 2020 og 8 mill. fra 2021 som en konsekvens av at det legges opp til en reduksjon i antall lederstillinger.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 25,9 mill. og kompensasjon for økt pensjonskostnadssats med 5,3 mill. Det vises til kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Kommunens brutto pensjonskostnadssats øker fra 20,5 % i 2018 til 21,2 % i 2020.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 6.14 Investeringsbudsjett – Helseetaten

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
314 Helseetaten (EHA)			
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	72 669	37 800	42 300
04 Overføringsutgifter	12 080	0	0
Sum utgifter	84 748	37 800	42 300
06 Salgsinntekter	-28 335	0	0
07 Refusjoner	-12 080	-6 560	-7 460
Sum inntekter	-40 414	-6 560	-7 460
Netto utgifter	44 334	31 240	34 840

Tabell 6.15 Investeringsoversikt, kapittel 314 Helseetaten

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Helseetaten (EHA)									
Prosjektnummer og navn:									
112018	Helseetaten - inventar og utstyr			7 500	7 500	7 500	7 500		
115059	Velferdsteknologi (HEL)			18 500	0	0	0		
117066	VEL - Velferdsteknologi knutepkt	33 600		6 800	0	0	0	26 800	1/17 - 4/20
120005	Tannklinikkplan - Invent. og utstyr nye klinikker	48 300		9 500	23 000	0	15 800	0	1/20-4/23
	Sum investeringsutgifter			42 300	30 500	7 500	23 300		
112018	Helseetaten - inventar og utstyr	Investeringsmoms		-500	-500	-500	-1 500		
115059	Velferdsteknologi (HEL)	Investeringsmoms		-3 700	0	0	0		
117066	VEL - Velferdsteknologi knutepkt	Investeringsmoms		-1 360	0	0	0		
120005	Tannklinikkplan - Invent. og utstyr nye klinikker	Investeringsmoms		-1 900	-4 600	0	-3 160		
	Sum kapittel finansiering			-7 460	-5 100	-500	-4 660		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			34 840	25 400	7 000	18 640		

I økonomiplanen skal det investeres i moderne inventar og utstyr i flere nye tannklinikker. Det skal bl.a. investeres i tannklinikk i Alna bydelshus hvor 10 behandlingsrom skal erstatte dagens klinikk på Lindeberg med 6 rom.

6 Klimakonsekvenser

Etaten ser ut til å nå måltall på 80 % for utskifting til nullutslippskjøretøy under 3 500 kg ved utgangen av 2019. Etaten har ingen kjøretøy over 3 500 kg. Etaten vil vurdere aktuelle alternativer til de 2 gjenstående kjøretøyene med sikte på å nå målet om 100 % nullutslippskjøretøy innen utløpet av 2020.

7 Tilskuddsmidler

Helseetaten har ingen tilskuddsmidler.

8 Verbale vedtak

Det foreslås ingen verbalvedtak.

6.5 Velferdsetaten

Tabell 6.16 Driftsbudsjettet – Velferdsetaten

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
315 Velferdsetaten (EHA)			
10 Lønn og sosiale utgifter	757 522	726 659	761 293
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	168 608	164 723	165 852
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	516 805	489 260	505 355
14 Overføringsutgifter	402 096	413 381	400 710
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	2 653	0	0
Sum utgifter	1 847 685	1 794 023	1 833 210
16 Salgsinntekter	-534 256	-522 395	-649 111
17 Refusjoner	-208 609	-149 132	-153 755
18 Overføringsinntekter	-199 701	-195 029	-199 962
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 270	0	0
Sum inntekter	-943 835	-866 556	-1 002 828
Netto utgifter	903 850	927 467	830 382

1 Ansvarsområde

Velferdsetaten utvikler og gir byomfattende tjenester innenfor sosial- og helseområdet som bidrar til gode levekår for innbyggerne i Oslo og som supplerer tjenestetilbudet i bydelene. Etaten samarbeider med bydelene, spesialisthelsetjenesten, NAV Oslo, brukerorganisasjoner og ideelle organisasjoner for å gi innbyggerne i Oslo et helhetlig tilbud.

Etaten har et betydelig arbeid rettet mot rusfeltet, herunder forebyggende og oppsøkende arbeid mot utsatte grupper i sentrum, lavterskel helsehjelp, ulike spesialiserte bolig- og institusjonstilbud, smitteverntjenester, overdoseforebygging og brukerrom. Velferdsetaten følger også opp sentrumssamarbeidet, der kommunen, politiet, frivillige og ideelle organisasjoner sammen arbeider for å motvirke store åpne rusmiljø i sentrum.

Velferdsetaten har det byomfattende koordineringsansvaret for kommunens arbeid på mangfolds- og integreringsområdet. Ansvaret omhandler kommunens overordnede innsats for å fremme inkludering og deltakelse i bysamfunnet, innsats mot diskriminering, homofobi og rasisme, oppfølging av handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold, samt arbeid med handlingsplan for bekjempelse av menneskehandel. Etaten er også sekretariat for samarbeidsforum knyttet til tilreisende bostedsløse EØS-borgere.

Velferdsetaten har støttefunksjoner for det boligsosiale arbeidet i bydelene og kartlegger hvert år boligbehovet i bydelene som et grunnlag for boliginvesteringer. Etaten bistår bydelene med å framskaffe utleieboliger. Etaten har byomfattende forvaltningsoppgaver knyttet til bruk av startlån og tilskudd, oppfølging av kommunens låneportefølje, kommunal bostøtte og boligtilskudd.

Velferdsetaten har ansvar for å levere kvantitative analyser innenfor blant annet økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsprogram, introduksjonsprogram og andre trygde- og støtteordninger, samt å gjennomføre kompetansetiltak knyttet til sosiale tjenester. Etaten har ansvar for byomfattende oppgaver ved bosetting og integrering av flyktninger, og administrasjon av statlig tilskudd for flyktninger.

Velferdsetaten forvalter en rekke tilskuddsordninger innenfor helse-, sosial-, integrerings- og mangfoldsområdet. Videre har etaten en støttefunksjon for samarbeid mellom kommunen og sivilsamfunnet, og utvikling av nye relasjoner og roller på dette området.

Velferdsetaten har ansvar for anskaffelser av helse- og sosialtjenester på vegne av bydelene, og følger opp inngåtte rammeavtaler. Etaten har også ansvaret for inngåelse og oppfølging av kontrakter i tilknytning til transportordningen for personer med forflytningsvansker (TT-ordningen) og har støttefunksjoner overfor bydelene i deres arbeid med TT-ordningen. Ansvaret for kjørekontor og inngåelse og oppfølging av kontrakter overføres til Ruter.

Det strategiske arbeidet for å nå målet om universell utforming av Oslo innen 2025 koordineres av Velferdsetaten.

2 Situasjonsbeskrivelse

Helhetlig russtatistikk for Oslo kommune anslår at minst 5 000 til 6 000 personer i Oslo mottar tjenester i kommunen og/eller av spesialisthelsetjenesten på bakgrunn av rusproblemer. Ung i Oslo-undersøkelsen 2018 viste at prosentandelen unge som har drukket seg tydelig beruset på alkohol har gått betydelig ned fra 1996 til 2018. Siden siste undersøkelse i 2015 var det derimot økning i antall unge som opplyser at de har brukt hasj og marihuana.

Det har vært en nedgang i antall overdosedødsfall fra 2016 til 2017. I 2017 døde 43 personer med bostedsadresse Oslo av overdose, mot 53 i 2016. Byrådet har i 2019 utviklet en Oslostandard for overdoseforebyggende arbeid i bydelene som skal være et felles faglig utgangspunkt og sikre god kvalitet og likeverdige tjenester. Målet med standarden er en årlig reduksjon i antall overdosedødsfall, med en langsiktig null-visjon i tråd med den nasjonale overdosestrategien. Velferdsetaten skal legge til rette for at bydelene tar standarden i bruk.

Totalt disponerer etaten om lag 660 rusinstitusjonsplasser fordelt på i underkant av 30 institusjoner. Velferdsetaten har både egne kommunale rusinstitusjoner og kjøper plasser av private. Kjøp av plasser skjer i all hovedsak fra ideelle aktører, med unntak av 6 plasser som kjøpes fra en kommersiell aktør. I 2018 var det 1 398 personer som hadde et eller flere opphold i Velferdsetatens institusjonsapparat. Dette var 46 færre enn i 2017. Inntak i akutt- og korttidsinstitusjoner utgjorde 2 av 3 inntak. Det er omlag 80 personer som står for mange av inntakene ved institusjonene i Velferdsetaten. Dette er personer som på grunn av samtidig aktiv rus, psykiske lidelser og volds-/atferdsproblematikk, er vanskelig å finne gode og vedvarende tilbud til. I 2019 åpnet Velferdsetaten Ljabruveien boliger som skal gi et særlig tilbud til denne gruppen. Det er få personer under 23 år som har institusjonsopphold i Velferdsetaten.

I 2016 kartla Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) 948 bostedsløse personer i Oslo, der 60 % hadde problemer knyttet til rusmidler mens 35 % hadde psykiske lidelser. Antall bostedsløse i Oslo er redusert med 31 % sammenlignet med kartleggingen fra 2012. I Velferdsetatens årlige kartlegging av boligbehov, meldte bydelene våren 2019 at de kjente til 2 127 personer som trenger hjelp av kommunen for å finne en egnet bolig, og at 1 337 av disse har behov for en kommunal bolig. En stor del av boligbehovet kan dekkes gjennom tildeling av boliger i den eksisterende boligmassen. Ca. 10 000 husstander med lave inntekter mottar en kommunal bostøtte for å klare boustiftene sine.

En tredjedel av Oslos befolkning har innvandrerbakgrunn. Oslo oppleves som en stadig mer åpen og inkluderende by av de som flytter hit. Minoritetsbefolkningen generelt greier seg godt målt etter arbeid, utdanning og eie av egen bolig. Likevel øker forskjellene mellom rik og fattig. Arbeidsinnvandrere har lavere lønn og får mindre uttelling av kompetanse og utdanning, og innvandrere med flyktningebakgrunn er overrepresentert blant mottakere av sosialhjelp. Oslo er det beste fylket i landet når det gjelder antall deltakere i introduksjonsprogrammet som går over til utdanning og arbeid etter endt introduksjonsprogram, men det er fortsatt store forskjeller mellom bydelene.

Levekårene til LHBTI-befolkningen i Oslo er forbedret over tid og mange lever gode liv. Men det er fremdeles vanlig at mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet, utsettes for diskriminering. Særlig utsatt er personer med et kjønnsuttrykk som ikke passer inn i tokjønnsmodellen, og LHBTI-personer med minoritetsbakgrunn.

Utviklingstrekk kompetanse, kvalitet og innhold

Bystyret sluttet seg i 2018 enstemmig til byrådets strategiske plan for rusfeltet i Oslo. Planen angir en verdibasert retning for utviklingen av tjenestene på dette feltet fremover. Hovedmålene er at færre innbyggere utvikler rusproblemer, og at innbyggere som har rusproblemer får bistand ut fra sine behov til å leve et meningsfylt liv. Rusfrihet må kunne være et mål for dem som ønsker det, men ikke et krav for å få hjelp.

Oslos befolkning øker. Dette stiller krav til økt forebyggende innsats for å motvirke at unge trekkes til og etablerer seg i utsatte miljøer, særlig i sentrum. Byrådet vil fortsette å vri innsatsen i ruspolitikken fra reparasjon til forebygging. Velferdsetaten skal sammen med bydelene arbeide for at særlig unge som er sårbare og utsatte, får den hjelpen de trenger for å kunne snu eller stanse en uheldig utvikling. Fra 2019 har alle bydeler fått midler til å ansette ruskonsulent for barn og unge og til å tilby hasjavenningsprogram. Velferdsetaten samarbeider også med bydelene om å utarbeide en felles faglig standard for oppsøkende arbeid blant barn og unge som skal implementeres i 2020.

Forebygging og tidlig innsats er ikke bare knyttet til alder. Forebygging handler også om å redusere de åpne rusmiljøene i Oslo sentrum. Sentrumssamarbeidet skal fremover bygge opp under vridningen mot flere desentraliserte tiltak og lettere tilgang til hjelp i bydelene der folk bor. Det er et mål for byrådet at voksne i aktiv rus på sikt skal kunne nyttiggjøre seg av ordinære helsemessige og sosiale tilbud i bydelen der de bor. Byrådets ønske om en dreining fra «særomsorg» til tilbud i ordinære tjenester krever samarbeid med alle aktører på rusfeltet. For å nå målsetningene om å redusere de åpne rusmiljøene i sentrum, må Velferdsetaten styrke samarbeidet med bydelene og bidra til økt samarbeid mellom bydelene og andre aktører på flere områder.

Gjennom lov- og forskriftsendringer i 2019, kan brukerrommet (tidligere sprøyterommet) nå bli en del av et større helsetilbud med oppfølging. Byrådet har lagt til rette for at Prindsen mottakssenter kommer i gang med endringene i løpet av 2019 og kan videreutvikle tilbudet i 2020.

Mennesker med rusproblemer får i større grad enn tidligere alvorlige fysiske og psykiske helseproblemer og kan, på grunn av sine rusproblemer, få aldersrelaterte sykdommer tidligere enn andre. Dette er utviklingstrekk etaten må ta hensyn til i utvikling av tjenestetilbudet til personer med rusproblemer. For å øke kompetansen om rusproblemer generelt og i kommunikasjons- og relasjonsarbeidet knyttet til personer med rusproblemer spesielt skal etaten bistå i et faglig utviklingsarbeid rettet mot medarbeidere i Sykehjemsetaten.

Rusreformutvalget vil i løpet av 2019 avgi sin utredning av hvordan samfunnets reaksjon på bruk og besittelse av illegale rusmidler til eget bruk kan overføres fra justissektoren til helsetjenesten. Lovendringer som følge av utredningen kan få konsekvenser for hvordan kommunen må innrette sitt arbeid rettet mot personer med rusproblemer.

Legemiddelassistert rehabilitering (LAR) skal i fremtiden inkludere flere legemidler og det skal bli en økt valgfrihet knyttet til bruken av legemidler i LAR. Det vil bli gjennomført forsøk med heroinassistert behandling innenfor LAR. På bakgrunn av byrådets søknad er Oslo valgt som en av forsøkskommunene.

Som følge av at Enhet for mangfold og integrering (EMI) i 2019 ble overført til Velferdsetaten, forvalter etaten nå en rekke av kommunens tilskuddsordninger. Dette innebærer en mulighet til en mer helhetlig og samordnet forvaltning av både kommunale og statlige tilskuddsmidler. Det er et mål at organisasjonene som søker på tilskuddsordningene som etaten forvalter primært får tilskudd fra en av ordningene, slik at de ikke må bruke unødige ressurser på å søke om tilskudd fra flere ordninger. Det bør også være et mål at tilskuddsbehandlingen ferdigstilles så tidlig som mulig på året slik at det blir lettere for

organisasjonene å planlegge sin virksomhet. Som en del av tilskuddsforvaltningen skal Velferdsetaten fortsette arbeidet med utvikling av nye samarbeidsformer mellom kommunen og frivillige og ideelle organisasjoner. For 2020 åpnes det for en ny runde med prøveordning med flerårige tilskudd til et begrenset antall organisasjoner på helse- og sosialområdet, med forbehold om bystyrets årlige budsjettvedtak. Ordningen er begrenset til søknader som støtter opp under oppbygging av desentraliserte tilbud for personer med rusproblemer i bydelene.

Velferdsetaten skal følge opp det informasjons- og holdningsskapende arbeidet for Oslo som en inkluderende by for alle. Byrådet avga i juni 2019 byrådssaken *Stolt og fri – handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold 2020-2023*. Målene for handlingsplanen er å øke anerkjennelsen av kjønns- og seksualitetsmangfold i Oslos befolkning, skape større trygghet for seksuelle minoriteter med risiko for å bli marginalisert, sikre likeverdige tjenester for alle og fremme et inkluderende arbeidsmiljø for personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet. Byrådet vil synliggjøre og feire det mangfoldige og det skeive Oslo, styrke vernet mot diskriminering og gi kommunalt ansatte økt kompetanse om mangfold. Det vil derfor tas initiativ til en standard for likeverdige tjenester, om hvordan mangfoldperspektivet kan ivaretas i relevante kommunale undersøkelser, rapporter og styringsdokumenter.

Politiet i Oslo rapporterer om økt hatkriminalitet, med en økning i registrerte forhold på 20 % fra 2017 til 2018. Holocaustsenteret rapporterer at en fjerdedel av befolkningen har muslimfiendtlige holdninger. Også i Oslo er det økende muslimhets. Byrådet vil bekjempe hatkriminalitet, negativ sosial kontroll, og fordommer mot minoriteter, og vil i 2020 legge fram en lokal handlingsplan mot hatefulle ytringer og holdninger. En samordnet plan som ser på hatefulle ytringer og holdninger uavhengig av hvilke minoritetsgrupper som rammes, vil gjøre det lettere å sikre en mer koordinert og robust oppfølging og bekjempelse av hatefulle ytringer og holdninger i Oslo.

Det er viktig for byrådet at kommunen sikrer at alle flykninger med funksjonsnedsettelse som har rett til tilskudd faktisk får det.

Utviklingstrekk kapasitet

Det pågår en omstrukturering av institusjonstilbudet i Velferdsetaten i tråd med byrådets russtrategi, som bystyret tok til orientering i november 2018.

Det er et mål at flere skal kunne bo i boliger i bydelene med oppfølging, og ikke i det byomfattende institusjonsapparatet. Velferdsetaten skal på sikt primært gi byomfattende bolig- og institusjonstilbud:

- Til personer med sammensatte problemer og som er vanskelig å bosette for bydelene: rus/psykiske lidelser/vold
- Til eldre med rusproblemer og store helseutfordringer og omsorgsbehov
- Differensierte rehabiliteringsplasser med mål om flytting/tilbakeflytting til bolig i bydel
- Akutt- og korttidsinstitusjoner

Etterspørselen etter rusinstitusjonsplasser er synkende. Dette henger trolig sammen med at flere personer med rusproblemer sakte men sikkert får tilbud om ordinære boliger og oppfølging i bydel. På bakgrunn av dette er det behov for en videre reduksjon og omstrukturering av institusjonsplassene. Velferdsetatens tilbud må endres og utvikles i tråd med endringer i etterspørselen, slik at helheten gir innbyggerne et best mulig tilbud. Betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling (TSB) ble innført fra 2019, sammen med flere statlige pakkeforløp. På grunn av dette må etaten følge nøye med på etterspørselen etter institusjonsplasser.

Velferdsetatens institusjonsplasser er sterkt subsidiert, slik at bydelenes betaling er relativt lav. Denne betalingsordningen gir i liten grad incentiver for bydelene til å gi personer med rusproblemer egen bolig i bydel med tilpasset oppfølging. For at bydelene i økende grad skal kunne gi tilbud om bolig i bydel, er det behov for en omfordeling av ressurser mellom Velferdsetaten og bydelene. Bydelenes betalingsordning for rusinstitusjonsplassene kan bidra til dette. I 2019 ble prisjustert bydelsbetaling derfor økt med 50 prosent. For at bydelene skal kunne intensivere arbeidet med å gi god oppfølging til personer med rusproblemer i bydelene, økes bydelsbetalingen ytterligere for 2020 og med 100 prosent. Dette

medfører en omfordeling fra Velferdsetatens budsjett til bydelene på 105 mill. Det gjøres unntak for plassene på Incita, Svingen og Ljabruveien boliger som allerede har en forhøyet bydelsbetaling. Hvordan endringene slår ut på bruk av plasser og oppbygging av tilbud i bydelene vil bli fulgt nøye.

For Velferdsetatens omsorgsinstitusjoner ble det fra 2019 innført en individuelt beregnet egenbetaling i henhold til egenbetalingsforskriften med en makstakst vedtatt i revidert budsjett for 2019. Det er bydelene som krever inn egenbetalingen. Ved de andre rusinstitusjonene i Velferdsetaten opphørte egenbetalingen i 2019 i påvente av en utredning av hvordan egenandel ved disse institusjonene kan innkreves i henhold til regelverket. Institusjonene i Velferdsetaten har helt fra starten på 1970-tallet hatt en sosialfaglig innretning. I henhold til dette er det et viktig prinsipp med en viss egenbetaling for å bo og få tjenester. Dette handler om å være en del av samfunnet med rettigheter og plikter for alle. Ved flytting til egen bolig etter institusjonsoppholdet må man betale husleie. Å øve seg i å forvalte egne inntekter og utgifter er derfor viktig. Helsedirektoratet har nå vurdert at det kan inngås en avtale med beboeren om at enkelte av tjenestene som angis i forskriftens §7 kan tas ut av tilbudet, mot at egenbetalingen reduseres. Byrådet vil på bakgrunn av dette gjeninnføre egenbetaling også ved rehabiliteringsinstitusjonene. Det er bydelene som må kreve inn beboernes egenbetaling i henhold til denne forskriften.

Byrådet har vurdert ulike alternativer til egenbetalingsforskriften. Noen rehabiliteringsinstitusjoner, som fysisk og innholdsmessig kan betraktes som bolig, omhjemles til drift etter husleielovens bestemmelser, og det gjeninnføres husleie i tillegg til bydelsbetalingen. Husleie kreves inn av Velferdsetaten. Det vil i 2020 bli vurdert om forvaltningen av disse boligene bør overføres fra Velferdsetaten til Boligbygg.

BrukerPlan 2019 viste at 50 % av dem som var kartlagt med rusproblemer i bydelene og som var over 50 år hadde alvorlige fysiske plager (omlag 800 personer). Fremover må man derfor anta at flere personer i denne aldersgruppa, og som ikke hører til kategorien eldre, vil ha behov for pleie- og omsorgstjenester i sykehjem. Velferdsetaten skal bidra i arbeidet med beregning av behovet for sykehjemsplasser for denne gruppen de nærmeste 3-5 årene som Sykehjemsetaten skal gjennomføre.

Velferdsetaten skal også i 2020 kartlegge boligbehov i bydelene som grunnlag for investeringer i økonomiplanperioden, og gi bydelene hjelp til innleie og til å fremskaffe tilvisningsboliger for å realisere målene i den vedtatte boligbehovsplanen. Startlån og tilskudd skal fremdeles brukes aktivt for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet med å etablere seg i egen eid bolig.

Utviklingstrekk deltakelse og inkludering

Selv om innbyggere i stor grad opplever tilhørighet til byen, er det nødvendig med innsats for å involvere og bruke folks ressurser, og for å legge til rette for likeverdige tjenester til alle. Økt livskvalitet henger nøye sammen med utdanning, aktivitet, arbeid og økonomi.

Fire av ti personer som har utfordringer med rus deltar lite i meningsfulle aktiviteter i hverdagen. For å øke livskvaliteten for personer med rusproblemer, vil byrådet at Velferdsetaten fortsatt styrker mulighetene til å delta i meningsfylte aktiviteter og sysselsetting, også når man er i etatens tiltak.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er i gjennomsnitt yngre enn befolkningen samlet. Barn med innvandrerforeldre som er født i Oslo utgjør nesten 8 % av befolkningen. Ungdom og unge voksne er derfor en viktig målgruppe for inkluderingsarbeidet i en by for alle.

Flyktninger bosettes i samtlige 15 bydeler etter blant annet demografiindikatorer. I tillegg til innsatsen i bydelene, er instanser som Oslo VO, NAV Oslo, Helseetaten og ulike deler av sivilsamfunnet involvert i flyktningarbeidet. Dette fører til at behovet for samkjøring er stort. Sivilsamfunnet representerer betydelige ressurser som kommunen i varierende grad er kjent med og flyktningene drar nytte av. Velferdsetaten skal bidra til å utvikle nye roller og samhandlingsformer mellom det offentlige og sivilsamfunnet.

Arbeidsmarkedet og utdanningsmulighetene i Oslo er meget gode, og gir mulighet for gode resultater i introduksjonsprogrammet. I 2018 viste resultatene at 64 % av deltakerne i Oslo gikk over til utdanning eller arbeid rett etter avsluttet program, mens landsgjennomsnittet lå på 55 %. 12 bydeler hadde i 2018 et bedre resultat enn i 2017, og kun fire bydeler lå under det nasjonale snittet. Resultatene mellom bydelene varierte imidlertid fra 47 til 94 %. Velferdsetaten skal i tråd med byrådssak 5/17 videreføre kompetansetiltak for bydelene innen bosetting og introduksjonsprogrammet. Oslostandard for introduksjonsprogrammet skal legges til grunn for arbeidet i bydelene og Velferdsetaten skal støtte opp under bruk av kvalitetsveilederen.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 Innbyggerne skal møte sammenhengende og tilgjengelige tjenester der medarbeiderne har riktig kompetanse og nok tid

Tiltak 1

Øke kompetansen om bo-oppfølging av personer med rusproblemer

Tiltak 2

Utarbeide Oslostandard for rusfaglig arbeid i kommune

Tiltak 3

Bedre sammenhengene i tilskuddsforvaltningen på helse og sosialområdet, og på mangfolds- og inkluderingsområdet

Mål 2 Flere skal kunne bo trygt i eget hjem og leve selvstendige liv

Tiltak 1

Utarbeide Oslostandard for bomiljøarbeid

Tiltak 2

Utarbeide en handlingsplan for at personer med rusproblemer som har bodd lenge i etatens institusjonsapparat får varig boligløsning tilpasset sine behov

Tiltak 3

Bistå bydelene med å inngå leie- og tilvisningsavtaler for å fremskaffe flere varierte kommunale utleieboliger

Mål 3 Flere skal oppleve god helse og mestring

Tiltak 1

Desentralisere feltpleietjenester og utdeling av brukerutstyr i samarbeid med bydeler og ideelle organisasjoner

Tiltak 2

Styrke mattilbudet og ernæringskompetansen ved rusinstitusjonene

Tiltak 3

Etablere aktivitetstilbud ved rusinstitusjonene slik at beboerne gis mulighet for mestring

Mål 4 Andelen sysselsatte i Oslo skal økes

Tiltak 1

Tilby Individual Placement and Support (IPS) ved alle kommunale rusfrie institusjoner og dagtilbud

Tiltak 2

Bidra til at flere med rusutfordringer kommer i ordinært arbeid

Tiltak 3

Tilby aktivitets- og opplæringstilbud som fremmer overgang til arbeid

Mål 5 Levekårsforskjellene skal reduseres

Tiltak 1

Økt forebyggende innsats for å motvirke at unge trekkes til og etablerer seg i utsatte miljøer, særlig i sentrum

Tiltak 2

Støtte positive inkluderingsprosesser og forebygge utenforskap, gjennom etatens tjenester og virkemidler

Tiltak 3

Utvikle bedre datagrunnlag for målrettet oppfølging av innbyggere med levekårsutfordringer i samarbeid med bydelene

Mål 6 Innbyggerne skal ha mulighet til å delta, bidra og bli inkludert i fellesskap

Tiltak 1

Inkludere brukere og pårørende i utvikling i tjenestene

Tiltak 2

Gjennomføre tiltak i Handlingsplan mot menneskehandel

Tiltak 3

Bidra til å øke respekten for kjønns- og seksualitetsmangfold

Tabell 6.17 Resultatindikatorer Velferdsetaten

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel faste heltidsstillinger 1)	58 %	58 %	> 58 %	> 58 %
Antall unge på hasjavenningskurs arrangert av Velferdsetaten 2)	127	91	> 127	> 90
Personer med rusutfordringer bosatt fra institusjon til bolig med bo-oppfølging 3)	305	348	> 305	> 348
Andel virksomheter med tilbud tilrettelagt for brukere med minoritetsbakgrunn 4)	61 %	60 %	85 %	85 %
Sysselsettingsgrad blant innvandrere 25-66 år 5)	64,9 %	65,6 %	> 64,9 %	> 65,6 %

1) Kilde: Statistikkbanken, Oslo kommune

2) Kilde: Velferdsetaten

3) Kilde: Velferdsetaten/bydelene

4) Kilde: Virksomhetens årsmelding

5) Kilde: SSB

4 Merknader til driftsbudsjettet

Velferdsetaten er tilført 12,9 mill. for å opprettholde aktivitet når statlige tiltak for rus- og psykiatriområdet reduseres. I tillegg legges det inn 1,5 mill. til å utvide antall erfaringskonsulenter. Etaten er også styrket med 1,5 mill. for å øke kapasiteten til Hepatitt C behandling

Øremerket statlig tilskudd til faste psykologstillinger opphører fra og med 2020. Rammen er styrket med 1,2 mill. for å kompensere for denne inntektsreduksjonen.

Som et ledd i å gjennomføre intensjonene i bystyremeldingen for rusfeltet økes bydelsbetalingen med 100 %. 105 mill. overføres fra Velferdsetaten til bydelene.

Oslo kommune vil overta ansvar for flere tilskuddsordninger som i dag forvaltes av IMDi. Det vil også følge med ressurser til nye årsverk. Det er derfor mulig å effektivisere egen tilskuddsforvaltning og kommunale tilskuddsordninger i etaten uten den samlede ressursinnsatsen blir påvirket i betydelig grad. Det forslås derfor at kommunalt tilskudd til inkludering (6 mill.) og kommunalt tilskudd til integrering (4 mill.) avvikles. Selve tilskuddsforvaltningen reduseres med 1,5 mill. i 2020 og 3 mill. fra 2021.

Som en følge av at det foreslås avkortet egenbetaling ved rehabiliteringsinstitusjoner, økes rammen med 6 mill. for å kunne gi det tilbudet som er påkrevet ved slik betaling. Dette gjelder dekning av medisiner. Denne egenbetalingen innkreves av bydelene.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 25,7 mill. og kompensasjon for økt pensjonskostnadssats med 5 mill. Det vises til kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Kommunens brutto pensjonskostnadssats øker fra 20,5 % i 2018 til 21,2 % i 2020.

Byrådet foreslår å fordele i alt 113,6 mill. i tilskudd til organisasjoner og frivillighet innenfor helse- og sosialområdet. Det foreslås å fordele i alt 6,5 mill. i tilskudd til tiltak og prosjekter på integrerings- og mangfoldsområdet.

På grunnlag av søknader fra organisasjoner som jobber med LHBT spørsmål fordeles 2,4 mill. til FRI Oslo og Akershus – foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold i hovedstadsområdet, 0,65 mill. til Skeiv Verden og 0,05 mill. til Skeiv Ungdom.

Driftstilskudd til de byomfattende tiltakene Rødheteprosjektet og Marteprosjektet har i flere år vært gitt som særskilt tildeling til henholdsvis Bydel Gamle Oslo og Bydel St. Hanshaugen. Fra og med 2021 legges det opp til at disse tilskuddsmidlene blir innlemmet i tilskuddsordningen til organisasjoner og frivillighet innenfor helse- og sosialområdet.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 6.18 Investeringer – Velferdsetaten

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr		2018	2019	2020
315	Velferdsetaten (EHA)			
01	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	1 567	190	190
04	Overføringsutgifter	108	0	0
	Sum utgifter	1 675	190	190
07	Refusjoner	-108	-38	-38
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 383	0	0
	Sum inntekter	-1 491	-38	-38
	Netto utgifter	184	152	152

Tabell 6.19 Investeringsoversikt, kapittel 315 Velferdsetaten

Velferdsetaten (EHA)		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnummer og navn:									
112019	Velferdsetaten - inventar og utstyr			190	190	190	190		
	Sum investeringsutgifter			190	190	190	190		
112019	Velferdsetaten - inventar og utstyr	Investeringsmoms		-38	-38	-38	-38		
	Sum kapittel finansiering			-38	-38	-38	-38		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			152	152	152	152		

6 Klimakonsekvenser

Etaten ligger vesentlig under måltall for nullutslippskjøretøy under 3 500 kg ved utgangen av 2019. Etaten har ingen kjøretøy over 3 500 kg. Etaten har i mange tilfeller behov for biler med fler enn 5 seter og har også behov for en del biler med hengerfeste, og for denne type kjøretøy er det få eller ingen alternativer. Bilparken er under utskifting, og det gjennomføres grundige vurderinger hver gang det er behov for nye kjøretøy.

7 Tilskuddsmidler

Det vises til eget vedlegg med oversikt over tilskuddsmidler fra Velferdsetaten.

8 Verbale vedtak

Det foreslås ingen verbalvedtak.

6.6 Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag

Tabell 6.20 Driftsbudsjett Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
316 Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag (EHA)			
10 Lønn og sosiale utgifter	8 251	7 397	7 663
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	25 771	2 633	2 712
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	744	0	0
14 Overføringsutgifter	5 807	11 758	11 981
Sum utgifter	40 572	21 788	22 356
16 Salgsinntekter	-461	0	0
17 Refusjoner	-33 977	-19 985	-20 605
18 Overføringsinntekter	-3 903	0	0
Sum inntekter	-38 341	-19 985	-20 605
Netto utgifter	2 231	1 803	1 751

1 Ansvarsområde

Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag (OHO) har hovedansvar for å formidle læringer innen helsearbeider- og barne- og ungdomsarbeiderfaget til medlemsbedrifter, det vil si barnehager, skoler, hjemmesykepleie, sykehjem m.m. Medlemsbedrifter er både i kommunal og privat virksomhet.

Opplæringskontoret tilrettelegger for at søkere innen helse- og oppvekstfag får læreplass, sikrer god kvalitet på opplæring og bidrar til god tilgang på fagarbeidere til medlemsbedriftene. OHO skal bistå

bydeler, etater og virksomheter som tar inn lærlinger i helsearbeider- og barne- og ungdomsarbeiderfaget. Opplæringskontoret arbeider også for at flere skal søke seg til helse- og oppvekstfag.

2 Situasjonsbeskrivelse

Bystyret har vedtatt at alle lærlinger som er kvalifisert skal få tilbud om læreplass. Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag skal bidra til at Oslo kommunes vedtatte måltall på 275 læreplasser innen helse- og oppvekstfag fylles med lærlinger.

Av i alt 259 søknader om lærlingeplass for 2018 ble det tegnet lærekontrakt med 187. En betydelig andel av søkerne har utfordringer i forhold til norskkunnskaper, faglig nivå, fravær og motivasjon, og tilbys derfor ikke læreplass i helse- og oppveksttjenestene. Av de som begynner i lære, består 80 % fagprøven. Rundt 15 % avslutter læretida før de kommer fram til fagprøven og rundt 5 % består ikke.

Det gjøres et viktig arbeid for å sikre at lærlingene får en god og relevant opplæring, ut fra tjenestenes behov.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 4 Andelen sysselsatte i Oslo skal økes

Tiltak 1

Tilby læreplass til alle kvalifiserte søkere

Tiltak 2

Bistå medlemsbedriftene med å øke kvaliteten i opplæringen

Tiltak 3

Øke rekruttering til fagene

Tabell 6.21 Resultatindikatorer Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Kvalifiserte lærlinger som får lærekontrakt	197	187	275	275
Andel avsluttede kontrakter som endte med fagbrev	79 %	82 %	85 %	85 %

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med 0,6 mill. brutto, inntektssiden er prisjustert med 0,6 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

6.7 Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning

Tabell 6.22 Driftsbudsjett Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
317 Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning (EHA)			
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	63	0	0
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	336 987	343 266	368 169
14 Overføringsutgifter	16 949	21 147	19 511
Sum utgifter	354 000	364 413	387 680
16 Salgsinntekter	-4	0	0
17 Refusjoner	-20 628	0	0
18 Overføringsinntekter	0	-14 054	-14 490
Sum inntekter	-20 632	-14 054	-14 490
Netto utgifter	333 367	350 359	373 190

Helseetaten overfører basistilskudd til fastlegene. Utbetalingen gjøres i henhold til antall pasienter legen har på sin liste og etter satser fremforhandlet mellom staten og legeforeningen.

Norsk pasientskadeerstatning (NPE) fakturerer kommunene for erstatningsutbetalinger etter behandling i primærhelsetjenesten. Utgiftene fordeles per innbygger.

Det er budsjettert med 368,2 mill. i basistilskudd til fastleger og 19,5 mill. i overføringer til Norsk pasientskadeerstatning (NPE).

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med 11,9 mill. netto, jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

6.8 Vederlagsutbetalinger

Tabell 6.23 Driftsbudsjett vederlagsutbetalinger

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
318 Vederlagsutbetalinger (EHA)			
14 Overføringsutgifter	6 175	0	0
Sum utgifter	6 175	0	0
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	6 175	0	0

Oslo kommunes vederlagsordning for tidligere barnevernsbarn som har vært utsatt for overgrep eller omsorgssvikt i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon mens de var plassert av Oslo kommunes barnevern, er avsluttet. Vederlagsutvalget har avgitt sin sluttrapport og saken ble behandlet i bystyret 20.06.2018.

6.9 Avsetninger husleier sykehjem

Tabell 6.24 Driftsbudsjett avsetning husleier sykehjem

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
328 Avsetning husleier sykehjem m.v. (EHA)			
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	0	0	25 000
Sum utgifter	0	0	25 000
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	0	0	25 000

Midler til husleie til fornyede sykehjem er innarbeidet i Sykehjemetatens ramme for 2020. Det er avsatt 25 mill. i 2020 økende til 105 mill. i 2023.

6.10 Trygdeordninger

Tabell 6.25 Driftsbudsjett trygdeordninger

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
350 Trygdeordninger (EHA)			
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	0	200	200
14 Overføringsutgifter	5 519	6 425	6 425
Sum utgifter	5 519	6 625	6 625
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	5 519	6 625	6 625

Ordningene gjelder frikort.

Utgiftene reguleres i forskrift om tildeling av kommunalt frikort fastsatt av bystyret 13.06.2012.

Frikortordningen sikrer at personer med varig lav inntekt kan benytte seg av helsetjenester. Gjennom frikortet dekkes egenandel på medisiner, ved legebesøk mv. for alders-, uføre-, etterlattepensjonister og personer med offentlig tjenstepensjon regulert i særlov.

6.11 Kriminalitetsforebygging blant ungdom

Tabell 6.26 Driftsbudsjett kriminalitetsforebygging blant ungdom

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
362 <i>Kriminalitetsforebygging blant ungdom (EHA)</i>			
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	0	6 606	6 804
14 Overføringsutgifter	12 963	0	0
Sum utgifter	12 963	6 606	6 804
18 Overføringsinntekter	-16 225	0	0
Sum inntekter	-16 225	0	0
Netto utgifter	-3 262	6 606	6 804

Kapitlet omfatter midler til kommunalt kriminalitetsforebyggende arbeid innen SaLTo-modellen og tilskuddsordningen «Midler til kriminalitetsforebyggende tiltak i Oslo i regi av frivillige og ideelle organisasjoner» Se for øvrig bydelene (EHA og OVK) funksjonsområde 2B Oppvekst A Forebyggende barne- og ungdomsarbeid for nærmere beskrivelse.

Rammen er prisomregnet med 3,0 % som tilsvarer 0,2 mill.

6.12 Byomfattende tiltak – avsetninger eldre, helse og arbeid

Tabell 6.27 Driftsbudsjett byomfattende tiltak avsetninger eldre, helse og sosiale tjenester

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
372 <i>Byomf. - avsetn. eldre, helse og arbeid (EHA)</i>			
10 Lønn og sosiale utgifter	0	1 685	1 746
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	6 117	17 570	16 246
14 Overføringsutgifter	27 924	30 587	29 742
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	589	0	0
Sum utgifter	34 630	49 842	47 734
17 Refusjoner	-72	0	0
18 Overføringsinntekter	-4 142	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-589	0	0
Sum inntekter	-4 803	0	0
Netto utgifter	29 827	49 842	47 734

4 Merknader til driftsbudsjettet

Tabell 6.28 Avsetninger

		Beløp i 1000 kr
23723020	Spir AS	14 500
23723030	Trygg og mangfoldig eldreomsorg	4 000
23720020	Tilskudd til livssyns- og trossamfunn	4 700
23720025	Varig tilrettelagt arbeid	8 000
23724000	Spesialistutdanning leger	12 300
23733010	Utviklingstiltak eldre, helse og arbeid	4 234

Satsingen på varig tilrettelagt arbeid videreføres i økonomiplanperioden.

Byrådet gjennomfører et kompetanseløft for leger ved at det tilbys en femårig spesialistutdanning for alle leger tilsatt etter 1. mars 2017. Til dette formålet bevilges 9,3 mill. i 2020, økende til 19,1 mill. fra 2023. I tillegg velger byrådet å tilby slik spesialisering til allmennleger ansatt i etatene før 1.mars. 2017. Til denne gruppen avsettes 3 mill. årlig. Utover dette er det avsatt midler til å opprette en egen enhet i Helseetaten for å organisere dette utdanningsprogrammet.

Det er innarbeidet en forventet pris- og lønnsutvikling med netto 1,5 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 6.29 Investeringer byomfattende tiltak eldre, helse og sosiale tjenester

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
372	Byomf. - avsetn. eldre, helse og arbeid (EHA)			
01	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	0	46 250	18 000
	Sum utgifter	0	46 250	18 000
07	Refusjoner	0	-9 250	-3 600
	Sum inntekter	0	-9 250	-3 600
	Netto utgifter	0	37 000	14 400

Tabell 6.30 Investeringsoversikt, kapittel 372 Byomfattende avsetninger, eldre, helse og sosiale tjenester

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Byomf. - avsetn. eldre, helse og arbeid (EHA)									
Prosjektnummer og navn:									
114010	Inventar og utstyr Omsorg +			8 000	8 000	8 000	0		
115030	Velferdsteknologi			10 000	35 300	35 300	25 300		
	Sum investeringsutgifter			18 000	43 300	43 300	25 300		
114010	Inventar og utstyr Omsorg +	Investeringsmoms		-1 600	-1 600	-1 600	0		
115030	Velferdsteknologi	Investeringsmoms		-2 000	-7 060	-7 060	-5 060		
	Sum kapittel finansiering			-3 600	-8 660	-8 660	-5 060		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			14 400	34 640	34 640	20 240		

Det er avsatt 10 mill. i 2020, 35,3 mill. i 2021, 35,3 mill. i 2022 og 25,3 mill. i 2023 til digitalisering og IKT-infrastruktur.

6.13 Prosjekteringsmidler

Tabell 6.31 Driftsbudsjett prosjekteringsmidler

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
374 <i>Prosjekteringsmidler (EHA)</i>			
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	355	1 731	1 783
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	7 989	0	0
14 Overføringsutgifter	69	0	0
Sum utgifter	8 413	1 731	1 783
17 Refusjoner	-69	0	0
Sum inntekter	-69	0	0
Netto utgifter	8 344	1 731	1 783

Det er avsatt 1,8 mill. til utredningskostnader frem til investeringsrammer for konkrete prosjekter er vedtatt.

6.14 Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune

Tabell 6.32 Driftsbudsjett Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
384 <i>Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune (EHA)</i>			
10 Lønn og sosiale utgifter	26 677	24 464	25 345
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	5 779	12 638	14 038
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3	0	0
14 Overføringsutgifter	1 043	0	0
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	586	0	0
Sum utgifter	34 088	37 102	39 383
16 Salgsinntekter	-1 901	-1 886	-1 944
17 Refusjoner	-2 050	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-586	0	0
Sum inntekter	-4 538	-1 886	-1 944
Netto utgifter	29 550	35 216	37 439

1 Ansvarsområde

Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune er organisert i en byomfattende enhet, administrert av Bydel Bjerke. Hjelpemiddelformidlingen bidrar til at personer med behov for hjelpemidler får dette på en enkel og rask måte. Organiseringen skal sørge for en effektiv utkjøring, retur, montering og demonstrering av hjelpemidler.

2 Situasjonsbeskrivelse

En rask og effektiv hjelpemiddeldistribusjon er en viktig del av samhandlingsreformen. Gode og tidsmessige hjelpemidler på rett plass til rett tid gir bedre forutsetninger for rehabilitering og mulighet til å leve godt i eget hjem.

Omtrent 25 000 personer benytter seg av tjenestene årlig. Mange av disse får utført flere hjelpemiddeltekniske tjenester.

Distribusjon av hjelpemidler ble endret i 2019 ved at Oslos Hjelpemiddellager og Hjelpemiddelteknisk enhet ble slått sammen. Samtidig endret tjenesten navn til Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune.

Utviklingstrekk kvalitet

Byrådet vil utvikle en bedre distribusjons- og vedlikeholdsløsning for tekniske hjelpemidler for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Arbeidet med å øke kvaliteten og effektiviteten ved hjelpemiddelformidlingen fortsetter i 2020. Standarden på hjelpemidler til midlertidig utlån skal forbedres, blant annet ved innkjøp av flere hygienehjelpemidler. Digitalisering vil bidra til mer effektive tjenester. Ved ledige stillinger prioriteres det ansettelse av fagpersoner med høyere utdanning, for eksempel ergoterapeuter. Dette bidrar til en bedre faglig vurdering av rett teknisk hjelpemiddel. Samtidig vil bydelenes ergoterapeuter få frigjort kapasitet til andre oppgaver som støtter innbyggere til å fungere best mulig i sine hjem.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 Innbyggerne skal møte sammenhengende og tilgjengelige tjenester der medarbeiderne har riktig kompetanse og nok tid

Tiltak 1

Tilgjengelig og enkel informasjon om hjelpemidler

Tiltak 2

Bedre sammenheng i tjenestene etter sammenslåing av Oslos Hjelpemiddellager og Hjelpemiddelteknisk enhet

Tiltak 3

For å øke kvaliteten i tjenesten skal andelen ansatte med høyere utdanning økes

Mål 2 Flere skal kunne bo trygt i eget hjem og leve selvstendige liv

Tiltak 1

Brukere og pårørende skal være reelle samarbeidspartnere i utvikling av tjenestene.

Mål 3 Flere skal oppleve god helse og mestring

Tiltak 1

Anskaffe hjelpemidler i samsvar med innbyggernes behov

Tiltak 2

Tilrettelegge slik at innbyggerne selv kan hente hjelpemidler de har vedtak om

Tiltak 3

Gi mer informasjon og opplæring i bruk av hjelpemidler

Tabell 6.33 Resultatindikatorer Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Akutt levering av nødvendige hjelpemidler innen 48 timer	100 %	100 %	100 %	100 %

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med 1,2 mill. netto, jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjett

Tabell 6.34 Investeringer Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
384 Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune (EHA)			
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	0	0	1 400
Sum utgifter	0	0	1 400
07 Refusjoner	0	0	-280
Sum inntekter	0	0	-280
Netto utgifter	0	0	1 120

Tabell 6.35 Investeringsoversikt, kapittel 384 Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune

Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune (EHA)	Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnummer og navn:								
120006 Digitalisering av hjelpemiddelformidling	5 600		1 400	1 400	1 400	1 400	0	1/20-4/23
Sum investeringsutgifter			1 400	1 400	1 400	1 400		
120006 Digitalisering av hjelpemiddelformidling	Investeringsmoms		-280	-280	-280	-280		
Sum kapittel finansiering			-280	-280	-280	-280		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			1 120	1 120	1 120	1 120		

Det er innarbeidet 1,4 mill. årlig til digitalisering av Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune med sikte på å optimalisere samhandlingen mellom brukere, kommune og stat. Investeringen retter seg både mot utvikling og testing av digitalt verktøy og implementering blant de ansatte.

6.15 Tap på utlån

Tabell 6.36 Driftsbudsjett Tap på utlån

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
427 Tap på utlån (EHA)			
14 Overføringsutgifter	3	4 000	4 000
Sum utgifter	3	4 000	4 000
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	3	4 000	4 000

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 6.37 Investering tap på utlån

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
427 Tap på utlån (EHA)			
04 Overføringsutgifter	10	4 000	4 000
Sum utgifter	10	4 000	4 000
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	0	-2 000	-2 000
Sum inntekter	0	-2 000	-2 000
Netto utgifter	10	2 000	2 000

På dette kapitlet regnskapsføres netto avsetninger til rente- og gebyrfordringer eldre enn 90 dager for videreutlånsmidler fra Husbanken og egne utlån.

Kapitlet viser utviklingen i mislighold på Oslo kommunes portefølje for videreutlån. Kommunens utlån er i all hovedsak sikret med pant i bolig, og restanser blir derfor gjort opp enten ved betaling fra låntakerne, ved salg av bolig eller ved frismelding av lån. Det budsjetteres ikke med reelle tap som må avskrives, men dersom det likevel konstateres tap for ordningen med husbankmidler, vil dette bli finansiert av tapsfondet. Det vises til omtale av videreutlån under kapitlene 926 Videreutlån og 927 Betjening av videreutlån.

Utlånsporteføljen er budsjetttert på kapittel 926 Videreutlån og kapittel 927 Betjening av videreutlån.

Den totale låneporteføljen av videreutlån per 31. juli 2019 utgjør i beløp ca. 7,8 mrd. og fordeler seg på 6 131 lån.

Tabell 6.38 Investeringsoversikt, kapittel 427 Tap på utlån

	Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Tap på utlån (EHA)								
Prosjektnummer og navn:								
106035 Tap på utlån			4 000	4 000	4 000	0		
Sum investeringsutgifter			4 000	4 000	4 000	0		
Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			4 000	4 000	4 000	0		

6.16 Bostøtte og boligtilskudd

Tabell 6.39 Driftsbudsjett bostøtte og boligtilskudd

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
428 Bostøtte og boligtilskudd (EHA)			
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	213	0	0
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	271	0	0
14 Overføringsutgifter	609 189	605 632	659 018
Sum utgifter	609 673	605 632	659 018
17 Refusjoner	-105	0	0
18 Overføringsinntekter	-280 432	-251 419	-174 892
Sum inntekter	-280 538	-251 419	-174 892
Netto utgifter	329 136	354 213	484 126

Bostøtte og boligtilskudd er personrettede boligvirkemidler som hjelper vanskeligstilte på boligmarkedet og som bidrar til sosial utjevning.

Midlene til støtteordningene knyttet til boligtiltak føres på dette kapitlet, mens administrasjon er ført dels under kapittel 315 Velferdsetaten, dels under bydelene. Budsjettet omfatter midler til støtte til kjøp og tilpasning av bolig, kommunale bostøtteordninger og tilgjengelighetstiltak i tilknytning til bolig.

Støtte til finansiering av kjøp og tilpasning av bolig inkluderer videreutlån fra Husbanken og boligtilskudd.

Utgiftene i den boligkommunale bostøtten er økende. Byrådet legger inn 34 mill. for å kompensere for dette i 2020. I tillegg kommer prisjustering av rammen.

Kommunalt boligtilskudd er lukket for nye mottakere i tråd med bystyrets vedtak.

I forbindelse med kommunereformen vil tilskudd til etablering og tilpasning av bolig fra og med 2020 legges inn i rammeoverføringen fra staten. Tilskuddsmidlene vil ikke lenger være øremerkede midler, men byrådet har besluttet å videreføre ordningen og legger for 2020 inn 88 mill. i eget kommunalt tilskudd for etablering og tilpasning i egen bolig. Dette er en videreføring av aktivitetsnivået i 2019.

Ved rentefastsettelse på videreutlån benyttes adgangen til å øke husbankrenten med 0,25 prosentpoeng til dekning av administrative kostnader i bydelene, se kapittel 927 Betjening av videreutlån.

Rammen er prisomregnet med 24,3 mill. brutto og 15,9 mill. netto.

6.17 Tilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner på helse- og sosialområdet

Byrådet fordeler 113,6 mill. i tilskudd til organisasjoner og frivillighet på helse- og sosialområdet i 2020 og 6,5 mill. i tilskudd til tiltak og prosjekter på integrerings- og mangfoldsområdet.

For oversikt over tilskudd til de enkelte organisasjoner vises det til vedlegg til Byrådets budsjettforslag på Oslo kommunes nettside, samt til Velferdsetatens nettside, «Tilskudd innen helse- og sosialsektoren».

6.18 Sektorens samlede forslag tilskuddsmidler

Det vises til vedlegget Tilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner på helse- og sosialområdet for 2020.

6. 19 Sektorens samlede forslag til verbale vedtak

Det foreslås ingen verbalvedtak.

6. 20 Sektorens samlet oppstilling øremerkede midler

Det vises til oppstillingen under kapittel 372 Byomfattende tiltak, tabell 6.29.

7. OPPVEKST OG KUNNSKAP

Sektoransvaret for oppvekst og kunnskap omfatter barnehage, barnevern, helsestasjon- og skolehelsetjenesten, grunnskoleopplæring, videregående opplæring, voksenopplæring inkludert norskopplæring og fengselsundervisning, Fagskolen Oslo og Akershus, Pedagogisk – psykologisk tjeneste (PPT) og Aktivitetsskolen (AKS).

Driftsbudsjettet for barnehage, barnevern og helsestasjons- og skolehelsetjenesten inngår i bydelsrammen og nøkkelstørrelser er vist i kapittel 5 Bydelene. Klimakonsekvenser av bydelsbudsjettet er beskrevet samlet i kap. 5 Bydelene.

I kapittel 1 er oppvekst og kunnskap i hovedsak omtalt under *varmere by* og *skapende by*.

7.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for oppvekst og kunnskap

Tabell 7.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren*

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett - økonomiplan			
		2020	2021	2022	2023
Sum utgifter	16 012,2	17 113,2	17 276,2	17 358,8	17 455,3
Sum inntekter	-2 192,3	-2 193,8	-2 187,6	-2 189,2	-2 189,2
Netto utgifter	13 819,9	14 919,4	15 088,6	15 169,6	15 266,2

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 25,0 %

* Budsjettet inkluderer Utdanningsetaten og Barne- og familieetaten. Driftsbudsjettet for barnehager, bydelsbarnevernet og helsestasjons- og skolehelsetjenesten inngår i Hoved- og nøkkelstørrelser for bydelssektoren, kap. 5 Bydelene.

Utvalgte satsinger i økonomiplanperioden:

Gratis deltids plass i AKS utvides til 4. trinn i bydelene Gamle Oslo, Grünerløkka, Sagene og Bjerke. I 2020 vil om lag 17 000 elever få tilbud om gratis AKS.

Det er avsatt totalt 136,5 mill. årlig ut over statlig finansiering av lærernormen

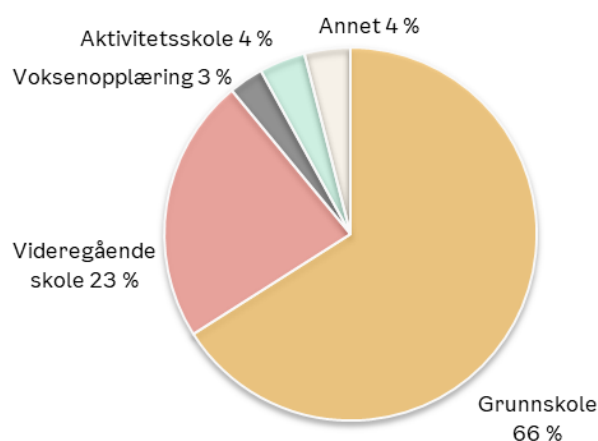
Grunnfinansieringen av de videregående skolene styrkes med 4,2 mill. i 2020 og 10 mill. fra 2021.

Bydelsrammen er styrket med 30 mill. i 2020 for å øke den pedagogiske bemanningen i barnehagene

Bydelsrammen er styrket med 39 mill. i 2020 til bemanning i skolehelsetjenesten

Hjemmebesøksprogrammet Nye familier er utvidet til Gamle Oslo, Alna, Grorud og Nordstrand. Alle bydelene har nå tilbudet. Det settes av 31,4 mill. i 2020

Netto driftsutgifter for 2020 fordeler seg slik:

7.2 Byrådets ambisjoner for oppvekst og kunnskap

Byrådets visjon for oppvekst- og kunnskapssektoren:

I Oslo skal alle barn og unge ha en trygg og inkluderende oppvekst med like muligheter. Familiene skal få god støtte og hjelp, så raskt som mulig. Barn og unge skal oppleve at hjelpesystemene er nyttige, trygge og samarbeidende. Oslobarnehagen og Osloskolen skal ha høye ambisjoner og forventninger til den enkeltes faglige og sosiale utvikling, og motivere til lek, læring, nysgjerrighet, engasjement og kreativitet. Barn og unge skal oppmuntres til å delta i utvikling av et demokratisk og bærekraftig samfunn.

Byrådet legger tre styringsprinsipper til grunn for oppvekst- og kunnskapssektoren i Oslo kommune. Bydelene, Utdanningsetaten og Barne- og familieetaten skal legge disse prinsippene til grunn for styring av sine underliggende virksomheter:

- **Tidligere innsats:** Første del av livet har stor betydning for barns utvikling og helse. Det er i barnehagene og på de første skoletrinnene barn utvikler språk og sosiale ferdigheter som igjen legger grunnlaget for læring og utvikling. Helsestasjonene og barnehagene er helt sentrale i å støtte familiene de første barneårene.
- **Sosial utjevning:** Byrådet mener universelle velferdsordninger for innbyggerne ofte er mest virkningsfulle i utjevning av sosiale forskjeller. Samtidig er det viktig å sikre skreddersydd hjelp raskt der universelle virkemidler ikke er nok. Bydeler, barnehager, skoler og helsestasjoner med de største behovene bør tildeles flest ressurser, slik at kommunen kan gi et likeverdig tilbud til innbyggerne uavhengig av inntekt, utdanningsnivå eller bosted.
- **Tillit og handlingsrom:** Det er avgjørende at ansatte på helsestasjonene, i barnehagene, i skolene, og i barnevernet opplever faglig tillit fra politisk og administrativ ledelse i kommunen. De ansatte trenger handlingsrom til å ta faglige lokale valg og beslutninger forankret i et tydelig og omforent verdigrunnlag. Ledere og medarbeidere skal samarbeide med barn og unge i utviklingen av tjenestene. Samtidig skal tjenestestedene få veiledning, kompetanseheving og oppfølging slik at de kan arbeide systematisk og kunnskapsbasert i samarbeid med innbyggerne. Videre skal det arbeides for å utvikle gode tilbakemeldingskulturer i alle tjenestene, slik at det både blir trygt og vanlig å gi og få tilbakemeldinger. Dette er et lederansvar.

Alle som arbeider med barn og unge skal ha et felles kunnskapsgrunnlag – basert på relevant forskning om traumer, omsorgssvikt, hjernens utvikling og tilknytningskunnskap. Bystyret har sluttet seg til strategien for *Barnehjernevernet*. Strategien skal sørge for at alle medarbeidere i Oslo kommune som arbeider direkte med barn og unge får økt kompetanse i å oppdage barn som utsettes for omsorgssvikt, vold og overgrep. Arbeidet med *Barnehjernevernet* bygger på FNs konvensjon om barns rettigheter og erfaringer fra utviklingsarbeidet *Mitt Liv*.

Byrådet forventer at barnehagene, skolene og de ulike hjelpesystemene i kommunen jobber sammen slik at barn og unge kan få rask og treffende hjelp. Byrådet vil derfor legge til rette for tjenesteutvikling gjennom utprøving av nye arbeidsformer. Blant annet utvikles *Oslohjelpa* der barn og deres familier får rask hjelp når de har behov for det. Spørsmålet: *Hva er viktig for deg?* skal danne utgangspunktet for dialogen mellom tjenestene og innbyggerne. I tillegg legges det til rette for at barn, unge og familier, gjennom utvikling av digitale løsninger på tvers av sektorer, enkelt får kontakt med kommunen. Hele hjelpeapparatet må i samarbeid med dem det gjelder finne løsninger som bidrar til trygghet, læring og utvikling for den enkelte.

Høy andel medarbeidere med barnehagelærerutdanning og kompetanse i barnehagene er avgjørende for å sikre barna et godt pedagogisk tilbud. Mye av grunnlaget for videre læring og utvikling legges i barnehagen, og byrådet satser derfor tungt på å øke andelen barnehagelærere i barnehagene.

Barnehagen skal beholde sin egenart, og barna må få leke og utfolde skaperglede, undring og forskertrang i trygge omgivelser.

Traumeinformert kunnskap skal danne grunnlaget for hvordan man møter og skaper relasjoner til innbyggerne generelt de som er utsatt for utviklingstraumer. Gjennom denne tilnærmingen vil man kunne stimulere barn og unges evne til å lære, bedre evnen til selvregulerende atferd, redusere helsefarlig risikofatferd og øke selvtillit og selvinnsikt når barna kommer i tenårene. Erfaringer viser at en slik tilnærming kan føre til økt gjennomføring i videregående skole, redusert ungdomskriminalitet, færre flyttinger i barnevernet og forbedring i opplevd helse. Traumeinformert tilnærming er ikke bare et ansvar for oppvekst, utdanning og helse, men fordrer et tverrfaglig samarbeid som blant annet inkluderer arbeidstiltak, byplanlegging, kultur, politi og foreldre.

Byrådet er opptatt av at tiltak innenfor oppvekst- og kunnskapsområdet skal bygge på kunnskap fra barn og unge, erfaringskunnskap fra tjenestene og forskningskunnskap. Disse tre kunnskapskildene skal sees i sammenheng når nye arbeidsformer, tiltak og tilbud utvikles.

Byrådet ønsker å gi medarbeidere i skoler og barnehager et profesjonelt handlingsrom i valg av metoder og verktøy de vurderer som best egnet i møte med barns utvikling og læring. Barnehagen skal bare kartlegge barn pedagogisk leder mener har behov for det. På samme måte er beslutningsansvaret for valg av enkelte Osloprøver og overgangsprøver, samt muligheten til å omdisponere timer fra et fag til et annet, delegert til rektor på den enkelte skole. Ordning med skriftlig halvårsvurdering på barnetrinnet er gjort frivillig, og skolen kan selv avgjøre hvordan halvårsvurderingen skal gis. Antall resultatindikatorer på skoleområdet i Sak 1 har også blitt redusert. Et flertall av rektorer og lærere oppgir at disse grepene har bidratt til økt tillit og lokalt handlingsrom.

Barneverntjenesten skal samarbeide med barna når det tas beslutninger om berører dem. Det skal dokumenteres hva barn ønsker, om ønsker er ivarettatt, hva de mener om tiltak som iverksettes og hvordan barneverntjenesten vurderer dette. Byrådet er opptatt av at barnet er samarbeidspartner i alle deler av saksgangen, og det er et lederansvar å sørge for dette.

Byrådet vil øke elevenes tilgjengelighet til skolehelsetjenesten og styrker derfor denne tjenesten slik at den vedtatte normen for bemanning oppnås. Hjemmebesøksprogrammet *Nye familier* er innført i alle bydeler slik at alle førstegangsfødende, og alle i Oslo som får barn i Norge for første gang, får tilbud om helsefremmende og forebyggende tiltak fra svangerskapet av.

Det viktigste resultatmålet for oppvekst og kunnskapssektoren i Oslo er at elevene fullfører og består videregående opplæring. Andelen elever som har fullført og bestått videregående opplæring innen fem år ligger på 76,7 % i Oslo, noe som er godt over nasjonalt gjennomsnitt. Byrådet ser likevel en utfordring i at andelen elever som gjennomfører og består videregående opplæring varierer betydelig mellom skoler og utdanningsprogram.

Likevel er andelen elever som ikke fullfører og består opplæringen for høy. Byrådet vil videreføre satsingen på grunnleggende ferdigheter, tidlig innsats og dybdelæring. Mange elever som ikke fullfører og består videregående opplæring i Oslo har flere ikke-faglige utfordringer, som levekårsutfordringer og psykisk uelse. For å motvirke frafall bør elevenes utfordringer ses i sammenheng. Byrådet har lagt fram en egen byrådssak med strategi for økt gjennomføring i videregående opplæring. Strategien inneholder en rekke innsatser og tiltak på tvers av sektorer som skal sørge for en helhetlig tilnærming til ungdom som står i faresonen for frafall.

Vi må samtidig arbeide for at skolenes rammebetingelser støtter opp om arbeidet med utsatte elever. Byrådet har derfor lagt frem forslag til ny ressursfordelingsmodell for videregående skole. Dagens stykkprisbaserte ressursfordelingsmodell bidrar i for liten grad til å kompensere skoler med lave søkertall og for elever med krevende utgangspunkt og høyt frafall. Ny modell med hovedvekt på tildeling etter antallet klasser ved skolene sørger for bedre samsvar mellom skolenes tildelinger og kostnader.

Modellen innebærer flere ressurser til skolene med de største behovene og større forutsigbarhet i tildelingene. Byrådet har også satt ned et uavhengig utvalg som skal vurdere ulike modeller for inntak til videregående skole. Utvalget skal anbefale en modell som bidrar til at flere elever og læringer fullfører og består videregående opplæring, ivaretar økt valgfrihet for flere, en mer mangfoldig elevsammensetning, og at flest mulig skal komme inn på en ønsket skole.

Før byrådet Johansen tiltrådte høsten 2015, var det årlig store rammekutt i skolebudsjettene. I tillegg ble økt elevtall kompensert med kun 80 %. Dette bidro til å svekke det økonomiske handlingsrommet i skolebudsjettene. Byrådet har økt elevtallskompensasjonen til 100 %, og i 2019 økte byrådet grunnfinansieringen til grunnskolen med 55 mill. Byrådet foreslår nå en økning i grunnfinansieringen til de videregående skolene med 4,2 mill. i fra høsten 2020, økende til 10 mill. i 2021. Styrket grunnfinansiering og 100 % demografikompensasjon gir skolene økt økonomisk handlingsrom.

Å sikre at alle elever får muligheten til å oppleve gode tilbud etter skoletid i AKS er viktig for inkludering og integrering. AKS utgjør en forskjell for barns utvikling og læring, og bør derfor ikke avhenge av foreldrenes økonomi. Fra skolestart 2020 utvides gratis deltids plass i AKS til 4. trinn i bydelene Gamle Oslo, Grünerløkka, Sagene og Bjerke. I bydelene som har vært omfattet av ordningen har deltakelsen steget betydelig. Parallelt med utvidelse av ordningen med gratis deltids plass skal kvaliteten i AKS videreutvikles. Byrådet satser også på økt samarbeid mellom AKS, kulturskolen og idrettskretsen (OIK) for å øke et tilbud som bidrar til mer kreativitet og læring. Mange barn i Oslo har ikke tilgang til kultur- og idrettsaktiviteter på fritiden og med dette samarbeidet sikrer byrådet at flere barn får slike tilbud.

Fra høsten 2018 ble det innført statlig norm for lærertetthet i grunnskolen. Fra høsten 2019 er kravene maksimalt 15 elever per lærer på 1.-4. trinn og maksimalt 20 elever per lærer på 5.-10. trinn. Fra 01.01.2020 er overgangsperioden over, og kommunene skal oppfylle normen på alle skoler. Siden normen ble innført har det vært behov for å ansette om lag 500 flere lærere i Osloskolen som følge av de nye kravene. Byrådet støtter innføring av normen og mener det vil bidra til mer læring og tettere oppfølging av den enkelte elev. Byrådet har fullfinansiert normen ved å bevilge 136,5 mill. i 2020 utover økningen i statlige rammetilskudd til kommunen.

Gjennom arbeidet med Fagfornyelsen skal nye læreplaner i grunnskolen og videregående opplæring tas i bruk fra 2020. Målene med fagfornyelsen er at det elevene lærer i fagene skal oppleves som relevant og bedre legges til rette for dybdelæring. De nye læreplanene har færre innholdselementer, bedre sammenheng i og mellom fagene og legger større vekt på kreativitet og kritisk tenkning. Dette skal bidra til at elevene opplever større forståelse og mestring. I tillegg innføres og prioriteres tre tverrfaglige temaer; demokrati og medborgerskap, folkehelse og livsmestring og bærekraftig utvikling. Disse temaene legger til rette for nye arbeidsmåter der all læring sees i større sammenheng for å gi elevene bedre forståelse for det de lærer. Et nytt kompetansebegrep skal sikre at lærere og elever jobber aktivt med alle sider ved elevenes faglige utvikling. Utvikling av kompetanse er et komplekst arbeid som krever øving av ulike ferdigheter. Samtidig har nytt læreplanverk en ny overordnet del som beskriver verdier og prinsipper som skal ligge til grunn for hele skolens virksomhet, samt ny læreplanstruktur. Dette krever at skolene og lærerne får tid og veiledning til å sette seg inn nye læreplaner og anledning til å implementere arbeidet lokalt. For å få til dette må skolen videreutvikle et profesjonsfellesskap hvor de gjennomgående diskuterer og reflekterer over elevenes faglige og sosiale utvikling.

Byrådet har også lagt frem en egen byrådssak *Motivasjon for læring* hvor det lanseres en rekke tiltak som skal bidra til en mer praktisk og variert skolehverdag på ungdomstrinnet. I tillegg lanseres det tiltak som legger større vekt på relasjonsarbeid, praktiske og estetiske fag og personlig læring, som i større grad skal møte enkeltelevens forutsetninger og motivasjon for læring.

Ungdomstrinnet har særlige utfordringer, noe som blant annet viser seg i lav skolemotivasjon og opplevd press. Byrådet har derfor videreført utviklingsprosjektet *Trygge og varme ungdomsskoler* for å skape en helhetlig tilnærming og god koordinering mellom skoletilbudet og aktuelle tjenester i bydelen. Dette er viktig for å møte utfordringer med utenforskap, kriminalitet, dårlige levekår, rus og frafall i skolen. Det er avsatt 16 mill. årlig i økonomiplanperioden til *Trygge og varme ungdomsskoler*.

Oslo kommune har hatt en betydelig vekst i antall barn og unge i barnehage- og skolealder de siste ti årene. For å møte veksten de kommende årene legger byrådet opp til etablering av nye barnehager og skoler. I tillegg oppgraderes, rehabiliteres og utvides eksisterende barnehager og skoler. De neste årene er det forventet at den største veksten i antall elever kommer i ungdomsskolen og videregående skole.

Tabell 7.2 Byrådets mål for oppvekst- og kunnskapssektoren

Mål		Virksomheter som bidrar til måloppnåelse
1	Barn og unge skal ha et trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og som er fritt for mobbing, vold og overgrep	Bydelene, Utdanningsetaten og Barne- og familieetaten
2	Barnehagebarn og elever skal møte medarbeidere med høy kompetanse og tid til å følge opp den enkelte	Bydelene og Utdanningsetaten
3	Barnehagebarn skal få et pedagogisk tilbud som støtter det enkelte barns lek, utvikling og læring	Bydelene
4	Barnehagebarn skal utvikle gode språklige og sosiale ferdigheter gjennom lek i trygge omgivelser	Bydelene
5	Alle elever skal ha grunnleggende lese- skrive- og regneferdigheter tidlig i skoleløpet	Utdanningsetaten
6	Elevenes grunnleggende ferdigheter, dybdekompetanse i fag og evne til å skape, tenke kritisk, forstå, lære og utforske på tvers av fag skal utvikles gjennom hele skoleløpet	Utdanningsetaten
7	Flere elever og lærlinger skal fullføre og bestå videregående opplæring og være godt forberedt til høyere utdanning og arbeidsliv	Utdanningsetaten og alle virksomheter med lærlinger, bydelene og Barne- og familieetaten
8	Barn og unge skal oppleve et barnevern og en helsestasjons- og skolehelsetjeneste som er trygg, nyttig og samarbeidende sett fra barn og unge selv	Bydelene og Barne- og familieetaten
9	Alle gravide, barselkvinner og nye foreldre skal møtes av en helsestasjonstjeneste som oppleves som tilgjengelig, trygg og nyttig	Bydelene
10	Barnehage- og opplæringskapasiteten skal møte forventet vekst i antall barn, elever og lærlinger	Bydelene, Utdanningsetaten og de aktuelle eiendomsforetakene

I budsjettet for 2018 presenterte byrådet langsiktige resultatmål for å angi retning for oppvekst- og kunnskapspolitikken i Oslo kommune. Flere av målene strekker seg ut over økonomiplanperioden. Målene ble videreført i 2019 og videreføres også i 2020.

85 prosent av elevene skal fullføre og bestå videregående opplæring

Andelen elever og lærlinger som har fullført og bestått videregående opplæring innen fem år ligger på 76,7 % i Oslo (2013-kullet). Byrådet har i 2019 lagt fram byrådssak med strategi for økt gjennomføring i videregående opplæring. Strategien viser til en rekke innsatser som skal settes i gang for å øke

gjennomføringen og særlig støtte opp under elever som begynner på videregående skole med et krevende utgangspunkt.

Barnehagedekningen i Oslo skal økes

Deltakelse i barnehage er viktig for barns språkutvikling, sosiale og kognitive ferdigheter og for inkludering i samfunnet. Da byrådet overtok i 2015 stod 5 500 barn utenfor barnehagefellesskapet i Oslo, med en dekningsgrad på 86,5 % for barn fra ett til fem år. Dekningsgraden har økt de siste årene og var ved årsskiftet 2018/19 89,2 % i Oslo, mens landsgjennomsnittet er 91,3 %. Antall barn 1-5 år uten barnehageplass er redusert til 4 500. Byrådet etablerte over 3 000 nye barnehageplasser i årene 2016–2019 for å gi flere barn mulighet til å gå i barnehage. Parallelt med utbyggingen gjennomfører byrådet en rekrutteringsoffensiv med ulike tiltak overfor familier med barn som står utenfor barnehagefellesskapet.

Barnehagene skal ha 50 prosent barnehagelærere

Fra 01.08.2018 er det innført en skjerpet nasjonal pedagognorm, tilsvarende en pedagogandel på 43 %. Byrådet inngikk i desember 2016 en bemanningsavtale der det er ambisjon om på sikt å øke andelen barnehagelærere til 50 %. I tillegg skal andelen barne- og ungdomsarbeidere økes til opp mot 25 %. Ved utgangen av 2018 var andelen barnehagelærere og andelen fagarbeidere i kommunale barnehager henholdsvis 35 % og 18 %.

Elevenes motivasjon for læring og følelse av mestring skal være like høy gjennom hele grunnskolen og videregående opplæring

Elevundersøkelsen viser at elevenes motivasjon for læring synker allerede fra 5. trinn og dette forsterkes fra 7. til 10. trinn. Byrådet mener at motivasjonen for læring bør være minst like høy på ungdomstrinnet som på barnetrinnet, ikke minst for å sikre at elevene er motiverte for å gjennomføre videregående opplæring. Byrådet har fremmet strategien *Motivasjon for læring* som inneholder en rekke innsatser som skal gi ungdomsskoleelevene en mer praktisk, variert og motiverende skolehverdag.

Minst 1 av 3 elever skal søke yrkesfag

Flere fagarbeidere er en forutsetning for å møte arbeidslivets behov og for at Oslo kommune skal kunne gi tjenester av høy kvalitet. Til skolestart 2016 søkte kun én av fem elever yrkesfaglige utdanningsprogram. Til skolestart 2019 hadde denne andelen økt til over én av fire. Det er likevel for få og godt under det nasjonale gjennomsnittet der om lag halvparten av elevene søker seg til et yrkesfaglig utdanningsprogram. Byrådets langsiktige mål er derfor at en av tre elever skal søke yrkesfag.

Alle barn 0-5 år skal få tilbud om regelmessige konsultasjoner ved helsestasjonen.

Helsekontroller er viktig for å trygge og veilede foreldre i omsorgsrollen. Systematisk gjennomføring av helsekontroller for små barn gir et godt utgangspunkt for å forebygge og avdekke skjevutvikling hos barn. Dette er også viktig for å avdekke helserelaterte forhold som kan ligge til hinder for utvikling og læring. Byrådet mener helsestasjonstjenestens universelle tilbud og gjennomføring av alle de anbefalte helsekontrollene er nødvendig, og at barn som uteblir fra disse må følges opp gjennom gode rutiner. Barnehagene har her en sentral funksjon, og det er viktig med tett samarbeid mellom helsestasjonene og barnehagene i bydelene.

Det skal være minst ett helsesykepleierårsverk per 300 elever i barneskolen i Oslo

Bystyret har vedtatt en bemanningsnorm for helsesykepleiere i skolehelsetjenesten. Normen skal sikre et minstekrav til bemanning og gjøre tjenesten mer tilgjengelig for den enkelte. På Oslonivå er normen allerede oppfylt på ungdomstrinnet og i videregående. Barnetrinnet er i budsjettet for 2020 styrket med 35 mill., i tillegg til økning på 4 mill. i vedtatt budsjett, slik at normen kan oppfylles også på barnetrinnet i 2020. Elevene skal oppleve en tilgjengelig skolehelsetjeneste, hvor de får raskt kontakt. Byrådet mener at dette er viktig både for det helsefremmende- og sykdomsforebyggende arbeidet, men også for å styrke elevenes fysiske og psykososiale læringsmiljø.

Et jordmorsårsverk i svangerskaps- og barselomsorgen skal kunne gi en god og individuell omsorg til om lag 100 kvinner før og etter fødsel

Det fødes i snitt ca. 10 000 barn i Oslo hvert år. Byrådet mener at en god og forsvarlig svangerskaps- og barselomsorg er et av de viktigste folkehelseiltakene i Oslo. Kvinners fysiske og psykiske reaksjoner på svangerskapet kan si mye om kvinnens fremtidige helse og barnets utvikling. Kvinner har rett til å velge om hun ønsker å motta omsorg fra jordmor ved helsestasjonen eller fra fastlegen under svangerskapet. En individuell og differensiert omsorg er nødvendig da kvinner møter tjenesten med ulike forutsetninger. Gjennom basisprogrammet for friske gravide tilbys 8 konsultasjoner, men ved behov skal det tilbys ekstra oppfølging. Kvinner med lave kunnskaper om egen kropp, seksuell og reproduktiv helse og dårlige norskkunnskaper vil kunne ha et utvidet oppfølgingsbehov eller mer tid under basiskonsultasjonene.

Mål 1 Barn og unge skal ha et trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og som er fritt for mobbing, vold og overgrep

Barn og unge i Oslo skal få vokse opp og utfolde seg i trygge miljøer og omgivelser, enten dette er i barnehage, skole eller i aktiviteter på fritiden. Alle barn og unge skal føle seg sett, lyttet til og anerkjent. Barna skal være de voksnes nærmeste samarbeidspartner i arbeidet for et trygt, inkluderende og helsefremmende oppvekst- og læringsmiljø. Med en satsing på skolehelsetjenesten og med øvrige kommunale instanser jobber byrådet for å sørge for trygge skolemiljø og for å fremme elevenes psykiske helse.

Byrådet har forsterket innsatsen barnehager, skoler og fritidstilbud gjør for å bekjempe mobbing og krenkelser av barn og unge, gjennom *Tiltaksplan for et trygt psykososialt miljø for barn og unge i Oslo og etablering av mobbeombud*. Byrådet og viktige partnere i oppvekstsektoren og frivilligheten har også samarbeidet mot mobbing gjennom *Partnerskap mot mobbing i Oslo 2016-2019*.

Alle kommunenes tjenester skal følge opp Byrådssak 10/17 *Folkehelseplan for Oslo 2017-2020*. Der slås det fast at omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep er et alvorlig folkehelseproblem. Bydelene skal sikre at innsatsen mot vold og overgrep er godt koordinert, og at barn og unge *får riktig hjelp til rett tid*. Oslo kommune er dessuten programfylke i det nasjonale programmet for folkehelse og flere bydeler deltar i dette femårige programarbeidet.

Målet for barnevernstjenestene er å styrke barns egne kunnskaper og heve kompetansen hos de voksne som er sammen med barna. Videre er det et mål å øke kunnskapen om barnevernet generelt, styrke det tverrfaglige samarbeidet og legge til rette for å styrke laget til barna. Barneverntjenesten gjennomfører også *barnevernøvelser* der barneverntjenesten møter barnehage- og skoleansatte. Hensikten er å få økt kompetanse i hvordan de skal agere i situasjoner der de er bekymret for et barn.

Som ledd i *Barnehjernernevernet* arbeides det med en kompetansepakke som skal gi alle ansatte i bydelens tjenester grunnleggende kompetanse i å oppdage og hjelpe barn som har vært utsatt for omsorgssvikt og/eller seksuelle overgrep.

Byrådet følger også opp Barnehjernernevernet i skolen gjennom utvalgte motorskoler som skal utvikle modeller for tidlig innsats. Modellene innebærer forpliktende samarbeid mellom kommunale tjenester i skolens lokaler eller i nærheten av skolen. Videre skal det gjennomføres kompetanseheving på alle skoler i kunnskapsgrunnlaget for Barnehjernernevernet. Motorskolene skal drive innovasjonsarbeid og tilpasse sine utprøvinger i et samarbeid med de andre tjenestene i sin bydel.

Oslo kommune deltar i det nasjonale utviklingsarbeidet *Mitt Liv Skole* sammen med åtte andre storbykommuner. Gjennom tett samarbeid mellom elever og fagpersoner skal det utvikles nye arbeidsmåter for å skape trygghet og trivsel på skolen. Relasjonskompetanse står sentralt i dette utviklingsarbeidet.

Noen elever har med seg ulike typer traumer og negative livserfaringer inn i skolen. Lærerne og andre rundt elever som har opplevd traumer må ha kunnskap om hvordan dette kan påvirke eleven. Tillitsfulle

relasjoner mellom lærer og elev vil øke elevenes kapasitet for læring. Skolene må inkludere denne kunnskapen inn i den ordinære undervisningen.

Byrådet har innført årlige trivselsundersøkelser for de eldste barna i barnehagen og de yngste barna i grunnskolen. Hensikten med å gjennomføre en trivselsundersøkelse er å få bedre kunnskap om de yngste barnas egen opplevelse av trivsel.

Trygge og varme ungdomsskoler er byrådets satsing på alle skoler med ungdomstrinn i Oslo. Gjennom satsingen skal det sikres en helhetlig tilnærming og god koordinering mellom skoletilbudet og aktuelle tjenester i bydelen for å møte utfordringer med utenforskap, kriminalitet, dårlige levekår, rus og frafall. Videre skal det stimuleres til å utvikle åpne nærmiljøskoler basert på et godt hjem-skole samarbeid, og der frivilligheten, idretten og kulturaktører kan gi tilbud til elevene etter skoletid. Satsingen startet opp på 14 utvalgte ungdomsskoler i syv bydeler høsten 2018, og inkluderer nå 15 skoler. Arbeidet ved øvrige skoler skal bygge på erfaringene fra disse 15 skolene.

Byrådet vil sørge for tettere samarbeid mellom berørte etater og instanser som skoler, bydeler, barnevern, helsestasjon- og skolehelsetjenesten, NAV, politiet mv. for å forebygge uheldige hendelser og sikre et trygt læringsmiljø. Oslohjelpa og SaLTo-modellen er viktige ledd i dette arbeidet.

Byrådet er opptatt av at lærlinger skal ha et trygt arbeidsmiljø og muligheter til å medvirke i sin egen arbeidshverdag og lærlingtid. Mange lærlinger opplever at de har få kanaler for å melde om utfordringer med bl.a arbeidsmiljøet. I 2019 har et lærlingråd blitt opprettet under Elevorganisasjonen i Oslo, med økonomisk støtte fra kommunen. Rådet skal bl.a være et talerør for lærlinger på tvers av læreplanfag.

Mål 2 Barnehagebarn og elever skal møte medarbeidere med høy kompetanse og tid til å følge opp den enkelte

Det nasjonale kravet til pedagogisk bemanning i barnehage er fra høsten 2018 minimum én pedagogisk leder per sju barn under tre år og minimum én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Byrådet har enda høyere ambisjoner for barnehagene. I bemanningsavtalen for de kommunale barnehagene som Oslo kommune har inngått, er det mål om å øke andelen barnehagelærere til 50 %. I tillegg skal andelen fagarbeidere økes til 25 %. Byrådet legger gjennom økonomiplanen 2020-2023 til rette for at barnehagene skal kunne øke andelen barnehagelærere opp mot målet om 50 %.

Byrådet ønsker å styrke barnehager i spesielt utsatte områder. I 2019 er det derfor tildelt midler til en ekstra fagpedagog utover grunnbemanningen i utvalgte barnehager i to bydeler. Satsingen vil bli videreført i 2020. Bydelene skal selv evaluere effekten av tiltaket.

Det gjennomføres en rekke tiltak fra byrådets *Strategi for kompetanse og rekruttering i Oslobarnehagen 2016-2020* for å styrke medarbeidernes kompetanse. Et godt kompetansetilbud er avgjørende for å rekruttere og beholde kvalifisert personell. Byrådet vil i løpet av 2020 evaluere gjeldende kompetansestrategi og vurdere om den skal videreføres. Kommunens egen kompetansestrategi må ses i sammenheng med nasjonale satsinger og det regionale tilbudet om kompetanseutvikling. Lederutdanningen for pedagogiske ledere har vært et populært og viktig tilbud for pedagogiske ledere. I 2019 er det satt i gang en anskaffelse av en ny lederutdanning for pedagogiske ledere som skal starte i 2020.

Byrådet er opptatt av at medarbeiderne i barnehager og skoler skal ha tid til å følge opp det enkelte barn. Barnehagene må organiseres slik at medarbeiderne er mest mulig sammen med barna, og at mindre tid går til administrative oppgaver. For å sikre dette trengs det god ledelse. Byrådet har innført sentrale retningslinjer for vurdering av styrerressurs i den enkelte barnehage. I 2019 planlegges et toårig pilotprosjekt med vikarpool i barnehagene i tre bydeler. Formålet skal være å sikre faste, stabile vikarer i barnehagene og redusere bruken av private vikarbyråer.

Arbeidet med digitalisering innenfor barnehage og skole vil bli videreført for å forenkle arbeidsprosesser og legge til rette for enklere og bedre samhandling med foreldre og foresatte.

Byrådet mener at alle medarbeidere i barnehager, skoler og aktivitetsskoler i Oslo skal ha gode norskerferdigheter. Medarbeiderne skal bidra til å bygge et godt språkmiljø for barna. Byrådet la i 2017 fram strategien *Språk for læring - strategi for å styrke norskerferdighetene blant medarbeidere i barnehager, AKS og skoler*. Byrådet har innført minimumskrav til utdanningsnivå og norskerferdigheter som stilles ved ansettelse, og det tilbys norskopplæring for medarbeidere som trenger å styrke sine norskerferdigheter. Det er avsatt 4 mill. til språkopplæring for ansatte i barnehage og AKS i 2020.

Fra 2018 ble det innført en nasjonal norm for lærertetthet i grunnskolen. I 2019 ble normen skjerpet. Det skal maksimalt være 15 elever per lærer på 1.-4. trinn og 20 elever per lærer på 5.-10. trinn. Byrådet foreslår å bevilge egne kommunale midler i 2020 i tillegg til den statlige finansieringen for å sikre at Osloskolen oppfyller normen. Det er også lagt til rette for at skoler med særskilte behov får beholde lærerressurser utover normkravene.

Byrådet la i 2016 frem *Strategi for å rekruttere og beholde lærere i Osloskolen*. Byrådet vil ansette flere kvalifiserte lærere og bygge sterkere profesjonsfellesskap på alle skoler. Som en oppfølging av byrådssaken, vil byrådet utvikle en fireårig strategi for kompetanseutvikling i Osloskolen. Strategien utgjør en ramme for arbeidet med skolebasert kompetanseutvikling hvor ledere og medarbeidere sammen videreutvikler sine praksisfellesskap. Skolens verdigrunnlag og brede mandat er viktig i skole- og kompetanseutvikling.

Nye nasjonale læreplaner gjeldende fra 2020 vil prege skolenes arbeid med skoleutvikling de neste årene. Skolene har allerede begynt arbeidet med overgang til nytt læreplanverk. Byrådet vil også videreutvikle samarbeidet med universitets- og høyskolesektoren og andre relevante aktører. Dette samarbeidet vil føre til viktig gjensidig erfaringsdeling og kompetanseutvikling.

Rammeplanen for AKS er revidert. Rammeplanen inneholder føringer for hvilket tilbud elevene skal møte i AKS. Også i AKS er arbeidet med et inkluderende læringsmiljø grunnleggende. Økt kvalitet i AKS krever økt kompetanse. Byrådets plan for å øke den pedagogiske bemanningen i AKS innebærer å forsterke kompetanseutviklingen for medarbeidere innen pedagogikk. Det legges til rette for at flere baseledere og assistenter tar fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget og for at flere ledere tar høyskolestudium i aktivitetsskolepedagogikk.

Mål 3 Barnehagebarn skal få et pedagogisk tilbud som støtter det enkelte barns lek, utvikling og læring

De første årene i et menneskes liv danner grunnlaget for all videre læring og utvikling. Byrådet ønsker å sikre et godt barnehagetilbud til alle barn. Alle barnehager skal bruke *Oslostandard for tilvenning – en trygg barnehagestart for alle barn*. Barnets første møte med Oslobarnehagen skal være preget av trygghet og tilknytning. Barnehagen skal være et godt sted for barn hvor de utfolde seg gjennom lek, utforskning og kreativitet.

Barnehagene skal få økt kompetanse i å håndtere utfordringer innenfor det ordinære tilbudet. Tiltak innenfor *Oslohjelpa* og *Barnehjernevernet* vil kunne støtte opp om dette. Byrådet er opptatt av at spesielt de barna som trenger ekstra hjelp og støtte i sin utvikling og et godt barnehagetilbud.

Arbeid med barn skal være preget av et positivt og kjærlig syn på barn. Barn uttrykker seg på ulike måter, og det er viktig at alle som jobber i barnehage er observante, lyttende og sensitive overfor barns mange måter å uttrykke seg på. Det er for store variasjoner i kvaliteten i de kommunale barnehagene i Oslo. Byrådet mener det er behov for mer kunnskap om kvalitetsforskjellene og har derfor igangsatt en større undersøkelse av kvaliteten i kommunale barnehager. Sentrale temaer i undersøkelsen er samspillet mellom voksne og barn, samspillet mellom barna og lekens vilkår. Undersøkelsen omfatter 16 barnehager i fem bydeler og skal være ferdigstilt høsten 2020.

Gjennom *Oslohjelpa* skal det legges til rette for at barn og deres familier får rask og riktig hjelp når de har behov for det. *Oslohjelpa* skal være organisert slik at bydelens samlede kompetanse kan benyttes på best mulig måte. Medarbeiderne i *Oslohjelpa* skal se de som trenger hjelp i relasjon til sin familie, sitt nettverk og sine tidligere erfaringer. For å bygge et best mulig tilbud skal tilbakemeldinger fra barnehagen, barna og deres familier være styrende for hvordan *Oslohjelpa* utvikles. Alle bydeler skal ha en operativ tjeneste i løpet av første halvår 2020.

Mål 4 Barnehagebarn skal utvikle gode språklige og sosiale ferdigheter gjennom lek i trygge omgivelser

Byrådet er opptatt av at alle barn skal få utviklet et godt språk og gode sosiale ferdigheter. Dette danner grunnlaget for utdanningsløpet og i livet for øvrig.

I Oslo er det mange barn med minoritetsbakgrunn. Språk i barnehagen er viktig for den sosiale utviklingen, både for å få seg venner og for å delta i leken. Byrådet vil at alle barn skal kunne norsk før de begynner på skolen, men er også opptatt av at barn skal få utvikle morsmålet sitt. Å kunne flere språk er verdifullt, og språklig mangfold kan være en berikelse for hele barnegruppen. Barnehagene må derfor støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål og samtidig aktivt fremme og utvikle barnas norsk.

I 2019 ble det lansert en ny Oslostandard for et inkluderende leke- og språkmiljø i barnehagen. Målet med standarden er at barnehagen skal være en arena for godt språkmiljø, og at alle barn får god støtte og hjelp i sin språkutvikling. Standarden skal være et grunnlag for veiledning og refleksjon rundt egen og felles profesjonsutøvelse, og må sees i sammenheng med *Oslostandard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole* og de andre oslostandardene for innhold og kvalitet i Oslo kommunes barnehager.

Byrådet ønsker at barns interesse for realfag skal vekkes allerede i barnehagen. Oslo kommune inngikk i 2018 en avtale med Naturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo om å utvikle innhold og utstillinger ved Klimahuset. Klimahuset åpner i 2019 og skal være en viktig arena hvor Oslos barnehagebarn og skoleelever får erfaring med og opplevelser knyttet til miljø og natur gjennom lek, læring og utforskning.

Oslo kommune har i flere år hatt en standard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage, skole og AKS som skal ivareta barns behov for trygge overganger. Standarden revideres 2019 og skal implementeres i barnehager og skoler våren 2020. Byrådet ønsker at alle barn skal oppleve kontinuitet ved at de kan bygge videre på lek- og læringsformer, kunnskaper og erfaringer fra barnehagen inn i AKS og skolen. Alle barn skal være godt forberedt til skolestart. AKS er en viktig pedagogisk arena og er gjerne det første møtet barna har med skolen. Målet er å få flere møter mellom barnehagebarn og skolen før skolestart slik at barns trygghet og forutsigbarhet i møte med skolen blir best mulig.

Byrådet ønsker at barnehagen skal være tilgjengelig for alle barn, uavhengig av familiens sosiale, økonomiske og kulturelle bakgrunn. Mange barn begynner ikke i barnehage før de er 4-5 år. En god del av disse barna trenger ekstra hjelp og støtte i sin utvikling før de begynner på skolen. Byrådet er bekymret for at mange barn står utenfor barnehagefellesskapet og vil legge til rette for å øke barnehagedeltakelsen der behovet er størst. Byrådet vil videreføre ordningen med gratis kjernetid i barnehagen i utvalgte bydeler og fortsette satsingen på åpen barnehage og andre lavterskeltilbud i bydeler med lav barnehagedeltakelse. Høsten 2019 blir det etablert et sentralt rekrutteringsprosjekt for å styrke kunnskapen om effekten av bydelens ulike rekrutteringstiltak, spre kunnskap mellom bydelene og styrke det tverrfaglige samarbeidet i rekrutteringsarbeidet.

Mål 5 Alle elever skal ha grunnleggende lese-, skrive- og regneferdigheter tidlig i skoleløpet

Byrådet er opptatt av at skolene jobber målrettet med hver enkelt elevs grunnleggende ferdigheter tidlig i skoleløpet. Alle elever som står i fare for å henge etter i lesing, skrivning og regning skal sikres egnet intensiv opplæring. Satsingen på flere lærere og Mer Læring 1-4 som innebærer intensivoppfølging for

elever som trenger ekstra oppfølging i lesing, skriving, regning og/eller norskspråklige ferdigheter på 1.-4. trinn videreføres i 2020. I tillegg har byrådet sikret finansiering slik at alle skoler kan ansette lærere i henhold til kravene i den statlige normen for lærertetthet.

Det er viktig at lærere i begynneropplæringen (1.-4. trinn) har god kompetanse. Byrådet vil gi et kompetanseutviklingstilbud til lærere knyttet til begynneropplæringen og intensivoppfølging (lese-, skrive-, regneferdigheter og læringsledelse).

Noen elever har medfødte vansker knyttet til språk, lesing, skriving og matematikk. Byrådet la derfor frem saken *Osloskolens tiltak for elever med dysleksi og dyskalkuli*, som inneholder flere tiltak for å styrke skolenes praksis, rutiner og kompetanse knyttet til disse elevene.

Ordningen med gratis deltidsplass i aktivitetsskolen videreføres og utvides høsten 2020 til også å gjelde 4. trinn på skoler i bydelene Gamle Oslo, Grünerløkka, Sagene og Bjerke. Det innebærer at alle skoler i bydelene Gamle Oslo, Grünerløkka, Sagene, Bjerke, Grorud, Stovner, Alna og Søndre Nordstrand tilbyr gratis aktivitetsskole til alle elever på 1.-4. trinn. Skoler i de øvrige bydelene har fra høsten 2019 tilbudt gratis oppholdstid til alle elever på 1. trinn.

Barn og foresatte skal føle seg trygge på at både barnehage og skole gjør sitt beste for å skape kontinuitet og sammenheng i opplæringsløpet, og at hvert enkelt barn sikres en god overgang fra barnehage til skole. Oslostandarden for samarbeid og sammenheng mellom barnehage, skole og AKS er planlagt revidert og byrådet vil sørge for at denne implementeres i skoler og barnehager.

Byrådet er opptatt av økt kvalitet i AKS. AKS skal bidra til å styrke barnas motivasjon, mestringsfølelse og læring. Inspirerende og lekbaserte aktiviteter i et inkluderende fellesskap skal være bærebjelken i AKS, og aktivitetene og det pedagogiske opplegget skal bidra til å skape god sammenheng og helhet i barnas skoledag.

En del aktivitetsskoler har samarbeid med ulike lokale lag og foreninger. Dette bidrar til å øke kvaliteten i tilbudet som gis og gir elevene mulighet til å bli kjent med ulike kulturuttrykk og idretter, og stimulerer til økt fysisk aktivitet og kreativitet. Byrådet har satt i gang et eget pilotprosjekt med samarbeid mellom AKS og Oslo Kulturskole. Byrådet vil i 2020 utvide dette prosjektet til også å omfatte idretten. Et slikt samarbeid er viktig ikke minst for de elevene som av ulike grunner ikke har tilgang til kultur- og idrettsaktiviteter på fritiden.

Mål 6 Elevenes grunnleggende ferdigheter, dybdekompetanse i fag og evne til å skape, tenke kritisk, forstå, lære og utforske på tvers av fag skal utvikles gjennom hele skoleløpet

Fremtidens samfunn og arbeidsliv trenger engasjerte, kreative, innovative, kritisk tenkende, løsningsorienterte og skapende borgere.

Tall fra undersøkelsen Ung i Oslo 2018, viser en økning i antall elever som opplever mye press i det å gjøre det godt på skolen, økning i antall elever som skulker og økning i antall som oppgir at de har psykiske helseplager. Færre enn tidligere oppgir at de er fornøyd med skolen sin, og det er en markant nedgang i andelen som bruker mye tid på lekser. Tallene kan være uttrykk for at elever opplever at skolens form og innhold ikke motiverer for læring. Videre viser tall fra Elevundersøkelsen at elevenes motivasjon for læring synker.

Byrådet vil at elevenes motivasjon for læring og følelse av mestring skal være like høy gjennom hele grunnskolen og videregående opplæring. Skolen må legge opp til at elevene kan lære i dybden, at de kan utforske, prøve og feile, og at elevenes kreativitet og forslag til nye løsninger verdsettes. Byrådet la derfor i 2019 frem strategien *Motivasjon for læring*. Strategien skal styrke alle elevers motivasjon, uavhengig av sosial bakgrunn, faglige forutsetninger og kjønn på alle trinn i grunnopplæringen. Selv om motivasjonen er lavest på ungdomstrinnet mener byrådet det er nødvendig å iverksette tiltak for å bedre

motivasjonen tidligere i grunnskolen. Strategien inneholder tiltak som skal sørge for at elevene møter en skolehverdag som oppleves som variert, både med hensyn til undervisningsmetoder og vurderingsformer.

Det er også viktig at elevene opplever mindre negativt stress og press knyttet til skolegangen. Fagfornyelsen og det nye læreplanverket gjøres gjeldende høsten 2020. Sentrale mål med fagfornyelsen er at det elevene lærer i fagene skal oppleves som relevant og bedre legge til rette for dybdelæring. De nye læreplanene har færre innholdselementer, bedre sammenheng i og mellom fagene og legger større vekt på kreativitet og kritisk tenkning. Dette skal bidra til at elevene opplever større forståelse og mestring. I skoleåret 2019/2020 skal skolene forberede seg på å ta det nye læreplanverket i bruk.

Byrådet har en egen strategi for bruk av læringsteknologi i Osloskolen, kalt *Teknologi for læring*. Saken har en rekke tiltak knyttet til det å legge til rette for bedre pedagogisk bruk av læringsteknologi, felles utvikling av ny læringsteknologi og å sikre økt kunnskap om læringsteknologi i skolen. Strategien rulleres høsten 2019.

Internasjonalisering er et viktig virkemiddel for å ruste barn og unge med kompetanser som gjør dem i stand til å møte fremtidens utfordringer i en global kontekst. For å legge til rette for økt internasjonalisering i Oslobarnhagen og Osloskolen, har byrådet lagt frem strategien *Grenseløs Kunnskap – byrådets strategi for internasjonalisering i oppvekst og kunnskapssektoren*, med en rekke tiltak som skal bidra til økt internasjonalisering i Oslobarnhagen og Osloskolen.

Mål 7 Flere elever og lærlinger skal fullføre og bestå videregående opplæring og være godt forberedt til høyere utdanning og arbeidsliv

Byrådet har som langsiktig resultatmål at minst 85 % av elevene skal fullføre og bestå videregående opplæring. At flere elever gjennomfører videregående opplæring er av avgjørende betydning, både for den enkelte og for byen. Byrådet er opptatt av at elevene gjennom grunnopplæringen skal bli godt forberedt til videre studier og arbeidslivet. Gjennom strategiene *Yrkesveien* og *Studieveien* har byrådet lansert en rekke tiltak som skal gi mer informerte utdanningsvalg, og en mer praktisk, relevant og motiverende videregående opplæring.

Tidlig innsats er avgjørende for å gi barn og unge et godt utgangspunkt for videre skolegang. Innføringen av intensivoppfølging i barneskolen sikrer at elevene ikke går videre fra de første skoleårene uten grunnleggende lese-, skrive- og regneferdigheter.

Byrådet legger en helhetlig tilnærming til grunn i sin innsats for utsatt ungdom. Skolen skal være et trygt og positivt sted å være og elevene skal tilbys rask og treffende hjelp, når de har behov for det. Flere tjenester må tilby sin hjelp på skolen og lokaliseres der elevene er.

Både skolene og hjelpeapparatet må forstå helheten i barn og unges liv, og det må bygges sterke lag i samarbeid med de unge. Byrådet forventer at skolene og de ulike hjelpesystemene i kommunen jobber sammen og utvikler arbeidsformer slik at elevene får hjelp når de har behov for det.

I byrådets strategi for økt gjennomføring i videregående opplæring, som ble lagt frem for bystyret i 2019, viser byrådet til en rekke innsatser som er satt i gang og nye innsatser som skal settes i gang for å øke gjennomføringen i videregående opplæring. Innsatsene skal støtte opp under elever som begynner på videregående skole med et krevende utgangspunkt, blant annet gjennom bedre samarbeid mellom skolen og hjelpetjenestene og mer bruk av alternative læringsarenaer.

Byrådet har i 2019 også lagt frem en ny ressursfordelingsmodell for videregående skole i Oslo. Modellen vil bidra til bedre samsvar mellom skolenes tildelinger og faktiske kostnader, økt forutsigbarhet i tildelingene og at skolene med mange elever med krevende utgangspunkt settes bedre i stand til å følge opp elevene. Byrådet har også satt ned et kommunalt utvalg bestående av forskere, organisasjoner, elever og medarbeidere i skolene som skal utrede mulig ny inntaksmodell for videregående opplæring. Formålet med utredningen er å finne fram til en modell som gi en mer mangfoldig elevsammensetning ved

de videregående skolene når det gjelder karakterer, levekår og kjønn, enn det dagens rent karakterbaserte inntakssystem gir, samtidig som flest mulig elever sikres mulighet til å komme inn på en ønsket skole. Utvalget leverer sin rapport i januar 2020.

Utviklingsløyper er byrårets satsing på åtte utvalgte videregående skoler der det er mange elever med lav skolemotivasjon, lave grunnskolepoeng og sosiale utfordringer. Gjennom utviklingsløypene sikrer byrådet at videregående skoler med de laveste inntaksgrensene og færrest søkere løftes faglig og sosialt, og i noen tilfeller også bygningsmessig. Satsingen skal bidra til økt samhandling mellom skole, hjem, fritid og helsetjenester, og omfatter tettere oppfølging fra Utdanningsetaten, bydelen og politiet. Satsingen gir også mulighet for flere miljøarbeidere, økte ressurser i skolehelsetjenesten, NAV-veiledere, flere rådgivere og økt bruk av alternative læringsarenaer.

Gjennom *Fundament*, som startet opp høsten 2018 med 16 deltakere, gis elever i Groruddalen som går ut av ungdomsskolen med store faglige hull mulighet til å ta et frivillig ekstra år for å være bedre forberedt på videregående opplæring. Tilbudet er lagt til Kuben videregående skole, og skal bidra til å løfte ungdom som er utsatt både faglig og sosialt. Gjennom tilbudet gis elevene grunnskoleopplæring, karriereveiledning, sosialrådgivning og helsetjenester. Byrådet vil arbeide for at tilbudet også åpner opp for at ungdom fra bydel Gamle Oslo og bydel Søndre Nordstrand kan delta.

Det er opprettet egne NAV-veiledere for elever på fem videregående skoler. Hensikten er å hjelpe elever som strever med utfordringer av ikke-skolefaglig karakter, slik at de i størst mulig grad kan fullføre videregående opplæring. NAV-veilederne, som er ansatt i bydelene, er lokalisert på den aktuelle skolen minst tre dager pr. uke og er lett tilgjengelig for elevene til faste kontortider. Fra høsten 2019 utvides ordningen med NAV-veileder i skole til å omfatte en sjette skole.

Byrådet har som mål at flere voksne skal få mulighet til å gjennomføre et videregående opplæringsløp. Videre har byrådet som mål å øke sysselsettingen i Oslo. Det er nær sammenheng mellom fullført opplæring, tilknytning til arbeidslivet og fattigdom. Tall fra Bufdir viser at over 60 % av barn i Oslo der hovedinntektstaker ikke har gjennomført videregående opplæring, opplever lavinntekt. Tallene viser betydningen fullført videregående opplæring har for innpass i arbeidslivet og økonomisk selvstendighet. Det er imidlertid krevende å gå tilbake til skolebenken i voksen alder. Byrådet vil derfor at Oslo Voksenopplæring skal samarbeide med NAV og andre relevante aktører om løsninger for at flere voksne kan fullføre og bestå videregående opplæring. Voksne med behov for grunnskoleopplæring skal få differensierte tilbud. Voksne elever i grunnskoleopplæringen har ikke alltid ambisjoner, muligheter eller mål om å delta i arbeidslivet. Disse voksne skal få et opplæringstilbud tilrettelagt deres behov for å fungere godt i hverdagen og eventuelt i foreldrerollen. Unge voksne med behov for grunnskoleopplæring, som har muligheter til og ambisjoner om å fullføre og bestå et videregående opplæringsløp, skal få tilbud av større omfang og som gir muligheter til raskere progresjon.

Mål 8 Barn og unge skal oppleve et barnevern og en helsestasjons- og skolehelsetjeneste som er trygg, nyttig og samarbeidende sett fra barn og unge selv

Gjennomføring av helsekontroller i tråd med det nasjonalt anbefalte helsestasjonsprogrammet for førskolebarn er nødvendig for å forebygge og avdekke skjevutvikling hos barn og for å forebygge og avdekke vold, overgrep og omsorgssvikt. Helsestasjonene skal ha kontinuitet i gjennomføringen av kontrollene og sikre tilbudet til *alle* barn. Tjenesten skal også benytte Oslo kommunes nye rutiner for oppfølging og ivaretagelse av barn som uteblir fra helsekontroller. Byrårets satsing på økt bemanning ved helsestasjonene gir rom for bedre oppfølging når barn uteblir.

Hjemmebesøksprogrammet *Nye familier* er et helsefremmende og forebyggende tiltak med tilbud til alle førstegangsfødende, og alle i Oslo som får barn i Norge for første gang. Det tilbys hjemmebesøk fra en fast helsesøster fra svangerskapsuke 28 og inntil barnet er to år ved behov. *Nye familier* ble innført som tilbud i alle bydeler i 2019. Programmet vektlegger medvirkning fra familiene og tillit og handlingsrom for medarbeiderne. Helsesykepleiere som står nærmest familiene samarbeider med familien om tilbudet som gis. Samme helsesykepleier som følger familien fra fødsel til skolestart i det ordinære

helsestasjonstilbudet gjennomfører også hjemmebesøk. Gjennom en forsterket relasjon med helsesykepleier skal dette styrke all oppfølging av familier med barn i alderen 0-6 år.

Skolehelsetjenesten skal bidra til å fremme et godt fysisk og psykososialt miljø. Tjenesten må derfor være lett tilgjengelig for elevene slik at hjelp gis tidlig når behov oppstår. Videre må skolehelsetjenesten samarbeide med elevene for å finne ut hva som er den beste måten å møte dem på for å skape tillit. Byrådet's mål er at alle skoler skal ha et tilgjengelig tverrfaglig lag som kan bistå elevene og skolene, og modellen *Glasshuset* i Bydel Nordre Aker er et godt eksempel på dette.

Byrådet har gitt bydelenes skolehelsetjenester en betydelig styrking de siste årene, og foreslår en ytterligere styrking på 35 mill., også i 2020 i tillegg til økning på 4 mill. i vedtatt budsjett. Dette gir bydelene rom til å oppfylle normen for bemanning i skolehelsetjenesten også på barnetrinnet, med maksimalt 300 elever per helsesykepleierårsverk. På ungdomstrinnet og i videregående skole er normene for bemanning allerede oppfylt.

Tilbakemeldinger fra barn som har vært i kontakt med barnevernet viser at barneverntjenesten må bli bedre på å samarbeide med barn og unge. Å samarbeide med barn og unge i barnevernet krever både at den voksne gir forståelig informasjon, lytter ordentlig til det barnet sier, og at de tar hensyn til det barnet har sagt. Barneverntjenesten må snakke med barn og unge i trygge omgivelser både i starten av, underveis og ved avslutningen av undersøkelsen, uavhengig av om undersøkelsen ender med tiltak eller ikke. Når barn skal ha tiltak fra barnevernet, skal barnet tas med når barnets plan skal lages, og det skal samarbeides med barnet. Ved evaluering av barnets plan skal barnet få si sin mening om hva som har eller ikke har blitt bedre, og få komme med råd. Barnets stemme skal alltid dokumenteres. Byrådet er i gang med å undersøke nærmere hvilke muligheter som finnes for at barneverntjenesten kan bruke mer av arbeidstiden med barna.

Byrådet arbeider for at barns kunnskaper om barnevernet skal styrkes ved at barnevernet i enda større grad er tilstede på barns arenaer som skoler og barnehager.

Mål 9 Alle gravide, barselkvinner og nye foreldre skal møtes av en helsestasjonstjeneste som oppleves tilgjengelig, trygg og nyttig

Det er forskjeller mellom bydelene med hensyn til hvilke behov og hvilken oppfølging gravide ønsker og trenger gjennom svangerskapet og i barseltiden. Noen kvinner er ekstra sårbare ved at de har lite kunnskap om egen kropp og seksualitet, svake norskkunnskaper og mange forsørgeroppgaver. Disse kan ha også ha risiko for gjentatte og uønskede svangerskap og har behov for en tilpasset omsorg. Byrådet legger til grunn at svangerskaps- og barselomsorgen skal gis som en likeverdig tjeneste. Omsorgen skal ta hensyn til at kvinner har ulike forutsetninger og tilbudet skal tilpasses den enkelte kvinnes behov.

Byrådet er opptatt av å se kvinnehelse i et levekårsperspektiv. Det legges til grunn at god svangerskaps- og barselomsorg bidrar til sosial utjevning ved å forebygge overføring av levekårsutfordringer mellom generasjoner. Å styrke kvinners kunnskap om egen kropp, seksualitet og reproduksjon, og tilbud om gratis langtidsvirkende prevensjon vil legge til rette for at flere kvinner kan ta informerte valg om egen helse og livssituasjon.

I samarbeid med KS og andre større norske kommuner vil Digi-helsestasjon innføres i 2020 for å få til bedre innbyggerinvolvering og digital kommunikasjon mellom foreldre, ungdommer og skole- og helsestasjonstjenesten.

Byrådet styrket utvalgte bydeler med 8 flere jordmorårsverk høsten 2018. I 2019 ble bydelene styrket med ytterligere 5 mill. slik at det nå er bedre kapasitet i bydelene til å tilby jordmortjenestene. Fra 2020 økes beløpet fra 2019 med 3 mill. til totalt 8 mill.

Mål 10 Barnehage - og opplæringskapasiteten skal møte forventet vekst i antall barn, elever og lærlinger

Byrådet har sørget for at det er etablert minst 3 000 nye barnehageplasser i løpet av perioden 2016-2019. Etableringen av flere barnehageplasser skal ikke bare dekke opp for det økte behov som følge av vekst i barnebefolkningen, men skal også gi rom for økt deltakelse og en høyere dekningsgrad. Dekningsgraden i 2019 er forventet å ende på nærmere 93 %. I 2020 vil rekrutteringen av barn som i dag står utenfor barnehagefellesskapet fortsette.

I Skolebehovsplanen for 2019-2028, som bygger på Oslo kommunes befolkningsframskrivninger, la byrådet til grunn at elevtallsveksten i perioden ville være om lag 1 300 elever i grunnskolen og vel 5 500 elever i den videregående skolen. Den faktiske befolkningsveksten blant barn i skolealder fra 2018 til 2019 har utviklet seg marginalt lavere enn forventet. Dette innebærer at kapasitetsbehovet slik det ble beskrevet i skolebehovsplanen for 2019-2028 fremdeles er gjeldende. Også for videregående skoler er det et behov for å etablere flere skoleplasser. Skoleplassene må være tilpasset både samfunnets fremtidige behov og elevenes ønsker.

Skolene bygges for elevene. Involvering av barn og unge må sikres, og det er under utvikling nye metoder for å inkludere elevenes stemme i hele prosessen fra planlegging til bygging av skoler. For å få til gode løsninger er det avgjørende å spørre elevene hvordan skolene skal utformes.

For å møte elevtallsveksten legger byrådet opp til etablering av nye skoler. I tillegg oppgraderes, rehabiliteres og utvides eksisterende skoler. I 2020 er det lagt opp til etablering av om lag 740 nye skoleplasser og i tillegg står ytterligere rundt 1 500 skoleplasser ferdig rehabilitert. Videre er det avsatt 61,3 mill. til inventar og utstyr i nye skoler. Av dette er 5 mill. avsatt til fornyelse av inventar og utstyr på de yrkesfaglige studieretningene. Midlene dekker også oppgradering og rehabilitering av skolegårder som et viktig pedagogisk areal, og arealer for lek og rekreasjon i og utenfor skoletiden.

Byrådet er opptatt av at skolene skal være lokale møteplasser og kulturhus, og at skolene skal være i bruk til frivillig aktivitet etter skoletid. Dette reguleres i egen forskrift, samt frivillighetsmeldingen (byrådssak 53/2016 vedtatt i møte 14.12.2016).

Byrådet har satt i gang piloter for etablering av *Hjertesoner* på to utvalgte skoler i Oslo. Det går ut på å skape bilfrie områder rundt skolene, og sikre trygge og attraktive skoleveier. Målet er at opplevd sikkerhet og trygghet ved gåing og sykling til skolen skal forbedres. I 2020 vil byrådet etablere hjertesoner på flere skoler og oppretter et eget prosjekt for etablering av hjertesoner. På kap. 542 Bymiljøetaten er det avsatt 55,25 mill. til investering i trafikksikkerhetstiltak. Fysiske tiltak som følge av *Hjertesonene* går innenfor disse investeringsmidlene.

Som et tiltak for å etablere flere læreplaner i kommunal regi, vedtok bystyret i saken *Flere lærlinger i Oslo kommunes virksomheter – muligheter og tiltak* å etablere et eget måltall om 355 etablerte og klargjorte læreplaner. I Kommunerevisjonens rapport *Oslo kommunes arbeid med å få flere læreplaner* påpekes det at måltallet er overoppfyllt, men at måltallet er utdatert, vanskelig målbart og at det hefter usikkerhet rundt tallgrunnlaget. Byrådet arbeider derfor med å videreutvikle måltall for lærlinger i kommunens virksomheter, og har bl.a. lagt inn nøkkeltallet Antall nye lærekontrakter i kommunens virksomheter i tabell 7.26.

7.3 Oppvekst- og kunnskapssektorens økonomiske rammer

Tabell 7.3 Økonomiplanoversikt Utdanningsetaten og Barne- og familieetaten

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Dok 3 - vedtatt økonomiplan netto ¹⁾	13 819,9	14 073,1	14 229,4	14 383,0	0,0
DOK 3 nettoramme første år videreført	13 819,9	13 819,9	13 819,9	13 819,9	13 819,9
+/- Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling		453,2	453,2	453,2	453,2
+/- Reelle endringer		646,3	815,5	896,5	993,0
=ØKONOMIPLAN (netto)	13 819,9	14 919,4	15 088,6	15 169,6	15 266,2
Endringer i prosent		8,0 %	9,2 %	9,8 %	10,5 %
Sum endringer		1 099,5	1 268,7	1 349,7	1 446,2

Spesifikasjon av "Reelle endringer"	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
+/- Justering for demografiske forhold - befolkning		100,7	219,4	303,7	357,2
+/- Justering for demografiske forhold - husleie		80,4	96,2	96,2	96,2
+/- Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold		-43,0	-52,6	-61,6	-66,1
+/- Justering for engangstiltak		-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
+/- Justering for oppgaveendring mellom sektorer		-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-7,5	-15,0	-51,6	-177,7
+/- Spesifiserte rammeendringer		519,2	570,9	613,3	787,0
Sum reelle endringer		646,3	815,5	896,5	993,0

Driftsbudsjettet inkluderer Utdanningsetatens og Barne- og familieetatens budsjettkapitler. Det vises til kap. 5 Bydelene EHA for økonomiplanskjema for driftsmidler til barnehager (FO2A), barneverntjenesten og helsestasjons- og skolehelsetjenesten (FO2B). De sentrale avsetningskapitlene kap. 303 Bydelene – Avsetninger barn og unge, kap. 305 Bydelene – Etablering av barnehager og kap. 306 Bydelene – Diverse barnehagetiltak er omtalt i kapittel 7.4 og 7.5.

Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 453,2 mill.

Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet tar hensyn til økningen i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 22,9 mill. høyere enn i 2019.

Justering for demografiske forhold – befolkning

På Utdanningsetatens kapitler 203 PPT, 210 Grunnskolen og 230 Videregående skole er det i 2020 innarbeidet 100,7 mill. for å kompensere for demografiske endringer. Kompensasjonen øker i takt med veksten i befolkningsgruppen og øker til 357,2 mill. i 2023. Økningen tilsvarer 100 % demografiskompensasjon.

Justering for demografiske forhold – husleie

Utdanningsetaten er kompensert for økte husleieutgifter for nye, utvidede eller totalrehabiliterede skoler. I 2020 er det innarbeidet 80,4 mill. for å dekke økte husleieutgifter. Økningen skyldes helårseffekt av husleier for nye og rehabiliterede skoler i 2019 og nye skoleprosjekter som blir ferdige og får økt husleie i 2020. Siden økt husleie for flere av prosjektene som ferdigstilles i 2020 får helårseffekt i 2021, øker avsetningen til 96,2 mill. i 2021.

Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold

Forutsetning om statlige tilskudd og utgifter til integrering og bosetting av flyktninger er redusert med 13,2 mill. i 2020, 20 mill. i 2021, 23,1 mill. i 2022 og 21,8 mill. i 2023.

Det er forventet reduserte pensjonskostnader til Statens pensjonskasse på 14 mill. årlig

Bufferavsetning på kap. 208 Husleie nye skoler er redusert med 10 mill. årlig

Det er innarbeidet en forventet besparelse med henholdsvis 5,9 mill., 8,8 mill., 14,7 mill. og 20,6 mill. i økonomiplanperioden 2020-2023 knyttet til omlegging til digital sykemelding og ny visuell identitet.

Justeringer for engangstiltak

Kap. 211 Aktivitetsskolen er endret med -2,5 mill. i 2020 til kompetanseutvikling i AKS. Beløpet ble bevilget i bystyrets behandling av budsjettet for 2019 og utgår i 2020.

Justering for oppgaveendring mellom sektorer

Kap. 200 er redusert med 1 mill. som følge av overføring av budsjettmidler fra Utdanningsetaten til Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap for å styrke arbeidet med kommunikasjon.

Uspesifiserte rammeendringer

Kap. 200 er redusert med 7,5 mill. årlig. Det er forventet at rammereduksjonen skal dekkes av besparelser på sentrale avsetninger i Utdanningsetaten og ved redusert administrasjon. I 2023 utgjør rammereduksjonen 30 mill.

I 2022 er det innarbeidet ytterligere rammeendringer på Utdanningsetatens kapitler på 29,1 mill. I 2023 øker dette til 147,7 mill. Det er forventet at rammereduksjonen skal dekkes av blant annet effektivisering, økende digitalisering og nye arbeidsformer.

Spesifiserte rammeendringer

Kap. 200 er redusert med 0,75 mill. som følge av at forsøket med påbygg på yrkesfag avsluttes i 2020.

Kap. 200 er økt med 3 mill. til klimapakke i samarbeid med Klimahuset på Tøyen. Arbeidet startet i 2019.

Kap. 200 er redusert med 1 mill. på grunn av reduserte utgifter til trykking.

Kap. 200 er redusert med 2 mill. knyttet til generasjonsmøter i barnehager og skoler.

Kap. 208 er styrket med 10,6 mill. for å dekke økte husleier ved skoler som følge av skoleprosjekter som blir ferdige etter 2020.

Kap 210 er økt med 428 mill. årlig som følge av kommunal finansiering av lærernormen. 340 mill. av økningen er knyttet til at statlig tilskudd til lærernormen er innlemmet i rammetilskuddet, mens 88 mill. er økning i kommunale midler som er bevilget for å gjøre skolene i stand til å oppfylle normen. Totalt er det bevilget 136,5 mill. kommunale midler til lærernormen.

Kap 211 er økt med 75,5 mill. i 2020 til utvidelse av ordningen med gratis AKS.

Kap. 211 er økt med 2 mill. i 2020, 4 mill. i årlig i 2021 og 2022 og 2 mill. i 2023 til økt kvalitet i AKS gjennom samarbeid med kulturskolen og idretten

Kap. 230 er styrket med 4,2 mill. i 2020 for å styrke grunnfinansieringen i de videregående skolene. Beløpet øker til 10 mill. i 2021.

Kap. 230 er styrket med 0,75 mill. for å finansiere NAV-rådgiver i videregående skole.

Tabell 7.4 Netto driftsbudsjett – Oppvekst og kunnskap

Beløp i mill.

		Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Endring 2019 - 2020
Netto driftsbudsjett							
200	Utdanningsetaten (OVK)	249,1	308,7	288,9	277,6	268,5	59,6
203	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (OVK)	192,4	198,3	200,9	202,2	201,1	5,9
208	Avsetning husleier skoler (OVK)	28,6	58,2	123,7	168,1	343,8	29,6
210	Grunnskolen (OVK)	9 111,0	9 866,3	9 892,5	9 889,8	9 813,0	755,3
211	Aktivitetsskolen (OVK)	473,1	555,7	570,6	566,4	556,3	82,5
230	Videregående skoler (OVK)	2 989,3	3 128,7	3 208,7	3 266,0	3 297,7	139,4
231	Fagopplæring (OVK)	169,9	175,2	175,2	175,0	174,4	5,3
250	Fagskoleopplæring (OVK)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
294	Voksenopplæring (OVK)	413,4	425,2	425,1	423,3	416,3	11,8
360	Barne- og familieetaten (OVK)	193,0	203,0	203,0	201,4	195,2	10,0
Sum Oppvekst og kunnskap (OVK)		13 819,9	14 919,4	15 088,6	15 169,6	15 266,2	1 099,5

Tabell 7.5 Brutto investeringsbudsjett – Oppvekst og kunnskap

Beløp i mill.

		Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Brutto investeringsbudsjett					
200	Utdanningsetaten (OVK)	111,3	147,7	133,1	150,0
271	Byomfattende barnehageoppgaver (OVK)	15,4	21,9	26,0	29,1
360	Barne- og familieetaten (OVK)	5,3	2,3	2,3	2,3
Sum Oppvekst og kunnskap (OVK)		132,0	171,9	161,4	181,4

7.4 Barnehager (funksjonsområde 2A)

Tabell 7.6 Driftsbudsjett – Barnehager FO2A

Beløp i 1000 kr

Funksjonsområde		Regnskap 2018	Budsjett 2019	Forslag 2020
Funksjonsområde 2A Barnehager (bydelsfordelt)				
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		6 571 810	6 861 065
	Sum utgifter		6 571 810	6 861 065
	Netto utgifter	6 780 465	6 571 810	6 861 065

Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.
Beløp gjengitt her er funksjonsområdets andel som er lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.
For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2019 vises til vedlegg 3 i Dok.3/19.

I bydelsrammen er det avsatt 130 mill. til oppfølging av bemanningsavtalen for kommunale barnehager og til å finansiere økt tilskudd til private barnehager som følge av at bemanningsavtalen medfører økte gjennomsnittsutgifter i de kommunale barnehagene. Dette er en reell økning på 30 mill. fra 2019.

På kap. 305 er det innarbeidet 287,7 mill. i 2020 til å finansiere kommunale og private barnehageplasser etablert i 2019 og 2020.

1 Ansvarsområde

Barnehage er et pedagogisk tilbud som reguleres i lov om barnehager med forskrifter (barnehageloven). Tilbudet omfatter både kommunale og private barnehager.

Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap har det overordnede ansvaret for barnehager, herunder å etablere tilstrekkelig antall plasser i barnehage for barn i kommunen slik at den lovfestede retten til barnehageplass blir innfridd.

Bydelene har ansvaret for drift av de kommunale barnehagene og tilsynsansvar for både de kommunale og de private barnehagene.

Omsorgsbygg Oslo KF er byggherre og eier av de kommunale barnehagene.

2 Situasjonsbeskrivelse

Utviklingstrekk i deltagelse

Per 15.12.2018 hadde 36 900 barn plass i barnehage i Oslo, hvorav 20 700 barn i kommunale og 16 200 barn i private barnehager. Dekningsgraden for barn 1-5 år var 89,2 % ved utgangen av 2018. Det var ved årsskiftet 308 kommunale barnehager, 413 private barnehager og én statlig barnehage i Oslo. Den lovfestede retten til barnehageplass ble utvidet fra høsten 2017 til også å omfatte barn som er født i november. Oslo kommune innfrir den utvidede retten til barnehageplass.

Andelen minoritetsspråklige barn 1-5 år som har barnehageplass, har økt fra 72 % i 2010 til 88 % i 2018. Økningen i dekningsgrad må ses i sammenheng med moderasjonsordningene som er etablert de siste årene. Den nasjonale ordningen med gratis kjernetid omfatter fra 01.08.2019 barn i alderen 2 til 5 år fra husholdninger med inntekt opp til 548 500. Byrådet har hevet inntektsgrensen og finansierer nå gratis kjernetid for 4- og 5-åringer fra familier med inntekt under 636 300 i bydelene Alna, Bjerke, Grorud, Stovner og Søndre Nordstrand. Tilbudet omfatter om lag 200 flere barn enn den statlige inntektsbaserte ordningen med gratis kjernetid for barn i alderen 2 til 5 år.

Utviklingstrekk i kvalitet, innhold og kompetanse

Den positive utviklingen i andelen ansatte med barnehagelærerutdanning, fortsetter. Andelen barnehagelærere i de kommunale barnehagene økte fra 33 % i 2017 til 35 % i 2018. For fagarbeidere var det i samme periode en økning fra 16 % til 18 %. For å kunne oppfylle pedagognormen har bydelene omgjort ledige stillingshjemler i de kommunale barnehagene til barnehagelærerstillinger. Dette reduserer behovet for å søke om dispensasjon fra pedagognormen.

Satsingen *Oslohjelpa* er et lavterskeltilbud i barnehagene som er etablert for å sikre barn og deres familier rask og riktig hjelp. Satsingen er igangsatt i alle bydelene. Byrådet har et mål om at alle bydeler har en operativ tjeneste på plass i løpet av 2020. Innenfor *Barnehjernerne* gjennomføres det barnevernøvelser, der barnevernet kommer til barnehagene for å møte ansatte og barn. Barnevernøvelsene har bidratt til at barnevernet får flere og riktigere bekymringsmeldinger fra barnehagene.

Oslo kommune deltok også i 2018 i den nasjonale foreldreundersøkelsen utarbeidet av Utdanningsdirektoratet. Undersøkelsen viser at foreldrenes tilfredshet med barnehagetilbudet er omtrent på samme nivå som i 2017. Resultatene for 2018 viser at foreldrene i stor grad er ganske eller meget fornøyd med barnehagetilbudet, og svarprosenten er høy. 56 % av foreldrene er totalt sett meget fornøyd med tilbudet, mens 35 % er ganske fornøyd. De private barnehagene har litt høyere foreldretilfredshet enn de kommunale barnehagene, men på de fleste områder er forskjellene små. Under følger tabell med oversikt over resultatene fra undersøkelsen i 2018.

Tabell 7.7 Foreldreundersøkelse - barnehage

	Gjennomsnitt
Ute- og innemiljø	4,0
Relasjon mellom barn og voksen	4,5
Barnets trivsel	4,7
Informasjon	4,3
Barnets utvikling	4,6
Medvirkning	4,2
Henting og levering	4,4
Tilvenning og skolestart	4,4
Tilfredshet	4,5

Skala 1-5, der 5 er bestTabell

7.8 Nøkkeltall – barnehage

Barnehage	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Innhold					
Andel barn 1-5 år fra språklige/kulturelle minoriteter med barnehageplass, ekskl. utvalgte land ¹	79,4 %	78,3 %	81,9 %	81,4 %	87,8 %
Andel 1. trinns elever som får Særskilt språkopplæring (§2-8 Opplæringsloven)	23,7 %	25,0 %	24,8 %	23,3 %	23,3 %
Andel barnehagelærere i prosent av grunnbemanningen ²	-	31,7 %	32,1 %	33,0 %	33,3 %
Andel pedagogiske ledere med godkjent utdanning ³	82,3 %	86,1 %	88,5 %	89,3 %	81,0 %
Andel styrere med godkjent utdanning	98,9 %	98,3 %	97,5 %	98,1 %	98,1 %
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunale barnehager	179 475	183 501	198 028	205 812	213 292
Utbygging					
Andel barn 1-2 år med barnehageplass	74,9 %	76,1 %	78,5 %	79,3 %	80,5 %
Andel barn 3-5 år med barnehageplass	93,6 %	94,0 %	94,6 %	94,8 %	95,6 %
Antall barn 1-2 år med barnehageplass	13 359	13 512	13 961	13 947	13 933
Antall barn 3-5 år med barnehageplass	22 986	22 970	22 830	22 826	22 676

¹ Ekskl. barn med landbakgrunn fra Danmark, Sverige, Irland, Storbritannia, USA, Australia og New Zealand

² Gjelder både private og kommunale barnehager. På grunn av endringer i KOSTRA foreligger det ikke sammenlignbare tall for 2014.

³ Nedgangen fra 2017 til 2018 må ses i sammenheng med at pedagognormen ble skjerpet fra 01.08.2018.

Utviklingstrekk i kapasitet

Oslo har de senere år klart å tilby plass til flere barn enn de med lovfestet rett til barnehageplass, men det er fortsatt familier som må vente på å få tildelt barnehageplass og fortsatt står for mange barn utenfor barnehagefellesskapet. Barnehagekapasiteten og deltakelsen er ujevnt fordelt mellom områder og bydeler i byen. Noen bydeler har god kapasitet og svært høy dekningsgrad, mens andre bydeler har lav dekningsgrad og et stort rekrutteringspotensial.

Det er ferdigstilt 14 nye barnehager per september 2019, hvorav ti kommunale og fire private. Det er planlagt ferdigstillelse av ytterligere fire kommunale barnehager i løpet av høsten 2019. Til sammen er det etablert og planlagt kapasitetsøkning på til sammen ca. 3 100 plasser fra 2016-2019, og målet om 3 000 plasser i løpet av 2019 blir nådd. I bestillingene av ny kapasitet har byrådet vektlagt å utjevne

forskjellene i barnehagekapasitet i byen. Det gir mulighet til å rekruttere flere barn til barnehage der dekningsgraden i dag er lav.

Sammenlikningsdata for barnehage (ASSS)

Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner (ASSS) er et nettverk der de 10 største kommunene i landet samarbeider om utvikling og analyse av styringsdata på overordnet nivå. ASSS har utviklet indikatorer på flere tjenesteområder for å kunne sammenligne ressursbruk, tjenesteproduksjon, dekningsgrader, enhetskostnader og kvalitet. Nedenfor følger et utvalg av indikatorer hvor Oslo kommune sammenlignes med gjennomsnittet av ASSS.

Tabell 7.9 ASSS-indikatorer – barnehage

Indikator	Oslo 2017	Oslo 2018	ASSS-snitt 2017	ASSS-snitt 2018
Netto driftsutgifter til barnehage, per innbygger 1-5 år, i kroner	152 767	159 429	149 443	157 136
Ressursbruk, korrigert for forskjeller i utgiftsbehov, arbeidsgiveravgift og pensjonsutgifter	0,99	0,97	1,00	1,00
Dekningsgrad 1-2 åringer	79,3 %	80,5 %	82,2 %	83,5 %
Dekningsgrad 3-5 åringer	94,6 %	95,6 %	96,4 %	96,8 %
Andel ansatte med barnehagelærerutdanning	35,0 %	35,3 %	34,1 %	34,7 %
Andel ansatte menn	16,7 %	16,8 %	13,5 %	13,8 %

Netto driftsutgifter til barnehage per innbygger 1-5 år har økt fra 2017, og ligger godt over ASSS-gjennomsnittet. Korrigert for forskjeller i utgiftsbehov, arbeidsgiveravgift og pensjonsutgifter ligger imidlertid Oslos ressursbruk på barnehage under gjennomsnittet for landets 10 største kommuner. Grunnet ulike rutiner for fordeling av utgifter mellom administrasjon og tjenesteproduksjon i de ulike ASSS-kommunene, må tallene for utgifter i tjenesteproduksjonen brukes med forsiktighet.

Dekningsgraden i Oslo er lavere enn gjennomsnittet i ASSS-kommunene, noe som blant annet skyldes en lavere etterspørsel etter barnehageplasser i enkelte områder i Oslo. Andelen ansatte med barnehagelærerutdanning er noe høyere enn gjennomsnittet. Andelen menn i Oslos barnehager har økt litt fra 2017 og er langt over gjennomsnittet i ASSS-kommunene.

3 Mål, tiltak og indikatorer

Byrådet har ambisiøse mål for barnehagene i Oslo. Til hvert mål er det angitt utvalgte tiltak og indikatorer for måloppnåelse (resultatindikatorer). For nærmere beskrivelse av mål og tiltak vises det til omtale under 7.2 Byrådets ambisjoner for oppvekst- og kunnskapssektoren. Byrådet har fastsatt måltall for utvalgte indikatorer, men vil følge utviklingen også for andre indikatorer og iverksatte tiltak for å sikre måloppnåelse.

Mål 1 Barnehagebarn skal ha et trygt og inkluderende læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og som er fritt for mobbing, vold og overgrep

Tiltak 1:

Videreføre arbeidet med *Barnehjernevernet*, herunder blant annet:

- Gjennomføre kompetansepakke for å gi barnehageansatte grunnleggende kompetanse i å oppdage og hjelpe barn som har vært utsatt for omsorgssvikt, vold eller seksuelle overgrep
- Tilby styrere og pedagogiske ledere kompetanseheving om vold og seksuelle overgrep
- Gjennomføre barnevernsøvelser i barnehagene

Tiltak 2:

Gjennomføre byrådets sak *Tiltaksplan for arbeidet mot mobbing og for et godt psykososialt miljø i Oslos barnehager og skoler*, herunder:

- Følge opp at alle barnehager har en egen handlingsplan mot mobbing
- Styrke barnehagemedarbeidernes kompetanse om hvordan en sørger for inkluderende leke- og læringsmiljø

Tiltak 3:

Gjennomføre trivselsundersøkelser for de eldste barna i barnehagene

Tabell 7.10 Resultatindikatorer - mål 1

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Foreldreundersøkelse: Barns trivsel	4,7	4,7	4,7	4,7

Mål 2 Barnehagebarn skal møte medarbeidere med høy kompetanse og tid til å følge opp den enkelte

Tiltak 1:

- Gjennomføre tiltak i og evaluere *Strategi for kompetanse og rekruttering i Oslobarnehagen 2016-2020*

Tiltak 2:

Videreføre pilotprosjektet med vikarpool for de kommunale barnehagene

Tiltak 3:

Gjennomføre tiltak for å øke rekrutteringen av barnehagelærere, herunder;

- Tilby videreutdanning i barnehagepedagogikk for ansatte med annen pedagogisk utdanning enn barnehagelærerutdanning
- Utarbeide en film om barnehagene i Oslo som kan benyttes i rekrutteringsarbeidet
- Inngå tettere samarbeid med barnehagelærerutdanningen ved OsloMet - Storbyuniversitetet

Tiltak 4:

Styrke innsatsen i barnehager i utsatte områder ved å ansette pedagoger med ekstra kompetanse utover ordinær grunnbemanning

Tabell 7.11 Resultatindikatorer - mål 2

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel barnehagelærere i prosent av grunnbemanningen	33,0 %	35,0 %	40,0 %	40,0 %
Andelen pedagogiske ledere med godkjent utdanning i kommunale barnehager ¹	90,1 %	84,4 %	92,0 %	88,0 %
Andelen barne- og ungdomsarbeidere i kommunale barnehager	13,9 %	16,4 %	16,0 %	18,0 %

¹ Nedgangen i resultatet fra 2017 til 2018 og måltallet fra 2019 til 2020, må ses i sammenheng med at pedagognormen ble skjerpet fra 01.08.2018.

Mål 3 Barnehagebarn skal få et pedagogisk tilbud som støtter det enkelte barns lek, utvikling og læring

Tiltak 1:

Gjennomføre en kvalitetsundersøkelse i kommunale barnehager

Tiltak 2:

Gi barnehagebarn økt kunnskap om miljø og bærekraft gjennom blant annet samarbeid med Klimahuset og videreutvikling av MUV – kreativt gjenbrukssenter

Tiltak 3:

Gi riktig og rask hjelp til barn og familier gjennom satsingen *Oslohjelpa*

Tabell 7.12 Resultatindikatorer - mål 3

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Foreldreundersøkelse: Barnets utvikling	4,6	4,6	4,7	4,7

Mål 4 Barnehagebarn skal utvikle gode språklige og sosiale ferdigheter gjennom lek i trygge omgivelser

Tiltak 1:

Alle kommunale og alle nye private barnehager skal følge Oslostandard for inkluderende leke- og språkmiljø, Oslostandard for tilvenning og Oslostandard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage, aktivitetsskole og skole

Tiltak 2:

Videreføre lavterskeltilbud som åpen barnehage i bydeler med lav barnehagedeltakelse og gjennomføre et rekrutteringsprosjekt for å samle erfaring og spre kunnskap om rekruttering av barn til barnehage

Tiltak 3:

S styrke medarbeidernes kompetanse om språkmiljø og språkstimulering

Tabell 7.13 Resultatindikatorer - mål 4

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Foreldreundersøkelse: Forberedelse til skolestart	4,2	4,3	4,4	4,4
Foreldreundersøkelse: Språklig og sosial utvikling	4,6	4,6	4,7	4,7

Mål 10 Barnehagekapasiteten skal møte forventet vekst i antall barn

Tiltak 1:

Etablere nye barnehager og utvide eksisterende barnehager

Tiltak 2:

Rehabiliterer eldre barnehager for å bevare kapasitet

Tiltak 3:

Sikre tilstrekkelig areal til nye barnehageplasser i fremtidig byutvikling

Tabell 7.14 Resultatindikatorer - mål 10

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Dekningsgrad 1-5-åringer	88,2 %	89,2 %	95 %	93,5 %

Dekningsgraden har økt jevnt de siste årene og barnehagedeltakelsen i Oslo er nå på et rekordhøyt nivå. Med byrådets satsing på å etablere 3 000 nye barnehageplasser i perioden 2016-2019 vil dekningsgraden øke ytterligere i 2019. Ved utgangen av 2019 er dekningsgraden forventet å være

nærmere 93 %. Dette er noe lavere enn måltallet på 95 % i 2019, som i stor grad skyldes at ikke alle plassene i nye barnehager vil være besatt ved telletidspunktet i 2019. Det satses på å øke rekrutteringen til barnehagene. I 2020 er det mål om å nå en dekningsgrad på 93,5 %. Dekningsgrad for 1-5 åringer i barnehage for landet som helhet var ved utgangen av 2018 på 89,2 %.

I 2016 ble det etablert ca. 1 300 nye plasser, i 2017 ca. 1 100 plasser og i 2018 ca. 1 100 nye plasser. I 2019 ligger det an til etablering av 1 500 nye plasser. Samlet sett vil det bli etablert om lag 5 000 nye barnehageplasser i perioden. Samtidig vil det totalt bli avviklet midlertidige om lag 2 000 plasser i samme periode. Netto nyetablering i perioden 2016-2019 vil med det ende på i overkant av 3 000 nye plasser.

Det ble i 2018 avviklet tre private barnehager og fem private familiebarnehager. Det gikk 67 færre barn i familiebarnehage ved utgangen av 2018 enn det gjorde i 2017. Nedgangen i antall plasser i familiebarnehager skyldes trolig at tilbudet av ordinære barnehageplasser er økt og at ordinære barnehageplasser er mer etterspurte enn familiebarnehager.

Grunnet den store etableringen av nye barnehageplasser i perioden 2016-2019, planer om etablering av nye barnehager i kommende økonomiplanperioden og redusert vekst i barnehagebefolkningen i årene fremover, gir det rom for å avvikle midlertidige barnehager og mindre, uhensiktsmessige barnehager i 2020 og samtidig øke dekningsgraden i byen som helhet. Avvikling av barnehageplasser vil skje i områder som har god barnehagedekning i dag.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Tabell 7.15 Driftsbudsjettet Kapittel 305 Bydelene – Etablering av nye barnehager

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
305 Bydelene - etablering av nye barnehager (OVK)			
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	237	231 878	287 740
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	6 524	0	0
Sum utgifter	6 761	231 878	287 740
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	6 761	231 878	287 740

Målet om 3 000 nye barnehageplasser i løpet av perioden 2016-2019 blir nådd i 2019 og lavere befolkningsvekst i 2020 enn tidligere forutsatt gjør det mulig å avvikle midlertidige barnehagelokaler i bydeler med god barnehagedekning. Midlene på kapitlet skal finansiere driftsutgiftene knyttet til nye plasser.

På kapitlet er det avsatt midler til drift av nye barnehageplasser etablert i 2019 eller senere. Midler knyttet til drift av barnehageplasser etablert før 2019 blir tildelt bydelene gjennom kriteriefordelt ramme på funksjonsområde 2A. Midler som skal dekke bydelenes husleieutgifter for barnehager etablert før 2019 blir fordelt til bydelene som en særskilt tildeling.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 9,6 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet tar hensyn til økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020.

Følgende bevilgninger er budsjettert på kapitlet:

Nye kommunale barnehageplasser etablert i 2019

Det er avsatt 229,3 mill. på kapitlet til drift av kommunale barnehageplasser etablert i 2019. Tildelingen til bydelene vil være basert på veksten i antall kommunale barnehageplasser i 2019 og vil bli fordelt i løpet av 2020.

Nye private barnehageplasser etablert i 2019

Bydelenes utgifter til likeverdig behandling for private barnehageplasser etablert i 2019 vil bli dekket av denne avsetningen. Det er avsatt 64,7 mill. til formålet i 2020. Tildelingen til bydelen vil være basert på etablering av private plasser i løpet av året og vil bli fordelt i løpet av 2020.

Nye kommunale barnehageplasser etablert i 2020

Det er avsatt -8,8 mill. på kapitlet til drift av nye kommunale barnehageplasser etablert i 2020. Avsetningen reduseres på grunn av avvikling av midlertidige barnehagelokaler. Det er lagt til grunn 5/12 budsjettvirkning i etableringsåret.

Nye private barnehageplasser etablert i 2020

Bydelenes utgifter til likeverdig behandling for private plasser etablert i 2020 vil bli dekket sentralt. I 2020 er det avsatt 2,6 mill. Det er lagt til grunn 5/12 budsjettvirkning i etableringsåret.

Tabell 7.16 Driftsbudsjettet – Kapittel 306 Bydelene – Diverse barnehagetiltak

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
306 Bydelene - diverse barnehagetiltak (OVK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	111	0	0
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	30 758	213 829	214 429
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	4 500	0	0
14 Overføringsutgifter	27 153	0	0
Sum utgifter	62 522	213 829	214 429
16 Salgsinntekter	-1 158	-29 000	-29 000
17 Refusjoner	-1 055	0	0
18 Overføringsinntekter	-109 116	0	0
Sum inntekter	-111 329	-29 000	-29 000
Netto utgifter	-48 808	184 829	185 429

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 6,1 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet tar hensyn til økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020.

Etablering av barnehager – diverse prosjekter og beredskapsplasser

Byrådet foreslår å avsette 3,0 mill. til prosjekter for etablering av nye barnehageplasser. Avsetningen skal blant annet dekke utgifter til utrednings- og utviklingsprosjekter.

Avvikling av midlertidige barnehagelokaler

I 2020 foreslår byrådet å avsette 2,5 mill. til å dekke utgifter knyttet til avvikling og forlengelse av midlertidige barnehagelokaler.

Eventuell kompensasjon for økte utgifter til tilskudd til private barnehager

Denne avsetningen skal finansiere tildeling av ekstra pensjonstilskudd til private barnehager med særskilt høye pensjonsutgifter og dekke opp for usikkerhet rundt tilskudd til private barnehager som skyldes uforutsett kapasitetsvekst og fastsetting av tilskuddssatser. I 2020 foreslår byrådet 5 mill. til formålet.

Kommunalt lærlingtilskudd

Byrådet foreslår å sette av 0,6 mill. i 2020 til kommunens særskilte lærlingtilskudd. Avsetningen vil anvendes til å videreføre kommunens tilskuddsordning for kommunale og private virksomheter som har Oslo-elever med ungdomsrett som lærlinger i aktivtør-, helsearbeider- og barne- og ungdomsarbeiderfagene fra før 01.01.2018.

Utdanning til barnehagelærer (ABLU)

Byrådet foreslår 23,5 mill. i 2020 til videreføring av eksisterende klasser og oppretting av ett nytt kull høsten 2020 ved arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning, i samarbeid med OsloMET-storbyuniversitetet. Det foreslås bevilget midler til ett nytt kull årlig i økonomiplanperioden.

Språkstimulering for barn i barnehagealder

Byrådet foreslår 25,8 mill. til språkstimuleringstiltak for barn i barnehagealder i 2020. Midlene vil bli benyttet til å styrke språkarbeidet i bydelene både for barn i og utenfor barnehagen, og til tiltak for å øke rekrutteringen til barnehage. Midlene vil også bli benyttet til språktiltak for barn som trenger ekstra oppfølging, styrking av barnehagemedarbeideres kompetanse og utredningsarbeid i byrådsavdelingen.

Kompetansepakke for norskopplæring til medarbeidere i barnehager, skoler og aktivitetsskoler

Byrådet foreslår 4 mill. til norskopplæring til medarbeidere i barnehager, skoler og aktivitetsskoler i Oslo. Midlene skal tildeles Oslo Voksenopplæring, som gis i oppdrag å tilby opplæringen. Opplæringen gis i første omgang til de virksomheter med flest medarbeidere med svake norskferdigheter. Medarbeiderne skal få et tilpasset tilbud om opplæring, som spenner fra fireårig fagopplæring til mer kortvarig norsktrening på arbeidsplassen.

Oppholdsbetaling i barnehage

Det er avsatt 50,0 mill. til dekning for tapte oppholdsbetaling som følge av nasjonalt minstekrav til inntektsgradert oppholdsbetaling og 51,1 mill. til nasjonal ordning med gratis kjernetid i barnehage for barn i alderen til 2 til 5 år fra familier med lav inntekt. Midlene vil bli fordelt til bydelene.

Økt deltakelse i barnehagen

Byrådet foreslår 5 mill. til tiltak for å øke deltakelsen i barnehagen. Midlene skal benyttes til å kompensere bydelene Grorud, Stovner, Alna, Bjerke og Søndre Nordstrand for tapte inntekter som følge av gratis kjernetid i barnehage for 4- og 5-åringer i husholdninger med årlig inntekt under 636 300.

Kvalitet og kompetanse i barnehage

Byrådet foreslår 17,9 mill. til tiltak for økt kvalitet og kompetanse i barnehagene. Midlene vil bli benyttet til kompetansetiltak knyttet til *Strategi for kompetanse og rekruttering i Oslobarnehagen*, som bl.a. lederutdanning for pedagogiske ledere og videreutdanning om vold og seksuelle overgrep. Midlene skal også benyttes til tiltak for å øke kvaliteten i barnehagene; blant annet en undersøkelse om kvaliteten i barnehagene, trivselsundersøkelse for de eldste barna i barnehagen og stipend for styrere som tar den nasjonale lederutdanningen.

Barn i utenbys barnehager

Byrådet foreslår å budsjettere med 10 mill. i utgifter til refusjon for Oslobarn i utenbys private barnehager, samt 29 mill. i inntekter fra refusjoner for utenbys barn i Oslos private barnehager. Refusjonsordningen gjelder barn med plass i private barnehager utenfor den folkeregisterregistrerte hjemkommunen.

Tidlig innsats i barnehagen

Byrådet foreslår å bevilge 12 mill. tidlig innsats i barnehagen. Midlene skal gå til å videreføre satsingen *Oslohjelpa*. Bydelene skal arbeide mot en mer behovsdrivet arbeidsform i barnehagen med barnet og dets familie i sentrum. Midlene skal benyttes til deltagelse i lærings- og utviklingsarbeid og til stimulering til å endre arbeidsform i arbeidet med tidlig innsats i barnehagen og til forsterket innsats i utvalgte barnehager i levekårsutsatte områder.

Samarbeid om overgang fra barnehage til skole og AKS

Byrådet foreslår 2 mill. til samarbeid om barns overgang fra barnehage til skole og AKS. Midlene skal brukes til å følge opp den lovpålagte plikten til å samarbeide om barns overgang fra barnehage til skole og aktivitetsskoleordning.

Pilotprosjekt med vikarpool i barnehage

Byrådet foreslår å bevilge 2 mill. til videreføring av det toårige pilotprosjektet med vikarpool i kommunale barnehager. Gjennom prosjektet skal ulike interne vikarløsninger prøves ut i tre bydeler. Formålet skal være å sikre faste, stabile vikarer i barnehagene og redusere bruken av private vikarbyråer.

Tabell 7.17 Øremerkede midler – Diverse barnehagetiltak

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp (i 1000 kr)
2 306 0002	OVK – lærlingesatsing	600
2 306 0003	OVK – utdanning av assistenter til barnehagelærere	23 525
2 306 0004	OVK – språkstimulering førskolebarn	25 800
2 306 0005	OVK – etablering av nye barnehageplasser	3 036
2 306 0006	OVK – avvikling av midlertidige barnehagelokaler	2 500
2 306 0007	OVK – økonom. likebeh. priv. barnehager	5 000
2 306 0009	OVK – kompetansepakke for norskopplæring	4 000
2 306 0010	OVK – økt deltakelse i barnehagen	5 000
2 306 0011	OVK – kvalitet og kompetanse i barnehage	17 900
2 306 0013	OVK – tidlig innsats i barnehagen	12 000
2 306 0014	OVK – samarbeid om overgang fra bhg til skole og AKS	2 000
2 306 0015	OVK – pilotprosjekt med vikarpool i barnehage	2 000

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 7.18 Investeringsoversikt – Kap. 271 Byomfattende barnehageoppgaver

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020	
271 Byomfattende barnehageoppgaver (OVK)				
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	21 708	26 680	15 420	
03 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	4	0	0	
04 Overføringsutgifter	2 530	0	0	
Sum utgifter	24 242	26 680	15 420	
07 Refusjoner	-2 530	-5 335	-3 084	
Sum inntekter	-2 530	-5 335	-3 084	
Netto utgifter	21 712	21 345	12 336	

Tabell 7.19 Investeringsoversikt – Kap. 271 Byomfattende barnehageoppgaver

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Byomfattende barnehageoppgaver (OVK)									
Prosjektnummer og navn:									
106039	Nye barnehageplasser - inventar og utstyr			10 220	12 800	4 800	18 600		
119026	IKT fagsystemportefølje/plattform			5 200	9 100	21 200	10 500		
	Sum investeringsutgifter			15 420	21 900	26 000	29 100		
106039	Nye barnehageplasser - inventar og utstyr	Investeringsmoms		-2 044	-2 560	-960	-3 720		
119026	IKT fagsystemportefølje/plattform	Investeringsmoms		-1 040	-1 820	-4 240	-2 100		
	Sum kapitell finansiering			-3 084	-4 380	-5 200	-5 820		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			12 336	17 520	20 800	23 280		

Inventar og utstyr – nye og rehabiliterte/reetablerte barnehager

Det er i økonomiplanperioden avsatt investeringsmidler som skal benyttes til inventar og utstyr i nye og rehabiliterte/reetablerte barnehager.

IKT fagsystemportefølje/plattform

Det er i økonomiplanperioden avsatt midler til utvikling av nytt fagsystem for barnevern. Oslo kommune deltar i det nasjonale DigiBarnevern-prosjektet, som er et samarbeidsprosjekt mellom sju norske kommuner og staten ved Bufdir for å utvikle og anskaffe nytt fagsystem, samt utvikling av innbyggertjenester og statlige felleskomponenter tilknyttet fagsystemet.

7.5 Barnevern (funksjonsområde 2B)

Tabell 7.20 Funksjonsområde 2B Barnevern

		Beløp i 1000 kr		
Funksjonsområde		Regnskap 2018	Budsjett 2019	Forslag 2020
Funksjonsområde 2B Barnevern (bydelsfordelt)				
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		2 109 451	2 075 149
	Sum utgifter		2 109 451	2 075 149
	Netto utgifter	1 868 588	2 109 451	2 075 149

Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.

Beløp gjengitt her er funksjonsområdets andel som er lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2019 vises til vedlegg 3 i Dok.3/19.

1 Ansvarsområde

Barnevernets arbeid er hjemlet i lov om barneverntjenester. Oslo kommune har et helhetlig ansvar for barnevernet.

Bydelenes barneverntjenester skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barneverntjenestens hovedmålgruppe er barn og unge i alderen 0 – 18 år, men tiltak og bistand kan fortsette som frivillig hjelpetiltak etter fylte 18 år og fram til fylte 23 år. Barne- og familieetaten ivaretar ansvaret tilsvarende det ansvaret det statlige, regionale barnevernet (Bufetat) har ellers i landet. Det vil blant annet si drift av egne institusjoner og kjøp av institusjonsplasser. Bydelene dekker alle kostnader knyttet til opphold i institusjoner.

2 Situasjonsbeskrivelse

Ved utgangen av 2018 var det i alt 3 963 barn og unge med tiltak i barnevernet. Av disse hadde 2 580 tiltak i familien, mens 1 383 hadde tiltak som innbar at de hadde flyttet. I løpet av 2018 hadde 6 018 barn og unge tiltak i Oslo. Det var 2 % flere enn i 2017. Målt mot antall innbyggere 0-22 år var det 3,5 % som hadde tiltak i barnevernet som er det samme nivået som i 2017.

Det var en liten vekst i antall barn og unge i alderen 0-17 år fra 2016 til 2018. Befolkningsprognosen for økonomiplanperioden anslår at veksten vil fortsette. Dersom andelen barn og unge som får hjelp av barneverntjenesten fortsetter på dagens nivå, betyr det at antallet barn og unge med melding, undersøkelse og tiltak vil øke.

Det kom i alt 6 784 meldinger til barneverntjenestene i Oslo i 2018, og disse gjaldt i alt 6.184 barn. Det kom 6 flere meldinger i 2018 enn i 2017, men det var 73 færre barn som var omfattet av meldingene i 2018 sammenlignet med 2017. Når det gjelder bydelene i Oslo, er det store variasjoner. Det er grunn til å anta at forskjellene i stor grad handler om variasjoner i behov. Bydeler med en befolkning som har større innslag av familier med levekårsutfordringer har en til dels vesentlig større andel barn med meldinger

enn gjennomsnittet. I de seinere årene har andelen av meldinger som gikk videre til undersøkelse ligget i underkant av 90 %. I 2018 gikk 87 % av meldingene i Oslo videre til undersøkelse.

De fleste undersøkelsene som ble startet gjaldt barn i barneskolealder, og omtrent en like stor andel gjaldt barn i førskolealder og tenåringer. For Oslos del har denne aldersfordelingen vært svært stabil over år. Det er stor variasjon mellom bydelene, noe som skyldes at alderssammensetningen av barna er svært ulik bydelene i mellom. I sentrumsbydelene f.eks. utgjør barn i alderen 0-5 år mellom 50 og 57 % av alle barn i alderen 0-17 år, mens tilsvarende andeler i noen bydeler ligger like over 30 %.

Barneverntjenestene har over tid deltatt i utviklingsarbeidet Mitt Liv og barnesynet og verdiene fra Mitt Liv ligger til grunn for all praksis i barneverntjenesten. Samarbeid med det enkelte barn, og på hvilken måte barnet samarbeides med, har utviklet seg. Barneverntjenestene har et høyt fokus på hvordan barnesynet og verdiene kan operasjonaliseres ytterligere i alle ledd av arbeidet.

Barneverntjenestene arbeider systematisk, målrettet og etterrettelig for å oppnå gode og varige endringer for barna. Det er særlig viktig å sikre systematikken i undersøkelsesarbeidet slik at alle alvorlige temaer i barnets liv, følges opp, dokumenteres og ligger som grunnlag for vurdering av hjelpetiltak.

For å legge til rette for samtaler som barna selv opplever som trygge, nyttige og samarbeidende, må barneverntjenesten være tilgjengelig og ha tid og kompetanse til å skape en relasjon der barn får tillit til sin kontaktperson.

Et av resultatmålene i Barnehernevernet er at barn skal vite hva barnevernet er, og at det er hjelp å få. Flere av barneverntjenestene gjennomfører nå systematiske informasjonstiltak på barn og unges arenaer. Arbeidet skjer i samarbeid med aktuelle tjenester.

Barnevernøvelser er øvelser der barneverntjenesten møter barnehageansatte og skoleansatte med fiktive case som de drøfter sammen. De ansatte drøfter hvordan de vil gå frem i bestemte situasjoner når de er bekymret for et barn og deler så sine betraktninger med barneverntjenesten. Hensikten er at de voksne som møter barn og unge hver dag skal få økt kompetanse i hvordan de kan forebygge, avdekke og gi trygg og nyttig hjelp så tidlig som mulig. En del bydeler har kommet godt i gang med barnevernøvelser.

Barnevernet er en av flere viktige aktører i arbeidet med å forebygge at unge får tilhørighet til kriminelle miljøer og til å hjelpe unge ut av kriminalitet. I samarbeid med Bufdir etablerer Oslo kommune tiltak for å hjelpe unge ut av kriminalitet, særlig unge i alderen 12-15 år. Oslo kommune etablerer og drifter tre delprosjekter; brobyggerteam i Bydel Alna, kriminalitetsforebyggende team i Bydel Søndre Nordstrand og etablering av et institusjonstilbud i Barne- og familieetaten. Dette skal bidra til å utvikle samarbeidet mellom barnevernet og det lokale politiet ytterligere, og styrke barnevernets bruk av tiltak som reduserer alvorlige atferdsvansker hos barn og unge. Arbeidet skal bidra til å styrke de unges relasjoner til positive nettverk og øke deltakelse i skole og fritidsaktiviteter, samt mobilisere ressurser rundt barn og familier, og styrke omsorgen og samspillet i familien gjennom eksempelvis foreldrestøtte og tilbud om veiledning. Arbeidet er knyttet til *SaL To handlingsplan for å forebygge og redusere gjentatt kriminalitet blant unge i Oslo*.

Når barn ikke kan bo hjemme, søker barneverntjenesten å etablere gode og stabile løsninger for å unngå unødige flyttinger. Barns nettverk vurderes alltid, og barns ønsker lyttes til og vurderes.

Barnevernet skal fortsette å styrke sin flerkulturelle kompetanse. De skal tilstrebes å finne gode og hensiktsmessige måter å samarbeide med relevante organisasjoner på - som bidrag til å øke tilliten til barnevernet.

Tabell 7.21 Nøkkeltall – barnevern

Barnevern	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Barn med tiltak i løpet av året	5 607	5 694	5 924	6 018	6 144
Andel barn med barneverntiltak per innbygger 0-17 år	4,4 %	4,4 %	4,5 %	4,6 %	4,7 %
Netto driftsutgifter (f. 244, 251 og 252) per innbygger 0-17 år – barnevernstjenesten	11 855	12 172	12 752	14 324	14 173
Netto driftsutgifter (f. 244, 251 og 252) per innbygger 0-17 år – per barn i barnevernet	166 691	160 327	158 248	172 741	172 528
Brutto driftsutgifter per barn (f. 244)	52 454	48 248	48 956	50 985	54 324
Brutto driftsutgifter per barn med tiltak i opprinnelig familie (f. 251)	35 670	34 263	33 748	37 016	39 400
Brutto driftsutgifter per barn med tiltak utenfor opprinnelig familie (f. 252)	544 129	593 207	617 054	669 548	654 505

Kilde: SSB/Kostra - barnevern, kommune nivå 2 og bydel - nivå 3, bydelene summert.

Tabell 7.22 ASSS-indikatorer – barnevern

Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner (ASSS) er et nettverk der de 10 største kommunene i landet samarbeider om utvikling og analyse av styringsdata på overordnet nivå. ASSS har utviklet indikatorer på flere tjenestoområder for å kunne sammenligne ressursbruk, tjenesteproduksjon, dekningsgrader, enhetskostnader og kvalitet. Under vises indikatoren for barnevernet hvor Oslo kommune sammenlignes med gjennomsnittet av ASSS-kommunene.

Indikator	Oslo 2017	Oslo 2018	ASSS-snitt 2017	ASSS-snitt 2018
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år til barnevernet	10 199	11 434	10 382	11 088
Andel barn med barneverntiltak i forhold til innbyggere 0-17 år	4,5 %	4,6 %	4,2 %	4,3 %
Andel barn med tiltak som ikke er tiltak utenfor hjemmet	69,8 %	71,3 %	65,3 %	66,3 %
Brutto driftsutgifter pr barn med tiltak utenfor opprinnelig familie (f. 252)	403 033	419 862	450 487	459 114
Andel undersøkelser gjennomført i løpet av 3 måneder	94 %	93 %	88 %	89 %

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 Barn og unge skal ha et trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og som er fritt for mobbing, vold og overgrep

Tiltak 1

Barneverntjenesten sørger for at barn og unge får systematisk informasjon om forhold som kan være skadelige for barn.

Tiltak 2

Barneverntjenesten samarbeider med andre tjenester om å avholde jevnlig barnevernøvelser.

Tiltak 3

Barnevernet skal ut på barn og unges arenaer

Mål 8: Barn og unge skal oppleve et barnevern som er trygt, nyttig og samarbeidende, sett fra barn og unge selv

Tiltak 1

Barn er reelle samarbeidspartnere, og er informert og involvert når det tas beslutninger i deres liv- og barneverntjenestens vurdering av dette dokumenteres.

Tiltak 2

Barn og unge med erfaring fra barnevernet er bidragsytere når barnevernet arbeider med videreutvikling av praksis.

Tiltak 3

Alle alvorlige temaer i den enkelte sak følges opp, dokumenteres og ligger som grunnlag for vurdering av hjelpetiltak. Det fremgår av den enkelte sak hvordan barneverntjenesten vurderer og benytter innhentet informasjon i undersøkelsene.

Tiltak 4

Barnevernet er en aktiv bidragsyter i det kriminalitetsforebyggende arbeidet og med å hjelpe unge ut av kriminalitet.

Tiltak 5

Utarbeide en byomfattende strategi for ledelse, kompetanse og rekruttering i barneverntjenesten som bygger på Oslo kommunes tillitsreform og på Barnehernevernets kunnskapsgrunnlag.

Tabell 7.23 Resultatindikator – mål 8

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel avsluttede undersøkelser innen 3 mnd.	96 %	95 %	100 %	100 %

4 Merknader til driftsbudsjettet

Tabell 7.24 Driftsbudsjettet – Kapittel 303 Bydelene – avsetninger barn og unge

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
303 Bydelene - avsetninger barn og unge (OVK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	103	0	0
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	2 110	60 300	62 606
14 Overføringsutgifter	5	0	0
Sum utgifter	2 218	60 300	62 606
17 Refusjoner	-5	0	0
18 Overføringsinntekter	-121 473	-120 879	-120 879
Sum inntekter	-121 478	-120 879	-120 879
Netto utgifter	-119 260	-60 579	-58 273

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto -1,3 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet tar hensyn til økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020.

Opptrapping av Nye familier

Det er avsatt totalt 31,4 mill. til *Nye familier* i 2020. Dette er en økning på 7,6 mill. sammenlignet med 2019-budsjettet.

Kompensasjonsordning uforutsett omfattende barnevern

Det er avsatt 30 mill. i 2019 for å kompensere bydeler som får uforutsette omfattende tiltak i barnevernet i løpet av året.

Barnehjernevernet

Det er avsatt 5 mill. til videreutvikling av *Barnehjernevernet* i 2020.

Statlig tilskudd til stillinger i barnevernet

Det er budsjettetert med statlig tilskudd på 124,7 mill. i 2020. Midlene er fordelt til bydelene som særskilt tildeling i fordelingssystemet for bydelene

7.6 Aktivitetstilbud for barn og unge, helsestasjon og skolehelsetjeneste (funksjonsområde 2C)

Tabell 7.25 Funksjonsområde 2C Aktivitetstilbud for barn og unge, helsestasjon og skolehelsetjeneste

		Beløp i 1000 kr		
Funksjonsområde		Regnskap 2018	Budsjett 2019	Forslag 2020
Funksjonsområde 2C Aktivitetstilbud for barn og unge, helsestasjon og skolehelsetjeneste (bydelsfordelt)				
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		840 348	969 673
	Sum utgifter		840 348	969 673
	Netto utgifter	817 974	840 348	969 673

Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.

Beløp gjengitt her er funksjonsområdets andel som er lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2019 vises til vedlegg 3 i Dok.3/19.

Funksjonsområdet omfatter aktivitetstilbud for barn og unge og helsestasjon- og skolehelsetjenesten. Aktivitetstilbud for barn og unge er omtalt under kapittel 5 Bydelene.

1 Ansvarsområde

Formålet til helsestasjon- og skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom er å fremme psykisk og fysisk helse, gode sosiale og miljømessige forhold, samt å forebygge sykdommer og skader.

Tjenestetilbudet skal være universelt og lett tilgjengelig, kultursensitivt og tilpasset den enkeltes livssituasjon. Tjenestetilbudet er en lovfestet rett for alle barn og unge, og tjenestene er sentrale i kommunes folkehelsearbeid. Bydelene i Oslo har ansvar for å organisere tjenestene og skal legge Barnekonvensjonens art. 12, «barns rett til å si sin mening og bli hørt» til grunn i tjenesteutøvelsen.

2 Situasjonsbeskrivelse

Bydelene gir tilbud om helsefremmende og forebyggende tjenester, svangerskaps- og barselomsorg gjennom helsestasjons- og skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom. Helsestasjons- og skolehelsetjenestens målgruppe er barn og unge fra 0-19 år og deres foresatte.

Det er 17 helsestasjoner i Oslo, Bydel Gamle Oslo og Bydel Nordstrand har to hver, de øvrige bydelene har én. Samtlige bydeler tilbyr skolehelsetjeneste. I tillegg har Oslo to byomfattende helsestasjoner; Helsestasjon for kjønn og seksualitet lokalisert i Bydel Grünerløkka og Helsestasjon for gutter i Bydel Frogner. Disse har et fagspesifikt ansvar for å gi tilbud til utvalgte målgrupper. Helsestasjon for kjønn og seksualitet har en målgruppe opp til 30 år. Den har også et særskilt ansvar for å bidra til økt kompetanse om LHBTI- tematikk til øvrig helsepersonell i det ordinære hjelpeapparatet. Målgruppen for helsestasjon

for ungdom er unge opp til 24 år. Den byomfattende helsestasjonen for gutter har målgruppe 12-25 år. Unge gutter oppsøker sjeldnere helsehjelp hos fastlege og helsestasjoner enn jenter. Økte kunnskaper om det byomfattende tilbudet ved Helsestasjon for gutter eller lokale tilpasninger til målgruppen kan bidra til å endre dette.

Helsestasjonene skal i tråd med nasjonale retningslinjer gi tilbud om 14 helsekonsultasjoner til barn i aldergruppen 0-5 år, 12 av disse er individuelle, mens 2 er gruppekonsultasjoner. For skolehelsetjenesten foreligger 9 anbefalte konsultasjoner. Konsultasjonsoversikten for 2018 viser at ingen av bydelene gjennomfører tilbudet nøyaktig i tråd med anbefalingene i retningslinjene, men det er en økning i antall faste konsultasjoner fra tidligere år og flertallet av de anbefalte konsultasjonene tilbys. 5 bydeler tilbyr konsultasjoner i skolehelsetjenesten som er helt i tråd med nasjonale anbefalinger. Alle 15 bydeler tilbyr vaksinasjon ved skolene etter anbefalingene i barnevaksinasjonsprogrammet.

Universelle tiltak og tidlig innsats skal stå sentralt i tjenestenes arbeid. Dette er viktig for å utjevne helseforskjeller og for å forebygge og avdekke omsorgssvikt og vold og overgrep mot barn og unge. Omsorgssvikt, vold og overgrep har svært negative konsekvenser for barn og unges utvikling og senere funksjonsnivå, og virkningene av dette kan vare i generasjoner. De yngste barna, og barn uten språk, er særlig sårbare for omsorgssvikt, vold og overgrep. De anbefalte kontrollene i helsestasjonsprogrammet skal gjennomføres, og Oslo kommunes rutiner for oppfølging av barn som uteblir fra helsekontroller skal følges. Rutinene skal implementeres i alle bydeler i begynnelsen av 2020 og revideres innen utgangen av året for å sikre at de fungerer etter intensjonen. Helsestasjonsansatte skal også få tilbud om kompetansestyrking som ledd i Barnehjernervernet.

Svangerskapsomsorgen er et av kommunens viktigste folkehelsetiltak. En individuell og differensiert svangerskapsomsorg, med tilgjengelige jordmødre lokalt i den enkelte bydel, bidrar til å forebygge og forhindre en negativ utvikling fra før fødsel. God omsorg under og etter graviditeten er også av vesentlig betydning for mors fremtidige helse. Bydelene skal ha et tilbud som ivaretar kvinners rett til å velge om hun vil motta svangerskapsomsorg fra jordmor eller fastlege. Det er store variasjoner mellom bydelene i antall fødsler per jordmorårsverk, som bl.a. har ført til at flesteparten av bydelene ikke har kunnet gi kvinner reell rett til å velge oppfølging fra jordmor i svangerskapet eller gjennomføre hjemmebesøk av jordmor i tråd med nasjonale anbefalinger. For å kunne gi kvinner en reell mulighet til å foreta dette valget har Byrådet styrket jordmortjenesten med 14 mill. Det er lagt fokus på de bydelene som har et særskilt behov for økt antall jordmorressurser. Økte jordmorressurser kan bidra til økt levekårsutjevning gjennom reduserte sosiale helseforskjeller.

Mestring av foreldrerollen er en viktig faktor for at barn skal få en trygg og god oppvekst. Hjemmebesøksprogrammet *Nye familier* tilbys nå i hele Oslo. Gjennom *Nye familier* gis tilbud om hjemmebesøk av helsesykepleier til alle førstegangsfødende, og de i Oslo som får barn i Norge for første gang. Tilbudet gjelder fra svangerskapsuke 28 og ut i fra individuelle behov, frem til barnet er to år. *Nye familier* supplerer oppfølgingen fra jordmor og er universelt utformet, slik at det favner alle og sikrer at familier med behov for støtte får tilbud om dette. Byrådet er opptatt av at det legges til rette for et styrket samarbeid mellom jordmor og helsesykepleier, også gjennom *Nye familier*.

Byrådet har styrket helsestasjons- og skolehelsetjenestene over flere år. Oslos bemanningsnorm for skolehelsetjenesten var i 2018 oppnådd på bynivå på ungdomstrinnet og i videregående skole. For å oppnå bystyrets målsetting for barnetrinnet, styrker derfor byrådet skolehelsetjenesten med ytterligere 39 mill. kroner i 2020. Oslos bemanningsnorm for helsesykepleiere i skolehelsetjenesten er dermed fullfinansiert.

I Oslo er det en høyere andel unge som oppgir at de har symptomer på psykisk uhelse enn i landet for øvrig. Skolehelsetjenesten skal bidra til et godt psykososialt og fysisk skolemiljø, og være en støtte for sårbare barn og unge og på denne måten også bidra til å forebygge frafall i videregående opplæring. Tilbudet i skolehelsetjenesten skal gjøres mer tilgjengelig for elevene i samarbeid med de som benytter tjenesten. De som kontakter skolehelsetjenesten for individuell veiledning skal få kontakt med tjenesten senest neste skoledag. Bydelene og skolene oppfordres til å etablere samarbeid med

spesialisthelsetjenesten og andre tjenester for barn og unge. På denne måten er flere tjenester tilstede på skolearenaen og kan i større grad tilby elever «en dør inn» til hjelp, og hvor spørsmålet om «hva er viktig for deg?» definerer tilbudet. Arbeidet må ses i sammenheng med Oslohjelpa.

Barn og unge er aktive brukere av teknologiske løsninger, og mange ligger foran tjenestene når det kommer til kompetanse om, og aktiv bruk av digitale plattformer. Oslo kommune har startet arbeidet med å utvikle nasjonale digitale innbyggertjenester på helsestasjonsområdet gjennom prosjektet DigiHelsestasjon. Prosjektet er etablert i samarbeid med Bergen kommune, Stavanger kommune, Haugesund kommune, Direktoratet for e-helse og KS. Utvalgte bydeler vil i utviklingsperioden kunne bli bedt om å være testbydeler for de digitale løsningene.

Tabell 7.26 Nøkkeltall – helse- og omsorgstjenester for barn og unge

Helse- og omsorgstjenester	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Netto driftsutgifter til forebygging, helsestasjon- og skolehelsetjenesten, pr. innb.0-20 år	2 360	2 476	2 775	2 981	3 422
Personell i helsestasjons- og skolehelsetjenesten – årsverk totalt	388	402	457	517	570
Helseundersøkelse av spedbarn inn 8. uke	10 136	9 073	9 232	8 858	8 876
Fullførte 2-3 årskontroller	8 079	8 244	8 146	8 587	8 252
Fullførte 4 årskontroller	7 075	7 052	7 198	7 370	6 802
Årsverk jordmødre	30	30	31	48	58
Antall fødte i løpet av året	10 154	9 899	10 042	9 548	9 309
Årsverk helsesøstre i skolehelsetjenesten – barnetrinn	-	67	77	98	117
Årsverk helsesøstre i skolehelsetjenesten – ungdomstrinn	-	30	33	37	40
Årsverk helsesøstre i skolehelsetjenesten – vgs.	19	22	27	26	27

Sammenligningsdata for helsestasjons- og skolehelsetjenesten (ASSS)

Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner (ASSS) er et nettverk der de 10 største kommunene i landet samarbeider om utvikling og analyse av styringsdata på overordnet nivå. ASSS har utviklet indikatorer på flere tjenesteområder for å kunne sammenligne ressursbruk, tjenesteproduksjon, dekningsgrader, enhetskostnader og kvalitet. Her er indikatoren for kommunehelsetjenesten som omhandler helsestasjons- og skolehelsetjenesten hvor Oslo kommune sammenlignes med gjennomsnittet av ASSS-kommunene. Tabellen viser at Oslo kommune har vesentlig bedre dekning i helsestasjons- og skolehelsetjenesten enn gjennomsnittet av ASSS-kommunene.

Tabell 7.27 ASSS-indikatorer – helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Indikator	Oslo 2017	Oslo 2018	ASSS-snitt 2017	ASSS-snitt 2018
Årsverk helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år	40,2	45,0	35,1	38,6

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 Barn og unge skal ha et trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og som er fritt for mobbing, vold og overgrep

Tiltak 1

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten sørger for at barn og unge får god og alderstilpasset informasjon om forhold som kan være skadelige for dem, at det er hjelp å få og hvor de kan få hjelp når de trenger det.

Tiltak 2

Skolehelsetjenesten tilbyr lavterskel psykososiale tjenester på barns normalarenaer, i samarbeid med spesialisthelsetjenesten.

Tiltak 3

Skolehelsetjenesten samarbeider med skolene om undervisning om kropp, seksualitet og grensesetting.

Mål 8: Barn og unge skal oppleve en helsestasjons- og skolehelsetjeneste som er trygg, nyttig og samarbeidende, sett fra barn og unge selv

Tiltak 1

Bydelene gir systematisk tilbud om helsekontroller i tråd med nasjonale anbefalinger. I skolehelsetjenesten inviteres elevene med i planleggingen av innhold og gjennomføring av gruppekonsultasjonene.

Tiltak 2

Tilbudene i helsestasjon- og skolehelsetjenestene skal utvikles i samarbeid med barn, unge og deres familier.

Mål 9 Alle gravide, barselkvinner og nye foreldre skal møtes av en helsestasjonstjeneste som oppleves som tilgjengelig trygg og nyttig

Tiltak 1

Spørsmål om vold og overgrep skal inngå i fødsel- og svangerskapsomsorgen, og tematiseres i barselomsorgen, konsultasjoner og helsesamtaler

Tiltak 2

Svangerskaps- og barselomsorg tilpasses den enkeltes situasjon, forutsetninger og ønsker

Tiltak 3

Det legges til rette for et styrket samarbeid mellom jordmødre og helsesykepleiere i Nye familier.

7.7 Skole og utdanning (Utdanningsetaten)

1 Ansvarsområde

Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap har det overordnede ansvaret for Osloskolen, som omfatter grunnskoleopplæring, videregående opplæring, voksenopplæring inkludert norskopplæring og fengselsundervisning, spesialundervisning, fag- og yrkesopplæring, Fagskolen Oslo Akershus, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), Aktivitetsskolen (AKS) og Sommerskolen Oslo. Det faglige, økonomiske og administrative ansvaret er lagt til Utdanningsetaten.

Utdanningsetaten har ansvar for drift, utvikling, oppfølging og veiledning av utdanningsvirksomheten hjemlet i opplæringsloven, lov om fagskoleutdanning og introduksjonsloven, samt retningslinjer som Oslo kommune fastsetter.

Utdanningsetatens virksomhet omfatter følgende budsjettkapitler:

- Kapittel 200 Utdanningsetaten
- Kapittel 203 PPT
- Kapittel 210 Grunnskolen
- Kapittel 211 Aktivitetsskolen (AKS)
- Kapittel 230 Videregående opplæring

- Kapittel 231 Fagopplæring
- Kapittel 250 Fagskoleopplæring
- Kapittel 294 Voksenopplæring

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo har over 90 000 elever/studenter, over 3 600 aktive lærekontrakter i løpet av året og over 15 000 medarbeidere fordelt på over 180 undervisningssteder.

Høsten 2018 var det i underkant av 65 000 elever i grunnskolen i Oslo. Andelen elever i grunnskolen som mottar særskilt språkopplæring er i underkant av 20 prosent. Andelen har sunket noe over de senere årene. Andelen elever i grunnskolen som mottar spesialundervisning er rundt 7 prosent, en andel som har holdt seg relativt stabil.

Deltakelsen i AKS har økt fra 76 % i 2015 til 85 % i 2018 for hele Oslo. Fra og med skolestart 2016 innførte byrådet 12 timer gratis opphold for elever på et utvalg aktivitetsskoler. I 2019 ble ordningen utvidet, slik at alle skoler kan tilby gratis deltidsplass. Ordningen gjelder for 1.-4 trinn på skolene i bydelene Grorud, Stovner, Alna og Søndre Nordstrand, 1.-3. trinn på skolene i Gamle Oslo, Grünerløkka, Sagene og Bjerke og 1. trinn på alle skole i St. Hanshaugen, Frogner, Ullern, Vestre Aker, Nordre Aker, Østensjø og Nordstrand.

Sommerskolen Oslo ble arrangert trettende året på rad i 2019 med over 21 000 påmeldte elever, som er om lag 800 flere enn i 2018.

Våren 2019 ble 13 skoler valgt ut som motorskoler som del av implementeringen av barnehjernevernet i Osloskolen og Oslohjelpa. Hver skole får rundt 460 000 kroner i utviklingsmidler. Motorskolene utvikler modeller for tidlig innsats basert på Barnehjernevernets kunnskapsgrunnlag. Modellene innebærer også forpliktende samarbeid mellom kommunale tjenester i skolens lokaler eller i nærheten av skolen

Skolene Jeriko, Bakås, Tiurleiken, Slemdal, Kjelsås og Bjøråsen deltar i det nasjonale utviklingsarbeidet Mitt Liv skole.

Læreplanverket ferdigstilles høsten 2019 og skolene benytter skoleåret 2019/20 til å forberede seg til å ta planene i bruk. Fra skoleåret 2020/2021 blir læreplaner innført trinnvis over tre år. Høsten 2020 tar 1.-9.trinn og Vg1 i bruk nye læreplaner.

Høsten 2018 gikk 3 174 elever på yrkesfaglig utdanningsprogram i videregående opplæring. 12 598 elever gikk på studieforberedende utdanningsprogram, hvorav 10 169 på utdanningsprogram for studiespesialisering.

Til skoleåret 2019/2020 søkte mer enn hver fjerde elev i Oslo seg til et yrkesfaglig utdanningsprogram i videregående opplæring (26,7 prosent). Dette var en sterk økning fra 21,8 % i skoleåret 2016/2017, men er likevel betydelig lavere enn landsgjennomsnittet, hvor omtrent halvparten søker et yrkesfaglig program. Samtidig forlater mange elever yrkesfagene underveis, enten ved omvalg eller manglende gjennomføring. En del av de som begynner på et yrkesfaglig utdanningsprogram søker seg også til påbygging til generell studiekompetanse etter de første to årene på et yrkesfaglig utdanningsprogram, fremfor å fullføre til fag-/svennebrev. Færre enn 60 prosent av de som velger yrkesfaglige utdanningsprogram i Oslo fullfører og består opplæringen i løpet av fem år.

Per 01.10.2018 var det over 7 767 elever i voksenopplæringen i Oslo, noe lavere enn forrige år.

Tabell 7.28 Nøkkeltall – Skole

Skole	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
<i>Grunnskoleopplæring</i>					
Antall elever totalt	59 311	61 168	62 668	63 904	64 660
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, private og kommunale	7,1 %	7,6 %	7,9 %	7,6 %	7,3 %
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring	23,2 %	21,6 %	21,2 %	20,9 %	19,5 %
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskoleundervisning per elev	86 781	87 814	87 761	92 383	95 604
Andel elever som får spesialundervisning 1.-4. trinn ¹	3,8 %	4,4 %	4,6 %	4,4 %	4,1 %
Andel elever som får spesialundervisning 5.-7. trinn ¹	9,2 %	9,8 %	10,0 %	9,5 %	9,2 %
Andel elever som får spesialundervisning 8.-10. trinn	10,2 %	10,5 %	10,9 %	10,8 %	10,2 %
<i>PP-tjenesten</i>					
Elever til sakkyndig vurdering	6 536	6 723	6 934	6 206	*
Gjennomsnittlig behandlingstid for PPT-vurdering per elev (dager)	57,0	59,0	60,0	60,9	*
Vurderte enkeltbarn/elever per årsverk	36,0	37,5	38,5	34,6	*
<i>Aktivitetsskolen (AKS)</i>					
Andel innbyggere 6-9 år i kommunale og private AKS	74,0 %	73,3 %	76,0 %	78,4 %	80,6 %
Korrigerte brutto driftsutgifter til AKS, per elev	32 974	32 509	33 202	35 001	35 173
<i>Fagopplæring</i>					
Antall lærlinger, bostedsfylke Oslo	1 989	2 051	2 227	2 240	2 243
herav lærlinger med rett, bostedsfylke Oslo	1 335	1 350	1 450	1 457	1 469
Antall lærlinger, læreplansfylke	3 053	3 196	3 383	3 519	3 651
Antall beståtte fag- og svenneprøver	1 045	1 115	1 250	1 380	1 545
Antall nye lærekontrakter i kommunens virksomheter	225	206	228	189	219
<i>Videregående opplæring</i>					
Antall elever ved fylkeskommunale videregående skoler	16 650	17 158	17 551	17 752	17 937
Antall elever per lærerårsverk (fylkeskommunale skoler)	11,7	11,4	11,5	11,4	11,3
Korrigerte brutto driftsutgifter i videregående opplæring i skole, per elev	126 754	127 373	122 984	127 161	**
<i>Voksenopplæring</i>					
Antall deltakere i grunnskoleopplæring for voksne	1 613	1 676	1 701	1 870	1 923
Antall elever i spesialundervisning for voksne	647	657	637	585	608
Antall elever i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	4 003	3 508	3 979	4 229	3 851
Antall elever i videregående opplæring for voksne	1 322	1 350	1 378	1 249	1 385

* Nytt saksbehandlingssystem for PPT ble tatt i bruk høsten 2018. Det foreligger derfor ikke fullstendige nøkkeltall for PPT i 2018.

** Nøkkeltallet publiseres ikke lenger av SSB.

Utviklingstrekk i resultater

Ikke alle sider ved skolens virksomhet lar seg måle, og det er derfor ikke mulig å gi et fullstendig bilde av Oslo skolens resultater og virksomhet kun ved hjelp av nøkkeltall og statistikk. Resultater fra nasjonale

prøver, elevundersøkelsen, grunnskolepoeng, eksamensresultater og gjennomføringstall i videregående opplæring gir likevel en indikasjon på noen utviklingstrekk i Oslo skolen.

Generelt sett har Oslo svært gode resultater på nasjonale prøver, og skårer over nasjonalt gjennomsnitt i både lesing, regning og engelsk. Oslos resultater fra nasjonale prøver skiller seg også fra andre fylker ved at hver femte elev ligger på høyeste mestringsnivå på alle prøvene med unntak av engelsk på 8. trinn. I engelsk og i lesing på 5. trinn har Oslo færre elever på laveste mestringsnivå enn noen gang tidligere.

Når det gjelder eksamensresultater er forskjellene mellom Oslo og nasjonalt gjennomsnitt mindre enn på nasjonale prøver, men Oslo har noe bedre eksamensresultater i de fleste fag. Osloelevene oppnår i gjennomsnitt også høyere antall grunnskolepoeng enn nasjonalt gjennomsnitt, 41,9 i Oslo mot 41,7 nasjonalt skoleåret 2018/2019.

Gjennomføring av videregående opplæring måles ved andelen av elevene som har fullført og bestått opplæringen fem år etter at de begynte. Samlet sett gjennomfører en større andel elever videregående opplæring i Oslo enn landsgjennomsnittet, 76,7 % i Oslo mot 74,7 % nasjonalt. Generelt er gjennomføringen høyest på de studieforberedende utdanningsprogrammene og lavest på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Forskjellene i gjennomføring må ses i sammenheng med store ulikheter i grunnskolepoeng mellom de som velger studieforberedende og de som velger yrkesfag. Hvor mange grunnskolepoeng en elev har er av stor betydning for hvorvidt en elev gjennomfører videregående skole eller ikke. Tar en høyde for ulikhetene i grunnskolepoeng mellom elevene på henholdsvis studieforberedende utdanningsprogram og på yrkesfaglige utdanningsprogram er imidlertid gjennomføringen høyere i yrkesfagene. Det er likevel en betydelig utfordring at den faktiske gjennomføringen er svært lav på en del utdanningsprogram, særlig de yrkesfaglige.

Gjennomføringen av videregående opplæring kan også måles som andel av elevene, på alle tre trinn, som fullførte det undervisningsåret de begynte på. Indikatoren som viser andel elever som har bestått opplæringsåret (Vg1, Vg2, Vg3) er inne i en positiv utvikling og var på 80,4 % i 2018.

Resultatene fra Elevundersøkelsen 2018 viser at de fleste elevene i Oslo trives på skolen. Det er likevel et bekymringsfullt fall i motivasjonen fra 5. trinn til 10. trinn, og den stiger bare i liten grad igjen i Vg1. Byrådet har derfor lagt frem en egen byrådssak *Motivasjon for læring* hvor det lanseres en rekke tiltak som skal bidra til å øke elevenes motivasjon.

Det er fortsatt for mange elever som oppgir at de blir mobbet på skolen. Andelen elever som rapporterer at de har opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere er 5,8 % i Oslo. Tilsvarende andel på nasjonalt nivå er 4,7 %. Mobbetallene øker fra barnetrinnet til ungdomstrinnet, og går noe ned på videregående skole. De fleste som opplever mobbing opplever dette fra medelever, men også 2,2 % av elevene opplever mobbing fra voksne på skolen. Det er en utfordring at stadig mer av mobbingen foregår digitalt og dermed er vanskeligere å oppdage for de voksne.

Årsaken til at mange voksne står utenfor arbeid i Oslo handler om manglende formell kompetanse og svake norskerferdigheter. Dagens og fremtidens arbeidsliv krever evne til omstilling og livslang læring. Betydningen av høy kvalitet i voksenopplæringen er derfor stor. Det er avgjørende med tett samarbeid mellom voksenopplæringen, bydel og NAV for å rekruttere personer inn i rett opplæringsløp, og gi samordnet oppfølging.

Lærlingeundersøkelsen viser at de fleste lærlingene trives på arbeidsplassen. Et stort flertall (over 9 av 10) av foreldrene som har svart på Foreldreundersøkelsen mener at elevene trives på skolen og er fornøyd med den støtten barnet får fra læreren.

Utviklingstrekk i kvalitet, innhold og kompetanse

Som del av byrådets satsning på tidlig innsats er skolene styrket med 200 flere lærerårsverk på 1.-4. trinn og det er opprettet et veiledningsteam som skal styrke lærernes kompetanse til å drive gode pedagogiske opplegg. 2019 er benyttet til å evaluere og videreutvikle satsingen. Det vil fremdeles være

behov for å støtte skolene i arbeidet med tidlig innsats og intensivoppfølging på 1.-4. trinn gjennom kompetanseutviklende tiltak og erfaringsdeling mellom skoler, for blant annet å sikre at den økte lærertettheten kommer elevenes læring til gode. Med ny lærernorm har de fleste skoler fått ressurser til flere lærerstillinger.

Stortinget vedtok i 2015 nye kompetansekrav for lærere. Kravet gjelder også for allerede tilsatte lærere. Det er gitt dispensasjon fra kravene frem til 2025. Byrådet er opptatt av at Osloskolen skal ivareta de nye kompetansekravene, og har som varslet i byrådssak 144/16 *Byrådets strategi for å rekruttere og beholde lærere* utvikle en egen etter- og videreutdanningsstrategi.

I 2017 ble det ansatt et mobbeombud for alle barnehagebarn og elever i Oslo. Byrådet mener det systematiske arbeidet for barnehagebarn og elevers rett til et trygt og godt psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring er styrket i Oslo etter opprettelsen av ombudet.

Ombudet har lagt vekt på å gjøre ordningen kjent i kommunen og har økende pågang. I 2017 fikk ombudet 102 henvendelser om enkeltsaker i løpet av syv måneder. I 2018 fikk ombudet 481 henvendelser om enkeltsaker, og i 2019 var antallet nærmere 500 i løpet av første kvartal. I tillegg kommer generelle forespørsler om kurs og foredrag for elever, ansatte og foreldre. Mobbeombudet er ansatt på åremål for seks år, og har én stillingsressurs i 100 %. Byrådet vurderer, i likhet med ombudet selv, at nåværende organisering er sårbar og at stillingen er for omfattende for én person dersom mandatet skal følges opp med høy kvalitet i alle punkter. Byrådet anbefaler videre at ombudskapasiteten i Oslo utvides med ressurser tilsvarende én ekstra stilling.

Byrådet viser til mobbeombudets årsrapport for 2018 der det påpekes at stillingstittelen kan gi inntrykk av at det «kun» er mobbing ombudet jobber med, mens mandatet gjenspeiler at innsatsen skal være rettet mot retten til et trygt og godt psykososialt miljø. Dette er en rettighet hjemlet i opplæringslovens § 9a-2, et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og rommer slik et langt bredere felt.

Etter to års erfaring med mobbeombud i Oslo, er det byrådets vurdering at ordningen er svært positiv og bør videreføres. Denne vurderingen styrkes av at staten i mellomtiden har innført en prøveordning med mobbeombud i alle fylkeskommuner. Oslo kommune har sluttet seg til den nasjonale ordningen. Evalueringen av den statlige prøveordningen forventes å være ferdig i juni 2020.

Byrådet har i 2019 lagt til rette for å videreutvikle kompetansen til medarbeidere og ledere i Aktivitetsskolen (AKS) i tråd med revidert rammeplan for AKS. Ny veileder for mat, ernæring og kosthold i AKS er utviklet i 2019 og denne utvides fortløpende.

Oslo er en by med stor befolkningsvekst og fremtidens oppgaver må løses smartere og mer effektivt. Innbyggerne i Oslo skal få et heldigitalt møte med kommunen gjennom smartere og mer samordnede tjenester, og innbyggernes behov skal være førende i utviklingen. Den pedagogiske støtten til bruk av teknologi er intensivert, samtidig som det er gjort betydelige investeringer i skolenes IKT-løsninger de senere årene.

Utviklingstrekk i kapasitet og rehabilitering

Oslos befolkningsvekst er nå mer dempet enn for få år siden. Fødselstallene og innflyttingen til byen har gått ned. En stor andel av kapasitetsutvidelsen i Osloskolen de senere år har vært konsentrert til barnetrinnet. De høye fødselstallene Oslo opplevde for noen år siden ser ut til å være over, men de store årskullene vil etter hvert være på vei inn i den videregående skolen, noe som gjør det nødvendig å realisere flere utbyggingsprosjekter for videregående skole særlig i begynnelsen av skolebehovsplanperioden(2018-2029).

Til skolestart 2019 ble utvidelsen og rehabiliteringen av Hasle 1-7 skole, Uranienborg 1-10 og Løren 1-7 skole ferdigstilt. I tillegg ble rehabiliteringen av Nordseter 8-10 ferdigstilt, det ble satt opp midlertidig skole på Vestli mens denne skal rives og bygges på nytt. F21 8-13 skole ble utvidet og utvidelsen ved

Vetland skole og ressurscenter stod ferdig. I tillegg stod flerbrukshallen på Årvoll ferdig ved nyttår. Flere mindre rehabiliteringsprosjekter og tilpasninger stod også ferdig til skolestart.

Sammenlikningsdata for skole (ASSS-indikatorer)

Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner (ASSS) er et nettverk der de 10 største kommunene i landet samarbeider om utvikling og analyse av styringsdata på overordnet nivå. ASSS har utviklet indikatorer på flere tjenestoområder for å kunne sammenligne ressursbruk, tjenesteproduksjon, dekningsgrader, enhetskostnader og kvalitet. Nedenfor følger et utvalg av indikatorer hvor Oslo kommune sammenlignes med gjennomsnittet av ASSS.

Netto driftsutgifter i Osloskolen må ses i sammenheng med at Oslo har en høy andel barn som bor i husholdninger med lav inntekt, og at en høy andel av elevene har vedtak om særskilt norskopplæring etter opplæringsloven § 2-8. En analyse av driftsutgifter til administrasjon i ASSS-rapporten fra 2017, viser at det i Oslo kommune føres svært lave utgifter på administrativ KOSTRA-funksjon sammenliknet med de andre ASSS-kommunene. Grunnet ulike rutiner for fordeling av utgifter mellom administrasjon og tjenesteproduksjon i de ulike ASSS-kommunen, må tallene for utgifter i tjenesteproduksjonen brukes med forsiktighet.

Tabell 7.29 ASSS-indikatorer – Skole

Indikator	Oslo 2017	Oslo 2018	ASSS-snitt 2017	ASSS-snitt 2018
Netto driftsutgifter til grunnskoleundervisning (f202), per elev, konsern (kroner)	90 002	91 924	83 139	88 133
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10. trinn	15,7	15,2	14,8	14,6
Andel elever som får spesialundervisning	7,6 %	7,3 %	7,5 %	7,2 %
Årstimer spesialundervisning per elev med spesialundervisning	118	122,4	130	125,8
Nasjonale prøver 5. trinn, snitt andel nivå 2-3	83,3 %	84,8 %	79,6 %	78,5 %
Nasjonale prøver 8. trinn, snitt andel nivå 3-5	78,9 %	78,6 %	75,2 %	75,4 %
Nasjonale prøver 9. trinn, snitt andel nivå 3-5	85,1 %	84,6 %	83,4 %	83,4 %
Eksamen snitt engelsk, matematikk og norsk	3,7	3,9	3,7	3,7
Elevundersøkelsen, Vurdering for læring	3,7	3,7	3,6	3,6

3 Mål, tiltak og indikatorer

Byrådet vil fastsette utvalgte måltall som bidrar til å lykkes med å nå visjonene og målene for Osloskolen. Byrådet vil følge utviklingen også for andre mål og indikatorer og iverksatte tiltak for å sikre måloppnåelse. For nærmere beskrivelse av mål og tiltak vises det til omtale under 7.2 Byrådets ambisjoner for oppvekst og kunnskapssektoren. Nøkkeltall og statistikk vil ikke alene kunne gi et fullstendig bilde av Osloskolens resultater og virksomhet. Det er nødvendig også å legge til grunn et bredere og mer erfaringsbasert kunnskapsgrunnlag, som inkluderer tilbakemeldinger og erfaringene til elever, foreldre og medarbeidere i Osloskolen.

Mål 1 Elever og læringer skal ha et trygt og inkluderende læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og som er fritt for mobbing, vold og overgrep

Tiltak 1

Skolenes arbeid med trygt og inkluderende læringsmiljø skal styrkes ved å:

- samordne og styrke støtten til skolene på tvers av tjenester
- implementere Barnehjernernevernets kunnskapsgrunnlag
- inkludere elevenes kunnskaper og erfaringer om eget liv
- støtte skolene i å utvikle traumeinformerte tilnærminger til elevenes sosiale-, emosjonelle og faglige utvikling.

Tiltak 2:

Osloskolen skal samarbeide bredt for å sikre at barn og deres familier får den hjelpen de ønsker når de har behov for det, bl.a. gjennom Motorskoleinnsatsen i Oslo på 13 skoler "På vei mot Oslohjelpa".

Tiltak 3:

Følge opp byrådets tiltaksplan for arbeidet mot mobbing og for et trygt psykososialt miljø for barn og unge i Oslo.

Tabell 7.30 Resultatindikatorer - mål 1

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Elevundersøkelsen: Mobbing 7.trinn*	1,3	1,3	1	1
Elevundersøkelsen: Mobbing 10.trinn	1,3	1,3	1	1
Elevundersøkelsen: Mobbing Vg1	1,3	1,2	1	1
Foreldreundersøkelsen: Trygt miljø**	84,6 %	84,6 %	>82 %	>85 %

*Skala fra 1-5, der 1 er best

** I hvilken grad foreldre mener medarbeiderne i skolene skaper et trygt miljø for læring for elevene

Mål 2 Elever og læringer skal møte medarbeidere med høy kompetanse og tid til å følge opp den enkelte

Tiltak 1:

Gjennomføre og følge opp tiltak fra byrådets strategi for kompetanseutvikling i Osloskolen. Følge opp kommunens plan for å rekruttere og beholde kvalifiserte lærere og vurdere mer målrettede tiltak for rekruttering i områder med få kvalifiserte søkere.

Tiltak 2:

Forberede og innføre nytt læreplanverk LK20, bl.a. gjennom å styrke det profesjonsfaglige samarbeidet på skolene.

Tiltak 3:

Videreutvikle kompetansen til medarbeidere og ledere i Aktivitetsskolen.

Tabell 7.31 Resultatindikatorer - mål 2

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel lærere som har minst 30 studiepoeng i norsk, matematikk eller engelsk på trinn 1-7 og underviser i faget	72,7 %	73,5 %	79,0 %	79,0 %
Andel lærere som har minst 60 studiepoeng i norsk, matematikk eller engelsk på trinn 8-10 og underviser i faget	79,3 %	80,5 %	85,0 %	85,0 %
Elevundersøkelsen: Støtte fra lærer 7. trinn	4,4	4,4	>4,5	>4,5
Elevundersøkelsen: Støtte fra lærer 10. trinn	3,9	4,0	>4,0	>4,1
Elevundersøkelsen: Støtte fra lærer Vg1	4,0	4,0	>4,1	>4,1

Mål 5 Alle elever skal ha grunnleggende lese-, skrive- og regneferdigheter tidlig i skoleløpet

Tiltak 1:

Sikre rask og egnet intensiv opplæring i lesing, skriving og regning for elever med behov for dette.

Tiltak 2:

Gi et kompetanseutviklingstilbud til lærere knyttet til begynneropplæringen og intensivoppfølging (lese-, skrive-, regneferdigheter og læringsledelse).

Tiltak 3:

Sikre bedre samarbeid og sammenheng mellom barnehage, skole og AKS og sørge for god implementering på alle skoler.

Tabell 7.32 Resultatindikatorer - mål 5

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Nasjonale prøver regning 5. trinn, andel elever på nivå 1	18,0 %	16,7 %	<15,0 %	<15,0 %
Nasjonale prøver lesing 5 trinn, andel elever på nivå 1	16,7 %	14,8 %	<14,0 %	<14,0 %
Andel elever i AKS 1. trinn	95,0 %	96,1 %	98,0 %	98,0 %

Mål 6 Elevenes grunnleggende ferdigheter, dybdekompetanse i fag og evne til å skape, tenke kritisk, forstå, lære og utforske på tvers av fag skal utvikles gjennom hele skoleløpet

Tiltak 1:

Styrke elevenes motivasjon og lærelyst, blant annet gjennom styrking av de praktisk og estetiske fagene, mer bruk av kreative og elevaktive arbeidsformer, samarbeid med elevene og varierte vurderingsformer som bidrar til at elever opplever mindre stress og press.

Tiltak 2:

Forberede og implementere ny overordnet del av læreplanen og LK20 i Osloskolen.

Tiltak 3:

Fremme læring gjennom økt bruk av nye læringsformer og læringsteknologi.

Tabell 7.33 Resultatindikatorer - mål 6

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Elevundersøkelsen: motivasjon 7. trinn	4,0	4,0	>4,1	>4,1
Elevundersøkelsen: Motivasjon 10. trinn.	3,6	3,6	>3,7	>3,7
Elevundersøkelsen: Motivasjon Vg1.	3,7	3,7	*	>3,8
Nasjonale prøver, lesing 8. trinn, andel elever på nivå 1 og 2	20,9 %	20,9 %	<18,0 %	<18,0 %
Nasjonale prøver, regning 8. trinn, andel elever på nivå 1 og 2	22,8 %	24,6 %	<21,0 %	<21,0 %
Elevundersøkelsen: Vurdering for læring 7. trinn	3,9	3,9	>4,0	>4,0
Elevundersøkelsen: Vurdering for læring 10. trinn	3,4	3,4	>3,5	>3,5
Elevundersøkelsen: Vurdering for læring Vg1	3,4	3,4	>3,5	>3,5
Grunnskolepoeng	41,8	41,9	>42,5	>42,5

*Nytt måltall

Mål 7 Flere elever og lærlinger skal fullføre og bestå videregående opplæring og være godt forberedt til høyere utdanning og arbeidsliv

Tiltak 1:

Øke samarbeidet mellom skole, arbeidsliv og høyere utdanning for å øke rekrutteringen til yrkesfag, gi en mer praktisk, variert og relevant undervisning og sikre at elevene og lærlingene forberedes til videre studier og arbeidsliv.

Tiltak 2:

Videreutvikle og utvide tilbud om alternative læringsarenaer og styrke samarbeidet på tvers av sektorer og tjenester for å sikre god oppfølging av elever som strever.

Tiltak 3:

Videreføre arbeidet med *Utviklingsløyper* og *Fundament*.

Tabell 7.34 Resultatindikatorer - mål 7

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel elever som søker yrkesfaglige utdanningsprogram	24,2 %	25,1 %	>27,0 %	>27,0 %
Fullført og bestått videregående opplæring i løpet av fem år (%)	77,4 %		80,0 %	82,0 %
Fullført og bestått VG1, VG2 og VG3årlig (%)	79,9 %	80,4 %	84,0 %	85,0 %

Mål 10 Skole- og opplæringskapasiteten skal møte forventet vekst i antall barn, elever og lærlinger og bidra til et trygt og godt skolemiljø

Tiltak 1:

Sikre riktig kapasitet ved nye og eksisterende skoler gjennom gode utredninger og presise bestillinger.

Tiltak 2:

Sikre funksjonelle og trygge skoleanlegg, som også møter andre kommunale behov, ved involvering av skolens brukere og andre aktører i utredning og planlegging av nye skoler.

Tiltak 3:

Legge til rette for flere læreplaner i private, kommunale og statlige lærebedrifter, som læreplassgaranti og Oslomodellen.

Tabell 7.35 Resultatindikatorer - mål 10

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall nye elevplasser	2 660	910	1 810	400
Antall nye opplærings- og lærekontrakter	1 849	1 855	1 750	1 850

Bestillingsoversikten

Bestillingsoversikten viser de prosjektene som har vært gjennom et forprosjekt og ekstern eller intern kvalitetssikring del (KS2), samt mindre prosjekter som ikke omfattes av investeringsregimet, og hvor det under kap. 10.1 *Næring og eierskap – Eiendomsforetakene* foreslås kostnadsramme for prosjektene. Husleiemidler bevilges over Utdanningsetatens budsjett og fremgår av bestillingsoversikten under. Til prosjekter der KS2 ikke er gjennomført, er det avsatt husleiemidler på sentralt budsjettkapittel 208 Avsetning husleier skole.

Tabell 7.36 – Bestillingsoversikten

Kapittel		Total kapasitet etter utbygging	Netto-økning elevplasser	Sum årlig husleie - tusen kr	Endret husleie innarbeidet i økonomiplan - tusen kr	Husleie beregnes fra
210	Slemdal 1-7, (utvidelse og rehab)	784	196	28,5	17,9	3-20
210	Nordvoll, utvidelser		20	6,2	6,2	1-21
210	Vestli 1-7, med flerb brukshall	868	315	29,4	14,1	1-21
230	Kirkeveien vgs.			8	8	1-20
210	Østensjø 1-7, utvidelser	602	210	11,8	11,9	3-20

Omtale av skoleprosjektene

Slemdal 1-7 skole (utvidelse og rehabilitering)

Slemdal skole rehabiliteres og utvides med én klasserekke. Skolen planlegges ferdigstilt til skolestart 2020.

Nordvoll utvidelser

Nordvoll skole og autismesenter utvides for å ta i mot 20 nye elever. Utvidelsen planlegges ferdig ved årsskiftet 2020/2021.

Vestli 1-7 skole med flerbrukshall

Gamle Vestli skole er revet, og erstattes med ny Vestli skole og flerbrukshall. Skolen utvides med 1,5 klasserekke og vil når den står ferdig kunne ta i mot 4 klasserekker. Dagens elever har tilhold i en paviljong mens den nye skolen bygges. Ny skole med flerbrukshall planlegges ferdigstilt ved årsskiftet 2020/2021.

Kirkeveien videregående skole

Skolen rehabiliteres og står ferdig rehabilitert 1. kvartal 2020.

Østensjø 1-7 skole, utvidelser

Østensjø skole utvides med en klasserekke. Utvidelsen planlegges ferdigstilt til skolestart 2020.

Skoleutbygging

Bystyret behandlet skolebehovsplan 2019-2028 høsten 2018. Planen gir en oversikt over planlagt skoleutbygging i perioden, og rulleres 2. hvert år. Neste skolebehovsplan legges frem som en del av Sak1/2021. Skolebehovsplan 2021-2030 vil vise hvordan byrådet planlegger å møte elevtallsveksten i grunnskolen og videregående skole i planperioden. Her gis en status over pågående og nye prosjekter, samt en oppdatert elevtallsfremskriving.

Skolebehovsplan

I Skolebehovsplan 2019-2028 ventes en vekst på om lag 1 300 elever i grunnskolen frem mot skoleåret 2028/29. De store årskullene er nå på vei ut av barne- og ungdomstrinnet, og inn i den videregående skolen. Det er i den videregående skolen den største elevtallsveksten vil komme de nærmeste årene, der det ventes en vekst på om lag 5 500 elever. Den faktiske befolkningsveksten blant barn i skolealder fra 2018 til 2019 har utviklet seg marginalt lavere enn forventet. Dette innebærer at kapasitetsbehovet slik det ble beskrevet i skolebehovsplanen for 2019-2028 fremdeles er gjeldende.

Vi er nå inne i en ny fase med mer dempet elevtallsvekst enn tidligere i grunnskolen. I skolebehovsplanen 2019-2028 innebar dette en vridning i fokus fra kapasitetsutvidelse til kapasitetsbevaring i form av rehabilitering og oppgradering av allerede eksisterende skoler.

Til tross for dempet elevtallsvekst er skoleplanleggingen kompleks. Knapphet på kommunale arealer og høye tomtepriser gjør det nødvendig å planlegge tverrsektorielt. Flere av de kommende skoleprosjektene, som på Hoff, Sogn og Mortensrud, er omfattende byutviklingsprosjekter.

Skolebehovsplanen 2019-2028, som ble lagt fram sammen med Sak 1 2019, er en omfattende plan, med mange byggeprosjekter i ulike faser. Under følger en oversikt over prosjektene i skolebehovsplanen 2019-2028, samt enkelte nye prosjekter som vurderes fram mot neste skolebehovsplan. En fullstendig oversikt over prosjekter vil bli presentert i skolebehovsplan 2021-2030, som vil bli lagt fram sammen med byrådets budsjettforslag for 2021.

Område 1 – Sentrum sør

- Ny skole i Bjørvika med fleridrettshall
- Paviljong ved Vålerenga skole avvikles fra 2020

Område 2 – Sentrum øst

- Ny barneskole på Ensjø med fleridrettshall
- Permanent utvidelse av Bryn skole

Område 3 – Sentrum nord

- Ny skole på Voldsløkka, ungdomsskole med spesialavdeling og idretts- og kulturfunksjoner
- Omstrukturering av Bjølsen skole til barneskole
- Ny ungdomsskole i Treschows gate, ungdomsskole med flerbrukshall og bydelsfunksjoner
- Rehabilitering av Lilleborg skole

Område 4 – Sentrum vest

- Etablering av nye Ruseløkka skole
- Rehabilitering, oppgradering og utvidelse av utearealer på Bolteløkka skole
- Ny flerbrukshall i tilknytning til Sonja Hennie ishall

Område 5 – Ullern - Bygdøy

- Utvidelse av Bygdøy skole
- Ny skole med fleridrettshall på Hoff, samlokalisering med flere kommunale funksjoner
- Rehabilitering av Smestad skole

Område 6 – Vestre Aker vest

- Rehabilitering og utvidelse av Hovseter skole, samt utvidelse og oppgradering av utearealer

Område 7 – Vestre Aker øst

- Utvidelse og rehabilitering av Slemdal skole

Område 8 – Nordre Aker

- Ny skole på Frysja
- Utvidelse av Engebråten skole
- Byomfattende 8-13 skole ved Blindern videregående skole

Område 9 – Bjerke

- Ny ungdomsskole ved Økern Torg
- Ny fleridrettshall ved Refstad skole
- Reetablering av Refstad skole

Område 11 – Groruddalen nord

- Ny Vestli skole med flerbrukshall
- Rehabilitering og tilbygg ved Stovner skole

Område 12 – Groruddalen øst

- Erstatning av midlertidig paviljong ved Skjønnhaug skole
- Utvidelse og rehabilitering av Tveita skole
- Rehabilitering og utvidelse av Bakås skole
- Rehabilitering og utvidelse av Ellingsrud skole
- Rehabilitering av Ellingsrudåsen skole
- Ny skole på Furuset (ved Verdensparken)
- Hagerud og Trosterud skoler, rive og reetablering med kulturstasjon og fleridrettshall

Område 13 – Groruddalen øst

- Utvidelse av Østensjø skole
- Utvidelse og rehabilitering av Nøklevann skole
- Utvidelse av Rustad skole
- Utvidelse av Skøyenåsen skole

Område 14 – Nordstrand

- Utvidelse og rehabilitering av Lambertseter skole
- Ny skole på Holtet, restrukturering til grunnskole
- Utvidelse og rehabilitering av Bekkelaget skole
- Nordstrand ungdomsskole, åpnes som egen skole

Område 15 – Søndre Nordstrand

- Ny og utvidet Mortensrud skole med fleridrettshall. Vedtatt planprogram og veiledende plan for offentlig rom (VPOR) omfatter innpassing av idrettsanlegg, bibliotek, fleridrettshall, sykehjem mm.
- Klemetsrud skole, paviljonger utfases og erstattes med permanent bygg
- Rehabilitering av Lofsrud skole

Videregående opplæring

- Ny videregående skole med helse- og oppvekstfag og studiespesialisering
- Utvidelse av Edvard Munch videregående skole
- Ny videregående skole i Myntgata 2 med fleridrettshall. Skolens konsept utvikles i samarbeid med næringslivet og flere aktører i kommunen
- Utvidelse og rehabilitering av Etterstad videregående skole
- Utvidelse og rehabilitering av Hartvig Nissens skole
- Ny byomfattende 8-13-skole ved Blindern videregående skole, inkludert lokaler til Den tyske og Den franske skole. I tillegg planlegges flere andre formål i tilknytning til skolen.
- Utvidelse av Stovner videregående skole
- Utvikling profil og nye tilbud ved Ulsrud videregående skole
- Etablering av nye tilbud som kombinerer yrkesfag og idrett
- Utvidelse av Bjerke videregående skole
- Utvidelse av Lambertseter videregående skole, ses i sammenheng med Holtet vgs.
- Rehabilitering av Kirkeveien videregående skole
- Nye lokasjoner for videregående skoler

Særskilte byomfattende tilbud

- Utvidelse av Vetland skole. Oslo kommune vil leie ut deler av arealene til statlige Skådalen skole, som er en skole for døvblindfødte elever.
- Utvidelse av Nordvoll skole
- Byomfattende spesialgrupper ved Voldsløkka og Hoff skoler
- Reetablering av Haukåsen skole på tomte til tidligere Stig skole
- Lønnebakken, erstatning av dagens leiekontrakt

Merknader til driftsbudsjettet

Tabell 7.37 Driftsbudsjettet – Kap. 200 Utdanningsetaten

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
200 Utdanningsetaten (OVK)				
10	Lønn og sosiale utgifter	262 047	200 263	244 240
11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	105 560	70 061	86 303
13	Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	15 446	21 245	21 961
14	Overføringsutgifter	116 189	0	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	202 656	0	0
Sum utgifter		701 898	291 569	352 504
16	Salgsinntekter	-84 432	-14 517	-14 967
17	Refusjoner	-66 211	-27 925	-28 791
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-176 855	0	0
Sum inntekter		-327 498	-42 442	-43 758
Netto utgifter		374 400	249 127	308 746

Det er foretatt tekniske justeringer mellom Utdanningsetatens kapitler. Justeringene har økt avsetningen på kapitlet med 67 mill.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto økning på 30,2 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet tar hensyn til økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020.

Avsetningen på kapitlet er redusert med 1 mill. som følge av overføring av budsjettrammer fra Utdanningsetaten til Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap for å styrke arbeidet med kommunikasjon.

Avsetning på kapitlet er redusert med 14 mill. som følge av reduserte utgifter til Statens pensjonskasse.

Avsetningen på kapitlet er redusert med 13,2 mill. på grunn av endringer i statlige tilskudd til integrering og bosetting av flyktninger.

Forsøket med påbygning til yrkesfag avsluttes i 2020 og avsetningen på kapitlet er derfor redusert med 0,75 mill.

Det er innarbeidet økning på 3 mill. til Tøyen vitensenter og samarbeid med Klimahuset på Tøyen.

Avsetningen på kapitelet til generasjonsmøter i skoler og barnehager er redusert med 2 mill.

Byrådet organiserer arbeidet med *Hjertesoner* som eget prosjekt. Det er lagt til grunn at prosjektet finansieres med 0,5 mill. fra kap. 200 Utdanningsetaten.

Det er lagt til grunn besparelser i Utdanningsetaten i 2020 på 7,5 mill. Beløpet er foreløpig plassert på kap. 200, og forutsatt dekket av reduksjon i administrasjon eller andre sentrale avsetninger, i tillegg til reell effektivisering. Kravet til innsparing skal ikke påvirke skolenes økonomiske handlingsrom.

Tilskuddet til Elevorganisasjonen er foreslått videreført med prisjustering til 2020. Tilskuddet beløper seg til totalt 310 000 kroner i 2020.

Tabell 7.38 Driftsbudsjettet – Kap. 203 Pedagogisk – psykologisk tjeneste

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
<i>203 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (OVK)</i>			
10 Lønn og sosiale utgifter	168 959	179 029	184 979
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	27 356	24 431	24 803
14 Overføringsutgifter	4 720	3 560	3 628
Sum utgifter	201 035	207 020	213 410
16 Salgsinntekter	-6 419	-259	-267
17 Refusjoner	-15 441	-14 356	-14 801
Sum inntekter	-21 859	-14 615	-15 068
Netto utgifter	179 176	192 405	198 342

Det er foretatt tekniske justeringer mellom Utdanningsetatens kapitler. Justeringene har redusert avsetningen på kapitlet med 3 mill.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto økning på 6,7 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet 2,3 mill. for å møte elevtallsveksten, som tilsvarer 100 % demografikompensasjon. Det vil bli foretatt nye elevtellingene 01.10.2019, og beløpet vil derfor bli justert i Tilleggsinnstillingen.

Tabell 7.39 Driftsbudsjettet – Kap. 208 Avsetninger husleier skoler

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
<i>208 Avsetning husleier skoler (OVK)</i>			
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	0	28 613	29 163
Sum utgifter	0	28 613	29 163
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	0	28 613	29 163

Kapitlet er et rent avsetningskapittel for driftsvirkning av skoleprosjekter som er under planlegging og som er forventet å få husleieeffekt i løpet av økonomiplanperioden.

Under kap. 10.1 Næring og eierskap – eiendomsforetakene foreslås kostnadsramme for planlagte investeringsprosjekter eller det inngås avtale om leie fra private. Etter at prosjektene har vært gjennom kvalitetssikring del 2, blir investeringsrammen frigitt til foretakene.

Bestillingsoversikten inneholder i hovedsak prosjekter som har husleievirkning kommende driftsår, og husleie for disse prosjektene er lagt på Utdanningsetatens driftskapitler. Husleiemidlene forblir på sentralt avsetningskapittel inntil prosjektene kommer inn på bestillingsoversikten og denne oppdateres.

Tabell 7.40 Driftsbudsjettet – Kap. 210 Grunnskolen

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
<i>210 Grunnskolen (OVK)</i>				
10	Lønn og sosiale utgifter	5 576 773	6 165 014	6 838 517
11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	1 169 437	679 353	678 987
13	Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 342 507	2 730 263	2 857 877
14	Overføringsutgifter	532 348	176 572	179 927
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	65 613	0	0
Sum utgifter		9 686 679	9 751 202	10 555 308
16	Salgsinntekter	-245 926	-20 459	-21 093
17	Refusjoner	-581 428	-379 432	-391 194
18	Overføringsinntekter	-240 759	-240 279	-247 728
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-14 370	0	0
Sum inntekter		-1 082 483	-640 170	-660 015
Netto utgifter		8 604 195	9 111 032	9 895 293

Det er foretatt tekniske justeringer mellom Utdanningsetatens kapitler. Justeringene har redusert avsetningen på kapitlet med 40,2 mill.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto økning på 277,6 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Avsetningen på kapitlet er økt med 44 mill. sammenlignet med budsjett 2019 for å møte elevtallsveksten. Økningen tilsvarer 100 % demografikompensasjon. Det vil bli foretatt nye elevtellingene 01.10.2019, og beløpet vil derfor bli justert i Tilleggsinnstillingen.

Avsetningen på kapitlet er økt med 78,9 mill. som følge av husleieavtaler for ferdigstilte nye skoler og utvidelser som skal møte elevtallsveksten. Økningen skyldes helårseffekt av husleier for nye og rehabiliterte skoler i 2019 og skoleprosjekter som er ferdigstilt i 2020 og som medfører økte leieutgifter. Husleieutgifter for nye skoler som ferdigstilles etter 2020 er avsatt på kap. 208.

Avsetningen er økt med 428 mill. som følge av lærernormen. Av dette er 340 mill. knyttet til at tidligere øremerket statlig tilskudd fra 2020 innlemmes i kommunens rammetilskudd. 88 mill. av knytter seg til økning i kommunale midler som er bevilget ut over statlig finansiering.

Det er foreslått avsatt 4,6 mill. i tilskudd til private organisasjoner som tilbyr leksehjelp og 570 000 kroner i tilskudd til Kommunalt foreldreutvalg i 2020.

Tabell 7.41 Driftsbudsjettet – Kap. 211 Aktivitetsskolen

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
<i>211 Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen) (OVK)</i>				
10	Lønn og sosiale utgifter	768 774	651 930	665 399
11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	80 338	126 757	138 077
13	Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	6 188	7 392	7 641
14	Overføringsutgifter	10 832	9 278	9 454
	Sum utgifter	866 131	795 357	820 571
16	Salgsinntekter	-464 546	-258 932	-199 670
17	Refusjoner	-48 772	-63 285	-65 247
18	Overføringsinntekter	-125	0	0
	Sum inntekter	-513 443	-322 217	-264 917
	Netto utgifter	352 688	473 140	555 654

Det er foretatt tekniske justeringer mellom Utdanningsetatens kapitler. Justeringene har redusert avsetningen på kapitlet med 11,8 mill.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto økning på 19,8 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet 75,5 mill. for å finansiere utvidelse av ordningen med gratis deltids plass i Aktivitetsskolen. Utvidelsen innebærer at det fra skolestart 2020 vil tilbys gratis deltids plass på følgende trinn på skolene:

- 1.-4. trinn på skolene i Gamle Oslo, Grünerløkka, Sagene, Bjerke, Grorud, Stovner, Alna og Søndre Nordstrand
- 1. trinn på skolene i St. Hanshaugen, Frogner, Ullern, Vestre Aker, Nordre Aker, Østensjø og Nordstrand

Avsetningen er økt med 2 mill. til økt kvalitet i AKS gjennom styrking av samarbeidet mellom Aktivitetsskolene og kulturskolen og idretten. Avsetningen kommer i tillegg til styrkingen i budsjettet for 2019.

Avsetningen på kapitlet er redusert med 0,2 mill. som følge av innsparinger knyttet til digitale sykemeldinger, ny visuell identitet for kommunen og reduserte portoutgifter.

Tabell 7.42 Driftsbudsjettet – Kap. 230 Videregående skoler

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
230	Videregående skoler (OVK)			
10	Lønn og sosiale utgifter	1 807 573	1 901 071	2 020 314
11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	445 447	314 029	322 672
13	Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	596 930	831 246	846 178
14	Overføringsutgifter	251 330	134 703	137 262
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	33 093	0	0
	Sum utgifter	3 134 373	3 181 049	3 326 426
16	Salgsinntekter	-131 067	-39 435	-40 657
17	Refusjoner	-183 723	-152 303	-157 024
18	Overføringsinntekter	-2 941	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-13 847	0	0
	Sum inntekter	-331 578	-191 738	-197 681
	Netto utgifter	2 802 794	2 989 311	3 128 745

Det er foretatt tekniske justeringer mellom Utdanningsetatens kapitler. Justeringene har redusert avsetningen på kapitlet med 9,5 mill.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto økning på 89,4 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet 54,4 mill. for å møte elevtallsveksten. Dette tilsvarer 100 % demografikompensasjon. Det vil bli foretatt nye elevtellingene 01.10.2019, og beløpet vil derfor bli justert i Tilleggsinnstillingen.

Det er overført 1,5 mill. fra kap. 208 til økt husleie på F21 som følge av utvidelse (helårseffekt).

Det er innarbeidet en generell økning av avsetningen på kapitlet på 4,2 mill. for å styrke de videregående skolenes grunnfinansiering fra høsten 2020. Styrkingen er innarbeidet med helårseffekt på 10 mill. fra 2021. Det er forutsatt at budsjettøkningen skal bidra til økt elevsats i ressursfordelingsmodellen for de videregående skolene.

Tabell 7.43 Driftsbudsjettet – Kap. 231 Fagopplæring

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
231	Fagopplæring (OVK)			
10	Lønn og sosiale utgifter	18 656	11 128	11 105
11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	14 387	40 677	41 823
13	Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	258 968	209 925	216 999
14	Overføringsutgifter	973	539	549
	Sum utgifter	292 985	262 269	270 476
16	Salgsinntekter	-2 748	-463	-477
17	Refusjoner	-129 754	-91 946	-94 796
	Sum inntekter	-132 503	-92 409	-95 273
	Netto utgifter	160 482	169 860	175 203

Det er foretatt tekniske justeringer mellom Utdanningsetatens kapitler. Justeringene har redusert avsetningen på kapitlet med 0,4 mill.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto økning på 5,8 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Tabell 7.44 Driftsbudsjettet – Fagskoleopplæring

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
250 Fagskoleopplæring (OVK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	32 735	33 439	34 643
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	10 156	7 255	7 736
14 Overføringsutgifter	52 010	35 232	35 901
Sum utgifter	94 902	75 926	78 280
16 Salgsinntekter	-1 783	0	0
17 Refusjoner	-6 311	-75 926	-78 280
18 Overføringsinntekter	-87 918	0	0
Sum inntekter	-96 012	-75 926	-78 280
Netto utgifter	-1 110	0	0

Fra 2018 ble finansieringsordningen for fagskoleopplæringen endret, og består utelukkende av statlige midler. Nettobudsjettet for 2019 ble derfor satt til null, og nettobeløpet er videreført i 2020.

Tabell 7.45 Driftsbudsjettet – Voksenopplæring

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
294 Voksenopplæring (OVK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	541 219	541 567	559 269
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	185 272	127 893	131 272
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	42 259	55 156	55 920
14 Overføringsutgifter	49 706	34 624	35 282
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	40	0	0
Sum utgifter	818 496	759 240	781 743
16 Salgsinntekter	-153 999	-89 323	-92 092
17 Refusjoner	-305 636	-256 504	-264 456
18 Overføringsinntekter	-660	0	0
Sum inntekter	-460 295	-345 827	-356 548
Netto utgifter	358 201	413 413	425 195

Det er foretatt tekniske justeringer mellom Utdanningsetatens kapitler. Justeringene har redusert avsetningen på kapitlet med 2 mill.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto økning på 14 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Det er et mindreforbruk på kapitlet knyttet til oppfølging av byrådsak 259/14 Voksenopplæring i Oslo. Det ble i saken vedtatt å benytte kr 3,1 mill. til norskopplæring til foreldre til barn i Osloskolen. Forsøk med slik opplæring viser liten effekt. Byrådet vil omdisponere resterende midler på kr 3 mill. til arbeidsrettet opplæring for voksne. Foreldre vil fremdeles være primær målgruppe.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 7.46 Investeringsbudsjett – Kap. 200 utdanningsetaten

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
<i>200 Utdanningsetaten (OVK)</i>			
00 Lønn og sosiale utgifter	7 752	0	0
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	118 922	164 500	111 300
03 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	4 793	0	0
04 Overføringsutgifter	85 002	0	0
Sum utgifter	216 469	164 500	111 300
07 Refusjoner	-27 531	-32 900	-22 260
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-25 801	0	0
Sum inntekter	-53 332	-32 900	-22 260
Netto utgifter	163 137	131 600	89 040

Tabell 7.47 Investeringsoversikt - Utdanningsetaten

Utdanningsetaten (OVK)	Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnummer og navn:								
106040 Utdanningsetaten - inventar og utstyr			56 300	92 700	78 100	100 000		
115023 IKT-utvikling skoler			50 000	50 000	50 000	50 000		
118021 Fornyelse av utstyr til yrkesfag			5 000	5 000	5 000	0		
Sum investeringsutgifter			111 300	147 700	133 100	150 000		
106040 Utdanningsetaten - inventar og utstyr	Investeringsmoms		-11 260	-18 540	-15 620	-20 000		
115023 IKT-utvikling skoler	Investeringsmoms		-10 000	-10 000	-10 000	-10 000		
118021 Fornyelse av utstyr til yrkesfag	Investeringsmoms		-1 000	-1 000	-1 000	0		
Sum kapittel finansiering			-22 260	-29 540	-26 620	-30 000		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			89 040	118 160	106 480	120 000		

Inventar og utstyr – nye skoler

Det er avsatt midler til inventar og utstyr til nye skoleprosjekter og til oppgradering/utvikling av skolegårder

IKT-utvikling skoler

Det foreslås bevilget 50 mill. årlig til modernisering av Utdanningsetatens IKT-systemer og skolenes infrastruktur. Midlene skal blant annet benyttes til nytt skoleadministrativt system, Skoleplattform Oslo, læringsteknologi og vedlikehold av skolenes lokale infrastruktur.

Fornyelse av utstyr til yrkesfag

Det er innarbeidet 5 mill. til fornyelse av utstyr til yrkesfagene. årlig i perioden 2019-2022.

6 Klimakonsekvenser

Det er ingen nye tiltak i 2020 under Utdanningsetatens ansvarsområde som vil ha noen direkte klimakonsekvens av vesentlig betydning. Utdanningsetatens bidrag i Klima- og miljøarbeidet skjer hovedsakelig gjennom undervisning og bevisstgjøring av elevene når det gjelder klimakonsekvenser og verdien av kildesortering og gjenbruk.

Utdanningsetaten har igangsatt samarbeid med UiO ved Naturhistorisk museum om utvikling av et tilbud som skal spre forskningsbasert kunnskap om klimaendringer til elever i Oslo skolen. *Klimahuset* skal stå klart våren 2020. Det skal utarbeides en samarbeidsavtale mellom Oslo kommune og UiO v/Naturhistorisk museum.

I samarbeid med Klimaetaten har Utdanningsetaten utviklet nettsiden klimaskolen.no og lansert Klimapilotene i mars 2019. Lærere og elever skal være kjent med at Oslo er Miljøhovedstad 2019 og innsatsene skal fremme kunnskap om klima og miljø. Arbeidet videreføres også i 2020.

Byrådet har som mål at det i løpet av 2020 skal oppnås en 100 % andel nullutslipp eller bærekraftig biodrivstoff for kommunens egne kjøretøy. Tiltakene retter seg mot både lette og tunge kjøretøy. Skoler som innehar kjøretøy og maskiner som ikke er basert på nullutslippskjøretøy er orientert om at disse må avhendes og eventuelt erstattes med nullutslippskjøretøy innen utgangen av 2020.

I tillegg vil arbeide med Miljøfyrtårnsertifisering, *KuttMatsvinn 2020* og standardisering av avfallsbeholdere på skolene for å bidra til avfallsreduksjon, gjenvinning og bevisstgjøring hos elevene videreføres i 2020.

7 Tilskuddsmidler

På kap. 200 er det foreslått tilskudd til Elevorganisasjonen på 310 000 kroner i 2020.

På kap. 210 Grunnskolen er det foreslått avsatt 4,6 mill. i tilskudd til private organisasjoner som tilbyr leksehjelp og 570 000 kroner i tilskudd til Kommunalt foreldreutvalg i 2020.

På kap. 230 er det foreslått tilskudd på 620 000 kroner til Ungt entreprenørskap i 2020.

8 Verbalvedtak

Det foreslås ingen verbalvedtak knyttet til Utdanningsetatens budsjettkapitler.

7.8 Barne- og familieetaten

1 Ansvarsområde

Barne- og familieetatens oppgave er å skaffe bydelene barneverntiltak til barn og unge som skal bo utenfor hjemmet. Ved siden av og skaffe til veie et tilstrekkelig antall plasser i barneverninstitusjoner har etaten ansvaret for kvalitetskontroll og godkjenning av kommunale og private barneverninstitusjoner.

Barne- og familieetaten rekrutterer og formidler fosterhjem, og gir opplæring og veiledning til fosterforeldre.

Etaten fører saker for Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker på vegne av barneverntjenestene. Videre skal etaten bistå bydelene med kunnskapsoverføring, samt bidra til bydelenes kompetanse- og metodeutvikling.

Gjennom Barnevernvakten skal Barne- og familieetaten ivareta barneverntjenestens oppgaver utenom ordinær åpningstid.

Barne- og familieetaten tilbyr også avlastningstiltak for barn med funksjonsnedsettelse.

2 Situasjonsbeskrivelse

Barne- og familieetaten har 59 plasser i langtidsinstitusjoner for ungdom, samt 14 plasser for hasteflyttinger for barn og unge. I tillegg har etaten plasser i beredskapshjem og familiehjem og ettervern plasser. Etaten arbeider sammen med bydelene om utvikling og dimensjonering av

tiltakstilbudet for å finne trygge og gode tiltak for barnet, og å oppnå en god kapasitetsutnyttelse av de kommunale institusjonene.

I tillegg til kommunens egne institusjonsplasser har etaten rammeavtaler med ideelle leverandører som omfatter til sammen 41 institusjonsplasser. Med andre private leverandører er det inngått avtaler om i alt 55 institusjonsplasser og 12 plasser i sentre for foreldre og barn. Etaten har også rammeavtale med ideelle leverandører av familiehjem.

Bydelenes bruk av institusjonstiltak har vært stabil eller svakt økende i flere år. Fra 2017 til 2018 var det imidlertid en nedgang på 20 % i bruken av slike tiltak. Reduksjon i bruken av private institusjoner var sterkere enn for de kommunale institusjonene. Samlet reduksjon i bruken av institusjon gjør etatens arbeid med å utvikle treffsikre tiltak mer utfordrende.

Barn som ikke kan bo hos sine foreldre har ofte store og sammensatte hjelpebehov. Det skal stilles store krav til ansattes fagkompetanse og trygghet i utøvelse av tjenesten, noe som innebærer at etaten kontinuerlig må vurdere bemanning, psykologressurser og andre tiltak som kan styrke kvaliteten i institusjonene. Barne- og familieetaten har styrket ansattes kompetanse om konsekvensene for barn og unge som opplever omsorgssvikt ved å implementere kunnskap fra *Barnehjernernevetnet*. Ansatte på institusjonene har gjennomført opplæring i traumebevisst tilnærming, og det er inngått samarbeid med RVTS om fortsatt kompetanseutvikling. Aline og Frydenberg barnevernsenter har særlig kompetanse på små barn som har vært utsatt for alvorlig omsorgssvikt, og vil i samarbeid med bydelenes helsestasjoner og barneverntjenester videreutvikle det faglige tilbudet til utsatte barn og deres familier.

Utviklingsarbeidet *Mitt Liv* er retningsgivende for etatens institusjoner og tjenester. Barn i barnevernet skal møte voksne som er glad i barn, som inkluderer og respekterer barn og vet at barn har mye kunnskap om egne liv og er like mye verdt som voksne. Barn og unge er barnevernets viktigste samarbeidspartnere.

Barne- og familieetaten samarbeider med barn og unge i alle deler av prosessen med å finne riktig tiltak. Fire ganger årlig gjennomfører Barne- og familieetaten undersøkelser blant barn og unge i institusjoner der tema er barnas opplevelse av trygghet, ivaretagelse og opplevelse av samarbeid. Barne- og familieetaten har et eget ungdomspanel som bidrar til å få frem områder som kan forbedres.

I bolig- og avlastningstiltak for barn med funksjonsnedsettelse skal barna og foreldrene gis reell mulighet til å uttrykke sine ønsker og behov og ha tett kommunikasjon med tjenestestedene.

Barne- og familieetaten arbeider for å styrke heltidskulturen og samtidig redusere antall voksne som barn og unge må forholde seg til. Når turnuser etableres eller revideres vil etaten redusere antallet små og mellomstore stillinger. Det er avgjørende at turnusordningene oppleves som trygge for barn og unge selv. Etaten skal gjøre seg kjent med ny metodikk for utvikling av heltidskultur som fremkommer i de satsinger som pågår i andre etater og enkelte bydeler.

Barnevernet må ha rask tilgang til mange nok, trygge og varierte fosterhjem som samarbeider godt med barn. Barne- og familieetaten arbeider sammen med bydelene, og med barn og unge selv, om utvikling av nye metoder for å rekruttere fosterhjem. I dette inngår å etablere og videreutvikle samarbeidet med minoritetsmiljøer. Dette gjøres blant annet gjennom rekruttering av minoritetsfamilier og medarbeidere med minoritetsbakgrunn, samt gjennom aktiv og oppsøkende tillitsbygging.

Barne- og familieetaten bidrar i bydelenes arbeid med å forbygge, oppdage og hjelpe barn som opplever omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Etaten skal være pådriver i utviklingen av barnevernfaglig kunnskap og praksis. Gjennom faglige partnerskap med kunnskaps- og forskningsmiljøer skal etaten utvikle nye tiltak og videreutvikle arbeidsmetoder, samt bidra med statistikk, analyse og dokumentasjon. Tiltak og arbeidsmetoder skal bygge på oppdatert og tilgjengelig kunnskap fra forskning, barn og unge selv, kommunens egne tjenester og fagmiljøer og samarbeidspartnere.

Tabell 7.48 Nøkkeltall – Barne- og familieetaten

Barne- og familieetaten	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
<i>Oppholdsdøgn</i>					
Barnevernsinstitusjoner (BFE)	22 078	23 411	23 294	24 275	21 108
Beredskapshjem	12 486	12 873	12 213	12 340	11 165
Familiehjem	5 818	5 743	5 201	5 458	4 899
Hjemmebaserte barneverntiltak	4 225	3 197	1 244	730	0
Private barnevernsinstitusjoner (barn og ungdom)	30 722	27 872	31 870	33 153	33 624
Private familiehjem	28 943	33 259	34 173	33 531	33 624
Avlastnings- og barnebolig (BFE)	9 604	8 800	8 461	7 896	8 006
Gruppeavlastning (BFE)	2 033	1 964	2 155	1 964	1 755
<i>Annet</i>					
Antall barn med barneverntiltak i løpet av året	671	675	645	671	572

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 Barn og unge skal ha et trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og som er fritt for mobbing, vold og overgrep

Tiltak 1

Barn og unge i fosterhjem og institusjon møtes av trygge, omsorgsfulle og kompetente voksne.

Tiltak 2

Etaten rekrutterer, lærer opp og veileder et tilstrekkelig antall fosterhjem.

Mål 8: Barn og unge skal oppleve et barnevern som er trygt, nyttig og samarbeidende sett fra barn og unge selv

Tiltak 1

Barne- og familieetaten har et nært samarbeid med barnet og barneverntjenesten gjennom barnets opphold i institusjon.

Tiltak 2

Barn og unge er reelle samarbeidspartnere i utviklingen av etatens tiltak.

Tiltak 4

Etaten er aktiv bidragsyter i arbeidet med barn og unge som er i befatning med kriminalitet.

Tabell 7.49 Resultatindikatorer - mål 8

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Hastetilbud framskaffet innen 2 timer	100 %	100 %	100 %	100 %
Antall nye klargjorte fosterhjem	72	55	85	85

4 Merknader til driftsbudsjettet

Tabell 7.50 Driftsbudsjettet Barne- og familieetaten

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
360 Barne- og familieetaten (OVK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	496 551	564 873	588 134
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	66 622	42 612	43 775
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	14 801	45 146	45 924
14 Overføringsutgifter	11 683	7 304	7 443
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	834	0	0
Sum utgifter	590 492	659 935	685 276
16 Salgsinntekter	-173 418	-82 594	-85 154
17 Refusjoner	-203 670	-384 332	-397 077
18 Overføringsinntekter	-416	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-834	0	0
Sum inntekter	-378 339	-466 926	-482 231
Netto utgifter	212 153	193 009	203 045

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto økning på 10,1 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Avsetningen på kapitlet er redusert med 30 000 kroner som følge av overgang til fagsystemet EQS.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 7.51 Investeringsbudsjettet – Barne- og familieetaten

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
360 Barne- og familieetaten (OVK)			
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	3 002	5 300	5 300
04 Overføringsutgifter	524	0	0
Sum utgifter	3 527	5 300	5 300
07 Refusjoner	-524	-230	-230
Sum inntekter	-524	-230	-230
Netto utgifter	3 002	5 070	5 070

Tabell 7.52 Investeringsoversikt – Barne- og familieetaten

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Barne- og familieetaten (OVK)									
Prosjektnummer og navn:									
106034	BFE - inventar og utstyr			2 300	2 300	2 300	2 300		
119025	BFE - utskifting el-biler			3 000	0	0	0		
	Sum investeringsutgifter			5 300	2 300	2 300	2 300		
106034	BFE - inventar og utstyr	Investeringsmoms		-230	-230	-230	-460		
	Sum kapittel finansiering			-230	-230	-230	-460		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			5 070	2 070	2 070	1 840		

Det er avsatt 5,3 mill. i investeringsmidler på Barne- og familieetatens budsjett for å fase ut fossile kjøretøy og skifte ut alle til nullutslippskjøretøy i løpet av 2020. Det er behov for å skifte ut kjøretøy også etter 2020 etter hvert som de blir slitt ut. Videre i økonomiplanperioden er det derfor avsatt 2,3 mill. årlig.

6 Klimakonsekvenser

Det er ingen nye tiltak i 2020 under Barne- og familieetatens ansvarsområde som vil ha noen direkte klimakonsekvens av vesentlig betydning.

Barne- og familieetaten har økt anskaffet nullutslippskjøretøy i tråd med byrådets målsetting om 100 % nullutslippskjøretøy. Det er foreslått 3 mill. på Barne- og familieetatens investeringsbudsjett, som legger til rette for at utskiftingstakten kan forseres ytterligere og at målsettingen om 100 % nullutslippskjøretøy nås i 2020.

7 Tilskuddsmidler

Det foreslås ingen tilskuddsmidler relatert til Kap. 360 Barne- og familieetaten.

8 Verbalvedtak

Det foreslås ingen verbalvedtak knyttet til kap. 360 Barne- og familieetaten.

7.9 Oppvekst- og kunnskapssektorens samlede tilskuddsmidler

Tabell 7.53 Oppvekst- og kunnskapssektorens samlede tilskuddsmidler (1 000 kr)

Kap. nr.	Søknaden gjelder	Vedtak 2018	Vedtak 2019	Byrådets forslag i Sak 1/2020	Sum 2017-2019
200	Elevorganisasjonen	174	300	310	784
210	Kommunalt foreldreutvalg	360	550	570	1 480
210	Leksehjelp (frivillige organisasjoner)	4 600	4 600	4 600	4 600
230	Ungt Entreprenørskap	600	600	620	1 820

8. BYUTVIKLING

Byutviklingssektoren omfatter kommunens planlegging og oppfølging innenfor arealforvaltning, byggesaker, kulturminnevern, bytransformasjon, eiendomsutvikling og områdepolitikk. Oppgavene innenfor dette området er sektorovergripende og utføres i all hovedsak av Byantikvaren, Eiendoms- og byfornyelsesetaten og Plan- og bygningsetaten.

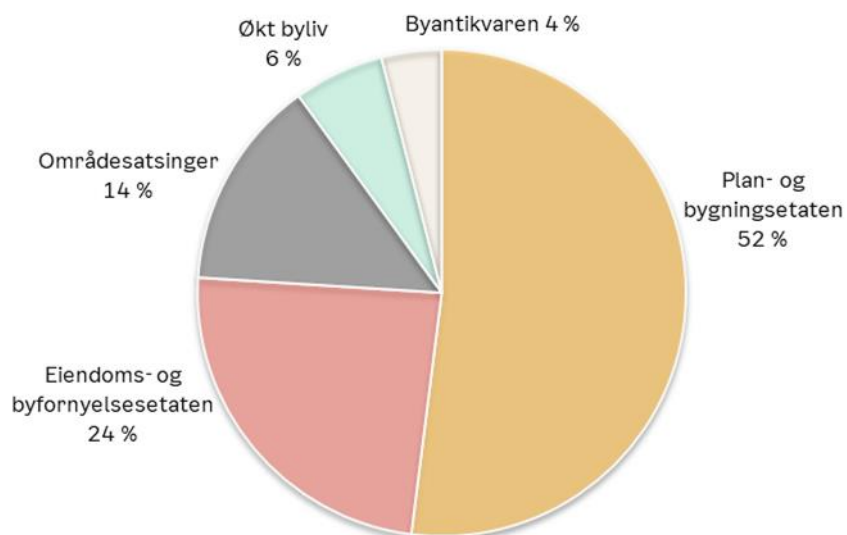
8.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for byutvikling

Figur 8.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for byutvikling

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett - økonomiplan			
		2020	2021	2022	2023
Sum utgifter	879,0	873,5	873,3	871,2	863,9
Sum inntekter	-351,6	-360,9	-373,7	-373,7	-373,7
Netto utgifter	527,3	512,6	499,6	497,6	490,2
Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett		1,3 %			

Brutto driftsutgifter for 2020 fordeler seg slik:

8.2 Byrådets ambisjoner for byutvikling

Byrådets visjon er en grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle. Basert på dette ønsker byrådet at byutviklingssektoren bidrar til at Oslo blir en grønn nullutslippsby som er god å bo i.

Et sentralt bidrag er en bærekraftig byutvikling med samordnet areal- og transportplanlegging gjennom oppfølging av handlingsprogrammet i regional plan for Oslo og Akershus. Fra 2020 slås Akershus, Østfold og Buskerud sammen til region Viken. Oslo kommune må søke tett samarbeid med Viken for at det gode samarbeidet over bygrensen om areal- og transportplanlegging kan utvikles videre. Ny kommuneplan (samfunnsdel med byutviklingsstrategi, vedtatt 30.01.2019) legger opp til fortetting i kollektivknutepunkter, langs eksisterende banestruktur, byutvikling innenfra og ut for å redusere bilbruk, og ved å tilrettelegge for økt kollektivbruk, sykkel og gange. Arbeidet med ny arealdel til kommuneplanen pågår.

Byrådet har utviklet et kriteriesett for vurdering av klimakonsekvenser i plan- og byggesaker. Kriteriesettet skal ha to funksjoner: Det skal være et verktøy for saksbehandlingen og synliggjøre effekt på klimagassutslipp og konsekvenser for klimatilpassing i plansakene. Verktøyet skal brukes i kommunens egenplanlegging og i dialog med forslagsstillere for innsendte planforslag. Kriteriesettet skal sikre at det gjøres kvalitative vurderinger av klimakonsekvenser i arealplanleggingen. Alle arealplaner skal sikre og bygge opp om Oslos klima- og miljømål.

Oslo er en by i vekst, og befolkningsøkningen forventes å fortsette i årene fremover. Befolkningsveksten skaper behov for boligbygging med tilhørende teknisk, sosial, kulturell og grønn infrastruktur. Byutviklingssektoren er en sentral aktør for tilrettelegging for boligbygging slik at byen får et variert og godt boligtilbud.

Byrådet legger til rette for utvikling av nye boliger og sørger for utarbeidelse av nye arealplaner som muliggjør områdeutvikling og sikrer gode kvaliteter. Transformasjon av tidligere næringsarealer er Oslos store arealreserve, og hovedvekten av nye boliger vil byrådet realisere innenfor de store transformasjonsområdene. Byutviklingen skal ha en aktiv kommunal styring gjennom kommunale egenplaner, som sikrer klimahensyn, kvalitet og stedstilpasning. De ulike områdene i byen har ulik grad av byggemodenhet, og det er viktig å velge den plantypen som er mest hensiktsmessig for rask utvikling av aktuelle områder.

Byrådet er opptatt av god og reell medvirkning. Medvirkningsprosessene må tilpasses planoppgaven og den lokale situasjonen. Bydelene er viktige medspillere som bindeledd mellom lokalbefolkning og kommunale etater. Byrådet ønsker en innovativ medvirkning hvor det tas i bruk nye teknologiske muligheter som AR, VR og 3D planlegging, samt mobiliseringstiltak rettet mot befolkningsgrupper som normalt ikke deltar.

Byrådet ønsker å utvide den kommunale boligpolitikken for å bidra til en mangfoldig by med gode boliger folk flest kan ha råd til. Byrådet har i 2019 lagt frem mål og strategier for byrådets videre arbeid med å utvikle boligpolitikken. Det skal i 2020 jobbes videre med gjennomføring av pilotprosjekter for å teste ut nye boligpolitiske virkemidler. Det er i budsjettet for 2020 satt av 4,0 mill. for å starte opp arbeidet med pilotene.

Byrådet vil videre sikre at forkjøpsrett på vegne av leietakerne kan benyttes gjennom bruk av kommunal forkjøpsrett i tråd med lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder. Bystyret vedtok også endringer i instruks for forkjøp i 2018, noe som bl.a. innebærer at Oslo kommune også skal vurdere forkjøp på egne vegne. Det ble også avdekket at en av de store eiendomsaktørene hadde unnlatt å melde inn flere overdragelser til Oslo kommune slik leiegårdsloven krever. Arbeidet med forkjøp følges opp.

Byrådet vil for øvrig støtte initiativ som fremmer kollektive boformer og by- og boligtypeløsninger som gir rom for fellesskap og møtesteder. For å sikre gode hverdagsmiljøer med et variert boligtilbud for ulike grupper, vil byrådet at kommunen også som grunneier, skal bidra til å påvirke utviklingen av mangfoldet i boligmarkedet. Byrådet vil også tilrettelegge for boliginnovasjon gjennom nye boligtyper tilpasset nye boformer.

Byrådet arbeider for økt byliv i sentrumskjernen der gange, sykkel, kollektiv, uteopphold og aktiviteter prioriteres. Dette skaper en varmere by med plass til alle. Handlingsprogram for økt byliv og områderegulering for gater og byrom i sentrum danner grunnlaget for endringen i bruken av gatearealene byrådet legger opp til. Byrådet samarbeider med staten og privat næringsliv i sentrum, blant annet gjennom samarbeidsorganet Levende Oslo for å skape gode gater og byrom som både ivaretar publikums og næringslivets interesser, samt bidrar til økt byliv og mer aktivitet.

ByKuben - Oslo senter for byøkologi, skal vise frem Oslo som klimavennlig miljøby, utgjøre et kunnskaps- og innovasjonssenter og fungere som et møtested for arbeid med klimavennlig byutvikling og bærekraftig byliv. Innovasjon innenfor alle områder vil være nødvendig for å virkeliggjøre det grønne skiftet i Oslo, sikre effektivitet og konkurransekraft, og nå Oslos klima- og miljømål. Bykuben har tre innsatsområder: 1 Byrom og byliv, 2 Sirkulær ressursbruk og 3 Vannets kretsløp. Fra 2020 vil ByKuben særlig prioritere byggebransjen, næringslivet og skoler for å skape nettverk og synergier rundt innsatsområdene.

Kommunen deltar i FutureBuilt-samarbeidet (10-årig program for å utvikle klimanøytrale bygg og byområder med høy kvalitet) med forbildeprosjekter som skal fremme klimasmart innovasjon i ulike bygg, herunder boliger. Byrådet arbeider for at fremtidige kommunale bygg skal omfattes av FutureBuilt og i hovedsak holde plusshus standard. Urban Future-konferansen 2019 markerte avslutningen på det 10-årige programmet. Konferansen inngikk i kommunens tiltak knyttet til Europeisk miljøhovedstad 2019. Byrådet anbefaler videreføring for perioden 2021-2030, se byrådssak 170/19, av 13.06.2019.

Økt utbygging og arealknapphet gir et press på den grønne infrastrukturen. Med økt befolkning er Marka og de grønne kvalitetene i byggesonen enda viktigere. Byrådet ønsker å bevare og styrke Oslos blågrønne omgivelser gjennom planlegging og har utviklet en metode (grøntregnskap) som overvåker utviklingen i byggesonen. Plan- og bygningsetaten har utviklet et sett av kriterier «Blå-grønn faktor» for å sikre overvannshåndtering og vegetasjon. Byutviklingen skal sikre Oslos blågrønne omgivelser og byens historiske og bevaringsverdige kvaliteter. Byrådet er opptatt av at naturens rolle i byen skal styrkes. Byens blågrønne elementer skal knyttes opp mot urbant landbruk/dyrking, grønne tak, klimatilpasninger, biologisk mangfold og rekreasjon. Byrådet vil fremme en byutvikling som skaper gode nærmiljøer og som gir livskvalitet og fremmer folkehelse.

En viktig ressurs for den voksende byen er undergrunnen. Hulrommene under bakken brukes til lagring, infrastruktur, rør og kabler som forsyner byen med nødvendige tjenester som transport, vann og avløp, elektrisitet og internett. Gjennom arbeidet med undergrunnsprosjektet, er det identifisert behov for tiltak på både lokalt og nasjonalt nivå. Arbeidet med kommunedelplan for undergrunnen er i juni 2019 i oppstartsfasen. Arbeidet med planen og styrking av kompetanseutvikling av undergrunnen vil pågå i årene fremover.

Byrådet er også opptatt av god forvaltning og etterdrift av kommunens nedlagte deponier, hvor fangst av klimagasser og håndtering av sigevann er viktig. Riktig forvaltning av de nedlagte deponiene er av stor betydning for klimaet, da gassoppsamling utgjør store volum.

Økt befolkning gir behov for utbygging av teknisk, sosial, kulturell og grønn infrastruktur, som barnehager, skoler, parker og grøntdrag. Byens begrensede byggesone gjør det utfordrende for kommunen å skaffe nok arealer til dette. Byrådet har utarbeidet en helhetlig, operativ og fleksibel eiendomsstrategi for kommunal eiendomsposisjonering som grunnlag for en langsiktig kjøpspolicy, slik at kommunen får en langsiktig og kostnadseffektiv arealberedskap for sine behov. I oppfølging av eiendomsstrategien er det nødvendig med god samhandling på tvers av sektorene for at kommunens behov skal avdekkes så tidlig som mulig, for å kunne sikre nødvendig areal, stimulere til økt sambruk og

bidra til ønsket byutvikling. Strategisk arealutnyttelse gjennom sambruk og samkjørte utbyggingsprosjekter er viktig for å øke arealeffektiviteten og for at Oslo kommune bedre skal nå sine klimamål. Eiendomsstrategien skal videre bidra til byutvikling og økt boligbygging gjennom strategiske eiendomskjøp og salg og skape incentiv til å utvikle mangfold i boligmarkedet. Byrådet vil tilrettelegge for å bruke midlertidighet og kunst/kultur for å igangsette utvikling.

Oslo er en mangfoldig by som rommer en stor variasjon av lokalmiljøer og boområder med ulike kvaliteter og kjennetegn. Samtidig som byen har fått en mer mangfoldig befolkning, har også de sosiale forskjellene økt. I likhet med andre storbyer opplever Oslo at enkelte områder står overfor komplekse utfordringer som skaper behov for å ta vare på og utvikle viktige kvaliteter i nærmiljøene. I slike områder er det som regel også en opphoping av beboergrupper med lav inntekt og andre levekårsutfordringer direkte eller indirekte knyttet til dette.

Byrådet har utviklet en områdepolitikk som skal bidra til at alle skal ha like muligheter til å kunne bo og vokse opp i gode og trygge nærmiljøer med god kvalitet. Områdepolitikken skal gi byrådet et samlet grep for å følge opp utsatte lokalområder i Oslo. Politikken skal sørge for at kommunen er i stand til å identifisere de områdene som har behov for et ekstra løft, og igangsette helhetlige og koordinerte innsatser for å sikre en positiv utvikling i de aktuelle områdene. Områdepolitikken skal også motvirke at nye områder utvikler seg i en negativ retning slik at de i fremtiden vil møte tilsvarende utfordringer som de mest utsatte lokalområdene står overfor i dag. Det viktigste virkemiddelet i områdepolitikken er områdesatsinger. I 2020 gjennomfører kommunen i samarbeid med staten områdesatsinger i Groruddalen, Oslo sør og Oslo indre øst.

Byrådet har et ansvar for å sikre at Oslo er en aldersvennlig by som er god for alle. Byrådet har trappet opp innsatsen for å planlegge og utvikle områder på en helhetlig måte, slik at det settes av arealer til gode møteplasser, torg, parker og trygge ferdselsårer for gående og syklende. Dette er byrom som er tilgjengelig for alle, og som særlig er viktig for barn og eldre i byen. På den måten sikrer vi at den fysiske byen inkluderer og tar vare på alle innbyggere. I arbeidet med de mest utsatte lokalområdene, vil byrådet utvide medvirkning og involvering av eldre i innsatsen i det geografiske området.

Saksbehandlingen i kommunen skal være effektiv. Kommunen har en utfordring med de lovbestemte fristene for innsendte reguleringsplaner. Byrådet har igangsatt ulike tiltak for å redusere saksbehandlingstiden. Plan- og bygningsetatens utviklingsenhet søker i samhandling med forslagsstiller innovative løsninger som kan implementeres løpende i øvrig plansaksbehandling. Det er viktig å skape samhandlingsformer som fungerer godt på tvers av sektorene for å sikre raskest og best mulig resultat. Byrådet vil gjennomgå gebyrregulativet til Plan- og bygningsetaten, bl.a. har en lovendring åpnet for å endre den svært lave selvkostdekningen for seksjonering (18,5 % i 2018).

Byrådet ønsker å ha kontinuerlig fokus på mulige digitale eller automatiserte løsninger, som bidrar til økt kvalitet eller effektiviserer saksbehandling og oppgaveløsning. Det forventes at virksomhetene har en overordnet digitaliseringsstrategi, som også redegjør for effektiviseringsgevinster. Flere virksomheter i kommunen bruker kart i ulike tjenester som de utvikler, drifter og forvalter selv. Å tilby en felles plattform for stedbunden informasjon som er tilgjengeliggjort og koordinert for alle som bruker kart i kommunen og hvor det kan utvikles tjenester på toppen, antas å kunne være kostnadsbesparende. Byrådet ønsker å se på muligheter for dette.

Tabell 8.1 Byrådets mål for byutvikling

Mål		Virksomheter som bidrar til måloppnåelse
1	Utvikle den grønne klimabyen; sikre Oslos blågrønne struktur og omgivelser, kulturminner og gode steds-, klima- og miljøkvaliteter	Plan- og bygningsetaten, Eiendoms- og byfornyelsesetaten, Byantikvaren
2	Tilrettelegge for økt boligbygging	Plan- og bygningsetaten, Eiendoms- og byfornyelsesetaten
3	Sikre at lokalområder har gode nærmiljø og oppleves som gode og trygge steder å bo og vokse opp	Byrådsavdeling for byutvikling
4	Sikre nødvendige arealer for kommunale behov og ivareta kommunens eieransvar og eierinteresser på en god og effektiv måte innenfor byutviklingssektoren	Eiendoms- og byfornyelsesetaten
5	Saksbehandlingen skal være effektiv, ha fokus på mulige digitale eller automatiserte løsninger og sikre involvering på tvers av sektorene	Plan- og bygningsetaten, Eiendoms- og byfornyelsesetaten, Byantikvaren

8.3 Byutviklingssektorens økonomiske rammer

Tabell 8.2 Økonomiplanoversikt med spesifikasjon av endringer

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Dok 3 - vedtatt økonomiplan netto ¹⁾	527,3	501,1	494,5	489,7	0,0
DOK 3 nettoramme første år videreført	527,3	527,3	527,3	527,3	527,3
+/- Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling	0,0	24,6	24,6	24,6	24,6
+/- Reelle endringer	0,0	-39,3	-52,3	-54,4	-61,8
=ØKONOMIPLAN (netto)	527,3	512,6	499,6	497,6	490,2
Endringer i prosent		-2,8 %	-5,3 %	-5,6 %	-7,0 %
Sum endringer		-14,7	-27,7	-29,8	-37,2

Spesifikasjon av "Reelle endringer"	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
+/- Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold	0,0	-7,1	-20,1	-20,5	-20,8
+/- Justering for engangstiltak	0,0	-27,5	-27,5	-27,5	-27,5
+/- Uspesifiserte rammeendringer	0,0	0,0	0,0	-1,7	-8,8
+/- Spesifiserte rammeendringer	0,0	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
Sum reelle endringer		-39,3	-52,3	-54,4	-61,8

1) 2019 prisnivå

Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling

Det vises til kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold

Det er innarbeidet en forventet besparelse i sektorens budsjettamme med henholdsvis 0,34 mill., 0,51 mill., 0,85 mill. og 1,19 mill. i økonomiplanperioden 2020-2023 knyttet til omlegging til digital sykemelding og ny visuell identitet.

Det er i budsjettet for 2020 innarbeidet økte leieinntekter/festeinntekter for 6,8 mill., deretter 9,6 mill. årlig fom. 2021. I tillegg er det innarbeidet økte gebyrinntekter med 10,0 mill. årlig fom. 2021.

Justering for engangstiltak

Det ble i budsjettet for 2019 innarbeidet totalt 75,5 mill. til bilfritt byliv/økt byliv. I sak 1/2019 ble det også innarbeidet 67,0 mill. årlig fom. 2020 til økt byliv. Bystyret reduserte denne bevilgningen med hhv. 4,0 mill. 2020, 8,0 mill. i 2021 og 10,0 mill. i 2022. Det foreslås budsjettet med 55,0 mill. til økt byliv i 2020.

Det ble i budsjettet for 2019 innarbeidet 2,0 mill. til utredning m.m. på Stubberud som del av klimapakke og totalt 9,0 mill. til kommunal boligpolitikk. Det er innarbeidet 4,0 mill. årlig til kommunal boligpolitikk i økonomiplanperioden 2020-2023.

Uspesifiserte rammeendringer

Samlet rammereduksjon for sektoren er på 1,7 mill. i 2022 og 8,8 mill. i 2023.

Spesifiserte rammeendringer

Det ble i budsjettet for 2018 og 2019 innarbeidet 12,0 mill., deretter 8,0 mill. årlig til klimatiltak byutvikling. Endringen fra 2019 til 2020 vises som en reduksjon på 4,0 mill.

Det ble i budsjettet for 2019 innarbeidet 0,5 mill., deretter 2,0 mill. årlig til Byantikvaren for at etaten skal ivareta oppgaver på kulturminnefeltet som overføres fra Riksantikvaren til fylkeskommunene, herunder også Oslo, som følge av regionreform. Endringen fra 2019 til 2020 vises som en økning på 1,5 mill. Det ble i budsjettet for 2019 også innarbeidet 4,0 mill., deretter 8,0 mill. årlig til Eiendoms- og byfornyelsesetaten da etaten skal overta ansvaret for etterdriften av Grønmodeponiet fra Renovasjonsetaten sommeren 2019. Endringen fra 2019 til 2020 vises som en økning på 4,0 mill.

Det er i budsjettet for 2020 innarbeidet en samlet reduksjon på Plan- og bygningsetaten på 6,2 mill.

Tabell 8.3 Netto driftsbudsjett per kapittel - Byutvikling

							Beløp i mill.
Netto driftsbudsjett		Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Endring 2019 - 2020
400	Eiendoms- og byfornyelsesetaten (BYU)	40,2	35,9	33,0	32,4	30,3	-4,4
481	Oslo sør-satsingen (BYU)	28,5	28,5	28,5	28,5	28,5	0,0
482	Groruddalsatsingen (BYU)	57,0	57,0	57,0	57,0	57,0	0,0
483	Oslo indre øst-satsingen (BYU)	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	0,0
490	Økt byliv (BYU)	75,5	55,0	55,0	54,8	54,0	-20,5
520	Byantikvaren (BYU)	30,2	33,1	33,0	33,0	32,6	2,9
609	Plan- og bygningsetaten (BYU)	262,6	269,9	259,8	258,6	254,4	7,3
Sum		527,3	512,6	499,6	497,6	490,2	-14,7

For nærmere informasjon vises det til særskilt omtale av driftsbudsjettet under det enkelte kapittel.

Tabell 8.4 Brutto investeringsbudsjett per kapittel - Byutvikling

					Beløp i mill.
Brutto investeringsbudsjett		Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
416	Fornebu-utbyggingen (BYU)	10,0	0,0	0,0	0,0
425	Andre utbyggingsformål (BYU)	142,0	146,0	132,0	132,0
609	Plan- og bygningsetaten (BYU)	6,0	6,0	6,0	6,0
Sum		158,0	152,0	138,0	138,0

På kap. 416 Fornebu-utbyggingen er det innarbeidet midler i samsvar med oppdaterte planer for utbyggingen av infrastrukturen mv. på Fornebu.

På kap. 425 Andre utbyggingsformål er det innarbeidet 100,0 mill. årlig til kjøp av arealer/eiendommer som ledd i transformasjon og tilrettelegging for bolig- og byutvikling, 20,0 mill. årlig til kontraktsforpliktete kjøp, 10,0 mill. årlig til opprustning av torg og møteplasser og 2,0 mill. årlig til mindre rehabiliteringstiltak på eiendommer forvaltet av Eiendoms- og byfornyelsesetaten. I tillegg er det innarbeidet 10,0 mill. til investeringstiltak på kulturhuset Hausmania i 2020 og 14,0 mill. til prosjektet Langøyene i 2021.

På kap. 609 Plan- og bygningsetaten er det innarbeidet 6,0 mill. årlig til ajourhold og modernisering/IKT.

8.4 Eiendoms- og byfornyelsesetaten

Tabell 8.5 Driftsbudsjett – Eiendoms- og byfornyelsesetaten

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
400 Eiendoms- og byfornyelsesetaten (BYU)			
10 Lønn og sosiale utgifter	127 980	122 988	128 277
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	110 408	68 686	67 402
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	203	0	0
14 Overføringsutgifter	26 907	13 731	13 992
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	21 442	0	0
Sum utgifter	286 940	205 405	209 671
16 Salgsinntekter	-223 820	-106 276	-113 076
17 Refusjoner	-22 597	-57 404	-59 184
18 Overføringsinntekter	-32	-1 494	-1 540
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-21 487	0	0
Sum inntekter	-267 937	-165 174	-173 800
Netto utgifter	19 003	40 231	35 871

1 Ansvarsområde

Eiendoms- og byfornyelsesetaten skal bidra til at Oslo blir en funksjonell og klimavennlig nullutslippsby med flere boliger og bedre bomiljø, i tillegg til å bidra til byutvikling i tråd med gjeldende kommuneplan.

Etaten ivaretar bykassens eierrolle for grunneiendom og er ansvarlig for eiendomsforvaltning, utvikling, kjøp, salg, samt eventuell ekspropriasjon til kommunale formål. Etaten bidrar også til gjennomføring av byutvikling gjennom koordinering av utbyggingsprosesser, inngåelse av utbyggingsavtaler, kjøp av eiendom til kommunale formål og strategiske kjøp med hensikt å fremme ønsket byutvikling.

Etaten er pålagt oppgaver etter plan- og bygningsloven, konsesjonsloven, lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder og lov om oreigning av fast eiendom (ekspropriasjon). Etaten skal inneha kompetanse om boligmarkedet og boligbygging, herunder hvordan kommunen kan bruke eiendommer i etatens portefølje til å fremme kommunens boligpolitikk.

2 Situasjonsbeskrivelse

Etatens kjerneoppgave er som grunneier å ha ansvaret for forvaltning, utvikling og salg av eiendommer og ledigstilte bygg som ikke skal brukes i kommunal tjenesteproduksjon, samt kjøp av eiendommer til kommunale formål eller for å fremme ønsket byutvikling. Etaten tilrettelegger og byutvikler større områder med både kommunal og privat grunn gjennom regulering, eiendomsutvikling og fremforhandling av utbyggingsavtaler med private grunneiere som bidrar til å finansiere offentlig infrastruktur som veier, friområder, idretts-, fritids- og kulturtiltak i utviklingsområder. Etatens arbeid inkluderer også

markedsanalyse, kartlegging av behov for kommunal infrastruktur og vurdering av gjennomføringsmodeller. Etaten innhenter informasjon fra andre kommunale eiendomsforvaltere, utarbeider oversikter over ledige eiendommer og avklarar alternativ kommunal bruk, utvikling, regulering og/eller salg.

Befolkningsvekst fører til økt behov for sosial og kommunalteknisk infrastruktur, arealer til idrettsformål og grøntstruktur. Også i årene som kommer må kommunen sikre arealer til kommunale formål som skoler, barnehager, omsorg m.m. Etatens rolle som strategisk eier er styrket gjennom ansvar for oppfølging av eiendomsstrategi, kommunens strategiske eiendomskjøp og som koordinerende virksomhet for ledigstilt eiendom. Etaten fremskaffer eiendommer dels gjennom kjøp i markedet og dels ved omdisponering/utvikling av kommunal eiendom. Etatens eiendomsversikter vil sammen med behovsversikter fra de ulike sektorene, være sentrale verktøy for planlegging og gjennomføring av eiendomsutvikling og kjøp i årene fremover. Strategisk arealutnyttelse gjennom sambruk og samkjørte utbyggingsprosjekter med hensikt å øke arealeffektiviteten, løser flere kommunale arealbehov kostnadseffektivt og bidrar til å nå Oslos byutviklings- og klimamål.

Oslo kommune er en stor grunneier og fokus på god forvaltning og utvikling av kommunal grunneiendom blir prioritert. Gode oversikter over kommunens eiendomsportefølje skal bidra til bedre utnyttelse av eiendommene. Etaten står for forvaltning og utleie av bykassens grunneiendommer, tomtearealer og bygninger som ikke forvaltes av annen kommunal virksomhet. Etaten leier ut areal og bygninger i påvente av ny regulering, alternativ kommunal bruk eller salg. Etaten er operasjonelt ansvarlig for oppfølging og effektiv gjennomføring av byrådets eiendomsstrategi.

Etaten kartlegger og overvåker forurensset bykassegrunn, samt iverksetter eventuelle tiltak for å hindre uønsket påvirkning av miljøet fra forurensede lokaliteter.

Etaten administrerer og koordinerer arbeidet med «Levende Oslo», et samarbeidsorgan mellom Oslo kommune, staten og næringslivet, for å gjøre Oslo sentrum mer attraktivt og tilgjengelig.

Tabell 8.6 Nøkkeltall for Eiendoms- og byfornyelsesetaten

Eiendoms- og byfornyelsesetaten	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Tomtefestekontakter	632	620	623	623	623
Tomteleiekontrakter	758	486	473	473	481
Antall områdeplaner/reguleringsplaner	2	2	0	2	0

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 Utvikle den grønne klimabyen; sikre Oslos blågrønne struktur og omgivelser, kulturminner og gode steds-, klima- og miljøkvaliteter.

Tiltak 1:

Regulere egen eiendom til nye grønt og aktivitetsområder

Tiltak 2:

Redusere utslipp av deponigass

Tabell 8.7 Resultatindikator – mål 1

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Regulerte eiendommer med friområde, park, torg eller idrettsareal*				3
Reduksjon i utslipp av klimagass (metan)*				160 000 m3

* Ny resultatindikator fra 2020

Mål 2 Tilrettelegge for økt boligbygging

Tiltak 1:

Utarbeide utbyggingsavtaler

Tiltak 2:

Vurdere behov for rekkefølgekrav i reguleringssaker

Tiltak 3:

Gjennomføre strategiske kjøp for å fremme byutvikling

Tiltak 4:

Regulere og utvikle egne eiendommer

Tabell 8.8 Resultatindikatorer – mål 2

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall inngåtte utbyggingsavtaler	18	7	15	15
Rekkefølgekrav – andel saker som blir vurdert	100 %	100 %	100 %	100 %
Fremme saker om strategiske kjøp			2	2
Antall regulerte eiendommer	2	0	3	4
Antall boliger i vedtatte reguleringssaker*				400

* Ny resultatindikator fra 2020

Mål 4 Sikre nødvendige arealer for kommunale behov og ivareta kommunens eieransvar og eierinteresser på en god og effektiv måte innenfor byutviklingssektoren

Tiltak 1:

Erverv av eiendom til kommunale formål

Tiltak 2:

Ajourføre oversikter over kommunale behov og ledige eiendommer, samt avklare alternativ kommunal bruk eller salg/utleie

Tiltak 3:

Forvalte feste- og utleiekontrakter

Tiltak 4:

Sørge for at aktuelle virksomheter informeres om alle forkjøpssaker for vurdering av forkjøp på vegne av kommunen selv

Tabell 8.9 Resultatindikatorer – mål 4

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Erverv (kjøp)*	659 mill.	524 mill.	900 mill.	1 000 mill.
Ant eiend avklart komm bruk, salg, utleie	14	11	10	10
Oversikt komm behov og ledige eiendommer		100 %	100 %	100 %
Festetomter - inntekt	78 mill.	78 mill.	66 mill.	68 mill.
Utleie - inntekt	129 mill.	132 mill.	134 mill.	141 mill.
Andel forkjøpssaker sendt til vurdering			100 %	100 %

* Beslutning og forhandling med ulike eiendomsaktører er tidkrevende. Det er viktig å se måltall/midler til kjøp over flere år.

Mål 5 Saksbehandlingen skal være effektiv, ha fokus på mulige digitale eller automatiserte løsninger og sikre involvering på tvers av sektorene

Tiltak 1:

Følge opp tverrsektorielle tiltak i eiendomsstrategien

Tiltak 2:

Digitalisere og effektivisere rutiner og prosesser for å øke kvalitet og effektivitet i saksbehandling

Tabell 8.10 Resultatindikatorer – mål 5

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Videreføre/delta i ulike samarbeidsarenaer, herunder å være sekretariat, samt lede prosjektgruppe for oppfølging av byrådets eiendomsstrategi			regelmessig	regelmessig
Beslutte digital strategi for perioden 2020-2024*				2. halvår

* Ny resultatindikator fra 2020

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 5,6 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,9 mill. høyere enn i 2019.

Det er innarbeidet en forventet besparelse i etatens budsjettramme med henholdsvis 0,1 mill., 0,2 mill., 0,3 mill. og 0,5 mill. i økonomiplanperioden 2020-2023 knyttet til omlegging til digital sykemelding og ny visuell identitet. Det er i budsjettet for 2020 innarbeidet økte leieinntekter/festeinntekter for 6,8 mill., deretter 9,6 mill. årlig fom. 2021.

Det ble i budsjettet for 2019 innarbeidet 4,0 mill., deretter 8,0 mill. årlig da etaten overtar ansvaret for etterdriften av Grønmodeponiet fra Renovasjonsetaten sommeren 2019. Endringen fra 2019 til 2020 vises som en økning på 4,0 mill. Dette er bykassens andel av kostnadene. I tillegg bidrar renovasjonsfondet med 1,5 mill. i 2019, deretter 3,0 mill. årlig som delfinansiering av etterdriftskostnaden. Det ble i budsjettet for 2019 også innarbeidet 2,0 mill. til utredning m.m. på Stubberud som del av klimapakke og totalt 9,0 mill. til kommunal boligpolitikk 2019. Det foreslås at det innarbeides 4,0 mill. årlig i hele økonomiplanperioden til kommunal boligpolitikk.

Tabell 8.11 Øremerkede kommunale midler for Eiendoms- og byfornyelsesetaten

		Beløp i 1 000 kr
Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.400.06	Kommunal boligpolitikk	4 000

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet. Midlene forutsettes brukt i 2020 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke fullt ut anvendes, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

8.5 Fornebu-utbyggingen

Tabell 8.12 Investeringsbudsjett – Fornebu-utbyggingen

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
416 Fornebu-utbyggingen (BYU)				
01	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	13	15 500	10 000
04	Overføringsutgifter	-616	0	0
	Sum utgifter	-603	15 500	10 000
06	Salgsinntekter	-12 673	-10 000	-10 000
	Sum inntekter	-12 673	-10 000	-10 000
	Netto utgifter	-13 276	5 500	0

Tabell 8.13 Investeringsoversikt – Fornebu-utbyggingen

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Fornebu-utbyggingen (BYU)									
Prosjektnummer og navn:									
100165	Investeringer Fornebu			10 000	0	0	0		1/01 - 4/20
	Sum investeringsutgifter			10 000	0	0	0		
	Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			10 000	0	0	0		

Investeringene på Fornebu har blitt styrt gjennom et felles infrastrukturprosjekt og et prosjekt for opprydding av forurensing. Prosjektene er gjennomført i regi av staten (v/Statsbygg) og Oslo kommune. Oslo kommune og Fornebu Boligspare AS inngikk i 2001 kjøpekontrakt om overdragelse av Oslo kommunes eiendomsmasse på Fornebu. I henhold til kjøpekontrakten overtar kjøper de enkelte delområder mot betaling. Partene har senere inngått endringsavtaler, oppgjørsavtaler mv. til kjøpekontrakten. I henhold til kjøpekontrakten med senere endringer ble siste hovedoppgjør gjennomført ved årsskiftet 2015-2016, med overføring av resten av eiendomsmassen på Fornebu til OBOS. I tillegg er det avtalt at Oslo kommune skal ha tilbakebetalt en andel av OBOS' fortjeneste ved salg av husbankboliger. Beløpet forfaller til betaling i takt med at boligene bygges. De årlige forfallsbeløpene er usikre, da de avhenger av utbyggingsaktivitet og type boliger som bygges. Dette styres av utbygger. Beløpet er begrenset til 125,0 mill. (2005-kr). Antatte innbetalinger i perioden 2020-2022 settes til 10,0 mill. årlig, mens det for 2023 (og senere år) settes til totalt 20,0 mill.

Statsbygg og Oslo kommune vil i løpet av 2019 avvikle og gjøre opp dagens prosjektorganisasjon for infrastrukturutbyggingen på Fornebu. Resterende forpliktelser vil bli gjennomført av utbyggere på området i samsvar med inngåtte avtaler. Det gjennomføres en foreløpig sluttavregning i 2019, som innebærer at Oslo kommune betaler Statsbygg om lag 82 mill. I tillegg foreslås det å innarbeide 10,0 mill. i budsjettet for 2020 til endelig sluttavregning.

8.6 Andre utbyggingsformål

Tabell 8.14 Investeringsbudsjett – Andre utbyggingsformål

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
425 Andre utbyggingsformål (BYU)				
01	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	34 521	153 800	142 000
04	Overføringsutgifter	91 413	0	0
	Sum utgifter	125 934	153 800	142 000
06	Salgsinntekter	-102 467	-75 000	-75 000
07	Refusjoner	-65 624	-18 760	-2 400
08	Overføringsinntekter	-15 412	0	0
	Sum inntekter	-183 503	-93 760	-77 400
	Netto utgifter	-57 569	60 040	64 600

Tabell 8.15 Investeringsoversikt – Andre utbyggingsformål

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Andre utbyggingsformål (BYU)									
Prosjektnummer og navn:									
106017	Kontraktsforp.kjøp			20 000	20 000	20 000	20 000		
107009	Eiendomsserverv/-kjøp, initiere transform. m.v.			100 000	100 000	100 000	100 000		
109004	Opprustning torg og møteplasser			10 000	10 000	10 000	10 000		
117012	Langøyene	166 000	152 000	0	14 000	0	0	0	1/17 - 4/21
118005	Haus (kulturhus)	76 000	66 000	10 000	0	0	0	0	2/16 - 4/20
119004	Rehabilitering			2 000	2 000	2 000	2 000		
	Sum investeringsutgifter			142 000	146 000	132 000	132 000		
109004	Opprustning torg og møteplasser	Investeringsmoms		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000		
117012	Langøyene	Investeringsmoms		0	-2 800	0	0		
119004	Rehabilitering	Investeringsmoms		-400	-400	-400	-400		
	Sum kapittel finansiering			-2 400	-5 200	-2 400	-2 400		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			139 600	140 800	129 600	129 600		

Avsetningen til strategisk eiendomskjøp ble i 2019 tatt ut av investeringsbudsjettet. Det ble i stedet gjort en avsetning i driftsbudsjettet, se kap. 192 Diverse avsetn. og tilfeldige inntekter, for å dekke rentekostnader tilsvarende lånefinansiering av eiendomskjøp for 900,0 mill. årlig. Ordningen foreslås videreført i hele økonomiplanperioden. Investeringsmidler til strategisk eiendomskjøp vil først komme inn i budsjettet når det foreligger et konkret kjøp. Disse eiendomskjøpene skal primært være tomter til kommunale formål som skoler, barnehager og omsorgsinstitusjoner, kjøp av grunneiendommer for å utløse boligbygging i transformasjonsområder, fortetting/utbedring i eksisterende boligområder, samt kjøp av tilgrensede eiendommer for å øke eiendomsverdier. Byrådet har utarbeidet en helhetlig, operativ og fleksibel eiendomsstrategi for kommunal eiendomsposisjonering som grunnlag for en langsiktig kjøpspolicy, slik at kommunen får en langsiktig og kostnadseffektiv arealberedskap for sine behov.

Dersom etaten erverver eiendommer med et større vedlikeholdsetterslep vil disse normalt ikke kunne settes i stand for midlertidig utleie innenfor etatens ordinære budsjett. Ved erverv av slike eiendommer må nødvendige midler bevilges. Dette for å sikre at kjøpsobjektene kan settes i stand for midlertidig utleie

slik at man kan gjennomføre forsvarlig drift og vedlikehold av eiendommene i forvaltnings-perioden, inntil eiendommene er utbygget til ønskede kommunale formål.

Det er innarbeidet 100,0 mill. årlig til kjøp av arealer/eiendommer som ledd i transformasjon og tilrettelegging for bolig- og byutvikling, og 20,0 mill. årlig til kontraktsforpliktete kjøp. Midlene brukes til gjennomføring av kontraktsforpliktete kjøp, innløsninger som følge av reguleringsvedtak, makeskifter og erstatninger ved rettssaker og ekspropriasjoner. Det er også innarbeidet 10,0 mill. årlig til opprustning av torg og møteplasser, 2,0 mill. årlig til mindre rehabiliteringstiltak på eiendommer forvaltet av Eiendoms- og byfornyelsesetaten, samt 10,0 mill. til investeringstiltak på kulturhuset Hausmania og 14,0 mill. til prosjektet Langøyene.

Langøyene fungerte som Oslo kommunes avfallsdeponi i perioden 1908-48. Ved behandling av budsjett 2017, ble det vedtatt å sette av midler til prosjekt Langøyene med en samlet investeringsramme på 304,0 mill., hvorav ½-parten forutsettes finansiert over bykassen og ½-parten av renovasjonsfondet. Anbefalinger fra KS2 tilsier at investeringsrammen heves til 332 mill. (P85), og tiltakene igangsettes 2019 og avsluttes før sommeren 2021. Ved gjennomføring av prosjektet etableres det en permanent sikring av det gamle deponiet, samtidig som det tilrettelegges for økt friluftsliv- og rekreasjonsbruk. Byrådet arbeider samtidig med en vann-/avløpsløsning for øyene i indre Oslofjord. Tiltakene vil samlet sett gi et betydelig kvalitetsløft for friluftsliv-, rekreasjons- og bademuligheter for byens innbyggere.

Eiendomssalg foreslås satt til 75,0 mill. årlig for perioden 2020-2023. Samlet eiendomssalg for økonomiplanperioden blir med det 300,0 mill., i all hovedsak forutsatt realisert ved salg av eiendommer som ikke egner seg til annen kommunal bruk; ferdig klargjorte nærings- og boligtomter, utviklingseiendommer, grunneiendommer mv.

8.7 Områdesatsinger

Tabell 8.16 Driftsbudsjett – Områdesatsinger

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
481 Oslo sør-satsingen (BYU)			
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	7 000	28 500	28 500
14 Overføringsutgifter	538	0	0
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	463	0	0
Sum utgifter	8 000	28 500	28 500
18 Overføringsinntekter	-13 960	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-463	0	0
Sum inntekter	-14 423	0	0
Netto utgifter	-6 423	28 500	28 500

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
482 Groruddalsatsingen (BYU)			
10 Lønn og sosiale utgifter	1 082	0	0
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	34 444	0	57 000
14 Overføringsutgifter	10 590	57 000	0
Sum utgifter	46 116	57 000	57 000
17 Refusjoner	-227	0	0
18 Overføringsinntekter	-37 390	0	0
Sum inntekter	-37 617	0	0
Netto utgifter	8 499	57 000	57 000

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
483 Oslo indre øst-satsingen (BYU)			
10 Lønn og sosiale utgifter	285	0	0
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	19 827	33 300	33 300
14 Overføringsutgifter	3 301	0	0
Sum utgifter	23 413	33 300	33 300
17 Refusjoner	-67	0	0
18 Overføringsinntekter	-24 550	0	0
Sum inntekter	-24 617	0	0
Netto utgifter	-1 204	33 300	33 300

1 Ansvarsområde

En områdesatsing er en helhetlig og tverrfaglig innsats som rettes mot et geografisk avgrenset område, som et supplement til ordinære tjenester og virkemidler på statlig og kommunalt nivå. Områdesatsinger gjennomføres i de mest utsatte lokalområdene i Oslo, og skal bidra til varige forbedringer i nærmiljøene og i de lokale tjenestene.

Områdesatsinger er det sentrale virkemiddelet innenfor byrådets områdepolitikk, jf. byrådssak 176/17, vedtatt av bystyret 25.10.2017. Som følge av byrådets vedtak om en egen politikk for utsatte områder, skal kommunen overvåke og identifisere negativ utvikling i byens lokalområder, igangsette innsatser enten i form av områdesatsinger eller andre tiltak, samt sørge for at kommunen jobber forebyggende for å unngå at nye eller etablerte områder får en negativ utvikling. Videre innebærer vedtaket at de utvalgte lokalområdene som omfattes av satsingene, positivt forskjellsbehandles og prioriteres også gjennom andre ekstraordinære satsinger samt over ordinære budsjetter.

Oslo kommune gjennomfører i samarbeid med staten frem til og med 2026 tre områdesatsinger i Oslo; Groruddalssatsingen, Oslo sør-satsingen og Oslo indre øst-satsingen. Totalt er seks bydeler omfattet av satsingene i 2020. Byrådsavdeling for byutvikling har ansvar for overordnet oppfølging og koordinering av arbeidet med satsingene. Byrådsavdelingen leder programeiergruppen, som består av involverte byrådsavdelinger og departementer, og ivaretar sekretariatsoppgaver i denne gruppen, samt i programstyret for Delprogram nærmiljø. I tillegg omfatter ansvarsområdet samordning av de kommunale aktørene i satsingen og samordning og koordinering av samarbeidet med de statlige aktørene. Oppfølging av Delprogram sysselsetting og Delprogram oppvekst og utdanning ligger til henholdsvis Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid og Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap. Ansvar for planlegging, oppfølging og gjennomføring av prioriterte tiltak tilligger de aktuelle bydelene og etatene.

2 Situasjonsbeskrivelse

I Oslos mest utsatte lokalområder ser man en befolkningssammensetning der langt flere enn Oslo-snippet har svært svak økonomi, bor trangt, kun har fullført grunnskole, har manglende tilknytning til arbeidslivet, redusert funksjonsevne og kort botid i Norge. Områdene kjennetegnes derfor også av et større press på de lokale tjenestene. I tillegg kjennetegnes ofte de fysiske omgivelsene av et dårligere vedlikeholdt byrom og mangel på møteplasser.

Groruddalssatsingen startet i 2007, og ble fra og med 2017 forlenget med en tiårsperiode. Innretningen av satsingen ble i 2017 endret, ved at tjenesteutvikling har fått større plass, sammen med nærmiljøutvikling, organisert som områdeløft. Områdesatsingene er organisert i tre delprogram:

- Delprogram nærmiljø
- Delprogram sysselsetting
- Delprogram oppvekst- og utdanning

Handlingsprogram Oslo sør 2007-2017 ble avløst av Oslo sør-satsingen fra og med 2018. Områdeløft Tøyen, som også Grønland ble innlemmet i fra og med 2017, ble avsluttet ved utgangen av 2018 og en ny Oslo indre øst-satsing som også skal vare til og med 2026, startet i 2019. Alle tre områdesatsinger er fra og med 2019 på overordnet nivå samorganisert, med felles føringer og overordnede mål.

I 2020 videreføres områdeløftene i følgende lokalområder innenfor de tre områdesatsingene: Trosterud-Haugerud, Veitvet-Sletteløkka, Linderud, Romsås, Vestli, Stovner sentrum, Haugenstua, Tøyen-Grønland, Bjørnerud og Holmlia syd. I tillegg vil det kunne vurderes oppstart av nye områdeløft i andre områder.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Hovedmålet for områdesatsingene i Oslo er at programmet skal bidra til varige forbedringer av tjenester og nærmiljøkvaliteter i områder der behovene er størst, slik at flere beboere i disse områdene blir økonomisk selvstendige og aktivt deltagende i lokalsamfunn og storsamfunn. Flere skal sikres gode oppvekstsvilkår, flere skal fullføre videregående opplæring, flere skal komme ut i ordinært arbeid og flere skal få varig tilknytning til arbeidslivet. Overordnede mål innenfor delprogrammene er operasjonalisert i form av delmål eller spesifiserte innsatsområder i de respektive delprogrammenes styrer og arbeidsgrupper.

Mål 3 Sikre at lokalområder har gode nærmiljø og oppleves som gode og trygge steder å bo og vokse opp

Tiltak 1:

Sikre en god og effektiv gjennomføring av områdesatsingene

Tiltak 2:

Følge opp og videreutvikle strategiene i områdepolitikken

Tabell 8.17 Resultatindikatorer – mål 3

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel av tildelte midler til områdesatsingene som er fordelt til tiltak i løpet av året	73 %	79 %	100 %	100 %
Andel statistiske data i monitoreringssystem for å følge med på utvikling i alle lokalområder i Oslo som er oppdatert i løpet av året			100 %	100 %

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det foreslås å bevilge totalt 118,8 mill. årlig til områdesatsingene. Foreløpig er de tre bevilgningene lagt på driftsbudsjettet. Byrådet vil avklare fordeling mellom drift og investeringer når handlingsprogrammene med forslag til tiltak er utarbeidet.

Tabell 8.18 Øremerkede kommunale midler for områdesatsingene

		Beløp i 1 000 kr
Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.481.01	Oslo sør-satsingen	28 500
2.482.01	Groruddalssatsingen	57 000
2.483.03	Oslo indre øst-satsingen	33 300

Oppført beløp er årets bevilgning til hver av områdesatsingene. Midlene forutsettes brukt i 2020 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke fullt ut anvendes, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

8.8 Økt byliv

Tabell 8.19 Driftsbudsjett – Økt byliv

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
490 Økt byliv (BYU)				
11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	0	75 500	55 000
Sum utgifter		0	75 500	55 000
Sum inntekter		0	0	0
Netto utgifter		0	75 500	55 000

1 Ansvarsområde

Byrådet fortsetter arbeidet med å skape en grønnere og mer levende by med plass for alle. Program bilfritt byliv, som ble opprettet i 2017 og vært ledet av Plan- og bygningsetaten, avsluttes i 2019. En videre satsning på økt byliv etter 2019 vil være knyttet til oppfølging av Handlingsprogram for økt byliv og Områderegulering av gater og byrom i Oslo sentrum.

2 Situasjonsbeskrivelse

Byrådet vil ha en mer levende by. En by hvor menneskene står i sentrum, hvor det er mer plass til barn som leker, grønne lunger, sykkeltilrettelegging og kulturaktiviteter. Program Bilfritt byliv ble opprettet med mål om å skape et bedre bymiljø og økt byliv innenfor Ring 1 i løpet av bystyreperioden, hvor et bilfritt sentrum skulle være et virkemiddel. Målet tilsa at programmet skulle vare ut 2019. Målet for satsningen på økt byliv etter 2019 er knyttet til hovedmålene i Handlingsprogram for økt byliv, jf. bystyrets vedtak i sak 258, av 05.09.2018, (byrådssak 42/18) «Mål og strategier for økt byliv i Oslo sentrum». Handlingsprogrammet har et 10 års perspektiv og inneholder analyser, strategier og forslag til ulike tiltak som i sum vil medvirke til bedre bymiljø og økt byliv i Oslo sentrum. Tiltakene i satsningen på økt byliv etter 2019 skal samsvare med formålene i Områdereguleringen av gater og byrom i Oslo sentrum, jf. bystyrets vedtak i sak 200, av 19.06.2019, (byrådssak 49/19) «Byliv for alle - Områderegulering med konsekvensutredning for gater og byrom i Oslo sentrum».

Bevilgningen til satsningen på økt byliv er samlet på kap. 490 Økt byliv (BYU). Midlene vil bli budsjettjustert til aktuelle virksomheter på bakgrunn av vedtatte handlingsplaner.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Satsing på økt byliv har som formål å gjøre bylivet i Oslo sentrum mer mangfoldig og variert.

Mål 1 Utvikle den grønne klimabyen; sikre Oslos blågrønne struktur og omgivelser, kulturminner og gode steds-, klima- og miljøkvaliteter

Tiltak 1:

Gjennom fysiske tiltak og samarbeid med bylivsaktørene skape økt byliv og bedre bymiljø

Tabell 8.20 Resultatindikatorer – mål 1

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Hvor godt liker innbyggerne å være ute på gater og plasser i sentrum (snitt på skala 1-5)	3,9	3,8	>3,9	>3,9
Hvor fornøyd er innbyggerne med folkelivet, stemningen i sentrum (snitt på skala 1-5)	3,7	3,7	>3,8	>3,8

Utgangspunktet for resultatrapportering på indikatorene vil være oppfølging av «nå-situasjons»-målingen som ble utført i 2017 og hvor årlige resultatrapporteringer vil bli gjennomført på samme måte som «nå-situasjons»-målingen.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det foreslås budsjettert med 55,0 mill. til økt byliv i 2020.

Byrådet vil avklare fordeling mellom drift og investeringer når detaljert handlingsplan med forslag til tiltak er utarbeidet.

Tabell 8.21 Øremerkede kommunale midler for økt byliv

		Beløp i 1 000 kr
Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.490.02	Økt byliv	55 000

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet. Midlene forutsettes brukt i 2020 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke fullt ut anvendes, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

8.9 Byantikvaren

Tabell 8.22 Driftsbudsjett – Byantikvaren

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
520	Byantikvaren (BYU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	28 122	25 433	28 681
11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	4 817	5 067	5 004
14	Overføringsutgifter	4 739	2 159	1 885
	Sum utgifter	37 678	32 659	35 570
16	Salgsinntekter	-1 833	-1 000	-1 000
17	Refusjoner	-1 479	-1 469	-1 519
18	Overføringsinntekter	-2 742	0	0
	Sum inntekter	-6 054	-2 469	-2 519
	Netto utgifter	31 624	30 190	33 051

1 Ansvarsområde

Byantikvaren ivaretar de antikvariske interessene i Oslo og er kommunens rådgiver i saker som behandles etter plan- og bygningsloven. Byantikvaren har ansvaret for statlige oppgaver delegert etter kulturminneloven og administrerer tilskuddsmidler til istandsetting av fredede og verneverdige bygninger.

Byantikvaren arbeider for at Oslos lange og mangfoldige historie skal gjenspeiles i utvalget av bevarte bygninger, anlegg, bygningsmiljøer og kulturlandskap.

Etaten utarbeider alternative planforslag der det er nødvendig, saker hvor det er lagt ned midlertidig forbud mot tiltak prioriteres særskilt. Etaten utarbeider verneplaner og fredningssaker, samt yter service, rådgivning til publikum og formidler forståelse av byens historie.

2 Situasjonsbeskrivelse

Hovedmengden av saksbehandlingsressursene hos Byantikvaren er knyttet til uttalelser i plan-, bygge- og rivesaker, samt arbeidet med arkeologiske registreringer i regulerings- og byggesaker og formidling av tilskudd til verneverdige bygninger. Uttalelser til plan- og byggesaker blir prioritert, da disse har lovpålagte tidsfrister. Saksbehandlingstiden i etaten har økt de siste årene og ligger per 31.05.2019 litt over måltallet på 30 dager. Byantikvaren har over tid opplevd jevnt økende saksmengde, mer krevende sakskomplekser samt større krav til deltakelse i komplekse byutviklingsprosesser m.v. For å sikre at Byantikvaren opprettholder tilstrekkelig saksbehandlingskapasitet til å ivareta/avklare kulturminneverninteresser finner byrådet det nødvendig med en styrking av etatens driftsbudsjett.

Fra 2020 vil flere oppgaver fra Riksantikvaren som en del av Regionsreformen overføres til fylkeskommunen, noe som vil gi forbedringer for brukerne. Regionsreformen vil bringe med seg potensielle digitale utfordringer, omfanget av disse er per juni 2019 ikke kjent.

Byantikvaren har levert forslag til en ny kulturminnemelding som skal erstatte Bystyremelding 4/2003 Kulturminnevern i Oslo, som har vært styrende for etaten i 15 år. Den nye meldingen skal være en strategisk plan for ivaretagelse av kulturminner i hele Oslo inkludert marka og fjorden. I arbeidet med meldingen har det blitt lagt til rette for medvirkning fra innbyggere, frivillige lag og organisasjoner, eiere av bevaringsverdige objekter, arkitekter, eiendomsutviklere og utbyggere. Det antas at meldingen legges frem for bystyret ultimo 2019 eller i begynnelsen av 2020.

Byantikvaren tilbyr publikumsmottak betjent med saksbehandler, hvor publikum gis tilbud om avklaringer over disk og behandling av enklere saker. Ordningen med kundemottak gir gode effekter, herunder effektiv saksbehandling og god brukerservice. Etatens historiske arkiv er digitalisert og lagt inn i felles saksinnsyn med Plan- og bygningsetaten.

Byantikvarens rådgivning om gjenbruk av bygningsmasse og vedlikehold/istandsetting av bygningsdeler støtter opp under arbeidet med å redusere klimautslippene. Etaten er en aktiv formidler av byens kulturminner gjennom foredrag, byvandring, presseinnspill, publikasjoner og sosiale media.

Tabell 8.23 Nøkkeltall for Byantikvaren

Byantikvaren	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Byggesaker etter plan- og bygningslov	1 274	1 420	1 435	1 591	1 437
Disp- og byggesaker etter kulturminnelov	30	38	47	63	60
Rivesaker etter plan- og bygningslov	334	287	342	338	289
Plansaker inkl. konsekvensutredninger	156	125	126	111	104

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 Utvikle den grønne klimabyen; sikre Oslos blågrønne struktur og omgivelser, kulturminner og gode steds-, klima- og miljøkvaliteter

Tiltak 1:

Tidlig avklaring av kulturinteresser i aktuelle saker

Tabell 8.24 Resultatindikatorer – mål 1

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
I aktuelle saker	100 %	100 %	100 %	100 %

Mål 5 Saksbehandlingen skal være effektiv, ha fokus på mulige digitale eller automatiserte løsninger og sikre involvering på tvers av sektorene

Tiltak 1:

Gi raske tilbakemeldinger til Plan- og bygningsetaten slik at lovens behandlingsfrister kan overholdes

Tiltak 2:

Saksbehandlerbetjent kundemottak

Tabell 8.25 Resultatindikatorer – mål 5

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall dager	22,2	27,8	30	30
Antall timer per uke	7,5	7,5	7,5	7,5

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 1,4 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,2 mill. høyere enn i 2019.

Det er innarbeidet en forventet besparelse i etatens budsjetttramme med henholdsvis 0,01 mill., 0,02 mill., 0,04 mill. og 0,05 mill. i økonomiplanperioden 2020-2023 knyttet til omlegging til digital sykemelding og ny visuell identitet.

Det ble i budsjettet for 2019 innarbeidet 0,5 mill., deretter 2,0 mill. årlig til Byantikvaren for at etaten skal ivareta oppgaver på kulturminnefeltet som overføres fra Riksantikvaren til fylkeskommunene, herunder også Oslo, som følge av regionreform. Endringen fra 2019 til 2020 vises som en økning på 1,5 mill.

Det er gjort enkelte justeringer/korrigeringer mellom artsgrupper for å gi mer korrekt artsgruppefordeling. Byrådet viderefører ordningen med kommunalt tilskudd til verneverdige bygninger i privat eie. Bevilgningen for 2020 er 1,5 mill.

Tabell 8.26 Øremerkede kommunale midler for Byantikvaren

		Beløp i 1 000 kr
Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.520.01	Tilskudd verneverdige bygg i privat eie	1 500

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet. Midlene forutsettes brukt i 2020 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke fullt ut anvendes, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

8.10 Plan- og bygningsetaten

Tabell 8.27 Driftsbudsjett – Plan- og bygningsetaten

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
609 Plan- og bygningsetaten (BYU)			
10 Lønn og sosiale utgifter	433 094	369 737	386 058
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	103 244	25 250	15 301
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	32 683	32 348	33 438
14 Overføringsutgifter	35 210	19 268	19 634
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	6 175	0	0
Sum utgifter	610 405	446 603	454 431
16 Salgsinntekter	-283 539	-165 688	-165 688
17 Refusjoner	-57 327	-18 302	-18 869
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-6 175	0	0
Sum inntekter	-347 040	-183 990	-184 557
Netto utgifter	263 365	262 613	269 874

1 Ansvarsområde

Plan- og bygningsetaten er kommunens faginstans for kart-, plan- og byggesakstjenester. Etaten skal ivareta bokvalitet og gode offentlige rom, bevaring av kulturminner, sikre grønt- og utearealer, teknisk og sosial infrastruktur, hensyn gjennom marka- og naturmangfoldlovene samt miljø- og nabohensyn. Etaten har en viktig rolle ved veiledning og opplæring av brukerne og holder bl.a. ulike kurs for bransjen. Etaten skal sikre en riktig balanse mellom rask behandling og forsvarlig kvalitet, i henhold til plan- og bygningslovens og forvaltningslovens krav.

2 Situasjonsbeskrivelse

Prioriterte oppgaver for Plan- og bygningsetaten:

- Forestå forutsigbar plan- og byggesaksbehandling
- Aktivt bidra til styrket kommunal planlegging og gjennom plan- og byggesaksbehandling legge til rette for å begrense klimagassutslipp og håndtere klimaendringer
- Følge opp kommunens byutviklingsstrategi mot 2040, herunder bidra til ny arealdel til kommuneplanen, styrke og ivareta byvekst med kvalitet, inkl. ivareta og styrke byens blågrønne struktur og rammeavklaring for utviklingsområder og annen tilrettelegging for økt boligbygging
- Tilrettelegge for økt utbygging av skoler, barnehager og annen sosial infrastruktur
- Bidra til arbeid med nye tunneler gjennom sentrum og annen infrastruktur som fremmer grønn mobilitet
- Tilrettelegge for medvirkning i byutviklingsprosesser

Befolkningsveksten krever planmessig og områdebasert tilrettelegging for fremtidig byutvikling og infrastruktur. Gjennom kommuneplanen er det etablert et overordnet plangrunnlag, som det vil kreve ressurser å følge opp. Kommuneplanen og de større områdeplanene/-programmene vil være grunnsteiner i tilrettelegging for økt boligbygging, og skal sikre en overordnet kommunal styring av byutviklingen. Bolig- og byromskvalitet, samt klimavennlig utvikling står sentralt. Sterk regional vekst gjør det nødvendig med samarbeid om regionale areal- og transportstrukturer for å møte klima- og

miljøutfordringene. Kommuneplan 2018 (samfunnsdel med byutviklingsstrategi) ble vedtatt 30.01.2019. Etaten skal følge opp byutviklingsstrategi mot 2040 og bidra i arbeidet med ny arealdel til kommuneplanen.

Byrådet har ambisiøse klimamål; redusere klimagassutslipp med 95 % i 2030 (sammenlignet med 1990-nivå) og redusere bilbruk med 33 % i 2030 (sammenlignet med 2015). Etaten fikk fra oktober 2017 det operative ansvar for Program bilfritt byliv. Programmet har som målsetning å skape et bedre bymiljø og økt byliv innenfor Ring 1 i løpet av bystyreperioden. En viktig forutsetning for et godt byliv er tilgang til gode og attraktive byrom. Etaten har fremmet Handlingsprogram for økt byliv. Områderegulering for gater og byrom i sentrum ble vedtatt av bystyret 19.06.2019, sak 200.

For å nå klimamålene, må utvikling av grønn mobilitet der gange, sykkel og kollektivtilrettelegging prioriteres. Videre er banenettet og kollektivfremkommelighet sentrale tiltak. Både ny jernbanetunnel og ny metrotunnel er prosjekter hvor det er behov for ressurser til byutvikling når prosjektene starter opp, etaten prioriterer tre stillinger til dette.

Omforming, fortetting, økende eiendomspriser og arealknapphet i byggesonen skaper ofte motsetninger mellom utbyggingsinteressene i enkeltprosjekter og nabolag. Nye fortettingsprosjekter utfordrer ofte gjeldende regulering, tomtens utbyggingskapasitet, krav til bokvalitet og utearealer. Tilsvarende gjelder forholdet mellom ny bruk og vern av eksisterende bebyggelse. Etaten har utarbeidet en metodikk for et grøntregnskap som skal vise utviklingen i grøntstrukturen i Oslo som et verktøy i arbeidet med å sikre og styrke grøntstrukturen. Etaten erfarer at utvikling med forholdsvis høy bymessig tetthet utfordrer naboskapet mer, med økende grad av naboprotester og klager. Etaten arbeider for å få til gode og innovative medvirkningsprosesser.

Etaten jobber aktivt for styrket kommunal planlegging og store egenplanoppgaver pågår over hele byen bl.a. Smestad, Slemdal, Kjelsrud, Grorud stasjon, Lambertseter og Karlsrud og Oppsal. I 2020 planlegges oppstart av områdereguleringer for Helsfyr, Ulven og Vækerø.

Inngangen av innsendte planer har de siste årene vært avtagende. Det er ventet at etter hvert som flere utviklingsområder blir overordnet planavklart, vil inkomsten av planforslag øke noe. Av planer som forventes oversendt til politisk behandling i 2020 fra etaten er bl.a. Majorstuen knutepunkt, Voldsløkka idrettspark, Sykkeltilrettelegging i Sæterkrysset og C6-feltene i Bispevika.

Etaten har per 1. kvartal mottatt tilsvarende antall byggesaker som samme periode i 2018, noe som er lavere enn i 2017. For 2018 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 3-uker saker på 1,9 uker og 12-ukers saker på 6,8 uker, i 2017 var behandlingstiden hhv 1,9 uker og 8,0 uker. Byggetilsyn gjennomfører så mange tilsyn på byggeplasser som mulig for å være synlig og ha god kontakt med næringen.

Etaten var pilot i kommunens program for elektroniske tjenester og har utviklet veiledet dialog for flere typer og delprosesser i byggesak. Etatens sak/arkivsystem har en eldre kjerne basert på eldre teknologi og er lite egnet til bruk for økt selvbetjening og nettbaserte tjenester. Forprosjekt og styringsdokument for anskaffelse av nytt fagsystem er gjennomført. Etaten vil parallelt med anskaffelse av nytt fagsystem jobbe med kulturendring for å understøtte nye arbeidsprosesser og rutiner. Hovedprosjektet er planlagt gjennomført i planperioden. Etaten ser at mønsteret i brukerhenvendelser er i endring. Antall personlige henvendelser avtar, men antall som tar kontakt skriftlig og per telefon øker.

Revisjon av EUs gjenbruksdirektiv kan få konsekvenser for hjemmelsgrunnlaget for å ta betalt for kart og eiendomsdata. I løpet av 2019 vil Kommunal- og moderniseringsdepartementet ha utredet konsekvenser for kommuner og Kartverket ved implementering av endringer i gjenbruksdirektivet. Faller hjemmelsgrunnlaget bort, vil dette gi etaten et inntektstap på om lag 20 mill.

Etatens informasjonskvelder for eiendomsmeglere og privatpersoner med byggeplaner, samt kurs for forslagsstillere er populære tiltak som vil bli videreført i 2020 sammen med dialog- og informasjonsarena som Brukerforum, Bydelsforum og Boligforum.

Byrådet vil i plan- og byggesaksbehandlingen prioritere følgende:

- Større boligprosjekter, herunder studentboliger
- Barnehage, sykehjem, skoler, omsorgsboliger og større idrettsprosjekter
- FutureBuilt prosjekter
- Tiltak knyttet til økt byliv og grønn mobilitet
- Prosjekter med byøkologisk profil eller som inkluderer medvirkning og alternative boformer

Tabell 8.28 Nøkkeltall for Plan- og bygningsetaten

Plan- og bygningsetaten	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Kommune(del)planer	4	4	6	2	4
Egne reguleringsaker	0	3	1	0	2
Innsendte detaljreg.saker u/sanerte	69	52	53	46	48
Antall regulerte boliger	1 758	5 658	15 481	3 045	810
Byggesaker	5 368	5 651	5 725	6 285	5 891
Godkjente boligenheter	2 736	3 902	4 610	6 480	3 354
Deletillatelser	166	186	182	164	151
Målebrevsaker	370	333	386	441	400
Seksjoneringssaker	557	455	453	454	511

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 Utvikle den grønne klimabyen; sikre Oslos blågrønne struktur og omgivelser, kulturminner og gode steds-, klima- og miljøkvaliteter

Tiltak 1:

Utvikle klimanøytrale byområder gjennom helhetlig planlegging som sikrer knutepunktutvikling, grønn mobilitet og styrker blågrønn struktur gjennom oppfølging av kommuneplanens arealdel og ny byutviklingsstrategi

Tiltak 2:

Bidra til arbeid med ny kommuneplans arealdel

Tiltak 3:

Vurdere byens omgivelser i arealplanleggingen

Tabell 8.29 Resultatindikatorer – mål 1

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall nye FutureBuilt forbildeprosjekter	9	3	3	1
Synliggjøre klimakonsekvenser gjennom bruk av klimakriterier i plan- og byggesaker*				80 %
Antall besøkende på Bykubens arrangementer			2 500	3 500
Utarbeide stedsanalyse i plansaker (der det ikke foreligger oppdatert plangrunnlag)	100 %	100 %	100 %	100 %
Lage kartutkast for infiltrasjonsarealer for overvann og urban flom*				2. halvår

* Ny resultatindikator fra 2020

Mål 2 Tilrettelegge for økt boligbygging

Tiltak 1:

Vurdere om søknader og planer er egnet for boligformål

Tiltak 2:

Økt egenplanlegging

Tabell 8.30 Resultatindikatorer – mål 2

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Følgende saker vurderes egnet for boligformål; innsendte reg.planer og søknad om tiltak på min 5 000 m2 BRA i indre by		100 %	100 %	100 %
Offentlig ettersyn av områderegulering for Lambertseter og Karlsrud*				2. halvår
Planprogram med VPOR for Grorud stasjon oversendes til politisk behandling*				1. halvår
Områderegulering for Slemdal oversendes til politisk behandling*				2. halvår

* Ny resultatindikator fra 2020

Mål 5 Saksbehandlingen skal være effektiv, ha fokus på mulige digitale eller automatiserte løsninger og sikre involvering på tvers av sektorene

Tiltak 1:

Fokus på etatens kjerneoppgaver

Tiltak 2:

Tversektorielle samarbeidsarenaer

Tiltak 3:

Overholde lovens saksbehandlingsfrister

Tabell 8.31 Resultatindikatorer – mål 5

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Etablere/videreføre samarbeidsarenaer ved behov	regelmessig	regelmessig	regelmessig	regelmessig
Byggesak – lovbestemt frist 3 uker	1,9 uker	1,9 uker	3 uker	3 uker
Byggesak – lovbestemt frist 12 uker	8,0 uker	6,8 uker	12 uker	12 uker
Innsendt plan – off. ettersyn – lovbestemt frist 12 uker	9,8 uker	10,3 uker	12 uker	12 uker
Deletillatelser – lovbestemt frist 12 uker	6,9 uker	7,9 uker	12 uker	12 uker

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 17,7 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 3,0 mill. høyere enn i 2019.

Det er innarbeidet en forventet besparelse i etatens budsjetttramme med henholdsvis 0,2 mill., 0,3 mill., 0,5 mill. og 0,7 mill. i økonomiplanperioden 2020-2023 knyttet til omlegging til digital sykemelding og ny visuell identitet.

Det ble i budsjettet for 2018 og 2019 innarbeidet 12,0 mill., deretter 8,0 mill. årlig til klimatiltak byutvikling. Endringen fra 2019 til 2020 vises som en reduksjon på 4,0 mill. Det er i budsjettet innarbeidet økte gebyrinntekter med 10,0 mill. årlig fom. 2021.

Det er i budsjettet for 2020 innarbeidet en samlet reduksjon på Plan- og bygningsetaten på 6,2 mill.

Tabell 8.32 Øremerkede kommunale midler for Plan- og bygningsetaten

		Beløp i 1 000 kr
Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.609.04	Fjordbyen	4 000
2.609.07	Bjørvika	3 500
2.609.09	FutureBuilt	2 000
2.609.11	Bykuben – Oslo senter for byøkologi	4 000
2.609.13	Arkeologiske undersøkelser	2 000

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet. Midlene forutsettes brukt i 2020 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke fullt ut anvendes, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

5 Investeringer

Tabell 8.33 Investeringsbudsjettet – Plan- og bygningsetaten

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
609	Plan- og bygningsetaten (BYU)			
01	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	1 277	6 000	6 000
04	Overføringsutgifter	313	0	0
	Sum utgifter	1 591	6 000	6 000
07	Refusjoner	-313	-1 000	-1 000
	Sum inntekter	-313	-1 000	-1 000
	Netto utgifter	1 277	5 000	5 000

Tabell 8.34 Investeringsoversikt – Plan- og bygningsetaten

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Plan- og bygningsetaten (BYU)									
Prosjektnummer og navn:									
106019	IKT-utstyr			6 000	6 000	6 000	6 000		
	Sum investeringsutgifter			6 000	6 000	6 000	6 000		
106019	IKT-utstyr	Investeringsmoms		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000		
	Sum kapittel finansiering			-1 000	-1 000	-1 000	-1 000		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			5 000	5 000	5 000	5 000		

Det foreslås budsjettet med 6,0 mill. årlig til ajourhold og modernisering/IKT.

8.11 Samlede tilskuddsmidler - Byutvikling

Tabell 8.35 Samlede tilskuddsmidler - Byutvikling

Kap. nr.	Søknaden gjelder	Vedtak 2018	Vedtak 2019	Byrådsforslag i Sak1/2020	Sum 2018 - Sak 1/2020
520	Tilskudd verneverdige bygg i privat eie	1 500	1 500	1 500	4 500

Byrådet foreslår å videreføre ordning med kommunalt tilskudd til verneverdige bygninger i privat eie.

8.12 Samlede øremerkede midler - Byutvikling

Tabell 8.36 Samlede øremerkede midler - Byutvikling

Beløp i 1 000 kr

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.400.06	Kommunal boligpolitikk	4 000
2.481.01	Oslo sør-satsingen	28 500
2.482.01	Groruddalssatsingen	57 000
2.483.03	Oslo indre øst-satsingen	33 300
2.490.02	Økt byliv	55 000
2.520.01	Tilskudd verneverdige bygg i privat eie	1 500
2.609.04	Fjordbyen	4 000
2.609.07	Bjørvika	3 500
2.609.09	FutureBuilt	2 000
2.609.11	Bykuben – Oslo senter for byøkologi	4 000
2.609.13	Arkeologiske undersøkelser	2 000

9.0 MILJØ OG SAMFERDSEL

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel har det overordnede ansvaret for områdene miljø, klima, energigjenvinning, enøktiltak og bærekraftig utvikling, biologisk mangfold, friluftsliv, landbruk, kollektivtransport, trafikksikkerhet, offentlig parkering, kommunens veier, parker, friområder og skoger, brann og redning, vann og avløp og renovasjon.

9.0.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for miljø og samferdsel

Figur 9.0.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for miljø og samferdsel

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett - økonomiplan			
		2020	2021	2022	2023
Sum utgifter	5 199,6	4 589,0	4 611,7	4 708,4	4 763,9
Sum inntekter	-2 208,8	-1 396,7	-1 286,8	-1 277,1	-1 266,3
Netto utgifter	2 990,8	3 192,3	3 324,9	3 431,4	3 497,6
Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett		6,7 %			

Utvalgte satsinger i økonomiplanperioden:

862 mill. til økt satsing på kollektivtransport for å ta unna for ventet passasjervekst

1,5 mrd. til utbygging og oppgradering av gang- og sykkelinfrastruktur

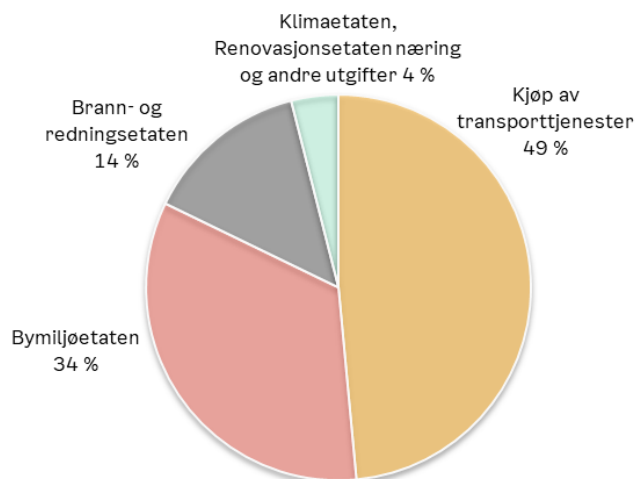
20 mill. til oppfølging av arbeidet med å redusere plastforurensning i Oslofjorden

65,1 mill. til å sikre brannberedskapen i forbindelse med oppgradering og utbygging

Utvidelse av ordningen med hjertesoner rundt skoler

Anleggsstart for Fornebubanen

Brutto driftsutgifter for 2020 fordeler seg slik:

9.0.2 Byrådets ambisjoner for sektoren

Byrådet ønsker at Oslos innbyggere skal oppleve et levende bilfritt byliv, flere grøntområder med godt tilrettelagte friluftsområder, renere luft, flere sykkelveier og enda bedre kollektivtilbud. Opprustning av gater og møteplasser, tilrettelegging for sykkel og fremdrift for viktige infrastrukturprosjekter som Fornebubanen og ny vannforsyning, er tiltak som skal bidra til dette.

Klimautfordringene krever at man tar tøffe valg, og at kommunen bruker de virkemidlene den har. Klimaarbeidet skal ikke overlates til noen andre, et annet sted eller til en annen tid. Derfor la byrådet i 2019 frem en ny Klimastrategi for 2020–2030 (byrådssak 214/19). Klimastrategien viser hva som skal til for at Oslo skal nå målet om 95 % reduksjon i klimagassutslipp i 2030. Den nye strategien tar også for seg klimatilpasning og hvordan vi skal tilpasse kommunen til et klima i endring.

I følge den siste offisielle statistikken over norske kommuners klimagassutslipp gikk utslippene i Oslo ned med 8,8 % fra 2016 til 2017. Dette bringer Oslos utslipp ned til det laveste nivået som er registrert i utslippsstatistikken. Likevel er det nødvendig med en kraftig innsats for å nå klimamålet i 2020. Finansiering av nødvendige tiltak og videre utredninger for å nå klimamålene i 2020 og 2030 er høyt prioritert av byrådet. Dette er nærmere omtalt under kap. 2 Klimabudsjett.

Fortum Oslo Varme AS sitt energigjenvinningsanlegg på Klemetsrud er ett av to industrianlegg i Norge som gjennomfører forprosjektering av CO₂-fangst. Klemetsrudanlegget er en av Østlandets største landbaserte industribedrifter og Oslos største punktutslipp av klimagasser. Når forprosjektering er fullført og ekstern kvalitetssikring gjennomført, vil regjeringen vurdere om demonstrasjonsprosjektene bør realiseres og om ett eller to fangstanlegg skal være med. Regjeringens vurdering vil legges frem for Stortinget med en eventuell investeringsbeslutning i 2020 eller 2021. Et fangstanlegg på Klemetsrud vil kunne gi utslippsreduksjoner på om lag 200 000 tonn CO₂-ekvivalenter ved full virkning fra 2023.

I 2019 er Oslo Europas miljøhovedstad. Det har forpliktet kommunen til å føre en offensiv miljøpolitikk også utover inneværende byrådsperiode. Året har bydd på flere hundre aktiviteter og konkrete tiltak for Oslos innbyggere og tilreisende fra inn- og utland. Over 200 partnere har blitt trukket inn i arbeidet.

Byrådet har i den nye Klimastrategien satt som mål å redusere biltrafikken med en tredel innen 2030 sammenliknet med 2015. Klima- og miljøvennlig transport – gange, sykkel og kollektivtransport – skal være førstevalget ved reiser i Oslo. I samme periode er det forventet en befolkningsvekst i Oslo og omegnskommunene. For å nå målet om biltrafikkreduksjon må andelen persontransport som dekkes med kollektivtransport, sykkel og gange, økes kraftig.

Nytt trafikantbetalingssystem skal bidra til å finansiere vei- og kollektivutbygging, øke fremkommeligheten, redusere klimagassutslipp, forbedre bymiljøet og jevne ut bompengebelastningen ved at flere bidrar. Trafikantbetalingssystemet er en viktig forutsetning for å redusere biltrafikken inn til og internt i Oslo. I tillegg til reduksjon av biltrafikk skal det nye trafikantbetalingssystemet fra 01.10.2017 ble det innført tids- og miljødifferensierte takster, og prisene ble hevet. Etter innføring er trafikken gjennom Osloringen redusert med ca. 5 %. Fra 01.06.2019 ble det innført nye bomstasjoner og nytt takstsystem i Oslo, og dette er ventet å bidra til ytterligere redusert biltrafikk og økning i antall kollektivreiser.

Å sikre et effektivt og attraktivt kollektivtilbud er et av byrådets sentrale virkemidler i klimapolitikken. Det har de senere årene vært en sterk vekst i antallet kollektivreiser, og kollektivtrafikkens andel av motorisert transport i Oslo har siden 2016 vært over 50 %. Prognoser viser at det vil bli en sterk vekst i bruk av kollektivtrafikk i 2020. Dette vil øke presset på kapasiteten. Ruter har gjennomført en betydelig utvidelse av kollektivtilbudet i 2019, med økt busstilbud i hele byen. Styrkingen av kollektivtilbudet er

blant annet finansiert gjennom en betydelig styrkning i Oslo kommunes tilskudd til kjøp av transport-tjenester i 2019. Byrådet legger opp til at tilskuddet styrkes ytterligere i 2020.

Et tett, godt utbygget og godt driftet sykkelveinett er nødvendig for å nå målsettingen om vekst i sykkeltrafikken. Byrådet planlegger å bygge ut 20 km med ny sykkelinfrastruktur og å oppgradere 8 km i 2020. Det er viktig ikke bare å øke mengden på sykkeltilrettelegging men også å gi nettet høyere standard, med fysisk adskilte løsninger, samtidig som det må ha god driftsstandard hele året.

Satsingen på biologisk mangfold og urbant landbruk fortsetter med tilrettelegging for urbane dyrkingsaktiviteter, planting av frukttrær og spiselige vekster og restaurering og skjøtsel av slåttemark. I tillegg foreslår byrådet å videreføre tilskuddsordningen til urbane landbruksaktiviteter i 2020, slik at byens befolkning kan ta del i å gjøre byen grønnere. Det er også foreslått satt av driftsmidler til egen bybonde.

Oslos befolkning har et høyt materielt forbruk. Store endringer er nødvendige for å redusere Oslos miljøavtrykk og de indirekte klimagassutslippene fra Oslo. Oslo skal gå foran i arbeidet ved å redusere bruken av unødvendig engangsplast i kommunens egne virksomheter innen utgangen av 2019. Byrådet legger også opp til tiltak som skal bidra til redusert plastforurensning i Oslofjorden.

Systematisk trafikksikkerhetsarbeid i byen er viktig. Trygge skoleveier for barn og unge er særlig prioritert, og i 2019 ble det gjennomført et pilotprosjekt med utprøving av «hjertesoner» (bilfrie soner) rundt to skoler i Oslo. I 2020 skal prosjektet utvides med «hjertesoner» ved om lag 15 nye skoler.

Oslos innbyggere skal kunne forvente at grunnleggende kommunale tjenester som drikkevann, avløp, avfallshenting, brannberedskap og redningstjenester, er så sikre som mulig. Byrådet prioriterer også å opprettholde og videreutvikle kommunalteknisk infrastruktur og skjøtsel og videreutvikling av kommunens naturområder og veier.

Byens kretsløpsbaserte avfallssystem og avløpshåndtering skal videreutvikles. Infrastruktur for vann, avløp og renovasjon skal være en godt integrert del av byplanleggingen. På lang sikt planlegges et mindre tydelig skille mellom områder med boliger, næring og infrastruktur. Innovative og utradisjonelle løsninger vil kunne tilrettelegge for at Oslo kommune kan øke ressursutnyttelsen. Likeledes kan regionale samarbeidsformer sikre bedre utnyttelse av anlegg og mer kostnadseffektiv drift.

Oslo kommunes ansvar for lovpålagt renovasjon ivaretas av de to kommunale etatene Renovasjonsetaten og Energigjenvinningsetaten. For å legge til rette for en mer helhetlig styring av ressursbruken og et tydeligere fag- og resultatansvar, ønsker byrådet å starte en prosess for en sammenslåing av de to etatene til en etat.

Trygg og forutsigbar avfallsbehandling er en nødvendighet for Oslo by. Oslo kommune overtok i 2017 avfallsinnsamlingen av husholdningsavfall etter store utfordringer. Kommunen skal fortsatt arbeide målrettet og systematisk for å sikre en robust avfallsinnsamling og gode og forutsigbare arbeidsforhold for de ansatte.

Oslo skal være en trygg by med god beredskap. En konsekvens av et endret klima er økt nedbør og mer intense nedbørsperioder. Å gjenåpne vassdrag, filtrere og fordrøye overvann og sikre flomveier må til for å møte konsekvensene av dette. Arbeidet vil kreve en grønn infrastruktur som støtter den tradisjonelle grå infrastrukturen.

Oslos vannforsyning er sårbar. En svikt i vannforsyningen og avløpshåndteringen vil være kritisk for liv og helse. Innbyggerne skal sikres nok vann, at vannet er helsemessig trygt, og at vannforsyningen er stabil. Byrådet foreslår i 2020 en total avsetning på om lag 1,8 mrd. til investeringer i vann- og avløpsnett.

Tabell 9.0.1 Byrådets mål for sektoren

Mål		Virksomheter som bidrar til måloppnåelse
1	Klimagassutslippene skal reduseres med 41 % innen 2020, sammenlignet med 2009	Klimaetaten, Ruter AS, Sporveien AS, Bymiljøetaten, Vann- og avløpsetaten, Energigjenvinningsetaten, Renovasjonsetaten
2	I Oslo skal klima- og miljøvennlige transportløsninger være førstevalget	Ruter AS, Sporveien AS, Bymiljøetaten, Fornebubanen, Klimaetaten
3	Oslo skal være en grønn og levende by	Bymiljøetaten, Vann- og avløpsetaten, Ruter AS, Sporveien AS, Fornebubanen
4	Oslo skal ha en kretsløpsbasert ressurshåndtering	Renovasjonsetaten, Energigjenvinningsetaten, Vann- og avløpsetaten
5	Oslo skal være en trygg by med god beredskap	Brann- og redningsetaten, Vann- og avløpsetaten, Bymiljøetaten, Klimaetaten

Mål 1: Klimagassutslippene skal reduseres med 41 % sammenlignet med 2009

Byrådets klimaambisjoner ligger fast. Det innebærer en halvering av utslippene i 2020 sammenliknet med 1990-nivå, justert for utsatt karbonfangst på Klemetsrudanlegget. Det er imidlertid behov for å tilpasse klimabudsjettet til ny statlig klimastatistikk, slik at Oslos mål og årlige resultater blir direkte sammenliknbare med denne statistikken. Derfor settes referanseåret i klimabudsjettet for 2020 til 2009, og klimamålet endres til et prosentvis mål. Ny statlig utslippsstatistikk for kommunene omfatter også luftfart og sjøfart. Når disse kildene inkluderes i Oslos klimabudsjett for 2020, blir utslippsrammen dette året 807 100 tonn. Dette tilsvarer en utslippsreduksjon på 41 prosent fra 2009-nivå.

Klimagassutslippene i Oslo går ned. Siste utslippsstatistikk fra juni 2019 viser at utslippene ble redusert med 16 % fra 2015 til 2017. Utslippsrammene som er satt i Oslos klimabudsjett for 2017 er innfridd. Samtidig er det nødvendig med en kraftig innsats for å nå klimamålet i 2020.

Se kap. 2 Klimabudsjett for en gjennomgang av status i klimaarbeidet og omtale av tiltak og ansvarlige for oppfølging av disse.

Klimatiltak i miljø- og samferdselssektoren

Nedenfor følger en omtale av viktige klimatiltak i miljø- og samferdselssektoren. I tillegg er øvrige klimatiltak omtalt under hver virksomhetsomtale.

Klimavennlige jobbreiser

Byrådet ønsker å legge bedre til rette for at kommunens ansatte kan foreta mer klimavennlige jobbreiser. En av tiltakspakkene som ble utredet for å identifisere mulige tiltak for ytterligere utslippsreduksjoner innen 2020, var «klimavennlige jobbreiser». I mai 2019 signerte byrådet en samarbeidserklæring med hovedsammenslutningene i Oslo kommune. Byrådet lanserte i mai og juni 2019 en støtteordning for å gi kommunale virksomheter og private bedrifter støtte til å gjennomføre tiltak som gjør det enklere for de ansatte å komme til og fra jobb og å ferdes i tjeneste på en mer miljø- og klimavennlig måte.

Som en oppfølging av arbeidet med tiltakspakke for klimavennlige jobbreiser, ble det satt av 25 mill. i 2019 og 25 mill. i 2020 til en støtteordning rettet mot kommunens virksomheter med sikte på at reiser til og fra jobb og tjenestereiser i arbeidstiden kan gjennomføres mer klimavennlig. Ordningen ble lansert i 2019 og administreres av Klimaetaten. I bystyrets behandling av revidert budsjett 2019 ble bevilgningen for 2019 redusert med 20 mill.

Arbeidsreiser utgjør en stor utslippskilde i Oslo. Kommunens egne ansatte står for om lag 10 prosent av disse. Den største effekten vil vi derfor oppnå dersom også øvrige arbeidsgivere i Oslo gjennomfører tiltak for å fremme klimavennlige jobbreiser blant sine ansatte. Derfor har byrådet etablert en tilsvarende støtteordning for private bedrifter.

Klima- og energifondet

Tilskudd til klima- og energiltak er tilskuddsordninger som legger til rette for at innbyggere og næringsliv i Oslo selv kan gjennomføre tiltak som bidrar til reduserte klimagassutslipp og mer effektiv energibruk.

Byrådet er opptatt av at det skal lønne seg å velge miljøvennlig og å gå foran i å ta i bruk nye løsninger og ny teknologi. Byrådet foreslår derfor å videreføre tilsagnsrammen på 120 mill. i 2019 også i 2020.

Aktuelle tilskuddsordninger i 2020 er blant annet:

- støtte til infrastruktur til etablering av ladeplasser for elbiler i sameier og borettslag
- støtte til privat ladeinfrastruktur for eldrosje og elvarebiler
- støtte til etablering av sykkelparkering i sameier og borettslag
- støtte til tilrettelegging for mer klimavennlige jobbreiser i bedrifter
- støtte til ladeinfrastruktur til elvarebiler i bedrifter
- støtte til pilottiltak for utslippsfri anleggsvirksomhet

Detaljert informasjon om tilskuddsordningene blir fortløpende kunngjort på klimaoslo.no og på kommunens nettsider.

I 2020 foreslår byrådet å tilføre kap. 950 Klima- og energifondet 50 mill. for å sikre at fondet vil ha midler til fortsatt å være et viktig virkemiddel for å få innbyggere og næringsliv til å iverksette gode klimatiltak i kommende økonomiplanperiode. Dette innebærer at byrådet i perioden 2017–2020 vil ha tilført fondet samlet 263 mill.

Klimavurdering av videre innretning på trafikantbetalingssystemet

Byrådet vil utrede hvordan trafikantbetalingssystemet kan bidra til de nødvendige utslippsreduksjoner i transportsektoren for å nå Oslos klimamål og trafikkreduksjonsmål.

Endringer i trafikantbetalingssystemet

Fra 1. mars 2020 blir det nye justeringer i Oslopakke 3. Blant annet vil lette elvarebiler få fritak fra betaling. Statens vegvesen utreder, som følge av et initiativ fra Oslo og Akershus, høsten 2019 tekniske og praktiske muligheter for å iverksette redusert takst i bomringen for tunge kjøretøy som bruker 100 % biogass. Om slik rabatt blir innført, kan det gi et betydelig bidrag til reduserte utslipp fra tunge kjøretøy i Oslo.

Mål 2: I Oslo skal klima- og miljøvennlige transportløsninger være førstevalget

For å nå byrådets klimamålsetninger er det satt et mål om å redusere all biltrafikk med en tredel innen 2030. Dette innebærer at andelen persontransport som gjennomføres med kollektiv, sykkel og gange, må økes kraftig. Byrådet vil gjøre det enklere og mer attraktivt for innbyggerne å reise miljøvennlig og legge til rette for en innfasing av fossilfrie og utslippsfrie kjøretøy.

Prioriterte områder for å bidra til økt grønn mobilitet i 2020 er:

- styrking og videreutvikling av kollektivtilbudet
- innfasing av fossilfri og utslippsfri kollektivtransport
- satsning på videre utbygging av sykkelinfrastruktur og tilrettelegging for gående

Byrådet har gjennom budsjettene som er lagt frem i bystyreperioden, prioritert kollektivtrafikken. Tilbudet er gjennom de siste årene betydelig styrket. Byrådet prioriterer en fortsatt styrking og videreutvikling for å sikre et attraktivt og konkurransedyktig kollektivtilbud. Innen utgangen av 2020 vil all energibruk i kollektivtrafikken være fornybar, og innfasing av elbusser og elektriske båter er i gang med sikte på at kollektivtrafikken skal være utslippsfri i 2028.

Gjennom revidert Oslopakke 3-avtale er det sikret finansiering av en rekke større infrastrukturprosjekter som vil bidra til utviklingen av det fremtidige kollektivtilbudet. I avtalen er 98 % av midlene i Oslopakke 3 satt av til kollektiv- og sykkeltiltak i Oslo i perioden 2020–2023, og med byrådets planer muliggjør dette

den største utbyggingen av kollektivsystemet i Oslo siden T-banenettet ble bygget ut etter andre verdenskrig. Gjennom bymiljøavtalen er det sikret ytterligere statlige bidrag. I økonomiplanperioden 2020–2023 starter eller fortsettes følgende store prosjekter:

- anleggsstart av Fornebubanen
- videre oppgradering av trikkeinfrastruktur og anskaffelse av nye trikker
- implementering av nytt signal- og sikringsanlegg for T-banen
- planlegging og regulering av ny sentrumstunnel for T-banen, inkl. Majorstuen stasjon
- regulering av egen kollektivtrasé på Ring 2

I handlingsprogram 2020–2023 for Oslopakke 3 er det for 2020 lagt til grunn 4 030 mill. i inntekter fra bompenger. Av bompengene er 465 mill. satt av til drift og småinvesteringer, som bl.a. omfatter mindre tiltak på T-bane- og trikkenettet, styrket drift for T-bane, fremkommelighetstiltak for trikk og buss og oppgraderinger av holdeplasser. Det er også satt av 168 mill. i belønningsmidler til dette formålet. Videre er 201 mill. av bompengene, samt 82 mill. fra Ruters økonomi, satt av til nytt signal- og sikringsanlegg på T-banen, og 50 mill. av bompengene er satt av til planlegging av ny sentrumstunnel for T-banen, inkludert forprosjekt på Majorstuen stasjon. Det er satt av 116 mill. i bompenger og 82 mill. i bidrag fra Ruters økonomi til Fornebubanen, i tillegg til at det er lagt til grunn 570 mill. i grunneierbidrag. Det er satt av 1,019 mrd. i bompenger til store oppgraderingstiltak på trikk og T-bane, som bl.a. omfatter oppgradering, standardheving og nyinvestering for økt standard og punktlighet og for å tilrettelegge for innfasing av nye trikker fra 2021.

Byrådet har satt av 2 256 mill. til kjøp av transporttjenester i 2020. Bevilgningen sikrer økt frekvens og kapasitet i kollektivtilbudet, forbedringer i rutetilbudet, videreutvikling av digitale kundetjenester og pilotering av nye mobilitetsløsninger innen kollektivtransporten. Dette er satsninger som bidrar til videre passasjervekst i kollektivtrafikken og til et mer attraktivt og effektivt kollektivtilbud.

Tabell 9.0.2 Økning i tilskudd til kjøp av transporttjenester (kollektivtrafikk) kap. 711, mill. 2020-kroner

År	Tilskudd	Vekst fra året før	Vekst i %
2011	1 864		
2012	1 873	9	0,50 %
2013	1 889	15	0,83 %
2014	1 897	8	0,44 %
2015	1 898	1	0,05 %
2016	1 915	16	0,87 %
2017	2 000	86	4,47 %
2018	2 054	54	2,68 %
2019	2 172	119	5,77 %
2020	2 256	84	3,90 %
2021	2 364	108	4,79 %
2022	2 424	60	2,54 %
2023	2 506	82	3,38 %

Byrådet ønsker å sikre at kollektivtrafikken er attraktiv ved hjelp av konkurransedyktige priser. I 2019 innførte Ruter gratis kollektivtransport for barn under 6 år, og aldersgrensen for barnebillett ble hevet fra 16 til 18 år. Byrådet har ønske om ytterligere tiltak som kan gjøre kollektivtransporten mer attraktiv. Byrådet vil jobbe for å få til en avtale med Akershus fylkeskommune om å utvide familierabatten til å gjelde alle dager utenom rushtid, men det er så langt ikke oppnådd enighet om tiltak for 2020.

I Oslopakke 3-avtalen er det vedtatt å øke billettprisene for å bidra til finansieringen av øremerkede kollektivprosjekter. For 2018 ble halvparten av bidraget fra de kollektivreisende finansiert ved å øke billettprisene, mens den andre halvparten finansiert innenfor Ruters økonomiske handlingsrom. Ordningen med finansiering gjennom Ruters økonomi ble videreført også for 2019. I handlingsprogram for

Oslopakke 3 for 2020–2023 er det forutsatt et kollektivbidrag på 164 mill. øremerket Fornebubanen og nytt signal- og sikringsanlegg for T-banen. Ruter har ikke lenger økonomisk handlingsrom til å finansiere halvparten av bidraget. Byrådet har tatt initiativ til å utsette denne prisøkningen, men det er ikke oppnådd enighet med Akershus fylkeskommune om å finansiere dette på annen måte enn gjennom Ruters billettinntekter. Dette innebærer at billettprisene i 2020 må økes med en beregnet helårseffekt på 82 mill. utover ordinær prisjustering.

Fra 01.01.2020 vil kollektivtilbudet i Oslo kommune og Viken fylkeskommune bli planlagt og gjennomført av Ruter As, Brakar As og Østfold kollektivtrafikk (ØKT). Det er et felles mål for byrådet og fellesnemnda i Viken å sikre et sømløst, attraktivt og rimelig kollektivnettverk, som bidrar til ytterligere vekst i andelen kollektivreisende på bekostning av privatbil i hele regionen. En vesentlig del av å styrke kollektivtilbudet i hele regionen er en harmonisering av dagens prisstruktur, og at det etableres et samarbeid om soner, ruteplan og billettsystem mellom Ruter, Brakar og ØKT. Kollektivselskapene har fått i oppdrag å utrede felles pris- og billettsystem. Byrådet forutsetter at evt. fremtidige endringer ikke endrer inntektsfordelingen mellom Oslo kommune og Viken fylkeskommune.

Ruter har avtaler om billettsamarbeid med Vy som sikrer sømløse reiser mellom lokaltog og det øvrige lokale kollektivtilbudet. Avtalestrukturen har bidratt til at det har vært krevende å beregne inntektsoppgjøret mellom partene. Avtalen er de siste årene prolongert årlig. Brakar og ØKT har ikke tilsvarende avtale med Vy. Med bakgrunn i jernbanereformen vil Jernbanedirektoratet være fremtidig avtalepartner. Byrådet og Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner har gitt kollektivselskapene mandat til å forhandle frem en avtale som sikrer sømløse kollektivreiser i og mellom Oslo og Viken, med Jernbanedirektoratet. En ny avtale for Oslo kommune og Viken fylkeskommune med Jernbanedirektoratet vil ligge til grunn for konkurransegrunnlaget ved konkurranseutsetting av togtjenestene på Østlandet. Å sikre en ny økonomimodell med forutsigbare rammevilkår for partene og et forbedret samarbeid om det samlede kollektivtilbudet i regionen vil stå sentralt i forhandlingene.

I forrige bystyreperiode satte byrådet som mål å bygge minst 60 km sykkelvei, sykkelfelt og bilfrie gater i løpet av perioden og å øke sykkelandelen målt i daglige reiser til 25 % innen 2025. Sykkelandelen øker, og i 2020 legger byrådet opp til at investeringsrammen for sykkel øker til 373 mill. Byrådet foreslår å videreføre den økte rammen til drift av sykkelveier i økonomiplanperioden for at også ny infrastruktur skal driftes med høy standard. For å nå målsettingene på sykkelområdet prioriterer byrådet i 2020 både tilrettelegging av ny sykkelinfrastruktur og oppgradering av eksisterende sykkelinfrastruktur. I 2020 er det planlagt å bygge ut 20 km med ny sykkelinfrastruktur og å oppgradere 8 km av eksisterende sykkelinfrastruktur. En ytterligere satsning i 2020 er utbygging av høystandard sykkelinfrastruktur. Med høystandard menes fysisk adskilte løsninger, som opphøyde sykkelfelt, sykkelvei og bilfrie sykkelgater.

Enkelte nye sykkelstrekninger som var planlagt gjennomført i 2019, vil ferdigstilles i 2020. Måltallet for 2020 inkluderer dermed disse strekningene. I 2020 satses det også på utbygging av høystandard sykkelinfrastruktur. Med høystandard menes fysisk adskilte løsninger, som opphøyde sykkelfelt, sykkelvei og bilfrie sykkelgater.

Byrådet er opptatt av å legge enda bedre til rette for gange. Bedre tilrettelegging for fotgjengere vil ikke minst være viktig for å nå målsettingen om en aldersvennlig by. Byrådet har i 2017, 2018 og 2019 trappet kraftig opp vinterdrift av sykkelveier og fortau og legger opp til en videreføring av dette nivået i 2020. Dette vil bidra til fremkommelighet for eldre og mennesker med funksjonsnedsettelser.

Oslo kommune har satset på utbygging av offentlig ladeinfrastruktur. Kommunen har gått foran og vært ledende i et nybrottsarbeid. Byrådet vil legge til rette for utbygging av offentlige ladepunkter og tilby ulike støtteordninger rettet mot borettslag, håndverkere, drosjesjåfører og bedrifter. Det er viktig med en målrettet utbygging som tar utgangspunkt i innbyggernes behov. Bymiljøetaten har derfor fått i oppdrag å kartlegge ladebehovet i den enkelte bydel med sikte på å undersøke hvor det er lite tilrettelagt for privat parkering, og hvor det er behovet for offentlige ladere. Foreløpig er det planlagt en utbygging av 575 nye ordinære ladepunkter i 2020. Resultat av kartleggingen kan imidlertid gi behov for å justere hvor og hvor mange ladepunkter som bygges for å få best forbedring av ladetilbudet.

Mål 3: Oslo skal være en grønn og levende by

Det er et mål for byrådet at Oslos natur skal forvaltes slik at naturlige karbonlagre i vegetasjon og jordsmonn blir ivaretatt, og at opptaket av klimagasser i skog og annen vegetasjon øker frem mot 2030. Byrådet ønsker at Oslo skal bli en grønnere og mer levende by. Parker, friområder, veier, torg og andre byrom skal ha godt renhold, god avfallshåndtering, godt vedlikehold og stedstilpasset belysning. Oslo sentrum skal tilrettelegges for aktivitet og opphold. Byrommene skal bli grønnere, belysning i prioriterte gater og byrom skal bedres, og hull og snublefarer på gategrunn skal fjernes.

Oslo har en unik blå-grønn struktur med nærhet både til Marka og øyene og med en rekke friområder og parker. Oslo skal være godt tilrettelagt for idrett og friluftsliv, spesielt for barn og unge. Byrådet har foreslått en satsning på friluftsliv med til sammen 150 mill. til investeringer i økonomiplanperioden.

Oslos befolkning har et høyt materielt forbruk. Byrådet vil derfor stimulere til redusert forbruk, og har som mål at hver innbygger skal redusere sitt matsvinn med 30 % innen 2025 og 50 % innen 2030, noe som er i samsvar med FNs bærekraftsmål.

En ren fjord er viktig for at Oslo skal være en grønn og levende by. Klimaendringer, byutvikling, fortetting av flater og befolkningsvekst gir økte utfordringer for avløpssystemene. Med befolkningsveksten følger økt mengde spillvann som må transporteres og styres i et avløpssystem med tilstrekkelig kapasitet til et avløpsrenseanlegg med god nok rensekapasitet. Byrådet vil sikre at Oslo har en god overvannshåndtering og et avløpsnett som kan håndtere disse utfordringene i fremtiden, slik at forurenset vann ikke slipper ut i fjorden, og at fjorden holder badevannskvalitet også ved større regnskyll. Byrådet la høsten 2019 frem ny *Handlingsplan for håndtering av overvann*.

For å sikre myke trafikanter og trygge skoleveier, blant annet gjennom hjertesoner rundt skolene, er det fortsatt behov for å holde bevilgningene til gjennomføring av trafiksikkerhetstiltak på et høyt nivå gjennom økonomiplanperioden. Dette muliggjør videreføring av styrkede tiltak for tryggere og sikrere ferdsel for myke trafikanter.

Byrådets øvrige mål for miljø- og samferdselsområdet, som redusert klimagassutslipp i byen, økt andel klima- og miljøvennlige transportløsninger og kretsløpsbasert ressurs håndtering, vil i sum bidra til en grønnere by.

Mål 4: Oslo skal ha en kretsløpsbasert ressurs håndtering

Vann er verdens viktigste ressurs. Oslos vannforsyning er sårbar. En svikt i vannforsyningen og avløps håndteringen vil være kritisk for liv og helse. Innbyggerne skal sikres nok vann, helsemessig trygt vann og en stabil vannforsyning. Det er et stort etterslep på vedlikeholdet av vann- og avløpsnettet. Byrådet har intensivert innsatsen for å få ned lekkasjene fra nettet. Nye metoder for utskifting av ledningsnettet som ikke innebærer graving (no-dig-metoder), og som er mer effektive og kostnadsbesparende, benyttes der det er mulig.

Prosjektet *Ny vannforsyning til Oslo* ferdigstilte forprosjektet i juli 2018. KS2-prosessen startet i august 2018. Kostnadsrammen vil bli endelig fastsatt i egen sak til bystyret etter KS2. De andre prosjektene som inngår i tiltaket fullgod reservevannforsyning, er å styrke hovedledningsnettet med ny overførings-tunnel fra Oset til sentrum, ny vannledning mellom Oslo øst og vest og overføringsledning fra Volds-løkka/Sagene til Disen. De to første prosjektene er i forprosjektfasen. Det siste ble kvalitetssikret (KS1) i juli 2019.

Byrådet foreslår i 2020 en avsetning på om lag 1,8 mrd. til investeringer i vann- og avløpsnettet.

Avfallshåndtering er en viktig del av den sirkulære økonomien og det grønne skiftet. Oslo kommunes kretsløpsbaserte avfallssystem bidrar til å gjøre Oslo til en internasjonalt ledende miljøby innen avfallshåndtering. Oslo er koordinator for EU Kommisjonens satsing i partnerskapet «Urban Agenda – Circular Economy». Partnerskapet, som er i den avsluttende fasen, har utarbeidet 12 handlingspunkt som skal hjelpe byer i å lykkes med sirkulærøkonomi, og hvordan arbeidet i byene kan videreføres.

Oslo skal ha en stabil og robust avfallsinnsamling. Dette er en prioritert oppgave etter at Renovasjons-etaten overtok innsamling av husholdningsavfallet i egenregi februar 2017. Det kildesorterte avfallet håndteres som en ressurs. Varmen fra forbrenning av restavfallet brukes i Oslos fjernvarmenett, mat-avfallet blir til biogjødsel og biogass og plastavfallet gjenvinnes til nye plastprodukter. Biogassen brukes til drivstoff, biogjødsel til gårdsbruk og produksjon av strøm og varme.

En ny avfallsstrategi for Oslo er under arbeid. Endringer i europeiske og nasjonale rammebetingelser har gitt behov for nye vurderinger i dette arbeidet. Byrådet vil arbeide for å redusere avfallsmengden og å øke resirkulering og materialgjenvinning til minimum 65 prosent i 2030 i tråd med EUs krav. Byrådet vil også utrede videre tiltak som kan bidra til avfallshåndtering uten klimagassutslipp og økt materialgjenvinning.

Mål 5: Oslo skal være en trygg by med god beredskap

Kommunen har et generelt og grunnleggende ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet innenfor sine geografiske områder.

Brann- og redningsetatens mannskaper bidrar til en trygg by ved sin døgnskuttinuerlige innsats rundt om i byen. Etaten legger også stor innsats i brannforebyggende arbeid. Oslo skal ha en beredskap som kan håndtere omfattende branner og ulykker. Ved hjelp av tilstrekkelig bemanning, god kompetanse og drifts-sikkert materiell skal liv, miljø og verdier kunne reddes. For å ivareta brannberedskapen i Oslo er det nødvendig med en forutsigbar investeringsramme som sikrer nødvendige reinvesteringer for å opprett-holde dagens standard på brannbiler og beredskapsmateriell. I forbindelse med bygging av ny hoved-brannstasjon på Bryn og totalrehabilitering av Briskeby brannstasjon vil det etableres midlertidige brannstasjoner i Eikenga og Suhms gate for å ivareta brannberedskapen i byen mens bygge- og rehabiliteringsprosjektet pågår.

Byrådet vil videre i 2020 prioritere å ruste opp brannstasjoner og samtidig sikre kommunens evne til å holde beredskapen ved like med nye og midlertidige brannstasjoner.

I byrådets forslag til ny klimastrategi mot 2030 (byrådssak 214/19) foreslås det følgende mål for klima-tilpasning: Oslos evne til å tåle klimaendringer er styrket frem mot 2030, og byen utvikles slik at den er rustet for de endringene som forventes frem mot 2100. Håndtering av økte mengder overvann som en følge av hyppigere og mer intense nedbørsperioder, er en av de største utfordringene Oslo kommune står overfor i et klima i endring. Byrådet vedtok i sak 215/19 handlingsplan for overvannshåndtering. Handlingsplanen inneholder 18 tiltak som anses nødvendige for å håndtere overvann på en slik måte at risikoen for urban flom reduseres.

9.0.3 Sektorens økonomiske rammer

Tabell 9.0.3 Økonomiplanoversikt – Miljø og samferdsel

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Dok 3 - vedtatt økonomiplan netto ¹⁾	2 990,8	3 180,9	2 978,3	2 790,5	0,0
DOK 3 nettoramme første år videreført	2 990,8	2 990,8	2 990,8	2 990,8	2 990,8
+/- Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling		128,2	128,2	128,2	128,2
+/- Reelle endringer		73,3	205,9	312,4	378,6
=ØKONOMIPLAN (netto)	2 990,8	3 192,3	3 324,9	3 431,4	3 497,6
Endringer i prosent		6,7 %	11,2 %	14,7 %	16,9 %
Sum endringer		201,6	334,2	440,6	506,8

Spesifikasjon av "Reelle endringer"	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
+/- Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold		-10,2	43,4	95,0	100,1
+/- Justering for engangstiltak		-49,2	-63,2	-63,2	-63,2
+/- Justering for oppgaveendring mellom sektorer		-7,7	-7,7	-7,7	-7,7
+/- Uspesifiserte rammeendringer		0,0	0,0	-5,1	-26,0
+/- Spesifiserte rammeendringer		140,4	233,4	293,4	375,4
Sum reelle endringer		73,3	205,9	312,4	378,6

1) 2019 prisenivå

Kompensasjon for forventet lønns- og prisstigning

Brutto kompensasjon er 128,2 mill. Se nærmere omtale i kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold

Det er innarbeidet justering mellom artsgrupper for at budsjettet skal fremstå med mest mulig korrekt fordeling på artsgrupper. Det er også foretatt enkelte tekniske justeringer, justeringer for innsparinger av innføring av digital sykemelding og ny visuell identitet og flyttinger mellom kapitler.

Justering for engangstiltak

På kap. 542 Bymiljøetaten er budsjettet redusert med totalt 48,2 mill. for engangstiltak i 2019.

Reduksjonen fordeler seg slik:

- 1,0 mill. til Prosjekt helhetlig mobilitetstjeneste
- 5,0 mill. til støvdempingstiltak
- 8,0 mill. til trafikkplanlegging
- 1,3 mill. til optimal styring av signalanlegg
- 3,5 mill. til effektiv og klimavennlig varetransport
- 0,5 mill. til pilot – EU Green Charge
- 0,3 mill. i ekstraordinær bevilgning til DNT
- 28,7 mill. til delfinansiering dekkevedlikehold/Ren by/Rusken (teknisk føring)

På kap. 771 Klimaetaten er budsjettet redusert med 1 mill. som i 2019 er benyttet til arbeid med klimastrategi for 2020–2030.

Justering for oppgaveendring mellom sektorer

På kap. 643 Renovasjonsetaten næring er 4 mill. til etterdrift av Grønmo avfallsdeponi flyttet til kap. 400 Eiendoms- og byfornyelsesetaten. Dette tilsvarer helårsvirkning, jf. omtale i Sak 1 for 2019. Det er flyttet totalt 3,7 mill. fra kapitlene 542, 711, 761 og 771 til kap. 120 Byrådsavdelingene for å styrke saksbehandlerkapasiteten i Byrådsavdeling for miljø og samferdsel på områdene som dekkes av disse.

Spesifiserte rammeendringer

På kap. 542 Bymiljøetaten er det lagt inn en netto økning på 72,9 mill. som fordeler seg slik:

- Netto økning på 77,0 mill. som følge av parkeringsrelaterte inntekter
- Netto økning på 9,7 mill. til vinterdrift
- Økning på 1,0 mill. til forvaltning av friluftsinvesteringer
- Økning på 8,0 mill. til driftsfølgevirkninger
- Økning på 5,0 mill. til arbeid for redusert plastforurensning i Oslofjorden
- Reduksjon på 20,0 mill. til renhold, redusert plastforurensning og redusert forbruk
- Reduksjon på 4,75 mill. til parkdrift og høstflor
- Reduksjon på 1,0 mill. til uforutsette utgifter
- Reduksjon på 1,0 mill. til taggefjerning
- Reduksjon på 1,1 mill. til sikringstiltak, veinavn, gjerder, rekkverk og bommer

På kap. 711Kjøp av transporttjenester er det lagt inn en netto økning på 75 mill. som fordeler seg slik:

- Økning på 97,0 mill. til økt kollektivtilbud og redusert kollektivpris for barn og unge
- Reduksjon på 6,0 mill. grunnet flytting av ansvar for lehus fra Bymiljøetaten til Sporveien AS
- Reduksjon på 16,0 mill. grunnet avslutning av Prosjekt helhetlig mobilitetstjeneste

På kap. 761 Bymiljøetaten Sykkelprosjektet er det lagt inn en netto økning på 2 mill. s fordeler seg slik:

- Økning på 6 mill. til drift av sykkelveinettet
- Reduksjon på 4 mill. til miljøvennlig sykkelsetatsing

På kap. 771 Klimaetaten er det lagt inn en netto reduksjon på 9,5 mill. Disse fordeler seg slik:

- Økning på 1,5 mill. til klimakommunikasjon for barn og unge
- Reduksjon på 5,0 mill. til klimatiltak
- Reduksjon på 6,0 mill. til kampanje for klima- og miljøvennlige reiser

Tabell 9.0.4 Netto driftsbudsjett – Miljø og samferdsel

						Beløp i mill.
Netto driftsbudsjett	Dok 3	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Endring
	2019	2020	2021	2022	2023	2019 - 2020
542 Bymiljøetaten (MOS)	318,2	338,5	387,3	451,0	443,4	20,3
643 Renovasjonsetaten - næring (MOS)	-13,6	-18,8	-18,8	-23,8	-23,8	-5,3
650 Brann- og redningsetaten (MOS)	433,5	478,7	474,4	462,6	456,0	45,2
711 Kjøp av transporttjenester (MOS)	2 107,7	2 255,6	2 363,6	2 423,6	2 505,6	147,9
752 Andre utgifter vedr. MOS (MOS)	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	0,1
761 Sykkelprosjektet (MOS)	58,2	60,7	66,7	66,5	65,9	2,5
771 Klimaetaten (MOS)	84,6	75,4	49,4	49,1	48,3	-9,2
Sum	2 990,9	3 192,3	3 324,9	3 431,4	3 497,6	201,5

Tabell 9.0.5 Brutto investeringsbudsjett – Miljø og samferdsel

					Beløp i mill.
Brutto investeringsbudsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	
	2020	2021	2022	2023	
542 Bymiljøetaten (MOS)	1 310,7	480,1	794,1	616,4	
650 Brann- og redningsetaten (MOS)	15,0	15,0	15,0	15,0	
712 Fornebubanen (MOS)	1 500,0	2 754,0	2 852,0	3 534,0	
761 Sykkelprosjektet (MOS)	372,8	360,7	419,8	368,8	
Sum	3 198,5	3 609,8	4 080,8	4 534,2	

9.0.4 Bymiljøetaten

Tabell 9.0.6 Driftsbudsjett Bymiljøetaten

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
542 Bymiljøetaten (MOS)				
10 Lønn og sosiale utgifter		502 944	526 972	550 169
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon		1 182 240	818 529	772 178
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon		11 854	7 804	8 067
14 Overføringsutgifter		326 781	131 432	133 674
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner		337 853	0	0
Sum utgifter		2 361 672	1 484 737	1 464 088
16 Salgsinntekter		-894 019	-684 618	-783 512
17 Refusjoner		-509 236	-451 032	-340 144
18 Overføringsinntekter		-133 828	-30 900	-1 959
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner		-323 939	0	0
Sum inntekter		-1 861 021	-1 166 550	-1 125 615
Netto utgifter		500 651	318 187	338 473

1 Ansvarsområde

Bymiljøetaten har det overordnede ansvaret for utvikling, forvaltning og drift av kommunale byrom i Oslo.

Bymiljøetaten er Oslo kommunes fagmyndighet for samferdsel og mobilitet. Etaten har ansvar for trafikk-sikkerhet utvikling, drift og vedlikehold av infrastruktur for gående, syklende og motorisert transport. Med infrastruktur menes kommunale veier, fortau, sykkelveier, parkeringsplasser, ladeplasser, trafikk-styringsanlegg og belysning. Bymiljøetaten samarbeider med Ruter og Sporveien om gjennomføring av tiltak for å bedre fremkommeligheten for kollektivtransporten.

Bymiljøetaten legger til rette for rekreasjon, natur- og kulturopplevelser, og har forvaltningsansvar for kommunens øyer i indre Oslofjord og skogeiendommer i Marka, i tillegg til majoriteten av kommunens turveier, parker, badestrender og friområder. Bymiljøetaten skal sikre byens biologiske mangfold og tilrettelegge for urbant landbruk. Etaten har også det koordinerende ansvaret for strakstiltak og mer langsiktige tiltak mot luftforurensning.

Etatens bybetjenter utgjør en del av det synlige kommunale trygghetsarbeidet. Etaten har også en rolle i kommunens sikringsarbeid og gjennomfører fysiske sikringstiltak i byrommet i samarbeid med andre virksomheter i kommunen.

Bymiljøetaten er delegert myndighet etter en rekke lover og forskrifter og ivaretar kommunens myndighetsutøvelse på flere områder. Dette gjelder blant annet markaloven, friluftsløven, miljø-informasjonsloven, viltloven, hundeloven, lakse- og innlandsfiskeloven, forurensningsloven, motorferdsel-loven, jordloven, vassdragsloven, skogbruksloven, odelsoven, konsesjonsloven, vegloven, vegtrafikkloven og yrkestransportloven. Etaten er også delegert myndighet til å håndheve deler av politivedtekten for Oslo og utøver kommunens delegerte skiltmyndighet.

Bymiljøetatens arbeid knyttet til tilrettelegging for sykkel omtales nærmere under kap. 761 Bymiljø-etaten Sykkelprosjektet. Etatens arbeid med tilrettelegging for idrett omtales nærmere under kap. 545 Bymiljøetaten/Idrett under Kultur, idrett og frivillighet.

2 Situasjonsbeskrivelse

Gjennom utbygging av turveinettet og sykkelveinettet, trafikkisikkerhetstiltak, etablering av ladepunkter og kollektivprosjekter er Bymiljøetaten en viktig bidragsyter til å stimulere til klima- og miljøvennlige transportløsninger og å redusere klimagassutslippene. Bymiljøetaten er også en sentral bidragsyter til gjennomføring av tiltak for økt byliv i sentrum.

Hvert eneste år havner flere millioner tonn plast i havet. Bymiljøetaten skal i 2020 arbeide med tiltak for å redusere plastforbruk og plastforurensing i Oslofjorden. Etaten har også en pådriverrolle i arbeidet med å redusere det materielle forbruket i kommunen. Kommunen har signert en avtale med prosjektet KuttMatsvinn2020, der målet er å redusere kommunens matsvinn med 20 prosent i løpet av 3 år.

Satsingen på biologisk mangfold og urbant landbruk fortsetter. Strategien *Spirende Oslo – økt bruk av grønne byrom* skal følges opp i 2020 med tiltak som tilrettelegging for urbane dyrkingsaktiviteter, planting av frukttrær og spiselige vekster og restaurering og skjøtsel av slåttemark. Tilskuddsordningen for urbane landbruksaktiviteter videreføres i 2020.

Det gjennomføres flere store gate- og kollektivopprustningsprosjekter for å bedre fremkommeligheten for gående, syklende og kollektivtrafikken. I arbeidet med *Samlet plan for trikkeoppgradering*, har Bymiljøetaten, i samarbeid med Sporveien og Vann- og avløpsetaten, ansvar for flere gateopprustningsprosjekter som skal ferdigstilles før nye trikker kommer på plass. Det vil pågå prosjekter i Storgata, Thorvald Meyers gate og Bispegata i 2020. Tiltak som prioriterer fremkommeligheten for kollektivtrafikken, gjennomføres fortløpende. Nye store prosjekter under planlegging er Storokrysset–Sandaker og Sandakerveien–Nycoveien, Kongsveien og kollektivknutepunkt på Bryn.

Bymiljøetaten, Ruter AS og Statens vegvesen samarbeider om smartere transport i Osloregionen (STOR-prosjektet). I STOR-prosjektet testes det ut teknologi som skal bidra til bedre bytransport, og redusert letetid ved parkering. Samarbeidet omfatter også utvikling av Filipstad mobilitetspunkt, hvor ulike mobilitetsløsninger og nullutslippsløsninger både for personbiler, vare- og nyttetransport og kollektivtransport testes ut.

Arbeidet med å videreutvikle ladeinfrastrukturen i Oslo fortsetter. Den viktigste ladeinfrastrukturen for elbilbrukere er lading hjemme. Kommunens tilskuddsordning for ladeinfrastruktur i borettslag og sameier videreføres for å stimulere til mer hjemmelading. De som ikke har tilgang til hjemmelading, kan bruke offentlig tilgjengelige ladestolper. Bymiljøetaten kartlegger ladeinfrastrukturen i Oslo for å avdekke hvor behovet for flere ladepunkter er størst. Foreløpig er det planlagt utbygging av 575 nye ordinære ladepunkter i 2020. Kartleggingen kan imidlertid påvirke hvor mange ladepunkter som bygges, og hvor de bygges, for å få best forbedring av ladetilbudet. Det skal også etableres dedikerte ladepunkter for næringstransport, og etaten samarbeider med drosjenæringen om etablering av ladeinfrastruktur for å stimulere til en raskere overgang til nullutslipp.

Byrådet vil vurdere mulighetene for å innføre avgift for parkering for elbil og eventuelt komme tilbake til dette i Tilleggsinnstillingen.

Høsten 2019 vedtok byrådet ny forskrift om prøveordning med parkeringstillatelser for bildeling i Oslo kommune. Bildeling bidrar til lavere utslipp og mindre arealbruk, samtidig som det bidrar til bedre fremkommelighet og fleksibilitet for befolkningen. I 2020 vil flere parkeringsplasser reserveres for bildelingsbiler.

Trafikkisikkerhetsarbeid, og spesielt sikkerhet for myke trafikanter og trygge skoleveier, har fortsatt høy prioritet. Etablering av hjertesoner rundt utvalgte skoler i 2019 har vært en suksess, og i 2020 er det planlagt å opprette hjertesoner ved om lag 15 skoler i Oslo.

Oslo har en unik blå-grønn struktur med nærhet til Marka, øyene og en rekke friområder og parker. Oslo skal være godt tilrettelagt for idrett og friluftsliv, spesielt for barn og unge. Prioriterte tiltak i perioden

er etablering av manglende turveiforbindelser, infrastrukturtiltak på øyene og oppgradering av områder spesielt tilrettelagt for friluftsliv i Marka og ved fjorden.

Generelt medfører Oslos stadig voksende innbyggertall økt press på etatens forvaltningsområder i form av et økende behov for drift og vedlikehold av de kommunale byrommene slik at de fremstår som rene, tiltalende og brukervennlige. Godt vedlikehold av grøntområdene er også viktig for å sikre god vannkvalitet i elver og bekker ved å infiltrere, fordøye og rense vannet. Byrådet er opptatt av å ta vare på byen og det er satt av 41,5 mill. i 2020 til å ta unna deler av vedlikeholdsetterslepet knyttet til etatens forvaltningsområder.

Tabell 9.0.7 Nøkkeltall Bymiljøetaten

Bymiljøetaten	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Antall km langrennsløyper oppkjørt	17 425	9 383	16 330	2 683	16 051
Antall daa hogst for fleralderskog				1 380	1 368
Antall bytrær ¹⁾	14 766	14 866	15 241	15 396	15 371
Antall miljøgebyrer ²⁾	1 280	599	665	267	519
Antall besøkende på øyene ³⁾	251 176	248 820	275 404	309 988	459 301
Antall P-kort for forflytningshemmede	5 002	4 885	4 901	4 992	4 807
Andel HC-plasser i forhold til alle kommunale P-plasser i %	12	12	12,1	12,5	3,5 ⁴⁾
Antall p-plasser for næringsparkering i sentrum				43	84
Gjennomsnittlig responstid ved kollektivstans som følge av feilparkering			22 min	21 min	23 min
Antall innvilgede søknader for kommunens tilskuddsordning for landbrukstiltak ⁵⁾				63	48
Totalt antall kommunale ladepunkt		808	1 114	1 276	1279
Totalt antall hurtig- og semihurtiglade punkt med kommunal involvering				20	150
Totalt antall ladepunkt tilrettelagt for drosje				6	14

1) Bytrær er trær i sentrum og indre by (sentrum og bydelene Gamle Oslo, Grünerløkka, Frogner, St. Hanshaugen og Sagene)

2) Miljøgebyr er gebyr som etter politivedtekten kan ilegges gårdeiere innenfor Ring 1 for manglende fjerning av istapper, manglende snørydding og manglende renhold

3) Tallene hentes fra Ruters passasjerstatistikk og er summen av passasjerer til Hovedøya, Gressholmen og Langøyene

4) Beregningsgrunnlaget for dette nøkkeltallet er endret som følge av innføring av beboerparkering, og tallet for 2018 er dermed ikke sammenlignbart med tidligere år. Antall beboerparkeringsplasser (24 069 plasser pr 31.12.18) er innlemmet i totalantallet parkeringsplasser for 2018. Antall HC-plasser: 31.12.18: 1 329, 31.12.17: 1 255, 31.12.16: 1 210, 31.12.15: 1 165, 31.12.14: 1 136

5) Totalt antall søknader om tilskudd til urbane landbrukstiltak var 192 i 2017 og 110 i 2018

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1: Klimagassutslippene skal reduseres med 41 % innen 2020, sammenlignet med 2009

Virksomhetsspesifikt mål 1

Bymiljøetaten skal bidra til vridning av biltrafikken, inkludert næringstrafikk, mot løsninger som gir redusert klimagassutslipp.

Virksomhetsspesifikt mål 2

Bymiljøetaten skal redusere klimagassutslipp fra egen drift og egne prosjekter.

Tabell 9.0.8 Resultatindikatorer – mål 1

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel nullutslippskjøretøy og kjøretøy på biodrivstoff for tjenestebiler under 3 500 kg, jf. Klimabudsjettet	33 %	45 %	>60 %	100 % ¹⁾

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel nullutslippskjøretøy og kjøretøy på biodrivstoff over 3 500 kg, jf. Klimabudsjettet		0 %	57 %	100 %
Krav om nullutslippskjøretøy eller kjøretøy på biodrivstoff (inkludert anleggsmaskiner) i nye kontrakter med underleverandører, jf. Klimabudsjettet	50 %	100 %	100 %	100 %
Antall nye ordinære kommunale ladepunkt ²⁾	3)	3)	3)	575
Antall nye etablerte hurtigladebiler med kommunal involvering	3)	3)	3)	12 ⁴⁾
Antall nye ladepunkt tilrettelagt for nyttetransport med kommunal involvering		118 ⁵⁾	168 ⁵⁾	50
Antall dedikerte parkeringsplasser for utslippsfrie vare- og nyttebiler		0	5	25

1) Tjenestebilene under 3 500 kg skal som hovedregel skal ha nullutslippsløsninger. 60 % vil være nullutslippsbiler i 2020 (34 biler), resterende biler vil benytte biodrivstoff.

2) Semihurtigladebiler og normalladebiler ble slått sammen i 2019 (jf. tilleggsinnstillingen 2019). De omtales nå som «ordinære ladepunkt»

3) Resultatindikatoren er fra 2020 endret til nye etablerte ladepunkter og ikke akkumulerte tall som tidligere år. Måltall for 2020 er dermed ikke sammenlignbart med tallene fra tidligere år i måltallstabellen. Akkumulerte tall finnes under Nøkkeltall.

4) Måltallet gjelder kun hurtigladebiler (12), semi-hurtigladebiler er tatt inn i måltallet over.

5) Resultat i 2018 og måltall i 2019 inkluderer 100 ladepunktene på privat grunn på Vulkan. For 2020 er måltall kun for nye.

Mål 2: I Oslo skal klima- og miljøvennlige transportløsninger være det naturlige førstevalget

Virksomhetsspesifikt mål 1

Bymiljøetaten skal tilrettelegge for Oslo som gå- og sykkelby.

Virksomhetsspesifikt mål 2

Bymiljøetaten skal bedre fremkommeligheten for kollektivtrafikken.

Se nøkkeltall og omtale under 2 Situasjonsbeskrivelse for måloppnåelse. For virksomhetsspesifikt mål 2, se også kap. 761.

Mål 3: Oslo skal være en grønn og levende by

Virksomhetsspesifikt mål 1

Bymiljøetaten skal sikre byens blågrønne strukturer, det biologiske mangfoldet og tilrettelegge for friluftsliv og urbant landbruk.

Virksomhetsspesifikt mål 2

Bymiljøetaten skal bidra til reduksjon i lokal luftforurensning og støy.

Virksomhetsspesifikt mål 3

Bymiljøetaten skal legge til rette for økt byliv i sentrum.

Tabell 9.0.9 Resultatindikatorer – mål 3

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel innbyggere som er fornøyd med hvordan byrommene fremstår der de bor	86 %	83 %	>80 %	>80 %
Andel innbyggere som er fornøyd med hvordan byrommene fremstår i sentrum	80 %	79 %	>70 %	>70 %
NO ₂ -årsmiddel (lovpålagt grenseverdi er <40 µg/m ³)	41 µg/m ³	37 µg/m ³	<40 µg/m ³	<40 µg/m ³
PM ₁₀ -årsmiddel (lovpålagt grenseverdi er <25 µg/m ³)	20 µg/m ³	21 µg/m ³	<25 µg/m ³	<25 µg/m ³
Antall nye m ² dyrket urbant landbruksareal som følge av tilskuddsordning for urbant landbruk	2 300 m ²	5 633 m ²	>1 000 m ²	>1 000 m ²
Andel innbyggere som er fornøyd med rekreasjonsmulighetene i Oslo ¹⁾	83 %	81 %	>80 %	>80 %

1) Basert på resultat fra Bymiljøetatens brukerundersøkelse hvor spørsmålet også inkluderer kommunens idrettstilbud.

Mål 5: Oslo skal være en trygg by med god beredskap

Virksomhetsspesifikt mål 1

Bymiljøetaten skal bidra til trygge byrom.

Virksomhetsspesifikt mål 2

Bymiljøetaten skal bidra til å realisere nullvisjonen innenfor trafikksikkerhet.

Virksomhetsspesifikt mål 3

Bymiljøetaten skal tilrettelegge for effektiv håndtering av overvann på sine forvaltningsområder.

Tabell 9.0.10 Resultatindikatorer – mål 5

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall timer bybetjentene i Bymiljøetaten har vært i aktiv tjeneste	67 614 t	103 779 t	100 000 t	100 000 t
Andel av befolkningen som er tilfreds med belysningen ¹⁾	81 %	79 %	>75 %	>75 %
Antall sandfang som tømmes hvert år	8 056	8 483	6 500	6 500
Antall grunnskoler som benytter Trafikkagenten	80	89	100	110
Antall grunnskoler med hjertesoner		2	15	

1) Målt ved gjennomsnittlig resultat i årlig brukerundersøkelse om opplevd belysning i sentrum og der folk bor.

4 Merknader til driftsbudsjettet

For 2020 Sammenlignet med vedtatt økonomiplan er det for 2020 lagt inn en netto økning på 5 mill. til oppfølging av plan for reduksjon av plastavfall i Oslofjorden, en økning på 2,4 mill. til Filipstad mobilitetspunkt, en økning på 1 mill. til hjertesoner, en økning på 10 mill. til driftsfølgevirkninger og en netto økning på 9,7 mill. til vintervedlikehold. Det budsjetteres ikke med avsetning til vintervedlikeholdsfondet. Inntekter fra piggdekkoblattordningen inngår i etatensBYM sin ramme. Det Videre er også det innarbeidet en reduksjon på utgifter til bl.a. parkdrift, høstflor og taggefjerning på totalt 7,9 mill. og en økning i inntekter på 13,4 mill.

Ressursene brukt på Fylkesmannens ansvar og rolle innenfor friluftsliv, overføres til fylkeskommunene. Midler til nye oppgaver på friluftslivsområdet vil eventuelt bli gitt over rammetilskuddet til fylkeskommunene, og den nye ansvarsfordelingen vil bli omtalt i statsbudsjettet for 2020. Nevnte oppgaver faller naturlig inn under Bymiljøetatens forvaltningsområde.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 31,6 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 4,2 mill. høyere enn i 2019.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 9.0.11 Investeringsbudsjett – Bymiljøetaten

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
542 Bymiljøetaten (MOS)			
00 Lønn og sosiale utgifter	3 537	0	0
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	595 116	1 219 545	1 310 701
03 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	9 221	0	0
04 Overføringsutgifter	122 361	0	0
Sum utgifter	730 236	1 219 545	1 310 701
06 Salgsinntekter	-5 962	0	0
07 Refusjoner	-177 851	-347 345	-477 716
08 Overføringsinntekter	-207 735	-20 000	-20 000
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-14 700	0	0
Sum inntekter	-406 248	-367 345	-497 716
Netto utgifter	323 988	852 200	812 985

Tabell 9.0.12 Investeringsoversikt – Bymiljøetaten

Bymiljøetaten (MOS)	Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til senere	Byggestart – ferdig
Prosjektnummer og navn:								
108015 Skogavgiftsfondfinansiert tiltak			320	320	320	320		
108035 Utstyr, transportmidler, maskiner			3 750	2 630	3 750	690		
108063 Nye ladestasjoner for elbiler	99 000	50 800	48 200	0	0	0		1/08 – 4/20
Bedre gate og parkbelysning								
112024 (kriminalitetsbekjempelse)			42 500	3 500	25 000	5 500		
113005 Program Gateoppustning			61 250	4 210	50 000	9 250		
113009 Universell utforming			25 000	2 800	18 750	4 620		
115012 Trafikksikkerhet			55 250	4 210	25 000	9 250		
Opparbeidelse p-plasser/p-								
115013 automater/parkometre			5 000	3 500	5 000	920		
115054 Utredninger/prosjekter			6 000	0	0	0		
115055 Kollektivprioriteringer			79 350	11 000	152 375	0		
117003 Friluftsliv			90 000	21 030	30 000	9 250		
117006 Byutvikling			208 900	167 900	407 900	431 430		
117032 Tullins gate – Tinghuset	290 000	272 869	17 131	0	0	0		2/17 – 4/20
118001 Bekkeåpning uteområde Jordal	202 000	70 000	132 000	0	0	0		1/18 – 4/20
118009 Støy- og luftforurensning			4 000	2 800	5 000	920		
BYM Jordal idrettspark del 2 –								
118034 gateoppustning	53 000	20 000	33 000	0	0	0		1/18 – 4/19
Grefsenveien nord for Storokrysset								
118047 oppgradering	114 000	82 200	27 100	4 700	0	0		1/18 – 4/21
118049 Thorvald Meyers gate oppgradering	202 000	113 000	68 000	21 000	0	0		1/19 – 2/19
118050 Storgata oppgradering	366 000	141 900	110 000	114 100	0	0		4/18 – 2/21
118058 Oppgradering av Bispegata	286 000	131 200	100 700	54 100	0	0		1/18 – 4/21
119011 Rehabiliteringsprosjekter			41 250	27 320	47 500	9 250		
119012 Røatunnelen			10 000	10 000	20 000	135 000		
119029 Oppgradering Olav Vs gate	104 000	27 000	77 000	0	0	0		1/19 – 4/20
119030 Klosterenga park	61 000	2 500	30 000	25 000	3 500	0		1/19 – 4/22
120002 Bildeling	15 000	0	15 000	0	0	0		1/20 – 4/20
120008 Rehabilitering vei/gate			20 000	0	0	0		
Sum investeringsutgifter			1 310 701	480 120	794 095	616 400		

MILJØ OG SAMFERDSEL
BUDSJETT 2020

Bymiljøetaten (MOS)		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til senere	Byggestart – ferdig
Prosjektnummer og navn:									
108035	Utstyr, transportmidler, maskiner	Investeringsmoms		-750	-526	-750	-138		
108063	Nye ladestasjoner for elbiler	Investeringsmoms		-9 640	0	0	0		
	Bedre gate og parkbelysning								
112024	(kriminalitetsbekjempelse)	Investeringsmoms		-8 500	-700	-5 000	-1 100		
113005	Program Gateopprustning	Investeringsmoms		-12 250	-842	-10 000	-1 850		
113009	Universell utforming	Investeringsmoms		-5 000	-560	-3 750	-924		
115012	Trafikksikkerhet	Investeringsmoms		-11 050	-842	-5 000	-1 850		
	Opparbeidelse p-plasser/p-								
115013	automater/parkometre	Investeringsmoms		-1 000	-700	-1 000	-184		
115054	Utredninger/prosjekter	Investeringsmoms		-1 200	0	0	0		
115055	Kollektivprioriteringer	Investeringsmoms		-15 870	-2 200	-30 475	0		
115055	Kollektivprioriteringer	Belønningsmidler		-20 000	-20 000	-20 000	0		
117003	Friluftsliv	Investeringsmoms		-18 000	-4 206	-6 000	-1 850		
117006	Byutvikling	Investeringsmoms		-41 780	-33 580	-81 580	-86 286		
117006	Byutvikling	Tilskudd fra andre		-231 500	-252 000	-262 500	-200 500		
117032	Tullins gate – Tinghuset	Investeringsmoms		-3 426	0	0	0		
118001	Bekkeåpning uteområde Jordal	Investeringsmoms		-26 400	0	0	0		
118009	Støy- og luftforurensning	Investeringsmoms		-800	-560	-1 000	-184		
	BYM Jordal idrettspark del 2 –								
118034	gateopprustning	Investeringsmoms		-6 600	0	0	0		
	Grefsenveien nord for Storokrysset								
118047	oppgradering	Investeringsmoms		-5 420	-940	0	0		
118049	Thorvald Meyers gate oppgradering	Investeringsmoms		-13 600	-4 200	0	0		
118050	Storgata oppgradering	Investeringsmoms		-22 000	-22 820	0	0		
118058	Oppgradering av Bispegata	Investeringsmoms		-20 140	-10 820	0	0		
119011	Rehabiliteringsprosjekter	Investeringsmoms		-8 250	-5 464	-9 500	-1 850		
119012	Røtunnelen	Investeringsmoms		-2 000	-2 000	-4 000	-27 000		
119029	Oppgradering Olav Vs gate	Investeringsmoms		-15 400	0	0	0		
119030	Klosterenga park	Investeringsmoms		-6 000	-5 000	-700	0		
120002	Bildeling	Investeringsmoms		-3 000	0	0	0		
120008	Rehabilitering vei/gate	Investeringsmoms		-4 000	0	0	0		
	Sum kapittel finansiering			-513 576	-367 960	-441 255	-323 716		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			797 125	112 160	352 840	292 684		

Investeringsnivået i økonomiplanperioden er tilpasset periodiseringen av midler fra Oslopakke 3. Byrådet vil komme tilbake til dette i senere budsjettprosesser.

Trafikksikkerhetsarbeid

Byrådet foreslår å videreføre satsingen på trafikksikkerhet med totalt 55,3 mill. til videre arbeid i 2020. Det skal være særlig oppmerksomhet på tiltak rettet mot myke trafikanter. Foreslåtte tiltak i 2020 omfatter:

Trafikksikkerhet på skolevei

- Planlegging og gjennomføring av fartsreducerende tiltak, mindre fortausanlegg og etablering av trygge krysningspunkter etter innspill fra skolene
- Trafikkagenten videreføres og brukes til kartlegging og initiering av tiltak.
- Etablering av om lag 15 hjertesoner rundt utvalgte barneskoler

Øvrig trafikksikkerhet

- Analyse og utbedring av ulykkesutsatte gang- og sykkelkryssninger
- Videre planlegging, gjennomføring og evaluering av fartssoningsarbeid i bydelene: endring av fartsgrenser, bygging av fartssonings tiltak som humper, opphøyde gangfelt, innsnevring og oppstramming av kryss
- Belysning på eksisterende gangfelt
- Analyse og utbedring av ulykkesutsatte gang- og sykkelkryssninger
- Trafikksikkerhetstiltak i signalanlegg
- Trafikkstyringstiltak på det kommunale veinettet

Universell utforming

- Gjennomføring av tiltak for universell utforming på vei og gate
- HC-toaletter etableres i nytt servicebygg på Huk
- HC-toaletter etableres i magasinet på Lindøysund på Hovedøya

Bildeling

Det foreslås satt av 15,0 mill. til etablering av bildelingsordning i 2020. Byrådet ønsker å legge til rette for bildeling ved å reservere parkeringsplasser til bildelingsbiler, og på den måten gjøre bildeling mer tilgjengelig.

Etablering av ladeinfrastruktur

I 2020 er det foreslått satt av totalt 48,2 mill. til utbygging av ladeinfrastruktur. Det er planlagt utbygging av 575 nye ordinære ladepunkter i 2020. Midlene inkluderer også utbygging av dedikerte ladepunkter for næringstransport, utbygging av ladeinfrastruktur i samarbeid med drosjenæringen, og etablering av ladestasjoner på Bymiljøetatens driftsstasjoner.

Samferdselsprosjekter

Det gjennomføres store gate- og kollektivopprustningsprosjekter i Oslo. Store deler av aktiviteten i 2020 er knyttet til opprustning av gater i forbindelse med trikkeoppgraderingsprosjektet. Det arbeides i tillegg med en rekke andre prosjekter.

Samlet plan for trikkeoppgradering

Det foreslås satt av 295,8 mill. til gjennomføring av prosjekter innenfor programmet for oppgradering av trikkeinfrastruktur. Oslo mottar nye trikker fra 2020. Infrastrukturen må tilpasses de nye trikkene og oppgraderes for å imøtekomme internasjonal standarder. Flere pågående prosjekter skal ferdigstilles i 2020 og 2021. Følgende prosjekter er under arbeid i 2020:

- Storgata
- Grefsenveien
- Thorvald Meyers gate
- Bispegata

Andre prosjekter under planlegging og gjennomføring:

- Ljabruveien
- Oppgradering av Olav Vs gate
- Kraftfulle fremkommelighetstiltak (KFT)
- ASP/SIS (Aktiv signalprioritering/sanntidsinformasjonssystemet): løpende tiltak
- Bryn kollektivknutepunkt
- Røtunnelen
- Kongsveien
- Permanent utforming av sikring av Bergstien forbi det Mosaiske trossamfunn
- Oppgradering av alléen i Bygdøy allé – fase I består av utskifting og nyplanting av trær
- Løpende gateopprustningsprosjekter i byrom, torg og møteplasser

Friluftsliv

Det foreslås satt av 60,0 mill. i 2020 og 150,3 mill. totalt i økonomiplanperioden til oppfølging av tiltak i tråd med Behovsplan for idrett og friluftsliv 2019–2028 og tilhørende handlingsplan. Prioriterte tiltak i 2020 er:

- Etablering av manglende turveiforbindelser
- Sikring av turveiareal
- Informasjon, merking og skilting av turveier og friluftsområder
- Kajakkbrygge og kajakklager på Langøyene
- Kjøp av ny driftsbåt for øyene
- Rehabilitering av bygninger på Sørli gård
- Rehabilitering av aktivitets- og lekeanlegg i parker og friområder

I tillegg inngår 30,0 mill. til å dekke økte kostnader på det pågående prosjektet om etablering av VA-anlegg fra fastlandet til Hovedøya, Gressholmen og Langøyene. Det er oppdaget mer fjell enn forventet, og det har vært et betydelig økt behov for sprenging. Det er gjort funn av kulturminner og sjeldne biologiske arter som må sikres.

Rehabilitering

Det er foreslått avsatt 41,3 mill. i 2020 og 125,3 mill. totalt i økonomiplanperioden. Midlene skal benyttes til å rehabilitere bygningsmasse og infrastruktur som Bymiljøetaten forvalter for kommunen.

Planlagte tiltak i 2020:

- Ferdigstilling av toaletter og servicefasiliteter på Huk
- Bygging av nye toaletter på Langøyene
- Utbedre belysning i Frognerparken
- Utskiftning av gråvannsanlegg i marka
- Rehabilitering av bygg og infrastruktur i marka og på øyene
- Re-plantning av trær i parker og friområder
- Utbedring av broer og murer

Ny Jordal park, opprusting av uteområder og gateopprustning

Det foreslås satt av til sammen 165,0 mill. i 2020 til ferdigstilling av tiltak i tilknytning til nye Jordal Amfi. Opprusting av gater og uteområder skal være ferdig før ishallen tas i bruk. Jordal park skal gi bedre adkomst til ishallen og uteområdene legges til rette for rekreasjon, opphold og lek. Det etableres turvei (D2), gangveier og sykkelveier gjennom parken, i tillegg til bedre belysning, flere grøntarealer og tilrettelegging for flere møteplasser med benker. I samarbeid med Vann- og avløpsetaten åpnes Hovinbekken i parken.

Gatene rundt amfiet rustes opp med bredere fortau for å sikre trygg fremkommelighet til ishallen.

Klosterenga park

I 2020 er det foreslått satt av 30,0 mill. til det pågående arbeidet med ferdigstilling av Klosterenga park i bydel Gamle Oslo. Parken vil bli et rekreasjonsområde av høy kvalitet, med ny turvei, flere møteplasser og bedre belysning. I tillegg skal Hovinbekken åpnes gjennom parken.

Byutviklingsprosjekter

Prosjektene gjelder etablering av nødvendig infrastruktur:

- *Ensjø*: Sentral tverrforbindelse, Tidemannsparken, Vestre parkdrag
- *Vollebekk*: Brobekkveien inkludert Baneparken
- *Lillo/Storo*: Vitaminveien, Sandakerveien/Nycoveien, turvei Akerselva – Jerusalem bro, undergang/bro over Gjøvikbanen
- *Frysja*: Frysjaveien
- *Ulven*: Gang- og sykkelvei, undergang under Alnabanen
- *Skøyen/Lysaker*: Harbitzalléen, Lilleakerveien, Ullernchausseen
- *Løren/Økern/Hasle*: Sinsenveien, Lørenveien, Økernveien
- *Breivoll/Skullerud/ Haraldrud/Mortensrud*: Veiledende plan for kabler og ledninger (VPKL), Mortensrudveien/Lofsrudveien

6 Klimakonsekvenser for kapitlene 542, 545 og 761

I løpet av 2020 er det planlagt at alle egeide kjøretøy og maskiner enten skal være nullutslipp eller benytte biodrivstoff. Etaten stiller krav om nullutslippsteknologi for kjøretøy og maskiner der dette er mulig. Det er imidlertid noen kjøretøy/maskiner der det ikke er hensiktsmessig å stille krav til nullutslipp fordi det er behov for kraftigere kjøretøy enn det som finnes på markedet. I de tilfellene skal biodrivstoff benyttes.

Bymiljøetaten stiller krav om fossilfritt drivstoff i alle anleggskontrakter og for massetransport. Etaten vil vurdere hvorvidt det er mulig å følge opp et eventuelt krav til fossilfri lastebiltransport (leveranse av varer) til og fra anleggsplass.

Etaten arbeider med å styrke trafiksikkerheten og prioritere myke trafikanter og kollektivtrafikk foran privatbil gjennom trafikkstyring. Sykkelveier og sykkelparkeringsanlegg bygges og oppgraderes, og det gjennomføres kampanjer for å få flere til å sykle. Det gis også støtte til innkjøp av elsykler og lastesykler til kommunale virksomheter i Oslo.

God datainnsamling, overvåkning og analyse av trafikk gir et bedre grunnlag for riktig transportplanlegging. I STOR-prosjektet (Smartere transport i Oslo regionen) testes det ut teknologi som kan bidra til bedre bytransport. I et av prosjektene jobbes det for eksempel med en pilot hvor hensikten er å redusere letetid ved parkering. Bymiljøetaten arbeider også systematisk med næringstransport og fremtidig logistikkplan, inkludert tilrettelegging for utslippsfri varetransport gjennom uttesting av differensiert skilting.

Med etatens arbeid mot plastforsøpling vil utfasing av unødvendig engangsplast og mindre bruk av plast generelt kunne føre til at mindre fossil plast går til forbrenning. Bymiljøetaten har også en pådriverrolle i arbeidet med å redusere materielt forbruk og redusere matsvinn som vil kunne bidra til reduserte utslipp av klimagasser.

Det er også nødvendig med tiltak som er tilpasset de klimautfordringene som allerede er her. Klimaendringene fører til hyppigere og kraftigere nedbør. Bymiljøetaten har igangsatt en rekke tiltak for å forbedre overvannsløsningene i kommunen. Siden myrer og våtmarker er fordrøyningsanlegg fra naturens side har etaten også igangsatt flere enkeltprosjekter med myrrestaurering i Marka. Det jobbes videre med å ivareta vegetasjonen langs vassdragene, som binder bekke-/elvekantene og hindrer utvasking og erosjon.

7 Tilskuddsmidler

Bymiljøetatens ramme omfatter avsetning av tilskudd til følgende organisasjoner:

Tabell 9.0.13 Tilskuddsmidler Bymiljøetaten, tusen kroner

Kap.	Formål	Vedtak 2018	Vedtak 2019	Forslag 2020
542	Tilskuddordning for friluftsf- og naturvernorganisasjoner	2 881	2 981	3 070
542	Tilskuddsordning urbant Landbruk	2 000	2 000	2 000
542	Støytilskudd		500	500
542	Turskiltprosjektet	200		200
542	Medlemskontingent Oslofjordens Friluftsråd (OF) ¹⁾	3 835	3 880	3 923
542	Medlemskontingent Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) ²⁾	1 335	1 345	1 362
542	Medlemskontingent Oslomarkas fiskeadministrasjon ³⁾	640	644	648
542	Skjærgårdstjenesten	1 200	1 290	1 327
542	Redningsselskapet – redningsskøyta "Uni Oslofjord"	100	100	100
542	Naturvernforbundet Oslo og Akershus	500	500	500
542	DNT Oslo og omegn	500	500	500
542	Østensjøvannets venner	150	150	150
542	Østmarkas venner	100	100	100
542	Maridalens venner	850	850	850
542	Groruddalen Miljøforum	100	100	100
542	Dyrebeskyttelsen Oslo/Akershus	250	250	250
542	Oslo Elveforum	190	190	190

Kap.	Formål	Vedtak 2018	Vedtak 2019	Forslag 2020
542	Matsentralen Oslo		400	400
542	Dyrenes Hus		100	100
SUM		14 831	15 880	16 270

Medlemskontingentene er oppdatert iht. befolkningstall for Oslo pr. 1. januar 2019: totalt 681 071 innbyggere (Kilde: SSB og Oslo kommune statistikkbank).

1) Medlemskontingenten utgjør totalt 5,76 kr pr. innbygger i Oslo.

2) Medlemskontingenten utgjør totalt 2 kr pr. innbygger i Oslo.

3) Medlemskontingenten utgjør totalt 0,5 kr pr. innbygger i Oslo. I tillegg er det satt av tilskudd til ekstra driftsstøtte.

8 Verbale vedtak

Det foreslås at følgende verbale vedtak utgår:

Prioritering av feilparkering som hindrer kollektivtransport og syklist (S61/2012)

Byrådet bes sørge for at Bymiljøetaten prioriterer rask oppfølging av feilparkeringer som er til hinder for kollektivtransport og sykkel.

Oppfølging er innarbeidet i Bymiljøetatens rutiner, og anses ivaretatt. Bymiljøetaten har daglige kontroller for å sikre god fremkommelighet for kollektivtransporten. Etaten har i sin kontrakt for inntauingstjenester definert en forventet responstid fra leverandør på 20 minutter.

Universell utforming (S40/2008)

Byrådet bes rapportere til bystyret årlig om oppfølging og fremdrift i planene om universell utforming, særlig knyttet til kollektivtrafikk og bygninger. Rapporteringen må skje i forbindelse med virksomhetenes og byrådets årsberetning.

Siden vedtaket ble fattet, har lov- og regelverket endret seg betydelig, noe som innebærer at byrådet årlig skal rapportere til bystyret at man følger lov- og regelverk

Renhold – gårdeiere og næringsdrivende (S28/2007)

Byrådet bes benytte de mulighetene politivedtektene gir til at gårdeiere og næringsdrivende pålegges å sørge for renhold utenfor egen eiendom og/eller virksomhet.

Oppfølging er innarbeidet i Bymiljøetatens rutiner, og anses ivaretatt. Bymiljøetaten rapporterer antall miljøgebyrer i etatens årsberetning. Alle Bymiljøetatens betjenter og Ruskenpartruljen er gitt opplæring i håndhevelse av politivedtektens bestemmelser.

9.0.5 Renovasjonsetaten – næring

Tabell 9.0.14 Driftsbudsjett Renovasjonsetaten næring

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
<i>643 Renovasjonsetaten – næring (MOS)</i>			
10 Lønn og sosiale utgifter	34 902	17 930	33 896
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	36 594	58 895	39 280
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	4 339	9 754	2 585
14 Overføringsutgifter	3 397	126	436
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	8 065	0	0
Sum utgifter	87 296	86 705	76 197
16 Salgsinntekter	-98 241	-100 272	-94 934
17 Refusjoner	-1 108	0	-62
18 Overføringsinntekter	-61	0	-31
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-8 064	0	0
Sum inntekter	-107 474	-100 272	-95 027
Netto utgifter	-20 178	-13 567	-18 830

1 Ansvarsområde

Renovasjonsetaten – næring skal sikre et godt tilbud til næringsdrivende med mindre mengder avfall. Tilbudet omfatter innsamling av rest- og papiravfall og mottak av farlig avfall. Næringsdrivende kan levere hestemøkk og park- og hageavfall på mottaks- og komposteringsanlegget på Grønmo.

2 Situasjonsbeskrivelse

En ny avfallsstrategi er under arbeid. Strategien skal omfatte alt avfall som oppstår i Oslo. Intensjonen er at det skal bli enklere å kildesortere riktig både hjemme, ute og på arbeid for å styrke arbeidet med kretsløpsbasert ressursbehandling i Oslo. Strategien har som ambisjon å få med seg alle som oppholder seg i byen, inkludert kommunen selv og næringslivet.

I løpet av 2019 ble kildesortering innført på alle Osloskolene. Dette avfallet samles inn av Renovasjonsetaten. Innføringen av kildesortering i Osloskolene gir mer matavfall og plastemballasje til materialgjenvinning, og er holdningsskapende for elevene. Etaten har også et tilbud om innsamling av kildesortert avfall i blå og grønne poser for mindre næringsdrivende.

Næringskunder og private personer som ikke bor i Oslo, må betale for å levere avfall ved gjenbruksstasjonene i Oslo. For lettere å kunne identifisere betalingspliktige kunder på gjenbruksstasjonene, har Renovasjonsetaten innført GjenbruksID. GjenbruksID er en del av «Oslo-nøkkelen», som er en ny innbyggertjeneste fra Oslo kommune.

Tabell 9.0.15 Nøkkeltall – Renovasjonsetaten næring

Renovasjonsetaten – næring	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Tonn totalt næringsavfall	36 942	37 063	33 569	31 725	30 382
Antall næringsbesøkende på gjenbruksstasjonene	24 994	27 591	23 643	20 995	18 683
Tonn restavfall direkte til forbrenning	14 029	13 318	12 265	10 614	10 121
Tonn kildesortert avfall til sortering	1 422	1 485	1 516	1 594	1 560

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 4: Oslo skal ha en kretsløpsbasert ressurs håndtering

Virksomhetsspesifikt mål 1

Økt andel næringsavfall til materialgjenvinning

Tabell 9.0.16 Resultatindikatorer – mål 4

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel næringsavfall til materialgjenvinning	33 %	33 %	36 %	36 %

4 Merknader til driftsbudsjettet

Bystyret vedtok i sak 444/04 av 13.10.2004 avvikling av deponiet på Grønmo. Deponiet er stengt. Området er overført til Eiendoms- og byfornyelsesetaten for tilrettelegging for videre bruk. 8,0 mill. fra kap. 643 Renovasjonsetaten – næring flyttes til kap. 400 Eiendoms- og byfornyelsesetaten. På grunn av halvårsvirkning ble 4,0 mill. flyttet til kap. 400 i 2019, og resterende 4,0 mill. i 2020.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto -0,419 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 9.0.17 Investeringsbudsjett – Renovasjonsetaten – næring

Beløp i 1000 kr				
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020	
643 Renovasjonsetaten – næring (MOS)				
00 Lønn og sosiale utgifter	3 280	0	0	
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	2 691	0	0	
Sum utgifter	5 971	0	0	
06 Salgsinntekter	-196	0	0	
Sum inntekter	-196	0	0	
Netto utgifter	5 775	0	0	

6 Klimakonsekvenser

Renovasjonsetaten henter kildesortert avfall hos enkelte mindre næringsvirksomheter og hos skolene i Oslo. Når fossil plast tas ut av avfallet og materialgjenvinnes reduseres klimagassutslipp både i og utenfor kommunen.

Innsamling av næringsavfall gjøres med etatens egne biler. Det er et mål at alle etatens kjøretøy skal være nullutslippskjøretøy.

9.0.6 Brann- og redningsetaten

Tabell 9.0.18 Driftsbudsjett Brann- og redningsetaten

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
650 Brann- og redningsetaten (MOS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	437 227	444 528	452 471
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	87 765	42 349	108 571
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	25 258	26 918	52 408
14 Overføringsutgifter	14 411	187	15 220
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	14 120	0	0
Sum utgifter	578 780	513 982	628 670
16 Salgsinntekter	-109 845	-69 895	-108 396
17 Refusjoner	-40 419	-10 590	-41 485
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-14 587	0	0
Sum inntekter	-164 851	-80 485	-149 881
Netto utgifter	413 930	433 497	478 789

1 Ansvarsområde

Brann- og redningsetaten skal verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann og eksplosjon, ulykker med farlig stoff eller farlig gods, i tillegg til andre akutte hendelser. Brann- og eksplosjonsvern-loven pålegger kommunen å ta ansvaret for etablering og drift av et brannvesen som skal ivareta forebyggende arbeid og beredskapsoppgaver på en effektiv og sikker måte.

Etaten er tillagt en rekke beredskapsoppgaver utover den lovpålagte ordinære brann- og rednings-tjenesten. Blant disse er ambulansetransport med båt, redningsinnsats og kjemikalievern til sjøs, samt drukningsberedskap. Etaten bidrar også med hjelpetjenester ved avsporing av trikk og T-bane, heisstopp og innlåsing og med restverdiredning ved brann- og vannskader eller andre skader på bygg.

Brann- og redningsetaten ivaretar Oslo kommunes rolle som vertskommune for interkommunal beredskap mot akutt forurensning i Indre Oslofjord region. Etaten driver også den interkommunale 110-nødmeldesentralen for kommunene Asker, Bærum og Oslo.

Etatens virksomhet finansieres av bykassen og ved salg av tjenester relatert til primæroppgavene. Feievirksomheten fullfinansieres ved innkreving av feie- og tilsynsavgift, og det føres selvkostregnskap for denne tjenesten.

2 Situasjonsbeskrivelse

Økt brannsikkerhet for utsatte grupper er hovedprioriteringen i etatens forebyggende arbeid. Kommunen har plikt til å kartlegge utsatte grupper som har en særlig risiko for å omkomme i eller bli skadet av brann. Brann- og redningsetaten arbeider aktivt som pådriver opp mot helsesektoren, bydelene og kommunale foretak. Innen utgangen av 2019 er det inngått samarbeidsavtaler med alle bydelene for å bidra til å integrere brannsikkerhet som en naturlig del av helse- og omsorgstjenesten i kommunen.

Brann- og redningsetaten driver den interkommunale 110-nødmeldesentralen som ble etablert i 2017 sammen med kommunene Asker og Bærum. Asker kommune utvides med dagens Røyken og Hurum kommuner fra og med 2020 og 110-nødmeldesentralen forberedes for dette. Den interkommunale 110-sentralen skal på sikt samlokaliseres med politiets operasjonssentral på politihuset i Grønland.

En pilot for et operasjonssenter for samhandling og beredskap (OPSAM) er etablert på politihuset. I tillegg til KOSS (kommunenes koordineringssentral) er det klargjort operatørplasser for én koordinator

fra 110-sentralen og én fra 113 (AMK). Ambisjonsnivået for 2019/2020 vil være at OPSAM er operativt ved store varslede hendelser (f. eks ekstremvær) og arrangementer, samt ved store uønskede hendelser.

Dagens hovedbrannstasjon må fraflyttes på grunn av regjeringens planer for nytt regjeringskvartal. Byrådet besluttet i 2017 at hele Vann- og avløpsetatens virksomhet skal etableres sammen med en ny hovedbrannstasjon på Bryn. Arbeidet med ny hovedbrannstasjon er godt i gang. På tomten Eikenga 1 vil det bli etablert en midlertidig brannstasjon for dagens Bryn brannstasjon, som vil rives for å gi plass til den nye hovedstasjonen. På grunn av krav til innsatstid innen brann- og ulykkesberedskapen må det også etableres en ny sentrumsstasjon. Ny sentrumsstasjon er planlagt etablert på nabotomten til Havne-lageret i Bjørvika og forprosjektet for bygging av stasjonen ble igangsatt sommeren 2019.

Det er satt av 250 mill. til Omsorgsbygg Oslo KF for å rehabilitere henholdsvis Grorud, Kastellet og Briskeby brannstasjon. Briskeby brannstasjon skal totalrehabiliteres, og det etableres en midlertidig brannstasjon i Suhms gate. Forventet overflytting til Suhms gate er i slutten av 2019. Rehabilitering av Grorud og Kastellet brannstasjon er også under planlegging og vil pågå i 2019/ 2020.

Tabell 9.0.19 Nøkkeltall – Brann- og redningsetaten

Brann- og redningsetaten	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Antall omkomne i brann	2	2	6	3	6
Antall bygningsbranner	432	443	444	368	379
Antall reddede personer i branner og ulykker ¹⁾	35	32	148	138	160
Antall utrykninger	13 400	12 717	13 845	13 666	14 700

1) Før 2016 ble det kun registrert personer som ble reddet ut ved hjelp av høyderedskap (stige- eller liftbil), bærbar stige og hoppepute, samt ved bruk av følgemaske. Nå omfattes også de som er reddet uten følgemaske, samt flere andre redningsmetoder.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 5: Oslo skal være en trygg by med god beredskap

Virksomhetsspesifikt mål 1

Redusert sannsynlighet for at branner oppstår.

Virksomhetsspesifikt mål 2

Rask respons ved branner og ulykker.

Tabell 9.0.20 Resultatindikatorer – mål 5

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Reduksjon i antall bygningsbranner med 15 % innen utgangen av 2020 sammenlignet med 2014 ¹⁾	368	379	378	367
Gjennomsnittlig håndteringstid ved nødalarm (fra nødalarm besvares til utvarsling starter)	1 min 35 sek	1 min 50 sek	1 min 10 sek	1 min 30 sek
Gjennomsnittlig innsatstid (fra utvarsling starter til første bil er fremme på stedet)	6 min 36 sek	7 min 3 sek	6 min 15 sek	6 min 40 sek

Tidene over blir nå hentet fra det nasjonale rapporteringssystemet BRIS. Innsatstidene fremkommer etter manuell registrering på skjerm i utrykningsbilene. For å unngå at ekstremverdier påvirker de reelle gjennomsnittstidene, fjernes de fem prosent laveste og fem prosent høyeste verdiene i datasettet før gjennomsnittsberegning. Bare reelle brann- og ulykkeshendelser er tatt med i grunnlaget for beregning av tidene.

1) Det var 432 bygningsbranner i 2014.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Etatens husleie vil øke vesentlig gjennom økonomiplanperioden. Dette skyldes økte husleiekostnader ved midlertidige brannstasjoner samt husleier for de nye brannstasjonene når disse står ferdige i slutten av økonomiplanperioden.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 19,2 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 2,8 mill. høyere enn i 2019.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 9.0.21 Investeringsbudsjett – Brann- og redningsetaten

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
650	Brann- og redningsetaten (MOS)			
01	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	20 422	16 800	15 000
04	Overføringsutgifter	3 980	0	0
	Sum utgifter	24 402	16 800	15 000
07	Refusjoner	-3 980	-3 120	-2 840
	Sum inntekter	-3 980	-3 120	-2 840
	Netto utgifter	20 422	13 680	12 160

Tabell 9.0.22 Investeringsoversikt – Brann- og redningsetaten

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart – ferdig kv/år
Brann- og redningsetaten (MOS)									
Prosjektnummer og navn:									
113012	Utstyr, transportmidler, maskiner			14 200	15 000	15 000	15 000		
115016	Utstyr/transportmidler/maskiner feiervesenet			800	0	0	0		
	Sum investeringsutgifter			15 000	15 000	15 000	15 000		
113012	Utstyr, transportmidler, maskiner	Investeringsmoms		-2 840	-3 000	-3 000	-3 000		
	Sum kapittel finansiering			-2 840	-3 000	-3 000	-3 000		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			12 160	12 000	12 000	12 000		

113012 Utstyr, transportmidler, maskiner

For å opprettholde dagens standard på beredskap har Brann- og redningsetaten en fastsatt utskiftings-takt på de ulike brannbilene. Denne reflekterer utskiftningsbehovet som fremkommer i beredskaps-analysen fra 2015. I økonomiplanperioden er det lagt inn 15 mill. årlig i investeringsbudsjettet til beredskapsutstyr og transportmidler.

115016 Utstyr/transportmidler/maskiner feiervesenet

I 2020 vil 0,8 mill. gå til å skifte ut resterende fossildrevne biler i feievirksomheten med elektriske biler. Én bil er beregnet å koste 0,4 mill. Etaten får dermed skiftet ut alle fossildrevne biler i feietjenesten innen utgangen av 2020, jf. mål om overgang til nullutslippsbiler i Klimabudsjettet.

6 Klimakonsekvenser

Brann- og redningsetaten har tre hovedområder for utslipp av CO₂; kjøretøy, bygningsmasse og brann- og redningsbåt.

Per i dag eksisterer det ikke aktuelle alternativer for elbil-drift i utrykningsstyrken. CO₂-utslippet fra disse kjøretøyene vil derfor ikke reduseres vesentlig de nærmeste årene. Utskiftning av bilpark til nyere

euro-klasser reduserer imidlertid etatens utslipp av NO_x og svevestøv og bidrar dermed til renere Oslo-luft. Etaten jobber for overgang til elbiler der det er mulig innen utgangen av 2020. Etaten påbegynte i 2019 arbeidet med anskaffelse av det første utrykningskjøretøyet med hybrid-teknologi som på sikt kan bidra til reduksjon i lokale klimagassutslipp.

Eksisterende brann- og redningsbåt må skiftes ut i løpet av få år, og det vil ikke være mulig å anskaffe en hybridløsning som tilfredsstiller kravene til en forsvarlig beredskap.

Miljøsertifisering av bygg er gjennomført der det er bygningsteknisk mulig. De siste årene har manglende oljeutskiller vært en årsak til manglende sertifisering. Stasjoner som skal rives eller rehabiliteres, kan ikke nødvendigvis opprettholde sin miljøfyrtårnstatus.

9.0.7 Kjøp av transporttjenester

Tabell 9.0.23 Driftsbudsjett – Kjøp av transporttjenester

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
711	Kjøp av transporttjenester (MOS)			
13	Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 937 450	2 107 700	2 256 257
Sum utgifter		1 937 450	2 107 700	2 256 257
Sum inntekter		0	0	0
Netto utgifter		1 937 450	2 107 700	2 256 257

1 Ansvarsområde

Budsjettkapittel omfatter Oslo kommunes kjøp av kollektive transporttjenester gjennom Ruter AS som inngår avtaler med operatører om rutegående kollektivtransport i Oslo og Akershus. Ruter AS eies av Oslo kommune (60 %) og Akershus fylkeskommune (40 %) og er administrasjonsselskap for kollektivtransport. Selskapet har som mål å drive helhetlig, rasjonelt og markedstilpasset kollektivtransport for hele Oslo- og Akershusregionen.

Som en del av regionreformen, vil fylkeskommunene Akershus, Østfold og Buskerud danne Viken fylkeskommune fra 01.01.2020. Viken fylkeskommune vil overta Akershus' eierskap i Ruter AS. Dette vil ikke ha rettslige konsekvenser for Oslo kommunes eierposisjon. Ruters område vil bli utvidet med det som følger av kommunesammenslåingen av Asker, Røyken og Hurum kommune og av overføringen av Lunner kommune fra Oppland til Viken fylkeskommune. Kostnader som følger av utvidelsen, vil håndteres av Viken fylkeskommune.

2 Situasjonsbeskrivelse

Et effektivt og attraktivt kollektivtilbud er et av byrådets sentrale virkemidler for å nå målet om å redusere biltrafikken med en tredel innen 2030. I samme periode er det forventet en befolkningsvekst i Oslo og Akershus. På bakgrunn av dette er det behov for å styrke kollektivtilbudet gjennom tilbudsutvikling samt oppgradering og vedlikehold av infrastruktur. Det er i tillegg behov for å investere i ny infrastruktur, som T-bane til Fornebu, ny sentrumstunnel for T-bane, utvidelser av trikkenettet og nytt signal- og sikringsanlegg for T-banen.

De siste årene har det vært en sterk vekst i antallet kollektivreiser, og veksten har vært betydelig høyere enn befolkningsveksten. I 2018 var veksten i antallet kollektivreiser på 4 % i Oslo, mens befolkningsveksten i følge SSB var på 1,1 %. Kollektivtrafikkens andel av motorisert transport i Oslo lå i 2018 på 53 %. Dette betyr at det i Oslo gjennomføres flere kollektive reiser, enn reiser med privatbil. På samme tid er

befolkningens tilfredshet med kollektivtilbudet høy. For 2018 svarte 83 % av de spurte at de var tilfreds med tilbudet. Prognoser for fremtidig trafikkvekst viser sterk vekst i kollektivtrafikken i 2020, noe som følger av endringene i bompengoordningen som ble innført 01.06.2019.

Ruter arbeider kontinuerlig med å utvikle og tilpasse rutetilbudet for å sikre en videre trafikkvekst, og for å sikre et attraktivt og konkurransedyktig kollektivtilbud sammenliknet med privatbil. Utgangspunktet for utvikling av rutetilbudet er å legge til rette for et nettverk som sikrer at innbyggerne enkelt kan komme seg frem med kollektivtransport. Hovedlinjene i kollektivnettet skal ha høy frekvens og høy kapasitet. Lokale linjer skal bygge opp under disse med hyppig mating, og skal bidra til god flatedekning. God tilrettelegging for sykling og gange til holdeplasser og knutepunkter styrker nettverket og bidrar til økt markedsgrunnlag for utvikling av tilbudet.

I økonomiplanperioden vil det være oppstart av flere store busskontrakter i Oslo. Fra juni 2020 er det oppstart av nye busskontrakter for Ruters vestområdet, som inkluderer bydel Vestre Aker. I 2021 vil Oslo Sør ha oppstart av ny busskontrakt, og Indre by og Oslo vil ha oppstart av nye busskontrakter fra 2022. De nye busskontraktene vil inkludere ny teknologisk plattform (TaaS) som vil gi muligheter til innføring av nye og bedre kundetjenester gjennom innsikt og bruk av sanntidsdata. Inngåelse av nye busskontrakter vil være viktig virkemiddel for å videreutvikle kollektivtilbudet for å sikre effektive og attraktive kollektivreiser, høyere kapasitet og frekvens både i indre og ytre by. Ny kontrakt for båt-tjenester i Indre Oslofjord vil starte opp i 2021, og vil betjenes med elektriske båter.

Ruter arbeider med videreutvikling av digitale kundetjenester og pilotering av nye mobilitetsløsninger. Dette er satsningsområder som bidrar til et mer attraktivt kollektivtilbud, og som på lengre sikt skal bidra til et mer effektivt kollektivtilbud.

Pilotprosjektet Aldersvennlig transport, som er et fleksibelt transporttilbud for eldre i bydelene Nordre Aker, Sagene og Vestre Aker, videreføres også i 2020. For nærmere omtale, se 5.9 Eldre, helse og arbeid.

Oslo har som mål at kollektivtrafikken skal gå på fornybart drivstoff innen utgangen av 2020, og det ligger an til at målet vil nås. Oslo har i bystyresak 112/19 vedtatt mål at kollektivtransporten skal være utslippsfri innen utgangen av 2028, og innfasing av utslippsfri teknologi for båt og buss har startet. Omleggingstakten for de ulike driftsartene avhenger av faktorer som kontraktsperioder, teknologi-utvikling, utbygging av ladeinfrastruktur, tilgjengelighet i markedet og kostnader. I 2019 er det gjennom endringsordre satt i drift 70 elbusser på linjer i Oslo, og totalt er det 115 elbusser i trafikk i Ruter-området. Videre innfasing vil skje løpende frem mot 2028 og ved rullering av anbud. I juni 2020 er det oppstart av nye busskontrakter i Ruters vestregion som også omfatter bydel Vestre Aker. Fra oppstart vil det settes inn 41 nye elbusser, og 23 av disse vil være røde bybusser som kjører på linjer i Oslo. Fra april 2020 vil alle de tre Nesoddbåtene kjøre på elektrisk drift.

Byrådet vil legge frem sak om en endret organisering av TT-transporten og skoleskyss i Oslo, slik at ansvaret for kjørekontor, inngåelse og oppfølging av kontrakter overføres til Ruter. Ruter vil kompenseres for kostnadene. Myndighetsoppgavene knyttet til utstedelse av TT-kort vil ikke endres, og ansvaret vil forbli under Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid – bydelene.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 2 I Oslo skal klima- og miljøvennlige transportløsninger være det naturlige førstevalget

Virksomhetsspesifikt mål 1

All kollektivtransport skal være fossilfri og kjøre på fornybar energi i 2020.

Virksomhetsspesifikt mål 2

Tilby attraktiv og effektiv kollektivtransport.

Tabell 9.0.24 Resultatindikatorer – mål 2

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andelen fornybar energi av totalt energibruk i kollektivtransporten (Oslo og Akershus)	56 %	58 %	73 %	100 %
Markedsandel for kollektivtransporten	51 %	53 %	56 %	56 %

4 Merknader til driftsbudsjettet

Byrådet vil bruke 2 256 mill. til kjøp av transporttjenester i 2020. Dette er en nominell økning på 149 mill. fra 2019. I tillegg innarbeides 11 mill. på kapittel 308 til pilotprosjektet Aldersvennlig transport.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 73,6 mill. jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

6 Klimakonsekvenser

Byrådets forslag til bevilgning til kjøp av transporttjenester bidrar til å utvikle kollektivtilbudet gjennom økt frekvens og kapasitet, tilpasninger i rutetilbudet, videreutvikling av digitale kundetjenester og pilotering av nye mobilitetsløsninger. Dette er satsninger som bidrar til videre passasjervekst i kollektivtrafikken. I tillegg sikrer bevilgningen en grønn omstilling gjennom reduksjon av klimagassutslipp fra kollektivtrafikken. Ved utgangen av 2020 vil all energibruk i kollektivtransporten i Ruter-området være fossilfri, og på samme tid pågår innføring av utslippsfri teknologi.

9.0.8 Fornebubanen

Tabell 9.0.25 Driftsbudsjett – Fornebubanen

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
<i>712 Fornebubanen (MOS)</i>			
10 Lønn og sosiale utgifter	3 986	21 986	0
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	180 905	664 904	0
14 Overføringsutgifter	21 288	165 000	0
Sum utgifter	206 179	851 890	0
16 Salgsinntekter	-218	0	0
17 Refusjoner	-20 606	-165 000	0
18 Overføringsinntekter	-166 395	-687 000	0
Sum inntekter	-187 219	-852 000	0
Netto utgifter	18 960	-110	0

1 Ansvarsområde

Etaten Fornebubanen ble vedtatt opprettet 22.11.2016 med virkning fra 01.01.2017, i byrådssak 1106/16. Etaten er organisatorisk plassert under Byrådsavdeling for miljø og samferdsel (MOS) i Oslo kommune. Etaten har ansvar for planlegging og bygging av Fornebubanen.

2 Situasjonsbeskrivelse

Fornebubanen er et felles utbyggings- og samarbeidsprosjekt mellom Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Oslo kommune skal være byggherre for prosjektet. Fornebubanen går fra Fornebu senter til Majorstuen, med påkobling til det øvrige nettet. Traséen er ca. 8,3 km og går hovedsakelig i tunnel. Ca. 5,2 km av banen ligger i Oslo og 3,1 km i Bærum kommune. Banen får seks stasjoner, der tre ligger på Fornebu og de øvrige på Lysaker, Vækerø og Skøyen.

Fornebubanen leverte høsten 2018 teknisk forprosjekt og styringsdokument med kostnadsanslag og fremdriftsplan. Kvalitetssikringen, KS2, av dette ble ferdig i januar 2019. Revidert kostnadsanslag i KS2 er 16,2 mrd. 2018-kroner (P50). I 2019 er det signert kontrakter med arkitekter for utforming av stasjonene. Detaljprosjektering fortsetter i 2019 for å ferdigstille konkurransegrunnlag til de forestående entreprisene.

Etatens hovedoppgave i 2020 er å forberede og starte to entrepriser, Fornebu grunnentreprise og tunnel Skøyen-Fornebu. Fornebubanen har fått i oppdrag å utrede en ny trase hvor Skøyen stasjon legges i fjell. Byrådet vil komme tilbake til valg av trase når løsningen er kvalitetssikret.

Fornebubanen vil styrke byggherreorganisasjon i løpet av 2019 og begynnelsen av 2020 for å være forberedt til entreprisestart.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1: Klimagassutslippene skal reduseres med 41 % innen 2020, sammenlignet med 2009

Tabell 9.0.26 Resultatindikatorer – mål 1

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel nullutslippskjøretøy og nullutslippsmaskiner eller kjøretøy/maskiner på biodrivstoff etterspurt i alle anskaffelser			100 %	100 %

Mål 2: I Oslo skal klima- og miljøvennlige transportløsninger være det naturlige førstevalget

Virksomhetsspesifikt mål 1

Tilrettelegge for bygging av Fornebubanen i samsvar med kvalitetssikret KS2, forprosjekt.

Virksomhetsspesifikt mål 2

Oppstart av entreprisekontrakter i samsvar med overordnet plan etter kvalitetssikret KS2

4 Merknader til driftsbudsjettet

Byrådets budsjettforslag innebærer at Fornebubanen fra 2020 er et rent investeringsprosjekt.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 9.0.27 Investeringsbudsjett – Fornebubanen

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
712 Fornebubanen (MOS)				
01	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	23 430	80 000	1 500 000
	Sum utgifter	23 430	80 000	1 500 000
07	Refusjoner	0	-80 000	-1 220 000
08	Overføringsinntekter	-21 792	0	0
	Sum inntekter	-21 792	-80 000	-1 220 000
	Netto utgifter	1 638	0	280 000

Tabell 9.0.28 Investeringsoversikt – Fornebubanen

Fornebubanen (MOS)		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart – ferdig kv/år
Prosjektnummer og navn:									
120001	Fornebubanen	18 535 000		1 500 000	2 754 000	2 852 000	3 534 000	7 895 000	1/20–1/27
	Sum investeringsutgifter			1 500 000	2 754 000	2 852 000	3 534 000		
120001	Fornebubanen	Tilskudd fra staten		-750 000	-1 377 000	-1 426 000	-1 767 000		
120001	Fornebubanen	Tilskudd fra andre		-470 000	-1 377 000	-1 426 000	-1 767 000		
	Sum kapittel finansiering			-1 220 000	-2 754 000	-2 852 000	-3 534 000		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			280 000	0	0	0		

112001 Fornebubanen

Akershus fylkesting vedtok styringsrammen for Fornebubanen 17.06.2019 og bystyret den 04.09.2019. I 2020 går prosjektet fra prosjekteringsfasen til byggefasen. På Fornebu starter grunnarbeider for basen på Fornebu, stasjonene Fornebu, Flytårnet Fornebuporten, Lysaker og Vækerø. Midler til Skøyen stasjon er lagt til lagt til 2021, men kan bli justert når stasjonsløsning er avklart.

Bevilgningen for 2020 og i økonomiplanperioden er basert på foreløpige tall. Byrådet vil i Tilleggsinnstillingen komme tilbake til endelig bevilgningsbehov.

6 Klimakonsekvenser

Fornebubanens budsjettforslag for økonomiplanperioden medfører omfattende bygge- og graveaktivitet. Fornebubanen er et av de mest omfattende anleggsprosjektene i Oslo i tiden frem mot åpning i 2027. Prosjektet har satt ambisiøse miljømål, men det er likevel ikke til å unngå at klimautslippene vil øke i forbindelse med anleggsgjennomføringen. Fornebubanen vil stille krav til leverandører om fossil-fri/utslippsfri anleggsdrift og fossilfri massetransport for i størst mulig grad å redusere nødvendige klimautslipp. Prosjektet vil imidlertid bidra positivt ved å fremme klima- og miljøvennlig transport gjennom en mer effektiv og attraktivt kollektivbetjening når Fornebubanen åpner.

9.0.9 Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel

Tabell 9.0.29 Driftsbudsjett – Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
752	Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel (MOS)			
11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	2 036	1 029	1 060
14	Overføringsutgifter	1 430	1 185	1 208
	Sum utgifter	3 466	2 214	2 268
16	Salgsinntekter	-707	0	0
17	Refusjoner	-582	0	0
	Sum inntekter	-1 289	0	0
	Netto utgifter	2 177	2 214	2 268

1 Ansvarsområde

Utgifter over kapitlet går til Oslo kommunes andel av Regionkontor Landbruk, medlemsavgift i Trygg trafikk og diverse utredninger og prosjekter i sektoren.

2 Situasjonsbeskrivelse

Regionkontor Landbruk er et felles regionalt landbrukskontor med Nittedal, Rælingen, Skedsmo, Lørenskog og Oslo. Skedsmo er vertskommune for landbrukskontoret. Kommunestyret i Nittedal vedtok 17.06.2019 at Nittedal fra 2020 skal inngå et regionalt landbrukskontor med Lunner, Jevnaker og Gran. Skedsmo kommune ønsker heller ikke å fortsette dagens ordning. Dette innebærer at det vil opprettes et nytt regionalt landbrukskontor som vil bestå av Rælingen, Lørenskog og Oslo, med Lørenskog som vertskommune. Byrådet vil komme tilbake til evt. justeringer i Tilleggsinnstillingen.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,054 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

9.0.10 Bymiljøetaten Sykkelprosjektet

Tabell 9.0.30 Driftsbudsjett – Bymiljøetaten Sykkelprosjektet

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
761 Sykkelprosjektet (MOS)				
10 Lønn og sosiale utgifter		15 106	8 913	17 739
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon		44 868	53 520	53 295
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon		152	0	160
14 Overføringsutgifter		15 747	0	8 203
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner		21 421	0	0
Sum utgifter		97 293	62 433	79 397
16 Salgsinntekter		-9 933	-4 230	-10 516
17 Refusjoner		-10 900	0	-8 145
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner		-21 421	0	0
Sum inntekter		-42 253	-4 230	-18 661
Netto utgifter		55 040	58 203	60 736

1 Ansvarsområde

Bymiljøetaten har ansvaret for å følge opp sykkelstrategien for 2015–2025 og «Plan for sykkelveinettet i Oslo». Ansvaret innebærer å utvikle et finmasket sykkelveinett som er trygt og attraktivt. Plan for sykkelveinettet er utarbeidet av Statens vegvesen og Oslo kommune, og inkluderer både statlige og kommunale veier. Bymiljøetaten skal i tillegg være pådriver for å gjennomføre nye tiltak og ulike pilotprosjekter som bidrar til å fremme økt bruk av sykkel i befolkningen.

Bymiljøetaten har også ansvaret for aktiviteter og tiltak for gange i Oslo. De aller fleste samferdsels- og sykkelprosjekter bidrar også til bedre tilrettelegging for gående. Budsjett for gange og sykkel blir derfor behandlet sammen i økonomiplanperioden.

Både sykkelstrategien og plan for sykkelveinettet reflekterer ambisjonen om en betydelig økning i antall syklende. Som grunnlag for prioritering av prosjekter, er det laget en handlingsplan som legges til grunn for Bymiljøetatens arbeid med planlegging og utbygging av sykkelveinettet fra 2020 til 2025.

2 Situasjonsbeskrivelse

Byrådets satsning på utbygging av sykkelveinettet fortsetter. Et godt utviklet og driftet sykkelveinett er av stor betydning for å tilrettelegge for vekst i sykkeltrafikken. Særlig vinterstid er driftsnivået avgjørende for å opprettholde et godt tilbud til syklistene.

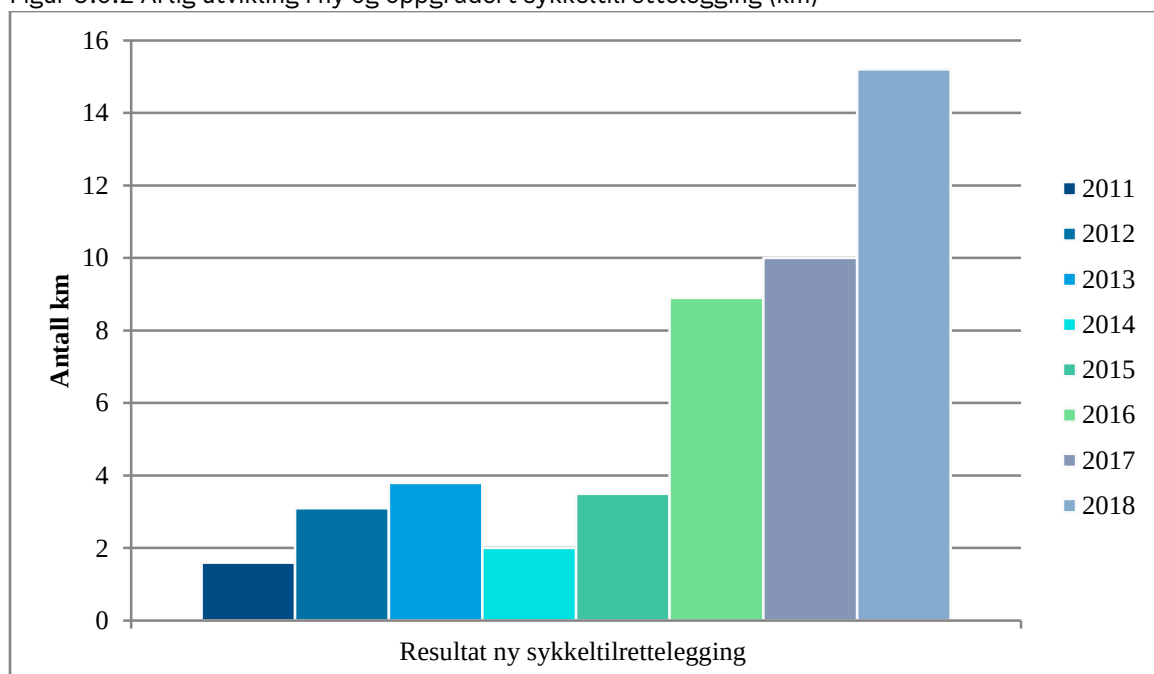
For å nå målsettingene på sykkelområdet prioriterer byrådet i 2020 både tilrettelegging av ny sykkelinfrastruktur og oppgradering av eksisterende sykkelinfrastruktur. En ytterligere satsning i 2020 er utbygging av høystandard sykkelinfrastruktur. Med høystandard menes fysisk adskilte løsninger, som opphøyde sykkelfelt, sykkelvei og bilfrie sykkelgater. Åkebergveien er det første prosjektet som er planlagt fra grunnen av med opphøyde sykkelfelt, og vil åpne i 2020.

Det har vært en høy utbyggingstakt for sykkelvei de siste årene. Det foreslås å forsterke satsingen på sykkel ytterligere i 2020, med en økning på 127 mill. fra gjeldende økonomiplan til totalt 373 mill. Selv om det foreslås å øke investeringsrammen frem mot 2023 må det forventes at flere prosjekter vil ta lenger tid og kreve mer ressurser. Byens sykkelinfrastruktur skal ha høy kvalitet og være i samsvar med «Oslostandarden». Mange gjenstående prosjekter er komplekse og langvarige, og kostnadsnivået for disse er vesentlig høyere enn for mange av prosjektene som allerede er gjennomført. Videre er andre store prosjekter i byen, premissgivere for mange av de planlagte sykkelprosjektenes fremdrift og gjennomføringsgrad.

Enkelte sykkelinfrastrukturtiltak planlagt gjennomført i 2019 vil overføres til 2020 da prosjektene tar lengre tid enn først planlagt. Måltallet for 2020 inkluderer dermed strekninger som var planlagt i 2019, men som er forsinket, til 2020.

Hovedvekten av sykkel-satsingen i 2020 består i å planlegge, bygge og oppgradere sykkelinfrastruktur, samt å drifte sykkelveinettet med høy standard hele året. Flere større prosjekter er planlagt, herunder Hoffsvæien, Tåsenveien, deler av Ring 2 og Langbølgen. Videre er nye prosjekter under planlegging. I tillegg til de større prosjektene planlegges ulike strakstiltak på sykkelveinettet. Etaten gjennomfører også andre tiltak som er viktige for sykkeltilretteleggingen, som mindre trafiksikkerhetstiltak, etablering av sykkelparker og etablering av sykkelstativer på offentlig grunn, ved skoler, barnehager og idrettsanlegg.

Figur 9.0.2 Årlig utvikling i ny og oppgradert sykkeltilrettelegging (km)

Tabell 9.0.31 Nøkkeltall – Bymiljøetaten Sykkelprosjektet

Nøkkeltall	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Totalt antall km sykkelveinett i Oslo (kommunalt og statlig)	172	179	190	200	216
Relativ vekst i sykkeltrafikken (sykkelindeks, basisår 2014=100)	100	103	120	116	130
Prosentandel av befolkningen som synes det er trygt å sykle i Oslo ¹⁾	9	n/a	15	n/a	20
Prosentandel av befolkningen som syns vedlikeholdet av sykkelveinettet er bra om sommeren ¹⁾	33	n/a	34	n/a	49
Prosentandel av befolkningen som syns vedlikeholdet av sykkelveinettet er bra om vinteren ¹⁾	2	n/a	4	n/a	10
Prosentandel av befolkningen som syns sykkelveinettet i Oslo har god standard ¹⁾	7	n/a	9	n/a	19

¹⁾ Hentet fra «Holdningsundersøkelse om sykling i Oslo», som gjennomføres annen hvert år

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 2: I Oslo skal klima- og miljøvennlige transportløsninger være det naturlige førstevalget

Virksomhetsspesifikt mål 1

Bymiljøetaten skal tilrettelegge for Oslo som gå- og sykkelby.

Tabell 9.0.32 Resultatindikatorer – mål 2

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall km ny sykkelinfrastruktur ¹⁾	10	15,2	26	20 ¹⁾
Antall km oppgradert sykkelinfrastruktur ²⁾	5	3	6	8
Antall km sykkelvei med driftsstandard A (etatens høyeste driftsnivå) i sommerhalvåret	70	165	165	180
Antall km sykkelvei med driftsstandard A (etatens høyeste driftsnivå) i vinterhalvåret	70	80	120	120
Antall nye og oppgraderte sykkelstativ med Oslostandard ³⁾	160	600	600	600

1) Med ny tilrettelegging menes alle strekningsvise tiltak der det ikke fantes sykkeltilrettelegging fra før av

2) Med oppgradering menes kvalitetsheving på strekninger der det allerede finnes sykkeltilrettelegging Inkluderer både mindre forbedringer som rødt dekke/utvidelse/beskyttelse av eksisterende sykkelfelt og ny type løsning for sykkel

3) Stativer på Bymiljøetatens egen grunn

4) Enkelte sykkelinfrastrukturtiltak planlagt gjennomført i 2019 vil overføres til 2020 da prosjektene tar lengre tid enn først planlagt. Måltallet for 2020 inkluderer dermed strekninger som var planlagt i 2019, men som er forsinket, til 2020.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Videreføring av tidligere innarbeidet effekt av gevinstrealisering er redusert med 0,5 mill., økte midler til drift av sykkelveinettet på 6 mill. og 4 mill. i reduserte midler til pilotprosjekt på alternativ sykkelbetaling. Samlet endring er en økning på 1,5 mill. Øvrige endringer gjelder tekniske justeringer av kapitlets driftsramme for 2020 slik at det gir et riktigere bilde av aktiviteten. Det har vært en vridning fra innleide konsulenter til faste og midlertidige ansatte. Denne endringen er dels dekket ved omprioritering fra kjøp av varer og tjenester og dels ved belastning av investeringsprosjektene ved en økning av artsgruppe 16. Det er budsjettert med merverdiavgift og merverdiavgiftskompensasjon, samt noe utbetaling av tilskudd og mottak av sykerefusjoner.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 1,8 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 9.33 Investeringsbudsjett – Sykkelprosjektet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
761 Sykkelprosjektet (MOS)			
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	200 798	299 712	372 750
03 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	4 899	0	0
04 Overføringsutgifter	36 523	0	0
Sum utgifter	242 221	299 712	372 750
06 Salgsinntekter	-1 191	0	0
07 Refusjoner	-57 523	-66 312	-80 060
Sum inntekter	-58 714	-66 312	-80 060
Netto utgifter	183 507	233 400	292 690

Tabell 9.0.34 Investeringsoversikt – Sykkelprosjektet

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Sykkelprosjektet (MOS)									
Prosjektnummer og navn:									
111013	Gang-, sykkelveier og sykkelparkering			134 000	135 000	81 000	55 000		
115056	Gang- og sykkelveier, sykkelparkering			21 000	30 000	246 000	31 000		
119037	Gang og sykkelveier, sykkelparkering			217 750	195 650	92 750	282 750		
	Sum investeringsutgifter			372 750	360 650	419 750	368 750		
111013	Gang-, sykkelveier og sykkelparkering	Investeringsmoms		-26 800	-27 000	-16 200	-11 000		
115056	Gang- og sykkelveier, sykkelparkering	Investeringsmoms		-4 200	-6 000	-49 200	-6 200		
119037	Gang og sykkelveier, sykkelparkering	Investeringsmoms		-49 060	-39 130	-18 550	-56 550		
	Sum kapittel finansiering			-80 060	-72 130	-83 950	-73 750		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			292 690	288 520	335 800	295 000		

Sykkelprosjekter, forprosjekt i 2020

Listen under viser større prosjekter som er under planlegging og prosjektering i 2020

- Sandaker - Storokrysset-Disen-Kjelsås
- Sørkedalen
- Kongsveien, Bomstasjon-Sjømannskolen
- Maridalen
- Stenersgata-Skippergata-Torggata
- Stavangergata
- Hausmanns gate
- Ytre Ringvei, Stordamveien-Eterveien
- Ullevålsveien, Colletts gate til Thor Olsens gate
- Strømsveien

Sykkelprosjekter under gjennomføring i 2020

Listen under viser hvilke prosjekter som er forventet å ha de største kostnadene i 2020. Ikke alle prosjekter vil ferdigstilles i 2020.

- Langbølgen
- Hoffsvæien
- Tåsenveien
- Åkebergveien
- Ytre Ringvei, Ulsrud VGS-Eterveien

- Sørkedalsveien, ny turvei og ny allé nord for Peder Ankers plass
- Treschows gate og Hans Nielsens Hauges gate
- Sars gate og Jens Bjelkes gate
- Tvetenveien/Østensjøveien mellom Ole Deviks vei og Grenseveien
- Skippergata
- Strakstiltak på 2025-nettet og på 2040-nettet: gjennomføring av tiltak som ikke krever regulering fortløpende, erstatning av uregulert gateparkering med sykkelfelt, gjøre fartsdempende tiltak og etablere sykkelpassasjer m.m.
- Bydelstiltak for gange og sykkel
- Oppgraderinger: eksisterende infrastruktur oppgraderes fortløpende med tiltak som breddeutvidelse, røde sykkelfelt samt beskyttelse av sykkelfelt for å nå målet om at 2025-nettet skal være i henhold til kravene i Oslostandarden for sykkeltilrettelegging.
- Sykkelparkering: etablere sykkelparkering på offentlige plasser og gater, ved idrettsanlegg, skoler og barnehager.

6 Klimakonsekvenser

Se kap. 542 Bymiljøetaten for omtale av klimakonsekvenser for kap. 761.

9.0.11 Klimaetaten

Tabell 9.0.35 Driftsbudsjett Klimaetaten

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
771 Klimaetaten (MOS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	22 674	27 411	30 605
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	28 357	52 307	39 843
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 883	4 083	4 221
14 Overføringsutgifter	7 383	6 096	10 190
Sum utgifter	61 297	89 897	84 859
16 Salgsinntekter	-300	0	0
17 Refusjoner	-6 454	-5 269	-9 457
18 Overføringsinntekter	-77	0	0
Sum inntekter	-6 831	-5 269	-9 457
Netto utgifter	54 466	84 628	75 402

1 Ansvarsområde

Klimaetaten skal være en pådriver i kommunen for å nå klimamålene og bidra til at Oslo er godt tilpasset forventede endringer i klima- og værforhold.

Klimaetaten har ansvar for oppfølging av Klimastrategi for Oslo 2020–2030 (byrådssak 214/19), og forvaltning av ordningen Tilskudd til klima- og energitiltak, jf. Kap. 770.

Klimaetaten skal være pådriver for og bidra til kraftfull klimaledelse og -styring i Oslo kommune. Etaten skal være et sentralt fagmiljø i kommunen og skal samarbeide med befolkningen, næringslivet, kunnskapsmiljøer, organisasjoner og andre offentlige myndigheter for å utvikle gode klimaløsninger i Oslo. Etaten skal mobilisere til atferdsendring for å nå Oslos klimamål, og bygge nettverk for gjennomføring av klimatiltak.

For å sikre at klimamålene blir nådd, utarbeider byrådet et årlig klimabudsjett for Oslo kommune jf. kapittel 2 Klimabudsjett. Klimaetaten har ansvaret for det faglige grunnlaget for klimabudsjettet og skal være en rådgiver og pådriver i gjennomføringen av tiltakene i budsjettet. Klimaarbeidet og ansvaret for gjennomføring av klimatiltak er gjennom klimabudsjettet tydelig plassert i styringslinjen og hos dem som er ansvarlige for gjennomføring av tiltak i Oslo kommune. Klimabudsjettet inneholder tiltak som både kommunale, statlige og private virksomheter er ansvarlige for å gjennomføre. Klimaetaten har en sentral rolle i å følge opp og videreutvikle klimabudsjettet som styringsverktøy.

2 Situasjonsbeskrivelse

I mars 2018 la Miljødirektoratet frem nye utslippstall for Oslo for årene 2009 til 2017. Den nye statistikken viser at utslippene er redusert med 8,8 % mellom 2016 og 2017. Dette er positivt. Det er viktig å videreføre og styrke det målrettede arbeidet som pågår for å nå kommunens klimamål i 2020 og 2030. For omtale av klimabudsjettet vises det til kapittel 2.

Klimaetaten har utarbeidet et sett med indikatorer for å vurdere hvordan klimagassutslippene vil utvikle seg frem mot neste publisering av utslippstall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) og Miljødirektoratet. Oslos klimabarometer ligger på nettsiden klimaoslo.no. Indikatorene bidrar til situasjonsbeskrivelsen av klimaarbeidet i Oslo.

I august 2019 la byrådet frem forslag til Klimastrategi for Oslo 2020–2030 (byrådssak 214/19). Klimastrategien ligger til behandling i bystyret. Etter bystyrets behandling vil Klimaetaten jobbe med å følge opp bystyrets vedtak.

Som en oppfølging av arbeidet med tiltakspakke for klimavennlige jobbreiser, ble det satt av 25 mill. i 2019 og 25 mill. i 2020 til en støtteordning rettet mot kommunens virksomheter med sikte på at reiser til og fra jobb, samt tjenestereiser i arbeidstiden kan gjennomføres mer klimavennlig. Ordningen ble lansert i 2019 og administreres av Klimaetaten. I bystyrets behandling av revidert budsjett 2019 ble bevilgningen i 2019 redusert med 20 mill.

Klimaetaten koordinerer nettverket Næring for klima, som høsten 2019 har 118 medlemmer. Nettverket skal mobilisere en større andel av Oslos næringsliv til å redusere sine utslipp. I Oslos næringsliv generelt, og i Næring for klima spesielt, er det mange som går foran og viser vei i klimaarbeidet. Medlemmer i nettverket har bidratt med innspill til faggrunnlaget for ny klimastrategi. I 2020 og årene fremover skal nettverket bidra til et tettere og mer forpliktende samarbeid mellom kommunen og næringslivet om nye løsninger på klimafeltet.

Som en oppfølging av arbeidet med tiltakspakke for klimavennlige jobbreiser, ble det i 2019-budsjettet bevilget 25 mill. til en støtteordning rettet mot kommunens virksomheter i 2020 med sikte på at reiser til og fra jobb, samt tjenestereiser i arbeidstiden kan gjennomføres mer klimavennlig. Ordningen ble lansert i 2019 og administreres av Klimaetaten.

Vinteren 2019/2020 åpner Klimahuset ved Naturhistorisk museum i Botanisk hage på Tøyen. Klimahuset skal med moderne virkemidler formidle forskningsbasert kunnskap om klima og klimaendringer. Klimaetaten har innledet et samarbeid med Klimahuset om klimakommunikasjon, spesielt rettet mot barn og unge i Oslo.

For å løfte klimakompetansen blant elever i Oslo-skolen ble det i 2019 etablert en portal for klimakunnskap, klimaskolen.no. I portalen ligger det undervisningsopplegg om klima og miljø knyttet til konkrete kompetansemål i læreplanene. Ungdomsskoler og videregående skoler kan også bestille besøk av «Klimapiloter». Dette er studenter på masternivå som har fått opplæring for å kunne tilby kunnskapsbaserte foredrag om klima i ungdomsskolen og videregående skoler. Klimaetaten og Utdanningsetaten samarbeider om disse tiltakene.

Tiltakene over finansieres av allerede avsatte midler som utgjør 2 mill. årlig i kommende økonomiplan.

Klimaetaten rapporterer på et utvalgt sett med klimaindikatorer «Klimabarometeret» på klimaoslo.no tre ganger i året. Klimaindikatorene inngår i rapporteringen til bystyret.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1: Oslos klimagassutslipp skal reduseres med 41 % innen 2020, sammenlignet med 2009

Virksomhetsspesifikt mål 1

Klimaetaten skal være en pådriver for at Oslo kommune har en kraftfull klimaledelse, og bidra til tilstrekkelige styringsverktøy i klimapolitikken og klimaarbeidet i Oslo.

Virksomhetsspesifikt mål 2

Klimaetaten skal i samarbeid med relevante virksomheter utarbeide forslag til utslippskutt gjennom tiltak og virkemidler slik at klimamålene kan følges opp.

Virksomhetsspesifikt mål 3

Klimaetaten skal som rådgiver og pådriver bidra til gjennomføring av klimastrategien til Oslo kommune og tiltakene i klimabudsjettet.

Virksomhetsspesifikt mål 4

Klimaetaten skal gjennom sine kommunikasjonstiltak bidra til atferdsendring hos innbyggere og næringsliv som reduserer direkte og indirekte klimagassutslipp.

Tabell 9.0.36 Resultatindikatorer – mål 1

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Maksimalt utslipp av tonn CO ₂ -ekvivalenter	1 034 000	¹⁾	918 000	807 100
Kvantifiserte utslippsreduksjoner presentert i Klimaetatens innspill til klimabudsjett (prosent av nødvendige kutt for å nå målet)			100 %	100 %
Antall gjennomførte klimatiltak (tabell 2.2A og 2.2B i klimabudsjettet) i samarbeid med Oslo kommunes virksomheter			22	23
Andel av befolkningen som allerede har gjort klimatiltak som reduserer direkte utslipp (målt i den årlige klimaundersøkelsen)				55 %
Andel av befolkningen som allerede har gjort klimatiltak som reduserer indirekte utslipp (målt i den årlige klimaundersøkelsen)				25 %
Andel bedrifter som har satt egne mål for reduksjon av klimagassutslipp (målt i den årlige næringslivsundersøkelsen)			≥30 %	≥25 %
Andel bedrifter som stiller klima- og miljøkrav til sine underleverandører (målt i den årlige næringslivsundersøkelsen)			≥50 %	≥55 %

1) Utslippsstatistikk for 2018 vil publiseres våren 2020.

Mål 5: Oslo skal være en trygg by med god beredskap

Virksomhetsspesifikt mål 1

Klimaetaten skal bidra til god beredskap gjennom arbeid for å gjøre Oslo godt tilpasset forventede endringer i klima- og værforhold

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 2,5 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,255 mill. høyere enn i 2019.

6 Klimakonsekvenser

Klimaetaten er et faglig støtteorgan som utreder tiltak for utslippskutt og klimatilpasning i samarbeid med virksomheter, støtter i gjennomføring av klimatiltak, sammenstiller klimarapporteringer og utarbeider fagunderlag til klimabudsjettet. I tillegg har Klimaetaten ansvar for utadrettet virksomhet i form av atferdsendring og kommunikasjonstiltak. Klimaarbeidet gjennomsyrrer derfor hele etatens budsjett med hovedhensikt å redusere klimagassutslipp i Oslo.

9.0.12 Sektorens samlede tilskuddsmidler

Tabell 9.0.37 Sektorens samlede tilskuddsmidler

Kap. nr.	Søknaden gjelder	Vedtak 2018	Vedtak 2019	Byrådets forslag i Sak1/2020	Sum 2018 – Sak 1/2020
542	Tilskuddordning for friluftsf- og naturvernorganisasjoner	2 881	2 981	3 070	8 932
542	Tilskuddsordning urbant Landbruk	2 000	2 000	2 000	6 000
542	Støytiskudd		500	500	1 000
542	Turskiltprosjektet	200		200	400
542	Medlemskontingent Oslofjordens Friluftsråd (OF)	3 835	3 880	3 923	11 638
542	Medlemskontingent Oslo og Omland Friluftsråd (OOF)	1 335	1 345	1 362	4 042
542	Medlemskontingent Oslomarkas fiskeadministrasjon	640	644	648	1 932
542	Skjærgårdstjenesten	1 200	1 290	1 327	3 817
542	Redningsselskapet – redningsskøyta "Uni Oslofjord"	100	100	100	300
542	Naturvernforbundet Oslo og Akershus	500	500	500	1 500
542	DNT Oslo og omegn	500	500	500	1 500
542	Østensjøvannets venner	150	150	150	450
542	Østmarkas venner	100	100	100	300
542	Maridalens venner	850	850	850	2 550
542	Groruddalen Miljøforum	100	100	100	300
542	Dyrebeskyttelsen Oslo/Akershus	250	250	250	750
542	Oslo Elveforum	190	190	190	570
542	Matsentralen Oslo		400	400	800
542	Dyrenes Hus		100	100	200
Sum		14 831	15 880	16 270	46 981

9.0.13 Sektorens forslag til verbale vedtak

Det foreslås at følgende verbale vedtak utgår:

Tabell 9.0.38 Sektorens samlede forslag til verbalvedtak som utgår

Vedtakskode	Vedtak
Prioritering av feilparkering som hindrer kollektivtransport og syklist (S61/2012)	Byrådet bes sørge for at Bymiljøetaten prioriterer rask oppfølging av feilparkeringer som er til hinder for kollektivtransport og sykkel.
Universell utforming (S40/2008)	Byrådet bes rapportere til bystyret årlig om oppfølging og fremdrift i planene om universell utforming, særlig knyttet til kollektivtrafikk og bygninger. Rapporteringen må skje i forbindelse med virksomhetenes og byrådets årsberetning.
Renhold – gårdeiere og næringsdrivende (S28/2007)	Byrådet bes benytte de mulighetene politivedtektene gir til at gårdeiere og næringsdrivende pålegges å sørge for renhold utenfor egen eiendom og/eller virksomhet.

9.0.14 Sektorens samlede øremerkede midler

Sektoren har ingen øremerkede midler.

9.1 MILJØ OG SAMFERDSEL SELVFINANSIERENDE

9.1.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for miljø og samferdsel – selvfinansierende

Figur 9.1.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for miljø og samferdsel – selvfinansierende

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett - økonomiplan			
		2020	2021	2022	2023
Sum utgifter	2 299,3	2 382,0	2 375,8	2 376,1	2 377,3
Sum inntekter	-3 002,0	-3 228,6	-3 413,0	-3 605,4	-3 748,1
Netto utgifter	-702,8	-846,6	-1 037,2	-1 229,3	-1 370,7

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett

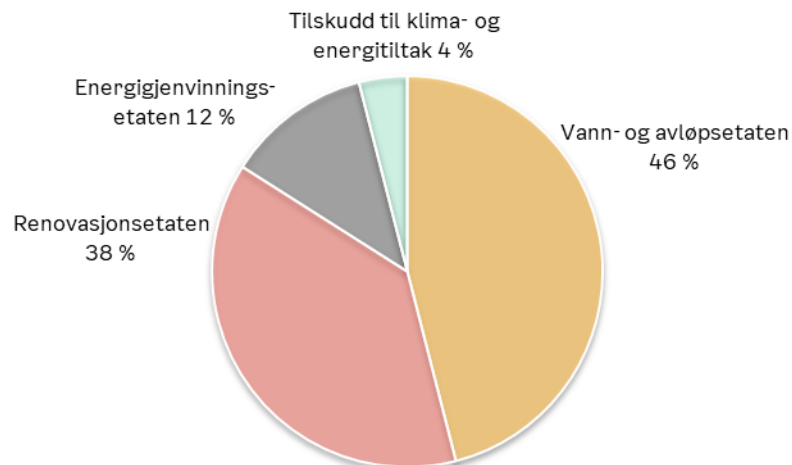
3,5 %

Utvalgte satsinger i økonomiplanperioden:
50 mill. økt avsetning til Klima- og energifondet i 2020

105 mill. til nye renovasjonsbiler

Igangsetting av arbeid med ny vannforsyning for Oslo

Brutto driftsutgifter for 2020 fordeler seg slik:

9.1.2 Sektorens økonomiske rammer

Tabell 9.1.1 Økonomiplanoversikt – Miljø og samferdsel

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Dok 3 - vedtatt økonomiplan netto ¹⁾	-702,8	-932,9	-1 122,0	-1 321,0	0,0
DOK 3 nettoramme første år videreført	-702,8	-702,8	-702,8	-702,8	-702,8
+/- Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling		65,5	65,5	65,5	65,5
+/- Reelle endringer		-209,3	-399,9	-592,0	-733,5
=ØKONOMIPLAN (netto)	-702,8	-846,6	-1 037,2	-1 229,3	-1 370,7
Endringer i prosent		20,5 %	47,6 %	74,9 %	95,1 %
Sum endringer		-143,8	-334,5	-526,5	-668,0

Spesifikasjon av "Reelle endringer"	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
+/- Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold		-3,7	-3,7	-3,7	-3,7
+/- Spesifiserte rammeendringer		-205,6	-396,2	-588,3	-729,8
Sum reelle endringer		-209,3	-399,9	-592,0	-733,5

1) 2019 prisenivå

Kompensasjon for forventet lønns- og prisstigning

Brutto kompensasjon er 65,5 mill. Se nærmere omtale i kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold

Det er innarbeidet justering mellom artsgrupper for at budsjettet skal fremstå med mest mulig korrekt fordeling på artsgrupper.

Spesifiserte rammeendringer

For 2020 legges det opp til en netto reduksjon i spesifiserte rammeendringer på 205,6 mill. Det meste av dette er knyttet til endringer i gebyrinntektene for selvkostvirksomheten, jf. kapittel 18

Beregningsgrunnlag for gebyrer. Utover dette ligger følgende endringer inne i forslaget til budsjett:

På kap. 620 Vann- og avløpsetaten er det lagt inn en reduksjon på 13,3 mill. som fordeler seg slik:

- Økning på 7,7 mill. til driftsfølgevirkninger etter utvidelse av Bekkelaget renseanlegg
- Økning på 12,0 mill. til rehabilitering ved VEAS
- Reduksjon på 9,0 mill. i utredningsmidler
- Reduksjon på 24,0 mill. til midlertidig driftsstasjon

På kap. 640 Renovasjonsetaten er det lagt inn en økning på 9,9 mill. som fordeler seg slik:

- Økning på 8 mill. til prosjektering av avfallssug
- Netto økning på 1,9 mill. til behandlingskostnader i Energigjenvinningsetaten

På kap. 770 Tilskudd til klima- og energitiltak er det lagt inn en økning på 20 mill. til tilpasning til forslag om økt tilskuddsramme.

Tabell 9.1.2 Netto driftsbudsjett – Miljø og samferdsel

Beløp i mill.

Netto driftsbudsjett		Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Endring 2019 - 2020
620	Vann- og avløpsetaten - selvkost (MOS)	-595,5	-749,7	-898,5	-1 061,4	-1 175,5	-154,2
640	Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)	-72,7	-76,3	-108,6	-136,3	-163,6	-3,6
645	Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)	-102,6	-108,8	-118,3	-119,8	-119,8	-6,1
770	Tilskudd til klima- og energiltak (MOS)	68,1	88,2	88,2	88,2	88,2	20,1
Sum		-702,8	-846,6	-1 037,2	-1 229,3	-1 370,7	-143,8

Tabell 9.1.3 Brutto investeringsbudsjett – Miljø og samferdsel

Beløp i mill.

Brutto investeringsbudsjett		Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
620	Vann- og avløpsetaten - selvkost (MOS)	1 778,0	1 911,8	1 365,2	889,3
640	Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)	131,5	104,5	45,5	45,5
645	Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)	114,2	30,0	30,0	0,0
Sum		2 023,7	2 046,3	1 440,7	934,8

9.1.3 Vann- og avløpsetaten

Tabell 9.1.4 Driftsbudsjett Vann- og avløpsetaten

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
620 Vann- og avløpsetaten - selvkost (MOS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	363 076	405 995	424 128
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	315 424	294 713	302 215
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	296 714	359 699	359 416
14 Overføringsutgifter	16 849	4 511	4 597
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	375 336	0	0
Sum utgifter	1 367 401	1 064 918	1 090 356
16 Salgsinntekter	-1 524 694	-1 651 923	-1 831 328
17 Refusjoner	-20 084	-8 508	-8 772
18 Overføringsinntekter	-63	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-375 336	0	0
Sum inntekter	-1 920 177	-1 660 431	-1 840 100
Netto utgifter	-552 776	-595 513	-749 744

1 Ansvarsområde

Vann- og avløpsetatens kjernevirksomhet er å dekke innbyggernes og næringslivets behov for helsemessig trygt drikkevann og håndtere avløpsvannet på en måte som er til minst mulig belastning for innbyggerne og det ytre miljøet. I tillegg skal etaten utnytte ressurser og energipotensialet i vann og avløp på en miljøvennlig og kostnadseffektiv måte. Ved Bekkelaget renseanlegg produseres biogass som brukes som drivstoff i busser og renovasjonsbiler. Vann- og avløpsetaten er en viktig miljøaktør også når det gjelder overvannshåndtering og gjenåpning av bekker og elver. Vann- og avløpsetaten forvalter samfunnskritisk infrastruktur til en verdi av nærmere 100,0 mrd. og betjener daglig ca. 700 000 innbyggere.

Bekkelaget renseanlegg eies av Oslo kommune og driftes av Bekkelaget Vann AS (BEVAS). Vann- og avløpsetaten er ansvarlig for utslippstillatelsen og følger opp kontrakten med BEVAS. Bekkelaget renseanlegg tar imot og behandler avløpsvann fra Oslos østlige bydeler og fra deler av Nittedal og Oppegård kommuner. Vestfjorden avløpsselskap (VEAS) eies i fellesskap av kommunene Asker (8 prosent), Bærum (21,5 prosent) og Oslo (70,5 prosent). VEAS tar imot og behandler avløpsvann fra vestlige bydeler. Utgiftene til Oslos andel av VEAS dekkes over Vann- og avløpsetatens budsjett.

Vann- og avløpstjenester er en lovpålagt oppgave. Lovgrunnlaget for etatens myndighetsansvar er forurensningsloven og dens forskrift, plan- og bygningsloven, vannressursloven, drikkevannsforskriften, vannforvaltningsforskriften og lov om kommunale vass- og avløpsanlegg. I 2014 ble sikkerhetsloven med tilhørende forskrifter en viktig del av etatens juridiske rammebetingelser da sentrale drikkevannsinstallasjoner ble utpekt som skjermingsverdige objekter av Helse- og omsorgsdepartementet.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo kommunes vannforsyning er sårbar fordi byen mangler en forskriftsmessig reservevannforsyning og rentvannbassenger som gjør det mulig å utnytte dagens produksjonskapasitet bedre og sikrere. Konsekvensene av et langvarig bortfall av vann vil være kritisk for liv og helse og utfordre Oslo kommunes styringsevne og kontinuitet til tjenesteleveransene.

Mattilsynet har gitt Oslo kommune pålegg om å etablere en fullgod reservevannforsyning innen 2028. Vann- og avløpsetaten arbeider både med ny vannforsyning til Oslo og med prosjekter som skal sørge for å øke robusthet, sikkerhet og beredskap for eksisterende vannforsyning. Tiltak som er iverksatt, er blant annet nye rentvannbassenger ved Oset vannbehandlingsanlegg, utvidet UV-behandlingskapasitet ved Oset, oppgradering av 1920-anlegget ved Oset, ny overføringsledning Skullerud – Enebakk og forbedring av eksisterende reservevanntilførsler.

Prosjektet *Ny vannforsyning til Oslo* ferdigstilte forprosjektet i juli 2018. KS2-prosessen startet i august 2018. Kostnadsrammen vil bli endelig fastsatt i egen sak til bystyret etter KS2. De andre prosjektene som inngår i tiltaket fullgod reservevannforsyning, er å styrke hovedledningsnett med ny overførings-tunnel fra Oset til sentrum, ny vannledning mellom Oslo øst og vest og overføringsledning fra Voldsløkka/Sagene til Disen. De to første prosjektene er i forprosjektfasen. Det siste ble kvalitetssikret (KS1) i juli 2019.

Vannforsyningen er samfunnskritisk infrastruktur. Det betyr at ledningsnett og vannbehandlingsanlegg må sikres, slik at de tilfredsstiller krav myndighetene setter til sikring av nasjonale interesser. Informasjonssikkerhet må settes i kontekst med sikkerheten for øvrig, herunder arbeidet med objektsikkerhet (fysisk sikring), personellsikkerhet, sikkerhetsadministrasjon og sikkerhetsgraderte anskaffelser. For å sikre kritiske objekter i vannforsyningen, gjennomføres et eget objektsikringsprosjekt. Prosjektet ferdigstilles i løpet av 2019.

Klimaendringer, byutvikling, fortetting av flater og befolkningsvekst gir økte utfordringer for avløpssystemene. Bekkelaget renseanlegg utvides og skal stå ferdig i 2021. Anleggets dimensjonerende rensekapasitet økes fra en befolkning på ca. 290 000 til ca. 540 000. Det utvidede anlegget vil medføre økte drifts- og vedlikeholdskostnader sammenlignet med dagens nivå, og det vil være behov for oppbemanning for å sikre en sømløs overgang til utvidet anlegg.

Med en voksende befolkning øker mengden spillvann som må transporteres og styres i et avløpssystem med tilstrekkelig kapasitet til et avløpsrenseanlegg med god nok rensekapasitet. Klimaendringene med hyppigere forekomster av lokalt intense og store nedbørmengder sammen med tette overflater fører store mengder overvann inn på avløpssystemet. Der avløpssystemet består av fellessystem for spillvann og overvann, vil ekstrem nedbør medføre at kapasiteten overskrides. Da går avløpsvannet i overløp med utslipp til bekker og vassdrag, eller inn i kjellere. Økt lokal overvannshåndtering og gjenåpning av bekker bidrar til at kapasiteten i avløpssystemet og ved renseanlegg ikke opptas av overvann. Byrådet har

utarbeidet en handlingsplan for håndtering av overvann. Det vises til byrådssak 215/19 Handlingsplan for overvannshåndtering i Oslo, som ble avgitt av byrådet 15.08.2019.

Oslo har et av de eldste ledningsnett i landet. Ledningsnettet fornyes årlig med 1,2 % for vann og 1,6 % for avløp. Målet er å ta igjen vedlikeholdsetterslepet og holde tritt med forfallet av ledningsnettet, slik at Oslo i 2030 har en bærekraftig tilstand på vann- og avløpsnettet.

Vann- og avløpsetaten arbeider med langsiktig rekruttering for å være en attraktiv arbeidsplass med spennende oppgaver og gode arbeidsforhold som tiltrekker seg kompetente medarbeidere med relevant kompetanse. Etaten skal være en lærende organisasjon som skaper og organiserer kunnskap. Universiteter, høyskoler og bransjeorganisasjonen Norsk Vann er viktige samarbeidspartnere for etaten.

Det er nødvendig å ha tilstrekkelige personalressurser for å imøtekomme krav om økt produksjon. Samtidig skal antall innleide ressurser reduseres der det er hensiktsmessig i tråd med byråds-erklæringen.

I 2019 har etaten styrket innsatsen på elektroniske tjenester og arbeidet med å forbedre forvaltningsløsninger og kartdatabaser. Etaten arbeider med energioptimalisering i form av innvendig belegg av pumper, smart pumpestyring og kjemikaliereduksjon, og digitalisering av modeller for overvåkning og drift av ledningsnettet intensifieres. Ny teknologi tas også i bruk for innmåling og lekkasjesøk på hovedvannledninger og elektronisk logging av vannstander for reguleringer. Nytt måleutstyr og metoder gjør overvåkingen av vannkvaliteten bedre. Arbeidet med å fullføre implementeringen av drift- og vedlikeholdssystemet fortsetter, og det forventes å gi lengre levetid for utstyr og bedre pålitelighet i etatens infrastruktur (færre akutte feil).

Tabell 9.1.5 Nøkkeltall – Vann- og avløpsetaten

Vann- og avløpsetaten	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Totalt resultatavvik i prosent av budsjetterte driftsutgifter	1,3 %	1,7 %	0,2 %	0,5 %	8,0 %
Antall henvendelser via selvbetjeningsløsninger	691	796	1 104	1 287	1 410
Mengde produsert oppgradert biogass i Nm ³	1 554 257	1 606 453	1 734 344	1 752 752	1 758 020
Vannproduksjon målt i mill. m ³ per år	96,9	93,6	95,5	89,5	92,0
Antall akutte ledningsreparasjoner på drikkevannsnettet	166	203	198	147	201
Behandlet avløpsvann, mill. m ³ per år på renseanleggene	126,1	127,3	117,23	118,42	107,55
Antall kjelleroversvømmelser pga. kloakkstopp	42	37	19	24	19
Antall kjelleroversvømmelser i forbindelse med nedbør	28	19	79	51	18

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1: Oslos klimagassutslipp skal reduseres med 41 % innen 2020 sammenlignet med 2009-nivå

Virksomhetsspesifikt mål 1

Utslippsfrie anleggsplasser

Tabell 9.1.6 Resultatindikator – mål 1

Resultatindikator (NY)	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel fossilfri massetransport (målt som prosent av totalt kjørte km)				50 %
Andel fossilfritt drivstoff i nye kontrakter om utførelse av anleggsarbeid				80 %

Mål 3: Oslo skal være en grønn og levende by

Virksomhetsspesifikt mål 1

Utslipp innenfor vassdragene og fjordens tålegrenser

Tabell 9.1.7 Resultatindikator – mål 3

Resultatindikator (NY)	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel vassdragsprøver i tørrvær innenfor kravene til god badevannskvalitet (målt som e-coli)	72 %	76 %		95 %

Mål 4: Oslo skal ha en kretsløpsbasert ressurs håndtering

Virksomhetsspesifikt mål 1

Vann, avløpsvann og slam skal utnyttes optimalt

Tabell 9.1.8 Resultatindikatorer – mål 5

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Mengde vanntap	30 %	30 %	< 30 %	< 30 %
Mengde utnyttelse av rågass til biogass	73,2 %	76,3 %	80 %	80 %

Mål 5: Oslo skal være en trygg by med god beredskap

Virksomhetsspesifikt mål 1

Vannforsyningen og avløpshåndteringen skal ha en kapasitet og kvalitet som er trygg, og som bidrar positivt til helse og samfunn

Tabell 9.1.9 Resultatindikator – mål 5

Resultatindikator (NY)	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Forsyningssikkerhet		99,98 %		99,98 %

4 Merknader til driftsbudsjettet

Vann- og avløpsetaten har gjennomført en effektivisering på 3 % av driftsbudsjettet. Det tilsvarer 26,5 mill. De innsparte midlene er omdisponert til tidligfasearbeid (10,0 mill.), rekruttering (5,0 mill.), økt kapasitet på vedlikehold (10,0 mill.) og alarmmottak (1,5 mill.).

Det er innarbeidet driftsfølgvirkninger av utvidelsen ved Bekkelaget renseanlegg. Prøvedriften starter i 2020 og vil vare frem til sommeren 2021. Drift av anlegget øker driftskostnadene knyttet til bl.a. vedlikehold, service, strøm mm. allerede fra 2019. Behovet i 2020 er på 7,7 mill.

Bystyret vedtok 05.09.2018 sak 249 Forskrift om tømning av slam og avløpsvann fra mindre avløpsanlegg i Oslo kommune. Kommunal tømmeordning av avløpsslam innføres fra og med 01.01.2020. Anleggseierne betaler et tømmegebyr som skal finansiere tjenesten (selvkost). Satsene for tømmegebyr skal fastsettes årlig av bystyret. Byrådet vil legge frem forslag om tømmegebyr i tillegginnstillingen til budsjett 2020.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 37,9 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 3,5 mill. høyere enn i 2019.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 9.1.10 Investeringsbudsjett – Vann- og avløpsetaten

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
620	Vann- og avløpsetaten - selvkost (MOS)			
00	Lønn og sosiale utgifter	160 877	0	0
01	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	1 488 156	2 022 300	1 778 000
03	Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	816	0	0
04	Overføringsutgifter	30	0	0
	Sum utgifter	1 649 880	2 022 300	1 778 000
06	Salgsinntekter	-13 128	0	0
07	Refusjoner	-16 382	0	0
	Sum inntekter	-29 510	0	0
	Netto utgifter	1 620 370	2 022 300	1 778 000

Tabell 9.1.11 Investeringsoversikt – Vann- og avløpsetaten

Vann- og avløpsetaten - selvkost (MOS)		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til senere	Byggestart - ferdig
Prosjektnummer og navn:									
104003	Bjørvika	150 000	118 695	7 000	7 000	7 000	10 305	0	1/05 - 4/22
109009	Hoffselven	108 000	99 400	8 600	0	0	0	0	1/10 - 4/19
114003	Ljanselva	100 000	93 100	6 900	0	0	0	0	1/14 - 4/21
114018	Bekkelaget avløpsrenseanlegg - utvidelse	2 740 000	1 982 233	252 000	505 767	0	0	0	1/14 - 4/20
116007	Klosterenga (VAV)	70 000	14 000	15 000	25 000	16 000	0	0	1/16 - 4/21
117013	Rentvannbasseng Oset	1 346 000	650 000	303 000	112 000	281 000	0	0	1/17 - 4/22
117014	Skullerud-Enebakk ny overføringsledning	550 000	106 000	161 000	186 000	97 000	0	0	1/17 - 4/22
117047	Oset beredskapsanlegg - UV-anlegg	135 000	103 000	28 000	2 000	2 000	0	0	1/17 - 4/19
118015	Bekkeåpning Hovinbekken/Jordal	80 000	40 600	39 400	0	0	0	0	1/18 - 4/20
118048	Oppgradering hovedvannledning Grefsenveien	113 000	71 400	26 000	15 600	0	0	0	1/18 - 4/21
118051	Oppgradering Storgaten	67 000	28 600	16 600	21 800	0	0	0	1/18 - 4/21
119013	Holmenkollen Voksenåsen - overføringsledning	153 500	7 000	40 000	70 000	36 500	0	0	1/19 - 4/22
119014	Holmenkollen Voksenåsen - styrking/sikring vann	145 800	5 000	40 000	70 000	30 800	0	0	1/19 - 4/22
119015	Reduksjon overløp AK52 til Akerselva	68 400	3 000	14 000	25 000	26 400	0	0	1/19 - 4/22
119016	Miljøtiltak Tåsen	126 500	6 000	42 000	51 000	27 500	0	0	1/19 - 4/22
120003	VAV - Ufordelte prosjekter			448 500	420 600	416 000	414 000		
120004	VAV - Rehabiliteringsplan Vann og avløp			330 000	400 000	425 000	465 000		
	Sum investeringsutgifter			1 778 000	1 911 767	1 365 200	889 305		
	Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			1 778 000	1 911 767	1 365 200	889 305		

119059 Ny vannforsyning til Oslo

Mattilsynet har pålagt Oslo kommune å etablere en fullgod reservevannforsyning. Prosjektet *Ny vannforsyning til Oslo* omfatter en ny råvannkilde, overføring av råvann fra råvannkilden til nytt vannbehandlingsanlegg og overføring av rent vann fra vannbehandlingsanlegget til sentrale tilknytningspunkt på stamnettet for vannforsyningen. Råvannet hentes fra Holsfjorden og overføres i tunnel under Bærumsmarka. Vannbehandlingsanlegget er planlagt på Huseby. Byrådet vil legge frem en egen sak for bystyret i henhold til verbalvedtak S79/2013 *Forslag om større investeringer i prosjekter innenfor vann og avløp og renovasjon skal alltid legges frem som egne saker for bystyret*. Etter planen skal byrådssak legges frem for bystyret i løpet av 2019. I Revidert budsjett 2019 avsatte bystyret 219,0 mill. til videre arbeid med prosjektet i 2019. Byrådet tar sikte på å innarbeide en foreløpig kostnadsramme og gebyrvirkning i Tilleggsinnstillingen til budsjett 2020.

6 Klimakonsekvenser

Vann- og avløpsetatens budsjettforslag for økonomiplanperioden medfører omfattende bygge- og graveaktivitet. Per 01.01.2019 er hele bil- og maskinparken utslippsfri enten ved at etaten har anskaffet el-biler, eller ved at biler og maskiner kjører på bærekraftig biodiesel HVO 100 v2 palmeoljefri. Andelen biler i etaten som kjører på el, vil øke etter hvert som bilparken skiftes ut, og når el-motorer blir tilgjengelig på øvrige biltyper som etaten benytter. Etaten arbeider for å få eksterne leverandører med på denne endringen ved rammeavtaler. Men investeringene i ny teknologi og den risiko dette medfører for leverandørene, gir økte priser som etaten igjen vil måtte betale for. Frem mot 2020 har etaten ambisjoner om å anskaffe biogassdrevne lastebiler både for å kunne teste ut teknologien, og for å utnytte drivstoffressursene produsert av etaten.

Prosjektet *Ny vannforsyning til Oslo* er det mest omfattende prosjektet i tiden frem mot 2028. Selv om prosjektet har satt seg ambisiøse miljømål, er det likevel ikke til å unngå at klimautslippene vil øke i forbindelse med anleggsgjennomføringen. Samlet utslipp i anleggsfasen er stipulert til 146 000 tonn CO₂-ekvivalenter. Utslipet søkes redusert ved å stille krav til underleverandører om fossilfri/utslippsfri anleggsdrift og fossilfri massetransport.

9.1.4 Renovasjonsetaten

Tabell 9.1.12 Driftsbudsjett Renovasjonsetaten

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
640 Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	334 865	213 751	360 826
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	497 592	532 813	499 522
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	42 542	133 791	43 856
14 Overføringsutgifter	6 761	3 203	6 947
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	35 066	0	0
Sum utgifter	916 826	883 558	911 151
16 Salgsinntekter	-879 202	-956 228	-986 786
17 Refusjoner	-11 550	0	-284
18 Overføringsinntekter	-719	0	-361
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-35 057	0	0
Sum inntekter	-926 527	-956 228	-987 431
Netto utgifter	-9 701	-72 670	-76 280

1 Ansvarsområde

Renovasjonsetaten (REN) skal ivareta den kommunale renovasjonen (innsamling og mottak av husholdningsavfall) på en miljø- og kostnadseffektiv måte. Dette ansvaret er hjemlet i forurensningsloven. Etaten skal sammen med Oslos innbyggere og næringsliv utvikle og tilby kundevennlige tjenester for å redusere og håndtere avfallet, samt utnytte ressursene på en miljø- og kostnadseffektiv måte.

Etaten samler inn sortert avfall i poser (matavfall, plastemballasje og restavfall) og papiravfall hjemme hos innbyggerne, tar imot avfall på gjenbruksstasjoner, minigjenbruksstasjoner, hageavfallsmottak, returpunkter for glass- og metallemballasje og miljøstasjoner for farlig avfall, og gjennomfører en årlig innsamling av juletrær. I tillegg mottas tekstiler i utplasserte tekstiltårn i samarbeid med eksterne aktører.

2 Situasjonsbeskrivelse

Innsamling av avfall fra Oslos husholdninger blir utført i egenregi, hvor det ukentlig hentes avfall fra 116 000 beholdere. Etaten jobber kontinuerlig med å forbedre innsamlingen for å redusere antall klager. Arbeidet innebærer at alle ruter med ordinær avfallsløsning er omgjort fra skiftarbeid til dagarbeid, bilparken forbedres, teknologien på bilene skal utnyttes bedre, driftsstasjonene utbedres og rutene optimaliseres.

En hovedutfordring i økonomiplanperioden er å få flere av innbyggerne til å kildesortere avfallet sitt, samt redusere mengden restavfall. Samtidig skal alt farlig avfall tas forsvarlig hånd om.

For å bedre sorteringsadferden hos innbyggerne, skal Renovasjonsetaten øke bruken av digitale tjenester. Etaten vil videreføre sitt arbeid med å prøve ut ny teknologi i småskalaforsøk, som selvbetjente mottak av farlig avfall og grovavfall. Etaten har startet en digitaliseringssatsing. Brukerfokus og bruker-opplevelser legges til grunn, og innbyggernes behov for tjenester skal være førende for arbeidet.

Det er utviklet et tilbud om uttak av ombruksvarer ved alle etatens gjenbruks- og minigjenbruksstasjoner, og etaten arbeider aktivt med å forbedre og videreutvikle tilbudet. Renovasjonsetaten har utviklet et samarbeid med aktører innen arbeidspraksis og nærmiljøarbeid i enkelte bydeler knyttet til utlån og distribusjon av ombruksvarer.

Renovasjonsetaten er en miljøsertifisert etat, og har søkelys på avfallsminimering og avfallsforebygging gjennom anskaffelser og kommunikasjon. Etaten jobber for å påvirke regelverksutvikling på avfallsforebygging, gjennom høringsuttalelser og deltakelse i relevante nasjonale og internasjonale fora. For å redusere plastforbruket prøver etaten å finne alternative materialer som kan benyttes til å erstatte plast i de grønne kildesorteringsposene til matavfallet. Det jobbes med design av produkter for å forenkle materialgjenvinning og økt kvalitet på plastavfallet

Avfallsplan for Oslo kommune 2006–2009 (sak 239/06) er førende for etatens arbeid. En ny avfallsstrategi er under arbeid. Strategien vil omfatte alle virksomheter som er lokalisert i Oslo, og vil være viktig i Oslos videre arbeid med sirkulærøkonomi.

En utfordring er mangel på arealer hvor etaten kan etablere permanente anlegg for sin tjenste-produksjon. Renovasjonsetatens store gjenbruksstasjon på Haraldrud er midlertidig, men utredningsarbeidet for etablering av en permanent gjenbruksstasjon pågår. Både når det gjelder tomter og infrastruktur er det nødvendig å imøtekomme arealbehovet for å opprettholde dagens tjenste-produksjon.

Tabell 9.1.13 Nøkkeltall – Renovasjonsetaten – selvkost

Renovasjonsetaten –selvkost	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Antall tonn husholdningsavfall, totalt	225 107	225 192	222 603	223 485	218 508
Herav restavfall og plastemballasje	120 290	118 345	116 755	115 834	115 546
Andel tonn husholdningsavfall til gjenvinning	38 %	38 %	38 %	38 %	37 %
Antall kg husholdningsavfall per innbygger	347	342	333	332	321
Antall husholdningsbesøkende på gjenbruksstasjonene	796 010	860 638	963 667	1 083 449	1 123 039
Antall kg farlig avfall per innbygger	2,0 ¹⁾	5,2	5,7	5,9	6,0
Andel farlig avfall i avfallsstrømmer der det ikke skal være farlig avfall	0,14 %	0,14 %	0,16 %	0,16 %	0,25 %
Gebyrgrunnlag per innbygger (kroner)	1 026	991	1 080	1 190	1 261
Antall klager i % av antall tømminger	0,04 %	0,03 %	0,50 %	0,39 %	0,29 %
KTI (Avfallsbransjens kundetilfredshetsindeks)	79		79		75

1) Fra 2014 er impregnert trevirke og asbest definert som farlig avfall

Nøkkeltall for «Andel farlig avfall i avfallsstrømmer der det ikke skal være farlig avfall» er basert på en årlig plukkanalyse av restavfallet. I sak 1/19 var dette nøkkeltallet en resultatindikator. På grunn av økt mengde farlig avfall i restavfallet er det ved gjenbruksstasjonene innført levering av avfall i blanke avfallssekker som en del av tiltaket «sortert og synlig».

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1: Klimagassutslippene skal reduseres med 41 % innen 2020, sammenlignet med 2009

Virksomhetsspesifikt mål 1

Øke materialgjenvinning i husholdningsavfall og styrke ombruk ved å øke antall tonn innsamlet plastemballasje.

Virksomhetsspesifikt mål 2

Omlegging til nullutslipp eller bærekraftig biodrivstoff i egen kjøretøypark.

Virksomhetsspesifikt mål 3

Omlegging til nullutslipp eller bærekraftig biodrivstoff på egne anlegg.

Tabell 9.1.14 Resultatindikatorer – mål 1

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall tonn innsamlet plastemballasje	2 694	2 411	2 850	2 906
Andel lette kjøretøy på nullutslipp/ bærekraftig biodrivstoff (<3500 kg)	86 %	86,4 %	86 %	95 %
Andel tunge kjøretøy på nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff (fortrinnsvis biogass) i egen anleggspark (over 3 500 tonn)	72 %	66,3 %	66 %	91 %
Andel anleggsmaskiner på nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff	18,2 %	33,3 %	63 %	95 %

Renovasjonsetaten arbeider kontinuerlig mot kommunens mål om at alle kjøretøy og maskiner enten er nullutslipp eller går på bærekraftig biodrivstoff. Måltall er satt opp på bakgrunn av følgende:

- Lette kjøretøy: For kjøretøy under 3,5 tonn estimerer etaten at 88 % av kjøretøyene vil gå på nullutslipp i løpet av 2019. Måltallet i 2020 er satt til 95 % basert på planlagt utskifting.

- Tunge kjøretøy: For kjøretøy over 3,5 tonn estimeres det at 81 % av kjøretøyene vil gå på nullutslipp eller bærekraftig biodrivstoff (inkl. HVO) i 2019. Med planlagte anskaffelser vil andelen i 2020 kunne økes til 91 %.
- Anleggsmaskiner: Av etatens anleggspark er det estimert at 41 % av anleggsmaskinene vil gå på nullutslipp eller bærekraftig biodrivstoff i 2019. Basert på overgang til HVO og planlagte anskaffelser er det mulig å øke måltallet til 95 %.

Mål 4: Oslo skal ha en kretsløpsbasert ressurs håndtering

Virksomhetsspesifikt mål 1

Andel tonn/husholdningsavfall til ombruk fra egne anlegg

Virksomhetsspesifikt mål 2

Endring i restavfallsmengde per innbygger

Tabell 9.1.15 Resultatindikatorer – mål 4

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel tonn/husholdningsavfall til ombruk fra egne anlegg	0,61 %	0,69 %	0,80 %	0,80 %
Endring i restavfallsmengde per innbygger	-1,40 %	-1,60 %	-1,70 %	-1,70 %

Det er et mål å redusere restavfallsmengden per innbygger i Oslo. I dag havner dessverre alt for mye i restavfallet. Når resultatindikatoren viser et negativt resultat er mengden restavfall blitt mindre. Definisjonen av restavfall er alt avfall som går til deponering eller energigjenvinning. Innbyggertallene hentes fra Oslostatistikken.

Tidligere resultatindikator for farlig avfall «Andel farlig avfall i avfallsstrømmer der det ikke skal være farlig avfall» er fra 2020 gjort om til et nøkkeltall).

4 Merknader til driftsbudsjettet

Renovasjonsetaten har identifisert effektiviseringstiltak på 20,2 mill. i 2020. Midlene er omdisponert til andre formål innenfor rammen. 1,2 mill. er knyttet til økte inntekter i forbindelse med Gjenbruks-ID på gjenbruksstasjonene. De omdisponerte midlene dekker nye tiltak innenfor rammen som omfatter utvikling av fremtidens avfallssystem (5 mill.) og utvikling av RENs eiendommer og anlegg (5 mill.). Utover dette benyttes midlene til økte driftsutgifter ved avfallsinnsamlingen (bompenger, forsikring og bildekk), økt tomteleie på Grefsen og Grønmo og økte kostnader ved Energigjenvinningsetaten.

Det er satt av 8 mill. til prosjektering av avfallssugsentral i Bispevika. Kostnaden vil belaste driftsbudsjettet og ikke investeringsbudsjettet på grunn av at investeringsbeslutningen ikke er gjort ennå.

I revidert budsjett 2019 ble 9 mill. i husleie for HA20 AS fjernet etter selskapet ble oppløst, og Renovasjonsetaten tok over administrasjonsbygget i Haraldrudveien 20.

Det legges opp til at renovasjonsgebyret økes med 4,6 % i 2020, dette gir en økning på 179 kroner for en beholder på 140 liter.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 20,5 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 2,4 mill. høyere enn i 2019.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 9.1.16 Investeringsbudsjett – Renovasjonsetaten

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
640 Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)			
00 Lønn og sosiale utgifter	4 781	0	0
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	336 786	139 000	131 500
04 Overføringsutgifter	9 750	0	0
05 Finansutgifter og finanstransaksjoner	69 548	0	0
Sum utgifter	420 866	139 000	131 500
06 Salgsinntekter	-1 419	0	0
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-258 250	0	0
Sum inntekter	-259 669	0	0
Netto utgifter	161 197	139 000	131 500

Tabell 9.1.17 Investeringsoversikt – Renovasjonsetaten

Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart – ferdig kv/år
Prosjektnummer og navn:									
113016	Gjenbruk diverse			9 000	9 000	9 000	9 000		
113017	Diverse IT-prosjekter			10 500	10 500	9 500	9 500		
113018	Diverse prosjekter			4 000	2 000	2 000	2 000		
117016	REN Langøyene opprydding	136 000	60 000	38 000	38 000	0	0	0	1/17 – 4/19
117048	Renovasjonsbiler			30 000	25 000	25 000	25 000		
118006	Avfallssug diverse	70 000	10 000	40 000	20 000	0	0	0	Løpende
	Sum investeringsutgifter			131 500	104 500	45 500	45 500		
	Sum kapital finansiering			0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			131 500	104 500	45 500	45 500		

113016 Gjenbruk diverse

Prosjektet gjelder i hovedsak vedlikehold av maskinpark på gjenbruksstasjonene. Anskaffelsene på prosjektet gjelder bl.a. utvikling av nye minigjenbruksstasjoner, anleggsmidler til gjenbruksstasjonene

113017 Diverse IT-prosjekter

Prosjektet gjelder bl.a. oppgradering av etatens datasystemer og serverpark. Prosjektet består også av utvikling av etatens abonnementssystem. Prosjektet benyttes også til etatens digitaliseringsprosjekter.

113018 Diverse prosjekter

Prosjektet gjelder i første rekke nødvendig utskiftning av anleggsmidler. Prosjektet består bl.a. av anskaffelse av elbiler til etatens kundeavdeling, og trucker og elbiler til etatens driftsavdeling.

117016 Langøyene opprydding

Prosjektet eies av BYU, kap. 425. Prosjektet går ut på å fjerne forurensede masser etter at Oslo kommune benyttet området som deponi i perioden 1908 til 1948. 50 % av prosjektet skal finansieres over renovasjonsgebyret. REN styrer ikke aktivitet/fremdrift.

117048 Innsamling diverse

Anskaffelse av renovasjonsbiler og utbedring av driftsstasjonen for innsamlingen.

118006 – Avfallssug diverse

Prosjektet gjelder etatens aktiviteter knyttet til etablering av avfallssug.

6 Klimakonsekvenser

En reduksjon i restavfallsmengde, og dermed avfall til forbrenning, gir reduksjon i klimagassutslipp. Det er en målsetting å ta ut mest mulig til ombruk og ha en høy utsorteringsgrad. Det er særlig viktig å ha høy utsortering av plastemballasje i blå poser.

Renovasjonsetaten arbeider kontinuerlig mot kommunens mål om at alle kjøretøy og maskiner enten er nullutslipp eller går på bærekraftig biodrivstoff. Alle nye maskiner som anskaffes fremover, vil være utslippsfrie så fremt det tilbys i markedet. I tillegg settes det krav til nullutslipp eller bærekraftig biodrivstoff i etatens anskaffelser av varer og tjenester. Det er knyttet usikkerhet til hvorvidt to av de tyngre kjøretøy etaten har i dag, kan erstattes med nullutslipp eller bærekraftig drivstoff.

7 Tilskuddsmidler

Det kan etter søknad gis tilskudd til kjøp av tøybleier for barn opptil 2 år. I 2018 ble det utbetalt 0,157 mill.

9.1.5 Energigjenvinningsetaten

Tabell 9.1.18 Driftsbudsjett Energigjenvinningsetaten

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
645 Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	124 306	139 733	145 538
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	155 737	136 482	140 450
14 Overføringsutgifter	17	0	0
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	79 433	0	0
Sum utgifter	359 494	276 215	285 988
16 Salgsinntekter	-389 341	-376 290	-392 095
17 Refusjoner	-3 332	-2 568	-2 648
18 Overføringsinntekter	-139	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-79 433	0	0
Sum inntekter	-472 245	-378 858	-394 743
Netto utgifter	-112 751	-102 643	-108 755

1 Ansvarsområde

Energigjenvinningsetaten hovedoppgave er å behandle husholdningsavfallet i Oslo. Det innebærer å sortere avfallet i matavfall, plastavfall og restavfall. Energigjenvinningsetaten har optiske utsorteringsanlegg på Haraldrud og Klemetsrud med kapasitet på hhv. 100 000 og 50 000 tonn i året. Matavfallet fraktes til Energigjenvinningsetatens biogassanlegg på Romerike som produserer og selger biogass og biogjødsel. Plastavfallet sendes til materialgjenvinning på private mottak. Restavfallet brennes på Energigjenvinningsetatens gjenvinningsanlegg på Haraldrud. Energien fra forbrenningen selges til Fortum Oslo Varme AS, som produserer fjernvarme og fjernkjøling.

2 Situasjonsbeskrivelse

Energigjenvinningsetaten forventer å motta om lag 123 000 tonn avfall i 2020. Utsorteringsanleggene vil motta om lag 114 000 tonn, hvorfra nær 3000 tonn plastemballasje og 19 000 tonn matavfall sorteres

ut. Matavfallet behandles ved Romerike biogassanlegg. Restavfall, estimert til noe over 100 000 tonn går til forbrenning

I økonomiplanperioden 2020–2023 vil Energigjenvinningsetaten fokusere på forbedring og effektivisering av drift på anleggene. I tillegg vil Energigjenvinningsetaten arbeide målrettet for å øke inntekter fra biogassanlegget og forbrenningsanlegget.

Tabell 9.1.19 Nøkkeltall – Energigjenvinningsetaten

Energigjenvinningsetaten	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Husholdningsavfall fra Renovasjonsetaten (tonn)	131 169	127 474	125 915	125 402	123 299
Antall dager med klager på lukt		4	18	68	70
Antall brudd på utslippstillatelsen		6	5	7	10

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1: Oslos klimagassutslipp skal reduseres med 41 % sammenlignet med 2009 innen 2020

Mål 4: Oslo skal ha en kretsløpsbasert ressurs håndtering

Virksomhetsspesifikt mål 1

Energiproduksjon fra forbrenning av restavfall skal være effektiv, sikker og ha lavest mulig utslipp i 2030.

Virksomhetsspesifikt mål 2

Materialgjenvinning av matavfall skal økes til 65 % i den totale verdikjeden i 2030. Salg av flytende biogass skal økes.

Virksomhetsspesifikt mål 3

Materialgjenvinning av plast skal økes til 65 % i den totale verdikjeden i 2030. Plast til forbrenning skal reduseres.

Tabell 9.1.20 Resultatindikatorer – mål 1 og 4

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Solgt energi Haraldrud (GWh)	237	236	227	228,6
NO _x -utslipp Haraldrud (tonn)	98	92	95	95
Solgt biogass Romerike biogassanlegg (Nm ³)	1 185 951	1 362 954	2 700 000	2 700 000
Utnyttelse av rågass til biogass Romerike biogassanlegg (%)	49	62	75	75
Utsortert plast (kg per innbygger)	4,0	3,6	4,2	4,2
Utsortert matavfall (kg per innbygger)	26	25	27	27
Behandlingspris restavfall (kroner/tonn)	731	735	750	761
Behandlingspris matavfall (kroner/tonn)	3583	3843	3333	3333
Behandlingspris utsortering (kroner/tonn)	842	841	846	845
Kvalitet og renhet på produkter – Andel biogjødsel fra RBA som blir solgt.	100 %	100 %	100 %	100 %
Nullutslipp- og biogasskjøretøy (andel av EGEs egne kjøretøy)	73 %	91 %	91 %	100 %
Andel av innkjøp og transportavtaler hvor det stilles krav om nullutslippsløsninger, biogass eller evt. annet bærekraftig biodrivstoff	0 %	25 %	50 %	75 %

4 Merknader til driftsbudsjettet

Byrådet legger opp til enkelte tekniske justeringer på kapittelet. Inntekter fra Renovasjonsetaten er omtrent på samme nivå som 2019.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 6,8 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,8 mill. høyere enn i 2019.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 9.1.21 Investeringsbudsjett – Energigjenvinningsetaten

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
645 Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)			
00 Lønn og sosiale utgifter	3 722	0	0
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	112 599	42 000	114 200
Sum utgifter	116 322	42 000	114 200
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	116 322	42 000	114 200

Tabell 9.1.22 Investeringsoversikt – Energigjenvinningsetaten

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart – ferdig kv/år
Energigjenvinningsetaten – husholdninger (MOS)									
Prosjektnummer og navn:									
119044	Energigjenvinningsetaten diverse			114 200	30 000	30 000	0		
	Sum investeringsutgifter			114 200	30 000	30 000	0		
	Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			114 200	30 000	30 000	0		

119044 Energigjenvinningsetaten diverse

Energigjenvinningsetatens fire anlegg drives med høy intensitet og har behov for 30 mill. i årlige løpende investeringer for å sikre drift, kapasitet, beredskap og inntjening. Det årlige investeringsbehov på disse prosessindustrielle anleggene er knyttet til HMS-tiltak, IKT-utstyr, prosessutstyr, bygningsmessige endringer og lignende. I forrige økonomiplan ble det vedtatt 30 mill. hvert år til dette.

Byrådet foreslår følgende investeringer innenfor gjeldene bevilgning for 2020:

- Haraldrud forbrenningsanlegg: skift av kraner, utbedret strømforsyning, brannsikring, instrumenter, og oppgradert forbrenningsteknologi på ovnene.
- Romerike biogassanlegg: utbedring av forbehandling, varmevekslere og andre prosessmessige oppgraderingstiltak.
- HMS-tiltak, nye myndighetskrav, IKT-utstyr, prosessutstyr og bygningsmessige endringer for å sikre stabil drift, høy beredskap og god inntjening på alle anleggene.

6 Klimakonsekvenser

Optimalisering og oppgradering med miljøvennlig teknologi av energigjenvinningsanlegget på Haraldrud vil gi miljø- og klimaforbedringer for Oslo kommune. Utvikling av Romerike biogassanlegg vil øke og stabilisere produksjonen av biogass og dermed forbedre fabrikkens miljøregnskap for redusert CO₂.

9.1.6 Tilskudd til klima- og energitiltak

Tabell 9.1.23 Driftsbudsjett Tilskudd til klima- og energitiltak

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
770	Tilskudd til klima- og energitiltak (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	8 095	8 147	10 787
11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	4 426	5 111	3 465
13	Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	447	406	0
14	Overføringsutgifter	39 540	60 926	80 282
	Sum utgifter	52 507	74 590	94 534
17	Refusjoner	-1 235	-322	-204
18	Overføringsinntekter	0	-6 200	-6 114
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-5 431	0	0
	Sum inntekter	-6 666	-6 522	-6 318
	Netto utgifter	45 841	68 068	88 216

1 Ansvarsområde

Tilskudd til klima- og energitiltak er en tilskuddsordning som utbetaler støtte fra Klima- og energifondet (tidligere Enøkfondet, opprettet i 1982). Det er Klimaetaten som har ansvar for forvaltning av tilskuddsordningen. Fondet finansierer netto driftsutgifter på kap.770.

I henhold til fondets vedtekter skal fondets midler brukes til å stimulere til gjennomføring av tiltak som reduserer klimagassutslippene i Oslo, samt tiltak som gir redusert og/eller mer effektiv energibruk. Dersom slike tiltak også har en gunstig virkning på utslipp av lokal luftforurensning, skal dette inngå i vurderingen av tilskuddet. Slike miljøkonsekvenser skal vektlegges høyt.

2 Situasjonsbeskrivelse

Tilskudd til klima- og energitiltak er en tilskuddsordning hvor kommunen kan legge til rette for at innbyggere og næringsliv i Oslo selv gjennomfører tiltak som bidrar til reduserte klimagassutslipp og mere effektiv energibruk. Gitt at mindre enn 10 % av Oslos samlede klimagassutslipp stammer fra kommunens egen virksomhet, er det en forutsetning for å nå klimamålene at innbyggere og næringsliv bidrar med en rask endring i klimavennlig retning. Tilskuddsordningene vil kunne spille en viktig rolle i klimaarbeidet fremover, spesielt fordi utslipp må reduseres på områder hvor kommunen i begrenset grad har myndighet eller eierskap.

Fondet har siden støtteordningen ble opprettet, utbetalt tilskudd på nærmere 660,5 mill. Det har gitt en akkumulert energieffektiviseringsgevinst på nærmere 1,83 TWh siden fondets opprettelse (1982) og en akkumulert CO₂-besparelse på nesten 109 000 tonn CO₂ siden 2008. Klimaetaten har i 2019 blant annet gitt støtte til energieffektiviseringstiltak, oljeutfasing, enøkanalyser, elektriske lastesykler, til rettelegging av ladeinfrastruktur, smarte jobbreiser, trygg sykkelparkering i borettslag og sameier, ladeinfrastruktur i borettslag og sameier og bedrifter og ulike pilotprosjekter.

I 2020 foreslår byrådet å tilføre kap. 950 Klima- og energifondet 50,0 mill. Midlene vil primært bli anvendt til tilskuddsordninger som fremmer økt bruk av miljøvennlige transportmidler blant befolkning og næringsliv. Anleggssektoren står for store klimagassutslipp. Her kan tilskuddsordninger spille en viktig rolle med pilotprosjekter for å utvikle nullutslippsløsninger.

Ved å tilføre fondet mer kapital vil det fortsatt kunne være et viktig virkemiddel for å få innbyggere og næringsliv til å iverksette gode klimatiltak i kommende økonomiplanperiode. Klima- og energifondet har ikke tilskuddsordninger med samme innretning som Enova som også gir støtte til klima- og energiformål. I den grad Enova lanserer tilskuddsordninger som er like Klima- og energifondets ordninger, avvikles ordningene over Klima- og energifondet.

Byrådet er opptatt av at det skal lønne seg å velge miljøvennlig og gå foran i å ta i bruk ny teknologi. Det foreslås derfor å videreføre tilsagnsrammen på 120,0 mill. i 2019 også i 2020. Dette signaliserer at byrådet vil videreføre nivået på støtte til klimaomstillingen i Oslos befolkning og næringsliv.

Aktuelle tilskuddsordninger i 2020 er blant annet støtte til infrastruktur for etablering av ladestasjoner i sameier og borettslag, støtte til ladestasjon hjemme hos eiere av eldrosjer eller elvarebiler, etablering av trygg sykkelparkering i sameier og borettslag, smarte jobbreiser i bedrifter, FoU/pilotprosjekter, støtte til ladeinfrastruktur til i bedrifter, energiforbedring i privatboliger og støtte til pilottiltak for utslippsfri anleggsvirksomhet. Detaljert informasjon om støtteordningene blir fortløpende kunngjort på klimaoslo.no og på kommunens nettsider.

Tabell 9.1.24 Nøkkeltall – Tilskudd til klima- og energitiltak

Tilskudd til klima- og energitiltak	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Reduksjon i tonn CO ₂ fra utbetalte tiltak	6 071	4 958	2 763	6 465	7 690
Antall ladepunkter som er gjort mulig gjennom utbetalt tilskudd til bedring av infrastruktur (borettslag)				227	7 699
Antall ladestasjoner hos drosjeeiere/yrkessjåfører som har fått utbetalt tilskudd					1
Antall elektriske lastesykler det er utbetalt tilskudd til ¹⁾				163	58
Inninstallert effekt, utslippsfrie anleggsplasser					
Antall ladeplasser som blir muliggjort gjennom tilsagn om støtte til infrastruktur i borettslag og sameier				7 251	20 291
Antall ladepunkter som blir muliggjort gjennom tilsagn om støtte til infrastruktur i bedrifter					6
Antall tilsagn gitt til installering av ladestasjon for elvarebiler/eldrosje					
Antall tilsagn gitt til utslippsfrie anleggsplasser					
Antall tilsagn gitt til bedrifter for tilrettelegging for klimavennlige reiser (tilskudd til smarte jobbreiser), lansert i 2019					
Antall sykkelparkeringsplasser muliggjort gjennom tilskudd til trygg sykkelparkering, lansert i 2019					
Antall utbetalte FoU/pilotprosjekter med utbetalttilskudd fra Klima- og energifondet	1	10	6	4	3

1) Tallene inkluderer alle ordningene rettet mot elektriske lastesykler både mot privatpersoner og næringsliv

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1: Oslos klimagassutslipp skal reduseres med 41 % sammenlignet med 2009 innen 2020

Virksomhetsspesifikt mål 1

Tilskuddsordninger under Klima- og energifondet skal legge til rette for å redusere klimagassutslipp i Oslo blant byens innbyggere og næringsliv.

Virksomhetsspesifikt mål 2

Tilskuddsordninger under Klima- og energifondet skal fremme klima- og miljøvennlige transportløsninger blant byens innbyggere og næringsliv.

Tabell 9.1.25 Resultatindikatorer – mål 1

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Summen av tilsagnsbeløp gitt i løpet av budsjettåret er lik tilsagnsrammen for 2020				100 %
Andel av tilsagnsramme rettet mot transportsektoren	32 %	45 %	45 %	40 %
Andel av tilsagnsramme rettet mot bygg- og anlegg	-	-	5 %	20 %
Andel av tilsagnsramme rettet mot energibesparende tiltak	77 %	53 %	20 %	10 %

Måltallene for 2020 viser en målsetting om at en minimums andel av tilsagnsrammen skal rettes mot en bestemt sektor. Minimumsandelene er satt slik at summen av disse er mindre enn 100 prosent. Det betyr at det ikke legges føringer på gjenværende andel av tilsagnsrammen, som da kan fordele seg fritt på sektorene. Faktisk andel kan derfor ved årets slutt overstige minimumsandelen. Formålet med en slik fordeling er å signalisere innsatsen rettet mot en sektor i et gitt budsjettår.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Utbetaling av tilskudd foreslås økt med 20 mill. i 2020 basert på tilsagn som er gitt de siste årene og forventet andel av tilskudd som kommer til utbetaling.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,148 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 9.1.26 Investeringsbudsjett Tilskudd til klima- og energitiltak

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
770 Tilskudd til klima- og energitiltak (MOS)			
Sum utgifter	0	0	0
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-4 173	0	0
Sum inntekter	-4 173	0	0
Netto utgifter	-4 173	0	0

6 Klimakonsekvenser

Tilskudd til klima- og energitiltak er et viktig virkemiddel for å tilrettelegge for atferdsendring hos privatpersoner og næringsliv for å nå Oslos klimamål.

7 Tilskuddsmidler

Det gis tilskudd over kapittelet. I 2020 forventes utbetalt 80 mill. i tilskudd. Utbetalingen av tilskudd skjer på bakgrunn av tidligere tilsagn om støtte.

8 Verbale vedtak

Forslag til nye verbale vedtak:

S 1 Klima- og energifondet

Det kan i 2020 gis tilsagn om tilskudd innenfor en ramme på 120 mill. over ordningen Tilskudd til klima- og energitiltak.

Forslag til verbale vedtak som utgår:

S31/2009 Klima- og energifondet

1. Tilskudds- og låneordningene skal prioritere energiøkonomisering og tiltak som reduserer klimagassutslipp, herunder utfasing av fossil energi til oppvarming.
2. Lånevilkårene i ENØK-fondet må ha konkurransedyktige betingelser.

Klima- og energifondet har fått nye vedtekter. I henhold til fondets vedtekter skal fondets midler brukes til å stimulere til gjennomføring av tiltak som reduserer klimagassutslippene i Oslo, samt tiltak som gir redusert og/eller mer effektiv energibruk. Dersom slike tiltak også har en gunstig virkning på utslipp av lokal luftforurensning, skal dette inngå i vurderingen av tilskuddet. Slike miljøkonsekvenser skal vektlegges høyt.

Fondets formål er nå mer rettet mot å redusere klimagassutslipp, energiøkonomiseringstiltak inngår fremdeles i tilskuddsordningene, men utgjør en mindre andel av tilsagnene enn de gjorde tidligere.

I dagens vedtekter åpnes det ikke lenger for å gi lån til privatpersoner/næringsliv. Det har heller ikke blitt gitt lån fra fondet siden 2015.

Fra 1. januar fra 2020 har staten vedtatt at det ikke lenger vil være lov å bruke fossil olje til oppvarming. Som en følge av det varslede forbudet var siste frist for å søke om tilskudd til utfasing av fossil energi til oppvarming (utskifting av gamle oljefyrer) fra Klima- og energifondet 1. desember 2018. De siste tilsagnene om støtte til utskifting av oljefyr ble gitt i januar 2019.

9.1.7 Sektorens samlede tilskuddsmidler

Det utbetales tilskuddsmidler fra kap. 770 Tilskudd til klima- og energitiltak. Tilskuddene utbetales etter søknad.

9.1.8 Sektorens forslag til verbale vedtak

Følgende verbale vedtak foreslås:

Tabell 9.1.27 Sektorens samlede forslag til nye verbalvedtak

Vedtakskode	Vedtak
S 1 Klima- og energifondet	Det kan i 2020 gis tilsagn om tilskudd innenfor en ramme på 120 mill. over ordningen Tilskudd til klima- og energitiltak.

Det foreslås at følgende verbale vedtak utgår:

Tabell 9.1.28 Sektorens samlede forslag til verbalvedtak som utgår

Vedtakskode	Vedtak
S31/2009 Klima- og energifondet	1. Tilskudds- og låneordningene skal prioritere energiøkonomisering og tiltak som reduserer klimagassutslipp, herunder utfasing av fossil energi til oppvarming. 2. Lånevilkårene i ENØK-fondet må ha konkurransedyktige betingelser.

9.1.9 Sektorens samlede øremerkede midler

Sektoren har ingen øremerkede midler

10.0 NÆRING OG EIERSKAP

Sektor for næring og eierskap omfatter næringsutvikling, aksjeselskaper og kommunale foretak.

10.0.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for næring og eierskap

Figur 10.0.1 hoved- og nøkkelstørrelser for Næring og eierskap

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett - økonomiplan			
		2020	2021	2022	2023
Sum utgifter	127,8	128,5	127,0	123,3	121,1
Sum inntekter	-31,0	-31,0	-31,0	-31,0	-31,0
Netto utgifter	96,8	97,5	96,0	92,3	90,1

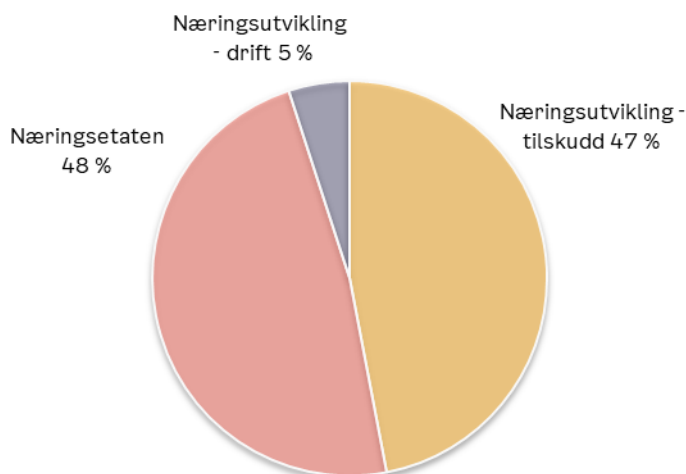
Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett

0,2 %

Investeringer i økonomiplanperioden 2020-2023:

- 14,8 mrd. til skoler inkl. flerbrukshaller
- 5,0 mrd. til sykehjem
- 3,3 mrd. til idrettsanlegg
- 3,0 mrd. til boliger til vanskeligstilte
- 2,4 mrd. til Omsorg+
- 1,7 mrd. til barnehager
- 0,4 mill. til lokale omsorgsboliger

Brutto driftsutgifter for 2020 fordeler seg slik:

10.0.2 Byrådets ambisjoner for sektoren

Oslo er Norges største by og hovedstad og hjemsted for stadig flere mennesker. Byrådets visjon er en grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle. Basert på dette ønsker Byrådsavdeling for næring og eierskap å bidra til god nærings- og byutvikling, med verdiskaping og nye arbeidsplasser og en eiendomsforvaltning som bidrar til å nå Oslo kommunes klimamål gjennom fossilfrie byggeplasser og flere utslippsfrie byggeplasser, flere bygg som plusshus og en satsning på energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse.

I 2019 kåret NHO Oslo til Norges mest næringsvennlige kommune for første gang, og i 2018 ble hele 25 % av alle nye jobber i Norge skapt i Oslo. Byrådets visjon for næringsutvikling er at Osloregionen skal være en av verdens mest bærekraftige, smarte og innovative regioner. Målet er at Oslo skal utnytte regionens vekst og utløse potensialet som ligger i forsterket samspill mellom bedrifter, forsknings- og kunnskapsmiljøer, talenter, kapital og offentlig sektor, for å oppnå økt verdiskaping, flere arbeidsplasser og bedre konkurranseevne.

Grønt skifte, urbanisering, og teknologiske endringer utfordrer eksisterende næringsliv, men skaper samtidig gode muligheter for innovasjon og fremvekst av nye næringer, inkludert innovasjon i offentlig tjenesteyting. Byrådet skal spille på lag med næringslivet og sørge for fremtidsrettede og gode rammebetingelser, samt åpne opp kommunen som testarena for nye produkter og tjenester. Byrådet vil tilrettelegge for enda sterkere samspill mellom næringsliv, oppstartsselskaper og kommunen.

Vi skal føre en aktiv eierskapspolitikk som sikrer fellesskapet større inntekter og setter selskapene i stand til å utvikle seg videre. Oslo kommune vil investere 36,8 mrd. i økonomiplanperioden gjennom Oslo kommunes eiendomsforetak. Investeringene skal også bidra til innovasjon og utvikling av miljøvennlige løsninger i kommunens eiendomsmasse.

Oslo har et variert kunnskapsintensivt næringsliv i vekst. Byrådet har i 2018 avgitt «Campus Oslo» – strategi for utvikling av kunnskapshovedstaden (campusstrategien). Campusstrategien skal styrke Oslo som en internasjonalt attraktiv kunnskapshovedstad og som næringsvennlig by. Et bedre samspill mellom byutvikling, utdanning, forskning, næringsliv og offentlig sektor skal bidra til økt verdiskaping, innovasjon, omstilling til nullutslippssamfunnet og flere arbeidsplasser. Et sentralt grep i strategien er å etablere innovasjonsdistrikter i Oslo. Strategien bygger på kommunens mål og planer og byrådets visjon om at Oslo skal bli en grønnere, varmere, mer skapende by med plass til alle. Til oppfølging av dette arbeidet er det i 2020 avsatt 9,3 mill.

SmartOslo er kommunens SmartBy-prosjekt¹. Byrådet har i tilknytning til dette lansert en tilskuddsordning for innovasjon i kommunale virksomheter. Ordningen er rettet mot kommunens egne virksomheter og skal finansiere test- og utviklingsprosjekter i samspill med næringslivet. Avsetningen er et viktig virkemiddel for å skape vekstbedrifter, nye arbeidsplasser, samfunnsnyttige tjenester samt smarte og bærekraftige² tjenester og løsninger. I budsjettet for 2020 er det avsatt 8 mill. til tilskuddsordning til næringsutvikling.

Fremtidsrettede næringsklynger og gründer- og innovasjonsmiljøer er viktige samarbeidsaktører for kommunen³. Regionalt innovasjonsprogram er et viktig virkemiddel i dette arbeidet og videreføres med 9 mill. i 2020. Byrådet vil i 2020 innrette midlene enda sterkere inn mot miljøvennlig næringsutvikling.

¹ Smart City, eller smarte byer handler om hvordan byer skal utvikles til å bli bærekraftige og moderne samfunn der både økonomiske, sosiale og miljømessige verdier er gjennomgående for alt vi gjør og skaper.

² Bærekraft defineres som miljø, sosiale forhold og økonomi.

³ Oslo Business region, State of the city 2018.

Gjennom å kople ordningen tettere på områdesatsinger og målrette deler av ordningen mot prioriterte deler av byen, vil man kunne fremme innovasjon og jobbskaping over hele Oslo.

Byrådet vil videreføre profileringen av Oslo som attraktivt reisemål og viktig innfallsport for tilreisende til Norge. Byen har unike kvaliteter som etableringssted, kulturdestinasjon, foretrukket alternativ for store arrangementer og internasjonale kongresser. Det er byens natur- og kulturopplevelser som er viktigste årsak til besøk³. Nasjonal og internasjonal konkurranse understreker viktigheten av en samordnet satsing på profilering og vil være et sentralt virkemiddel for å synliggjøre Oslos attraktivitet.

Utelivsnæringen er viktig for Oslo. Det jobber i underkant av 17 700⁴ mennesker i serverings- og restaurantbransjen i byen. Næringen bidrar til stor verdiskaping, og til byens uttrykk og mangfold ved å gi fastboende og besøkende rike opplevelser.

I 2018 vedtok bystyret et moderne og fleksibelt åpningstidsregleverk for utelivsnæringen, tilpasset en storby i vekst. Dette har gitt serverings- og skjenkenæringen gode og forutsigbare rammebetingelser. Fri åpningstid for alle som kun har matservering har fungert godt som tilbud til publikum og gitt mer likebehandling.

Oslo skal ha et trygt og seriøst uteliv. I 2020 skal det vedtas ny alkoholpolitisk handlingsplan som skal gi føringer for bransjen i fire nye år. Byrådet ønsker å fortsette å tilrettelegge for et godt samarbeid med utelivsnæringen og andre offentlige aktører for å skape gode konkurransevilkår samt hindre etablering av useriøse aktører. Alle salgs- og skjenkebevillinger har til nå måtte fornyes hvert fjerde år, men alkoholloven åpner nå for å gi alle bevilling for fire nye år uten søknad. Byrådet ønsker å gi alle byens 1 625 salgs- og skjenkesteder automatisk ny bevilling i 2020. Dette vil lette det byråkratiske trykket og gi forutsigbarhet for bransjen. Samtidig vil det frigjøre tid og ressurser hos Næringsetaten og høringsinstanser som Kemneren, bydelene, skatt og politi. Samtidig skal det foretas en løpende vandelsvurdering av en større andel av bevillingsmassen enn i dag, slik at kommunen kan forsterke sitt arbeid mot blant annet svart økonomi, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

Oslo kommune har et omfattende eierskap, blant annet gjennom 18 aksjeselskap og 5 kommunale foretak i sektor under Næring og eierskap. Byrådet vil utøve et aktivt og profesjonelt eierskap og gjennom det både øke kommunens inntekter og sikre høy kvalitet i kommunens eiendomsportefølje.

Eiendomsforetakene forvalter kommunens formålsbygg. De skal føre en profesjonell, verdibevarende og effektiv eiendomsforvaltning slik at kommunens verdier ivaretas og er tilpasset brukerne. Byrådet vil fortsette arbeidet med å redusere vedlikeholdsetterlepet til kommunens eiendomsmasse og opprettholde investeringstakten, slik at kommunen sikrer bygg med god kvalitet og som er egnet til formålet. I økonomiplanperioden foreslås 3,5 mrd. i rehabiliteringsrammer til kommunale bygg.

Oslo kommune er en av landets største innkjøpere og investerer for milliardbeløp årlig. Byrådet vil at Oslo bruker sin innkjøpsposisjon til å sikre anstendige arbeidsforhold og godt læringsmiljø hos entreprenørene som bygger for Oslo kommune. Derfor har byrådet innført landets strengeste regler mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, og stilt krav til bruk av lærlinger. Det er dette vi kaller Oslo-modellen. Byrådet vil også fortsette å bruke innkjøpsposisjonen for å bidra til å gjennomføre det grønne skiftet. Eiendomsforetakene bidrar til å nå Oslo kommunes klimamål gjennom å stille krav om fossilfrie byggeplasser og flere utslippsfrie byggeplasser, bygge flere bygg som plussus og forsterke satsningen på energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse. Byrådet foreslår å avsette 6 mill. eks. mva. til energieffektiviseringstiltak i kommunale foretak i 2020.

Høsten 2017 ble det avdekket en rekke kritikkverdige forhold knyttet til eiendomstransaksjoner i Boligbygg Oslo KF. Deloitte har på oppdrag fra styret i Boligbygg Oslo KF gransket kritikkverdige forhold

³ Innovasjon Norge: Turistundersøkelsen 2018

⁴ SSB: Sysselsatte per 4. kvartal 2018, etter region, næring (SN2007)

knyttet til eiendomstransaksjoner i foretaket. De samme forholdene er også undersøkt av Kommunerevisjonen (KRV) i rapport 11/2018 - Styring av Boligbygg Oslo KF for å forebygge korrupsjon og misligheter, og rapport 12/2018 - Eiendomstransaksjoner Boligbygg Oslo KF. September 2017 ble det innført stans i foretakets kjøpsaktivitet. Styret har foreslått tiltak og anbefalinger på bakgrunn av Deloittes granskningsrapport, herunder forslag til nye prosedyrer for gjenopptakelse av boligkjøp. Forsvarlig gjennomføring av foretakets kjøpsaktivitet ligger innenfor styrets ansvar, jf. kommunelovens kap. 11 sin fastlegging av roller og ansvar. Basert på styrets redegjørelse av iverksatte og planlagte tiltak ble styret i Boligbygg Oslo KF i august 2019 tilskrevet om at kjøpsaktiviteten kan gjenopptas. Kjøpsaktiviteten ble gjenopptatt fra august 2019 basert på styrets redegjørelse av iverksatte og planlagte tiltak.

Boligbehovsplanen for Oslo kommune 2017-2020 slår fast at det er et stort udekket behov for kommunale boliger. Byrådet foreslår å avsette 1,9 mrd. til kjøp av boliger til vanskeligstilte i økonomiplanperioden.

Oslo Havn er Norges største offentlige gods- og passasjerhavn. Det er en målsetting om å øke sjøtrafikken til og fra Oslo. Sjøtransport medfører reduserte utslipp og mer enn halverer klimagassutslippene sammenlignet med transport på vei. Bystyret vedtok i 2018 en handlingsplan for Oslo havn som nullutslippshavn innen 2050. Handlingsplanen består av 17 tiltak som innen 2030 skal bidra til at klimagassutslippene reduseres med 85 %. Flere av tiltakene er allerede implementert og det er ventet at utslippene fra Oslo Havn reduseres allerede i 2020. Oslo har i tillegg tatt initiativ til et samarbeid mellom 14 norske havner om en 14 punktsplan med sikte på å redusere de miljømessige konsekvensene fra cruisetrafikken.

Bystyret vedtok i 2019 sammenslåingen av Eidsiva Energi AS med Hafslund E-COs datterselskaper innen produksjon og nett. Kraftbransjen nasjonalt og internasjonalt er i rask og sterk endring. Sammenslåingen er en naturlig videreføring av byrådets eierstrategi innenfor denne sektoren. Transaksjonen er industrielt riktig, sikrer det offentlige eierskapet og vil forsterke Hafslund E-COs strategiske posisjon. Sammenslåingen vil også legge til rette for lavere nettleie for 900.000 kunder og større utbytte for Oslo kommune. Muligheten til elektrifisering av Østlandet for å møte klimautfordringene forsterkes gjennom denne transaksjonen.

Gjennom Oslo kommunes eierskap i Fortum Oslo Varme AS skal byrådet arbeide for at karbonfangst på Klemetsrudanlegget blir en realitet. Klemetsrudanlegget er en av Østlandets største punktutslipp av CO₂, og karbonfangst på anlegget er det største enkelttiltaket i Oslos klima- og energistrategi. Regjeringen bevilget i 2018 midler til gjennomføring av forprosjektering av prosjektet. Når forprosjektering er gjennomført i løpet av 2019 vil regjeringen gjøre en ny vurdering, og fatte en investeringsbeslutning om etablering av en fullskala verdikjede for CO₂-fangst og lagring. Regjeringen har signalisert at en slik investeringsbeslutning trolig kan fattes i 2020/2021. Regjeringen har varslet at de i 2020 vil finansiere testanlegget på Klemetsrud i påvente av investeringsbeslutningen.

Byrådet fremmet i 2019 et forslag om å omorganisere noen av arbeidsmarkedsbedriftene. Formålet med omorganiseringen er å styrke arbeidsmarkedsbedriftenes posisjon som tilbydere av tiltaksplasser i Oslo.

Tabell 10.0.1 Hovedmål for Næring og Eierskap

Mål		Virksomheter som bidrar til måloppnåelse
1	Oslo skal være en nasjonalt og internasjonalt attraktiv kunnskapsby som fremmer et grønt og innovativt næringsliv	Næringsetaten, Oslo Business Region, reiselivsnæringen og kunnskapsinstitusjonene
2	Oslo skal ha et trygt og seriøst uteliv som styrker byens attraktivitet	Næringsetaten, reiselivsnæringen
3	Oslo kommune skal ha et aktivt og godt eierskap	Kommunens aksjeselskap og kommunale foretak
4	Oslo kommune skal bygge, forvalte og drifte kommunale bygg, slik at de er godt egnet til formålet og for brukerne.	Kommunale foretak

Mål 1: Oslo skal være en nasjonalt og internasjonalt attraktiv kunnskapsby som fremmer et grønt og innovativt næringsliv

Byrådet vil legge til rette for et konkurransedyktig næringsliv. Oslo kommune vil tilrettelegge for at kunnskapsinstitusjonene i hovedstaden samhandler med næringslivet med sikte på å utvikle nye næringer, og bidra til eksisterende næringslivs konkurranseevne. Byrådet vil se næringsutvikling og byutvikling i sammenheng.

Byrådet vil styrke samarbeidet med kunnskapsinstitusjoner og -miljøer for å videreutvikle Oslo som en kunnskapshovedstad med nasjonal og internasjonal konkurransekraft, og sikre at samspillet mellom utdanning, forskning og innovasjon bidrar til vekst og verdiskaping. Implementering av «Campus Oslo – strategi for utvikling av kunnskapshovedstaden» (campusstrategien) for Oslo vil stå sentralt. Et hovedgrep er å etablere innovasjonsdistrikter som legger til rette for økt innovasjon og kunnskapsbasert næringsutvikling tett på byens tyngste kunnskapsmiljøer.

Oslo har et potensial for å tiltrekke seg flere selskapsetableringer, investeringer og besøkende. Hovedstadens betydning som innfallsport til Norge er stor. Både det urbane og nærheten til naturen er viktige kvaliteter for Oslo som etableringssted, reisemål, internasjonalt anerkjent kulturby og foretrukket alternativ for store arrangementer og internasjonale fagkongresser. Byrådet vil styrke koordineringen av næringsutviklings- og profileringsarbeidet, og videreføre profilering av Oslo som attraktivt reisemål og viktig innfallsport for tilreisende til Norge.

Mål 2: Oslo skal ha et trygt og seriøst uteliv som styrker byens attraktivitet

Hovedstadens mangfoldige restaurant- og uteliv er en berikelse for byen og tilreisende. Utelivsnæringen i Oslo bidrar til stor verdiskaping og sysselsetter om lag 17 700⁵ mennesker. Oslo skal være en trygg hovedstad, med god folkehelse og redusert skadelig alkoholbruk. Ved å satse på et trygt og seriøst uteliv fremmer kommunen trivsel og Oslos attraktivitet som vertskapsby. God dialog mellom utelivsbransjen, handels- og servicenæringen, politiet og kommunen er avgjørende for at Oslo skal være en trygg, åpen og inkluderende hovedstad med et mangfoldig restaurant- og uteliv.

Byrådet vil tilrettelegge for et godt samarbeid med utelivsnæringen for å skape gode konkurransevilkår og hindre etablering av useriøse aktører. Samarbeidet med bransjen er viktig for å forebygge og ta tak i utfordringene som skaper volds- og ordensforstyrrelser på kvelds- og nattestid. Undersøkelser viser at det i de senere årene det vært en nedgang i overskjenking, skjenking og salg til mindreårige og utelivsrelatert vold. Arbeidsmetoden utviklet i SALUTT-prosjektet benyttes nå i hele Oslo, og store deler av skjenkebransjen må gjennomføre obligatoriske kurs i ansvarlig alkoholhåndtering.

Kunnskapsheving og felles forståelse med utelivsbransjen om hva som er god drift og et akseptabelt skjenkenivå, bidrar til en tryggere og mer seriøs drift av byens serverings- og skjenkesteder. Byrådet gjør en særskilt innsats for å bekjempe diskriminering, økonomisk kriminalitet, sosial dumping, arbeidslivs-kriminalitet, samt volds- og ordensforstyrrelser. Det fokuseres på serverings- og skjenkesteder med mye støy og uorden, både på søknadstidspunktet for bevilling og den løpende driften. Tett samarbeid og dialog med bransjen, politiet og andre kontrollinstanser er viktig for å lykkes med dette arbeidet.

Mål 3: Oslo kommune skal ha et aktivt og godt eierskap

Kommunens verdier i aksjeselskaper er betydelig. For å videreutvikle og bevare disse verdiene vedtok Bystyret i sak 149/19 byrådets forslag om «Sammenslåing av Eidsiva Energi AS med Hafslund E-COs datterselskaper innen produksjon og nett». Kraftbransjen nasjonalt og internasjonalt er i rask og sterk endring. Sammenslåingen er en naturlig videreføring av byrådets eierstrategi innenfor denne sektoren. Transaksjonen er industrielt riktig, sikrer det offentlige eierskapet og vil forsterke Hafslund E-COs strategiske posisjon. Muligheten for å elektrifisere Østlandet forsterkes gjennom denne transaksjonen og blir viktig for å møte klimautfordringene.

⁵ SSB: Sysselsatte per 4. kv. 2018 etter region, næring(SN2007)

Byrådsavdeling for næring og eierskap har ansvaret for kommunens eierskap i Hafslund E-CO AS, Fortum Oslo Varme AS, Fjellinjen AS, Spir Oslo AS, Oslo Produksjon & Tjenester AS, Oslo Kollega AS, AS Fossheim Verksteder, Filmparken AS, Oslo Konserthus AS, Rosenkrantzgt. 10 AS, Oslotech AS, Oslo Business Region AS, Gamle Oslo Tre og Tekstil AS, Balder Tekstil AS, Bydelenes Produksjonstjeneste AS, Nordpolen Industrier AS, Unikum AS og Kabelgata 10 AS. Det vises for øvrig til omtale under kap. 901 Utbytte fra aksjeselskaper.

Byrådet fremmet i august 2019 et forslag om å omorganisere noen av arbeidsmarkedsbedriftene. Det er foreslått å slå sammen Oslo Produksjonstjeneste AS med Balder Tekstil AS og Gamle Oslo Tre og Tekstil AS. I tillegg foreslås det å slå sammen Oslo Kollega AS med Bydelenes Produksjonstjeneste AS, samtidig som det bes om fullmakt til å selge kommunens aksjer i Unikum AS og Nordpolen Industrier AS. Formålet med omorganiseringen er å styrke arbeidsmarkedsbedriftenes posisjon som tilbydere av tiltaksplasser i Oslo.

Mål 4: Oslo kommune skal bygge, forvalte og drifte kommunale bygg, slik at de er godt egnet til formålet og for brukerne

Byens offentlige bygg tas i bruk hver eneste dag av Oslos befolkning. Eiendomsforetakene skal legge til rette for en best mulig kommunal tjenesteproduksjon til beste for Oslos befolkning. Dette gjøres ved å bygge og forvalte eiendommene, slik at bl.a. skoler, barnehager, idrettsbygg, kulturbygg, omsorgsboliger og sykehjem, er best mulig tilpasset formålet og innbyggerne i Oslo. Kommunens eiendomsmasse representerer betydelige verdier for fellesskapet og disse skal sikres gjennom verdibevarende vedlikehold og nyinvesteringer. Det legges vekt på universell utforming for å sikre tilgjengelighet for alle grupper.

Foretakene skal ha en miljøvennlig profil og tilby energi- og miljøvennlige bygg. Byrådet foreslår å avsette 6 mill. eks. mva. i 2020 til energieffektiviseringstiltak. Det er krav om fossilfrie byggeplasser og flere utslippsfrie byggeplasser, ombruk av bygningsmaterialer og kildesortering av avfallet på byggeplassene. Foretakene skal arbeide for å nå fastsatte miljømål og forvalte de kommunale eiendommene slik at kommunens verdier blir ivaretatt.

10.0.3 Sektorens økonomiske rammer

Tabell 10.0.2 Økonomiplanoversikt for næring og eierskap

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Dok 3 - vedtatt økonomiplan netto ¹⁾	96,8	88,6	83,6	82,8	0,0
DOK 3 nettoramme første år videreført	96,8	96,8	96,8	96,8	96,8
+/- Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling		3,5	3,5	3,5	3,5
+/- Reelle endringer		-2,8	-4,4	-8,1	-10,2
=ØKONOMIPLAN (netto)	96,8	97,5	96,0	92,3	90,1
Endringer i prosent		0,7 %	-0,9 %	-4,7 %	-7,0 %
Sum endringer		0,6	-0,9	-4,6	-6,7

Spesifikasjon av "Reelle endringer"	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
+/- Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold		0,0	-0,1	-0,1	-0,1
+/- Justering for engangstiltak		-1,3	-5,5	-5,5	-5,5
+/- Justering for oppgaveendring mellom sektorer		3,8	3,8	3,8	3,8
+/- Uspesifiserte rammeendringer		0,0	0,0	-0,2	-0,8
+/- Spesifiserte rammeendringer		-5,3	-2,6	-6,1	-7,6
Sum reelle endringer		-2,8	-4,4	-8,1	-10,2

1) 2019 prisnivå

Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 3,5 mill. jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold (AAF)

Det er innarbeidet en forventet besparelse i sektorens budsjetttramme med kr. -40.000, kr. -60.000 i 2021, kr. -100.000 i 2022 og kr. -140.000 kr. i økonomiplanperioden 2020-2023 knyttet til omlegging til digital sykemelding og ny visuell identitet.

Justering for engangstiltak (ETB)

Kontingent Toppindusrienteret reduseres med 1 mill., dette kommer i tillegg til 1 mill. kutt i 2019. Young Sustainable Impact (YSI) reduseres med 0,3 mill. som følge av et engangstilskudd i 2019. Avsetningen til Innovasjonsdistrikter (campus) opphører i 2021 og avsetningen reduseres med 4,2 mill. resten av økonomiplanperioden.

Justering for oppgaveendring mellom sektorer (OGE)

Avsetningen til Kunnskap Oslo på 3,8 mill. er fra og med 2020 overført fra kap. 126 Div. avsetn. og tidsbegr. tiltak under byrådsavd. (BLK) til kap. 455 Næringsutvikling.

Uspesifiserte rammeendringer (RAM)

Generell rammereduksjon på 0,2 mill. i 2022 og 0,8 mill. fra og med 2023.

Spesifiserte rammeendringer (ADE)

Under næringsutviklingsområdet er rammen for 2020 økt med 1,3 mill. til oppfølging av campusstrategi for Oslo/Innovasjonsdistrikter, og styrket med 6,5 mill. årlig for 2021-2022, i 2023 er det satt av 5,0 mill. Regionalt innovasjonsprogram er redusert med 1,0 mill. i 2020, 1,5 mill. i 2021 og 2,0 mill. i 2022 og 2023. I tillegg er det innarbeidet en besparelse på 2 mill. i 2021 og 5 mill. årlig i resten av økonomiplan-

perioden som følge av en samordning av nærings- og profileringsvirkemidlene. Budsjetttrammen er videre redusert med 5,6 mill. som følge av en engangsavsetning i budsjett 2019 til Forprosjekt storbylegevakt (OBY).

Tabell 10.0.3 Netto driftsbudsjett pr kapittel for næring og eierskap

Beløp i mill.

		Dok 3	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Endring
Netto driftsbudsjett		2019	2020	2021	2022	2023	2019 - 2020
455	Næringsutvikling (NOE)	60,5	64,5	63,0	59,4	57,9	4,0
459	Næringsetaten (NOE)	30,8	33,0	33,0	32,8	32,2	2,3
Sum		91,2	97,5	96,0	92,3	90,1	6,2

For nærmere informasjon vises det til særskilt omtale under det enkelte kapittel.

Tabell 10.0.4 Brutto investeringsbudsjett pr kapittel for næring og eierskap

Beløp i mill

		Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Brutto investeringsbudsjett		2020	2021	2022	2023
172	Boligbygg Oslo KF - overføring (NOE)	111,3	193,8	369,5	260,0
175	Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (NOE)	17,0	0,0	70,0	95,0
178	Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring (NOE)	6,0	0,0	0,0	0,0
180	Usikkerhetsavsetning invest. (NOE)	50,0	100,0	250,0	150,0
185	Forskjellige utbedringstiltak (NOE)	40,6	24,6	24,6	24,6
Sum		224,9	318,4	714,1	529,6

For nærmere informasjon vises det til særskilt omtale av investeringsbudsjettet under det enkelte kapittel.

Tabell 10.0.5 Netto driftsresultat – Oslo Havn, økonomiplanoversikt

Beløp i mill.

		Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Netto driftsresultat pr KF		2020	2021	2022	2023
Oslo Havn KF (NOE)		-123,6	-123,6	-123,6	-123,6
Kommunale foretak - netto driftsresultat		-123,6	-123,6	-123,6	-123,6

Tabell 10.0.6 Brutto investeringsbudsjett – Oslo Havn, økonomiplanoversikt

Beløp i 1000 kr

		Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Brutto investeringsbudsjett		2020	2021	2022	2023
60	Oslo Havn KF (NOE)	297 150	316 500	231 500	185 000
Sum investeringsutgifter		297 150	316 500	231 500	185 000

10.0.4 Næringsutvikling

Tabell 10.0.7 Driftsbudsjett Næringsutvikling

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
455 Næringsutvikling (NOE)			
10 Lønn og sosiale utgifter	0	0	0
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	2 893	6 191	6 377
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	877	0	0
14 Overføringsutgifter	53 175	56 300	60 088
Sum utgifter	56 945	62 491	66 465
17 Refusjoner	-1 026	-13	-13
18 Overføringsinntekter	-7 583	-2 000	-2 000
Sum inntekter	-8 609	-2 013	-2 013
Netto utgifter	48 336	60 478	64 452

1 Ansvarsområde

Kapittelet omfatter det primære ansvaret for Oslo kommunes næringsutvikling, entreprenørskap, samarbeid med kunnskapssektoren og næringsklynger, reiseliv og profilering av Oslo. Innsatsen på næringsutvikling skal bidra til en innovativ og konkurransedyktig økonomi som skaper bærekraftige, trygge og varige arbeidsplasser for hele samfunnet.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo har et variert og kunnskapsintensivt næringsliv i vekst. Tall fra Kommune-NM 2019⁶ fastslår at Oslo er Norges mest næringsvennlige kommune, og kommer på førsteplass blant norske kommuner basert på indikatorer for økonomiske prestasjoner og rammebetingelsene for næringslivet. Fylkesfordelt nasjonalregnskap viser at verdiskapingen i Oslo er på topp blant norske fylker. I 2017 lå bruttoproduktet per sysselsatt 25 % over landsgjennomsnittet. Arbeidsledigheten i hovedstaden er relativt lav⁷. Ved utgangen av 2018 var det 482 569 sysselsatte med arbeidssted i Oslo. Befolkningen er høyt utdannet⁸ og det er rundt 80 000 studenter i hovedstaden. De siste ti årene har det vært en sterk vekst i antall sysselsatte med høyere utdanning i Oslo.⁹ Selv om næringsstrukturen er variert, utmerker Oslo seg med et stort innslag av kunnskapsintensiv forretningsmessig tjenesteyting (KIFT). KIFT er den største næringen i Oslo, både målt i verdiskaping og sysselsetting, og er sammensatt av finans, IKT-tjenester, medietjenester og generiske kunnskapstjenester.

Innovasjon, FoU og entreprenørskap er viktig for å oppnå omstilling, vekst og produktivitet. Oslo er landets kunnskapshovedstad og fremste senter for høyere utdanning, forskning og utvikling. 28 % av Norges FoU-aktivitet ligger i hovedstaden. Oslo er også en kompakt kunnskapsby med mange universiteter og høyskoler som er lokalisert nær sentrum og nær hverandre. EUs Regional Innovation Scoreboard gir en oversikt over det regionale mønsteret i innovasjonsaktivitet i Europa. I 2019 har Osloregionen gått frem noen plasser, og er nå rangert som nr. 16, og er med i gruppen av regioner som klassifiseres som innovasjonsledere. Likevel er Osloregionen fremdeles langt bak byer som Helsinki, Stockholm og København, som ligger på hhv. 3., 4. og 5. plass, og Zürich (Sveits) som er på topp. Sett opp mot resten av landet er hovedstaden overrepresentert med gründere. Oslo er det fylket i Norge hvor det

6 Kommune-NM er en årlig rangering utført i regi av NHO. Kommune-NM 2019 dekker fem temaområder: Næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommuneøkonomi.

7 Ved utgangen av mars 2019 var 2,7 % av arbeidsstyrken i Oslo registrert som helt ledig hos NAV.

8 50,7 % av befolkningen over 16 år i Oslo hadde utdanning på universitets- og høyskolenivå i 2017 (SSB).

9 Kilde: SSB statistikkbank, tabell 11615.

etableres og nedlegges flest virksomheter.¹⁰ Tall fra forskningsprosjektet The State of Norwegian Entrepreneurship 2.0 ved Handelshøyskolen BI¹¹ viser at det er de nye og de unge bedriftene som betyr mest for jobbskaping og omstilling i Norge. I slutten av perioden 2005 – 2016 var 57,5 % av alle bedrifter i hovedstaden startups og som sysselsatte 35,1 % av arbeidskraften i privat sektor. Etter Oslo følger Rogaland (25 %), Hordaland (22 %), Sør-Trøndelag (19 %) og Troms (18 %). Det samme mønsteret gjelder om vi ser på vekstbedrifter (startups med mer enn 100 ansatte) hvor Rogaland, Akershus, Oslo og Hordaland er på topp, mens Nordland, Buskerud, Aust-Agder, Sør-Trøndelag og Østfold er på bunn. Ifølge BI-rapporten er ikke utfordringen mangel på entreprenørskap, men muligheten for at bedriftene vokser. Noe av dette skyldes mangel på arbeidskraft, kommersialiseringskompetanse, vekstkapi tal og investorer. Vekstbedrifter vil derfor være en prioritet for byrådet.

God tilgang på rett kompetanse og arbeidskraft er avgjørende for innovasjon, vekst og verdiskaping i nærings- og arbeidslivet. Selv om næringslivet i Oslo går godt, er det utfordringer knyttet til ytterligere vekstmuligheter. Dette skyldes blant annet fallet i arbeidsledigheten i 2018, som har ført til mangel på arbeidskraft i flere næringer.¹² Det betyr at utfordringen fremover ikke er arbeidsledigheten som ligger på rundt 2,7 %, men mangelen på arbeidskraft i næringer som informasjon og kommunikasjon samt eiendomsdrift, teknisk- og faglig tjenesteyting.

Byrådet har i samarbeid med blant annet kunnskapsinstitusjonene utarbeidet «Campus Oslo – strategi for utvikling av kunnskapshovedstaden» (campusstrategien). Målet er å styrke Oslo som en internasjonalt attraktiv kunnskapshovedstad og som næringsvennlig by. Et bedre samspill mellom byutvikling, utdanning, forskning, næringsliv og offentlig sektor skal bidra til økt verdiskaping, innovasjon, omstilling til nullutslippssamfunnet og flere arbeidsplasser. Et sentralt grep i campusstrategien er å etablere innovasjonsdistrikter for å tilrettelegge for økt innovasjon og kunnskapsbasert næringsutvikling tett på byens sentrale kunnskapsmiljøer. Byrådet vil med dette se byutvikling i tett sammenheng med kunnskaps- og næringsutvikling. Videre vil det satses på tiltak på tvers av institusjoner og områder i Oslo for å gjøre byen mer attraktiv som et sted å studere, jobbe og etablere virksomhet. Dette vil også bidra til å sikre god tilgang på kompetanse som dekker nærings- arbeidslivets fremtidige behov. Strategien bygger på kommunens mål og planer og byrådets visjon om at Oslo skal bli en grønnere, varmere, mer skapende by med plass til alle. Til oppfølging av campusstrategien er det i 2020 avsatt 9,3 mill.

Næringsarbeidet i Oslo kommune er styrket de siste årene, ved at området er tilført flere midler og ressurser. Oslo kommune vil prioritere innovasjon og nyskaping gjennom tverrsektorielle initiativ som eksempelvis uttesting, utvikling og innovative offentlige anskaffelser. Kommunen vil tilrettelegge for, og investere i utviklingen av smarte løsninger som skal bidra til økt verdiskaping for næringslivet og bedre kommunale tjenester til innbyggerne. Byrådet har i tilknytning til «SmartOslo»-prosjektet etablert en tilskuddsordning for innovasjon i kommunale virksomheter. Ordningen er rettet mot kommunens egne virksomheter og skal finansiere test- og utviklingsprosjekter i samarbeid med næringslivet. Næringslivet skal skape nye løsninger basert på reelle behov i kommunal sektor. Dette setter oss i stand til å være en mer aktiv og synlig bidragsyter i arbeidet med å bidra til en fremtidsrettet og bærekraftig næringsutvikling. Tilskuddsordningen er et viktig virkemiddel for å skape vekstbedrifter, nye arbeidsplasser, samfunnsnyttige, smarte og bærekraftige tjenester og løsninger. I budsjettet for 2020 er det avsatt 10 mill. til tilskuddsordning og prosjektledelse.

Næringsarbeidet i kommunen skjer i stor grad i samspill med eksterne aktører, nettverks- eller medlemsorganisasjoner, næringsklynger og FoU-organisasjoner. Fremtidsrettede næringsklynger og gründer- og innovasjonsmiljøer er viktige samarbeidsaktører for kommunen. Innovasjon og entreprenørskap er et prioritert område, og støtte til næringsklynger, gründer- og innovasjonsmiljøer som kan bidra til næringsutvikling, er prioritert. Regionalt innovasjonsprogram er et nødvendig virkemiddel i dette arbeidet og videreføres med 9 mill. i 2020. I henhold til Komm.prp. 113 S (2018–

¹⁰ Kilde: SSB statistikkbank, tabell 07197 og 07195

¹¹ Kilde: Handelshøyskolen BI (2019). «The State of Norwegian Entrepreneurship 2.0». Rapport fra MIT- REAP Oslo og Akershus.

¹² NAV Oslo, Hovedprognose 2019

2019) foreslås det at statlig tilskudd for regional utvikling, som i 2019 var på 2 mill., i statsbudsjettet for 2020 innlemmes i fylkeskommunenes rammetilskudd. Hensyn som tilskuddet ivaretar vil inngå i fylkeskommunens helhetlige ansvar som samfunnsutvikler. Samarbeidet med OsloMet Storby-universitetet om deltakelse i MIT REAP¹³, et internasjonalt kompetanse- og strategiutviklingsprogram over 2,5 år, vil bidra til å stimulere innovasjonsdrevet entreprenørskap i Osloregionen.

Osloregionen skal være en attraktiv og kunnskapsbasert næringsregion for arbeidstakere, selskapsetableringer og investeringer. Oslo kommune og Akershus fylkeskommune¹⁴ har utarbeidet en felles «Regional plan for innovasjon og nyskaping frem mot 2025» for å utvikle Osloregionen som en konkurransedyktig region. Regionens næringsmiljøer skal videreutvikles og tilrettelegges for jobbskaping for alle grupper i samfunnet. Det skal tilrettelegges for flere og bedre klyngenettverk mellom forskning, bedrifter og offentlige aktører blant annet for å øke kommersialisering av forskningsresultater. Videre skal det legges til rette for flere oppstartbedrifter med internasjonalt vekstpotensial.

Byrådet vil videreføre profileringen av Oslo som attraktivt reisemål og viktig innfallsport for tilreisende til Norge. Oslo har unike kvaliteter som etableringssted, reisemål, kulturdestinasjon, foretrukket alternativ for store arrangementer og internasjonale kongresser. Turistundersøkelsen for 2018 (Innovasjon Norge) viser at Oslos natur- og kulturopplevelser oppgis som viktigste årsak til besøk. Nasjonal og internasjonal konkurranse understreker betydningen av at en samordnet satsing på profilering vil være et sentralt virkemiddel for å synliggjøre Oslos attraktivitet. Byrådet har i 2020 avsatt 15 mill. til målrettet profilering for synliggjøring av Oslo som reiselivsdestinasjon og en attraktiv nærings- og kunnskapsby.

Tabell 10.0.8 Nøkkeltall næringsutvikling

Kap. 455 Næringsutvikling og reiseliv	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Antall bedrifter	78 220	82 278	84 984	86 048	88 488
Sysselsatte med arbeidssted i Oslo	457 000	451 379	457 177	468 374	482 569
Antall nyetableringer	12 195	12 697	13 071	13 682	13 214
Antall studenter	72 580	74 169	76 793	80 263	77 803
Antall gjestedøgn	4 359 000	4 690 674	4 938 554	5 083 166	5 170 157
Cruiseanløp, skip	129	102	82	101	98
Antall cruisepassasjerer	215 000	198 268	169 616	197 886	187 698
Internasjonale kongresser	77	87	64	72	73
Besøk ved turistinformasjonene	250 000	324 256	393 313	430 000	433 007

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1: Oslo skal være en nasjonalt og internasjonalt attraktiv kunnskapsby som fremmer et grønt og innovativt næringsliv

Tiltak 1:

Videreutvikle det regionale partnerskapet mellom Oslo og Viken.

Tiltak 2:

Implementere og videreutvikle tilskuddsordningen for næringsutvikling – SmartOslo.

¹³ Massachusetts Institute of Technology Regional Entrepreneurship Accelerator Program

¹⁴ Regionsreformen trer i kraft fra 01.01.2020. Viken fylkeskommune skal bestå av det som i dag er fylkene Akershus, Buskerud og Østfold, samt noen omliggende kommuner.

Tiltak 3:

Implementere tiltak i Campus Oslo – strategi for utvikling av kunnskapshovedstaden (campusstrategien).

Tiltak 4:

Profilere Oslo som et attraktivt og miljøvennlig besøksmål, etableringssted og fortrukket studiested

4 Merknader til driftsbudsjettet

Budsjettrammen for 2020 er økt med 1,3 mill. til oppfølging av campusstrategi for Oslo/ Innovasjonsdistrikter. 3,8 mill. til Kunnskap Oslo som er overført fra kap. 126 Diverse tiltak og prosjekter (BLK). Rammen er redusert med 1 mill. i kontingent til Toppindusrienteret (til sammen er kontingenten redusert med 2 mill.), 0,3 mill. i engangstilskudd i 2019 til Young Sustainable Impact og redusert tilskudd til Regionalt innovasjonsprogram på 1 mill. Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 1,2 mill. jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Øremerkede midler

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektene. Midlene forutsettes brukt i 2020 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke anvendes fullt ut, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

Tabell 10.0.9 Øremerkede kommunale midler

Beløp i 1000 kr

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
24 550 003	Smart Oslo, prosjektledelse	2 000
24 550 004	Digital vertskapstjeneste	500
24 550 005	Næringsutviklingsavsetning - Smart Oslo	8 000
24 550 007	Innovasjonsdistrikter / Campusstrategi	5 500
24 550 008	Campus Oslo (tidl. Kunnskap Oslo)	3 800

Tabell 10.0.10 Tilskuddsmidler Næringsutvikling

Kap. nr.	Søknaden gjelder	Vedtak 2018	Vedtak 2019	Byrådets forslag Sak 1/2020	Sum 2018 - 2020
455	Regionalt innovasjonsprogram, kommunale midler	10 000	10 000	9 000	29 000
455	Regionalt innovasjonsprogram, statlige midler	7 000	2 000	2 000	11 000
455	Toppindusrienteret	2 000	2 000		4 000
455	Profilering av Oslo som reiselivsdestinasjon	16 000	15 000	15 000	46 000
455	Oslo Business Region (inkl. OIW)	13 600	13 600	14 600	41 800
455	Digital vertskapstjeneste	1 000		300	1 300
455	Ungt Entreprenørskap	900	900	950	2 750
455	Eldreinstusjoner som arena for sambruk, MIA	100			100
455	Tilskuddsordning, innovasjon i kommunale virksomheter - Smart Oslo		8 000	8 000	16 000
455	Innovasjonsdistrikter/Oslo som kunnskapshovedstad - oppfølging av campusstrategi		4 200	7 300	11 500
455	MIT-REAP (akseleratorprogram)			600	600
455	Forregion (program under Forskningsrådet)			500	500
455	Eldreinstusjoner som arena for sambruk, premiering for innovative driftskonsepter	500			500
455	Avsetning, øvrige tiltak næringsutvikling (statistikk, utredninger mv.)	1 979	1 300	1 838	4 817
Sum	Tilskudd Næringsutvikling	53 079	62 000	60 088	

10.0.5 Næringsetaten

Tabell 10.0.11 Driftsbudsjett Næringsetaten

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
459 Næringsetaten (NOE)			
10 Lønn og sosiale utgifter	41 700	46 468	48 461
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	20 586	10 188	10 452
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	71	442	457
14 Overføringsutgifter	6 126	2 614	2 664
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	80	0	0
Sum utgifter	68 563	59 712	62 034
16 Salgsinntekter	-32 397	-27 370	-27 370
17 Refusjoner	-5 729	-1 586	-1 635
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-80	0	0
Sum inntekter	-38 205	-28 956	-29 005
Netto utgifter	30 357	30 756	33 029

1 Ansvarsområde

Næringsetaten har ansvar for å gjennomføre kommunens søknadsbehandling og kontroll av bevillinger etter serveringsloven og alkoholloven. Etaten fører også tilsyn med salg av tobakk etter tobakksskadeloven.

Næringsetaten skal utøve profesjonell og brukerorientert forvaltning innenfor sitt myndighetsområde, og skape forutsigbarhet ved at beslutninger og vedtak har god kvalitet.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo har utviklet seg til en internasjonalt anerkjent kulturby og reisemål i Europa. Det gjør det attraktivt for både innbyggere og tilreisende å besøke byens serverings- og skjenkesteder. Besøkende kommer ikke bare for å besøke de tradisjonelle turistattraksjonene, men de kommer også for å oppleve byens mangfoldige kulturliv. Oslos restaurant- og uteliv er en vekstbransje som er svært viktig for byen vår, både med henblikk på musikk- og kulturtilbud, nærings- og byutvikling, sysselsetting og verdiskaping. Oslo har gjennomgående gode og profesjonelle aktører med unike, nyskapende og varierte konsepter.

I hovedstaden er i underkant av 17 700¹⁵ sysselsatt i serverings- og restaurantbransjen. Bredden i restaurant- og utelivsnæringen bidrar til at det er et tilbud for alle deler av Oslos mangfoldige befolkning. Oslo skal være en åpen og inkluderende hovedstad. Det er derfor viktig at alle gis de samme muligheter.

Byrådet vil gi serverings- og skjenkenæringen gode og forutsigbare rammebetingelser. Bystyret vedtok 23.05.2018/sak 149 ny forskrift om åpnings- og skjenketider for serverings-, salgs- og skjenkebransjen. Formålet med ny åpningstidsforskrift var å skape mer likebehandling, forutsigbarhet og forenkling av regelverket. Det ble blant annet vedtatt at alle med rene serveringsbevillinger skal ha fri åpningstid.

Alkoholpolitikk for perioden 2020 – 2024 skal vedtas i bystyret i 2020. Oslo kommunes alkoholpolitiskeplan favner videre enn alkohollovens formål, som er å begrense skadevirkningene av alkohol. Byrådet ønsker derfor at både planens navn og hovedmål bør gjenspeile at den også er en næringspolitisk handlingsplan, som ser bransjen som et viktig element i en byrårets visjon om en

¹⁵ SSB: Sysselsatte per 4. kvartal 2018, etter region, næring (SN2007)

grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle. Alle salgs- og skjenkebevillinger må fornyes hvert fjerde år, men loven åpner for å gi alle bevilling for fire nye år uten søknad. Byrådet ønsker å gi alle 1625 salgs- og skjenkebevillinger automatisk ny bevilling i 2020. Dette vil lette det byråkratiske trykket og gi forutberegnelighet for bransjen. Samtidig vil det frigjøre tid og ressurser hos Næringsetaten og høringsinstanser som Kemneren, bydelene, skatte- og politimyndigheter.

Vekst i byens restaurant- og uteliv skaper større etterspørsel etter Næringsetatens tjenester. Dette medfører økt ressursbruk i form av søknadsbehandling, befaringer, dialog i søknads- og driftsfasen, veiledning som del av kontrollarbeidet, avholdelse av kurs og mer omfattende saksbehandling. Serveringsnæringen omfatter et bredt spekter av tilbud, alt fra virksomheter som restauranter, barer og kantiner til serveringsaktiviteter innen næringer som bensinstasjoner, kino, gatekjøkken og hotell. I tillegg er bransjen i vekst og det åpnes flere spesialforretninger med salg av alkohol.

Serverings-, salgs- og skjenkebevillinger er et prioritert område i kommunens helhetlige satsning på elektroniske tjenester, og Næringsetaten tilrettelegger for digitalt førstevalg i kommunikasjon med innbyggerne og næringslivet. Selvbetjening, mer presis og raskere kommunikasjon, samt enklere tilgang til informasjon for interessenter og allmenheten, har medført økt brukertilfredshet. Digitale løsninger medfører bedre kvalitet på søknadene, mer effektive søknadsprosesser og kortere saksbehandlingstid.

Oslo skal ha et trygt, attraktivt og inkluderende uteliv, og salg og skjenking av alkohol skal skje på like konkurransevilkår og med seriøse drivere. Det har de senere årene vært en nedgang i overskjenking, skjenking og salg til mindreårige og utelivsrelatert vold. Næringsetatens årlige trygghetsundersøkelse for 2019 viser at 75 % av de spurte opplever at det er trygt i Oslo sentrum i helgen på kvelds- og nattestid. Dette er en oppgang på 20 prosentpoeng fra 2012.

Kunnskapsheving blant ansatte i utelivsbransjen er viktig. Fra 2018 skal alle ansatte som jobber med skjenking i utelivet etter kl. 01.00 ha gjennomført et kompetansehevende kurs hvor tema er konflikthåndtering og forsvarlig alkoholhåndtering. Etaten har de siste årene fokusert på skjenkekontroller med utgangspunkt i veiledning og dialog etter modell fra SALUTT-prosjektet. Målsettingen med kontrollene har vært å samarbeide med bransjen for å se på den helhetlige driften av skjenkestedet, snarere enn fokus på enkeltavvik. Med implementeringen av det nye prikktildelingssystemet tilfredsstiller ikke en slik tilnærming til skjenkekontroll lovens krav, og Næringsetaten gjennomfører nå dialogbaserte kontroller i tillegg til de regulære kontrollene. I vedtatt økonomiplan er det innarbeidet 5,1 mill. årlig til dette arbeidet fra 2019.

Byrådet ønsker at Oslo skal være en åpen og inkluderende hovedstad, hvor alle skal ha samme muligheter. Allikevel er det jevnlig historier i media om mennesker som blir nektet å komme inn på utesteder på grunn av sin hudfarge eller etnisitet, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, eller kombinasjonen av flere minoritetskjennetegn. Personer med en funksjonsnedsettelse tar kontakt fordi de opplever at de ikke kommer inn, blir vist ut eller blir nektet servering fordi utestedet vurderer dem som åpenbart påvirket på uriktig grunnlag. Kommunen gjør alene og sammen med politiet og Likestillings- og diskrimineringsombudet, en innsats for å bekjempe diskriminering i utelivet. Kontroll og forebygging av utelivsdiskriminering er også viktig for å skape et uteliv for alle.

Utelivsbransjen er en næring som er spesielt utsatt for økonomisk kriminalitet, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, og Oslo kommune står overfor store utfordringer når det gjelder å bidra til bekjempelse av denne type kriminalitet. Dette arbeidet er avhengig av god informasjonsflyt og et godt samarbeid med skattemyndigheter, politi og Arbeidstilsynet.

Tabell 10.0.12 Næringsetaten

Nøkkeltall for kap. 459 Næringsetaten	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Salgsbevillinger	410	408	424	440	443
Skjenkebevillinger	1 064	1 114	1 114	1 185	1 221
Serveringsbevillinger 1)	2 423	2 547	2 690	2 793	2 903
Vedtak fattet av Næringsetaten	3 435	3 810	4 268	4 360	4 177
Kontroller av salgs- og skjenkebevillinger	4 783	4 310	4 458	4 838	4 837
Inndragninger pga skjenkeovertredelser	9	18	1	6	8
Inndragninger pga vandel	12	2	3	6	7
Klager på vedtak	10	17	17	17	13
Klager på vedtak om prikktildeling 2)			14	11	15

1) Det kreves serveringsbevilling for å ha skjenkebevilling

2) Det nasjonale prikktildelingssystemet ble innført i 2016

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 2: Oslo skal ha et trygt og seriøst uteliv som styrker byens attraktivitet

Tiltak 1:

Avdekke useriøse aktører i bransjen gjennom samarbeid med andre kontrollinstanser

Tiltak 2:

Øke veiledning og dialog med bransjen, blant annet gjennom implementering av SALUTT-metoden

Tiltak 3:

Gjennomføre kurs for ansatte på skjenkesteder

Tabell 10.0.13 Resultatindikatorer – mål 2

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall kontroller i samarbeid med andre kontrollinstanser	204	260	200	200
Antall samarbeids- og koordineringsmøter med andre kontrollinstanser	31	31	30	30
Forebyggende veiledning i søknadsprosessen, i tillegg til ordinær løpende veiledning	48	97	100	100
Forebyggende veiledning som en del av skjenkekontrollen	392	407	400	400
Antall veiledningsbesøk ved veiledningsteamet 1)		306	300	600
Antall løpende vandelsvurderinger i bevillingsmassen	52	109	100	250
Andel søknader om serverings-, salgs- og skjenkebevillinger behandlet innen 90 dager 2)	91 %	95 %	90 %	90 %

1) Nytt måltall fra 2018

2) Det følger av serveringsloven at søknader om servering skal behandles innen 60 dager, dette kravet ivaretas selv om det samlede måltallet for alle saker er 90 dager.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en besparelse som følge av digitalisering av sykemeldinger og visuell identitet med kr. 40.000 i 2020., i tillegg til en generell rammereduksjon på 0,2 mill.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 2,0 mill. jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,3 mill. høyere enn i 2019.

10.0.6 Oslo Havn KF

Tabell 10.0.14 Netto driftsresultat for kap. 060

			Beløp i 1000 kr
Kap / Artsgr.	Regnskap 2018	DOK 3 2019	Forslag 2020
060 Oslo Havn KF (NOE)			
Netto driftsresultat	-127 415	-102 288	-123 634

1 Ansvarsområde

Oslo Havn KF skal sørge for en effektiv og rasjonell havnedrift, tilrettelegge for miljøvennlig sjøtransport og havnedrift, føre oppsyn med trafikken i havnedistriktet, samt forvalte havnens eiendommer og innretninger på en økonomisk og miljømessig god måte. Virksomheten i Oslo Havn KF reguleres av lov om havner og farvann, lokal forskrift om bruk av og orden i Oslo havnedistrikt, samt vedtekter fastsatt av Oslo bystyre. Oslo Havn KF har ansvar for at internasjonale krav til havnesikkerhet for godkjente havner og havneavsnitt overholdes. De økonomiske forutsetningene for havnevirksomheten er gitt gjennom havne- og farvannsloven, som blant annet fastsetter at havnekapitalen skal holdes regnskapsmessig adskilt fra kommunens øvrige midler. Ny havne- og farvannslov åpner for at det kan utbetales utbytte eller utdeling fra havnekapitalen dersom det er avsatt tilstrekkelige midler til drift, vedlikehold og investeringer til havnedriften. Det er et lovkrav at utbytte/utdeling bare kan besluttet etter forslag fra styret.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo havn er definert som stamnetthavn i Nasjonal transportplan, med terminalene Sydhavna, Vippe- tangen og Hjortnes. Oslo Havn har en sentral rolle som tilrettelegger for gode miljøløsninger. Hoved- arealene til Oslo Havn kalles hhv Byhavna og Sydhavna. Byhavna omfatter området fra Hjortnes til Alnaelvas utløp og omfatter også områdene i Bjørvika/Bispevika /Lohavn /Grønlia som forvaltes av HAV Eiendom AS. Det andre geografiske området er Sydhavna som omfatter fra Kongshavn til og med Nedre Bekkelaget som i hovedsak skal benyttes til godstrafikk.

Videreutvikling av en ny, moderne og arealeffektiv havn er et viktig ledd i arbeidet med å overføre mer av godstrafikken fra vei til sjø. For at byrådet skal nå ambisjonen om mer miljøvennlig transport, vil vi fortsette å arbeide for overføring av mer gods fra vei til sjø og bane, og legge til rette for at Oslo havn blir en moderne og arealeffektiv havn. Samtidig som det arbeides for å øke sjøtransporten til og fra Oslo som et miljøtiltak, arbeides det også for at sjøtransporten og havnevirksomheten skal bli mer miljøvennlig. Bystyret vedtok i 2018 en handlingsplan for at alle skip som anløper Oslo havn på sikt benytter nullutslippsteknologi ved kai, samt ved inn- og utseiling. I 2016 utgjorde klimagassutslippene fra havna i Oslo 4 % av de samlede klimagassutslippene i Oslo. I handlingsplanen er det foreslått 17 tiltak som skal bidra til å redusere utslippene med 85 % innen 2030. Det er utenriksfergene som bidrar med den største andelen av klimagassutslippene fra havnevirksomheten i Oslo. Color Line installerte landstrøms-løsning på Hjortnes for de to skipene som går i trafikk Oslo-Kiel. I 2019 åpnet Oslo Havn sitt landstrøms-anlegg på Vippetangen for skipene til Stena Line og DFDS. Alle skipene vil være på landstrøm innen utgangen av januar 2020. Oslo Havn arbeider tett med byrådsavdelingen for å realisere tiltakene i handlingsplanen.

Byrådet har tatt initiativ til og etablert et samarbeid med 14 norske cruisedestinasjoner om en 14-punktsliste med sikte på å redusere de miljømessige konsekvensene fra denne type skipstrafikk. Partene har igangsatt arbeidet med å operasjonalisere punktene.

Virksomheten i havna må ses i sammenheng med havne- og byutvikling. Etter hvert som havnearealer fristilles og avgis til annen anvendelse, reduseres foretakets inntekter fra havnedrift. For å kunne opprettholde investeringene for å utvikle, modernisere og oppgradere Oslo havn miljømessig, forutsettes det at salg av byutviklingseiendommer finansierer omstruktureringen. Inntektsreduksjonen vil skje gradvis utover i økonomiplanperioden, og finansiering av investeringene vil i økende grad måtte skje ved uttak fra datterselskapet HAV Eiendom AS.

3 Investeringsbudsjettet

Fra og med 2020-budsjettet foreslås prosjektinndelingen å endres til en geografisk inndeling.

Følgende prosjektgruppeinndeling er foreslått lagt til grunn i investeringsbudsjettet:

- Filipstad (inkl. Hjortnes)
- Pipervika/Vippetangen
- Hele havna (inkl. sjøområdene/øybryggene)
- Sydhavna
- Udisponert

Tabell 10.0.15 Investeringsbudsjett Oslo Havn KF

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2018	DOK 3 2019	Forslag 2020
060 Oslo Havn KF (NOE)			
Sum investeringsutgifter	101 405	236 288	297 150
Sum finansiering	-101 405	-236 288	-297 150

Tabell 10.0.16 Investeringer i økonomiplanen Oslo Havn KF

Beløp i 1000 kr				
Prosjektnr	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
060 Oslo Havn KF (NOE)				
120910 Hjortnes-Fillipstad	2 500	0	2 500	3 000
120920 Pipervika-Revier-Vippetangen	95 900	50 500	33 000	0
120930 Sydhavna	120 500	178 000	85 000	15 000
120940 Hele Havna inkl. sjøområdet og øybryggene	48 250	38 000	11 000	17 000
120950 Udisponert/Forprosjekter	30 000	50 000	100 000	150 000
Sum investeringsutgifter	297 150	316 500	231 500	185 000
Avsetning til ubundet investeringsfond	0	0	3 634	3 634
Sum finansieringsbehov	297 150	316 500	235 134	188 634
09710 Overføring fra driftsbudsjettet	-123 634	-123 634	-123 634	-123 634
09720 Overføring fra driftsbudsjettet - fond	-39 516	-83 366	0	0
09050 Utbytte fra HAV Eiendom AS	-134 000	-109 500	-111 500	-65 000
Sum finansiering	-297 150	-316 500	-235 134	-188 634

Investeringene kategoriseres etter geografi og i 2020 er det planlagt å gjennomføre tiltak som totalt utgjør 297,2 mill.

Pipervika/Vippetangen

Havnestyret har foreslått at det skal bygges ny Nordre Akershus kai og at alle skurene skal totalrehabiliteres. På Søndre Akershus kai skal kaidekket totalrehabiliteres. Administrasjonsbygget til Oslo Havn, Skur 39, bygges om i 2020 og 2021 og administrasjonen flytter i byggeperioden til midlertidig lokasjon. Investeringene foreslås til 95,9 mill. i 2020.

Sydhavna

I containerhavna skal den eldste STS-kranen skiftes ut med en ny, miljøvennlig kran. Dette er en investering på ca. 100 mill. som skjer i 2020 og 2021. Videre skal RTG-kraner oppgraderes til å kunne fjernstyres. Det investeres i landsstrømanlegg for transportskip, og administrasjonsbygget som leies ut til containerterminaloperatøren skal utvides og moderniseres. Investeringene i 2020 til 120,5 mill.

Hele havna inkludert sjøområdet og øybryggene

Ruter har avtale med Oslo Havn om oppgradering av øybryggene som Oslo Havn eier på festet grunn. Ruter er ansvarlig for investeringskostnadene, men Oslo Havn forskutterer og legger kostnader inn som en del av leien til Ruter. I første omgang er det Nakholmen som må ha ny kai. Ny miljøbåt overleveres fra Grovfjord Mek. ved årsskiftet i 2019/20, med kontraktssum på 23 mill. Investeringene i 2020 foreslås å utgjøre 48,3 mill.

Hjortnes-Filipstad og udisponert

Under kategoriene Hjortnes-Filipstad og Udisponert, er det foreslått avsatt henholdsvis 2,5 mill. og 30 mill. i 2020.

Finansiering av investeringer

I perioden 2020– 2023 er følgende plantall lagt til grunn for uttak fra HAV E:

Årstall	2020	2021	2022	2023
Uttak inntil	134 mill.	109,5 mill.	111,5 mill.	65 mill.

Det er ikke lagt opp til låneopptak i Økonomiplanperioden.

4 Klimakonsekvenser

Bystyret vedtok i 2018 handlingsplanen for Oslo Havn som nullutslippshavn som innebærer at Oslo Havn skal redusere sin utslipp med 85 % innen 2030. Konkret innebærer handlingsplanen 17 tiltak som innen 2050 skal gi utslippsfri drift i Oslo Havn. Oslo Havn følger opp de konkrete tiltakene i tett samarbeid med byrådet. Handlingsplanen skal evalueres innen 2021 og i den sammenheng vil man beregne effekten og kostnadene av tiltakene som er innført.

Oslo Havn bygger i tillegg infrastruktur og tilrettelegger for en innfasing av nullutslippsløsninger i havna. Det er i kommende økonomiperiode satt av 15 mill. for å bygge ut nullutslippsløsninger i Sydhavna og 22 mill. til innkjøp av ny elektrisk miljøbåt. Den gamle dieseldrevne båten fases ut. Ved utløpet av 2019 vil all oppvarming på fossil olje være utfaset.

Det viktigste klimatiltaket Oslo Havn gjør, er å bidra til at mer gods flyttes fra vei til sjø. Lykkes Oslo havn med sin strategi, kan det alene halvere transportutslippene knyttet til transport mellom kontinentet og godsnavet Oslo.

10.1 EIENDOMSFORETAKENE

Oslo kommune har fire eiendomsforetak: Boligbygg Oslo KF, Undervisningsbygg Oslo KF, Omsorgsbygg Oslo KF og Kultur- og idrettsbygg Oslo KF. Oslo vokser som by, og for å møte endringer i den demografiske sammensetningen og den forventede befolkningsveksten, er byrådets hovedprioriteringer i økonomiplanperioden 2020-2023:

- 14,8 mrd. til skoler inkl. flerbrukshaller
- 5,0 mrd. til sykehjem
- 3,3 mrd. til idrettsanlegg
- 3,0 mrd. til boliger til vanskeligstilte
- 2,4 mrd. til Omsorg+
- 1,7 mrd. til barnehager
- 0,4 mill. til lokale omsorgsboliger

Byggene skal være en effektiv innsatsfaktor i kommunal tjenesteyting og forvaltningen skal være kostnadseffektiv. Standardiserte løsninger sammen med felles kravspesifikasjoner, skal sikre kostnadseffektive bygg med god kvalitet til rett tid. Foretakene skal prioritere preventiv og verdibevarende forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygg og anlegg, for å hindre at nytt vedlikeholdsetterslep opparbeides.

Eiendomsforetakene gjennomfører tilstandsvurderinger av eiendomsmassen som viser at foretakene fortsatt har betydelig vedlikeholdsetterslep. Foretakene må ha tilstrekkelig med midler til verdibevarende vedlikehold av kommunens eiendomsmasse. Byrådet foreslår derfor å videreføre en satsing på rehabilitering i perioden.

Høsten 2017 ble det avdekket en rekke kritikkverdige forhold knyttet til eiendomstransaksjoner i Boligbygg Oslo KF. Deloitte har på oppdrag fra styret i Boligbygg Oslo KF gransket kritikkverdige forhold knyttet til eiendomstransaksjoner i foretaket. De samme forholdene er også undersøkt av Kommunerevisjonen (KRV) i rapport 11/2018 - Styring av Boligbygg Oslo KF for å forebygge korrupsjon og misligheter, og rapport 12/2018 - Eiendomstransaksjoner Boligbygg Oslo KF. Det ble september 2017 innført stans i foretakets kjøpsaktivitet. Styret har foreslått tiltak og anbefalinger på bakgrunn av Deloittes granskningsrapport, herunder forslag til nye prosedyrer for gjenopptakelse av boligkjøp. Forsvarlig gjennomføring av foretakets kjøpsaktivitet ligger innenfor styrets ansvar, jf. kommunelovens kap. 11 sin fastlegging av roller og ansvar. Basert på styrets redegjørelse for iverksatte og planlagte tiltak er styret i foretaket i august 2019 tilskrevet og informert om at kjøpsaktiviteten kan gjenopptas. Boligbehovsplanen for Oslo kommune 2017-2020 slår fast at det er et stort udekket behov for kommunale boliger. Byrådet foreslår å avsette 1,9 mrd. til kjøp av boliger til vanskeligstilte i økonomiplanperioden.

Eiendomsforetakene er viktige aktører for å bidra til at klimamålene nås. Byrådet ønsker å være en pådriver for stadig mer miljøvennlige bygg. Nybygg skal ha passivhusstandard og det arbeides for at flere nybygg skal være plusshus. Andre viktige tiltak er fossilfrie og flere utslippsfrie byggeplasser, samt materialombruk og kildesortering på byggeplassene. Videre legges det vekt på å redusere energiforbruket i byggene. Det foreslås å avsette 6 mill. eks. mva. til energieffektiviseringstiltak i eksisterende bygg i Kultur- og idrettsbygg, i 2020. Tiltakene består bl.a. av styringssystemer, utnyttelse av overskuddsvarme, fjerne kjøletårn på Frogner stadion og elektrifisering av bilpark.

I perioden 2020-22 er det tidligere innarbeidet 24 mill. årlig til ulike tilgjengelighetstiltak. Byrådet foreslår å styrke satsningen med ytterligere 16 mill. i 2020, til 40 mill. Det vil bidra til at innbyggerne, uansett funksjonshemming, vil kunne nyttiggjøre seg av kommunens tjenestetilbud.

I bygg- og anleggsbransjen er arbeidslivskriminalitet generelt et problem. Eiendomsforetakene har en viktig rolle i gjennomføring av Oslomodellen og bruker sin innkjøpsposisjon til å sikre gode arbeidsforhold og godt læringsmiljø hos entreprenørene som tildeles kontrakter i Oslo. Dette er et område byrådet fortsatt vil følge tett de kommende årene.

I likhet med gjeldende praksis vil nye prosjekter som har gjennomført kvalitetssikring få kostnadsramme (P85) vedtatt av bystyret. Fra 2019 er det kun styringsrammen (P50) som innarbeides i foretakenes budsjetter. Dette gjøres for å hindre opparbeidelse av ubrukte investeringsmidler i foretakenes budsjetter. Prosjektenes usikkerhetsavsetning er definert som differansen mellom kostnadsrammen (P85) og styringsrammen (P50). 20 % av usikkerhetsavsetningen avsettes som en sentral risikoavsetning.

10.1.1 Økonomiplanramme 2020 - 2023

Tabell 10.1.1 Netto driftsresultat pr kommunalt eiendomsforetak

Beløp i mill.

	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Netto driftsresultat pr KF				
Kommunale foretak:				
Undervisningsbygg Oslo KF (NOE)	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
Boligbygg Oslo KF (NOE)	0,0	0,0	0,0	0,0
Omsorgsbygg Oslo KF (NOE)	0,0	0,0	0,0	0,0
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (NOE)	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunale foretak - netto driftsresultat	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0

For nærmere informasjon vises det til særskilt omtale av investeringsbudsjettet under det enkelte kapittel.

Tabell 10.1.2 Brutto investeringsbudsjett pr kommunalt eiendomsforetak

Beløp i 1000 kr

	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Brutto investeringsbudsjett				
53 Undervisningsbygg Oslo KF (NOE)	2 828 500	3 650 600	4 262 100	4 064 100
55 Boligbygg Oslo KF (NOE)	859 000	1 690 500	1 790 450	1 574 850
59 Omsorgsbygg Oslo KF (NOE)	3 055 600	4 292 750	3 861 125	1 095 625
62 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (NOE)	1 437 400	956 400	1 072 400	350 700
Sum investeringsutgifter	8 180 500	10 590 250	10 986 075	7 085 275

For nærmere informasjon vises det til særskilt omtale av investeringsbudsjettet under det enkelte kapittel.

Tabell 10.1.3 Brutto investeringsbudsjett – overføringer kommunale foretak

Beløp i mill

	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Brutto investeringsbudsjett				
172 Boligbygg Oslo KF - overføring (NOE)	111,3	193,8	369,5	260,0
175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (NOE)	17,0	0,0	70,0	95,0
178 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring (NOE)	6,0	0,0	0,0	0,0
180 Usikkerhetsavsetning invest. (NOE)	50,0	100,0	250,0	150,0
185 Forskjellige utbedringstiltak (NOE)	40,6	24,6	24,6	24,6
Sum	224,9	318,4	714,1	529,6

For nærmere informasjon vedrørende avsetninger vises det til særskilt omtale av investeringsbudsjettet under det enkelte kapittel.

10.1.2 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring drift

Tabell 10.1.4 Driftsbudsjettet - overføring Omsorgsbygg Oslo KF

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (NOE)			
14 Overføringsutgifter	102 000	5 600	0
Sum utgifter	102 000	5 600	0
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	102 000	5 600	0

Byrådet foreslår ingen ny avsetning i 2020.

10.1.3 Boligbygg Oslo KF – overføring investering

Tabell 10.1.5 Investeringsbudsjettet - overføring kap. 172

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
172 Boligbygg Oslo KF - overføring (NOE)			
04 Overføringsutgifter	168 150	273 000	111 250
Sum utgifter	168 150	273 000	111 250
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	168 150	273 000	111 250

Tabell 10.1.6 Investeringsoversikt - overføring kap. 172

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Boligbygg Oslo KF - overføring (NOE)									
Prosjektnummer og navn:									
107068	Investeringsstilskudd - Omsorg+			0	0	162 000	90 000		
113021	Boligstilskudd vanskeligstilte			0	55 000	68 750	31 250		
120007	Kjøp av boliger til vanskeligstilte, komm. tilskudd			111 250	138 750	138 750	138 750		
	Sum investeringsutgifter			111 250	193 750	369 500	260 000		
	Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			111 250	193 750	369 500	260 000		

Byrådet foreslår 252 mill. i investeringstilskudd til Omsorg+-prosjekter i økonomiplanperioden. Videre foreslås det i økonomiplanperioden 155 mill. i investeringstilskudd til boliger for vanskeligstilte og personer med nedsatt funksjonsevne. I investeringstilskudd til kjøp av boliger til vanskeligstilte, avsettes det til sammen 527,5 mill. i økonomiplanperioden.

10.1.4 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring investering

Tabell 10.1.7 Investeringsbudsjettet - overføring Omsorgsbygg Oslo KF

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (NOE)			
04 Overføringsutgifter	64 980	154 400	17 000
Sum utgifter	64 980	154 400	17 000
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	64 980	154 400	17 000

Tabell 10.1.8 Investeringsoversikt - overføring kap. 175

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Bygggestart - ferdig kv/år
Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (NOE)									
Prosjektnummer og navn:									
111005	Investeringstilskudd til Omsorg+-prosjekter			0	0	70 000	95 000		
119008	Sentrum brannstasjon			17 000	0	0	0		
	Sum investeringsutgifter			17 000	0	70 000	95 000		
	Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			17 000	0	70 000	95 000		

Byrådet foreslår i økonomiplanperioden 165 mill. i investeringstilskudd til Omsorg+-prosjekter. Investeringstilskudd utløses når prosjektene er ferdigstilt. Byrådet foreslår 17 mill. til forprosjekt Sentrum brannstasjon.

10.1.5 Kultur og idrettsbygg Oslo KF - overføring

Tabell 10.1.9 Investeringsbudsjettet - overføring Kultur- og idrettsbygg KF

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
178 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring (NOE)			
04 Overføringsutgifter	26 140	30 800	6 000
Sum utgifter	26 140	30 800	6 000
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	26 140	30 800	6 000

Tabell 10.1.10 Investeringsoversikt – overføring kap. 178

	Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring (NOE)								
Prosjektnummer og navn:								
119010	Tilskudd til energieffektivisering		6 000	0	0	0		
	Sum investeringsutgifter		6 000	0	0	0		
	Sum kapittel finansiering		0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		6 000	0	0	0		

Byrådet foreslår 6,0 mill. eks. mva. i tilskudd til energieffektiviseringstiltak i 2019.

10.1.6 Usikkerhetsavsetning investering - overføring

Tabell 10.1.11 Investeringsoversikt kap. 180 – usikkerhetsavsetning invest.

	Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Usikkerhetsavsetning invest. (NOE)								
Prosjektnummer og navn:								
119005	Risikoavsetning P85 - 20%		50 000	100 000	250 000	150 000		
	Sum investeringsutgifter		50 000	100 000	250 000	150 000		
	Sum kapittel finansiering		0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		50 000	100 000	250 000	150 000		

Byrådet foreslår 550 mill. i økonomiperioden til sentral risikoavsetning for foretakenes investeringsprosjekter. Avsetningen utgjør 20 % av prosjektenes samlede usikkerhetsavsetning som er definert som differansen mellom kostnadsrammen (P85) og styringsrammen (P50). Avsetningen gjelder for nye prosjekter som er innarbeidet fra og med budsjett 2019. Nye prosjekter vil, etter kvalitetssikring (KS2), bli innarbeidet i foretakenes budsjetter på P50 nivå.

10.1.7 Forskjellige utbedringstiltak

Tabell 10.1.12 Investeringsbudsjettet kap. 185 – forskjellige utbedringstiltak

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
185 Forskjellige utbedringstiltak (NOE)			
00 Lønn og sosiale utgifter	1 047	0	0
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	0	80 000	40 600
04 Overføringsutgifter	19 196	0	0
Sum utgifter	20 243	80 000	40 600
07 Refusjoner	0	-15 400	0
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-3	0	0
Sum inntekter	-3	-15 400	0
Netto utgifter	20 240	64 600	40 600

Tabell 10.1.13 Investeringsoversikt kap. 185 – forskjellige utbedringstiltak

Forskjellige utbedringstiltak (NOE)	Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnummer og navn:								
106015	Tilgjengelighetsmidler		24 600	24 600	24 600	24 600		
119041	UU-midler Skoler		16 000	0	0	0		
	Sum investeringsutgifter		40 600	24 600	24 600	24 600		
	Sum kapittel finansiering		0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		40 600	24 600	24 600	24 600		

Byrådet foreslår 114,4 mill. eks. mva. i økonomiplanperioden til å bedre tilgjengelighet i kommunale bygninger for orienterings- og bevegelseshemmede. Midlene kan søkes av alle kommunens virksomheter. Tiltakene planlegges og gjennomføres i nært samarbeid med brukerne.

10.1.8 Undervisningsbygg Oslo KF

Tabell 10.1.14 Netto driftsresultat for Undervisningsbygg Oslo KF

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2018	DOK 3 2019	Forslag 2020
053 Undervisningsbygg Oslo KF (NOE)			
Netto driftsresultat	-362 978	-100 000	-100 000

1 Ansvarsområde

Foretaket skal ivareta eieransvaret for Oslo kommunes skole- og undervisningseiendommer og sikre gode og hensiktsmessige skole- og undervisningslokaler. Foretaket skal utvikle skoleeiendommene slik at de er tilrettelagt for å gi brukerne av byggene gode rammer for undervisning og andre relevante tjenester.

Foretaket skal ivareta bygningsmassen gjennom forsvarlig drift, forebyggende vedlikehold, kontinuerlig utvikling og god forvaltning.

2 Situasjonsbeskrivelse

Foretaket gjennomfører nybygg og rehabilitering av skolebygg og flerbrukshaller tilknyttet skolene på bakgrunn av bestillinger fra Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap og Byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet. I økonomiplanperioden skal det gjennomføres betydelige investeringer i nye og eksisterende skoleanlegg for å oppfylle behovet for nye skoleplasser i Oslo. Investeringsbudsjettet er på 2,8 mrd. i 2020, totalt 14,8 mrd. i økonomiplanperioden.

Tabell 10.1.15 Nøkkeltall for Undervisningsbygg Oslo KF

053 Undervisningsbygg Oslo KF	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Forvaltning drift og vedlikehold pr kvm 1)	423	439	500	548	599
Antall forvaltningsenheter	205	211	208	210	208
- herav skoler	168	171	171	173	172
Antall kvm	1 310 203	1 302 782	1 339 532	1 358 256	1 362 227

1) inkl. energikostnader

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Styret i Undervisningsbygg Oslo KF rapporterer til byråden for næring og eierskap. Foretaket skal realisere følgende mål:

Mål 4 Oslo kommune skal bygge, forvalte og drifte kommunale bygg og anlegg slik at de er godt egnet til formålet og for brukerne

Tabell 10.1.16 Resultatindikatorer – mål 4

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Sluttkostnad delt på samlet styringsramme for samlet portefølje av ferdigstilte bygg 1)	0,94	0,96	≤1	≤1
Andel prosjekter ferdigstilt innen avtalt tid	100 %	75 %	100 %	100 %
Andel nye bygg som tilfredsstiller passivhusstandard	100 %	100 %	100 %	100 %
Andel ledighet 2)	1,3 %	1,3 %	1,0 %	1,0 %
Antall fossilfrie byggeplasser/totalt antall byggeplasser jf. Klimabudsjettet 3)		67 %	100 %	100 %
Andel nullutslipps tjenestebiler under 3500 kg jf. Klimabudsjettet 4)	-	85 %	100 %	100 %
Andel nullutslippskjøretøy og kjøretøy på biodrivstoff over 3500 kg, jf. Klimabudsjettet 4)	-	Ikke aktuelt	100 %	100 %

1) Samlet sluttkostnad for prosjektene skal ikke overstige samlet styringsramme for porteføljen, det vil si at samlet sluttkostnad delt på samlet styringsramme er ≤ 1 for porteføljen. Prognose for sluttkostnad benyttes dersom sluttrapport ikke er ferdig utarbeidet.

Resultatindikatorene gjelder overleverte prosjekter siste tre år.

2) Tall for ledighet er eks. Sogn erstatningslokaler

3) Nytt måltall fra 2018. Gjelder nybygg prosjekter, ikke rehabiliteringsprosjekter

4) Nytt måltall fra 2019.

4 Merknader til driftsbudsjettet

I henhold til Oslo kommunes økonomireglement skal bystyret stille krav til netto driftsresultat i foretaket og fastsetting av størrelsen på overføringskravet. Netto driftsresultat for 2020 settes til 100 mill. for Undervisningsbygg Oslo KF. Midlene forutsettes å inngå som delfinansiering av foretakets investeringer. Overføringskravet er i 2020 på 1,3 mrd. I beløpet er det innarbeidet et effektiviseringskutt på 40 mill. Det vises til kapittel 898 Overføringer fra KF m.v. for nærmere angivelse av overføringer fra foretaket til bykassen.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 10.1.17 Investeringsbudsjett for Undervisningsbygg Oslo KF

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2018	DOK 3 2019	Forslag 2020
053 Undervisningsbygg Oslo KF (NOE)			
Sum investeringsutgifter	3 857 183	2 582 700	2 828 500
Sum finansiering	-3 857 183	-2 582 700	-2 828 500

Tabell 10.1.18 Investeringer i økonomiplanen for Undervisningsbygg Oslo KF

		Beløp i 1000 kr			
Prosjektnr		Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
053	Undervisningsbygg Oslo KF (NOE)				
106500	Akuttiltak/Generell rehabilitering	150 000	150 000	150 000	500 000
106520	Kapasitetsutvidelse/rehab/nybygg mv.	1 144 600	252 000	54 000	0
109500	Investering avsetn - ikke fordelt	1 021 600	2 176 300	2 759 300	2 107 300
116503	Kapasitetsbevarende tiltak (UBF)	203 700	878 400	1 225 800	1 456 800
116510	Kapasitetsbevarende tiltak - fordelte prosjekter	276 100	161 400	41 500	0
119502	Div. mindre investeringer	32 500	32 500	31 500	0
Sum investeringsutgifter		2 828 500	3 650 600	4 262 100	4 064 100
09110	Lån i Lånefondet	-2 150 600	-2 886 400	-3 390 900	-3 253 100
09710	Overføring fra driftsbudsjettet	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
09720	Overføring fra driftsbudsjettet - fond	-82 900	-25 200	-25 200	0
07290	Refundert investeringsmva.	-495 000	-639 000	-746 000	-711 000
Sum finansiering		-2 828 500	-3 650 600	-4 262 100	-4 064 100

Akuttiltak/generell rehabilitering (prosj.nr. 106500)

Det er avsatt 150 mill. hvert år i økonomiplanperioden, frem til 2023 hvor avsetningen er på 500 mill., til generell rehabilitering av skoler bl.a. ventilasjon, elektrisk anlegg, m.m. Høyeste prioritet er mangler som innebærer umiddelbar sikkerhets-/helserisiko for elever og lærere/ansatte, dernest forhold som gir følgeskader.

Kapasitetsutvidelse/rehab/nybygg mv (prosj.nr. 106520)

Prosjektkategorien "Kapasitetsutvidelse/ rehabilitering/nybygg mv." inneholder midler til investeringsprosjekter med vedtatt kostnadsramme og nye prosjekter som har gjennomgått kvalitetssikring med forslag til kostnadsramme (P85). I 2020 utgjør dette 1,1 mrd.

Tabell 10.1.19 Prosjektnr. 106520 Kap.utvidelse/rehab./nybygg fordeles på følgende skoler

Beløp i 1000 kr.

Prosjektnr. 106520	Nybygg/rehab	Ferdigstil- lelse.	Styrings- ramme P50	Kostnads- ramme P85	Vedtatt bevilget tom. 2019	2 020	2 021	2 022	2 023
Vetland skole,BU+vgs	Nybygg	2-19	147 000	168 000	147 000	21 000	0	0	0
Uranienborg skole, 1-10	Rehab.	3-19	444 900	526 000	384 900	141 100	0	0	0
Gamle Løren skole, BT2. 1-7+ spesialavd.	Nybygg /rehab.	3-19	284 700	307 700	284 700	23 000	0	0	0
Hasle skole, 1-7	Nybygg /rehab.	3-19	479 900	520 100	389 900	130 200	0	0	0
Uranienborg flerbrukshall	Nybygg	3-19	218 700	255 000	178 700	76 300	0	0	0
Årvoll flerbrukshall	Nybygg	4-19	172 700	193 600	172 700	20 900	0	0	0
Nordvoll spesialavd.	Nybygg	1-20	118 700	136 300	98 700	37 600	0	0	0
Slemdal skole, 1-7	Ombyg- g-ing	3-20	482 000	526 000	332 000	150 000	44 000	0	0
Østensjø skole, 1-7	Nybygg	3-20	213 100	242 100	122 700	90 400	29 000	0	0
Vestli skole og flerbruks-hall, 1-7	Nybygg	1-21	520 000	566 000	287 300	233 700	45 000	0	0
Tveita skole, 1-7	Nybygg	1-21	112 000	122 000	38 400	50 600	23 000	0	0
Nøklevann skole, 1-7	Nybygg /rehab.	3-22	354 000	377 000	19 200	169 800	111 000	54 000	0
			3 547 700	3 939 800	2 456 200	1 144 600	252 000	54 000	0

Investering avsetning – ikke fordelt (109500)

Prosjektkategorien angir en overslagsavsetning. I økonomiplanperioden settes det av 8,1 mrd. til dette formålet. Avsetningen benyttes til nye prosjekter som innarbeides i budsjettet når kvalitetssikring (KS2) er gjennomført, jf. omtale under kapittel 7 Oppvekst og kunnskap.

Kapasitetsbevarende tiltak- fordelte prosjekter (prosj.nr. 106510)

Byrådet foreslår å innarbeide 276 mill. i 2020 i prosjektkategorien «Kapasitetsbevarende tiltak» til rehabilitering av nedslitte skolebygg som enten skal totalrehabiliteres eller erstattes slik at elevkapasiteten i Oslo kan opprettholdes. Holmlia skole rehabiliteres og finansieres med midler fra foretakets disposisjonsfond.

Tabell 10.1.20 Prosjektnr. 116510 Kapasitetsbevarende tiltak fordeles på følgende skoler:

Beløp i 1000 kr.

Prosj.nr. 116510	Nybygg/ rehab	Type skole	Ferdig- stil- lelse	Styrings- ramme P50	Kostnads- ramme P85	Bevilget tom. 2019	2020	2021	2022	2023
Nordseter skole	Rehab.	1-10	2-19	301 800	333 300	301 800	31 500			
Prinsdal skole	Nybygg	1-7	4-19	127 500	134 000	128 500	5 500			
Holmlia skole	Rehab.	1-8	1-21	213 000	232 000	144 000	69 100			
Ruseløkka skole	Nybygg	1-10	1-21	548 200	589 700	216 800	170 000	161 400	41 500	
Sum				1 190 500	1 289 000	791 100	276 100	161 400	41 500	

Kapasitetsbevarende tiltak - ikke fordelt (116503)

Prosjektkategorien angir en overslagsavsetning, for 2020 er det avsatt 204 mill. I økonomiplanperioden settes det av 3,8 mrd. til dette formålet. Avsetningen benyttes til nye prosjekter som innarbeides i budsjettet når kvalitetssikring (KS2) er gjennomført.

Div. mindre investeringer (prosj. nr. 119502)

Undervisningsbygg Oslo KF sitt disposisjonsfond er på 237 mill. per 31.12.2018. Byrådet legger til grunn at foretaket i 2020 innenfor denne rammen vil dekke investeringer knyttet til Varmegjenvinnere, ventilasjonsanlegg mv. og utvikling av grøntområder.

Tabell 10.1.21 Prosjektnr. 109502 Div. mindre investeringer

Beløp i 1000 kr				
Kap. 053, Prosjektnr. 109502	2020	2021	2022	2023
Varmegjenvinnere, ventilasjonsanlegg mv.	20 000	20 000	19 000	0
Utvikling av grøntområder	12 500	12 500	12 500	0
Sum	32 500	32 500	31 500	0

6 Klimakonsekvenser

Ved prosjektering og bygging av nye skolebygg setter Undervisningsbygg Oslo KF strenge energikrav. Nybygg skal minimum være passivhus, med mål om plusshus. Solceller skal vurderes på tak og/eller fasader ved rehabilitering av skolebygg, slik at energiforbruket blir så lavt som mulig. Alle bygg som eies av Undervisningsbygg Oslo KF har 100% fossilfrie energiløsninger.

Undervisningsbygg Oslo KF har som mål å kildesortere 90 % på byggeplassene. Gjennomsnittet på byggeplassene i 2018 ligger på ca. 92 %. Målet er å få redusert avfallsmengdene fra byggeplass, gjennom å sette krav. Foretaket vurderer ombruk av materialer på bygg som skal rehabiliteres eller rives, og har et mål om å redusere klimagassutslipp fra materialer, som for eksempel stål og betong, i bærende konstruksjoner.

10.1.9 Boligbygg Oslo KF

Tabell 10.1.22 Netto driftsresultat for Boligbygg Oslo KF

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2018	DOK 3 2019	Forslag 2020
055 Boligbygg Oslo KF (NOE)			
Netto driftsresultat	7 314	0	0

1 Ansvarsområde

Foretaket skal være et sosialt virkemiddel for å fremskaffe boliger til de målgrupper kommunen til enhver tid ønsker å tilgodese med boliger. Foretaket skal eie og forvalte boliger på vegne av Oslo kommune etter forretningsmessige prinsipper. Foretaket skal ivareta bygningsmassen gjennom forsvarlig drift, forebyggende vedlikehold, kontinuerlig utvikling og god forvaltning. Foretaket har en målrettet satsning på gode driftstjenester og bygg tilpasset brukergruppene.

2 Situasjonsbeskrivelse

Boligbygg forvalter rundt 11 100 boliger, hvorav 7 000 av disse befinner seg i ca. 250 heleide gårder, mens ca. 4 100 er borettslag- og sameieleiligheter. Ordinære utleieboliger til vanskeligstilte utgjør den største boligkategorien med ca. 9 300 leiligheter. Øvrige boliger er forbeholdt ulike grupper, herunder for eksempel Omsorg+ boliger.

Foretaket har kartlagt eiendomsmassen som viser et betydelig vedlikeholdsetterlep i den heleide kommunale eiendomsmassen. Investeringsrammen for rehab-/utviklingsprosjekter utgjør 250 mill. årlig i økonomiplanperioden.

Det har vært stans i kjøp av boliger fra høst 2017 til høst 2019 etter at det ble avdekket kritikkverdige forhold knyttet til kjøpsaktiviteten i foretaket. Styret har imidlertid gjennomført en rekke tiltak som skal sikre forsvarlig kjøpsaktivitet. Byrådet foreslår 1,9 mrd. i økonomiplanperioden til kjøp av boliger til vanskeligstilte.

I budsjettbehandlingen 2019 vedtok bystyret et verbalvedtak (H73), «Fastsetting av husleie i kommunale boliger». Byrådet skal på bakgrunn av H73 legge frem en sak med en vurdering av dagens praksis for fastsetting av husleie for de kommunale boligene samt en vurdering av konsekvenser av endringer i statlig bostøtte og uføretrygdreformen og i hvor stor grad personrettede støtteordninger kompenserer for utviklingen av gjengs leie. Formålet med gjennomgangen var å kartlegge hvilke kommunale virkemidler som best fanger opp ulike beboergruppers behov.

I Bystyrets sak 185/2019 ble det vedtatt at husleiefastsettelse, i kombinasjon med andre virkemidler, for leietakere i kommunale boliger i Oslo har en sosial profil og bidrar til forsvarlig forvaltning og vedlikehold av kommunale boliger, slik at beboerne sikres gode boliger og et godt bomiljø.

Husleiefastsettelser og treffsikre personrettede virkemidler er et komplekst fagfelt. For å sikre at husleiefastsettelse for kommunale boliger i Oslo treffer et korrekt nivå, i kombinasjon med personrettede virkemidler som kommunale bostøtteordninger og statlig bostøtte, ønsker byrådet å gjennomføre en større utredning. Utredningen skal kartlegge hvilke grupper som bor i ulike boliger, behov, omfang og effekter av støtteordninger, for å kartlegge hvilke kommunale virkemidler som best fanger opp ulike beboergruppers behov. Byrådet kommer tilbake med en sak om husleiefastsettelse i kommunale boliger og personrettede støtteordninger.

Byrådet foreslår som permanent ordning for samlokaliserte boliger med bemannet personalbase og fellesarealer, en subsidiert leie på 1 995 pr. kvm. pr. år. For å unngå urimelig høy bostøtte for store leiligheter, anbefales det et månedlig husleietak knyttet til 1/12 av grunnbeløpet.

Videre vil leietakere som var omfattet av H17/2006 eller fikk justert leien tilsvarende iht. vedtak 125/2019 og 185/2019, og fortsatt leier kommunal bolig, få videreført nivået på husleie bestemt i H17/2006. Husleien er knyttet til leietaker. Dersom en person som ikke har vært omfattet av H17/2006 leier en bolig hvor det tidligere var husleie fastsatt i H17/2006, skal husleien fastsettes som for samlokaliserte boliger. Inntektskutt for Boligbygg som følge av redusert husleie foreslås kompensert med et redusert overføringskrav 37 mill. Det vises til omtale under kapittel 6 Eldre, Helse og Arbeid.

Vedtak om frys av husleie vedtatt i sak 185/2019, foreslås opphevet fra 01.01.2020, det vises til kap. 5 Eldre, helse og arbeid- bydelene. Husleien for andre boliger enn de ovennevnte, skal være gjengs leie.

Tabell 10.1.23 Nøkkeltall for Boligbygg Oslo KF

Nøkkeltall	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Produksjonsmidler:					
Boliger	10 039	10 644	10 883	11 007	11 060
Presteboliger	62	56	39	33	34
Ungbo	105	102	120	123	123
Totalt antall boliger	10 206	10 802	11 042	11 163	11 217
Næringslokaler/parkering	819	1 173	1 274	1 433	1 632
Totalt antall objekter	11 025	11 975	12 316	12 596	12 849
Produksjon (volum):					
Tildelte boliger etter boligvedtak	1 281	1 491	1 694	1 490	1 484
Kontraktsfornyelser	1 164	1 019	1 346	1 349	1 446
Salg av boliger	53	86	59	46	4
Kjøp og tilgang av boliger	90	766	260	158	69
Produktivitet:					
Utleiegrad/ledighet (%)	96	95	95	94	94
Arealutnyttelse (%)	67	67	67	67	67

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Styret i Boligbygg Oslo KF rapporterer til byråden for næring og eierskap. Foretaket skal realisere følgende mål:

Mål 4 Oslo kommune skal bygg, forvalte og drifte kommunale bygg og anlegg slik at de er godt egnet til formålet og for brukerne

Tabell 10.1.24 Resultatindikatorer – mål 4

Resultatindikatorer	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Sluttkostnad delt på samlet styringsramme for samlet portefølje av ferdigstilte bygg 1)	0,86	0,9	0,93	≤1	≤1
Andel prosjekter ferdigstilt innen avtalt tid	100 %	75 %	100 %	100 %	100 %
Andel nye bygg som tilfredsstiller passivhusstandard	n/a	100 %	75 %	100 %	100 %
Andel ledighet 2)	4,8 %	5,7 %	5,8 %	4,0 %	4,0 %
Antall fossilfrie byggeplasser/totalt antall byggeplasser jf. Klimabudsjettet 3)	-	-	0 %	100 %	100 %
Andel nullutslipps tjenestebiler under 3500 kg jf. Klimabudsjettet	60 %	71 %	71 %	100 %	100 %
Andel nullutslippskjøretøy og kjøretøy på biodrivstoff over 3500 kg, jf. Klimabudsjettet	-	-	100 %	100 %	100 %

1) Samlet sluttkostnad for prosjektene skal ikke overstige samlet styringsramme for porteføljen, det vil si at samlet sluttkostnad delt på samlet styringsramme er ≤ 1 for porteføljen. Prognose for sluttkostnad benyttes dersom sluttrapport ikke er ferdig utarbeidet. Resultatindikatorene gjelder overleverte prosjekter siste tre år.

2) Operasjonell ledighet dvs fratrasket rehabiliteringstid og gjelder reell ledighet ved beboerskifte

3) Nytt måltall fra 2018. Gjelder nybygg prosjekter, ikke rehabiliteringsprosjekter

4 Merknader til driftsbudsjettet

I henhold til Oslo kommunes økonomireglement skal bystyret stille krav til netto driftsresultat i foretaket og fastsette størrelsen på overføringskravet. For Boligbygg Oslo KF er det innarbeidet et overføringskrav på 310,7 mill. i 2020. Overføringskravet er redusert med 87 mill., hvor 50 mill. gjelder 2020 og er en videreføring av økt satsing på vedlikehold. I tillegg er overføringskravet redusert med 37 mill. årlig i økonomiplanperioden som følge av subsidierte husleier. Det vises til kapittel 898 Overføringer fra KF mv. for nærmere angivelse av overføringer fra foretaket til bykassen. Det foreslås at krav til netto driftsresultat for 2020 settes til 0 kr.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 10.1.25 Investeringsbudsjett for Boligbygg Oslo KF

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2018	DOK 3 2019	Forslag 2020
055 Boligbygg Oslo KF (NOE)			
Sum investeringsutgifter	931 230	493 200	859 000
Sum finansiering	-931 230	-493 200	-859 000

Tabell 10.1.26 Investeringer i økonomiplanen for Boligbygg Oslo KF

Beløp i 1000 kr				
Prosjektnr	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
055 Boligbygg Oslo KF (NOE)				
106600 Rehabiliterings-/utviklingsprosjekter	250 000	250 000	250 000	250 000
111600 Ufordelt Omsorg+	172 000	636 500	527 500	200 000
113605 Ufordelt avsetn. boliger til vanskeligstilte	37 000	304 000	390 450	404 350
118605 Kjøp av boliger for vanskeligstilte	400 000	500 000	500 000	500 000
120600 Lokale omsorgsboliger - ufordelt avsetning	0	0	122 500	220 500
Sum investeringsutgifter	859 000	1 690 500	1 790 450	1 574 850
08820 Tilskudd fra bykassen	-111 250	-193 750	-369 500	-260 000
08190 Tilskudd fra staten	0	-110 000	-125 000	-402 000
09110 Lån i Lånefondet	-605 750	-1 144 750	-1 044 950	-700 850
06700 Salg av eiendom	-66 000	-66 000	-66 000	-66 000
07290 Refundert investeringsmva.	-76 000	-176 000	-185 000	-146 000
Sum finansiering	-859 000	-1 690 500	-1 790 450	-1 574 850

Rehabiliterings-/utviklingsprosjekter (prosj. nr. 106600)

Byrådet foreslår å videreføre den årlige avsetningen til rehabilitering av boliger på 250 mill. for å redusere vedlikeholdsetterslepet. Det må foretas oppgradering av enkelte eiendommer som har store skader og betydelig vedlikeholdsetterslep. Foretaket skal prioritere forhold som innebærer umiddelbar sikkerhets-/helserisiko, dernest forhold som gir følgeskader.

Ufordelt Omsorg+ (prosj. nr. 111600)

Det er avsatt 1,5 mrd. i økonomiplanperioden til ca. 390 nye Omsorg+ plasser. Prosjektkategorien angir en overslagsavsetning. Avsetningen benyttes til nye prosjekter som innarbeides i budsjettet når kvalitetssikring (KS2) er gjennomført.

Ufordelt boliger til vanskeligstilte (prosj. nr. 113605)

Det er innarbeidet totalt 1,1 mrd. i økonomiplanperioden til boligprosjekter for vanskeligstilte og personer med nedsatt funksjonsevne. Investeringsrammen benyttes til å planlegge og gjennomføre byggeprosjekter i egen regi for å møte behovet for kommunale boliger i tråd med boligbehovsplanen. Prosjektkategorien angir en overslagsavsetning. Avsetningen benyttes til nye prosjekter som innarbeides i budsjettet når kvalitetssikring (KS2) er gjennomført.

Kjøp av boliger for vanskeligstilte (prosj. nr. 118605)

Det var i perioden høsten 2017 til august 2019 kjøpestopp i Boligbygg Oslo KF. Dette innebærer en akkumulering av underdekningen på boliger til vanskeligstilte. Byrådet foreslår dermed 1,9 mrd. til kjøp av boliger.

Lokale omsorgsboliger - ufordelt avsetning (prosj. nr. 120600)

I økonomiplanperioden er det innarbeidet 343 mill. til lokale omsorgsboliger.

6 Klimakonsekvenser

Hovedsatsningen i perioden på klima og miljø er EPC¹⁶ (energyperformance contracts). Det vil bli gjennomført energireduserende tiltak på 103 heleide bygg. Det er estimert at til sammen vil disse tiltakene redusere energiforbruket med over 21 GWh, ca 15 %. Energibesparelsen vil i hovedsak tilfalle beboerne. I tillegg til energireduksjon i nybyggene legger Boligbygg Oslo KF vekt på å redusere utslipp fra byggeplasser, reduksjon av avfall og å øke andelen ombruk og materialgjenvinning fra byggeprosjekter. Det stilles i dag krav om 90 % kildesortering fra byggeplass. Aasta Hansteens vei i Fossumdumpa planlegges som et pilotprosjekt på bygg i massivtre. Målet er å redusere klimagassutslippene fra materialer med 50 % sammenliknet med et bygg etter teknisk forskrift. Foretaket bruker BREEAM som sertifiseringsverktøy for å sikre miljøkvaliteten i alle faser av prosjektene.

Omsorg+ prosjektet i Kjelsåsveien vil bli gjennomført som et pilotprosjekt på plussus. Bygget vil gjennom året produsere mer energi enn det bruker og tilfredsstille FutureBuilt sine kriterier for plussus.

10.1.10 Omsorgsbygg Oslo KF

Tabell 10.1.27 Driftsbudsjett for Omsorgsbygg KF

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2018	DOK 3 2019	Forslag 2020
059 Omsorgsbygg Oslo KF (NOE)			
Netto driftsresultat	17 581	0	0

1 Ansvarsområde

Omsorgsbyggs vedtektsfestede formål er å bidra til høy kvalitet på kommunens pleie- og omsorgstjenester samt tiltak for barn og unge. Dette skal skje gjennom godt vedlikeholdte og tilpassede bygninger. Foretaket skal ivareta bygningsmassen gjennom forsvarlig drift, forebyggende vedlikehold, kontinuerlig utvikling og god forvaltning. Foretaket utreder, rehabiliterer og bygger bl.a barnehager, sykehjem, omsorgsboliger og andre formålsbygg etter bestilling fra Byrådsavdeling for miljø- og samferdsel, Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid og Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap.

2 Situasjonsbeskrivelse

I økonomiplanperioden er det lagt inn betydelige midler til å bygge og rehabilitere sykehjem, nye barnehager samt å rehabilitere og reetablere barnehager, Omsorg+-boliger, storbylegevakt og brannstasjoner.

¹⁶ Energisparingskontrakter

Tabell 10.1.28 Nøkkeltall for Omsorgsbygg Oslo KF

059 Omsorgsbygg Oslo KF	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Forvaltning, drift og vedlikehold pr kvm.	427	466	469	495	581
Antall forvaltningsenheter	629	634	599	586	588
- herav sykehjem og omsorgsboliger	34	39	36	37	37
- herav brannstasjoner	9	7	9	9	9
- herav barnehager	359	352	354	346	352
- herav boliger til vanskeligstilte	60	64	68	67	66
Areal i kvm sykehjem og omsorgsboliger	277 579	294 277	293 426	307 377	310 223
Areal i kvm brannstasjoner 1)	31 604	14 827	26 337	26 690	27 396
Areal i kvm barnehager	276 732	271 758	267 936	285 395	294 570
Areal i kvm boliger til vanskeligstilte	99 513	100 385	109 616	108 356	108 528

1) Hovedbrannstasjon rehabilitert 2015

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Styret i Omsorgsbygg Oslo KF rapporterer til byråden for næring og eierskap. Foretaket skal realisere følgende mål:

Mål 4 Oslo kommune skal bygge, forvalte og drifte kommunale bygg og anlegg slik at de er godt egnet til formålet og for brukerne

Tabell 10.1.29 Resultatindikatorer – mål 4

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Sluttkostnad delt på samlet styringsramme for samlet portefølje av ferdigstilte bygg 1)	0,97	1,07	≤1	≤1
Andel prosjekter ferdigstilt innen avtalt tid	89 %	100 %	100 %	100 %
Andel nye bygg som tilfredsstiller passivhusstandard	100 %	100 %	100 %	100 %
Andel ledighet	3,1 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
Antall fossilfrie byggeplasser/totalt antall byggeplasser jf. Klimabudsjettet 2)	-	83,0 %	100 %	100 %
Andel nullutslipps tjenestebiler under 3500 kg jf. Klimabudsjettet 3)	-	-	100 %	100 %
Andel nullutslippskjøretøy og kjøretøy på biodrivstoff over 3500 kg, jf. Klimabudsjettet 3)	-	-	100 %	100 %

1) Samlet sluttkostnad for prosjektene skal ikke overstige samlet styringsramme for porteføljen, det vil si at samlet sluttkostnad delt på samlet styringsramme er ≤ 1 for porteføljen. Prognose for sluttkostnad benyttes dersom sluttrapport ikke er ferdig utarbeidet. Resultatindikatorene gjelder overleverte prosjekter siste tre år.

2) Nytt måltall fra 2018. Gjelder nybygg, ikke rehabiliteringsprosjekter.

3) Nytt måltall fra 2019.

4 Merknader til driftsbudsjettet

I henhold til Oslo kommunes økonomireglement skal bystyret stille krav til netto driftsresultat i foretaket og fastsetting av størrelsen på overføringskravet. For Omsorgsbygg Oslo KF ble det innarbeidet et overføringskrav på 284 mill. i 2020. Det vises til kapittel 898 Overføringer fra KF mv. for nærmere angivelse av overføringer fra foretaket til bykassen. Det foreslås at krav til netto driftsresultat for 2020 settes til 0 kr.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 10.1.30 Investeringsbudsjett for Omsorgsbygg Oslo KF

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2018	DOK 3 2019	Forslag 2020
059 Omsorgsbygg Oslo KF (NOE)			
Sum investeringsutgifter	1 394 577	2 824 566	3 055 600
Sum finansiering	-1 394 577	-2 824 566	-3 055 600

Tabell 10.1.31 Investeringer i økonomiplanen for Omsorgsbygg Oslo KF

Beløp i 1000 kr				
Prosjektnr	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
059 Omsorgsbygg Oslo KF (NOE)				
106730 Rehabilitering/akuttiltak - barnehager	217 000	206 000	206 000	100 000
109700 Akuttvedlikehold/rehabilitering sykehjem	82 500	70 000	70 000	70 000
111710 Ufordelt sykehjem	340 000	781 000	1 349 000	716 000
111711 Ufordelt Omsorg+	50 000	283 750	330 625	165 625
114705 Kap.utvidelse/rehab/nybygg - sykehjem	684 800	637 000	211 000	0
114725 Investeringer barnehager - ikke fordelt	182 300	564 000	245 500	14 000
117700 Ufordelt avsetning lokale omsorgsboliger	0	0	0	30 000
118704 VEL institusjoner - rehabilitering	50 000	50 000	0	0
118773 Brannstasjoner - rehabilitering	149 000	0	0	0
119771 Ufordelt Ny storbylegevakt	763 000	1 041 000	679 000	0
119772 Ufordelt Ny hovedstasjon og Sentrum brannstasjon	457 000	660 000	770 000	0
120700 Ny hovedstasjon	80 000	0	0	0
Sum investeringsutgifter	3 055 600	4 292 750	3 861 125	1 095 625
08820 Tilskudd fra bykassen	-17 000	0	-70 000	-95 000
08190 Tilskudd fra staten	0	-596 000	0	-808 625
09110 Lån i Lånefondet	-2 503 600	-2 945 750	-3 115 125	0
07290 Refundert investeringsmva.	-535 000	-751 000	-676 000	-192 000
Sum finansiering	-3 055 600	-4 292 750	-3 861 125	-1 095 625

Rehabilitering/akuttiltak av barnehager (prosj. nr. 106730)

Byrådet foreslår å videreføre satsingen på rehabilitering av foretakets barnehager med 217 mill. i 2020, 206 mill. årlig i perioden 2021-2022 og 100 mill. i 2023. Midlene vil blant annet bli brukt til innvendige og utvendige tiltak, som utskifting av belysning, ventilasjon, drenering, bytte av vinduer og dører mv.

Kap. utvidelse/nybygg sykehjem (prosj. nr. 114705)

Prosjektkategorien inneholder midler til investeringsprosjekter som har gjennomført kvalitetssikring (KS2), 684 mill. i 2020. Dette gjelder følgende sykehjem:

Tabell 10.1.32 Prosjektnr. 114705 Kap. utvidelse/nybygg sykehjem

Beløp i 1000 kr.

Prosjektnavn	Ferdig- stillelse	Antall plasser	Styrings- ramme P50	Kostnads- ramme P85	Bevilget t.o.m. 2019	2020	2021	2022	2023
Lindeberg sykehjem	3-20	144	777 000	817 800	637 000	180 800			
Ryen Helsehus	2-20	142	584 000	623 000	485 000	138 000			
Tåsenhjemmet	3-23	130	698 000	747 000	332 000	90 000	165 000	111 000	
Dronning Ingrid's hage	2-22	130	896 000	988 000	48 000	276 000	472 000	100 000	
Sum			2 955 000	3 175 800	1 502 000	684 800	637 000	211 000	

Akutt vedlikehold/generell rehabilitering sykehjem (prosj. nr. 109700)

Det er innarbeidet 82,5 mill. i 2020 og 70 mill. årlig i 2021-2023, samlet 292,5 mill. og er forutsatt benyttet til sykehjem og omsorgsboliger.

Ufordelt sykehjem (prosj. nr. 111710)

For prosjektkategorien «Ufordelt sykehjem» er det lagt inn 340 mill. til nybygging/ombygging av sykehjem i 2020, samlet sett 3,2 mrd. i økonomiplanperioden. Prosjektkategorien angir en overslagsavsetning. Avsetningen benyttes til nye prosjekter som innarbeides i budsjettet når ekstern kvalitetssikring (KS2) er gjennomført. Dette gjelder sykehjemmene Lambertseterhjemmet, Majorstutunet, Oppsalhjemmet, Furuset hageby og Mortensrud. Byrådet tar sikte på å legge frem Lambertseterhjemmet for investeringsbeslutning i forbindelse med Tilleggsinnstillingen.

Ufordelt Omsorg + (prosj. nr. 111711)

Det er innarbeidet 830 mill. i perioden 2020-2023 til nye Omsorg+ boliger. Prosjektkategorien angir en overslagsavsetning. Avsetningen benyttes til nye prosjekter som innarbeides i budsjettet når kvalitetssikring (KS2) er gjennomført.

Investeringer barnehager – ikke fordelt (prosj. nr. 114725)

Det er avsatt 1,0 mrd. i økonomiplanperioden, hvorav 182,3 mill. i 2020. Prosjektkategorien angir en overslagsavsetning basert på enhetspriser. Avsetningen benyttes til nye prosjekter som innarbeides i budsjettet når kvalitetssikring (KS2) er gjennomført.

Ufordelt avsetning lokale omsorgsboliger (prosj. nr. 117700)

Det er innarbeidet 30 mill. i 2023 til investeringer i Lille Tøyen bygget. Prosjektet skal planlegges og utvikles etter bestilling fra og i samarbeid med Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid. Prosjektkategorien angir en overslagsavsetning.

VEL institusjoner – rehabilitering (prosj. nr. 118704)

Det er innarbeidet 100 mill. i perioden 2020-2021 til rehabilitering av Velferdsetatens institusjoner.

Brannstasjoner – rehabilitering (prosj. nr. 118773)

Det er innarbeidet 149 mill. i 2020 til rehabilitering av brannstasjoner.

Oslo storbylegevakt (prosj. nr. 119771)

Ny storbylegevakt planlegges for etablering på tomt på vestsiden av Aker sykehus. Det planlegges for at Omsorgsbygg skal bygge og eie storbylegevakten og at Oslo universitetssykehus blir leietaker av sin del av bygget. Detaljregulering og tomtekjøp ble vedtatt av bystyret i juni 2019. Arbeid med forprosjekt og ekstern kvalitetssikring (KS2) gjennomføres høsten 2019. Det er lagt inn en foreløpig avsetning som vil bli oppdatert etter ekstern kvalitetssikring (KS2). Byrådet tar sikte på å komme tilbake til prosjektet i Tilleggsinnstillingen for budsjett 2020.

Hovedstasjonen og sentrum brannstasjon (prosj. nr. 119772)

Dagens hovedbrannstasjon skal flyttes fra Hammersborg til Bryn og samlokaliseres med Vann- og avløpsetatens administrasjon og driftsstasjon. Eiendommen for dagens hovedbrannstasjon på Hammersborg planlegges overtatt av Statsbygg i forbindelse med utbyggingen av nytt regjeringskvartal. Det er igangsatt arbeid med forprosjekt av Hovedstasjonen. Parallelt gjennomføres det kvalitetssikring av skisseprosjektet høsten 2019. Deretter tas det sikte på at forprosjektet ferdigstilles og at eksternt kvalitetssikring (KS2) gjennomføres på vanlig måte.

Byrådet arbeider for å etablere en brannstasjon i sentrum av Oslo på felt A2 i Bjørvika. Arbeid med forprosjektering av sentrum brannstasjon er igangsatt.

Prosjektkategorien angir en overslagsavsetning. Avsetningen benyttes til Hovedstasjonen og sentrum brannstasjon, og innarbeides i budsjettet til prosjektene når kvalitetssikring (KS2) er gjennomført.

Ny Hovedstasjon (prosj. nr. 119700)

Byrådet foreslår 80 mill. til forprosjekt og forberedende arbeider til ny Hovedstasjon.

6 Klimakonsekvenser

Omsorgsbygg Oslo KF vektlegger reduksjon av klimagassutslipp i alle sine eiendommer, både i nybygg, totalrehabiliteringer og eksisterende bygningsmasse.

Foretaket setter krav om fossilfrie byggeplasser. Generelt skal leverandører benytte nullutslipps-teknologi på anleggsmaskiner og utstyr, dvs. elektriske eller hydrogendrevne maskiner og utstyr. Leverandøren skal benytte hybridløsninger der nullutslippsteknologi ikke eksisterer. Det settes her også ulike miljøkrav til rigg, tørkeprosess og belysning. Det vil arbeides med en utvidelse med krav knyttet til optimalisering av materiallogistikk ved transport og forbud mot unødig tomgangskjøring. Foretaket gjennomfører tiltak for å redusere betydelig byggavfallsmengde fra nybygg. Dette innbefatter innovative anskaffelser og tiltak i enkeltprosjekt etter modell fra arbeid med utslippsfrie byggeplasser.

Omsorgsbygg Oslo KF har i samarbeidsprosjekt med Sintef Byggforsk, Bellona, Siemens, DIFI og NASTA (Hitachi) utviklet en 30 tonns nullutslipps gravemaskin. Prosjektet er initiert av foretaket og utprøves på flere av foretakets byggeplasser. Prosjektet er finansiert av Pilot-E (Forskningsrådet, ENOVA og Innovasjon Norge).

I forbindelse med bygging av nytt Tåsen sykehjem vil entreprenøren teste ut en 50 tonns gravemaskin som går på nettstrøm. Dersom dette er vellykket vil det være foretakets første utslippsfrie byggeplass.

10.1.11 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF

Tabell 10.1.33 Netto driftsresultat for Kultur- og idrettsbygg Oslo KF

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2018	DOK 3 2019	Forslag 2020
062 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (NOE)			
Netto driftsresultat	-9 107	0	0

1 Ansvarsområde

Foretaket skal bidra til at kommunens kulturtilbud preges av kvalitet, mangfold og tradisjon samt bidra til idrettsaktivitet og gjennomføring av idrettsarrangementer, gjennom godt vedlikeholdte og tilpassede bygninger og anlegg. Foretaket skal eie, forvalte og utvikle kommunale kultur- og idrettsbygg, etter forretningsmessige prinsipper.

2 Situasjonsbeskrivelse

Kultur- og idrettsbygg Oslo KF har ansvar for bygging og forvaltning av større idrettsanlegg og kulturbygg, dvs. ishaller, isflater, bad, idretts- og flerbrukshaller, biblioteks- og museumsbygninger. Flere av disse byggene og anleggene er teknisk krevende å bygge og forvalte, i tillegg til at de har stor økonomisk og arkitektonisk verdi. Foretaket har gjennomført tilstandsanalyser som viser at eiendomsporteføljen har betydelig vedlikeholdsetterlep. Analysene danner grunnlaget for videre arbeid med forvaltning, drift og vedlikehold av eiendommene. Kultur- og idrettsbygg Oslo KF har ansvar for flere byggeprosjekter i byggefase. De fire største er nytt Tøyenbad med flerbrukshall, nye Jordal Amfi, nytt Munch-museum og nytt Deichmanske hovedbibliotek.

Tabell 10.1.34 Nøkkeltall for Kultur- og idrettsbygg Oslo KF

062 Kultur og idrettsbygg Oslo KF	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Antall forvaltningsenheter		35	37	39	40
- herav kulturbygg		4	4	4	4
- herav badeanlegg		6	6	6	6
- herav idrettshaller		10	12	13	13
- herav ishaller		5	5	5	5
- herav isflater		6	6	7	7
- skøytestadion		2	2	2	2
- signalanlegg		2	2	2	2
Areal idrettsanlegg i kvm		112 049	163 741	158 494	162 518

1) Foretaket ble opprettet i juni 2015.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Styret i Kultur- og idrettsbygg Oslo KF rapporterer til byråden for næring og eierskap. Foretaket skal realisere følgende mål:

Mål 4 Oslo kommune skal bygge, forvalte og drifte kommunale bygg og anlegg slik at de er godt egnet til formålet og for brukerne

Tabell 10.1.35 Resultatindikatorer – mål 4

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Sluttkostnad delt på samlet styringsramme for samlet portefølje av ferdigstilte bygg 1)	1	0,93	≤1	≤1
Andel prosjekter ferdigstilt innen avtalt tid	100 %	100 %	100 %	100 %
Andel nye bygg som tilfredsstiller passivhusstandard	100 %	100 %	100 %	100 %
Andel ledighet	0 %	0 %	0 %	0 %
Antall fossilfrie byggeplasser/totalt antall byggeplasser, jf. Klimabudsjettet 2)	-	100 %	100 %	100 %
Andel nullutslippskjøretøy og kjøretøy på biodrivstoff under 3500 kg, jf. Klimabudsjettet 3)	-	-	100 %	100 %
Andel nullutslippskjøretøy og kjøretøy på biodrivstoff over 3500 kg, jf. Klimabudsjettet 3)	-	-	100 %	100 %

1) Samlet sluttkostnad for prosjektene skal ikke overstige samlet styringsramme for porteføljen, det vil si at samlet sluttkostnad delt på samlet styringsramme er ≤ 1 for porteføljen. Prognose for sluttkostnad benyttes dersom sluttrapport ikke er ferdig utarbeidet. Resultatindikatorerne gjelder overleverte prosjekter siste tre år.

2) Nytt måltall fra 2018. Gjelder nybygg, ikke rehab prosjekter.

3) Nytt måltall fra 2019.

4 Merknader til driftsbudsjettet

I henhold til Oslo kommunes økonomireglement skal bystyret stille krav til netto driftsresultat i foretaket og fastsetting av størrelsen på overføringskravet. For Kultur- og idrettsbygg Oslo KF er det innarbeidet en overføring fra bykassen på 11,8 mill. Det vises til kapittel 898 Overføringer fra KF mv. for nærmere

angivelse av overføringer fra bykassen til foretaket. Det foreslås at krav til netto driftsresultat for 2019 settes til 0 kr.

Ved opprettelsen av foretaket, jf. byrådssak 121/15 Revidert budsjett 2015 – effekt av regnskap 2014 mv., ble det forutsatt at Kultur- og idrettsbygg Oslo KF vil ha avgiftspliktig omsetning fra Munchmuseet, badeanlegg med videre som overstiger 20 % av den samlede omsetningen og således benytte den ordinære merverdiavgiftsordningen. Avhengig av fremtidig registrering og foretakets utleievirksomhet vil Kultur- og idrettsbygg Oslo KF kunne komme i en situasjon der tidligere fradragsført mva-kompensasjon vil måtte justeres etter justeringsreglene i avgiftslovgivningen. Byrådet vil følge opp at foretaket foretar en løpende vurdering av de enkelte anlegg i forhold til sluttbrukers merverdiavgiftsposisjon.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 10.1.36 Investeringsbudsjett for Kultur- og idrettsbygg Oslo KF

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2018	DOK 3 2019	Forslag 2020
062 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (NOE)			
Sum investeringsutgifter	2 469 960	2 604 333	1 437 400
Sum finansiering	-2 469 960	-2 604 333	-1 437 400

Tabell 10.1.37 Investeringer i økonomiplanen for Kultur- og idrettsbygg Oslo KF

Beløp i 1000 kr				
Prosjektnr	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
062 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (NOE)				
115810 Rehabilitering idrettsanlegg	60 000	60 000	60 000	60 000
115870 Nytt hovedbibliotek	120 000	0	0	0
115871 Nytt Munch-museum	411 000	0	0	0
116810 Idrettsanlegg - rehab/nybygg	748 000	454 000	400 000	64 300
116820 Idrettsanlegg - ufordelt	90 000	440 000	610 000	224 000
116830 Biler og maskiner	2 400	2 400	2 400	2 400
118805 Energieffektiviseringstiltak	6 000	0	0	0
Sum investeringsutgifter	1 437 400	956 400	1 072 400	350 700
08820 Tilskudd fra bykassen	-6 000	0	0	0
09110 Lån i Lånefondet	-1 431 400	-956 400	-1 072 400	-350 700
Sum finansiering	-1 437 400	-956 400	-1 072 400	-350 700

Rehabilitering idrettsanlegg (prosj.nr. 115810)

Det er innarbeidet 60 mill. årlig til rehabilitering av idrettsanlegg, til sammen 240 mill. i økonomiplanperioden 2020-2023.

Nytt Deichmanske hovedbibliotek og nytt Munchmuseum (prosj. nr. 115870 og 115871)

Den siste fasen med bygging av nytt hovedbibliotek og nytt Munch-museum pågår høsten 2019. Det er forventet at prosjektene kan ferdigstilles til avtalt tid. Prosjektene planlegges ferdig i 2019, med innflytting for etatene i løpet av våren 2020.

Tabell 10.1.38 Nytt hovedbibliotek og nytt Munchmuseum

Prosjektnr. 115870/115871

Beløp i 1000 kr ex.mva

Prosjektnavn	Ferdig- stilling	Kostnads- ramme P85	Bevilget tom 2019	2 020	2 021	2 022	2 023
Nytt hovedbibliotek	3-19	2 470 200	2 350 200	120 000			
Nytt Munch-museum	3-19	2 761 000	2 350 000	411 000			
Sum		5 231 200	4 700 200	531 000	-	-	-

Idrettsanlegg – rehab/nybygg (prosj.nr 116810)

Prosjektkategorien «Idrettsanlegg – rehab/nybygg» inneholder midler til investeringsprosjekter som har gjennomført kvalitetssikring og fått vedtatt kostnadsramme. Dette gjelder følgende prosjekter:

Tabell 10.1.39 Prosjektnr 116810 Idrettsanlegg – rehab./nybygg

i 1000 kr.

	Ferdig- stilling	Styrings- ramme P50	Kostnads- ramme P85	Bevilget tom. 2019	2 020	2 021	2 022	2 023
Nye Jordal Amfi	3-19	669 000	694 000	610 000	84 000			
Grorud flerbrukshus	4-18	201 000	223 000	114 000	109 000			
Ullern flerbrukshall	4-19	144 000	166 000	141 000	25 000			
Sonja Henie ishall	4-20	207 000	231 000	151 000	80 000			
Nytt Tøyenbad, og flerbr.hall	2023	1 239 300	1 414 200	75 000	300 000	400 000	400 000	64 300
Korsvoll flerbrukshall	2021	214 000	245 000	10 000	150 000	54 000		
Sum		2 674 300	2 973 200	1 101 000	748 000	454 000	400 000	64 300

Det er uenighet mellom entreprenøren og Oslo kommune ved Kultur- og idrettsbygg Oslo KF om ferdigstilling av Nye Jordal Amfi. I henhold til entreprenørens fremdriftsplan er ishallen ventet ferdigstilt høsten 2020.

Ufordelt avsetning idrettsanlegg (prosj.nr 116820)

Det er avsatt ca. 1,4 mrd. (P50) i økonomiplanperioden til en ufordelt avsetning til idrettsprosjekter. Avsetningen er basert på tidlige estimater. Etter hvert som prosjektene har gjennomført kvalitetssikring og blitt vedtatt igangsatt, blir prosjektene finansiert av denne avsetningen. Avsetningen består bl.a. av midler til Stovner bad, Majorstuen flerbrukshall, Dælenenga flerbrukshall, rehabilitering av Valle Hovin isflate og Mortensrud friidrettshall.

Energieffektiviseringstiltak (prosj. nr. 118805)

Det er foreslått 6,0 mill. eks. mva. i 2020 til energireduserende tiltak i foretakets eiendomsmasse.

6 Klimakonsekvenser

Foretaket arbeider systematisk med å redusere sine klimagassutslipp blant annet gjennom utslippsfri og fossilfri drift på byggeplassene. Byrådet foreslår 6,0 mill. eks. mva. til energireduserende tiltak i foretakets eiendomsmasse i 2020.

Det planlegges utskifting av kjølemaskiner på Ullern kunstis, Grünerhallen og Furuset kunstis. Nye kjølemaskiner vil benytte naturlige kuldemedier som vil gi en reduksjon i CO2-utslipp.

Foretakets driftsbiler er elektriske. Det gjenstår å bytte ut deler av maskinparken ettersom det mangler gode elektriske alternativer. Dette gjelder eksempelvis prepareringsmaskiner.

11. KULTUR, IDRETT OG FRIVILLIGHET

Sektoren omfatter kultur, idrett og frivillighet, samt gravferd og tilskudd til tros- og livssynssamfunn.

11.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for kultur, idrett og frivillighet

Figur 11.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for kultur, idrett og frivillighet

Beløp i mill.

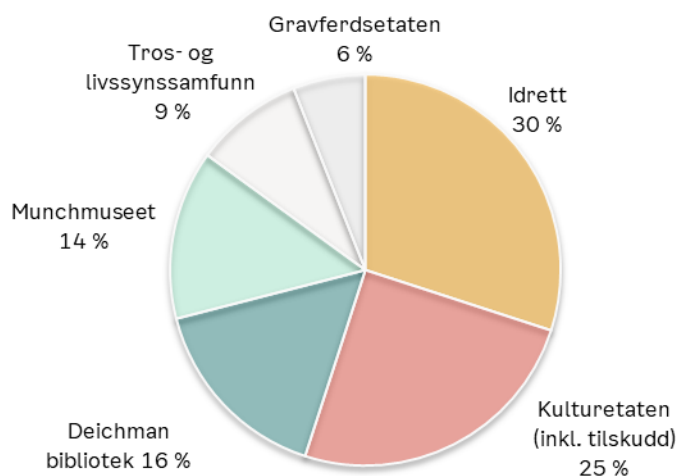
Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett - økonomiplan				
		2020	2021	2022	2023	
Sum utgifter	2 275,6	2 613,0	2 579,3	2 561,0	2 627,2	
Sum inntekter	-345,5	-356,1	-366,1	-366,1	-366,1	
Netto utgifter	1 930,1	2 256,9	2 213,2	2 195,0	2 261,1	

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 3,8 %

Utvalgte satsinger i økonomiplanperioden:

- Investeringer for 6 mrd. i idrettsanlegg i årene 2020-2023
- Styrking av vedlikeholdet av kommunale idrettsanlegg
- Åpning av det nye hovedbiblioteket i 2020
- Åpning av det nye Munchmuseet i 2020
- Åpning av Jordal Amfi i 2020
- Starte byggingen av nytt Tøyenbad i 2020

Brutto driftsutgifter for 2020 fordeler seg slik:

11.2 Byrådets ambisjoner for sektoren

Kulturpolitikken i vid forstand skal være et virkemiddel for å skape et varmere samfunn med plass til alle. Det er gjennom felles opplevelser og møteplasser, gjennom samarbeid i frivillige organisasjoner og gjennom deltagelse i idrettslag at samfunnet bindes sammen.

Deltakelse i felles opplevelser og møteplasser er med på å skape tilhørighet. Styrken og mangfoldet i de fellesskapene vi deltar i har stor betydning både for livskvaliteten og tilliten mellom folk. Kultur, idrett og frivillighet tilbyr en bredde av fellesskap med plass til alle, og bygger opp om individuell utfoldelse, mangfold og skaper rom for at folk er forskjellige. Respekt for andres religiøse tilhørighet og praksis, ulike livssyn eller ikke-tro skal prege Oslo, og mangfoldet skal ikke bare aksepteres, men ønskes velkommen.

Kunst og kultur, fysisk aktivitet og frivillig arbeid gir viktig innhold og kvalitet i livene til alle som bor i Oslo. Det gir personlig utvikling, mental og fysisk styrke, en bredere horisont og viktige fellesskap. Det gir ferdigheter og sosial kapital, kan utjevne forskjeller i samfunnet og være viktige redskaper til livsendring.

Byrådets ambisjon er å styrke den kulturelle grunnmuren med tilbud som når ut til alle. Det er viktig å sørge for at arenaer og tilbud er tilgjengelig uavhengig av den enkeltes bakgrunn. Bibliotekene er en viktig del av denne grunnmuren, og gir inspirasjon, innsikt og kunnskap. Bibliotekene går foran som gode eksempel på møteplasser som er gratis og for alle. Bibliotekene har økt utlånstallene og publikumstilstrømningen over flere år, og det nye hovedbiblioteket vil bidra til det samme.

Det trengs flere breddetilbud innen både kultur og idrett, og det trengs bedre og flere tilbud på høyt nivå. Oslo skal være en god by for lokale frivillige initiativ og for store organisasjoner med samfunnsbærende oppgaver. Byrådet vil at Oslo skal kjennetegnes av gode idrettsanlegg, sterke kulturinstitusjoner og attraktive tilbud til barn og unge. Oslos kunstnere skal ha gode arbeids- og rammevilkår.

Det er viktig å legge til rette for kunstnere og andre kulturaktører. Det som skapes er viktig i seg selv, og at det skapes bidrar til den samlede iderikdommen i samfunnet. Derfor må det legges til rette for at det går an å leve av å skrive bøkene, finne opp spillene og spille i filmene vi andre trenger. Flere barn og unge må få muligheten til å drive med idrett, lære seg å spille instrumenter, bli glad i tegning og trening.

I 2020 passerer byen flere viktige milepæler. Det nye hovedbiblioteket åpner til våren og det nye Munchmuseet åpner før sommeren. Nye Jordal Amfi åpner høsten 2020. Med dette er tre store arenaer for felles opplevelser på plass.

Byggingen av det nye Tøyenbadet starter opp i 2020. Oslo har for få idrettsanlegg. Byrådet har foretatt et stort temposkifte i bygging av anlegg, og dette medfører realisering av flere bad, flerbrukshaller og fotballbaner de neste årene. Det skal investeres 6 mrd. i nye anlegg og rehabilitering av eksisterende anlegg de neste fire årene.

Byrådet har vist høye ambisjoner på vegne av Oslo gjennom Filmmeldingen, Kunstplanen, Frivillighetsmeldingen, Bibliotekplanen og Behovsplan for idrett og friluftsliv. Det er lagt fram egne saker om utvikling av grønne gravlunder, om utvikling av kulturskolen og om bedre barneteatertilbud, og det er innført tilskudd til kultur i barnehagen.

Utfordringer

Utfordringene i sektoren handler om deltagelse, kapasitet og tilgjengelighet. Det bor over 680 000 mennesker i byen vår, og byen vokser. Vi har et stort innslag av barn og unge, og en økende andel seniorer.

Den statlige kulturutredningen fra 2014 viste at den *kulturelle grunnmuren* forvitrer. Den klare anbefalingen er å bygge opp kulturskoler og folkebibliotek, og andre lokale kulturarenaer som arbeidsfellesskap for kunstnere. Norges idrettsforbunds anleggsrapport fra 2015 viste at Oslo manglet

om lag 500 idrettsanlegg for å ligge på landsgjennomsnittet. Frivilligheten i Oslo melder at den største utfordringen er tilgang til lokaler.

Hvis vi skal ha en by med plass til alle må vi legge til rette for et mer inkluderende kulturliv, med økt deltagelse og økt publikum. Gode arrangement gir befolkningen gode opplevelser og skaper nye og sterkere felleskap for både deltakere, tilskuere og frivillige. Oslos egen arrangementsstrategi søker å bote på utfordringene mange arrangører møter i Oslo kommune.

Fortsatt er det slik at folks inntekt og utdanning har stor betydning for bruken av de fleste kulturtilbudene. De med høy utdanning bruker kulturtilbudene i betydelig større grad enn personer med lav utdanning. Dette gjelder alle former for kulturtilbud, unntatt besøk på folkebibliotek, idrettsarrangement og tros- og livssynsmøter.

Alle barn og unge som ønsker det skal kunne delta i fritidsaktiviteter. Samtidig vet vi at barn bruker fritidstilbudene i ulik grad. Foreldrenes inntekt og utdanning er faktorer som spiller inn. I tillegg kan for eksempel geografisk avstand, at man ikke har noen å gå med, eller at det koster for mye være hindringer for deltagelse. Det pågår en viktig debatt om prisnivået i barne- og ungdomsidretten. Byrådet har lagt fram en sak om hindringer for deltagelse i idretten som belyser denne problemstillingen.

En kartlegging som byrådet har fått gjennomført viser at 24 000 barn og unge får opplæring i private kulturskoler eller ideelle tilbud. Bare litt over 8 000 er elever i den kommunale kulturskolen. Opplæringen som gis i privat regi varierer mer i pris, og de dyreste tilbudene koster fire ganger så mye som kommunens tilbud. Flere må oppleve at tilbudene er for dem, og vi må bidra aktivt til å bygge ned hindringer for deltagelse. Byrådet prøver ut kulturskoletilbud i aktivitetsskolen som virkemiddel for å nå ut til flere.

Byrådet har fått kartlagt deler av den kulturelle infrastrukturen, og her er det fortsatt mange oppgaver framover. Ved å bruke tomme bygg til midlertidige atelierer og arbeidslokaler for kulturarbeidere har kommunen lyktes med å øke antallet arbeidslokaler betydelig. Denne metoden for å utnytte restkapasitet i kommunale bygg bør videreføres. Gjennom blant annet nye tekniske løsninger arbeides det med å gi bedre tilgang til kommunenes lokaler, som skoler og andre typer bygg spredd over hele byen. Det bør bli bedre oversikt over lokale kulturarenaer, og skapes større sammenheng mellom det lokale kulturtilbudet og kulturtilbudet på byomfattende nivå.

Det har i lang tid vært mangel på atelierer i Oslo og pågangen til kommunens lokaler er stor. Under tildelingen av atelierer i 2018 var det 389 søkere til 173 ledige atelierer. Av disse er 158 midlertidige produksjonslokaler i Myntgata 2 og Ila pensjonat.

Oslo trenger å utvikle tros- og livssynspolitikken slik at den er tilpasset dagens sammensatte Oslobefolkning. Derfor er det nedsatt et uavhengig utvalg som skal gi sine anbefalinger. Utvalget vil avgi sin rapport tidlig i 2020.

Oslos kunstordning og kunstsamlinger er den viktigste kilden til kunst i det offentlige rom. Det er gjennomført en grundig revisjon av samlingen, og det blir en viktig oppgave å vurdere videre utvikling av samlingen.

Det er høye ambisjoner for besøkstall til de nye kulturbyggene som åpner neste år, og det er viktig å inkludere nye publikumsgrupper. Både bibliotekene og Munchmuseet har lyktes med økt publikumsbesøk. Det bør være mulig å utvikle kunnskapen om å bygge et større og bredere publikum i andre deler av sektoren.

Over tid har eiendom og utstyr i Oslo kommune fått et betydelig etterslep i vedlikehold. Manglende vedlikehold er kostnadsdrivende og kan være en utfordring for sikkerhet og effektivitet. Å innhente et slikt etterslep er en stor og langsiktig oppgave. Inspirerende omgivelser påvirker utover det rent praktiske, og det er god ressursforvaltning å ta vare på idrettsanlegg, kirkebygg og kulturhistoriske bygninger.

Per i dag gravlegges rundt 3 800 mennesker i Oslo hvert år. Å sørge for tilstrekkelig gravareal i et langsiktig perspektiv er derfor en svært viktig oppgave. Byrådet følger opp forslagene om nye måter å gravlegges på. Behov for areal tilpasset ulike trossamfunn skal også ivaretas.

I budsjettet for 2020 er våre største satsinger:

- Åpningen av det nye hovedbiblioteket
- Åpningen av det nye Munchmuseet
- Åpningen av Jordal Amfi
- Starte byggingen av nytt Tøyenbad
- Styrke vedlikeholdet av kommunale idrettsanlegg
- Investere 6 mrd. i idrettsanlegg i årene 2020-2023
- Flytte driften av Rommen scene til Kulturetaten
- Starte et treårig prøveprosjekt med idrettstilbud i Aktivitetsskolen

Tabell 11.1 Mål for kultur-, idretts- og frivillighetssektoren

Mål for kultur, idrett og frivillighet		Virksomheter som bidrar til måloppnåelse
1.	Oslo skal være en attraktiv kunst- og kulturby som er tilgjengelig for alle	Kulturetaten, Munchmuseet, Deichman bibliotek
2.	Barn og unge skal tilbys gode kulturopplevelser og inspireres til egen kulturaktivitet	Kulturetaten, Munchmuseet, Deichman bibliotek
3.	Oslo kommunes kunstsamlinger, kultureiendommer, historie og kilder skal forvaltes og formidles på en god måte	Kulturetaten, Munchmuseet, Deichman bibliotek
4.	Biblioteket skal være en terskelfri møteplass for litteratur, debatt og kulturopplevelser	Deichman bibliotek
5.	Oslo skal være godt tilrettelagt for fysisk aktivitet, spesielt for barn og unge	Bymiljøetaten
6.	Det skal bli enklere å drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet i Oslo	Kulturetaten, Bymiljøetaten, Deichman bibliotek
7.	Oslo skal være en livssynsåpen by, og byens innbyggere skal gravlegges med verdighet og med respekt for den enkeltes tro eller livssyn	Gravferdsetaten

Mål 1: Oslo skal være en attraktiv kunst- og kulturby som er tilgjengelig for alle

Oslo skal være en attraktiv og tilgjengelig kunst- og kulturby for alle som bor her, og for alle som kommer på besøk. Først og fremst er nye kulturbygg og et kulturtilbud i verdensklasse en berikelse for byens befolkning, men de vil også bidra til å tiltrekke kunstneriske krefter og internasjonale gjester. Det nye Munchmuseet som åpner i 2020 gir oss muligheter til å få oppleve enda mer kunst i verdensklasse her i Oslo.

I kommuneplanen vektlegges betydningen av kulturell infrastruktur for å utvikle Oslo som kulturby. For at Oslo skal kunne ha de beste forutsetningene for sine profesjonelle kunstnere, er det behov for økt satsing på utvikling av gode arenaer og tilrettelagte produksjonsrom i form av verksteder, atelier og øvingslokaler. Gjennom strategisk arbeid for tilrettelegging for arrangementer skal Oslo bli mer arrangementsvennlig, mer miljøvennlig og oppnå økt bruk av offentlige arealer til arrangementer.

Kulturtilskuddene er viktige bidrag til kvalitet, mangfold og nyskaping. Hvert år er det et stort tilfang av nye aktiviteter og aktører som kunne fått støtte, og det er et potensial her for å få til positive ringvirkninger for lokalmiljøer og kreative næringer. Oslo spiller en viktig rolle som hovedbase for landets kunst og kulturtilbud, og er tyngdepunktet for film, musikk og andre kreative næringer.

Mål 2: Barn og unge skal tilbys gode kulturopplevelser og inspireres til egen kulturaktivitet

Barn og unge i Oslo trenger arenaer for kreativ og kunstnerisk utfoldelse. Det er lettere for barn å delta nær der de bor, og det bør utvikles et bedre tilbud på lokale arenaer som skoler, lokalbibliotek og lokale kultureiendommer. Det bør utvikles flere tilbud i aktivitetsskolen, og det bør fremmes et godt tilbud innen profesjonell kultur for barn. Det er viktig å bygge opp den kulturelle grunnmuren i form av kulturskole, folkebibliotek og lokale kulturhus.

Barn bør få oppleve kunst på et høyt nivå. Oslos kulturaktører må oppmuntres til å utvikle bedre tilbud for barn på barns premisser, og Oslo kommune vil styrke dette arbeidet i våre egne kulturinstitusjoner. Det er viktig å skape mer inkluderende opplevelser.

Mål 3: Oslo kommunes kunstsamlinger, kultureiendommer, historie og kilder skal forvaltes og formidles på en god måte

Oslo kommune har betydelige materielle og immaterielle kulturelle verdier, både i institusjoner som Munchmuseet og Vigeland-museet, kommunens kunstsamling og kulturhistoriske eiendommer, men også i Byarkivet og annet verdifullt kildemateriale. Middelalderbeltet er også en særdeles viktig del av Oslos historie.

Oslo har kunst i byens parker og andre offentlige rom som er lett tilgjengelig for innbyggerne. Vigelandsanlegget er blant byens viktigste turistattraksjoner, og har stor bruk som park for byens innbyggere. De senere år har Ekebergparken kommet til. Oslo kommunes kunstdriving skal fremme kunst i det offentlige rom, bidra i nye bystrøk og spre kunst over hele byen, og det jobbes aktivt med formidling og tilgjengeliggjøring av kunst. Det er en egen satsing på gatekunst.

Den dokumentasjonen av innbyggernes og kommunens rettigheter og de kildene til byens historie som nå kommer inn til Byarkivet, er i voksende grad digital. Dette må kommunen planlegge for slik at innsamling, forvaltning og formidling av digitalt materiale gjøres på en forsvarlig måte.

Deichman bibliotek har en omfattende mediesamling. Når det nye hovedbiblioteket åpner i 2020, vil både forvaltningen og formidlingen av Deichmans samlinger være godt ivarettatt gjennom en sentralisert samlingsforvaltning, og ved at hele hovedbibliotekets samling vil være lettere tilgjengelig for publikum.

Mål 4: Biblioteket skal være en terskelfri møteplass for litteratur, debatt og kulturopplevelser

Deichman er landets best besøkte kulturtilbud. Bibliotekets hovedoppdrag er å fremme kunnskap, peke på sammenhenger og oppfordre til kritisk refleksjon. Biblioteket er en kulturinstitusjon som lager arrangement for publikum, en debattarena som utvikler og utvider demokratiet, og en læringsarena som sprer og deler kunnskap. Bibliotekene går fra å være bygninger for bøker til å bli samlingspunkt for mennesker.

Deichman ble egen etat i 2018. Dette har stimulert til ytterligere utvikling og vekst for biblioteket. Den positive utviklingen i besøkstall viser at bibliotekene i Oslo har et stort potensial. Det er viktig med tanke på at Oslo får et nytt hovedbibliotek i 2020, men vel så viktig er det å ruste opp de lokale bibliotekene, og utvikle tilbud der bibliotek samarbeider med andre tjenester om å tilby arrangement og leseglede til alle befolkningsgrupper.

Mål 5: Oslo skal være godt tilrettelagt for fysisk aktivitet, spesielt for barn og unge

Idretten er den mest populære organiserte fritidsaktiviteten blant barn og unge i Oslo. Det er et mangfoldig aktivitetstilbud i Oslo, og mange unge og voksne driver også trening og fysisk aktivitet på egen hånd. Samtidig har Oslo Norges dårligste dekning av idrettsanlegg. Dette fører til et stort press på byens idrettsanlegg. Stor aktivitet medfører også høy slitasje og mange anlegg trenger vedlikehold og rehabilitering. For å legge til rette for økt fysisk aktivitet og fortsatt høy idrettsdeltakelse hvor alle som vil kan delta, er det behov for å bygge mange nye idrettsanlegg over hele byen også de kommende årene og sørge for vedlikehold og rehabilitering av eksisterende idrettsanlegg.

Behovsplan for idrett og friluftsliv sikrer en forutsigbar og god utvikling av idrettsanlegg og friluftsområder de kommende årene. Planen representerer en stor satsing på anlegg for idrett og fysisk aktivitet, og inneholder anbefalinger og tiltak som skal opprettholde og styrke innbyggernes muligheter for å drive idrett og fysisk aktivitet. Byrådet opprettholder satsingen på idrettsanlegg også i kommende økonomiplanperiode. Totalt er det satt av 6 mrd., til idrettsanlegg i økonomiplanperioden.

Byrådet vil i tiden fremover sørge for å holde tempoet oppe slik at nye anlegg prosjekteres og gjennomføres i tråd med planen. Byrådet legger stor vekt på gjennomføring og vil prioritere nøkterne og breddetilpassede anlegg for å bøte på det store etterslepet. Ikke minst er det en stor satsing på badeanlegg, hvor det er planlagt byggestart av tre nye bad i økonomiplanperioden: nye Tøyenbadet, Manglerud bad og Stovner bad. Vedlikehold og rehabilitering av eksisterende anlegg er også et prioritert område.

Oslo har en rekke private idrettsanlegg og tilbud som fyller viktige roller i mangfoldet av fysisk aktivitet i byen. Byrådet vil fortsette samarbeidet med idrettslag om bygging av anlegg gjennom videreføring av ordningen med tilskudd til delfinansiering og kommunal garanti til private idrettsprosjekter.

Mål 6: Det skal bli enklere å drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet i Oslo

Det skal være lett å drive med frivillig aktivitet i Oslo og kommunen skal styrke rollen som støttespiller og tilrettelegger for frivilligheten. Byrådet vil gjennom økt satsning på lokalmiljø, koordinering, forenkling og samhandling bedre vilkårene for frivillig sektor, og bidra til bedre å utnytte potensialet for frivillighet som ligger i befolkningen.

Byrådet vil bidra til en variert og levende frivillig sektor som eksisterer og utvikles på egne premisser. Det innebærer forenklede kommunale prosesser, bedre samhandling, og tilgjengeliggjøring av lokaler og kommunal grunn.

Byens byrom og uterom, dvs. torg, gater, parker og friluftsområder skal i større grad stilles til rådighet for frivillige og frivillige arrangement. Det er viktig å se hvordan den kommunale eiendomsmassen og investeringene som gjøres i denne, kan utnyttes på en måte som gir mest mulig tilbake til byens innbyggere. Merbruk, flerbruk, samlokalisering og tilgangsløsninger basert på ny teknologi er viktige tiltak for å realisere dette. Det er behov for nye løsninger på hvordan kommunen håndterer utlån og leie av lokaler.

Byrådet har satt i gang en dugnad for deltagelse som særlig har som mål å rekruttere flere eldre til frivillig arbeid.

Mål 7: Oslo skal være en livssynsåpen by, og byens innbyggere skal gravlegges med verdighet og med respekt for den enkeltes tro eller livssyn

Oslo preges av et stort mangfold av trostilhørighet, og skal være en livssynsåpen by. Befolkningssammensetningen og tros- og livssynsmangfoldet har noe å si for hvordan vi lever sammen. Det er mange som lever med religion og det er mange som lever uten religion. Livssynsåpenhet er noe annet enn nøytralitet, det er å ta på alvor viktige verdier i innbyggernes liv. Det å dele tro eller ikke-tro med andre er gjerne blant de større fellesskapene vi mennesker inngår i, og som betyr noe for samhold eller for splittelse i et samfunn.

Byens mangfold i kultur, tro og livssyn skal gjenspeiles i gravferdsvirksomheten. Det innebærer at byens innbyggere skal gravlegges med respekt for deres tro eller livssyn. Oslos gravplasser utgjør en del av vår felles kulturarv, og styrker mangfoldet og verdien i byens grøntstruktur. Mange bruker dem til gjennomgang og rekreasjon. I tillegg har de som grøntområder en viktig funksjon for klima og miljø. Gravlundene i Oslo skal være gode grønne møteplasser i byen, som gir en god og verdig ramme rundt gravferdene. De skal være vakkert utformet med respekt for miljø og kulturminner i takt med byen og befolkningens behov for grønne byrom. Det skal føles godt å gå hit både alene og sammen med andre.

11.3 Økonomiplanoversikt med spesifikasjon av endringer

Tabell 11.2 Økonomiplanoversikt med spesifikasjoner av endringer

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Dok 3 - vedtatt økonomiplan netto ¹⁾	1 930,1	2 121,8	2 136,5	2 119,4	0,0
DOK 3 nettoramme første år videreført	1 930,1	1 930,1	1 930,1	1 930,1	1 930,1
+/- Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling		65,5	65,5	65,5	65,5
+/- Reelle endringer		261,2	217,5	199,3	265,4
=ØKONOMIPLAN (netto)	1 930,1	2 256,9	2 213,2	2 195,0	2 261,1
Endringer i prosent		16,9 %	14,7 %	13,7 %	17,1 %
Sum endringer		326,8	283,1	264,8	331,0

Spesifikasjon av "Reelle endringer"	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
+/- Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold		-21,9	-28,2	-27,4	-31,7
+/- Justering for engangstiltak		-56,4	-106,3	-110,4	-110,4
+/- Justering for oppgaveendring mellom sektorer		4,0	4,0	4,0	4,0
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-5,6	-11,0	-20,9	-33,0
+/- Spesifiserte rammeendringer		341,2	359,0	354,0	436,6
Sum reelle endringer		261,2	217,5	199,3	265,4

1) 2019 prisnivå

Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling

Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling utgjør 65,5 mill. for 2020. Merutgift OPF utgjør 3,9 mill.

Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold

Det er innarbeidet en forventet besparelse i sektorens budsjettamme med henholdsvis 0,6 mill., 0,9 mill., 1,5 mill. og 2,1 mill. i økonomiplanperioden 2020-2023 knyttet til omlegging til digital sykemelding og ny visuell identitet.

Kap. 502 styrkes med 1,2 mill. i 2020, er redusert med 2,6 mill. i 2021, 0,8 mill. i 2022 og 4,5 mill. i 2023 for driftsbudsjettering av kunstordninga.

Kap. 545 er redusert med 7 mill. i 2020 og 9,1 mill. fra 2021 for erstatningslokaler for Jordal amfi.

Kapittelet reduseres videre med 0,5 mill. fra 2020 og 1 mill. fra 2022 for energieffektiviseringstiltak i KID.

Kap. 548 er redusert med 14,5 mill. fra 2020 for avsetning for husleie og driftsfølger for nye idrettsanlegg.

Justering for engangstiltak

Kap. 500 er redusert med 11,1 mill. i 2020 for forskjellige tilskuddsmottakere, tilsvarende 51,1 mill. 2021, og 54,1 mill. i 2022 og 2023.

Kap. 501 er redusert med 7,5 mill. i 2020 for erstatningslokaler som i 2019 var på plass for Toftesgate 69. Det ligger 6,3 mill. til arbeidslokaler for kunstnere i Myntgata 2 og Ila hybelhus, mens 9 mill. til samme formål trekkes ut, altså nettonedgang på 2,7 mill.

Kap. 502 er redusert med 4 mill. fra 2020 grunnet midlertidig ekstrafinansiering av Popsenteret i årene fram til 2019. Kapittelet reduseres videre med 3,2 mill. fra 2020 for 150-årsjubileum for Vigeland i 2019.

Kap. 505 er redusert med 9 mill. fra 2020 for flytteprosjekt for hovedbiblioteket i 2019. Videre med 0,5 mill. for belysning Grünerløkka lokalbibliotek i 2019.

Kap. 545 er redusert med 0,9 mill. i 2020 og 5 mill. fra 2021 grunnet midlertidig hall på Tøyen. 2,5 mill. til lave priser for barn og unge ved badene flyttes fra engangstiltak til spesifisert varig rammeendring.

Kapittelet er redusert med 0,6 mill. fra 2021 for økte åpningstider i de små ishallene på Jordal i 2019 og 2020.

Kap. 581 er redusert med 11 mill. fra 2020 som følge av utbetaling til andre trossamfunn tilsvarende hva Den norske kirke fikk (per medlem) til rehabilitering av Torshov kirke fram til 2019. Kapittelet reduseres videre med 3 mill. knyttet til samarbeidsprosjekt for diakoniarbeid i 2019.

Justering for oppgaveendringer mellom sektorer

Justeringer under denne kategorien gjelder 4 mill. til Rommen scene på kap. 502 fra Bydel Stovner. 2 mill. knyttet til løpende, ordinære driftsoppgaver knyttet til frivillighetsfeltet er flyttet internt på sektoren fra kap. 500 til kap. 502.

Uspesifiserte rammeendringer

Samlede uspesifiserte rammekutt for sektoren er 5,6 mill. i 2020, økende til 33 mill. i 2023.

Spesifiserte rammeendringer

Kap. 502 reduseres med 0,6 mill. fra 2021 for konservering av fontener i Vigelandsparken. Kapittelet reduseres med 0,1 mill. i 2019 og 0,2 mill. fra 2020 grunnet forutsatt besparelse som følge av redusert konsulentbruk.

Kap. 504 styrkes med 190,4 mill. i 2020 og 135,4 mill. fra 2021 til økt nivå på drift, kapitalkostnader og FDV knyttet til nytt Munchmuseum i Bjørvika.

Kap. 505 styrkes med 26,6 mill. ekstra til drift av hovedbiblioteket, og 7 mill. til helårsvirkning for å opprettholde driften av lokalebibliotekene også etter åpning av hovedbiblioteket (tot. 14,5 mill., inkl. 7,5 mill. som ble lagt inn fra 2019) fra 2020. Inntektskrav fra utleie av hovedbiblioteket er 2,5 mill. i 2020 og 12,5 mill. fra 2021.

Kap. 508 styrkes med 93 mill. fra 2020 til husleie for det nye hovedbiblioteket. Midlene justeres og flyttes til kap. 505 i Tilleggsinnstillingen budsjett 2020.

Kap. 545 styrkes med 5 mill. til styrket FDV, med 0,6 mill. til vinterdrift av én kunstgressbane og 10 mill. til økt vedlikehold fra 2020. Det trekkes ut 3 mill. fra 2019-nivå til utredninger i 2020 og 2021, og 8 mill. fra 2022. Videre 33,4 mill. i 2020 økende til 67,2 mill. i 2023 til driftsfølggevirkninger og husleier, hovedsakelig for nye Jordal amfi og Korsvoll flerbrukshall. 2,5 mill. til lave priser for barn og unge ved badene flyttes fra engangstiltak til spesifisert varig rammeendring.

Kap. 548 reduseres med 21,8 mill. i 2020 og 27,8 mill. i 2021 og 2022 før kapittelet styrkes med 110,4 mill. fra 2022 til avsetning for husleie og drift av nye idrettsanlegg.

Tabell 11.3 Netto driftsbudsjett

						Beløp i mill.
Netto driftsbudsjett						Endring 2019 - 2020
	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	
500 Kulturtilskudd m.m. (KIF)	315,5	307,3	267,3	264,3	264,3	-8,2
501 Kultureiendommer (KIF)	36,3	25,7	20,3	18,9	18,3	-10,6
502 Kulturetaten (KIF)	133,4	139,0	134,0	134,7	129,3	5,5
503 Oslo kulturskole (KIF)	76,0	78,4	78,1	77,4	76,4	2,4
504 Munchmuseet (KIF)	142,5	343,5	287,3	285,3	283,7	201,0
505 Deichman bibliotek (KIF)	265,6	296,1	284,7	282,3	279,3	30,5
508 Avsetning husleier kulturbygg (KIF)	0,0	93,0	93,0	93,0	93,0	93,0
545 Idrett (KIF)	584,3	637,7	663,0	654,5	651,3	53,4
548 Avsetning husleier idrettsprosjekter (KIF)	62,2	25,9	75,5	75,5	158,1	-36,3
581 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn (KIF)	237,3	230,2	230,2	230,2	230,2	-7,2
590 Gravferdsetaten (KIF)	77,0	80,2	79,8	78,9	77,2	3,2
Sum Kultur, idrett og frivillighet (KIF)	1 930,1	2 256,9	2 213,2	2 195,0	2 261,1	326,8

Tabell 11.4 Brutto investeringsbudsjett

Beløp i mill.

Brutto investeringsbudsjett		Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
501	Kultureiendommer (KIF)	126,4	29,7	29,7	20,5
502	Kulturetaten (KIF)	47,5	45,4	48,9	37,2
504	Munchmuseet (KIF)	99,0	0,0	0,0	0,0
505	Deichman bibliotek (KIF)	1,5	1,5	1,5	0,0
545	Idrett (KIF)	75,1	59,0	57,0	7,0
581	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn (KIF)	21,4	21,4	21,3	20,0
590	Gravferdsetaten (KIF)	68,0	11,5	11,5	10,0
Sum	Kultur, idrett og frivillighet (KIF)	438,9	168,4	169,9	94,7

11.4 Kulturtilskudd m.m.

Tabell 11.5 Driftsbudsjettet for kap. 500

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
<i>500 Kulturtilskudd m.m. (KIF)</i>			
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	22 835	0	0
14 Overføringsutgifter	299 330	320 043	312 878
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	382	0	0
Sum utgifter	322 547	320 043	312 878
16 Salgsinntekter	-13 286	0	0
17 Refusjoner	-771	0	0
18 Overføringsinntekter	-4 903	-4 519	-5 537
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-382	0	0
Sum inntekter	-19 342	-4 519	-5 537
Netto utgifter	303 205	315 524	307 341

1 Ansvarsområde

Kapittelet omfatter tilskudd og andre overføringer til både det profesjonelle og frivillige kulturfeltet. Kapittelet administreres av Kulturetaten, som er kommunens faginstans på kulturfeltet.

2 Situasjonsbeskrivelse

Det ytes årlig driftstilskudd til kunst- og kulturaktivitet i Oslo, både for etablerte kunst- og kulturinstitusjoner, større kulturarrangement og festivaler. Det tildeles også tilskudd i løpet av året til kunst- og kulturtiltak, konserter, forestillinger og andre mindre tiltak, tilskudd til innovasjon innen kultur og kulturnæringer, frivilligsentraler, konsertstøtte til frivillige musikktiltak og tilskudd til kor, korps og orkestre, og barne- og ungdomsorganisasjoner mfl. Avsetningene omfatter videre kunst- og kulturstipend, kunst- og kulturpriser, kultur i barnehager, Den kulturelle spaserstokken, spillemidler til kulturbygg, ferieleirer i frivillig regi, sentralt ungdomsråd, musikkråd, tiltak fordelt av lokale ungdomsråd, ungdomsinformasjon, samt mediestøtte.

Antall søkere, nye søkere og total søknadssum for tilskuddsordningene har økt de siste årene. For den desidert største tilskuddsordningen; driftstilskuddene, har antall søkere økt fra 160 i 2018 til 191 for 2020. Det har videre vært en stor økning i totalt søknadsbeløp de siste fem årene, fra 203 mill. i 2016 til 362 mill. i 2020. Dette kan knyttes til byrådets satsing på kulturfeltet.

En detaljert fordeling av forslaget vil bli gitt i notat til bystyrets organer. Statens tildeling av spillemidler til kulturbygg er mer enn halvert fra 11,5 mill. i 2014 til 5,37 mill. i 2019. Dette rammer den kulturelle grunnmuren, som lokalbibliotek, lokale kulturhus og kulturbygg.

Tabell 11.6 Nøkkeltall for Kulturtilskudd m.m. (kap. 500)

Kulturtilskudd m.m.	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Driftstilskudd kultur - antall søkere	130	129	129	152	160
Driftstilskudd kultur - antall tildelinger	86	98	98	106	119
Løpende kunst- og kulturtiltak - antall søkere	232	265	357	327	374
Løpende kunst- og kulturtiltak - antall tildelinger	109	153	147	218	234
Kunst- og kulturstipend - antall søkere	178	137	200	167	222
Kunst- og kulturstipend - antall tildelinger	24	32	30	32	45
Innovasjon kultur og kulturnæringer - antall søkere	53	47	45	50	40
Innovasjon kultur og kulturnæringer - antall tildelinger	22	21	24	18	16
Antall deltakere ferieleiren Camp Hudøy	1 350	1 350	1 370	1 345	1 368
Deltakere hos andre leietakere på Hudøy	3 253	4 847	4 762	4 749	3 529
Antall overnattingsdøgn på Hudøy, totalt	25 140	29 959	31 094	32 440	27 127
Tilskudd friv. barne- og ungdomsorg., antall org.	49	48	49	38	36
Tilskudd kor, korps, orkestre - antall org./kor/korps/ork.	208	214	226	232	248
Tilskudd til kulturbygg (spillemidler), antall prosjekter	8	6	6	4	6
Den kulturelle spaserstokken, antall tilbud	12	21	38	38	46
Antall frivilligsentraler			31	32	32

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Som grunnlag for anvendelsen av midlene på kapittelet legges målene:

Mål 1 Oslo skal være en attraktiv kunst- og kulturby som er tilgjengelig for alle

Mål 2 Barn og unge skal tilbys gode kulturopplevelser og inspireres til egen kulturaktivitet

Mål 6 Det skal bli enklere å drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet i Oslo

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 4,9 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. 2 mill. til løpende, ordinære driftsoppgaver knyttet til frivillighetsfeltet er flyttet til kap. 502. Ut over dette er kapittelet redusert med 11,1 mill., inkludert bystyrets tillegg i budsjettbehandlingen for 2019.

5 Tilskuddsmidler

Tabell 11.7 Tilskuddsoversikt for Kulturtilskudd m.m. (kap. 500)

Beløp i 1000

Avsetningen gjelder	Vedtak 2018	Vedtak 2019	Forslag 2020
Driftstilskudd kunst og kultur, stipend mv. ¹⁾	130 649	145 264	139 221
Oslo Nye Teater	81 500	83 000	84 500
Løpende kunst- og kulturtiltak ²⁾	12 750	19 500	7 000
Innovasjon innen kultur og kulturnæring	3 000	3 000	1 500
Tilskudd til kulturbygg ³⁾	10 000	4 519	5 397
Konsertstøtte frivillige sang/musikktiltak	1 000	1 000	1 000
Frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner	10 300	10 400	10 400
Skolekor, korps, orkestre	10 900	11 000	11 000
Musikkorps jubileumsgave og Korpsmusikk for eldre	2 000	-	-
Ferieleirer frivillige, barn/unge	6 700	6 800	6 800
Sentralt ungdomsråd, musikkråd, ungd.org., Unginfo, mv.	7 600	8 250	8 250
Lokale ungdomsråd	2 500	2 500	2 500
Frivillighetsmelding, oppfølging ⁴⁾	4 000	4 000	2 000
Kultur til barnehagebarn, pilotprosjekt	-	3 000	3 000
Den kulturelle spaserstokken	4 000	4 000	4 000
Frivilligsentraler ⁵⁾	12 440	13 260	13 260
Mediestøtte i Oslo	-	3 000	3 000
Besøksgårder/aktivitetshus, byomfattende innhold	10 050	10 050	10 050
SUM	309 389	332 543	312 878

1) Beløp 2019 er inkl. endringer i justert budsjett.

2) Avsetning for Løpende tilskudd til kulturtiltak er inkludert kulturavsetning i Bilfritt Byliv i 2018 og 2019, på hhv 5,25 mill. og 12 mill. (i justert budsjett).

3) Budsjettall for kulturbygg er prognose for statlig tilskudd. Avsetningen for 2018 ble i tillegg styrket i revidert budsjett med 5,6 mill. kommunale midler. Prognose for 2020.

4) Av tidligere ramme på 4 mill. for oppfølging av Frivillighetsmeldingen, overføres 2 mill. til kap. 502 Kulturetaten, som driftsmidler til samme formål.

5) Statlig innsats overført til kommunen som del av ordinært rammetilskudd fra og med 2017. Nivået for kommunens budsjettering er imidlertid fortsatt definert i statsbudsjettet.

6 Verbale vedtak

Endring av revisjonsgrensen for tilskuddsordninger

For tilskudd på kr 100 000 eller mer kreves det i dag at tilskuddsmottakere skal levere revisorbekreftet regnskap, jf. Regler for tilskuddsforvaltningen – instruks om utforming av tilskuddsordninger i Oslo kommune vedtatt av Oslo bystyre 18.12.2002 sak 503, pkt. 9 første strekpunkt.

Revisjonsgrensen på kr 100 000 er lavere enn hos andre offentlige tilskuddsgivere det er naturlig å sammenligne seg med. Eksempelvis er revisjonsgrensene hos Kulturrådet og Kulturdepartementet henholdsvis kr 200 000 og kr 400 000. Den lave revisjonsgrensen bidrar til at begrensede tilskuddsmidler som primært er ment å anvendes til drift og utadrettet virksomhet må brukes på revisjon. Revisjonsgrensen har vært uendret siden vedtaket i 2002.

I tråd med målet om å forenkle Oslo kommunes tilskuddsordninger, heves revisjonsgrensen i Regler for tilskuddsforvaltningen – instruks om utforming av tilskuddsordninger i Oslo kommune, jf. pkt. 9 første strekpunkt til kr 200 000:

-Krav om revisorbekreftet regnskap og signerte rapporter for tilskudd på kr 200 000,- eller mer. For beløp under kr 200 000,- er det tilstrekkelig at leder av organisasjonen og en til undertegner regnskap og

rapporter. For bevilgninger over 1 mill. anbefales at det stilles krav om særattestasjon fra revisor på at midlene er brukt etter formålet.

11.5 Kultureiendommer

Tabell 11.8 Driftsbudsjettet for Kultureiendommer (kap. 501)

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
501 Kultureiendommer (KIF)			
10 Lønn og sosiale utgifter	8 841	8 597	8 906
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	50 382	47 172	43 531
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 493	7 500	0
14 Overføringsutgifter	-4 123	3 857	3 930
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	12 385	0	0
Sum utgifter	69 978	67 126	56 367
16 Salgsinntekter	-39 817	-27 474	-27 295
17 Refusjoner	-5 357	-1 032	-1 064
18 Overføringsinntekter	0	-2 331	-2 331
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-12 385	0	0
Sum inntekter	-57 558	-30 837	-30 690
Netto utgifter	12 420	36 289	25 677

1 Ansvarsområde

Kulturetaten forvalter kulturbygg, kulturminner og historiske gårdsanlegg. Etaten skal fremskaffe gode lokaler til ulike kunst- og kulturformål i Oslo og har ansvaret for tildeling av atelier og produksjonslokaler innen kunst- og kulturfeltet. Etaten forvalter 45 kultureiendommer med 95 bygninger, har forvaltningsansvar for Middelalderbeltet med store kulturminneareal, ansvar for drift og vedlikehold av Oslos ruiner og følger opp feriekolonien på Hudøy med 64 ulike bygninger. I tillegg har etaten brukslånsavtaler for seks eiendommer med andre kommunale virksomheter for temporær utleie til kunst- og kulturformål, primært til atelier.

2 Situasjonsbeskrivelse

Kultureiendommene er en del av Oslos kulturelle infrastruktur og er kulturhistoriske eiendommer. Disse tilbys til subsidiert leie til kunstnere og kulturinstitusjoner. I tillegg er feriekolonien Hudøy på Tjøme en kultureiendom. Det er utarbeidet driftsplaner og gjennomført tilstandskartlegging for alle kultureiendommer. Disse danner grunnlag for vedlikeholdsplaner for den enkelte eiendom. Som følge av eiendommenes karakter og historiske status, er vedlikeholdsetterslepet betydelig for deler av bygningsmassen.

Det knytter seg rehabiliteringsbehov til blant annet sentrale eiendommer som Toftes gate 69; Grünerløkka lufthavn, Frogner hovedgård, Kirkeristen, deler av Frysja kunstsenter som rommer et stort antall av kommunens atelier og arbeidslokaler, samt Lokomotivverkstedet i Bispegata 16. Det er i tidligere budsjett bevilget midler til rehabilitering av Toftes gate 69 og Frogner hovedgård. Frogner hovedgård er en stor eiendom med potensial for videreutvikling. Det er nødvendig å gjennomføre rehabiliteringstiltak som sikrer tak, fasade, grunn, vinduer og elektrisk anlegg. Det er innarbeidet 34 mill. til rehabilitering av gården i økonomiplanperioden 2019-2022.

Produksjonslokaler som leies ut til subsidierte leiepriser er et viktig kulturpolitisk virkemiddel for kunstnernes arbeidsvilkår, jf. *Kunstbyen – Oslo kommunes kunstplan* hvor et av hovedmålene er at Oslo

skal ha gode vilkår for kunstproduksjon og visningssteder. Behovet for flere slike lokaler er stort, både permanente og temporære. Byrådet ønsker derfor at kunstnere skal kunne leie tomme lokaler i kommunens eiendomsportefølje temporært. Fra høsten 2018 ble derfor antallet atelier økt med 158 som følge av temporær utleie av tomme kommunale lokaler i Myntgata 2 og i Ila pensjonat.

Kulturetaten arbeider også med viktige utviklingsprosesser bl.a. i Middelalderbyen, Kvadraturen og for ulike Aker-gårder.

Bane Nor har som en del av reguleringsplanarbeidet for Follobaneutbyggingen gjennomført en landskapsplan for Middelalderparken. Plan- og bygningsetaten, Byantikvaren og Kulturetaten har deltatt i planarbeidet. Lokomotivverkstedet og Mariakirken er blitt en «hovedattraksjon» i de framlagte konseptene. Utviklingsplanen for Middelalderbeltet og landskapsplanen legger grunnlag for en vesentlig oppgradering av området. Bane Nor forventes i hovedsak å gjennomføre større tiltak i Middelalderparken og Ladegårdshagen. Forhandlinger om erstatninger og grunnnerverv pågår. Kulturetaten vil i samarbeid med Bymiljøetaten utarbeide et forprosjekt for tiltak i Middelalderparken.

Tabell 11.9 Nøkkeltall for Kultureiendommer (kap. 501)

Kultureiendommer	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Antall kultureiendommer	43	44	45	45	45
Antall bygninger 1)	78	82	83	83	95
Antall leieobjekt 2 og 3)	242	236	240	240	395
- herav atelier 3)	229	223	223	223	378
- herav antall boliger	7	7	7	7	7
- herav antall fellesverksted	3	3	3	3	3
- herav antall gallerier/visningssteder	7	7	7	7	7
Hudøy leir – ant. ukesbesøkende barn	425	425	425	425	425
Kultureiendommer bebygd areal m ²	74 150	72 474	73 124	73 124	80 286
- herav andel kulturlokaler (%)	34 %	32 %	32 %	32 %	37 %
- herav andel atelier (%)	45 %	46 %	46 %	46 %	46 %
- herav andel museum (%)	22 %	22 %	22 %	22 %	17 %
Kulturminneareal, park og ruiner m ²	109 922	109 922	109 922	109 922	111 244

1) I forbindelse med innføring av nytt eiendomssystem i etaten er det fra 2018 gjort endringer knyttet til inndeling av eiendommer og bygninger. Det er ingen reelle endringer, men inndelingen samsvarer nå med Oslo Forsikrings eiendomsliste. Bygninger som leies temporært er ikke medtatt.

2) Enkelte objekt, f.eks. Frogner hovedgård og Rådhusgata 7 består av mange objekt som rommer ulike aktiviteter, men har kun en leietaker. Fra 2015 er flere mindre objekt slått sammen til større. Endring fra 2015 pga. annen inndeling av objekter. Temporære lokaler er inkludert i tallene.

3) Enkelte bygg leies ut til én aktør som disponerer atelierene/lokalene for flere kunstnere, for eksempel Hekkveien 5 og Grünerløkka lufthavn. Temporære lokaler er inkludert i tallene.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål, tiltak og resultatindikatorer for kapittelet:

Mål 1 Oslo skal være en attraktiv kunst- og kulturby som er tilgjengelig for alle

Mål 3 Oslo kommunes kunstsamlinger, kultureiendommer, historie og kilder skal forvaltes og formidles på en god måte

Mål 6 Det skal bli enklere å drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet i Oslo

Tiltak 1

Videreføre rehabiliteringen av Toftes gate 69; Grünerløkka lufthavn.

Tiltak 2

Videreføre rehabiliteringen av Frogner hovedgård (leietaker: Oslo Museum, Bymuseet).

Tiltak 3

Videreføre temporær utleie av atelierer og arbeidslokaler i Ila pensjonat og Myntgata 2.

Tabell 11.10 Resultatindikatorer for Kultureiendommer (kap. 501)

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall leietakere av kunstneratelier og -verksted i kultureiendommene 1)	274	274	443	445
Antall leietakere av kultureiendommer som ikke benyttes som atelier eller verksted 2)	81	81	81	81
Antall tomme kommunale bygg/eiendommer for øvrig midlertidig utleid til kultur/ kulturnæring	4	4	6	6

1) Enkelte eiendommer faktureres samlet, uavhengig av antall brukere. Estimert for hvor mange brukere utleieforholdene omfatter. Fra og med høsten 2018 er det lagt til temporær utleie av 158 atelier og produksjonslokaler i Ila pensjonat (88 stk.) og i Myntgata 2 (70 stk.)

2) Eksempelvis Frogner hovedgård som leies ut til Oslo Museum og flere Akergårder som benyttes til ulike kulturaktiviteter

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,7 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Det er innarbeidet 6,3 mill. til subsidiert husleie for leietakerne i Ila hybelhus og Myntgata 2. Det er innarbeidet generell rammereduksjon på 0,1 mill.

Tabell 11.11 Øremerkede kommunale midler på Kultureiendommer (kap. 501)

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp i 1000 kroner
35010002	Konservering av middelalderruiner	4 100

Avsetningen til ruinkonservering utgjør 4,1 mill., hvorav 2,05 mill. dekkes av Riksantikvaren. Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet. Midlene forutsettes brukt i 2020 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke anvendes fullt ut, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

5 Investeringer

Tabell 11.12 Investeringsbudsjettet for Kultureiendommer (kap. 501)

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
501	Kultureiendommer (KIF)			
01	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	27 579	91 450	126 400
04	Overføringsutgifter	6 705	0	0
	Sum utgifter	34 284	91 450	126 400
07	Refusjoner	-6 705	-18 290	-8 780
	Sum inntekter	-6 705	-18 290	-8 780
	Netto utgifter	27 579	73 160	117 620

Tabell 11.13 Investeringsoversikt for Kultureiendommer (kap. 501)

Kultureiendommer (KIF)		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnummer og navn:									
106021	Hudøy, rehabilitering av bygninger			4 000	4 000	4 000	4 000		Løpende
107002	Kultureiendommer - rehabiliteringsrammer			10 000	10 000	10 000	10 000		Løpende
113044	Middelalderbeltet - utviklingsplan			6 500	6 500	6 500	6 500		Løpende
117025	Grünerløkka lufthavn, Toftes gt 69	147 000	56 250	90 750	0	0	0	0	1/17 - 4/20
118017	Brannsikring Kirkeristen, Dronningens gate 27	18 000	12 000	6 000	0	0	0	0	1/18 - 4/20
119021	Rehabilitering av Frogner hovedgård	34 000	6 500	9 150	9 150	9 200	0	0	1/19 - 4/22
	Sum investeringsutgifter			126 400	29 650	29 700	20 500		
106021	Hudøy, rehabilitering av bygninger	Investeringsmoms		-800	-800	-800	-800		
107002	Kultureiendommer - rehabiliteringsrammer	Investeringsmoms		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000		
113044	Middelalderbeltet - utviklingsplan	Investeringsmoms		-1 300	-1 300	-1 300	-1 300		
117025	Grünerløkka lufthavn, Toftes gt 69	Investeringsmoms		-1 650	0	0	0		
118017	Brannsikring Kirkeristen, Dronningens gate 27	Investeringsmoms		-1 200	0	0	0		
119021	Rehabilitering av Frogner hovedgård	Investeringsmoms		-1 830	-1 830	-1 830	0		
	Sum kapittel finansiering			-8 780	-5 930	-5 930	-4 100		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			117 620	23 720	23 770	16 400		

Hudøy - rehabilitering av bygninger

For rehabilitering og utvikling av skjøtselsplan inneholder budsjettet et løpende prosjekt på 4 mill. fra 2020. Tiltakene gjennomføres i enighet med Stiftelsen Hudøy.

Kultureiendommer – rehabilitering og brannsikring

Kultureiendommene har regulert leienivå, med en fastsatt subsidiefaktor. Utgifter til rehabilitering utover løpende vedlikehold dekkes derfor i mindre grad inn gjennom husleie. Byrådet doubler denne løpende rehabiliteringspotten fra 5 til 10 mill. årlig fra og med 2020. Prioriterte tiltak innen denne avsetningen er brannsikring, tak-, vindu- og fasaderehabilitering og el-sanering, blant annet for fredede og bevaringsverdige eiendommer som Frysja kunstsenter, Kuseboligen, og eiendommer i Kvadraturen; Garmannsgården, Rådmannsgården og Anatomibygget.

Brannsikring Kirkeristen

Til Kirkeristen er det avsatt 6 mill. til brannsikring i 2020.

Middelalderbeltet - utviklingsplan

Dette er et prosjekt for tiltak i utviklingsplanen for Middelalderbeltet på 6,5 mill. årlig. Prosjektet har løpt siden 2014 og er videreført ut økonomiplanperioden.

Grünerløkka lufthavn, Toftes gate 69 - rehabilitering

Grünerløkka lufthavn totalrehabiliteres. Vedtatt budsjettramme for rehabiliteringsprosjektet er 147 mill. og rehabiliteringen fortsetter i 2020.

Rehabilitering av Frogner hovedgård

Frogner hovedgård er en av de største og eldste gårdene i Oslo. Leietaker er Oslo Museum, Bymuseet. Vedtatt budsjettramme er 34 mill. til rehabiliteringsarbeider, hvorav 9,15 mill. ligger inne i 2020 og 2021 og 9,2 mill. i 2022.

11.6 Kulturetaten

Tabell 11.14 Driftsbudsjettet for Kulturetaten (kap. 502)

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
502 Kulturetaten (KIF)			
10 Lønn og sosiale utgifter	102 842	111 659	119 192
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	90 639	46 648	45 363
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	10 902	16 929	17 500
14 Overføringsutgifter	7 115	943	961
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	23 121	0	0
Sum utgifter	234 620	176 179	183 016
16 Salgsinntekter	-58 628	-20 851	-21 496
17 Refusjoner	-12 074	-13 745	-14 171
18 Overføringsinntekter	-1 150	-8 145	-8 397
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-23 121	0	0
Sum inntekter	-94 972	-42 741	-44 064
Netto utgifter	139 647	133 438	138 952

1 Ansvarsområde

Kapittel 502 Kulturetaten omfatter Vigeland-museet med skulpturene i Vigelandsparken, Byarkivet, Oslo kommunes kunstsamling og kunstordning, Popsenteret, Øvingshotellet og Oslo ladegård. Etatens sentrale stabs- og støttefunksjoner, og nyopprettet arrangementsenhet inngår også i dette kapitlet. Foruten Vigeland-museets samling, forvalter Kulturetaten også all annen kunst i Oslo kommunes eie, bortsett fra samlingene omfattet av kap. 504 Munchmuseet. Kulturetaten er også ansvarlig for virksomhet beskrevet under kap. 500 Kulturtilskudd m.m., kap. 501 Kultureiendommer og kap. 503 Oslo kulturskole. Fra 2017 har Kulturetaten også hatt et operativt ansvar for deler av frivillighetsfeltet.

2 Situasjonsbeskrivelse

Kulturetaten har en viktig rolle i å bidra til at kommunens virkemiddelapparat for kunst- og kulturfeltet er tilpasset en by i vekst. Staten skal bidra i kulturutviklingen i Oslo, herunder kulturell infrastruktur hvor det er stadig større behov. Med kulturell infrastruktur menes blant annet bibliotek, øvingslokaler, kulturstasjoner, atelier og produksjonslokaler for kunstnere, visningssteder, undervisningslokaler til kulturskolen og kulturelle møteplasser. Kulturetaten bidrar inn i planprosesser i kommunen.

Oslo kommune har en omfattende kunstsamling, og store deler av den er tilgjengelig i det offentlige rom. Kommunens kunstordning gir muligheter for kunstproduksjon både til nybygg, uterom, innkjøp av ny kunst til samlingen og temporære kunstprosjekt. Gjennom ordningen er det mange kunstnere som engasjeres i løpet av et år. Som del av Oslo kommunes kunstsatsing gjennom kunstordningen ble det i 2019 etablert en kunstbiennale; osloBIENNALEN, med både lokal, nasjonal og internasjonal orientering. Biennalen videreføres i 2020. Biennalen skal gjennomføres i Oslos offentlige rom og med et aktivt formidlingsprogram til ulike målgrupper. Som del av satsingen på kunst er Vigelandjubileet gjennomført i 2019.

Byrådet ønsker å tilrettelegge for mer gatekunst i Oslo i tråd med Handlingsplanen for gatekunst 2016-2020.

Virksomheten til Byarkivet preges i stor grad av implementeringen av nytt sak- og arkivsystem i kommunen. Byarkivet yter dokumentsentertjenester for enkelte av kommunens virksomheter, og har behov for større magasinkapasitet. Det pågår utredning av fremtidige lokaler for Byarkivet.

Popsenteret, Øvingshotellet og Schous kulturstasjon er lokalisert i Schous kulturbryggeri. Byrådet ønsker å legge til rette for utvikling av kulturbryggeriet gjennom å utvikle samarbeidet og utnytte potensialet i samspillet mellom Kulturskolen, Øvingshotellet og Popsenteret. Popsenterets virksomhet flytter tyngdepunkt fra museum og samlingsforvaltning mer i retning av formidling og arrangement.

Rommen scene- og kultursenter har vært driftet av Bydel Stovner siden åpningen høsten 2010. I tillegg til en scene, omfatter kultursenteret også musikkavdeling og dansesal. Kultursenteret benyttes både av lokalt kulturliv og profesjonelle aktører. Nylig har bydelen inngått et samarbeid med Det Norske Teatret om bruken av scenen. I 2019 er bl.a. urpremieren på stykket *Tante Ulrikkes vei* satt opp her. Rommen scene- og kultursenter er blitt et viktig tilskudd til Oslos kulturelle infrastruktur og er blitt et kultursenter for hele Groruddalen. For å videreutvikle tilbudet, overføres driften til Kulturetaten fra og med 2020.

Kulturetaten har et operativt ansvar for deler av frivillighetsfeltet, særlig knyttet til hovedsatsing om økt tilgang for frivillige i kommunale lokaler og utvikling av en organisasjonsmodell for håndtering av utlån av ulike lokaler i Oslo. Dette gjøres i samarbeid med en rekke aktører, som Utdanningsetaten og Undervisningsbygg KF.

Tabell 11.15 Nøkkeltall for Kulturetaten (kap. 502)

Kulturetaten	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
<i>Byarkivet:</i>					
Oppbevart arkiv i hyllemeter *	21 689	21 145	22 100	22 423	22 533
Tilvekst papirarkiv, i hyllemeter	189	350	157	1 023	369
Skriftlige forespørsler	1 700	2 702	2 630	2 459	2 292
Oslo-bilder (Byarkivet), antall besøk	249 611	308 488	270 565	305 572	260 406
<i>Popsenteret:</i>					
Gj.sn. antall åpningstimer per uke	48	48	48	46	46
Antall klassebesøk per år	-	167	186	200	209
<i>Øvingshotellet:</i>					
Gjennomsnittlig åpningstimer per uke	72	71	72	72	72
Antall brukte øvingstimer	41 310	40 809	46 729	50 474	52 548
Antall brukere	6 972	8 359	9 849	11 399	11 882
<i>Vigeland-museet:</i>					
Gjennomsnittlig åpningstimer per uke	30	30	30	30	30
Antall utstillinger per år	5	5	4	3	3
Arrangement barn og unge	3	8	3	10	2
<i>Kunstordningen:</i>					
Antall kunstprosjekt ferdigstilt	13	17	17	19	10
Antall kunstprosjekt under arbeid	31	36	30	30	43

* Deler av arkivet avhendes/kasseres hvert år. Mengden arkivert material er derfor ikke summen av fjorårets mengde pluss tilvekst.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål, tiltak og resultatindikatorer for kapittelet:

Mål 1 Oslo skal være en attraktiv kunst- og kulturby som er tilgjengelig alle

Mål 2 Barn og unge skal tilbys gode kulturopplevelser og inspireres til egen kulturaktivitet

Mål 3 Oslo kommunes kunstsamlinger, kultureiendommer, historie og kilder skal forvaltes og formidles på en god måte

Mål 6 Det skal bli enklere å drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet i Oslo

Tiltak 1

Videreføre osloBIENNALEN i 2020 med kunstprosjekter i offentlige rom.

Tiltak 2

Kommunens arrangementsenhet skal koordinere og legge til rette for arrangører i Oslo.

Tiltak 3

Tilrettelegge for frivillig aktivitet blant annet gjennom å gjøre kommunale lokaler mer tilgjengelige.

Tiltak 4

Videreutvikle Schous kulturbryggeri og samarbeidet mellom Oslo kulturskole, Popsenteret og Øvingshotellet.

Tiltak 5

Videreutvikle driften av Rommen scene- og kultursenter som en sentral kulturarena for Groruddalen.

Tiltak 6

Sikre en god forvaltning av kommunens kunstsamling.

Tabell 11.16 Resultatindikatorer for Kulturoffisene (kap. 502)

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Vigeland-museet, antall besøk	30 000	28 337	50 000	35 000
Popsenteret, antall besøk	55 221	61 906	60 000	62 000
Øvingshotellet, antall besøk	102 110	107 979	105 000	110 000
Byarkivet, antall besøk	4 137	4 305	3 500	4 000
Ladegårdsarrangement, deltakere 1)	4 598	7 685	6 000	7 000
Antall deltagende barn og unge på arrangement ved Popsenteret	7 825	7 685	7 800	8 000
Ant. delt. klassebesøk (Popsenteret)	5 925	5 918	6 500	6 500
Ant. delt. klassebesøk (Vigeland-museet)	1 768	1 459	3 000	2 000
Ant. delt. klassebesøk (Ladegården) 1)	2 422	2 830	1 200	1 500

1) Tidligere års måltall for antall deltagere på ladegårdsarrangement omfattet både voksne og klassebesøk samlet. Fra 2017 rapporteres klassebesøkene separat. I måltall for totalt besøk ble klassebesøkene for 2018 feilaktig ikke trukket ut av måltallet for besøkende på ladegårdsarrangementene. Fra 2019 er dette rettet opp.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 6,0 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 1,4 mill. høyere enn i 2019. 4 mill. til midlertidig driftsøkning til Popsenteret og 3,2 mill. til Vigelandjubileum i 2019 går ut av kapittelramma, mens 2 mill. knyttet til løpende, ordinære driftsoppgaver knyttet til frivillighetsfeltet er flyttet til kapittelet fra kap. 500. Kapittelet er styrket med 4 mill. til drift av Rommen scene. Driftsavsetningen for kunstordningen utgjør 15,7 mill. i 2020. Vi viser til omtale av kunstordningen under neste punkt, *investeringer*. Det er innarbeidet generell rammereduksjon på 0,4 mill.

5 Investeringer

Tabell 11.17 Investeringsbudsjettet for Kulturretaten (kap. 502)

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
502 Kulturretaten (KIF)			
00 Lønn og sosiale utgifter	3 342	0	0
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	21 981	44 000	47 500
04 Overføringsutgifter	702	0	0
Sum utgifter	26 026	44 000	47 500
07 Refusjoner	-718	-100	-100
Sum inntekter	-718	-100	-100
Netto utgifter	25 307	43 900	47 400

Tabell 11.18 Investeringsoversikt for Kulturretaten (kap. 502)

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Kulturretaten (KIF)									
Prosjektnummer og navn:									
119022	Rehabilitering av installasjoner ved ØH	2 000	500	500	500	500	0	0	1/19 - 4/22
119040	Kunstnerisk utsmykking			47 000	44 900	48 400	37 200		Løpende
	Sum investeringsutgifter			47 500	45 400	48 900	37 200		
119022	Rehabilitering av installasjoner ved Øvingshotellet	Investeringsmoms							
				-100	-100	-100	0		
	Sum kapittel finansiering			-100	-100	-100	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			47 400	45 300	48 800	37 200		

Kunst i offentlige bygg og uterom i Oslo

Kunstordningen for utsmykking av kommunale bygg og uterom innebærer at 0,5 prosent av kommunens samlede investeringsbudsjett, unntatt avgiftsfinansierte investeringer i VAR-sektoren og Oslo Havn KF, avsettes til kunstprosjekt i 2020. Avsetningen er et løpende prosjekt som skal benyttes til både temporære og permanente prosjekter i uterom, skoler, barnehager, sykehjem mv. Ordningen administreres av Kulturretaten etter fastsatt regelverk. Ordningen utgjør 47 mill. på investering og 15,7 mill. på drift i 2020.

11.7 Oslo kulturskole

Tabell 11.19 Driftsbudsjett for Oslo kulturskole

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
503 Oslo kulturskole (KIF)			
10 Lønn og sosiale utgifter	92 304	75 979	78 714
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	13 814	24 774	25 216
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	179	648	670
14 Overføringsutgifter	825	1 379	1 405
Sum utgifter	107 123	102 780	106 005
16 Salgsinntekter	-28 972	-21 035	-21 687
17 Refusjoner	-4 652	-5 711	-5 888
Sum inntekter	-33 625	-26 746	-27 575
Netto utgifter	73 498	76 034	78 430

1 Ansvarsområde

Kulturskolen er kommunens ressurscenter for opplæring i musikk og andre kunstfag rettet mot barn og unge. Kulturskolen skal, alene eller i samarbeid med andre profesjonelle aktører og det frivillige musikklivet, gi flest mulig barn og unge et godt undervisningstilbud innen ulike kunstfag. Elever med særlige evner skal gis mulighet til å utvikle sitt talent. Undervisningen ved Oslo kulturskole er hjemlet i opplæringsloven.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo kulturskole underviser i nærmere 200 ulike disipliner innenfor kunstfagene dans, teater, musikk og visuelle kunstfag. Det er etablert egne talenttilbud innenfor musikk, dans og teater. Kulturskolen har også ansvar for å støtte opp under kor, korps og orkestre i byen. Over 50 ulike lag og foreninger kjøper dirigent- og instruktørtjenester til sine aktiviteter.

Undervisningen ved kulturskolen foregår på 84 undervisningssteder. Det er etablert 8 kulturstasjoner: på Fernanda Nissen, Grønland, Manglerud (foreløpig nedlagt i påvente av nytt bygg), Marientlyst, Ris, Schous, Rommen skole og kultursenter, og Tøyen. I tillegg gis opplæring på 58 skoler og 15 andre undervisningssteder.

Resultatet for 2018 viser at kulturskolen gir et tilbud til 7 395 elever som disponerer totalt 8 519 elevplasser. Fra 2017 til 2018 økte både antall elevplasser og antall elever med ca. 500. Høsten 2018 var ventelisten 2 150 elevplasser, noe som var en reduksjon på ca. en tredel i forhold til 2017.

Kulturskolen har mange søkere, men samtidig en av de laveste dekningsgradene i landet. Kun 5,4 prosent av alle barn og unge i Oslo under 20 år deltar i kommunens kulturskole. Blant barn i grunnskolealder (6-16 år) deltar ca. 9 % av elevene i kulturskolen.

Bystyret vedtok i sak 130 av 12.06.2019 *Sak om Oslo kulturskole*. Saken peker på satsningsområder og ambisjoner for kulturskolen. I 2020 videreføres et pilotprosjekt på 12 skoler med gratis kulturskoletilbud i Aktivitetsskolen. Pilotprosjektet varer ut 2021.

Popsenteret, Øvingshotellet og Schous kulturstasjon er lokalisert i Schous kulturbryggeri. Byrådet ønsker å videreutvikle kulturbryggeriet gjennom å styrke samarbeidet mellom Kulturskolen, Øvingshotellet og Popsenteret.

Tabell 11.20 Nøkkeltall for Oslo kulturskole (kap. 503)

Oslo kulturskole:	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Antall elever totalt	7 599	7 833	7 108	6 892	7 395
Antall elever i grunnskolealder	6 733	6 958	6 198	5 968	6 427
Antall elevplasser på venteliste	3 207	2 199	3 233	3 159	2 150
Antall elever på venteliste	2 401	1 697	2 358	2 237	1 592
Ant. elever i gr.skolealder på venteliste	1 839	1 286	1 876	1 779	1 302

* En elev kan ha flere elevplasser ved for eksempel motta undervisning i både dans og piano

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål, tiltak og resultatindikatorer for kapittelet:

Mål 1 Oslo skal være en attraktiv kunst- og kulturby som er tilgjengelig for alle

Mål 2 Barn og unge skal tilbys gode kulturopplevelser og inspireres til egen kulturaktivitet

Mål 6 Det skal bli enklere å drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet i Oslo

Tiltak 1

Videreføre pilotprosjekt med kulturskoletilbud i Aktivitetsskolen. Prosjektet omfatter 12 skoler og varer ut 2021.

Tiltak 2

Etablere samarbeidsavtaler med aktuelle utøvende kunstarenaer og utdanningsinstitusjoner innenfor kunstfeltet.

Tiltak 3

Videreutvikle Schous kulturstasjon som en del av Schous kulturbryggeri i samarbeid med Popsenteret og Øvingshotellet.

Tabell 11.21 Resultatindikatorer for Oslo kulturskole (kap. 503)

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall elevplasser	8 105	8 519	9 500	9 500

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 2,7 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Det er innarbeidet generell rammereduksjon på 0,3 mill. 1,25 mill. er øremerket Torshovkorpset.

11.8 Munchmuseet

Tabell 11.22 Driftsbudsjett for Munchmuseet

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
504 Munchmuseet (KIF)			
10 Lønn og sosiale utgifter	69 363	80 664	84 092
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	54 050	71 627	72 695
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	10 062	11 152	208 329
14 Overføringsutgifter	24	0	0
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	129	0	0
Sum utgifter	133 627	163 443	365 116
16 Salgsinntekter	-32 281	-19 552	-20 158
17 Refusjoner	-1 743	-1 436	-1 481
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-129	0	0
Sum inntekter	-34 152	-20 988	-21 639
Netto utgifter	99 475	142 455	343 477

1 Ansvarsområde

Munchmuseet forvalter en av Norges viktigste kunstsamlinger, en samling som inneholder mer enn 28 000 kunstverk, fordelt på 1 100 malerier, 6 800 tegninger og skisser (inkludert 224 skisse- og notatbøker), 18 200 grafiske blad og 13 skulpturer. I tillegg forvalter museet Edvard Munchs originale fotografier, hans trykkplater og litografiske steiner, mer enn 10 000 tekster og brev, samt et mangfold av personlige effekter og annen arkivalia. Tilsammen utgjør samlingene om lag 45 000 museumsobjekter. Etaten forvalter også samlinger med kunst donert av Rolf E. Stenersen, Amaldus Nielsen og Ludvig O. Ravensberg. Dette utgjør nærmere 900 kunstverk hvorav cirka 600 malerier.

Etaten har ansvar for å forvalte samlingene i Munchmuseet på en best mulig måte gjennom bevaring, forskning og formidling. Samlingene representerer en stor kunstnerisk, museal og økonomisk verdi for Oslo. Edvard Munchs kunst regnes som Norges viktigste bidrag til den internasjonale kunsthistorien. Nytt Munchmuseum åpner sommeren 2020.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo kommune har et viktig ansvar i å forvalte arven etter Edvard Munch på best mulig måte. Munchmuseet tiltrekker seg stadig et nytt publikum, samtidig som museet når bredere ut også blant byens hjemmepublikum. Munchmuseet skal styrke interessen for og kunnskapen om Edvard Munch og hans kunstnerskap lokalt, nasjonalt og internasjonalt gjennom bevaring, forskning og formidling. Museet skal være synlig og relevant i samfunnet og kunstlivet gjennom en sterk satsning på utstillinger basert på Munchs kunst, modernisme og samtidskunst. Munchmuseet skal produsere et attraktivt program til barn og unge som skal tilby deltagelse, egenproduksjon og opplevelse av kunst. Museet har satset på moderne formidling, et program med attraktive utstillinger av egne samlinger, og samarbeids-, inn- og utlånsutstillinger av modernisme og samtidskunst. I tillegg til utstillinger på museet har prosjektet *Munch i Bevegelse* i samarbeid med Kunsthall Oslo i Bjørvika, vært et selvstendig program til og med 2019 som blant annet formidlet utvalg fra Stenersensamlingen. Munchmuseet har gjennom prosjektet ønsket å skape engasjement, tilstedeværelse og forventning i Bjørvika før åpningen av det nye museet.

Det nye Munchmuseet åpner i 2020 og vil ha nærmere 5 000 kvadratmeter utstillingsarealer. Museet vil på en av byens aller beste tomter og med hensiktsmessige romløsninger bli verdig den viktige oppgaven det er å huse Edvard Munchs testamentariske gave til Oslo. Det er lagt inn driftsfølggevirkninger for det nye museet i 2020, men driftsbudsjettet i 2020 er høyere enn i normalår, siden dette er et år med drift av både det gamle og det nye museet.

Munchmuseet har hatt stor suksess de siste årene med utstillinger som har vist Edvard Munchs kunst i nye sammenhenger, eksempelvis kombinert med andre kunstnerskap. Utstillinger som dette har også skapt en velkommen debatt og et offentlig engasjement knyttet til Munchmuseets fremtidige profil og rolle i norsk samfunns- og kunstliv. Sommerutstillingen i 2019 – «EXIT!» – var også en stor suksess. Denne siste store utstillingen i lokalene på Tøyen oppsummerte hele museets historie. «Alt det vi eier», som viser verk fra alle samlingene museet forvalter og gir et innblikk i museets konserveringsarbeid, står til Munchmuseet på Tøyen stenger på vårparten 2020.

Museet har en rekke samarbeid om utstillinger internasjonalt, og i 2019 har Munchs verk vært utstilt bl.a. i Moskva, Saudi-Arabia og London. Munchmuseet er til stede ved bokmessen i Frankfurt i 2019, når Norge er hovedland på messen. Museet benytter også alternative visningssteder, som eksempelvis Oslo lufthavn Gardermoen til å vise frem enkelte Munchverk. I det nye museet skal det vises mer av Munchs kunst, men også Munch satt inn i nye kontekster. Samarbeid med andre museer om utstillinger og gjensidige byttelån av kunst kan bidra til å skape et utstillingsprogram som kan bli av de beste i Europa. Museet vil også bidra til å løfte frem norske kunstnere og skape muligheter for unge kunstnere.

Tabell 11.23 Nøkkeltall for Munchmuseet

Munchmuseet	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Totalt antall deltagere "Munch i bevegelse"	0	0	7 670	12 942	12 237
Antall følgere på sosiale medier	280 600	344 043	375 870	391 735	407 614
Antall arrangement	33	43	56	66	57

3 Mål og resultatindikatorer

Mål, tiltak og resultatindikatorer for kapittelet:

Mål 1 Oslo skal være en attraktiv kunst- og kulturby som er tilgjengelig for alle

Mål 2 Barn og unge skal tilbys gode kulturopplevelser og inspireres til egen kulturaktivitet

Mål 3 Oslo kommunes kunstsamlinger, kultureiendommer, historie og kilder skal forvaltes og formidles på en god måte

Tiltak 1

Åpne Munchmuseet i Bjørvika.

Tabell 11.24 Resultatindikatorer for Munchmuseet

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall besøkende*	204 489	170 385	105 000	350 000
Antall barn og unge som besøker museet	20 262	20 501	16 000	25 000

* Den budsjetterte nedgangen i besøk i 2019 har bakgrunn i at utstillingsarealene fom. høsten 2019 er redusert vesentlig i forbindelse med flytting til nytt museum.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 11,7 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,5 mill. høyere enn i 2019. Det er innarbeidet generell rammereduksjon på 1,0 mill. Ut over dette er kapittelet styrket med 190,4 mill. knyttet til driftsfølger for det nye museumsbygget i Bjørvika.

5 Investeringer

Tabell 11.25 Investeringsbudsjettet for Munchmuseet

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
504	Munchmuseet (KIF)			
01	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	1 353	28 750	99 025
	Sum utgifter	1 353	28 750	99 025
07	Refusjoner	0	-5 750	-15 125
	Sum inntekter	0	-5 750	-15 125
	Netto utgifter	1 353	23 000	83 900

Tabell 11.26 Investeringsoversikt for Munchmuseet

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Munchmuseet (KIF)									
Prosjektnummer og navn:									
118018	Applikasjonsprosjektet	75 625	3 000	72 625	0	0	0	0	1/17 - 4/20
119039	Belysning og inventar	26 400	0	26 400	0	0	0	0	1/20 - 4/20
	Sum investeringsutgifter			99 025	0	0	0		
118018	Applikasjonsprosjektet	Investeringsmoms		-15 125	0	0	0		
	Sum kapittel finansiering			-15 125	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			83 900	0	0	0		

Prosjekt 118018 Applikasjonsprosjektet

Applikasjonsprosjektet for det nye Munchmuseet skal levere de bygg-uavhengige IKT-applikasjonene i museet. Disse skal sørge for god formidling av kunsten, øke kjennskapen til og bruken av museet, og sørge for gode og stabile IKT-system for de ansatte.

11.9 Deichman bibliotek

Tabell 11.27 Driftsbudsjettet for Deichman bibliotek (kap. 505)

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
505	Deichman bibliotek (KIF)			
10	Lønn og sosiale utgifter	174 015	171 101	179 037
11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	93 369	103 396	126 174
13	Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	10 704	11 097	11 471
14	Overføringsutgifter	11 119	0	0
	Sum utgifter	289 206	285 594	316 682
16	Salgsinntekter	-22 975	-19 552	-20 159
17	Refusjoner	-17 535	-411	-424
18	Overføringsinntekter	-12 538	0	0
	Sum inntekter	-53 048	-19 963	-20 583
	Netto utgifter	236 158	265 631	296 099

1 Ansvarsområde

Deichman bibliotek er byens folkebibliotek og er Oslos best besøkte kulturinstitusjon. Deichman bibliotek består av et hovedbibliotek, 14 lokalbibliotek, 4 kombinasjonsbibliotek (ligger i tilknytning til skoler) og et eget lokalbibliotek for barn og ungdom, Biblo Tøyen. Deichman bibliotek driver også spesialavdelingene Deichman OUS Rikshospitalet, Deichman Oslo fengsel og Deichman Bredtveit, som alle er statlig finansiert. I tillegg leveres bibliotekstjenester til barnehager, skoler og andre offentlige institusjoner.

Folkebiblioteket er en lovpålagt tjeneste som ligger i skjæringspunktet mellom kultur og utdanning, og som er forankret i det demokratiske prinsippet om lik og gratis tilgang på informasjon og kunnskap. Lov om folkebibliotek slår fast at folkebibliotekets oppgave er å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet gjennom aktiv formidling. Biblioteket er derfor både en arena for kunnskap og for inspirasjon, læring og aktiv deltakelse.

2 Situasjonsbeskrivelse

Biblioteket skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Med moderne bibliotekstjenester og arrangement, en rikholdig samling og rom som er gode å være i, åpner biblioteket dørene opp for inspirasjon, innsikt og kunnskap, som er gratis og for alle.

Bystyret behandlet 12. juni 2019 sak 131/19, jf. byrådssak 310/18, Bibliotekplan for Oslo kommune 2019-2022. Planen er en rullering av bibliotekplanen som gjaldt for 2015 til 2018. Byrådet vil videreføre det gode arbeidet som gjøres av Deichman bibliotek sentralt og i lokalbibliotekene.

Åpningen av det nye hovedbiblioteket blir en stor satsing i 2020. Hovedbiblioteket skal bli byens storstue for litteratur, læring, opplevelser og rekreasjon. Innbyggerne skal få møte økt kvalitet og variasjon i tjenestetilbudet. Det nye hovedbiblioteket vil styrke utviklingen av tjenester til lokalbibliotekene, noe som legger til rette for at lokalbibliotekene får frigitt ressurser og tid til mer publikumsrettede oppgaver.

Bibliotekene hadde i 2018 i overkant av 2,8 millioner besøkende, en vekst på 9,6 prosent fra 2017. Samlet økning i løpet av de fire siste årene var 35 prosent. Økning i besøkstallene er et resultat av stadig flere meråpne bibliotek, nye og oppgraderte lokaler og økt antall arrangementer og aktiviteter.

Etter flere år med nedgang i utlånet snudde dette i 2018. Utlånet økte med 5,7 %. Dette skyldes en rekke tiltak fra Deichman, blant annet økt satsing på utlån av e-bøker.

Deichman har etablert et omfattende nettverk av samarbeidspartnere som bidrar til aktiviteter og arrangementer. I 2018 var det totalt 7 800 arrangementer på bibliotekene, noe som gjør Deichman til byens største kulturaktør.

Deichman har prøvd ut en enkel modell for pop-up bibliotek siden 2018. Erfaringen er brukt til å utvikle Camp Deichman som er en el-lastesykkel som flyttes rundt i sentrum. Det settes opp et utendørs bibliotekrom med mulighet for å sette seg ned, låne fra biblioteket og delta på arrangementer for barn og voksne.

Barn og unge er en viktig brukergruppe for biblioteket. Programmet Lesefrø tilbys i barnehager med høy minoritetsspråklig andel. 6 085 barn var med i 2018, og Deichman vil nå enda flere barn i 2020.

Deichmans websider har vært blant kommunens mest brukte digitale tjenester. Deichman lanserte første versjon av nye nettsider i april 2019. Videreutvikling vil pågå i hele 2020.

I løpet av 2019 vil 13 bibliotek være meråpne: Majorstua, Lambertseter, Bøler, Tøyen, Furuset, Bjerke, Røa, Stovner, Nordtvet, Oppsal og Grünerløkka, Nydalen og Torshov.

Tabell 11.28 Nøkkeltall for Deichman bibliotek

Deichman bibliotek	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Antall besøk per innbygger	3,4	3,3	3,7	3,9	4,2
Totalt antall utlån	2 765 593	2 605 492	2 482 273	2 179 215	2 303 854
Antall nye lånere bibliotek	28 672	31 262	32 708	29 123	26 188
Førstegangsutlån per innbygger	3	2,8	2,4	2,2	2,3
Antall arrangementer totalt*	2 833	2 916	4 520	5 240	7 800
Antall arrangementer barn og unge*	1 913	1 658	2 660	2 819	4 179
Antall utlån til ungdom, 14-18 år**	84 021	74 917	-	46 569	46 217
Antall meråpne bibliotek	-	-	6	9	10

* Det er underrapportert på arrangement i 2017. Fra 2018 følges standard fastsatt av Nasjonalbiblioteket, der både egne og eksterne arrangement registreres. Også åpne arrangement i lokaler som biblioteket låner ut registreres. Medlemsmøter telles ikke.

**Resultat for 2016 mangler grunnet utskifting av biblioteksystem i det året

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål, tiltak og resultatindikatorer for kapittelet:

Mål 1 Oslo skal være en attraktiv kunst- og kulturby som er tilgjengelig for alle

Mål 2 Barn og unge skal tilbys gode kulturopplevelser og inspireres til egen kulturaktivitet

Mål 3 Oslo kommunes kunstsamlinger, kultureiendommer, historie og kilder skal forvaltes og formidles på en god måte

Mål 4 Biblioteket skal være en terskelfri møteplass for litteratur, debatt og kulturopplevelser

Mål 6 Det skal bli enklere å drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet i Oslo

Tiltak 1

Åpne nytt hovedbibliotek i Bjørvika.

Tabell 11.29 Resultatindikatorer for Deichman bibliotek

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Publikumsbesøk	2 590 268	2 837 732	2 940 000	4 000 000
Antall deltakere barn/unge på arrangement	73 581	95 295	80 000	111 000
Antall barn som omfattes av «Lesefrø»	4 764	6 085	6 700	7 500
Bibliotekarrangement, antall deltakere	148 818	174 617	160 000	252 000**
Antall utlån av bøker *	1 225 866	1 362 704	1 300 000	1 636 000

* «Bøker» omfatter papirbøker, e-bøker, lydbøker, tegneserier og periodika

** F.o.m. 2020 er klassebesøk tatt med måltallet for totalt antall deltakere på bibliotekarrangement.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 10,1 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 1,3 mill. høyere enn i 2019. Det er innarbeidet generell rammereduksjon på 1,1 mill. Kap. 505 styrkes videre med 26,6 mill. ekstra til drift av hovedbiblioteket, og 7 mill. til helårsvirkning for å opprettholde driften av lokalebibliotekene også

etter åpning av hovedbiblioteket (tot. 14,5 mill., inkl. 7,5 mill. som ble lagt inn fra 2019). Inntektskrav fra utleie av hovedbiblioteket er 2,5 mill. i 2020. I tillegg kommer det uttrekk i 2020 av 9,5 mill. til flytteprosjekt for hovedbiblioteket og belysning ved Deichman Grünerløkka, som var engangsbeløp i budsjett for 2019. Husleiemidler for det nye hovedbiblioteket vil bli flyttet til kapittelet i Tilleggsinnstillingen for budsjett 2020.

5 Investeringer

Tabell 11.30 Investeringsbudsjettet for Deichman bibliotek

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
505 Deichman bibliotek (KIF)			
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	27 449	7 600	1 500
04 Overføringsutgifter	1 413	0	0
Sum utgifter	28 863	7 600	1 500
06 Salgsinntekter	-26 055	0	0
07 Refusjoner	-1 413	-1 520	-300
Sum inntekter	-27 468	-1 520	-300
Netto utgifter	1 395	6 080	1 200

Tabell 11.31 Investeringsoversikt for Deichman bibliotek

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Deichman bibliotek (KIF)									
Prosjektnummer og navn:									
115004	Biblioteksmeldingen 2014	29 600	25 100	1 500	1 500	1 500	0	0	1/15 - 4/22
	Sum investeringsutgifter			1 500	1 500	1 500	0		
115004	Biblioteksmeldingen 2014	Investeringsmoms		-300	-300	-300	0		
	Sum kapittel finansiering			-300	-300	-300	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			1 200	1 200	1 200	0		

11.10 Avsetning husleie kulturbygg

Tabell 11.32 Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
508 Avsetning husleier kulturbygg (KIF)			
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	0	0	93 000
Sum utgifter	0	0	93 000
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	0	0	93 000

Kapittelet er et rent avsetningskapittel for fremtidig husleie og drift av nye kulturbygg. Det ligger 93 mill. fra 2020 på kapittelet, til husleie for det nye hovedbiblioteket. Midlene vil bli justert og flyttet til kap. 505 i Tilleggsinnstillingen for budsjett 2020.

11.11 Idrett

Tabell 11.33 Driftsbudsjettet

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
545 Idrett (KIF)			
10 Lønn og sosiale utgifter	79 196	97 024	100 517
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	159 120	200 777	211 546
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	303 738	238 980	278 686
14 Overføringsutgifter	84 088	164 806	167 937
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	20 779	0	0
Sum utgifter	646 922	701 587	758 686
16 Salgsinntekter	-83 969	-73 172	-75 518
17 Refusjoner	-22 412	-44 129	-45 497
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-20 779	0	0
Sum inntekter	-127 160	-117 301	-121 015
Netto utgifter	519 762	584 286	637 671

1 Ansvarsområde

Bymiljøetaten har ansvar for planlegging, utvikling og drift av kommunale idrettsanlegg. Etaten har videre ansvar for bygging og forvaltning av markanlegg, anlegg for vinteridrett, mindre bygg som klubbhus og garderobeanlegg, samt mindre nærmiljøanlegg til egenorganisert aktivitet. I tillegg har etaten driftsansvaret for idretts- og badeanlegg som forvaltes av Kultur- og idrettsbygg Oslo KF, samt en andel av driftsansvaret for skolenære idrettshaller som forvaltes av Undervisningsbygg Oslo KF.

Bymiljøetaten skal i samarbeid med idretten skape gode muligheter for barn, ungdom og voksne til å utøve idrett og fysisk aktivitet. Tilbudet innen idrett og fysisk aktivitet skal videreutvikles ved å øke kunnskapen om og bruken av de eksisterende tilbudene og arealene, prioritere anlegg til barn og ungdom og styrke samhandlingen med andre offentlige og private aktører.

Bymiljøetaten utarbeider kommunale planer og foreslår strategier og målsettinger for kommunens arbeid med idrett og fysisk aktivitet. Etaten har ansvaret for forvaltning av tilskudd på idrettsområdet. Dette omfatter både rammetilskuddet til Oslo idrettskrets, tilskudd for å stimulere til bygging av private idrettsanlegg, tilskudd til ridesentre, samt tilskudd til store og små idrettsarrangementer og tiltak.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo kommune har fått et løft med ferdigstilte og pågående idrettsprosjekter. I 2020 åpner blant annet ishallerne nye Jordal Amfi og Sonja Henie ishall, tre nye flerbrukshaller, to friplasser, Ekeberg servicebygg og en ny kunstgressbane på Manglerud. I tillegg starter byggingen av nye Tøyenbadet med flerbrukshall opp og det er planlagt å rehabilitere to kunstgressbaner. Ved nybygging og rehabilitering av kunstgressbaner blir det gjennomført tiltak for å hindre at gummigranulat kommer på avveie. Innen utgangen av 2020 er det et mål om at 25 % av kunstgressbanene som blir forvaltet av Bymiljøetaten enten skal være baner uten gummigranulat eller baner hvor det er etablert tiltak for å hindre at gummigranulat kommer på avveie. Oslo har et stort mangfold av idrettsanlegg og mange deltar i idrett eller utøver fysisk aktivitet på egenhånd. Likevel har Oslo den dårligste anleggsdekningen (innbyggere pr. idrettsanlegg) av fylkene i Norge, og også dårligere dekning enn de andre store kommunene i Norge. Det er i tillegg et stort behov for vedlikehold og rehabilitering av eksisterende kommunale idrettsanlegg.

Behovsplan for idrett og friluftsliv 2019-2028 ble vedtatt sammen med budsjettet for 2019.

Behovsplanen bygger på oppdaterte behovsvurderinger, innspill fra idretts- og friluftslivsorganisasjonene i Oslo, statistikk og vurdering av tilstanden til eksisterende anlegg.

Behovsplanen har et fireårig handlingsprogram. Det er behov for en rekke nye idrettsanlegg, samt at standarden på flere eksisterende anlegg skal bli bedre. I tillegg er det viktig med løpende vedlikehold for å opprettholde det eksisterende anleggstilbudet. Flerbrukshaller, bad- og svømmeanlegg, friidrettsanlegg samt rehabilitering av eksisterende anlegg som kunstgressbaner, ski- og alpinanlegg m.m. er prioriterte anlegg. Det er også lagt vekt på å prioritere utredning av anlegg som tilrettelegger for et bredt spekter av brukere. Eksempler på denne typen anlegg er flerbrukshaller, basishaller, badeanlegg og kunstisbaner. I budsjettet for 2020 legger byrådet vekt på å følge opp behovsplanens handlingsprogram. I økonomiplanperioden 2020-2023 er det innarbeidet 6 mrd. i investeringsmidler til nye idrettsanlegg og rehabilitering av eksisterende idrettsanlegg. Med dette viderefører byrådet satsingen på å bedre idrettstilbudet i Oslo. Følgende idrettsanlegg er ventet å bli ferdigstilt i 2020:

- Jordal amfi
- Sonja Henie ishall
- Tre nye flerbrukshaller: Grorud, Ullern og Vestli skole
- Høybråten og Haraløkka friplasser (nærmiljøanlegg for friidrett)
- Ekeberg servicebygg
- Rehabiliterer to kunstgressbaner og bygge en ny 7'er kunstgressbane på Manglerud
- Midlertidig bad på Økern

Følgende idrettsanlegg er vedtatt igangsatt og vil være under bygging/gjennomføring i 2020:

- Nye Tøyenbadet med flerbrukshall
- Korsvoll flerbrukshall

Følgende prosjekter er under planlegging/prosjektering og er aktuelle for oppstart i 2020 og 2021:

- Valle Hovin kunstis
- Manglerud bad
- Stovner bad
- Reetablere Jordal kunstgress med undervarmeanlegg
- Dælenenga flerbrukshall
- Majorstua flerbrukshall
- Løren flerbrukshall og aktivitetspark
- Skullerud arenabygg og driftsgarasje
- Rehabilitering Jerikobakken, Storeåsen og Leirskallen alpinanlegg

I tillegg prioriterer byrådet økt satsing på vedlikehold av eksisterende idrettsanlegg. Bymiljøetatens driftsbudsjett er derfor foreslått styrket med 10 mill. årlig i økonomiplanperioden. Byrådet foreslår også å øke bevilgningene til rehabilitering av eksisterende idrettsanlegg med om lag 8 mill. i 2020. Dette skal blant annet bidra til å bedre standarden på klubbhus/garderober, rehabiliterer cricketpitcher, samt mindre tiltak i Vulkan flerbrukshall og Bjølsenhallen. Det er også foreslått å bevilge om lag 5 mill. mer til maskiner og utstyr, blant annet ny prepareringsmaskin i Jerikobakken. Samtidig vil det treårige arbeidet med å rehabiliterer Ekebergsletta som startet opp i 2019, bli videreført i 2020 og 2021.

Bymiljøetaten arbeider kontinuerlig for å tilby attraktive muligheter for å utøve idrett og annen fysisk aktivitet. Blant annet er åpningstidene ved flere av badene utvidet de senere årene. Byrådet foreslår at både åpningstidene ved badene og lav pris for barn og unge videreføres i økonomiplanperioden. Byggingen av nye Tøyenbadet med flerbrukshall som starter opp i 2020 vil medføre et dårligere svømmetilbud frem til det nye badeanlegget står ferdig. Som et avbøtende tiltak vil byrådet etablere et midlertidig bad på Økern som er planlagt å åpne medio 2020.

For å legge til rette for et bedre idrettstilbud for barn, er det på kap. 211 Aktivitetsskolen foreslått å bevilge 12 mill. til et treårig pilotprosjekt til et samarbeid mellom idretten og Aktivitetsskolen. Prosjektet vil starte opp høsten 2020 (skoleåret 2020/2021) og vare til og med våren 2023 (skoleåret 2022/2023). Utdanningsetaten skal lede prosjektet og vil samarbeide med Oslo idrettskrets om prosjektgjennomføringen.

Kultur- og idrettsbygg Oslo KF bygger idrettsanlegg etter bestilling fra Bymiljøetaten i henhold til kommunens etablerte bestiller-utfører modell. Unntakene er markanlegg, snøanlegg og andre mindre anlegg hvor Bymiljøetaten selv har utføreransvaret, og flerbrukshaller i tilknytning til skoler hvor Undervisningsbygg Oslo KF er ansvarlig for bygging. Idrettsanlegg i regi av Kultur- og idrettsbygg og Undervisningsbygg er omtalt under kapittel 10.1 Eiendomsforetakene.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål, tiltak og resultatindikatorer for kapittelet:

Mål 5 Oslo skal være godt tilrettelagt for fysisk aktivitet, spesielt for barn og unge

Mål 6 Det skal bli enklere å drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet i Oslo

Tiltak 1

Øke antallet og heve standarden på kunstgressbaner i Oslo.

Tiltak 2

Bygge flere flerbrukshaller.

Tiltak 3

Videreføre lav pris for barn og unge ved badene.

Tiltak 4

Heve standarden på anleggsmassen.

Tiltak 5

Investere i idrettsanlegg i henhold til idrettsbehovsplanen.

Tiltak 6

Legge til rette for et samarbeid mellom idretten og Aktivitetsskolen, i første omgang som et pilotprosjekt i perioden 2020-2022.

Tabell 11.34 Mål og resultatindikatorer

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall kunstgressbaner	91	94	99	99
Rehabiliterte kunstgressbaner per år	3	6	5	2
Antall kunstgressbaner med granulattiltak*		6		16
Antall kunstgressbaner uten plastholdig løst fyllmateriale**		6		9
Antall flerbrukshaller (håndballflater)	56	58	62	64
Antall besøkende ved publikumsbadene***	984 000	1 056 300	1 004 000	830 000
Andel innbyggere som er fornøyd med rekreasjons- og idrettsmuligheter i Oslo	83 %	81 %	80 %	80 %

* Status for 2018 var 6 baner med granulattiltak. Ved utgangen av 2019 er det forventet at det totalt vil være 14 baner med granulattiltak i Oslo.

** Status for 2018 var 6 baner uten plastholdig løst fyllmateriale. Ved utgangen av 2019 er det forventet at det totalt vil være 8 baner uten plastholdig løst fyllmateriale i Oslo.

*** Det forventes en reduksjon i antall besøkende ved publikumsbadene når Tøyenbadet stenger for riving og nybygging. Det blir etablert et midlertidig bad på Økern som er planlagt å åpne medio 2020. Badet får dårligere kapasitet og standard enn dagens bad på Tøyen.

4 Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 17,9 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Det er innarbeidet generell rammereduksjon på 1,4 mill. Kapittelet er videre styrket med 34,1 mill., som hovedsakelig gjelder husleie for nye Jordal amfi (24,6 mill.) og styrket vedlikeholdspott (10 mill.). Noen tidligere rammeøkninger går samtidig ut av ramma og dette er grunnen til at styrkingen er mindre enn summen av Jordal amfi og vedlikeholdspotten.

5 Investeringer

Tabell 11.35 Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
545 Idrett (KIF)			
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	99 981	102 000	75 125
04 Overføringsutgifter	20 413	0	0
Sum utgifter	120 394	102 000	75 125
06 Salgsinntekter	-280	0	0
07 Refusjoner	-20 413	-19 900	-14 525
08 Overføringsinntekter	-5 237	0	0
Sum inntekter	-25 930	-19 900	-14 525
Netto utgifter	94 465	82 100	60 600

Tabell 11.36 Investeringsoversikt

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Idrett (KIF)									
Prosjektnummer og navn:									
117011	Investering på idrettsområdet			56 900	50 750	50 000	0		
117022	IDR Diverse mindre prosjekter			5 000	0	0	0		
117023	IDR Maskiner/biler/utstyr			2 000	2 000	2 000	2 000		Løpende
117024	IDR Rehabilitering av idrettsanlegg			11 225	6 250	5 000	5 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter			75 125	59 000	57 000	7 000		
117011	Investering på idrettsområdet	Investeringsmoms		-11 380	-10 150	-10 000	0		
117022	IDR Diverse mindre prosjekter	Investeringsmoms		-500	0	0	0		
117023	IDR Maskiner/biler/utstyr	Investeringsmoms		-400	-400	-400	-400		
117024	IDR Rehabilitering av idrettsanlegg	Investeringsmoms		-2 245	-1 250	-1 000	-1 000		
	Sum kapittel finansiering			-14 525	-11 800	-11 400	-1 400		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			60 600	47 200	45 600	5 600		

Hoveddelen av anleggsinvesteringene på idrettsområdet budsjetteres på og gjennomføres av Kultur- og idrettsbygg Oslo KF under byrådsavdeling for næring og eierskap. De totale investeringene på idrettsfeltet utgjør 6 mrd. i økonomiplanperioden 2020-2023, hvorav 198 mill. på kap. 545 Idrett, og resten på de kommunale foretakene Kultur- og idrettsbygg og Undervisningsbygg.

Prosjekt 117011 Investering på idrettsområdet

Prosjektet finansierer behovsplanen for idrett, som var vedlagt budsjettforslaget for 2019. Vi viser også til idrettsinvesteringer under det kommunale foretaket Kultur- og idrettsbygg Oslo KF, under byrådsavdeling for næring og eierskap.

6 Tilskuddsmidler

Tabell 11.37 Tilskuddsoversikt idrett

beløp i 1000 kr

Avsetningen gjelder	Vedtak 2018	Vedtak 2019	Forslag 2020
Rammetilskudd Oslo Idrettskrets (OIK)	47 000	47 300	48 200
Særskilte tiltak OIK	4 500	4 500	4 500
Seniorprosjektet OIK	2 800	2 800	2 800
Big-Air Wyller	1 500	1 300	1 750
Norway Cup *	4 000	4 000	0
Bogstad Vinterparadis	0	700	700
Ellingsrud ridesenter **	5 000	0	0
Tilskudd til ridesentre	1 000	1 000	1 000
Realisering av idrettsanlegg i samarbeid med idrettslag	40 000	40 000	40 000
Tilskudd til idrettstiltak ***	3 820	4 694	9 364
Tilskudd til VM i bryting 2021 ****		15 000	
SUM	109 620	121 294	108 314

*Årlig tilskudd til Norway Cup er fra 2020 samordnet med tilskuddsordningen tilskudd til idrettstiltak.

** Engangsbevilgning i tilleggssinnstillingen 2018.

*** Tilskuddsordningen er styrket med kr 670 000, samt at ordningen er samordnet med det årlige tilskuddet til Norway Cup.

Søknadsfrist for alle søkere, inkludert Norway Cup, er 1. desember 2019.

**** Engangsbevilgning i revidert budsjett 2019.

Bymiljøetaten har ansvaret for å administrere ordningene for tilskudd til idrettsorganisasjoner.

11.12 Avsetning husleie idrettsprosjekt

Tabell 11.38 Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
548 Avsetning husleier idrettsprosjekter (KIF)			
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	0	62 173	25 863
Sum utgifter	0	62 173	25 863
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	0	62 173	25 863

Kapittelet er et rent avsetningskapittel for fremtidig husleie og drift av nye idrettsanlegg.

11.13 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn

Tabell 11.39 Driftsbudsjettet for Den norske kirke og andre trossamfunn (kap. 581)

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
581	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn (KIF)			
14	Overføringsutgifter	228 253	237 315	230 153
	Sum utgifter	228 253	237 315	230 153
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	228 253	237 315	230 153

1 Ansvarsområde

Oslo kommune utbetaler tilskudd til tros- og livssynssamfunn. Kommunen har ansvar for å finansiere Den norske kirke ved Kirkelig fellesråd i Oslos utgifter til blant annet bygging, drift og vedlikehold av kirker, og fellesrådets og menighetsrådenes administrasjon. Det økonomiske ansvaret er regulert i lov om Den norske kirke av 07.06.1996 nr. 31 (kirkeloven) § 15.

I tillegg har kommunen ansvar for å utbetale tilskudd til de andre av tros- og livssynssamfunnene som har medlemmer som bor i Oslo. Ordningen er hjemlet i lovene om trdomssamfunn og ymist anna av 13.06.1969 nr. 25 og lov om tilskott til livssynssamfunn av 12.06.1981 nr. 64. Loven gir tros- og livssynssamfunnene tilsvarende beløp per medlem som ytes i tilskudd per medlem til Den norske kirke (Dnk). Det er kun tros- og livssynssamfunn som mottar statstilskudd som kan motta kommunalt tilskudd, og tilskuddene gjelder for medlemmene som bor i Oslo. Overføring av tilskuddene til tros- og livssynssamfunn administreres av Gravferdsetaten.

Tilskudd til religionsdialog er også lagt på dette kapitlet. Ordningen forvaltes av Gravferdsetaten.

2 Situasjonsbeskrivelse

Ved inngangen til 2019 hadde Den norske kirke 331 375 medlemmer i Oslo. Dette tilsvarer om lag halvparten av Oslos befolkning. I 2020 forventes det at det blir gitt støtte til andre tros- og livssynssamfunn med samlet medlemstall på 153 100 (prognose).

Kirkelig fellesråd i Oslo (KfiO) ivaretar administrative og økonomiske oppgaver på vegne av menighetene i Oslo, og har ansvar for bygging, drift og vedlikehold av totalt 64 kirker og kapell. Fellesrådet sørger for at kirkebyggene unngår forfall og at det er trygge forhold for brukerne av byggene.

Kirkebyggene er viktig for manges trosutøvelse og er samtidig en sentral del av vår kulturarv. Oslo er en livssynsåpen by, og kirkene er åpne for alle. Kirkene er for mange et naturlig samlingspunkt i lokalmiljøet, og brukes også til kulturarrangement og andre aktiviteter. Kirkelig fellesråd i Oslo viser til et stort vedlikeholdsetterslep i kirkene. Prioritering og valg av rehabiliteringsprosjekter foretas av Kirkelig fellesråd etter føringer gitt i bystyrets vedtak om budsjettramme for kirkeinvesteringer. En del av bygningsmassen som fellesrådet har ansvaret for, er gravkapell. Byrådet setter av øremerkede midler til rehabilitering av gravkapell på 1,35 mill. hvert år i årene 2020, 2021 og 2022. Kirkelig fellesråd får som byggherre mva.-kompensasjon slik at total bevilgning vil være 1,7 mill. årlig, totalt 5,1 mill. for de tre årene.

Byrådet har nedsatt et uavhengig utvalg som skal gjennomgå Oslo kommunes tros- og livssynspolitik og gi anbefalinger til hva som bør være kommunens politikk på dette området i fremtiden. Utvalget vil avgi sin rapport tidlig i 2020.

3 Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 7,8 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Kapittelet er redusert med 1 mill. Videre er 11 mill. i driftstilskudd til andre tros- og livssynssamfunn som følge av investeringsmidler til Torshov kirke i 2018 og 2019 ute av ramma. Det samme gjelder 3 mill. til pilotprosjekt i 2019.

Avsetning til vedlikehold av kirkegårder og gravlunder budsjetteres på kap. 590 Gravferdsetaten. Avsetningen til tilskudd for tros- og livssynssamfunn er beregnet på grunnlag av både avsetninger i driftsbudsjettet til Den norske kirke, og bevilgningen i investeringsbudsjettet for kirkerehabiliteringer. Tilskudd avsatt til religionsdialog er ikke med i beregningen for tros- og livssynssamfunn.

6,2 mill. av kostnadene for Den norske kirke benyttes til gravferdsrelaterte formål. Beløpet budsjetteres i kap. 590 Gravferdsetaten, og er forutsatt overført derfra som andel av driftstilskuddet til Den norske kirke.

Tabell 11.40 Tilskuddsoversikt for Den norske kirke og andre trossamfunn (kap. 581)

Kap.	Avsetningen gjelder	Vedtak 2018	Vedtak 2019	Forslag 2020
581	Den norske kirke, driftstilskudd (iht. kirkeloven) ¹⁾	135 308	137 077	140 078
581	Den norske kirke, tilskudd for løpende vedlikehold (iht. kirkeloven) ²⁾	10 200	10 300	10 500
581	Den norske kirke, diakonale samarbeidsprosjekter		3 000	0
581	Tilskudd til religionsdialog		1 000	1 000
581	Tros- og livssynssamfunn, tilskudd (iht. lov om trdomssamfunn mv.)	83 167	85 938	78 575
Sum		228 675	237 315	230 153

1) Beløpene for 2018 og 2019 er budsjetterte beløp, ikke regnskapstall.

2) Mva-refusjon for vedlikehold inntektsføres direkte i Kirkelig Fellesråd regnskap til samme formål. Det innebærer at tilskuddet fra Oslo kommune og mva.-refusjon utgjør til sammen 13,1 mill. til løpende vedlikehold i 2020.

4 Investeringer

Tabell 11.41 Investeringsbudsjettet for Den norske kirke og andre trossamfunn (kap. 581)

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
581 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn (KIF)			
04 Overføringsutgifter	45 659	55 000	21 350
Sum utgifter	45 659	55 000	21 350
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	45 659	55 000	21 350

Tabell 11.42 Investeringsoversikt for Den norske kirke og andre trossamfunn (kap. 581)

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn (KIF)									
Prosjektnummer og navn:									
110005	Rehabilitering kirker			20 000	20 000	20 000	20 000	0	Løpende
119023	Gravkapell (Grefsen + Vestre)	9 000	5 000	1 350	1 350	1 300	0	0	1/19 - 4/22
	Sum investeringsutgifter			21 350	21 350	21 300	20 000		
	Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			21 350	21 350	21 300	20 000		

Rehabilitering kirker

Det budsjetteres med 20 mill. i 2020 til rehabilitering av kirker og kapell. Kirkelig fellesråd får som byggherre mva.-refusjon, slik at den foreslåtte bevilgningen er på totalt på 25 mill. i 2020 til kirkerehabilitering. Gjennomføring og aktiviteter innen bevilget ramme forutsettes å skje i samsvar med en årlig rullert plan for rehabilitering, som Kirkelig fellesråd har ansvar for.

Rehabilitering gravkapell

Prosjektet for vedlikeholdsetterslep ved byens gravkapell/bårehus er på til sammen 9 mill. (brutto 11,25 mill.), blant annet Grefsen kapell og Vestre kapell. Beløpet var netto 5 mill. i 2019, og til sammen netto 4 mill. i årene 2020-2022. Det budsjetteres i 2020 netto 1,35 mill. (brutto 1,7 mill.)

11.14 Gravferdsetaten

Tabell 11.43 Driftsbudsjettet for Gravferdsetaten (kap. 590)

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
590 Gravferdsetaten (KIF)			
10 Lønn og sosiale utgifter	114 207	118 271	123 251
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	43 405	38 549	39 323
14 Overføringsutgifter	5 033	2 584	2 633
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	4 370	0	0
Sum utgifter	167 015	159 404	165 207
16 Salgsinntekter	-74 760	-74 026	-76 321
17 Refusjoner	-10 183	-8 023	-8 272
18 Overføringsinntekter	-888	-377	-389
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-4 074	0	0
Sum inntekter	-89 905	-82 426	-84 982
Netto utgifter	77 110	76 978	80 225

1 Ansvarsområde

Gravferdsetaten skal gravlegge byens innbyggere med verdighet og med respekt for den enkeltes tro eller livssyn. Begravelser og kremasjoner er regulert i lov om gravplasser, kremasjon og gravferd, gravferdsforskriften og vedtekter for kirkegårder og gravlunder i Oslo. Gravferdsetaten skal ivareta kommunens lovpålagte ansvar for begravelser ved dødsfall hvor ingen andre sørger for gravferden.

Anlegg, drift og forvaltning av gravplasser og gravferdsdrift er regulert i lov, forskrift og vedtekter. Kirkelig fellesråd i Oslo (KfiO) og Oslo kommune har hatt en 10-årig avtale fra 2002 om kommunal gravferdsdrift. I en tilleggsavtale godkjent av byrådet i sak 1128/17 av 14.12.2017 er avtalen fornyet for nye 10 år, til 31.12.2027. Gravferdsetaten har administrative oppgaver for tilskudd til kirke- og trossamfunn.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo skal være en livssynsåpen by og være åpen og inkluderende for alle. Dette innebærer at kommunen skal gi alle innbyggere den samme muligheten til å praktisere sin tro, og at byrådet utøver en politikk for kommunale tjenester uavhengig av tro eller ikke.

Som livssynsåpen by skal Oslo gravlegge alle med verdighet og respekt for den enkeltes tro, ikke-tro eller livssyn. Det innebærer et ansvar og en bevissthet tilknyttet dødsfall, møter med avdøde etterlatte,

gjennomføring av seremonier, samt tilrettelegging av gravplasser og seremonirom i tråd med ulike trosretninger og livssyn.

Gravferdsdriften i Oslo omfatter 20 kirkegårder og gravlunder samt Alfaset krematorium. Museumskirkegården Krist kirkegård er ikke i ordinær bruk.

Den strategiske planen *Fremtidens gravplass – gode, grønn byrom* fra 2018 ligger til grunn for utviklingen av gravferdstjenesten i Oslo. Oslos gravlunder fungerer på flere måter som en del av byens overordnede grøntstruktur, med gode urbane grønne byrom som også brukes til gjennomgang, rekreasjon og har en viktig funksjon for klima og miljø. Alle kremasjoner i Oslo foregår i Alfaset krematorium, og er avgiftsfri.

Gravplasskapasiteten er totalt sett god, men ujevnt fordelt. Gravferdsetaten har i flere år jobbet med en utvidelse av Klemetsrud kirkegård. Det er behov for å utvide gravkapasiteten flere steder i byen, og særlig for graver tilrettelagt for muslimer. Da de nye områdene på Klemetsrud har vist seg vanskelig å utnytte, vil investeringsmidlene knyttet til utvidelse av Klemetsrud kirkegård delvis omdisponeres til nye graver på eksisterende gravplasser og etablering av nye graver, samt retningsbestemte graver på Nordstrand, Ris, Voksen og Klemetsrud. Dette forventes å gi en høyere kapasitetsvekst enn realisering av det opprinnelige Klemetsrudprosjektet.

Krematoriet på Alfaset har hatt utslipp av forurensing og behov for et styringssystem og antall renselinjer som kan gi mer effektiv drift. Derfor gjennomføres en ombygging i 2020 for å redusere utslippene og effektivisere drift og kapasitet.

Tabell 11.44 Nøkkeltall for Gravferdsetaten (kap. 590)

Gravferdsetaten	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Vedlikeholdt areal (dekar)	1 831	1 831	1 831	1 861	1861
Vedlikeholdt areal (dekar) per årsverk	11,5	11,0	11,0	11,5	11,5
Antall nedsatte kister	847	902	803	805	818
Antall nedsatte urner	2 954	2 991	2 867	2 987	2 891
Antall kremasjoner	3 299	3 455	3 455	3 656	3 593
Antall graver med sommerstell	50 418	49 509	48 780	48 464	48 150
Antall graver med høstpynt	46 492	45 060	44 798	44 262	44 227
Ant. nedsatte barnekister i minnelunder	112	199	153	158	168
Antall nedsatte urner i minnelund	332	350	369	346	319

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål for kapittelet:

Mål 7 Oslo skal være en livssynsåpen by, og byens innbyggere skal gravlegges med verdighet og med respekt for den enkeltes tro eller livssyn

Tiltak 1

Bygge om krematoriet for å gi en sikrere og mer effektiv drift, og for å redusere miljøskadelige utslipp.

Tiltak 2

Øke rehabilitering av historiske gravminner og gravlunder.

Tiltak 3

Oppnå effektiv gravplasskapasitet og raskere etablering av retningsbestemte graver.

Tabell 11.45 Resultatindikatorer

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Kremasjonsprosent	75	75	77	77

4 Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 3,6 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,7 mill. høyere enn i 2019. Det er innarbeidet generell rammereduksjon på 0,3 mill.

5 Investeringer

Tabell 11.46 Investeringsbudsjettet for Gravferdsetaten (kap. 590)

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
590 Gravferdsetaten (KIF)				
01	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	3 248	28 500	68 000
04	Overføringsutgifter	694	0	0
	Sum utgifter	3 942	28 500	68 000
07	Refusjoner	-694	-5 700	-13 600
	Sum inntekter	-694	-5 700	-13 600
	Netto utgifter	3 248	22 800	54 400

Tabell 11.47 Investeringsoversikt for Gravferdsetaten (kap. 590)

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Gravferdsetaten (KIF)									
Prosjektnummer og navn:									
106028	Nye graver på eksisterende gravlunder			5 500	5 500	5 500	5 500		Løpende
118020	Ombygging av krematoriet	57 000	0	57 000	0	0	0	0	1/20 - 4/20
119019	Økt gravplasskapasitet	19 500	0	5 000	5 000	5 000	4 500	0	1/20 - 4/23
119024	Rehabilitering historiske gravminner og allé	4 000	1 000	1 000	1 000	1 000	0	0	1/19 - 4/22
	Sum investeringsutgifter			68 500	11 500	11 500	10 000		
106028	Nye graver på eksisterende gravlunder	Investeringsmoms		-1 100	-1 100	-1 100	-1 100		
118020	Ombygging av krematoriet	Investeringsmoms		-11 300	0	0	0		
119019	Klemetsrud kirkegård - utvidelse	Investeringsmoms		-1 000	-1 000	-1 000	-900		
119024	Rehabilitering historiske gravminner og allé	Investeringsmoms		-200	-200	-200	0		
	Sum kapittel finansiering			-13 600	-2 300	-2 300	-2 000		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			54 900	9 200	9 200	8 000		

Nye graver på eksisterende gravlunder

Midlene benyttes til klargjøring og ferdigstilling av områder på eksisterende kirkegårder/gravlunder i hele Oslo hvor nye graver kan tas i bruk, herunder nødvendig utskifting av leirholdig jord mv. Avsetningen er i årene 2020-2023 økt med 2 mill. hvert år, til totalt 5,5 mill. årlig som følge av omdisponering av totalt 8 mill. fra prosjekt 119019 Klemetsrud kirkegård.

Ombygging av Alfaset krematorium

Krematoriet bygges om for å gi en sikrere og mer effektiv drift, og for å redusere utslipp av miljøskadelig kvikksølv. Ombyggingen omfatter utvidelse fra to til fire renselinjer, ombygging av kjølesystemet, effektivisering av varmegjenvinning og oppdatering av styringssystemet. Det er budsjettetert med investeringsmidler på totalt 57 mill. i 2020.

Rehabilitering historiske gravmonumenter og gravlunder

Gravferdsetaten har ansvar for vedlikehold av en rekke historiske gravmonument og gravminner med et sterkt rehabiliteringsbehov. I samarbeid med Byantikvaren prioriteres fire av landets eldste monument fra middelalderen ved Gamle Aker kirke, og deretter historiske gravmonument og rammegraver, med verneverdige steindeler og smijernselementer. Prosjektet utgjør 1 mill. årlig, og omfatter også belysningstiltak i Østre gravlund og Gamlebyen gravlund, og nyplanting av en spesiell allé i Vår Frelses gravlund. Dette vil bidra til å gjøre gravplassenes funksjon som gode urbane, grønne byrom til en bedre opplevelse for befolkningen.

Økt gravplasskapasitet

Det tidligere investeringsprosjektet *119 019 Klemetsrud kirkegård* omdøpes til prosjekt *Økt gravkapasitet*. Prosjektet gjøres om ettersom den planlagte utvidelsen av Klemetsrud kirkegård ikke lenger er hensiktsmessig. Målet med det tidligere prosjektet var å øke kapasitet på graver, og i særlig grad retningsbestemte graver, noe som bedre oppnås gjennom en omdisponering av midlene.

Av midlene på til sammen 27,5 mill. omdisponeres 8 mill. til prosjekt *106028 Nye graver på eksisterende gravlunder*, mens de resterende 19,5 mill. beholdes i prosjektet (med nytt navn). Disse midlene omdisponeres til strategisk kapasitetsutvidelse på både Klemetsrud, Nordstrand, Ris, Voksen og andre steder der det raskere kan oppnås mer effektiv kapasitetsutnyttelse og raskere økning av retningsbestemte graver. Prosjektet omfatter også utprøving av nye gravferdsformer og etablering av digitale kart.

Ny prosjektramme for prosjekt *119019 Økt gravplasskapasitet* er 19,5 mill., fordelt med 5 mill. årlig i 2020, 2021 og 2022, og 4,5 mill. i 2023.

12. BYRÅDSLEDERENS KONTOR

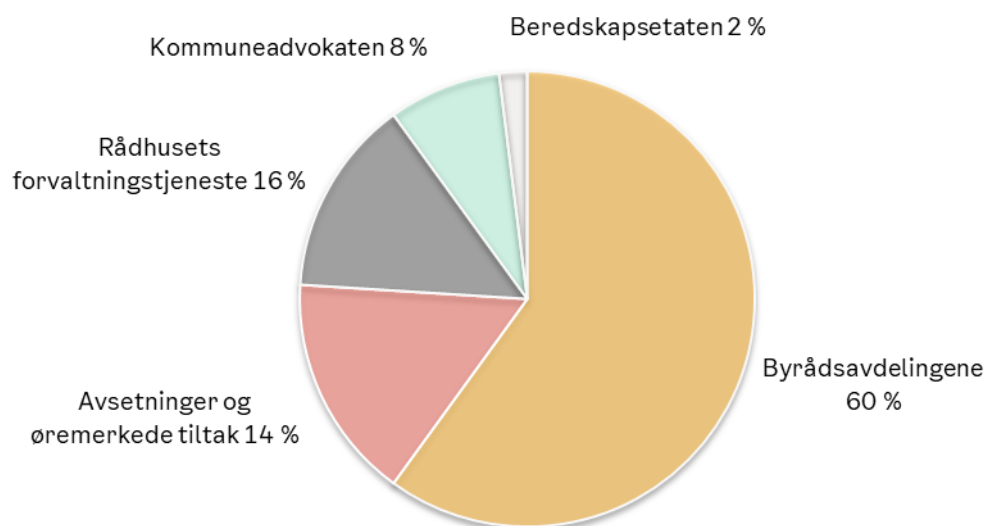
Sektoransvaret for Byrådslederens kontor (BLK) omfatter drift av byrådet og byrådsavdelingene, Rådhusets forvaltningstjeneste, Kommuneadvokaten og Beredskapsetaten. Byrådets ambisjoner for sektoren er beskrevet innledningsvis i sektoromtalen.

12.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren

Figur 12.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren

Beløp i mill.

	Dok 3	Budsjett - økonomiplan				
Driftsbudsjettet	2019	2020	2021	2022	2023	
Sum utgifter	671,6	700,1	682,6	676,4	668,6	
Sum inntekter	-48,6	-50,1	-49,8	-50,1	-50,1	
Netto utgifter	623,0	650,0	632,8	626,4	618,6	
Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett		1,0 %				

12.2 Byrådets ambisjoner for sektoren

Byrådets visjon er en grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle. Basert på dette ønsker Byrådslederens kontor (BLK) å bidra til å tilrettelegge for utvikling av en kultur for tillit og åpenhet. Vi vil rette økt oppmerksomhet mot virksomhetsstyringen i kommunen, hvor organisasjon, ledelse og kompetanseutvikling er viktige elementer.

Byrådets ambisjoner gjelder BLKs sektorovergripende og strategiske oppgaver. Disse omfatter ansvar for videreutvikling av kommunens politiske og administrative styringssystem, virksomhetsstyring og ledelses- og kompetanseutvikling, topplederrekruttering, koordinering og utvikling av kommunens deltakelse i internasjonalt og regionalt samarbeid, beredskap, kommunikasjon, innsyn og offentlighet samt internrevisjon.

Innbyggere, næringsliv og andre skal ha tillit til at oppgaveløsningen er effektiv og holder høy kvalitet. Samarbeid og samhandling på tvers, både i og mellom virksomheter og sektorer, er viktig for å nå overordnede mål. Gjennom internasjonalt samarbeid får Oslo kommune mulighet til å dele erfaringer og få ny kunnskap i arbeidet med å videreutvikle kommunens tjenestetilbud.

Målene nedenfor er sektorovergripende. BLK har en særlig rolle som tilrettelegger, pådriver og samordner.

Tabell 12.1 Byrådets mål for Byrådslederens kontor sektor

Mål	
1	En åpen og demokratisk kommune for innbyggerne
2	En effektiv, omstillingsdyktig og attraktiv kommune
3	En trygg by med god beredskap
4	Et regionalt og internasjonalt samarbeid som styrker byen

Mål 1 En åpen og demokratisk kommune for innbyggerne

Tillit skal prege styring og ledelse i Oslo kommune og reflekteres i styringsdialogen mellom byrådsavdeling og virksomhet, på den enkelte arbeidsplass og i samhandling med de tillitsvalgte. Med tillit som strategi og arbeidsform skal tjenestene utvikles sammen med innbyggerne. De skal involveres i idé-, plan- og utviklingsfasen av for eksempel omsorgstjenester, byplanlegging, demokratiutvikling og digitalisering.

Bystyret har vedtatt at Oslo skal være en foregangskommune på medvirkningsprosesser. Byrådet vil prioritere tiltak som kan øke medvirkning i de områdene av byene hvor andelen av befolkningen som deltar i medvirkningsprosesser er lavest.

Byrådet er opptatt av demokrati, åpenhet og tilgjengelighet. Dette forutsetter at informasjonen som retter seg mot kommunens innbyggere og andre relevante målgrupper er helhetlig og profesjonell. Kommunens «Vær åpen-plakat» brukes i arbeidet med å bygge en åpenhets- og tillitskultur i kommunen.

På oppdrag fra BLK leder Utviklings- og kompetanseenheten en helhetlig klarspråksatsing, startet i 2019. En av de viktigste oppgavene er å lage en sentral språkprofil for Oslo kommune.

Et annet tiltak er en felles visuell identitet for hele kommunen. Ny visuell identitet ble vedtatt i bystyret i 2019, og skal implementeres over en periode fram til 2023.

Byrådet arbeider også for bedre innbyggerdialog og vil være tilstede i de kanalene der folk er. Oslo kommune har profiler på Facebook, Twitter og LinkedIn samt på videotjenestene YouTube og Vimeo som eies og administreres av BLK. Dette er de sentrale sosiale medie-kanalene i Oslo kommune. Virksomhetene har i tillegg i dag over 300 profiler på sosiale medier. BLK har et ansvar for å påse at virksomhetene følger kommunikasjonsstrategien og føringene for visuell identitet.

Byrådet ønsker å styrke innsynsmulighetene for innbyggere, media, foreninger og næringsliv. Oslo kommune har, i samarbeid med staten, utviklet en ny felles innsynsløsning for politiske saker og postjournaler. På sikt er ambisjonen at hele det offentlige Norge skal ta løsningen i bruk. På oppdrag fra BLK skal Byarkivet yte støtte til virksomhetenes arbeid med å innføre fulltekstpublisering av sine offentlige dokumenter.

I 2019 har byrådet etablert en nettportal som gir oversikt over gjeldende politisk vedtatte planer, strategier osv. Portalen gir bedre tilgjengelighet for både innbyggerne og kommunens virksomhet. Dette styrker både demokratiet og vilkårene for effektivitet og styring.

Mål 2 En effektiv, omstillingsdyktig og attraktiv kommune

Byrådet er opptatt av styring, organisasjon og ledelse som virkemidler for å skape enda bedre tjenester til innbyggerne. Stimulering til utvikling av virksomhetsstyringen og styringsdialogen mellom byrådsavdeling og virksomhet har høy prioritet. Sentrale tiltak bidrar til å sette dagsorden, bevisstgjøre og motivere til endring, erfaringsutveksling og samarbeid. Medarbeiderundersøkelsen 10-faktor skal gjennomføres i alle kommunens virksomheter igjen i 2020. Den gir gode innspill til utviklingstiltak både lokalt og sentralt.

Mål- og resultatstyring ligger fortsatt til grunn for styring og oppfølging av byrådets overordnede mål. Tillit som strategi og arbeidsform får imidlertid konsekvenser for praktiseringen av mål- og resultatstyringen. Det legges mer vekt på tydelige mål og forventninger til resultater og effekter. Det legges mindre vekt på detaljrapportering og måling av aktiviteter, tiltak og virkemidler. Tillitsbasert styring og ledelse betyr ikke fravær av kontroll, men å finne den rette balansen mellom styring og ledelse, kontroll og oppfølging. Ledere må også ta i bruk det handlingsrommet de har. Det kan dreie seg om å utnytte kompetansen i organisasjonen, økt involvering av innbyggere, bedre samhandling på tvers og ikke minst å utnytte teknologi. Digitalisering er en av de viktigste driverne i arbeidet med å nå byrådets visjon.

Byrådets tilbud til toppledere bestående av ledergruppeutvikling, temasamlinger og refleksjonsgrupper er svært godt mottatt av kommunens toppledere. I 2019 har de aller fleste av kommunen toppledergrupper benyttet seg av dette tilbudet. Refleksjonsgrupper og temasamlinger videreføres og suppleres med nye sentrale initiativ. Den kunnskapsbaserte topplederrekrutteringen vurderes og videreutvikles kontinuerlig og planlegges supplert med et eget tilbud til nye toppledere. I tillegg vil BLK prioritere tiltak som støtter opp om de styringsmessige kjennetegnene i tillitsbasert styring og ledelse.

Oslo kommune skal utøve god virksomhetsstyring og arbeide kontinuerlig med kvalitetsforbedringer. Rapporteringskrav skal gjennomgå med sikte på forenkling. Styrings- og kontrollsystemer på prioriterte risikoområder skal vurderes. Sammen skal dette bidra til forbedring og videreutvikling av kommunens virksomhetsstyring, risikostyring og internkontroll. Arbeidet med forebygging av korrupsjon står på dagsorden i hele kommunens organisasjon. Byrådet vil prioritere nettverksmøter for kommunens virksomheter og følge opp varsler om korrupsjon, misligheter og andre kritikkverdige forhold. Tiltak mot korrupsjon skal samles i et overordnet antikorrupsjonsprogram.

Internkommunikasjon er et sentralt virkemiddel for å bedre organisasjonens effektivitet, omstillingsevne og attraktivitet. Internkommunikasjonen påvirker lederes mulighet til å nå ut til sine ansatte, de ansattes kommunikasjon seg i mellom og deres kompetanseutvikling, samt virksomhetsovergripende og sektorovergripende samarbeid. Her har kommunen fått på plass et nytt verktøy for internkommunikasjon

(Workplace) som i 2019 ble implementert i hele kommunen. I 2020 skal muligheten for et felles kompetansemiljø for kommunikasjon i kommunen utredes.

Ansatte skal utføre oppgaver på en måte som bidrar positivt til kommunens omdømme og tillit i befolkningen. Kommunens etiske regler kan ikke regulere alle situasjoner ansatte kan komme i som krever etisk bevissthet. I dette ligger nødvendigheten av å være bevisst at ens opptreden – også i privatsfæren – kan svekke tilliten til integriteten i rollen man har som arbeidstaker. Dette gjelder i særdeleshet for ansatte i ledende posisjoner. For å stimulere det kontinuerlige arbeidet med etikk og verdier i den enkelte virksomhet utarbeides det sentralt relevante tiltak som dilemma- og refleksjonscase som både er tilgjengelige på KS-læring og på kommunens intranett.

Mål 3 En trygg by med god beredskap

Vi lever i et stabilt samfunn og Oslo er en trygg by å bo og ferdes i. Det er likevel viktig med et planmessig arbeid for å forebygge og forberede håndtering av uønskede hendelser, kriser og katastrofer. Kommunen skal jobbe helhetlig, tverrsektorielt og systematisk med samfunnssikkerhet og beredskap.

Beredskapsarbeidet i Oslo kommune bygger på de nasjonale beredskapsprinsippene om ansvar, nærhet, likhet og samvirke. Beredskapsarbeidet skal være en integrert del av den daglige virksomheten i kommunen. Byrådet er opptatt av at alle kommunale virksomheter er rustet til å ivareta sine oppgaver dersom en uønsket hendelse skulle inntreffe. Oslo kommune skal jobbe systematisk for å avdekke risikoer og sårbarheter, og skal jobbe forebyggende for å hindre at uønskede hendelser inntreffer. Samtidig skal kommunen planlegge for å kunne håndtere hendelser og situasjoner som likevel oppstår, og kunne iverksette konsekvensreducerende tiltak.

Den enkelte virksomhets risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) skal være tilpasset Oslo kommunes overordnede ROS-analyse. Alle virksomheter skal jevnlig gjennomføre beredskapsøvelser knyttet til virksomhetens risikobilde og virksomhetens egenart.

Samfunnssikkerhet skal inngå som en del av kommunens planleggingsarbeid. Byrådet vil videreutvikle Trygghetsindeksen og TRiO-samarbeidet (Trygg i Oslo) som et grunnlag for kunnskapsbasert og samordnet innsats på beredskapsfeltet. Målrettet forebyggende arbeid gir resultater, slik eksempelvis samarbeidet mellom Oslo kommune og Oslo politidistrikt i SaLTo-prosjektet (Sammen lager vi et trygt Oslo) har vist. Byrådet har styrket det forebyggende arbeidet blant unge i Oslo, med tiltak både på kort og lang sikt. Styrkingen har gitt flere åpne fritidstilbud for ungdom i utsatte områder, bedret kommunens tilstedeværelse og oppfølging av ungdom, og styrket koordineringen mellom politiet og kommunen. Forebygging er viktig, og det gode samarbeidet mellom Oslo kommune og statlige, private og frivillige aktører skal videreutvikles for å sikre en trygg by.

Mål 4 Et regionalt og internasjonalt samarbeid som styrker byen

Det regionale samarbeidet skal bidra til gode felles løsninger og til at Osloregionen fremstår med større tyngde i dialogen med nasjonale myndigheter, og i arbeidet med å profilere Osloregionen internasjonalt. Oslo har et nært samarbeid med Akershus på en rekke områder, som videreføres med Viken fra 2020. Innenfor areal og transport gjelder dette blant annet Ruter AS, regional plan for areal og transport, Oslopakke 3 og byvekstavtale med staten. Oslo kommune deltar i de regionale organisasjonene Østlandssamarbeidet, Samarbeidsalliansen Osloregionen og Osloregionens Europakontor.

Det internasjonale samarbeidet skal bidra til å bedre det kommunale tjenestetilbudet og øke kompetansen til Oslo kommunes ansatte. Internasjonalt samarbeid skal også bidra til å fremme Oslos interesser og påvirke beslutninger i internasjonale fora, og profilere Oslo internasjonalt. Det internasjonale arbeidet er sektorovergripende, en integrert del av kommunens virksomhet og et verktøy for å nå målene som er satt for kommunen blant annet i kommuneplanen. Det internasjonale samarbeidet foregår gjennom bilateralt samarbeid med andre byer utenfor Norge, deltakelse i internasjonale nettverk

og organisasjoner, deltakelse i EU/EØS-prosjekter og aktiviteter som bidrar til internasjonal profilering av Oslo.

Oslo kommune har i 2019 gjennomført et år som europeisk miljøhovedstad. I første halvår 2020 vil det settes av kapasitet til rapportering og evaluering, og det vil bli lagt en plan for hvordan effekten av året kan videreføres. Samarbeidet med miljø- og klimaaktører innen næringsliv, organisasjonsliv og frivillig sektor bør ivaretas, for å oppnå økt medvirkning i Oslos klima- og miljøpolitikk. Det ventes også fortsatt internasjonal interesse for Oslos løsninger og kommunen vil fortsette å ta i mot besøksdelegasjoner.

12.3 Sektorens økonomiske rammer

Tabell 12.2 Økonomiplan med oversikt over spesifikasjon av endringer

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Dok 3 - vedtatt økonomiplan netto ¹⁾	623,0	605,5	595,2	587,9	0,0
DOK 3 nettoramme første år videreført	623,0	623,0	623,0	623,0	623,0
+/- Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling		25,6	25,6	25,6	25,6
+/- Reelle endringer		1,5	-15,7	-22,1	-29,9
=ØKONOMIPLAN (netto)	623,0	650,0	632,8	626,4	618,6
Endringer i prosent		4,3 %	1,6 %	0,5 %	-0,7 %
Sum endringer		27,0	9,9	3,4	-4,4

Spesifikasjon av "Reelle endringer"	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
+/- Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold		-5,3	-8,5	-9,8	-10,1
+/- Justering for engangstiltak		-11,4	-18,9	-20,5	-21,5
+/- Justering for oppgaveendring mellom sektorer		1,3	1,1	1,1	1,1
+/- Uspesifiserte rammeendringer		0,0	0,0	-1,6	-8,0
+/- Spesifiserte rammeendringer		16,9	10,5	8,6	8,6
Sum reelle endringer		1,5	-15,7	-22,1	-29,9

1) 2019-prisnivå

Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling

Det vises til kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold

Det er lagt inn en besparelse på 5 mill. i 2020 og 8 mill. videre i økonomiplanperioden som forventet effektiviseringsgevinst i forbindelse med nyrekrutteringer. Konsulentbruk i byrådsavdelingen ved overgangen fra SKOP til ACOS gir en besparelse på hhv. 1,4 mill. i 2020 i 2,8 mill. Den løpende prosjektpotten reduseres med 2,5 mill., mens avsetningen til kvalitetssikring av investeringer reduseres med 5 mill. Fra 2021 er det innarbeidet ytterligere kutt på kap. 126 med 3 mill. Det er innarbeidet en besparelse i sektorens budsjettamme med henholdsvis 0,3 mill., 0,5 mill., 0,8 mill. og 1,1 mill. i økonomiplanperioden 2020-2023 knyttet til omlegging til digital sykemelding og ny visuell identitet.

Justering for engangstiltak

Følgende bevilgninger er engangsbevilgninger og går ut av rammen fra 2020: Midler til konferanse om Oslo som traumeinformert by, 450 000, ble gitt særskilt for 2019 og videreføres ikke. Midlene til utvikling av designmanual og ny visuell identitet, klarspråk og internkommunikasjon reduseres fra 2019 til 2020 med totalt 9,6 mill. I tillegg er det enkelte mindre justeringer av teknisk art.

Justering for oppgaveendring mellom sektorer

1 midlertidig stilling i OVK, barnehjernevernet, har vært finansiert fra kap. 308. Midlene tilbakeføres kap. 303. Fire stillinger i MOS og én stilling i OVK finansieres ved omdisponeringer fra respektive sektorer.

Spesifiserte rammeendringer

Fagmiljø for informasjonssikkerhet i FIN og kommunikasjonsarbeidet i BLK styrkes med totalt 16,5 mill. kroner. Det er lagt inn midler, totalt 1,8 mill. økning fra 2019, til styrt guiding og økt sikkerhet i Oslo rådhus, og til hyppigere rengjøring av besøkstolettene i 1 U.

Beredskapsetaten har fått styrket sin ramme med 3,5 mill. til utvikling av TRiO-verktøyet, kompetansebygging og drift av Kommunenes koordineringssentral (KOSS).

Tabell 12.3 Netto driftsbudsjett per kapittel – byrådslederens kontor sektor

Beløp i mill.

Netto driftsbudsjett	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Endring 2019 - 2020
120 Byråd/byrådsavdelingene (BLK)	414,0	439,8	429,6	428,3	423,8	25,8
Div.avsetn.og tidsb. tiltak under						
126 byrådsavd.	65,3	55,4	49,1	46,3	44,8	-9,9
140 Kommuneadvokaten (BLK)	39,3	41,0	41,0	40,8	40,3	1,7
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	81,3	86,4	86,6	86,1	85,2	5,1
184 Beredskapsetaten (BLK)	22,1	25,8	25,0	23,3	23,0	3,7
Tilf. utg. etter byrådets bestemmelse						
191 (BLK)	1,0	1,5	1,5	1,5	1,5	0,5
Sum	623,0	650,0	632,8	626,4	618,6	27,0

Tabell 12.4 Brutto investeringsbudsjett – Byrådslederens kontor

Beløp i mill.

Brutto investeringsbudsjett	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	3,5	3,5	3,5	3,5
Sum	3,5	3,5	3,5	3,5

12.4 Byråd/byrådsavdelingene

Tabell 12.5 Driftsbudsjett – byråd/byrådsavdelingene

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
120 Byråd/byrådsavdelingene (BLK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	338 663	363 860	399 333
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	76 785	60 493	51 175
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	389	0	0
14 Overføringsutgifter	13 740	0	0
Sum utgifter	429 577	424 353	450 508
16 Salgsinntekter	-5 223	-278	-287
17 Refusjoner	-39 006	-10 069	-10 381
18 Overføringsinntekter	-72	0	0
Sum inntekter	-44 301	-10 347	-10 668
Netto utgifter	385 276	414 006	439 840

1 Ansvarsområde

Oslo skal være en foregangskommune for god brukerservice og effektiv oppgaveløsning. Det skal arbeides for tillit og godt samspill mellom byens befolkning, kommunale virksomheter, ansatte og folkevalgte organer. Gjennom aktivt kommunikasjonsarbeid skal kommunens omdømme som tjenesteyter og arbeidsplass styrkes.

Oslo kommunes parlamentariske styringssystem er hjemlet i kommuneloven. Byrådet er kommunens utøvende organ og øverste ledelse for kommunens administrasjon. Den enkelte byråd har direkte instruksjonsmyndighet og parlamentarisk ansvar på sitt område, og er den øverste leder av sin byrådsavdeling.

Byrådsavdelingene utgjør kommunens sentrale administrative apparat og har tre hovedfunksjoner:

Å være faglig sekretariat for politisk ledelse

Å føre tilsyn, utøve styring og kontrollere underliggende virksomheter

Å være forvaltningsorgan innenfor definerte ansvarsområder

2 Merknader til driftsbudsjettet

I driftsbudsjettet er det midler til lønn og drift av byrådsavdelingene. Fra 2020 er det innarbeidet midler til følgende nye stillinger: 10 i FIN, 4 i MOS, 1 i OVK og 1 i BLK. Fagområdene som blir styrket ved å opprette disse nye stillingene er hhv. informasjonssikkerhet og personvern, mobilitet, oppfølging av investeringsprosjekter innen kommunal infrastruktur og kommunikasjon.

På kapitlet er det også midler til visse drifts- og utviklingstiltak som gjelder hele kommunen, tiltak på kommune konsernnivå som kommuneplanarbeid, etatsjefssamlinger, kommunikasjon, internrevisjon og kommunens fellessystemer.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 17,4 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 2,7 mill. høyere enn i 2019.

12.5 Diverse tiltak og tidsbegrensede tiltak under byrådsavdelingene

Tabell 12.6 Driftsbudsjett – diverse tiltak og tidsbegrensede tiltak under byrådsavdelingene

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
126 Div.avsetn.og tidsb. tiltak under byrådsavd. (BLK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	43 020	20 492	20 370
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	62 874	36 324	21 391
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	8 795	10 521	10 876
14 Overføringsutgifter	12 405	2 091	7 066
Sum utgifter	127 095	69 428	59 703
16 Salgsinntekter	-12 736	0	0
17 Refusjoner	-9 353	-4 126	-4 254
18 Overføringsinntekter	-8 226	0	0
Sum inntekter	-30 314	-4 126	-4 254
Netto utgifter	96 780	65 302	55 449

1 Ansvarsområde

Kapitlet skal dekke utgifter til utrednings- og evalueringssoppgaver i forbindelse med byrådsavdelingenes arbeid med å gjennomføre byrådets og bystyrets vedtak, herunder utgifter til ekstraordinære og tidsbegrensede tiltak. Videre dekkes visse avsetninger og fellesfunksjoner som gjelder hele kommunen og som ikke naturlig hører hjemme på andre kapitler. I tillegg kommer midler til ulike formål som påløper ved avvikling eller omstilling i kommunale virksomheter, og hvor ansvaret blir overført til den sentrale administrasjonen. Utgifter til leie av lokaler til byrådsavdelingene utenfor Rådhuset, kontingenter og tiltak i forbindelse med kommunens internasjonale engasjement ligger også her. Erstatninger ved saksanlegg og andre forhold hvor Oslo kommune ved byrådsavdelingene er partsrepresentant dekkes på dette kapitlet.

2 Merknader til driftsbudsjettet

På kapitlet er det avsatt 2,15 mill. til gjennomføring av utviklings- og utredningstiltak, ulike evalueringer, kommuneovergripende brukerundersøkelser og omstillingstiltak.

Kapitlet dekker kontingenter for medlemskap i Osloregionen og Østlandssamarbeidet mv. Det er lagt inn midler til internasjonal profilering av Osloregionen.

Det er også satt av midler til Oslo kommunes internasjonale engasjement som deltakelse i Osloregionens Europakontor samt delegasjonsbesøk og deltakelse i andre internasjonale fora. Der er satt av 3 mill. til deltakelse i EU/EØS' regionale utviklingsprogram. I perioden 2018 – 2020 prioriterer byrådet å opprette en prosjektstilling for å øke innsatsen for Oslo kommunes deltakelse i EU/EØS-prosjekter, spesielt programmet innenfor forskning og innovasjon (Horizon 2020).

Byrådet foreslår at det gis tilskudd til Oslo Freedom Forum, Oslo Business for Peace, Xynteo, Globaliseringskonferansen og Oslo Peace Week, internasjonale tiltak, samarbeidsbyer og – avtaler. Kapitlet inneholder for øvrig midler blant annet til utvikling av kriteriesystemet, nye kanaler for innbyggerkontakt samt Tryggere by-arbeidet.

Det er også satt av midler til Lokal Agenda 21-arbeidet. Det er budsjettert med 0,5 mill. til gjennomføring av Oslo miljøfestival. Tiltaket er delvis finansiert ved støtte fra Oslo Havn KF med 0,075 mill., Vann- og avløpsetaten med 0,075 mill. og Renovasjonsetaten med 0,150 mill.

Oslo kommune har tatt på seg ansvaret for å drifte sekretariatet for samarbeidsalliansen Osloregionen. Utgiften til driften fordeles mellom medlemmene.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 1,8 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Følgende prosjektmidler anses som kommunalt øremerket for 2020:

Tabell 12.7 Øremerkede kommunale midler – Byrådslederens kontor

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.126.36	Utvikling og utredninger i byrådsavdelingene	2 150
2.126.32	Regionale utviklingsprogrammer under EU/EØS inkl. en stilling	4 400

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet/prosjektene. Midlene forutsettes brukt i 2020 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke anvendes fullt ut, er de overførbare til påfølgende budsjettår. Avsetning til utvikling og utredninger i byrådsavdelingene er halvert i 2020, sammenlignet med tidligere år.

12.6 Kommuneadvokaten

Tabell 12.8 Driftsbudsjett – kommuneadvokaten

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
140 Kommuneadvokaten (BLK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	41 629	43 354	45 213
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	5 215	4 614	4 747
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 503	0	0
14 Overføringsutgifter	1 356	1 078	1 098
Sum utgifter	50 703	49 046	51 058
16 Salgsinntekter	-4 996	-5 304	-5 468
17 Refusjoner	-5 536	-4 459	-4 597
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-37	0	0
Sum inntekter	-10 569	-9 763	-10 065
Netto utgifter	40 134	39 283	40 993

1 Ansvarsområde

Kommuneadvokatens oppgaver og organisering framgår av Oslo kommunes rettsinstruks. Kommunale virksomheter som i eller utenfor rettssak trenger advokatbistand, har etter rettsinstruksen som utgangspunkt rett og plikt til å benytte Kommuneadvokaten.

Etaten står i en særstilling i kommunen, idet den organisatorisk både hører inn under bystyret og byrådet/Byrådslederens kontor, som etaten rapporterer til i administrative spørsmål. I faglige spørsmål har etaten en uavhengig stilling, og er i denne sammenheng ikke underlagt instruksjonsmyndighet.

Det fremgår av rettsinstruksen at kommunens brukere og ansatte skal sikres riktig og effektiv myndighets- og tjenesteutøvelse, at enkeltmenneskers lov- eller konvensjonsfestede rettigheter ikke krenkes, samt at kommunens økonomiske og juridiske posisjoner ivaretas best mulig. Rettsinstruksen er videre basert på at utredning av rettslige problemstillinger skal inngå som ledd i kommunens saksforberedelse, og at juridisk rådgivning og prosedyre skal sikres på en profesjonell måte.

Kommuneadvokaten prosederer kommunens rettssaker samt skatte- og innkrevingssaker for staten. Etter anmodning gir Kommuneadvokaten råd og betenkninger til bystyrets organer, byrådet og byrådsavdelingene, etater, bydeler, kommunale foretak og kommunalt eide aksjeselskaper. Kommuneadvokaten bidrar også til opplæring innenfor det juridiske fagområdet internt i kommunen og engasjeres også tidvis som foredragsholdere på juridiske kurs utenfor kommunen.

Kommuneadvokatens virksomhet reguleres for øvrig av den generelle advokatlovgivningen.

2 Situasjonsbeskrivelse

Kommuneadvokaten legger stor vekt på å ha høy kompetanse blant de ansatte for å kunne dekke det behov for bredde og kvalitet innen juridisk bistand som en stor kommune som Oslo har. Blant annet er advokatenes faglige utvikling og deltakelse på juridiske kurs høyt prioritert i etaten.

Kommuneadvokaten hadde i 2019 i snitt omtrent 24 advokater (årsverk) i arbeid. Antall fast ansatte er noe høyere, 25 stk, som følge av at det er ansatt noen advokater i faste stillinger i stedet for vikarer for advokater som har lengre fravær. I tillegg er det 5 ansatte i administrasjonen. 3 jusstudenter arbeider som kveldssekretærer 4 dager i uken. Som et ledd i profilering og rekruttering til Kommuneadvokaten tilbys 4 juridiske studenter 4-5 ukers traineeopphold. Etaten har videreført ordningen med hospitering av jurist fra annen virksomhet i kommunen uten merkostnad for kontoret.

Det vil over tid være noe variasjon i saksmengde og sakstyper. Antall innkomne rettssaker har årlig økt fra 150-170 på midten av 2000-tallet til 232 i 2018. Enkelte av kommunens rettssaker de senere årene har vist seg å være såpass omfattende at det er behov for å sette flere advokater på samme sak. Det har også vist seg å være et ønske at Kommuneadvokaten deltar med mer løpende rådgivning i en del av kommunens forskjellige prosjekter.

Av de 211 avsluttede rettssakene vant kommunen 34,6 % av disse, 5,2 % ble dels vunnet/dels tapt, mens 5,7 % ble tapt. I tillegg ble 55 saker trukket (26 %), 32 saker forlikt (15,2 %) og 28 saker fikk annet utfall (13,3 %). Annet utfall inkluderer blant annet saker som blir innstilt i forliksrådet. Av de saker som gikk til hovedforhandling vant kommunen 80,2 %.

Tabell 12.9 Nøkkeltallstabell

Kommuneadvokaten	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Innkomne rettssaker	242	227	216	173	232
Avsluttede rettssaker	226	391	145	61	211
Innkomne rådgivningssaker	397	367	376	376	430
Andel rådgivningssaker besvart innen 3 dager i %	24 %	22 %	-	19 %	20 %
Andel rådgivningssaker besvart innen 14 dager i %	31 %	30 %	-	31 %	29 %
Andel rådgivningssaker besvart innen 6 uker i %	26 %	21 %	-	26 %	28 %
Andel rådgivningssaker besvart etter 6 uker i %	7 %	8 %	-	6 %	8 %
Andel ubesvarte rådgivningssaker	8 %	13 %	-	6 %	1 %
Andel rådgivningssaker som venter på klient	-	-	-	4 %	2 %
Andel rådgivningssaker hvor besvart ikke er relevant	-	-	-	8 %	12 %

Grunnet manglende rapportmodul i nytt elektronisk saks- og arkivsystem, rapporteres det ikke på besvartfordeling for 2016. I 2019 er ordningen med registrering av saker med økt behandlingstid videreført, som følge av behov for flere opplysninger fra virksomheten.

3 Merknader til driftsbudsjettet

For 2020 og kommende planperiode vil bl.a. følgende kunne ha innvirkning på den økonomiske situasjonen i etaten: Det er for 2020 ikke beregnet vakanser i lønnsbudsjettet. Erfaring så langt har vist at vakanser normalt oppstår hvert år. Som følge av oppgavemengden har etaten de siste par årene vært opptatt av å fylle opp med vikarer for å sikre at oppgavene blir utført. Kommuneadvokatens økonomi er sårbar.

Dersom tilkjente sakskostnader er lave, eller etaten får færre oppdrag som gir inntekter og fraværsbildet er ustabilt, vil budsjettet og regnskapssituasjonen være svært krevende. Tidligere år har aktiviteten blitt opprettholdt innen faste rammer fordi en eller flere av de nevnte elementene har slått heldig ut.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 1,7 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,3 mill. høyere enn i 2019.

12.7 Rådhusets forvaltningstjeneste

Tabell 12.10 Driftsbudsjett – Rådhusets forvaltningstjeneste

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	60 014	67 908	72 601
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	37 923	33 567	34 650
14 Overføringsutgifter	6 258	4 128	4 206
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	4 026	0	0
Sum utgifter	108 220	105 603	111 457
16 Salgsinntekter	-20 120	-16 979	-17 556
17 Refusjoner	-8 301	-7 370	-7 510
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-4 026	0	0
Sum inntekter	-32 447	-24 349	-25 066
Netto utgifter	75 773	81 254	86 391

1 Ansvarsområde

Rådhusets forvaltningstjeneste skal yte profesjonell rådgivning, god service og effektive tjenester overfor publikum, Rådhusets brukere og kommunens virksomheter innenfor sitt ansvarsområde.

Rådhusets forvaltningstjeneste utfører representasjonsoppgaver, protokollære og museale tjenester. Etaten har ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold av Rådhuset som bygning, herunder sikkerhetsoppgaver, servicefunksjoner i Rådhuset og i innleide lokaler for byrådsavdelingene og Bystyrets sekretariat. Etaten skal også administrere transportordningen for politisk ledelse i Rådhuset.

Borgerlige vigsler, administrasjon av flaggtjenester, atelierene i Rådhuset, Heftyetunet og saksbehandling i forbindelse med utleie av Rådhusplassen inngår i ansvarsområdet.

For kommunen for øvrig utføres frankeringstjenester og intern postdistribusjon.

2 Situasjonsbeskrivelse

I tråd med mål om å styrke samarbeid i den enkelte avdelingen og på tvers av organisasjonen har man arbeidet med prosesser som styrker fellesskapet og gjensidig forståelse. I denne sammenheng har Lean vært benyttet som metode for kontinuerlig forbedring og modellen 70:20:10 for å nå målet om en lærende organisasjon.

Rådhuset er en viktig kultur- og museal arena, et demokratisk symbol for byens befolkning og et administrativt senter som bygningsmessig må ivaretas med et forsvarlig og bevarende vedlikehold. Dette innebærer at rådhusforvalter skal holde bygget i god stand og samtidig utvikle vedlikehold i takt med endrede behov enten det er i forhold til sikkerhet, universell utforming, energi eller miljø.

3 Merknader til driftsbudsjettet

Rammen til RFT er økt med hhv. 0,5 mill. til økt renhold av besøkstolettene i 1U og netto 1,3 mill. til en permanent ordning med styrt guiding – en trygg guidet tur i Oslo rådhus.

Etaten arbeider med å utvikle en organisasjon som systematisk håndterer FDVU (Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling) i rådhuset. Følgende vil bli prioritert i 2020:

- Videre utbygging av etatens FDV-system med fokus på implementering av dokumentasjon for utførte arbeider, samt informasjon om eksisterende installasjoner og bygningsdeler.
- Etaten skal optimalisere oppfølging og forvaltning av kontrakter med eksterne leverandører.

Leverandørenes sosiale ansvar, herunder arbeidsvilkår, miljøhåndtering og etisk handel skal være i fokus ved tjenesteleveranse i Rådhuset.

Det er satt i gang flere strategiske tiltak for å øke opplevelsen av kvalitet ved besøk i Oslo rådhus. Dette er særlig knyttet til formidling, kunsthistorie, omvisninger og konseptutvikling.

Etaten arbeider kontinuerlig med forankring av sikkerhetsorganisasjonen og styrking av den totale sikkerheten. Målet er å skape en organisasjon som er fleksibel og funksjonell og på denne måten bidra til at risikoen for uønskede hendelser er så lav som praktisk mulig.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 3,6 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,4 mill. høyere enn i 2019.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 12.11 Investeringsbudsjett – Rådhusets forvaltningstjeneste

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)			
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	16 155	61 500	3 500
04 Overføringsutgifter	4 011	0	0
Sum utgifter	20 166	61 500	3 500
07 Refusjoner	-4 011	-12 300	-700
Sum inntekter	-4 011	-12 300	-700
Netto utgifter	16 155	49 200	2 800

Tabell 12.12 Prosjekter

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)									
Prosjektnummer og navn:									
113024	Rådhuset - diverse rehabilitering			3 500	3 500	3 500	3 500		Løpende
	Sum investeringsutgifter			3 500	3 500	3 500	3 500		
113024	Rådhuset - diverse rehabilitering	Investeringsmoms			-700	-700	-700	-700	
	Sum kapittel finansiering				-700	-700	-700	-700	
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)				2 800	2 800	2 800	2 800	

12.8 Beredskapsetaten

Tabell 12.13 Driftsbudsjett – Beredskapsetaten

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
184 Beredskapsetaten (BLK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	10 799	12 426	12 972
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	12 213	9 707	12 868
14 Overføringsutgifter	2 075	0	0
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	669	0	0
Sum utgifter	25 756	22 133	25 840
16 Salgsinntekter	-1 260	0	0
17 Refusjoner	-2 277	0	0
18 Overføringsinntekter	-1 728	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-669	0	0
Sum inntekter	-5 935	0	0
Netto utgifter	19 821	22 133	25 840

1 Ansvarsområde

Beredskapsetatens ansvarsområde fremgår av Reglement for Oslo kommunes arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og sikkerhet, jf. Bystyresak 182 av 22.06.2016, og av instruks: Overordnet beredskapsplan Oslo kommune (Byrådssak 1116/16).

Etaten skal sørge for at kommunens beredskapsmessige plikter i krig og fred blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte. Etaten skal bidra til at kommunen innfrir krav i forskrift om kommunal beredskapsplikt, og er i best mulig stand til å møte ulykker, katastrofer og uønskede hendelser. Etaten gir veiledning, opplæring og fører tilsyn med alle kommunale virksomheters beredskapsarbeid. Etaten har ansvar for overordnet koordinering av kommunens krisehåndtering og kriseledelse.

Beredskapsetatens virksomhet styres av «lov om særlige åtgjerder under krig, krigsfare og lignende forhold» (beredskapsloven), «lov om helsemessig og sosial beredskap», «lov om forsynings- og beredskapstiltak», «lov om forebyggende sikkerhetstjeneste» (sikkerhetsloven) samt «lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven)» gjeldende fra 01.01.2010. Både loven og forskriften til loven gir Beredskapsetaten store utfordringer med implementering, oppfølging og tilsyn av de krav som stilles til kommunen generelt og virksomheten spesielt.

2 Situasjonsbeskrivelse

Beredskapsetaten registrerer en fortsatt økning i interesse og pågang fra kommunens virksomheter og samarbeidsaktører vedrørende sikkerhet, beredskap og krisehåndtering. Etaten bistår kommunens virksomheter med å gjennomføre øvelser innen beredskap og kriseledelse, og bidrar aktivt til kompetanseheving ved veiledning og opplæring. Etaten arrangerer Beredskapsforum og Trygghetskonferansen, der representanter fra kommunen, staten, politiet og andre sentrale interne og eksterne beredskapsaktører deltar og bidrar til samvirke, koordinering av beredskapsplaner, deling av relevant informasjon og erfaringsutveksling.

Beredskapsetaten prioriterer øvelser og tilsyn slik at Oslo kommunes overordnede kriseledelse samt alle virksomheter med stor beredskapsmessig betydning for kommunen, har en kompetent organisasjon med oppdaterte og effektive planverk. Øvelsene og planverkene skal være koordinert med andre kommunale virksomheter og med politi, Fylkesmannen og eksterne samarbeidspartnere.

Beredskapsetaten har ansvar for å utarbeide og revidere kommunens overordnede risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) og overordnet beredskapsplan, administrativ og operativ del. Etaten skal også være pådriver for å revidere risiko- og sårbarhetsanalyser innenfor enkeltområder ved behov, endring i trusselnivå, og på områder med forhøyet risiko og kritisk infrastruktur. Kommunen har et behov for kontinuerlig oppmerksomhet på slike delanalyser i forhold til samfunnsutviklingen og trusselbildet.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Byrådet har som overordnet målsetting at Oslo skal være en trygg by med god beredskap. Beredskapsetaten følger opp sitt beredskapsmessige arbeid gjennom tett samarbeid med en rekke offentlige etater, frivillige organisasjoner, andre statlige og private beredskapsaktører, i regionalt samarbeid og gjennom storby samarbeidet og nordisk hovedstadssamarbeid.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Etatens ramme er styrket med 3,5 mill. til utvikling av TRiO-verktøyet, kompetansebygging og drift av Kommunenes koordineringssentral (KOSS).

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,9 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,1 mill. høyere enn i 2019.

12.9 Tilfeldige utgifter etter byrådets bestemmelse

Tabell 12.14 Driftsutgifter – tilfeldige utgifter etter byrådets bestemmelse

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
191 Tilf. utg. etter byrådets bestemmelse (BLK)			
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	815	0	0
14 Overføringsutgifter	620	1 000	1 500
Sum utgifter	1 435	1 000	1 500
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	1 435	1 000	1 500

Avsetningen er uspesifisert og kan benyttes til ulike formål der det oppstår et finansieringsbehov for mindre tiltak i løpet av året. Det er i utgangspunktet ingen begrensninger i hva som kan dekkes av avsetningen, og det er også praksis for at den benyttes til å yte mindre tilskudd til ulike formål og organisasjoner. Sakene behandles enkeltvis og fortløpende gjennom året. Avsetningen anses imidlertid ikke som en tilskuddsordning som er omfattet av «Regler for tilskuddsforvaltningen».

12.10 Tilskuddsmidler – byrådslederens kontor

Tabell 12.15 Tilskuddsmidler – byrådslederens kontor

Kap. nr.	Søknaden gjelder	Beløp i 1000 kr			
		Vedtak 2018	Vedtak 2019	Forslag Sak 1/2020	Sum 2018 - Sak 1/2020
126	Internasjonale tiltak, samarbeidsbyer og avtaler	2 450	1 200	3 550	7 200
191	Tilskudd etter byrådets bestemmelse	1 500	1 000	1 500	4 000
Sum		3 950	3 950	5 050	11 200

13. FINANS

Byrådsavdeling for finans (FIN) har ansvar for å utarbeide kommuneplan, budsjett og økonomiplan for Oslo kommune og å utvikle gode systemer for økonomistyring og rapportering. Ansvarsområdet omfatter også overordnet anskaffelsesstrategi og metodikk for gode investeringsprosesser, digitalisering gjennom Oslo Origo og konsernovergripende IKT herunder informasjonssikkerhet, kommunens sentrale arbeidsgiverfunksjon, finansforvaltning, eiendomsskatteområdet samt Oslo kommunes statistikkproduksjon.

13.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for finans

Figur 13.1 Hoved- og nøkkelstørrelser for finans

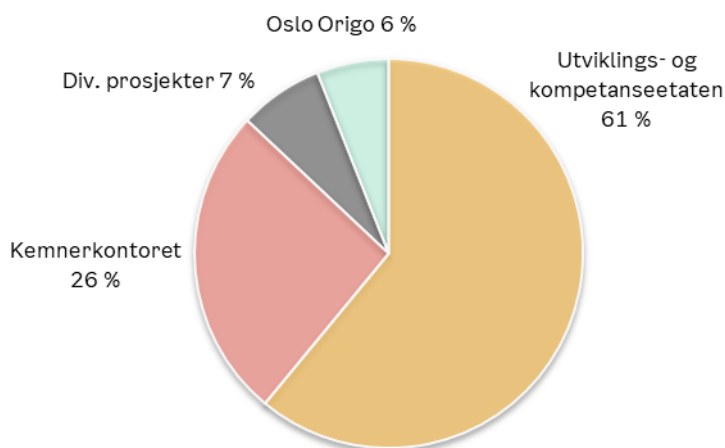
Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3	Budsjett - økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022	2023
Sum utgifter	1 144,2	1 188,8	1 183,6	1 179,2	1 170,6
Sum inntekter	-532,1	-544,6	-544,6	-544,6	-544,6
Netto utgifter	612,1	644,2	639,0	634,5	626,0
Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett		1,7 %			

I 2020 skal kommunen bruke:

- 216 mill. til kommunens digitaliseringssatsing som gjennomføres i regi av Oslo Origo, totalt 809 mill. i økonomiplanperioden
- 75 mill. til virksomhetenes investeringer i elektronisk sak-/arkivsystem, totalt 230 mill. i økonomiplanperioden
- 37,5 mill. til konsolidering av kommunens IKT-systemer

Brutto driftsutgifter for 2020 fordeler seg slik:

13.2 Byrådets ambisjoner for sektoren

FIN bidrar til å nå byrådets ambisjon om at Oslo skal bli en grønnere, varmere, mer skapende by med plass til alle på flere måter. Visjonen ligger til grunn for arbeidet med de viktigste styringsdokumentene som kommuneplanens samfunnsdel, budsjett med økonomiplan og rapporteringsarbeidet. Videre gir Oslo kommunes anskaffelsesstrategi og kommunens klimabudsjett sterke føringer for hvordan Oslo kommune skal bruke sin innkjøpsmakt for at Oslo skal bli en utslippsfri by. Byrådet vil gå i front som en krevende oppdragsgiver, og utfordre markedet til å ta i bruk grønnere løsninger. Byrådsavdeling for finans har det overordnede arbeidsgiveransvaret og sørger for en inkluderende arbeidsgiverpolitikk hvor det skal være plass til alle. Oslo kommune har et mål om å tilby innbyggerorienterte og digitale innbyggertjenester. Oslo kommune har i den sammenhengen etablert Oslo Origo for å gjøre kommunens tjenester enklere og mer tilgjengelig for innbyggerne og næringslivet i Oslo. Utviklings- og kompetanseetaten og Kemnerkontoret som underlagt FIN er viktige bidragsyttere i forhold til gjennomføringen av de ulike oppgavene som ligger under byrådsavdelingens ansvarsområde.

Tabell 13.1 Byrådets mål for finans

Mål		Virksomheter som bidrar til måloppnåelse
1	Effektive og sikre fellestjenester	Utviklings- og kompetanseetaten
2	Seriøst og ansvarlig arbeidsliv	Utviklings- og kompetanseetaten
3	Kunnskapsbasert styring og planlegging	Kemnerkontoret
4	Innbyggerorienterte digitale tjenester	Oslo Origo, Kemnerkontoret
5	Samfunnsansvarlige og grønne anskaffelser	Utviklings- og kompetanseetaten, Kemnerkontoret

Mål 1: Effektive og sikre fellestjenester

Oslo kommune trenger kostnadseffektive og sikre IKT fellestjenester, som støtter virksomhetenes behov for gode digitale arbeidsverktøy og tilrettelegging for nye digitale arbeidsprosesser. Begrepet IKT fellestjenester omfatter IKT driftstjenester, infrastruktur, samt plattformkomponenter som ivaretar pålogging, tilgangsstyring eller andre sikkerhetsfunksjoner, samt sluttbrukertjenester. Kontorstøtte, samhandlingsverktøy, arbeidsflater mv er viktige sluttbrukertjenester det vil bli jobbet med i 2020. Det foregår nå en omfattende modernisering av kommunens IKT fellestjenester, en prosess som startet med ny systemdriftsavtale i 2018. Migrering av systemer og applikasjoner til leverandørens driftsplattform vil være en krevende prosess i 2019-21. Samlet utgjør disse prosessene et stort løft men også et utfordrende bilde på IKT-området for 2020.

For alle pågående moderniseringsaktiviteter er det en sentral målsetning å legge til rette for samordning på tvers av Oslo kommunes driftsmiljøer, for å skape bedre grunnlag for gode fellesløsninger og nye digitale prosesser på tvers av virksomheter og sektorer. Dette forutsetter at de ulike driftsmiljøene konsolideres.

I 2020 vil byrådet arbeide med løsninger for å dekke behovet for sikre, fleksible IKT-arbeidsverktøy for virksomhetenes ansatte. Sikkerheten ivaretas gjennom at enheter innrulleres i en sikkerhets- og administrasjonsløsning.

I 2020 planlegges også en modernisering av løsningene for identitets- og tilgangsstyring for å gi enklere, mer automatisert bestilling av tilganger til arbeidsverktøy for ansatte. Dette vil gi både en sikkerhetsgevinst og en effektivitetsgevinst.

Informasjonssikkerhet og personvern

Byrådet er opptatt av at kommunens innbyggere og næringsliv må kunne ha tillit til at informasjon, herunder sensitiv eller personlig informasjon, håndteres på en betryggende måte og i henhold til gjeldende lover og regler.

Byrådet ønsker å styrke kommunens arbeid med personvern og informasjonssikkerhet ytterligere og vil gjøre flere grep på området i 2020. Overordnede krav og føringer for informasjonssikkerhet skal videreutvikles, slik at kommunen tilpasser sin evne til å håndtere økt sårbarhet og risiko i tråd med digitaliseringstakten. Byrådet styrker også det sentrale miljøet for personvern og informasjonssikkerhet i FIN for å ivareta en økende etterspørsel etter rådgivning på området og et fortsatt stort behov for å styrke bevissthet, forståelse og kompetanse hos både ledere og ansatte.

Det sentrale fagmiljøet på informasjonssikkerhet og personvern er organisert i Byrådsavdeling for finans. Fagmiljøet arbeider med å heve kompetansen på informasjonssikkerhets- og personvernområdet blant ledere og ansatte. Et særlig fokusområde vil være ansatte som innehar en rolle som medfører behov for informasjonssikkerhet- og personvernkunnskap, eksempelvis, virksomhetenes informasjonssikkerhetskoordinatorer og systemeiere. Viktige virkemidler for å heve kompetansen er kurs, utarbeidelse av felles rutiner, metodikk og verktøy, samt rådgivning. Fagmiljøet blir stadig mer etterspurt av kommunens virksomheter, i takt med økt modenhet innen fagområdet blant virksomhetene. Byrådet ser positivt på denne utviklingen og vil forsterke fagmiljøet ytterligere. Med større kapasitet i byrådsavdeling for finans kan det i større grad understøtte kommunens virksomheter i arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern.

Byrådet ønsker å bidra til å øke markedets kvalitet og leveranseevne på området informasjonssikkerhet og personvern gjennom å stille gode krav på disse områdene i alle kommunens anskaffelser hvor bruk av IKT inngår.

Det er igangsatt et arbeid med et overordnet styringssystem for informasjonssikkerhet for Oslo kommune. Arbeidet har som mål å sikre at Oslo kommune forbedrer sin evne til god styring og kontroll for å nå mål og resultatkrav, arbeide effektivt, etterleve lover og regler, operere innenfor akseptabel risiko og ha pålitelig rapportering i sitt arbeid med informasjonssikkerhet. I 2020 fokuseres det på sentrale prosesser som anskaffelser, digitalisering og hendelseshåndtering. Oppfølging av risikostyring og gjennomgang av risikovurderinger på området personvern og informasjonssikkerhet i den enkelte sektor skal inngå i den ordinære styringsdialogen. Innføring av felles krav til virksomhetene er del av et langsiktig arbeid i kommunen.

Kunnskap og god sikkerhetskultur er forutsetninger for at kommunen skal lykkes i arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern. Det er behov for å målrette og styrke kompetanseprogrammet innenfor områdene. Bevisstheten, forståelsen og kompetansen hos ledere og ansatte på alle nivåer må økes. Det er behov for å fortsette å tilby opplæringsaktiviteter på forskjellige nivåer. Fagmiljøet skal i 2020 arbeide strategisk med kompetanseprogrammet for å øke kunnskapen i kommunen. Byrådet vil målrette arbeidet, ved å styrke samarbeidet med andre fagmiljøer, med virksomhetene og med eksisterende opplæringsprogrammer og fora, for å skape en helhetlig tilnærming i kommunen.

Mål 2: Seriøst og ansvarlig arbeidsliv

Oslo kommune må kontinuerlig sørge for å ha kompetanse og ressurser til å kunne utvikle og levere tjenester hvor innbyggernes behov skal være førende i utviklingen. Det skal tilrettelegges for innovasjon og nytenkning.

Virksomhetene i kommunen etterspør digitale løsninger innenfor HR-området som gir gevinster i form av redusert tidsbruk for ledere og ansatte. Våren 2019 startet et utviklingssamarbeid med NAV hvor kommunen vil delta i utviklingen av en nasjonal, digital løsning for enklere og systematisk oppfølging av sykefravær. Dette arbeidet vil fortsette i 2020.

Det arbeides med en anskaffelse av et tids- og timeregistreringssystem for dagarbeidende som vil være

fullintegrert med kommunens HR-system. Planen er at systemet skal være obligatorisk for alle virksomheter og ferdig implementert i 2021.

Byrådsavdeling for finans vil ha fokus på å kunne legge til rette for mulig sentralisering og effektivisering av lønnstjenestene i kommunen. Et viktig fokus vil være å tilrettelegge for gode og trygge prosesser for involverte ansatte.

Oslo er som eneste norske kommune eget tariffområde og har blant annet som siktemål at tariffoppgjørene skal bidra til at det er attraktivt å jobbe i Oslo kommune og til at kommunen kan tiltrekke og beholde den beste kompetansen på alle nivåer.

Ansatte i Oslo kommune skal ha et godt og forsvarlig arbeidsmiljø. Den enkelte virksomhet skal med utgangspunkt i byrådets HMS-instruks og lovgivningen på HMS-området, utarbeide egne HMS-systemer. Byrådsavdeling for finans følger opp det operative HMS-arbeidet i kommunens virksomheter.

Byrådsplattformen, tillitsbasert styring og ledelse, personalpolitisk strategi med tilhørende handlingsplaner, kommunens verdigrunnlag, lederprinsipper og etiske regler skal være førende for HR-arbeidet i alle kommunens virksomheter.

Oslo kommune skal levere sine tjenester med god kvalitet blant annet ved systematisk å arbeide for å:

- være en motiverende og forutsigbar arbeidsgiver
- etablere en heltidskultur med flest mulig faste og hele stillinger
- sikre digitale, effektive og profesjonelle arbeidsprosesser
- målrette strategisk kompetanseutvikling
- videreutvikle en mangfolds- og inkluderingskultur som vektlegger åpenhet og tillit
- sikre bedre representativitet med tanke på kjønn, funksjonsevne og etnisitet ved rekruttering av lederstillinger
- sikre arbeidsmiljøet gjennom utvikling av egne HMS-systemer
- videreutvikle tillit som bærende prinsipp for styring og ledelse i kommunen, herunder et godt og tillitsfullt samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene

Mål 3: Kunnskapsbasert styring og planlegging

Byrådsavdeling for finans har et overordnet ansvar for at beslutningsgrunnlaget for styring og planlegging til enhver tid er oppdatert og korrekt. FIN har ansvar for å koordinere, drifte og vedlikeholde kommunens statistikkbank som inneholder tidsserier for statistikk om en rekke temaer som demografi, levekår og kommunens tjenester. Statistikken benyttes som grunnlag for å bedrive kunnskapsbasert styring og planlegging og til å utvikle årlige befolkningsfremskrivninger for Oslo kommune. Finans har også ansvar for å koordinere kommuneplanarbeidet, og har ansvar for å legge frem kommuneplanens samfunnsdel. Dette er kommunens øverste styringsdokument og angir de langsiktige visjonene for byens utvikling. Avdelingen har dessuten ansvar for å delta i ulike forskningssamarbeid og skal sørge for at relevant og nyttig forskning formidles og tas i bruk.

Byrådsavdelingen har ansvaret for å utarbeide årsbudsjett og økonomiplan. Budsjettet konkretiserer handlinger for å følge opp kommuneplanen, og er planen for hvordan kommunens inntekter benyttes for å gi tjenester til befolkningen. FIN har også ansvar for kommuneregnskapet og fungerer som regnskapsfaglig instans i Oslo kommune. Avdelingen utarbeider byrådets årsberetning, kvartals- og tertialrapporter, som er styringsdokumenter hvor kommunens utvikling og tilstand beskrives. I tillegg utarbeider finans retningslinjer for utarbeidelse av virksomhetenes årsberetninger. Avdelingen har også ansvaret for å kvalitetssikre de økonomiske elementene i alle byrådssaker/-notater med økonomiske konsekvenser.

Byrådsavdelingen utfører finans- og gjeldsforvaltningen sentralt på vegne av hele Oslo kommune og sørger for effektiv håndtering av pengestrømmer inn og ut av kommunen. Byrådsavdelingen håndterer også kredittvurdering av Oslo kommune, som for tiden gjennomføres av Standard & Poor's.

Byrådsavdelingen skal legge til rette for at kommunen også i fremtiden vurderes som like kredittverdig som Den norske stat, gjennom høyeste kredittkarakter AAA, Stable Outlook.

Oslo kommunes tjenstepensjonsordning forvaltes i heleid livsforsikringsselskap Oslo Pensjonsforsikring AS. Byrådsavdelingen utøver det overordnede eieransvaret for selskapet og representerer også kommunen som kunde. Utgifter til pensjonsordningen legger beslag på store andeler av kommunens tilgjengelige frie midler. Byrådsavdelingen skal sørge for effektiv drift av selskapet og ha god dialog om prognoser for fremtidige utgifter til pensjon slik at det ikke bindes opp mer midler enn nødvendig for å dekke kommunens pensjonsforpliktelser.

På forsikringsområdet har Oslo kommune som hovedprinsipp å være selvassurandør for forsikringsrisiko. Det tegnes kun forsikring med tredjepart der dette følger av lovverk, eller der risikoen for økonomisk tap anses som uforholdsmessig større enn økonomisk bæreevne. Kommunens forsikringsgiver er Oslo Pensjonsforsikring AS og datterselskapet Oslo Forsikring AS. Byrådsavdelingen skal være en aktiv pådriver for å holde skadeomfanget lavt i kommunens virksomheter slik at utgifter til forsikringer ikke blir større enn nødvendig.

Mål 4: Innbyggerorienterte digitale tjenester

Byrådsavdeling for finans har det overordnede ansvaret for utvikling av digitale innbyggertjenester. Innbyggerne må kunne forvente best mulig kvalitet i velferdstjenestene. Teknologien gir oss større muligheter enn noen gang før til å forbedre tjenestene våre, og gjøre dem mer tilgjengelige og relevante for innbyggerne. Digitalisering handler i stor grad om virksomhetsutvikling og derfor er digitalisering også en varig satsing i Oslo kommune.

Innbyggernes forventninger til det offentlige som tjenesteleverandør er i endring, samtidig som demografiske endringer fører til at kommunens økonomiske handlingsrom er under press. Vi må finne nye og mer effektive måter å levere tjenester på, noe som setter store krav til oss som kommune i årene fremover. For å lykkes med den digitale transformasjonen må Oslo kommune sette innbyggernes behov i sentrum og tilby stadig bedre, mer sammenhengende og mer målrettede tjenester. Oslo kommune vil tilrettelegge for bedre samarbeid mellom egne virksomheter, med næringslivet, gründermiljøer, forskningsmiljøer, utdanningsinstitusjoner, og andre offentlige virksomheter. Det krever at vi tenker nytt på hvordan vi løser våre oppgaver, at vi satser på nye idéer og bygger opp kompetansemiljøer som kan utvikle fremtidens kommunale tjenester uavhengig av hvordan det offentlige er organisert. Digitaliseringen påvirker derfor også hvilken kompetanse kommunen vil ha behov for i fremtiden og hvordan vi organiserer arbeidsprosessene.

Det er definert tre overordnede retningslinjer for digitaliseringsarbeidet.

1. Vi forstår innbyggerne våre og tilbyr våre tjenester når de ønsker og trenger det.
2. Vi løser innbyggernes behov uavhengig av offentlig sektors organisering.
3. Hver tjeneste som tilbys, skal bygges på Oslo kommunes felles tjenesteplattform.

Dette betyr at kommunens tjenester skal bli enklere, mer sammenhengende og mer tilgjengelige, og at innbyggerne skal oppleve en fremoverlent kommune som utvikler løsninger i takt med mulighetene som kommer med ny teknologi.

Digitaliseringen er både en driver til endringene i kommunens tjenesteleveranser, men også et virkemiddel for å løse utfordringene vi står overfor. IT-systemer og digitale hjelpemidler går fra å være støtteprosesser og støtteverktøy til i økende grad å bli en integrert del av tjenesteleveransene og kjernevirksomheten i bydelene og virksomheter. Det stilles derfor stadig økte krav til digitale ferdigheter hos oss alle, og digital spisskompetanse hos noen. Digital kompetanse må derfor anses som kjernekompetanse i offentlig sektor.

Mål 5: Samfunnsansvarlige og grønne anskaffelser

Byrådsavdeling for finans har ansvar for Oslo kommunes overordnede anskaffelsesstrategi. Denne inneholder felles målsettinger og overordnede føringer som skal sørge for at anskaffelser blir et godt

virkemiddel for å realisere byrådets mål og ambisjoner. Oslo kommune skal bruke sin innkjøpsmakt til å sikre gode og effektive løsninger for byens innbyggere og næringsliv – som skaper tillit til Oslo kommune som tjenesteyter, byutvikler og samfunnsaktør.

Hovedmålet er at Oslo kommune skal gjennomføre formålstjenlige og kostnadseffektive anskaffelser – som gir gode og samfunnsansvarlige løsninger både på kortere og lengre sikt. Kommunens anskaffelser skal gi innbyggere og næringsliv løsninger og tjenester i tråd med dagens og fremtidens behov, og skal bidra til at Oslo blir en grønnere, varmere og mer skapende by.

Byrådsavdeling for finans har ansvar for at kommunens samkjøpsportefølje legger til rette for kvalitativt gode, kostnadseffektive og samfunnsansvarlige innkjøp i virksomhetene. Samkjøpsporteføljen utgjør ca. kr. 2,6 mrd., det vil si om lag 10 % av kommunens totale innkjøpsbudsjett. Avtalene for elektrisk kraft, renholdstjenester, vikartjenester, konsulenttjenester, møbler og mat- og drikkevarer er per i dag de største avtaleområdene.

Anskaffelser er et viktig verktøy i arbeidet for å realisere det grønne skiftet. I 2019 etableres standard krav til Oslo kommunes bygge- og anleggsplasser, for å nå byrådets mål om å gjøre disse utslippsfrie innen 2025. I 2020 vil utvikling og implementering av disse kravene, samt standardkrav til transport knyttet til kommunens vare- og tjenesteleveranser, bli viktige innsatsområder for å bidra til å nå ambisjonene om utslippskutt. Kravene skal også bidra til at trafikkbelastningen reduseres og at lokal luftkvalitet forbedres. Samtidig vil kommunen fortsette å følge opp klima- og miljøkrav i sine samkjøpsavtaler. Byrådet vil sørge for økt veiledning og kompetansebygging, slik at virksomhetenes innkjøpere har de nødvendige verktøyene for å realisere kommunens mål.

Kommunen har gjennom Oslomodellen med HMSREG etablert landets strengeste seriøsitetskrav for å motvirke arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Byrådet vil følge opp etterlevelsen av Oslomodellen på overordnet nivå. Funksjonalitet i HMSREG er i stadig utvikling og det vil være økt fokus på at virksomhetene tar i bruk all funksjonalitet i systemet for å sikre en mest mulig effektiv oppfølging av seriøsitetskrav. Arbeidet for å sikre tilstrekkelig antall faglærte og lærlinger gjennom kontraktsskrav er en viktig del av Oslomodellen, og vil bli videreført i 2020.

Det jobbes kontinuerlig med å videreutvikle seriøsitetsbestemmelsene og innføre seriøsitetskrav på flere områder. Oslomodellen er nå innført i kommunens helse- og omsorgssektor gjennom byrådssak 1006/19. Byrådet planlegger å utvide virkeområdet for Oslomodellen ytterligere, blant slik at flere seriøsitetskrav kan gjøres gjeldende på flere områder enn i dag.

13.3 Sektorens økonomiske rammer

Tabell 13.2 Økonomiplanoversikt med spesifikasjon av endringer

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Dok 3 - vedtatt økonomiplan netto ¹⁾	612,1	607,0	602,9	598,6	0,0
DOK 3 nettoramme første år videreført	612,1	612,1	612,1	612,1	612,1
+/- Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling		25,4	25,4	25,4	25,4
+/- Reelle endringer		6,6	1,4	-3,0	-11,6
=ØKONOMIPLAN (netto)	612,1	644,2	639,0	634,5	626,0
Endringer i prosent		5,2 %	4,4 %	3,7 %	2,3 %
Sum endringer		32,0	26,8	22,4	13,8

Spesifikasjon av "Reelle endringer"	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
+/- Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold		18,6	18,4	18,0	17,6
+/- Uspesifiserte rammeendringer		0,0	0,0	-2,0	-10,2
+/- Spesifiserte rammeendringer		-12,0	-17,0	-19,0	-19,0
Sum reelle endringer		6,6	1,4	-3,0	-11,6

1) 2019 prisnivå

Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling

Det vises til kap. 17 Budsjettekniske merknader.

Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold

Det er innarbeidet en forventet besparelse i sektorens budsjettamme med henholdsvis 0,4 mill., 0,6 mill., 1 mill. og 1,4 mill. i økonomiplanperioden 2020-2023 knyttet til omlegging til digital sykemelding og ny visuell identitet.

Sektorens driftsramme er økt med 19 mill. årlig knyttet til flytting av investeringsmidler fra investeringsbudsjett til driftsbudsjett som følge av ny systemdriftsavtale på IKT-området som innebærer at kommunen skal kjøp driften som en tjeneste.

Uspesifiserte rammeendringer

Samlet rammereduksjon for sektoren er på 2 mill. i 2022 og 10,2 mill. i 2023.

Spesifiserte rammeendringer

På kap. 122 Div. virksomheter og prosjekter under Byrådsavdeling for finans er det innarbeidet 8 mill. i 2020, deretter 5 mill. årlig til digitalisering av kommunens sentrale budsjett- og rapporteringsprosess.

På kap. 122 Div. virksomheter og prosjekter under Byrådsavdeling for finans er det innarbeidet en rammereduksjon på 2 mill. i 2020, 3 mill. i 2021 og 4 mill. årlig i 2022 og 2023 knyttet til digitalisering samt redusert konsulentbruk.

På kap. 125 Utviklings- og kompetanseetaten er det innarbeidet en årlig rammereduksjon på 10 mill. fra 2020 knyttet til effektiviseringstiltak samt erstatte eksterne konsulenter med egen ansatte.

På kap. 130 Kemnerkontoret er det innarbeidet en rammereduksjon på 8 mill. i 2020, 9 mill. i 2021 og 10 mill. årlig i 2022 og 2023 som følge av tilpasning til normal drift eiendomsskattekontoret.

Tabell 13.3 Netto driftsbudsjett per kapittel - Finans

Beløp i mill.

		Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Endring 2019 - 2020
Netto driftsbudsjett							
121	Origo - digitaliseringsenhet (FIN) Div. virksomheter og prosj. under FIN	65,4	68,1	68,1	67,9	67,2	2,6
122	(FIN)	69,2	77,3	73,3	72,1	71,4	8,2
125	Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)	265,6	286,3	286,2	285,0	280,8	20,7
130	Kemnerkontoret (FIN)	211,9	212,5	211,4	209,5	206,5	0,6
Sum	Finans (FIN)	612,1	644,2	639,0	634,5	626,0	32,0

For nærmere omtale vises det til særskilt omtale under det enkelte kapittel.

Tabell 13.4 Brutto investeringsbudsjett per kapittel – Finans

Beløp i mill

		Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Brutto investeringsbudsjett					
121	Origo - digitaliseringsenhet (FIN)	148,0	135,0	127,0	127,0
122	Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)	120,7	77,7	82,7	0,0
Sum	Finans (FIN)	268,7	212,7	209,7	127,0

Sektorens investerings i økonomiplanperioden er:

Kap. 121: Totalt 537 mill. i økonomiplanperioden til kommunens digitaliseringssatsing som gjennomføres i regi av Oslo Origo.

Kap. 122: Avsetning på 75 mill. årlig i 2020 og 2021 deretter 80 mill. i 2022 til investeringer i sak-/arkiv system, 37,5 mill. i 2020 til konsolidering av IKT-systemer, 2,65 mill. årlig i perioden 2020-2022 til oppgradering av kommunens sentrale IKT-infrastruktur og 5,5 mill. i 2020 til anskaffelse av felles tidsregistreringssystem.

13.4 Oslo Origo

Tabell 13.5 driftsbudsjettet – Oslo Origo

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
121 Origo - digitaliseringsenhet (FIN)			
10 Lønn og sosiale utgifter	21 362	49 936	52 093
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	26 733	15 500	15 965
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	201	0	0
14 Overføringsutgifter	6 060	0	0
Sum utgifter	54 356	65 436	68 058
16 Salgsinntekter	-7	0	0
17 Refusjoner	-6 060	0	0
Sum inntekter	-6 066	0	0
Netto utgifter	48 289	65 436	68 058

1 Ansvarsområde

Oslo kommune har et mål om å tilby innbyggerorienterte og digitale innbyggertjenester. Oslo kommune har etablert Oslo Origo for å gjøre kommunens tjenester enklere og mer tilgjengelig for innbyggerne og næringslivet i Oslo. Oslo Origo har ansvar for å utvikle og drive frem kommunens fellesløsninger overfor innbyggerne, og være pådriver i kommunens helhetlige digitaliseringsarbeid. Oslo Origo skal bidra til å sette en felles retning og øke tempoet i kommunens digitaliseringsarbeid. Et sentralt grep i dette arbeidet er Oslo kommunens felles tjenesteplattform.

Oslo Origos rolle er å:

- Sammen med virksomhetene, alltid prioritere å løse innbyggerbehov.
- Prioritere digitale fellesløsninger med mål om å standardisere, forenkle og verdioke kommunens tjenester for innbyggerne.
- Fokuserer på løsninger som kan gjenbrukes av flere virksomheter.
- Etablere og tilby alle interne og eksterne utviklere- og designmiljø en felles tjenesteplattform.
- Jobbe smidig - eksperimentere og utforske og kontinuerlig forbedre.
- Benytte tverrfaglige produktutviklingsteam som utvikler og driver digitale løsninger.
- Utvikle og fasilitere nettverk og programmer for lederutvikling, kulturendring og digital modenhet.
- Bidra til økt endringskompetanse hos kommunens ledelse.
- Bistå virksomhetene i å ta i bruk nye digitale innbyggerløsninger.
- Bistå virksomheter / sektorer i etableringen av selvstendige produktutviklingsmiljøer.

Gjennom Oslo Origo bygger kommunen opp et internt kompetansemiljø av egne ansatte innen systemutvikling, informasjonssikkerhet, produktutvikling, tjenstedesign og organisasjonsutvikling.

2 Situasjonsbeskrivelse

For å sikre helhet, fokus og langsiktighet i digitaliseringsarbeidet har Origo til nå etablert fire produktområder:

- felles tjenesteplattform
- proaktive personlige tjenester
- automatisert saksbehandling
- åpen tilgjengelig by

Gjennom disse produktområdene har kommunen etablert en rekke løsninger så langt, som for eksempel Oslonøkkel, proaktive meldinger, utviklerportal, dataplattform, og stadig flere digitale søknadsprosesser. Oslonøkkel er nå lastet ned av mer enn 100 000 innbyggere, vi har sendt ut over 300 000 digitale, proaktive meldinger til innbyggerne, tjenesteplattformen utvikles stegvis sammen med virksomhetene, og vi automatiserer søknadsprosesser kontinuerlig.

Digitalisering handler om å ta i bruk teknologi for å forbedre kjernevirksomheten, og dette innebærer en endring i måten vi jobber på og hvordan vi leverer tjenestene våre. Fra oppstarten har Oslo Origo hatt fokus på å bistå virksomhetene med endringsledelse og digital omstilling til nye forretningsmodeller, løsninger og arbeidsprosesser. Det er etablert flere møteplasser i kommunen for smidig utvikling, eksperimentering, brukerinvolvering og samskaping med virksomheter og næringslivet. Origo bygger også relevant digital kompetanse hos lederne i kommunen gjennom teori koblet med praktisk tjenesteutvikling på tvers av kommunens virksomheter, blant annet gjennom allerede etablerte programmer og nettverk som Digital leder, Buddy-programmet, og Endringsagentnettverket.

Origo eksperimenterer også med ny teknologi og muligheter gjennom en hardware-lab. Dette innebærer blant annet testing av sensorikk og hardware for å sikre at kommunen blir en bedre innkjøper og kravstiller til leverandørmarkedet, og for å få en bedre forståelse av mulighetene ny teknologi gir fremover.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 4 Innbyggerorienterte digitale tjenester

Oslo kommune vil jobbe videre med å realisere historien om Tim. Også fremover vil fokus være på å utvikle, modernisere og effektivisere kommunen steg for steg, samt bygge kompetanse for å gjennomføre digital transformasjon.

Oslo kommune har allerede gjennom Oslo Origo og kompetansemiljøet for informasjonssikkerhet (ISI) etablert to sentrale kompetansemiljøer (innenfor tjenstedesign, utvikling/programmering, informasjonsarkitekter, endringsledelse m.m.). Kommunen vil i tiden fremover fortsette å bygge opp disse miljøene som skal bidra med fellesløsninger, felles rammeverk og spisskompetanse som støtter opp under digitaliserings- og informasjonssikkerhetsarbeidet i virksomhetene. Samtidig jobbes det med å styrke digitaliseringskompetansen i kommunens øvrige virksomheter. Kommunen må fortsette å tiltrekke seg, rekruttere og beholde denne type kompetanse i et meget konkurransedyktig marked.

Tiltak 1: Digitale felles innbyggertjenester

Produktområdene som er etablert er en del av en langsiktig satsing og vil fortsatt ha fokus i det videre arbeidet med å jobbe helhetlig med digitale innbyggertjenester og bidra til fart i kommunens digitaliseringsarbeid. I det videre arbeidet ønsker kommunen også å etablere flere satsinger som er tettere knyttet til de største sektorene som utdanning og helse.

Tiltak 2: Selvbetjent, tilgjengelig og sikker felles tjenesteplattform

For kommunen er det viktig at virksomhetene kan utvikle tjenester som henger sammen med øvrig IKT-infrastruktur. Et sentralt middel for å oppnå sammenhengende og personlig tilpassede innbyggertjenester er å bygge en selvbetjent, tilgjengelig og sikker tjenesteplattform. Dette innebærer å hente informasjon på tvers av systemer og registre, og sørge for at det blir tilgjengeliggjort for designere og utviklere på en sikker måte. Dette gir økt autonomitet og en mer helhetlig tilnærming i utviklingsarbeidet. Målgruppen for tjenesteplattformen er utviklere, designere og andre som jobber med produkt- og tjenesteutvikling i og for Oslo kommune. Både kommunens egne utviklere og designere, men også eksterne samarbeidspartnere, leverandører, næringsliv og startups. Dette gir økt utviklingstakt og bedre tjenester for innbyggerne, og tilrettelegger for et bedre samarbeid med næringslivet. Tjenesteplattformen vil tilrettelegge for en sikker og helhetlig teknisk arkitektur og design for de som bygger tjenester i og for Oslo kommune.

Tiltak 3: Utvikling av digital kompetanse

Hvorvidt vi lykkes med den digitale transformasjonen av kommunen henger tett sammen med vår evne til ikke bare å ta i bruk ny teknologi, men også vår endringskapasitet, det vil si vår kompetanse og kapasitet til å videreutvikle Oslo kommune som organisasjon; herunder hvordan vi jobber systematisk med våre strategier, styringssystem og styringsdialog, ledelse og medarbeiderinvolvering, samt kontinuerlig læring og utvikling.

Origo vil i 2020 fortsette arbeidet med å utvikle og bygge endringskompetanse hos kommunens ledere, både gjennom de ulike programmene med ledere som målgruppe og gjennom samarbeidet med virksomheten der vi bistår virksomhetene i å ta i bruk nye digitale innbyggerløsninger og etablere produktutviklingsmiljøer. Kombinasjonen av ulike program og konkret samarbeid med virksomhetene gir lederne både kunnskap og muligheter til å prøve ut nye praksiser som sammen bidrar til å bygge endringskompetanse i ledelsen.

Origo vil i 2020 bistå virksomhetene med en gradvis, planlagt dreining i kompetansesammensetning. Utvikling av ledernes og medarbeidernes digitale kompetanse og en kultur for kontinuerlig læring er en forutsetning for å lykkes med digitaliseringen. Origo vil være en pådriver for at kommunens konsernovergripende kompetansetilbud bidrar i den digitale utviklingen.

Tiltak 4: Innsikt og kunnskapsdeling

For å kunne realisere Historien om Tim er det nødvendig for kommunens ansatte å ha god innsikt i hva som er de største innbyggerbehovene, og ha gode metoder for å utvikle, måle og optimalisere løsningene. For å lykkes med dette er det viktig med gode samarbeid mellom Oslo kommunes mange virksomheter, med andre offentlige virksomheter, frivilligheten og næringslivet.

Tabell 13.6 Resultatindikatorer – mål 4

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Innbyggertilfredshet målt med sentrale digitale innbyggertjenester utviklet av Origo 1)				>70 %
Antall aktive samarbeid med andre virksomheter om digitale innbyggertjenester 2)				100
Antall nye datasett tilgjengeliggjort på dataplattformen 3)				400
Andel ledere som gjennom deltakelse i Digital leder har fått økt kompetanse mht. teori og praktiske metoder for brukerinvolvering. Målt ved evaluering av læringsmål for Digital leder. 4)				70 %

1) Innbyggertilfredshet

Vi skal oppnå at innbyggerne bruker og er tilfreds med de digitale produktene og tjenestene vi utvikler. Evalueres gjennom å måle de konkrete løsningene som utvikles på målgruppene.

2) Aktivt samarbeid om digitale tjenester

Vi skal oppnå at kommunens virksomheter har innbyggerperspektivet og jobber enda mer på tvers. Aktive samarbeid er konkrete utviklingsløp der Origo sammen med en eller flere virksomheter samarbeider om å utvikle digitale innbyggertjenester.

3) Tilgjengeliggjøring av data

Vi skal oppnå at kommunens virksomheter i større grad deler data og innsikt. Et datasett kan for eksempel være Fattige barnehusholdninger som er tilgjengeliggjort på <https://bydelsfakta.oslo.kommune.no/> via dataplattformen, eller Alle tømminger av avfallsbeholdere med tidspunkt, vekt og avvik fra Renovasjonsetaten. Antall datasett måles automatisk gjennom plattformen.

4) Økt kompetanse

Vi skal oppnå at kommunens virksomheter og ledere styrker sin digitale kompetanse for å lykkes med digital omstilling. 70 % av deltagende ledere skal ha lært betydelig (60 %) av de satte læringsmålene. Evalueres med utgangspunkt i læringsmål og forskningsbaserte evalueringsmetoder.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 2,622 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,359 mill. høyere enn i 2019.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 13.7 Investeringsbudsjett – Oslo Origo

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
121 Origo - digitaliseringsenhet (FIN)			
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	0	115 000	148 000
Sum utgifter	0	115 000	148 000
07 Refusjoner	0	-10 500	-16 500
Sum inntekter	0	-10 500	-16 500
Netto utgifter	0	104 500	131 500

Tabell 13.8 Investeringsoversikt – Oslo Origo

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Origo - digitaliseringsenhet (FIN)									
Prosjektnummer og navn:									
119038	ORIGO - Digitalisering			148 000	135 000	127 000	127 000		
	Sum investeringsutgifter			148 000	135 000	127 000	127 000		
119038	ORIGO - Digitalisering	Investeringsmoms		-16 500	-4 300	0	0		
	Sum kapittel finansiering			-16 500	-4 300	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			131 500	130 700	127 000	127 000		

Det er innarbeidet totalt 537 mill. i økonomiplanperioden til kommunens digitaliseringssatsing som gjennomføres i regi av Oslo Origo.

13.5 Div. virksomheter og prosjekter under Byrådsavdeling for finans

Tabell 13.9 Driftsbudsjett – Div. virksomheter og prosjekter under Byrådsavdeling for finans

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
122 Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)			
10 Lønn og sosiale utgifter	1 103	26 287	27 233
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	47 026	29 618	36 609
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	514	0	0
14 Overføringsutgifter	17 888	14 720	15 000
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	107 870	0	0
Sum utgifter	174 402	70 625	78 842
17 Refusjoner	-174	-1 457	-1 502
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-107 870	0	0
Sum inntekter	-108 045	-1 457	-1 502
Netto utgifter	66 357	69 168	77 340

1 Ansvarsområde

Det er på dette kapitlet avsatt midler til utgifter til fastlønte tillitsvalgte, Opplærings- og utviklingsfondet (OU-fondet), KS forskningsmidler og Tono/Kopinor avgift. Utgifter til diverse tiltak på IKT-området dekkes også av dette kapitlet, jf. omtale under investeringer.

2 Situasjonsbeskrivelse

FIN skal være en sentral pådriver for arbeidet med informasjonssikkerhet på tvers av kommunen sektorer og skal sikre at det igangsettes tiltak for å styrke informasjonssikkerheter i kommunens virksomheter.

På kapitlet er det avsatt midler til lønns- og kontorholdsutgifter for fastlønte tillitsvalgte. Disse gjenspeiler den enkelte forhandlingssammenslutnings størrelse og mangfold. Den enkelte sammenslutning utpeker selv sine tillitsvalgte. De fastlønte tillitsvalgte skal være et koordinerende ledd for samtlige tillitsvalgte i kommunen, og skal ivareta den direkte kontakten mellom kommunen sentralt og den enkelte organisasjon.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 2: Seriøst og ansvarlig arbeidsliv

Sykefraværet i Oslo kommune har de seneste år hatt en nedadgående trend med et historisk lavt sykefravær i 2017 og 2018 på 8,0 %. Målet på 7,8 % i 2020 understøtter målene i ny IA-avtale. Hver enkelt virksomhet skal sette egne ambisiøse mål og utarbeide aktivitetsplaner for å nå målene. I dette arbeidet står samarbeid med tillitsvalgte og vernetjenesten sentralt.

10-faktor er valgt som Oslo kommunes medarbeiderundersøkelse. Alle virksomheter i kommunen skal gjennomføre undersøkelsen i 2020. Den setter fokus på faktorer som er viktige for utvikling av gode tjenester. Med høy svarprosent og godt oppfølgingsarbeid fra ledere og medarbeidere på den enkelte arbeidsplass vil den være et viktig bidrag i utvikling av arbeidsmiljø og tillitsfullt forhold mellom ledere og medarbeidere.

Tabell 13.10 Resultatindikatorer – mål 2

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Sykefravær i Oslo kommune	8,0 %	8,0 %	7,9 %	7,8 %
Svarprosent medarbeiderundersøkelse 1)		80,0 %		82,0 %

1) Medarbeiderundersøkelser gjennomføres annet hvert år

4 Merknader til driftsbudsjettet

Kapitlet omfatter tre budsjettposter som gjelder avsetninger. Det er til OU-fondet, KS-forskning og Tono/Kopinor avgift. Dette er avsetninger som gjelder hele kommunen, men som i sin helhet forvaltes av Byrådsavdeling for finans.

Det er på kapitlet avsatt 1 mill. til kommunens arbeid med å videreutvikle/forsterke Oslos status som fairtrade-by.

Det er avsatt 8 mill. i 2020 deretter 5 mill. årlig i fra 2021 til digitalisering av kommunens sentrale budsjettprosess.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 2,292 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 13.11 Investeringsbudsjett – Div. virksomheter og prosjekter under Byrådsavdeling for finans

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
122 Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)			
00 Lønn og sosiale utgifter	7 145	0	0
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	169 882	208 150	120 650
04 Overføringsutgifter	8 441	0	0
Sum utgifter	185 467	208 150	120 650
06 Salgsinntekter	-685	0	0
07 Refusjoner	-8 441	-34 650	-16 150
08 Overføringsinntekter	-170	0	0
Sum inntekter	-9 295	-34 650	-16 150
Netto utgifter	176 172	173 500	104 500

Tabell 13.12 Investeringsoversikt – Div. virksomheter og prosjekter under Byrådsavdeling for finans

Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)	Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnummer og navn:								
116020 Avsetning Sak-/arkiv system			50 000	50 000	50 000	0		
118011 Oppgradering av sentral IKT-infrastruktur	40 600	32 650	2 650	2 650	2 650	0	0	1/18-4/22
118025 Avsetning - Konsolidering av IKT-systemer	150 000	112 500	37 500	0	0	0	0	1/18-4/20
119002 Digitalisering NAV og tidsregistreringssystem	11 000	5 500	5 500	0	0	0	0	1/19 - 4/19
Sum investeringsutgifter			95 650	52 650	52 650	0		
116020 Avsetning Sak-/arkiv system	Investeringsmoms		-7 500	-7 500	-7 500	0		
118011 Oppgradering av sentral IKT-infrastruktur	Investeringsmoms		-530	-530	-530	0		
118025 Avsetning - Konsolidering av IKT-systemer	Investeringsmoms		-7 500	0	0	0		
119002 Digitalisering NAV og tidsregistreringssystem	Investeringsmoms		-620	0	0	0		
Sum kapittel finansiering			-16 150	-8 030	-8 030	0		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			79 500	44 620	44 620	0		

Sak-/arkivsystem

Det er innarbeidet 75 mill. årlig i 2020 og 2021 og 80 mill. i 2022 til virksomhetenes investeringer i sak-/arkivsystem. Avsetningen skal finansiere virksomhetenes investeringskostnader for anskaffelse og implementering av nytt elektronisk sak-/arkivsystem. Det legges opp til virksomhetene tilbakebetaler beløpet over 10 år ved et årlig trekk i virksomhetenes budsjetttrammer på 10 %. Rentekostnadene dekkes av bykassen.

Oppgradering av sentral IKT-infrastruktur

Det er innarbeidet 2,65 mill. årlig i perioden 2020-2022 til oppgradering av kommunens sentrale IKT-infrastruktur.

Konsolidering av IKT-systemer

Det er innarbeidet 37,5 mill. i 2020 til konsolidering av kommunens IKT-systemer.

Digitalisering NAV og anskaffelse av felles tidsregistreingssystem

Det er innarbeidet 5,5 mill. i 2020 til et utviklingssamarbeid med NAV om digitale løsninger samt til anskaffelse av et felles tidsregistreringssystem for kommunens virksomheter.

13.6 Utviklings- og kompetanseetaten

Tabell 13.13 Driftsbudsjett – Utviklings- og kompetanseetaten

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
125 <i>Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)</i>			
10 Lønn og sosiale utgifter	293 179	212 190	221 895
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	612 578	477 805	498 097
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 696	3 595	3 716
14 Overføringsutgifter	118 184	14 028	14 295
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	16 951	0	0
Sum utgifter	1 042 588	707 618	738 003
16 Salgsinntekter	-704 684	-404 565	-413 124
17 Refusjoner	-180 662	-37 439	-38 600
18 Overføringsinntekter	-594	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-16 951	0	0
Sum inntekter	-902 890	-442 004	-451 724
Netto utgifter	139 698	265 614	286 279

1 Ansvarsområde

Utviklings- og kompetanseetaten (UKE) er kommunens interne tjenesteleverandør. UKE ivaretar konsernovergripende utviklings-, forvaltnings- og driftsoppgaver, som skal understøtte de tjenester kommunes virksomheter leverer til innbyggere og næringsliv.

Fellestjenestene inkluderer portaler for innbyggere og ansatte, e-post, HR- og økonomisystemstøtte, fakturabehandling og oppgjør, kontroll og avstemming av utbetalinger knyttet opp mot HR- og økonomisystemet, samt kontaktsentertjenester mot innbyggerne.

Etaten leverer applikasjonsdrift og IT-infrastruktur til kommunens virksomheter i henhold til inngåtte tjenesteavtaler. Etaten drifter også basiskomponenter til felles IKT-plattform samt applikasjons- og integrasjonsplattform som blant annet understøtter kommunens digitaliseringsenhet.

Etaten tilbyr bistand og kompetanseutvikling innen bl.a. HR, kommunikasjon, rekruttering, anskaffelser, organisasjonsutvikling og lederstøtte.

UKE er kommunens kompetansesenter innen samkjøp. Etaten er operativ nav for kommunens tiltak knyttet til bekjempelse av arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Etaten leder kommunens lovlighetsteam.

UKE leverer lønns- og regnskapstjenester, samt ulike typer konsulenttjenester til systemnære tjenester som sak og arkivtjenesten, virksomhetsmobilitet (EMM), kontorstøtteplattform og prosessautomatisering. UKE ivaretar det sentrale arbeidet med omstilling av overtallige, og gir støtte til omstillings- og endringsprosesser.

Byrådet vil i 2020 videreføre prosessen hvor UKEs tjenesteområder gjennomgås med mål om ytterligere rammefinansiering av tjenester hvor kostnadene i dag viderefaktureres virksomhetene.

2 Situasjonsbeskrivelse

For at UKE skal være en relevant tjenesteleverandør og en foretrukken samarbeidspartner for kommunens virksomheter, må UKE kontinuerlig forbedre tjenestekvaliteten og dialogen med virksomhetene.

UKE skal:

- **være tilgjengelige** - Være lette å komme i kontakt med og få raske og tydelige svar. En dør inn - ett kontaktpunkt
- **sette tjenester i sentrum** - Ta aktivt ansvar for hele livssyklusen til en tjeneste, med utvikling, support, forvaltning og drift
- **forvalte og drifte effektivt** - Legge til rette for smidig utvikling gjennom effektiv forvaltning.
- **dele kompetanse** - Besitte og spre beste praksis innenfor fagområder, teknologi og verktøy, basert på fagekspertise og innsiktsfull operasjonalisering av byrådets politikk

Være tilgjengelige

Alle virksomheter har en navngitt kundekontakt som har oversikt over UKEs tjenestespekter, prosjekter og aktiviteter. UKEs servicesenter er en 2. linjefunksjon som mottar henvendelser om feil og bestillinger fra virksomhetene. UKE implementerer høsten 2019 første versjon av en ny tjenestekatalog med systemstøtte slik at bestillinger og oppgjør skal bli enklere og mer oversiktlig

Etaten yter publikumstjenester gjennom Oslo kommunes kontaktsenter som setter over inngående samtaler og veileder innbyggerne som kontakter kommunen. Kontaktsenteret behandler ca. 700.000 telefon- og nettpratsamtaler årlig. I 2020 vil etaten utrede prosessautomatisering og samtaleroboter som del av en multikanalstrategi. Kontaktsenteret yter førstelinjetjeneste til flere av bydelene i forbindelse med bl.a. barnehageopptak.

Sette tjenester i sentrum – Tjenesteutvikling og -forvaltning

Tjenesteleidere har ansvar for å sette sammen og drive tjenestetteam med tverrfaglig kompetanse fra hele UKE. Etaten har spesialkompetanse innenfor prosjekt, interaksjonsdesign og brukertesting, arkitektur, systemutvikling, testing, analyse, informasjonssikkerhet og tjenesteforvaltning. Tjenesteteamene utvikler nye tjenester og forvaltning i hele tjenestens levetid.

Forvalte og drifte effektivt

Ny systemdriftsavtale trådte i kraft i 2018. I den nye avtalen skal kommunen kjøpe driften som en tjeneste, og ikke lenger eie/leie infrastruktur og datahaller selv. Driften leveres av en ekstern leverandør og UKEs rolle blir å være systemintegrator og avtaleforvalter på vegne av kommunen. Migrering av alle applikasjoner fra gammel til ny plattform vil være sentrale aktiviteter gjennom 2020, med påfølgende nedstenging av datahallene.

Transformasjonen fra gammel til ny driftsmodell vil skje gradvis. Av større transformasjonsprosjekter som er i gang kan nevnes ny klientplattform og arbeidsflate, applikasjonsdrift på ny leveransemodell (skytjenester og hybride modeller) og ny løsning for AD/IAM (identitets- og tilgangsstyring).

ITAS er en applikasjons- og integrasjonsplattform for elektroniske tjenester. Sluttbrukertjenester som Min side, felleskomponenter som SvarInn og SvarUt og integrasjoner mellom systemer og interne eller eksterne tjenesteleverandører kjøres på ITAS. Komponenter fra ITAS vil tilgjengeliggjøres gjennom Oslo kommunes felles tjenesteplattform.

Dele kompetanse

Etaten har spesialkompetanse på miljøvennlige anskaffelser, rettferdig handel og sirkulær økonomi. Tilsvarende har etaten kompetanse på Oslomodellen og forebyggende arbeidslivskriminalitet. Ledelses- og organisasjonsutvikling er et annet felt etaten skal ha kompetanse på da etaten har en initiativ-, pådriver og fagutviklingsrolle. Til sist må nevnes automatisering.

Etaten er opptatt av å spre beste praksis innenfor nevnte fagområder, herunder bidra med teknologi og verktøy, basert på fagekspertise og innsiktsfull operasjonalisering av byrådets politikk. Etablering og utvikling av fagnettverk vil være prioritert.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 1 Effektive og sikre fellestjenester

Det foregår en omfattende modernisering av kommunens IKT fellestjenester, en prosess som startet med ny systemdriftsavtale i 2018. Ny driftsmodell er basert på kjøp av tjenester og avvikling av kommunens egen IKT-infrastruktur og datahaller. Ny driftsmodell vil stille økte krav til bestillerkompetanse og oppfølging av leverandøren. Migrering av systemer og applikasjoner til leverandørens driftsplattform vil være en krevende prosess i 2019-2020.

Kommunen benytter i økende grad skytjenester. FIN vil utarbeide en veiledning for virksomhetene i bruk av skybaserte tjenester. Skyløsninger gir økte krav til prosedyrer og retningslinjer for tilgangsstyring og identitetsforvaltning, ellers kan den enkelte ansatte måtte håndtere et stort antall brukernavn og passord på ulike arbeidsverktøy.

Kommunen vil i 2020 gjennomføre en oppgradering av kontorstøtteløsningen og starte et løp for innføring av ny samhandlingsløsning gjennom anskaffelse av skybasert kontorstøttetjeneste.

Digitaliseringsprosessene øker behov for nye typer digitale arbeidsverktøy for kommunens ansatte. Det skal legges til rette for økt bruk av mobiltelefoner, nettbrett eller andre typer enheter på en måte som også ivaretar krav til sikkerhet og personvern. Kommunens innbyggere og næringsliv må kunne ha tillit til at informasjon, herunder sensitiv eller personlig informasjon, håndteres på en betryggende måte og i henhold til gjeldende lover og regler. I løpet av 2020 må alle nettbrett og mobiltelefoner som skal koble seg opp mot Oslo kommunes sentrale infrastruktur, epost eller andre verktøy, innrulleres i en EMM-løsning (Enterprise Mobile Management), som styrer fastsatte sikkerhetstiltak i henhold til typen bruk.

UKE skal legge vekt på effektivisering av fellestjenester blant annet gjennom å bidra aktivt til økt bruk av elektroniske lønns slipper i kommunen, redusere utgående papirfakturaer og at andelen EHF-fakturaer fra leverandører øker.

I 2020 startes flere aktiviteter for å modernisere og samordne sikkerhetsløsninger på tvers av virksomhetene. UKE vil i samarbeid med virksomhetene utrede muligheter for en teknisk samordning på området katalog/AD, som i dag er fordelt på ulike tekniske driftsmiljøer i kommunen. UKE skal bidra til at antall driftsmiljøer i kommunen reduseres. Videre startes et arbeid på brukerlisensområdet for å identifisere potensielle økonomiske gevinster ved bedre samordning av innretningen av kommunens lisensanskaffelser. En tredje aktivitet er etablering av et nytt identitets- og tilgangssystem (IAM) til delvis erstatning for dagens person- og ressurskatalog (PRK). Løsningen vil effektivisere tilgangsstyring og identitetshåndtering på tvers av systemer, og gi en sikrere og til enhver tid oppdatert håndtering av korrekte brukerrettigheter og tilganger til systemer. Målsetningen er en felles anskaffelse for alle kommunens virksomheter.

Effektiv digitalisering gir større behov for tekniske integrasjoner på tvers av kommunens virksomheter. Det krever igjen samordning på tvers og modernisering av både sikkerhetsarkitektur og sentrale basiskomponenter i kommunens ulike driftsmiljøer. UKE skal ha en medvirkende rolle i harmonisering av målbilder og løsninger for sikkerhet, pålogging og tilgangsstyring på tvers av kommunens virksomheter.

Prosjektet for innføring av nytt sak og arkivsystem i virksomhetene vil fortsette gjennom 2020. Det nye sak- og arkivsystemet omfatter registrering, produksjon, arkivering, deling, publisering og ekspedering av virksomhetens dokumenter på en sikker måte, samt integrasjon av fagsystemer og datafangst mot arkivkjernen hos Byarkivet. Standard driftstjeneste, basert på ny systemdriftsplattform, er tatt i bruk av flere virksomheter våren 2019, og forvaltningstjenesten er under utvikling i samarbeid med Byarkivet. Sikkerhetsarkitektur for earkiv, inkludert digitalt postmottak er under videreutvikling.

Prosjektet vil fortsette gjennom 2020 og 2021. UKE vil videreutvikle tjenesten i tett dialog med virksomheter og leverandører.

Tabell 13.14 Resultatindikatorer – mål 1

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel som svarer "godt fornøyd" i årlige kundeundersøkelser knyttet til: Fellestjenester, systemdrifttjenester og konsulenttjenester 1)				90 %
Antall virksomheter med egne IKT-driftsmiljøer 1)				7
Andel elektroniske lønns slipper 1)		78 %		85 %
Andel leverandørfakturaer i EHF-format	85 %	89 %	90 %	93 %
Andel utgående e-fakturaer 1) 2)	38 %	45 %		57 %
Antall telefonsamtaler til 2180 2180 1)	856 000	768 000		552 000
Andel som svarer at de fant det de lette etter på oslo.kommun.no	72 %	73 %	85 %	85 %

1) Ny resultatindikator fra 2020

2) Mottaker kan velge mellom EHF, eFaktura, Vipps-faktura, faktura via Digi-post

Mål 2: Seriøst og ansvarlig arbeidsliv

Området har høy aktivitet, med innføring av bl.a. digital sykmelding og digital inntektsmelding høsten 2019. UKE utvikler sammen med FIN en strategisk plan, som berører standardisering av prosesser og roller med tilhørende systemstøtte i HR-systemet, samt organisering av produksjonen. Prosjekt for konsolidering og innføring av nytt tids- og timeregistreringssystem blir igangsatt høsten 2019 som en del av den strategiske planen.

I samarbeid med FIN og med Byrådslederens kontor (BLK) jobbes det med hhv. å ta fram beslutningsgrunnlag for forbedret støtte på intranettet for kommunens ansatte.

UKE vil i 2020 fortsette arbeidet med å utarbeide kompetansetiltak som stimulerer kommunens virksomheter til å videreutvikle en mangfolds- og inkluderingskultur.

Mål 5 Samfunnsansvarlige og grønne anskaffelser

Anskaffelser er et godt virkemiddel for å realisere byrådets mål og ambisjoner. Oslo kommune skal bruke sin innkjøpsmakt til å sikre gode og effektive løsninger for byens innbyggere og næringsliv – som skaper tillit til Oslo kommune som tjenesteyter, byutvikler og samfunnsaktør. UKE har en viktig rolle i dette arbeidet.

Gjennom utvikling og forvaltning av kommunens samkjøpsportefølje skal etaten legge til rette for kvalitativt gode, kostnadseffektive og samfunnsansvarlige innkjøp i virksomhetene. Etaten forvalter et 70-talls avtaleområder med ca. 200 leverandører. Avtalene har en samlet omsetning på 2,6 mrd. kroner. Kommunen oppnår store besparelser, fordi kommunens innkjøpsvolum samles i færre og større avtaler. Avtalene for elektrisk kraft, renholdstjenester, vikartjenester, konsulenttjenester, møbler og mat- og drikkevarer er for tiden de største målt i omsetning.

Anskaffelser er et viktig verktøy i arbeidet for å realisere det grønne skiftet. UKE kartlegger miljøbelastningen fra transportandelen i kommunens anskaffelser, samt CO²-utslippet fra kommunens bilpark. I 2019 etableres standard krav til Oslo kommunes bygge- og anleggsplasser, for å nå byrådets mål om å gjøre disse utslippsfrie innen 2025. I 2020 vil utvikling og implementering av disse kravene, samt standardkrav til transport, bli en viktig aktivitet for å bidra til å nå ambisjonene om utslippskutt.

Kommunen har gjennom Oslo modellen etablert landets strengeste seriøsitetskrav for å motvirke arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. UKE jobber målrettet for å sikre at Oslo modellen med HMSREG (elektronisk systemstøtte) er hensiktsmessige i dette arbeidet. UKE gjennomfører jevnlig stedlige

kontroller på egne oppdragslokasjoner for å forebygge arbeidslivskriminalitet. Implementering av HMSREG innen renholdsområdet startet i 2019 og vil fortsette i 2020. Arbeidet for å sikre tilstrekkelig antall lærlingplasser gjennom kontraktskrav er en viktig del av Oslomodellen, og vil bli videreført i 2020.

Tabell 13.15 Resultatindikatorer – mål 5

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel fagarbeidere innen håndverksfagene registrert i HMSREG 1)				50 %
Andel timer i relevante fag utført av lærlinger iht. HMSREG 1)				10 %
Andel nye, relevante vare- og tjenesteanskaffelser der det er stilt krav til klimanøytral transport. 1)				100

1)Ny resultatindikator fra 2020

4 Merknader til driftsbudsjettet

UKE er finansiert etter en tredelt modell bestående av grunnfinansiering, prosjektfinsiering og aktivitetsbasert finansiering. Grunnfinansieringen fra bykassen omfatter de midlene som tildeles etaten og skal dekke basisoppgaver etaten skal ivareta.

Den aktivitetsbaserte finansieringen er basert på de tjenester virksomhetene kjøper, for eksempel kompetanseutviklingstiltak som tilbys ansatte og ledere i kommunen, faktura-, lønn- og regnskapstjenester samt viderefordeling av kostnader knyttet til drift og forvaltning av fellessystemer.

UKE fordeler utgifter til virksomhetene etter de debiteringsmodeller som er vedtatt i Oslo kommune. Utgiftene på de ulike områder synliggjøres slik at kostnadene kan dokumenteres overfor virksomhetene.

Fra og med 2019 er fem tjenester som tidligere var en del av den aktivitetsbaserte finansieringen omgjort til rammefinansiering. Dette forklarer differansen i netto utgifter fra 2018 til 2019. Denne modellen er fremskrevet i 2020- budsjettet.

Den tredje finansieringsformen er knyttet til prosjektfinsiering og brukes i første rekke ved sentralt fastsatte prosjekter.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 11,794 mill., jf.- Kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 2,066 mill. høyere enn i 2019.

Kapitlet budsjettramme reduseres med 10 mill. årlig fra 2020 knyttet til effektiviseringstiltak samt erstatte eksterne konsulenter med egen ansatte.

5 Investeringsbudsjettet

Tabell 13.16 Investeringsbudsjettet – Utviklings- og kompetanseetaten

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
125 <i>Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)</i>			
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	17 487	23 800	0
04 Overføringsutgifter	4 424	0	0
Sum utgifter	21 910	23 800	0
07 Refusjoner	-4 424	-4 760	0
Sum inntekter	-4 424	-4 760	0
Netto utgifter	17 487	19 040	0

Det er ikke innarbeidet investeringsmidler i 2020.

6 Klimakonsekvenser

UKes største bidrag til kommunens klimabudsjett skjer gjennom styrking av anskaffelser som virkemiddel. Tiltak her vil være nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff i kommunens kjøretøy, krav for nullutslipp/bærekraftig biodrivstoff i maskiner til bygg- og anleggsvirksomhet på oppdrag for Oslo kommune, felles miljøkrav i kommunens innkjøp av transport og utarbeidelse av anskaffelsesveiledere, jf. omtale i kapittel 2 Klimabudsjett. UKE har gjennomført tiltak for å redusere UKes egne klimagassutslipp. For arbeidsreiser bruker etaten i hovedsak kollektivtransport. I tillegg har vi anskaffet el-sykler til bruk for de ansatte; både til bruk i arbeidstiden og til bruk til og fra jobb. Etaten har et antall p-plasser som følger med husleiekontrakten. I 2018 har disse blir avgiftsbelagt, for å motivere til økt bruk av kollektivtransport.

For kontorarbeidsplassene vil etaten i 2019 innføre full kildesortering av alt avfall.

Etaten har ansvaret for felles ikt-infrastruktur for Oslo kommune. I 2019 vil etaten starte arbeidet med å migrere infrastrukturen i kommunens datahaller til driftsleverandørens etablerte datasentre, samt til moderne skyløsninger. Dette vil gi en vesentlig effektivisering, bidra til en betydelig reduksjon av strømforbruket og dermed gi et positivt bidrag til klimaregnskapet.

13.7 Kemnerkontoret

Tabell 13.17 Driftsbudsjett – Kemnerkontoret

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
130 Kemnerkontoret (FIN)			
10 Lønn og sosiale utgifter	229 155	233 358	235 626
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	64 709	51 820	52 596
14 Overføringsutgifter	11 353	15 355	15 647
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	2 550	0	0
Sum utgifter	307 767	300 533	303 869
16 Salgsinntekter	-62 827	-63 674	-65 648
17 Refusjoner	-19 668	-24 966	-25 740
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-2 550	0	0
Sum inntekter	-85 045	-88 640	-91 388
Netto utgifter	222 722	211 893	212 481

1 Ansvarsområde

Kemnerkontoret ivaretar oppgaver på vegne av Skatteetaten i tillegg til å forvalte oppgaver på vegne av kommunen som kommunal etat.

Kemnerkontorets hovedoppgave som skatteoppkrever for Skatteetaten er å kreve inn skatter og avgifter, forestå regnskapsføring og fordeling av skatt og arbeidsgiveravgift og gjennomføre kontroller av arbeidsgivere. Videre skal Kemnerkontoret bidra med informasjon og veiledning til arbeidsgivere og skattytere om ulike plikter som arbeidsgivere har.

Kemnerkontorets hovedoppgaver for kommunen er å innkreve og regnskapsføre kommunens skatteinnganger og inntekter, kommunale avgifter og parkeringsgebyr samt kreve inn ubetalte krav for Oslo kommunes bydeler, etater, kommunale foretak og byrådsavdelinger (kommunal inkasso).

Kemnerkontoret ivaretar forvaltning og drift av eiendomsskatt i Oslo, herunder utskrivning av eiendomsskatt, innkreving- og regnskapsføring av utskrevet eiendomsskatt samt saks- og klagebehandling. Kemneren har også forvaltningsoppgaver knyttet til ulike legater.

Kemnerkontoret bidrar til at alle skyldnere betaler pålagte skatter og avgifter, og bidrar til at kommunens inntekter og kontantstrømmer ivaretas og sikres. Skatteetaten er overordnet faglig myndighet for Kemnerkontoret når det gjelder innkreving av skatt på inntekt og formue samt arbeidsgiveravgift.

2 Situasjonsbeskrivelse

Det går store kontantstrømmer gjennom Oslo kemnerkontor årlig. I 2018 var beløpet i overkant av 309 milliarder kroner, som er omtrent på samme nivå som i 2017.

Kemnerkontoret gjør en særskilt innsats og er en sentral aktør i samarbeid med andre offentlige instanser for å bekjempe arbeidsmarkeds kriminalitet. Kemnerkontoret deltar med ressurser i det tverretatlige a-krim samarbeidet, og er aktiv deltaker i etablert samarbeid med andre kontrolletater, varierende utfra bransje og behovet i de konkrete sakene.

I enkelte bransjer er det høyere risiko for uteholdt omsetning, svart arbeid og annen arbeidslivskriminalitet. De senere år har vi sett at kriminaliteten er bransjeoverskridende og det er grove overtredelser i foretak med vidt forskjellige næringskoder/formål utenfor de kjente risikobransjene. Arbeidsgivere som begår arbeidslivskriminalitet har likevel visse fellestrekk som for eksempel at de gjerne opererer i arbeidsintensive bransjer, arbeidsoppgavene har lave kompetansekrav, det er stort innslag av utenlandske arbeidstakere og det er kort levetid på virksomhetene.

Kemnerkontoret ønsker å jobbe mer målrettet mot risikoutsatte områder, slik at hoveddelen av kontrollene skal være tyngre kontroller mot bevisste skatteunndragelser. Kravet fra Finansdepartementet om at det årlig skal foretas kontroll av 5 % av byens arbeidsgivere gjør at det må brukes ressurser på mindre kontroller som er lite hensiktsmessige.

Kemnerkontorets innfordring av skatter og avgifter viser samlet resultater på over 99 %. God måloppnåelse over tid gjør det mulig for Kemnerkontoret å sette inn ressurser til å jobbe med tyngre innkrevingssaker, og utvikle arbeidsmetodikk for utplukk av risikosaker gjennom tekniske løsninger og datauttrekk. Dette gjøres i samarbeid med eksterne samarbeidspartnere.

Tabell 13.18 Nøkkeltall for arbeidsgiverkontrollen og skatteoppkreving mv.

	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Endring i inntektsgrunnlag etter bokettersyn (målt i mill.)	435,0	343,0	335,0	375,2	312,5
Endring i arbeidsgiveravgiftsgrunnlag etter bokettersyn (målt i mill.)	280,5	216,0	269,0	292,0	212,7
Kontroll av 5 % av arbeidsgiverne i Oslo	1864 5,7 %	1726 5,2 %	1730 5,1 %	1767 5,0 %	1852 5,1 %
Andel restskatt personlige skattytere som er innbetalt i løpet av påfølgende år	93,0 %	93,6 %	94,0 %	95,4 %	95,5 %
Antall brukere (personlige, inkl. utenlandske arbeidstakere)	620 000	625 000	643 000	652 000	668 000
Antall brukere (selskaper)	52 000	54 000	56 000	59 000	63 000
Antall årsverk	292	267	281	286	285
Andel mottakere som leser svarbrev digitalt (SvarUt)	26,0 %	40,0 %	47,5 %	46,7 %	44,0 %

Kemnerkontoret fakturerer og innkrever eiendomsskatt og kommunale avgifter. Det er fortsatt behov for forbedringer i eksisterende systemløsninger siden flere prosesser må utføres manuelt, spesielt når det gjelder tilbakebetalinger i forbindelse med eierskifter. Når det gjelder klagebehandling er antall klager vesentlig redusert sammenlignet med innføringsårene. Utskrivingen av eiendomsskatt 2019 viser at saksbehandlings- og klagesituasjonen er i ferd med å normalisere seg. Klager fra tidligere år er i løpet av 2019 blitt ferdigbehandlet i første instans. For klager på næringseiendom er det en relativt høy andel av klagen (60 %) som ikke får medhold i første instans og disse går videre til behandling i Sakkyndig klagenemnd. Det er et mål at disse klagen skal være ferdigbehandlet før utgangen av 2019.

Kemnerkontoret deltar i Kulturetatens prosjekt for å digitalisere søknadsprosess og saksbehandling av legater/tilskuddsordninger. I løpet av høsten 2019 forventes denne løsningen å bli tatt i bruk for de første legatene og vil deretter benyttes for flere legater. Det vil gi en bedre kundeopplevelse og forvaltningsløsning.

En viktig strategisk satsing fremover er digitalisering. Det er anskaffet robotteknologi, bygget kompetanse i organisasjonen, og utarbeidet metodikk for implementering av roboter. Det forventes at 10-15 roboter vil være tatt i bruk ved utgangen av 2019. Det er etablert et samarbeid med

Skatteetaten for å gi den digitale «medarbeideren» tilgang til SOFIE (skatteinnkrevingssystemet) og senere KOSS (system for arbeidsgiverkontroll). Kemnerkontoret har også deltatt i UKEs anskaffelse av en POC («Proof of Concept») for bruk av chatbot for besvarelse av enkle henvendelser.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål 3 Kunnskapsbasert styring og planlegging

Tiltak 1

Innkrevning av kommunale krav

Tabell 13.19 Resultatindikatorer – mål 3

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Kommunale avgifter og eiendomsskatt, andel innbetalt per årsskifte 1)	99,2 %	99,1 %	99,1 %	99,1 %
Parkeringsgebyr inkl. miljøgebyr, andel innbetalt per årsskifte	94,9 %	88,1 %	90,0 %	90,0 %
Vilkårsparkering, andel innbetalt per årsskifte	66,1 %	86,1 %	70,0 %	85,0 %
Foreldrebetaling barnehage, andel betalt av det som er overført til Kemnerkontoret for innfordring per årsskifter	66,1 %	66,9 %	70,0 %	70,0 %

1) Andel innbetalt kommunale avgifter og eiendomsskatt per årsskifte av krav fakturert for samme år, og tidligere år. Anslagsvis 99,8 % av kravene på kommunale avgifter og eiendomsskatt er innbetalt innen 2 år.

Kemnerkontoret ivaretar inkassofunksjonen for hovedtyngden av kommunens etater og bydeler. Ved å ta i bruk roboter i innkrevingssystemene vil resultatene kunne forbedres over tid. Måltallene når det gjelder innkrevingen av kommunale krav er i hovedsak videreført fra 2019, med unntak av andel innbetalt vilkårsparkering som er oppjustert.

Mål 4 Innbyggerorienterte digitale tjenester

Tiltak 1

Videreutvikling av digitale tjenester og effektivisering av arbeidsprosesser

Tabell 13.20 Resultatindikatorer – mål 4

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Andel telefonsamtaler som besvares innen 20 sekunder	64,6 %	72,0 %	70,0 %	70,0 %
Andel chat som besvares innen 60 sekunder	81,3 %	90,2 %	70,0 %	80,0 %
Andel innkomne telefoner og chat som løses i 1. linje	1)	1)	1)	70,0 %
Andel søknader om betalingsavtale og utsettelse som er avgjort innen 2 uker	94,3 %	96,8 %	95,0 %	97,0 %
Digitale kontaktskjema/chat som andel av totale skriftlige henvendelser	35,1 %	36,3 %	45,0 %	45,0 %
Andel ferdigbehandlede klager på eiendomsskatt for gjeldende år per årsskifte, første instans	1)	99,0 %	99,0 %	99,0 %

1) Måltall ikke innført

Kemnerkontoret har som mål at brukerne skal bli stadig mer selvhjulpne. Det betyr at Kemnerkontoret må tilby enkle løsninger som gir brukerne umiddelbare svar på henvendelser. Høsten 2019 lanseres en automatisert løsning (robot) for søknadsbehandling av betalingsavtaler. Det er og vil fortsatt arbeides med gode DVD-løsninger (Digital Veiledet Dialog), og Kemnerkontoret ser på muligheten for å benytte chatbot i kombinasjon med roboter for å besvare henvendelser og behandle søknader fra brukere. Det er forventet at stadig nye roboter vil utføre tjenester både i de statlige og kommunale systemene. Kemnerkontoret vil kartlegge mulige arbeidsprosesser som kan erstattes med roboter, og dette vil gi en bedre oversikt over det totale gevinstpotensial.

Når det gjelder måltallene for digitalisering er disse i hovedsak videreført fra 2019. I tillegg etableres det et mål om å ferdigbehandle 70 % av alle innkomne telefoner og chat i 1. linje, for å sikre at skattytere i størst mulig grad for bistand i første kontaktpunkt.

Mål 5 Samfunnsansvarlige og grønne anskaffelser

Tiltak 1

Informasjonsutveksling, kompetansedeling og kontrollvirksomhet

Tabell 13.21 Resultatindikatorer – mål 5

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Antall kontrollerte virksomheter på kommunale byggeplasser	1)	1)	1)	100

1) Måltall ikke innført

Kommunen har satt bekjempelse av arbeidslivskriminalitet høyt på dagsorden gjennom tiltak knyttet til innkjøp. Kemnerkontoret får, og bidrar med, nyttig informasjon gjennom HMS- registeret. Videre gjennomfører Kemnerkontoret kontroll på kommunale byggeplasser, samt deler kompetanse om arbeidslivskriminalitet med aktuelle kommunale etater. Fra og med 2020 innføres det et nytt måltall om antall kontrollerte virksomheter på kommunale byggeplasser.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 8,744 mill., jf. - Kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 1,534 mill. høyere enn i 2019.

Etatens budsjettramme reduseres med 8 mill. i 2020, 9 mill. i 2021 og 10 mill. årlig i 2022 og 2023. Det legges til grunn en effektivisering av den generelle virksomheten. Det innebærer å jobbe smartere, blant annet gjennom digitalisering og automatisering av arbeidsprosesser. I tillegg legges det til grunn en tilpasning til normal drift av eiendomsskattekontoret.

13.8 Sektorens samlede tilskuddsmidler

FIN-sektor har ingen tilskuddsmidler.

14. BYSTYRETS ORGANER

Sektorområdet omfatter følgende sentrale folkevalgte styringsorganer og kontrollorganer:

Bystyret, Kontrollutvalget, Kommunerevisjonen og Ombud for brukere av helse- og sosialtjenester. I tillegg kommer gjennomføring av stortingsvalg og kommunevalg.

14.1 Sektorens økonomiske rammer

Tabell 14.1 Økonomiplanskjema med spesifikasjon av endringer

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Dok 3 - vedtatt økonomiplan netto ¹⁾	270,7	206,7	261,9	199,8	0,0
DOK 3 nettoramme første år videreført	270,7	270,7	270,7	270,7	270,7
+/- Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling		7,8	7,8	7,8	7,8
+/- Reelle endringer		-61,9	-6,9	-68,7	-15,7
=ØKONOMIPLAN (netto)	270,7	216,6	271,6	209,8	262,7
Endringer i prosent		-20,0 %	0,3 %	-22,5 %	-2,9 %
Sum endringer		-54,0	0,9	-60,9	-7,9

Spesifikasjon av "Reelle endringer"	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
+/- Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold		-56,2	-1,4	-56,7	-1,6
+/- Justering for engangstiltak		-6,2	-6,0	-12,0	-12,0
+/- Uspesifiserte rammeendringer		0,0	0,0	-0,5	-2,6
+/- Spesifiserte rammeendringer		0,5	0,5	0,5	0,5
Sum reelle endringer		-61,9	-6,9	-68,7	-15,7

1) 2019 prisnivå

Kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling
Det vises til kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Justering for andre aktivitetsnøytrale forhold

Rammen reduseres i 2020 og 2022 med ca. 55,2 mill. da dette er mellomvalgår, etterlønn på 0,5 mill. alle år etter valgår, og folkevalgtopplæring (knappt 1 mill.) med 0,250 mill i 2020 og 0,6 mill fra 2021.

Justering for engangstiltak

Dataløsning for nytt bystyre redusert med 6 mill. 6 mill. til 2 dagers valg går ut i mellomvalgår. Midler til valg av meddommere ligger inne med 4,8 mill. i 2020 og 1 mill. til bystyrekomiteene året etter kommunevalg.

Uspesifiserte rammeendringer

Samlet rammereduksjon for sektoren er på 0,5 mill. fra 2022 og økende til 2,6 i 2023.

Spesifiserte rammeendringer

Midler til mobbeombud er økt med 0,5 mill.

Budsjettet for bystyrets organer er lagt inn i henhold til forretningsutvalgets vedtak 17.06.2019 korrigert for forventet pris- og lønnsvekst.

Tabell 14.2 Netto driftsbudsjett – Bystyrets organer

Beløp i mill.

	Dok 3 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Endring 2019 - 2020
Netto driftsbudsjett						
100 Bystyret m.v. (BYS)	129,2	140,8	139,4	139,1	137,9	11,6
101 Ordførerens kontor (BYS)	10,2	0,0	0,0	0,0	-0,1	-10,2
102 Tilf. utg. etter bystyrets bestemmelse	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,0
109 Kontrollutvalget (BYS)	3,9	4,0	4,0	4,0	3,9	0,1
110 Kommunerevisjonen (BYS)	45,0	46,9	46,9	46,7	46,1	1,9
111 Helse-, sosial- og eldreombudet (BYS)	15,1	16,1	16,1	16,0	15,7	1,0
112 Stortingsvalg og kommunevalg (BYS)	65,2	8,8	65,2	4,0	59,2	-56,4
Sum Bystyrets organer (BYS)	270,7	216,6	271,6	209,8	262,7	-54,0

14.2 Bystyret mv.

Tabell 14.3 Driftsbudsjett – Bystyret mv.

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap *) 2018	Dok 3 *) 2019	Forslag 2020
100 Bystyret m.v. (BYS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	72 436	83 307	87 256
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	30 351	35 666	29 678
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	226	310	320
14 Overføringsutgifter	29 018	27 635	28 212
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	7	0	0
Sum utgifter	132 038	146 918	145 466
16 Salgsinntekter	-679	-377	-389
17 Refusjoner	-4 003	-5 138	-3 751
18 Overføringsinntekter	-626	0	-516
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	0	0	0
Sum inntekter	-5 308	-5 515	-4 656
Netto utgifter	126 730	141 403	140 810

*) Inkluderer regnskapstall og Dok 3 tall fra Tidligere kapitler 101 Ordførerens kontor og 102 Tilfeldige utgifter etter bystyrets bestemmelse

I budsjettforslaget fra Bystyrets sekretariat er kapitlene 101 Ordførerens kontor og 102 Tilfeldige utgifter etter bystyrets bestemmelse utgått og overført til kapittel 100 Bystyret mv. Dette ble vedtatt i forretningsutvalget 17.06.2019. For lettere å se sammenhengen fra tidligere år er også regnskapstall og Dok 3-tall for 2019 i tabellen over korrigert tilsvarende.

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 4,8 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,5 mill. høyere enn i 2019.

14.3 Kontrollutvalget

Tabell 14.4 Driftsbudsjett – Kontrollutvalget

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
109 <i>Kontrollutvalget (BYS)</i>			
10 Lønn og sosiale utgifter	3 645	3 148	3 202
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	434	765	789
14 Overføringsutgifter	11	10	10
Sum utgifter	4 090	3 923	4 001
16 Salgsinntekter	-16	-4	-4
17 Refusjoner	-11	-10	-10
Sum inntekter	-27	-14	-14
Netto utgifter	4 063	3 909	3 987

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,1 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

14.4 Kommunerevisjonen

Tabell 14.5 Driftsbudsjett – Kommunerevisjonen

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
110 <i>Kommunerevisjonen (BYS)</i>			
10 Lønn og sosiale utgifter	49 041	49 566	51 700
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	12 542	10 889	11 185
14 Overføringsutgifter	2 536	2 743	2 795
Sum utgifter	64 118	63 198	65 680
16 Salgsinntekter	-13 404	-13 471	-13 889
17 Refusjoner	-4 463	-4 710	-4 856
Sum inntekter	-17 867	-18 181	-18 745
Netto utgifter	46 252	45 017	46 935

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 1,9 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,4 mill. høyere enn i 2019.

14.5 Ombud for brukere av helse- og sosialtjenester

Tabell 14.6 Driftsbudsjett – Ombud for brukere av helse- og eldreombud

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
111 Helse-, sosial- og eldreombudet (BYS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	18 991	20 488	21 363
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	5 011	3 907	4 012
14 Overføringsutgifter	874	1 078	1 098
Sum utgifter	24 876	25 473	26 473
16 Salgsinntekter	-1	0	0
17 Refusjoner	-2 981	-1 444	-1 489
18 Overføringsinntekter	-8 898	-8 898	-8 898
Sum inntekter	-11 879	-10 342	-10 387
Netto utgifter	12 996	15 131	16 086

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 1 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,1 mill. høyere enn i 2019.

14. 6 Stortingsvalg og kommunevalg

Tabell 14.7 Driftsbudsjett – Stortingsvalg og kommunevalg

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
112 Stortingsvalg og kommunevalg (BYS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	302	31 000	0
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	3 928	34 200	9 447
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	67	0	0
14 Overføringsutgifter	1 025	8 000	0
Sum utgifter	5 321	73 200	9 447
17 Refusjoner	-1 025	-8 000	-647
Sum inntekter	-1 025	-8 000	-647
Netto utgifter	4 297	65 200	8 800

Endringen fra 2019 til 2020 skyldes at 2019 er et valgår.

15. FELLES INNTEKTER OG UTGIFTER

15.1 Frie inntekter

Frie inntekter består av skatt og rammetilskudd. De frie inntektene utgjør i overkant av ⅔ av kommunens driftsinntekter.

Regjeringen gir i mai signaler om inntektsutviklingen for kommende budsjettår i kommuneproposisjonen. Regjeringen har varslet en realvekst i frie inntekter mellom 1,0 og 2,0 mrd.

Regjeringen legger 7. oktober 2019 fram statsbudsjettet for 2020. Her vil regjeringens forslag til skatteopplegg for 2020, samt fordelingen av rammetilskudd for 2020 presenteres. Det kan i statsbudsjettet være elementer som påvirker kommunens frie inntekter i 2020 som ikke er innarbeidet i Oslo kommunes budsjettforslag. Konsekvenser for Oslo kommune av statsbudsjettet vil bli innarbeidet i Tilleggsinnstillingen.

Regjeringen beregner veksten i frie inntekter fra 2019 til 2020 fra anslått inntektsnivå i revidert nasjonalbudsjett for 2019 når nivået på frie inntekter i 2020 fastsettes. Regjeringen vil justere rammetilskuddet og den kommunale skattøren for 2020 for å oppnå det ønskede inntektsnivået for 2020. Mer- eller mindreinntekter fra skatt som først blir kjent etter revidert nasjonalbudsjett skal ikke påvirke inntektsnivået det kommende året.

Basert på signalene fra regjeringen i kommuneproposisjonen om vekst fra 2019 til 2020 er det er lagt inn 150 mill. i økning i frie inntekter i 2020, og framover.

Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi anslår at kostnaden av å tilpasse tjenestene til den demografiske utviklingen fra 2019 til 2020 vil bli om lag 1,3 mrd. på landsbasis. 0,9 mrd. av kostnadsveksten antas dekket innenfor de frie inntektene. Det resterende forutsettes dekket gjennom øvrige inntekter som brukerbetaling, øremerkede tilskudd mm. Utvalget understreker at beregningene er usikre.

Veksten i frie inntekter fra et år til det neste har vanligvis kompensert for kostnader ved den demografiske utviklingen. Til tross for at regjeringen ikke har gitt direkte signaler for årene framover, er en kompensasjon for demografisk utvikling sjablongmessig lagt inn på inntektssiden de tre siste årene i økonomiplanperioden for Oslo, med henholdsvis 90 mill., 180 mill. og 270 mill. i årene 2021-2023. Dette er en nedjustering av nivået sammenlignet med vedtatt økonomiplan.

Det er varslet endringer i inntektssystemet for kommunene og fylkeskommunene. Blant annet skal det øremerkede tilskuddet til økt lærertetthet innlemmes i rammetilskuddet. Det øremerkede tilskuddet til Oslo utgjør 341 mill. i 2019. I 2020 skal tilskuddet gis en særskilt fordeling i inntektssystemet, og fra 2021 skal det fordeles etter en ny kostnadsnøkkel for skole som ikke er kjent på nåværende tidspunkt. Innlemmingen av tilskuddet vil kunne påvirke det økonomiske handlingsrommet i økonomiplanperioden. Øvrige innlemminger og oppgaveendringer er anslått til å utgjøre om lag 116 mill. i økte frie inntekter for Oslo.

Skatteinngangen til Oslo de første åtte måneder i 2019 ligger over budsjett. Dette skyldes både høyere skatteinngang knyttet til inneværende år og høyere skatteinngang for inntektsåret 2018.

Arbeidsledigheten i Oslo er nede på et lavt nivå, og norsk økonomi går bra. Skatteinngangen ser nå ut til å bli høyere enn det som var lagt til grunn i forrige økonomiplan, og inntektene økes med 400 mill.

Prisjustering

For å ta høyde for lønns- og prisvekst blir kommunesektorens frie inntekter hvert år justert med forventet vekst i lønn og priser (deflator) for kommende år i statsbudsjettet. Når det gjelder rammetilskuddet og skatt på inntekt og formue for Oslo kommune er det i Sak 1 lagt til grunn en prisjusteringsfaktor på 3,1 % fra 2019 til 2020. Dersom deflatoren i statsbudsjettet avviker fra dette, kan det gi grunnlag for å justere inntektene og utgiftene i Tilleggsinnstillingen.

Tabell 15.1 Skatt og rammetilskudd 2020 - 2023. Tall i mill. kr

	2020	2021	2022	2023
Dok 3/2019 - Vedtatt økonomiplan	45 020	45 180	45 330	
Videreføring av 2022 - nivå til 2023				45 330
Vekst i frie inntekter i 2022 - befolkningsvekst				150
Forventet vekst i frie 2020 - kommuneprop.	150	150	150	150
- Forutsatt vekst i frie inntekter 2020	-150	-150	-150	-150
- Tidligere vekst i frie inntekter - befolkningsvekst		-150	-300	-450
+ Nytt nivå vekst i frie inntekter - befolkningsvekst		90	180	270
Endret inntektssystem for fylkeskommunene	-5	-10	-15	-20
Økte skatteinntekter	400	400	400	400
Oppgaveendringer	116	116	116	116
Innlemming av øremerket tilsk. - lærertetthet	341	341	341	341
Prisjustering til 2020	1 430	1 430	1 430	1 430
Avrunding	-2	3	-2	3
Frie inntekter til Sak 1	47 300	47 400	47 480	47 570
Endring fra vedtatt økonomiplan	2 280	2 220	2 150	

15.2 Skatt på inntekt og formue

Tabell 15.2 Driftsbudsjett – Skatt på inntekt og formue

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
800	Skatt på inntekt og formue (FIN)			
	Sum utgifter	0	0	0
18	Overføringsinntekter	-33 567 597	-33 500 000	-35 600 000
	Sum inntekter	-33 567 597	-33 500 000	-35 600 000
	Netto utgifter	-33 567 597	-33 500 000	-35 600 000

Maksimalsatsen for kommunesektorens skattører i 2020 vil bli fastsatt ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2020. I byrådets forslag til skattevedtak er det foreslått å benytte maksimalsatsen for skatt på inntekt og formue fra 2019. Siden 1979 har alle kommuner og fylkeskommuner i Norge benyttet den høyeste tillatte satsen.

Anslaget for inntekts- og formuesskatt for 2020 og resten av økonomiplanperioden bygger på en vurdering av skatteinntangen så langt i 2019 og andre forhold som kan påvirke skatteinntangen i Oslo i årene framover. Signaler gitt i revidert nasjonalbudsjett for 2019 og i Kommuneproposisjonen 2020 er

innarbeidet. I tillegg vurderes spesielle forhold for Oslo, særlig knyttet til befolkningsveksten, befolkningssammensetningen samt utviklingen i det regionale arbeidsmarkedet. Analyser av konjunktursituasjonen fra Statistisk sentralbyrå, Norges Bank og Finansdepartementet benyttes som bakgrunnsinformasjon.

For 2020 – 2023 foreslås følgende inntekts- og formuesskatt:

Tabell 15.3 Inntekts- og formuesskatt. Tall i mill. kr

	2020	2021	2022	2023
800 Skatt på inntekt og formue	35 600	35 700	35 750	35 850

15.3 Rammetilskudd fra staten

Tabell 15.4 Driftsbudsjett – Rammetilskudd fra Staten

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
840 Rammetilskudd fra staten (FIN)			
Sum utgifter	0	0	0
18 Overføringsinntekter	-10 394 845	-11 210 000	-11 700 000
Sum inntekter	-10 394 845	-11 210 000	-11 700 000
Netto utgifter	-10 394 845	-11 210 000	-11 700 000

Rammetilskuddet består av innbyggertilskudd, regionaltilskudd og saker med særskilt fordeling. I tillegg er det i inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner en delvis utjevning av skatteinntektene mellom kommunene og mellom fylkeskommunene, og omfordelingen gjøres gjennom trekk eller tillegg i rammetilskuddet.

Oslo og andre kommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet trekkes 60 % av skatteinntektene som ligger over landsgjennomsnittet. Kommuner under gjennomsnittet får et tilsvarende tillegg. Kommuner under 90 % får i tillegg kompensert 35 % av differansen opp til 90 % som finansieres ved et likt trekk per innbygger for alle kommuner.

For fylkeskommunene omfordeles 87,5 % av skatteinntekter over og under landsgjennomsnittet mellom fylkeskommunene.

Skatteutjevningen foretas på grunnlag av løpende skatteinngang og endelig trekk i rammetilskuddet blir først kjent etter at året er omme. Ved budsjetteringen benyttes anslag på rammetilskuddet etter skatteutjevning. For Oslo gir skatteutjevningen en betydelig reduksjon i rammetilskuddet. I 2018 ble Oslos rammetilskudd redusert med 5,7 mrd. for å finansiere skattesvake kommuner og fylkeskommuner.

For 2020 – 2023 foreslås det å budsjettere med følgende rammetilskudd fra staten:

Tabell 15.5 Rammetilskudd. Tall i mill. kr

	2020	2021	2022	2023
840 Rammetilskudd	11 700	11 700	11 730	11 720

15.4 Eiendomsskatt

Tabell 15.6 Driftsbudsjett – Eiendomsskatt

			Beløp i 1000 kr	
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020	
810	Eiendomsskatt (FIN)			
14	Overføringsutgifter	44 378	0	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	324	0	0
	Sum utgifter	44 702	0	0
18	Overføringsinntekter	-1 480 706	-1 650 000	-1 590 000
	Sum inntekter	-1 480 706	-1 650 000	-1 590 000
	Netto utgifter	-1 436 004	-1 650 000	-1 590 000

I 2018 hevet bystyret bunnfradraget fra 4 millioner til 4,6 millioner. Dette ble gjort for å beholde den moderate eiendomsskatten i møte med høy prisvekst i Oslo. Stortinget vedtok i desember 2018 endringer i eiendomsskatteloven som reduserer skattetaksten på bolig fra 2020. Byrådet foreslår at bunnfradraget justeres tilbake til det opprinnelige nivået i byrådserklæringen, dvs. 4 mill.. Skattesatsen foreslås holdt uendret på 3 promille. Andelen som betaler eiendomsskatt i 2020 blir på samme nivå som i 2019, mens flertallet av de som betaler vil få en skattereduksjon. I sum innebærer redusert takst/bunnfradrag 80 mill. årlig i reduserte inntekter fra eiendomsskatt. Prisveksten på boliger i 2018 øker isolert sett eiendomsskatten med 20 mill. Nettoeffekten av disse forholdene er 60 mill. kroner i reduserte inntekter fra eiendomsskatten.

Oslo kommune har valgt å skrive ut eiendomsskatt på boliger basert på boligverdier fra Skatteetaten der disse finnes. Boligverdiene vil utvikle seg i takt med omsettingspriser for bruktboliger, dog to år i ettertid. For skattegrunnlaget for 2020 og framover var det i vedtatt økonomiplan 2019-2022 lagt til grunn ingen prisstigning fra 2017 til 2018. Statistikk fra Statistisk sentralbyrå viser at prisindeksen for brukte boliger i Oslo med Bærum økte med 0,9 % fra 2017 til 2018. Det er ikke kjent hvordan prisveksten fordeler seg mellom Oslo og Bærum.

Prisutviklingen hittil i 2019 gir ingen klare signaler om at gjennomsnittlig boligpris i 2019 vil ligge særlig over gjennomsnittlig pris i 2018. På bakgrunn av at man vet lite om utviklingen resten av 2019 benyttes 0 % som anslag på prisveksten fra 2018 til 2019, som påvirker eiendomsskattegrunnlaget i 2021. Prisveksten som gir grunnlag for eiendomsskatten i 2022 og 2023 er ukjent, og det budsjetteres med samme eiendomsskatt som i 2020.

Tabell 15.7 Eiendomsskatt 2020 - 2023. Mill. kr.

	2020	2021	2022	2023
Dok 3/2019 - vedtatt økonomiplan	1 650	1 650	1 650	
Videreføring av 2022-nivå til 2023				1 650
Lovendring og justering av modellen i Oslo	-80	-80	-80	-80
Bolig og fritidsbolig økte priser	20	20	20	20
Bolig og fritidsbolig - flyttet fra næring	30	30	30	30
Næring mv - flyttet til bolig	-30	-30	-30	-30
Eiendomsskatt til sak 1	1 590	1 590	1 590	1 590
Endring fra vedtatt økonomiplan	-60	-60	-60	

Tabell 15.8 Eiendomsskatt fordelt på bolig og fritidsbolig og næring mv. Mill. kr.

	2020	2021	2022	2023
Bolig og fritidsbolig	620	620	620	620
Næring mv	1 030	1 030	1 030	1 030
Eiendomsskatt i dok 3/2019	1 650	1 650	1 650	1 650
Bolig og fritidsbolig	590	590	590	590
Næring mv	1 000	1 000	1 000	1 000
Eiendomsskatt til Sak 1/2020	1 590	1 590	1 590	1 590

Eiendomsskatt bidrar til å øke kommunens inntekter og muliggjør et bedre tjenestetilbud til byens befolkning. Eiendomsskatten er unntatt fra skatteutjevningen, noe som betyr at skatt som betales i Oslo tilfaller kommunen i sin helhet.

I henhold til eiendomsskatteloven må bystyret hvert år i forbindelse med budsjettet fastsette hvilke satser og regler som skal benyttes ved utskriving av eiendomsskatt for det kommende året.

Vedtak om eiendomsskatt gjelder rettigheter og plikter til et ubestemt antall eller ubestemt krets av personer og er å anse som en forskrift. Byrådets forslag til forskrift for 2020 vil derfor bli sendt ut på høring med mulighet for å gi merknader før bystyrets behandling. Fullstendig utkast til forskrift ligger som en del av innstilling til vedtak i kapittel 19.

Bystyret i Oslo har valgt å benytte boligverdier fra Skatteetaten som grunnlaget for utskriving av eiendomsskatt. Boligverdien fra Skatteetaten følger prisutviklingen i boligmarkedet med to års etterslep. Der Skatteetaten har fastsatt en boligverdi for inntektsåret 2018 blir denne lagt til grunn ved utskriving av eiendomsskatt i 2020. For den øvrige eiendomsmassen vil eiendomsskatten baseres på den eiendomsskattetakst som er vedtatt av de sakkyndige takstnemndene.

Byrådet foreslår at bystyret i 2020 viderefører den praksis som bystyret har hatt i 2017, 2018 og 2019 for fritak for eiendomsskatt for eiendommer som er eid av stiftelser eller institusjoner. For nærmere informasjon, se forslag til forskrift i kapittel 19.

Fra 2019 blir verk og bruk taksert som næringseiendom. Dette innebærer et tap i skatteinntekter for Oslo som gradvis fases inn fra 2019 til 2025. Det er laget en kompensasjonsordning for kommunenes inntektsbortfall, men den er utformet slik at Oslo ikke får del i kompensasjonen. For Oslo innebærer endringen en nedtrapping på om lag 6 mill. årlig fram til 2025.

Forslag til oppdaterte vedtekter/regler for saksbehandling for eiendomsskattetakst og klagesaksbehandling ligger som vedlegg til Sak 1.

15.5 Frie inntekter samlet

Tabell 15.9. De frie inntektene i økonomiplanperioden 2020-2023. Tall i mill. kr.

Samlede frie inntekter i alt	2020	2021	2022	2023
800 Skatt på inntekt og formue	35 600	35 700	35 750	35 850
840 Rammetilskudd	11 700	11 700	11 730	11 720
810 Eiendomsskatt	1 590	1 590	1 590	1 590
herav: på bolig	590	590	590	590
herav: på næring mv	1 000	1 000	1 000	1 000
Frie inntekter i alt	48 890	48 990	49 070	49 160

15.6 Øvrige generelle statstilskudd

Tabell 15.10 Driftsbudsjett – Øvrige generelle statstilskudd

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
845	Øvrige generelle statstilskudd (FIN)			
14	Overføringsutgifter	44 261	1 530	1 530
	Sum utgifter	44 261	1 530	1 530
18	Overføringsinntekter	-101 303	-50 042	-47 342
	Sum inntekter	-101 303	-50 042	-47 342
	Netto utgifter	-57 042	-48 512	-45 812

På dette kapitlet inntektsføres statlige kompensasjonstilskudd for investeringer under ulike statlige ordninger. Kompensasjonen blir beregnet med basis i et serielån med avdragstid på 20 år med 5 års avdragsfrihet.

For de fleste ordningene følger rentesatsen Husbankens flytende rente, og vil derfor variere i tråd med renteutviklingen. Rentesatsen fastsettes årlig i forbindelse med statsbudsjettet.

Samlet statlig kompensasjonstilskudd til skoler, omsorgsboliger, sykehjem og kirkebygg forventes å utgjøre 47,3 mill. i 2020. På kapitlet er det også innarbeidet rentekompensasjon på 1,5 mill. til St. Sunniva for en investering på 60 mill. For å redusere private skolars finanskostnader til investeringer, er det også åpnet for at skolene kan søke kommunal garanti.

15.7 Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger m.v.

Tabell 15.11 Driftsbudsjett – Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger m.v.

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
850	Generelt statstilsk. vedr. flyktn. mv. (FIN)			
14	Overføringsutgifter	4 230	0	0
	Sum utgifter	4 230	0	0
18	Overføringsinntekter	-767 498	-591 000	-465 000
	Sum inntekter	-767 498	-591 000	-465 000
	Netto utgifter	-763 269	-591 000	-465 000

Statlig integreringstilskudd for å dekke utgifter relatert til flyktninger

Det foreslås budsjettet med 465 mill. i statlig integreringstilskudd for 2020.

Årlig bosettingskvote

I tråd med Integrerings- og mangfolddirektoratets (IMDi) sin anmodning har bystyret vedtatt at Oslo kommune skal bosette 250 flyktninger i 2019, inkludert 7 enslige mindreårige. I Sak 1/2020 er integreringstilskuddet basert på at kommunen skal motta 250 nye flyktninger i 2020. I tillegg skjer bosetting ved familiegjenforening og ved selvbosetting.

Tilskudd til bosetting av flyktninger

Kommunene mottar et statlig integreringstilskudd de fem første årene etter bosetting som er ment å dekke kommunens utgifter til bosetting av flyktninger. I Oslo fordeles tilskudd for førsteårsbosatte flyktninger med kr 140 000 til bydelene og kr 20 000 til Utdanningsetaten per person. Det er avsatt midler i bydelsrammen og på kap. 308 for å kompensere bydelene. De øvrige fire årene fordeles integreringstilskuddet i tråd med kriteriesystemet.

For nærmere omtale av kommunens arbeid med å motta og integrere flyktninger vises det til kap. 5 EHA Bydelene under headingen «Mottak og integrering av flyktninger» og under kap. 200 Utdanningsetaten.

15.8 Renter og avdrag

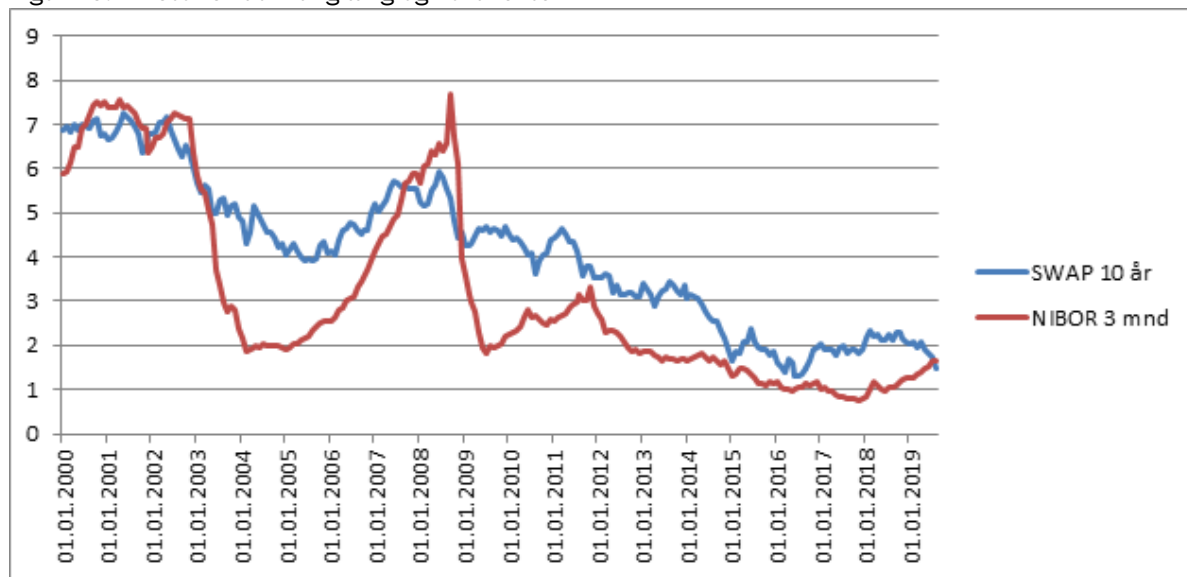
Tabell 15.12 Driftsbudsjett – Renter og avdrag

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
900 Renter (FIN)			
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	65	0	0
14 Overføringsutgifter	3	0	0
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	302 311	136 300	321 300
Sum utgifter	302 378	136 300	321 300
17 Refusjoner	-3	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-550 741	-477 500	-502 000
Sum inntekter	-550 743	-477 500	-502 000
Netto utgifter	-248 365	-341 200	-180 700

Kap. 900 omfatter bykassens renteutgifter og renteinntekter eksklusiv renter knyttet til videreutlånsordningen av Husbankmidler som budsjetteres på kap. 927 Betjening av videreutlån.

Kommunens finansieringsutgifter/-inntekter er på sikt følsom for renteendringer. Renteendringer vil få virkninger for store deler av kommunens balanse (aktiva og passiva). Selv om prognosene for renteutviklingen er usikker, vil endringer her i liten grad påvirke kapitlet i 2020 på grunn av de rentebindingstider som er valgt på aktiva og passiva. Uforutsette endringer i gjelds- og likviditetsnivået vil imidlertid kunne lede til budsjettavvik. Etterslep i investeringer og avvik i driftsfinansieringsgrad påvirker tilgjengelig likviditet og bruk av lån.

Figur 15.1 Historisk utvikling lang og kort rente

Tabell 15.13 Rentenivå

Innskudd/ trekk	3 mnd. NIBOR	Lånefondets innlån	10 år SWAP
1,70/1,95	1,70	2,40	2,10

Refinansiering

Refinansiering av lån i planperioden forutsettes gjort i samsvar med langsiktig rente på 2,4 %.

Rentegrunnlaget

Det er tatt utgangspunkt i balanseregnskapet pr. 31.12.2018 (inkludert overførte bevilgninger fra tidligere år).

Det er for utviklingen i likviditet og lånegjeld forutsatt at prognostisert etterslep i investeringer og udekket finansiering fra 2019 er avviklet innen utgangen av 2023.

Renteberegning

Det er forutsatt årlig etterskuddsvis rente- og avdragsbetjening på nye lån.

Nærmere om renteutgiftene og renteinntektene

På kapitlets utgiftsside føres bykassens andel av låneomkostninger i lånefondet og ordinære renteutgifter på lang- og kortsiktig ekstern gjeld, rente på mellomregningskonti med kommunale foretak og renter til fond. Totalt foreslås det ført opp 321,3 mill. som er 185 mill. høyere enn budsjettet (Dok. 3) i 2019. Økningen skyldes i hovedsak låneopptak til finansiering av investeringer.

Bykassens renteinntekter foreslås ført opp med 502 mill. Beløpet er 24,5 mill. høyere enn budsjettet for 2019 (Dok 3).

Av renteinntektene i 2020 utgjør renter av langsiktige utlån til aksjeselskaper 436,1 mill.

Tabell 15.14 Fordeling mellom låntakerne

Beløp i mill.		
Låntaker	Lånebeløp	Renter
E-CO Energi Holding AS	2 346,5	120,4
Fortum Oslo Varme AS	2 000,0	80,7
Oslo Energi Holding AS	1 000,0	27,7
Oslo Konserthus AS	22,8	0,5
Oslo Pensjonsforsikring AS	1 240,0	75,2
Oslo Vognselskap AS	2 975,0	82,4
Sporveien Oslo AS	2 106,0	49,2
	11 690,3	436,1

15.9 Avdrag på lån

Tabell 15.15 Driftsbudsjett – Lån

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
910	Lån (FIN)			
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	1 984 257	1 395 000	1 516 000
	Sum utgifter	1 984 257	1 395 000	1 516 000
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	1 984 257	1 395 000	1 516 000

Her budsjetteres bykassens avdragsutgifter på langsiktig investeringsgjeld. Det foreslås avsatt 1 516 mill. i avdragsutgifter for 2020. Det er 121 mill. høyere enn budsjettet for 2019 (Dok 3).

15.10 Utbytte fra aksjeselskaper

Tabell 15.16 Driftsbudsjett – Utbytte fra aksjeselskaper

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
901	Utbytte fra aksjeselskaper (NOE)			
	Sum utgifter	0	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-925 904	-1 092 000	-1 460 000
	Sum inntekter	-925 904	-1 092 000	-1 460 000
	Netto utgifter	-925 904	-1 092 000	-1 460 000

For 2020 budsjetteres det med utbytte fra aksjeselskaper med 1 460 mill.

15.11 Felles utgifter

Pensjonskostnader

Tabell 15.17 Driftsbudsjett – avsetning pensjon

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
193 Avsetning pensjon (FIN)			
10 Lønn og sosiale utgifter	-378 858	86 715	55 488
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	31 898	0	0
Sum utgifter	-346 960	86 715	55 488
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	-346 960	86 715	55 488

Forutsetninger for utviklingen i pensjonsutgiftene

For å beregne fremtidige pensjonskostnader til ordningen i Oslo Pensjonsforsikring (OPF) gjøres det en rekke generelle forutsetninger:

- Det foretas ingen vesentlige endringer i offentlig tjenestepensjon eller i Folketrygden.
- KMDs beregningsparametere benyttes for å estimere avkastning, diskonteringsrate, lønns- og G-regulering.
- Det benyttes faste tariffer for frivillig avgang og AFP-uttak
- Premieavvik skal amortiseres over de etterfølgende 7 årene.
- Nyansatte genererer gjennomsnittlig like høye pensjonskostnader som de som slutter, dvs. at nyansatte og personer som slutter har en pensjonskostnad lik gjennomsnittet av ansatte
- Det ligger ikke inne forutsetninger om vekst i antall medlemmer i modellen.

Virksomhetenes driftsbudsjett til Sak 1 inkluderer forventede pensjonskostnader til tjenestepensjonsordningen i OPF. Gjenstående avsetninger skal dekke avsluttede avtaler i KLP og pensjonsordningen for enkelte sykehjem som har driftsavtale med SYE.

Tabell 15.18 avsetning pensjon

	2020
Avsetning reguleringspremie KLP + AFP 62-64	26
Avsetning SYE-pensjon inkl. prisvekst	29
Sum kapittel 193	55

Budsjettforslaget for 2020

Tabell 15.19 Pensjon OPF

Pensjon OPF	Regnskap 2018	Dok3 2019	Forslag 2020
Årets kostnad inkl. arbeidsgiveravgift	3 479	3 597	3 974
Herav amortisering inkl. arbeidsgiveravgift	1 048	1 259	1 122

Det er i budsjettet for 2020 forutsatt en vekst i pensjonskostnaden på 377 mill. sammenlignet med hva som var forutsatt i opprinnelig vedtatt budsjett for 2019, dette inkluderer lønnsvekst mellom 2019 og 2020.

Amortiseringen er den delen av tidligere års premieavvik som kostnadsføres i respektive år.

Kostnaden fordeles på kommunens virksomheter ved at deres utbetaling av pensjonsgivende lønn genererer 21,2 % pensjonskostnadsbelastning. Byrådet vil til Tilleggsinnstillingen komme tilbake med korrigert kostnadssats for de virksomhetene som skal belastes egenandel for AFP 62-64.

15.12 Betjening av videreutlån

Tabell 15.20 Driftsbudsjett – Betjening av videreutlån

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Beløp i 1000 kr	
		Dok 3 2019	Forslag 2020
927 <i>Betjening av videreutlån (EHA)</i>			
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	194	0	0
14 Overføringsutgifter	131	0	0
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	144 993	155 000	164 500
Sum utgifter	145 318	155 000	164 500
17 Refusjoner	-131	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-168 327	-170 000	-175 000
Sum inntekter	-168 458	-170 000	-175 000
Netto utgifter	-23 141	-15 000	-10 500

Det foreslås avsatt 164,5 mill. i 2020 til å betale renter på kommunens lån i Husbanken. Renteinntekter fra videreutlån av husbankmidler foreslås budsjettert med 175 mill. i 2020. I henhold til regnskapsforskriften skal renter og gebyrer for videreutlånsordningen føres i driftsregnskapet mens avdrag skal føres i investeringsregnskapet. Det vises til investeringsbudsjettet kap. 927 for budsjettering av avdragsinntekter og avdragsutgifter for videreutlånsordningen, samt kap. 926 hvor innlån fra Husbanken og utlån av Husbankmidler føres.

Byrådet foreslår å øke innlånet fra Husbanken fra 1,2 mrd. til 1,6 mrd. i 2020. Rente- og avdragseffekt av økt innlån vil kvalitetssikres frem mot Tilleggsinnstillingen.

Tap på utlån (avsatt beløp i driftsbudsjettet gjelder rente- og gebyrfordringer eldre enn 90 dager for videreutlån av husbankmidler mens avsatt beløp i investeringsbudsjettet gjelder avdragsfordringer eldre enn 90 dager) budsjetteres på kap. 427 under kapittel 6 Byrådsavdeling for Eldre, helse og arbeid. Bruk- og avsetning til Tapsfondet, som skal dekke reelle tap på videreutlån av husbankmidler, budsjetteres på kap. 950 Bundne driftsfond under kapittel 15 Felles inntekter og utgifter.

15.13 Forsikringer

Tabell 15.21 Driftsbudsjett – Forsikringer

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
124	Forsikringer (FIN)			
11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	186 534	201 500	196 200
14	Overføringsutgifter	0	-15 500	-500
	Sum utgifter	186 534	186 000	195 700
16	Salgsinntekter	-109 683	0	0
17	Refusjoner	-62 911	-172 000	-180 900
	Sum inntekter	-172 594	-172 000	-180 900
	Netto utgifter	13 941	14 000	14 800

1 Hovedmål

Kommunens hovedmålsetning er å sikre en optimal risikostyring ved blant annet å anskaffe kvalitativt dekkende forsikringsordninger til en lavest mulig kostnad.

2 Ansvarsområde

Oslo kommunes forsikringer omfatter personalforsikring, barne- og elevulykkesforsikring, tingskadeforsikring (brann- og katastrofeforsikring på eiendommer), kriminalitetsforsikring, motorvognforsikring og ansvarsforsikring.

3 Situasjonsbeskrivelse og aktivitetsplan

I medhold av vedtatt forsikringsstrategi er Oslo kommune selvassurandør, med mindre man er pålagt forsikring som følge av lov eller avtale. Operativt er det Oslo Pensjonsforsikring AS og datterselskapet Oslo Forsikring AS som ivaretar forsikringsansvaret. Dette ved at alle erstatninger på kommunens forsikringer, som selskapene ikke har reassurert, vil måtte belastes dem. Som 100 % eier av Oslo Pensjonsforsikring AS vil Oslo kommune være indirekte selvassurandør.

En viktig del av selskapenes virksomhet er skadeforebyggende arbeid og risikostyring overfor kommunens virksomheter. Dette arbeidet bidrar i stor grad til å holde skadefrekvensen og forsikringspremiene nede.

I tråd med bystyrets vedtak i sak 335/94 er det innført lokale egenandeler for kommunens virksomheter. Den lokale egenandelen for skader under brann- og katastrofeforsikringen og kriminalitetsforsikringen er kr. 300 000,- pr. skadetilfelle. For skader meldt under ansvarsdelen av motorvognforsikringen er egenandelen kr. 15 000,- pr. skadetilfelle med mulighet for virksomhetsspesifikke avvik.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er i 2020 lagt til grunn tilsvarende forsikringsordninger og egenandeler som i 2019. Utgiftene dekker personalforsikringer, barne- og elevulykkesforsikringer, eiendomsforsikringer, kriminalitetsforsikringer og ansvarsforsikringer. Premie for motorvognforsikring belastes virksomhetene direkte.

Forsikringspremiene, unntatt tingskadepremien på eiendom fordeles fullt ut på foretak, etater og bydeler. Premien for tingskade fordeles på foretakene, bykassen sentralt og selvfinansierende miljøetater. Det enkelte foretaks premie beregnes på grunnlag av skadehistorikk, samt opplysninger om bygningstekniske forhold, sikringstiltak mv. i henhold til Oslo Forsikring AS' database for kommunens eiendommer.

I 2020 er premieandelen som dekkes av bykassen sentralt beregnet til 14,8 mill. Samme nivå foreslås videreført i økonomiplanperioden.

15.14 Diverse avsetninger og tilfældige inntekter

Tabell 15.22 Driftsbudsjett – Diverse avsetninger og tilfældige inntekter

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Beløp i 1000 kr	
		Dok 3 2019	Forslag 2020
192 Diverse avsetn. og tilfældige inntekter (FIN)			
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	27 977	243 200	160 600
14 Overføringsutgifter	-20 597	0	0
Sum utgifter	7 380	243 200	160 600
16 Salgsinntekter	-92 653	-4 000	-4 000
17 Refusjoner	92 649	0	0
18 Overføringsinntekter	-3 963	0	0
Sum inntekter	-3 966	-4 000	-4 000
Netto utgifter	3 414	239 200	156 600

Tabell 15.23 Spesifisering av avsetninger på kapittel 192

Spesifisering av avsetninger på kap. 192 - mill. kr	2020
Demografiendring	3,0
Bufferavsetning fastlegetilskudd	7,3
Avsetning rentekostnader ved strategisk eiendomskjøp	81,0
Avsetning - klimatiltak investering	28,0
Bufferavsetning - redusert mva-refusjon Boligbygg	50,0
Støtte til bedriftsidrettslaget Oslo kommune	0,3
Låneordning sak/arkiv - forskuttering av avdrag	-9,0
Sum brutto utgifter kap. 192	160,6

15.15 Tap på lånegarantier

Tabell 15.24 Driftsbudsjett – Tap på lånegarantier

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Beløp i 1000 kr	
		Dok 3 2019	Forslag 2020
426 Tap på lånegarantier (FIN)			
14 Overføringsutgifter	0	9 000	9 000
Sum utgifter	0	9 000	9 000
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	0	9 000	9 000

Kommunenes og fylkeskommunenes adgang til å stille garanti for lån er regulert i kommuneloven av 07.06.2018 § 14-19, samt forskrift gitt med hjemmel i denne. Bystyret vedtok i 1993 (sakene 755 og 1141) prinsipper for kommunale garantistillelser, som gir ytterligere innskrenkninger i forhold til

lovverket. Bystyret vedtok i sak 190/15 Realisering av idrettsanlegg gjennom samarbeid med idrettslag å kunne stille kommunal garanti til idrettsanlegg.

Det er ikke registrert noen tap de siste årene. Dette viser at virksomhetene kommunen garanterer for har klart å betjene sine forpliktelser. Det foreslås at det budsjetteres med 9 mill. årlig i 2020-2022 til tap på lånegarantier som finansieres med tilsvarende årlig bruk av fondet for tap på lånegarantier på kap. 940, jf. nærmere omtale av fond nedenfor.

Oslo kommunens garantiansvar pr. 31.12.18 utgjorde 604,8 mill., hvorav 254 mill. på helse- og sosialområdet. I tillegg foreligger det garantivedtak for ytterligere 416,2 mill., hovedsakelig til samferdselsformål, som var ubenyttet ved utgangen av året. Fond for tap på lånegarantier var pr 31.12.18 på 99,2 mill., som utgjør 10 % av totalt garantiansvar (inkludert ubenyttede garantier). Fylkesmannen anbefaler at Fond for lånegarantier bør utgjøre mellom 5 % og 10 % av totalt garantiansvar. Det betyr at størrelsen på Fond for tap på lånegarantier pr i dag er tilfredsstillende.

15.16 Mottatte overføringer fra KF

Tabell 15.25 Driftsbudsjett – Mottatte overføringer fra KF

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
898 Overføringer fra KF mv. (FIN)			
14 Overføringsutgifter	19 794	19 285	11 785
Sum utgifter	19 794	19 285	11 785
18 Overføringsinntekter	-1 891 814	-1 860 763	-1 877 723
Sum inntekter	-1 891 814	-1 860 763	-1 877 723
Netto utgifter	-1 872 020	-1 841 478	-1 865 938

Tabell 15.26 Overføringer

Beløp i 1 000 kr				
	2020	2021	2022	2023
Undervisningsbygg Oslo KF				
Overføringer til bykassa	-1 259 901	-1 252 001	-1 244 301	-1 217 951
Omsorgsbygg Oslo KF				
Overføringer	-283 374	-264 127	-253 832	-244 982
Overføring - andel underdekning pensjonslån	-600	-600	-600	-600
Sum overføringer til bykassa	-283 974	-264 727	-254 432	-245 582
Boligbygg Oslo KF				
Overføringer	-309 636	-359 636	-359 636	-359 636
Overføring - andel underdekning pensjonslån	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Sum overføringer til bykassa	-310 736	-360 736	-360 736	-360 736

	2020	2021	2022	2023
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF				
Overføring til foretaket - diverse forhold	11 785	15 585	19 285	22 385
Oslo Havn KF				
Overføring - andel underdekning pensjonslån	-4 600	-4 600	-4 600	-4 600
Overføringer	-705	-705	-705	-705
Sum overføringer til bykassa	-5 305	-5 305	-5 305	-5 305
Bymiljøetaten				
Overføring - økt leieinntekt haller	-17 807	-17 807	-17 807	-17 807
Sum overføringer	-1 865 938	-1 884 991	-1 863 296	-1 824 996

Undervisningsbygg Oslo KF har fått redusert overføringskravet med 26,35 mill. i 2023 pga. økt ramme til rehabilitering av skoler med 500 mill. i 2023. Overføringskravet er videre økt med 40 mill. årlig fra 2020.

Omsorgsbygg Oslo KF har fått redusert overføringskravet med 5,2 mill. i 2023 pga. at av den løpende bevilgning til barnehager er videreført i 2023 med 100 mill. Overføringskravet reduseres med 3,65 mill. i 2023 pga. at den løpende bevilgningen til rehabilitering av sykehjem er videreført i 2023 med 70 mill. Overføringskravet til bykassa er økt med 3 mill. årlig fra 2020 pga. prisjustering av kapitaldelen for husleier sykehjem. Overføringskravet reduseres med 5 mill. i 2020 deretter 6 mill. årlig pga. av bortfall av husleieinntekter for Lambertseter sykehjem. Foretaket har videre fått redusert overføringskravet med henholdsvis 0,28 mill. årlig og 0,82 mill. årlig pga. bortfall av husleieinntekter vedrørende Bryn brannstasjon og Prinsdalsbråten barnehage. Vider er overføringskravet redusert med 1,2 mill. årlig i 2020 og 2021 pga. av bortfall av husleieinntekter for Briskeby brannstasjon.

Boligbygg Oslo KF har fått redusert overføringskravet med 37 mill. årlig fra 2020 grunnet lavere husleieinntekter pga. innføring av subsidierte husleier. Foretaket har videre får redusert overføringskravet med 50 mill. årlig fra 2020 som følge av videreføring av satsingen på økt vedlikehold av foretakets eiendomsmasse.

Kultur- og idrettsbygg Oslo KF har fått en økt overføring fra bykassa på 3,1 mill. i 2023 pga. at den løpende bevilgning på 60 mill. til rehabilitering av idrettsanlegg er videreført i 2023.

15.17 Dekning av/bruk av tidl. års regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk

Tabell 15.27 Driftsbudsjett – Dekning av/bruk av tidl. års regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
930 <i>Dekn.av/bruk av tidl.års regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk (FIN)</i>			
Sum utgifter	0	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 197 766	0	0
Sum inntekter	-1 197 766	0	0
Netto utgifter	-1 197 766	0	0

Budsjettspesifikasjonen over viser at bykassen i regnskapet for 2018 disponerte overskuddet fra 2017 på 1 198 mill. Bykassens overskudd i 2018 på 965 mill. ble disponert i revidert budsjett 2019.

Ny budsjett- og regnskapsforskrift gjeldende fra 2020 medfører at et eventuelt overskudd alltid skal avsettes til disposisjonsfond før driftsregnskapet endelig avsluttes. Det medfører at driftsregnskapet fra og med 2020 bare vil fremstå med et 0-resultat eller underskudd til inndekning i senere år.

15.18 Fond i driftsbudsjettet

I driftsbudsjettet benyttes disposisjonsfond (ubundne driftsfond) og bundne driftsfond.

Etter ny budsjett- og regnskapsforskrift gjeldende fra 2020 skal midler fra driftsfond som skal benyttes til investeringer gå via posten for overføring fra drift til investering, jf omtale av kap. 980 Overføring mellom drifts og investering nedenfor. Før 2020 ble midler fra driftsfond til investeringer benyttet direkte i investeringsbudsjettet.

Ubundne og bundne investeringsfond benyttes bare i investeringsbudsjettet.

For samlet oversikt over avsetning til og bruk av samtlige bykassefond i økonomiplanperioden 2020-2023 vises det til egen oppstilling i kapittel 4 under Hovedoversikter.

15.19 Disposisjonsfond (ubundne driftsfond)

Tabell 15.28 Driftsbudsjett – Disposisjonsfond

			Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020	
940	Disposisjonsfond (FIN)				
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	3 341 909	810 628	634 977	
	Sum utgifter	3 341 909	810 628	634 977	
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 599 757	-74 770	-234 000	
	Sum inntekter	-1 599 757	-74 770	-234 000	
	Netto utgifter	1 742 152	735 858	400 977	

Det foreslås avsatt til sammen 635 mill. til disposisjonsfond (ubundne driftsfond) i 2020. Det foreslås bruk av disposisjonsfond for til sammen 234 mill. hvorav 9 mill. på drift og 225 mill. til investeringer. Nedenfor er det redegjort nærmere for de ulike disposisjonsfondene dette gjelder i budsjettet for 2020.

Avsetning til Parkeringsfondet

For 2020 foreslås det avsatt 3,7 mill. til fondet.

Avsetning til fond for samferdselsformål

I forbindelse med overtakelse av riksveier fra staten får Oslo kommune tilført midler gjennom rammetilskuddet for å ivareta dette ansvaret. Det foreslås avsatt 222 mill. til fondet i 2020.

Avsetning til pensjonsfond for dekning av premieavvik

Det foreslås avsatt 400 mill. til fondet i 2020. Det vises til nærmere omtale av kommunens pensjonskostnader og behovet for denne fondsavsetningen i kapittel 3.

Avsetning til fond for tap på lånegarantier

Det foreslås avsatt 9 mill. til fondet i 2020. Det vises til nærmere omtale under 15.15 Tap på lånegarantier.

Bruk av fond for samferdselsformål

Det foreslås å bruke 222 mill. av fondet i 2020 for å finansiere samferdselsprosjekter på Bymiljøetatens investeringsbudsjett.

Bruk av parkeringsfondet

Det foreslås å bruke 3 mill. av fondet i 2020 for å finansiere samferdselsprosjekter på Bymiljøetatens investeringsbudsjett.

Bruk av fond for tap på lånegarantier

Det foreslås å bruke 9 mill. av fondet i 2020 i driftsbudsjettet for å finansiere utgiftene på kap. 426 Tap på lånegarantier.

15.20 Bundne driftsfond

Tabell 15.29 Driftsbudsjett – Bundne driftsfond

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
950	Bundne driftsfond (FIN)			
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	941 053	466 783	454 727
	Sum utgifter	941 053	466 783	454 727
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-617 783	-82 068	-453 961
	Sum inntekter	-617 783	-82 068	-453 961
	Netto utgifter	323 270	384 715	766

Det foreslås avsatt til sammen 454,7 mill. til bundne driftsfond. Det foreslås bruk av bundne driftsfond for til sammen 454 mill. hvorav 103,5 mill. på drift og 350,5 mill. til investeringer. Nedenfor er det redegjort nærmere for de ulike bundne driftsfondene dette gjelder i driftsbudsjettet i 2020.

Avsetning til selvkostfond for feiing

Kommunens feiervirksomhet, som inngår som en del av aktiviteten på kap. 650 Brann- og redningsetaten, avregnes mot selvkostfondet for feiing. Etter de statlige retningslinjene for selvkost skal feieavgifts-inntektene justeres slik at det innenfor en 5 årsperiode skal gå i balanse. For 2020 foreslås det for feiing et underskudd på 2,5 mill. som avregnes mot selvkostfondet for feiing.

Avsetning til Skogavgiftsfondet

Avsetning til og forbruk av skogavgiftsfondet skjer i henhold til Lov av 21.5.1965 om skogproduksjon og skogsvern. Avsetningen er på 20 % av fakturabeløpet ved tømmer salg og belastes tømmerkjøperne. Skogplanting og utbedring av driftsveier finansieres av fondet. Det foreslås en avsetning i 2020 med 0,3 mill.

Avsetning til Tapsfondet

Tapsfondet skal dekke reelle tap knyttet til videreutlån av husbankmidler. Det foreslås avsatt 33 mill. til fondet i 2020. Det er ikke budsjettet med bruk av fondet i 2020. Fondsbeholdning pr. 31.12.2018 var 420 mill. mens saldo for samlede utlån på samme tidspunkt var ca. 7,2 mrd. Tapsfondet utgjør således ca. 5,8 % av samlede utlån i videreutlånsordningen. I økonomiplanperioden foreslås det videreutlån av husbankmidler (startlån) med 1,6 mrd. årlig. Det vises til budsjettering av videreutlånsordningen på kapitlene 926 og 927 i drifts- og investeringsbudsjettet.

Avsetning til fond for Oslopakke 3

Bompenger fra Oslopakke 3 budsjetteres som inntekt på kap. 542 Bymiljøetaten og avsettes til fondet for Oslopakke 3. For 2020 foreslås det avsatt 363,4 mill. til fondet.

Avsetning til klima- og energifondet

Det foreslås avsatt 60,5 mill. til fondet i 2020.

Bruk av fond for Oslopakke 3

Det foreslås å bruke 363,4 mill. av fondet i 2020 hvorav 13,2 mill. for å finansiere utgifter i driftsbudsjettet på kap. 542 Bymiljøetaten, kap. 761 Sykkelprosjektet og kap. 120 Byrådsavdelingene. Resterende 350,2 mill. foreslås brukt til å finansiere samferdselsprosjekter i investeringsbudsjettet.

Bruk av klima- og energifondet

Det foreslås å bruke 90,2 mill. av fondet i driftsbudsjettet i 2020 for å finansiere netto driftsutgifter på kap. 770 Tilskudd til klima- og energiltak med 88,2 mill. og 2 mill. til Futurebuilt på kap. 609 Plan- og bygningsetaten.

Bruk av Skogavgiftsfondet

Det foreslås å bruke 0,32 mill. av fondet til skogplanting og utbedring av driftsveier på Bymiljøetatens investeringsbudsjett.

15.21 Overføring til investeringsbudsjettet

Tabell 15.30 Driftsbudsjett – Overføring til investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
980	Overføring mellom drift og investering (FIN)			
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	841 548	82 262	836 106
	Sum utgifter	841 548	82 262	836 106
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	841 548	82 262	836 106

For bykassen foreslås det i 2020 å overføre 260,6 mill. fra driften for å finansiere investeringer i investeringsbudsjettet. I tillegg foreslås det å overføre fondsmidler til å finansiere investeringer med 575,5 mill. Etter ny budsjett- og regnskapsforskrift gjeldende fra 2020 skal midler fra driftsfond som skal benyttes til investeringer gå via posten for overføring fra drift til investering. Før 2020 ble midler fra driftsfond til investeringer benyttet direkte i investeringsbudsjettet. Overføring av midler fra driftsfond under bykassen gjelder følgende fond i 2020:

Tabell 15.31 Fond bykassa

Tall i tusen	
Bykassa	2020
<i>Ubunde driftsfond</i>	
Parkeringsfondet	3 000
Fond for samferdselsformål	222 000
<i>Bundne driftsfond</i>	
Fond for Oslopakke 3	350 175
Skogavgiftsfondet	320
Sum overførte fondsmidler til inv.	575 495

Samlet overføring fra drift til investering for bykassen i 2020, inklusiv fondsmidler, blir etter dette 836,1 mill.

For KF'ene foreslås det i 2020 å overføre 223,6 mill. fra foretakenes drift for å finansiere investeringer (Oslo Havn KF med 123,6 mill. og 100 mill. for Undervisningsbygg Oslo KF). I tillegg foreslås det å overføre midler fra driftsfond til investeringer med 122,4 mill.

Tabell 15.32 Fond KF

Tall i tusen	
KF	2020
<i>Undervisningsbygg Oslo KF</i>	
Ubundet driftsfond	82 900
<i>Oslo Havn KF</i>	
Ubundet driftsfond	39 516
Sum overførte fondsmidler til inv.	122 416

Samlet overføring fra drift til investering for KF'ene i 2020, inklusiv fondsmidler, blir etter dette 346 mill.

15.22 Finansiering av investeringer og avsetninger - Bruk av lån

Tabell 15.33 Investeringsbudsjett – Bruk av lån

				Beløp i 1000 kr
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
910	Lån (FIN)			
	Sum utgifter	0	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-2 657 103	-4 643 805	-4 031 827
	Sum inntekter	-2 657 103	-4 643 805	-4 031 827
	Netto utgifter	-2 657 103	-4 643 805	-4 031 827

Bruk av lån

Byrådet foreslår bruk av lån i 2020 på kap. 910 med 4 031,8 mill. Dette gjelder lån fra Lånefondet for å finansiere investeringer.

I tillegg kommer bruk av lån med 1 600 mill. (fra Husbanken) på kap. 926 til videreutlån. Bykassens samlede bruk av lån i 2020 blir dermed 5 631,8 mill.

For KF'ene foreslår byrådet et samlet låneopptak på 6 691,3 mill. i 2020, det vises til nærmere detaljer om foretakenes investeringsbudsjett med finansiering under sektoromtalen.

Samlet bruk av lån for Oslo kommune i 2020 blir etter dette 12 323,1 mill., jf. nærmere omtale av gjeldsutvikling under kapittel 3 Økonomiplan 2020-2023.

15.23 Utlån egne midler

Tabell 15.34 Investeringsbudsjett – Utlån egne midler

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
920 Utlån egne midler (FIN)			
05 Finansutgifter og finanstransaksjoner	605 000	539 500	406 000
Sum utgifter	605 000	539 500	406 000
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-2 670 350	-180 400	-191 600
Sum inntekter	-2 670 350	-180 400	-191 600
Netto utgifter	-2 065 350	359 100	214 400

Det foreslås budsjettert med 406 mill. i utlån av egne midler på kap. 920 til Sporveien Oslo AS i 2020. 250 mill. gjelder anskaffelse av nye trikker og 156 mill. til oppgradering av trikkebaser på Holtet og Grefsen.

Det foreslås budsjettert med avdragsinntekter fra utlån av egne midler med til sammen 191,6 mill. i 2020. Dette gjelder avdrag på tidligere utlån til Oslo Vognselskap AS og Oslo Sporveier AS.

15.24 Videreutlån

Tabell 15.35 Investeringsbudsjett – Videreutlån

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
926 Videreutlån (EHA)			
05 Finansutgifter og finanstransaksjoner	1 239 257	1 206 000	1 606 000
Sum utgifter	1 239 257	1 206 000	1 606 000
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 237 808	-1 200 000	-1 600 000
Sum inntekter	-1 237 808	-1 200 000	-1 600 000
Netto utgifter	1 449	6 000	6 000

Videreutlånsordningen består av innlån fra Husbanken for videre utlån til privatpersoner for boligformål. Pr 31.07.2019 hadde Oslo kommune en låneportefølje på ca. 7,8 mrd. fordelt på 6 131 lån. Den eksisterende låneordningen heter Startlån. Lån kan gis som full finansiering eller i kombinasjon med boligtilskudd. Lån kan også gis som toppfinansiering. Videreutlånene til privatpersoner administreres av Velferdsetaten. Bydelene saksbehandler søknader om lån.

Byrådet foreslår innlån fra Husbanken med 1 600 mill. i 2020, en økning på 400 mill. sammenlignet med vedtatt budsjett for 2019. Videreutlån av husbankmidlene foreslås budsjettert med 1 606 mill. inkl. 6 mill. i tillagte renterestanser.

I driftsbudsjettet foreslås det budsjettert med 33 mill. i avsetning til Tapsfondet i 2020 på kap. 950 Bundne driftsfond.

15.25 Betjening av videreutlån

Tabell 15.36 Investeringsbudsjett – Betjening av videreutlån

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
927 Betjening av videreutlån (EHA)			
05 Finansutgifter og finanstransaksjoner	887 471	890 000	880 000
Sum utgifter	887 471	890 000	880 000
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-730 924	-800 000	-832 000
Sum inntekter	-730 924	-800 000	-832 000
Netto utgifter	156 547	90 000	48 000

Det foreslås i 2020 avsatt 880 mill. til avdragsbetjening av kommunens lån i Husbanken.

Avdragsinntekter fra låntakerne av videreutlån foreslås budsjettert med 832 mill. i 2020. Ekstraordinære innbetalte avdrag fra låntakerne skal benyttes til tilsvarende ekstraordinære avdrag på kommunens lån i Husbanken.

Byrådet foreslår å øke innlånet fra Husbanken fra 1,2 mrd. til 1,6 mrd. i 2020. Rente- og avdragseffekt av økt innlån vil kvalitetssikres frem mot Tilleggsinnstillingen.

Utgiftene knyttet til videreutlånsordningen består av:

Tabell 15.37 Utgifter videreutlånsordningen

Beløp i 1000 kr	
Tillagte renterestanser på kapittel 926 investering	6 000
Renteutgifter på kapittel 927 drift	165 000
Ordinære avdragsutgifter på kapittel 927 investering	350 000
Ekstraordinære avdragsutgifter på kapittel 927 investering	530 000

Inntektene fra låntakerne består av følgende:

Tabell 15.38 Inntekter videreutlånsordningen

Beløp i 1000 kr	
Renteinntekter på kapittel 927 drift	171 000
0,25 % tilleggsrente på kapittel 927 drift	4 000
Ordinære avdragsinntekter på kapittel 927 investering	302 000
Ekstraordinære avdragsinntekter på kapittel 927 investering	530 000

I henhold til retningslinjene for Startlån fra Husbanken har kommunene adgang til å påplusse husbankrenten med inntil 0,25 prosentpoeng til dekning av administrative kostnader. Dette har vært

budsjettert med 3 mill. i 2008 og deretter 4 mill. fra 2009. Inntekter fra administrasjonsgebyret er overført bydelene, som saksbehandler videreutlånsordningen.

15.26 Fond i investeringsbudsjettet

For samlet oversikt over all avsetning til og bruk av fond vises til egen oppstilling i kapittel 4 Hovedoversikter.

15.27 Bundne investeringsfond

Tabell 15.39 investeringsbudsjett – Bundne investeringsfond

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
959	Bundne investeringsfond (FIN)			
05	Finansutgifter og finanstransaksjoner	507 221	380	380
	Sum utgifter	507 221	380	380
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-556 837	0	0
	Sum inntekter	-556 837	0	0
	Netto utgifter	-49 616	380	380

Avsetning til Fond for offentlig tilfluktsrom
Det foreslås avsatt 0,38 mill. til fondet i 2020.

15.28 Overføring fra driftsbudsjettet

Tabell 15.40 Investeringsbudsjett – Overføring fra driftsbudsjett

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr		Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
980	Overføring mellom drift og investering (FIN)			
	Sum utgifter	0	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-841 548	-82 262	-836 106
	Sum inntekter	-841 548	-82 262	-836 106
	Netto utgifter	-841 548	-82 262	-836 106

For bykassen foreslås det på kap. 980 i investeringsbudsjettet 836,1 mill. i overføring fra driften for å finansiere investeringer i investeringsbudsjettet hvorav 575,5 mill. er overføring av midler fra driftsfond. Det vises til omtale av kap. 980 i driftsbudsjettet ovenfor.

15.29 Lånefondet

Lånefondet er kommunens egen interne "bank". Det tas hovedsakelig opp obligasjonslån. Disse midlene lånes ut til selvkost til bykassen og kommunale foretak. Dette gjelder både langsiktige lån til investerings-virksomhet og kortsiktige likviditetslån.

Lånefondet er en egen regnskapsmessig enhet i Oslo kommune og har tidligere kunnet avgi bevilgningsregnskap (drift og investering samlet). Ny kommunelov tilsier at Lånefondet skal budsjetteres i et drifts- og et investeringsbudsjett. Tallene forut for 2020 er ikke sammenlignbare og det vil derfor kun bli presentert budsjett 2020 i dette dokumentet.

Kommunen oppnår en rekke fordeler ved å ha et lånefond. Siden innlånene og utlånene delvis er uavhengig av hverandre, står man friere til å velge tidspunkt for låneopptak, lånestruktur, rentebindings-tid, avdragstid osv. Dette innebærer at man lettere kan styre Lånefondets, og derved Oslo kommunes, rente- og refinansieringsrisiko. Det gir også forhandlingsstyrke og stordriftsfordeler å ta opp større lån.

Lånefondets eksterne gjeld pr 31.12.2018 var på 39,2 mrd. og var lånt ut slik:

Tabell 15.41 utlån

Tall i mill.

Utlån til:	
Bykassen	10 514
Oslo Havn KF	9
Undervisningsbygg Oslo KF	17 618
Omsorgsbygg Oslo KF	5 986
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF	2 409
Boligbygg Oslo KF	2 699
Sum utlån	39 235

Budsjettforslag for kap. 080 Lånefondet i 2020:

Driftsbudsjettet

Tabell 15.42 Budsjettforslag drift

Tall i mill.

Arts-Gruppe		SAK1 2020
100-509	Omkostninger og renteutgifter	1 282,9
510-519	Avdrag på eksterne lån	2 249,3
	Sum finansutgifter	3 532,2
780-909	Refunderte omkostninger og renter	1 282,9
920-929	Mottatte avdrag på utlån	2 249,3
	Sum finansinntekter	3 532,2

100-509 Renteutgifter og låneomkostninger

Lånefondets stipulerte forbruk i 2020 hva gjelder renter på innlån samt diverse låne- og administrasjonskostnader fordeler seg slik: Rentekostnader utgjør 1 277,0 mill. og låneomkostnader for øvrig 5,9 mill. Lånefondet låner hovedsakelig opp lån med årlig, etterskuddsvis renteforfall.

510-519 Avdrag på eksterne lån

Lånefondets ordinære avdrag i 2020 foreslås budsjettert med 2,25 mrd.

780-909 Renteinntekter og utbytte

Lånefondets nettokostnader vedrørende renter og øvrige lånekostnader fordeles hvert år etter låntakernes andel av Lånefondet og fremgår av tabellen nedenfor, under beskrivelsen av artsgruppe 780-909.

920-929 Mottatte avdrag på utlån

Interne avdrag på lån består av låntakernes avdragsbetjening av respektives lån i Lånefondet og fordeles i henhold til fastsatt nedbetalingsplan.

Økonomiplan 2020 - 2023

Tabell 15.43 Økonomiplan 2020-2023 - drift

Tall i mill.

	2020	2021	2022	2023
100-509 Omkostninger og renteutgifter	1 282,9	1 427,8	1 694,5	1 846,9
510-519 Avdrag på eksterne lån	2 249,3	2 233,9	2 462,7	2 803,5
Sum eksterne finansutgifter	3 532,2	3 661,7	4 157,2	4 650,4
780-909 Refunderte omkostninger og renter				
Bykassen	305,4	377,0	457,1	514,4
Oslo Havn KF	0,2	0,2	0,1	0,1
Undervisningsbygg Oslo KF	542,0	545,9	613,8	642,1
Boligbygg Oslo KF	73,6	80,1	105,7	118,7
Omsorgsbygg Oslo KF	222,8	264,0	335,0	379,4
Kultur- og Idrettsbygg Oslo KF	138,6	160,6	182,8	192,3
920-929 Mottatte avdrag på utlån				
Bykassen	1 516,6	1 377,1	1 450,9	1 625,7
Oslo Havn KF	1,0	1,0	1,0	1,0
Undervisningsbygg Oslo KF	373,6	414,7	467,2	528,3
Boligbygg Oslo KF	112,0	132,6	171,2	206,4
Omsorgsbygg Oslo KF	173,7	214,2	262,0	313,5
Kultur- og Idrettsbygg Oslo KF	72,4	94,4	110,4	128,5
Sum eksterne finansinntekter	3 531,3	3 661,7	4 157,2	4 650,4

Investeringsbudsjettet

Tabell 15.44 Budsjettforslag investering

Tall i mill.

Arts-Gruppe		SAK1 2020
520-529	Utlån	10 723,2
	Sum utgifter	10 723,2
910-919	Bruk av lån	10 723,2
	Sum finansiering	10 723,2

520-529 Interne utlån

Samlet foreslås at det lånes ut 10,7 mrd. i interne utlån i 2020 og utlånene er fordelt mellom låntagerne i henhold til nedenstående økonomiplanoversikt.

910-919 Bruk av lån

Det foreslås bruk av lån i 2020 med 10,7 mrd.

Økonomiplan 2020-2023

Tabell 15.45 Økonomiplan 2020-2023 - investering

	Tall i mill.			
	2020	2021	2022	2023
520-529 Utlån				
Utlån Bykassen	4 031,8	3 017,3	3 713,1	1 540,6
Utlån Undervisningsbygg Oslo KF	2 150,6	2 886,4	3 390,9	3 253,1
Utlån Boligbygg Oslo KF	605,8	1 144,8	1 045,0	700,9
Utlån Omsorgsbygg Oslo KF	2 503,6	2 945,7	3 115,1	(0,0)
Utlån Kultur- og Idrettsbygg Oslo KF	1 431,4	956,4	1 072,4	350,7
Sum interne utlån	10 723,2	10 950,6	12 336,4	5 845,3
910-919 Bruk av lån	10 723,2	10 950,6	12 336,4	5 845,3
Sum bruk av lån	10 723,2	10 950,6	12 336,4	5 845,3

16. ØKONOMIREGLEMENT 2020

Ny kommunelov gjeldene fra 1.1.2020, med tilhørende ny [forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.](#), har medført endringer i kravene til budsjettering og regnskapsføring, noe som er reflektert i endringer i økonomireglementet for 2020. De viktigste endringene er knyttet til krav om konsolidering av kommunens regnskap, noe som gir skjerpet krav til at samtlige virksomheter følger kommunens felles økonomimodell.

I henhold til forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning skal bystyret selv gi regler for kommunen eller fylkeskommunens finans- og gjeldsforvaltning. I punkt 8.4 er det derfor innarbeidet henvisning til bystyresak av 16.11.2016 sak 313.

1 Budsjettfullmakter

1.1 Definisjoner og avgrensninger

- a) Med bevilgning (i årsbudsjettet) menes den økonomiske ramme som bystyret har gitt underordnet organ til disponering i budsjettåret.
- b) Driftsbudsjettet er bystyrets vedtak for et kapittel fastsatt som sum utgifter, sum inntekter og netto utgifter
- c) Investeringsbudsjettet er bystyrets vedtak for et kapittel fastsatt som sum utgifter, sum inntekter og netto utgifter
- d) Bystyret vil innskjerpe bestemmelsen om at tilleggsbevilgning bare må gis når det er nødvendig, og at det ikke må gis tilleggsbevilgning det ikke er dekning for. Inntil vedtak er fattet, må det disponeres som om tilleggsbevilgning ikke er gitt
- e) Med budsjettjustering forstås disponering/ omdisponering innenfor bystyrets vedtatte budsjett
- f) Med «øremerkede budsjettmidler» menes midler gitt i medhold av lov, forskrift eller avtale reservert til særskilte formål.
- g) Med «kommunalt øremerkede midler» menes midler øremerket av bystyret eller byrådet i egne saker og vedtatt overførbare til neste budsjettår.
- h) Kostnadsramme må vedtas spesifikt for:
 - Alle investeringsprosjekter over 5 mill. som er fullfinansiert i årsbudsjettet
 - Alle investeringsprosjekter som er planlagt gjennomført over mer enn ett budsjettår, og som derfor ikke er fullfinansiert i årsbudsjettet.
- i) Med «kommunalt foretak» forstås virksomhet med eget styre, som er etablert i medhold av kapittel 9 i kommuneloven. Bystyret vedtar i økonomireglementet budsjettfullmakter og instruks for økonomiforvaltningen som gjelder for foretakets styre.

Bystyret vil understreke at budsjettfullmaktene er basert på at kommunens øvrige regelverk blir fulgt og vil spesielt peke på intern kontroll i økonomiforvaltningen, anskaffelsesreglene og kommunens etiske retningslinjer.

1.2 Delegasjonsprinsipper

Bystyrets bevilgninger i årsbudsjettet er basert på rammebudsjetteringsprinsipper og knyttet til fastsetting av de samlede økonomiske rammer for kommunen i budsjettåret og hovedtrekkene i bruk av ressursene. Bystyret delegerer myndighet til henholdsvis byrådet og bydelsutvalgene å fatte vedtak i saker slik det følger av økonomireglementet. Vedtak i saker som ikke er nevnt særskilt, må fattes av bystyret.

Bystyret fastsetter budsjettfullmakter for kommunale foretak i økonomireglementet. Økonomibestemmelsene utgjør en presisering og innskrenking av den normalkompetansen som følger av lov, forskrift og foretakets formål. Delegasjonsprinsippene er annerledes enn for byrådet og

bydelsutvalgene, og betyr at for saker som ikke er nevnt særskilt i økonomireglementet, er budsjettfullmaktene for styret i foretaket kun begrenset av det som følger av lov, forskrift og bestemmelser i foretakets vedtekter og styreinstruks.

Bystyret forutsetter at den instruks som byrådet utarbeider for økonomiforvaltningen i etater også gjøres gjeldende for bystyrets organer med mindre annet fremkommer av lov, tidligere bystyrevedtak mv.

De budsjettfullmakter byrådet videredelegerer til sine underordnede virksomheter, gjøres også gjeldende for virksomheter underlagt bystyret.

1.3 Budsjettstruktur og avgrensinger i budsjettfullmakter

Bystyret vedtar budsjettet i henhold til kommunens interne kapittelgruppering. Budsjettjusteringer som omfatter følgende kapitler i driftsbudsjettet må vedtas av bystyret:

- Fellesutgifter og finansposter: 800, 810 og 901
- Bystyrets organer: 100, 101, 102, 109, 110, 111 og 112.

Budsjettjusteringer som omfatter følgende kapitler i investeringsbudsjettet må vedtas av bystyret:

- 425 - Øke inntektsanslag for salg av fast eiendom utover 50 mill. på årsbasis
- Fellesutgifter og finansposter: 910, 926 og 929

Forretningsutvalget gis fullmakt til å foreta budsjettjusteringer mellom kapitlene 100, 101, 102, 109, 110, 111 og 112.

Byrådet gis fullmakt til å fastsette det nærmere innhold i de obligatoriske hovedoversikter som skal benyttes i budsjett og regnskapsoppstillinger innenfor rammene av forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. av 07.06.2019

2 Budsjettfullmakter delegert til byrådet

2.1 Justering av vedtatt driftsbudsjett

Bystyrets budsjettvedtak for et kapittel i driftsbudsjettet vedtas som sum utgifter, sum inntekter og netto utgifter.

- a) Byrådet gis i driftsbudsjettet fullmakt til å foreta budsjettjusteringer innenfor et budsjettkapittel og mellom alle budsjettkapitler. Byrådet gis en samlet ramme for budsjettjusteringer mellom budsjettkapitler på 300 mill.
- b) Byrådet gis i driftsbudsjettet fullmakt til å fordele avsetninger på kapitlene 303, 305, 306 og 308 i tråd med de spesifikasjoner og konkrete formålsbeskrivelser bystyret knytter til avsetningene
- c) Byrådet gis fullmakt til å fordele de sentralt avsatte midlene på kap. 481 Oslo sør-satsingen, kap. 482 Groruddalsatsingen, kap. 483 Oslo indre østsatsingen og kap. 490 Bilfritt byliv, i tråd med de spesifikasjoner og formålsbeskrivelser som er knyttet til avsetningene.
- d) Byrådet gis i driftsbudsjettet fullmakt til å fordele statlige øremerkede tilskudd til kapitler og tiltak i tråd med de forutsetninger som ligger til grunn for den enkelte bevilgning
- e) Byrådet gis fullmakt til å foreta budsjettjusteringer som følge av endret arbeidsfordeling mellom byråder.

Følgende forutsetninger legges til grunn for fullmaktene under punktene a-e:

- Justeringene må ikke berøre bevilgninger som etter bystyrets budsjettvedtak er ført opp til spesielle angitte formål
- Justeringene må ikke medføre vesentlige avvik fra de premisser som ligger til grunn for bystyrets budsjettvedtak - herunder måltall og aktivitetsplaner for de enkelte virksomheter
- Omdisponeringene må skje med finansiell dekning innen bystyrets budsjettvedtak for årsbudsjett 2020.

2.2 Justering av vedtatt investeringsbudsjett

- a) Byrådet gis i investeringsbudsjettet fullmakt til å foreta budsjettjusteringer innenfor hvert budsjettkapittel og mellom alle budsjettkapitler. Byrådet gis en samlet ramme for budsjettjusteringer mellom budsjettkapitler på 200 mill.
- b) Byrådet gis fullmakt til å foreta budsjettjustering mellom driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet for investeringer som helt eller delvis skal finansieres gjennom overføring fra driftsbudsjettet og som planlegges gjennomført i løpet av budsjettåret.
- c) Byrådet gis fullmakt til å vedta og senere justere kostnadsramme og finansieringsplan for investeringsprosjekter med en brutto kostnadsramme på inntil 30 mill. pr. prosjekt, og som er fullfinansiert i årsbudsjettet. For virksomheter under VAR-sektor er denne grensen 50 mill.
- d) Byrådet gis fullmakt til å justere kostnadsramme og finansieringsplan for investeringsprosjekter vedtatt i bystyret, med inntil 15 % og maksimalt 30 mill. pr. prosjekt i forhold til bystyrets vedtatte kostnadsramme. For virksomheter under VAR-sektor er denne grensen 50 mill. Byrådet kan justere kostnadsramme uten nærmere prosentvis avgrensning når justeringen er under 2,0 mill. pr. prosjekt. Justeringene må være fullfinansiert i årsbudsjettet.
- e) Byrådet gis i investeringsbudsjettet fullmakt til å overføre bevilgninger fra ett investeringsprosjekt til bruk for planlegging, prosjektering eller gjennomføring av andre investeringsprosjekter, når beløpet som overføres til og fra hvert enkelt prosjekt ikke overstiger 30 mill. For virksomheter under VAR-sektor er denne grensen 50 mill.
- f) Byrådet gis i investeringsbudsjettet fullmakt til å fordele uspesifiserte avsetninger til inventar og utstyr, og til investeringer i fast eiendom på budsjettkapitler, prosjekter og konkrete anskaffelser. Fullmakt gjelder fordeling av midler til enkeltprosjekter/-tiltak med brutto kostnadsramme opp til 30 mill. For virksomheter under VAR-sektor er denne grensen 50 mill.
- g) Byrådet gis fullmakt til å slutte de nødvendige kontrakter innenfor rammen av det av bystyret godkjente kostnadsramme når bystyret har vedtatt igangsetting av et investeringsprosjekt.
- h) Byrådet gis fullmakt til å foreta budsjettjusteringer som følge av endret arbeidsfordeling mellom byråder.

Følgende forutsetninger legges til grunn for fullmaktene under punktene a-h:

- Justeringene må ikke medføre vesentlige avvik fra de premisser som ligger til grunn for bystyrets budsjettvedtak
- Omdisponeringene må ikke føre til at bystyrets vedtatte kostnadsrammer overskrides
- Omdisponeringene må ikke føre til at bystyrets vedtatte prosjekter ikke blir gjennomført eller vesentlig utsatt.
- Omdisponeringene må skje med finansiell dekning innen bystyrets budsjettvedtak for årsbudsjett 2020.

2.3 Fordeling av budsjetttrammer for byomfattende tiltak

Byrådet gis fullmakt til å fordele budsjetttrammene for kapitlene for de byomfattende oppgaver på enkelttiltak med utgangspunkt i bystyrets budsjettvedtak.

2.4 Fordeling av tilskuddsbevilgninger og fordeling av rammen for videreutlån til bydelene

Byrådet gis med utgangspunkt i bystyrets budsjettvedtak fullmakt til å fordele bevilgninger på budsjettkapitler som omfatter tilskudd til organisasjoner og enkelttiltak. Fullmakten omfatter også fordeling av midler til private og offentlige aktører som følge av statlige tilskudd, herunder også fordeling av spillemidler.

Byrådets fullmakt betinger at det som vilkår for kommunalt tilskudd under dette punktet skal stilles krav om fremleggelse av skatteattest for merverdiavgift og skatt som ikke er eldre enn seks måneder på søknadstidspunktet. Det gjøres unntak fra dette vilkåret for tilskuddsmottakere, herunder idrettslag m.v. og nyetablerere, som dokumenterer at de ikke er skatte- og merverdiavgiftspliktige.

Byrådet gis fullmakt til å fordele avsetningen på kapittel 926 Videreutlån til bydelene.

2.5 Budsjettekniske korreksjoner

Byrådet gis fullmakt til å foreta budsjettekniske korreksjoner.

2.6 Øvrige fullmakter delegert til byrådet

2.6.1 Priser for kommunale ytelser

Byrådet gis fullmakt til å vedta nye priser på kommunale ytelser som ikke er hjemlet i lov. De retningslinjer for prisjusteringer bystyret vedtar som en del av budsjettbehandlingen skal legges til grunn for den konkrete prisfastsetting.

Byrådet gis fullmakt til å fastsette priser på interne leveranser/tjenester i Oslo kommune når slike ikke er fastsatt av bystyret.

Styret for Oslo Havn KF fastsetter de kommunale forskrifter etter Havne- og farvannsloven, herunder avgifter, med unntak av Havne- og farvannslovens § 14, siste ledd og § 15.

2.6.2 Økonomifullmakter overfor private institusjoner

Byrådet gis fullmakt til å fastsette budsjetter, eventuelt inngå driftsavtaler, samt godkjenne regnskaper for private institusjoner som får driftstilskudd fra Oslo kommune. Dette gjelder dog ikke for private bydelsspesifikke institusjoner som mottar driftstilskudd som følge av vedtak fattet av de enkelte bydelsutvalg.

2.6.3 Oppretting og inndragning av stillinger

Byrådet gis fullmakt til å opprette og inndra stillinger innenfor rammen av vedtatt budsjett.

2.6.4 Instruks for økonomiforvaltningen

Byrådet gis fullmakt til å utarbeide instruks for økonomiforvaltningen i etater innenfor de retningslinjer som ligger i fullmaktene vedtatt av bystyret.

2.6.5 Videredelegering av fullmakter

Byrådet gis fullmakt til å videredelegere avgjørelsesmyndighet i saker som byrådet i medhold av økonomireglementet er gitt myndighet til å fatte vedtak i.

2.6.6 Udekket i investeringsregnskapet

Byrådet gis fullmakt til å belaste foretakene med den til enhver tid gjeldende innlånsrente i lånefondet inneværende regnskapsår for det udekkede beløpet.

3 Budsjettfullmakter delegert til bydelsutvalgene

Bystyrets vedtak om nettoramme for bydelene er fordelt som driftsramme og sosialhjelpsramme.

3.1 Budsjettfordeling

Bydelsutvalget skal innen 31.12.2019 vedta et budsjett innenfor de rammer, retningslinjer og frister som bystyret fastsetter i sitt budsjettvedtak. Vedtaket skal umiddelbart sendes byrådet til orientering.

Bydelsutvalget skal vedta et driftsbudsjett for bydelen fordelt på henholdsvis:

- Funksjonsområde, definert gjennom kriteriesystemet
- KOSTRA-funksjoner
- Resultatenhet, definert som det organisasjonsnivå som samsvarer med rapporteringsansvar til bydelsdirektør

Sammenhengen mellom disse vedtaksnivåene skal fremgå av budsjettdokumentene (både budsjettforslag og bydelsutvalgets budsjettvedtak).

Budsjettet skal for bydelen totalt og for hvert funksjonsområde spesifiseres på artsgrupper. Både brutto utgifter, brutto inntekter og netto inntekter skal fremkomme i oppstillingen.

Inndelingen i funksjonsområder er basert på funksjonene i KOSTRA. Nedenstående inndeling i funksjonsområder skal benyttes i bydelsutvalgets vedtak:

• Funksjonsområde 1:	Administrasjon og fellestjenester
• Funksjonsområde 2A:	Barnehager
• Funksjonsområde 2B:	Oppvekst
• Funksjonsområde 3:	Helse og omsorg
• Funksjonsområde 4:	Sosialtjenester og ytelser

Budsjettvedtaket pr KOSTRA-funksjon og resultatenhet skal vise henholdsvis brutto utgifter, brutto inntekter og netto inntekter.

Bydelsutvalget kan eventuelt vedta et investeringsbudsjett for inventar, transportmidler og utstyr med en økonomisk levetid på minst tre år og innkjøpspris over kr. 100 000. Summen av netto driftsutgifter i driftsbudsjettet og netto forslag til kapitalutgifter i investeringsbudsjettet skal for den enkelte bydel være identisk med bystyrets vedtatte budsjett for netto driftsutgifter.

3.2 Budsjettforutsetninger/-regler

- a) Bydelsutvalgets budsjett skal til enhver tid holdes innenfor de rammer og overordnede mål som er vedtatt av bystyret. Det gis ikke anledning til å justere drifts- eller investeringsbudsjettet ved mer-/mindreinntekter i forhold til budsjettert statstilskudd som kompenserer for merverdiavgift fra investeringsregnskapet. Dette omfatter ikke kompensasjon fra investeringer som er finansiert av virksomheten selv ved overføring av egne driftsmidler til investeringsbudsjettet
- b) Bydelsutvalget skal i sitt budsjettvedtak ta utgangspunkt i et netto sosialhjelpsbudsjett tilsvarende den sosialhjelpsramme bydelen får bevilget fra bystyret. Bydelsutvalget gis fullmakt til å foreta omdisponeringer fra bystyrets vedtatte sosialhjelpsramme, artsgruppe 14 til bydelens ordinære driftsramme, artsgruppe 11. Omdisponeringer i forhold til tildelt sosialhjelpsramme skal gjøres eksplisitt, med henvisning til hvilke tiltak som blir finansiert ved en slik omdisponering. Bydelsutvalget gis fullmakt til å foreta omdisponeringer fra bydelens ordinære driftsramme, artsgruppe 11, til styrking av sosialhjelpsrammen utover vedtatt eksternbudsjett på artsgruppe 14. Bydelene skal rapportere disse tiltakene, og sannsynliggjøre effektene i forhold til sosialhjelpsutgiftene i tertial- og årsberetningene til bystyret

- c) Bydelsutvalget kan vedta budsjettjustering mellom driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet for investeringer i inventar, transportmidler og utstyr, som i sin helhet skal finansieres gjennom overføring fra driftsbudsjettet
- d) Bydelsutvalget kan fremme innstilling overfor byrådet om budsjettjustering mellom driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet for investeringer i fast eiendom som helt eller delvis skal finansieres gjennom overføring fra driftsbudsjettet.
- e) Bydelsutvalget gis fullmakt til å opprette og inndra stillinger innenfor rammen av vedtatt budsjett. Fullmakt til å opprette stillinger innenfor denne rammen gjelder kun for stillingskategorier under saksområder hvor bydelsutvalget har fått delegert avgjørelsesmyndighet. Bydelsutvalget har ansvar for å sikre at driftsutgifter som følger av vedtak om opprettelse av nye stillinger på årsbasis kan dekkes innenfor bydelens budsjett-ramme.
- f) Bydelsutvalget gis fullmakt til å fastsette budsjetter, eventuelt inngå driftsavtaler, samt godkjenne regnskaper for private bydelsspesifikke institusjoner som mottar driftstilskudd fra Oslo kommune
- g) Bydelsutvalget gis fullmakt til å videredelegere avgjørelsesmyndighet til bydelsdirektøren i saker som bydelsutvalget i medhold av økonomireglementet er gitt myndighet til å fatte vedtak i, men innenfor de rammer som fremgår av punkt 2.3.

3.3 Rammer for videredelegering

Adgangen til videredelegering til bydelsdirektøren er begrenset til:

- a) Fullmakt til å foreta den detaljerte budsjettfordeling innenfor rammen av bydelsutvalgets vedtak (jf. Punkt 2.1)
- b) Fullmakt til å foreta budsjettjusteringer for alle artsgrupper på driftsbudsjettets utgifts- og inntektsside og innenfor følgende funksjonsområder:
 - Funksjonsområde1: Administrasjon og fellestjenester
 - Funksjonsområde 2A: Barnehager
 - Funksjonsområde 2B: Oppvekst
 - Funksjonsområde 3: Helse og omsorg
 - Funksjonsområde 4: Sosialtjenester og ytelser
- c) Fullmakt til å opprette og inndra stillinger innenfor rammen av vedtatt budsjett.

Følgende forutsetninger legges til grunn for fullmaktene under punktene a-c:

- Justeringene må ikke føre til endringer i aktivitetsforutsetningene i forhold til bydelsutvalgets vedtak, herunder vedtatte måltall og aktivitetsplaner
- Justeringene må i sum, i løpet av budsjettåret, ikke overstige 10 % av bydelsutvalgets opprinnelig vedtatte bruttobudsjett for det enkelte funksjonsområde.
- Justeringene må ikke berøre bevilgninger som etter bystyrets budsjettvedtak er ført opp til spesielle angitte formål

4 Budsjettfullmakter for kommunale foretak

4.1 Generelt

Budsjettfullmaktene omfatter kommunale foretak etablert etter kapittel 9 i Kommunaloven, og utgjør en presisering og innskrenking av den normalkompetansen som følger av lov, forskrift og foretakets formål. Delegasjonsprinsippene er annerledes enn for byrådet og bydelsutvalgene, og betyr at for saker som ikke er nevnt særskilt i økonomireglementet, er budsjettfullmaktene for styret i foretaket kun begrenset av det som følger av lov, forskrift og bestemmelser i foretakets vedtekter og instruks.

De kommunale foretakene har i all hovedsak bykassen som kunde, og defineres dermed ikke som foretak som driver næringsvirksomhet ut fra forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner av 07.06.2019. Det innebærer at alle foretakene skal følge budsjett- og regnskapsregler etter kommunelovens bestemmelser.

I medhold av kommuneloven og forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner av 07.06.2019 gjelder følgende prinsipper for årsbudsjettet:

- a) Bystyret selv må innen årets utgang fastsette bindende økonomiske rammer for foretakets drift og investering for kommende kalenderår. Bystyret vedtar også økonomiplan for foretaket, jf. kommunelovens § 14-2. Styret foretar den nærmere fordeling av årsbudsjettet og basert på prinsipper i kommuneloven med forskrifter. Det fullstendige årsbudsjettet skal bestå av et driftsbudsjett og investeringsbudsjett slik de framkommer for bykassen.
- b) Driftsbudsjettet kan vedtas som en nettoramme, men det er krav til budsjettbalanse. Styret kan foreta endringer i driftsbudsjettet innenfor bystyrets bindende rammer. Styret kan også omdisponere fra drift til gjennomføring av investeringer i budsjettåret.
- c) Med unntak av øremerkede midler skal det ikke legges opp fond fra driftsrammen. Ubrukte øremerkede midler skal anvendes i det påfølgende års budsjett.
- d) Mindreforbruk som ikke dekker inn et merforbruk som fremkommer etter kapittel 4 i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner av 07.06.2019 714 skal disponeres året etter regnskapsåret.
- e) Bystyrets budsjettvedtak for investeringsbudsjettet må som et minimum spesifiseres på sum investering og sum finansiering, herav lån. Styret for foretaket kan ikke selv vedta låneopptak. Bystyret kan vedta en kostnadsramme for et enkeltprosjekt eller som en sum for en gruppe av enkeltprosjekter. Oppjustering av kostnadsrammen for slike investeringsprosjekter kan ikke skje uten fullfinansiering i årsbudsjettet. For investeringer som er fullfinansiert i budsjettåret er det tilstrekkelig for bystyret å angi rammebevilgninger.
- f) Styret for foretaket gis fullmakt til å slutte de nødvendige kontrakter innenfor rammen av den av bystyret godkjente kostnadsramme når bystyret har vedtatt igangsetting av et investeringsprosjekt.

4.2 Bystyrets budsjettvedtak

I det følgende foretas ytterligere presiseringer og innskrenkninger i budsjettfullmaktene for kommunale foretak. Bystyret vedtar bindende rammer for foretakets økonomiske drift og investering i budsjettåret og med følgende detaljering:

- Driftsbudsjettet fastsettes som en nettoramme (netto driftsresultat)
- Investeringene fastsettes som en bruttoramme med sum investering og sum finansiering.
- Budsjettfullmakter for investeringer gjelder for anleggsmidler som er tatt inn i foretakets balanse.
- Dersom bystyret vedtar samlet kostnadsramme for en gruppe prosjekter, må styret vedta kostnadsramme pr. prosjekt etter samme regler som gjelder for bykasseinvesteringer. Styret må også fordele de fastsatte investeringsrammene i årsbudsjettet og økonomiplanen på investeringsprosjektene. Eventuell særskilt finansiering skal knyttes til vedkommende prosjekt.

4.3 Budsjettfordeling

Styret for foretaket skal innen 31.12.2019 vedta et fullstendig årsbudsjett, og i samsvar med kommuneloven og forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. av 07.06.2019 nr. 714. Foretakene skal benytte kommunens felles valgte økonomisystem, herunder bruken av konto- og kodeplaner samt konteringsdimensjoner.

Investeringsbudsjettet

Styret skal foreta en ytterligere fordeling med tilhørende finansiering på de enkelte investeringsprosjektene.

Byrådet gis fullmakt til å gi nærmere retningslinjer.

4.4 Budsjettjustering

- a) Foretakets budsjett skal til enhver tid holdes innenfor de rammer og overordnede mål som er vedtatt av bystyret
- b) For salg av aksjer/andeler/fast eiendom gis styret for eiendomsforetaket fullmakt til å øke beløpet med inntil 50 mill. i forhold til bystyrets opprinnelige budsjettvedtak. Salg av aksjer/andeler/fast eiendom utover 50 mill. årlig i forhold til bystyrets opprinnelige budsjettvedtak vedtas av bystyret.
- c) Inntekter i investeringsbudsjettet som ikke omfattes av b, vedtas av bystyret
- d) Styret kan ikke foreta budsjettjustering mellom de enkelte prosjektporteføljer slik de fremkommer av bystyrets vedtak. Hvis bystyret har vedtatt en kostnadsramme for enkeltprosjekter, kan ikke styret foreta endringer av denne

Følgende forutsetninger legges til grunn for fullmaktene under punktene a-d:

- Justeringsfullmakter for investeringer gjelder for anleggsmidler som er tatt inn i foretakets balanse.
- Justeringene må ikke medføre vesentlige avvik fra de premisser som ligger til grunn for bystyrets budsjettvedtak.

Omdisponeringene må skje med finansiell dekning innen bystyrets budsjettvedtak for årsbudsjett 2020.

Alle budsjettjusteringer skal meddeles byrådsavdelingen som foretaket sorterer inn under og Byrådsavdeling for finans fortløpende og senest innen en uke etter at vedtaket er fattet.

5 Instruks for økonomiforvaltningen

5.1 Instruks for økonomiforvaltningen i byrådet

Bystyret vil understreke at budsjettfullmaktene er basert på at kommunens øvrige regelverk blir fulgt og vil spesielt peke på intern kontroll i økonomiforvaltningen, anskaffelsesreglene og kommunens etiske retningslinjer.

5.2 Årsbudsjett

Byrådet skal legge frem et forslag til årsbudsjett og skattevedtak for kommunen. Årsbudsjettet skal inneholde en oversikt over inntekter og utgifter for kommunens virksomheter kommende år.

Det skal utarbeides konkrete måltall for den enkelte virksomhets aktivitet. Aktivitetsplanene skal gjøre det lettere å se sammenhengen mellom ressursinnsats og forventet resultat, samtidig som de skal bidra til å legge forholdene til rette for å vurdere graden av måloppnåelse i kommunen.

Bystyret presiserer at tallbudsjettet er det overordnede styringselement i budsjettet, og understreker at vedtatt tallbudsjett skal overholdes. Uventede merutgifter og/eller inntektsbortfall må dekkes innenfor virksomhetenes ansvarsområder.

Byrådets forslag til tallbudsjett skal bygge på aktivitetsplaner for det kommende år. Planene skal vise hvilke tiltak som skal gjennomføres og omfanget av tiltakene.

Dersom det i løpet av året oppstår vesentlige avvik i forhold til vedtatt tallbudsjett og/eller aktivitetsplaner, skal nødvendige tiltak iverksettes straks. Dersom avvikene er av en slik karakter at premissene for bystyrets budsjettvedtak må anses å være endret, skal dette legges frem for bystyret

snarest mulig. Som hovedregel skal varsling skje i forbindelse med kvartals- og tertialrapporteringen. Inntil et eventuelt nytt vedtak er fattet, skal tallbudsjettet overholdes.

Bystyret understreker at de bevilgninger som gis til organisasjoner o.l., er ment som et driftstilskudd for hele året. Driften må tilpasses etter tilskuddets størrelse.

5.3 Ansvar

Byrådet har ansvar for å føre tilsyn med kommunens økonomiforvaltning, herunder:

- Holde seg løpende orientert om utviklingen i de enkelte virksomheter
- Påse at bystyrets vedtak blir iverksatt
- Påse at det ikke skjer overskridelser i forhold til vedtatt budsjett
- Sørge for at ressursene anvendes optimalt og i tråd med kommunens overordnede mål og aktivitetsplaner.

5.4 Rapportering

For 1. kvartal og 2. tertial i året skal byrådet utarbeide rapporter med regnskapsoversikter og årsprognoser for den enkelte etat, bydel, foretak og for bykassen samlet. Kvartals- og tertialrapportene skal beskrive den økonomiske utvikling og utviklingen i tjenesteproduksjonen i forhold til tallbudsjett og aktivitetsplaner. Rapportene skal inneholde en sammenstilling av periodisert budsjett, akkumulert regnskap og prognose for året.

Dersom det ligger an til avvik skal dette forklares, og forslag til nødvendige mottiltak skal fremkomme.

Kvartals- og tertialrapportene skal også gi en oversikt over regnskap, budsjett og prognose for investeringene.

Kvartalsrapportene fremmes for bystyrebehandling i juni, og tertialrapportene i oktober hvert år.

5.5 Beregning av fremført mer-/mindreforbruk

Hvis ikke bystyret vedtar noe annet, gis det adgang til å styrke neste års budsjett med besparelser i driftsbudsjettet begrenset til 5 % av budsjetterte utgifter for artsgruppene 10-14 som lå til grunn for bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3). For praktisering av denne bestemmelse, tas det forbehold om at driftsregnskapet for kommunen totalt sett ved regnskapsavslutningen viser et resultat som gir adgang til å overføre midler.

For kommunale foretak fastsettes ingen maksimalgrense for slik adgang til styrking av neste års budsjett.

Merforbruk i driftsbudsjettet begrenset til 5 % av budsjetterte brutto driftsutgifter i bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3), skal dekkes inn på neste års budsjett.

For kommunale foretak fastsettes ingen maksimalgrense for slikt krav om inndekking på neste års budsjett.

Kommunalt øremerkede bevilgninger gitt i Dok. 3 skal trekkes ut før beregning av maksimalgrensen gjøres.

Ubrukte øremerkede midler skal holdes utenfor beregningen av fremført mer-/mindreforbruk.

Med øremerkede bevilgninger menes midler gitt i medhold av lov, forskrift eller avtale. Med kommunalt øremerkede bevilgninger menes midler øremerket av bystyret eller byrådet i egne saker og vedtatt overførbare til neste år.

Beregningene foretas for hvert enkelt budsjettkapittel.

Det utarbeides egne retningslinjer i forbindelse med den årlige regnskapsavslutningen.

Byrådet gis som et ledd i gjennomføring av årsavslutningen fullmakt til å foreta delvise strykninger i driftsregnskapet.

5.6 Årsregnskap og årsberetning

Byrådet skal ved regnskapsårets slutt avgi et årsregnskap i henhold til Kommunal- og moderniseringsdepartementets [forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.](#) som viser årets regnskapstall i forhold til bystyrets opprinnelige budsjettvedtak (Dok. 3), justert årsbudsjett og foregående års regnskapstall.

Årsberetningen skal redegjøre for kommunens virksomhet og resultater i året i forhold til overordnede mål og aktivitetsplaner. Det skal videre gis en vurdering av den økonomiske situasjonen ved årets slutt. Beretningen skal vise hvordan tjenester og tiltak er tilpasset behovene blant kommunens innbyggere. Årsberetningen skal utformes slik at den gir et dekkende bilde av kommunens utvikling, resultat og stilling.

6 Instruks for økonomiforvaltningen i bydeler

Bystyret vil understreke at budsjettfullmaktene er basert på at kommunens øvrige regelverk blir fulgt og vil spesielt peke på intern kontroll i økonomiforvaltningen, anskaffelsesreglene og kommunens etiske retningslinjer.

6.1 Bydelsutvalgets ansvar for årsbudsjettet

Bydelsutvalget skal vedta et budsjett innenfor de rammer, retningslinjer og frister som bystyret fastsetter i sitt budsjettvedtak. Bydelsutvalgets budsjett skal til enhver tid holdes innenfor de rammer og overordnede mål som er vedtatt av bystyret.

Bydelens budsjett skal gi en oversikt over utgifter og inntekter knyttet til funksjonsområdene bydelen har ansvar for. Det skal, i tråd med bystyrets overordnede mål for bydelens virksomhet, utarbeides måltall for bydelens aktivitet det kommende år. Av bydelsutvalgets budsjettvedtak skal det fremgå hvilke aktivitetsendringer som forutsettes gjennomført i løpet av budsjettåret. Vedtaket skal umiddelbart sendes byrådet til orientering.

Bystyret understreker at de budsjetter som er vedtatt skal overholdes. Det skal ikke legges opp fond fra driftsrammen. Bydelsutvalget har ansvar for den økonomiske utviklingen i løpet av året, og for å iverksette nødvendige tiltak for å hindre merforbruk i forhold til tildelt budsjetttramme. Dersom det i løpet av året oppstår vesentlige negative avvik i forhold til budsjettet, skal dette snarest mulig varsles overfor byrådet og bystyret. Som hovedregel skal varsling skje som ledd i tertialrapporteringen.

Dersom bydelsutvalget ikke har vedtatt et saldert budsjett, skal bydelsdirektøren i henhold til bydelsreglementet anke saken inn for byrådet/ bystyret. Dersom bydelsutvalget ikke har vedtatt et saldert budsjett innen to måneder etter en varslet anke, legges bydelsdirektørens forslag til budsjett til grunn for bydelens aktivitet i påvente av ankebehandlingen.

Dersom bydelsutvalget vedtar permanent avvikling av større deler av bydelens virksomhet, skal et slikt vedtak sendes byrådet til orientering.

6.2 Bydelsdirektørens ansvar for årsbudsjettet

Bydelsdirektøren har ansvar for å fremlegge et saldert budsjettforslag for behandling i bydelsutvalget, og for å holde bydelsutvalget orientert om utviklingen i løpet av året, herunder også foreslå nødvendige justeringer innenfor tildelt budsjetttramme, eller aktivitetsnivå.

Dersom bydelsutvalget ikke har vedtatt et saldert årsbudsjett innen den frist som bystyret har fastsatt, har bydelsdirektøren plikt til omgående å fremme ankesak for byrådet. Byrådet plikter å legge frem sak for bystyret innen tre uker etter mottatt anke.

Bydelsdirektøren har ansvar for å holde bydelsutvalget orientert om utviklingen i løpet av året. Dersom det i løpet av året oppstår vesentlige avvik i forhold til vedtatt tallbudsjett og/eller aktivitetsplaner, skal bydelsdirektøren straks iverksettes nødvendige tiltak. Dersom forutsetningene for å holde vedtatt budsjetttramme eller aktivitetsnivå ikke lenger er til stede skal bydelsdirektøren fremme forslag om nødvendige budsjettjusteringer.

Bydelsdirektøren har ansvar for at godt og effektivt lederskap av bydelens forvaltning utøves, og for at bydelsutvalgets vedtak gjennomføres.

6.3 Rapportering

For 1. kvartal og 2. tertial i året skal det utarbeides en rapport som gir en beskrivelse av den økonomiske utviklingen og av utviklingen i tjenesteproduksjonen i forhold til tallbudsjett og aktivitetsplaner. Kvartals- og tertialrapportene skal inneholde en sammenstilling av periodisert budsjett, akkumulert regnskap og prognose for året. Rapportene skal legges frem for bydelsutvalget og oversendes byrådet. Byrådet fastsetter nærmere retningslinjer for kvartals- og tertialrapportenes innhold og form, samt frister.

Til hvert møte i bydelsutvalget skal bydelsdirektøren utarbeide en rapport for utvikling i tjenesteproduksjon og økonomi. Statusrapporten skal vise utviklingen sortert på henholdsvis funksjonsområde, KOSTRA-funksjon og resultatenheter.

Det forutsettes at bydelen har etablert måleindikatorer i bydelens løpende månedsoppfølging, som viser i hvor stor grad mål, strategier, aktivitetsplaner og tiltak blir gjennomført med de effekter som er forutsatt.

Budsjettavvik hittil i år og årsprognose skal som et minimum fremstilles på samme detaljeringsnivå som bydelsutvalgets budsjettvedtak. Bydelsutvalget velger selv om hovedinndelingen av den tekstlige fremstillingen skal være basert på KOSTRA eller resultatenheter. Uansett fremstillingsmåte må sammenhengen mellom KOSTRA og intern ansvarsstruktur komme tydelig frem.

6.4 Årsavslutning

Hvis ikke bystyret vedtar noe annet, gis det adgang til å styrke neste års budsjett med besparelser for netto driftsramme og rammen for økonomisk sosialhjelp i forhold til justert budsjett, begrenset til 4 % av budsjetterte utgifter for artsgruppe 11 i bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3). Hvis bydelsutvalget har vedtatt å omdisponere midler fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet som ikke fullt ut er blitt benyttet til å finansiere årets investeringer, skal ikke denne besparelsen og besparelsen i drift samlet sett utgjøre mer enn 4%-grensen. Fremføringsbeløpet i drift skal i så fall reduseres med det overskytende.

For praktisering av bestemmelsen tas det forbehold om at driftsregnskapet for kommunen totalt sett ved regnskapsavslutningen gir et resultat som gir adgang til å styrke neste års budsjett.

Merforbruk for netto driftsramme og rammen for økonomisk sosialhjelp i forhold til justert budsjett, begrenset til 4 % av budsjetterte utgifter for artsgruppe 11 i bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3), skal dekkes inn på neste års budsjett. Bydelen kan vedta å dekke merforbruket over en toårsperiode, men slik at minimum 2 % av budsjetterte utgifter for artsgruppe 11 i bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3), dekkes inn påfølgende budsjettår og resten i år to.

Kommunalt øremerkede bevilgninger gitt i Dok. 3 skal trekkes ut før beregning av maksimalgrensen gjøres.

Ubrukte øremerkede midler skal holdes utenfor beregningen av fremført mer-/mindreforbruk.

Med øremerkede bevilgninger menes midler gitt i medhold av lov, forskrift eller avtale. Med kommunalt øremerkede bevilgninger menes midler øremerket av bystyret eller byrådet i egne saker og vedtatt overførbare til neste år.

Det utarbeides egne retningslinjer i forbindelse med den årlige regnskapsavslutningen.

6.5 Årsregnskap og årsberetning

Bydelsutvalget skal behandle bydelens regnskap. Som grunnlag for bydelsutvalgets behandling fremlegger bydelsdirektøren regnskapet med den spesifisering som ble brukt i bydelsutvalgets budsjettvedtak. Avvik i forhold til opprinnelig vedtatt og justert budsjett skal fremgå av regnskapets oversikter og kommentarer.

I tilknytning til årsregnskapet er bydelsutvalget ansvarlig for å utarbeide, behandle og vedta en årsberetning. Årsberetningen skal, etter byrådets nærmere retningslinjer, redegjøre for hvordan bydelen har disponert sine ressurser i forhold til bystyrets målsettinger. Betydelige avvik i forhold til budsjetttrammen skal forklares. Årsberetningen skal videre gi byrådet et grunnlag for å foreslå ressursdimensjonering og fordeling til bydelene i neste års budsjett.

6.6 Inngrep ved brudd på forutsetninger

Dersom bydelens disponeringer i løpet av året har vist store avvik i forhold til bystyrets forutsetninger, enten i form av mer-/mindreforbruk, eller i form av manglende oppfølging av bystyrets mål, skal byrådet vurdere å innstille overfor bystyret at bydelens budsjett med detaljert fordeling må vedtas av bystyret. Bystyret vil i slike tilfeller også bestemme hvordan og hvor lenge bydelens løpende virksomhet skal følges opp.

7 Instruks for økonomiforvaltningen i kommunale foretak

Bystyret vil understreke at budsjettfullmaktene er basert på at kommunens øvrige regelverk blir fulgt og vil spesielt peke på intern kontroll i økonomiforvaltningen, anskaffelsesreglene og kommunens etiske retningslinjer.

7.1 Foretakets ansvar for årsbudsjettet

Styret for foretaket skal vedta et årsbudsjett innenfor de rammer, retningslinjer og frister som bystyret fastsetter i sitt budsjettvedtak.

Bystyret understreker at de budsjetter som er vedtatt skal overholdes. Styret har ansvar for den økonomiske utviklingen i løpet av året, og for å iverksette nødvendige tiltak for å hindre merforbruk i forhold til tildelt budsjettramme.

Dersom det i løpet av året oppstår vesentlige negative avvik i forhold til budsjettet, skal dette snarest mulig varsles overfor byrådet og bystyret. Som hovedregel skal varsling skje som ledd i kvartals- og tertialrapporteringen.

17.2 Rapportering

For 1. kvartal og 2. tertial i året skal det utarbeides en rapport som gir en beskrivelse av den økonomiske utviklingen og av utviklingen i investeringsaktivitet og i tjenesteproduksjon i forhold til tallbudsjett og aktivitetsplaner, samt sykefravær og HMS-arbeid. Foretakene har plikt til å levere informasjon i samsvar med det opplegg byrådet har for utforming av byrådets kvartals- og tertialrapport til bystyret.

Byrådet kan i tillegg fastlegge særskilt rapporteringer for å følge utviklingen for tjenesteproduksjon og/eller den økonomiske utviklingen.

7.3 Årsavslutning

Avsetning til disposisjonsfond som følge av et regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) etter strykninger og eventuell inndekking av tidligere års merforbruk i årsregnskapet for foretaket, disponeres av bystyret i det budsjettår hvor årsregnskapet legges frem.

Et regnskapsmessig merforbruk (underskudd) i årsregnskapet for foretaket inndeckes av bystyret i det budsjettår hvor årsregnskapet legges frem.

For Oslo Havn KF bestemmer havnestyret i hvilken utstrekning ubenyttede bevilgninger kan overføres fra et år til et annet, jfr. Fiskeridepartementets forskrift av 31.10.95, II.

7.4 Budsjett, årsregnskap og årsberetning

Bystyret presiserer at utover krav til særbudsjett, særregnskap og årsberetning i statlige forskrifter og standarder fra foreningen for god kommunal regnskapsskikk, fastsetter byrådet nærmere retningslinjer for innhold, form og frister for årsbudsjett og økonomiplan, årsregnskap og årsberetning.

7.5 Udekket i investeringsregnskapet

Dersom foretakets investeringsregnskap forrige år ble avsluttet med udekket, vil det medføre at inneværende års avdragsutgifter i driftsregnskapet blir lavere enn budsjettet. Den besparelsen foretaket får i forhold til budsjetterte avdragsutgifter skal brukes til å øke budsjettert overføring fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet. Økningen i overføring fra driftsregnskapet skal brukes til å redusere årets bruk av lån.

8 Instruks for investeringer

8.1 Kvalitetssikring av investeringsprosjekter

For alle investeringsprosjekter, både bykasseinvesteringer og investeringer i regi av et kommunalt foretak, skal det foreligge et beslutningsgrunnlag som er tilstrekkelig kvalitetssikret før prosjektet vedtas. Kravet til beslutningsgrunnlag vil kunne variere ut fra type investering, kompleksitet/usikkerhet og økonomisk omfang.

Alle investeringsprosjekter skal kvalitetssikres. Når det utarbeides standardkonsepter for formålsbygg (skoler, barnehager og sykehjem), skal disse konseptene også kvalitetssikres. Byrådet skal pre-kvalifisere og inngå rammeavtaler med noen eksterne fagmiljøer som kan engasjeres til å forestå kvalitetssikringen.

Byrådet skal tilpasse kravene til ekstern eller intern kvalitetssikring for et investeringsprosjekt til et nivå hvor man anser at beslutningsgrunnlaget vil være kvalitetsmessig tilfredsstillende.

8.2 Generell prosessbeskrivelse for større investeringsprosjekter

Det skal først utarbeides en behovsanalyse. Hovedkravene til prosjektet skal defineres, og alternative løsninger utredes. Kostnadsanslag for investeringen og forventede kostnader gjennom investeringsens levetid for aktuelle alternativer og gjennomføringmodeller skal beregnes. Dette beslutningsunderlaget skal kvalitetssikres.

Dersom kvalitetssikringen konkluderer med at beslutningsgrunnlaget er kvalitetsmessig godt nok til at Oslo kommune kan vurdere å gå videre med prosjektet, avgjør byrådet hvilket alternativ som skal planlegges for gjennomføring.

Deretter gjennomføres et forprosjekt for å fremskaffe gjennomarbeidede kostnadsanslag og plan for fremdrift, organisering mv. Dette materialet skal kvalitetssikres før det avgjøres om prosjektet skal foreslås gjennomført. Det skal legges en styringsramme (P50) til grunn ved budsjettering av ny investeringsprosjekter. 20 % av prosjektenes usikkerhetsavsetning som er differansen mellom kostnadsrammen (P85) og styringsrammen (P50) avsettes sentralt.

Byrådet gis fullmakt til å definere nærmere kravene til den dokumentasjonen som skal foreligge, også kravene til beslutningsgrunnlag og kvalitetssikring for mindre investeringsprosjekter.

Investeringsprosjektene forutsettes gjennomført innenfor den styringsrammen virksomheten får seg tildelt. Byrådet gis fullmakt til, etter anmodning fra etatsledelsen eller fra styret i et foretak, å frigi hele eller deler av den sentralt avsatte usikkerhetsavsetningen som inngår i den kostnadsrammen bystyret har satt for prosjektet.

Som hovedregel skal usikkerhetsavsetningen for prosjekter som går over flere år budsjettmessig periodiseres i siste år av prosjektperioden.

For prosjekter gjennomført i regi av et kommunalt foretak, utarbeides det en bindende husleieavtale mellom bestiller og utfører før prosjektet igangsettes. Ansvaret og risikoen for at prosjektet holder seg innenfor vedtatte rammebetingelser, vil deretter ligge hos foretaket.

Når det er gitt bevilgning til et prosjekt må det sikres at den etterfølgende detaljplanleggingen er kvalitetsmessig tilfredsstillende før prosjektet igangsettes. Ved gjennomføringen må det sikres tilfredsstillende rutiner for å ha løpende oversikt over utviklingen i kostnader og i fremdrift samt rutiner for rapportering.

8.3 Kommunalt engasjement i private investeringsprosjekter

- a) Bystyret forutsetter at kommunen ikke engasjerer seg i byggeprosjekter der finansieringsplanene er urealistiske. Prosjekteringskostnader som måtte påløpe for ikke-finansierte prosjekter i privat regi, er kommunen uvedkommende
- b) Private investeringsprosjekter hvor det er forutsatt lån fra kommunen og/eller kommunal lånegaranti, og/eller hvor kommunen skal betale renter, avdrag og/eller driftsutgifter, kan ikke settes i gang før finansieringsforutsetningene er oppfylt
- c) Kommunalt investeringstilskudd til private investeringsprosjekter utbetales ikke før prosjektet er dokumentert fullfinansiert.

8.4 Finansforvaltning

I henhold til Kommunal- og moderniseringsdepartementets forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning av 09.06.2009 nr. 635 skal bystyrets selv gi regler for kommunen eller fylkeskommunens finans- og gjeldsforvaltning. Regler for finansforvaltningen i Oslo kommune er gitt i byrådssak 197/16.

17. BUDSJETTEKNISKE MERKNADER

Dette kapitlet omhandler budsjettmessige premisser som er lagt til grunn for lønns- og pris-kompensasjon, pensjonsberegning mv.

17.1 Pris- og lønnskompensasjon i 2020-budsjettet

Både Finansdepartementet, SSB og Norges Bank publiserer anslag for forventet vekst i konsumprisindeksen for 2020. Anslagene varierer mellom 1,7 og 2,0 %. I budsjettet for Oslo kommune er det benyttet en forventet vekst i konsumprisindeksen på 1,6 %.

Tabell 17.1 Anslag på lønnsutviklingen for justering av budsjettet til 2020-priser

Artsgruppe	Forventet vekst i %
Kommunale lønnsutgifter	3,5
Kommunale driftsutgifter for øvrig	2,4
Kommunal deflator	3,1
Konsumprisindeks (KPI)	1,9
Kommunale brukerbetalingar	3,1
Inntekts- og formuesskatt	3,1
Statlige rammetilskudd	3,1
Kommunal deflator for tjenester med 85 % lønnsandel	3,02

For bydelene benyttes det 85 % lønnsandel i deflator og 15 % forventet utvikling i kommunale driftsutgifter. Denne deflatoren benyttes også for Sykehjemsetaten og Tilskudd til tros- og livssyns-samfunn.

For artsgruppe 13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon, er deflator benyttet. Sosialhjelpen kompenseres også med ordinær deflator. For artsgruppe 14 Overføringer er det som tidligere brukt KPI.

Korrigerings pga høyere lønns- og prisvekst enn forutsatt i 2019:

Når kommunen foretar lønns- og priskompensasjon fra 2019 til 2020 legges forventet prosentvis vekst for ulike typer inntekter og utgifter i tabellen over til grunn.

Imidlertid korrigeres det som gis i lønns- og priskompensasjon for avvik mellom det som var forutsatt av lønnsvekst i inneværende år og hva som ble resultatet av årets lønnsoppgjør. Det samme gjøres for et avvik relatert til prisvekst.

I budsjettet for 2019 er det forutsatt en lønnsvekst på 3,1 %. Resultatet fra årets lønnsoppgjør var en lønnsvekst på 3,2 % i 2019, som var 0,1 % høyere enn forutsatt i budsjettet. Dette medfører økte lønnsutgifter i 2019 sammenlignet med budsjettforutsetningene.

Den høyere lønnsveksten i 2019 gir også merutgifter i kommende økonomiplanperiode. Som følge av resultatet av lønnsoppgjøret i 2019 er prosentsatsen på lønnskompensasjonen økt med 0,1 % fra 3,5 % til 3,6 %.

Endelig prisvekst for 2019 er ikke kjent, men nå forventes det at veksten på kommunale driftsutgifter blir på 2,6 % i 2019, mens det i budsjettet er forutsatt en vekst på 2,0 %. Det korrigeres for dette i 2020 ved

at forutsatt vekst for kommunale driftsutgifter for øvrig er økt fra 2,4 % til 3,0 %. Av samme grunn er deflatoren (som består av 2/3 lønnsandel) økt med 0,266 % til 3,37 %.

Tabell 17.2 Følgende korrigeringer er derfor benyttet i lønns- og prisomregningen

Artsgruppe	Korrigert forventet vekst i %
Kommunale lønnsutgifter	3,6
Kommunale driftsutgifter for øvrig	3,0
Kommunal deflator	3,37
Konsumprisindeks (KPI)	1,9
Kommunale brukerbetaling	3,1
Inntekts- og formuesskatt	3,1
Statlige rammetilskudd	3,1
Kommunal deflator for tjenester med 85 % lønnsandel	3,51

17.2 Resultatet av tariffoppgjøret i 2019

Tabell 17.3 Resultat av tariffoppgjøret i % for 2019

Elementer	Helår	Ramme	Overheng 2020
Overheng/glidning*	1,530	1,530	
Tabelltillegg pr 01.05	2,547	1,698	0,849
Resultat	4,077	3,228	0,849

*Overheng er konsekvensen av fjorårets lønnsoppgjør som får full virkning året etter. Glidning er effekten av ulike lokale lønnsendringer.

17.3 Fordeling av pensjonsutgifter til Oslo Pensjonsforsikring (OPF)

Pensjonskostnaden til Oslo Pensjonsforsikring (OPF) er høyere i 2020 enn i 2019. Satsen for beregning av pensjon av lønnsgrunnlaget er derfor økt fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. I Sak 1 er kommunens virksomheter kompensert i rammen i samsvar med denne økningen.

Midler i virksomhetenes budsjettrammer til dekning av pensjonskostnader tilsvarende, etter at lønns-kompensasjonen er lagt inn, det nivået OPF har beregnet som samlet kostnadsbelastning for bykasse-virksomhetene for 2020.

Når det betales ut pensjongivende lønn til en ansatt vil kostnadsstedet vedkommende tilhører automatisk bli belastet i regnskapet med et påslag for pensjonskostnad i OPF på 21,2 %. Er arbeidstakeren innmeldt i annen pensjonskasse som f. eks. Statens pensjonskasse, vil den prosentats som gjelder for denne pensjonskassen bli benyttet.

Ordningen som ble innført i 2005 med egenandeler og førtidspensjonister (AFP) for virksomheter med mer enn 50 ansatte, videreføres. Virksomheter som omfattes av ordningen får en kompensasjon gjennom lavere beregnet pensjonskostnad. Dette vil bli innarbeidet til Tilleggsinnstillingen.

Ordningen som ble innført i 2005 med egenandeler for nye uførepensjonister foreslås avvirket fra og med 2020.

Se også kapittel 3 hvor pensjonskostnader er nærmere omtalt.

17.4 Kompensasjon for befolkningsutvikling

For bydelene er det innarbeidet kompensasjon i kommende økonomiplanperiode tilsvarende 80 % av gjennomsnittskostnaden for økt befolkningsvekst. For skolekapitlene er demografikompensasjonen 100 %.

17.5 Merverdiavgift og investeringer

Alle investeringer som faller inn under moms-kompensasjonsordningen budsjetteres inklusiv moms. Det budsjetteres med tilsvarende moms-kompensasjon i finansieringen av disse investeringene.

Kommunens investeringstilskudd til rehabilitering av kirker er budsjettert eksklusiv moms da det er Kirkelig fellesråd selv som krever inn moms-refusjonen. Alle investeringsavsetninger til kjøp av tomter faller utenom momskompensasjons-ordningen.

Alle investeringer som faller inn under den ordinære merverdiavgiftsordningen budsjetteres eksklusiv moms. Dette gjelder primært for investeringer i regi av Oslo Havn KF, Vann- og avløpsetaten, Renovasjonsetaten, Energigjenvinningsetaten og i Kultur og idrettsbygg Oslo KF.

17.6 Prisforutsetninger som skal legges til grunn for investeringsprosjekter for formålsbygg og lignende bygg

Det skal i økonomiplanperioden legges til grunn en årlig prisjustering på 2,8 % av prosjektkostnaden for investeringsprosjekter for formålsbygg og lignende. Prisjusteringen er i hovedsak basert på Prognose-senteret AS sine analyser av forventede byggekostnadsutvikling frem til og med 2022 (datert 25.02.2019). Dette er på samme nivå som det som ble lagt til grunn i Sak 1 for 2019.

17.7 Endret budsjetteringspraksis for alle nye investeringsprosjekter fra og med budsjett 2019

Fra og med budsjett 2019 skal styringsrammen (P50) legges til grunn ved budsjettering av nye investeringsprosjekter. 20 % av prosjektenes usikkerhetsavsetning, som er differansen mellom kostnadsrammen (P85) og styringsrammen (P50), avsettes på et sentralt kapittel (kap 180 Usikkerhetsavsetning investeringer). I likhet med gjeldende praksis vil nye prosjekter som har gjennomført ekstern kvalitetssikring (KS2) få kostnadsramme (P85) vedtatt av bystyret.

17.8 KOSTRA (rapportering for kommunesektoren til staten)

KOSTRA-indikatorer gir mulighet til å kunne sammenligne Oslo kommunes resultater med andre (øvrige storbyer/landsgjennomsnitt). I tillegg betyr økt bruk av KOSTRA-indikatorer at man reduserer/fjerner dobbeltrapportering.

For lettere å kunne sammenligne bydelenes budsjetter/ressursbruk skal bydelsbudsjettene spesifiseres på KOSTRA-funksjoner. Bydelene vedtar sine budsjetter i etterkant av bystyrets budsjettvedtak. Bydelenes budsjett for 2020 fordelt på KOSTRA-funksjoner vil bli innarbeidet i Dok. 3 for 2020.

Hele kommunens budsjett blir fordelt pr. KOSTRA-funksjon i eget vedlegg til Dok. 3 for 2020.

Tallene som var innarbeidet i byrådets årsberetning for 2018 var foreløpige tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB). SSB oppdaterer alle tidligere offentliggjorte tall ved hver ny publisering. Dette gjør at det kan være avvik mellom de resultattallene som presenteres i Sak 1 og de tall som tidligere har vært presentert i byrådets årsberetninger og SSBs KOSTRA-publikasjoner.

17.9 Ny kommunelov – ny forskrift om budsjett og regnskap mv.

Stortinget vedtok i juni 2018 ny kommunelov. Departementet har fastsatt forskrift 7. juni 2019 nr. 714 om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. Forskriften gjelder for kommunene og fylkeskommunene, kommunale og fylkeskommunale foretak, lånefond, interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefellesskap etter kommuneloven av 2018, samt for interkommunale samarbeid etter kommuneloven av 1992 § 27 fram til omdanning, jf. forskriften § 1-1. Forskriften gjelder fra og med budsjett- og regnskapsåret 2020, jf. forskriften § 11-2. Økonomiplanen for perioden 2020 til 2023 og årsbudsjettet for 2020 skal utarbeides og vedtas innen utgangen av 2019 i samsvar med reglene i kommuneloven av 2018 og denne nye forskriften. Departementet reviderer alle forskriftene som hører til kommuneloven. Tidligere i år har departementet fastsatt forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. og forskrift om medvirkningsordninger. Departementet har ikke revidert ferdig alle forskriftene som hører til kommuneloven. Endringer i forhold til høringsutkastene kan medføre endringer i budsjettoppstillingene m.m.

17.10 Endringer i kapittelinnholdet

Sektortilhørighet

I byrådets forslag til budsjett for 2020 anvendes følgende forkortelser for å angi hvor det enkelte budsjettkapittel hører til:

B	Bydelene (EHA og OVK)
BLK	Byrådslederens kontor
BYS	Bystyrets organer
BYU	Byrådsavdeling for byutvikling
EHA	Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid
FIN	Byrådsavdeling for finans
FIN	Felles inntekter og utgifter
KIF	Byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet
MOSM	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel - miljø
MOSS	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel – selvfinansierende
NOE	Byrådsavdeling for næring og eierskap
OVK	Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap

Diverse endringer

Utgåtte/ikke aktive budsjettkapitler

101 Ordførerens kontor

102 Tilfeldige utgifter etter bystyrets bestemmelse

Tabell 17.4 Budsjettkapitler som har fått nye benevnelser

Gammel betegnelse	Ny betegnelse
384 Hjelpemiddelteknisk enhet (EHA)	384 Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune (EHA)
490 Bilfritt byliv (BYU)	490 Økt byliv (BYU)
581 Den norske kirke og andre trossamfunn (KIF)	581 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn (KIF)
250 Fagskolen (OVK)	250 Fagskoleopplæring (OVK)

18. BEREGNINGSGRUNNLAG FOR GEBYRER

18.1 Gebyrer for vann og avløp, renovasjon og feiing – selvkostprinsippet

I enkelte særlover står det at bystyret skal fastsette kommunale avgifter og takster. I de senere år har bystyret delegert til byrådet å fastsette takster, herunder å gjennomføre detaljutleggingen av takstene på undertakstgrupper mv. for takster som ikke er fastsatt direkte av bystyret. Slik delegering ble senest vedtatt i bystyresak 37/08 (generelt verbalvedtak). Gebyrer for vann og avløp, renovasjon og feiing er regulert i egne lover og forskrifter, basert på en forutsetning om at disse skal beregnes etter selvkostprinsippet.

18.2 Nærmere om selvkostberegning vann og avløp, renovasjon og feiing

Generelt

Tabelloppsettet for selvkostberegningene følger KOSTRA-skjema 23, og er i samsvar med det som benyttes i Oslo kommunes KOSTRA-rapportering til Statistisk Sentralbyrå. Fra og med 2015 er det vedtatt nye retningslinjer for selvkost (H-3/14). Kommunal- og moderniseringsdepartementet sendte i april 2019 ut høringsbrev med forslag til ny forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer. I henhold til utkastet, legges det opp til at ny forskrift trer i kraft 01.01.2020. Byrådet vil komme tilbake til behov for eventuelle endringer i beregningsgrunnlag for økonomiplanperioden.

Det benyttes en kalkylerente som er 5-årig swaprente tillagt 0,5 prosentpoeng. Videre er det beregnet en kalkulatorisk rentekostnad for investeringsprosjekter som er i byggefasen. I beregningen for 2020–2023 er det lagt til grunn en kalkulasjonsrente på 2,4 %. Beregningene er gjort i henhold til statens retningslinjer for selvkost (H-3/14). Etter selvkostmetoden skal det legges til grunn en beregnet kapitalkostnad (kalkulatoriske avskrivninger og kalkulatoriske renter) på all den kapital som anvendes uavhengig av hvordan den er finansiert (gjeld eller egenkapital). Et eventuelt overskudd eller underskudd etter selvkost avregnes mot de bundne selvkostfondene for henholdsvis vann og avløp, renovasjon og feiing. Etter de statlige retningslinjene for selvkost skal gebyrinntektene justeres slik at et positivt selvkostresultat (overskudd) som hovedregel tilbakeføres til brukerne av selvkosttjenesten innen fem år. Tilsvarende dekkes et underskudd som hovedregel inn senest innen fem år. Selvkostfondene skal således ikke brukes for å finansiere investeringer. Nye investeringer tas med i gebyrgrunnlaget for selvkost fra og med året etter at anlegget er ferdigstilt. Det fremgår av retningslinjene for beregning av selvkost at selvkostprinsippet tar hensyn til tidsriktighet – dvs. at brukerne skal kun betale for tjenester de selv har nytte av, og dagens brukere skal ikke subsidiere bruken til andre generasjoner.

Alle beløp i oversiktene over beregningsgrunnlag i avsnittene 18.3, 18.4 og 18.5 er angitt i faste 2020-kroner.

18.3 Beregningsgrunnlag for vann- og avløpsgebyrer

Økonomiplan 2020-2023

Tabell 18.1 Beregningsgrunnlag for vann- og avløpsgebyrer

Beløp i 1 000 kr

Beregningsgrunnlag for vann- og avløpsgebyrer	2020	2021	2022	2023
A) Direkte driftsutgifter	858 459	867 929	861 199	874 309
B) Henførbare indirekte driftsutgifter	165 960	159 640	161 940	161 940
C) Kalkulatoriske rentekostnader	365 174	435 250	485 255	531 910
D) Kalkulatoriske avskrivninger	467 011	482 420	627 843	722 900
E) Andre inntekter	71 629	71 629	71 629	71 629
F) Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	1 784 975	1 873 610	2 064 608	2 219 430
G) Gebyrinntekter	1 781 574	1 933 008	2 097 314	2 212 666
H) Årets finansielle resultat (G-F)	-3 401	59 398	32 706	-6 764
I) Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd	-3 401	59 398	32 706	-6 764
J) Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd				
K) Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)	0	0	0	0
L) Saldo selvkostfond per. 1.1	-62 410	-67 349	-8 854	24 032
M) Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd	-1 538	-903	180	624
N) Saldo selvkostfond per 31.12 (L+M+I+J)	-67 349	-8 854	24 032	17 892
O) Nøkkeltall				
P) Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100	100	103	102	100
Q) Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100	100	100	100	100

Vann- og avløpsgebyret var i 2020 kr 4 735 for en bolig på 120 kvm. Forslag til økonomiplan 2020-2023 innebærer at satsene for gebyr for vann- og avløp økes med 10,5 % i 2020, 8,0 % årlig i årene 2021 og 2022 og 5,0 % i 2023. Økningen i gebyret eks. mva. på årsbasis, basert på en bolig på 120 kvm, vil være som følger:

2020	497 kroner
2021	419 kroner
2022	452 kroner
2023	305 kroner

Alle tallene er oppgitt i faste 2020-kroner.

Selvkostfond vann og avløp

Tabell 18.2 Utvikling av selvkostfondet

År	IB Selvkostfond	Avsetning til (+) eller (-) bruk av fond	UB selvkostfond
2020	-62 410	-4 939	-67 349
2021	-67 349	58 495	-8 854
2022	-8 854	32 886	24 032
2023	24 032	-6 140	17 892

Selvkostfondet forventes å ha en negativ beholdning på ca. 62,4 mill. ved inngangen til 2020, og en positiv beholdning på ca. 17,9 mill. ved utgangen av 2023.

18.4 Beregningsgrunnlag for renovasjonsgebyr

Økonomiplan 2020-2023

Tabell 18.3 Beregningsgrunnlag for renovasjonsgebyr

Beløp i 1 000 kr

Beregningsgrunnlag for renovasjonsgebyr	2020	2021	2022	2023
A) Direkte driftsutgifter	878 872	869 829	867 356	867 870
B) Henførbare indirekte driftsutgifter	6 253	6 253	6 253	6 253
C) Kalkulatoriske rentekostnader	44 763	68 324	93 527	117 920
D) Kalkulatoriske avskrivninger	136 703	153 730	159 957	166 178
E) Andre inntekter	159 811	162 805	162 805	162 805
F) Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	906 780	935 332	964 288	995 415
G) Gebyrinntekter	920 734	946 582	973 144	1 000 452
H) Årets finansielle resultat (G-F)	13 954	11 251	8 856	5 036
I) Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd	13 954	11 251	8 856	5 036
J) Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	0	0	0	0
K) Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)	0	0	0	0
L) Saldo selvkostfond per. 1.1	-13 792	0	11 384	20 615
M) Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd	-162	133	375	548
N) Saldo selvkostfond per 31.12 (L+M+I+J)	0	11 384	20 615	26 199
O) Nøkkeltall				
P) Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100	102	101	101	101
Q) Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100	100	100	100	100

Forslag til økonomiplan 2020-2023 innebærer at satsene for gebyr for renovasjon for 2020 økes med 4,6 %, for 2020 og med 2,5 % årlig i årene 2021–2023. Økningen i gebyret eks. mva. på årsbasis, basert på en 140 liters avfallsbeholder, vil være:

2020	179 kroner
2021	102 kroner
2022	105 kroner
2023	107 kroner

Alle tallene er oppgitt i faste 2020-kroner.

Selvkostfond renovasjon

Tabell 18.4 Utvikling av selvkostfondet

År	IB Selvkostfond	Avsetning til (+) eller (-) bruk av fond	UB selvkostfond
2020	-13 792	13 792	0
2021	0	11 384	11 384
2022	11 384	9 231	20 615
2023	20 615	5 584	26 199

Selvkostfondet forventes å ha en negativ beholdning på ca. 13,8 mill. ved inngangen til 2020, og en positiv beholdning på ca. 26,2 mill. ved utgangen av 2023.

18.5 Beregningsgrunnlag for feiegebyr

Økonomiplan 2020-2023

Tabell 18.5 Beregningsgrunnlag for feiegebyr

Beløp i 1 000 kr

Beregningsgrunnlag for feiegebyr	2020	2021	2022	2023
A) Direkte driftsutgifter	26 107	26 629	27 161	27 704
B) Henførbare indirekte driftsutgifter	2 200	2 200	2 200	2 200
C) Kalkulatoriske rentekostnader	72	72	72	72
D) Kalkulatoriske avskrivninger	442	442	442	442
E) Andre inntekter	1 000	1 020	1 040	1 061
F) Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	27 821	28 323	28 835	29 357
G) Gebyrinntekter	25 000	25 000	25 000	25 000
H) Årets finansielle resultat (G-F)	-2 821	-3 323	-3 835	-4 357
I) Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd	-	-	-	-
J) Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	2 821	3 323	3 835	4 357
K) Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)	-	-	-	-
L) Saldo selvkostfond per. 1.1	13 457	10 959	7 900	4 255
M) Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd	323	263	190	102
N) Saldo selvkostfond per 31.12 (L+M+I+J)	10 959	7 900	4 255	0
O) Nøkkeltall				
P) Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100	90	88	87	85
Q) Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100	100	100	100	100

I 2019 lå feiegebyret på 238 kroner (inkl. mva.). For 2020 legges det opp til en reduksjon i gebyret på om lag 7,5 % til 220 kroner. For årene 2021-2023 legges det ikke opp til endringer i gebyret utover ordinær lønns- og prisjustering.

Alle tallene er oppgitt i faste 2020-kroner.

Feietjenesten er organisert som en selvstendig enhet med eget regnskap under kap. 650 Brann- og redningsetaten.

Selvkostfond feiing

Tabell 18.6 Utvikling av selvkostfondet

År	IB Selvkostfond	Avsetning til (+) eller (-) bruk av fond	UB selvkostfond
2020	13 457	-2 498	10 959
2021	10 959	-3 059	7 900
2022	7 900	-3 645	4 255
2023	4 255	-4 255	0

Selvkostfondet forventes å ha en positiv beholdning på ca. 13,5 mill. ved inngangen til 2020, og ligge på 0 ved utgangen av 2023.

19. INNSTILLING TIL VEDTAK

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

Skattevedtak

1 Skatt på inntekt og formue for forskuddspliktige skattytere for inntektsåret 2020 skrives ut med:

- a) 7 ‰ på formue
- b) 14,15 % på inntekt

Dersom Stortinget vedtar andre maksimumssatser, brukes disse.

2 Saksbehandlingsregler for eiendomsskatt

Bystyret vedtar reglene for saksbehandlingen i de sakkyndige takstnemndene og den sakkyndige klagenemnden, jf. vedlegg 2 til Sak 1. Saksbehandlingsreglene gjelder fra og med 1. januar 2020.

3 Forskrift for eiendomsskatt

Forskrift for eiendomsskatt 2020 Oslo kommune

Fastsatt av Oslo bystyre xx.12.2019 med hjemmel i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eiendomsskatt til kommunane (eiendomsskattelova):

- § 1. For eiendomsskatteåret 2020 skrives eiendomsskatt ut på faste eiendommer i Oslo kommune, jf. eiendomsskatteloven § 3 bokstav a. Det skrives ut eiendomsskatt på næringsdelen, bygning og grunn, i tidligere skattlagt verk og bruk i henhold til overgangsregelen til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4. Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget redusert med to syvendedeler i 2020.
- § 2. Alminnelig skattesats settes til 3 promille, jf. eiendomsskatteloven § 10 og § 11 første ledd.
- § 3. Eiendomsskattegrunnlaget for boliger fastsettes på grunnlag av skattemessige formuesverdier der slike er tilgjengelige, jf. eiendomsskatteloven § 8 C-1. Eiendomsskattegrunnlag for øvrige eiendommer fastsettes etter bestemmelsene i eiendomsskatteloven § 8 A og § 8 B.
- § 4. Bystyret fastsetter et bunnfradrag på inntil kr 4 000 000 for alle selvstendige boenheter i faste eiendommer som ikke benyttes i næringsvirksomhet, jf. eiendomsskatteloven § 11 annet ledd. Som selvstendig boenhet som har krav på bunnfradrag anses:
- 1) Bolig som er godkjent av plan- og bygningsmyndighetene som selvstendig boenhet etter gjeldende regelverk på godkjenningstidspunktet.
 - 2) Alle fritidsboliger.
 - 3) Hver enkelt leilighet/boenhet i boligsammenslutninger som boligsameier, boligselskap, borettslag, eierseksjonssameier mv.
 - 4) Andre boenheter som:
 - a) er fysisk adskilt fra øvrig boareal i eksisterende bolig,
 - b) er godkjent til varig opphold,
 - c) har egen separat inngang fra ytre rom og
 - d) har alle hovedfunksjoner (stue, kjøkken, soverom (soveplass), bad og wc) for en bolig.

§ 5. Bystyret vedtar følgende fritak for eiendomsskatt, jf. eiendomsskatteloven § 7:

- i. Nærmere angitte eiendommer eller del av eiendommer eid av stiftelser eller institusjoner som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten jf. eiendomsskatteloven § 7 bokstav a. Bystyret vil angi de enkelte eiendommene som fritas i eget vedtak. Fritak er særlig aktuelt for eiendommer som benyttes til
 - helsetjenester,
 - sosialt arbeid,
 - utdanning,
 - idrett,
 - kultur,
 - samfunns- og bydelshus,
 - studentboliger,
 - arbeid for interessene til personer med psykiske og fysiske helseutfordringer,så langt eiendommene ikke benyttes til kommersiell aktivitet.
- ii. Nærmere angitte eiendommer eller del av eiendommer med bygninger av historisk verdi fritas for eiendomsskatt, jf. eiendomsskatteloven § 7 bokstav b. Med bygning av historisk verdi menes bygninger som etter kulturminneloven er fredet (enten automatisk, ved forskrift eller ved enkeltvedtak), midlertidig fredet eller hvor fredning pågår. Bystyret vil angi de enkelte eiendommene som fritas i eget vedtak.

§ 6. Eiendomsskattekrav forfaller til betaling i fire like store terminer, jf. eiendomsskatteloven § 25.

§ 7. Bystyrets kompetanse i alle saker hvor eiendomsskatteloven har lagt kompetansen til formannskapet, delegeres til byrådet.

Lånevedtak

3 Oslo kommune tar opp lån i 2020 i henhold til punktene a, b, c, d og e nedenfor

a) Bykassens bruk av lån i 2020 fastsettes til 5 631,8 mill.

Lånebeløpet fordeler seg på følgende elementer:

- o Lån i lånefondet med 4 031,8 mill. (budsjettkapittel 910).
- o Lån i Husbanken til videreutlånsordningen med 1 600 mill. (budsjettkapittel 926).

Gjennomsnittlig finansierings-/avdragstid kan være inntil 20 år med jevne årlige avsetninger/ avdrag for låneopptak til investeringer til bykassen. For investeringer i VAR-sektor kan gjennomsnittlig finansiering-/avdragstid være inntil 40 år med jevne årlige avsetninger/avdrag.

b) Kommunale foretak får fullmakt til å ta opp lån i Lånefondet for inntil:

- o Undervisningsbygg Oslo KF
2 150,6 mill.
- o Omsorgsbygg Oslo KF
2 503,6 mill.
- o Kultur- og idrettsbygg Oslo KF
1 431,4 mill.
- o Boligbygg Oslo KF
605,8 mill.

- c) Innlån til Lånefondet, 11 473,2 mill., jf. kapittel 15 Felles inntekter og utgifter (budsjettkapittel 080 Lånefondet) til nye låneopptak med 10 723,2 og til refinansiering av eldre lån med 750 mill.
- d) Lån til likviditetsformål inntil 3 000 mill.
- e) Der hvor kommunen kan oppnå bedre lånebetingelser i Husbanken enn ved eget innlån til Lånefondet, benyttes Husbanken. Alle låneopptak i Husbanken til kommunale foretak utføres av bykassens sentrale enhet for finansforvaltning

Klimabudsjett – rammer for utslipp

4 Ramme for utslipp av CO2 i Oslo kommune i 2020 og 2023:

	2009 (referanseår)	2017 (statistikk)	2020	2023
Historiske utslipp	100 %	- 22 %		
Utslippsnivå	1 367 900	1 062 500		
Referansebane og tiltakseffekt klimabudsjett 2020	-	-	- 33 %	- 39 %
Utslippsnivå			915 900	834 400
Ytterligere behov for utslippsreduksjon 2)	-	-	8 pp. 108 800	13 pp. 183 200
Mål og utslippsramme			- 41 %	- 52 %
Utslippsnivå			807 100	651 200

Utslipp målt i tonn CO2-ekvivalenter

Tallbudsjett

5 Drifts- og investeringsbudsjett for bykassen i 2020 vedtas slik:

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Driftsramme	Økonomisk sosialhjelp	Sum
Bydelene (EHA og OVK)			
Driftsbudsjettet:			
001 Bydel Gamle Oslo (1) (B)	1 841 200	198 255	2 039 455
002 Bydel Grünerløkka (2) (B)	1 618 759	170 937	1 789 696
003 Bydel Sagene (3) (B)	1 346 617	115 873	1 462 490
004 Bydel St. Hanshaugen (4) (B)	1 010 940	89 616	1 100 556
005 Bydel Frogner (5) (B)	1 520 208	88 516	1 608 724
006 Bydel Ullern (6) (B)	1 102 406	22 375	1 124 781
007 Bydel Vestre Aker (7) (B)	1 523 829	32 774	1 556 603
008 Bydel Nordre Aker (8) (B)	1 742 047	43 055	1 785 102
009 Bydel Bjerke (9) (B)	1 175 652	87 810	1 263 462
010 Bydel Grorud (10) (B)	1 170 527	81 664	1 252 191
011 Bydel Stovner (11) (B)	1 331 817	107 559	1 439 376
012 Bydel Alna (12) (B)	2 005 816	126 127	2 131 943
013 Bydel Østensjø (13) (B)	1 951 953	68 521	2 020 474
014 Bydel Nordstrand (14) (B)	1 747 044	44 213	1 791 257
015 Bydel Søndre Nordstrand (15) (B)	1 475 564	122 563	1 598 127
Sum bydelsfordelt ramme	22 564 379	1 399 858	23 964 237

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Bydelene (EHA og OVK)			
Driftsbudsjettet:			
303 Bydelene - avsetninger barn og unge (OVK)	66 400	-124 673	-58 273
305 Bydelene - etablering av nye barnehager (OVK)	287 740	0	287 740
306 Bydelene - diverse barnehagetiltak (OVK)	214 429	-29 000	185 429
308 Bydelene avsetn. eldre, helse og arbeid (EHA)	239 808	-8 000	231 808
Sum Bydelene (EHA og OVK)	568 569	-153 673	24 610 941
Investeringsbudsjettet:			
308 Bydelene avsetn. eldre, helse og arbeid (EHA)	58 000	-7 600	50 400
Sum Bydelene (EHA og OVK)	58 000	-7 600	50 400

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Eldre, helse og arbeid - byomf. (EHA)			
Driftsbudsjettet:			
313 Sykehjemsetaten (EHA)	5 043 553	-3 986 739	1 056 814
314 Helseetaten (EHA)	1 122 926	-324 216	798 710
315 Velferdsetaten (EHA)	1 833 210	-1 002 828	830 382
316 Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag (EHA)	22 356	-20 605	1 751
317 Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning (EHA)	387 680	-14 490	373 190
328 Avsetning husleier sykehjem m.v. (EHA)	25 000	0	25 000
350 Trygdeordninger (EHA)	6 625	0	6 625
362 Kriminalitetsforebygging blant ungdom (EHA)	6 804	0	6 804
372 Byomf. - avsetn. eldre, helse og arbeid (EHA)	47 734	0	47 734
374 Prosjekteringsmidler (EHA)	1 783	0	1 783
384 Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune (EHA)	39 383	-1 944	37 439
427 Tap på utlån (EHA)	4 000	0	4 000
428 Bostøtte og boligtilskudd (EHA)	659 018	-174 892	484 126
Sum Eldre, helse og arbeid - byomf. (EHA)	9 200 072	-5 525 714	3 674 358
Investeringsbudsjettet:			
313 Sykehjemsetaten (EHA)	80 000	-15 600	64 400
314 Helseetaten (EHA)	42 300	-7 460	34 840
315 Velferdsetaten (EHA)	190	-38	152
372 Byomf. - avsetn. eldre, helse og arbeid (EHA)	18 000	-3 600	14 400
384 Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune (EHA)	1 400	-280	1 120
427 Tap på utlån (EHA)	4 000	-2 000	2 000
Sum Eldre, helse og arbeid - byomf. (EHA)	145 890	-28 978	116 912

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Oppvekst og kunnskap (OVK)			
Driftsbudsjettet:			
200 Utdanningsetaten (OVK)	352 504	-43 758	308 746
203 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (OVK)	213 410	-15 068	198 342
208 Avsetning husleier skoler (OVK)	29 163	0	29 163
210 Grunnskolen (OVK)	10 555 308	-660 015	9 895 293
211 Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen) (OVK)	820 571	-264 917	555 654
230 Videregående skoler (OVK)	3 326 426	-197 681	3 128 745
231 Fagopplæring (OVK)	270 476	-95 273	175 203
250 Fagskoleopplæring (OVK)	78 280	-78 280	0
294 Voksenopplæring (OVK)	781 743	-356 548	425 195
360 Barne- og familieetaten (OVK)	685 276	-482 231	203 045
Sum Oppvekst og kunnskap (OVK)	17 113 157	-2 193 771	14 919 386

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Investeringsbudsjettet:			
200 Utdanningsetaten (OVK)	111 300	-22 260	89 040
271 Byomfattende barnehageoppgaver (OVK)	15 420	-3 084	12 336
360 Barne- og familieetaten (OVK)	5 300	-230	5 070
Sum Oppvekst og kunnskap (OVK)	132 020	-25 574	106 446

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Byutvikling (BYU)			
Driftsbudsjettet:			
400 Eiendoms- og byfornylsesetaten (BYU)	209 671	-173 800	35 871
481 Oslo sør-satsingen (BYU)	28 500	0	28 500
482 Groruddalsatsingen (BYU)	57 000	0	57 000
483 Oslo indre øst-satsingen (BYU)	33 300	0	33 300
490 Økt byliv (BYU)	55 000	0	55 000
520 Byantikvaren (BYU)	35 570	-2 519	33 051
609 Plan- og bygningsetaten (BYU)	454 431	-184 557	269 874
Sum Byutvikling (BYU)	873 472	-360 876	512 596
Investeringsbudsjettet:			
416 Fornebu-utbyggingen (BYU)	10 000	-10 000	0
425 Andre utbyggingsformål (BYU)	142 000	-77 400	64 600
609 Plan- og bygningsetaten (BYU)	6 000	-1 000	5 000
Sum Byutvikling (BYU)	158 000	-88 400	69 600

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Miljø og samferdsel (MOS)			
Driftsbudsjettet:			
542 Bymiljøetaten (MOS)	1 464 088	-1 125 615	338 473
643 Renovasjonsetaten - næring (MOS)	76 197	-95 027	-18 830
650 Brann- og redningsetaten (MOS)	626 547	-147 891	478 656
711 Kjøp av transporttjenester (MOS)	2 255 632	0	2 255 632
712 Fornebubanen (MOS)	0	0	0
752 Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel (MOS)	2 268	0	2 268
761 Sykkelprosjektet (MOS)	79 397	-18 661	60 736
771 Klimaetaten (MOS)	84 859	-9 457	75 402
Sum Miljø og samferdsel (MOS)	4 588 988	-1 396 651	3 192 337
Investeringsbudsjettet:			
542 Bymiljøetaten (MOS)	1 310 701	-513 576	797 125
650 Brann- og redningsetaten (MOS)	15 000	-2 840	12 160
712 Fornebubanen (MOS)	1 500 000	-1 220 000	280 000
761 Sykkelprosjektet (MOS)	372 750	-80 060	292 690
Sum Miljø og samferdsel (MOS)	3 198 451	-1 816 476	1 381 975

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Miljø og samferdsel - selvfinansierende (MOS)			
Driftsbudsjettet:			
620 Vann- og avløpsetaten - selvkost (MOS)	1 090 356	-1 840 100	-749 744
640 Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)	911 151	-987 431	-76 280
645 Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)	285 988	-394 743	-108 755
770 Tilskudd til klima- og energiltak (MOS)	94 534	-6 318	88 216
Sum Miljø og samferdsel - selvfinansierende (MOS)	2 382 029	-3 228 592	-846 563
Investeringsbudsjettet:			
620 Vann- og avløpsetaten - selvkost (MOS)	1 778 000	0	1 778 000
640 Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)	131 500	0	131 500
645 Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)	114 200	0	114 200
Sum Miljø og samferdsel - selvfinansierende (MOS)	2 023 700	0	2 023 700

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Næring og eierskap (NOE)			
Driftsbudsjettet:			
172 Boligbygg Oslo KF - overføring (NOE)	0	0	0
175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (NOE)	0	0	0
455 Næringsutvikling (NOE)	66 465	-2 013	64 452
459 Næringsetaten (NOE)	62 034	-29 005	33 029
Sum Næring og eierskap (NOE)	128 499	-31 018	97 481
Investeringsbudsjettet:			
172 Boligbygg Oslo KF - overføring (NOE)	111 250	0	111 250
175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (NOE)	17 000	0	17 000
178 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring (NOE)	6 000	0	6 000
180 Usikkerhetsavsetning invest. (NOE)	50 000	0	50 000
185 Forskjellige utbedringstiltak (NOE)	40 600	0	40 600
Sum Næring og eierskap (NOE)	224 850	0	224 850

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Kultur, idrett og frivillighet (KIF)			
Driftsbudsjettet:			
500 Kulturtilskudd m.m. (KIF)	312 878	-5 537	307 341
501 Kultureiendommer (KIF)	56 367	-30 690	25 677
502 Kulturetaten (KIF)	183 016	-44 064	138 952
503 Oslo kulturskole (KIF)	106 005	-27 575	78 430
504 Munchmuseet (KIF)	365 116	-21 639	343 477
505 Deichman bibliotek (KIF)	316 682	-20 583	296 099
508 Avsetning husleier kulturbygg (KIF)	93 000	0	93 000
545 Idrett (KIF)	758 686	-121 015	637 671
548 Avsetning husleier idrettsprosjekter (KIF)	25 863	0	25 863
581 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn (KIF)	230 153	0	230 153
590 Gravferdsetaten (KIF)	165 207	-84 982	80 225
Sum Kultur, idrett og frivillighet (KIF)	2 612 973	-356 085	2 256 888

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Investeringsbudsjettet:			
501 Kultureiendommer (KIF)	126 400	-8 780	117 620
502 Kulturetaten (KIF)	47 500	-100	47 400
504 Munchmuseet (KIF)	99 025	-15 125	83 900
505 Deichman bibliotek (KIF)	1 500	-300	1 200
545 Idrett (KIF)	75 125	-14 525	60 600
581 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn (KIF)	21 350	0	21 350
590 Gravferdsetaten (KIF)	68 000	-13 600	54 400
Sum Kultur, idrett og frivillighet (KIF)	438 900	-52 430	386 470

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Byrådslederens kontor (BLK)			
Driftsbudsjettet:			
120 Byråd/byrådsavdelingene (BLK)	450 508	-10 668	439 840
126 Div.avsetn.og tidsb. tiltak under byrådsavd. (BLK)	59 703	-4 254	55 449
140 Kommuneadvokaten (BLK)	51 058	-10 065	40 993
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	111 457	-25 066	86 391
184 Beredskapsetaten (BLK)	25 840	0	25 840
191 Tilf. utg. etter byrådets bestemmelse (BLK)	1 500	0	1 500
Sum Byrådslederens kontor (BLK)	700 066	-50 053	650 013
Investeringsbudsjettet:			
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	3 500	-700	2 800
Sum Byrådslederens kontor (BLK)	3 500	-700	2 800

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Finans (FIN)			
Driftsbudsjettet:			
121 Origo - digitaliseringsenhet (FIN)	68 058	0	68 058
122 Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)	78 842	-1 502	77 340
125 Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)	738 003	-451 724	286 279
130 Kemnerkontoret (FIN)	303 869	-91 388	212 481
Sum Finans (FIN)	1 188 772	-544 614	644 158
Investeringsbudsjettet:			
121 Origo - digitaliseringsenhet (FIN)	148 000	-16 500	131 500
122 Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)	120 650	-16 150	104 500
125 Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)	0	0	0
Sum Finans (FIN)	268 650	-32 650	236 000

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Bystyrets organer (BYS)			
Driftsbudsjettet:			
100 Bystyret m.v. (BYS)	145 466	-4 656	140 810
101 Ordførerens kontor (BYS)	0	0	0
102 Tilf. utg. etter bystyrets bestemmelse (BYS)	0	0	0
109 Kontrollutvalget (BYS)	4 001	-14	3 987
110 Kommunerevisjonen (BYS)	65 680	-18 745	46 935
111 Helse-, sosial- og eldreombudet (BYS)	26 473	-10 387	16 086
112 Stortingsvalg og kommunevalg (BYS)	9 447	-647	8 800
Sum Bystyrets organer (BYS)	251 067	-34 449	216 618

Beløp i 1000 kr

Kapittel/Sektor	Utgift	Inntekt	Netto
Felles inntekter og utgifter			
Driftsbudsjettet:			
124 Forsikringer (FIN)	195 700	-180 900	14 800
192 Diverse avsetn. og tilfeldige inntekter (FIN)	160 600	-4 000	156 600
193 Avsetning pensjon (FIN)	55 488	0	55 488
426 Tap på lånegarantier (FIN)	9 000	0	9 000
800 Skatt på inntekt og formue (FIN)	0	-35 600 000	-35 600 000
810 Eiendomsskatt (FIN)	0	-1 590 000	-1 590 000
840 Rammetilskudd fra staten (FIN)	0	-11 700 000	-11 700 000
845 Øvrige generelle statstilskudd (FIN)	1 530	-47 342	-45 812
850 Generelt statstilsk. vedr. flyktn. mv. (FIN)	0	-465 000	-465 000
898 Overføringer fra KF mv. (FIN)	11 785	-1 877 723	-1 865 938
900 Renter (FIN)	321 300	-502 000	-180 700
901 Utbytte fra aksjeselskaper (NOE)	0	-1 460 000	-1 460 000
910 Lån (FIN)	1 516 000	0	1 516 000
927 Betjening av videreutlån (EHA)	164 500	-175 000	-10 500
940 Disposisjonsfond (FIN)	634 977	-234 000	400 977
950 Bundne driftsfond (FIN)	454 727	-453 961	766
980 Overføring mellom drift og investering (FIN)	836 106	0	836 106
Sum Felles inntekter og utgifter (FIN)	4 361 713	-54 289 926	-49 928 213
Investeringsbudsjettet:			
192 Diverse avsetn. og tilfeldige inntekter (FIN)	0	0	0
910 Lån (FIN)	0	-4 031 827	-4 031 827
920 Utlån egne midler (FIN)	406 000	-191 600	214 400
926 Videreutlån (EHA)	1 606 000	-1 600 000	6 000
927 Betjening av videreutlån (EHA)	880 000	-832 000	48 000
940 Disposisjonsfond (FIN)			
950 Bundne driftsfond (FIN)			
959 Bundne investeringsfond (FIN)	380	0	380
980 Overføring mellom drift og investering (FIN)	0	-836 106	-836 106
Sum Felles inntekter og utgifter (FIN)	2 892 380	-7 491 533	-4 599 153

6 Krav til netto driftsresultat samt investeringsbudsjett med finansiering for 2020 for kommunale foretak vedtas slik:

6.1 Kapittel 053 Undervisningsbygg Oslo KF

Krav til netto driftsresultat for Undervisningsbygg Oslo KF settes til 100 mill. i 2020.

Investeringsrammen med finansiering fastsettes slik:

Beløp i 1 000 kr

Prosjektnr	Budsjett 2020
053 Undervisningsbygg Oslo KF (NOE)	
106500 Akuttiltak/Generell rehabilitering	150 000
106520 Kapasitetsutvidelse/rehab/nybygg mv.	1 144 600
109500 Investering avsetn - ikke fordelt	1 021 600
116503 Kapasitetsbevarende tiltak (UBF)	203 700
116510 Kapasitetsbevarende tiltak - fordelte prosjekter	276 100
119502 Div. mindre investeringer	32 500
Sum investeringsutgifter	2 828 500
09110 Lån i Lånefondet	-2 150 600
09710 Overføring fra driftsbudsjettet	-100 000
09720 Overføring fra driftsbudsjettet - fond	-82 900
07290 Refundert investeringsmva.	-495 000
Sum finansiering	-2 828 500

Prosjektnr. 106520 fordeles på følgende skoler:

Beløp i 1000 kr

Kap. 053, prosjektnr. 106520	Ferdig- stilling	Kostnads- ramme (P85)	Bevilget tom. 2019	Budsjett 2020
Vetland skole, BU+vgs.	2-19	168 000	147 000	21 000
Uranienborg skole, 1-10	3-19	526 000	384 900	141 100
Gamle Løren skole, BT2. 1-7+ spesialavd.	3-19	307 700	284 700	23 000
Hasle skole, 1-7	3-19	520 100	389 900	130 200
Uranienborg flerbrukshall	3-19	255 000	178 700	76 300
Årvoll flerbrukshall	4-19	193 600	172 700	20 900
Nordvoll spesialavd.	1-20	136 300	98 700	37 600
Slemdal skole, 1-7	3-20	526 000	332 000	150 000
Østensjø skole, 1-7	3-20	242 100	122 700	90 400
Vestli skole og flerbrukshall, 1-7	1-21	566 000	287 300	233 700
Tveita skole, 1-7	1-21	122 000	38 400	50 600
Nøklevann skole, 1-7	3-22	377 000	19 200	69 800
Sum		3 939 800	2 456 200	1 144 600

Prosjektnr. 116510 fordeles på følgende skoler:

Beløp i 1000 kr

Kap. 053, prosjektnr. 116510	Ferdig- stilling	Kostnads- ramme (P85)	Bevilget tom. 2019	Budsjett 2020
Nordseter skole	2-19	333 300	301 800	31 500
Prinsdal skole	4-19	134 000	128 500	5 500
Holmlia skole	1-21	232 000	144 000	69 100
Ruseløkka skole	1-21	589 700	216 800	170 000
Sum		1 289 000	791 100	276 100

6.2 Kapittel 055 Boligbygg Oslo KF

Krav til netto driftsresultat for Boligbygg Oslo KF settet til 0 mill. i 2020.

Investeringsrammen med finansiering fastsettes slik:

Beløp i 1 000 kr

Prosjektnr	Budsjett 2020
055 Boligbygg Oslo KF (NOE)	
106600 Rehabiliterings-/utviklingsprosjekter	250 000
111600 Ufordelt Omsorg+	172 000
113605 Ufordelt avsetn. boliger til vanskeligstilte	37 000
118605 Kjøp av boliger for vanskeligstilte	400 000
Sum investeringsutgifter	859 000
08820 Tilskudd fra bykassen	-111 250
09110 Lån i Lånefondet	-605 750
06700 Salg av eiendom	-66 000
07290 Refundert investeringsmva.	-76 000
Sum finansiering	-859 000

6.3 Kapittel 059 Omsorgsbygg Oslo KF

Krav til netto driftsresultat for Omsorgsbygg Oslo KF settes til 0 mill. i 2020.

Investeringsrammen med finansiering fastsettes slik:

Beløp i 1 000 kr

Prosjektnr		Budsjett 2020
059	Omsorgsbygg Oslo KF (NOE)	
106730	Rehabilitering/akuttiltak - barnehager	217 000
109700	Akuttvedlikehold/rehabilitering sykehjem	82 500
111710	Ufordelt sykehjem	340 000
111711	Ufordelt Omsorg+	50 000
114705	Kap.utvidelse/rehab/nybygg - sykehjem	684 800
114725	Investeringer barnehager - ikke fordelt	182 300
118704	VEL institusjoner - rehabilitering	50 000
118773	Brannstasjoner - rehabilitering	149 000
119771	Ufordelt Ny storbylegevakt	763 000
119772	Ufordelt Ny hovedstasjon og Sentrum brannstasjon	457 000
120700	Ny hovedstasjon	80 000
Sum investeringsutgifter		3 055 600
08820	Tilskudd fra bykassen	-17 000
09110	Lån i Lånefondet	-2 503 600
07290	Refundert investeringsmva.	-535 000
Sum finansiering		-3 055 600

Prosjektnr. 114705 fordeles på følgende sykehjem:

Beløp i 1000 kr

Kap. 059, prosjektnr. 114705	Ferdig- stilling	Kostnads- ramme (P85)	Bevilget tom. 2019	Budsjett 2020
Lindeberg sykehjem	3-20	817 800	637 000	180 800
Ryen helsehus	2-20	623 000	485 000	138 000
Tåsenhjemmet	3-23	747 000	332 000	90 000
Dronning Ingrid's hage	2-22	988 000	48 000	276 000
Sum		3 175 800	1 502 000	684 800

6.4 Kapittel 060 Oslo Havn KF

Krav til netto driftsresultat for Oslo Havn KF settet til 123,634 mill. i 2020. Investeringsrammen med finansiering fastsettes slik:

		Beløp i 1 000 kr
Prosjektnr		Budsjett 2020
060	<i>Oslo Havn KF (NOE)</i>	
120910	Hjortnes-Fillipstad	2 500
120920	Pipervika-Revier-Vippetangen	95 900
120930	Sydhavna	120 500
120940	Hele Havna inkl. sjøområdet og øybryggene	48 250
120950	Udisponert/Forprosjekter	30 000
Sum investeringsutgifter		297 150
Avsetning til ubundet investeringsfond		0
Sum finansieringsbehov		297 150
09710	Overføring fra driftsbudsjettet	-123 634
09720	Overføring fra driftsbudsjettet - fond	-39 516
09050	Utbytte fra HAV Eiendom AS	-134 000
Sum finansiering		-297 150

6.5 Kapittel 062 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF

Krav til netto driftsresultat for Kultur- og idrettsbygg Oslo KF settet til 0 mill. i 2020. Investeringsrammen med finansiering fastsettes slik:

		Beløp i 1 000 kr
Prosjektnr		Budsjett 2020
062	<i>Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (NOE)</i>	
115810	Rehabilitering idrettsanlegg	60 000
115870	Nytt hovedbibliotek	120 000
115871	Nytt Munch-museum	411 000
116810	Idrettsanlegg - rehab/nybygg	748 000
116820	Idrettsanlegg - ufordelt	90 000
116830	Biler og maskiner	2 400
118805	Energieffektiviseringstiltak	6 000
Sum investeringsutgifter		1 437 400
08820	Tilskudd fra bykassen	-6 000
09110	Lån i Lånefondet	-1 431 400
Sum finansiering		-1 437 400

Prosjektnr. 116810 fordeles på følgende idrettsanlegg:

Beløp i 1000 kr (eks. mva)

Kap. 062, prosjektnr. 116810	Ferdig- stilling	Kostnads- ramme (P85)	Bevilget tom. 2019	Budsjett 2020
Nye Jordal Amfi	3-19	694 000	610 000	84 000
Grorud flerbrukshus	4-18	223 000	114 000	109 000
Ullern flerbrukshall	4-19	166 000	141 000	25 000
Sonja Henie ishall ishall	4-20	231 000	151 000	80 000
Nytt Tøyenbad og flerbrukshall	2023	1 414 200	75 000	300 000
Korsvoll flerbrukshall	2021	245 000	10 000	150 000
Sum		2 973 200	1 101 000	748 000

7 Lånefondets budsjett for 2020 vedtas slik:

Lånefondet - drift

Mill. kr

Artsgruppe	Budsjett 2020
100-509 Omkostninger og renteutgifter	1 282,9
510-519 Avdrag på eksterne lån	2 249,3
Sum finansutgifter	3 532,2
780-909 Refunderte omkostninger og renter	-1 282,9
920-929 Mottatte avdrag på utlån	-2 249,3
Sum finansinntekter	-3 532,2

Lånefondet - investering

Artsgruppe	Budsjett 2020
520-529 Utlån	10 723,2
Sum utgifter	10 723,2
910-919 Bruk av lån	-10 723,2
Sum finansering	-10 723,2

8 Forslag til økonomiplan 2020-2023 vedtas

Byrådet gis fullmakt til å oppdatere samtlige oversikter til økonomiplan 2020-2023 i tråd med bystyrets budsjettvedtak for 2020.

9 Byrådet gis fullmakt til å oppdatere samtlige tabeller om måltall og oversikter over drifts- og investeringsprosjekter i tråd med bystyrets budsjettvedtak for 2020.

Verbalforslag

10 Følgende verbalforslag vedtas

10.1. Bydelene

10.1.1 Mottak av flyktninger

Oslo kommune tar i mot 250 flyktninger i 2020.

10.2 Miljø og samferdsel

10.2.1 Klima- og energifondet

Det kan i 2020 gis tilsagn om tilskudd innenfor en ramme på 120 mill. over ordningen Tilskudd til klima- og energiltak.

10.2.2 Om klimamålet for 2020

Bystyret slutter seg til tiltakene i tabell 2.2a og tabell 2.2b i kapittel 2 Klimabudsjett i Sak 1. Byrådet rapporterer som en del av den ordinære rapporteringen til bystyret, om forventet måloppnåelse av klimamålet for 2020 og utslippsrammen i 2023. Rapporteringen baseres på status for gjennomføring av tiltakene som fremkommer i tabell 2.2a og tabell 2.2b i kapittel 2 Klimabudsjett i Sak 1, samt indikatorene for klimagassutslipp i Oslo, «Klimabarometeret».

10.3 Kultur, idrett og frivillighet

10.3.1 Endring av revisjonsgrensen for tilskuddsordninger

I tråd med målet om å forenkle Oslo kommunes tilskuddsordninger, heves revisjonsgrensen i Regler for tilskuddsforvaltningen – instruks om utforming av tilskuddsordninger i Oslo kommune, jf. pkt. 9 første strekpunkt til kr 200 000:

- Krav om revisorbekreftet regnskap og signerte rapporter for tilskudd på kr 200 000,- eller mer. For beløp under kr 200 000,- er det tilstrekkelig at leder av organisasjonen og en til undertegner regnskap og rapporter. For bevilgninger over 1 mill. anbefales at det stilles krav om særattestasjon fra revisor på at midlene er brukt etter formålet.

10.4 Følgende tidligere vedtak foreslås endret:

10.4.1 Kompensasjon for tomgangsleie i Omsorg+

Prinsipper for utgiftsdeling og kompensasjon for Omsorg+ ble behandlet i bystyresak 411/10. For Omsorg+ initiert av bydelene ble tomgangsleie kompensert fullt ut av forvaltningsbydel. For sentralt initierte Omsorg+ ble det etablert en overgangsordning for forvaltningsbydel i 2 år fra og med oppstartsåret i form av en kompensasjon på 80 % første kalenderår og 40 % andre kalenderår.

10.4.2 I bystyresak 290/13 ble gjeldende kompensasjonsordning utvidet til å gjelde både for prosjekter initiert av kommunen sentralt og for prosjekter initiert lokalt av bydelene og ordningen ble endret til bare å gjelde inntil Omsorg + har leid ut alle leilighetene i bygget første gang.

Disse 2 vedtakene foreslås erstattet med:

10.4.3 Kompensasjon for tomgangsleie i Omsorg+

Bydelene gis kompensasjon for tapte leieinntekter ved førstegangs innflytting i Omsorg+ tilsvarende 80 % dekning av tomgangsleie første fire måneder etter overtagelsesdato.

Ordningen endres til bare å gjelde inntil Omsorg+ har leid ut alle leilighetene i bygget første gang. Ordningen skal gjelde faktisk tap av leiekostnader, ikke tap av inntekt. Byrådet får fullmakt til å utforme nærmere regler rundt dette.

10.4.4 Krav om at søkere til stillinger innenfor pleie og omsorg i Oslo kommune skal beherske norsk språk skriftlig og muntlig

Økt fokus på pasientsikkerhet og krav om å ha en kunnskapsbasert tjeneste krever kompetanse, også på språk. Ved ansettelser i helse- og omsorgstjenestene i Oslo kommune skal det for søkere som har fullført og bestått videregående opplæring i andre land enn Norge, Sverige eller Danmark stilles krav om fremvisning av språkprøve som viser at søker behersker norsk på minimum nivå B1 på alle delprøvene. Oslo kommune skal videre jobbe for at det utarbeides norskprøver på et nivå mellom B1 og B2, for å sikre arbeidsgivere muligheten til å stille mer differensierte språkkrav. For sykepleiere, fysioterapeuter, leger og andre med utdanning fra høyskole og universitetsnivå stilles krav om norskferdigheter tilsvarende HN-testen (Bergenstesten) på nivå «godt bestått». Nivå godt bestått på Bergenstesten tilsvarer nivå C1 i Det felles europeiske rammeverket for språk.

Foreslås erstattet med:

10.4.5 Krav om at søkere til stillinger innenfor pleie og omsorg i Oslo kommune skal beherske norsk språk skriftlig og muntlig.

Økt fokus på pasientsikkerhet og krav om å ha en kunnskapsbasert tjeneste krever kompetanse, også på språk. Ved ansettelser i helse- og omsorgstjenestene i Oslo kommune skal det for søkere som har fullført og bestått videregående opplæring i andre land enn Norge, Sverige eller Danmark og for ufaglærte, stilles krav om fremvisning av språkprøve som viser at søker behersker norsk på minimum nivå B1 på alle delprøvene. Oslo kommune skal videre jobbe for at det utarbeides norskprøver på et nivå mellom B1 og B2, for å sikre arbeidsgivere muligheten til å stille mer differensierte språkkrav. For sykepleiere, fysioterapeuter, leger og andre med utdanning fra høyskole og universitetsnivå stilles krav om norskferdigheter tilsvarende HN-testen (Bergenstesten) på nivå «godt bestått». Nivå godt bestått på Bergenstesten tilsvarer nivå C1 i Det felles europeiske rammeverket for språk.

10.4 6 Egenbetaling ved rusinstitusjoner og botilbud under Velferdsetaten

Egenbetaling ved rusinstitusjoner videreføres kun for omsorgsinstitusjoner. Fra og med 2019 overtar bydelene ansvar for å beregne og innkreve slik egenbetaling, som skal skje i medhold av « Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester i institusjon mv»

Byrådet gis fullmakt til å fastsette husleie for beboere i private og kommunale boligtiltak under Velferdsetaten

Foreslås erstattet med:

10.4.7 Egenbetaling ved rusinstitusjoner og botilbud under Velferdsetaten

- a) For opphold i omsorgsinstitusjoner under Velferdsetaten med full forpleining beregnes egenbetaling etter forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester. Egenbetalingen kan maksimalt utgjøre kr. 8 812 kroner per måned. Det er bydelene som beregner og krever inn egenbetalingen. Dette er en prisjustering på 3,1 % i forhold til 2019.
- b) For opphold i rehabiliteringsinstitusjoner under Velferdsetaten med redusert forpleining beregnes egenbetaling etter forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester fra 01.01.2020. Det er bydelene som beregner og krever inn egenbetalingen. Hvor mye egenbetaling som kan kreves vil variere som følge av ulik forpleining ved de ulike rehabiliteringsinstitusjonene.

Egenbetalingen ved de enkelte institusjoner kan maksimalt utgjøre:

Institusjon	Maks egenbetaling
Bjørnerud	6 080
Bygdøy	5 090
Fredensborg Veien videre	5 090
Karlsborg	6 344
Lassonløkken	6 476
Liakollen	6 080
Liakollen Dyretråkket leiligheter	5 090
Østensjøveien hus 1. og 2. etasje	5 948
Østensjøveien hus leiligheter 3. etasje	5 090
Østensjøveien Svingen (5)	7 070
BoSatt H25	5 090
Fredheim	8 059
Haugenstua ressurscenter	6 476
Stensløkka ressurscenter	5 090
Tyrili rehabilitering	8 059
Exit	8 059
Incita	8 059

10.4.8 Bystyrets Sak 185/2019 Revidert budsjett 2019 - Effekt av regnskap 2018 mv

Bystyret ber byrådet om å fryse husleien i kommunale boliger fra 1.8.2019 til og frem til verbalvedtak H73/19 er iverksatt, og det sette av 20 millioner kroner i revidert budsjett for å dekke kostnadene til dette ut 2019.

Foreslås erstattet med:

10.4.9 Husleie for samlokaliserte boliger

Husleie for samlokaliserte boliger med bemannet personalbase og fellesarealer får en subsidiert leie på kr 1 995 pr. kvm. pr. år. For å unngå urimelig høy boutgift for store leiligheter, fastsettes månedlig husleie til maksimalt 1/12 av grunnbeløpet i Folketrygden. Omsorg+ boliger er ikke omfattet av dette.

Leietakere som var omfattet av H17/2006 eller fikk justert leien tilsvarende iht. vedtak 125/2019 og 185/2019, og fortsatt leier kommunal bolig, får videreført nivået på husleie bestemt i H17/2006. Husleien er knyttet til leietaker. Ordningen gjelder kun videreføring av eksisterende leieforhold. Ved inngåelse av nye leieavtaler i ovennevnte boliger, fastsettes husleien til gjengs leie, evt. i henhold til husleiereguleringen for samlokaliserte boliger hvis vilkårene for dette er oppfylt.

10.5 Følgende tidligere vedtak foreslås opphevet: (viser til begrunnelse i kap. 9 s. 22 og 61)

10.5.1 Prioritering av feilparkering som hindrer kollektivtransport og syklist (S61/2012)

Byrådet bes sørge for at Bymiljøetaten prioriterer rask oppfølging av feilparkeringer som er til hinder for kollektivtransport og sykkel.

10.5.2 Universell utforming (S40/2008)

Byrådet bes rapportere til bystyret årlig om oppfølging og fremdrift i planene om universell utforming, særlig knyttet til kollektivtrafikk og bygninger. Rapporteringen må skje i forbindelse med virksomhetenes og byrådets årsberetning.

10.5.3 Renhold – gårdeiere og næringsdrivende (S28/2007)

Byrådet bes benytte de mulighetene politivedtektene gir til at gårdeiere og næringsdrivende pålegges å sørge for renhold utenfor egen eiendom og/eller virksomhet.

10.5.4 Klima- og energifondet (S31/2009)

1. Tilskudds- og låneordningene skal prioritere energiøkonomisering og tiltak som reduserer klimagassutslipp, herunder utfasing av fossil energi til oppvarming.
2. Lånevilkårene i ENØK-fondet må ha konkurransedyktige betingelser.

Takster, avgifter og ulike typer betalings- og utbetalingssatser

11 Takster, avgifter og ulike typer betalings- og utbetalingssatser for 2020 fastsettes slik:

11.1 Månedlig oppholdsbetaling i barnehage

Månedlig oppholdsbetaling i barnehage 01.01.2020 – 31.12.2020

For foresatte med årlig inntekt lik eller over 557 333 kr gjelder følgende satser:

Beløp i kroner	
1. barn	3 220
2. barn (70 %)	2 308
3. barn (50 %)	1 700

Kost i barnehage tilsvarer kr 180 per barn per måned og er inkludert i satsene.

Foresatte med årlig inntekt under kr 557 333 skal etter søknad betale en månedlig sats som på årsbasis tilsvarer 6 % av årlig inntekt. Kostpenger kommer i tillegg. Søskenmoderasjon gjelder også for denne gruppen.

Satsene gjelder fulltids plass i kommunale barnehager, dvs. oppholdstid 41 timer pr. uke eller mer. Bydelsutvalgene fastsetter betalingssatser for barn med oppholdstid inntil 41 timer.

Det gis fritak for foreldrebetaling for 20 timer per uke (gratis kjernetid) til alle barn i alderen 2 til 5 år i husholdninger med en samlet inntekt under kr 548 500. Tilsvarende gjelder for barn med utsatt skolestart. For fire- og femåringer i bydelene Alna, Stovner, Bjerke, Grorud og Søndre Nordstrand er inntektsgrensen for gratis kjernetid for barnehageåret 2019/2020 kr 636 300.

Oppholdsbetalingen for fulltids plass i bydeler med gratis kjernetid utover nasjonal ordning, reduseres med betaling tilsvarende 20 timer.

Maksimalprisen for en barnehageplass og inntektsgrensen for den nasjonale ordningen med gratis kjernetid for barn i alderen 2 til 5 år vil bli fastsatt av Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2020. Oppholdsbetalingen i Oslo kommune må justeres i henhold til Stortingets vedtak.

11.2 Oppholdsbetaling i aktivitetsskolen

Månedlig oppholdsbetaling i Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen) 01.01.2020 – 31.12.2020

Beløp i kroner			
	Inntekt under kr 224 694 (2,25 G)*	Inntekt fra kr 224 694 (2,25G)* til kr 399 456 (4G)*	Inntekt over kr 399 456 (4G)*
Fulltids plass	678	1 245	3 174
Deltids plass	435	800	2 145
Fulltids plass for barn med tilbud om gratis deltids plass	242	445	1 029

*Inntektsgrensene justeres i samsvar med endring i Folketrygdens grunnbeløp (G) fra 01.05.2020.

Det kreves ikke oppholdsbetaling i aktivitetsskolen for barn med særskilte behov fra 5.-7. trinn. Det kreves ikke oppholdsbetaling i aktivitetsskolen for barn av flyktninger som deltar i introduksjonsprogrammet.

For elever med plass i byomfattende spesialavdeling, skal disse elevene få tilbud om gratis deltids plass i aktivitetsskolen hvis skolene i bydelen de bor tilbyr gratis oppholdstid i aktivitetsskolen for trinnet de går på.

11.3 Tilbud til barn med særskilte behov fra 8.- 10. trinn og på videregående skole

Det kreves ikke oppholdsbetaling for tilbud før og etter skoletid til barn med særskilte behov fra 8.-10. trinn og på videregående skole.

11.4 Fastsettelse av kurspriser og avgifter for opplæring i norsk og samfunnsfag for voksne innvandrere

Byrådet gis fullmakt til å fastsette følgende satser innenfor rammen av vedtatt budsjett:

- Kurspriser for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for betalings elever.
- Prøveavgifter for avsluttende prøve i norsk og avsluttende prøve i samfunnskunnskap for betalings elever og personer med rett, som må gå opp til ny prøve.
- Prøveavgifter for å gjennomføre statsborgerskapsprøve

11.5 Egenbetaling for elevplasser ved Oslo kulturskole

Egenbetaling for ordinære elevplasser i Oslo kulturskole økes med 3,1 % til kr 4 024 per elev per år fra 01.01.2020. Byrådet gis fullmakt til å fastsette avgifter utenom ordinære elevplasser innen rammen av vedtatt budsjett.

11.6 Fastsetting av timepris ved salg av fysioterapitjenester

Pris for kjøp og salg av fysioterapitjenester mellom bydelene justeres i samsvar med kommunal deflator, 3,1 % og settes i 2020 til kr. 437 for 60 minutters behandling og kr. 329 for 45 minutters behandling.

11.7 Veiledende normer for økonomisk sosialhjelp til livsopphold

Veiledende normer for økonomisk sosialhjelp til livsopphold pr. mnd. justeres med kommunal deflator, 3,1 % og fastsettes slik for 2020:

Beløp i kroner

Veiledende normer for økonomisk sosialhjelp	
Enslige aleneboende	7 320
Ektepar/samboere	11 485
Enslige forsørgere	8 330
Barnetillegg 0–10 år	1 650
Barnetillegg 11–18 år	2 186
Unge hjemmeboende 18–23 år	2 186

11.8 Bydelsbetaling for opphold på rusinstitusjoner/botiltak i rusomsorgen under Velferdsetaten

- a) Bydelsbetaling for opphold på rusinstitusjoner/botiltak under Velferdsetaten økes fra 490 kroner pr. døgn pr. beboer per døgn til kr 1 010 pr. døgn pr. beboer.
- b) For Svingen, Incita og i Forsterket bolig utgjør bydelsbetalingen kr 1 753 pr. døgn pr. beboer.
- c) Velferdsetaten gis i samarbeid med aktuell bydel fullmakt til å fastsette en høyere bydelsbetaling for beboere med særlige utfordringer.

11.9 Bydelsbetaling for øvrige institusjoner og botilbud under Velferdsetaten

Bydelsbetalingen justeres i samsvar med kommunal deflator på 3,1 %.

11.10 Egenbetaling ved rusinstitusjoner og botilbud under Velferdsetaten

- a) For opphold i omsorgsinstitusjoner under Velferdsetaten med full forpleining beregnes egenbetaling etter forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester. Egenbetalingen kan maksimalt utgjøre kr. 8 811 kroner per måned. Det er bydelene som beregner og krever inn egenbetalingen.

b) For opphold i rehabiliteringsinstitusjoner under Velferdsetaten med redusert forpleining beregnes egenbetaling etter forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester fra 01.01.2020. Det er bydelene som beregner og krever inn egenbetalingen. Hvor mye egenbetaling som kan kreves vil variere som følge av ulik forpleining ved de ulike rehabiliteringsinstitusjonene. Egenbetalingen ved de enkelte institusjoner kan maksimalt utgjøre:

<i>Institusjon</i>	<i>Maks egenbetaling</i>
Bjørnerud	6 079
Bygdøy	5 090
Fredensborg Veien videre	5 090
Karlsborg	6 343
Lassonløkken	6 475
Liakollen	6 079
Liakollen Dyretråkket leiligheter	5 090
Østensjøveien hus 1. og 2. etasje	5 947
Østensjøveien hus leiligheter 3. etasje	5 090
Østensjøveien Svingen (5)	7 069
BoSatt H25	5 090
Fredheim	8 059
Haugenstua ressurscenter	6 475
Stensløkka ressurscenter	5 090
Tyrili rehabilitering	8 059
Exit	8 059
Incita	8 059

c) Byrådet gis fullmakt til å fastsette husleie for beboere i private og kommunale boligtiltak under Velferdsetaten.

11.11 Pris pr. vektet sykehjems plass 2020

Prisen pr vektet sykehjems plass i 2020 fastsettes til kr 937 826.

11.12 Pris på helsehusplasser med varighet på mer enn 40 døgn

For opphold i helsehus som sammenhengende varer mer enn 40 døgn økes prisen pr døgn for bydelene med 10 prosent fra og med dette tidspunkt.

11.13 Salgspris for tjenester ved Villa Enerhaugen

Salgspris for tjenester ved Villa Enerhaugen skal være kostnadsdekkende og fastsatt i samsvar med vedtatte effektiviseringskrav og inntektsforutsetninger. Når avtaler om kjøp av tjenester inngås skal det være dialog med kjøperbydel om tjenesteinnhold. Justering av pris på avtaler om salg av tjenester til bydelene skal holdes innenfor kommunens deflator. Ved aktivitetsendringer i tjenestekjøpene skal avtalene reforhandles i dialog med kjøperbydelene.

11.14 Salgspris for nevrologiske plasser ved Kingosgate bo- og rehabiliteringssenter og ved Østensjø bo og rehabiliteringssenter

Salgspris for nevrologiske plasser ved Kingosgate bo- og rehabiliteringssenter og ved Østensjø bo- og rehabiliteringssenter skal være kostnadsdekkende og fastsatt i samsvar med vedtatte effektiviseringskrav og inntektsforutsetninger. Når avtaler om kjøp av tjenester inngås skal det være dialog med kjøperbydel om tjenesteinnhold. Justering av pris på avtaler om salg av tjenester til bydelene skal holdes innenfor kommunens deflator. Ved aktivitetsendringer i tjenestekjøpene skal avtalene reforhandles i dialog med kjøperbydelene

11.15 Kostøre i sykehjem

Kostøret i sykehjem justeres med 3,5 % og fastsettes til kr 115 pr. dag.

11.16 Egenbetaling for trygghetsalarm

Egenbetaling for trygghetsalarm

Husstanden samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag - i henhold til forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester 1)	Månedssats i kroner
Fra kr 299 574 (over 3G)	261

1) Alminnelig inntekt 2018 tillagt ev. utenlandsk pensjon og hjelpestønad til hjelp i huset, og fratrullet ev omsorgslønnsbidrag i alminnelig inntekt. Inntekten gjelder for husstanden, dvs. hjelpemottaker og ektefelle/partner/samboer, evt. også foreldres inntekt dersom hjelpemottaker er under 18 år.

Egenbetaling på kr 261 pr mnd. Omfatter både analoge og digitale alarmer (inklusive SIM-kort).

Bydelene gis fullmakt til å avgjøre om de vil innkreve egenandeler på trygghetsalarmer eller dekke dette selv.

11.17 Behovsprøving ved vedtak om utvidede trygghetspakker

Personer over 75 år skal ha rett på å få trygghetsalarm til innendørs bruk når de selv ønsker dette, dvs. uten at bydelen gjør en behovsvurdering. Søknader om tildeling av alarmer og utstyr utover digital trygghetsalarm til innebruk skal behovsprøves før vedtak om slike utvidede trygghetspakker fattes. Dette skal gjelde for alle aldersgrupper.

11.18 Egenandel på anskaffelse av utstyr når brukerens husholdsinntekt er over 2G

Innkjøp av trygghetsalarmer for innendørs bruk finansieres 100 % av Oslo kommune. For bærbare digitale trygghetsalarmer til utendørs bruk og tilleggsutstyr utover dette betales 50 % av innkjøpspris som egenandel av brukeren som får vedtak om dette utstyret når brukerens husholdsinntekt er over 2G. Brukere med husholdsinntekt under 2G fritas for egenandel.

11.19 Egenandel på installasjon av utstyr når brukerens husholdsinntekt er over 2G

Engangskostnaden for installasjon av alle typer trygghetsalarmer og tilleggsutstyr skal betales av brukeren når brukerens husholdsinntekt er over 2 G. Brukere med husholdsinntekt under 2G fritas for egenandel. Bydelene gis anledning til å fritta personer som allerede har analog trygghetsalarm for ny installasjonskostnad knyttet til digital alarm.

11.20 Egenbetaling for renhold, matlaging m.m.

Maksimal egenandel per måned for hjemmetjenester i husholdninger med inntekt under 2G vedtas hvert år i statsbudsjettet. Dette medfører at verbalvedtak om utgiftstak for husstander med inntekt under 2G vil bli justert i Tilleggsinnstillingen. Egenandeler som foreslås for Sak 1/2020:

Egenbetaling for renhold, matlaging m.m.

Husstandens samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag - i henhold til forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester 1)	Timesats i kroner	Utgiftstak i kroner pr. mnd./pr år (timer)
Under kr 199 716 (under 2G) 2)	34	kr 210 pr. mnd. (6 timer)
Fra kr 199 716 (2-3 G)	78	kr 7 800 pr. år (100 timer)
Fra kr 299 574 (3-4G)	200	kr 20 000 pr. år (100 timer)
Fra kr 399 432 (over 4 G)	328	kr 32 800 pr. år (100 timer)

1) Alminnelig inntekt 2018 tillagt ev. utenlandsk pensjon og hjelpestønad til hjelp i huset, og fratrullet ev omsorgslønnsbidrag i alminnelig inntekt. Inntekten gjelder for husstanden, dvs. hjelpemottaker og ektefelle/partner/samboer, evt. også foreldres inntekt dersom hjelpemottaker er under 18 år.

2) Dersom husstandens samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag er under 2 G, skal samlet vederlag for tjenester ikke overstige et utgiftstak på kroner 210 pr. måned i 2019. Jfr. forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester § 10. Utgiftstaket reguleres hvert år i statsbudsjettet som legges frem i oktober og vedtas i desember. Revidert sats for inntekter under 2G legges derfor frem i tilleggsinnstillingen for budsjett 2020.

TT – tjenesten

Månedssatsen settes lik et bestemt antall turer for å unngå administrativt merarbeid. Gjennom de siste årene er denne satt til 10 turer for voksne og 20 turer for barn 16–18 år. Følgende foreslås for Sak 1 2020:

11.21 Tilrettelagt transport: Egenandel for TT-reiser i Oslo

Egenandel for TT-reiser innenfor Oslos grenser settes til kr 60 for voksne og kr 30 for barn under 18 år.

11.22 Tilrettelagt transport: Egenandelstak for faste reiser til aktivitetsskole, dagtilbud som alternativ til arbeid, arbeid og høyere utdanning

Det settes et månedlig egenandelstak tilsvarende egenandelen for 10 turer for voksne og egenandelen for 20 turer for personer under 18 år for faste TT-reiser til aktivitetsskole, dagtilbud som alternativ til arbeid, arbeid og høyere utdanning. Egenandelstaket gjelder både i Oslo og Viken begrenset til området som før 01.01.2020 tilhørte Akershus fylke.

11.23 Egenandel for reisende til skolefritidsordning annet sted enn lokalisert til grunnskolen

Månedlig egenandelstak for transporttjenester for reiser til skolefritidsordning på annet sted enn lokalisert til grunnskolen settes tilsvarende egenandelen på 10 turer for voksne og 20 turer for personer under 18 år for reiser i Oslo.

11.24 Transporttjenesten for forflytningshemmede – fritidsreiser

For brukere av transporttjenesten for forflytningshemmede fra og med 6 år settes kvoten på 150 fritidsreiser pr. år. For brukere som for første gang søker etter 1. juli, settes kvoten til 75 fritidsreiser første året. Det gis anledning til å søke om et begrenset antall tilleggsreiser.

11.25 Tilrettelagt transport: Egenandel for turer til Vikenkommunene Lørenskog, Nittedal, Bærum og Nordre Follo geografisk begrenset til området som tidligere tilhørte Oppegård kommune

I forskrift om tilrettelagt transport med forflytningsvansker, Oslo kommune, § 9, er følgende gjort gjeldende: «Dersom sterke helse- eller sosialmessige grunner tilsier det, og det foreligger et særskilt reisebehov, kan TT-brukere unntaksvis innvilges rett til å benytte et bestemt antall fritidsreiser etter avtalt formål i kommunene Bærum, Lørenskog, Nittedal og Oppegård».

I Nordre Follo er retten til å benytte et bestemt antall fritidsreiser etter avtalt formål begrenset til området som før 01.01.2020 tilhørte Oppegård kommune.

Egenandel for fritidsreise til Vikenkommunene Bærum, Lørenskog, Nittedal og Nordre Follo begrenset til området som tidligere tilhørte Oppegård kommune, settes til kr 120 for voksne og kr 60 for barn under 18 år.

11.26 Tilrettelagt transport: Faste reiser i Viken begrenset til området som før 01.01.2020 tilhørte Akershus fylke

Egenandel for faste TT-reiser i Viken begrenset til området som før 01.01.2020 tilhørte Akershus fylke settes til kr 60 for voksne og kr 30 for barn under 18 år.

11.27 Tilrettelagt transport: Fritidsreiser til Oslo lufthavn Gardermoen ved egne flyreiser

I forskrift om tilrettelagt transport med forflytningsvansker, Oslo kommune, § 9, er følgende gjort gjeldende: TT-brukere kan benytte fritidsreiser til Oslo lufthavn Gardermoen ved egen flyreise. Egenandelen for TT-reiser til Oslo lufthavn Gardermoen settes til kr 230 for voksne og kr 115 for barn under 18 år.

11.28 Bostøtte for leietakere i kommunale boliger (H72/2019)

- Bostøtte for leietakere i kommunale boliger fastsettes etter følgende satser:
- Minste egenandel for en-personshusstander er kr 6 000
- Minste egenandel for husstander med to eller flere medlemmer er kr 10 500
- Innslagspunkt for beregning av kommunal bostøtte fastsettes til 0,55G
- Det gis støtte til 90 % av differansen mellom minste boutgift og minste egenandel.

11.29 Gebyr for vann og avløp

Gebyr for vann og avløp økes med 10,5 %.

11.30 Gebyr for husholdningsrenovasjon

Gebyr for renovasjon økes med 4,6 %.

11.31 Feiegebyr

Gebyr for feiing reduseres med 7,5 %

11.32 Parkeringsavgift

Parkeringsavgiften for 2020 økes med 3,1 %.

11.33 Fullmakt til byrådet (generelt vedtak)

Byrådet gis fullmakt til å justere gebyrene for vann og avløp, renovasjon og feiing basert på bystyrets vedtatte budsjett og i henhold til gjeldende retningslinjer for selvkostberegning.

11.34 Betaling for vigsler

Betaling for vigsler ut over vanlig tilbud og for innbyggere i andre kommuner justeres i samsvar med kommunal deflator på 3,1 %.

År	Betaling for vigsel for innbyggere i andre kommuner, innen vanlig tid og sted	Betaling for vigsel på lørdager i kommunens tilbudte lokale	Betaling for vigsel etter brudeparets ønske utenfor kommunens vanlige tilbud om tid og sted for vigsel
2019	924	1746	4519
2020	953	1800	4659

Økonomireglementet

12 Byrådets forslag til økonomireglement for 2020 vedtas, jfr. kap. 16.

Prosedyre for bemanningsreduksjon

13 Byrådets forslag til prosedyre for bemanningsreduksjon vedtas, jf. vedlegg.

Prosedyre for bemanningsreduksjoner

Følgende prosedyre for bemanningsreduksjon gjøres gjeldende for perioden 01.01 til 31.12.2020:

Stillinger som ikke kan forsvares opprettholdt med basis i vedtatt budsjett inndras og de ansatte registreres som overtallige. Ansatte som innehar stillinger som bortfaller, søkes omplassert. Når overtallige er identifisert, registreres overtallige i kommunens HR-system og meldes Utviklings- og kompetanseetaten. Arbeidsgiveransvaret for den overtallige ligger fortsatt hos virksomhetene. Overtallige kan benyttes i midlertidige ansettelsesforhold i virksomhetsapparatet inntil ordinær omplassering kan skje. Det påligger således virksomhetslederne (etatsjefene/ bydelsdirektørene), med bakgrunn i budsjettforslaget å utarbeide en oversikt over hvilket personell som er overtallig og som skal registreres i kommunens HR-system og meldes Utviklings- og kompetanseetaten. Arbeidsmiljøloven, avtale om omplassering av overtallige og øvrige avtaler med de ansattes organisasjoner samt sentrale retningslinjer skal følges i forbindelse med behandling av disse sakene.

Følgende prosedyre følges for behandling av overtallige i virksomhetene:

1. Med bakgrunn i vedtatt budsjett avklarer virksomhetene hvem som skal erklæres som overtallige. Disse registreres i kommunens lønns- og personalsystem og søkes omplassert lokalt.
2. Det påligger virksomheten å melde overtallige ansatte inn til Utviklings- og kompetanseetaten. Inntil fast omplassering kan foretas, skal den enkelte overtallige som er meldt inn i Utviklings- og kompetanseetaten kunne benyttes i midlertidige ansettelsesforhold i virksomheten eller kommunen for øvrig der slikt behov er til stede.
3. Ved omstillingsprosesser og etter beslutning om overtallighet kan virksomheten selv vurdere å gi overtallige tilbud om inntil 12 måneders etterlønn dersom de selv sier opp sin stilling med øyeblikkelig virkning. Den enkelte overtallige kan også selv søke sin virksomhet om etterlønn. De ansatte som benytter seg av denne ordningen kan ikke de 12 etterfølgende måneder gis ny ansettelse i kommunen eller i kommunens selskaper uten at det foretas reduksjon av lønns- utbetalingene i ny stilling i forhold til utbetalt etterlønn. Ved eventuell ny tilsetting i Oslo kommune, gjøres det forholdsmessig avkorting av tidligere etterlønn. "Modervirksomheten" bærer det økonomiske ansvar ved tilståelse av etterlønn.
4. Ledige stillinger i Oslo kommune kunngjøres samtidig internt og eksternt. Det understrekes at virksomhetene har en ufravikelig plikt til å registrere ledige stillinger i kommunens lønns- og personalsystem. Dette må gjøres for å kunne ivareta kommunens arbeidsgiveransvar for omplassering av overtallige arbeidstakere på en forsvarlig måte.
5. For at nødvendig og forutsatt besparelse i forhold til budsjettet skal oppnås, må overtallige arbeidstakere gis tilbud om eller skaffes nytt arbeid snarest mulig. Dersom dette ikke er mulig, må det kunne dokumenteres at det er foretatt det som med rimelighet må kunne forventes for å tilby vedkommende annet passende arbeid i kommunen, jf. arbeidsmiljølovens § 15-7 (2). Både av hensyn til den overtallige og til kommunen skal behandlingstiden i forbindelse med en enkelt sak skje raskest mulig. Dersom en arbeidstaker anses som kvalifisert til en stilling (ikke nødvendigvis best kvalifisert), skal vedkommende gis et skriftlig tilbud om stillingen. Den overtallige må deretter enten takke ja eller nei til stillingen, jf. omplasseringsavtalens § 4.2.1. Byrådet vil aktivt bruke sin rett etter omplasseringsavtalen til å kunne tilsette en søker som skal omplasseres fra en annen stilling i kommunen i de tilfeller hvor den ordinære ansettelsesmyndighet ikke finner å kunne gjøre dette. Arbeidstaker som ikke godtar tilbud om passende arbeid, vil bli sagt opp fra kommunen, jf. Arbeidsmiljølovens § 15-7 og omplasseringsavtalens § 4.2.1.
6. Byrådet gis fullmakt til å foreta beordringer av personell (grupper) på tvers av etats- eller bydelsgrenser dersom dette anses nødvendig for å kunne sysselsette overtallige arbeidstakere på en for kommunen formålstjenlig måte.

8. Virksomhetene står ansvarlig for å dekke lønnskostnadene for overtallig personell inntil vedkommende ansatte enten er omplassert i fast stilling, er benyttet i midlertidig stilling i annen virksomhet eller vedkommendes ansettelsesforhold opphører. Dersom vedkommende ikke er skaffet annet passende arbeid etter endt midlertidig ansettelsesforhold, tilbakeføres vedkommende til "modervirksomheten".
9. Byrådet gis fullmakt innenfor en ramme på 5 millioner av kap. 125 Utviklings- og kompetanseetaten til å innvilge søknad om hel eller delvis refusjon av lønns- og etterlønnskostnader ved bemanningsreduksjoner i henhold til disse retningslinjene i forbindelse med omstrukturingsprosesser i virksomhetene. Midlene kan også benyttes til å dekke andre utgifter i forbindelse med overtallighet og til kompetanse- og omstillingstiltak for overtallige.
10. Byrådet gis fullmakt til å gi utfyllende retningslinjer for bruk av bevilgningen i punkt 8 foran. Byrådet gis fullmakt til å overføre arbeidsgiveransvaret for den enkelte overtallige til Utviklings- og kompetanseetaten.

Saksbehandlingsregler for eiendomsskatt for Oslo kommune (takstvedtekter)

Saksbehandlingsregler (takstvedtekter) for de sakkyndige takstnemndene og den sakkyndige klagenemnda for eiendomsskatt gjeldende fra og med 1. januar 2020.

1 Innledning

Disse saksbehandlingsreglene (takstvedtektene) gjelder for eiendomsskattekontoret, de sakkyndige takstnemndene for taksering av eiendommer og den sakkyndige klagenemnda for eiendomsskatt. Reglene her kommer i tillegg til lovgivningen, blant annet eiendomsskatteloven, kommuneloven, offentleglova, forvaltningsloven og skatteforvaltningsloven kap 3, jf. eiendomsskatteloven § 29.

2 Sakkyndige takstnemnder og sakkyndig klagenemnd

2.1 Sakkyndige takstnemnder

Oslo bystyre har opprettet to sakkyndige takstnemnder for eiendomsskatt, jf. eiendomsskatteloven § 8A-3 fjerde ledd. Sakkyndig nemnd for taksering av alle faste eiendommer unntatt næringseiendom og sakkyndig nemnd for taksering av næringseiendom.

De sakkyndige takstnemndene har tre medlemmer hver, hvorav en leder, en nestleder og et medlem. I tillegg er det valgt tre varamedlemmer i nummerert rekkefølge.

Hver av de sakkyndige takstnemndene fatter sine beslutninger i fellesskap. Dersom det er uenighet om et særskilt spørsmål, kan nemnda avgjøre uenigheten ved avstemning. Ved stemmelikhet er nemndleders stemme avgjørende.

Nemndleders oppgaver er nærmere beskrevet under punkt 4.1 nedenfor. Dersom nemndlederen har forfall, overtar nestlederen nemndleders oppgaver. Har begge forfall, velges en særskilt møteleder ved flertallsvalg.

2.2 Sakkyndig klagenemnd

Til å behandle klager over de sakkyndige takstnemndenes takstvedtak (overtakst) og klager over eiendomsskattekontorets utskrivingsvedtak har Oslo bystyre opprettet en felles sakkyndig klagenemnd, jf. eiendomsskatteloven § 20.

Den sakkyndige klagenemnda består av fem medlemmer, hvorav en leder, en nestleder og tre medlemmer. I tillegg er det valgt fem varamedlemmer i nummerert rekkefølge.

Den sakkyndige klagenemnda fatter sine beslutninger i fellesskap. Uenighet avgjøres ved avstemning. Ved stemmelikhet er nemndleders stemme avgjørende.

Oppgavene til lederen av den sakkyndige takstnemnda, jf. punkt 4.1 og kommuneloven § 11-3, gjelder tilsvarende for lederen av den sakkyndige klagenemnda. Nestleder overtar nemndleders oppgaver ved forfall. Har begge forfall, velges en særskilt møteleder ved flertallsvalg.

2.3 Habilitet og møteplikt

Om habilitet gjelder forvaltningsloven § 6 med tillegg av de særregler som følger av eiendomsskatteloven § 21 og kommuneloven § 11-10. Nemnda avgjør selv om et medlem er inhabilt uten at medlemmet deltar, jf. forvaltningsloven § 8 annet ledd.

Medlemmene i sakkyndig takstnemnd og sakkyndig klagenemnd har plikt til å møte i alle møter, med mindre vedkommende har gyldig forfall jf. kommuneloven § 8-1. Ved forfall skal medlemmet snarest mulig varsle eiendomsskattekontoret. Ved forfall innkalles varamedlemmer så vidt mulig i den nummerorden de er valgt, jf. kommuneloven § 7-10.

3 Eiendomsskattekontorets oppgaver for nemndene

3.1 Eiendomsskattekontoret

Eiendomsskattekontoret sorterer under Kemnerkontoret og skal fungere som faglig og teknisk sekretariat for de sakkyndige takstnemndene herunder også besiktigelsesmennene. Videre ivaretar eiendomsskattekontoret funksjonene til faglig sekretariat for sakkyndig klagenemnd og er teknisk sekretær for sakkyndig klagenemnd. Det påligger kontoret å legge til rette for de sakkyndige takstnemndenes og sakkyndig klagenemnds arbeid, herunder å sørge for alt administrativt og kontormessig arbeid for de sakkyndige nemndene. Dette innbefatter tilrettelegging av grunnlaget for en avgjørelse, innsamling av informasjon vedrørende det aktuelle saksforhold og vurdering av dette.

Ved behandlingen av klagesaker skal det gjøres et tydelig skille mellom klagesaksforberedelsen i underinstansen og klagesaksforberedelsen for klageinstansen, jf. kommuneloven § 13-3 andre og tredje ledd. Saksforberedelsen for sakkyndig klagenemnd foretas av andre personer enn de som var med på å forberede eller fatte det påklagede vedtaket. Treffer klagenemnda nytt vedtak som innebærer hel eller delvis omgjøring skal eiendomsskattekontoret effektivere vedtaket.

3.2 Deltakelse på møter i sakkyndig nemnd

Eiendomsskattekontoret skal så langt nemndene finner det ønskelig, delta på nemndsmøter for å legge til rette for og bistå nemndene i deres arbeid. Eiendomsskattekontoret sine representanter har ikke stemmerett på møtene, skal ikke delta i selve takseringsarbeidet og kan ikke instruere nemnda.

3.3 Forberedelse av takseringsarbeidet

Eiendomsskattekontoret utarbeider lister over eiendommene i kommunen som skal takseres av nemndene. Eiendomsskattekontoret forbereder takseringen ved å innhente tilgjengelig informasjon om den enkelte eiendom.

3.4 Besiktigelsesmenn og andre sakkyndige for de sakkyndige takstnemndene og for sakkyndig klagenemnd

Eiendomsskattekontoret utfører befaringer og avgir veiledende uttalelser og forslag til takster til de sakkyndige takstnemndene og sakkyndig klagenemnd. Kvalifiserte besiktigelsesmenn kan engasjeres ved behov i særskilte tilfeller.

Nemndene kan også be eiendomsskattekontoret om å tilkalle annen sakkyndig hjelp når det er nødvendig, eksempelvis til utredning av juridiske spørsmål.

Besiktigelsesmennene og andre sakkyndige deltar ikke i selve takseringen og har ingen stemmerett. Nemndene kan imidlertid innkalle besiktigelsesmennene ved behov for opplysninger e.l. Det gjelder de samme regler for habilitet som for medlemmene i de sakkyndige nemndene.

4 Takseringsarbeidet

4.1 Oppgaver som tilligger leder av sakkyndig takstnemnd

Nemndlederen skal lede takseringsarbeidet samt sørge for at fremdriften i takseringen går etter planen. Det påligger nemndleder i samarbeid med eiendomsskattekontoret, å planlegge, lede arbeidet og beramme takstene.

Nemndleder innkaller til møtene, jf. kommuneloven § 11-3. Leder av eiendomsskattekontoret innkalles til alle møtene i sakkyndig takstnemnd. Sakkyndig takstnemnd er beslutningsdyktig selv om ikke eiendomsskattekontorets representant er til stede.

Sakkyndig takstnemnd innkalles til så mange møter som er nødvendig for å gjennomføre takseringen.

4.2 Informasjon til de øvrige nemndsmedlemmene

På det første møtet for nyutnevnt sakkyndig takstnemnd eller sakkyndig klagenemnd har nemndleder og eiendomsskattekontoret ansvar for at alle medlemmene får den nødvendige informasjon og opplæring om nemndas oppgaver, de relevante lovbestemmelser og kommunens skattetakstvedtekter. Til det første møtet innkalles også alle varamedlemmene.

Er det flere sakkyndige takstnemnder i kommunen kan det konstituerende møtet avholdes av nemndene i fellesskap.

4.3 Møteprotokoll fra møter i nemndene

4.3.1 Protokoll fra de sakkyndige takstnemndene

Det skal føres protokoll fra alle møter i de sakkyndige takstnemndene, jf. kommuneloven § 11-4, som underskrives av to av nemndas medlemmer.

I protokollen skal dato, tid og sted for møtet nedtegnes. I tillegg skal det nedtegnes hvem som møtte og hvem som var fraværende, og hvilke saker som ble behandlet. Alle fremsatte forslag og avstemningsresultat og alle beslutninger skal nedtegnes.

I protokollen skal begrunnelse for vedtaket fremgå, herunder inneholde opplysninger om hver enkelt eiendom som takseres, hva som inngår i taksten, hvilke verdsettelsesprinsipp(er) som er anvendt, hva taksten er og hvordan man er kommet frem til verdien av eiendommen. Dersom møtet er besluttet lukket på grunn av lovbestemt taushetsplikt skal dette fremgå av protokollen, jf. kommuneloven § 11-4 og eiendomsskatteloven § 29 jf. skatteforvaltningsloven § 3-1.

4.3.2 Protokoll fra den sakkyndige klagenemnda

Sakkyndig klagenemnd skal føre protokoll fra møtene. Punkt 4.3.1 gjelder da tilsvarende.

I protokollen skal begrunnelsen for at vedtaket er opprettholdt eller endret fremgå. Protokollen skal inneholde opplysninger om hver enkelt eiendom, angi hvilket faktum og hvilken rettsanvendelse den sakkyndige klagenemnd bygger på, hvordan man er kommet frem til verdien av eiendommen og hvilke verdsettelsesprinsipper som er anvendt for de enkelte eiendommer.

4.4 Generelle prinsipper for takseringsarbeidet

Besiktigelsesmennene og sakkyndig takstnemnd skal verdsette de skattepliktige eiendommene etter reglene i eiendomsskatteloven § 8A-2, og det generelle likebehandlingsprinsippet som gjelder for eiendomsskatt. Det kan ikke gjøres andre fradrag eller reduksjoner i taksten enn hva loven hjemler. Besiktigelsesmennene og sakkyndig takstnemnd skal utøve verdsettelsesskjønnet etter beste evne.

De sakkyndige takstnemndene fastsetter takstene etter skjønn og kan ikke instrueres i sitt arbeid.

Dersom det er ulik eier av grunn og bebyggelse på en fast eiendom, skal grunnen og bygningene normalt takseres hver for seg.

4.5 Vedtakelse av retningslinjer og sjablonger, verdsettelsesprinsipper

Før den alminnelige takseringen påbegynnes, skal de sakkyndige takstnemndene vedta alminnelige retningslinjer for takseringen for å sikre størst mulig ensartethet i vurderingene. Vedtatte retningslinjer for taksering kan ikke endres i takstperioden. Takstperioden er på 10 år, jf. eiendomsskatteloven § 8 A-3, andre ledd.

Sakkyndig takstnemnd kan vedta sjablonger til bruk i takseringen. Sjablongene er et hjelpemiddel for å komme frem til eiendommens takstverdi. Sjablongene skal ta høyde for at eiendommens beskaffenhet (innretning), anvendelighet (bruksegenskap) og beliggenhet (lokalisering) kan virke inn på verdien, jf. eiendomsskatteloven § 8A-2 (1).

Verk og bruk skal i tråd med overgangsbestemmelsen fastsatt i lov av 19.12.2017 nr. 118 heretter anses som næringseiendommer, men slik at det fra skatteåret 2019 til og med skatteåret 2024 skrives ut eiendomsskatt på et særskilt fastsatt grunnlag.

De sakkyndige takstnemndene er i samarbeid med eiendomsskattekontoret ansvarlige for å gi besiktigelsesmennene informasjon og veiledning om praktisering av de alminnelige retningslinjene.

Ved behov kan prøvetaksering finne sted. Prøvetaksering bør finne sted med så vel de sakkyndige takstnemndene som besiktigelsesmennene tilstede for å sikre likeartet praksis.

4.6 Varsel om takst - befaring og forslag til takst

Eieren (skattyter) skal varsles om at taksering skal skje. Varsel skal gis i god tid før takseringen. Eiendomsskattekontoret foretar varslingen, og kan innhente opplysninger mv.

Alle eiendommer må befares av eiendomsskattekontoret eller engasjerte besiktigelsesmenn, med mindre annet er avtalt med skattyter. Det følger av langvarig praksis at det normalt ikke foretas befaring ved taksering av kraftlinjer, men dette bør avklares med skattyter i hvert enkelt tilfelle.

I forbindelse med befaringen utarbeider eiendomsskattekontoret eller engasjerte besiktigelsesmenn forslag til takst og befaringsrapport. Forslaget til takst bør inneholde grunnlagsdata og prinsippene for verdsettelsen.

4.7 Fotografering

Eiendommer skal fotograferes ved befaring. Bildene og befaringsrapporten skal legges til grunn som dokumentasjon for at befaring har funnet sted.

Eiendomsskattekontoret, engasjert sakkyndig besiktigelsesmann og den sakkyndige takstnemndas/klagenemndas medlemmer har rett til å ta fotografi av eiendommen til bruk for takseringen.

4.8 Fastsettelse av takst

I forbindelse med takseringen skal sakkyndig takstnemnd, etter forslag til takst fra eiendomsskattekontoret (se punkt 4.6), blant annet ta stilling til:

- hvilke eiendommer som er skattepliktige innenfor det virkeområdet bystyret har definert, jf. eiendomsskatteloven § 3.
- hvilke eiendommer som er omfattet av overgangsbestemmelsene til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 og fastsette nytt grunnlag i henhold til overgangsreglene.
- grensesnittet mellom kraftanlegg og overføringsanlegg, jf. skatteloven § 18-1 (2) a.
- hvilke eiendommer som er unntatt fra eiendomsskatt, jf. eiendomsskatteloven § 5

4.9 Generelle prinsipper for klagebehandling

Saksfremstillingen skal gjøre rede for de faktiske, rettslige og skjønnsmessige sidene ved klagesaken.

Underinstansen skal på grunnlag av anførslene i klagen og eventuelle nye opplysninger vurdere om det opprinnelige vedtaket skal opprettholdes, oppheves eller endres. Dersom underinstansen gir fullt ut medhold treffer den nytt takstvedtak og saken avsluttes. Dette er et nytt enkeltvedtak som kan påklages. Hvis sakkyndig takstnemnd kommer til at klagen bør gis delvis medhold eller opprettholder sitt opprinnelige vedtak, oversendes saken med sakkyndig takstnemnds vurdering til klageinstansen uten ugrunnet opphold, med mindre det fremstår som tilnærmet sikkert at klager vil være fornøyd med resultatet.

Klager skal orienteres om oversendelsen ved kopi av saksfremstillingen.

Faglig sekretariat for klagenemnda skal sikre at saken er så godt opplyst som mulig, jf. forvaltningsloven § 33 femte ledd. Sekretariatet skriver saksframstilling for klagenemnda. Saksframstillingen skal inneholde forslag til vedtak.

Om saken ikke kan forberedes uten ugrunnet opphold, skal sekretariatet gi klager et foreløpig svar etter forvaltningsloven § 11 a.

Faglig sekretariat skal som hovedregel innen 14 dager fra mottak av klage vurdere om det er behov for flere opplysninger fra klager eller underinstans, om det er grunnlag for at klagen skal avvises, eller vurdere spørsmål om oppreisning for oversittelse av klagefrist. Dersom det er behov for tilleggsopplysninger, gis klager 14 dagers frist til å sende inn de etterspurte opplysningene.

Klagenemnda er ansvarlig for at de undersøkelser klagen gir grunn til utføres, og at saken er tilstrekkelig opplyst.

4.10 Taushetsplikt

Medlemmene av sakkyndig takstnemnd, sakkyndig klagenemnd og besiktigelsesmenn har taushetsplikt om informasjon de får tilgang til gjennom sine verv, jf. eiendomsskatteloven § 29, 2. ledd, jf. skatteforvaltningsloven § 3-1.

Etter kommuneloven § 11-5 skal det vedtas lukking av møtet når det foreligger lovbestemt taushetsplikt, jf. offentleglova § 13, jf. eiendomsskatteloven § 29, 2. ledd, jf. skatteforvaltningsloven § 3-1, 1. ledd og saksbehandlingsreglene punkt 4.3.

Medlemmene av sakkyndig takstnemnd, sakkyndig klagenemnd, og besiktigelsesmenn skal i forbindelse med tiltredelsen avgir skriftlig erklæring om taushetsplikten.

5. Andre bestemmelser

5.1 Årsberetning

De sakkyndige takstnemndene og sakkyndig klagenemnd avgir årsberetning til bystyret.

5.2 Endring av reglementet

Endringer i disse saksbehandlingsreglene (takstvedtekter) for de sakkyndige takstnemndene og den sakkyndige klagenemnda vedtas av bystyret.

FORKORTELSER

AAN	Amathea, tidligere Alternativ til abort Norge
AAP	Arbeidsavklaringspenger
AB	Arbeid med bistand
ABLU	Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdannig
AFP	Avtalefestet pensjon
AMU	Arbeidsmiljøutvalg
APS	Arbeidspraksis i skjermet virksomhet
ASA	Allmennaksjeselskap
AS	Aksjeselskap
ASSS	ASSS-kommunene er de 10 største kommunene i Norge som samarbeider om å sammenligne aggregerte styringsdata
A-ordning	A-ordningen er rapporteringsordningen til Skatteetaten, Arbeids- og velferdsetaten (NAV) og Statistisk sentralbyrå (SSB)
RVTS	Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging
B	Bydel
BBY	Boligbygg Oslo KF
BFE	Barne- og familieetaten
BLK	Byrådslederens kontor
BKB	Boligkommunal bostøtte
BOB	Behovsbasert bemanning (kompetansestyringssystem)
Bufdir	Barne- ungdoms- og familiedirektoratet
BUFF	Barne- og ungdomsfaglig forum
BYD	Bydelene
BYM	Bymiljøetaten
BYMIF	Byomfattende senter for mindreårige enslige flyktninger
BYS	Bystyrets organer
BYU	Byrådsavdeling for byutvikling
C40	Cities Climate Leadership Group
DIFI	Direktoratet for forvaltning og IKT
DIXI	Ressurscenter for voldtatte kvinner
Dok.3	Bystyrets vedtatte budsjett
DSB	Direktorat for samfunnssikkerhet og beredskap
EBITDA	Earnings before interests, taxes, depreciations and amortizations
EBY	Eiendoms- og byfornyelsesetaten
ECAD	European cities against drugs
EGC	European Green Capital
EGE	Energigjenvinningsetaten
EHA	Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid
EMI	Enhet for mangfold og integrering
ENØK	Energiøkonomisering
Esktl	Lov om eieendomsskatt til kommunane
EU	Den europeiske union
EØS	Det europeiske økonomiske samarbeidsområde
FACT	Fleksibel aktiv oppsøkende behandling – rus
FAD	Forbruker-, administrasjons- og kirkedepartementet
FDV	Forvaltning, drift og vedlikehold
FDVU	Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling
FIN	Byrådsavdeling for finans
FN	Forente Nasjoner
FO	Funksjonsområde
FoU	Forsknings- og utviklingsarbeid

VEDLEGG 3: Forkortelser
Budsjett 2019

FRA	Forsterket rehabilitering
FRIGO	Friluftssenter i Bydel gamle Oslo
G	Grunnbeløpet i folketrygden
GERICA	IKT-system for pleie- og omsorgstjenesten
GFE	Gravferdsetaten
GWh	Gigawatt-timer
GPS	Global Positioning System (sporingsteknologi)
HEL	Helseetaten
HF	Helseforetak
HMS	Helse, miljø og sikkerhet
HR	Human Resource
IA	Inkluderende arbeidsliv
ICLEI	International Council for Local Environmental Initiatives
IKM	Internasjonalt Kultursenter og Museum
IKT	Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
IMDi	Intgrerings- og mangfoldsdirektoratet
IPLOS	Individbasert pleie- og omsorgsstatistikk
IPS	Individual Placement and Support – metodikk for sysselsetting
ISO	International Organization for Standardization
IT	Informasjonsteknologi
JURK	Juridisk Rådgivningskontor for kvinner
KAD	Kommunal akutt døgnenhet
KEF	Tilskudd til klima- og energiltak
KEM	Oslo kemnerkontor
KF	Kommunalt foretak
KfiO	Kirkelig fellesråd i Oslo
Kgl.res.	Kongelig resolusjon
KID	Kultur- og idrettsbygg Oslo KF
KIFT	Kunnskapsmessig forretningsmessig tjenesteyting
KLI	Klimaetaten
KLP	Kommunal Landspensjonskasse
KOFA	Klagenemnda for offentlige anskaffelser
KommIT	Program for samordning av IKT i kommunesektoren
Kom.prp.	Kommuneproposisjon
KORO	Statens fagorgan for kunst i det offentlige rom
KoRus	Oslo Kompetansesenter – rus
KOSS	Kommunenes koordineringssentral
KOSTRA	Kommune-Stat-Rapportering
Kpi	Konsumprisindeks
KMD	Kommunal- og moderniseringsdepartementet
KRV	Kommunerevisjonen
KS	Kommunesektorens organisasjon
KS1	Ekstern kvalitetssikring av konseptvalgutredning for investeringsprosjekter
KS2	Ekstern kvalitetssikring av forprosjekter og styringsdokument for investeringsprosjekter
KSS	Kvalitetssikringssystem
KTP AS	Kollektivtransportproduksjon AS
Kv	Kvartal
KVP	Kvalifiseringsprogram
KVU	Konseptvalgutredning
LAR	Legemiddelassistert rehabilitering
LCC	Livssyklus kostnader
LEAN	Metodikk for forbedringsprosesser
LHBT	Lesbiske, homofile, bifile og transpersoner
LUR	Lokale ungdomsråd

MAR	Medikamentassistert rehabilitering
Metrex	The network of European Metropolitan Regions and Areas
Mill.	Million
MIPIM	Marché international des professionnels d'immobilier
Mnd.	Måneder
MOS	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
MOSM	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel etater
MOSS	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel selvfinansierende etater
Mrd.	Milliard
MMR	Meslinger, kuma og røde hunder
MRSA	Meticillinresistente staphylococcus aureus (multiresistente gule stafylokokker)
MUN	Munchmuseet
Mva	Merverdiavgift
NAE	Næringsetaten
NAV	Arbeids- og velferdsetaten
NFP	Nurse-Family Partnership
NHO	Næringslivets Hovedorganisasjon
NIBOR	Norwegian interbank offered rate
NKI	Fornøyd kunde indeks
NOE	Byrådsavdeling for næring og eierskap
NOU	Norges Offentlige Utredninger
NPE	Norsk pasientskadeerstatning
NTP	Nasjonal transportplan
OBR	Oslo Business Region
OBY	Omsorgsbygg Oslo KF
OftP	Offentlig tjenestepensjon
OHO	Opplysningskontoret for helse- og oppvekstfag
OIK	Oslo Idrettskrets
OKDN	Kommunens felles telefoni- og datanett
OKER	Oslo kommunes eiendomsregister
OVK	Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap
OPF	Oslo Pensjonsforsikring AS
OPS	Offentlig privat samarbeid
OPSAM	Operasjonssenter for samvirke og beredskap
Oslo VO	Oslo Voksenopplæring
OU-fondet	Opplærings- og utviklingsfondet
OXLO	Oslo Extra Large, en kampanje for en romsligere by
P50	Forventet kostnadsramme for investeringsprosjekter
P85	Budsjettert kostnadsramme for investeringsprosjekter, inklusive usikkerhetsavsetning tilsvarende sikkerhetsnivå P85, dvs. at risikoen for overskridelser er begrenset til 15 %
PBE	Plan- og bygningsetaten
PCAM	Prinds Christian Augusts Minde
PCB	Polyklorerte bifenylar
PDA	Personlig digital assistent (håndholdt PC)
PLIS	Psykisk helse, lavterskel, i skolehelsetjensten
Planlegger	Oslo kommunes budsjettssystem
PPT	Pedagogisk – psykologisk tjeneste
PRO-base	Pleie-, rehabiliterings- og omsorgsbaser
REN	Renovasjonsetaten
RFT	Rådhuset forvaltningstjeneste
RHF	Regionalt helseforetak
RNB	Revidert nasjonalbudsjett
ROS-analyse	Risiko- og sårbarhetsanalyse
RPA	Robotic Process Automation

VEDLEGG 3: Forkortelser
Budsjett 2019

RUP	Regionalt utviklingsprogram
RVTS	Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging
SAA	Sosial og ambulant akuttjeneste
SAFH	Statens autorisasjonskontor for helsepersonell
Sak 1	Byrådets forslag til budsjett
SaLTo	Sammen lager vi et trygt Oslo
SALUTT	Sammen lager vi utelivet tryggere
Seif	Selvhjelp for innvandrere og flyktninger
SERAF	Senter for rus og avhengighetsforskning
SFT	Statens forurensingstilsyn
SIRUS	Statens institutt for rusmiddelforskning
SKATE	Styring og koordinering av tjenester i e-forvaltning
SKOP	Saksbehandling med kunnskaps- og prosessstøtte
SPK	Statens Pensjonskasse
SSB	Statistisk Sentralbyrå
St.meld.	Stortingsmelding
St.prp.	Stortingsproposisjon
SUR	Sentralt ungdomsråd
SYE	Sykehjemsetaten
TRiO	Trygg i Oslo
TSB	Tverrfaglig spesialisert rusbehandling
TT	Transporttjenesten for funksjonshemmede
UBF	Undervisningsbygg Oslo KF
UBM	Ungdommens bystyremøte
UBW	Unit 4 Business World (Oslo kommunes økonomi- og budsjettssystem)
UDE	Utdanningssetaten
UDI	Utlendingsdirektoratet
UKE	Utviklings- og kompetanseetaten
VAR-sektoren	Vann-, avløp og renovasjonssektoren
VEAS	Vestfjordens avløpsselskap
VEL	Velferdsetaten
VGS	Videregående skole
VIS	Velferdsteknologi i sentrum
VTa	Varig tilrettelagt arbeid
WHO	World Health Organization
YNO	Yrkesrettet norskopplæring
YSI	Young sustainable impact

ALFABETISK REGISTER

	Budsjett- kapittel	Avd.	Kap.
Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen)	211	OVK	7
Andre utbyggingsformål	425	BYU	8
Andre utgifter vedr. samferdsel og miljø	752	MOS	9
Avsetning husleier idrettsprosjekter	548	KIF	11
Avsetning husleier kulturbygg	508	KIF	11
Avsetning husleier skoler	208	OVK	7
Avsetning husleier sykehjem m.v.	328	EHA	6
Avsetning pensjon	193	FIN	15
Barnehager		OVK	7
Barne- og familieetaten	360	OVK	7
Beredskapssetaten	184	BLK	12
Beregningsgrunnlag for gebyrer til vann- og avløp, renovasjon og feiing			18
Betjening av videreutlån	927	FIN	15
Bilfritt byliv (Se Økt byliv)			
Boligbygg Oslo KF - overføring	172	NOE	10
Boligbygg Oslo KF	055	NOE	10
Bostøtte og boligtilskudd	428	EHA	6
Brann- og redningsetaten	650	MOS	9
Bundne driftsfond	950	FIN	15
Bundne investeringsfond	959	FIN	15
Byantikvaren	520	BYU	8
Bydel Alna (12)	012	EHA	5
Bydel Bjerke (9)	009	EHA	5
Bydel Frogner (5)	005	EHA	5
Bydel Gamle Oslo (1)	001	EHA	5
Bydel Grorud (10)	010	EHA	5
Bydel Grünerløkka (2)	002	EHA	5
Bydel Nordre Aker (8)	008	EHA	5
Bydel Nordstrand (14)	014	EHA	5
Bydel Sagene (3)	003	EHA	5
Bydel St. Hanshaugen (4)	004	EHA	5
Bydel Stovner (11)	011	EHA	5
Bydel Søndre Nordstrand (15)	015	EHA	5
Bydel Ullern (6)	006	EHA	5
Bydel Vestre Aker (7)	007	EHA	5
Bydel Østensjø (13)	013	EHA	5
Bydelene – avsetninger barn og unge	303	OVK	7
Bydelene – avsetninger eldre, helse og arbeid	308	EHA	5
Bydelene – diverse barnehagetiltak	306	OVK	7
Bydelene – etablering av nye barnehager	305	OVK	7
Bydelene – funksjonsområde 1 – Administrasjon og fellestjenester		EHA	5
Bydelene – funksjonsområde 2A – Barnehager		OVK	7
Bydelene – funksjonsområde 2B – Barnevern		OVK	7
Bydelene – funksjonsområde 2C – Aktivitetstilskudd for barn og unge, helsestasjon og skolehelsetjenester		OVK	5/7

	Budsjett- kapittel	Avd.	Kap.
Bydelene – funksjonsområde 3 - Helse og omsorg		EHA	5
Bydelene – funksjonsområde 4 - Sosiale tjenester og ytelser		EHA	5
Bydelene – funksjonsområde 4A - Sosiale tjenester		EHA	5
Bydelene – funksjonsområde 4B - Kvalifiseringsprogram		EHA	5
Bydelene – funksjonsområde 4C – Økonomisk sosialhjelp		EHA	5
Bydelene – samlet driftsramme		EHA	5
Bydelene – samlet sosialhjelpsramme		EHA	5
Bydelene – EHA og OVK		EHA	5
Bydelenes hjelpemiddeltjeneste (se Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune)			
Bymiljøetaten	542	MOS	9
Byomfattende barnehageoppgaver	271	OVK	7
Byomfattende tiltak – avsetninger eldre, helse og arbeid	372	EHA	6
Byråd/byrådsavdelingene	120	BLK	12
Byrådsavdeling for byutvikling		BYU	8
Byrådsavdeling for finans		FIN	13
Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap		OVK	7
Byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet		KIF	11
Byrådsavdeling for miljø og samferdsel		MOS	9
Byrådsavdeling for næring og eierskap		NOE	10
Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid - byomfattende tiltak		EHA	6
Byrådslederens kontor		BLK	12
Bystyret m.v.	100	BYS	14
Bystyrets organer		BYS	14
Deichman bibliotek	505	KIF	11
Dekning av/bruk av tidl. års merforbruk/mindreforbruk	930	FIN	15
Den norske kirke og andre trossamfunn (Se Tilskudd til tros- og livssynssamfunn)			
Disposisjonsfond	940	FIN	15
Div. virksomheter og prosj. under FIN	122	FIN	13
Div. avsetninger og tidsbegrensede tiltak under byrådsavdelingene	126	BLK	12
Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter	192	FIN	15
Eiendoms- og byfornyelsesetaten	400	BYU	8
Eiendomsskatt	810	FIN	15
Energigjenvinningsetaten - husholdninger	645	MOS	9
Enhet for mangfold og integrering (se Velferdsetaten))		EHA	6
Enøketaten (se Klimaetaten)			
Fagopplæring	231	OVK	7
Fagskoleopplæring	250	OVK	7
Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning	317	EHA	6
Fornebubanen	712	MOS	9
Fornebu-utbyggingen	416	BYU	8
Forsikringer	124	FIN	15
Forskjellige utbedringstiltak	185	NOE	10
Generelt statstilskudd vedr. flyktninger m.v.	850	FIN	15
Gravferdsetaten	590	KIF	11
Groruddalsatsingen	482	BYU	8
Grunnskolen	210	OVK	7

	Budsjett- kapittel	Avd.	Kap.
Handlingsprogram Groruddalen (se Groruddalsatsingen)			
Handlingsprogram Oslo sør (se Oslo sør-satsingen)			
Helse, sosial og eldreombudet	111	BYS	14
Helseetaten	314	EHA	6
Hjelpemiddelformidlingen Oslo kommune	384	EHA	6
Hovedoversikter			4
Idrett	545	KIF	11
Inkluderingsstiltak (se Velferdsetaten)		EHA	6
Instruks for økonomiforvaltningen			16
Kemnerkontoret	130	FIN	13
Kjøp av transporttjenester	711	MOS	9
Klimaetaten	771	MOS	9
Klimabudsjett			2
Kommuneadvokaten	140	BLK	12
Kommunerevisjonen	110	BYS	14
Kontrollutvalget	109	BYS	14
Kriminalitetsforebygging blant ungdom	362	EHA	6
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF	062	NOE	10
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring	178	NOE	10
Kultureiendommer	501	KIF	11
Kulturetaten	502	KIF	11
Kulturtilskudd m.m.	500	KIF	11
Kvalifiseringsprogram		EHA	5
Legevakten (se Helseetaten)			
Lønns- og priskompensasjon			17
Lån	910	FIN	15
Lånefondet	080	FIN	15
Munch-museet	504	KIF	11
Mva-refusjon for investeringer			17
Næringsetaten	459	NOE	10
Næringsutvikling	455	NOE	10
Områdeløft Tøyen (se Oslo indre-øst satsingen)			
Ombud for brukere av helse- og sosialtjenester	111	BYS	14
Omsorgsbygg Oslo KF - overføring	175	NOE	10
Omsorgsbygg Oslo KF	059	NOE	10
Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag	316	EHA	6
Ordførerens kontor (se Bystyret m.v.)			
Origo - digitaliseringsenhet	121	FIN	13
Oslo Havn KF	060	NOE	10
Oslo indre øst-satsingen	483	BYU	8
Oslo kulturskole	503	KIF	11
Oslo sør-satsingen	481	BYU	8
Overføring mellom drift og investering	980	FIN	15
Overføring mellom drift og investering - fond	980	FIN	15
Overføringer fra KF m.v.	898	FIN	15

	Budsjett- kapittel	Avd.	Kap.
Pedagogisk-psykologisk tjeneste	203	OVK	7
Pensjonskostnader		FIN	3
Plan- og bygningsetaten	609	BYU	8
Prosjekteringsmidler EHA	374	EHA	6
Rammetilskudd fra staten	840	FIN	15
Renovasjonsetaten – næring	643	MOS	9
Renovasjonsetaten – selvkost	640	MOS	9
Renter	900	FIN	15
Renter og avdrag fra KF m.v. (se Overføring fra KF)			
Rådhusets forvaltningstjeneste	150	BLK	12
Selvkost vann og avløp, renovasjon og feiing			18
Skatt på inntekt og formue	800	FIN	15
Skolefritidsordningen (se Aktivitetsskolen)			
Sosiale boligvirkemidler (se Bostøtte og boligtilskudd)			
Spesialundervisning i egne grunnskoler (se Grunnskolen)			
Spesialundervisning i egne videregående skoler (se V.g.skoler)			
Stortingsvalg og kommunevalg	112	BYS	14
Sykehjemsetaten	313	EHA	6
Sykkelprosjektet	761	MOS	9
Takster, avgifter og gebyrer			19
Tap på lånegarantier	426	FIN	15
Tap på utlån	427	EHA	6
Tilfeldige utgifter etter byrådets bestemmelse	191	BLK	12
Tilfeldige utgifter etter bystyrets bestemmelse (se Bystyret m.v.)			
Tilskudd til klima- og energitiltak	770	MOS	9
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	581	KIF	1
Transporttjeneste for funksjonshemmede (se Bydelene, Funksjonsområde 3 Helse og omsorg)			
Trygdeordninger	350	EHA	6
Undervisningsbygg Oslo KF - overføring	173	NOE	10
Undervisningsbygg Oslo KF	053	NOE	10
Usikkerhetsavsetning investeringer	180	NOE	10
Utbytte fra aksjeselskaper	901	NOE	15
Utdanningsetaten	200	OVK	7
Utlån egne midler	920	FIN	15
Utviklings- og kompetanseetaten	125	FIN	13
Vann- og avløpsetaten - selvkost	620	MOS	9
Velferdsetaten	315	EHA	6
Videregående skoler	230	OVK	7
Videreutlån	926	FIN	15
Voksenopplæring	294	OVK	7
Økonomiplan			3
Økonomireglement			16
Økt byliv	490	BYU	8
Øvrige generelle statstilskudd	845	FIN	15